FORMULARIUM LEGALE PRACTICUM FORI ECCLESIASTICI, IN QUO FORMULÆ...

FORMULARIUM
LEGALE PRACTICUM
FORI ECCLESIASTICI.

FORMULARIUM
LEGALE PRACTICUM
FORI ECCLESIASTICI,

IN QUO

Formulæ expeditionum de his, quæ pertinent ad officium Judicis nobile usu frequentium continentur.

Cum Adnotationibus Legalibus Practicis, ut plurimum Sac. Congregationum responsis roboratis, & illustratis.

Episcopis, Vicariis Generalibus, aliisque Ordinariis jurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon Confessariis Regularibus, Parochis, Concionatoribus, Cancellariis, & Causidicis in dicto foro versantibus, Opus apprimè utile.

AUCTORE

FRANCISCO MONACELLI

CIVE EUGUBINO

Presbytero J. U. D. Prothonotario Apostolico:

Olim in Curia Romana versato, deindè Ecclesiæ Venusinæ, posteà Æsinatis Vicario Generali, ac denuò in Urbe, per decennium; & ultrà claræ mem. Cardinalis Petrucci Auditore.

PARS SECUNDA PRIMÆ EDITIONIS

IN QUA

Præter Supplementum Formularum fori extrajudicialis, accesserunt quamplures Formulæ fori contentiosi, necnon nonnullæ litteræ Pastorales non minus utiles, quam necessariæ gubernium Ecclesiasticum assumentibus, ab eodem Auctore annotationibus auctæ, sacræ paginæ oraculis, & Sac. Congregationum responsis illustratæ: unà cum exemplaribus deputationum Vicariorum, & Visitatorum Apostolicorum, aliorumvè provisionum: ac Appendice Decisionum Sacræ Rotæ Romanæ ad fulciendum opus, & eruditionem utentium augendam adjectâ.

ROMÆ MDCCVI.

Novissimis Typis Josephi Nicolai de Martiis, propè Magnam Curiam INNOCENTIANAM.

SUPERIORUM PERMISSU, ET PRIVILEGIO.

Si vendono nelle Librerie di Francesco Giannini à Pasquino all'Insegna dell'Angelo, e da Erasmo Silvestri in Piazza Navona all'Insegna dell'Europa.

AD DEIPARAM
VIRGINEM MARIAM.

O MATER DEI, & hominis, ò MATER rei, & Judicis, ò MATER Regis, & Exulis, suscipe opus; quod suppetiis tuis completum est: suscipe obsequii mei exiguum munus: & si quid dignum laude scripsi propitia respice, & quod calamus infirmum protulit clementer eleva. TV pia allisisti me, & funes ceciderunt mihi in præclaris: quoniam protectio tua est magna nimis. Ecce reddo tibi Vota mea, & benedicam Dominum, qui tribuit mihi intellectum, ut possim laudare TE: At quis poterit te dignè laudare? Nemo, nisi ipsum dignum faciat ille qui habitavit in utero tuo. TV es illa quam benedicunt omnes generationes: quia omnibus generationibus

vitam,

vitam, & gloriam genuisti: in te enim Angeli lætitiam, Justi gratiam, Peccatores veniam inveniunt. Gaude igitur prodigium Domini, quia in Conceptione tua ceteris sublimior evasisti, & ut immunis Columba in sublimem collem Divinæ essentiæ evolasti. Gaude festivitas Cœli, quæ de igne Divino succensa, ut Areola fumi ad Cœlum ascendisti, & Divinæ effussionis dulcedine pabulata flores Virgineos vovisti. Gaude acquæductus gratiæ, quæ in visione Deitatis clara de sinu Patris ut Apis favum mellis Verbum suxisti. Gaude languentium medicina, quæ in tempore illo in quo nasciturus in Mundum Salvator erat, divinorum arcanorum admiratrix fuisti, & dum fortior in ipsum Dei Patris sinum trahebaris, vagitus filii te in terram traxit. Gaude Divini amoris favilla, quæ in ipsa nocte in qua Salvator pavidus ad Patrem oravit, ut fulgur ad Cœlum ascendisti, ubi pretium redemptionis cognitum pro Animarum salute proprium filium gratis obtulisti. Agè Virgo Dei Genetrix immaculata accipe has paginas, quas pro tui nominis gloria, & Præsulum utilitate dimississimè provolutus offero, & sis quæso mihi, & invocantibus nomen Sanctum tuum apud filium quem peperisti perpetua Interventrix. Amen.

Indignus famulus, & Capellanus
Presbyter Franciscus Monacelli.

EUGUBINÆ CIVITATI
ENCOMIASTICA CONTESTATIO.

EX Umbria ad Virginis Umbram
Hoc in Opere
Me convolasse ne mireris
Eugubina Sedes.
Patrium Decus quò perenneretur magis,
Obumbrans illi
Non aliunde mihi quàm ab Astris
Patrocinium licuit expostulare.
Nunc ergo
Ex quo Animus fuerat
In Patrii Amoris signum
Patrii Decoris hic coronamentum texere:
Sic liceat.
Gloriosa sanè dicta sunt, & de Te
Civitas Christi,
Tu nimirum
Jam non hospites, & Advenas
Sed Cives Sanctorum, & domesticos Dei
Cives facis.
Quæ vel supra sydera
Quò popularetur Cœlum
Martyres Viginti quinque
Sanctos Viginti tres
Beatos Triginta novem
Omnes celebres Sanctitate
Duodecim usque supra centenarium numerum
Transmisisti.
Ut vel in Terris
Ab eorumdem sexaginta quinque Corporibus
Coronareris.
Quis non dicat?
Reliquiæ Sanctorum diem festum agunt illi;
Quæ
Ut pietatem coleret
Sua Pietati nasci didicit ab origine.
Post pluviales Diluvii Aquas inter Primarias nata
Quid
Nisi Innocentiam saperet?
Quæ sordibus expurgatum;
Dum nasceretur;
Mundum invenit.
Quid
Nisi Deum sibi adsciseeret?
Quæ statim ac Cœlum vidit;
Divini Federis signum
In Nubibus conspexit.
Præclaro adeò sub Oroscopo
De Te
Quę non maxima vaticinari licuit.
Quamvis natam
Cœlum didicit admirari.
Sileant ergo
Historia, Cronologia.
Sileant
Leander Albertus
Augustinus Stheucus
Valerianus in Cronicis
Policarpus
Joannes Blaeu
Conciolius
Vincentius Armannus
Cœterique omnes
Eugubii Encomium
Pręstat Cœlum.
Novo quidem stylo
Ne desit
Quod ad Encomiasticam Venustatem pertinet.
Sed
Ut non desit quod pertinet ad perpetuitatem
Perenni illud dictat stylo
Nam sempiterni, & illi rescriptum pacis, & pacti
Fit Iris
Ridente igitur Cœlo nata
Tuum
Quid ni, & quoque plaudat Solum.
En ergo
Non ideò supra Montem posita;
Sed Appennini radicibus apposita es
Ut in Te
Non spiritus pestilens; non Aura corrumpens
Æterni tui penè dicā Veris trāquillitatē inficeret
Provida sanè
Quo illa excluderes
Appennini Dorsum opposuisti.
Propinqua Montibus resides;
Ne tantas inter delicias
Tuorum Animos
Occuparet Torpor
Eoque solicitus, quò proximius
Ad arduam Virtutis semitam eos impelleres
Quos
Litteris, Armis, Honoribus, ac tandem Cœlo,
Donare contenderes.
Imperatoribus
Julio Cœsari
Octaviano Augusto
Carolo Magno
Octoni Magno
Acceptissima
Carolum excepisti:
Et amplissima ab illis accepisti privilegia.
Vaticana in Sede Illustris
Mytras numeras sexaginta quinque
Purpuras novem
Prælatos in Curia Triginta quatuor
Sacrorum Ordinum Duces duodecim.
Suprema denique in Sede
Innocentius Decimus
Ecclesiasticæ tranquillitatis signum.
Virentis Olivæ Ramum
Colum-

Columba Innocens
A te ipsa contulit.
Sic quæ Armis
Ducentos quinquaginta Duces;
Unam Paci Columbam
Obtulisti
Quam ut melius desponderes Christo
Vallasti Liliis
Unam:
Nam Regnum Pacis
Divisionem non patitur.
Unam:
Una namque est Dilecta.
Quid mirum ergo
Si tuo ex ore
Tertii sub initio seculi
Vox illa sonuit
Veniat dilectus meus in Ortum suum.
Dilectus meus candidus,& rubicundus qui pascitur inter lilia.
Candidus propter innocentiam,rubicundus propter fidem.
Hanc illi
Tam ex tunc paraveras quam desponderas
Fidem suscipiens.
Nec mora
Voti compos effecta
Et ipsum tibi desponsatum nosti
Tot præclarissimis in Præsulibus
Quorum duodecim Ostro insignitos
Suprema Alterum Thiara decoratum
Marcellum Secundum;
Cœlestibus alios præclaros Laureis
Duos prædicas supra Viginti
Tù verò Lætare
Non jam sterilis sed quæ paris
Tuo enim Cœlesti sponso
Fœcunditate tua
Et gentes, & Loca, & Lætitiam
Multiplicasti;
Tot Sacris Ordinibus paratus
Tot Ecclesiis loca
Tot Cænobiticis Claustris situs
Concedens.
Optimè edocta
In Pauperibus Christum existere:
Nosocomium Infirmis
Xenodochium Peregrinis;
Orphanis Orphanotrophium
Expositis Brephotrophium
Erigens
Ipsum exclamare compellis
Quod meis fecisti, mihi fecisti.
Quia verò
Non in solo pane vivit Homo, sed, & in Verbo quod procedit de Ore Dei,
Celeberrimum Litteris, Librorum Emporium
Studiosis dedit
Præclarissimus Antistes tuus
Sperellus:
Unum præ omnibus
Et Litteris, & Pietati
Excep isse sufficiat Hieronymum Bhetlemitem
Ut temporalis ac Mystici Domus Panis
Enuncieris
Et nequaquam minima sis in PrincipibusOrbis.
Illo tuis in Montibus residente
Illuminans,& Tu à mōtibus Æternis prędicaris.
Sic
Divinis Humana nectens:
Quę tibi nedũOrbē sed,& Orbis caput devinxeras
In Spiritualibus
Metropolitanæ Titulum à S.Gregorio Magno, & sub Bonifacio Nono
Ubi tantum supremæ Sedi subjecta;
Acquisisti.
In Temporalibus
Urbinatici DucatusPrinceps à Leone X.effecta;
Ab aliis quoque Summis Pontificibus
Inter præcipuas Ecclesiastici Status Urbes
Connumeraris.
Hæc ab Orbe.
Quid ab Astris?
Super omnem gloriam Protectio.
Tu
Civitas Christi; Civitas Sancta;
Sacris expiditionibus
Milites frequens Cœlo dedisti.
Hinc
Perversis in impugnationibus
Pro Te
Pugnabit Omnipotens
Eoque Gloriosior
Quo Potentioris confringens caput Inimici.
Quis ut Deus
in Te
Novus Michael
Ubaldus intonat.
Quid timendum?
Hoc uno sanè
Penè dixerim
Excellis Orbis una pulchritudines,
Et Cœlo coequaris.
Gratus Tibi Deus
Ingratus ne Deo, & Tibi viderer
Civis, Licet Humillimus:
Hoc Tibi
Æviternæ gratitudinis Argumentum
Sub Deo
Offerre contendens
Ut tuæ non in me solum, sed, & in meos Beneficientiæ responderem
Conatus:
Mox
Mihi reflectens
Tuis vel impar Laudibus
Obmutesco.

BENE-

BENEVOLO LECTORI.

IX in lucem edito meo FORMULARIO: tùm in numero FORMULARUM: tùm in notis, plurimum me defeciſſe cognovi BENEVOLE LECTOR. Ut igitur defectibus occurrerem, hanc Secundam Partem addere propoſui, modoque bona fide præſto. An verò ejuſmodi Supplemento opus abſolverim; neſcio. Hoc unum ſcio Pareneſim iſtam non obſoleſcere (quod viderim), nec inutilem Præſulibus; nec obviam ſtudioſis eſſe, & hoc ſufficit, ut conatum meum æquo ſuſcipias animo, & ſi me inornatum ſecundò perſpexeris, non mireris: nam qui ſcribit ad utilitatem, prout fieri debere monet Apoſtolus, non amenitatem, ſed bonum, quod eſt ad finem utile quærit. Tu monita primæ Epiſtolæ non obliviſcaris, ſed pro repetitis hic habeas, & æqui ac boni conſulito: faſtidioſus autem ſcribat ſi ſapit aut alibi quærat meliora. Decreta Sac. Congreg. Concilii, quæ ſæpè allegantur, non ſolum compræhendunt caſum deciſum ſed omnes alios caſus, qui ſub eadem æquali ratione continentur, cum hæc ſit anima legis, & non caſus propter quem orta eſt, ut animadverſum fuit *à Rot. in Romana Penſionis* 15. *Martii* 1694. §. *non poteſt coram Priolo*.

Quoties enim S. Congreg. judicat ſuum Decretum adaptari non poſſe, nec debere niſi caſui propoſito, ſolet reſcribere -- *Negativè, ſive Affirmativè in caſu hoc*: vel *ex deductis conſtare, ſive non conſtare de Jurepatronatus, de Matrimonio, de Sponſalibus, de Irrationabili judicio Epiſcopi*: vel *attentis &c. non indigere abſolutione, diſpenſatione*: vel *Negativè prout jacet*. Hæc inquam ſunt illa Decreta, quæ allegari non poſſunt ad Deciſionem Cauſarum, niſi concurrant æedem circumſtantiæ, quæ referebantur in caſu particulari propoſito: Cœtera autem, quæ rationem habent univerſalem, probè afferri valent, *ut Rot. in citata deciſ. firmavit*. De illorum autem exiſtentia non videtur dubitandum, quia ex fonte deprompta ſunt: error verò (ſi adeſt) ſolum erit in tempore, fortè culpa Amanuenſis, non autem (quod abſit) in fictione. Gaude interim, quia animus gaudens ætatem floridam facit. Et Vale.

INDEX, SIVE ELENCHUS

Decretorum, Provisionumque generalium Summorum Pontificum, & Sacrarum Congregationum Cardinalium, in hac Secunda Operis parte contentorum.

INDEX

Titulorum, & Formularium Operis.

TITULUS XIII.

De rebus Sacris, & Religiosis.

TITULUS XIV.

De administratione, & alienatione rerum Ecclesiæ.

TITULUS XV.

De rebus, & actibus judicialibus.

TITU-

TITULUS XVI.

De Litteris Pastoralibus, & Provisionalibus.

INDEX

INDEX

Rerum, & Materiarum, quæ in hac Secunda Operis parte continentur.

A

Abbas.

Administrator.

Alienatio.

Alimenta.

Appellatio.

Archiepiscopus.

Arma.

Aromataria.

B

Benedictio.

Bene-

Clau-

Clausura Monialium.

Clericus, Clericatus.

Etiamsi

vore

Colonus.

Collegium, Collegiata.

Commissarius Fabricæ S. Petri.

Compositio.

Compromissum.

Concursus.

Confessarius.

Confessio.

Confraternitas, Confratres.

Neque

Confuga Confugium.

Congrua.

Constitutio.

Consuetudo.

Convictrices.

Delegatus.

Delictum, Delinquens.

Deus.

Dictio.

Dimissoriæ.

Dismembratio.

Distributiones.

man-

Archie-

Index.

Hoſpi-

Hospitale.

I

Identitas.

Jejunium.

Illegitimi.

Imagines Sanctorum.

Immunitas.

Indulgentia.

Indultum.

Infamia.

Irregularis Irregularitas.

Iudæi.

Iudex.

Iudi-

Præ-

Litteræ Subsidiales.

Ludus.

M

Martyrium.

Martyrologium.

Mater.

Matrimonium.

Melioramenta.

Merces, Salarium.

Metus.

Miraculum.

Misericordia.

Missa.

Neque

Index.

Moniales, receptio Monialium.

Oratorium.

Ordo, Ordinatus.

Ornatus.

Orphani.

Index.

Pec-

Prælatus.

Presbyter.

Præsentatio.

Regulæ Juris.

Relatum, Referens.

Religio.

Reliquiæ.

Renunciatio.

Residentia.

Rota Romana.

S

Sacerdos.

Sacramenta.

Sacramentum Eucharistiæ.

In Sa-

Synodus.

T

Testis.

Testamentum, Testator.

Vita.

Votum, Vox.

Uxor.

CLE.

CLEMENS PAPA XI.

D FUTURAM REI MEMORIAM. *Cùm ficùt dilectus filius FRANCISCUS MONACELLI Presbyter Eugubinen. Diœcefis. Nobis nuper exponi fecit, ipfe librum à fe compofitum, cui titulus* Formularium Legale practicum Fori Ecclefiaftici *in duos, feù plurie, Tomos diftinctum in alma Urbe noftrâ publicæ utilitatis ftudio fuâ impensâ imprimi fecerit, feù facere intendat, vereatur autèm, nè poftquam in lucem prodierit, alii, qui ex alieno labore lucrum quærunt librum hujufmodi in ipfius Francifci præjudicium, iterùm imprimi curent; Nobis propterea humilitèr fupplicari fecit, ut fibi in præmiffis opportunè providere de benignitate Apoftolica dignaremur; Nos igitur eumdem Francifcum fpecialibus favoribus, & gratiis profequi volentes, & à quibufvis excommunicationis fufpenfionis, & interdicti aliifque Ecclefiafticis fententiis, cenfuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occafione, vel caufa latis, fi quibus quomodolibet innodatus exiftit, ad effectum præfentium dumtaxàt confequen. harum feriè abfolventes, & abfolutum fore cenfentes hujufmodi fupplicationibus inclinati, eidem Francifco, ut decennio proximo à primæva libri præfati impreffione computando durante, dummodò tamen ille prius à dilecto filio Magiftro Sacri Palatii Apoftolici approbatus fit, nemo tàm in Urbe prædicta, quàm in reliquo Statu Ecclefiaftico mediatè, vel immediatè Nobis fubjecto librum prædictum fine fpeciali dicti Francifci, aut ab eo caufam habentibus, licentia imprimere, aut ab alio, vel aliis impreffum vendere, aut venalem habere, feù proponere poffit Apoftolica aucthoritate tenore præfentium concedimus, & indulgemus; Inhibentes propterea utriufque fexus Chrifti fidelibus, præfertim librorum impreffioribus, & Bibliopolis fub quingentorum ducatorum auri de Camera, & amiffionis librorum, & Typorum omnium pro unâ Cameræ noftræ Apoftolicæ, & pro aliâ eidem Francifco, ac pro reliquâ tertiis partibus accufatori, & Judici exequenti irremiffibilitèr applican. & eo ipfo abfque ulla declaratione incurren. pœnis, nè dicto decennio durante, librum prædictum, feù aliquam ejus partem tàm in Urbe, quàm in reliquo Statu prædictis, fine hujufmodi licentia imprimere, aut ab aliis impreffum vendere, feù venalem habere, vel proponere quomodo audeant, feù præfumant. Mandantes propterea dilectis filiis noftris, & Apoftolicæ Sedis de latere Legatis, feù eorum Vice-legatis, aut Præfidentibus, Gubernatoribus, Prætoribus, & aliis Juftitiæ Miniftris Provinciarum, Civitatum, Terrarum, & locorum Statuś noftri Ecclefiaftici prædicti, quatenùs eidem Francifco, feù ab eo caufam habentibus prædictis in præmiffis efficaces defenfionis præfidio affiftentes, quandocumque ab eodem Francifco requifiti fuerint, pœnas prædictas contra quofcumque inobedientes irremiffibilitèr exequantur, Non obftantibus Conftitutionibus, & Ordinationibus Apoftolicis, ac quibufvis Statutis, & confuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apoftolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, Privilegiis quoque Indultis, & litteris Apoftolicis in contrarium præmifforum quomodolibet conceffis, confirmatis, & innovatis: Quibus omnibus, & fingulis illorum tenores præfentibus pro planè, & fufficienter expreffis, ac de verbo ad verbum infertis habentes, illis aliàs in fuo robore permanfuris ad præmifforum effectum hac vice dumtaxàt fpecialitèr, & exprefsè derogamus, cæterifque contrariis quibufcumque. Volumus autem, ut præfentium tranfumptis etiam in ipfo libro impreffis, manu alicujus Notarii publici fubfcriptis, & Sigillo Perfonæ in Dignitate Apoftolicâ conftitutæ munitis, eadem prorsùs fides adhibeatur, quæ adhiberetur ipfis præfentibus fi forent exhibitæ, vel oftenfæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum fub Annulo Pifcatoris Die XVI. Decembris MDCCVI. Pontificatus Noftri Anno Septimo.*

F. Oliverius.

IMPRI-

IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendiss. Patri Sac. Palatii Apostolici Magistro.

APPROBATIO.

SEcundam partem Formularii Legalis-practici Fori Ecclesiastici Auctore FRANCISCO MONACELLI Cive Eugubino Protonotario Apostolico &c. De Mandato Reverendiss. Patris F. Paulini Bernardinii Sac. Palatii Apostolici Magistri non solum maxima voluptate percurri, sed lectam attentè perpendi, & cum nihil Catholicæ Fidei, morumque honestati, sicut in priori parte à me etiam revisa deprehenderim, quin ob argumentum Operis, nempè Formulas Sacris Canonibus, Sanctionibusque Apostolicis nec non Sacrarum Congregationum resolutionibus refertas, nec minus solidè, accuratè pertractatas, librum eruditissimo Auctore dignum, & si publici Juris fiet, quampluribus presertim in Foro Ecclesiastico versantibus profuturum censeo, Romæ die 26. Junii 1706.

Nicolaus Antonius Cuggiò Sac. Congregat. Indicis Consultor, & Tribunalis Eminentiss. Urbis Vicarii Secretarius.

IMPRIMATUR,

Fr. Paulinus Bernardinius Ordinis Prædicatorum Sac. Apostolic. Palatii Magister.

FOR-

FORMULARIUM LEGALE PRACTICUM FORI ECCLESIASTICI.

TITULUS XIII.

De Rebus Sacris, & Religiosis.

Edicta de Imaginibus Sanctorum, Sacrarum rerum veneratione, & administratione.

FORMULA I.

SUMMARIUM.

1. *Imagines Sanctorum novæ, & insusitatæ removendæ sunt ab Ecclesiis.*
2. *Descriptio Sanctorum facta in Martyrologio dat cultum.*
   Hodie non describuntur in Martyrologio, nisi Sancti formiter canonizati ibid.
3. *Sancti, qui habent cultum immemorabilem, venerantur, quamvis in Martyrologio non sint descripti.*
4. *Ad probandum cultum immemorabilem, admittantur testes 54. annorum.*
5. *Testes inducti ad probandam immemorabilem debent deponere cum requisitis glosæ in cap. 1. de prescr. in 6.*
6. *Ad probandum cultum immemorabilem præter testes, requiritur alia species probationis, & qualis sit demonstratur.*
7. *Super cultu immemorabili, debet præcedere Sententiæ Ordinarii.*
8. *Tempus antiquius in Scripturis dicitur centum annorum, in testibus verò 60.*
   Reliquiæ quæ per spatium 60. annorum fuerunt expositæ, venerandæ sunt, etiamsi de identitate non constet ibi.
   Reliquiæ quando sunt dubiæ, consulendi sunt Theologi an debeant exponi ibi.
9. *Regularium attestatione non probatur identitas, & antiquitas Reliquiarum exponendarum in eorum Ecclesiis.*
10. *Sacræ Imagines, sive Cruces, non sunt pingendæ in locis sordidis.*
11. *Reiicitur Van. Espen.*
12. *Imagines Sacræ insolitæ nullo in loco quamvis exempto exponi debent sine approbatione Episcopi, & Imagines Sacræ non debent depingi, seu vestiri cum habitu insolito ibi.*
13. *Imagines Sacræ cur, & quæ de causa fuerint in Ecclesia introductæ enarratur.*
14. *Festi dies de præcepto non indicuntur à Principe laico, imò hodie nec ab Episcopo.*
15. *Vota, & promissiones servandi aliquod festum de præcepto, emissa ab Universitatibus non obligant populum.*
16. *Festi dies de præcepto qui indicuntur ab Ecclesia inviolabiliter servandi sunt, non obstante quacumque contraria consuetudine.*
17. *Diebus festis non est vacandum spectaculis, & choris, aut scenis Histrionum, quibus licentia ut hæc agant dari non potest à Gubernatore.*
18. *Dies festi solemniores in quibus non datur licentia laborandi, nec celebrandi Sacrum in privatis Oratoriis, qui sint de jure cõmuni innuitur.*
19. *Qui sint ex Decreto S. Congr. Rit.*
20. *Qui sint ex Decreto S. Congr. Concilii & n. 21.*
22. *Festi dies non solemnes, non sunt de novo celebrandi cum solemnitate absque approbatione Episcopi.*
23. *Nova miracula approbari debent privativè ab Episcopo cum consilio Theologorum.*

86. *Capellani Confraternitatum de licentia Episcopi plura facere possunt, absque eo quod Parochus possit se opponere.*

Parochus Processiones non facit extraordinarias sine Episcopi licentia ibi.

87. *Regulares in Ecclesiis Parochialibus, Monasteriis unitis, possunt exercere curam Animarum.*

Regulares quicumque sint, qui emittunt tria vota solemnia, non possunt retinere Beneficia sæcularia in titulum, absque Indulto Apostolico ibi.

Regulares ex Indulto Apostolico possunt præsentari ad Beneficium Jurispatronatus agnatitii ibi.

88. *Regulares, qui exercent curam Animarum subjacent jurisdictioni Ordinariorum in his quæ pertinent ad curam, & administrationem Sacramentorum.*

Tenentur ad Synodum accedere cujusvis ordinis sint ibi.

Ordinarius illos visitat plenaria jurisdictione ibi.

Regulares non exercentes curam Animarum, si delinquant in Sacramentis ministrandis, puniuntur ab Episcopo, jure delegato ibi.

Regulares ob notorium delictum possunt ab Episcopo denunciari excommunicati ibi.

Regulares pro executione Decretorum Concilii Tridentini, & Constitut. Apostolicarum, possunt censuris ab Episcopo compelli ibi.

89. *Regulares non possunt sepelire in eorum Ecclesiis Hospitantes, si ibi sepulturam non elegerint, non obstantibus privilegiis, aut consuetudine.*

90. *Defunctus qui elegit Sepulturam in Ecclesia, quæ jus sepeliendi non habet, vel in Ecclesia interdicta, debet sepeliri in Parochia, & respondetur contrariis.*

91. *Filius impubes debet sepeliri in Parochiali, si Pater in vita illius sepulturam alibi non elegit, vel non adsit consuetudo, quod eligat etiam post mortem.*

92. *Limitatur quando Pater elegit sepulcrum majorum, in quo impubes de jure debet sepeliri, & allegatur Decretum Sac. Concilii num.93.*

Jura Parochi in funere ad Ecclesiam Regularium deferendo, quæ sint ex decreto Congreg. Sac. Concilii demonstratur ibi.

93. *Qui per Scripturam juramento firmatam elegit sepulturam in Ecclesia Parochiali, potest variare, & alibi eligere, nec indiget relaxatione juramenti.*

94. *Hæres ad faciendas expensas funerum compellitur Officio Judicis, etiam non adita hæreditate.*

In calculum expensarum funeris veniunt expensæ factæ in ultima infirmitate ibi.

Nec non vestes lugubres etiam famulorum ibi.

Impensa funerum præfertur omnibus creditoribus, & Uxorum Dotibus, etiam expressam hypothecam habentibus ibi.

Quales autem hujusmodi expensæ esse debeant ut præferantur ibi.

95. *Ad manutentionem Sepulcrorum communium, reparationem, & constructionem Cœmeterii tenetur populus, & non Parochus.*

Parochus si est dives, tenetur ad expurgationem ibi.

96. *Cœmeterium, quod est dormitorium mortuorum, est locus sacer, & religiosus, & gaudet immunitate Ecclesiæ, dummodo habeat requisita hic expressa.*

97 *In Synodo debet præscribi forma, & ritus servandus in funeribus.*

Capitulum Cathedralis, non potest taxare emolumenta funerum, neque funeri interesse, non vocatus ibi.

98. *Synodus publicatus absque consilio Capituli Cathedralis, non habet vim constitutionis seu Statuti, sed dicitur provisio temporanea Episcopi: & ideò indiget sanatione.*

99. *Canonici, & alii de Capitulo, renuentes accedere ad Synodum, possunt ab Episcopo per censuras compelli Clerici, & alii Sacerdotes non Beneficiati pariter compelluntur censuris, si in Synodo agendum sit de reformatione morum.*

At hi non admittuntur ad suffragandum pro confirmatione Judicum, & Examinatorum ibi.

AFFINCHE l'uso legitimo delle Sacre Imagini, e della venerazione de' Santi ricevuto, & ammesso fin da primi tempi dalla Cattolica Chiesa, & approvato da Concilii Generali, e massime dal Niceno Secondo, non sia corrotto, e guasto dagl'abusi, tal volta introdotti ò tolerati da i Ministri delle Chiese *per l'avidità di guadagno*; ma si coltivi, e propaghi colla purità de Dogmi, & insegnamenti della medesima Santa Chiesa, Madre, e Maestra di verità: inerendo al Decreto del Sagro Concilio di Trento, *de invocatione, & veneratione Sanctorum*: col presente Editto ordiniamo.

1 Che nelle Chiese, Cappelle, Oratorii tanto publici, quanto privati di questa Città, e Diocesi, ancorche fossero de Regolari, ò d'altri Esenti, non si possano ritenere esposte alla venerazione de' fedeli, nè con segni di Santità, le Imagini, Figure, ò Reliquie di quei Santi, ò Beati *che non sono descritti nel Martirologio Romano*, nè Beatificati, nè approvati per tali dalla detta Santa Chiesa; ò almeno non habbiano *il publico culto immemorabile*: e quando vi fossero ritenute, e venerate, che siano onninamente rimosse sotto le pene prescritte ne i Decreti Apostolici d'Urbano VIII. emanati sotto li 13. Marzo, e 2. d'Ottobre l'anno 1625. e publicati li 5. Luglio 1634.

2 Che le Imagini, e Pitture de' Santi, che si doveranno, e vorranno esporre sù gl'Altari, ò in altri luoghi publici di dette Chiese, ò Cappelle à noi soggette, non si possano esporre, se prima non saranno da noi vedute, approvate, e benedette: & il simile ordiniamo delle loro Reliquie, le quali quando *da tempo antico*, non habbiano havuto il culto, e venerazione publica, non si espongano, se prima nō saranno da noi state riconosciute, & approvate: e proibiamo, che non si tocchino colla mano nuda da nessuna persona, nè si adornino cō nastri; nè si estragano dall'Urne, Vasi,

Vasi, e Reliquiari in cui stanno collocate, ma si custodiscano decentemente in essi ben chiuse e sigillate.

3 Che le dette Imagini, e Pitture de Santi, e delle Croci non si tengano, o dipingano *in luoghi sordidi, & indecenti*: nè si pongano per Insegna d'Osterie, di Bettole, ò Alberghi d'Animali, nè siano dipinte, ò scolpite con forme indecenti, atteggiamenti immodesti, *e foggie nuove* non usitate dalla Santa Chiesa: poiche venendo a nostra notizia tali abusi, procureremo co' mezzi opportuni di rimuoverli anche dalle Chiese, & altri luoghi esenti coll'autorità a noi concessa dal Sac. Concilio di Trento, e Decreti Apostolici.

4 Che niuno Secolare, ò Regolare, Università, ò Religione *introduca nuove feste* de Santi, ò Processioni, ò ardisca di autenticare, *e publicare nuovi miracoli* de' medesimi Santi, ò d'altre persone pie morte con fama, e concetto di Santità, se prima non ne haveranno da noi ottenuta licenza, e respettivamente non saranno stati da noi esaminati, & approvati.

5 Che i Santi Sagramenti non si conferiscano di notte, se non in caso di necessità; ma di giorno, & in Chiesa *con divozione, e religiosità*, giusta il prescritto dal Rituale Romano. Il Battesimo come Sagramento di somma importanza e necessario assolutamente per l'eterna salute, non si differisca a i Fanciulli, e Fanciulle nati di fresco oltre il terzo giorno; anzi si dia anche prima, quando vi sia qualche pericolo di morte, sotto pena a i Padri, e le Madri, che trasgrediranno questo nostr'ordine di...

6 L'Eucharistia nelle Chiese Parocchiali, ed altre c'hanno il Privilegio di ritenerla, sia custodita con somma gelosia, venerazione, e pulizia nel Tabernacolo sopra l'Altare maggiore, con chiave d'argento, dentro la Pisside d'argento bene indorata, e coperta con padiglioncino di seta di color bianco, posata sopra Corporale mondo: avanti il cui Altare arda di continuo giorno, e notte la lampada, in segno di riverenza, e dell'amore con cui devono i fedeli portarsi verso questo ineffabile mistero della Divina carità. Si rinuovi ogni otto giorni l'estate, & ogni quindeci l'Inverno. *La mensa a cui s'accostano i fedeli* per riceverla, sia coperta con mantile di lino bianco, e quelli che serviranno di ministro ad essa, ò alle Messe private, che si celebrano al detto Altare, per quanto sarà possibile, e precisamente ne' giorni festivi, siano Chierici colla Cotta, ò almeno fratelli della Compagnia del Santissimo Sagramento vestiti di Sacco così convenendo alla Dignità del luogo, in cui si serve e si venera il Signore dell'Universo, e si amministra il pane degl'Angeli.

7 Il Sagramento della penitenza si amministri da' Confessori Sacerdoti secolari indispensabilmente i giorni festivi nelle Chiese con Cotta, Stuola, e Berretta Clericale nella Sede Confessionale, a quei penitenti, che mostrano colla composizione esterna, d'essere nell'interno compunti e disposti a degnamente riceverlo: rigettando gl'altri che pieni di fasto, e senza segno alcuno d'umiltà, e di riconoscersi rei di lesa Divina Maestà, si presentano al sacro Tribunale senza verecondia Christiana non come penitenti, ma come provocatori della Divina pazienza.

8 *La santa Messa* ne i giorni festivi di precetto si oda nelle Chiese con divozione in ginocchione con ambedue le ginocchia, poiche chi fà altrimente, & assiste al tremendo sagrificio con positura di corpo indevoto e sconcia, ò pure sedendo, dà scandolo e mal'esempio a' fedeli per essere una grande irriverenza, colla quale si contraviene al precetto della Chiesa, per adempimento del quale deve udirsi con la dovuta riverenza e composizione di corpo religiosa: quando l'infermità del corpo, ò la brevità del tempo non scusi, secondo il consiglio, e parere del Confessore.

9 I Cappelliani, & altri Sacerdoti che servono nelle Chiese, ed Oratorii publici de' luoghi Pii, e Confraternite de laici, non s'ingeriscano in quelle funzioni, *che spettano a i Parochi* senza la loro licenza e permissione, sotto pena....

10. Ne i funerali non s'introduchino abusi, ò facciano patti illeciti, ò aggravii *alle Chiese Parochiali ma si osservino gli statuti Sinodali*, e le regole Canoniche.

Et il presente affisso che sarà &c.

N. Vescovo N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. *PER AVIDITA' DI GUADAGNO*. Nè sacerdotale officium totum convertatur ad terrenum emolumentum, & nè Ministri Ecclesiarum existiment hodiè, quæstum esse pietatem, nihilque magis curent quam concursum habere, & ideò Symphonias novas, Sanctorum festivitates, & Imagines, canere, evulgare, & exponere sollicitè studeant, hinc Episcopus nè periculosi erroris Imagines Sacræ rudibus occasionem præbeant, providere debet, ut quæ traditioni Ecclesiæ repugnant, quæ incerta, quæ insolita sunt ab Ecclesiis etiam Regularium, & Exemptorum arceantur: nilvè falsum adhibeatur, & quod ad pietatem non informat, prorsus tollatur.

2. CHE

2. *CHE NON SONO DESCRITTI NEL MARTIROLOGIO ROMANO*. Descriptio Sanctorum facta in Martyrologio Romano præstat cultum, ut opinio communior tenet; ideoque hodie post Decretum generale Sac.Congreg. Rituum emanatum anno 1616. & posteà innovatum 31. Augusti 1680. non describuntur amplius in Martyrologio, nisi Sancti qui fuerunt solemniter ab Ecclesia canonizati: dummodò Papa audito d.Congr. voto non dispenset: prout dispensari obtinuerũt Postulatores S.Bernardi de Mentone, B.Petri Armengol, & B. Zitæ Lucen, qui per immemorabilem cultum eis præstitum in albo Sanctorum describi ab Ecclesia meruerunt.

3. *IL PUBLICO CULTO IMMEMORABILE*. Hi etenim excipiuntur expresśè in dd. Decretis *Urbani VIII. pag.4.* his verbis = *Declarans quod per suprascripta præjudicare in aliquo non vult, neque intendit iis, qui aut per communem Ecclesiæ consensum, vel immemorabilem temporis cursum, aut per Patrum, Virorumque Sanctorum scripta, vel longissimi temporis scientia, ac tolerantia Sedis Apostolicæ, vel Ordinarii coluntur.*

4. Difficultas tamen in hoc genere probationis solet in Congr.Rituum excitari. An scilicet ad effectum probandi per testes immemorabilem, seù centenarium cultum, & sic hunc casum exceptum, requiratur tanta ætas, ut deponere possint de visu per quadraginta annos ante Decreta anno 1634. publicata, si aliæ probationes non suppetant: vel potius ad hunc effectum sufficiat ordinaria ætas 54. annorum: Et sufficere declaratum fuit in Toletana Canonizationis B. Mariæ de Capite, vulgò della Cavezza Uxoris S. Isidori Agricolæ sub 3, Augusti 1697. tùm quia ætas hujusmodi sufficit ad probandam immemorabilem in quacumque causa quantùmvis gravissima, ut latè tradit *Pignatell. consult.242. ferè per tot. tom.1. & consf.42. n.33. & seqq. tom.4. Matt. de canoniz. Sanct. par. 4. cap.23. n.3. 4. &* 5. tum quia hodiè cum reperiri non possint testes tam annosi, si non admitterentur testes ordinariæ ætatis, penitus subverteretur immemorabilis, quæ non solùm non fuit sublata, sed immò expresśè & specialiter præservata in dictis Decretis, ut advertit *Mat. loc.cit.*

5. Testes verò ad hunc effectum inducti, debent deponere cum requisitis *Glos.in c.1.de præscr. in 6.* scilicet de visu per 40. annos ante motam litem, quod ita servatum fuisse audierint a suis majoribus. Et quod ipsi, nec majores sui quidquam non viderint, vel audiverint in contrarium, & deponant de publica voce, & fama per verbum fuit, & est, & quod iidem testes sint conformes, & contestes in dictis requisitis, quæ explicitè recenseri per illos debent, non autem se referre ad articulos *Marescot. var. resol. lib. 2. resol.100.n.10. & 11. Pond.quæst.benef.tom.1.par.1. cap.104.n.12. Antonel. de temp.legal. lib.2. cap.12. n.1. Rot.coram Greg. dec.196. ubi Add.*

6. Et ulteriùs quia Congr. Rituum plenitudinem probationis cultus immemorabilis non admittit in sola testium depositione; qui vult illum concludenter probare, procurare debet alias species probationum, easque conjungere, & conglomerare; unde ad hunc effectum indagandum erit. Primò, an adsit aliquod antiquum Missale, seu Breviarium, aut Kalendarium, in quibus ante editionem Missalis, & Breviarii factam per B.Pium V. fortasśè reperiatur adnotata Missa, vel Officium, vel aliqua pecu liaris oratio, Commemoratio, aut Antiphona de Beato, de quo quis vult probare cultum. Secundò, an adsit aliquod Synodale Decretum antiquum, sive Visitatio Ecclesiæ, in quibus fiat mentio de Beato, vel de ejus Reliquiis. Tertiò, an reperiatur aliqua scriptura, vel liber publicus, in quibus denominetur *Beatus*, vel resultet aliquod indicium publici cultus. Quartò, an circa sepulcrum, vel in alio loco publico, adsint inscriptiones, elogia, aut alia Epigraphis, cum denominatione *Beati*, vel alia demonstratione cultus, & venerationis publicæ. Quintò, an Vita *Beati* fuerit descripta, & posteà typis edita cum licentia Ordinarii, & in ea denominetur *Beatus*. Sextò, an ad ejus sepulcrum fuerit accensa lampas, vel candelæ saltem in die anniversaria obitus. Septimò, an fuerit tumulatus in Sepulcro solus, cum aliquo signo Sanctitatis, ibique fuerint donaria, seù tabellæ Votivæ relictæ, & appensæ ab antiquo tempore. Octavò, an reperiantur Imagines antiquæ, aut simulacra Beati in Ecclesiis, vel aliis locis publicis cum radiis, laureolis, diadematibus, & similibus signis denotantibus venerationem, quæque judicio Peritorum, reputentur antiquæ. Nonò, an in aliqua Ecclesia reperiatur ab antiquo constructum Altare in honorem Beati, & de tali erectione appareat scriptura, sivè actus positivus. Decimò, an aliquis Historicus, seù Chronista antiquus mentionem faciat de Beato, & de ejus virtutibus.

7. Hæc inquam, vel horum plura simul juncta cum testibus, regulariter probant cultum immemorabilem: super quo prævio processu ser. ser. constructo, sententia Ordinarii præcedere debet, quà declaretur constare de cultu immemorabili, & casu excepto in dictis Decretis Urbani, & illis proindè non fuisse contraventum. De qua Processus constructione, instructio dabitur in fine hujus operis.

8. *DA TEMPO ANTICO*. Tempus antiquum in scripturis dicitur centum annorum, in testibus verò est sexaginta *Garc.de benef.par.12. cap.2. num.264. & seqq.Rot.coram Coccin. dec.1045. num.2.* & sic in hac subjecta materia, cùm testes deponant Reliquias fuisse expositas publicæ venerationi, & cultum habuisse per cursum temporis sexaginta annorum, poterit permitti ut exponantur ut priùs, quamvis de identitate aliundè plenè non constet, *Barbos. de offic. Episc. alleg. 97. num.12.* quem sequitur *Gavant. manual. Episc. verb. reliquiæ Sanctor. n.11. Gallemart. supra Concil. in Decret.de invoc.Sanct.verf.penult.* ubi Decretum

cretum Congr. refert. Si autem probatio non sit concludens, & dubium emergat, tunc Episcopus, in illatum approbatione, consulere debebit Theologos, & aliquos Viros pios, & doctos ut Concilium Trid. monet, non ut suffragium ferant, sed ut consilium præstent *Barb. supra Concil. in Decret. de innovat. & vener. Sanct. n. 13.*

9. Item advertere debet, quod si agatur de Reliquiis dubiis exponendis in Ecclesiis Regularium; super illarum cultu, identitate, & antiquitate, non est deferendum attestationibus ipsorum Regularium, quamvis Superiorum, ut monet *Crispin. de Visit. par. 2. §. 5. n. 6.* nisi adsint aliæ demonstrationes, quæ identitatem demonstrent, & antiquitatem.

10. *IN LUOGHI SORDIDI, ET INDECENTI.* Signum Crucis, aliævè Sanctorum Imagines humi, aut locis sordidis sculpi, vel pingi non debent juxta *Imperialem jussionem in l. unica Cod. nem lic. Sign. Salvat. &c. Tusch. lit. c. concl.* 1091. ubi quod contrarium facientes possunt puniri, *Concil. Prov. Mediol. 3. tit. quæ ad Sacramental. & Sacram. pert. §. hoc igitur Menoch. de arbitr. lib. 2. cas. 376.* ubi quod blasphemia facto committatur, & quod Crucis signum humi ponens, vel in marmore, quod pedibus calcatur, sculpens, sit pœna gravi Judicis arbitrio puniendus, *Graff. dec. aur. par. 1. lib. 2. cap. 2. num. 6.* ubi sic ait = *ut signum Crucis in silice, aut marmore humi positum sculpere non licet l. unica Cod. nemini &c. & videtur esse præceptum, quia vult hoc puniri pœna gravissima, ubi glos. fortè mortis, ex quo patet quantum reprehensibiles sint, qui sepulturis in humo positis imprimunt Cruces, ut inquit Sylvest. verb. Imagines Pac. Jord. elucubr. to. 2. lib. 7. tit. 1. n.* 150. ubi allegat *Cassan. in Catalog. glor. mund. par. 1. consid.* 38. & inquit non esse permittendum, *Nicol. in flosc. verb. Imago n. 2.* ubi decisum refert in Venet. 12. Maii 1596. non esse tolerandum quod in locis publicis, & sordidis stent depictæ Cruces, & idem dicit *Gavant. in manual. Episc. verb. Imagines Sacræ n. 10.*

11. Neque audiendus est modernus Van Espen Author Lovanien. qui in Schol. ad canon. *Concilior. par. 3. §. 7. ad can. Trullan. c. 73.* hæc habet = *At hanc legem* (idest Theodosianam) *ac consequenter, & hunc canonem antiquatam esse rectè monet Tuldenus ad tit. Codicis, addens in reverentiam Crucis cædit quod omni loco sivè infernè, sivè supernè obversetur.* Nam quod hic Author in dicto suo opere fidenter asserat, quod Epistolæ, & Decretales quamplures, & præsertim quæ præcesserunt Siricium Pontificem (qui Cathedram Petri ascendit anno 385.) Et quæ insertæ leguntur in Codice Gratiani, non solum sint antiquatæ, sed fictitiæ, supposititiæ, falsæ, & confictæ non obstante correctione d. Codicis per Pium IV. Pium V. & Gregor. XIII. demandata, & executa: item quod Decretales Gregorii IX. sint obscuræ, & detruncatæ ut in *part. 4. §. 6. & 7. & part. 6. §. 5. & part. 8. §. 5. & 6.* videtur in hoc sequi criterium aliquorum ex modernis Scriptoribus (& præsertim Papebrochii) qui ferè nihil certi antiquitati relinquunt; Verum quod dicat legem Theodosianam in reverentiam Crucis latam, esse antiquatam (cum Tuldeno) & in honorem Crucis cedere quocumque loco sculpatur: in hoc non parco; quia propositio sic absolutè concepta non benè sonat, & nemo pius feret, nec abnuet illi: Et est contra communem sensum DD. mox supra allegatorum, & contra Canonem 8. Concilii Trullani, quem si ipse antiquatum esse unà cum l. Teodosiana malè credit, adhuc vigere, & observandum esse probè existimat doctissimus Pithæus in *Cod. annot. ad d. leg. Theodosii.*

12. *O FOGGIE NUOVE.* Nemini licet ullo in loco, vel Ecclesia etiam quomodolibet exempta, ullam insolitam ponere, vel ponendam curare Imaginem, nisi ab Episcopo approbata fuerit, *ut Concil. Trid.* disponit in Decreto de invocat. & vener. Sanct. neque quid pingatur, aut sculpatur, quod veritati Scripturarum, aut traditionum Ecclesiasticarum adversetur: nihilque contra formam præscriptam à Constitutione Urbani VIII. impressa in *Bullar. tom. 5. Constitut.* 280. (quà prohibetur Imagines cum alio habitu, quam Catholica Ecclesia illas consuevit vestire, & pingere, depingi) innovetur; tàm in Ecclesiis Secularibus, quam Exemptorum: sicuti enim ex traditione Apostolica Sac. Imagines introductas fuisse credimus; ita prout à Patribus accepimus, sinè fucu servare debemus.

13. Triplici autem de causa introductæ sunt Imagines, scilicet propter simplicium ruditatem: propter affectus tarditatem: & propter memoriæ labilitatem. Propter simplicium ruditatem inventæ sunt, ut simplices, qui non possunt Scripturas legere, in hujusmodi figuris, & picturis tanquā in Scripturis, apertius possint Sacra mysteria nostræ fidei legere. Propter affectus tarditatem introductæ sunt videlicet, ut homines, qui non excitantur ad devotionem in his, quæ pro nobis Christus gessit, dum illa auribus percipiunt: saltem excitentur, dum eadem in figuris, & picturis tanquam præsentia oculis corporeis cernunt: plus enim excitatur affectus noster per ea quæ videt, quàm per ea, quæ audit: Unde Horatius = *Segnius irritant animos dimissa per aures: Quam quæ sunt oculis subdita fidelibus, & quæ ipse sibi tradit spectator.* Propter memoriæ labilitatem; quia ea quæ audiuntur citius traduntur oblivioni, quam ea quæ videntur: item non est semper præsto, qui beneficia nobis præstita ad memoriam reducat per verba: Ideo dispensatione Dei factum est, ut Imagines fierent, & exponerentur in Ecclesiis, ut videntes eas recordemur de beneficiis impensis, & Sanctorū operibus virtuosis, ut docet *Medic. in Summ. concord. Canon. decret. de consecr. dist. 3. art. 7.* Quibus rationibus addo quartam nempe, ut Salvatoris, & Sanctorum Imagines venerantes, nos mortales mereamur eorum meritis, & precibus ad eorum immortalitatis gloriam pervenire, atque

eorum

eorum suffragiis, quibus preces fundimus de fide perduci ad visionem, de spe ad rem, de stadio ad bravium, de via ad Patriam.

14. *INTRODUCA NUOVE FESTE.* Nemo, etiam si Princeps sit, potest festos dies edicere, & subditis proponere sine Episcopi loci auctoritate *Barb.de offic.Episc.alleg.*105.*n.*38.& patet ex declaratione *Inno. XII. Constit.*31. Imò licet Episcopi de jure communi in c. conquestus de fer. valeant in propria Diæcesi vocato Clero, & populo dies festus indicere *Barb.ubi supra n.*36.*& sequitur Pignatell. consult.* 184. *n.*1. *tom.* 4. hodiè tamen quamvis talis potestas non sit ablata; nihilominus ab indictione sub præcepto novorum festorum debent abstinere, prout illos monuit *Urban. VIII.* in sua Constit. quam promulgavit anno 1642. super observantia festorum §. 3. impressa in *Bullar. tom.* 5. *constitut.* 291.

15. Ideòque promissiones, & Vota, quæ frequenter fieri solent ab Universitatibus servandi sub præcepto festum alicujus Sancti, ac jejunandi in vigilia, non obligant populum, qui tamen potest spontè promissa observare, & nullus est pœna cogedus, ut illa die jejunet, vel abstineat ab operibus servilibus *Barb. collect. decis. Apost.* 355. *n.* 8. Vidique pluriès supplices libellos hac in re Sac. Congr. Rituum porrectos, pro confirmatione hujusmodi promissionum, & Votorum, fuisse rejectos, & præcisè in Urbevetana 6. Octob. 1696. in Messanen. loci Milazzi 25. Januarii, & in Alessan. Terræ Corsani. 6. Septemb. 1698.

16. Festi autem dies de præcepto, qui ab Ecclesia indicuntur inviolabiliter servandi sunt, & magis qui à divina jussione promanant, ut sunt omnes per annum Dominicæ: hæc inquam dies Domini est, cum ipse dixerit = *Sex diebus operaberis, & die septimo cessabis arare, & metere Exord.*34. Unde qui hunc diem violant, peccant in Patrem, in Filium, & Spiritum Sanctum: in Patrem, cujus potentia, Mundum creavit: in Filium cujus Sapientia, Mundũ redemit: in Spiritũ Sanctum, qui tali die in Mundum missus est, & per consequens hi ingrati sunt suo Creatori, Redemptori, & Consolatori *c. quod die dist.*75. Neque ab horum festorum observantia excusat prætextus contrariæ consuetudinis: quia consuetudo mala inveterata quantò diuturnior, tantò periculosior 24. *quæst.* 1. *c. Schisma*: Et ideo Mercatores Barchinonenses, qui sub clipeo assertæ Consuetudinis prætendebant retinere apertas Apothecas diebus festis, & in illis vendere merces: & necessitatem (ratione loci) vendendi, testibus, & legitimam consuetudinem auctoritate DD. reddere conabantur, fuerunt à *Sac. Congr. Concilii* (in qua Causam proponere curarunt) sub die 13. Maii 1679. rejecti, & rescriptum non licere, & cum non acquiescerent, repropositâ eorum istantiâ 21. Martii 1682. iterum repulsi fuere, & injunctum ut amplius non audirentur, *lib.*33. *Dec. fol.* 87.

17. Et non tantùm ab operibus servilibus, sed à spectaculis prophanis, choreis, & Scenis ludifactoriis, præsertim Histrionum, est abstinendum, quæ ab Episcopis locorum (ad quos privativè jus spectat licentiam concedere) permitti non debent. Etenim cum in una Fulginaten. quæsitum fuisset = *An Gubernator sæcularis posset licentiam concedere Histrionibus, ut in diebus Dominicis, & festis de præcepto personati in Plateis, etiam cum Mulieribus fabulas agerent? Sac. Congr. Concilii sub die* 30. *Aprilis* 1622. *Censuit minime licere Gubernatori hujusmodi licentias concedere, quinimo Episcopum permittere non debere, ut hæc, & similia fiant Dominicis, & festis diebus, lib.* 134. *pag.*26.

18. Dies autem festi solemniores, in quibus licentia laborandi absque precisa necessitate concedi non solet, & Missa in Oratoriis privatis ex Indulto Apostolico concessis, celebrari, & audiri non debet, juxta dispositionem Concilii *Agathen. relati in c. si quis* 35. *de consecr. dist.*1. sunt sequentes Festum Paschatis, Resurectionis, Natalis D. N. Jesu Cristi, Epiphaniæ, Ascensionis Domini, Pentecostes, Nativitatis S. Jo: Baptistæ.

19. Ex Decreto verò *Sac. Congr. Rit.* 17. *Nov.* 1607. quod refert *Gavant. in rubr. missal par.* 1. *tit.*20. *de prepar. Altar. lit. f. vers. sciendum*, sunt. Nativitas D. N. Epiphania, Pascha, Pentecostes, Annunciatio, & Assumptio B. M. Virg. Festum omnium Sanctorum, Festum SS. Petri, & Pauli.

20. Ex Decreto itèm *Sac. Congr. Concilii emanato in Derthonen.*17.*febr.*1685.*lib.*33.*fol.*100. sunt. Nativitas D.N. Pascha, Pentecostes, Epiphania, Assumptio B. M. V. Festum SS. Petri, & Pauli, Omnium Sanctorum, & Ecclesiæ Titularis.

21. Quæ Decreta sunt tanquam declarativa d. Canonis Concilii Agathensis; nam ibi post enumerationem festivitatum solemnium exceptarum, adduntur hæc verba = *& si qui maximi dies in Festivitatibus habentur.*

22. Est quoque advertendum, quod prohibitio Edicti de non introducendis novis festivitatibus, non solum compræhendit festivitates de præcepto, in quibus sit abstinendum ab operibus servilibus, sed etiam illas, quæ recurrentibus natalitiis Sanctorum non solemnibus vel nunquam, vel sinè apparatu, & solemnitate celebratæ fuerunt, & præter solitum pompaticè celebrari volunt, nè ut plurimum accidit, triumphet vanitas, misceatur pravitas, & depellatur pietas.

23. *E PUBLICARE NUOVI MIRACOLI.* Nova miracula tam Sancti Canonizzati, quàm non canonizzati, approbanda sunt ab Episcopo juxtà præcitati Concilii Decretum: quæ facultas est in eo privativè quoad omnes alios inferiores Prælatos, etiam habentes jurisdictionem quasi Episcopalem, ut respondit Sac. Congr. Rit. apud *Barb. collect. dec. Apost.*472. *verb. miracula*, ubi testatur penes se retinuisse Decretum authenticum, & sequitur *Pac. Jord. elucubr. tom.*2. *lib.* 7. *tit.*1.*n.*159.*&*160. Sac. Congr. Concilii in Aprutina 21. Decembr. 1596. in qua declaravit, appro-

approbationem miraculorum patratorum in loco exempto, spectare ad Episcopum, intra cujus fines Diœcesis existit. Verum cùm sit res gravis, non nisi adhibito consilio Virorum gravium, & Theologorum, ad approbationem procedere non debet.

24. Dona enim plura, at duo singularia concessit Christus Ecclesiæ suæ Sponsæ, nimirum miraculorum faciendi potestatem, & intelligentiam Scripturarum. Primum cum dixit: = *Signa autem eos, qui crediderint hæc sequentur, in nomine meo Dæmonia ejicient Marc.* 16. Secundum quando apparuit Discipulis Cleophæ, & Ammeoni, narrantibus ejus mortem; & *aperuit illis sensum* (inquit Evangelista) *ut intelligerent Scripturas Luc.* 24.

25. Miraculum, Mirabile, signum, prodigium, & virtus inter se differunt. Miraculum latè, & impropriè sumptum accipitur pro omni eo, quod raro contingit: strictè verò sumptum accipitur pro facto, quod naturæ vires excedit *Contèlor. de canoniz. Sanct. cap.* 16. *n.* 1. *&* 2. Miraculum igitur aliud est naturale, quia non excedit vires naturæ, licet eveniat per causas nobis ignotas. Aliud supernaturale, quod naturam omnem tam humanam, quàm Angelicam excedit, & non nisi Deum habere potest Authorem. Aliud denique partim naturale, partim supernaturale, quatenus licèt viribus naturæ humanæ, vel Angelicæ fieri possit quo ad substantiam: quo ad modum tamen, virtute tantummodò Divina fieri potest.

26: Ad primam speciem pertinent quæcumque extra communem ordinem naturaliter eveniunt: ejusmodi sunt saxis, vel sanguine pluere; plures Soles in Cœlo apparere, hominem bicipitem, vel cum capite ferino nasci, & aliâ hujusmodi, potius mira Naturæ, & Monstra, quàm miracula dici possunt.

27. Ad secundam speciem spectant, mortuos suscitare, cęcos illuminare, aliquid novum creare, & alia similia, quæ constat à Deo tantummodò, vel per virtutem ejus effici posse.

28. Tertiæ Speciei sunt febres, aliosque morbos instantaneè, vel brevissimo tempore curare: efficere ut subito pecuniæ, vel cibi alicui appareant: ut fons repentè scateat: vel unum corpus in aliud subitò convertatur, & alia hujus generis. Hæc, inquam, tam Deum, quàm Dæmonem, vel etiam hominem habere possunt Authorem: cum hoc tamen discrimine, quod quando fiunt ope Divina, verum ac realem sortiuntur effectum, nec quo ad modum ullam habent virtutem, aut vim causæ naturalis, & ad finem tantùmmodò honestum, utilem, aut necessarium diriguntur. Cum verò mali Dæmonis opera efficiuntur, vel sunt tantùmmodo phantastica, & apparentia, neque ullum habent verum, & realem effectum; vel fiunt per media merè naturalia applicando, nimirum activa passivis, vel trasferendo invisibiliter aliquid de loco ad locum, vel alienas species ingerendo, ita ut appareat alicui mortuus, qui verè est vivus, vel Asinus, qui est homo, vel amplissimum Palatium, quod est vile tugurium aut Nemus.

29. Hac ratione Pharaonis Magi incertamine habito cum *Moyse Exod.* 7. Virgas in Colubres, aquam in Sanguinem, pulverem in ranas convertebant, vel certè convertere videbantur: At ista Dæmonum mira evanuerunt, quia Virgæ Magorum devoratæ fuerũt à Virga Moysis: idem de divinationibus, ac pręsagiis rerũ futurarum, vel occultarum, vel absentiũ sentiendum est: hæc enim, vel casu, vel per solas conjecturas fieri censendum est. Hæc ajo à Dæmone per media naturalia proportinata, sibique cognita, licèt nobis ignota producuntur, & licet quandoque verè facta sint, non habent tamen rationem veri miraculi, sed potius sunt, & dicuntur figmenta, & præstigia ad homines facilius decipiendos, ut latè demonstrat *Martin. de Rio disquis. magic. lib.* 2. *qu.* 7. *&* 8. *& lib.* 4. *quæst.* 2. *per tot. Contelor. de canoniz. Sanct. cap.* 17. *n.* 1.

30. Siquidem vera miracula cùm semper sint a Deo, non nisi ab hominibus Deo gratis, vel saltem non nisi per apertam, & seriam Dei invocationem, & in nomine, & virtute ejus, iisque mediis, quæ ipsemet præscripsit, vel probavit, fieri possunt: mira autem Magorum, & Sagarum semper admixta sunt absonis, abditis, vanis, aut superstitiosis precibus vel signis. Et sic in dignoscendis veris à falsis miraculis, attendenda est causa efficiens, modus, media, finis, & res ipsa, ne Epscopus, ejusque Consultores decipiantur.

Sunt, & alia miracula, quæ in Ecclesia Catholica firmata supra firmam petram, continuò perseverant, & præter alia plura celebriora enumerantur.

31. Primò, Domus Lauretana in qua Beata Virgo nata est, & enutrita, æternum Verbum concepit, quæ à fundamentis avulsa Angelico ministerio à Nazareth in Illyricum primò anno Christi 1291. die 6: Maii deportata, & triennio post die 10. Decembr. in Picenum translata, omnium Christianorum concursu, & Votis tanquam divinæ charitatis prodigium veneratur, & miraculorum perennitate exaltatur.

32. Secundum, Crux illa celebris in Urbe Malipuritana in India Orientali, de qua *Marrac. in prodom. ad confut. Alcoran. par.* 2. *post. fin. in Appendic.* supra quam cum oraret vulneratus fuit ad mortem à quodam Brachmane S. Thomas Apostolus die 18. Decembr. Hæc quotannis eadem die recurrente dum ante eam Sacrum solemniter celebratur ad initiũ Evangelii, atro quodam colore splendore, permixto offuscatur, qui post offertorium clarior evadit, donec Crux tota candida, ac nitens appareat. Dum autem fit consecratio, resumit Crux colorem suum naturalem, & sanguineo sudore tota perfunditur, quo fideles linteola sua infundunt, ac per ea Deus miranda operatur. Si quando verò contingat; ut Crux eo tempore non immutetur,

flagel-

flagellum aliquod grave Cristiano populo protendi experimento compertum est, prout Author citatus refert.

33. Tertium. Liquor (quem Mannam vocant) qui manat assiduè ex ossibus Corporis S. Nicolai Episcopi Myrensis, Barium translati (ad quem Peregrinus accessi de anno 1687. videruntque oculi mei, quæ operatur Deus in Servis suis), qui in vitreis ampullis seruatus incorruptus perseverat, & quotidiana, per illum patrantur miracula.

34. Quartum. Sanguis S. Januarii Martyris Episcopi Beneventani, cujus Corpus Neapolim delatum, ibique in Ecclesia Cathedrali honorificè tumulatum, adhùc post tot sæcula à die martyrii Beatissimi Martyris Sanguis in ampulla vitrea servatus in conspectu capitis illius positus, velùt recens liquescere, & ebullire ter vel quater in anno conspicitur.

35. Quintum. Tres globuli carnei ex visceribus Beatæ Claræ de Monte Falco Ord. Eremit. S. Augustini Spoletanæ Diœcesis avulsi (quos anno 1701. vidi, & veneratus sum) qui ut à fide dignis audivi tantum ponderant omnes simul, quàm unus tantum, & tam duo simul, quam tres, mysterium ineffabile Trinitatis mirabiliter exprimentes.

36. Sextum, Sanguis sivè Cruor Sanguineus, qui ex brachiis à corpore sectis S. Nicolai Tolentinatis in Piceno post quatuor sæcula, turgescentibus venis emanat, quotiès aliqua calamitas Christianorum Provinciis imminet, ut experimento compertum est.

37. Septimum, Cereus delatus à Virgine Deipara Lamberto Episcopo Attrebatensi vulgò *Arras* in Belgio anno 1105. cujus Cerei guttis quædam infirmitas Epidemica è Cœlo ad puniendum nonnullorum pravorum hominum audaciam emissa, nutu Virginis sanabatur. Hic Cereus post sex sæculorum cursum pluries accensus, & ex guttis copiosè delapsis aliis Cereis, & candelis efformatis, adhùc non est diminutus, sed integer perseverat, proùt refert *Menoch. in opere cui titulus Stuore,* ò vero *Tratteni-menti Eruditi Centur. 4. cap. 91.*

38. *CON DEVOTIONE, E RELIGIOSITA'.* Una ex curis præcipuis Episcoporum est, ùt Sacramenta à Parochis, aliisque quibus illorum administratio incumbit piè, & religiosè conferantur, quia Sancta sanctè tractanda sunt, & ideò non debet permittere quod Sacramentum pœnitentiæ conferatur in Cellis extra casum infirmitatis, & in Ecclesia extrà sedem confessionalem, præsertim mulieribus, & pueris non interposita Crate: minusque, quod diebus festis, conferatur sine superpelliceo, & Stola: nec quod Sacramentum Extremæ Unctionis deferatur in abscondito sine Cotta, & Stola, & sinè Clerico, vel in ejùs defectu, uno saltem Socio Sodalitatisque in Parochia existit sacco decenti vestito, quia ut mandat Rituale, hoc Sacramentum publicè deferri debet.

39. Doceatque, quod si fortè ob infirmorum copiam, Oleum Sanctum deficeret, potest Parochus tali casu oleo benedicto superaddere sæpius oleum non benedictum, dummodo singulis vicibus, minor quantitas addatur non benedicti: nam ita faciendo licitum, & validum erit Sacramentum, quamvis consideratis additionibus insimul junctis, non benedictum esset in majori quantitate, proùt declaravit *Sac. Congr. S. Officii 23. Septembr. 1682. in una Hispalen.*

40. Item quod Expositi sunt semper baptizandi sub conditione = *Si non es baptizatus Ego te Baptizo &c.* quotiès non habetur certa scientia de collato baptismo, putà per fidem exaratam alicujus Sacerdotis cogniti; aliter enim res semper manet dubia: nam ignoratur quis baptizaverit, & an ille, aùt illa noverint, & observaverint substantialia hujus Sacramenti. Sciatque Parochus quod per se ipsum ubi legigitimè non fuerit impeditus, tenetur baptizare, & non per substitutum, non obstante contraria Consuetudine, ut respondit *S. Congr. Concilii 8. Febr. 1601. lib. Dec. 55. pag. 556.* & quod maximum delictum est ministrare Sacramenta irreverentèr *Ricc. Decis. 96. n. 1. par. 1.* ubi quod Parochus fuit suspensus per annum à Cura. Si autem Cura Animarum incumberet personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ, tunc munus Doctrinam Christianam docendi, posset exercere per alium *S. Congr. Concilii in Vintimilien. 2. Septembr. 1606. lib. 82. posit. fol. 226.*

41. Si autem Parochia esset populosa, & unus Rector, & Parochus non posset sufficere Sacramentis diligenter ministrandis: Episcopus illum cogat sibi alium vel alios adjungere Sacerdotes, quot ad hoc munus peragendum judicaverit necessarios; *juxtà Concilii Trid.* dispositionem *cap. 4. sess. 21. de refor.* ab hac enim provisione non datur appellatio, neque aliqua inhibitio attendenda est, sed Decretum de Coadiutore adjungendo exquendum venit, *ut Sac. Congreg. Concilii* rescripsit *Episcopo Abulen. 5. Januarii 1589. lib. 7. Epistolar. pag. 2.* Secùs verò si Episcopus ob numerositatem Parochianorum vellet ad dismembrationem Parochiæ procedere, quia Parochus jure se opponeret: cum non possit Ordinarius ad illam devenire, motivo numerositatis, & nisi concurrant requisita ejusdem Concilii, ùt sæpè sæpiùs respondit *S. Congr. Concilii*, & recenter in *Toletana 4. Maii 1697. in Gerunden. 29. Januarii 1701. & in Neocastren. 15. Decembris 1703.*

42. *LA MENZA A' CUI S' ACCOSTANO I FEDELI.* Dandæ, & accipiendæ communionis diversæ olim fuere Consuetudines in primordiis Ecclesiæ, & certum ac exploratum est omnes fideles, quorum erat cor unum, & Anima una, quotidiè perseverasse in communione fractionis panis, ut Acta Apostolorum testantur, quam Consuetudinem diù perstitisse evidēs quoque est ex traditis a *Card. Bona in tract,*

rer. liturgic. lib. 2. cap. 17. §. 2. ubi testimonio Patrum usque ad initium quinti sæculi Romæ, & in Hispania viguisse demonstrat. Quam cum de novo nostro hoc ævo in aliquibus Diœcesibus reassumptam fuisse Innocentio XI. innotuisset, ad tollendos abusus, qui irrepserant ignavia administrantium, audito *S. Congr. Concilii Voto*, Decretum ædidit generale, in quo datur instructio, quid in hac re sit observandum, ùt quisque, qui ad hanc mensam accedit, censeatur dignus quotidiana communione. Quod Decretum cum sit nota dignum, referam infrà.

43. *LA SANTA MESSA &c.* Hæc est illa oblatio munda, quam Sacrificandam à Solis ortu usq; ad occasum in omni loco vaticinatus fuerat *Malachias Propheta* 1. quamque *Isaias* 25. anticipato suavitatis ejus odore illectus, convivium Vindemiæ Defecatæ appellavit: ac propterea summa cura adhibenda est, ùt Missæ Sacrificium, omni religionis cultu, & veneratione à Sacerdotibus non tantùm celebretur; sed etiam ab astantibus audiatur.

44. Ex parte igitur Sacerdotis est celebranda, altè, voce intelligibili, ùt audiatur ab astantibus; breviter non ultra mediam horam, clare ùt omnia verba integrè proferantur; devotè ùt attendatur ad ea quæ dicuntur exactè, ùt fiant omnia, quæ præscribuntur in Rubricis, ùt docet *Gavant. in rubr. par. 3. tit. 11. num. 13.* Ex parte verò audientium, assistendum venit nudato capite, flexis genibus excepto tempore quo legitur Evangelium, tunc enim standum est, ùt jubet canon Apostolica *de consecr. dist. 1.* cum devotione, & attentione, ùt monet *Pac. Jord. elucub. tom. 1. lib. 4. tit. 1. n. 434. & seqq.* cum aliis *ibid. allegat. Synod. Farfen. in tit. de Sacrif. missæ* §. 16. & est communis opinio, & sententia. Qui autem confabulando, ambulando, sedendo, stando cum indecentia, & scandalo, seù aliquid quidpiam Dei majestate indignum operaret, missæ Sacrificio debitam assistentiam non præstaret, nec præcepto de audienda missa diebus festis satisfaceret: cùm enim Ecclesia præcipiat auditionem missæ ùt est actus humanus, ac Religiosus, & per modũ orationis: certum est, quod actus mox recensiti, sunt prorsus cum Religione, oratione, & attentione, (si per tempus notabile fiant) incompatibiles, & contrà voluntatem, & institutionem Ecclesiæ. Attentio autem triplex est: Prima, quà attenditur ad actiones Sacerdotis: Secunda quà attenditur ad significationem verborum: Tertia quà indè mens ad Deum elevatur, contemplando misteria, quæ in missa per actiones, aut Sacerdotis verba exprimuntur. Prima est necessaria, secunda est melior, tertia est optima.

45. Elaborandum propterea est, ut fideles per Parochos, per Confessarios, per Concionatores, per Cathechistas instruantur quà corporis compositione, & devotione, & attentione audienda sit missa, & quod Mulieres tempore missæ sedentes absque necessitate, Deo non præstant debitum cultum? tollanturque occasiones irreverentiæ, nè ubi adest præsentialiter Christus, Angeli circumstant, Imagines Sanctorum coluntur, abhominationes fiant. Deus enim non solùm interioribus actibus, sed etiam exterioribus est colendus, quod est proprium Religionis, ùt docet *D. Thom. 2. 2. quæst. 81. art. 7.* Et non solum ùt hæc fiant, & removeantur respectivè ab Ecclesiis sibi subjectis curare debent. Ordinarii, sed etiam Regularium, quia *S. Concilium Tridentinum* tribuit in hoc eis jurisdictionem; Nàm in Vercellen. proposito dubio = *An liceret Episcopo punire Regulares, probibita, vel indecentia in Ecclesiis suorum Ordinum committentes circa missæ Sacrificium? Die 21. Martii 1643. Congr. Concilii respondit licere Episcopo punire Regulares committentes prohibita, vel indecentia in Ecclesiis etiam suorum Ordinum circa missæ Sacrificium lib. 17. Dec. pag. 170.*

46. *CHE SPETTANO AI PAROCHI.* Quæ sint Parochorum jura hodiè vigentia dixi *tom. 1. tit. X. annot. ad form. 18. num. 4.* At quia super illorum intelligentiam, & exercitium, emanarunt posteà nova Decreta *S. Congr. Rituum*, aliquid hic addendum modò superest. Propositis enim in Congregatione sequentibus Dubiis.

I. *An Confraternitates laicorum legitimè erectæ in Ecclesiis Parochialibus, habeant dependentiã à Parocho in explendis functionibus Ecclesiasticis non Parochialibus?*

II. *An dictæ Confraternitates erectæ in cappellis, vel Oratoriis, tùm publicis, tùm privatis adnexis Parochialibus Ecclesiis, ab eis dependentibus, habeant dictam dependentiam à Parocho quo ad dictas functiones?*

III. *An Confraternitates erectæ in aliis Ecclesiis publicis, habeant quo ad easdem functiones aliquam dependentiam, Parocho intra cujus Parochiæ limites sitæ sunt Ecclesiæ?*

IV. *An Confraternitates erectæ in Oratoriis tam publicis, quam privatis, sejunctis ab Ecclesiis Parochialibus quo ad dictas functiones Ecclesiasticas, habeant dictam dependentiam à Parocho?*

V. *An benedictiones, & Distributiones Candelarum, Cinerum, & Palmarum, sint de juribus merè Parochialibus?*

VI. *An benedictiones Mulierum post partum, Fontis Baptismalis, Ignis, Seminis, Ovorum, & similiũ, sint de juribus merè Parochialibus.*

VII. *An functiones omnes Hebdomadæ Sanctæ sint de juribus merè Parochialibus?*

VIII. *An celebratio Missæ solemnis feria quinta in Cœna Domini, sit de dictis juribus Parochialibus?*

IX. *An prima pulsatio Campanarum in Sabbato Sancto sit de juribus Parochialibus?*

X. *An celebratio Missarum solemnium per annum, sivè pro vivis, sivè pro defunctis, sit de dictis juribus Parochialibus?*

XI. *An expositio quadraginta horarum, & benedictio*

dictio quæ fit super popolum, sit de dictis juribus Parochialibus?

XII. An expositio, quæ fit cum Reliquiis, vel Sacris Imaginibus, & benedictio, quæ cum eis fit super populum, sit de dictis juribus Parochialibus?

XIII. An functiones in præcedentibus octo dubiis, videlicet à dubio quinto ad duodecimũ expressæ, peragi possint in Oratoriis privatis, contradicente Parocho?

XIV. An in dictis Oratoriis privatis Confraternitatum per Confratres statis horis recitari possint horæ Canonicæ cum cantu, vel sine, absque alia licentia Parochi?

XV. An in dictis Oratoriis privatis sit licita celebratio missæ privatæ, assentiente Ordinario loci, & contradicente Parocho?

XVI. An Cappellani Confraternitatum possint populo denunciare festivitates, & vigilias occurrentes in hebdomada absque licentia Parochi?

XVII. An Parochus invitis Confratribus docere possit doctrinam Christianam in prædictis Ecclesiis, Oratoriis publicis vel privatis à Parochiali divisis, & separatis?

XVIII. An in sepè dictis Ecclesiis publicis Confraternitatum possint haberi publicæ Conciones etiam per totum cursum Quadragesimæ, vel Adventus cum licentia Ordinarii, & absque licentia Parochi?

XIX. An in eisdem Ecclesiis possit celebrari missa sivè lecta, sivè cantata antè missam Parochialem, sivè lectam sivè cantatam.

XX. An ad Parochum spectet facere officium funebre super cadaveribus sepeliendis in sæpè dictis Ecclesiis, & Oratoriis publicis Confraternitatum?

XXI. An intrà ambitum earumdem Ecclesiarum fieri possit Processiones juxtà cujusque Confraternitatis institutum, absque interventu, vel licentia Parochi?

XXII. An eædem Processiones fieri possint extra ambitum dictarum Ecclesiarum absque licentia illorum Parochorum, per quorum territorium transeundum est?

XXIII. An in dictis Processionibus Cappellani Confraternitatum possint deferre Stolam?

XXIV. An Episcopo accedente ad Ecclesias publicas Confraternitatum, quæ non sint Regularium, neque proprium Rectorem Beneficiatum habeant, porrigendum sit Aspersorium à Parocho in cujus territorio sunt sita dictæ Ecclesiæ?

XXV. An earundem Ecclesiarum, & Confraternitatum Rectores, & Cappellanos possit Parochus, cessante alio speciali, ac legitimo titulo, & ex solo jure Parochialitatis compellere invitos ad assistendum functionibus Ecclesiæ Parochialis?

XXVI. An in sæpè dictis Ecclesiis Confraternitatum, neque Parochialibus, neque Regularibus retineri possit Sanctiss. Eucharistiæ Sacramentum sinè speciali Indulto Sedis Apostolicæ?

XXVII. Præsupposita facultate retinendi, an possit infrà annum publicè exponi, sinè licentia Ordinarii?

XXVIII. An possit Parochus se ingerere in administratione oblationum, vel eleemosinarum in sæpè dictis Ecclesiis recollectarum, vel Capsulæ pro illis recipiendis expositæ clavem retinere?

XXIX. An in Ecclesia Parochiali Confratres, vel eorum Cappellani, immiscere se valeant invito Parocho, in ejusdem Ecclesiæ functionibus, sive Parochialibus, sivè non Parochialibus?

XXX. An Confraternitates sivè sint erectæ in Ecclesia Parochiali, sivè extrà illã, possint pro libito, & juxtà uniuscujusque peculiaria statuta, Cõgregationes suas facere, absque interventu, vel licentia Parochi?

XXXI. An possit propria bona administrare, atque de illis disponere absque ulla dependentia à Parocho?

XXXII. Quando Parochus eisdem Congregationibus intersit de mandato Ordinarii, & tanquã ejus Delegatus, an possit suffragium decisivum ferre: & quatenùs Affirmativè?

XXXIII. An etiam suffragium duplex?

Die 10. Decembris 1703. proùt infrà respondit.

Ad 1. Affirmativè.

Ad 2. Affirmativè.

Ad 3. Negativè.

Ad 4. Negativè.

Ad 5. Negativè.

Ad 6. Negativè: sed benedictiones Mulierum, & Fontis Baptismalis fieri debere à Parochis.

Ad 7. Negativè proùt jacet.

Ad 8. Negativè proùt jacet, sed spectare ad Parochum.

Ad 9. Negativè proùt jacet, sed spectare ad Ecclesiã Digniorem ad formã Const. Leonis X. la 22. §. 14.

Ad 10. Negativè proùt jacet, sed licere Confratribus dumtaxat in festivitatibus solemnioribus ejusdem Ecclesiæ vel Oratorii, ut in Brundusin. sub die 1. Junii 1601.

Ad 11. Negativè.

Ad 12. Negativè, & quò ad benedictiones cum Reliquiis, & Imaginibus serventur Decreta.

Ad 13. Satis provisum in superioribus

Ad 14. Affirmativè, nisi aliter Ordinarius statuat ex rationabili causa.

Ad 15. Affirmativè.

Ad 16. Affirmativè.

Ad 17. Negativè.

Ad 18. Affirmativè.

Ad 19. Negativè, nisi aliter Episcopus disponat.

Ad 20. Affirmativè, quando tumulandus est subditus Parocho intra cujus fines est Ecclesia vel Oratorium.
Ad 21. Affirmativè.
Ad 22. Negativè, nisi adsit licentia Episcopi.
Ad 23. Negativè extrà propriá Ecclesiam.
Ad 24. Negativè.
Ad 25. Negativè.
Ad 26. Negativè.
Ad 27. Negativè.
Ad 28. Negativè.
Ad 29. Negativè.
Ad 30. Affirmativè, dummodò non impediat functiones, & divina officia.
Ad 31. Affirmativè.
Ad 32. Negativè.
Ad 33. Negativè.

47. Hæc Decreta quamvis prudentia, & sapientia plena sint; nihilominus, nè occurrentibus casibus super quibus emanarunt, detur rudibus disceptantibus occasio dubitandi; an *S. Congreg. Rituum* potuerit super juribus Parochialibus Decreta edere, cum ejus facultas in Bulla erectionis Sixti V. videatur restricta nominatim ad solos ritus decidendos, & an per simplex oraculum vivæ vocis Papæ censeantur convalidata? adeò ùt vim habeant obligandi ad observantiam: & an demùm videantur contraria responsis aliarum *Sac. Congregationum*? opportunum duxi (quia materia frequens est) illa examinando hic ostendere in nihilo juribus Parochorum derogasse, & responsis tàm Congreg. Concilii, quàm Episcoporum consona esse, ut ex subnexis animadversionibus patebit.

48. Et primò animadvertendum, quod hæc Decreta allegari, & produci non possunt ab illis Confraternitatibus, quæ legitimè ad formam *Bullæ Clementis VIII.* erectæ non sunt; & ideò sapienter in primo dubio (ad quod cætera omnia subsequentia relationem habent) quæsitum, & propositum fuit = *An Confraternitates laicorum legitimè erectæ, habeant dependentiam &c.* Ut autem Confraternitas legitimè erecta dicatur, tria requiruntur. Primò, ùt in loco, in quo erigitur, nulla alia Societas, seù Congregatio ejusdem instituti reperiatur instituta. Sed ab iis quibus à Sede Apostolica facultas instituendi attributa fuit, una tantùm singulis in locis erigatur, & instituatur, ut in §. 2. nisi ageretur de Confraternitatibus jam erectis ante publicationem d. Bullæ, quæ juxtà Decretum Congregationis Indulgentiarum emanatum 27. Septembris 1607. quod referunt *Laurel. de franc. controv. part. 1. n.231. Lantusch. in theatr. Regular verb. Confraternitas nu.10.* possent confirmari plures, etiamsi essent ejusdem nominis, & instituti. Secundò requiritur, quod instituere facultatem habentes, priùs receperint consensum Ordinarii loci, cum litteris ejus testimonialibus, quibus Confraternitatis, & Congregationis erigendæ, & instituendæ, pietas, & Christianæ Charitatis officia, quæ exercere cupit apud illos commendentur. Tertiò, quod privilegia, Indulgentias, facultates, aliasque gratias Spirituales, quæ Ordini instituenti, seu Archiconfraternitati aggreganti competunt, non sub generali forma verborum, vel ad instar, sed nominatim, & in specie communicentur: hæc inquam pro valida erectione, vel aggregatione substantialia sunt, & de forma, quæ si non serventur, actus corruit, & nullius est roboris, & momenti, ut disponitur in §. 12. *d. Bullæ à me relata tom. 1. in Appendic. pag. 299.*

49. Secundò, quod statuta pro regimine Ordinum, Religionum, & Institutorum erigentium, & instituentium, seù Archiconfraternitatum aggregantium, edita impartiri, & communicari non possint Confraternitatibus, & Congregationibus erigendis, nisi priùs ab Episcopo Diœcesano examinata, & approbata pro ratione loci non fuerint, quæ nihilominus ejusdem Episcopi Decretis, ac moderationi, correctioni, & visitationi in omnibus semper subiecta remanent, ut habetur in §.5. d. Constitutionis, quæ famulatur expressè dispositioni *Concilii Trid. cap. 8. sess. 22. de refor.* sicque si erigentes, vel aggregantes aliquid ultrà præter sibi concessum, & decernerent citrà Episcopi consensum, nulliter, & illicitè agerent, ut in terminis ejusdem Bullæ docet *Leo Thesaur. for. Eccles. par. 4. cap. 2. n.140., & 141.* Et quod per aggregationem, nihil detrahatur jurisdictioni Ordinarii, pluries declaravit Congreg. Concilii, & ad rem nostram in *Potentina aggregationis*, in qua propositis Dubiis: Primò an ad effectum ùt Confraternitates laicales aggregatæ uti possint regulis, & statutis, ac constitutionibus, quas observandas recipiunt ab Archiconfraternitatibus aggregantibus, necessaria sit præcedens aggregatio Ordinarii loci? 2. An ad effectum ut Confraternitates aggregatæ uti, & gaudere possint Indulgentiis Archiconfraternitatum aggregantium, necessaria sit approbatio Episcopi, cũ interventu duorum de Capitulo? 3. An Confraternitatibus aggregatis Archiconfraternitati Mortis de Urbe jus competat sepeliendi Cadavera occisorum tàm in Civitate quàm extra, & tàm Civium quàm exterorum, quando Parochi parati sunt sepelire dicta Cadavera? 4. An dictæ Confraternitates aggregatæ subsint Ordinario? ita ùt eorum Administratores, rationem Ordinario teneatur reddere. Die 29. Maji 1683. *Sac. Congreg. Concilii* respondit ad 1. 2. & 4. *Affirmativè ad 3. Negativè lib. 33. Dec. fol. 148.*

50. Tertiò, quod conventiones, & pacta apposita in limine erectionis Confraternitatis, seù Congregationis, observanda sunt, & exequenda, non obstante, quod ex post, fuerint illi per erigentes, seù aggregantes communicata nominatim, & expressè eorum privilegia, & statuta, quæ juxtà præmissa in secunda animadversione, sint auctoritate Ordinarii, immò etiam

etiam Apostolica concessa, & approbata: Quia superveniens privilegium non præjudicat pacto, neque tollit conventiones, & statuta, nisi illarum faciat expressam mentionem, ùt sunt textus aperti *in c.1. de Constit. in 6. & in cap. ex multiplici extra de decim. Passerin. in c.1. n.11. de pact. in 6. Pirhing. in jus can. lib.3. tit.30. n.121. & 122.* & tenuit in puncto bis causa examinata, & doctis in jure Advocatis scribentibus *Sac. Congreg. Episcop. in Cesanaten. 17. Augusti, & 5. Octobris* 1691. Ideòque in Decretis supra relatis prudenter addita fuit in fine clausula salutaris = *salvis tamen conditionibus, & pactis &c.*

51. Quartò, quod in erectionibus, & institutionibus per Ordinum Regularium Generales concedendis, servanda est sequens Formula.

N. Ordinis N. Generalis.

Religio nostra cùm inter alia privilegia, quibus à Sede Apostolica decorata est, facultatem habeat sacularium Confraternitates sub invocatione N. erigendi, eisque spirituales gratias, privilegia, & Indulgentias communicandi in hujusmodi Confraternitatibus instituendis, si ad Christifidelium salutem promovendam expedire animadvertit, liberalem se prębere consuevit. Nos igitur qui Generalem totius Ordinis nostri curam gerimus sperantes fore, ut ex hac spiritualium gratiarum participatione Christifideles ad devotionem, & pietatem magis excitentur, auctoritate Nobis à Summis Pontificibus concessa, Confraternitatem N. in Ecclesia N. loci N. Diœcesis N. de consensu loci Ordinarii, qui ejusdem Confraternitatis institutum pietatem, ac Religionem, literis, patentibus Nobis nuper exhibitis commendavit, dummodo tamen alia similis in ipso, vel alio ad tria miliaria propinquo loco hactenus erecta non fuerit, per præsentes nostras literas erigimus, & instituimus, illisque, & pro tempore existentibus utriusque sexus Confratribus elargimur, & communicamus Indulgentias, privilegia, & speciales gratias sigillatim inferiùs descriptas, nostræque Confraternitati nominatim expressè concessas per Breve Sanctiss. D.N. Pauli Papæ V. tenoris sequentis. Paulus &c. (& inseratur tenor) *Quibus omnibus Indulgentiis, & spiritualibus gratiis descriptis, Confraternitatem ipsam nunc erectam, ejusque Confratres potiri, & gaudere posse decernimus, juxtà felicis record. Clementis Papæ VIII. Constitutionem sequentem: Clemens &c.* & inseratur tenor). *In quorum testimonium has literas fieri, & per nostrum Secretarium subscribi, & publicari mandavimus, sigilloque Officii nostri muniri. Datum &c.*

Formulam hanc Confraternitates instituendi, & Indulgentias communicandi à fel. rec. Clemente VIII. præscriptam, & in Congregatione Illustrissimorum Cardinalium reformationi Indulgentiarum Præpositorum nuper recognitam, Religionis Carmelitanæ Superiori tradidimus, ùt illa in instituendis, confirmandisque Confraternitatibus, ac Indulgentiis, & gratiis, quas à Sanctiss. D. N. Paulo V. obtinuit, communicandis utatur, eamque in proprio statutorum libro describi curet. In quorum testimonium hasce nostra manu subscripsimus, & proprio sigillo muniri jussimus. Dat. Romæ 17. Maii 1606. Cardinalis S. Ceciliæ.

Et illam refert P. Theodorus Stratius in Instructione Indulgentiarum, quam pro Fratribus Carmelitis antiquæ Observantiæ Typis mandavit Romæ anno 1640. *cap. 14. n. 4.* ubi n.3. dicit communem esse etiam aliis Ordinibus: quod verum puto: quia eamdem afferunt quoque *Donat. Ord. Prædicat. prax. rer. regular. tom.3. tract.8. quæst.10. n.1. & Lantusch. Ord. minor. strict. observ. in Theatr. regular. verb. Confraternitas n. 2.* In aggregationibus verò, alia quæ hic sequitur.

Dilectis nobis in Christo Confratribus Societatis N. in Ecclesia N. Auctoritate N. canonicè erectæ Salutem in Domino sempiternam.

52. *Nos, qui juxtà Officii nostri debitum, fideliũ salutem, pietatisque, ac religionis progressum procurare debemus, libenter nostræ Archiconfraternitati, aliàs ejusdem instituti Confraternitates adjungimus, & aggregamus, illisque sic aggregatis Indulgentias, facultates, ac alias Spirituales gratias, & indulta, juxtà facultatẽ Nobis à Sũmis Pontificibus concessam impartimur. Qua de re cum D.N. ejusdẽ Confraternitatis Procurator aggregationẽ hujusmodi, & Indulgentiarũ communicationẽ enixè postulaverit, Nos Protector, Prior, & Custodes prædicti totã ipsam Archiconfraternitatẽ repræsentantes fel. rec. Clementis Papæ VIII. Constitutioni super hujusmodi aggregationũ, & Cœlestis Ecclesiæ Thesauri cõmunicationũ moderatione nuper editæ inhærentes, his nostris literis solo Dei amore, ac pietatis, Religionisque Christianæ augẽdæ Zelo ducti, Confraternitatem prædictã canonicè, ut superiùs erectam, attentis Episcopi, seù Ordinarii loci consensu, ac literis testimonialibus, quibus ejus institutũ, pietas, ac religio cõmendatur nostræ Archiconfraternitati (dummodò per nos similis gratia priùs alteri in d. loco N. concessa, & tempore hujusmodi concessionis aliæ Archiconfraternitati aggregata non fuerit (juxtà facultatẽ Apostolicã nobis concessam, adjungimus, & aggregamus, atque illi ejusque Confratribus, Indulgentias, & Spirituales gratias infrà sigillatim descriptas, nostræ Archiconfraternitati literis Pontificiis nominatim expressè, & precisè concessas, largimur, & cõmunicamus.* (Deinde inseritur tenor literarum Apostolicarũ Pauli V. in quibus nominatim Indulgentiæ Congregationi, & Societati aggreganti concessæ sunt postmodùm iidem Officiales sic loquuntur). *Quibus omnibus Indulgentiis, & gratiis spiritualibus suprà sigillatim descriptis, prædicta Confraternitas ejusque Confratres uti, potiri, & gaudere possint, juxtà Constitutionem fel. rec. Clem. Papæ VIII. tenoris sequentis* (& inseritur totus tenor Constitutionis, & posteà Officiales dicunt) *Volentes, & decernentes præsentibus literis nostris eamdem fidem adhiberi, quæ præinsertis literis originalibus adhiberetur si essent exhibitæ vel ostensæ. In quorum omnium, & singulorum fidem, & testimonium has literas nostras exinde fieri,*

& per

& per nostræ Archiconfraternitatis Secretarium subscribi, & publicari mandavimus, & sigillorum ipsius Protectoris, & Archiconfraternitatis jussimus, & fecimus appensione muniri. Datum Romæ in loco solito nostræ Congregationis Anno &c. Indictione . . Die Mense . Pontificatus &c. Præsentibus &c.

53. Et hanc per extensum refert *Cherubin. in Compend. Bullar. Schol. ad Constit.*115.*Clem.VIII.* ubi pariter testatur esse communem Congregationibus aggregantibus, quæ si non servetur actus corruit, & non valet aggregatio, ùt docet in puncto *Leo Thesaur. for. Eccles.par.*4. *c.*2.*n.*103. *&* 104. & sequitur *Romagner. in glos. ad Synod. Gerund. lib.*5. *tit.*13. *cap.*3. *in fin. post relationem Bullæ Clem.VIII.n.*5. quia Constitutio Clementis VIII. non tantùm ab aliquibus, sed ab omnibus, qui facultatem habent aggregandi observanda est, ùt mandat expresè Paulus V. in sua Constitutione 68.*Bullar. t.*3. *pag.mihi* 260.§.3. *ibi* = *Propterea nos volentes, ùt Constitutio prædicta* (idest Clem. VIII.) *tàm ab eisdem Lateranensis Ecclesiæ Capitulo, & Canonicis, quàm ab aliis quibuscunque jus, & facultatem communicandi hujusmodi indulgentias habentibus, ùt par est sine discrimine in posterum observetur, Constitutiones, & literas prædictas dicti Clementis prædecessoris, cum suis clausulis, decretis ad Basilicæ Lateranensis, & aliarum Basilicarum, & Ecclesiarum quarumcumque, Capitula, Canonicos, & quasvis alias personas similes facultates habentes, illisque utentes, ad effectum videlicet, ùt ipsa Capitula, & Canonici, ac personæ, nullas in posterùm indulgentias communicare possint, nisi prædictę Constitutionis forma servata, & eas solummodò, quæ à nobis illis præscribitur, auctoritate Apostolica tenore præsentium extendimus &c. sub pœnis in eisdem literis contentis, inviolabiliter observari precipimus, & mandamus.*

54. Hinc ad intelligentiam dd. Decretorum, & præsertim aliquorum (quam omnes obviam, & planam inveniunt) descendendo, iterùm præmittendum venit. Primò, quod præter jura merè Parochialia, quæ ùt plurimum respiciunt utilitatem, & emolumenta Parochi, & de quibus loquuntur Canonistæ, & præcisè *Innoc.*, *& Abb. in rub. de Paroch. Tirbing. in jus can. lib.*3. *tit.*29. *n.*3. *& seq.* adsunt quoque functiones Parochiales ita dictæ, quia ad Parochum pertinent, vel propter affinitatem, connexionem, & dependentiam, quam habent à juribus merè Parochialibus, vel ratione officii pastoralis, quò vicès gerit Episcopi in regimine Curæ Animarum, quales sunt, celebratio officii super Cadaveribus, receptio Mulierum ad purificationem post editũ partum, administratio publica sacramentorum, Cinerum, Palmarum, & Candelarum Solemnis benedictio, Missæ celebratio feria V. in Cœna Domini, Domorum benedictio in Sabbato Sancto, benedictio fontis Baptismalis, delatio, & expositio publica Eucharistiæ, & aliæ similes, quas referunt, & ad ipsum spectare firmant *Ricc. prax. rer. for. Eccles. par.*4. *à resol.*305. *ad resol.*311. *Barbos. collect. decis. Apost. cap.* 391. *per tot.*

55. Secundò quod Confraternitates laicorum non sunt Collegia realia naturalia Ecclesiæ in qua sunt erectæ (cum qua nullam habent conjunctionem) ? sed Collegia merè personalia, quæ ad libitum recedere, & extingui possunt, ùt benè observat *Tondut. quæst. benef. tom.*1. *cap.*43. *n.*5. *& trib. seqq.* & institutæ repeniuntur, non ùt in Hyerarchia Ecclesiastica (cujus non sunt membra), partem aliquam habeant: verum (ùt ipsa Constitutio *Clem. VIII.* §.2. *&* 3. loquitur) ad hoc ùt pietatis, & Christianæ charitatis officia exerceant, quod etiam notat *Ciriac. contr.* 94. *num.*4. *&* 5. & propterea cum sint incapaces Spiritualium jurium, & illis se immiscere non possint *Rot. cor. Gregor. dec.*310.*n.*1. & quod per se ipsos exercere prohibentur, nec aliis valeant demandare *c. Daibertus* 1. *quæst.*7. *c. nuper de donat. inter vir. & uxor.*, ideò Divus Carolus in Concilio V. Provinciali *titulo quæ ad Sacramentalia, & Sacramenta pertinent*, & in Concilio Provinciali VII. à Paulo V. approbato sub titulo *de Societatibus*, expresè prohibuit supradictas Parochiales functiones fieri in Oratoriis, sivè Ecclesiis Confraternitatum sub pœna suspensionis à divinis ipso facto incurrendæ à Sacerdote, qui ibi illas faceret. Hunc Ven. Magistrum sequuta est Synodus Farfen. anno 1686. publicata, *in titulo de Societatibus laicorum n.*8.10.*&*11. cui præsens subscripsit Sanctiss. & Sapientissimus D. N. Clemens XI. dum erat clar. m. Card. Caroli Barberini Ordinarii Farfen. in Basilica Principis Apostolorum Vicarius, & Examinator Synodalis: item Purpura, & doctrina Eminens. Cardinalis Denkoff in sua Synodo anno 1695. impressa, & publicata, sub eod. titulo.

56. Tertiò quod ad decidendum controversias, quas sæpè excitant Confraternitates adversus Parochos, non est desumenda regula ab Archiconfraternitatibus Urbis: quia cum ibi ferè in omnibus præsidentiam habeant Cardinales Papæ Assessores, aliique Prælati in præcellenti Dignitate constituti. Propter horum præeminentiam, ac etiam propter numerositatem, præstantiam, & nobilitatem Cleri potuit, concedi aliqua prærogativa seù Privilegium eo modo quò *Concilium Trid. sess.* 25. *cap.*11. *de regular.* propter Abbatum Generalium, & Capita Ordinum præstantiam, voluit distinguere, & privilegiare Monasteria, in quibus fixam habent residentiam, illa à Visitatione Episcopi eximendo, quamvis ibidem Cura Animarum sæcularium, personarum immineret. Ad quod propterea animadvertens Clemens VIII. nè scilicet privilegia Confraternitatum Urbis traherentur in exemplum, ad evitanda inconvenientia, quæ indè oriebantur, in §.5. sæpè dictæ Constitutionis vetuit communicari, *& pro ratione loci* statuta condi, & reformari mandavit.

57. His præliminaribus positis, statim effulget intelligentia Quinti Decreti, in quo licèt decisum sit, quod functiones in dubio expressæ non sunt de juribus merè Parochialibus, adhuc

hùc non inde valet inferri, quod possint solemniter expleri in Oratoriis, seù Ecclesiis Confraternitatum. Sed ad Parochum spectare dicendum est, proùt de aliis similibus in Sextò, Octavò, Decimò, & Duodecimò declaratum fuit: tùm ob rationes, & authoritates deductas in primo præliminari, tùm ob declarationem olim jam factam ab eadem Congregatione in Neapolitana 18. Maii 1602. quæ ex Regestro Secretariæ deprompta hæc habet = *In Ecclesiis Parochialibus etiam quæ sub magistrorum laicorum gubernio, & directione esse solent, extauritis nuncupatis, Sacerdotalia munera, & Presbyterales functiones*, quæ Populi,& Animarum curam quodammodò concernere videntur, quales sunt *Candelarum, Cinerum, Palmarum, fontis Baptismalis benedictiones, Sanctiss. Sacramenti delationes, celebrationes Missarum, feria V. Cœna Domini, & Sabbati Sancti, aspersiones Domorum, & quæ in Dominicis diebus in Ecclesia fiunt, quæque circa cultum Sanctiss. Corporis Domini in quadraginta horarum oratione, & similes, non ad Cappellanos, seù etiam Sacristas, Ecclesiarum hujusmodi ab eisdem laicis deputatos, sed ad Parochum, seù Rectorem Animarum Curam habentem in Ecclesiis hujusmodi institutum,& præcedente examine, & aliis requisitis provisum spectare debere censuit*.

58. Unde d. Quintum Decretum ab isto antiquiori declaratur cum certum sit, quod lex nova loquens indeterminatè, accipit determinationem, & specificatur à lege veteri *c. cum expediat 29. de elect. in 6. Donat. prax. rer. regular. tom.1. par.1. de revoc. privil. quæst.17. n.12. & par. 2. tract. 13. quæst.75. n. 4.* Etenim cùm ad dubium 13. in quo quærebatur = *An functiones in præcedentibus octo dubiis, videlicet à dubio quintò ad duodecimum expressæ, peragi possint in Oratoriis privatis contradicente Parocho, responsum fuerit = satis provisum in superioribus*: & hæc responsio cum non magis ad quintùm, quàm ad sextum, octavùm, decimùm, & duodecimùm referatur, & tali decreto non contradicat, evidens fit quod huic sit standum l. sed, & posteriores ff. de legib.

59. Nihilque refert, quod Decretum istud loquatur de Cappellanis à laicis ad officiandum deputatis in Ecclesiis Parochialibus, non autem de illis, qui functiones prædictas exercent in Oratoriis publicis à Parochialibus sejunctis, & independentibus: Quia ratio motiva prohibitionis (ùt patet ex lectura Decreti, & clariùs infra patebit) non provenit ratione loci, nec ratione dependentiæ, seù jurisdictionis, quam habet, vel non habet Parochus in Oratoriis, seù Ecclesiis in quibus Confraternitates reperiuntur erectæ; sed ratione incapacitatis ùt probatum fuit in secundò præliminari, ac ratione officii, & functionis solemnis explendæ per certum, & dignorem Ministrum ab Ecclesia, in suis Ritualibus designatum, quod inferior usurpare non debet, & tandèm illis prohibentur: quia concernunt quodammodò curam Animarum, ùt habetur expressè in d. Decreto, & illud referendo hoc idem benè advertunt, *Quarant. in summ. Bullar. verb. Missa vers. in Ecclesiis Samuel. de Sepultur. tract.1. disp.3. contr.7. n.19.* & indistinctè hoc quoque firmant in terminis *Barbos. de offic. Paroch. cap.12. n.4.5. & seqq. Donat. prax. rer. regular. to.3. tract.8. quæst.19. num. 4. Frances. de Eccles. Cathedr. cap.25. n. 362.* quibus non semel, & perfunctoriè, sed pluriès articulo discusso, *Sac. Congr. Concilii* (ad quam pertinet de juribus Parochorum cognoscere) suis Decretis robur adiecit; nempè in Mantuana jurium Parochialium 3. Julii 1676. ad 6. & 7. dub. in Nullius Nonantulana jurium Parochialium 17. Febr. 1685. ad 2. in qua recessit à resolutione contrariâ emanatâ 13. Jan. ejusd. anni, & in Bononien. jurium Parochialium 17. Novembr. 1691. ad 3.

60. Decretis Congregationis Rituum, & Concilii consonant resolutiones S. Congregat. Episcop. & Regul. in una Rhegien. inter Monasterium, & Monachos S. Petri Congregat. Cassinensium, & Confraternitatem SS. Sacramenti dictæ Civitatis, in quà propositis dubiis.

I. *An Confraternitas sit exempta à jurisdictione Ordinarii?*

II. *An eidem Confraternitati competat facultas retinendi Campanas obstrepentes in Culmine Oratorii.*

III. *Processiones faciendi per Parochiam cum Stola, & Cruce occasione associationis Cadaverum, & similium?*

IV. *Continuò asservandi Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, etiam cum illius publica expositione?*

V. *Administrandi publicè Sacramenta confessionis?*

VI. Benedicendi Candelas, Cineres, Olivas?

VII. *Functiones peragendi in majori Hebdomada signanter in die Cœnæ Domini.*

VIII. *Ibique sepeliendi Cadavera absque ullo interventu Parochi, istique omninò denegando jura Parochialia.*

Die 5. Junii 1699. *Sac. Congr.* referente Eminentissimo Cardinali Tanario, censuit, & decrevit non constare de exemptione, & in reliquis = *inhærendo* (sunt verba Decreti) *Decretis aliàs desuper editis, censuit, respondendum negativè*.

61. Et hæc est veritas, auctoritate Divi Caroli, Synodorum, Doctorum, & Decretorum omnium Congregationum meritò comprobata, & firmata: Nè Ordo Ecclesiæ Hyerarchicus confundatur, Sacri Ritus corrumpantur, Clerus efficiatur mercenarius, & Dignitas, ac Libertas Ecclesiastica lædatur, & usurpetur: nam ùt inquit *Guibert. Tornacens. quem refert Cardin. Bona in tract. rer. litur. lib. 2. cap. 16. n.3. circà fin. = solemnes benedictiones, ad solemnes pertinent Sacerdotes*.

62. Si

62. Si quæ verò contraria reperiantur Decreta, magnifacienda non sunt: quia vel de benedictionibus non solemnibus extra dies Cinerum, Palmarum, & Purificationis B. M. Virginis loquuntur, & intelligenda veniunt, vel non auditis, aùt indefensis Parochis, articulo non examinato, ac Animadversionibus supra relatis non factis, vel demùm ex aliqua facti circumstantia nobis ignota emanasse credendum est.

63. Sextum Decretum (quidquid dicant causam propriam tuendo *Lezan. oper. mor. tom.* 1. *par.* 1. *cap.* 12. *n.* 41. & alii DD. Regulares) juridicum videtur: quia licet benedictio Mulierum post partum non sit de juribus merè Parochialibus, ad Parochum tamen pertinet ex pluribus rationibus latè ponderatis per *Pignatell. consult.* 76. *tom.* 5. & signantèr, quia in dicta Purificatione, offerri solet candela in memoriam, & honorem oblationis Turturum; seù Columbarum factæ per B. M. Virginem S. Simeoni: super quibus oblationibus Parochus habet intentionem fundatam, & in puncto tenet etiam *Gennen. prax. cap.* 70. *n.* 13. *secund. impres. Neap.* 1602. & concordant alia Decreta à me allegata *par.* 1. *annot. ad Form.* 18. *num.* 10. 11. *&* 12. *tit. X.*

64. Quò verò ad benedictionem fontis Baptismalis planior, & certior est resolutio: quia cùm de jure unusquisque in sua debeat baptizari Parochia, & à suo Parocho *Francesc. de Eccles. Cathedr. cap.* 21. *n.* 82. sequitur, quod Parocus habere debeat jus quoque privativum benedicendi fontem, cùm nemo alius baptismum ministrare valeat, sine ejus licentia *Barbos. de Paroch. cap.* 12. *n.* 2. *Nicol. in flosc. verb. Parochus n.* 18. *Sac. Congr. Rit. in d. Neapolitana* 18. *Maii* 1602. *Ricc. in prax. par.* 4. *resol.* 309.

65. Octavum item justissimum est: quia celebratio Missæ Solemnis fer. V. in Cœna Domini est functio Parochialis *Barbos. de Paroch. d. cap.* 12. *n.* 3. *& collect. decis. Apostol. cap.* 391. *n.* 6. *Ricc. in prax. par* 4. *resol.* 310. *Pignatell. consult.* 79. *n.* 7. *& seq. tom.* 9. *Sac. Congr. Concilii in Nullius Nonantulana Jurium Parochialium* 13. *Januarii* 1685. Ad quartum: Utrum scilicet Vicarius Ecclesiæ existentis intrà fines Parochiæ posset Missam canere? *Affirmativè, præterquàm quo ad Feriam V. in Cœna Domini.*

66. Decimum æquè justum reperio: nam Missarum solemnium celebratio, quamvis non sit de juribus Parochiæ, adhuc tamen Confraternitates, non possunt per suos Cappellanos solemniter celebrare, ut jam ead. *Sac. Congr.* declaraverat in *Cæsaraugustana* 14. *Jan.* 1612. articulo plenè discusso, & examinato, ùt habetur ex eodem Decreto, quod hic in necessariis referam; factum enim ibi ita exponitur = *Cum in Civitate Cæsaraugustana intrà fines vetustissimæ Parochiæ S. Pauli ejusdem Civitatis situm sit quoddam Hospitale cum Cappella sub invocatione B. M. Conceptionis, & SS. Justæ, & Rufinæ cujus Hospitalis Confratres sub prætextu, quod dictum Hospitale extitisset in Monasterio Fratrum Carmelitarum obtinuerunt aggregari Hospitali, sivè Ecclesiæ Lateranen. de Urbe, & ex dicta aggregatione prætendunt per Cappellanum sivè Cappellanos suos dicto Hospitali inservientes, exercere posse omnia, & singula, quæ ad solum Parochum pertinent,* ùt Missam cũ cantu solemniter celebrare, Confessiones audire, communicare, sepelire mortuos, prædicare, Sacramenta ministrare, in die Cœnæ Domini sepulchrũ facere, Sanctiss. Sacramentum reservare, & alia hujusmodi exercere, *etiam sinè consensu, & licentia Ordinarii, & ipsius proprii Parochi, quæ ex dispositione juris ad solum, & proprium Parochum spectant &c. propterea tàm pro parte Parochi prædicti, quam Prioris, & Fratrum dicti Monasterii Carmelitarum supplicatum fuit in Sac. Rit. Congregat. ut dignaretur declarare supradicta omnia dictis Confratribus non licere absque expressa licentia Ordinarii, & cum negocium ab ead. Sac. Rit. Congr. commissum fuerit Illustrissimo, & Reverendissimo D. Cardinali de Monte, qui audire voluit etiam Vicarium, & Canonicos Ecclesiæ Lateranensis de Urbe pro eorum interesse, ob prædictam assertam aggregationem, & tandem audita de omnibus prædictis relatione ejusdem Illustrissimi, & Reverendissimi D. Card. de Monte: Eadem Sac. Rituum Congregatio, censuit non licere dictis Confratribus Hospitalis prædicti, & Cappellæ B. Mariæ Conceptionis, & SS. Justæ, & Rufinæ sita sub Parochia S. Pauli in Civitate Cæsaraugustana, prædicta facere, & exercere, quæ ad proprium Parochum spectant, sinè expressa Ordinarii, & ipsius Parochi licentia, & ita declaravit.* Quam declarationem referunt etiam, & sequuntur *Gavant. manual. Episc. verb. Confraternitas in addition. n.* 3. *Barbos. collect. dec. Apostol. cap.* 207. *n.* 17. *Pignatell. consult.* 103. *n.* 17. *tom.* 10. *Nicol. lucubr. can. lib.* 3. *tit.* 36. *n.* 9. & ratio est, quia per aggregationem non communicantur exemptiones, & privilegia aggregantium, sed Indulgentiæ, & gratiæ Spirituales tantum, ut supra præmissum fuit, & quia solemniter celebrare, Parocho convenit, & tandem, quia ita declaravit *S. Congregatio Concilii in Lunen. Sarzanen.* 18. *Augusti* 1690. *ad* 5. *confirmata auditis, & informantibus partibus* 13. *Jan.* 1691. *& hanc declarationem servari mandavit S. Congr. Episcop. in Cesenaten.* 27. *Junii* 1692.

67. Undecimò Decreto conveniunt responsiones superius datæ *ad Quintum*, quia licèt de stricto juris rigore expositio 40. horarum, & benedictio, quæ fit super populum, non sit de juribus merè Parochialibus, dubitari tamen non potest, quin sit functio respiciens populum, & curam Animarum, & ad solum Parochum, qui illum habet subjectum pertineat, est enim actus jurisdictionis, ut notat *Biss. in Hierurg. par.* 1. *verb. Benedictio n.* 67. *ibi = Benedictio à simplici Sacerdote dari non potest, nisi in Missa, vel administratione Sacramentorum, quando à rubrica præscribitur, cæterùm benedicere populum est actus jurisdictionis, quod colligo ex Cæremon. Episc. lib.* 1. *c.* 4. *ubi habetur, quod Episcopus ambulans per Civitatem debeat manu extensa populũ benedicere, non*

tamen

tamen id faciat extrà suam Diæcesim, & quidem nulla alia de causa, nisi quia in aliena Diæcesi jurisdictionē non habent; simplex autem Sacerdos nullam habet jurisdictionem, ergo poterit tantùm benedicere populum in casibus suprà notatis; & quod benedictiones cum SS. Sacramento exposito de licentia Ordinarii in Ecclesia Confraternitatis, expleri debeant à Parocho, vel ab alio Sacerdote de ejus licentia, auditis partibus, declaravit *S. Congreg. Concilii in Ferrarien. 22. Martii 1698. ad 2. & 3.* quod, & probè sancitum fuit in Synodo Farfensi in *titulo de Societ. laicor. n. 8.* ubi alia Decreta allegantur, & in Synodo Bononien. Eminentiss. Card. Boncompagni in *titulo de Confratriis §. cum de exponendo*.

68. Decimum octavum Decretum, habet locum (prout quæsitum fuit in dubio) in Ecclesiis publicis sejunctis à Parochiali; Cæterum munus prædicandi in Ecclesia Parochiali, est jus Parochiale, quod Parochis ratione officii sui Pastoralis, præcipuè incumbit, prout desumitur *ex Clem. dudum de sepultur. §. nos autem, &* advertit *Pirghing. in jus canno. lib. 3. tit. 29. §. 5.*

69. Decimum nonum Decretum, fulcitur DD. authoritate, & aliorum Decretorum nempè, *Gavant. in manual. Episc. verb. Confraternitas n. 25. & in verb. Missa Parochialis num. 5. Nicol. lucubr. can. lib. 3. tit. 41. num. 7. Romaguer. ad Synod. Gerund. lib. 3. tit. 17. cap. 13. num. 1. Panimoll. dec. 5. annot. 1. nu. 25. Pignattell. consult. 103. n. 18. tom. 10. ead S. Congr. in S. Agathæ Gothorum 25. Maii 1652. in Narnien. 11. Septembr. 1666. in Squillacen. 26. Martii 1678. in Forolivien. jurium Parochialium 18. Novembris 1684. ad 6. dub. & in Britinorien. 21. Junii 1687. ad 7. dub.* scitè autem additum fuit = *nisi aliter Episcopus disponat*; quia hoc pendet à prudenti arbitrio Ordinarii pro diversitate locorum cum in magnis Civitatibus, & locis populosis, & insignibus Missæ etiam diebus festis in hujusmodi Oratoriis ad libitum celebrari soleat, absque ullo respectu ad Ecclesias Matrices, ut advertit *Nicol. in flosc. vera. missa n. 30.*

70. Vigesimum Decretum juridicum omninò est; quia cum indubitanter jus sepeliendi suos Parochianos sit de juribus Parochialibus, ut docent *Medic. de sepult. quæst. 10. num. 1. Rot. coram Coccin. decis. 1213. num. 2.* sequitur, quod etiam jus faciendi officium funebre super Cadaveribus tanquam connexum, & dependens privativè, ad Parochum spectet *Samuel de Sepultur. disp. 3. contr. 2. num. 19. & contr. 7. num. 16. ibi = Parochum interest officia funeralia peragere in sua Parochia quando defunctus ibi sepelitur, licèt totum Capitulum præsens sit Ecclesiæ matricis, & minimè interest Presbyteros Cleri, nisi hoc agerent ex Parochi commissione*: Et non tantùm in Ecclesiis secularibus intra fines Parochiæ: sed etiam regularibus illorum Conventuum, qui vigore Constitutionis Innocentii X., quæ incipit *ut in parvis 55. Bullar. tom. 5.* jurisdictioni subjacent Ordinariorum: in his inquam non à Regularibus, sed à Parocho ad quem spectat officium funeris supra cadaver, explendum erit, ut observat *Romaguer. ad Synod. Gerund. lib. 3. tit. 9. cap. 3. num. 22.* ubi dat concordantes.

71. Neque huic verissimæ conclusioni obstat sæpè allegata in contrarium decisio *Coccin. la; 2089.* quam deinde sequuti sunt *Tondut. quæst. benef. lib. 1. cap. 63. num. 27. & Cardin. de Luc. de Paroch. decis. 31. num. 7.* in quâ firmatur hujusmodi officium per Cappellanum Confraternitatis in propriâ Ecclesiâ fieri debere, exquo juxtà opinionem Abbat., non sit de juribus Parochialibus,

72. Nam præterquam quod decisio prædicta validissimis impugnatur fundamentis à *Marant. resp. 21. per totum tom. 4. & per Pignatell. consult. 73. num. 24. 55. & seqq. tom. 8.* adverto, quod licet Abbat. in loco allegato, officium funeris inter jura Parochialia non recenseat, contrarium tamen *dicit. in cap. primo num. 4. de sepultur. ibi = & sic erit idem dicendum de jure funerandi Vitalin. in Clem. eos qui num. 41. de sepult.* ubi, quod officium prædictum lato modo vocatur Sacramentum *Hostien. Summ. lib. 3. de sepultur. num. 1. in fin. ibique Add. lra. cap. text. in cap. cum in Ecclesia de simon.* ubi hoc officium parificatur Sacramentis ibi = *Nec non pro sepulturis, & exequiis mortuorum, & benedictionibus nubentium, seù aliis Sacramentis, aliquid requiratur*: Et sic primum fundamentum Rotæ non subsistit: & quatenus subsisteret, sufficit, quod sit jus dependens à juribus Parochialibus, ut per solum Parochum expleri debeat, ut ostensum est suprà, & latiùs probant authoritates, & Decreta fuso calamo à Marantâ, & Pignatello allegata.

73.Ettereà d. Decisio salvari potest in suo casu; quia in eo favore Cappellani insignis Hospitalis, aderat Constitutio Synodalis, in quâ Rota se fundavit ut num. 19. quæ Constitutio sufficit pro sustinendâ decisione; cum Synodus faciat jus speciale pro tota Diœcesi servandum *Rota coram Emerix decis. 740. num. 2. & 9., & in Calaguritana Decimarum de Aguillar. 13. Januarii 1598. §. verum coram Molines, & in altera Calaguritana Decimar. S. Petri Manrique 14. Aprilis 1698. §. Constito, coram Priolo.*

74. Nec minus officit auctoritas *Sac. Congreg. Concilii in Romana funerum 10. Januar. 1682. ad 4.* quia eadem occurrit responsio mox ponderata quò ad decisionem Coccini, quod scilicet in casu d. resolutionis concurrebat tam speciale Statutum *Cleri Roman. capit. 5. §. 10.* præcipiens, quod officium super Cadavere celebretur à Sacerdote illius Ecclesiæ ad quam corpus humandum defertur: quàm peculiaris prætensa observantia Urbis per testes probata: undè quid quid sit de subsistentia dictæ resolutionis in casu particulari in quo emanavit, contra quam scripsit *Pignattell. dict. consult. 73. num. 27. tom. 8.* & cui (ut audivi)

C Parochi

Parochi Urbis non acquiescunt, nostro Decreto obstare non valet, quod emanavit per viam legis universalis, sola juris dispositione inspecta.

75. Imò quod Parochus debeat officium funeris explere non solum super Cadaveribus suorum Parochianorum (ad quos restringitur Decretum), sed etiam aliorum, qui sepeliuntur in Ecclesiis Sæcularibus Confraternitatum intrà fines Parochiæ existentibus, tenet Decretis, & auctoritatibus pluribus allegatis *Samuel. de sepult. disp.3. contr.2. nu. 52. & contr. 5. num.16. ibi = Defunctorum corpora quando sepeliuntur in Oratoriis, aut Cappellis, & Sacellis, atque in Confratrum Ecclesiis, quorum locorum est Sacerdos sæcularis Cappellanus, spectat ad Parochum, & non ad ipsum Cappellanum officia peragere, & sepulturæ illa tradere, & disp.5. contr.10. n.5. ibi = Confratres seppellientes in Oratorio, aut Cappella seù in Ecclesia Confraternitatis, quia in his locis sibi sepulturam elegerunt officium funerale super Cadaver ad Parochum de jure spectat, & nullatènus ad Cappellanum horum locorum. Ita declaravit etiam novissimè Sac. Episcop., & Regular. Cong. referente Cardinali Ludovico Taberna Episcopo Laudensi, ut in illius Synodo fol. mihi 63. registratum est*, & latiùs idem firmat *disp.6.contr.18.*

76. Hoc tamen absolutè firmare non audeo; non solùm quia Decretum tantùm primos compræhendit, sed etiam quia cum jus funerandi maximè pendeat ab administratione Sacramentorum *Panimoll. dec.5. annot.3. num.9.* (& sic ratione subjectionis personarum defunctarum, quam non habent non subditi) videtur quod in his diversa militet ratio, ùt in proximis terminis observat *Card. de Luc. de regular. disc.65. n. 8. & 9.* At ampliationem afferre volui ad demostrandam Decreti justitiam, & soliditatem, adversus quod decisio Coccini suprà in obiecto allegata adduci non poterit in futurum: Tùm quia principale fundamentum Rotæ non subsistit, ùt præmissum est, tùm quia ab illa opinione recessit in *Taurien. jurium Parochialium 28.Julii 1688.* quam decisionem refert per extensum *Pignatell. Consult. 103. n.11. tom.X.* tùm demùm quia, cùm ipsa *Rot. in d.decis. Coccini n.26.* ingenuè, & laudabiliter (ùt semper solet) fateatur, hoc articulum declarare pertineat ad hanc S. Cong. clarum est quod attento hoc Decreto, cessat hodie omnis quæstio.

77. Vigesimum tertium Decretum juridicum item est: nàm Stolæ delatio jurisdictionem importat *Samuel de Sepultur. tract.1. disp. 3. contr. 7. num.9. & disp.4. contur. 12. num.12.* quam cùm Sacerdotes simplices Cappellani non habeant, illam deferre non debent extra Confraternitatum Ecclesias, ùt probant Decreta congesta à *Pignatell. consult. 73. num. 21. tom. 8.* & consonant aliæ authoritates, quas adduxi *par 1. adnotation. ad formul. 18. num. 4. titulo Decimo*, quibus non obstat usus Urbis, in qua Cappellani Confraternitatum Stolam deferre solent in Processionibus funeralium, quia hoc provenit ex concessione Statuti Cleri Romani *cap. 7. §. 7.* quod refert *Pignatell d. num.21.* Undè, ubi tale Statutum non viget, juris dispositioni standum, & huic Decreto per viam legis emanato.

78. Nec minus in contrarium allegari valent Decisiones Rotæ in Causa *Savonen. Aggregationis 27.Junii 1698.coram Pio, 9. & 15.Junii 1699. coram eod. 15. Jan. 1700. coram dell'Olmo, & 13.Junii 1701. coram Molines Decano* in quarum ultima *§.ad remotionem*, firmatur, quod virtute aggregationis Archiconfraternitatis Mortis Urbis, & communicationis privilegiorum, possit Cappellanus Confraternitatis aggregatæ Stolam deferre, ac privilegiis aggregantis uti, ac si ea ab origine fuissent directè concessa: quoniam quidquid sit de subsistentia hujus propositionis, & de qua valdè est dubitandum, cùm de directo contraria sit dispositioni Bullæ Clementis VIII. ùt notatum fuit supra in principio in Secunda animadversione; satis est respondere, quod cum hoc nostrum Decretum quod emanavit per viam legis generalis, sit posteriùs, illi standùm est. Quod est adeò verum, ùt orta controversia inter Cappellanos Confraternitatis Casalis majoris Cremonen. Diœcesis, aggregatæ Archiconfraternitati Mortis, & Orationis Urbis, & Parochum d. loci super delatione stolæ deferendæ per dd. Cappellanos in functionibus, & processionibus, *Sac. Congreg. Concilii* ad quam causa fuit delata, in responsione *ad 10. sub die 23. Januarii 1706.* partibus informantibus declaravit, eos extrà Oratorium Confraternitatis Stolam deferre non debere nec posse, non obstantibus dictis *Decisionibus Rotæ in d. Savonen.* quæ dabantur in Summario Confraternitatis. Si igitur in opinionum varietate, sequenda est illa, quàm sunt amplexa majora, & digniora Tribunalia, ùt inquit *Cardinal. de Luc. in relat. Cur. Rom. decis. 32. num. 73. & 86.* profectò Decreta hujusmodi Sac. Congregationum (quæ, & ipsa Rota veneratur, & sequitur ùt testatur expresè ultima ex prædictis *Decisionibus coram Molines §. evidenti, & coram Dunoz. jun. dec.878. num.10. & cor.Cels.dec.5. num.12.& dec.60.num.4.*) sequenda sunt.

79. Ulterius quod simplicibus Sacerdotibus sæcularibus jus non competat in functionibus Ecclesiasticis (nisi gerant vices Parochi) deferendi Stolam redditur certum etiam, eo, quod id neque Sacerdotibus Regularibus permittatur extrà eorum Ecclesias occasione benedicendi agros, sine licentia Parochi. Supplicante enim in *Sac. Congreg. Concilii* Procuratore generali Capuccinorum declarari *Primò an Regulares dicti Ordinis requisiti ab Agrorum Dominis, possint absque licentia Parochi benedicere Agros, & maledicere Locustas, & Brugos, & cæteros hujusmodi Vermes, & quatenùs affirmativè: Secundò an in hujusmodi functionibus peragendis uti possint Stola absque licentia Parochi? Sac. Congr. die 28. Augusti*

gusti 1658. *respondit ad utrumque Negativè*. Et hinc patet, quod delatio, & usus Stolæ in functionibus præsertim publicis ab Ecclesia præscriptis, non simplicibus Sacerdotibus, sed officium Parochi exercentibus tantùm convenit: Cumque tàm Confraternitates, quàm Conventus, & Monasteria Regularium, non erigantur, nisi cum clausula præservativa jurium Parochialium, ut per me ostensum fuit *par.1. annot. ad for.10. tit.6, num.9. & seqq.*, *& annot. ad form.18. num.30. ejusdem tit.* ideò eorum Cappellani, & Religiosi respectivè, hoc jure deferendi Stolam extrà propriam Ecclesiam (quod Parochi est) uti non debent, nec possunt, neque alias functiones Parochiales suprà enumeratas exercere, nè ita præjudicium juribus Parochorum inferatur.

80. Iisdem principiis, & theoricis (quoties de intelligentia Decretorum hùc usque examinatorum disceptatio contingat) decidendæ erunt quæstiones, quæ oriuntur non minus frequenter, cum Officialibus, & Cappellanis Confraternitatum erectarum in Ecclesiis, Oratoriis sitis in solo Ecclesiæ Lateranensis quia sicuti Capitulum hujus celeberrimæ Basilicæ omnium per Orbem Ecclesiarum Matris, compræhenditur sub dispositione Bullæ Clementis VIII. & in erigendis, & aggregandis Confraternitatibus, illam observare tenetur, ut expresè declarat Paulus V. in sua Constitutione 68. de qua supra in §. & hanc: ita legibus, & Decretis aliis Confraternitatibus communibus gubernari debent, & licet vigore Privilegii Honorii III., & Bonifacii IX. (olìm tamen à Pio IV. revocati, & deinde à Sixto V. per ejus Constitutionem 19. reintegrati) loca pia hujusmodi sint sub immediato dominio, protectione, & jurisdictione dicti Capituli: nihilominùs Sixtus, qui prædicti Privilegii innovationem concessit, jura Parochorum intacta voluit remanere: quod ùt à non habentibus Bullarium meliùs percipiatur verba ejus Bullæ impressæ *tom.2. pag.513.* hic fideliter referam in §. enim 2. hæc habet = *Sanè cum dudum fel. rec. Bonifacius Papa IX. prædecessor noster, qui singularem devotionis affectum ad eamdem gerebat Basilicam &c. volens propterea specialis alicujus prærogativæ Privilegio eam decorare, tunc Archipresbytero, & Capitulo, singularibusque personis, & Ministris illius, ac aliis quibuscumque personis utriusque sexus*, ùt in quibus vis fundis, terris, possessionibus, & locis, ad eorumdem Archipresbyteri, & Capituli mensam Capitularem spectantibus *Diœcesani loci, aut alterius licentiâ minimè requisitâ, Ecclesias, Monasteria, Oratoria, Prioratus, Dignitates, Personatus, Officia, & alia Beneficia Ecclesiastica, cum curâ, vel sine curâ, nec non Conventus, Hospitalia, & pia loca quæcumque fundare, construere, instaurare, erigere, ædificare, & totiès quotiès placeret valerent jure tamen Parochialis Ecclesiæ, et aliàs cujuslibet* (in omnibus semper salvo) *authoritate Apostolica indulserit &c.* *prout ejusdem prædecessoris literis, quarum tenores, ac si de verbo ad verbum inserrerentur prò plenè, & sufficienter expressis haberi volumus plenius continetur*.

Et in §.3. facta prius in §.2. mentione revocationis dicti Indulti emanati per Pium IV. sic prosequitur. *Nos enim tàm prænarrata Bonifacii Papæ prædecessoris consideratione, quàm præclara Imperatoris Constantini &c. vestris hujusmodi supplicationibus benignè annuentes, prænarratasque Bonifacii Papæ literas, cum omnibus, & singulis decretis, clausulis, & aliis in eis contentis, Apostolica auctthoritate (modificationibus infrascriptis semper salvis (harum nostrarum seriè revalidantes, & innovantes, vosque ad illarum pristinum usum adversus supradictas Pii IV. literas revocatorias restituentes, & plenariè reintegrantes, ex speciali gratia indulgemus, quod perpetuis futuris temporibus litteris vestris patentibus, sub solitis titulo, & nomine supradictis, etiam absque præsentium nostrarum insertione expediendis, licentiam, & facultatem liberas quibuslibet benè visis*; in fundis, terris, & locis mensæ vestræ Capitularis, ac aliàs juxtà earumdem Bonifacii Papæ prædecessoris litterarum formam, *quæcumque Monasteria, Prioratus, Conventus, Ecclesias, Dignitates, Personatus, officia, & alia Beneficia Ecclesiastica, cum Curâ, vel sine Curâ, nec non Hospitalia, & alia pia loca fundandi, erigendi, ædificandi, dotandi, ac alias quomodolibet in illis contenta faciendi, quæ quidem dominio, protectioni, jurisdictioni, defensioni, ac potestati vestris immediatè subsint, nec non earumdem plenum jus, dominium, merum, & mixtum imperium, institutio, insuper destitutio, collatio, provisio, præsentatio, & quævis alia dispositio ad vos solum, & in solidum, perpetuò spectet*, dummodò Episcoporum in quorum Civitatibus, sivè Diœcesibus illa fuerint licentia expressa ad hoc accedat. Ecclesiæque, & alia ùt præfertur fundanda, erigenda, ædificanda, & dotanda, atque illa pro tempore obtinentes, libertatis, immunitatis, & exemptionis, privilegium aliquod à jurisdictione, & superioritate ipsorum Episcoporum, alitervè contra formam Decretorum, & Ordinationum Sac. Concilii Trident. propterea non acquirant, *licentiam, & facultatem, liberas, ùt prius in omnibus, & per omnia, perinde, ac si litteræ hujusmodi revocatoriæ nullatenùs emanassent concedere valeatis*.

81. Tenore igitur Bullæ Sixti hic relatæ perspecto illicò fit palam, quod Papa noluit per reintegrationem privilegii Ecclesiæ Lateranensis Parochis præjudicium inferre; sed omnia eorum jura expresè præservare per clausulam in privilegio Bonifacii contentam, & innovatam ibi = *jure tamen Parochialis Ecclesiæ in omnibus semper salvo*, per quam omnia firma, & præservata remanent, non tantùm ea quæ merè jura Parochialia sunt, sed cætera quæ ad officium Parochi pertinere, & spectare jam supra plenè probatum fuit, proùt in terminis alterius Brevis Clementis Papæ VIII.

eandem præservationem, & clausulam habentis firmavit *Rot. coram Coccin. dec.*1469. *num.*3. 6. *& 7. & coram Buratt. dec.*193. *num.*1. *ubi Add.* & sic cum Sixtus non auxerit privilegium, sed tantùm innovaverit cum clausula sine præjudicio Parochialis Ecclesiæ, jura, & prærogativa Parochorum etiam in minimis præservata dicuntur, ùt in puncto respondit *Rot. coram Cerr. dec.*566. *num.*24.

82. Et hæc fortiùs procedunt in illis Confraternitatibus, & aliis locis piis erectis, & aggregatis in fundis acquisitis post Sixti Indulti innovationem: nam cum illud, reperiatur concessum sinè clausula amplectente futura, censetur restrictum ad loca, & fundos tempore privilegii possessa ibi = *In fundis, terris, & locis mensa vestra Capitularis &c. Rot. coram Buratt. dec.* 639. *num.*13. & sic ptivilegium non extenditur ad fundos, & loca de novo acquisita, quibus proindè communicari nec poterit ad text. expressum in *Clem.I. de censib. in fine ibi = privilegia verò, seù exemptiones hujusmodi ad Monasteria, seù Ecclesias, quæ ad eos obvenire continget in posterum, volumus non extendi*, ibique glos. & in terminis hujus nostræ Bullæ Sixti V. privilegium Ecclesiæ Lateranensis innovantis, quod tanquam exorbitans à jure non extendatur ad Ecclesias ædificatas in fundis post indulti concessionem acquisitis, tenet cum *Calderin. cons.* 12. *de privileg. Cherubin. in compend. Bullar. Schol.*1. *ad eamd. Bullam*, & in jure conclusionem firmant *Donat.de regular.tom.*1. *par.*1. *tract.*6. *de extens.privil. q.*1. *num.*5. *Piring. in jus can. lib.*5. *tit.*33. *num.*40. cujus verba hæc sunt = *Notandum quartò, & si glos. hic V. in quantum exempti, dicat, quod privilegium exemptionis concessum alicui Monasterio, & omnibus Cappellis ipsius, se extendat etiam ad Cappellas posteà de novo acquisitas, siquidèm hæ accessoriè sint annexæ: secùs si ab illis omninò sint segregatæ, & habeant se velut principale, & non accessoriè ad alias Cappellas. Oppositum tamen est probabiliùs, nempè quod hujusmodi privilegium indistinctè non extendatur ad Cappellas de novo aquisitas arg. l. si ita 7. ff. de aur., & arg. leg. ubi dicitur, si ita legatum sit vestem meam, argumentum meum tibi lego, solùm præsens argumentum, non futurum legatum censetur, quia pronomen meum vel suum, tantùm verificatur de præsenti. Ratio est, quia hujusmodi privilegia sunt odiosa, cum præjudicent juri Ordinariorum, ideòque sunt restringenda Hostien. hic §. sed pone, & Abb. n.*5. *Non obstat quod de novo acquisitum eodem jure censetur cum antiquo c. Ecclesiis 9. de censib. & una, eademque Ecclesia, non debet diverso jure censeri c. cum in tua de decim. Nam debet eodem jure communi censeri, non autèm speciali quod non extenditur, vel debet eodem jure censeri, quo ad idem, sicut non potest quis esse simul servus, & liber, sed ratione diversorum jurium concurrentium in eadem personâ, vel re, potest idem, vel eadem res diverso jure censeri, non potest una, eademque persona, vel Ecclesia in uno esse privilegiata, & non esse in alio, & potest quis habere plura domicilia, & ratione eorum, subesse diversis, & in unius foro, uno jure judicari, in alterius alio, Hostien. & Abb. loc. cit. & ante Rot. post Tamburin. de jure Abb. dec.*16. *nu.*8. *& 9. & dec.*78. *num.*13.

83. Quæ sententia à fortiori militat in acquisitionibus, quæ fiunt mediantibus largitionibus laicorum, non ùt amore Dei pia liberalitas erga Basilicam exerceatur; sed ùt iidem laici fundum proprium (quem fiducialiter, & intentione correspectivà donant) censuarium reddentes, privilegium fundi Lateranensis surripiant, & obtineant; quod est contra mentem expressam Summorum Pontificum, qui nunquam de ista acquisitionis, proprietatis, & fundorum specie cogitarunt, ùt patet ex supra relatâ Bulla; ad quod sapientissimè animadvertentes Sacræ Congregationes, hujusmodi locis, & fundis privilegium non suffragari sæpè declararunt, nempè Sac. Congreg. Episcop. & Regular. *in Aquilanâ Jurisdictionis Terræ Arischiæ* 23. *Junii*, & 4. *Augusti* 1690. *et in Rhegien. Jurium Parochialium* 5. *Junii* 1690. *referente Eminentissimo Tanara, & in Sac. Congr. Concilii in alia Rhegien.* 15. *Novembris* 1698. in quâ omnes functiones supra controversæ, & in quinto Dubio contentæ excluduntur) quám allegavi *tom.* 1. *tit.*5. *annot. ad form.* 1. *num.*4. Quæ, & si quoque Judices inferiores advertent, profectò diversimodè non judicabunt.

84. Quod autem attinet ad jurisdictionem Episcoporum, quam habent in his Confraternitatibus erectis in fundo Lateranensi, ad illam firmandam, non indigemus DD. allegationibus; quia ipsemet Sixtus in dictâ sepè citatâ Bulla de hoc maximam auctoritatem præbet illis verbis = *Ecclesiaque, & alia ùt præfertur fundanda, & erigenda, ædificanda, et dotanda, atque illa pro tempore obtinente, libertatis, immunitatis, et exemptionis Privilegium aliquod à jurisdictione, et superioritate, ipsorum Episcoporum, aliterve contra formam Decretorum, et ordinationum Sac. Concilii Tridentini propterea non acquirant*. Certiùs, quod hic Sixtus disponit eveniret, quoties in Diœcesi reperiretur erecta, vel aggregata in solo, aùt Ecclesiæ Lateranensi sine ullâ, vel cum licentiâ tantum Vicarii Generalis ad id speciale mandatum non habentis, aut Vicarii Capitularis: quia cum agatur de re voluntariæ jurisdictionis (quæ gratiam sapit) & non competat de jure communi, & sit de majoribus: non censetur in eis talis facultas translata, neque commissa, ùt in terminis licentiæ dandæ, & obtinendæ in fundatione, & erectione novorum Monasteriorum, per hæc, & alia juris fundamenta latè probat *Fagnan. in c. non amplius* 2. *num.*70. *usque ad fin. cap. de institut.* cum quo communiter concordant *Pasqualig. ad contr. Lauret. de Franc. par.*1. *num.*504. & *duob. sequent. Nicol. lucubr. can. lib.*1. *tit.*28. *nu.*22. *Donat. prax. rer. regular. tom.*1. *par.*2. *tract.*1. *quæst.*18. *Carol. Anton. de Luc. ad Ventrigl. part.*1. *annot.*18. §. *unico num.*11.

85. Imò dd. Vicariorum exclusio non solum

lum deducitur ex mox perpensis; sed ex ipsa Sixti V. Sanctione ibi = *Dummodò Episcoporum in quorum Civitatibus, sivè Diœcesibus illa fuerint, licentia expressa ad hoc accedat*: Undè eum Pontifex usus fuerit nomine *Episcoporum*, & non Ordinariorum, digito demonstrare voluit, quod talis licentia non nisi ab Episcopis (quibus ob rei importantiam, & gravitatem specialiter commissa est) dari possit, ùt bene observat *Fagn. ubi supra num. 73. & 86. Barbos. de canonicis cap. ultimo num.108. Passerin. in c. cum in generali num.10.de offic.Vic.& in c.Episcopali num.7. de majorit. & obed. in 6.* & per consequens erectio, seù aggregatio facta in solo Ecclesiæ Lateranensis cum licentiâ à Vicario Episcopi vigore mandati generalis, vel à Vicario Capituli concessa, nulla, & illegitima prorsus erit, proùt observatum fuit *in dicta Rhegien.* 15. *Novembris* 1698. in quâ solus consensus Vicarii generalis absente Episcopo intercesserat: Nec sufficeret Episcopi consensus interpretativus, seu tacitus, qui ex taciturnitate, ac aliis actibus aliquando induci posset: nàm ubi licentiâ Episcopi expressa requiritur (ùt hic) non sufficit tacita, sed expressa esse debet *Barbos. supra Concil. Trid. Sess.7. cap.5. num.28. de refor. Fagnan. in c. relatum num.48. de Cleric. non residen.* & qui sine licentia aliquid facere non potest, non sufficit, quod petat, nisi obtineat *Barbos. dec.371. num.2. & seq.*

86. Cæterum in Processionibus peragendis extrà ambitum Ecclesiarum, in expositione Eucharistiæ, benedictione solemni super Populum, aliisque similibus, quoties interveniat licentia Ordinariorum, Parochus non potest se opponere nè à Cappellanis, & Officialibus Confraternitatum fiant, quia Animarum Cura, & Populi directio principaliter incumbit Episcopo, qui est Parochus Parochorum Sac. Congr. Concilii in *Savonen.* 12. *Februarii* 1689. Imò nec ipse Parochus sine licentiâ Episcopi potest Processiones extraordinarias facere *ead. Congreg.* 12. *Julii* 1636. in quâ fuit dictum non sufficere licentiam Vicarii Foranei.

87. Præterea jura, quæ ad Parochos sæculares pertinent, Regularibus quoque competere non ambigitur, quando in Ecclesiis Parochialibus, Monasteriis unitis ad exercendam curam deputantur; proùt deputari, nominari, præsentari, & admitti in illis posse pluries respondit Sacr. Congregat. Concilii, cujus Decreta retuli *tom.1. Appendic. annotat. ad Decret. Clement.X. de Canonic. Regular. ad Cur. Anim. non admitt. num.13. in fin.*, & novissimè *in Placentino* 15. *Decembr.* 1703. Quod tamen intellige non ùt habeant titulum sed Curæ exercitium dumtaxat ad nutum amovibile, quia Regulares omnes, qui emittunt tria vota solemnia cujuscumque Ordinis, & Militiæ sint, tanquam incapaces, Beneficia sæcularia in titulum habere, seù retinere non possunt absque Sedis Apostolicæ Indulto, ùt respondit tàm Rota in *Leodien. Parochialis* 4. *Julii* 1692. & 6. *Martii* 1693. coram Pio contra Regularem Lateranensem: quàm Sac. Congreg. Concilii Episcopo Elvensi in Regno Portugalliæ quærenti enim ipso declarari = *An fratres Sacerdotes Professi Ordinis Militiarum S. Jacobi de Anis possent consequi, et retinere Beneficia sæcularia cum Curâ, et sine Curâ, nec non Cantus Cathedralibus Ecclesiis absque dispositione Apostolicâ*: *sub die* 15. *Junii* 1652. prodiit resolutio: hujusmodi Fratres Sacerdotes Professos, si emittant Professionem expressam cum tribus votis substantialibus, esse incapaces Beneficiorum sæcularium absque Dispensatione Sedis Apostolicæ, *lib.19. decis. pag.* 194. quæ solet aliquando ex Voto Congregat. indulgere ut Religiosus professus possit præsentari ad Beneficium Sæculare Jurispatronatus agnatitii, cum clausula = *Dummodò utatur fructibus juxtà Constitutiones Regulæ*: prout indultum fuisse vidi *P. Leonardo Passano Ordin. Prædicator. à Sac. Congreg. Episcop. Regular.* 17. *Jan.* 1692.

88. Tales autem Curati Regulares amovibiles, in his quæ pertinent ad Curam, & administrationem Sacramentorum subjacent Ordinariis locorum juxtà claram dispositionem *Concilii Trident. cap.11. sess.25. de regular.* ideòque tenentur ad Synodum accedere cujusvis Ordinis sint, etiam Societatis Jesu, quoties inserviant Parochialibus unitis eorum Collegiis ùt respondit Sac. Congreg. Concilii in *Osnaburgen.* 8. *Januarii* 1633. & quidem Ordinarius illos visitat, & punit circa præmissa non jure delegato, sed plenariâ jurisdictione ordinaria, sicut, & cæteros Parochos sæculares, ut præter Decreta Sac. Congr. Concilii per extensum relata *à Barbos. Vot. decis.125.post nu.42. lib.3.* & *in Cesenaten. Jurisdictionis* 23. *Septembr.* 1690. ad primum plenè examinato articulo firmavit *Rot. in Firmana jurisdictionis* 10.*Maii* 1700. *§. hancque jurisdictionem, & seq. coram Molines*. Quidquid sit, si Regulares Curam Animarum non exerceant, sed solum delinquant in Sacramentis ministrandis tunc enim subsunt jurisdictioni Episcopi Diœcesani tanquam Sedis Apostolicæ Delegati, ùt pluribus allegatis distinguit *Rot. in dicta Firmana jurisdictionis §. tum etiam quia in fin.* sicuti quando contra eos procedit pro observatione, & executione Decretorum Concilii Tridentini, & Constitut. Apostolicarum; vel ob notorium delictum: nam in his casibus, quamvis exercere possit jurisdictionem etiam censuris ùt respondit Congreg. Concilii *Albinganen.* 4. *Julii* 1548. vel illos pro secundo casu excommunicatos publicè denunciando, ut in *Limana* 29. *Januarii* 1633. quam refert *Barbos. d. Vot. decis.125. lib.3. post num.42. decr.45.* nihilominus hæc agit tanquam Delegatus.

89. *O' AGGRAVII ALLE CHIESE PAROCHIALI*. Parochialis Ecclesia gravaretur in funere, si Regulares in eorum Ecclesiis sepelirent Advenas, & Hospitantes in eorum Monaste-

nasteriis, quoties non electa sepultura ibidem mori contingeret, quia hi sepeliri debent in Ecclesia Parochiali *Nicol. lucubr. civil. lib.4. tit.15. de mort. infer. post n.24. vers. secus de aliis*, & *lucubr. can. lib.5. tit.38. num.10. vers. multò adhùc minus Amostaz. de caus. piis part.2. lib.6. cap.8. num.91. Sac. Congregat. Episcopor. in Comen. 4. Decemb.1699.* Non obstantibus privilegiis, quia à Concilio revocata fuerunt, ut advertit *Nicol. loco citat.* neque contrariâ consuetudine: nam consuetudo, quæ aufert ea, quæ de jure communi debentur Parocho in sua Ecclesiâ debet esse quadragenaria cum titulo, vel immemorabilis, ùt notabiliter respondit *S. Congr. Concilii in Feretrana 12. Julii 1642. lib.17. Dec. pag.64.*

90. Item gravaretur, si factâ electione sepulturæ in Ecclesia, quæ jus sepeliendi non habet, ùt sunt Ecclesiæ, Monialium, & Capuccinorum, vel in Ecclesiâ interdictâ, aùt in Basilica Divi Petri de Urbe, in quâ solùm Summi Pontifices sepeliuntur, cadaver alibi, quam in Ecclesia Parochiali sepeliretur: Nam licet *Genuen. in prax. cap.74. num.5.* teneat, quod quando quis eligit sepulturam in Ecclesia, in qua ob aliquod impedimentum sepeliri non potest, spectet ad Episcopum, vel ejus Vicarium declarare in qua Ecclesia defunctus sit sepeliendus, & illum sequuntur *Amostaz. de caus. piis tom.2. lib.6. cap.9. num.12. Passerin. de stat. hom. tom.2. quæst.187. artic.4. num.260.* attamen hæc doctrina potest locum habere quando impedimentum est accidentale, & temporaneum, non autem ubi impedimentum est perpetuum, & provenit à jure, ùt benè declarat *Passerin. loco citato dicto num.260. versic. sed in simili*: quia tunc Episcopus jus sepulturæ, quod tali casu competit Parochiali, auferre non potest, & dare alteri cum præjudicio ejusdem; ùt advertit *Pirhing. in jus canon. lib.3. tit.28. num.32.* & quod si Ecclesia in quâ defunctus elegit sepulturam sit interdicta, debeat sepeliri in Parochiali, tenet *Gavan. in manual. Episcop. verb. sepultura num.22.* & quod ubi impedimentum est perpetuum, aut totale, electio sepulturæ in eo loco nullius valoris sit, & defunctus sepeliri debeat in eâ Ecclesiâ in quâ sepeliendus fuisset, si sepulturam in Ecclesiâ impeditâ non elegisset, firmat *Passerinus loco citato dicto num.260.* & quod electio sepulturæ sit libera, dummodò tamen fiat in Ecclesia, quæ habet de jure (ùt est Parochialis) aut ex Privilegio jus sepeliendi dixit *Rot. coram Coccin. decis. 1213. num.5.* & de Privilegio Basilicæ S. Petri testantur *Amostaz. dicto num.12.* & *Passerinus num.259.*

91. Item gravaretur, si Pater alibi eligeret Sepulturam pro Filio impubere; quia hoc facere non potest, dummodò loci consuetudo non adsit, vel in vita ipsius filii non elegerit, ùt habetur in *cap.4. de sepultur. in 6. Samuel. de sepult. tract.1. disput.6. contr.1. concl.3. et 4.* ubi innumeros colligit, & adest Decretum speciale Sac. Congreg. Concilii in *Placentina*, in qua supplicatum fuit declarari = *An Pater possit sepulturam eligere pro Filio impuberi, si in loco non adsit talis consuetudo, imò contraria Synodalis Constitutio: & Sac. &c. die 27. Nov.1649.* respondit = *Patrem si legitima consuetudo loci id non habeat, eligere non posse, lib.19. Dec. pag.8.*

92. Limitatur tamen hæc regula, sivè conclusio quotiès impubes est tumulandus in sepulchro majorum, quia tunc Pater potest illud eligere tàm antè, quàm post mortem Filii, & electio est exequenda: quia in hoc casu electioni hujusmodi favet *text. in dict. c.4. de sepult. in 6.* cujus verba sunt hæc = *Licet Pater minores Filios, qui nequeunt antequam ad annos pubertatis perveniant eligere sepulturam possit (si consuetudo terræ id habeat) quo voluerit sepelire hoc tamen non potest, ubi consuetudo hujusmodi non habetur, sed sunt cum suis majoribus, vel in Parochiali Ecclesia tumulandi* dictio enim illa vel: intelligitur, & exprimitur quando nullum adest sepulchrum majorum *Amostaz. de caus. pii part.2. lib.6. cap.8. nu.30.* etiam si in Parochiali Ecclesia adesset sepulchrum pro impuberibus separatum, & designatum, & hanc limitationem probavit dicta Congreg. Concilii in *Novarien. funerum*, in quâ propositis Dubiis frequentibus, nempè.

I. *An Cadavera impuberum Oppidi Varalli debeant ex aliquâ speciali consuetudine sepeliri in sepulturâ designatâ existente in Ecclesiâ Parochiali: vel potiùs licitum sit Parentibus tàm ante, quàm post mortem illorum pro eis sepulturam eligere, eaque tumulari facere in proprio sepulchro majorum in Ecclesiâ PP. Reformatorum existente, & quatenus affirmativè quo ad secundam partem.*

II. *An dicta Cadavera deferri possint ad dictum Sepulchrum majorum absque associatione Parochorum, & Cleri Sæcularis, post eorum monitionem ad interveniendum funeri, & recusantium?*

III. *An Parochis intervenientibus sivè associatis, sivè non ab aliis Canonicis ejusdem Parochiæ distribui debeat Candela major illa, quæ datur Superiori Regularium associato ab aliis Fratribus.*

IV. *An dicta Cadavera deferri valeant ad Ecclesiam in quacumque hora diei, & an de nocte absque expressâ licentiâ Ordinarii.*

V. *An Parochi sub aliquâ, & quacumque prætensione possint differre, vel impedire nè tempore debito Cadavera ad sepeliendum deferantur, & quatenùs Negativè?*

VI. *An Parochis impedientibus, licitum sit hæredi post expectatum triduum à morte defuncti ducere funus, etiam de nocte ad Ecclesiam, in qua Cadaver est sepeliendum?*

VII. *An Parochi cogere possint hæredes ad peragendum in Ecclesiâ Parochiali omnes functiones Missæ solemnis accensis luminibus*

luminibus in singulis Altaribus, Anniversariorum, quæ fiunt in Ecclesia Reformatorum occasione funerum?

VIII. *An dicti Parochi possint cogere hæredes, ùt celebrare faciant Missas prò defuncto singulis Sacerdotibus Sæcularibus funus associantibus?*

IX. *An in prætensa associatione Cadaverum sint per hæredem defuncti in æquali numero convocandi tot Sacerdotes Sæculares, quot convocantur Fratres Reformati?*

X. *An in casu de quo agitur Episcopus Novarien. habuerit jurisdictionem in supradictos Fratres Reformatos prætensos delinquentes extrà Claustra, seù turbantes jura Parochorum?*

XI. *An Interdictum, de quo agitur substineatur in casu?*

Die 15. Martii 1704. respondit proùt infra

Ad 1. Negativè quo ad primam partem: Affirmativè quo ad secundam.

Ad 2. Affirmativè.

Ad 3. Negativè.

Ad 4. Affirmativè de die; de nocte negativè, nisi de licentia Ordinarii.

Ad 5. Negativè.

Ad 6. Affirmativè, præterquam de nocte, ut supra.

Ad reliqua Dubia Negativè sigillatim responsum fuit.

93. Vigor oppositionis Episcopi circa primum dubium nitebatur in regula supra firmatâ, quod cum Pater elegisset sepulturam filio impuberi post mortem in Ecclesiâ Reformatorum, fuisset invalida, cum in loco non adesset talis consuetudo: At cùm regulæ obstaret privilegium sepulchri majorum, in quo facta erat electio, succubuit, quia tunc non eligit Pater, sed jus, quòd mandat, ùt pubes, sivè impubes non electâ sepulturâ sepeliatur in sepulchro Majorum, ùt in puncto tenet *Amostaz. de caus. piis part. 2. dicto cap. 8. dict. num. 30.* Qui autem per scripturam, & cum juramento sepulturam in Parochiali elegisset, posset absque gravamine variare, & alibi eligere, nec indiget relaxatione juramenti *Sac: Congr. Concil. in Aretina 21. Maji 1692.*

94. Et ad ornatum 7. & 8. Dubii propositi in supradictâ Causâ Novarien. nota, quod hæres ad faciendas expensas funeris compellitur officio Judicis etiam non aditâ hæreditate, ùt probat *Passerin. de stat. hom. tom. 2. quæst. 187. art. 4. num. 464.* quæ expensæ debent fieri secundum qualitatem, divitias, & dignitatem defuncti, ùt tradit *Joseph Ludovic. decis. Perusin. 78. num. 15.* ubi plura ad materiam concernentia habet. Et in earum calculum veniunt expensæ factæ in ultimâ infirmitate. vestes lugubres, etiam famulorum, & familiæ inter personas, quibus non decet has prætermittere *Merlin. de pignor. lib. 4. tit. 1. quæst. 17. nu. 24. & 28. Samuel de sepult. tract. 1. disp. 6. contr. 15. concl. 7.* Et quod est debitum tam privilegiatum, ùt præferatur quibuscunque Creditoribus, & Uxorum Dotibus, etiam expressam hypòthecam anteriorem habentibus, *Gratian. disceptat. 94. à num. 2. cum seqq. Samuel. ubi supra concl. 6. Add. ad Greg. decis. 421. num. 14. Ricc. collect. 483. cum aliis allegatis à Rot. decis. 576. nu. 20., & 21. coram Dunoz. Jun. Pacion. de locat. cap. 40. num. 131.* ubi, quod creditor impensæ funerum, præfertur locatori Domus pro pensione in invectis, & illatis. Hoc totum intellige, dummodò expensæ hujusmodi factæ sint arbitrio boni viri pro facultatibus, & dignitate defuncti; non autem de illis, quæ fiunt ad pompam, quod arbitrio Judicis judicandum erit, ùt advertit *Samuel. loco citat. concl. 5. & 7. & 14. Dian. par. 5. tract. 3. resol. 116. Merlin. de legit. lib. tit. 1. q. 15. num. 11. ubi num. 8.* explicat quæ expensę dicantur necessariæ, & privilegiatæ ùt præferantur detractioni legitimæ.

95. An autem expensæ, quæ requiruntur pro manutentione sepulchrorum communiū, fieri debeant à Parocho, vel Parochianis, videtur dicendum, quod cum hoc respiciat utilitatem, & commodum populi, istius expensis manutenenda sint, & quod nunquam prò illis Parochus sit gravandus, ùt authoritate *Salodii de Visit. cap. 24.* tenet *Crispin. de Visit. par. 2. §. 13. num. 9.* Et de expensis, quæ occurrunt pro reparatione, & constructione Cœmeterii, quod propter eamdem rationem utilitatis populi, incumbant Parochianis, etiam si Parochus sit dives, tradunt *Sperell. dec. 68. num. 8. & Panimoll. dec. 6. annot. 8. num. 31. & dec. 15. annot. 1. num. 44.* licet ad illius expurgationem (si dives sit) teneatur ille, penes quem residet Cura Animarum, & emolumenta funeralia percipit, & in subsidium Populus, ùt declaravit *S. Congr. Concilii in Fossanen. 19. Septembr. 1637.* quam refert *Nicol. in flosc. verb. Cœmeterium num. 4.*

96. Cœmeterium est recubitorium, seù dormitorium mortuorum, qui ab Ecclesiâ dormientes dicuntur *Jo. 11, Thes. 4.* quia ibi dormiunt quousque Tuba canet = *surgite mortui venite ad judicium*. Dicitur autem Cœmeterium quasi Cinisterium, quia ibi cineres, & ossa mortuorum teguntur, & reponuntur, quando à sepulchris extrahuntur, hocque appellativum, originem ducit à Cimicibus, quasi quod ibi Cimices, idest vermes continui sint. Est locus sacer, & religiosus, & gaudet immunitate Ecclesiæ *c. immunitatem de immunit. Ecclesiarum* dummodò tamèn authoritate Episcopi ad seppelliendum mortuos fuerit deputatus, & benedictus, ùt docet *Sperell. dec. 62. num. 13.* quem sequitur *Pignatell. consult. 40. nu. 9. tom. 6.* & signa Cæmeterii retineat, idest, quod adsit Crux elevata, & vas aquæ lustralis, muroque, vel sepe circumdatum sit.

97. *MA SI OSSERVINO GLI STATUTI SINODALI*. Ad removendas dissensiones, jurgia

jurgia, & inconvenientia, quæ sæpè in Clero, occasione exequiarum, & funerum cum populi scandalo oriuntur, in Synodo datur forma servanda tàm circa quantitatem quartæ Parocho debitæ, quam Eleemosinæ per hæredes defunctorum solvendæ Clericis associantibus, nec non Candelarum numerum, & distributionem, incessum, humationem, & personarum interventionem; & locum juxtà cujuslibet loci laudabilem consuetudinem. Non enim funerum taxa, aut personarum associantium numerus est relinquanda, seù relinquendus arbitrio Parochorum, vel Capituli Cathedralis, nam his, talis facultas non tribuitur, non obstante solito, ùt respondit *Sac. Congr. Concilii in Matheranen. loci Grottulæ* in quâ propositis Dubiis. *Primò: An attentâ Consuetudine, cujus vigore Capitulum expensas funerum pro ratione personarum defunctarum taxare solet, sit locus certam, ac perpetuam taxam pro funeribus quibuscumque præscribendi.*

Secundò an Capitulum quamvis non vocatum possit invitis hæredibus; lucrandi stipendis causa funeribus interesse? *Die* 13. *Novembris* 1660. *Sac. Congr. secundum ea, quæ narrantur censuit. Ad primum non licere Capitulo taxam ad suum libitū facere, & Archiepiscopo injungendum ùt ipse auditis partibus taxam conficiat, eamque S. Congr. probandam transmittat. Ad secundum censuit non posse.*

Quam declarationem confirmavit in *Lèvellen.* in qua cum Communitas institisset, ùt prohiberetur Capitulo, & Episcopo intervenire funeralibus invitis hæredibus, & decerneretur, quod taxa non penderet ab ipsorum arbitrio.

Die 16. *Junii* 1668. *Sac. Congr. Auditâ relatione Episcopi Lavellen. inhærendo declarationi ejusdem Sac. Congr. in Matheranen. sub die* 13. *Nov.* 1660. *emanatæ, censuit non posse funeralibus invitis hæredibus interesse, nec licere taxam ad suum libitum facere, sed eidem Episcopo injungendum, prout injungit, ùt auditis partibus taxam conficiat, eamque Sac. Congreg. probandam transmittat.*

98. Hæc autem Statuta ùt dixi *tom.* 1. *tit.* 5. *annotat. ad form.* 3. *num.* 10. debent fieri cum consilio Capituli, quod exigitur pro formâ, aliàs eo neglecto, non habent vim Constitutionum Synodalium; sed reputantur tanquam provisiones Episcopi temporaneæ, ùt in terminis tenet *Card. de Luc. de jurisd. disc.* 56. *num.* 1. 2. 3. 4. & 5. & ideò tanquam nullæ, indigent sanatione, ùt præter Decreta, & authoritates ibi, & mox allegata, declaravit Sac. Congreg. Concilii in una Sancti Miniati 4. Decembr. 1638. in qua sic respondit = *SS. D. N. auditâ Sententiâ Sac. Congr. Concilii benignè ex gratiâ convalidavit Synodum Diœcesanam ultimo loco per Episcopum S. Miniati celebratam, etiam si in ipsa Synodo Capituli consilium non fuerit requisitum, lib.* 16. *Decembr. pag.* 171.

99. Quomodo autem consilium sit requirendum vide ibi, & quatenùs Canonici, & alii de Capitulo renuerent ad Synodum accedere, possent ab Episcopo per Censuras cogi *Sac. Congr. Concili in Oriolen.* 27. *Martii* 1632. *ad* 19. *lib.* 14. *fol.* 599. sicuti, & cæteri Clerici, & Sacerdotes non Beneficiati, quando in Synodo est agendum de reformatione morum. vel de re totum Clerum concernente *eadem Congreg. in Juvenacen.* 3. *Decembr.* 1639. *lib.* 16. *Dec. pag.* 288. & *in Eugubina* 13. *Augusti* 1650. *lib.* 19. *pag.* 71. hi tamen non admittuntur ad ferendum Votum pro confirmatione Judicum, & Examinatorum Synodalium *eadem Congr. in Savonen.* 29. *Februar.* 1628. *lib.* 13. *pag.* 399. *ad* 3.

DECRETUM
SACRÆ CONGREGATIONIS CONCILII,
Circa communicationem quotidianam.

SUMMARIUM.

1. *Abusus tractandi Divina Mysteria in locis non sacris.*
2. *Episcopi habent de jure privilegium Oratorii privati, etiamsi sint solum Episcopi titulares. Oratorium Episcoporum habet privilegium Oratorii publici, & qui audit in eo missam satisfacit præcepto Ecclesiæ de audienda missa diebus festis. Episcopi omnes, quò ad hoc privilegium sunt ejusdem meriti ibi.*
3. *Regulares in eorum Granciis Oratorium privatum habere non possunt, nec alibi.*
4. *Signa accedentium digne ad recipiendam Eucharistiam referuntur.*
5. *Conjugati antequam accedant ad Eucharistiam debent ex consilio abstinere ab operibus carnis, saltem per diem antè.*
6. *In Sacramento Eucharistiæ sunt aliqua mirabilia, & difficilia, & quæ sint enumerantur.*
7. *Eulogia quid sit declaratur.*

1. Chri-

8. *Christus reficit fideles suos quinque panibus, & qui sint isti panes ostenditur?*
9. *Sacramentum Eucharistiæ, quibus de causis fuerit institutum demonstratur.*
10. *Veneratio publica Eucharistiæ quando initium caperit enarratur.*
11. *Innocentius XII. auxit in Urbe venerationem Eucharistiæ, & Clem. VI. ritum servandum in expositione præscripsit.*
12. *Associans Eucharistiam gaudet immunitate Ecclesiæ.*
13. *Regularis Sacerdos audiens confessiones Sacramentales absque Episcopi approbatione, potest puniri censuris.*
14. *Confessarii Monialium à solo Episcopo approbantur.*
Confessarii Monialium transacto triennio, non possunt amplius Confessiones in eodem Monasterio audire ibi.
Etiam si Moniales sint Regularibus subjectæ ibi.
15. *Confessarii non debent absolvere pœnitentes cum quibus participant in opere carnali, neque quò ad hos debent ab Episcopo approbari.*
16. *Episcopi non debent prohibere Regularibus habentibus privilegia Apostolica, nè ministrent Sacramentum Confessionis à Dominica Palmarum, usque ad Dominicam in Albis, sed solum quod non ministrent sæcularibus Eucharistiæ Sacramentum in die Paschatis.*
17. *Non accedentes ad sumendam Eucharistiam, tempore ab Ecclesia statuto, quibus pœnis possint ab Episcopo puniri, ex Decreto Sac. Congreg. Concilii ostenditur.*
18. *Debitores locorum piorum, non cadunt sub casuum reservatione.*
19. *Pœnitentiarii Cathedralium non absolvunt à reservatis Episcopo, neque dispensant in esu carnium, neque aliis delegant facultatem à censuris absolvendi non audita integra confessione.*
20. *Regulares non habentes requisita Clementinæ Dudum de sepultur. possunt rejici ab audiendis Confessionibus.*

UM ad aures Sanctiss. D. N. fide dignorum testimonio pervenerit in quibusdam Diœcesibus vigere usum quotidianæ communionis, etiam in feriâ sextâ Parasceve, & simul affirmari, eamdem quotidianam communionem præceptam esse à jure Divino, quin etiam in illius administratione aliquos abusus inolevisse, videlicèt quod aliqui, non in Ecclesiâ, *sed in privatis Oratoriis*, & Domi, imò cubantes in lecto, & non laborantes ulla gravis infirmitatis notâ, sumant Sacrosanctam Eucharistiam, quam argentea theca inclusam in crumena, aut secretò illis deferunt Sacerdotes Sæculares, aut Regulares, aliique in Communione accipiant plures formas, ac Particulas, vel grandiores solito; ac tandem quis confiteatur peccata venialia simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo, aut Ordinario; Cum autem hæc Sanctissimus consideranda commiserit Sacr. Congregation. Cardinal. Concilii Interpretum, eadem Sacra Congregatio præviâ maturâ discussione super prædictis unanimi sententiâ ità censuit: Et si frequens quotidianusque Sacrosanctæ Eucharistiæ usus à SS. Patribus fuerit semper in Ecclesiâ probatus, nunquam tamen, aùt sæpius illam percipiendi, aùt ab ea abstinendi certis singulis mensibus, aut hæbdomadis dies statuerunt, quos nec Concilium Tridentinum præscripsit, sed quasi humanam infirmitatem secum reputaret, nihil præcipiens, quid cuperet, tantùm indicavit cum inquit = *Optaret quidem Sacrosancta Synodus, ut in singulis missis fideles adstantes Sacramentali Eucharistiæ perceptione communicarent*; idque non immeritò; multiplices enim sunt conscientiarum recessus, variæ ob negocia spiritus alienationes, multæ è contrà gratiæ, & Dei dona parvulis concessa, quæ cum humanis oculis scrutari non possunt, nihil certi de cujusque dignitate, atque integritate, & consequenter de frequentiori, aùt quotidiano Vitalis Panis esu potest constitui, & propterea, quod ad negociatores ipsos attinet, frequens ad Sacram alimoniam percipiendam accessus, *Confessariorum secreta cordis explorantium* judicio est relinquendus, qui ex conscientiarum puritate, & frequentiæ fructu, & ad pietatem processu laicis negociatoribus, & conjugatis quod prospicient eorum saluti profuturum, id illis præscribere debebunt. *In Conjugatis.* Autem hoc ampliùs animadvertant, cum B. Apostolus nolit eos invicem fraudari, nisi fortè ex consensu ad tempus, ùt vacent orationi, eos seriò admoneant, tantò magis ob Sacratissimæ Eucharistiæ reverentiam continentiæ vacandum, puriorique mente ad Cœlestium æpularum communionem esse conveniendum; In hoc igitur Pastorum diligentia potissimum invigilabit, non ùt à frequenti, aùt quotidiana Sacræ Communionis sumptione unica præcepti formula aliqui deterreantur, aùt sumendi dies generaliter constituantur, sed magis quid singulis permittendum per se, aùt Parochos, seù Confessarios sibi decernendum putet, illudque omninò provideat, ut nemo à Sacro Convivio, seù frequenter, seù quotidiè accesserit repellatur, & nihilominus det operam, ùt unusquisque dignè pro devotionis, & præparationis modo rariùs, aùt crebrius Dominici corporis suavitatem degustet; Itidem Moniales quotidiè Sacram Communionem petentes, admonendæ erunt, ùt in diebus ex earum ordinis instituto præstitutis communicent; si quæ verò puritate mentis eniteant, & fervore spiritus ita incaluerint, ut dignæ frequentiori, aut quotidianâ Sanctissimi Sacramenti perceptione videri possint id illis à Superioribus permittatur. Proderit etiam præter

Parochorum, & Confessariorum diligentiam opera quoque Concionatorum uti, & cum eis constitutum habere ut cùm fideles ad Sanctissimi Sacramenti frequentiam (quod facere debent) accederint, statim ad illud sumendum de magna praeparatione orationem habeant, generatimque ostendant eos, qui ad frequentiorem, aut quotidianam salutiferi cibi sumptionem devoto studio excitantur, debere sivè laici Negociatores sint, sivè Conjugati, sive quicumque alii suam agnoscere infirmitatem, ùt dignitate Sacramenti, ac Divini judicii formidine, discant coelestem mensam *in qua Christus est* revereri, & si quando se minus paratos senserint, *ab eo abstinere*, seque ad majorem praeparationem accingere. Episcopi autem in quorum Dioecesibus viget hujusmodi devotio erga Sanctissimum Sacramentum, pro illa gratias Deo agant, eamque ipsi adhibito prudentiae, & judicii temperamento alere debebunt, & ab eorum officio postulari sibi maximè persuadebunt, nulli labori, aut diligentiae parcendum, ùt omnis irreverentiae, & scandali suspicio in veri, & immaculati Agni percepitione tollatur, virtutesque, ac dona in sumentibus augeantur? Quod abundè continget, si ii qui devoto hujusmodi studio Divina praestante gratia tenentur *seque Sacratissimo pane* frequentiùs refici cupiunt suas vires expendere seque probare cum timore, & charitate assueverint: quibus Christum Dominum, *qui se fidelibus manducandum*, & se pretium in morte tradidit, atque in Coelesti Regno in praemium est daturus, precatur Sac. Congreg. ùt suam opem ad dignam praeparationem, & sumptionem largiatur.

Porrò Episcopi, & Parochi, seù Confessarii, redarguant asserentes Communionem quotidianam esse jure Divino; doceant in Ecclesiis, seù Oratoriis privatis ex dispositione, seù Privilegio Pontificis de manu Sacerdotis sumendam Sanctissimam Eucharistiam; nec eam ullo modo deferendam in crumena, aut secretò ad existentes Domi, vel cubantes in lecto praeterquàm ad infirmos, qui ad illam suscipiendam ad loca praedicta accedere non valeant, & ad eos si ab Ecclesiâ *deferatur publicè, & cum pompa* juxtà formam Ritualis Romani; si verò ab Oratorio privilegiato, cum forma decenti. Curent etiam ùt circa communionem in feriâ sextâ Parasceve, Missalis, Rubricae, & Ecclesiae Romanae usus serventur. Insuper admoneant, nulli tradendas plures Eucharistiae formas, seù particulas, neque grandiores, sed consuetas. Non permittant, ùt venialium confessio fiat simplici *Sacerdoti non approbato* ab Episcopo, aùt Ordinario. Si Parochi, & Confessarii, etiam Regulares, aùt quicumque alii Sacerdotes secùs egerint, sciant Deo Opt. Max. rationem reddituros esse, neque defuturam Episcoporum, & Ordinariorum justam, ac rigorosam animadversionem in contrafacientes etiam Regulares, etiam Societatis Jesu, facultate ipsis Episcopis, & Ordinariis per hoc Decretum per Sedem Apostolicam specialiter attributa. Et facta de praemissis omnibus, ac de verbo ad verbum relatione Sanctitas sua approbavit, ac praesens decretum Typis mandari, ac publicari voluit. Datum Romae 12. Februarii 1679.

F. Card. Columna Praef.

S. Archiep. Brancaccius Episc. Viterbien. Secr.

ADNOTATIONES.

1. *SED IN PRIVATIS ORATORIIS*. Idest in quibus per Indultum Apostolicum, vel per privilegium in corpore juris clausum, sacrum celebratur, & per hominum excessivam praesumptionem Mysteria Divina tanquàm in Ecclesia, peragere, & in locis Deo non dicatis sacra indecentèr, & humana nimia familiaritate tractare non pavescunt, quorum abusus, licet pluriès Sac. Congreg. Concilii non solùm praesenti, sed aliis generalibus Decretis eliminare curaverit, adhùc tamèn modernis temporibus denuò majores irrepserunt, proùt notatum fuit in *Form. Edicti de Divin. Offic.*, *& Celebr. Missar.*

2. Oratorium hoc privatum habent Episcopi vigore *cap. fin. de privil. in 6.* quod nec per Concilium, nec per Decretum Pauli V. de anno 1615. emanatum derogatum fuit. Imò habet Oratorium illud privilegium Oratori publici? nam interessentes etiamsi extranei sint quando Episcopi inibi celebrant, tàm in Dioecesi, quàm extra, satisfaciunt praecepto Ecclesiae de audiendâ Missâ diebus festivis, ut respondit *Sac. Congregat. Concilii 22. Septembris* 1640. *in Nullius lib.16. Dec. pag.*421. *& praecedenter* 17. *Augusti* 1630. *Provinciae Lombardiae lib.* 14. *Dec. pag.* 318. *in Matheranen.*6. *Augusti* 1616. *lib.* 37. *pag.*147. Etiàmsi sit Episcopus titularis *ead.Congr. in Valentina* 1616., quia ùt inquit *Divus Hieron. scribens Evagrio = ubicunque fuerit Episcopus sivè Romae, sive Eugubii, sivè Constantinopoli, sivè Rhegii, sive Alexandriae, sivè Tanis ejusdem meriti, ejusdem est, & Sacerdotii*, Verùm est tamen, quod hoc privilegio uti non possunt extra Domum propriae habitationis, ùt ad tollendos abusus declaravit *eadem Sac. Congr.* 15.*Decembr.*1703. quod Decretum Typis impressum, & publicatum SS. D. N. Clem. XI. approbavit.

3. Regu-

3. Regulares autem in suis Granciis Oratoria hæc privata habere, nec ibidem celebrare non possunt, ùt declaravit *d. Congreg.* 1. *Martij* 1685. Neque suffragatur privilegium Cruciatæ celebrandi in Altari portatili, quia cadit sub revocatione Decreti Pauli V. ùt respondit *S. Congreg. Concilii in Calaritana* 14. *Novemb.* 1648. *ad* 4. At non solùm in Granciis non possunt Regulares quicunque sint uti privilegio Altaris portatilis *cap. in his de privileg.* sed nullibi, quia hoc privilegium Concilium Tridentinum abstulit ùt declaravit *Congr. Concilii sub d. die* 15. *Decembris* 1703.

4. *CONFESSARIORUM SECRETA CORDIUM EXPLORANTIUM*. Per hanc clausulam datur intelligi, quod Confessarii non solum debent auscultare pœnitentium peccata, sed tenentur explorare intima cordium, ùt possint agnoscere an sint dispositi ad dignè recipiendam quotidiè Eucharistiam, & Primò si pœnitens habeat dolorem de peccatis præteritis, & firmum propositum non peccandi de cætero, bonam voluntatem Deo serviendi, & paratus sit satisfacere. Secundò si sit promptus, & diligens ad opera bona, & non piger, quia amor Dei non est otiosus, & si operari renuit amor non est. Tertiò si verbum Dei libenter, & delectabiliter audit, quia Deus est cibus animæ, & qui ex Deo est verba Dei audit. Quartò si sitim temporalium rerum diminuta sit, & contentetur in his quæ Deus sibi administrat, nihilque contra Dei mandata habere desiderat, & confidit in Deo, quod sibi necessaria providebit, si ei fideliter serviat: Gratia enim Dei extinguit sitim temporalium rerum. Quintò si ex corde parcit læsoribus, adeò ùt nullam habeat amaritudinem contra proximum, & paratus sit satisfacere proximis, quos ipse læsit, vel si adversitas aliqua occurreret patienter vellet ferre Sextò si cum humilitate, reverentiâ, & timore accedat cum memoriâ ad passionem Christi. Per hæc inquam Confessarius cognoscere poterit an pœnitens dignè accedat quotidie nec nè? & quantò plura de his signis invenerit concurrere, tantò majorem dispositionem eum habere credat.

5. *IN CONJUGATIS*. Conjugati monendi sunt, ùt abstineant ab operibus carnis, antequam accedant ad mensam Eucharisticam saltem per diem ante *cap. sciatis 33. quæst. 4. cap. omnis homo de consecr. dist. 2. Concil. Mediol. 1. par. 2. tit. quæ pert. ad Sacr. Euchar.*, quod eis facile erit: cum enim Matrimonium sit novæ legis Sacramentum (& omne Sacramentum det gratiam, & speciale âliquod, quò homo indiget, adjutorium) iis, qui rectâ intentione ad sobolis procreationem Sacramentum hoc recipiunt, gratiam largitur Christus contra concupiscentiam carnalem, quâ Anima sublevatur à corruptione, & nimio libidinis ardore, ùt si ibi copula utilis: adeo ùt homo aliàs luxuriosus, qui in coitu quærit concupiscentiæ satisfacere, magis cognoscat uxorem gratia sobolis (ad quod Matrimonium est institutum) quam libidinis. Vnde abstinere per unum, & plures dies non erit difficile: quod tamen non est de præcepto, sed de consilio ob reverentiam debitam tanto Sacramento.

6. *IN QUA CHRISTUS EST*. In hoc Sacramento Eucharistiæ sunt aliqua difficilia, & mirabilia; & Primò propter naturalem concomitantiam sub utraque specie panis, & vini est totus Christus, scilicet secundum Corpus, & Animam, & Divinitatem, & sic laici sumunt Christum veraciter sub vna specie, sicut Sacerdos in Missa sub utraque. Secundò quod panis, & vinum virtute verborum consecrationis transsubstantiantur in verum Corpus, & Sanguinem Christi, quia illa verba operantur virtute Dei: nam Deo sunt omnia possibilia, quod patet in hoc: *Creavit Adam de limo terræ, & Evam de costa Adæ, Assumpsit humanitatem. Aquam in rubeum vinum mutavit*. Si ergo tanta vis est in sermone Domini, ùt inciperent esse, quæ non erant, quanto magis operativus erit, ut quæ erant in aliud commutentur. Tertiò, quod unum, & idem corpus, est simul in diversis locis, & altaribus, exemplo, sicut unum verbum numero uno ore prolatum, & in aere multiplicatum, plures astantium aures mentesque diverberat; ita, & unum Christi Corpus numero Deitati coniunctum multis locis eodem tempore potest haberi, & multa Christianorum corda, & ora subingredi, in Cœlo remanere; Nam licet ex natura corporali, & circumscriptibili sit uno dumtaxàt in loco tamen in pluribus locis est virtuali potentia, & spirituali modo: Tanta enim est unio Divinitatis, & carnis, quæ tota Divina, & gloriosa facta est, ùt ex plenitudine Divinitatis (quæ teste Apostolo, corporaliter ibi habitat) illud corpus licèt in uno loco corporaliter, naturaliter, in pluribus tamen est Divina, & Spirituali virtute: ita, quod Divinitatis est retribuit ineffabiliter corpori suo, ut ex unionis virtute, & in uno homine sit verbum, & in pluribus locis, sit illius corporis, & sanguinis incompræhensibile Sacramentum. Quartò, quod Christus tàm magnus sicùt in Cruce pependit est sub parva specie panis, cujus exemplum habemus in pupilla oculi vbi videmus, quod unus mons totus, magna Ecclesia, amplissima Civitas, integra ingreditur pupillam oculi nostri, qui est instar puncti indivisibilis; si ergo ista facit natura, non nè Deus plus natura potest? Et cum corpus Christi magis sit Spirituale, quàm quælibet imago rei corporeæ, quæ per pupillam intrat, non mirum si possit totum simul in puncto, & sine sui diminutione sub brevissimis hostiæ particulis contineri, & cùm sit corpus glori-

rificatum, & spirituale factum non occupat locum, & ideò potest sine pondere, sine longitudine, sine profunditate totum integrum corpus in uno indivisibili puncto verissimè contineri. Quintò, quod quotidiè à fidelibus manducatur, & non minuitur, cujus habemus exemplum, vel aliqualem similitudinem in lumine uno, ex quo licet mille lumina accendantur nihil tamen sibi deperdit. Sextò, quod Corpus Christi totum est integralitèr tàm in parvâ hostiâ sicùt in magnâ, imò in qualibet particulâ hostiæ, cujus exemplum habemus in speculo, quod si frangatur in qualibet particulâ tota imago hominis est, quæ prius apparebat in toto. Porrò sicut substantia panis in se considerata non est nec longa, nec lata, nec perceptibilis sensu, nec locum occupat, & ubicunque est panis forma, illuc tota panis substantia, nec plus substantiæ continent magna forma, quam parva; ita, & corpus Christi non est nec quale, nec quantum. Item sicuti una, & eadem dictio, sivè illa magnis, sivè parvis litteris conscripta sit, seù in multas, seù paucas redacta syllabas, semper idem significat: ità conformiter, nec parva, nec magna forma panis, aliquid variat in Corpore Christi, tantundem enim in parvâ continetur hostiâ, sicut in magnâ.

7. *AB EA ABSTINERE*, Exemplo Christianorum primitivæ Ecclesiæ, quibus, quandò dispositi non erant ad sumendam Eucharistiam, dabatur Eulogia, quæ secundum aliquos erat panis benedictus à Pontifice, qui servabatur in vasis Ecclesiæ mundis fragmentatus, & distribuebatur Parochis, ùt darent fidelibus, qui non poterant communicari, vel nolebant, ad significandum quod recipiens diebus festis Eulogiam, erant in fide, & charitate cum Ecclesiâ vinculari, & sic Eulogia erat symbolum unionis. *Cardinalis autem Bona in tract. rer. liturgic. lib.1. cap. 23. §. 12. lib.1. cap.19. §.7.* dicit, quod Eulogia in antiquâ Ecclesiâ erat ille panis discectus ab alia parte, quæ erat destinata ad sacrificium, & in fine Missæ iis, qui communicari non poterant, aùt nolebant, aùt parati non fuerant distribuebatur, quia Altari oblata erant, & ex illis sumebantur partes, ùt omnes de Divinis donis participarent. Hodiè autem, quia Eulogiis non utimur, Confessarii debent consulere non benè dispositis, ùt communicent se spiritualiter, hoc est attentè, & devotè Sacrificio Missæ assistendo, ùt inde dignam præparationem lucrari valeant.

8. *SEQUE SACRATISSIMO PANE*. Sicuti Salvator noster quinque panibus satiavit turbas: ita de quinque panibus nos reficit spiritualitèr, & corporalitèr. Primus panis est materialis, quem quotidiè in Oratione Dominicali unà simul cum pane spirituali Verbi Dei petimus, & hunc debemus pauperibus vel indigentibus Commuuicare, si volumus Deo placere, cum dicat = *frange esurienti panem tuum Isa. 56.* Secundus panis est panis pœnitentialis, de quo dicitur *in Psal. 76. cibabis nos pane lacrymarum*, qui necessarius est peccatoribus, ut per eum resumant vires gratiæ Dei. Tertius est panis Verbi Dei, de quo pane reficitur Anima sicut corpus de pane materiali *Matth. 4. non in solo pane vivit homo, sed de omni verbo, quod procedit de ore Dei*. Quartus est panis sacramentalis, de quo loquitur hoc Decretum, *ego sum panis vivus, qui de Cælo descendi*, isto pane Anima reficitur, & confortatur, ne deficiat in via. Quintus est panis Cælestis, quem Sancti manducant in mensâ Christi, de quo loquitur *Lucas 22. Ego dispono vobis regnum, ut edatis, & bibatis super mensam meam in Regno meo*, idest beatificam visionem.

9. *QUI SE FIDELIBUS MANDUCANDUM TRADIDIT*. Hoc Sacramentum fuit à Christo Domino institutum. Primò in medicamentum nostræ infirmitatis, sicut ipse dixit = *Qui manducat me, ipse vivet propter me Ioa. 6.* Secundò ut nobis suam charitatem ostenderet, *Angelorum esca nutrivisti populum tuum Sap. 16.* Tertiò ut habeamus quid offeramus Deo Patri, *non sacrificium Vitulorum, sed Corpus Christi filii Dei*. Quartò ut *memoriam passionis ejus habeamus Luc. 22.* Quintò in pignus nostræ beatitudinis, ubi eum *tunc revelata facie videbimus, quem jam sub specie panis sumimus*. Sextò ad hoc ut figuræ adimplerentur, quibus jam in veteri lege præfiguratum fuerat: idest in oblatione Melchisedech quantùm ad substantiam oblationis, qui panem, & vinum obtulit, *erat enim Sacerdos Dei Gen. 14. Hebr. 7.* In Agno Paschali, quantum ad victimam oblationis, quia verus Agnus idest *Christus pro nobis in Cruce immolatus est Ioa. 1.* Et in Manna cujus sapor convertebatur ad omnem cibum, desideratum à comedente, & ideò dicimus, *Panem de Cælo dedisti eis omne delectamentum in se habentem sap. 16.* Septimò instituit illud nobis in viaticum, *ut per illius confortationem illùc venire possimus, ubi cum eo æternaliter regnabimus*. Et tandèm cibus iste Eucharisticus est *totius hilaritatis fons, & omnium gaudiorum plenitudo*.

10. *DEFERATUR PUBLICE, ET CUM POMPA*. Solemnitas quâ cæpit publicè, & cum pompa venerari sanctissima Eucharistia, originem habuit in Ecclesia Sancti Martini Civitatis Leodii, id piè, & religiosè promoventibus Sanctis Virginibus Juliana, & Æva apud Urbanum IV. qui datis litteris ad Ævam cùm laude hujus introductionis, festivitatem posteà (quam eædem Virgines expostulaverant) Corporis Christi solemni Decreto in Ecclesia Universali (miraculo jam evulgato Ecclesiæ S. Christinæ Bolsennæ) instituit. Patent hæc ex actis *Bollandi tom. 1. ad mensem Aprilis pag. 459. 462. 465. & 477.* & recognita, ac examinata in *Sac. Congr. Rituum sub die* 10.

Junii

Junii 1700. concessum fuit Indultum Capitulo Collegiatæ d. Ecclesiæ S. Martini, ùt posset in qualibet feriâ V. non impeditâ officio novem lectionum, & jejuniorum, recitare officium Sacramenti.

11. Hanc piissimam institutionem, & Eucharistiæ venerationem Exemplariter auxit nostro ævo in Urbe Innoc. XII. qui in omnibus Ecclesiis Parochialibus erigi (ubi erectæ non reperiebantur) curavit Societates hujus divinissimi Sacramenti; eisque datis statutis, & auctis Indulgentiis, ad Infirmos cum pompa, & solemnitate majori, quàm anteà, illud deferri præscripsit. Et deinde Sanctissimus D. N. Clemens XI. pietate suorum prædecessorum Pontificum æmulando, ritum in publica hujus Ven. Sacramenti expositione servandum, & cultum præstandum Ecclesiarum Rectores docuit Edicto: quod cum cœteris locis, & Civitatibus pro instructione mirificè conferat, dabitur subnexum.

12. Est autem tàm dignum hoc Sacramentum; ut illud associans gaudeat immunitate Ecclesiæ *Dian. oper. moral. tom.1. de immunit. Eccles. resol.28. Sac. Congr. Immunit. in Beneventana 30. Septembris 1636. lib.3. Dec. Paul. fol.14. Gavant. manual. Episc. verb. immunitas in addit. n.7. Guazzin. jun. ad defens. anim. lib.2. def.1. cap.14. n.81., & 84.*

13. *SACERDOTI NON APPROBATO*. Regularis Sacerdos, qui absque prævià Episcopi approbatione confessiones personarum secularium audiret, posset etiam pœnis censurarum puniri, ùt declaravit *Sac. Congr. Concilii in Neapolitana* 14. *Aprilis* 1646. *lib.18. decis. pag.73.*

14. Confessarius Monialium non censetur approbatus, si fuit deputatus à laicis sub prætextu Jurispatronatus, aùt alteriùs privilegii, etiàmsi sit unus ex approbatis pro cæteris secularibus Diœcesis: Nam solus ille admittitur, quem Episcopus specialiter deputat *Sac. Congr. Episcop. Nuncio Florentiæ pro Monialibus S. Michaelis Písciæ 22. Maii 1615., & Sac. Congr. Concil. in Januen. 15. Novembr. 1653. lib.19. Dec. pag. 283.* Et si fuerit, ab Episcopo approbatus, transacto triennio non potest ampliùs confessiones in eodem Monasterio audire per aliud tempus sine licentiâ Sacræ Congregationis, aliàs declaratur suspensus, prout mandant Decreta relata à *Nicolio in Flos. verb. Confessarius num.36., & à Pignatell. consult.85.num. 238. tom.6. Barbos. collect. decis. Apostol. verb. Confessarius Monialium num.5. Lantusch. Theatr. regul. verb. Confessarius nu.13.*, ubi quod procedit, & servandum est, etiam circa Confessarios Monialium Regularibus subjectarum, & Decretum refert *Barbos. de jur. Eccles. lib.1. cap.44. nu. 124.* & sequitur *Tambur. de jur. Abbatis. disp.16. quæst.1. num.3.*

15. Item non debet approbari Confessarius pro illis, qui cum ipso participant in opere carnali, vel maleficio, aùt abortu, ne confessiones sinè erubscentiâ (quæ partem habet remissionis) fiant: ideòque in approbatione interdicenda est eis ab Episcopo talis facultas non sub pœnâ censurarum, sed deficientiæ jurisdictionis. Nàm si Episcopus hoc Confessariis prohiberet sub pœnâ suspensionis, aùt excommunicationis, ipsofacto incurrendæ, quia agitur de crimine occulto absolutionis Sacramentalis, quod probari non potest per testes, & Confessarius non tenetur se ipsum prodere, suspensio, sivè excomunicatio incursa esset semper occulta in laqueum ipsiusmet delinquentis, qui (ne famam amittat) facile sic innodatus celebraret, & fieret irregularis: Hos autem conscientiæ laqueos Congreg. Concilii abhorret, neque facile permittit, imò similia Decreta à Synodibus deleri mandat, ùt accedit *in Cusentina Synodi 2. Decembris 1679. ad 2.* Non enim Confessarius proptèr hoc delictum est deponendus ab ordine, nisi ad notitiam populi devenisset *cap. non debet 30. quæst. 1. ibique glos.* Auferenda est igitur eis facultas absolvendi filias Spirituales, vel quascumque alias personas, criminis carnalis sortilegii, & procurationis abortus socias, sub pœnis à jure statutis juxtà *Decretum Synodi Farfensis in tit. de pœnis num.8.*, non quia sit casus reservatus (quia reservatio non afficit pœnitentes) sed, quia Confessarius quo ad criminis Socios, non sit approbatus, & non habeat jurisdictionem delegatam eos absolvendi, *Gavant. in manual. Episc. verb. Confessarius n.51.*

16. Advertant prætereà Episcopi, quod licet possint Edicto præcipere ùt Christi fideles tempore, Paschatis confiteantur proprio Parocho, & qui noluerint teneantur saltem licentiam petere, vel ab ipso Ordinario, vel ab eodem Parocho ùt declaravit *Congr. Concilii in Melphien. 1. Decemb. 1635. lib. 15. Dec. pag.384. ex cap.5. sess.14. de Sacram. pœnit.*, non tamen possunt Regularibus habentibus privilegia Apostolica prohibere nè à Dominicâ Palmarum usque ad Dominicam in Albis inclusivè administrent personis sæcularibus Sacramentum Confessionis, sed solùm prohibere, ùt personis sæcularibus in die Paschatis non administrent Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, etiàmsi dictæ personæ sæculares in in alia die satisfecerint præcepto ùt respondit *Sac. Concilii in Burdegalen. 9. Junii 1644.*, quam declarationem extradi mandavit PP. Soc. Jesu *in Senonen. 11. Junii 1650.* Ex quâ declaratione duo emergunt; unum quod laici qui tempore Paschali de manibus Regularium Eucharistiam recipiunt, præcepto Ecclesiæ hac de re ædito non satisfaciunt, sed tenentur illam à proprio Parocho suscipere: Alterum eosdem laicos non posse in die Paschatis de manu Regularium Sanctissimam Communionem accipere, etiamsi alia die satisfecerint præcepto, *ead. Congregatio Concilii 21. Maii 1627., & in Indiarum 18. Martii 1634.*

1634. *lib.*15. *Dec. pag.* 42., *& iterùm in Mechlinien.* 31. *Ian.* 1682.

17. Iis autem, qui tempore ab Ecclesiâ statuto ad confessionis, & Eucharistiæ Sacramenta sumenda non accedunt, potest Episcopus pœnas pecuniarias, & etiam excomunicationis injungere ut declaravit *Sac. Congr. Concilii*, nam olim propositis in ea dubiis.

I. *An Episcopus adversus eos, temporibus ab Ecclesia statutis ad Confessionis, & Eucharistia Sacramenta negligunt accedere, & pœnas c. omnes utriusque sexus de pœnit., & remiss. contemnunt, possit etiam ad excomunicationem procedere?*

II. *An pro satisfactione, pœnas pecuniarias pio loco applicandas injungere?*

III. *An expediat talium absolutionem sibi reservare die* 28. *Ianuarii* 1587. *Sac. Congreg. ad Primum censuit licere, nisi forte de proprii Sacerdotis consilio ex rationabili causa communio ad tempus dilata fuerit. Ad* 2. *posse injungi eleæmosynas alicui pio loco applicandas pro hujusmodi excommunicatorum emendatione. Ad* 3. *non expedire lib.*18. *Dec. pag.*604.

18. Nec tamen in approbatione Confessariorum, debet sibi reservare absolutionem eorum, qui non solvunt locis piis id, quod ratione administrationis, vel alia de causâ debent: Quia hi remediis juris cogendi sunt; prout etiam *ead. Congr. Concilii* declaravit *in Castren.* 3. *Febr.* 1635. *lib.*15. *Dec. pag.*164.

19. Pœnitentarii verò Ecclesiarum Cathedralium, licet eo ipso, quod sunt in Præbenda Pœnitentiali instituti, censeantur absque alia approbatione Episcopi approbati ad Confessiones audiendas omnium Diœcesanorum, *ut dixi tom.*1. *tit.*2. *annot. ad form.*6. *num.*28., nihilominus, non possunt à casibus Episcopo reservatis absolvere, neque in esu ciborum dispensare absque speciali Episcopi delegatione; nec alteri propriam facultatem delegare, seù à censuris, & casibus reservatis sibi concessis absolvere, non auditâ integrâ pœnitentis confessione, ùt respondit *Sac. Congr. Concilii in Derthonen.* 6. *Iulii* 1647. Etenim propositis d. die dubiis.

I. *An Canonicus Pœnitentiarius Ecclesiæ Cathedralis possit absolvere à censuris, & à casibus tàm à jure Episcopo reservatis, quàm ab illis, quos Episcopus sibi reservavit.*

II. *An Pœnitentiarius dispensare possit tempore Quadragesimæ super esu ciborum prohibitorum cum infirmis, & cum aliis habentibus attestationem Medicorum, absque speciali delegatione ab Episcopo concedenda.*

III. *An Pœnitentiarius facultatem quam habet absolvendi pœnitentes à casibus sibi concessis, possit alteri Confessario delegare, qui absolvat proùt idem Pœnitentiarius.*

IV. *An Pœnitentiarius possit absolvere pœnitentes à censuris, & casibus reservatis sibi concessis non auditâ integrâ confessione Sacramentali, sed tantummodò ab ipsis casibus reservatis, & pro aliis pœnitentes remittere ad alium Confessarium.*

*Sac. & cap. ad supradicta dubia respondit negativè in omnibus lib.*18. *Dec. pag.*349., & concordat *Barb. de offic. Episc. alleg.*55. *num.*22., *& seqq. Gallemart. collec. in Concil. sess.*24. *cap.*8. *n.*5.

20. Ulteriùs non sine justâ causâ ab audiendis confessionibus rejicerentur ii Regulares, qui in eorum superiorum testimonialibus litteris de eorum idoneitate, requisita *Clementinæ dudum de sepult.* expressa non haberent. Nam cum ibi *in* §. *Statuimus* injungatur Prioribus, Provincialibus, & ministris Ordinum, *ùt eligere studeant* (sunt verba dictæ Clementinæ) *personas sufficientes, idoneas vita probatas, discretas, modestas, atque peritas, ad tàm salubre ministerium, & officium exequendum, quas sic ab ipsis electas repræsentent, vel faciant præsentari Prælatis, ùt de eorum licentiâ gratiâ, & beneplacito in Civitatibus, & Diœcesibus eorumdem hujusmodi personæ sic electa confessiones confiteri sibi volentium audiant &c.* si Religiosum præsentatum, has qualitates, & merita habere, in Dimissoria fidem individualem non facerent, tunc potius culpæ Superiorum, (qui formam Clementinæ non servant) quam rigori Episcopi tribuenda esset rejectio.

ISTRU-

ISTRUZIONE, ET ORDINI

Da osservarsi nell' Orazione continua di Quarant'Ore coll' Esposizione del SANTISSIMO SACRAMENTO per li bisogni di Santa Chiesa, secondo la pia mente di Nostro Signore Papa CLEMENTE XI.

GASPARO per la misericordia di Dio Vescovo di Sabina, della S. R. C. Card. di Carpegna, della Santità di N. Signore Vicario Generale.

SUMMARIUM.

1. *In Ecclesiis ubi reperitur expositum Sacramentum Eucharistiæ, quid sit servandum in celebrandi Missis Sacr. Congreg. Rit. præscripsit in Decreto, quod allegatur, & num. 2.*
3. *Innovantur Decreta generalia Congregat. Rit. appositionem Baldachinorum pro laicis, & injungitur illorum observantia num. 4. 5. & 6.*

Essendo state fatte sin dal tempo dell' introduzzione dell' Esposizione del Santissimo Sacramento per l'Orazione continua di Quarant'Ore diverse provisioni spettanti al decoro di detta Sacra Funzione, acciò le medesime venghino esattamente osservate, e si rimova ogni abuso; D'ordine espresso dalla Santità di Nostro Signore, datoci coll'oracolo della sua viva voce, ordiniamo, e comandiamo, che in tutte le Chiese di quest'Alma Città, tanto Patriarcali, quanto Collegiate, e Parochiali, ed in ogn'altra Chiesa si de' Secolari, come de' Regolari in qualsivoglia modo privilegiata, in cui si farà la sudetta Orazione di Quarant'Ore s'osservi inviolabilmente quanto si prescrive nella presente novissima Istruzzione, sotto le pene infrascritte.

1 Si metterà sopra la porta della Chiesa dove sarà l'Esposizione, un segno del Santissimo Sacramento ornato di festoni, come pure à capo della strada vicina, perche sia noto a chi passa esser ivi l'Esposizione del Santissimo Sacramento.

2. Il Santissimo Sacramento dovrà esporsi nell'Altare Maggiore, (eccettuatene le Basiliche Patriarcali, nelle quali si suol' esporre sopra altro Altare,) e si coprirà l'Imagine, ò Statua, che vi sia; come anche le Pareti della Tribuna, e le vicine all'Altare, se non vi sono ornamenti fissi, si copriranno con drappi, avvertendosi, che gli apparati non contenghino Istorie, nè cose profane.

Sopra l'Altare non vi si ponghino Reliquie de' Santi, ò Statue de' medesimi (non escludendosi però quelle degl'Angeli, che faccino figura di Candelieri,) e molto meno vi si ponghino figure dell'Anime del Purgatorio di qualsisia materia; il che si proibisce anche in tutte l'Esposizioni particolari, & in quelle, che tal volta si fanno per suffragio di quell'Anime.

3. Sopra detto Altare in sito eminente vi sia un Tabernacolo, ò Trono con Baldachino proporzionato di color bianco, e sopra la base di esso vi sia un Corporale per collocarvi l'Ostensorio, ò Custodia, il di cui giro sarà attorniato di raggi, e non vi sarà d'avanti alcun'ornamento, che impedischi la vista del Santissimo.

4. Ardino sopra l'Altare almeno venti lumi continuamente, cioè sei candele d'una libra trè per parte dalli lati della Croce, & otto candele nella parte superiore, con altre quattro dalli lati dell'Ostensorio, nella di cui parte opposta non vi si ponga onninamente lume alcuno, e vi siano finalmente due Torcieri con le fiaccole almeno di trè libre l'una. L'istesso numero de' lumi vi sia anche di notte dopo serrata la Chiesa, trà quali ve ne siano almeno dieci di cera, e per la Chiesa nella sera si mettano lumi sufficienti per evitare la confusione, quali stiano accesi finche si chiudono le Porte di essa. Potranno anche di giorno oscurarsi le finestre vicino all'Altare dell'Esposizione, ad effetto di raccogliere la mente de' Fedeli all' Orazione.

5. Niun Secolare, benche vestito con Sacco di qualsivoglia Compagnia ardisca d'andare intorno all'Altare per aggiustare lumi, ò far' altro che occorra, mà dovrà essere un Sacerdote, ò almeno un Chierico con Cotta, con la quale sopra il proprio Abito dovranno comparirvi, anche li Regolari di qualsivoglia Religione: Avvertendosi di più, che ogni persona di qualsivoglia condizione, & ordine, per Decreto della *Sagra Congregazione de' Riti*, *Urbis* 19. *Augusti* 1651. avanti il Santissimo Sagramento esposto accostandosi, ò partendosi da esso, deve fare la riverenza con ambe le ginocchia piegate. In ordine poi alla persona del Sacerdote quale celebra la Messa privata; s'insinua esservi Decreto della medesima *Sagra Congregazione*.

Urbis

Urbis 7.Septembris 1638. che mentre passa avanti l'Altare in cui stà esposto il Santissimo Sacramento, doppo fatta l'Adorazione con le ginocchia piegate, scoperto il capo, alzandosi lo ricopra.

6. Si tenga durante l'Esposizione alla Porta della Chiesa, per la parte di dentro, ò di fuori, come tornerà più comodo, un Tapeto, che faccia forma di Bussola con spazio adequato alli lati, per comodità del Popolo, e sia talmente posto, che non possa mai dalla strada vedersi il Santissimo Sagramento.

7. Stiano di continuo uno, ò due Sacerdoti, ò almeno in altro Ordine sagro constituiti se si potrà, vestiti di Cotta (benche siano Regolari) genuflessi avanti d'un Banco ricoperto con Tapeto, ò panno rosso, ò d'altro colore, e qualità decente, vicino all'infimo grado dell'Altare, e mai sopra genuflessorii, orando tanto di giorno, quanto di notte a vicenda. Dove sarà qualche Confraternità vi assistino due Confratelli almeno, avanti un Banco coperto di panno verde, ò d'altro colore decente, parimente à vicenda, mà fuori del Presbiterio, e distanti dagl'Ecclesiastici sudetti, ed orando con tutta divozione per edificazione degl'Astanti, e con voce sommessa per non causare distrazione à gl'altri.

8. Nella Sacrestia vi sia l'Orologio almeno à polvere per sapere il tempo della vicenda, di cui se ne darà il segno ad ogn' ora con la Campana maggiore tanto di giorno, come di notte.

9. La sera avanti il giorno dell' Esposizione doppo il segno dell'Ave Maria, si suonino le Campane solennemente per avviso del Popolo, come anche la mattina nel far del giorno, e doppò tutti gl' altri segni dell'Ave Maria durante l'Esposizione, come parimente le solite trè volte avanti le Messe solenni.

10. Nell'Altare dove stà esposto il Santissimo Sagramento non si celebri altra Messa, che le solenni per l'Esposizione, e Reposizione, ne i quali due giorni oltre la Conventuale (nelle Chiese d'ov'è obligazione di cantarla) si celebrarà doppo Nona la Messa del Santissimo Sagramento Votiva pro re gravi (eccettuate però tutte quelle Domeniche, che sono di prima, ò seconda Classe, e tutti li giorni ne' quali per ragione del Calendario tanto universale, quanto particolare di quella Chiesa, in cui si fà l'Esposizione, si fà Officio parimente di prima, ò seconda Classe, come anche eccettuata la feria quarta delle Ceneri, e Feria seconda, terza, e quarta della Settimana Santa, nelle quali Domeniche, ed altri giorni, e Ferie eccettuate, si cantarà la Messa Conventuale con l'Orazione aggiunta del Sagramento sub unicâ conclusione) e tutto ciò s'osservarà inviolabilmente in tutte le Chiese tanto de' Secolari, che de' Regolari.

Nel giorno medio, oltre la Messa Conventuale si doverà cantare doppo Nona la Messa Votiva pro Pace, ò altra che verrà comandata da N. S., secondo che starà espresso nella lista delle Quarant' ore, con la medesima eccezzione delli giorni sudetti, e con la medesima regola circa l'Orazione.

Nelle Chiese non Collegiate, e dove non è obligazione di cantarsi la Messa Conventuale, doverà in detto giorno medio cantarsi solamente la Votiva sudetta, con l'eccezzione, e regola prescritta di sopra nella Messa del Sagramento. Questa però dovrà cantarsi ad un' altr' Altare, che non sia quello dell' Esposizione, nè quello dove sia il Tabernacolo col Sagramento incluso, ed in quelle Chiese, che hanno l'obligo di cantar la Messa Conventuale, questa pure si cantarà ad altr'Altare, come si è detto.

S'ordina espressamente, che nelli giorni dell'Esposizione, Medio, e della Reposizione, le Messe si debbano cantare con li Ministri parati, e non altrimente, anche nelle Chiese de' Regolari, non ostante qualsivoglia loro uso, ò pretesa consuetudine in contrario.

Nelle Messe private, che si celebraranno durante l'Esposizione non si suoni il Campanello all' Elevazione, mà solo uscendo i Celebranti dalla Sagrestia, si dia un picciolo segno con la solita Campanella.

Non si celebrino Messe di Requie nel tempo che durarà l'Orazione di Quarant' ore; E le Messe del Santissimo, che si celebraranno ne i giorni permessi dalla Rubrica saranno meramente Votive senza Gloria, e Credo. Nell'altre Messe private correnti, si aggiungerà coll' ordine prescritto dalla Rubrica, *l'Orazione del Sagramento*, così comandando la Santità di Nostro Signore.

11. Il Celebrante dovendo portare il Santissimo in Processione sarà vestito di Piviale bianco, quando non habbia celebrato con Paramenti d'altro colore, che in tal caso continuarà il colore della Messa; Il Velo umerale però sarà di colore bianco in qualsivoglia caso, che debba portarsi il Sagramento anco nel Venerdì Santo, e li Paramenti de' Ministri Sagri saranno del colore del Celebrante, come sopra. Parimente il Pallio dell' Altare, dove stà l'Esposizione sarà sempre di colore bianco, benche la Messa solenne ivi si celebri in altro colore; come pure il Baldachino per la Processione deve essere del medesimo color bianco.

12. Tet:

12. Terminata la Messa solenne per l'Esposizione il celebrante con li Ministri fatte le dovute riverenze al Sagramento, si ritireranno fuori del Corno dell'Epistola, dove il Celebrante (come pure li Ministri) deporrà il Manipolo, e levata la Pianeta prenderà il Piviale, ponerà ivi l'Incenso in due Turiboli; senza benedirlo, e dopo con li Ministri genuflesso nel mezzo incenserà trè volte il Santissimo. Su'l fine della Processione (quale si principierà anticipatamente fatta l'elevazione del Santissimo, ò prima, secondo che sarà più, ò meno numerosa) il Diacono in tempo congruo fatta la dovuta riverenza prenderà il Sagramento, e stando in piedi lo consegnarà al Celebrante genuflesso, genuflettendo immediatamente esso Diacono; lo prenderà il Celebrante, ricoperte le mani dall'estremità del Velo umerale, e si alzerà: Principiandosi poi da' Cantori l'Inno *Pange lingua &c.* s'incaminarà sotto il Baldachino recitando con voce sommessa Salmi, & Inni insieme con li Ministri, quali elevaranno le fimbrie del Piviale.

13. La processione sarà composta di tutto il Clero della Chiesa, ed il Crocifero in questa Funzione non sarà parato con abito Suddiaconale, mà vestito con Cotta. V'interverranno onninamente otto Sacerdoti vestiti con Cotte, e con le torcie accese in mano, li quali procederanno dalli lati avanti il Baldachino, e dopo di essi seguiranno due Accoliti con Turiboli, quali per la strada incensaranno continuamente il Santissimo, e durante la Processione si suonaranno le Campane solennemente.

14. La Processione si farà dentro la Chiesa, & al più per la Piazza, quando l'angustia della Chiesa ne porti la necessità; e quando esca di Chiesa si farà ben pulire la strada della Piazza, dove se vi sarà qualche Bottega, dovrà tenersi chiusa durante la Processione.

15. Se vi saranno instituite Confraternità di Secolari, ò siano vestiti di Sacco, ò no, tanto li Guardiani, ed Officiali di esse, quanto li Confratri tutti andaranno unitamente avanti il Clero Secolare, ò Regolare che vi sarà, al quale dovranno sempre cedere il luogo più degno. Di più espressamente si comanda, che li Guardiani, ò altri Officiali di esse non ardischino sotto qualsivoglia pretesto di consuetudine, ò altro, di andar dopo il Baldachino, sotto la pena di venticinque scudi à ciaschedun Fratello, Guardiano, ò Officiale della Confraternità, il quale contravenisse alla presente disposizione in conformità dell'Editto publicato l'anno 1689. Qual pena di scudi venticinque si dovrà applicare alla medesima Confraternità se sarà povera, ò al Monte del Santissimo Viatico à nostro arbitrio. Monsignor Primicerio però, dovrà andare dopo il Baldachino vestito senza Sacco coll'abito suo Prelatitio, e con il Rocchetto se ne haverà l'uso.

Di più ordiniamo alli sudetti Cleri Secolare, e Regolare, che nelle proprie Chiese, non permettino, che si prattichi il contrario, sotto le pene contenute nel sudetto Editto, cioè di scudi venticinque alli Superiori, e Rettori delle Chiese Secolari, e di privatione di voce attiva, e passiva alli Superiori Regolari con altre à nostro arbitrio. Quando poi vi fosse alcuno, che tanto ardisse, si notifica che oltre le sudette pene imposte di sopra, restarà ipso jure privo dell'Officio, e cassato dalla Confraternità respettivamente il Guardiano, ò Guardiani, & Officiali, quali contraverranno à questo nostr'Ordine, restarà Interdetta la Confraternità, e Chiesa, e privati di fare più tale santa Esposizione, finche da Noi non sarà reintegrata. Si dichiara anche, che all'Accusatore di tal contravenzione si darà la terza parte della sudetta pena coll'esser tenuto secreto, e la sudetta disposizione vogliamo, che si osservi anche in tutte, e singole Processioni, & Esposizioni particolari.

16. Ritornata la Processione in Chiesa, e giunto il Celebrante al grado infimo dell'Altare maggiore, il Diacono genuflesso riceverà il Santissimo da esso Celebrante (quale immediatamente genufletterà deponendo il Velo umerale) e lo collocherà nella base del Trono, andando poi fatte le dovute riverenze al suo luogo. Li Cantori divotamente, e con pausa cantaranno il ℣. *Tantum ergo &c.* Dopo di che il Celebrante alzatosi colli Ministri, ponerà ivi nel mezzo l'Incenso nel Turibolo senza benedizione, e genuflesso incensarà trè volte il Sagramento. Terminato l'Inno senza dirsi il ℣. *Panem de Cælo &c.* si cantaranno dalli sudetti Cantori le Litanie contenute nel Libro stampato per l'Orazione delle Quarant'Ore (qual Libro puramente senza alcuna immutazione dovrà usarsi in qualunque altra Esposizione del Santissimo, che si faccia particolare) Dopo che haverà dette le Preci il Celebrante, alzatosi, (à cui li Ministri sosterranno il Libro) senza fare nuova genuflessione cantarà à mani giunte il ℣. *Dominus Vobiscum &c.* con le Orazioni, quali terminate, genuflessi faranno breve Orazione, ed indi partiranno à capo scoperto fino ad una ragionevole distanza dal Sagramento, dandosi cosi il principio all'Oratione delle Quarant'Ore.

17. Il Celebrante non dovrà usare la Sede Camerale, secondo il Decreto della Sag. Congregazione de' Riti, mà un Banco, (che ne pure habbia braccia) con il postergale ornato

nato di panno rosso ò di altro colore decente, in cui sederà insieme colli Ministri Sagri; e si avverte alli medemi, come anche agl'altri che operano circa il divino Ministero, qualmente in tempo che stà esposto il Venerabile, anche nell'Esposizioni particolari, non devesi far riverenza alcuna al Clero, ne ad altra persona che assista alli Divini Officii. Molto meno doveranno mai usare le Sedie Camerali nelle Chiese li Guardiani, Deputati, e l'Officiali delle Confraternità, Compagnie, e Congregazioni Laicali; mà sederanno sopra un Banco con postergale senza braccia a' lati, e senza alcun' uso de' Cuscini, come pure senza gradini, e senza genuflessorii davanti. Qual Banco potrà coprirsi di panno, e non di seta, e sarà onninamente *situato fuori del Presbyterio* in quelli casi che assisteranno alle Messe, e Vesperi solenni, ò che nel Presbiterio si celebri dal Clero alcuna Funzione Sagra, ò che si Predichi in Chiesa, secondo li replicati Decreti della Sag. Congregazione de' Riti, particolarmente per Decreto Generale emanato sotto li 13. Marzo 1688. sotto le pene medesime espresse di sopra, e comminate al num. XV. nelli §§. *Se vi saranno &c. e di più ordiniamo &c.* Monsig. Primicerio però sederà dentro il Presbitero al lato dell'Evangelio, in un Banco coperto di Panno, nell'Abito suo Prelatitio, come si è detto al num. XV.

Se però la struttura della Chiesa non permetterà luogo congruo fuori del Presbiterio in tal caso di necessità si concederà da Noi, che possa collocarsi il Banco come sopra de' Guardiani, dirimpetto all'Altare in uno delli lati, fuori del termine del Presbiterio.

Si proibisce espressamente agl'Huomini, ed alle Donne di qualsivoglia stato, e condizione (eccettuate le Persone Regie quando vi si trovino) l'entrare sotto qualsivoglia pretesto ad orare nel Presbiterio, ò sia recinto dell'Altare, dove stà esposto il Venerabile; dovendo quel luogo esser' occupato solamente da' Ecclesiastici destinati al Ministero Divino, ò all'assistenza dell'Orazione: Il che si osserverà non solo nelle Chiese dove ricorre l'Esposizione ordinaria, mà anche in tutte le altre, dove per Indulto Apostolico, ò per altra legitima facoltà, occorre farsi l'Esposizione, benche per breve tempo; al che provederanno li Superiori, ò Sagrestani col riparo delli Banchi ancora bisognando. In oltre ordiniamo, e comandiamo a' Rettori, e Superiori tanto Secolari, quanto Regolari di qualsivoglia Chiesa, che durante la detta Esposizione non ardischino di far portare respettivamente qualsivoglia sorte di Sedie nelle Chiese à qualunque persona d'ogni sesso, grado, e condizione, sotto la pena di dieci scudi alli Rettori Secolari da applicarsi ad usi Pii riservata la terza parte per l'Accusatore, & à' Regolari della privazione della voce attiva, e passiva, & altre à nostro arbitrio.

18. Non si terranno nelle Chiese dell'Esposizioni anche particolari, Bacili per lemosine, ne vi assisteranno Religiosi, ò altri Ecclesiastici, ne meno Persone Laicali per riceverle; come ne meno anderanno Chierici, Confratri, Mandatarii ò altre persone questuando per la Chiesa. Molto meno doveranno far ciò li poveri, quali staranno per lo spatio di canne dieci lontani dalle Porte della Chiesa, sotto le pene contenute nell'Editto stampato à parte, che perciò sarà parimente cura de' Superiori, e Sagrestani, degl'Essecutori che vi assistono, il procurare, non entrino in Chiesa ad effetto d'evitare la distrazione de' Fedeli che orano, potendo li benefattori caritativi far l'elimosine fuori delle Chiese, sicome anche è l'intenzione di N.S. dichiarata nell'ultimo Editto in cui si proibisce ad ogni Fedele dar nelle Chiese limosine a' poveri.

19. S'averte che non termini l'Orazione in una Chiesa, se non che dopo che sarà principiata nell'altra, e ciò s'osserverà da qualunque Chiesa, benche Basilica, e Collegiata ò qualsivoglia modo Privilegiata.

20. Terminata la Messa della Reposizione il Celebrante prenderà il Piviale (osservando il Rito respettivamente sopra descritto dopo la Messa dell'Esposizione) e genufletterà colli Ministri avanti il Santissimo Sacramento nel mezzo sull'infimo grado dell'Altare; Immediatamente li Cantori principiaranno le Litanie, e si continuerà fino al ℣. *Domine exaudi orationem meam* inclusivè. Dopo alzatosi il Celebrante colli Ministri, ponerà ivi nel mezzo l'Incenso senza benedizione, e genuflesso incensarà trè volte il Santissimo Sagramento, e prenderà il Velo umerale. Fatta l'incensazione, il Diacono colle dovute riverenze levarà il Sagramento dal Trono, & immediatamente stando in piedi lo consegnarà al Celebrante genuflesso, genuflettendo anch'esso Diacono subito che haverà consegnato il Sagramento, pratticandosi dipoi respettivamente ciò che sopra nell'Esposizione si è detto circa le Cerimonie, e Rito della Processione &c.

21. Ritornato dopo la Processione il Celebrante all'infimo grado dell'Altare, il Diacono genuflesso riceverà da esso, che starà in piedi il Santissimo, verso cui il Celebrante genufletterà immediatamente, e deporrà il Velo umerale. Il Diacono lo collocarà sopra il Corporale in mezzo dell'Altare, e ritornarà al suo luogo. Il Celebrante al ℣. *Genitori Genitoque &c.* alzatosi colli Ministri ponerà come sopra l'Incenso senza benedirlo, ed incensarà il Sagramento. Li Cantori diranno il ℣. *Panem de Cælo &c.* (à cui s'aggiungerà

l'Alle-

l'*Alleluja* nel tempo Pasquale solamente, & in tutta l'Ottava della Festività del Corpus Domini in qualsivoglia Esposizione che si facci.) Il Celebrante alzatosi senza far nuova genuflessione sostenendo li Ministri il Libro (senza dire il ℣. *Dominus Vobiscum*, come per Decreto della Sagra Congregazione de' Riti) cantarà le Orazioni à mani giunte, quali terminate, genuflesso prenderà il Velo umerale, ed ascendendo solo all'Altare, fatte le dovute riverenze prenderà nelle mani ricoperte, come si disse, coll'estremità del Velo umerale l'Ostensorio, e darà con esso la Benedizione al Popolo, e riposto il Sagramento sopra il Corporale descenderà, e starà genuflesso al suo luogo. Il Diacono immediatamente, ò un Sacerdote con Stuola, fatte le dovute riverenze chiuderà il Sagramento nel Tabernacolo, quale per tale effetto doverà ritenersi nell'Altare dell'Esposizione; e l'Ostia Consagrata si dovrà consumare nella Messa, ò in quella mattina, ò nella seguente; dopo di che partiranno, e terminarà l'Orazione di Quarant'Ore.

22. Nel tempo che durarà l'Orazione medesima, si proibisce espressamente il Predicare; mà volendosi fare dopo li Vesperi qualche breve Sermone per eccitare li Fedeli alla divozione verso il Santissimo Sagramento si dovrà prendere la licenza, e Benedizione da Noi, ò da Monsignore nostro Vicegerente, anche nelle Chiese de' Regolari, & in qualunque modo Privilegiate, e non solo nell' Esposizione di Quarant' Ore, mà in qualsivogl'altra Esposizione; qual licenza si darà in scriptis. Quello poi doverà Sermoneggiare, sarà almeno constituito nell' Ordine Diaconale, Sermoneggiarà con la Cotta, benche sia Regolare, mà senza la Stola. & à capo scopetto, vicino all'Altare dove stà esposto il Santissimo, & in un sito che non obblighi gl'Ascoltanti à fare atti d'irriverenza con voltare le spalle al Sagramento.

23. Le Chiese dove sarà l'Orazione di Quarant'Ore, doveranno la sera stare aperte fintanto che vi sarà il Popolo per orare. Mà perche non può darsi in ciò un' ora determinata si per la situazione di esse, come per la mutazione delle Stagioni; Perciò potranno chiudersi l'Estate circa le tre ore, e l'Inverno intorno ad hore cinque. S'avverte però, che anche à Porte chiuse deve continuare l'Orazione, come s'è detto al n.7. non dovendo mai essere interpolata l'Orazione di Quarant'Ore, come per Decreto della Sagra Congregazione de'Riti.

24. In ogni Chiesa di Roma si terrà affissa in luogo patente la Lista delle Quarant' Ore per informazione de' Fedeli Divoti.

25. Parimente in ogni Chiesa dove è determinata l'Esposizione si dovrà tenere affissa continuamente nella Sagrestia la presente Istruzzione, acciò che niuno possa allegare l'ignoranza delle Regole, e Precetti che vi si contengono.

26. Non ardirà alcun Rettore, Curato, ò Sagrestano, fuori dell'ordine assegnato nella Lista delle Quarant'Ore, d' esponere, ò fare esponere il Santissimo Sagramento sotto qualsivoglia pretesto, ò consuetudine, per veruna causa grave, ne per Infermi, senza Breve speciale di Sua Santità, ò almeno licenza segnata da Noi, ò da Monsignor nostro Vicegerente, e sottoscritta dal Deputato delle Quarant' Ore, quale ottenuta s'esporrà il Venerabile in un'Altare, ò Cappella con un Velo avanti, e col sudetto numerò di venti lumi, e si osservarà puntualmente il tempo che dovrà durare l'Esposizione assegnato nella sudetta licenza, sotto le pene infrascritte, e privazione d'offizio.

27. Finalmente si comanda espressamente, che tutti e singoli sopradetti Ordini si debbino inviolabilmente osservare, e che si ubbidisca esattamente per quello potesse occorrere di più al nostro Deputato sopra le Quarant'Ore, sotto pena alli Maestri di Cerimonie che assisteranno alle funzioni, se non faranno adempire esattamente tutte le Cerimonie, & i Riti prescritti, ed alli Trasgressori respettivamente de' sudetti Ordini, di scudi dieci d'oro da applicarsi a' luoghi Pii; & alli Regolari della privazione di voce attiva, e passiva, di Carcere, & altre pene maggiori riservate à nostro arbitrio: dichiarandosi, che in difetto dell' osservanza, si procederà più rigorosamente contro li Superiori, e Sagrestani delle Chiese, alli quali appartiene più che ad ogn'altro la buona regola, e cura di esse. Dato dalla nostra solita Residenza questo dì 20. Gennaro 1705.

G. Card. Vicario.

Antonio Bussi Deputato.

Nicolò Antonio Cuggiò Segr.

ADNOTATIONES.

1. *L'ORAZIONE DEL SACRAMENTO.* Quoties igitur publicæ venerationi exponitur in Ecclesiis ven. Ostia, in Missis privatis erit dicenda Oratio de Sacramento, ordine à Rubricâ præscripto: in Missis verò cantatis, & solemnibus servandum erit *Decretum Congr. Rit. 13. Febr.* 1666. quod notatur in *Kalendario Frat. Minor. de Observ. sub titulo de notand. general. pro Missal. n.9.* sequentis tenoris = *Quando exponitur Sacramentum in Altari pro initio 40. horarum, vel spiritualium exercitationum, si accidat in festo primæ, vel secundæ classis, sivè in Dominicâ privilegiatâ primæ, vel secundæ classis, tunc in Collegiatis, vel duæ cantentur Missæ una de festo, seù Dominica post Tertiam: altera Votiva de Sacramento post Nonam, vel una cantetur de die cum commemoratione Sanctissimi Sacramenti.*

2. In Missis tamen privatis dicta Oratio de Sacramento erit omittenda in festis primæ, & secundæ classis, proùt *eadem Congr. Rit. respondit 2. Decembr.* 1684. nàm proposito Dubio pro parte Procuratoris Generalis Lateranensium = *An in Missâ privatâ de Sancto duplici, vel semiduplici, de quo tali die fit Officium, facienda sit commemoratio de Sanctissimo Sacramento exposito occasione 40. horarum*, prodiit rescriptum = *posse sed omittendam in festis primæ, & secundæ classis.*

3. *SITUATO FUORI DEL PRESBITERIO.* Quę Sacri Canones inviolabiliter statuerunt de exclusione laicorum à Presbyterio, ùt apud *Card. Bon. in liturg. lib. 1. cap. 20. §. 7.* videre est, & quæ liber Cæremonialis his verbis nempè = *Sedes autem pro Nobilibus, atque Illustribus viris, laicis Magistratibus, ac Principibus, quamtùmlibet magnis, & excelsis, plùs minusvè, pro cujuscumque dignitate, & gradu ornatas decet extrà Chorum, & Presbyterium collocari juxtà Sacrorum Canonum præscriptum, laudabilisque antiquæ disciplinæ documenta jam indè ab exordiis Christianæ Religionis introductæ, ac longo tempore observatæ*, nec non *Sac. Congr. Rituum* circà eorumdem locum, & præeminentias præscripsit, hic innovantur, & observanda esse præcipitur. Decreta autem, quæ diversis temporibus hac in re emanarunt, sunt sequentia.

DECRETUM GENERALE.

„ 4. CUm pluries Sac. Rituum Congreg. inhærendo Decretis aliàs editis, & signantèr in *Luccrina die* 21. *Novembr.* 1664. 28. *Septembr.* 1675. & 13. *Martii* 1687. declaraverit nullo modo dandum esse Evangelium ad osculandum Sæcularibus, etiam Præsidi in celebratione Missarum, nec non prohibuerit usum Baldacchini, & præsertim in *Acernina die* 26. *Junii* 1666. *Beren.* 5. *Martii* 1667. & 27. *Junii* 1684. *Marsicen. Polignanen.* & *Militen.* 5. *Martii* 1667. *Hyeracen.* 2. *Octobr.* 1683. & *Bitecten.* 23. *Septembr.* 1684. Ac insupèr denegaverit assistentiam in Presbyterio, & specialitèr in *Materhanen.* 24. *Januarii* 1665 *Melphitana* 15. *Junii* 1667. & *Baren.* 20. *Nov.* 1677. & 22. *Febr.* 1687.

„ 5. Emi Cardinales eidem Sac. Congreg. Præpositi mandarunt, ùt prædicta Decreta prohibentia personis Sæcularibus osculum Evangelii, usum Baldacchini, & assistentiam in Presbyterio renoventur, & copiæ illorum transmittantur Archiepiscopis, & Episcopis Regni Neapolis, eisdemque injungendo, ut illa intimari faciant Superioribus Ecclesiarum suæ Diœcesis, tàm Sæcularibus, quàm Regularibus, & in casu transgressionis, procedant etiam contra Regulares authoritate ejusdem Sac. Congregationis ad pœnam interdicti; Et ità decreverunt, & in Ecclesiis Regni Neapolis omninò servari jusserunt die 13. Martii 1688.

ALIUD DECRETUM GENERALE.

„ 6. SAc. Rituum Congreg. die 22. Aprilis referente Emo, & Revmo D. Cardinali Columna Ponente stetit in decisis die 13. Martii 1688. & quoad Baldacchina, non tantùm illorum usum, verùm etiam retentionem, tàm in Presbyterio, quàm extrà in eodem Decreto compræhendi declaravit. Et ad effectum ùt memoria pereat similis abusus, mandavit ùt injungatur Archiepiscopis, & Episcopis Regni Neapolitani, quod hastas, gradus, suppendanea, & quæcumque alia signa Baldacchini ab Ecclesiis suarum Diœcesum, tàm Sæculatium, quàm Regularium, removere faciant, & quoad Ecclesias Regularium procedant ad interdicta, & contra inobedientes ad Censuras authoritate Sac. Congreg. Eadem die 22. Aprilis 1690.

„ Et facto de prædictis verbo cum Sanctissimo per me Secretarium, Sanctitas sua annuit, sensum Congregationis approbavit, & laudavit, ac præmissum Decretum exequi omninò, & publicari præcepit: die 22. ejusdem Mensis, & Anni 1690.

L. Fliscus Sac. Cong. Rit. Secret.

Edicti de Divinis Officiis, & Missarum celebratione.

FORMULA II.

SUMMARIUM.

1. *Ordo recitandi Divinum Officium in Choro præscribitur à Sac. Congregat. Episcopor. & Regular. in Decreto, quod allegatur.*

Offi-

Officium B. M. V. non recitatur in Choro ab illis, qui servant Romanum ritum, nisi adsit consuetudo ibi.

2. Canonici confabulantes in Choro sunt punctandi.
Canonici confabulantes frequenter in Choro tenentur ad restitutionem distributionum. ibi,
Canonici exeuntes à Choro sinè justâ causâ. sunt punctandi ibi.

3. Canonici non possunt uti pulvinari, neque retinere in loco suarum sedium stratum, sivè tapete, quamvis sint Dignitate.

4. Magistratus laicorum, debet habere sedilia extrà locum Presbyterii, non obstante consuetudine, sive possessione in contrarium.

5. Magistratus laicorum, non debet in sedibus uti tapete, seù stratu.
Magistratus laicorum, sive Præses Provinciæ assistentes Missæ solemni, quò ritu sint thurificandi, & pacem recipere debeant ibid. & allegatur Decretum S. Congr. Rit.

6. Magistratus, & Gubernator Civitatis Camerini accedentes ad Ecclesiam, & Palatium Episcopi in solemnioribus festis, quomodo se gerere debeant, & Episcopus illos recipere, referuntur resolutiones Sac. Cong. Rit. & n. 7.

8. Magistratus laicorum potest invitari ad lotionem manuum Episcopi solemniter celebrantis, sed non cogi censuris, & num. 9.

10. Canonici tenentur habitu Canonicali associare Episcopum procedentem ad Ecclesiam ad horas canonicas, sed non possunt cogi pœna excommunicationis.

11. In assignando locum Magistratibus, aliisque personis in Dignitate constitutis, fugienda sunt extrema.

12. Prælato Præsidii Provinciæ qualis honor, & præeminentia debeatur præsente Episcopo, tàm intrà, quàm extrà Ecclesiam, deciditur à Sacr. Congr. Rituum in Decreto, quod affertur.

13. Episcopo titulari Suffraganeo qualis honor, & præeminentia debeatur in Ecclesiâ, in quâ vice Episcopi Ordinarii functiones Pontificales exercet, deciditur ab ead. Congr. in Decreto, quod pariter affertur, & n. 15.

14. Episcopus titularis Suffraganeus an possit deferre in Ecclesiâ, in quâ exercet functiones Pontificales, Cappam ibi.
Coadiutor Episcopi potest deferre Cappam ibi.

16. Episcopi titulares, qui carent Clero, & plebe, differunt ab aliis, qui in suis Ecclesiis exercent jurisdictionem.
Episcopi hujusmodi titulares inter Episcopos ultimo loco sedere debent, quamvis sint antiquiores ibi.
Episcopi titulares hodiè non creantur, nisi pro Ecclesiis Cardinalium, quæ eos solent habere, ac in Ecclesiis Germaniæ ibi.
Episcopi titulares, nec ad primam Tonsuram sinè licentiâ proprii Ordinarii, Clericos promovere possunt, & reiicitur Riccius.

17. Episcopi titulares Suffraganei, non dispensant super interstitiis, neque votum habent in approbatione ordinandorum, nisi simul sint Examinatores.
Nec possunt visitare clausuram Monialium, nisi sint simul Vicarii Generales, vel aliud speciale mandatum habeant ibi.

18. Vicario Generali Episcopi debetur præcedentia supra Canonicos, & Dignitates, in actibus publicis, & privatis ubique.
Vicarius Generalis si est unus de gremio Capituli sedere debet in suo stallo, & in actibus Capitularibus non præcedit Canonicos ibi.
Si vult præcedere debet habitum Canonicalem, & distributiones dimittere ibi.
Non præcedit Canonicos Sacris Vestibus indutos ibi.

19. Magister Cæremoniarum, in quò loco sedere debeat ostenditur.
Magister Cæremoniarum debet salarium habere ab Episcopo, & Capitulo ibi.
Canonicus non potest cogi ad exercendum officium Magistri Cæremoniarum ibi.

20. Referuntur Decreta generalia Sac. Congr. Rit. de non celebrandis Missis de requiem in festis duplicibus.
Missa Conventualis non potest celebrari pro defunctis in festis duplicibus, vel semiduplicibus non obstante contrariâ Testatorum dispositione ibi.

21. Examinatur Rubrica de translatione festorum, & affertur resolutio Sac. Cong. Rit.

22. Festum Annunciationis B. M. V. quando est transferendum habet diem fixam fer. 2. post Dominicam in Albis.

23. Officium S. Narcisi in Regnis Hispaniarum sub quo ritu sit celebrandum, deciditur.

24 Officia Sanctorum ad libitum, non possunt transferri quando incidunt in die impedita.
Religiones, Collegia, sivè Ecclesiæ, quæ habent Indultum celebrandi officium de Sacramento, vel de Sanctis in diebus non impeditis, pluriès in hebdomadâ, vel pluriès in mense, non possunt illo uti in diebus Quadragesimæ, Adventus, & Vigiliarum ibi.

25. Reliquiarum identitas, quibus demonstrationibus probetur ostenditur.

26. Reliquiæ Sanctorum non sunt tangendæ nudis manibus.

27. Reliquiæ Sanctorum à Monialibus non tangantur, neque asserventur intrà Clausuram.
Reliquiæ Sanctorum non debent extrahi à thecis ibi.

28. Missa debet concordare cum officio, & sinè rationabili causâ à Rubricâ Sacerdos recedere non debet.

29. Presbyter Sæcularis in Ecclesiis Regularibus potest in celebratione Missæ recurrente die festo se uniformare eorum ritui, & adducitur Decretum Sac. Cong. Rit.

30. Color paramentorum in Celebratione Missæ à Rubricâ præscriptus non potest variari sinè necessitate absque gravi culpâ.

31. Epis-

31. *Episcopi non possunt uti Oratorio, seù Cappellâ privatâ extrà Domum propriæ habitationis.*
Regulares, Altari portatili hodie non possunt uti quicumque sint, & affertur Decretum generale Sac. Congreg. Concilii.

32. *Oratoria privata conceduntur cum clausulis restrictivis, & quæ sint referuntur.*

33. *Familiares actu non necessariis servitio indultarii tempore celebrationis Missæ, tenentur pro satisfactione præcepti de audienda Missâ diebus festis accedere ad Ecclesiam.*

34. *Papa dissimulando peccata, transgressores legis non dispensat, neque abusus approbat.*

35. *Missa celebranda, & audienda est de jure in Ecclesiâ.*
Indultum Oratorii privati est odiosum, & præjudiciale cultui Divino, & sic strictè interpretandum ibi.
Lata interpretatio dicti Indulti in exitium vergit trasgressorum præcepti. ibi.

36. *Observantia interpretativa legis non intrat, quotiès lex est clara, & contrarius usus non excusat sinè consensu legislatoris expresso.*
Papa per verbum Volumus, *dat formam præcisè observandam ibi.*

37. *Clausulæ restrictivæ in Indulto Oratorii privati non apponuntur de stylo, sed ex sententiâ Congr. Concilii.*
Ejus est interpretari, cujus est concedere ibi.

38. *Clausula* = in tuæ ac familiæ præsentia, *non comprehendit famulos, sed Agnatos tantùm.*
Correctio, & contrarietas legis semper est vitanda ibi.

39. *Audientes Missam diebus festis in Oratorio, seù Cappellâ privatâ Episcopi, satisfaciunt præcepto.*

40. *Cardinales habent de jure privilegium Altaris viatici ad instar Episcoporum propter eorum præstantiam.*
Cardinalium Cætus appellatur Senatus Divinus
Cardinales sunt Dignitate, & Officio majores Episcopis ibi.
Qui audit Missam diebus festis in eorum Cappellâ satisfacit præcepto.

41. *Oratoria publica quæ requisita habere debeant ostenditur.*

42. *Oratoria publica ruri permitti de facili non debent, proptèr damna Spiritualia, quæ eveniunt Parochianis, & quæ sint ista damna enumerantur.*

43. *Presbyteri non deferentes coronam clericalem maximè quando accedunt ad celebrandum peccare mortalitèr.*

44. *Legatum Missarum, quia respicit favorem Animæ in dubio semper præsumitur perpetuum, quotiès voluntas Testatoris non obstet: etiamsi hæres, vel legatarius reperiatur gravatus sub nomine proprio, aùt per adiectivum* meus, dictus, ipse, infrascriptus.

45. *Commissarii Fabricæ S. Petri de Urbe admonentur, nè sint faciles in proferendis Sententiis absolutoriis super cessatione legatorum.*

46. *Adimplementum onerum Missarum, & applicatio Sacrificii probatur juramento Sacerdotis celebrantis,*

47. *Revisor ab Episcopo delegatus pro exigendis rationibus adimplementi piorum operum, potest recipere mercedem, dummodò non sit Officialis ipsius Episcopi, & afferuntur Decreta.*

48. *Episcopus exigit ab Administratoribus locorum piorum rationem administrationis, tàm in Visitatione, quàm extrà, per se ipsum, vel per delegatum.*
Imò juramentum de fideliter administrando ab eis requirere potest, ibi.
Administratores recusantes exhibere Episcopo libros, & Instrumenta, censuris illos compellere potest, ibi.

49. *Episcopus eisdē facultatibus utitur contrà Fratres Cappellanos Religionis Hierosolymitanæ*

50. *Quæ sit jurisdictio Episcopi in Ecclesias subjectas Capitulo Lateranensi, & Presbyteros S. Philippi Neri deciditur Decretis Sac. Concilii, & Brev. Greg. XV. quæ afferuntur, & num. 51.*

52. *Decreta Episcopi, quæ vigore jurisdictionis delegatæ fiunt in Ecclesiis exemptis debent exequi, & corrigi, seù mutari non possunt ab Ordinariis dictarum Ecclesiarum.*

53. *Episcopus visitat Ecclesias, quæ sunt sub immediatâ Regum protectione, & potest recognoscere decentiam Divini cultus, & alia quæ pertinent ad Divina mysteria, & Ecclesias unitas S. Domui Lauretanæ.*
Protectio Regia, non acquiritur per simplicem receptionem in protectionem, ibi.

54. *Episcopus visitando Diœcesim, debet se celeriter expedire.*
Tenetur singulis annis visitare Diœcesim, & intrà biennium visitationem absolvere.
Episcopus visitando debet esse contentus de modesto equitatu.
Beneficiati, & Confraternitates, tenentur ad contributionem Visitationis.
Episcopo accedenti ad conferendum Sacramentū Confirmationis, non debentur victualia, nisi concurrat consuetudo legitimè præscripta.

55. *Cappellani, & Beneficiati, quando teneantur celebrare per se ipsos, & quando possint celebrare per alium ostenditur.*
Cappellani, & Beneficiati tenentur applicare Sacrificium pro Fundatore quotiès iste Sacrificii applicationem in libertate celebrantis non reliquis ibi.

56. *Cappellani, & Beneficiati non tenentur celebrare Missas tempore, quo Capitale Dotis assignata manet otiosum, & infructiferum sinè eorum culpâ.*
Cappellani, & Beneficiati non possunt ab Episcopo cogi sed hortari, ùt celebrent certis diebus, & horis, si in fundatione hoc eis non reperiatur injunctum.
Cappellani, & Beneficiati possunt cogi ad providendum paramenta de proprio.

57. An-

57. *Anniversarium quindecim Missarum, non includit Missam cantatam.*

Sacerdos, qui habet onus celebrandi singulis annis 30. Missas S. Gregorii, & habet eleemosinam scutorum decem, tenetur per se ipsum celebrare: Nec potest alteri Sacerdoti eleemosinam currentem dare, & quod superest pro se retinere ibi.

58. *Missæ celebrandæ sunt in Ecclesiâ, seù Cappellâ à Testatore designatâ, & aliò transferri non possunt sinè beneplacito Apostolico.*

Cappellanus, sivè Beneficiatus celebrans alibi, quàm in loco præscripto peccat mortaliter.

Episcopus ex justâ causâ, & per modum provisionis potest transferre celebrationem Missarum de loco ad locum.

59. *Nuncius Apostolicus non potest concedere Indultum, quod Missæ celebrentur alibi, quàm in loco à Testatore præscripto.*

Si Testator locum in quo celebrandæ sint Missæ non designavit, hæres illas celebrare facit in Ecclesiâ sibi benè visâ, non obstante Synodo, & opinione DD. qui favent Ecclesiis in quibus Testatores fuerunt tumulati.

60. *Missæ celebrandæ sunt tempore, & die à Testatore volito, & expresso aliàs voluntas Testatoris (quæ etiam in minimis servanda est) non adimpletur.*

61. *Translatâ Ecclesiâ ab habente facultatem, transit cum Ecclesiâ etiam onus Missarum.*

62. *Missæ non transferuntur cum Ecclesiâ, seù Collegio translato, quando Testator contemplavit principaliter locum, & afferuntur conjecturæ hujusmodi contemplationis.*

63. *Missarum reductio ob deperditionem seù diminutionem redditnum fit semper ad manualem, habita ratione ad utensilia, non autem juxtà taxam præscriptam pro fundationibus in Synodo.*

64. *Canonici ubi est Consuetudo, & dummodò sint residentes possunt se invicem substituere.*

Hac consuetudine non gaudent, neque utuntur Coadjutores Canonicorum: neque hi Canonici qui tenentur inservire pro Diacono, & Subdiacono Dignitatibus in Missis solemnibus.

65. *Canonici abesse, & vacationibus uti non possunt diebus Dominicis, & festis totius anni, nec diebus Adventus, Quadragesimæ, Octavarium Nativitatis &c.*

Ultrà tertiam partem Canonicorum à servitio Chori nunquam abesse debet ibi.

Episcopus potest edicere nè Canonici discedant à residentiâ sinè suâ licentiâ.

66. *Episcopus procedens contra non residentes tenetur servare formam præscriptam à Concilio, & adducitur Decretum, & n.67.*

68. *Episcopus contra absentes potest procedere per censuras, illosque suspendere, non obstante quod inchoata sit via judicialis, præviâ tamen monitione.*

69. *Pœnæ non residentium possunt infligi contra Canonicos Coadjutores.*

Canonici Coadjutores, non possunt interesse Capitulis nec in illis votum dare, nec officium antianitatis exercere.

70. *Qui redit ad residentiam, & postcà recedit post paucos dies, non dicitur rediisse.*

71. *Episcopus potest edicere quod Canonici assistant Concioni sub pęna ammissionis Distributionum illius diei.*

Canonicus absens per tres Menses ammittit distributiones, quæ accrescunt inservientibus, non obstante consuetudine contrariâ ibi.

72. *Canonici si teneant Capitulum tempore, quò celebrantur Divina Officia, vel celebrent Missas planas, vel alta voce in Choro non psallant, possunt ab Episcopo Distributionibus privari.*

73. *Canonici, qui sunt Officiales S. Officii, si non inserviunt Choro, non lucrantur Distributiones, absque Indulto Apostolico, & concilientur Decreta.*

Subcollector Spoliorum, si non inservit Choro, non gaudet distributionibus ibi.

74. *Episcopus non potest statuere quod Canonici, qui non sunt in Sacris ammittant distrbutiones.*

Neque quod Canonicis Jubilatis non debeantur Distributiones extraordinariæ.

Neque quod Distributiones, quæ vigore Concilii Trid. accrescunt inservientibus, applicentur fabricę.

75. *Distributiones non debentur Canonicis absentibus occasione litium, sinè licentiâ Episcopi.*

Item quando detinentur in carcere pro debito civili.

Item si tempore Divinorum Officiorrm inserviant Episcopo Missam privatè celebranti.

76. *Distributiones debentur Canonico Delegato ab Episcopo ad visitandum limina pro tempore accessus, & regressus.*

Item Canonico Coadjuto, durante infirmitate, etiam Coadjutore absente.

Item Canonico inquisito, & posteà absoluto tanquam non culpabili.

Item Canonico absenti à Choro urgente necessitate Officii, pro servitio Capituli.

Item Canonico Jubilato, quamvis sint extraordinariæ, vel auctæ post Indultum.

77. *Capitulum non potest concedere Indultum jubilationis, neque absentibus, quod participent de Distributionibus.*

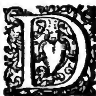
78. *Servitium præstitum Ecclesiæ ante obtentam Præbendam, non suffragatur pro Indulto jubilationibus.*

79. *Canonicus gravatus pensione, si abest à residentiâ cum licentiâ habente clausulam* dimissâ tertiâ parte fructuum, *dimittit tertiam partem detractâ pensione.*

80. *Subcollectores Spoliorum, & Decimarum, in his quæ concernunt Divinum Cultum, & admini-*

ministrationem locorum piorum remanent subjecti jurisdictioni Ordinariorum.

81. *Qui possidet Parochialem unitam Dignitati Cathedralis, tenetur residere in Cathedrali: si verò unio sit ad vitam, in Parochiali residere tenetur.*

Divina Officia, nempè Matutinum cum Laudibus, Horæ, Vesperas, Completorium, Missæ solemnes, & Conventuales in Ecclesiâ nostrâ Chathedrali, & aliis Collegiatis Ecclesiis, tàm Civitatis quàm Diœcesis, *celebrentur* à Canonicis, Dignitatibus, cæterisque Prebendatis attentè, ac devotè horis statutis in Tabellâ orariâ, pulsatis campanis, & ad alicujus instantiam non differantur.

2. Dum Divina celebrantur officia, nemo extrà Chorum cum Cottâ; vel sinè, permanenere, neque in Choro actûs à Divinorum recitatione distrahentes agere, *seù confabulare* valeat: alioquin tanquàm absens punctetur.

3. Canonicis, & Dignitatibus in Choro existentibus, sub quovis prætextu exindè exire non valeant plures quàm duo pro qualibet vice, & in egressu, & regressu Archidiacono, sivè alio Præsidenti reverentiam exhibeant, eorum egressus causam Punctatori notam facientes, ùt in pleno Capitulo an sit justa, vel nè, discuti possit, & contrafacientes punctentur.

4. Vnusquisque sedeat in suo stallo, *absque pulvinari, tapete, seù stratu. Laici in Presbyterio non admittantur*: extrà verò, tàm ipsis, quàm aliis Ecclesiasticis in Dignitate constitutis (qui non sunt de gremio Capituli) *debitus honor, & locus non denegetur.*

5. Quilibet functiones suas *nutu Magistri Cæremoniarum* promptè obeat, juxtà Ecclesiæ statuta, & laudabilem consuetudinem, sub pœnâ punctaturarum: Et nemo (etiam officio expleto) à Choro egredi valeat, vel recedat antequàm finis signum per Archidiaconum, sivè alium Præsidentem detur.

6. Missæ de Requiem cum cantu, vel sine, in festis duplicibus) nec Conventuales in semiduplicibus non celebrentur, nisi in die depositionis Defuncti, vel in die Anniversario obitus Testatorum, non obstante eorumdem contrariâ dispositione, sivè alicujus Ecclesiæ contrariâ Consuetudine, sed celebretur Missa de festo duplici currenti, cum applicatione Sacrificii juxtà mentem benefactorum, Rubricas Missalis, *& Decretorum Sac. Congr. Rituum.*

7. Officia plura Sanctorum æqualis ritus translata, remittantur, & celebrentur diebus non impeditis *de primo translato*: ea verò quæ recitantur per Indultum extensionis, non sub eodem ritu, quo alicui loco, vel Religioni, aùt Clero concessa fuere (forrè duplici primæ, vel secundæ classis) *sed sub ritu duplici minori* tantùm (nisi in Indulto aliud expresse concedatur) *celebrentur*. Officia autem Sanctorum ad libitum non transferantur; *sed servetur Decretum generale* dictæ *Sac. Congreg.* latum sub die 24. *Jan.* 1682.

8. Officium, & Missa alicujus Sancti, cujus reliquia insignis reperitur in Cathedrali, vel aliâ Ecclesiâ hujus Civitatis, aùt Diœcesis, non celebretur, nisi prius nobis constare fecerint *de identitate* reliquiæ, & quod sit descriptus in Martyrologio Romano, ùt pariter mandat eadem Congregatio in Decreto emanato anno 1691.

9. Curent celebrantes *ùt Missa concordet cum Officio* juxtà præscriptum Rubricæ, nisi ex legato, vel aliâ obligatione, dicenda non sit Votiva, seù Defunctorum. Color autem paramentorum, adhibeatur pro diversitate temporum, & festivitatum, ad formam Rubricæ Missalis *nec varietur*, nisi in casu extremæ necessitatis.

10. In privatis Oratoriis, in quibus ex Indulto Apostolico potest missa celebrari, unica tantùm missa privata diebus non exceptis celebretur, *serveturque Indultum adamussim*, & familiares Domus, qui Indulto non gaudent, præcepto Ecclesiæ de audiendâ missâ diebus festis in Ecclesiâ satisfacere non omittant.

11. Meminerint Presbyteri quicunque sint Rubricæ præcipientis recitationem Matutini cum laudibus ante Missæ celebrationem, & delationis tonsuræ clericalis, (ùt veram Christi personam gerant), quàm patentem habere debent in capite cum se accingunt, ad Corpus, & Sanguinem Christi offerendum: Quod si sine eâ celebrare præsumpserint, ipso facto *sint ab ab Altari suspensi* per tres dies immediatos sequentes, & si iterum secundò litaverint absque dictâ visibili coronâ, eamdem suspensionem per decem dies sequentes incurrant eo ipso, & si tertiò, tanquàm Sacrorum canonum contemptores, sint ab Altari suspensi per annum.

12. Tabella onerum Missarum, literis perspicuis descriptorum in Sacrario, & loco magis patenti: nec non duo libri in quorum altero *onera perpetua*, & temporalia: in altero missæ manuales, & eleemosinæ fideliter adnotentur, retineatur; ùt singulis annis nobis de *adimplemento exacta ratio reddi valeat tàm in visitatione, quàm extra.*

13. Missarum onera in Altari, & diebus à Testatoribus, & Benefactoribus præscriptis-

per

per *Cappellanos*, *& Beneficiatos adimpleantur*, *nec transferantur* de loco ad locum, sinè nostrâ, vel *Sac. Congr. Concilii* licentiâ, *nec reducantur*, sinè ejusdem Congreg. indulto.

14. Canonici, Dignitates, Beneficiati, & Cæteri Præbendati, & Cappellani Choro, & servitio Cathedralis, & Collegiatarum addicti, *residentiam faciant*, nec illam deserant sinè nostrâ licentiâ: tempore autem Quadragesimæ Concioni quotidiè intersint, *sub pœna amissionis Distributionum*.

Volumus autem, quod ab omnibus suprà ordinata ad quos spectat, observentur, sub pœnis non solum jàm expressis, sed aliis contentis in Decretis Apostolicis, ac arbitrio nostro irrogandis &c. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli.

N. *Cancellarius*.

ADNOTATIONES.

1. *CELEBRENTUR*. Quæ à cap.1. Edicti usque ad quintum inclusivè (dempto 4. mandantur observari, deprompta fuere ex Decreto Sac. Congr. Episc. emanato in *Aprutina*, *seù Teramnen. sub die* 18. *Aprilis* 1617. in quo idem ordo in recitatione Divini Officii præscribitur; juxtà monitum *Text. in c.*1. *de celebr. Missar.* Nulla autem fit mentio in Edicto de obligatione recitandi in Choro Officium B. M. Virginis, quia ex Bulla Pii V. Breviario Romano præfixa pro his qui Romanum Ritum servant, sublatum est hoc onus, ubi contraria consuetudo illud recitandi non vigeat, quam B. Pontifex non abstulit, sed jussit servari, ùt observat *Fagnan. in d. c.*1. *n.*35. *de celebr. Missar.*

2. *SEU CONFABULARE*. Canonici confabulantes in Choro, non solùm punctandi, & privandi sunt Distributionibus tanquàm absentes, ùt rescripsit *Congr. Episc. Episcopo Nucerino* 7. *Septembris* 1594.; Sed si hoc faciant frequenter, eos teneri ad illarum restitutionem firmant *DD. citati à Gallemart. supra Concil. Trid. Sess.* 24. *cap.* 12. *de refor. remis. ad Bull. Pii IV. super forma profes. fidei verb. atque in Choro ad psallendum in fin.*, & exeuntes à Choro sinè justa Causâ, quod sint punctandi, declaravit. *Congr. Concilii in Lunen. Sarzanen.* 4. *Junii* 1701. *ad* 1.

3. *ABSQUE PULVINARI, TAPETE, SEU STRATO*. Hæc enim sunt signa Superioritatis, quæ non competunt nisi Episcopis aliisque Prælatis, & ideò nemini de Capitulo, etiàm si sit Dignitas, conceditur hæc præeminentialis distinctio, ùt decisum fuit à *Sac. Congregatione Rituum in Herbipolen. Præeminentiarum* 22. *Novembr.* 1698.: in quâ Dignitates illius Ecclesiæ Primitialis vigore Consuetudinis allegatæ, prætendebant genuflexorium, sivè locum stalli cum pulvinari, & stratu, sivè tapete retinere, & declaravit pulvinar tantùm laneum violacei coloris esse permittendum, & servandum esse *Cæremoniale lib.*1. *c.*9. Et in alia *Urbinaten.* 23. *Januarii* 2700. in qua Canonici, & Dignitates celebrantes præsente Archiepiscopo, prætendebant vigore Consuetudinis, uti posse pulvinari pro genuflectendo, respondit = *probetur Consuetudo formiter.*

4 *LAICI IN PRESBYTERIO NON ADMITTANTUR*. Laicorum loca, & sedilia, etiam si sint illustres, & de Magistratu, debent esse extrà Chorum, sivè Præsbyterium, ùt ostendatur honor Cleri ab illis distinctus ùt inquit *Gavant. Thesaur. Sac. Rit. part.*2. *tit.X. de Orat. Dominic. in verb. fiat communio vers. Sacerdotem pag. mihi* 125. *Barb. collect. decis. Apostol. verb. laicus collect.* 442. *num.*1., *& seqq.* cum aliis congestis à *Pignatell. consult.*3. *per tot.*, & præsertim *num.*8. 13., *& seqq. tom.*3., ubi Decreta Sac. Congr. Rituum refert, ita disponitur in *Cæremoniale Episcop. lib.*1. *cap.*13., quod omnem âbstulit consuetudinem contrariam: Et ideò *eadem Congr. in unâ Amerinâ Sedilium* 16. *Martii* 1697., confirmata 12. *Septembr.* 1699. mandavit aptandum esse locum Magistratui extrà Præsbyterium juxtà designationem porrectam à Magistro Cæremoniarum, non obstante, quod Magistratus reperiretur in possessione, & allegaret alterius loci congrui deficientiam.

5. Et sicuti, Retentio sivè usus tapeti, aùt stratus, non permittitur Dignitatibus, & Canonicis, ità nec minùs Magistratus laicus illa habere debet, ùt declaravit *d. Congr. Rit. in Baren.* 2. *Septembr.* 1690. in qua respondit = *Concedendum esse Magistratui Baren. Scamnum sivè Sedile ligneum, sinè suppedaneo, panno coopertum; tàm in Ecclesiâ Cathedrali, quàm in omnibus aliis Ecclesiis Sæcularium, & Regularium extrà Præsbyterium*. Quod Decretum iterùm probavit in *Aprutina* 6. *Octobris* 1696, *in resp. ad* 8. in quâ referente clar. memor. Card. meo Petrucci, fuerunt proposita, & resoluta etiàm alia dubia sequentia.

I. An, & quotuplici ductu sit thurificandus D. Præses Regius Provinciæ Aprutinæ, dùm assistit Missæ cantatæ, quæ solemniter celebratur.

II. *An sit thurificandus eodem tempore, quo thurificatur Episcopus, & quatenùs post, an ante, vel post Canonicos?*

III. *An eidem Præsidi dandum sit osculum Evangelii, & quatenus affirmativè, an eodem tempore, quo Evangelium osculandum datur Episcopo, & à quo sit dandum?*

IV. *An eidem Præsidi sit dandum osculum pacis eodem tempore, quo datur Episcopo, & quo instrumento, atque an ante, vel post Canonicos?*

V. *An Domini Regii Auditores Regiæ Audientiæ Terami, possint dum assistunt officiis Divinis, sedere in sedibus corамineis, cum brachiorum appodiis, & habere stratum cum pulvinari, stante quod prius, tempore quo aliâ vice aderat in Civitate Tribunal Regiæ Audientiæ, sedebant in scamno ligneo nucis cum postergali, & suppedaneo, quod quidem scamnum adhuc extat in Ecclesiâ.*

VI. *An Magistratui Terami debeatur thurificatio duplici, vel unico ductu, & à quo sit thurificandus?*

VII. *An Episcopus possit concedere Magistratui inferiori, quod thurificetur duplici ductu, contra formam Cæremonialis?*

VIII. *An possit Magistratus Terami, habere, & tenere scamnum in Ecclesiâ cum postergali, Suppedaneo, genuflexorio, & brachiorum appodio?*

Quibus dubiis relatis *Congr. Rit.* respondit.

Ad 1. *duplici ductu.*

Ad 2. *Negativè, quo ad primam partem, & quo ad Secundam servetur Cæremoniale lib.*1. *cap* 23. *in fin.*

Ad 3. *Negativè.*

Ad 4. *post Episcopum dandum esse osculum pacis juxtà Cæremoniale lib.*5. *cap.*24.

Ad 5. *dilata, & videatur de solito.*

Ad 6. *Servetur solitum.*

Ad 7. *Negativè.*

Ad 8. *Detur Decretum in Baren.* 2. *Septemb.* 1690.

6. Et in aliâ Camerinen., subortis inter Episcopum, & Magistratum controversiis de associatione in Solemnitatibus, de appositione stratus, de manuum lotione, de Gubernatoris Sede, & accessu, mandavit servari sequentia sub die 21. *Febr.* 1699.

I. *Magistratus in solemnioribus festivitatibus à Cæremoniali præscriptis absente Gubernatore, habitâ horâ à Magistro Cæremoniarum, seù ab alio Ministro, ad Palatium Episcopi usque ad Portam Cubiculi, quod dicitur Anticamera accedere debet, & Episcopum Cappa indutum ad Ecclesiam comitabitur, peractis functionibus, ad Portam majorem ejusdem Palatii pariter comitabitur, & Episcopus monitus de adventu Magistratus statim ei obviam procedet, & ad Ecclesiam perget.*

II. *Præsente verò Gubernatore obviam procedent Episcopo egredienti, usque ad Portam Palatii ipsius Episcopi, & in accessu ad Ecclesiam Gubernator erit ad sinistram Episcopi, & idem in recessu servabitur.*

III. *E' conspectu Altaris SS. Sacramenti factis inter se debitis salutationibus, Episcopus ad genuflexorium stratu, & pulvinari ornatum praces effundet, & hinc inde ad latera Canonici: Gubernator verò, & Magistratus ad consueta eorum Sedilia pergent, ibique genuflexi versus Altare Sanctissimi Sacramenti orabunt, & quando Episcopus ad Chorum perget, stantes ipsum transeuntem Salutabunt, & idem ordo servandus erit, etiam absente Gubernatore.*

IV. *Si verò Episcopus ad Ecclesiam per parvam Portam perget, Magistratus ad eandem Portam, accedere, & comitare debebit.*

V. *Magistratus non debet genuflectere suprà panniculum, quod omninò prohibuit Sac. Congr. die* 9. *Nov.* 1669.

VI. *Nulla Canonicorum assistentia debetur Episcopo, quando ad Ecclesiam accedit, & per eam incedit, dum est Cappa indutus, secùs verò quando est cum paramentis Sacris, & tunc Gubernator, & Magistratus erunt post Episcopum.*

VII. *Gubernator genuflectere non debet in eodem genuflexorio insimul cum Episcopo, quando est cum Cappa indutus.*

VIII. *Magistratus prout in Cæremoniali, tùm absente, tùm præsente Gubernatore, in lotione manuum inservire valeat.*

IX. *Quando Episcopus Conciones audit, nulla Canonicorum assistentia ei debetur, & tunc Gubernator sedere debet prope Episcopum extrà tamen Baldacchinum in Sede camerali consimili in æquali lineâ, eo modo quo sedere solent Episcopi non Cardinales, & neutra Sedes sit coloris rubei.*

X. *Accedente Gubernatore in habitu ad Ecclesiam, aliquis Ecclesiæ Minister Cottâ indutus porriget eidem aquam benedictam manu, absente tamen Episcopo.*

7. Quæ Decreta cum fuissent per modum Concordiæ proposita ab Eminentiss. DD. Cardinalibus Carpineo, & Petruccio ad hunc effectum Deputatis, & partes noluissent acquiescere: repropositâ Causâ *sub die* 19. *Aprilis* 1698. *Sac. Congr.* declaravit esse omninò servanda, & adhuc partibus reclamantibus *sub d. die* 21. *Febr.* 1699. stetit in Decretis, & silentium imposuit. Verum posteà cum Magi-

Magistratus recusaret occasione celebrationis Missæ Solemnis Episcopi, accedere ad lotionem manuum, ex quo Decretum 8. per illud verbum *valeat* t non esset præceptivum, sed facultativum, & vice versa Episcopus Magistratum censuris minaretur compellere: iterum recursum habuerunt ad eamdem Congregationem, quæ ad removenda scandala, & per modum provisionis *sub die 30. Aprilis* 1701 rescripsit = *dilata*, *& interim per modum provisionis Magistratus teneatur accedere ad lotionem manuum*.

8. Hæc inquam fuit prudentialis provisio. Cæterùm Episcopus fovebat malum jus, & habebat contra se expressam Cæremonialis dispositionem *lib.* 1. *cap.* 11. ubi dicitur = *Ad hujusmodi ministerium lotionis manuum possent invitari aliqui ex Magistratu*. Ex quibus verbis clarè præcipitur, quod manuum lotio in functionibus solemnibus, est actus honoris, & tàm ex parte Celebrantis, quàm servire debentis pœnitùs facultativus; proùt etiam benè hoc innuit *Bauldr. manual. cæremon. cap. XI. artic.* 15. §. 2. *ibi* = *Si celebrans esset S. R. E. Cardinalis, vel Archiepiscopus, vel etiam Episcopus aliquis insignis, possent ad hujusmodi ministerium lotionis manuum ipsius celebrantis invitari aliqui ex Magistratibus, vel ex Proceribus, & Nobilioribus Civitatis, & ità decisum fuit à dicta Congregatione in Fanen.* 26. *Augusti* 1695. Sicque non poterat Magistratus Censuris compelli, quamvis præcedentèr pluriès ad dictam manuum lotionem spontè accessisset: cum in facultativis, non detur præscriptio ex vulgatis.

9. Neque obstat Decretum emanatum in *Anconitanâ anno* 1596. quod referunt *Nicol. in flosc. verb. Episcopus num.* 49. *& Pignatell. consult.* 4. *num.* 14. *in fin. tom.* 4. quia emanavit antequam publicaretur Cæremoniale, cujus evulgatio sequuta est anno 1600. & sic remansit revocatum per hanc legem generalem, ac etiam per allegatum Decretum in Fanen. ex notâ regulâ, quod Decreta posteriora, quando conciliari non possunt, derogant prioribus *Fagnan. in c. quoniam post num.* 56. *de Constit.*

10. Præthereà, sicuti Canonici, qui tenentur in habitu Canonicali Episcopum procedentem ad Ecclesiam ad horas canonicas ex Aulâ comitari, si non accedant, non possunt cogi pœnâ excommunicationis ad associandum, *ùt ex Decreto Congregat. Episcop. & Regular.* 28. *Maii* 1534. probat *Bauldr. Manual. Sacr. cærem. cap.* 9. §. 2. ità multò minus poterit Magistratus laicus Censuris compelli, ad explendum actum, ad quem ex lege Cæremonialis non arctatur (proùt arctantur Canonici) sed invitari posse decernitur, ùt mox supra probavi. Confiteor tamen, quod Magistratus invitatus, non debet recusare, sed promptè, & reverentèr ad lotionem manuum accedere; quia ità ejus gradus ab Ecclesiâ honoratur, Religio fulget; & Majestas Præsulis celebrantis veneratur, ùt decet, si enim contemneret, & sine rationabili causa esset contumax, malè ageret, & Princeps eum cogeret, ad præstandum consueta obsequia.

11. *DEBITUS HONOR, ET LOCUS NON DENEGETUR*. Puta Prælatis, Gubernatoribus, Vicariis, Magistratibus, Suffraganeis, quibus in functionibus Ecclesiasticis locus, & honor, debetur. At quia in ista loci, & honoris destinatione sæpè oriuntur scandala, & perturbationes, cavendum erit hinc indè ab extremis: ideò ùt laici ordinem Leviticum distinctum, & separatum â Deo emulare, & cum eo in Ecclesia locum, & sedem æqualem habere, non præsumant: Ecclesiastici verò apicibus Cæremonialis ita judaicè insistere, & adhærere non debent, ùt ubi ordo hyerarchicus non confunditur, nec deformitas intolerabilis oritur, pro minimis applaudant locum laicis, novitatibus exturbare, præsertim antiquum cum in sedendo attendatur consuetudo, dummodò sit rationabilis.

12. Qualis autem honor debeatur Prælato Præsidi Provinciæ, declaravit *Sacr. Congreg. Rituum in Maceraten.* 5. *Augusti* 1662. modo sequenti.

I. *Gubernatori Maceraten. Præsidi Provinciæ non habenti facultatem Legati de Latere non competere Sedem sub Baldacchino, sed sine solio supra Scamnum Magistratus, nempè cameralem decentem, & disjunctam à scamno Magistratus eidemque unico gradu, vulgò predella tapete obducto, ne dùm Divinis juxtà Presbyterium, sed etiam alibi concionibus audiendis, paritèr suprà scamnum Magistratus perpetuò detinendam.*

II. *Episcopum tamen Præside prædicto præsente nullibi Diæcesis debere à benedictionibus populi, tùm privatis, tùm solemnibus abstinere, sed neque ullum humanitatis actum antequam benedicat erga Gubernatorem Præsidem exhibere.*

III. *Nullam deberi præcedentiam Gubernatori Præsidii Provinciæ suprà Episcopum, etiàm extrà Diæcesim degentem, quamvis Præses in suâ Provinciâ existat.*

IV. *Episcopum non debere obviam ire Gubernatori Præsidi Provinciæ advenienti ad Cathedralem, neque illum ab ea discedentem associare.*

V. *Gubernatorem, seù Præsidem prædictum teneri accedere ad Episcopum, ùt ab eo accipiat Candelam, & Palmam benedictam, etiam cum osculo manus Episcopi; idemque servandum in distributione cinerum, nunquàm tamen teneri Episcopo genuflectere.*

VI. *Canonicos teneri præstare Gubernatori Civitatis Præsidi Provinciæ consueta obsequia, quapropter saltem per duos Canonicos idem excipiatur, & ad Portam Ecclesiæ in discessu associetur.*

VII. *Magistratum teneri præstare Episcopo, & Cathedrali Ecclesiæ consueta obsequia, tùm præsente, tùm absente Gubernatore, & quatenùs renuat compelli posse. At si Magistratus spontè velit ad Cathedralem accedere, & divinis inibi juxtà solitum interesse, aùt antequàm de ejus contumacia per actus positivos Episcopo non constet, nulla ei vis inferatur, vel in eum Episcopus nullum coactionis remedium exequi permittat.*

VIII. *Ad supplendum Magistratui absenti in lotione manuum Episcopi, posse subrogari alios nobiles Viros, quibus tamen locus in scamno Magistratus minimè assignetur, sed qualibet vice in ipso solemnitatis peragendæ actu, seligendos, & vocandos, & quod fieri potest variandos nullâ tamen prævia in scriptis eorum deputatione.*

IX. *Prætereà eadem Sac. Congr. declaravit Gubernatorem Præsidem Provinciæ non Episcopum, non posse sumere paramenta de Altari, ex quo id vetitum sit Prælatis Episcopis inferioribus, etiam usu Pontificalium gaudentibus, præterquàm in Missis Pontificalibus. Quod Decretum habeo authenticum.*

11. Quivè tribuatur Episcopo titulari, sivè suffraganeo jurisdictionem in populum non habenti, sed nomine; & vice Episcopi Ordinarii Pontificalia in Ecclesiâ Cathedrali exercenti, innuitur in provisionibus captis ab *eadem Rituum Congregatione in Veliterna*, in qua pro parte illius Suffraganei propositis dubiis.

I. *An saltem aliqui Canonici teneantur eidem Suffraganeo obviam ire usque ad Ostium Ecclesiæ, ibique ex iisdem dignior aspersorium porrigere, & in reditu, usque ad eamdem Januam comitari, dum Cappa indutus ad Pontificales functiones obeundas accedit, Antecessoris conniventia minimè obstante?*

II. *An eidem Suffraganeo debeatur Genuflexorium cum stratu, & pulvinaribus ad orandum ante SS. Sacramentum, dum occasione earumdem functionum Ecclesiam ingreditur?*

III. *An Suffraganeo facienti ordinationes generales in aliquo ejusdem Ecclesiæ Sacello (propter impedimentum Altaris Maioris ex causa recitationis horarum in Choro) debeant in eodem Sacello assistere aliqui ex Canonicis.*

IV. *An dum assistit Concioni, Prædicatoris salutatio, ei prius dirigi debeat distinctè ab illa Canonicorum, & Magistratus Secularis.*

Sac. &c. die 6. Septemb. 1698. respondit.

Ad 1. posse de licentia Eminentissimi Decani Episcopi Ostiensis, & Veliterni deferre Cappam, & in hoc casu teneantur duo Canonici ire usque ad Ostium Ecclesiæ, & dignior porrigat ei Aspersorium, quo Suffraganeus se ipsum tantùm aspergat, & paritèr eum associent in reditu usque ad eundem locum.

Ad 2. in Voto Magistri Cæremoniarũ.

Ad 3. servetur Pontificale cum Missa solemni in Altari Majori præsente Clero.

Ad 4. Affirmativè quatenùs sedeat in Presbyterio.

14. Responsio ad primum dubium correspondet oppositioni factæ à Canonicis illius Cathedralis, nempè Suffraganeo non competere jus deferendi Cappam in Ecclesiâ non sua, hocque innixum videbatur in textu *Cæremonialis lib. 1. cap. 3.* ubi dicitur = *Quoad Cappas verò, quibus Episcopi in propriis Ecclesiis utuntur, & inferiùs = extrà Diœcesim, & Ecclesiam suam Episcopi non utuntur Cappâ, præterquam in Romana Curia, cum in Divinis Pontifici Maximo, vel Sacro Cardinalium Collegio præsente assistunt.* Unde inferebatur, quod cum Suffraganeus Veliterni esset à Cardinali Decano Episcopo delegatus ad exercendas functiones Pontificales tantummodò, non posset uti Cappa in Ecclesia non sua, cum hæc intèr Vestes Pontificales non connumeretur: Et sic Sacr. Congregat. agnoscendo vim objectionis, rescripsit, quod posset illam deferre de licentiâ Cardinalis Episcopi. Cæterùm loquendo de Coadiutore Episcopi cum futura Successione, aliàs eadem Congreg. declaravit Cappam esse ornamentum dignitatis Episcopalis, mozzettam verò cum Rocchetto esse proprium signum ejus, penès quem est Dignitas, & jurisdictio, ut habetur in Decretis per extensum relatis à *Quarant in Summ. Bullar. verb. Archiepiscopi auctoritas post num. 12.* Votum Magistri Cæremoniarum, (ad quod refertur responsio data ad secundum Dubium erat negativum, nempè Genuflexorium cum Stratu, & pulvinari non deberi Suffraganeo; sed pulvinar super Genuflexorio nudo, & quatenus Genuflexorium non adesset, quod daretur pulvinar super primo gradu Altaris.

Responsio autem data ad quartum correspondet alteri objectioni Capituli Canonicorum asserentium, Suffraganeos Veliternos nunquam habuisse locum, nec Sedem in Presbyterio, & proindè non deberetur distincta salutatio, cum esset à corpore Capi-

tuli

tuli Extraneus, & ideò quia objectum fulciebatur probationibus, Congregatio dixit deberi distinctam salutationem, quatenùs sederet in Presbyterio.

15. Et quia in aliis præeminentiis, & juribus præfatum Suffraganeum excessisse modum, Capitulum conquerebatur eodem tempore per viam reconventionis, proponi curavit dubia sequentia.

I. *An Suffraganeus Veliternen. occasione functionum Episcopalium solemnium teneatur se parare in Sacristiâ, vel potiùs paramenta sumere ab Altari, vel in faldistorio?*

II. *An valeat deferre Cappam Pontificalem in accessu, & recessu ad Ecclesiam Cathedralem, & quatenùs Affirmativè?*

III. *An possit sibi deferri facere caudam ejusdem Cappæ per alium, seù potius illa deferre teneatur involutam sub brachio sinistro?*

IV. *An similiter possit sibi deferri facere caudam vestis violaceæ, unà cum elevatione fimbriæ anterioris in plano pavimenti Ecclesiæ?*

V. *An eidem accedenti ad Ecclesiam porrigi debeat Aspersorium ad Januam Ecclesiæ per aliquem ex Canonicis, & an possit Alumnos Seminarii, aliosvè circumstantes aspergere, vel potius aquam tantùm recipere extremitate digitorum?*

VI. *An possit per Civitatem uti Mantello oblongo coloris violacei cum signis rubeis super Vestem nigram interiorem, vulgò Zimarra?*

VII. *An perCivitatem possit sibi deferri,& elevari facere Umbellá sericá viridis coloris?*

VIII. *An dum assistit Concioni possit sedere in Sede separata à Canonicis, vel potiùs debere sedere in eodem scamno Canonicorum, absque tapete, & pulvinari, primus inter illos, & in quo habitu?*

Quibus Sac. Congr. eadem supradicta die respondit.

Ad 1. si accedat cum Cappa: in faldistorio: aliàs in Sacrario.

Ad 2. jam provisum.

Ad 3. Negativè quoad primam partem, & affirmativè quoad 2.

Ad 4. Negativè.

Ad 5. jam provisum.

Ad 6. Negativè.

Ad 7. Negativè.

Ad 8. dilata.

16. Episcopi enim titulares, qui carent Clero, & plebe, & Ecclesiam habent apud infideles, in juribus præminentialibus, differunt ab aliis, qui in suis Ecclesiis exercent jurisdictionem: quia hæc non ab ordine tantùm, sed à Dignitate conjuncta cum administratione proveniunt, ideòque inter Episcopos ultimo loco sedere debent quamvis antiquiores sint *Franc. de Ecclesf. Cathedr. cap. 32. nu. 146.* Et quia ùt plurimum vagabundi erant ut illos vocat *Concil. Trident. sess. 14. cap. 2. de reform.* ideò hodiè non creantur nisi pro Ecclesiis Cardinalium, & illis, quæ eos solent habere, & in Ecclesiis Germaniæ, ùt advertit *Ricc. prax. rer. for. Ecclef. par. 4. resol. 429.* ubi in *resolut. 432.* firmat, quod si conferant primam Tonsuram absque licentia proprii Ordinarii, non incidant in pœnas Sacr. Concil. Trident. quod verum non puto, quia *Concilium in secunda parte d. cap. 2. sess. 14.* quæ est dispositiva, non de Episcopis titularibus Pontificalia exercentibus tantùm, sed absolutè de ordinantibus,& promoventibus,etiam ad primam Tonsuram expresè loquitur.

17. Item tales Episcopi titulares Suffraganei, non dispensant super interstitiis, nisi habeant speciale mandatum, ueque votum habent in approbatione ordinandorum, nisi sint ex numero Examinatorum, proùt *Sac. Congr. Episcop. & Regular. sub die 14. Februarii 1585.* respondit Suffraganeo Brixionen., cui quoque subjunxit.

I. *Quod Episcopus ex justa causa potest transferre Dedicationis Ecclesiæ festum in aliam diem magis congruam Speculat. conf. 4. par. 3. rub. 52.*

II. *Quod Ecclesiæ possunt consecrari sine Altaribus, & c. contrà Glos. in cap. 1. de consecr. Ecclef. Host. & DD. in c. proposuisti eod. tit.*

III. *Quod Suffraganeus, ubi per Diœcesim pro Pontificalibus exercendis proficisci contigerit, expensas ab Episcopo habere debet.*

IV. *Quod Sacramentum confirmationis est administrandum cum Pluviali, Mitra, Amictu, & Stola.*

Item non possunt visitare Clausuram Monasteriorum Monialium, nisi sint simul Vicarii Generales, & ab Episcopis quorum sunt Suffraganei facultates Vicariorum Generalium, vel aliud speciale mandatum habeant, proùt pro Suffraganeis Germaniæ, declaravit *Congregat. Concil. 17. Junii 1630. lib. 4. dec. fol. 300.*

18. Vicario autem Generali Episcopi, tàm præsente, quàm absente Episcopo debetur locus, & præcedentia suprà Canonicos, & Dignitates in Ecclesiâ, & Choro, extrà in processionibus, ac in aliis actibus publicis, & privatis, etiam in Synodo, ùt declaravit *Sac. Congreg. Rituum 28. Novemb. 1595.* quàm per extensum refert *Ricc. in prax. part. 4. resolut. 390. num. 8.* & concordant illa Decreta, quæ refert *Barb. in collect. dec. Apostol. verb. Vicarius Generalis collect. 714. num. 7. 8. & 9. Pignatell.*

gnatell. consil.64. num.10. & 11. tom.3. Si verò Vicarius sit unus de gremio Capituli, tunc debet sedere in loco suæ receptionis in suo stallo, & habitu Canonicali *Barbos. d. collect. 714. num. 10. & collect. 98. n.6.* nec in Capitulo, & aliis actibus Capitularibus præcedit alios Canonicos, quia tunc non consideratur tanquàm Vicarius, sed ut Canonicus *Gratian. discept.106. num.1. Barbos. ubi supra d. collect.98. num.1. & 7. Panimoll. dec.1. annot.5. num.46.* Si autem vult præcedere Canonicis debet habitum Canonicalem dimittere, & tunc non poterit distributiones percipere, quia ad illas percipiendas nullum jus habet tanquam Vicarius, sed tanquàm Canonicus, ideò si velit eas lucrari, debet in actibus prædictis, sicùt etiam in processionibus interesse tanquàm Canonicus, ut pluries declaratum fuit à Sac. Congreg. Rituum, cujus Decreta referunt *Barb. d. collect.98. Panimoll. loc. cit. num.49. & Pignatell. d. consult. 64. num. 21. tom.3.* Et si Canonici, & Dignitates incederent sacris vestibus induti, tunc Vicarius non præcedit, etiam si non sit de corpore Capituli, & non obstante contrariâ consuetudine, proùt semper constanter respondit sæpissimè *eadem Congr. Rituum apud Pignatell. d. consf.64. num.15. & 16.* ubi per extensum quamplura Decreta congerit.

19. *NUTU MAGISTRI CÆREMONIARUM.* De Cæremoniarum Magistro, dicit *Biss. Hierurg.* quod non habet determinatum locum, cum de ratione sui officii, modo unum, modò alium, secundum quod ipse indicabit opportunum teneat, *litt.C. nu.197. §.2.* At cùm de hoc dubitari contigisset *in una Viterbi. n. 30. Aprilis 1701. Sacr. Congreg. Rituum* respondit = *Deutur Decreta in Patavina 28. Nov. 1619. & 8. Maji 1617.* (quatenùs vera sint) hæc Decreta, ut refert *Barbos. collect. dec. Apostol. 459. num.7.* firmant, quod Magister Cæremoniarum, etiamsi sit Cappellanus in actu exercitii debet sedere apud Celebrantem, vel ejus Assistentes, quando verò, non est in actu Ministerii, sedere debeat in Choro inter Præbendatos, vel Presbyteros, vel Clericos sui Ordinis servato ordine suæ receptionis. Huic autem donec certum stipendium assignatum fuerit debet de salario ab Episcopo, & Capitulo pro medietate provideri, ùt decisum fuisse refert à Sacr. Congreg. Rit. *Barbos. in sum. decis. Apostol. collect. 459. num.4.* & etiam à Sac. Congreg. Episcop. *Nicol. in flosc. verb. Magister. num. 1. ubi num. 2.* quoad hoc officium exercendum non debet compelli Canonicus.

20. *ET DECRETORUM SAC. CONGREGAT. RITUUM.* Hæc Decreta generalia quæ mandant, quod in festis duplicibus Anniversaria, & Missæ Cantatæ de requiem celebrari possint ex dispositione Testatorum quotannis recurrente tantùm die obitus ipsorum Testatorum, in cæteris autem diebus, celebrari debeant Missæ de festo duplici currenti, non obstante contrariâ Testatorum voluntate, seù consuetudine; sed juxtà eorumdem benefactorum mentem applicetur Sacrificium, fuerunt approbata ab Alexandro VII. 5. Augusti 1662. & 22. Januarii 1667. & posteà à Clem. IX. 23. Septembr. 1669. eaque per extensum refert *Romaguer. in glos. ad Synod. Gerund. lib.3. tit.9. cap.3. & 8.* De Missâ autem Conventuali, quod non celebretur pro defunctis, quando per annum officium est duplex, vel semiduplex clarè probat *Rubrica Missal. tit. de miss. defunct. §.1. & 2.* quàm examinat, & sequendam esse tenet *Fagn. in c. cum creaturâ num.23. & trib. seqq. de celebr. miss.* quia semper debet concordare cum officio *Gavant. part.1. tit.4. Miss. Vot. S. Ma ia litt.P.* neque curandum de contrariâ dispositione Testatorum, si adesset; quia horum voluntas non debet Rubricas subvertere, nec legis constitutionem generalem immutare, ut inquit *Passerin. in c. religiosus §. sanè nu.108. de testam. in 6.* & in puncto onerum Missarum *Gavant. thes. Sac. rit. part.3. tit.12, num.32. in fin.*

21. *DE PRIMO TRANSLATO.* Rubrica generalis Breviarii *cap.10. de translat. fest. n.7.* ita disponit = *Si plura festa IX. lectionum transferenda sint, prius transferatur duplex, quàm semiduplex, & inter plura duplicia quod est magis solemne, semper prius transferatur, & prius celebretur alioquin si sint æqualia; unum ante aliud transferatur, & ordine quo erant celebranda in propriis diebus.* Nonnulli non percipientes rectè sensum supradictæ rubricæ, putarunt, quod de festo translato sit faciendum officium die immediatè sequenti non impedito, non obstante festo prius translato æqualis ritus, proùt vidimus adnotatum in Ordinario Romano anno 1696. in festo S. Henrici Imperatoris: Eo ducti fundamento, quia festum quod uno tantùm die transfertur, censetur suo die fieri, quia in ipso die, in quo incidit adhùc potest habere primas Vesperas, vel commemorationem; unde ad removendos errores, sub die 22. Decembr. 1696. fuit in Congr. Rituum propositum dubium.

An festum translatum, quod potest in sequentem diem immediatè sequentem transferri, debeat recitari antea alia festa prius translata, quando sunt æqualis ritus?

Examinatis Decretis in hac re aliàs emanatis (quæ videbantur inter se pugnare) nempè in una *Ordin. Cappuccinorum 30. Septembr. 1679.* in qua data fuerat responsio affirmativa in *Lycien. 24. Nov. 1691. in Suessana 11. Julii 1695.* in quibus negativa prodierat: ac perpensis DD. authoritatibus scilicet *Gavan. in c.10. de occurrent. off. seù de transl. fest. n.7. Guyet. in Heorotolog. sivè de fest. prop. lib.4. cap.7. Biss. de sac. Rit. lit.O. n.127 §.4.* omnes negativam partem sequentiùm, ead. Congr. sub dicta die respondit = *Officium celebrandum esse de primo translato.*

22. Quæ

22. Quæ tamen regula erit limitanda, quotiès festum Annunciationis B. M. V. occurrens in feriâ 6. Parasceve, vel in Sabbato Sancto, sit transferendum ad fer. secundam post Dominicam in Albis: nàm tunc alia festa prius translata, quæ non sint altioris ritus, sivè in d. die incidentia, protrahenda sunt ad aliam diem non impeditam: quia per Decretum d. Congr. emanatum 11. *Martii* 1690. prædicta dies fixa est unà cum præcepto audiendi Missam, & vacandi ab operibus, pro d. festivitate, ut declaravit 14. *Junij* 1692. *Bullar. Innoc. XII.* 106.

23. *SED SUB RITU DUPLICI MINORI CELEBRETUR*. Quandoque solet Congr. Rit. Officium aliquod particulare alicujus Sancti, loco, Diœcesi, Religioni, aùt uni Provinciæ jure concessum, ex gratiâ (rationabili aliqua causa impellente) aliis locis, Diœcesibus, Religionibus, & Provinciis per extensionem indulgere. Verùm quia hi qui gratiam extensionis impetrant, officium recitant sub eodem ritu primis concesso, ut plurimùm duplici primæ, vel secundæ classis (proùt accidit de Sancto Narciso primæ class. Principali Patrono Gerundæ cujus officium per extensionem celebratur in omnibus Hispaniæ Regnis 19. Martii, & propterea de Sancto Joseph eadem die occurrente nihil fit) ad removenda hujusmodi absurda, quæsitum fuit in eadem Congregatione.

Sub quo ritu in dd. Hispaniæ Regnis (exceptâ Civitate Gerundæ) sit celebrandum officium S. Narcisi, & sub quo ritu censeri debeat indultum officium per extensionem in cæteris casibus, quando à Sac. Congr. non exprimatur?

Et Congr. examinatis Decretis, sub die 3. Augusti 1697. respondit = *officium Sancti Narcisi recitandum esse in Civitate, & Diœcesi Gerundæ 29. Octobris cum Missâ sub ritu duplici primæ Classis cum octavâ, die verò 18. Martij de eo fiat commemoratio tantùm, sicùt quadragesimali tempore fit de simplicibus. In cæteris autem Regnis Hispaniarum recitandum esse sub ritu duplici minori d. die 29. Octobr. tantùm, reformando Decreta annorum 1682., & 1689.*

34. *SED SERVETUR DECRETUM GENERALE*. Decretum istud, quod habeo penes me authenticum; est tenoris sequentis = *Cum aliàs Sac. Rituum Congr. decreverit officia Sanctorum ad libitum non esse transferenda, quando dies eorum festivitatum sunt impediti die Dominico, aùt aliquo alio die festorum mobilium; quæsitum fuit declarari, quæ regula servanda sit quando occurrunt eodem die cum officiis Sanctorum Kalendarii proprii, vel translatis; Vel demùm semel per hebdomadam, per mensem recitari concessis? Et Sac. eadem Congr. respondit, prædicta officia Sanctorum ad libitum, etiam duplicia, occurrentia in diebus Dominicis, octavis, & Natalitiis Sanctorum alicujus Religionis, vel Diœcesis ex vi* Kalendarii *proprii à Sede Apostolicâ approbati, quamvis sub ritu semiduplici de præcepto celebrandis, non esse transferenda, sed omitti debere. Si autem occurrant eodem die, in quo alias aliquod festum translatum poni deberet, tunc liberum fore declaravit eadem officia ad libitum recitare, & officium translatum ulteriùs ad aliam diem non impeditam transferre. Proùt etiam omisso officio, quod semel per hebdomodam, aùt per mensem ex Apostolico Indulto recitari concessum est, officium ad libitum eodem die occurrens recitari posse decrevit. Et ità ab omnibus, qui ad horas canonicas tenentur, servari mandavit, die 24. Januarii 1682.* Et hic notandum est: quod Congregationes, Religiones, sivè Ecclesiæ, vel Nationes, quibus concessum fuit à Sede Apostolicâ, ùt semel, vel pluriès in singulis hebdomadibus, vel mensibus, possint celebrare officium de Sanctissimo Sacramento vel de Sanctis in diebus non impeditis aliquo festo duplici, vel semiduplici, non possunt hujusmodi officia facere in diebus Quadragesimæ, Adventus, Vigiliarum, & Quatuor temporum, etiàm si Indulto de his diebus nulla sit facta specialis mentio, ùt novissimè declaravit Sac. Congr. Rit. in subnexo generali Decreto.

DECRETA
GENERALIA.
CIRCA RUBRICAS.

„ Cum Sacrorum Rituum Congregationi demissè supplicatum fuerit Sequentia dubia declarare.

„ Primùm. An, cum multis Congregationibus, Religionibus, sivè Ecclesiis, vel Nationibus concessum sit à Sanctâ Sede Apostolicâ ut semel, vel pluriès in singulis hebdomadibus, vel mensibus celebrentur varia Officia per annum, V.G. de SSmo Sacramento, vel de Sanctis in diebus non impeditis aliquo festo duplici, vel semiduplici, liceat ejusmodi Officia facere etiam in diebus Sanctæ Quadragesimæ, Adventus, Vigiliarum, & Quatuor temporum, etiam si de his diebus nulla sit facta specialis mentio in aliquibus Officiorum concessionibus?

„ Secundum. An dies impeditus festo duplici, semiduplici pro dictis Officiis recitandis, intelligantur etiam dies, in quibus ponendum est Officium de festo duplici, vel semiduplici translato, quemadmodum dicitur responsum fuisse olim à Sacra Congregatione; Quod scilicet festum duplex, vel semiduplex etiam translatum, necnon dies Octavæ sit dies impeditus respectu talium Officiorum.

„ Tertiùm. An Regulares absque speciali privilegio, sed sola communicatione privilegiorum aliarum Religionum possint adde-

„ re

" re nomen Sancti Fundatoris in Litaniis, & " Confiteor, itemque recitare Officia, & Missas concessas aliis Religionibus.

" *Sacrorum Rituum eadem Congregatio ad relationem Eminentissimi, & Reverendissimi Domini Cardinalis Colloredo respondit.*

" *Ad Primum negativè, & hujusmodi indulta non habere locum in feriis Adventus, Quadragesimæ, Quatuor temporum, Vigiliarum, sivè cum jejunio, sivè absque jejunio, nec in feriâ secundâ Rogationum, nec in alia feriâ, in quâ secundum Rubricas sit reponendum Officium Dominicæ.*

" *Ad Secundum Affirmativè.*

" *Ad Tertium Negativè in omnibus.*

" *Et ità declaravit, ac Servari voluit. Ac insuper ut Declarationes, seù Decreta prædicta omnibus innotescant, typis ea imprimi mandavit, die 20. Martii* 1706.

G. Card. Carpineus.

Loco ✠ Sigilli.

B. Inghirami Sac. Congr. Secr.

25. *DE IDENTITATE*. Decretum generale, quod hoc mandat, reperitur impressum in Breviario. Ad probandam autem Reliquiæ identitatem non requiritur certitudo phisica, sed practica, & moralis, ex rationibus probabilibus orta, animum prudentis moventibus ad credendum ità esse, ut claré habetur ex Decreto *Concilii Trid. de reliq., & vener. Sanctor., & in cap. placuit de consecr. dist.*1. Probatur igitur identitas, 1. Bullis Pontificis, aùt Instrumentis publicis, 2. Scriptura subscripta, à Superiore Ecclesiæ, & duobus testibus, vel saltem subscripta à Superiore cum suo Sigillo, 3. Scriptura etiam non autentica, sed antiqua reperta apud Reliquias, 4. traditione, seù publica voce, & fama constanti, 5. lapide marmoreo, aùt inscriptione antiqua nomen Sancti continente, ubi Reliquia reperitur, 6. juramento saltem duorum proborum hominum, 7. ex aliis argumentis, & conjecturis, quibus probatur identitas omnis rei juxtà generalem regulam apud *Rot. coram Cavaler. dec.*146. *num.*2., *& coram Coccin. dec.*1873. *n.*48. *Gratian. disc.*554. *n.*56., *ubi de nomine, & cognomine.*

26. Et hic admonendi sunt Mistagogi, aliivè Favissarum Custodes, ne permittant, quod Sacræ Reliquiæ nudis manibus tangantur, aut nudæ exponantur, sed per Sacerdotes tantùm, quando necessitas urget panno serico cooperiantur: nàm Romanæ Ecclesiæ consuetudo abhorruit summis digitis corpora Sanctorum eorumque Reliquias attrectare, ut observat *Ferrand. Anicien. disq. reliq. lib. primo cap.*3. *sect.*2. §. *Mirifice*: qui Author in §. *His autem eod. loco pag.*127., & 128. refert verba D. Gregor. relata in Vita, scripta à *Ja. Diacono lib.* 2. *cap.* 42., ac dicta Legatis Constantiæ Augustæ quæ sunt hæc = *Romanis consuetudo non est, quando Sanctorum Reliquias dant, ut quidquam tangere præsumant de corpore, sed tantummodò in Pyxide Brandeum mittitur, atque ad sacratissima corpora ponitur*: *Et cap.*2. *art.*3. §. *Id quod* refert aliam Sententiam ejusdem Sancti sic expressam = *In Romanis namque, vel totius occidentis omninò intolerabile est, atque sacrilegium, si Sanctorum Corpora tangere quisque fortasse præsumat, quod si præsumpserit certum est; quia hæc temeritas impunita nullo modo remanebit*: quàm etiam *Divus Carolus in Concil.*4. *Prov. tit. de Sacr. Reliq.* reassumendo prohibet, nè Sacræ Reliquiæ per laicos cujusvis ordinis, & Dignitatis tangantur; quod advertit etiam *Pac. Jor. lucubr. tom.*3. *lib.*7. *tit.*1. *n.*130., & 131.

27. Neque patiatur Episcopus, quod tangantur per Moniales, vel asserventur in Clausura: sed omninò curet, quod custodiantur in exteriori Ecclesia, ut monet ibid. *Pac. Jord. n.*134. *Barb. collect. decis. Apostol.*506. *nu.*16., & *collect.*646. *nu.*11. *Tambur. de jur. Abbat. disp.*24. *quæst.*2. *n.*5., nec permittat, quod educantur à thecis, sivè loculis earum, sed Vascula in quibus asservantur, & includuntur sint firmiter Sigillo occlusa *Nicol. lucubr. can. lib.*3. *tit.*45. *num.*4.

28. *UT MISSA CONCORDET CUM OFFICIO*. Rubrica Missalis hæc habet = *Missa quotidie dicitur secundum ordinem Officii &c.* & infrà = *Missæ votivæ in Missis privatis dici possunt, pro arbitrio Sacerdotum quocumque die officium non est duplex &c. id verò passim non fiat, nisi rationabili de causâ, & quoad fieri potest, Missa cum officio conveniat*. At hodie increbuit ita usus Missarum Votivarum, & defunctorum, ut exceptis Dominicis, & festis duplicibus, in pluribus Ecclesiis Suppellectilia Sacra Missę currentis, juxtà Kalendarium correspondentia, nec minus exponantur in Sacrario: quia, vel nemo, vel pauci prædictam Rubricam servant: Et id quod fieri non debet frequentèr, sine rationabili causa, ut dicta rubrica disponit, jam vitio temporum transit in absolutum arbitrium: ideoque Episcopus hic in memoriam reducit Presbyterorum rubricæ dispositionem, ad hoc ut hi, qui præcisam obligationem non habent celebrandi Missas Votivas, seù defunctorum, sensui Ecclesiæ conformari procurent.

29. Potest tamen Presbyter sæcularis licitè celebrare Missam de Sanctis Regularium in eorum Ecclesiis, recurrente die festo, & se uniformare illorum ritui, quamvis officio proprii Kalendarii non conveniant, proùt declaravit Sac. Congr. Rituum in subnexa causa.

PP. Tertii Ordinis Sancti Francisci quærunt.

I. An

I. *An diebus Dominicis, aliisque diebus quibus in ipsorum Ecclesiis celebratur de Sanctis Ordinis sub ritu duplici, Sacerdotibus exteris ad eam confluentibus, permitti debeat celebratio de Dominicâ, vel alio festo, vel etiam de requiem? & quatenùs affirmativè, an in Missâ de Dominica, aliisque festis, debeant Sacerdotes exteri uti paramentis competentibus dictis Dominicis, & festis, vel possint se conformare paramentis, quibus eisdem diebus utuntur Fratres?*

II. *An Fratres diebus quibus propria officia celebrant sub ritu dup. celebrantes in alienis Ecclesiis, possint celebrare Missas cum dictis Officiis concordantes, vel possint celebrare de aliis conformando se ritui earumdem Ecclesiarum, ac etiam de requiem? & quatenùs affirmativè quoad primam partem, quid quoad colores paramentorum?*

III. *An Sacerdotes exteri confluentes ad ipsorum Ecclesias ut suprà, & celebrantes de Sanctis Ordinis fer. fer. possint in Missis se uniformare cum Fratribus quoad Credo, & quoad numerum orationum more duplicium?*

IV. *An diebus Dominicis, quibus tàm Fratres, quàm exteri celebrant de Dominica, possint exteri uti coloribus paramentorum, quibus utuntur Fratres ratione alicujus octavæ, & Fratres celebrantes in alienis Ecclesiis uti coloribus juxtà ritum earumdem, & an tàm exteri in Ecclesiis Fratrum, quàm Fratres in alienis, possint apponere commem. octavæ ut supra occurrentis servata rubrica de duplici Oratione habenda in Dominicis infrà octavam?*

V. *An in officio ad Hymn.* Iste Confessor *pro SS. Confessoribus quoties eisdem fixa dies est assignata, quæ non est dies obitus, recitari debeat* ℣. Meruit beatas scandere sedes, *eo quod re verà officium fiat de die obitus, & quatenùs affirmativè, an eadem regula servanda sit in officiis de Confessoribus translatis, dummodò officium sit de die obitus?*

Sac.Congr.Rituum die 11.Junii 1701. respondit.

Ad 1. quoad primam partem dubii negativè, quando festum celebratur cum solemnitate, & concursu populi, & quoad secundam partem jam provisum.

Ad 2. ut ad primum.

Ad 3. Posse.

Ad 4. Posse.

Ad 5. Negativè.

30. *NEC VARIETUR*. Bulla Pii V. Missali præfixa mandat, quod Missa celebretur juxtà formam traditam in Rubricis, & prohibet nè fiat ulla mutatio, aut detractio: unde sequitur quod color paramentorum non possit ad libitum variari: qui enim oppositum sentiret, censuram *Concilii Trid. sess. 7. can. 13.* incurreret, quia est Rubrica præceptiva, dum jubet per verbum *debent*, quod necessitatem inducit, ut de statuto per Papam confirmato per verbum *debent* dixit *Rot. coram Coccin. dec. 179. n. 1.*, & sic meritò *Carol. Bartol. à Platea in Opusc.*, quod edidit anno 1682. sub titulo *l. Iride Sac.* dixit in *Rubrica cap. 5.* = *Che l'uso e diversità prescritta de i colori appartiene à i Sagri Riti, ne potersi trasgredire senza grave colpa*, & in corpore = *Dal che chiaramente si scorge, non andare esente di grave peccato, senza causa ragionevole, chi in cosa tanto osservata dalla Chiesa, e di tanta riflessione manca dalla dovuta ubbedienza*: & *in cap. 33. §. 1.* loquendo pariter de coloribus = *Le rubriche obligano à guisa di leggi sotto pena di colpa grave, non essendo lecito, senza special facoltà del Pontefice mutar punto ciò che spetta a i Sagri Riti*: à quo non discrepant *Gavant. in rubr. part. 3. tit. XI. n. 13. Pac. Jord. elucubr. tom. 1. lib. 4. tit. 1. num. 330.*, ubi hæc habet = *nihilque addendum, vel prætermittendum privata auctboritate, alioquin mortaliter peccatur, nisi levitas materiæ excuset*. Igitur qui in Missis defunctorum pro Nigro colore uteretur violaceo absque necessitate, rubricam offenderet in re gravi, & non esset immunis à culpa: quia temerè illum reduceret, & Ecclesiæ ritibus se conformare contemneret.

31. *SERVETURQUE INDULTUM ADAMUSSIM*. Plures abusus irrepserant in usu Indultorum habendi Oratorium privatum, quos *Sac. Congr. Concilii*, (Sanctiss. D. N. Clem. XI. approbante) Decreto generali emanato 15. *Decembr. 1703., & publicato 8. Jan. 1704.* eliminare curavit inhibendo. Primò Episcopis, & majoribus Prælatis, ac etiam Cardinalibus, ne sub prætextu Privilegii in corpore juris clausi extrà Domum propriæ habitationis (sivè intra, sivè extra Diœcesim) erigant Altare pro celebranda Missâ, seù celebrari facere. Secundò Regularibus cujusvis ordinis, etiam Soc. Jesu, & S. Jo. Hierosolymitani, & quibuscunque aliis Sacerdotibus etiamsi essent Episcopi, nè audeant celebrare in Oratoriis privatis, quæ per Sedem Apostolicam concedi solent, in diebus solemnioribus in Indulto exceptis, in reliquis vero diebus, prætèr unicam Missam horâ debitâ, & nunquam post meridiem. Tertiò declarando, personas contravenientes huic Decreto Ecclesiæ præcepto de audiendâ Missâ non satisfacere, & Regulares privilegio Altaris portatilis tanquàm per Concilium revocato, uti non debere, nec posse. Quartò facultatem delegatam Ordinariis locorum tribuendo, procedendi contrà quoscunque contravenientes quamvis Regulares ad pœnas præscriptas à Con-

Concilio Sess. 22., ac etiam ad Censuras latæ Sententiæ; ùt latius in Decreto quod datur subnexum.

DECRETUM

De Celebratione in Oratoriis privatis.

„ QUoniam Sancta sanctè tractanda sunt, „ ac præsertim tremendum incruenti Sacrificii Mysterium, quod omni Religionis „ cultu, & veneratione peragendum est; Propterea super observandis, & evitandis in „ celebratione Missarum in Sacrosanctis Oecumenicis Conciliis, ac præsertim Tridentino sub *cap. unico sess.* 22. inter cætera „ statutum est, vt tantum Sacrificium solummodò in Ecclesiis, aut Oratoriis Divino tantùm Cultui dicatis celebraretur, „ præcipiendo Episcopis, & locorum Ordinariis, nè privatis in Domibus, atque „ omninò extrà Ecclesiam peragi paterentur; „ Ac subindè Sacra Congregatio Eminentissimorum, & Reverendissimorum S. R. E. „ Cardinalium ipsius Concilii Tridentini executioni, & interpretationi præpositorum „ sæpè sæpiùs per opportuna Decreta obrepentes abusus eliminavit. Modernis tamen „ temporibus innotuit Sanctissimo Domino „ Nostro, quod nonnulli Episcopi, sub prætextu Privilegiorum, Cappellis Episcopalibus competentium, & complures Regulares, sub prætextu Privilegiorum, quæ ipsis „ à Sancta Sede indulta noscuntur per hujusmodi Privilegiorum dilationem, seù „ potius excessum, & abusum in nonnullis „ Diœcesibus, præsertim Regni Neapolitani, „ ac in ipsa Neapolis Civitate, ea sibi licere putant, quæ permissa non sunt, quinimmò prohibita: Siquidem nonnulli Episcopi, etiam in aliena Diœcesi, & extrà *Domum propriæ habitationis* in privatis Laicorum Domibus erigi faciunt Altare, ibiquè „ per unum, aut plures ex suis Cappellanis „ vivificam Christi Hostiam immolare; Regulares verò in quibusdam Magnatum, „ seù aliarum Nobilium Personarum privatis „ Oratoriis, quæ certis quandoquè ex causis à S. Sede Apostolica concedi solent, „ celebrare audent, vel plures Missas quàm „ in ipsis celebrare sit indultum, *vel absque præsentiâ Personarum, quarum contemplatione gratiosa concessio emanavit*, vel extra debitas „ horas, & post meridiem, vel illis etiam „ diebus, quibus per Constitutiones Diœcesanas, aut etiam per Decreta Sacræ Congregationis Concilii celebrari prohibetur, „ aut quæ in ipsismet Indultis Apostolicis excipiuntur, quominus in iis celebrari possit, „ aut etiam Altari portatili vti non verentur, „ in sanctarum sanctionum contemptum, ac „ Sancti Sacrificii irreverentiam.

„ Quamobrem ad abusus hujusmodi eliminandos, & ad instaurandam venerationem „ tremendo Ministerio debitam, idem SS. Dominus Noster ex unanimi voto R.S.E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, „ inhærendo declarationibus, aliàs hac de re „ editis, expressè declarat, Episcopis, & his „ Maioribus Prælatis, etiamsi Cardinalatus „ dignitate fulgentibus, neque sub prætextu „ Privilegii clausi in corpore Juris, neque „ alio quocumque titulo, ullo modo *licere extra Domum propriæ habitationis* Domibus „ Laicis, etiam in propria Diœcesi, quod „ fortiùs intelligitur in aliena, etiamsi Diœcesani consensus adhiberetur, erigere Altare, ibiquè Sacrosanctum Missæ Sacrificium „ celebrare, seù celebrari facere, ac pari modo in Oratoriis privatis, quæ per S. Sedem „ concessa fuerint, non licere Regularibus cujusvis Ordinis, aut Instituti, seù Congregationis, etiam Societatis Jesu, aut etiam „ cujuscumquè Ordinis Militaris, etiam S. „ Joannis Hierosolymitani, aut aliis quibuscumque Sacerdotibus, etiamsi essent Episcopi, in iis celebrare in diebus Paschatis Sanctissimæ Resurrectionis, Pentecostes, Nativitatis Domini Nostri Jesu Christi, aliisquè „ anni festis solemnioribus, ac diebus in Indulto exceptis. In reliquis verò diebus prædictis Regularibus, seù Sacerdotibus quibuscumque, etiam Episcopis, in præfatis „ Oratoriis celebrare non licere, ubi etiam „ unica Missa, quæ in Indulto conceditur, „ celebrata fuerit, super quo celebraturus teneatur diligenter inquirere, & de eo se optimè informare; Atque illa etiam in casibus permissis celebrari nequeat post meridiem demandando propterea ulterius, ac „ declarando in omnibus hujusmodi casibus, „ Personas quascumque dictas Missas audientes nullatenùs Ecclesiæ præcepto satisfacere; Quo verò ad altare portatile iterum „ inhærendo declarationibus supradictis, censuit licentias, seù Privilegia concessa nonnullis Regularibus in *cap. in his de Privil.*, „ & per aliquos Summos Pontifices aliis Regularibus communicata, utendi dicto Altari portatili, in eoque celebrandi absque Ordinariorum licentia in locis, in quibus degunt, omninò revocata esse per idem Sacrum Concilium, & propterea eosdem „ Regulares prohibendos, nè illis utantur, „ ac mandandum, proùt præsentis Decreti „ tenore mandat Episcopis, aliisque Ordinariis locorum, ut contra quoscumque contravenientes, quamvis Regulares, procedant etiam tanquam Sedis Apostolicæ Delegati

„ legati, ad pœnas præscriptas per idem Sacrum Concilium in dicto Decreto *sess.* 22. usque ad censuras latæ sententiæ, tributa etiam eisdem facultate per hoc Decretum, ita procedendi perindè, ac si per S. Sedem specialitèr concessa fuisset. Et ita Sanctitas Sua declarat, & servari mandat. Romæ hac die 15. Decembris 1703.

B. Card. Panciaticus Præf.

Jo. Dominicus Thomatus Episcopus Cyronen. S. C. C. Secr.

Die 8. *Mensis Januarii* 1704. *supradictum Decretum affixum, & publicatum fuit in Monte Citatorio Curia Innocentiana, ac aliis locis solitis, & consuetis Urbis per me Nicolaum Vasellum SS. D. N. Papa Curs.* Pro D. Mag. Curs. Thomas Orlandus Ap. Curs.

32. Remanet adhùc removere alterum (& fortè non minorem nec spernendum) abusum, qui viget, & nemo est qui videat nempè, quod familiares omnes Domus illius, qui Indulto gaudet, audiendo Missam in privato Oratorio etiam diebus festis, præcepto Ecclesiæ satisfecisse arbitrantur, & hoc evenire puto ex ignorantia Clausularum contentarum in Indulto: Nam clausulæ quibus concedi solet Oratorium privatum, hæc sunt regularitèr.

Volumus autem quod familiares servitiis tuis tempore dictæ Missæ actu non necessariis. ibidem Missæ hujusmodi interessentes, ab obligatione audiendi Missam in Ecclesiâ diebus festis de præcepto minimè liberi censeantur. Pro Infirmo autem etiam Nobili.

Tibi, ùt etiam diebus, ùt præfertur exceptis, si in illis ob infirmitatem Domo egredi non poteris in dicto Oratorio, prædictam unicam Missam celebrari facere, ac illam cum unâ personâ servitiis tuis necessaria dumtaxat audire liberè, & licitè valeas. Vel

In tua, ac unius personæ servitiis tuis necessariæ dumtaxat præsentiâ, celebrari facere liberè, & licitè possis, & valeas. Volumus autem quod alii præter supradictam personam Missæ hujusmodi ibidem interessentes ab obligatione audiendi Missam in Ecclesiâ diebus festis de præcepto, minimè liberi censeantur.

Et pro Oratorio Rurali. *In tuâ, ac familiæ, & Hospitum Nobilium tuorum præsentiâ celebrare facere liberè, & licitè possis. Volumus autem, quod familiares servitiis tuis tempore dictæ Missæ actu non necessariis, ibidem Missæ hujusmodi interessentes ab obligatione audiendi Missam in Ecclesiâ diebus festis de præcepto minimè liberi censeantur.*

33. Ex his inquam clausulis (quæ communes, & ordinariæ sunt) claré patet, quod familiares Indultarii (quorum appellatione veniunt qui actu inserviunt, & vivunt expensis Domini *Barb. appellat.* 96. *num.* 1. tàm sani, quàm infirmi, nisi in actu celebrationis Missæ servitio Domini necessarii sint, Indulto gaudere non possunt; sed ùt præcepto Ecclesiæ de audienda missâ diebus festis satisfaciant ad Ecclesiam accedere tenentur: non obstante, quod contrarius usus oppositum admittat, quia iste usus est corruptela, & malus abusus contrà expressam Papæ intentionem.

34. Neque dicendum, quod usus, sivè consuetudo contraria dictarum clausularum interpretativa vigeat etiam in Urbe sciente, & tolerante Pontifice, per quam tolerantiam, videatur dispensare, quia plures dantur responsiones. Prima quod argumentum approbationis desumptum ex præsumptâ scientiâ Papæ nimis probat, & ideò nihil probat, quia tolerantia hæc dicitur propriè patientia, qua Princeps dissimulat peccata, & tolerat sed non approbat, vel quia non deducuntur in judicio, vel non probantur, vel ex alio prudentialibus motivis adductis per *glos. in c. denique dist.* 4. *verb. venia,* transgressores non punit: sed non per hoc illos dispensat: quia adhunc effectum non sufficit scientia ficta, vel præsumpta; sed requiritur vera.

35. Secunda, quod cum de jure communi *in c.* 1. *c. sicut, & c. unicuique de consecr. distin.* 1. & juxtà mandatum *Concilii Trid. sess.* 22. *de evit. in celebr. Missar.* Missa sit celebranda, & audienda in Ecclesiâ, Indultum Oratorii privati, tanquam odiosum, & præjudiciale cultui Divino, est strictè, & non latè interpretandum *Fagnan. in c. non licet num.* 13. & 14. *de præb.* Undè cum Papa personas digito designet, & famulis actu non necessariis Indultum non suffragari expresè declaret; lata interpretatio (nec in mente, nec in verbis comprehensa) in exitium vergit salutis transgressorum, quia legis transgressio quo clarior, eo pejor, ùt inquit *Navarr. in commentar.* 3. *de regular. num.* 32.

Tertia, quod tunc possit intrare observantia legis interpretativa, quæ excuset transgressores, quoties ex rationabili causâ fuit inducta, nec liquet de mente legis, utpotè, quia verba sunt ambigua, & apta recipere interpretationem: secùs autem si lex clara est, & de mente non potest dubitari, tunc enim contrarius usus non excusat: quia requiritur scientia certa, & consensus Legislatoris in illum non usum, ùt loquendo de Papæ privilegio dixit *Rot. coram Merlin. decis.* 845. *num.* 3. Qui consensus positivus tantùm abest, quod in nostrâ hypotesi intercedat; quod imò quotidie ex Secretaria Brevium expediuntur Indulta cum iisdem clausulis, quod certè Papa non faceret, si per tolerantiam intenderet contrarium assertum usum approbare; sed potius ita videtur Decreto irritanti illum infringere *Rot. d. dec.* 845. *d. n.* 3.

coram Merlin. Cum enim utatur verbo = *Volumus autem &c.* dicitur præscripsisse certam, & determinatam formam, quæ præcisè debet adimpleri, ità ut aliter gesta non valeant *Rot. coram Cavaler. dec. 612. n. 17.*

37. Minusque objiciatur, quod præfatæ clausulæ apponantur de stylo potius Officialium Secretariæ Brevium, quam de intentione Papæ, quia talis conditio (quæ est quinta sequentis tenoris = *Quintò ut qui ibidem Missam audiunt non liberentur ab obligatione accedendi diebus præcepti ad Ecclesiam pro Missis audiendis præter eos famulos, & famulas tantùm, qui servitio Domini, cujus facultas conceditur, fuerint necessarii* (fuit de Voto Sac. Congr. Concilii, Papa approbante in hujusmodi Indultis apposita, proùt referunt *Fagnan. in c. authoritate pòst num. 22. de cens. & Nicol. lucubr. can. lib. 5. tit. 33. de privil. & excess. post. num. 7. ampl. 7.* ideoque cum sit conditio, quæ Indultum informat, & sinè quà juxtà Congregationis Concilii Sententiam à Papa approbatam, concedi non debet, præcisè servanda est: nec ad contrariam observantiam, seu non usum, neque ad Theologos morales pro declaratione, sed ad Papam recurrendum erit: quia ejus est interpretari, cujus est concedere *glos. in c. cum venissent de judic. c. inter alia de sent. excommun. Fagnan. in c. olim. num. 34. de verb. signif.*

38. Neque decipi patiaris à nonnullorum ingeniosâ, sed futili interpretatione, quâm afferunt super illis verbis Indulti = *In tua, ac familia præsentia*; sub quibus contineri etiam famulos autumant affirmare: quia hæc clausula intelligi debet de familia Agnatitia, & consanguinea illius, cui Indultum conceditur quæ in eadem Domo habitat, & ejusdem est commensalis, non autem de servili: alias frustranea, otiosa, & illusoria esset clausula mox supra examinata, & illico induceretur correctio, & contrarietas, quæ semper est vitanda, maximè quando verba sunt clara, ut hic, prout in terminis litterarum Papæ observat *Rot. coram Coccin. decis. 2338. num. 5., & 6.* Et huic familiæ Agnatorum suffragantur Decreta relata à *Nicolio loco supra allegato ampl. 5. & in flosc. verb. Oratorium num 3.*

39. Hæc tamen limita in Oratoriis privatis Episcoporum etiam titularium, quorum privilegium in corpore juris clausum in *c. final. de privil.* nunquam fuit abrogatum; nam inibi omnes audientes Missam diebus festis, præcepto Ecclesiæ satisfaciunt, ut ex declaratione Sac. Congr. Concilii j⁻n dixi in *annot. ad Decret. de commun. quotidian.*, & advertunt quoque *Barbos. collect. decis. Apostol. 541. num. 5. Nicol. ubi supra lim. 5.* ubi alia Decreta refert, *Gallemart. supra Concil. sess. 22. de evit. in celebr. Missar. post num. 11.*

49. Item limita in Oratoriis, seù Cappellis privatis Cardinalium, qui statim ac ad hanc sublimem Dignitatem promoti sunt gaudent privilegio Altaris viatici ad instar Episcoporum absque alia Indulti expeditione, propter eorum præstantiam, in qua residet tota Majestas Christianæ Reipublicæ: unde Bal. quem refert. *Rub. singular. tom. 5. par. 4. de præced. Protbon. num. 83. pag. mihi 492.* appellat Cætum Cardinalium Senatum Divinum: sunt enim Dignitate, & officio majores Episcopis, ut solidis fundamentis ostendit *Eugen. IV. in sua Bullâ impressâ in Bullario tom. 1. in ordine la 15. §. 13. 14. & per tot.*, & ideo non per viam extensionis, sed compræhensionis includuntur in dispositione *c. final. de privileg.*, ut fuso calamo probat *Fagnan. in c. quod nonnullis à num. 6. usque ad fin. de privileg. Nicol. loco citato limit. 1.* & per consequens auditio Missæ in eorum privatis Cappellis suffragatur omnibus pro adimplemento præcepti diebus festis *Nicol. in flosc. verb. Cardinalis num. 8. & in lucubr. loco supra citato limit. 1.*

41. Tertiò limita in Oratoriis publicis, quæ habent requisita, & privilegia Ecclesiæ idest, quæ sunt de licentiâ Episcopi erecta in loco publico, à privatis Domibus ità separata, ut per eas ad illa iri minimè possit; nec fenestræ in Domibus sint, per quas in Oratorium prospectus habeatur: liberque accessus è via publica, cunctis pateat, capax, & decenter ornatum existat, neque aliquid eorum, quæ ad sacrum faciendum necessaria sunt desideretur, ut præscripsit olim *Congr. Episcopor. in Conimbricen. 1. Julii 1616.*

42. Horum tamen Oratoriorum erectio, licet augeat cultum Divinum, & dicatur opus pium, & Religiosum, cui propterea de stricto juris rigore se opponere Parochus non valeat, dummodo jura Parochialia eidem præserventur, ut per plura exempla ostendi *tom. 1. tit. 6. annot. ad form. 10. an. 9. ad 15.* non deberet de facili permitti, præsertim Ruri: Et si Parochus opponendo succumberet; renuere deberet quantum potest Episcopus consentire: nisi fieri oportet erectio ad formam *c. ad audientiam de Eccles. ædific.*, vel damnum spirituale, quod ex multiplicatione hujusmodi Oratoriorum promanat, aliundè reparetur.

Damna inquam, & præjudicia spiritualia, quæ exinde proveniunt sunt sequentia. Primò, Plebs caret cathechismo, & non audit verbum Dei; unde non potest scire, quæ sunt necessaria ad salutem, neque Jesum Christum cognoscere, ex qua ignorantiâ origo peccatorum exurgit.

Secundò Sacramenta, quibus spiritus alitur conservatur, & gratia augetur, non frequentatur, & sic remanent Animæ in maximo periculo, præcipuè Rusticorum, quæ lumine, & auxilio indigent plusquam aliæ.

Tertiò non audiunt vigilias, & festivitates de præcepto, nec denunciationes matrimonio-

moniorum, & sic non possunt impedimenta (quæ fortè sciunt) revelare: nec edicta, aliasque ordinationes Superiorum, ideoque fiunt inobedientes, & pœnis adhuc plectuntur.

Quartò non fiunt oblationes, & eleemosinæ pro cera, oleo, & suppellectilibus Sacris in obsequium Dei, & consuetudines piæ, quibus pietas, religio, cultus Divinus augetur, & fidelium charitas fovetur, tolluntur, & paulatim à Sac. Canonum statutis in *c. omnis Christianus de consecr. dist.* 1. *& in c. statuimus* 16. *quæst.* 1. pœnitus receditur.

43. *SINT AB ALTARI SUSPENSI*. Ut veram Christi personam gerat Sacerdos celebraturus, tonsuram, quæ spineam Coronam, quam Jesus Rex noster seipsum in ara Crucis oblaturum portavit significat, deferre debet cum se accingit ad corpus, & sanguinem Christi offerendum: unde cum defectus hujusmodi habeat conjunctam magnam indecentiam, & Presbyteros, qui illam non deferunt, per longum tempus peccare mortaliter teneant DD. à me allegati *tom.* 1. *tit.* 5. *annot. ad form.* 9. *num.* 4. quibus nunc addo *Navar. manual. confess. par.* 2. *cap.* 25. *num.* 110. *Lel. Zecch. de republic. Eccles. in tit. de cleric. ver.* 3. *de vit. & honest. abstin.* 19. *Biss. hierug. lit. O. n.* 6. §. 1. *& lit. T. n.* 69., & ratio est, quia textus *in c. prohibete* 23. *dist. & in c. clerici officia de vit. honest. cler.* imperant ut Clerici deferant coronam, ideòque illorum transgressio est culpa mortalis *c. nulli fas* 19. *dist. Fagn. in c. à crapula num.* 21. *de vit., & honest. cleric. Barbos. de offic. Episcop. alleg.* 9. *num* 11. meritò transgressores Edicti ab Altare suspenduntur: prima, & secunda vice ad breve tempus; crescente autem contumacia, quæ contemptum gignit, pœna augetur: Cum enim tunc renuant subjici ordinationi Canonum, & Superioris, dicuntur trasgressores ex contemptu, ut docet *D. Thom. in Sum. quæst.* 186. *art.* 9. *ad* 3., quem sequitur *Grass. dec. aur. par.* 1. *lib.* 3. *cap.* 3. *n.* 1. *&* 2. *& lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 27. ideòque non sunt tolerandi, neque excusandi.

44. *ONERA PERPETUA*. Onus Missarum, quia respicit favorem Animæ, regulariter censetur perpetuum, quoties voluntas Testatoris expressa (vel saltem efficaces conjecturæ ejusdem voluntatis in contrarium non habeantur) non obstet: & hæc regula procedit, etiam si hæres vel legatarius reperiatur gravatus sub nomine proprio, aut per adiectivum *meus, dictus, ipse, infrascriptus, &* hujusmodi, quæ videntur importare temporalitatem: quia his non obstantibus dispositio favore Animæ, seù piæ causæ successiva, & perpetua reputanda est, & non temporanea, ut de veriori, & communi docent *Gratian. discept.* 104. *num.* 47. 48., *&* 49. *Card. de Luc. de legat. disc.* 34. *num.* 6. *&* 7. *& disc.* 42. *n.* 8. ubi advertit, quod cum hæc sit quæstio facti dependens ex testatorum dispositione, non possit regula prædicta omnibus casibus applicari; at quod per adiectiva prædicta *meus, ipse, infrascriptus*, non restringantur legata ad temporalitatem, nisi aliud obstet, & ita declaravit quoque *Congr. Concilii in Urbanien.* 24. *Augusti* 1669. *lib.* 16. *fol.* 281., & denuò in alia pariter *Urbanien.* 14. *Junii.* 1704. in qua hæredes reperiebantur gravati per verba indicantia personalitatem, nullumque aderat verbum perpetuitatis, nec alia conjectura quæ in cortice verborum compræhenderet hæredes hæredum, & hanc sententiam tenet quoque *Amostaz. de caus. piis par.* 1. *lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 37. *&* 38.

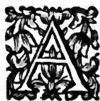
45. Unde admonendi sunt Commissarii R. Fabricæ S. Petri de Urbe, ut in dispositionibus, & legatis sic ut supra conceptis non sint faciles Sententias, & Decreta cessationis legati, & obsolutoria favore hæredum proferre: sed in casibus prædictis, & quoties voluntas Testatoris pro temporalitate non sit expressa, ad Sacram Congregationem Fabricæ, vel Concilii pro declaratione recurrant, nè dum hæredes absolvunt, se ipsos illaqueant, cum prejudicio Animarum defunctorum.

46. *DE ADIMPLEMENTO EXACTA RATIO REDDI VALEAT*. Adimplementum onerum Missarum potest probari aliunde, quam per subscriptionem factam in libro: quamvis enim transgressores, qui ibidem non notant celebrasse, possunt mulctari *Gavant. manual. Episc. vers. missa num.* 60. non tamen debet Episcopus Decreto, sive Edicto mandare, quod si quis ex libro non probaverit Missas juxtà onus susceptum celebrasse, nulla alia probatio admittatur: quia probationes non sunt coarctandæ, & homo non debet quærere æqualem certitudinem in omni materia, & casu, sed eam tantum, quæ ut in pluribus veritatem attingit, & eam quæ proportionatur rei de qua agitur, ideòque si Presbyter, qui onus missarum adimplere tenetur, asserat cum juramento se celebrasse ei credendum est, licet in libro per incuriam, oblivionem vel aliâ de causâ, non reperiatur descriptus: quia ea quæ pendent ab animo, & conscientiâ legitimè probantur juramento, Glos. est punctualis, & notabilis *in c. significasti verb. si ita est de homic.* Et propterea cum Episcopus Civitatis Plebis compellere voluisset Canonicos suæ Cathedralis ad subscribendum folium obligationis applicandi Missam Conventualem, pro Benefactoribus, & ipsi renuendo recursum habuissent ad Sac. Congr. Concilii, *hæc sub die* 17. *Maii* 1704. declaravit illos non teneri, sed sufficere illorum assertionem se celebrasse: quia ex actu celebrationis extrinseco, non infertur directè ad applicationem Sacrificii, quæ ex sola celebrantis assertione probari

bari potest, & est opinio comunis DD. quos cumulat *Romaguerr. ad Synod. Gerund. lib. 3. tit. 17. cap. 18. num. 12. Caren. resol. 41.* ut autem in legatorum Missarum executione recta procedatur poterit Episcopus uti sequenti Instructione.

ORDINI, ET ISTRUZIONE

Per l'adempimento degl' Oblighi delle Messe.

FFINCHE gli oblighi delle Messe perpetue, ò à tempo, o manuali, che dalla providenza de'fedeli defonti prima di passare da questa all'altra vita, ò dalla carità de'loro Congionti, & amici, overo dalla divozione di Pii Benefattori sono stabiliti con assegnamenti di certi Capitali, ò con limosine quotidiane per la Celebrazione di esse, vengano pontualmente adempiti da quelli, che avendo ricevuti gli emolumenti, sono à ciò tenuti, e le povere Anime purganti ricevano ne' debiti tempi i dovuti Suffragii, la Santità di nostro Signore Papa CLEMENTE XI. inerendo à i Decreti sopra la Celebrazione delle Messe emanati in tempo delle SS. MM. di Urbano VIII., e d'Innocenzo XII. suoi predecessori, e rinovandone la pontuale osservanza sotto l'istesse pene in dette Costituzioni contenute, per comandamento espresso datoci à bocca Ordina, e Comanda à tutti i Superiori, Sopraintendenti, Deputati, Sagrestani, Cappellani, & à qualunque altra persona, che con qualsisia titolo, & ufficio presiede al governo, regolamento, & amministrazione delle Chiese Patriarcali, Basiliche, Collegiate, Parocchiali, Monasteri, e Conventi de'Regolari dell'uno, e l'altro sesso, Conservatorii, Congregazioni, Ospedali, Confraternite laicali, e d'ogn' altra Chiesa, Cappella, & Oratorio di Roma, che tanto nel ricevere le limosine delle Messe, quanto nel sodisfare à gli oblighi nella Celebrazione delle medesime sia inviolabilmente, e intieramente osservata, e praticata la seguente Istruzzione, sotto pena à quelli, che ò in tutto, o in parte la trasgrediranno, della sospensione à Divinis, se saranno Preti Secolari, e della privazione della voce attiva, e passiva, e delle Cariche, & Ufficii, se saranno Regolari, & anche d'altre pene pecuniarie, e respettivamente corporali ad arbitrio della Santità Sua.

Istruzzione per le Messe perpetue.

SI formerà un Catalogo, nel quale si descriveranno distintamente tutti gl'oblighi di Messe Cantate, e piane, si perpetui, come ad tempus, da che provengono, se per Testamento, ò per donazione, ò in altra forma, con li fondi, che sono stati lasciati per Dote di ciaschedun'obligo, e gl'Altari in cui si devono sodisfare.

Il detto Catalogo doveranno esibirlo poi al Signor Angelo Stantelli Computista Deputato da Sua Santità, che gli sarà fatto l'esibito, e gli sarà reso.

Doveranno in oltre tenere la Tabella distinta di tutti detti oblighi con la espressione del nome del Benefattore, & Indicazione del Testamento, ò altro Instromento che vi sia, cioè per quali atti, e di che tempo, e respartitamente con li colonelli destinti delle Messe Cantate, Messe quotidiane, Messe d'ogni Mese, Messe d'ogni Settimana, ò altri oblighi temporanei, che si sono lasciati, che si celibrino con l'espressione dell'Altare, in cui si doveranno celebrare &c. Qual Tabella doverà esser riconosciuta, e sottoscritta da Monsignore Segretario della Sagra Visita Apostolica prò tempore, e Computista Deputato, e si debba tenere affissa nella Sagrestia in luogo patente, come dispongono le Costituzioni Apostoliche, e che da essa non si possa levare, nè aggiongere partita alcuna senza ritornare

tornare à riconoscersi, e sottoscriversi da' medesimi, e succedendo infrà Annum qualche lascita si debba portare tanto il Catalogo, quanto detta Tabella per potersi notare.

In oltre doveranno tenere due Libri, uno per l'oblighi perpetui, e l'altro per le Messe avventitie, come dispongono le medeme Costitutioni Apostoliche, e questi doveranno regolarsi nel modo come si dirà in appresso.

Il Libro delle Messe perpetue si doverà intavolare Anno per Anno, e doverà esser finito d'intavolare dentro il mese di Ottobre di ciaschedun'Anno per l'Anno avvenire, e nelli Mesi di Novembre, e Decembre esibirli al Computista deputato da Nostro Signore, acciò riconosca se son ben intavolati, e li contrasegni, e faccia sottoscrivere à Monsignore Segretario della Sagra Visita Apostolica prò tempore, e li Libri vecchi in cui appariranno notate le Celebrationi dell' Anno antecedente, si doveranno parimente esibire al medesimo dentro il mese di Gennaro susseguente all'Anno finito, acciò si riconosca se sia adempito à tutti l'oblighi, e non essendo adempito in qualche cosa si deduca la Causa, acciò si possano pigliare quell'espedienti, che pareranno più proprii.

Il modo d'intavolare detti Libri sarà il seguente, cioè.

Si debba tenere un Libro bislungo per le Messe perpetue, nel quale in prima Carta si devono descrivere partita per partita gl'oblighi delle Messe perpetue, che vi sono, cioè.

Messe Cantate Messe basse.

Per l'Anima di Pietro N. N. una Messa quotidiana bassa, & un'Anniversario il giorno della sua Morte, che fù li.... come in Tabella num.primo	num. 1. num.365.
Per l'Anima di Paolo N. N. una Messa il Mese bassa, come in Tabella num.2.	num.num.12.
Per lascita di Francesco N. N. una Messa ogni Venerdì, come in Tabella num.3.	num.num.52.
Per lascita di Gio: N. N. Messe 50. l'Anno, come in Tabella num.4.	num.num.50.
	nu. 1. nu.479.

E così di altre che potessero esservi andar notando sotto detto rigo vltimo, e chiudere poi la somma dell'intiero delle Messe che si doveranno celebrare in tutto l'Anno, & il medesimo se vi sono altri Anniversarii con la medesima dichiaratione, e succedendo poi infrà Annum qualche altra lascita aggiongerla come sopra.

Si notarà poi nella Carta susseguente à correlatione della nota sudetta giornata per giornata, cioè nel mezzo. Adì primo Gennaro, & in margine dire num.1. Messa per l'Anima di N. N., e se sono quattro Messe quotidiane di diversi, notare sotto il medesimo giorno, quattro partite distinte per l'obligo, che vi è, e così andar seguitando, & in quella giornata che cade il Venerdì, Sabbato, ò altro giorno fisso, che vi sia qualche dispositione, aggiongere la partita in quel giorno distintamente, che in fin d'Anno il numero delle Messe tirato in margine verrà à corrispondere con la prima nota fatta in primo foglio del detto Libro per essempio.

Adì primo Gennaro 1705. Giovedì.

Num.1. Per l'Anima di Pietro N N.
Num.1. Per l'Anima di Paolo N.N.

2. detto Venerdì.

Num.1. Per l'Anima di Pietro N.N.
Num.1. Per l'Anima di Francesco N.N.
Num.1. Per l'Anima di Gio: N.N.

3. detto Sabbato.

Num.1. Per l'Anima di Pietro N.N.

In oltre debba ogni Sacerdote, tanto Cappellano fisso della Messa quotidiana, quanto ogn'altro, ch'haverà cura di celebrare per l'oblighi infrà Settimana, celebrato ch'haverà la sua Messa, notarci dirimpetto alla sua partita dell'obligo per il quale hà celebrato, N.N. Celebravi, & in questa forma resteranno adempite le dispositioni nel modo che sono state lasciate, & apparirà chiaramente la Celebratione.

Per ovviare à qualche disordine, che potesse succedere in quelle Chiese, dove vi è maggior numero di Messe per oblighi fissi da celebrarsi, dove si può dar'il caso ch'escano più Sacerdoti à celebrare nel medemo tempo, & uno ritornando prima metta il Celebravi in quella partita, che havesse adempito un'altro; Si ordina che il Sacerdote quando và in Sagrestia per prepararsi ricorra al libro, e riconosca la sua partita vacante dove deve mettere il Celebravi per chi la deve dire, e metta subito il suo Nome, e cognome, e celebrato che haverà, aggiunti al detto nome, Celebravi, che in questa forma ogn'uno che arriverà, che non vederà la partita contrasegnata come sopra, saprà quella doverà celebrare, e non ne succederà confusione.

In caso poi che in quel giorno, che si deve celebrare per adempimento dell'obligo, fusse qualche Sacerdote accidentalmente impedito, onde in detto giorno non restasse celebrata la Messa, dovendosi rimetter doppo, noterà quello che celebrarà, N.N. Celebravi sub die

die tali &c., perche senza detta dichiaratione non verrebbe à corrispondere alla giornata che vi sarà il Celebravi come l'altre.

Per le Messe avventitie.

Si riterrà il solito libro, nel quale si notano l'Elemosine, che vengono portate da' Benefattori, e queste si doveranno descrivere distintamente se siano Votive, ò pro Defunctis, & il numero esprimerlo dentro la partita in lettera con tirarlo fuori per abbaco, come per esempio.

Messe due per Defonti	num.2.
Messe trè per S. Antonio	num.3.
Messe quattro per S.Francesco	num.4.

Le Messe notate in detto libro si doveranno poi riportare in vn'altro libro da tenersi in Sagrestia, nel quale si doverà notare Messa per Messa ad effetto che il Sacerdote possa all'incontro mettere il Celebravi nel modo come si è detto nelle Messe perpetue, e se ne dà la norma come appresso.

Messe una per Defonti	num.1.
Messe una per Defonti	num.1.
Messe una per S.Antonio	num.1.
Messe una per S. Antonio	num.1.
Messe una per S.Antonio	num.1.
Messe una per S.Francesco	num.1.
Messe una per S.Francesco	num.1.
Messe una per S. Francesco	num.1.
Messe una per S. Francesco	num.1.

Quelle Messe che non si saranno finite di celebrare in quell'Anno, che si sono havute l'Elemosine, si doveranno riportare nell'Anno susseguente, e notarle in prima partita con l'istesso ordine di sopra.

PRocuri per tanto ciascuno di dare pronta esecuzione à quanto si ordina per espresso comandamento di Sua Santità, altrimenti si procederà contro li trasgressori rigorosamente alle pene di sopra comminate. E perche niuno possa in qualsivoglia tempo allegare ignoranza di quanto nella sopra espressa Istruzzione si prescrive, si doverà in ciascheduna Sagrestia delle sopranominate Chiese, & Oratorii tenere continuamente affisso in luogo visibile un'esemplare del presente Editto, sotto pena in caso di contravenzione di scudi dieci d'oro da pagarsi irremissibilmente dal Sagrestano se sarà Prete Secolare, e della privazione della Carica, & inabilità à qualsivoglia Ufficio per cinque Anni, se sarà Regolare. Dato il primo Ottobre 1704.

Giuseppe Domenico de Totis Segr. della Sac. Visita Apost.

Nicolò Pignatelli Commissario, e Fiscale della S. Visita Apost.

Paolo Fatii Notaro delle Sagre Congregationi.

47. Pro exigendis rationibus adimplementi Missarum, aliorumvè piorum operum licet Episcopus illiusque officiales, & ministri quicquam recipere non valeant, ùt pluriès declaravit Congr. Concilii, & mandat Taxa Innocentiana de quâ dixi *tom.* 1. *tit.*1. *annot. ad form.*14. *num.*11., nihilominus si Revisor aut Commissarius Delegatus non sit officialis Episcopi, potest non obstante prohibitione dictæ Innocentianæ, mercedem habere, & exigere; nam cum Curia Archiepiscop. Beneventana recursum fecisset ad dicta Congreg. pro aliqua provisione habenda, *sub die 7. Junii 1683. Congr. Concilii* censuit dandam esse sequentem declarationem in Verulana.

Die 30. Januarii 1682. Precibus ampl. tuæ annuentibus Em. PP. Sac. Congr. Concilii eidem benignè indulgent facultatem assignandi julium unum pro qualibet die Commissario deputando pro compellendis ad satisfactionem debitoribus Confraternitatum pro tempore quo hujusmodi munus exercet, dummodò tamen persona deputanda, ampl. tuæ servitio addicta non sit, lib. Dec.35. fol.283.

Et in alia Pisauren., cum Promotor Fiscalis supplicasset injungi Episcopo ut assignata congrua mercede deputaret aliquem, qui computa revideret. credita exigeret, & libros Magistros redditus, & exitus Hospitalis Castri Candelabri conficeret. *Die 11. Decembris 1683. Sac. Congr. &c. audito Episcopo commisit eidem ut veris existentibus narratis, deputet ad effectus supra expressos Virum idoneum non tamen sui ipsius familiarem, assignato eidem congruo salario pro suo arbitrio, & conscientiâ.*

Et in Suessana proposito dubio. An Episcopus

copus assignare possit aliquam portionem à locis Piis solvendam Computistis, seu Revisoribus deputandis pro revisione computorum, pro eorum mercede, ac labore administrationis factæ per Æconomos locorum Piorum. *Die 7. Septembr. 1687. Sac. &c. respondit, posse ab Ordinario assignari Revisoribus aliquam mercedem pro rata dumtaxat puri, & meri laboris, lib. 37. Dec. fol. 448.*

48. *TAM IN VISITATIONE, QUAM EXTRA.* Ordinarii locorum vigore *cap. 9. sess. 22. de refor.* possunt à quibuscumque Administratoribus locorum Piorum rationem exigere tàm in visitatione, quàm extrà, etiam per suum delegatum *Sac. Congr. Concilii in Hispalen. 11. Jan. 1596. lib. Dec. 18. pag. 1037. Gallemart. supra Concil. Trid. cap. 9. sess. 22. de refor. §. Penult. Pignatell. consult. 15. n. 37. tom. 7.*, imò, & juramentum de fideliter administrando ab eis requirere *ead. Congr. in Aliphana 18. Julii 1705.*, & ad hunc effectum requirere à visitatis libros, legata, fundationes, solidationes, Instrumenta &c. & quatenus visitati renuant exhibere, censuras contra eos infligere *Sac. Congr. Concilii in Calaguritana 18. Junii 1701.*

49. Hæc autem facultas competit etiam in Ecclesias pertinentes ad Fratres Cappellanos Religionis Hierosolymitanæ, in quibus Episcopus Visitator, sivè ejus Delegatus, potest fundationes Beneficiorum recognoscere, & an piæ testantium voluntates executioni mandentur, onera Missarum adimpleantur, rationem administrationis à Cappellanis exigere, Decreta edere, & circa alia, quæ materiam peccati concernunt exquirere, & investigare, ut individualiter respondit *ead. Sac. Cong. in Vulturarien. 17. Maii 1653. lib. Dec. 29. fol. 246. confirmata 26. Februarii 1684. in Derthusen. lib. 34. fol. 57.*

50. Quo verò ad Ecclesias subjectas Capitulo Lateranensi adsunt resolutiones Sac. Congr. Concilii, quas retuli *tom. 1. tit. 5. annot. ad form. 2. num. 3.* super quibus repropositа causa *3. Maii 1702. ead. Congr. respondit. Ad 1. in decisis. Ad 2. in decisis. Ad 3. in decisis quoad primam partem, præterquam quoad Archiconfraternitates erectas auctboritate Capituli, & quoad secundam in decisis. Ad 4. in decisis. Ad 5. quoad primam partem affirmativè, quoad institutionem auctborizabilem tantum quo verò ad secundam partem affirmativè. Ad 6. dilata. Ad 7. in decisis.*

51. Et iterum in eadem causa, & inter easdem partes propositis novis dubiis.

I. *An sine subdelegatione speciali subdelegatus ab Episcopo ad visitandam Diœcesim, possit visitare Ecclesias, Confraternitates, & loco Pia fundata in solo Lateranensi?*

II. *An d. subdelegatio specialis debeat à subdelegato ostendi, & inseri actis Visitationis?*

III. *An Episcopus, vel ab eo Delegatus teneatur declarare expressè sè visitare jure delegato?*

IV. *An Vicarius Lateranensis in Visitatione quam facit jure Ordinario, possit petere ut sibi ostendantur acta Visitationis factæ ab Episcopo, vel ejus Delegato?*

V. *An Ecclesias Parocchiales fundatas in solo Lateranensi valeat Episcopus visitare jure ordinario?*

17. Nov. 1703. Sac. Congreg. &c. respondit.
Ad 1. Negativè, & quoad Confraternitates juxtà resolutiones jam factas.
Ad 2. Affirmativè.
Ad 3. Affirmativè.
Ad 4. Affirmativè, non tamen auctboritativè ad effectum corrigendi.
Ad 5. Negativè.

In visitatione autem Congregationum Presbyterorum Oratorii S. Philippi Neri debet Episcopus advertere, quod licet hi subsint jurisdictioni Ordinariorum locorum, non possunt tamen removeri, aut exturbari ab observatione proprii Instituti juxtà formam Brevis Gregorii XV. quod hic per extensum datur.

Motus proprius Greg. XV. super regimine Domorum Congregationis Oratorii S. Philippi Neri, & Visitatione earumdem Ordinariorum locorum.

GREGORIUS XV.

Ad perpetuam rei Memoriam.

E*X injuncto nobis desuper Apostolicæ servitutis officio, bisque pro Congregationum quarumlibet ad Divini Nominis laudem, & gloriam, ac Populorum edificationem, animarumque salutem providè sanctèque institutarum, ac personarum in eis piis exercitiis, atque Altissimi obsequiis vacantium felici regimine statuta, & ordinata sunt, ut firma perpetuò remaneant Apostolicæ confirmationis robur libenter adjicimus, aliasque disponimus, prout conspicimus salubriter expedire in Domino. Cum itaque sicut accepimus, inter statuta dilectorum Filiorum Presbyterorum Congregationis Oratorii in Ecclesia Beatæ Mariæ in Vallicella nuncupatæ de Urbe à S. Philippo Nerio institutæ per fel. rec. Paulum Papam V. prædecessorem nostrum approbata, & confirmata infrascriptum reperiatur ten. sequen. videlicet* = Statutum est ne Congregatio alibi ullum locum recipiat neque alterius Congr. regendæ suscipiat onus, si quæ verò aliorum locorum Collegia, & Congregationes nostra instituta obtinuerint, & servare voluerint, non sint illa quidem no-

nostræ annexa neq; Clerici eorum sint è Congregatione Orat. Romani quemadmodum esse debet instituti, ut unaquæque Domus, ac familia nostræ formam imitata separatim ab iis se per se regat, ac moderetur. *Nos attendentes statuti hujusmodi observantiam dictæ Congregationis manutentioni admodum necessariam fore idcircò motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, statutum insertum prædictum Apostolicâ auctboritate præsentium perpetuò approbamus, & confirmamus, illique inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, ac omnes, & singulos tam juris, quam facti defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus. Inhibentes propterea sub excommunicationis, aliisque sententiis, censuris, & pœnis Ecclesiasticis arbitrio nostro infligendis, ne plures dictæ Congregationis Domus neque tanquam principales, neque tanquam membra à se invicem dependeri insimul uniri, & in quavis Civitate, Terra, seu loco plusquam una Domus d. Congregationis erigi, seu institui possit. Quocirca Vniversis, & singulis locorum Ordinariis, ne ullam dictæ Congregationis Domum, nisi juxtà statutorum prædictorum formam, & tenorem, nec aliter,* nec alio modo visitare *minusvè quovis casu pro tempore contingente, ac sub quovis prætextu, aut quæsito colore,* aliquam ipsius Congregationis personam è dicta Congregatione extrahere, aut ab observatione sui instituti removere audeant, seu præsumant, *auctboritate, & tenore, prædictis intercedimus, & prohibemus. Decernentes præsentes litteras perpetuò validas, firmas, & efficaces existere, & fore suosq. plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoq. quavis Auctboritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus quibusvis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, privilegiis quoq. indultis, & litteris Apostolicis eisd. locorum Ordinariis, & quibusvis aliis personis, sub quibuscumq; tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis in contrarium præmissorum, quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis eorum omnium tenorem, præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 8. Julii M.D.C.XXII. Pontificatus nostri Anno Secundo.*

Loco ✠ Annuli Piscatoris.

S. Card. S. Susannæ.

Approbatio Statutorum in forma specifica Congregationis Oratorii de Urbe concessa à Paulo V. de qua in supra relato Brevi fit mentio, (& præsertim statuti ibidem inserti) reperitur impressa in *Bullar. Rom. tom. 3. in Appendice Bullar. d. Pontificis pag. 52., & 53. cap. 4. Constit. 4. alias 92.*

52. Decreta autem Visitationis Episcopi, sivè ejus Delegati facta pro prædictis locis, & Ecclesiis observanda sunt, & exequenda: nec Visitatores Ordinarii harum Ecclesiarum, qui habent cum Episcopo cumulativam possunt illa infringere, corrigere seù mutare, vel contrarium decernere, ut patet ex responsione data ad 4. dubium ultimæ propositionis dictæ Causæ Militen; & prius eadem Congregatio declaraverat 9. *Decembr.* 1651. *in Calaritana* cum aliis auctoritatibus allegatis *tom. 1. tit. 5. annot. ad form. 2. n. 2.*

53. In locis autem, & Ecclesiis, quæ sub Regum immediatâ protectione sunt, Episcopi possunt visitare, & recognoscere decentiam Divini Cultus, & alia facere, & inquirere, quæ pertinent ad Sacra Mysteria: quia quoad hoc in nihilo derogatum fuit per *Concil. Trid. c. 8. sess. 22. de refor.* jurisdictioni Episcopi, ut Sac. Congr. respondit Episcopo Lerien. occasione Visitationis liminum 13. *Septembr.* 1636. *lib.* 15. *Dec. pag.* 423. in qua responsione pro instructione additur quod protectio Regia ad effectum exemptionis contentæ in textu Concilii, non acquiratur per simplicem receptionem in protectionem, *Barbos. supra d. cap. 8. sess. 22. de refor. n. 30.*

Ecclesias autem etiam Curatas (illarumque Rectores) quæ Sanctæ Domui Lauretanæ unita, annexa, vel ab ea dependentia sunt in quibusvis Diœcesibus existant, Episcopus visitat, & corrigit tanquam Sedis Apostolicæ Delegatus, ùt habetur expressè in *Bulla Innocentii XII.* emanata anno 1698. super forma regiminis d. Almæ Domus §. *Quoniam verò*; in qua ejusdem Sanctæ Domus coloni, & officiales ubicunque existant jurisdictioni Episcoporum subiiciuntur §. 9. ibi = *Quoniam verò nonnullæ Ecclesiæ, seù Beneficia etiam Curata præfatæ Sanctæ Domui, seù Cappellæ unita, annexa, vel ab ea dependentia non in Lauretana solum, sed in quampluribus etiam aliis Diœcesibus reperiuntur, ut earumdem Ecclesiarum, Beneficiorumque bono regimini, rectaque administrationi consultum sit, easdem Ecclesias, earumque Rectores, aliosque Ministros quoscunque, Episcoporum, aliorumque Ordinariorum in quorum respectivè Diœcesibus sita sunt, tanquam Sedis Apostolicæ Delegatorum, jurisdictioni, visitationi, & correctioni, sub Congregationis tamen, ut supra à nobis erectæ regimine, & omnimoda dependentia, subesse volumus, & mandamus, idemque prorsus quoad omnes, & singulos Colonos, sive Officiales ejusdem Sanctæ Domus extra Diœcesim Lauretanam ubilibet existentes, ad debitum tamen numerum ut supra reducendos, servari statuimus.*

54. Præterea Episcopus dum visitat, debet celeriter quantum res postulat se expedire, & ad actus extraneos non se divertere, ne visitati graventur expensis, ùt pluries monuit *Congr. Concilii*; & præcipuè in *unâ Bojanen.*, in qua ad instantiam Capituli Collegiatæ Campi Bassi propositis sequentibus dubiis.

I. An

I. *An Episcopus teneatur singulis annis visitare totam Diœcesim?*
II. *Qualis debeat esse comitatus ejusdem Episcopi visitantis ad effectum præstationis victualium?*
III. *Per quod tempus in locis visitandis sint eis præstanda victualia?*
IV. *An obtinentes Beneficia simplicia, seu Cappellanias in titulum teneantur contribuere dictis victualibus?*
V. *An eisdem victualibus teneantur contribuere Confraternitates laicorum?*
VI. *An Episcopo accedente ad conferendum Sacramentum Confirmationis, teneantur Universitates præstare victualia, seu procurationem?*

Die 14. *Decembr.* 1654. *respondit.*

Ad 1. *Affirmativè, & si legitimè impeditus fuerit per suum Vicarium Generalem, vel alium Visitatorem idoneum debet visitare, ita ut saltem toto biennio visitatio absolvatur.*

Ad 2. *Episcopum debere esse contentum de moderato, ac modesto equitatu, ac famulatu?*

Ad 3. *Per Episcopum celeriter Visitationem esse absolvendam, & ad actus extraneos non esse divertendũ?*

Ad 4. *obtinentes Beneficia, seu Cappellanias in titulum teneri pro rata contribuere?*

Ad 5. *Confraternitates visitatas, teneri ad eamdam contributionem pro rata.*

Ad 6. *non esse administranda victualia, nisi concurrat Consuetudo legitimè præscripta. Lib.* 19. *Dec. pag.* 428.

55. *PER CAPPELLANOS, ET BENEFICIATOS ADIMPLEANTUR*. Cappellani, & Beneficiatj tenentur Missas celebrere per se ipsos. si adsit præceptum Testatoris, seù Fundatoris ita conceptum = *e se alle volte non potessero celebrare, faccino celebrare per altri*, ut respondit *Congr. Concilii* 18. *Decemb.* 1688.

Non obstante allegatâ in contrarium quadam *decis. Merlini lib.*38. *fol.*618.: Et si tenentur vigore obligationis, & legati celebrare quotidiè, semel in hebdomada per alium poterunt celebrare, ut ab eadem Congr. decisum refert *Nicol. locubr. can. lib.*3. *tit.*41. *de celebrat. Missar. post num.*29. & tenentur applicare Sacrificium pro Cappellaniæ, seu Beneficii Fundatore, etiamsi non reperiatur explicitè expressum, quoties ille non declaravit relinquere sacrificii applicationem in libertate celebrantis, ut declaravit *Sac. Congregat. Concilii* 2. *Julii* 1669. *&* 18. *Augusti* 1688. *lib.*26. *Dec. fol.*61. *& apud Pignatell. consult.* 139. *num.*13. *&* 14. *tom.* I. qui tanquam verissimam, propositionem hanc tuetur, & concordat *Bonac. cin. de Sacram. Euchar. disp.*4. *quæst. ult. punct.* 7. §.2. *num.*13.

56. Non tamen tenentur Missas celebrare tempore, quo Capitale Dotis assignatæ est otiosum, & infructiferum sine eorum culpa: *ead. Congr. in Forosempronien.* 7. *Junii* 1687. *ad* 5. *& in Monopolitana* 8. *Aug.*1705. cum aliis quos allegavi *tom.* I. *tit.*6. *annot. ad form.*9. *num.*1. *&* 2. Neque ab Episcopo cogi possunt, sed tantùm hortari, ad celebrandum certis diebus, & horis in Cathedrali, in qua reperiuntur Cappellaniæ, si in fundatione hoc eis non reperiatur injunctum, eadem *Congreg. Concil. in Pisauren.* 6. *Aprilis* 1647. *lib.* 18. *Dec. pag.* 321. posset tamen illos astringere (non Censuris) ad providendum de proprio paramenta, ut respondit *Congreg. Episc. in Surrentina* 11. *Aprilis* 1589.

57. Cappellanus, sive Beneficiatus cui reperitur injunctum, quod celebret annuatim unum Anniversarium quindecim, vel viginti Missarum pro Anima Fundatoris, non tenetur celebrari facere Missam cantatam: quia nisi aliud exprimatur in fundatione, tale Anniversarium intelligitur de quindecim vel viginti Missis privatis, eadem anniversaria die celebrandis in loco, Cappellano, seu hæredi, seu Beneficiato bene viso *Congr. Concilii in Placentina* 13. *Jan.* 1691. Si autem reperiatur injunctum, quod celebrentur singulis annis Missæ 30. S. Gregorii pro defunctis in Ecclesia N. per Sacerdotem eligendum à N. cui solvantur pro eleemosina scuta decem, vel duodecim; Cappellanus Sacerdos sic electus, tenetur per se ipsum celebrare, nec poterit dare eleemosinam currentem alteri Sacerdoti, qui præfatas Missas celebret, retento sibi quod superest, ut *Sac. Congreg. Concilii* requisita respondit 21. *Febr.* 1688. & reproposito iterum dubio 17. *Julii ejusdem anni*, responsum confirmavit *lib.*38. *Dec. fol.*89. 339. 340. & expressè habetur quoque in Decretis de celebratione Missarum relatis in *Appendice tom.* I. *pag.* 346. *& seqq.*

58. *NEC TRANSFERANTUR*. Missarum onera relicta in certa Ecclesia, seu Cappella, alio transferri non possunt absque Sedis Apostolicæ licentia *Nicol. in flosc. verb. Missa n.*18. *Antonell. de loco legal. lib.*1. *cap.*5. *n.*11. *Sac. Congr. Concilii in Brixien.* 1. *Decembr.*1685. *ad* 3. alias translatio nulla est: quamvis fieret auctoritate Exequutorum Testamentariorũ, qui talem facultatem expressam non haberent, *ead. Congr. in Derthonen.* 4. *Junii* 1701. quia cum sit actus commutationis voluntatis, ab inferiori exerceri non potest, ideoque Cappellanus, sive Beneficiatus alibi quam in loco præscripto celebrando, peccaret mortaliter, ut tradunt *Ricc. in prax. part.*4. *resol.*95. *n.*2. *Bonaccin. de Sacram. Euchar. disput.* 4. *quæst. ultim. punct.*7. §.4. *num.*2. ubi dat concordantes, nisi ageretur de translatione provisionali facta au-

cthoritate Episcopi ob aliquam rationabilem causam puta, quia locus determinatus sit impeditus, vel Ecclesia esset diruta; nam tunc non commutatur voluntas, sed ex causa alteratur in re accidentali, quod ab Ordinario fieri potest vigore facultatis sibi tributæ *à Concilio Trid. sess. 22. cap. 6. de refor. Ricc. in prax. d. par. 4. resol. 104. per tot. Gavant. de rubr. præcept. par. 3. tit. 12. n. 3.* Tondut. *quæst. benef. tom. 1. cap. 68. num. 11. & 12.*

59. Amplia ut neque Nuncius Apostolicus possit concedere Indultum, quod Missæ celebrandæ in loco à Testatore designato alibi celebrentur, ut respondit *Sacra Congregatio Concilii in Giennen. 18. Augusti 1703.* At si locus à Testatore designatus non esset, tunc illius hæres poterit ad libitum Missas celebrari facere in quacunque Ecclesiâ sibi bene visa *ead. Congr. 13. Jan. 1685. & in Tiburtina 29. Nov. 1687. lib. 37. Decr. fol. 662.* licet in hac ultimâ adesset Decretum Synodale, quò hortabantur hæredes, ut Missas celebrare facerent in Ecclesiis, in quibus tumulati reperiebantur Testatores, juxtà plurium DD. Sententiam, qui tenent, quod in illis, quoties locus non est determinatus, celebrari debeant prout sunt *Ricc. in prax. par. 4. resol. 97. num. 1. Capon. discep. 196. num. 20.* & alii plures cumulati à *Samuel. de sepultur. tract. 2. disp. 2. contr. 7. per tot.*

60. Amplia secundò, ut non solum Missæ de loco ad locum contra Defuncti voluntatem transferendæ non sunt; sed neque debeant à Cappellanis, & Beneficiatis celebrari diverso tempore à designato, & die specialiter à Testatore volito, & expresso: alias anticipatè, sivè præposterè adimplentes (nisi aliquâ rationabilis causâ, aut impedimentum aliter faciendum suadeat) facerent contra defuncti voluntatem, quæ etiam in minimis servanda est. *Ricc. in prax. par. 4. d. resol. 95. n. 3. Bonacc. de Sac. Euchar. disp. 4. quæst. ult. punct. 7. prop. 3. n. 7. & §. 5. n. 4. vers. dixi per se loquendo, Donat. prax. rer. regular. tom. 3. tract. 7. quæst. 82. num. 2.* videndus *Amostaz. de caus. piis lib. 2. cap. 3. num. 43.*

61. Quid si fiat translatio Ecclesiæ Parochialis, Collegii Regularium, Monialium, vel Canonicorum de uno ad alium locum ab habente potestatem: an inquam celebratio Missarum sit explenda in priori Ecclesiâ translata, & regulariter loquendo, si expresse non constet de contraria mente Testatoris, sivè Fundatoris. Missæ celebrandæ erunt in Ecclesiâ, ad quam legitimè fuit facta translatio; præsertim quando locus non fuit principaliter contemplatus sed personæ: Nàm cum sit onus reale transit cum Ecclesiâ, & Testator imponendo onus Missarum principaliter respicit remedium animæ suæ, quod non magis ex una, quam ex alia Ecclesia provenit, ut magistraliter firmat *Rot. coram Seraphin. dec. 1149. per totam,* in hoc articulo semper videnda,

62. At si Testator in legato Missarum contemplavit principaliter Ecclesiam, vel locum, tunc si Ecclesia, vel Collegium transferatur, Missarum onera non transferuntur, sed erunt adimplenda in prima Ecclesia, ut communiter DD. destinguunt, & præsertim *Passerin. de stat. hom. tom. 1. quæst. 187. art. 4. num. 1183. cum plurib. seqq. Franc. de Eccles. Cathedr. cap. 7. num. 82. & seqq.* Tunc autem locus censeretur contemplatus, si legatum Missarum esset factum pro commoditate Populi in loco existentis, Secundò, si esset relictum ratione cultus alicujus Imaginis, quæ ibi speciali cultu fidelium veneraretur, aut ipse Testator erga illam devotionem peculiarem haberet (quod ex verbis dispositionis, aliisque circumstantiis colligi poterit *Passerin. ubi supra num. 1189.* Tertio si legatum Missarum esset relictum Ecclesiæ, in qua reperitur erecta Confraternitas laicorum: nàm tunc si legatum non sit factum expressè intuitu ipsius Confraternitatis, sed Ecclesiæ (ut in dubio præsumendum est) recedente Confraternitate, Missæ, & aliæ fundationes non trasferuntur, sed remanent in prima Ecclesiâ *Tondut. quæst. benef. tom. 1. cap. 43. num. 15.*

63. NEC REDUCANTUR. Missarum numerus à Testatoribus, Donatoribus, aliisque Benefactoribus relictus, & postquam onus acceptatum fuit, absque licentia Sac. Congr. Concilii hodie reduci non potest, prout statuit Urbanus VIII. anno 1625. & innovavit Innoc. XII. anno 1694. ut patet ex Bulla per extensum data in *Appendice tom. 1. pag. 346.* Verum quoties vigore facultatis obtentæ reduci debet, unum ab Ordinariis advertendum erit nempe, quod eleemosina Rectoris Beneficii, seu Cappellani, non erit regulanda juxtà taxam fortè præscriptam in Synodo pro Beneficiis, & Cappellaniis perpetuis erigendis, puta duorum juliorum, vel quindecim, aut decem, & septem assium pro qualibet Missa; sed toties quoties fit reductio ob diminutionem, & deperditionem redditiuum, & fructum Dotis in fundatione assignatæ, semper juxtà stylum ejusdem Sac. Congregationis, erit facienda ad manualem eleemosinam habita ratione ad utensilia necessaria pro celebratione *ead. Congr. 26. Martii 1679. & 31. Martii 1685. in Romana.* Neque ad retardandam reductionem, habenda erit ratio de ubertate redditiuum exactorum in præteritum: adeo ut, qui per multos annos recipit pro Missis celebratis duplex stipendium, illud teneatur compensare in causa decrementi, quia attendendum erit quid percipiatur actu de tempore petitæ reductionis, nulla habita consideratione de exactis in præteritum, ut dubio de hoc excitato respondit Con-

Congreg. Concil. 19. *Aprilis* 1692.

64. *RESIDENTIAM FACIANT*. Canonici qui sunt in Civitate ubi Cathedralis est, vel in ejus Suburbiis dicuntur præsentes, & residentes, & ideò ubi est consuetudo (quidquid dicat *Ventrigl. prax. annot.* 19. *num.* 18. invicem se substituere possunt: cæteri autem qui manent in locis Diœcesis substituere non possunt: cordi autem Episcopo esse debet, nè Canonici præsentes facultate substituendi abutantur, & substitutiones fiant in fraudem, quod ejus arbitrio remittendum esse censuit *Sac. Congr. Concilii in Alatrina* 24. *Martii* 1612., & idem monuit in *Callien.* 29. *Junii* 1628. in qua respondit, Decretum Episcopi (substitutionem approbantis) esse confirmandum illud tamen intelligendum, ut Canonici se invicem substituere valeant, dummodò non substituantur ii, qui eodem tempore servitio sint adstricti, & Episcopus curet, nè hac substituendi facultate abutantur, & iterum Decreta hæc de Canonicorum substitutione approbavit in *Feretrana* 17. *Nov.* 1681. *lib. Dec.* 35. *fol.* 454. Hac tamen Consuetudine vigente in pluribus Cathedralibus non gaudent, neque utuntur Coadjutores Canonicorum ut respondit *Sac. Congr. Conc. in Casertana* 28. *Junii* 1604. Neque Canonici ipsi, quando vellent se subtrahere à servitio Diaconi, vel Subdiaconi in Missis solemnibus quæ celebrantur à Dignitatibus: nam tunc substituere non valent sinè consensu Episcopi *Congr. Conc. in Baren.* 11. *Julii* 1682.

65. Abesse autem ab Ecclesia, & vacationibus uti non possunt, diebus Dominicis, & festis totius anni, nec diebus Adventus, Quadragesimæ, Octavarum Nativitatis, & Resurrectionis Domini, Pentecostes, & Corporis Christi, & nunquam à servitio eodem tempore vltra tertiam partem abesse debet, *ut ead. Congr.* rescripsit *in Interamnen.* 21. *Iulii* 1640. *lib.* 16. *dec. pag.* 392. *Zecch. de republic. Eccles. tit. de Benefic. num.* 6. *ver. quod si beneficia*, & ideo potest Episcopus edicere, nè sinè ejus licentia abesse valeant *Gavant. manual. Epis. verb. Canonicorum residentia in addit. n.* 1. *Barbos. de Canonic. cap.* 20. *num.* 5.

66. Contra vero non residentes quatenus Episcopus velit procedere ad privationem fructuum, ac etiam Beneficiorum, tenetur servare dilationes præscriptas à Concilio *sess.* 24. *cap.* 12. *de refor.* cum enim in unâ Cathacen. quæsitum fuisset in Sac. Congr. Concilii.

I. *An in causa privationis Beneficii ob non residentiam debeant servari dilationes trium annorum à Sac. Congregat. præscriptæ?*

II. *An servatio dictarum dilationum sit arbitraria Ordinario in Canonicatibus?*

III. *An ex eo quod Canonicatus Cathacen. quatenus etiam consisteret in solis Distributionibus sinè Prœbendâ, aùt massâ grossâ in illius privationem ob non residentiam dd. temporum dilationes à Sac. Conc. præscriptæ potuerint ab Ordinario remitti eo quod illius cap. dispositio non applicatur, cum non existentibus fructibus non potuerit fieri sequestrum.*

IV. *An ex eo quod idem Canonicus absens fuerit spatio duorum, & plus annorum post quorum lapsum tantum fuerit monitus, currat eidem terminus trium annorum à Sac. Concil. indultorum, vel sex mensium à die absentiæ, vel à die primæ monitionis?*

V. *An à privatione etiam ser. ser. factâ ab Ordinario de Canonicatu ob non residentiam, detur appellatio suspensiva, vel tantùm devolutiva?*

Die 14. *Nov.* 1671. *ead. Congreg.* re maturè discussa, censuit.

Ad 1. *Affirmativè.*

Ad 2. *Negativè.*

Ad 3. *in casu proposito posse omitti sequestrationes fructuum, non verò dilationes temporum.*

Ad 4. *incipere triennium à die absentiæ.*

Ad 5. *non dari suspensivam.*

67. Et cum postea in eadem Causâ pro dilucidatione 4. Dubii quæsitum esset, an contra d. Canonicum non residentem posset procedi ad privationem juxtà Sac. Canonum Constitutiones post lapsum trium mensium, & ultrà secundi anni, vel expectandum esset, quod laberetur tertius annus integrè.

Die 21. *Maii* 1672. *censuit expectandum esse triennium completum.*

68. Verum est tamen, quod pendente triennio, poterit Episcopus contrà absentes procedere per censuras, illosque suspendere non obstante, quod inchoata sit via judicii præscripta à Concilio, juxtà dispositionem *Text. in c. ex tua* §. *Contra de cleric. non resid.* prout ead. Congreg. declaravit in *Palentina* 18. *Nov.* 1673. præviis tamen debitis monitionibus faciendis post tres Menses absentiæ, ad dicendum causam quare ob illorum contumaciam in residendo, non debeant juxtà canonum præscriptum puniri fructuum subtractione, & gladio censurarum quæ monitiones debent esse personales, quando habetur notitia loci, vbi absens reperitur; quod si notitia non habetur, sed si habetur non est tutus accessus, possunt citari per Edictum affigen. ad valvas Ecclesiæ ubi adest Canonicatus, vt habetur *ex dicto cap. ex tua de cler. non resid.*, *& docet Ventrigl. in prax. part.* 1. *annot.* 19. §. 3. *num.* 2., *&* 3. *ubi numer. seqq.* tradit formam procedendi ad privationem *Leo Thes. for. Ecclesiast. part.* 3. *cap.* 2. *num.* 33.

69. Pœnæ autem non residentium, possunt infligi etiam contrà Canonicos Coadjutores

tores cum futurâ successione, & ideò monendi sunt ad residendum sub pœnâ privationis, ut respondit *ead. Congr. Concilii 12. Martii 1672., & in Oxomen. 8. Maii 1688. lib. 38. fol. 204.*, quamvis hi Coadjutores etiam coadjutis absentibus non possint Capitulis interesse, nec in illis votum dare, nec officium antianitatis exercere, nisi eis in litteris Apostolicis jura hæc expresè non concedantur, ut partibus auditis, censuit *ead. Congr. in Narnien. 20. Maii 1649.* Quo enim ad antianitatem Coadjutoris nulla habetur ratio; quia non computatur à die Coadiutoriæ, sed à die obitus Coadjuti *Tondut. quæst. benef. tom. 1. part. 2. cap. 1. §. 13. num. 10.*

70. Et hic adverte, quod si Canonicus, aliusvè Præbendatus monitus ad residendum redeat, & iterùm post paucos dies iterum à residentia recedat, non dicitur rediisse, sed est, ac si non venisset, & contrà eum poterit procedi, tanquàm absentem, ùt in puncto tenet *Graff. Consil. lib. 3. de cleric. non resid. consil. unico num. 18., & 27., & lib. 5. de pænit., & remiss. consil. 11. num. 10.*, ubi quod proprie rediisse dicitur illud, quod mansurum est *leg. aliud est capere 71. ff. de verb. signif.* docetque iste Author, quod licet statutum Episcopi non valeat excommunicare absentem extra propriam Diœcesim *cap. 2. de Const. in 6.*, adhuc possit ore (dummodò præcedat monitio) Censura ligare non residentem, quamvis delictum inceperit in aliena Diœcesi.

71. *SUB POENA AMISSIONIS DISTRIBUTIONUM*. Potest Episcopus Decretum edere, nè Canonici, & alii de Capitulo discedant ab Ecclesiâ tempore Concionis; & quod illi intersint quotidie sub pœnâ amissionis distributionum illius diei, in quâ defecerint *Nicol. in flosc. verb. Canonicus num. 33.*, ubi Decreta Congr. refert., & declaravit *Congr. Concilii in Nicien. 18. Nov. 1628. lib. 13. Decis. pag. 562.*, in quâ decisum extitit Canonicos absentes per tres menses lucrari fructus Præbendarum amissis Distributionibus quotidianis, quæ inservientibus accrescant quacunque contraria consuetudine etiam immemorabili non obstante, *& in Civitate Castelli 29. Aprilis 1623. lib. 99. Posit. pag. 45.*

72. Item potest illos Episcopus Distributionibus privare, quando tempore quò celebrantur Divina Officia, haberent, & tenerent Capitulum: cum hoc non sit permittendum, nisi aliqua causa valdè urgens, illud in aliud tempus transferri non patiatur *Sac. Congr. Concil. in Oriolen. ad 11. 27. Martii 1632. lib. 14. fol. 599.*, vel si dicto tempore Missas planas celebrarent, nisi ad celebrandum ab eo ad quem Chori directio pertinet jussi fuerint, ibid. ad 12., vel si Choro interressentes alta voce non psallerent, *Congr. Concil. in Vicentina 7. Julii 1636.* quavis contraria consuetudine non obstante, *lib. 1. Dec. pag. 361.*

73. Amplia hæc omnia in Canonicis, & Præbendatis, qui sunt Officiales Tribunalis Inquisitionis: Licet enim S. Congregatio S. Officii teneat, quod Deputati ad serviendum Officio Inquisitionis nempe, Inquisitores, Fiscales, & Notarii sint exempti à servitio Chori, & lucrentur Distributiones, ac si actu inservirent; Consultores verò pro tempore quo actu serviunt *Sac. Congr. S. Offic. apud Caren. de S. Offic. p. 1. tit. 8. §. 10. num. 67.*
Sac. tamen Congr. Concilii (ad quam pertinet hoc decernere), *in una Mediolanen. 3. Febr. 1635.* censuit Ministros Sacræ Inquisitionis non lucrari distributiones quotidianas absque Sedis Apostolicæ Indulto, *lib. Decis. 15. pag. 156.*, quæ declarationes contrariæ invicem non sunt quia Congregatio S. Inquisitionis ita declarando concessit Indultum: Sac. verò Congr. Concilii, respondit prout de jure Concilium interpretando. Et idem procedit in subcollettore Spoliorum, qui etiam si occupetur in Officio non acquirit Distributiones, nec inservire valet per Substitutum *S. Congr. Conc. in Senogallien. 2. Junii 1703.*

74. At è converso non potest Episcopus decernere, ut Canonici in Sacris non constituti, non gaudeant Distributionibus, *Congr. Conc. in Patavina 23. Augusti 1631.*, neque quod Canonicis Jubilatis vigore Indulti, non debeantur Distributiones extraordinariæ, quæ vel ob absentiam, vel vacationem Canonicorum interessentibus accrescunt: Nam pro his Indultum Suffragatur *S. Congr. Conc. in Romana 5. Maii 1703., & in Burgi S. Donnini 19. Aprilis 1704.* Neque quod Distributiones quæ vigore *cap. 3. sess. 2. Conc. Trid.* admittuntur à Canonicis, accrescunt inservientibus, applicentur fabricæ Cathedralis, sivè alteri pio loco: quia non habet à jure hoc arbitrium; quidquid sit de aliis Distributionibus, quæ vigore *cap. 3. sess. 22.* amittuntur à Dignitatibus, ut respondit *Sac. Congr. Conc. in Caurien. 5. Maii 1603.*, & frequenter alibi.

75. Amittuntur autem Distributiones absque alio Ordinarii Decreto, quoties Canonici absint à residentia occasione litium concernentium interesse suarum Præbendarum sinè licentiâ Episcopi, quæ necessaria est, ùt respondit *S. Congr. Conc. in Cavallicen. 3. Iulii 1677.*, in quâ cum Præpositus illius Cathedralis, d. licentiam in casu proposito non fuisse necessariam contenderet, reproposita causa *sub die 18. Septembr. ejusd. anni* Decretum confirmavit, vel detineantur in Carceribus pro debito civili; nam tunc distributiones non lucrantur *S. Congr. Conc. in Romana 15. Decembr. 1657. lib. 11. Dec. fol. 150.*, vel inserviant eidem Episcopo Missam privatè celebranti tempore quò Divina Officia celebrantur, nam sunt punctandi *eadem Congregatio in Arianen. 17. Maii 1704.*

76. Ve-

76. Verum debentur Canonico delegato ab Episcopo ad visitandum limina, ideſt pro tempore acceſſus, manſionis, & regreſſus, quod tempus Congregatio Concilii conſtituit eſſe trium menſium in *una Vaſionen.* 17. *Aprilis* 1627. *lib.* 13. *Dec. pag.* 241. *Antonell. de loc. legal. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 31. Canonico Coadiuto durante infirmitate etiam Coadiutore abſente *Sac. Congr. Conc. in Urbevetana* 9. *Septembr.* 1628. *in Camerinen.* ... *Febr.* 1638. Canonico inquiſito, & poſteà abſoluto tanquam non culpabili, etiam cum clauſulâ ex hactenus deductis *ead. Congr. in Romana* 19. *Auguſti* 1684., & alibi dixi Canonico abſente à Choro urgente neceſſitate ratione Officii pro Servitio Capituli vel Eccleſiæ, Congr. particular. Cardinal. Deputata in Romana inter Canonicos, & Archipresbyterum Eccleſiæ Collegiatæ *S. Mariæ in Coſmedin.* 19. *Septembr.* 1705. *ad* 34. Canonico Jubilato, etiam quę proveniunt ex emolumentis Proceſſionum, & Anniverſariorum, & aliorum, dummodò Teſtatorum voluntas non obſtet *Sac. Congreg. Conc. in Romana* 5. *Martii* 1678. *in Novarien.* 29. *Novem.* 1681., *& in Peruſina* 17. *Julii* 1688. etiamſi Diſtributiones ſint auctæ poſt Indultum quia participat de augumento *ead. Congr. in Lunen. Sarzanen.* 16. *Maii* 1685., quamvis functionibus non interſit, & onera Miſſarum aliis injuncta pro rata non adimpleat, *d. Lunen. Sarzanen., & in Urbanien.* 29. *Nov.* 1687. *lib.* 37. *fol.* 672., *& in Romana* 24. *Martii* 1704.

77. Non tamen ſuffragaretur Indultum Jubilationis poſt quadragenarium ſervitium, ſi eſſet conceſſum à Capitulo, quia Canonici non habent hanc poteſtatem, ſicuti nec poſſunt concedere Canonicis abſentibus, quòd participent de aliqua parte Diſtributionum, non obſtante conſuetudine, ut reſpondit *ead. Congreg. in Segobien.* 15. *Decembr.* 1703. contra *Monet. de diſtrib. part.* 2. *q.* 12. *nu.* 61.

78. Et hic eſt advertendum, quod ex tempore laudabilis ſervitii Eccleſiæ quadraginta annorum propter quod ſolet à Sac. Congreg. Indultum concedi jubilationis, eſt deducendum ſervitium præſtitum tempore Clericatus ante adeptam Præbendam, quod non computatur ad favorem Indultum petentis, ùt reſpondit *dicta Congreg. in Tranen.* 13. *Januarii* 1703.

79. Qui autem à reſidentiâ abeſt de licentiâ Sac. Congregationis cum ſolitâ clauſula — *dimiſsâ tertiâ parte fructuum*. Si habeat Præbendam gravatam penſione, debet dictam 3. partem dimittere ab eo ſolum fructu, quod ſupereſt detractâ penſione ſuprà Præbendam reſervata, ùt pro Canonico S. Laurentii in Damaſo Urbis reſpondit *Sac. Congr. Concilii* 3. *Junii* 1690. licet (ut aſſerebatur) in Baſilicis Majoribus ejuſd. Urbis detractio fieret à toto Præbendæ fructu nullo habito reſpectu ad penſiones.

80. Ad reſidentiam, & ad cætera onera incumbentia Canonicatui, & Beneficiis reſidentialibus, tenentur Canonici, & alii Præbendati, qui Officium Subcollectoris, aut Decimarum Exactoris exercent, quià in his, quæ concernunt Divinum Servitium, cultum Eccleſiæ, adminiſtrationem locorum piorum, Officiales hujuſmodi remanent ſubjecti juriſdictioni Ordinariorum, & ſicut cæteri obedire, & adimplere injuncta tenentur, prout ſæpè declaravit *Sac. Congr. Concilii*, & præcisè *in Alexandrina* 18. *Julii* 1648. *lib.* 18. *pag.* 497. *in Belcaſtren.* 15. *Jan., & in Melphitana* 19. *Martii* 1650. *lib.* 19. *pag.* 33., *& Sac. Congr. Epiſcop. in Piſauren.* 16. *Junii* 1690. *Pignatell. conſult.* 379. *tom.* 1., & clarius hæc patent ex generali ſubnexo Decreto per Papam approbato ejuſdem Congr. Concilii.

81. Qui autem poſſidet Eccleſiam Parochialem perpetuò unitam Dignitati Cathedralis, tenentur reſidentiam facere in ipſa Cathedrali; in Parochiali verò eſt conſtituendus ab Epiſcopo Vicarius perpetuus cum congruâ fructuum aſſignatione juxtà Conſtit. Pii V., quod ſi ad vitam unio facta reperiatur, teneri ad reſidentiam in Parochiali reſpondit *S. Congr. Concilii in Imolen.* 9. *Decembr.* 1651. in quâ confirmavit, & dandam eſſe Decrevit Declarationem antiquam in hac re emanatam 7. *Jan.* 1590. *lib.* 19. *pag.* 161.

DECRETUM
GENERALE.

SUBCOLLECTOR.

SUMMARIUM.

1. *Clauſulæ proemiales mentem Legiſlatoris oſtendunt Dictiones*: præſertim, maximè, etiam, *& aliæ implicativæ implicant idem eſſe in caſu contrario ibi*.
2. *Referens eſt in relato cum omnibus ſuis qualitatibus*.
   Lex generaliter loquens, generaliter eſt intelligenda.
   Ubi militat ratio legis ibidem debet militare ejuſdem legis diſpoſitio.
   Lex reſpiciens plura determinabilia, debet ea æqualiter determinare.
3. *Referens, ubi alitèr loquitur quàm relatum, attendendum eſt relatum*.
4. *Epiſcopi, & alii Prælati Regni Neapolitani poſſunt deſignare uſus pios in quos erogari debeant bona per eos relicta, favore tamen Cathedralium, vel Parochialium, quæ prius cadebant ſub ſpolio, & n.* 5.

DIE

nitentiarium, nec Theologum. Quod si post deputationem de aliqua Parochiali, aut Pænitentiali, vel Theologali Præbendis, fuerint fortasse provisi, tunc minimè gaudere exemptione in concernentibus curam animarum, & respectivè adimplementum onerum ipsarum prebendarum; Et eadem ratione non gaudere Canonicos, & alios Beneficiatos Subcollectores, in concernentibus servitium Ecclesiæ, & adimplementum onerum ipsorum Canonicatuum, & Beneficiorum, nec lucrari distributiones quotidianas, si non inserviant. Insuper teneri ratione Beneficiorum, quæ obtinent ad publicas Processiones accedere, solvere Cathedraticum, & subsidium charitativum, & interesse Synodo, & Visitationi, non tamen pluries, quam semel in Anno. Posse verò solummodò cogi ab Ordinario ad exequendam visitationem in iis quæ respiciunt cultum Divinum, ipsumque Ordinarium posse procedere contra Subcollectores accedentes sine ejus licentiâ ad Monasteria Monialium, aut non servantes præceptum Communionis Paschalis, & contra percutientes Presbyterum, vel Clericum posse procedere ad declarationem Excommunicationis *ex cap. si quis suadente*; & si quando repererit aliquem Subcollectorem in publico Concubinatu vivere, certiorare debere eamdem S. Congregationem, ac ipsum Nuncium, cujus partes erunt, severè eos punire, ac privare Officio; posse tamen eumdem Ordinarium carceribus mancipare, ad Superiorum dispositionem retinere, ac etiam Subcollectores depræhensos in fraganti crimine, quod meretur pœnam corporalem, non tamen minorem relegatione, dummodò statim de carceratione Nuncium certioret. Item Administratores locorum piorum in Subcollectores deputatos subesse Ordinario quoàd redditionem rationum administrationis, nec posse Subcollectores à casibus Episcopo reservatis absolvi, absque illius licentia, & nullum inquisitum posse à Nuncio in Subcollectorem deputari, nisi de ejus absolutione constiterit.

Ut autem sciant Ordinarii, quos in Subcollectores, aut Commissarios, debeant recognoscere, declaravit, Subcollectores teneri ostendere Ordinario suas Commissiones antequam illas exequantur; Commissiones verò particulares teneri, vel per litteras patentes, vel privatas sui Superioris, aut alio modo certiorare Ord. de demandata Jurisdictione.

Demùm quatenùs supradictæ declarationes vel aliquæ illarum futuris temporibus non observentur, Sac. Congr. voluit incumbere locorum Ordinariis, ut pro eorum zelo, ac pastorali sollicitudine, quæcumque secus audiverint huic S. Sedi fideliter referant, pro opportunâ provisione obtinendâ.

Et die 16. ejusd. facta de præmissis omnibus relatione eidem Sanctiss. D. N. Innoc. XI. Sanctitas sua declaravit præcitatam Constitutionem fel. rec. Urbani VIII. esse intelligendam juxtà supradictam S. Cong. Sententiam, & præsens Decretum, omniaque, & singula in eo contenta approbavit, & confirmavit, & inconcussè, ac inviolabiliter observari, & exequi mandavit, salva tamen semper ejusdem S. Congr. authoritate, omnia, & singula præfata declarandi moderandi, & ampliandi, & in totum, vel in parte annullandi, & interpretandi; Voluit tamen Sanctitas sua, quod præsenti Decreto restricto ad Collectores, & Subcollectores Spoliorum Regni Neapolitani per Nuncium Apostolicum deputatos, sive deputandos, derogatum, seù præjudicatum minimè censeatur reservationibus, & affectionibus Beneficiorum eorund. Collectorum, & Subcollectorum, resultantibus ex regulis Cancellariæ Apostolicæ.

ADNOTATIONES.

1. *PRÆSERTIM REGNI NEAPOLITANI*. Per hanc clausulam proemialem, ex qua mens, & animus disponentis colligitur *Barbos. Axiom. 192. n. 2. & 3.* datur intelligi, quod hoc Decretum licèt principaliter, & occasionaliter emanaverit ad refrenandum numerum, & tollendos abusus Subcollectorum Spoliorum Regni Neapolitani: nihilominus illius dispositio compræhendat omnes alios Subcollectores ubique locorum deputatos, ad exercendum officium nomine Cameræ Apostolicæ, dictio enim illa *præsertim* includit alios Subcollectores, & exprimit casum minus dubitabilem, & includit magis dubitabilem, ut docent communiter *Menoch. de arbitr. Judic. cas. 416. n. 19. Paris. de confid. benefic. quæst. 29. n. 53. & 54. Sanch. de matrim. lib. 2. disp. 39. n. 6.* ibi = *Nam dictiones implicativæ, ut sunt, maximè, præsertim, etiam, implicant idem esse in casu contrario, licet in illo fortior militet ratio, & lib. 6. disp. 14. n. 21. & lib. 10 disp. 5. n. 4.*

2. Hocque evincitur etiam ex eo, quod Decretum *in §. prætereà*, moderatur Constitutionem 202. *Urbani VIII.* (emanatam favore omnium Subcollectorum) absque ullâ distinctione seù restrictione Subcollectorum unius vel alterius Provinciæ, seu Regni; sed indiscriminatim, & generaliter, & sic fit evidens, quod respicit, & compræhendit omnes, quos compræhenderat relata Constitutio Urbani moderata, declarata, & correcta, ex vulgatis regulis, quod referens est in relato cum omnibus suis qualitatibus *l. asse toto ff. de hered. instit.* Quod lex generaliter, & indefinitè loquens, generaliter est intelligenda *l. Prætor §. ait Prætor ff. de nov. oper. nunc.* Quod ubi militat ratio legis, ibidem militare debet ejusdem legis dispositio, etiamsi sit pœnalis *Novar. dec. 206.* quem refert, & sequitur *Donat. prax. rer. regular. to. 1. par. 2. tract. 1. de monast. ædific. quæst. 20. n. 2.* & quod lex; seu dispositio una, respiciens plura determinabilia

lia, debet ea æqualiter, & pariformiter determinare *l. jam hoc jure ff. de vulg. & pupillar.* cum concordantibus apud *Barbos. axiom.69. num.6.*

&3. Nec turbat, quod in fine Decreti dicatur = *Voluit tamen Sanctitas Sua, quod præsenti Decreto (restricto ad Collectores, & Subcollectores Spoliorum Regni Neapolitani) præjudicatum minimè censeatur reservationibus, & affectionibus Beneficiorum &c.* quia verba illa = *restricto ad Collectores, & Subcollectores Spoliorum Regni Neapolitani*; non sunt verba Decreti, sed Secretarii, qui post oraculum Papæ Decretum approbantis, per orationem separatam illa addidit credulitate sua: Undè cum talis restrictio in decreto relato non contineatur, probatum est suprà, dicendum est, hanc extensoris, seu referentis expressionem ab errore processisse, ùt in fortioribus dixit *Rot. coram Gregor. dec.439. n.3.*

4. Et hic notandum venit, quod, & si Archiepiscopi, Episcopi, & Prælati inferiores Regni Neapolitani, hodie vigore Constitutionis *Innoc. XII. la 23.* sint exempti à spoliis, & à molestiis Subcollectorum, & valeant ulteriùs designare usus pios in quos erogari, & expendi debeant fructus à solo separati, & cætera bona per eos acquisita, quæ prius cadebant sub spolio: attamen hoc arbitrium, seù facultas non est effrenata, & absoluta, sed limitata, & restricta ad favorem Cathedralium, vel Parochialium eorum regimini commissarum, quatenùs illæ non indigeant, ut patet satis clarè *ex Bulla in §. Cupientes*, ibi = *Ad effectum tamen, & non aliàs aliter, nec alio modo, ut præmissa omnia, & singula ad præfatas Metropolitanas, aliasque Cathedrales, & reliquas quibus memorati Archiepiscopi, & Episcopi, seù Prælati præsederint, illisque non indigentibus, ad Parochiales Ecclesias eorum regimini commissas spectare, ac ad earumdem favorem, & in beneficium, seù utilitatem cedere, applicari, converti, seù erogari debeant. Præfatis tamen Archiepiscopis, & Prælatis, ut congruos usus, applicationes, & erogationes præmissorum in beneficium. & utilitatem hujusmodi Ecclesiarum in quos, seù quas eadem præmissa applicanda, eroganda, seu expendenda esse censuerint, designare valeant permittimus, indulgemus, & opportunam facultatem desuper concedimus.*

5. Ideòque si Prælati supradicti favore alterius Ecclesiæ non Cathedralis, nec Parochialis, vel etiam Parochialis, (Cathedrali indigente) disponerent, & in alios usus pios spolium converti debere designarent, eorum dispositio, & designatio nulla esset, quia clausula *non alias aliter, nec alio modo* in supra præcitatis verbis contenta, formam præcisam inducit, quâ deficiente, perinde est, ac si nihil actum fuisset *Lotter. de re benef. lib.1. qu.41. n.35. Riec. collect. 868. Leo Thesaur. for. Eccles. par.2. c.2. n.42. Capon. discept.99. n.24. Rot. coram Manzaned. dec.596. n.4. & cor. Carr. decis.93. n.17.* & passim alibi, ac recenter declaravit *Sac. Congr. Concilii in Abellinen. 18. Augusti 1703.*

Edicti de Ordinibus recipiendis.

FORMULA III.

SUMMARIUM.

1. *Episcopus justâ de causâ potest indicere pœnâ excommunicationis latæ sententiæ contra eos qui furtivè, & per fraudem Ordines suscipiunt.*
2. *Qui in ordinatione utitur falsis Dimissoriis, committit delictum depositione dignum.*
   Ordinatus in Sacris cum falsis Dimissoriis, est ipso jure suspensus ibi.
3. *Qui Litteras Dimissorias vitiat, seu alterat in substantialibus dicitur falsarius, & est ipso jure suspensus.*
   Literæ Dimissoriales quando dicantur vitiatæ, vel potius informes ibi.
4. *Qui ordinatur scientèr ad Ordines Sacros cum titulo non vero, sed ficto, est ipso jure suspensus.*
5. *Qui ordinatur titulo fiduciario, potest ab Episcopo excommunicatione ligari.*
   An autem incurrat suspensionem? ibi.
6. *Qui habet Beneficium, seu Canonicatum ad congruam substentationem sufficiens, ad illius titulum debet ordinari, non autem ad titulum Patrimonii.*
7. *Qui non habet Beneficium sufficiens, non debet ordinari cum supplemento patrimonii, nisi utilitas Ecclesiæ id exigat.*
8. *Ordinari quis non potest ad titulum Ecclesiæ receptitiæ.*
9. *Ordinari quis non potest ad titulum Cappellaniæ, à quâ amoveri potest.*
10. *Ordinari quis non potest ad titulum mensæ Abbatialis Regularis.*
11. *Ordinari quis non potest ad titulum assignationis mensæ obtentæ à Majestatis Principe.*
12. *Ordinari laicus non potest ab Episcopo non suo, quamvis fuerit præsentatus ad beneficium.*
13. *Episcopus non potest ordinare Fratrem, seu Nepotem suum absque Dimissoriis proprii Ordinarii, titulo familiaritatis, etiam si conferat ei Beneficium.*
14. *Nec minus Familiarem triennalem, qui sit illegitimus.*
15. *Ordinatus ab Episcopo loci Beneficii, si caperet possessionem post susceptos Ordines, esset suspensus.*
    Ordinatus ab Episcopo non suo ad titulum Beneficii insufficientis juxtà taxam sui Ordinarii, est suspensus ibi.
16. *Attentâ Clericorum penuriâ, & necessitate Ecclesiæ, potest quis ordinari ad titulum assignationis fructuum stabilium.*
17. *Ordinari quis potest ad titulũ Cappellaniæ amovibilis cum Indulto S. Congr. receptâ obligatione nominare debentis de nõ removendo.*
18. *Ordinatus ad titulum patrimonii, illud non perdit si acquirat Beneficium, aut alia bona, donec Episcopus bona acquisita loco patrimonii*

non

non subroget, etiamsi vigore pacti redire debeat ad constituentem.

19. *Ordinatus ad titulum patrimonii, non potest illud donare cum reservatione usufructus sine licentiâ Episcopi.*

Neque in Emphyteusim concedere reservato canone fructibus correspondente ibi.

Neque ad hæredes illud transmittit, si illi constituatur tanquàm necessariũ, posset ordinari.

20. *Ordinatus ad titulum patrimonii, si fidejubeat sine Episcopi licentiâ, an teneat ejus obligatio, & quomodo exequi possit super fructibus, affertur declaratio S. Congreg.*

Clericus non debet fidejubere, at si de facto fidejubeat, tenet obligatio ibi.

21. *Patrimonium constitui potest in censibus creatis ad formam Bullæ Pii V. cum cautelâ hic expressâ.*

22. *Ordinatus ad titulum Beneficii, si delinquat potest illo privari.*

23. *Qui habet Beneficium de pertica, pensionem inexigibilem, vel patrimonium infructiferum nullum titulum ad Ordines Sacros dicitur habere.*

24. *Ordinatus in Sacris ante legitimam ætatem, suspensionem incurrit, & irregularitatem, si in susceptis ordinibus ministret ante absolutioné.*

25. *Constitut. Pii II. non comprehendit Ordines minores.*

Qui falsis probationibus probat ætatem, quam non habet graviter peccat, & potest censuris puniri ibi.

Qui utitur falsis scripturis ignorantèr, pœnam falsi non incurrit ibi.

26. *Episcopus ordinatum in Sacris ante legitimam ætatem potest absolvere donec delictum manet occultum, secùs si non est occultum;*

27. *Inhitiatus clericali tonsurâ ante septennium, validè est ordinatus, nec indiget pro ulterioribus ordinibus dispensatione, licet ordinatio fuerit illicita.*

28. *Qui sunt irretiti censuris ordinari non possunt, & ideò sub pœnâ excommunicationis ab Ordinibus arcendi sunt.*

29. *Episcopus, etiam ex notitiâ privatâ potest censurâ ligatos ab Ordinibus repellere.*

30. *Episcopus quando possit absolvere ab irregularitate in delicto publico ostenditur.*

31. *Clerici Concubinarii Notorii sunt ipso jure à Divinis suspensi.*

Clerici Concubinarii Notorii, qui dicantur ibi.

Qui voluntariè se castrari fecit, tanquàm irregularis non potest ad Ordines promoveri sine dispensatione Apostolicâ, ibi.

32. *Furiosi, & mentecapti tanquàm irregulares ordinari non possunt, etiamsì redeant ad sanam mentem, & affertur in hoc distinctio.*

Energumeni, licet fuerint liberati non ordinantur, & pro his datur eadem distinctio ibi.

33. *Bigami ad Ordines non recipiuntur, quia sunt irregulares, & exuti omni privilegio Clericali.*

Bigamus non efficitur, qui contrahit cum Viduâ in articulo mortis, si matrimonio non consumato Vidua decessit.

Nec ille, qui contrahit cum Viduâ à primo Viro non cognitâ ibi.

34. *Filius homicidæ Presbyteri non irregularis. Nec qui accessit armatus ad Domum consanguineæ, ut compelleret fornicarium, si hic è fenestra se projiciens moriatur. Nec ille qui accedit ad Mulierem conjugatam fornicandi causa, & ipsa à Viro occidatur, & adducitur ratio.*

Dans mandatum ad Sfregiandum, non fit irregularis ex homicidio voluntario, si mandatarius occidat ibi.

35. *Judex, qui tulit Sententiam mortis, non fit irregularis, nisi sequatur effectus, nec minus qui officium cum potestate judicium Sanguinis ferendi, si actu non exercuit, nec Notarius, qui Sententias mortis scripsit, nisi fuerint exequutæ.*

36. *Clericus, qui exhibuit Judici laico librum baptizzatorum ut recognosceret ætatem inquisiti de delicto, quod mortem meretur non fit irregularis.*

Qui abscidit digitum pollicem, aut indicem, petit dispensationem ad cauthelam ibi.

Clericus qui levi Epilepsiâ semel affectus fuit, & deinde per plures annos ampliùs hujus morbi signa non dedit, poterit promoveri ibi.

37. *Clericus, qui militiæ nomen dedit, & ad bellum processit, incurrit irregularitatem, etiamsì moraliter certus sit neminem mutilasse, aut occidisse, & ipso jure perdit Beneficium.*

Clericus de homicidio inquisitus, si torturâ diluit indicia non debet promoveri, quia remanet infamia facti: secùs si fit absolutus tanquàm non repertus culpabilis ibi.

Filii nati ex matrimonio contracto, cum impedimento affinitatis cum bonâ fide Matris, dicuntur legitimi, & possunt ordinari sine dispensatione ibi.

Filii, & nepotes Hæreticorum emendatorum possunt ordinari ibi.

Descendentes ab Hærecicis non emendatis ultrà secundum gradum per Paternam, & ultrà primum per Maternam lineam, sicuti nec Hebræorum, non sunt excludendi ab ordinatione ibi.

38. *Qui sint alii irregulares, qui ad ordines promoveri, non possunt remissivè.*

Irregularitas, quæ repellit ab Ordine, non inducit incapacitatem pensionis ibi.

39. *Regulares nulliter professi non possunt ad Ordines promoveri, nec hi qui ad triremes transmissi fuerunt.*

40. *Regularis ignoranter nulliter professus, si ordinetur in Sacris, censuras non incurrit.*

41. *Episcopus si ante ordinationem protestetur non habere intentionem ordinandi eos, qui carent Patrimonio, ætate legitima, Dimissoriis &c. si protestatione neglectâ hi accederent, non recipe-*

ciperent Ordinem, & num. 42. respondetur obiecto.

43. *Confirmatur conclusio Decretis Sac. Congr. Dum est dubium de mutatione intentionis Episcopi, ordinatio est reiteranda sub conditione ibi.*

44. *Commorantes in Urbe per quatuor menses, non possunt cum litteris Dimissoriis proprii Ordinarii Ordines recipere nisi à Card. Vicario Urbis, aliàs suspensionem Papæ reservatam incurrunt.*

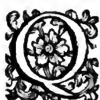
Quid servare debeant subditi sex Episcopatuum propè Urbem, & quid Ultramontani ostenditur ibi.

45 *Episcopus non potest cogere Clericos minorum Ordinum ad suscipiendum Ord. Sacros.*

Neque in Ordinibus conferendis promissiones recipere, & ob inobservantiam promissionis, eos privilegiis clericalibus privare ibi.

Episcopus, qui Ordines alicui conferre recusat, non potest ab Archiepiscopo cujus est Suffraganeus, compelli ad allegandum causas cur renuat, sed ad Sedem Apostol. est recurrendum ibi.

N. Episcopus N.

UI ad Ordines tàm Minores, quàm Sacros cupiunt promoveri, sciant se habere debere requisita necessaria ad præscriptum Sac. Canonum, Conciliorum præsertim Tridentini, & Constitutionum Apostolicarum: nè igitur aliquis, (quod non credimus) furtivè, & per fraudem in Sanctuarium ingredi audeat, præsenti Edicto monentur infrascripti (si fortè inveniuntur etiamsi Regulares sint), nè accedant ad Ordines suscipiendos, quod si accedere præsumpserint, eos excommunicatos declaramus eo ipso.

Qui falsarunt, & exhibuerunt, vel scienter usi sunt *falsis; seù vitiatis* litteris Dimissorialibus.

Qui titulum Beneficii, Pensionis, vel Patrimonii ad quem petunt ordinari ad Sac. Ordines, non possident, vel fictitium, vel infructiferum, aut fiduciarum obtinent.

Qui legitimam ætatem pro unoquoque Ordine requisitam à Concil. Trident. habere falsò constare fecerunt: si falsitatis conscii sint.

Qui irregulares, vel aliis Ecclesiasticis censuris scienter irretiti sunt.

Regulares, qui scienter, nulliter professi sunt, & eorum professionem nullam, nunquàm ratam habuerunt, vel ad Triremes ad tempus transmissi fuerunt.

N. Episcopus N.

RÆSENS Edictum monitoriale affixum, & publicatum fuit ad valvas Ecclesiæ Cathedralis N. die . . . . anno . . . . & postmodum iterum præsentibus, & audientibus ordinandis lectum, & publicatum fuit in Ecclesiâ prædicti Cathedrali per D. N. de mandato Illustrissimi, & Reverendissimi D. N. Episc. N. die Sabbati Quatuor temporum N. ejusdem anni, de manè antequàm prædictus Illustrissimus Episcopus ordinationem inciperet, præsentibus ibidem N. N. & N. N. testibus &c.

Ita est N. Cancellarius Episcopalis N.

ADNOTATIONES.

1. Edictum hoc monitoriale publicandum modo quo suprà, non omnes Episcopi hodie promulgant, neque adversus eos, qui in Ecclesiasticorum Ministrorum cætum per nefas irrepunt, remedio excommunicationis sententiæ latæ utuntur: qui autem huic formulæ, aut simili adhærent melius faciunt: nàm ita nec omissione indirectâ communicant peccatis alienis; monita Constitutionum Apostolicarum (quibus ad arcendum indignos ab Ecclesiâ excitantur, & commoventur) modo quo possunt efficaciori exequuntur, & qui exemplo socii per dolum in clericatum ire festinabat, gladio excommunicationis perterritus abstinet, & recedit ab hac viâ. Et licet formula prohibitionis à Pontificali præscripta non contineat Censuram latæ, sed ferendæ sententiæ, ut opinatur *Pac. Jord. lucubr. can. tom. 1. lib. 3. tit. 6. de Ord. num. 386.* Adhùc Episcopum justâ de causâ Excommunicationem de facto infligere posse non dubitant *Bellett. disp. Cler. par. 2. tit. de pen. Cler. §. 28. n. 2. Bonaccin. de irregularit. disp. 7. q. 3. punct. 4. prop. 4. num. 6. & 7.* ubi asserit ab Episcopis communiter practicari, & de *Sacram. Ordin. disp. 8. quæst. unic. punct. 4. num. 32. & 33.* ibique firmat hanc censuram ligare, etiam ordinatos Exemptos.

2. FAL-

2. *FALSIS*. Qui ordinatur falsis Dimissoriis committit delictum depositione dignum, *Text. est in c. si Episcopus dist.*50., & ideò in Constitutione Urbani VIII. *Secretis la* 33. execratur, & qui illius est reus, debet saltem per septennium ad Triremes damnari, ita decisum fuisse à Sac. Congr. testatur *Nicol. lucubr. civil. lib.*4. *tit.*18. *de publ. judic.* §. *Item lex Cornelia de falso num.*87., & tenet quoque *Donat. prax. rer. regular. tom.*3. *tract.*3. *de Regular. promov. quæst.*6. & tanquam ordinatus sinè Dimissoriis est ipso jure suspensus juxtà dispositionem Constit. Pii II. *la* 7. *Bullar. nov. tom.*1., si est in Sacris: si verò sit promotus ad Minores Ordines, secutâ Judicis Ecclesiastici declaratione, fori Privilegio non gaudet, sed plenariè subjacet Sæculari potestati, ut habetur in citatâ Urbani VIII. Constitutione §. 4. meritò igitur talia attentantes debent per Episcopum excomunicatione puniri,

3. *SEU VITIATIS*. Litteræ Dimissoriales non falsæ, sed æquivocæ, captiosæ, necessaria non exprimentes, vel superflua, aut impertinentia continentes, non dicuntur vitiatæ: quia hujusmodi defectus tanquàm respicientes formam, ex parte dimissi, & impetrantis, non vitiant sed vitiantur: licet si deficerent in substantialibus reiici possent, & deberent. Vitium autem de quo loquitur formula Edicti, & quod cadit sub censurâ est illud, quò per dolum dimissi, scienter Dimissoriæ aliquâ in parte substantiali mutantur, purà, si directæ Episcopo Diœcesano, illius nomine abraso subrogaretur Nolanus. 2. si concessæ pro Ordinibus tantùm Minoribus, extenderentur ad Sacros. 3. si concessæ Paulo, nomine mutato, illis uteretur Petrus 4. si concessæ Novitio, scriberetur Professus. His inquam casibus, & similibus, dimissus diceretur furtivè, & per dolum ordinatus sinè Dimissoriis, cum in omnibus deficiat consensus dimittentis, & per consequens est ipso jure suspensus juxtà Concilii, Trid. dispositionem *cap.*8. *sess.*23. *de ref.* Quapropter cum hi qui hæc agunt dicantur falsarii ut laté probat *Farinac. quæst.*150. rectè excomunicatio Episcopi illos præcedit.

4. *QUI TITULUM &c.* Si quis ordinetur sinè titulo Beneficii, Pensionis, vel Patrimonii sciente Episcopo, seù cum Episcopi, culpâ, Episcopus tenetur ad alimenta ordinati: Et iste non est suspensus: si verò ordinatus solus est in culpâ exponendo Beneficium, sivè Patrimonium falsis probationibus in totum, vel in parte non verum, & fictitium, tunc ipse solus pœnas incurrit, nimirùm suspensionis, per Canones *Neminem, & Sanctorum dist.* 70., inflictæ, & per *Concil. Trid. sess.* 21. *cap.*2. *de refor.*, quoad hoc innovatus, & hanc Sententiam tuentur *Quarant. in Summar. Bullar. verb. Ordo versic. tertius casus pag. mihi* 380. *Pignatell. consult.*77. *num.*15., *& ibi tom.*5., ubi plures declarationes Sac. Congr. Episc. & Regular., & Concilii refert, & de stylo Curiæ, & praxi Pœnitentiariæ testatur, & benè oppositis respondendo firmat modernus *Pirhing. in jus can. lib.* 1. *tit. XI. num.* 112. *Passer. de stat. hom. tom.*3. *quæst.*189. *art.* 10. *insp.*8. *n.*341.

5. Qui verò titulum habet fiduciarium, scilicet cum pacto, & conventione occultâ ante ordinationem factâ de non petendo, vel restituendo postquam ordinatus fuerit, id quod pro titulo donatum fuerat, licet de juris rigore, & secundum mitiorem DD. sententiam, suspensionem non incurrat (ex quo dicatur cum titulo ordinari, & ejus promissio est invalida) ut ex doctrinâ *Navar. in consil.* 17. *de tempore ordin.* aliorumvè DD. substinet, *Quarant. loco supra citato in verb. Ordo vers. quod intellige pag. mihi* 381. (contra quem stant *Sayr. de Censur. lib.*4. *cap.*15. *num.*23. *Sanch. de matr. lib.* 6. *disp.* 32. *num.* 8. qui tenent esse suspensum) nihilominus quia graviter peccat, & impunitus remanere non debet ut ibid. *Quarant.* advertit jure tàm hic, quam qui cum ficto, aut nullo titulo fraudolenter ad Ordines Sacros recipiendos accedit, potest excommunicatione in Edicto comminatâ ligari.

6. Qui autem esset de Beneficio, seù Canonicatu sufficienti ad congruam substentationem provisus, non posset à suo Ordinario, sive ab alio de ejus licentiâ ad Ordines Sacros promoveri ad titulum Patrimonii, sed deberet ordinari ad titulum d. Beneficii, sic respondit *Sacr. Congreg. Concilii in Soranâ* 26. *Januarii* 1669. quam confirmavit, & extradi mandavit in aliâ *Camerin.* 4. *Augusti* 1635. *lib.*32. *Dec. fol.*4.

7. Item, qui ordinatur ad titulum Beneficii non sufficientis ad substentationem, & datur patrimonium in supplementum, tunc Sac. Congreg. Concilii solet rescribere id fieri posse si Ecclesiæ necessitas, aut utilitas, id exigere videatur prout rescripsit *in Signina* 18. *Septemb.*1685. *& in Civitatis Plebis* 10. *Jun.* 1684.

8. Item ordinari quis non valet ad titulum Servitii Ecclesiæ recepticiæ in quâ omnes Sacerdotes Patriæ admittuntur, & personaliter serviendo percipiunt ex massâ communi aliquam certam summam, ut respondit *Sacr. Congr. Concilii in Marsicen.* 16. *Maii* 1682. *lib.* 32. *Decr. fol.*273.

9. Neque quis ordinari potest ad titulum Cappellaniæ fundatæ cum hac lege, quod Cappellanus electus amoveri non possit nisi in casu, quod deficeret in celebrando, ut declaravit *eadem Sac. Conc. in Sabinen.*15. *Nov.* 1687. *Decr. fol.* 632.

10. Neque ad titulum mensæ Abbatialis Regularis, mediante obligatione Abbatum, & Capitulorum Regularium, de victu providendo (in casu necessitatis) ordinandis, ut respondit *eadem Congr. in Labacen. in Carniola* 2. *Iulii* 1650. *lib. Dec.*19. *pag.*62.

11. Ne-

11. Neque qui assignationem Mensæ obtinuit ab aliquo Majestatis Principe quousque provisus fuerit de Beneficio sufficienti, vel de aliis bonis unde vivere queat, saltem in nostra Italianâ, ut declaravit *eadem Congr. in Florentinâ 28. Iunii* 1704.

12. Neque laicus, cui à proprio Episcopo denegata fuit prima Tonsura, inhitiari poterit vigore litterarum Dimissorialium Episcopi alterius Diœcesis, coram quo fuerit præsentatus ad Beneficium Ecclesiasticum Jurispatronatus *Sac. Congreg. Concilii in Mutinen. 26. Ianuarii* 1658.

13. Neque ordinare potest Episcopus Fratrem, seù Nepotem suum absque Dimissoriis proprii Ordinarii, sub prætextu, quod illum uti familiarem retinuerit Domi propriis expensis, etiamsi ei conferat Beneficium *Sacr. Congr. Concilii in Calatina 7. Februarii 1654. lib. 14. Dec. pag. 311.*

14. Nec minus Familiarem triennalem, qui sit illegitimus cum quo dispensare non potest *Sac. Cong. Concilii 25. Iunii 1590. lib. 7. litter. pag. 189.*

15. Si quis autem ordinaretur ab Episcopo loci Beneficii, & possessionem caperet, post susceptos Ordines, ordinatio irrita, & nulla esset *Sacr. Congreg. Concilii in Carinolen. 18. Martii 1684. lib. Dec. 34. fol. 78.* irritam intellige non quoad veritatem, & substantiam Ordinis, seù caractherem, sed quoad exercitium, *Tasserin. à Sextul. in c. si Episcopus num. 1. de præb. & dignit. in 6.* Item si Beneficium ad cujus titulum ordinatur ab Episcopo non suo non esset sufficiens juxta taxam sui Ordinarii *Sac. Congr. Conc. in Ariminen. 10. Ian. 1705.*

16. Attentâ Clericorum penuriâ, & necessitate Ecclesiæ potest Episcopus Ordines Sacros conferre ad titulum assignationis perpetuæ fructuum aliquorum bonorum stabilium, qui sufficiant pro congruâ substentatione ordinati *Sac. Congregatio Concilii 12. Febr. 1598. Tirbing. in jus can. lib. V. tit. XI. num. 73. Garc. de benef. part. 2. cap. 5. num. 97.*

17. Item S. Congreg. Concilii aliquando dispensat ob penuriam Sacerdotum, vel paupertatem locorum, ut quis possit promoveri ad titulum Cappellaniæ amovibilis, dummodò sit redditus sufficientis pro victu accedente obligatione validâ nominare debentis de non removendo ordinando, durante illius vitâ, proût indulsit in una *Mutinen. 17. Decemb. 1690. & in Eugubina 17. Aprilis 1706. & Sac. Congreg. Episcop.* facto verbo cum SS. *in S. Agathæ Gothor. 17. Octobris 1617.* Hodie tamen hujusmodi dispensationes frequentius expediunt per Datariam Apostolicam, quas Officiales vocant expeditiones ad Vitam:

18. Qui verò titulum habet Patrimonii constitutum sub conditione = *donec, & quousque provisus fuerit de Beneficio Ecclesiastico, aut aliunde habuerit unde commodè substentari valeat, quo casu eveniente Patrimonium redeat ad constituentem absque alia declaratione*: Non dicitur spoliatus neque privatus titulo, quamvis Beneficium, vel bona acquirat, sed viget Patrimonium ut prius non obstante conditione prædictâ, donec ab Episcopo non fiat subrogatio, sic declaravit *S. Congr. Concilii 12. Julii 1687.*, in qua confirmavit decreta olim emanata *in Terracinen. 8. Augusti 1602., & 20. Iulii 1619.*, & nuper *in Senogallien. 20. Iunii 1705. ad 4.*, & hæc addenda sunt aliis aucthoritatibus, quas retuli *tom. 1. tit. 3. annot. ad form. 18. n. 2.*

19. Si autem Patrimonium liberè constituatur, non potest ordinatus illud posteà donare, reservato sibi usufructu ad vitam, absque expressâ licentiâ Episcopi *Sac. Congreg. Concilii 10. Octobr. 1676.* Neque in Emphyteusim concedere reservato desuper annuo Canone fructibus correspondente, absque dictâ Episcopi facultate, ead. Congreg. *in Parmen. 20. Iulii 1641.* in qua licet Concessor esset Beneficiatus, adhuc quia ordinatus fuerat ad titulum Patrimonii in Emphyteusim concessi, declaravit concessionem non substineri *lib. 16. Decis. pag. 555.*, & idem probavit in alia *Aquilana 24. Febr. 1652. lib. 19. Decr. pag. 172.* Neque illud ad hæredes transmittere, si esset constitutum in executionem præcepti Testatoris, qui mandavit hæredi *ut faceret ordinato necessarium patrimonium* quia tunc censetur donatio facta ad vitam *Caren. resolut. 2. post art. 3. num. 2., & 3.*

20. An autem Concilium prohibens alienationem Patrimonii absque consensu Episcopi, extendatur prohibitio ad fidejussionem, per Clericum factam, ita ut respectu d. Patrimonii obligatio non substineatur? Sac. Congr. Concilii ad dubium sibi propositum *sub die 11. Martii 1642.* respondit *extendi etiam ad fidejussionem*, & jussit dari declarationem sequentem = *Die 5. Febr. 1604. Sac. &c. Censuit neque in hujusmodi Patrimonio, neque in ejus fructus ad Clericum alendum necessarios exequtioni locum esse posse, licere ante capere in causam judicati eam fructuum portionem, quæ quotannis superest, ultra ea, quæ ad ordinati substentationem, non lautè, sed tenuiter vivendo Iudicis Ecclesiastici arbitrio fuerit necessaria: posse autem ipsum creditorem accipere insolutum, atque vendere jus sibi competens ad hujusmodi patrimonium, quod post mortem ipsius promoti, ad creditorem, uti res hæreditaria pertinebit*, & ratio est quia licet Clericus non debeat fidejubere *c. 1. de fidejussor.* tamen si de facto fidejubeat tenet obligatio *Caren. resol. 168. n. 4.*

21. Item poterit Patrimonium ab ordinando constitui in annuis perpetuis Censibus creatis ad formam Bullæ Pii V. cum hac lege, quod Debitores in casu redemptionis, teneantur pretium deponere penes Ædem Sacram, vel personam fide, & facultatibus idoneam ad effectum reinvestiendi, cum eisdem qualitatibus in aliis Censibus, vel bonis stabilibus

bilibus locis montium non vacabilibus, & quod tale investimentum teneatur facere ipse ordinatus sub pœna suspensionis ipso facto incurrendæ. Quod si contigerit Parrimonium ab aliis quam ordinandis in hujusmodi censibus constitui: curare debet Episcopus, quod constituentes in formâ juris validâ se obligent, quod in casu redemptionis, pro sufficienti ordinati victu providebunt, donec iterum investiantur, ut rescripsit *Sac. Congreg. Concilii 21. Junii 1629. in Nullius lib. 14. Decr. pag. 109.*

22. Ordinati prætereà ad titulum Beneficii, si delinquant, vel non resideant, vel aliud demeritum habeant, possunt ser. ser. Beneficiis privari, non obstante quod ad eorum titulum fuerint promoti, aut loco patrimonii subrogatis, ut pluries declaravit Sacr. Congreg. Concilii, & in specie in *Firmana 30. Maii 1665. lib. 24. decis. fol. 496. in Romana 18. Martii 1684. lib. 34. fol. 70. & in Vercellen. 15. Decembr. 1690.*

23. Et tandem qui Beneficium de pertica, Pensionem inexigibilem, & Patrimonium infructiferum habet, nullum titulum legitimum ad Ordines Sacros habere dicitur quia idem est, rem non habere, vel habere sed inutilem *l. quoties ff. qui satisd. cogant.* & expresse cautum habetur *in cap. 2. sess. 21. Conc. Trid. ibi = quod sibi ad victum honestè sufficiat pacificè possidere, Garc. de benef. part. 2. cap. 5. n. 105. & seqq. Pirbing. in jus can. lib. 1. tit. 11. num. 72. vers. Nomine autem.*

24. *QUI LEGITIMAM ÆTATEM.* Ordinatus in Ordinibus Sacris ante legitimam ætatem, & si caracterem Ordinis recipiat, est perpetuò suspensus ipso jure, & si ante legitimam ætatem durante suspensione, antequam ab eâ absolutus sit, in susceptis Ordinibus ministrare præsumpserit, eo ipso irregularitatem incurrit, juxtà Constitut. Pii II. supra citatam *Bullar. nov. tom. 1. la 7.* cujus dispositio locum obtinet etiam in Regularibus, ut communiter tradunt *Pac. Jord. lucubr. tom. 1. lib. 3. tit. 6. n. 211. Pirbing. in jus can. lib. 1. tit. 11. num. 95.*

25. Et quamquam Constitutio prædicta, non compræhendat ordinatos ad Minores Ordines, ut ex Sententiâ magis communi DD. tenet, *Quarant. in Summ. Bullar. verb. Ordo vers. secundò limita pag. mihi 377. Pac. Jord. loco citato num. 215. Pirbing. ibidem num. 96. vers. notandum,* attamen tàm hi, quam primi, propter crimen falsitatis possunt ab Episcopo excommunicatione puniri, attentâ culpæ gravitate *Bonac. de suspens. disp. 3. punct. 5. n. 2. vers. quintò recipientem,* dummodò falsitatis conscii sint, prout additur in Edicto; qui enim sine dolo, bona fide, ignorantiâ non affectatâ, recipit Dimissorias falsas à viro bonæ opinionis, vel sub fide Parentum utitur falsis scripturis, pœnas falsarii non incurrit, nec Edictum cum ligat, nec Pii II. Constitut. nisi sciat scripturas esse falsas, quia ignorans non dicitur delinquere, ex traditis à *Bellet. disq. cler. part. 2. tit. de pœn. Cler. §. 28. num. 6. Quarant. loco citato vers. quibus sic specialiter examinatis, Pac. Jord. ibid. num. 216. Pirbing. d. num. 96.*

26. An autem Episcopus absolvere possit à suspensione incursâ ob promotionem ad Sacros Ordines ante debitam ætatem contra prohibitionem dictæ Extravag. Pii II. vigore *Trid. sess. 24. cap. 6. de refor.* affirmat *Pac. Jord.* loco quo supra citato *nu. 214.* donec delictum remanet occultum: immò etiam ab irregularitate ex eadem causâ contractâ Episcopum in foro conscientiæ dispensare posse, si delictum est occultum tenet *Quarant. loco quo supra vers. secundò limita*: Si autem non esse amplius occultum, absolutionem suspensionis, & irregularitatis dispensationem ad Papam pertinere tenent *Bonaccin. de suspens. d. disp. 3. d. punct. 5. vers. tertiò hujus suspensionis Sayr. de censur. lib. 3. cap. 14. num. 11. & lib. 7. cap. 10. num. 36.*

27. Si quis autem esset initiatus Clericali tonsurâ ante septennium, validè esset ordinatus, licet ordinatio sit illicita, & Episcopus incurrat suspensionem per annum à collatione ejusdem primæ tonsuræ per text. *in c. nullus de tempor. ord. in 6.* neque ullâ indigeret dispensatione pro Ordinibus ulterioribus suscipiendis, ut respondit *Sac. Congr. Concilii in Cotronen. 19. Augusti 1684.*

28. *QUI IRREGULARES ETC.* Episcopus, qui ordinare non potest, nec debet irregulares nec eos, qui aliquâ Ecclesiasticâ censurâ irretiti sunt *cap. sæpe de temp. ord. cap. cum illorum de sent. excom. in 6. Barbos. de jur. Eccles. lib. 1. cap. 33. num. 107. Pirbing. in jus can. lib. 1. tit. XI. num. 20.* (& quatenùs ordinet, sunt ipso jure suspensi, & fiunt irregulares, ac si in Ordinibus susceptis ministrassent *Pac. Jord. lucubr. tom. 1. lib. 3. tit. 6. num. 382.*) nè hujusmodi furtivè accedentes hoc attentare præsumant, sub anathematis interminatione valet prohibere *cap. 1. & tot. titulo de eo qui furt. ord. susc.*

29. Porrò si hujus occulti criminis Episcopus notitiam privatam haberet, posset vigore *cap. 1. sess. 14. de ref.* suis subditis ascensum ad Ordines denegare: immò, & à Divinis suspendere, ut sæpè declaravit Sacr. Congreg. Concilii, nempè 12. *Augusti 1682. lib. Dec. 181. pag. 4. in Vercellen. 21. Martii 1643. in Bononien. 14. Novembris 1654. & in Alerien. 24. Novembr. 1657.* neque tenetur exprimere reo causam rejectionis, seu suspensionis; sed tantum Sedi Apostolicæ si requiratur, ut habetur in *d. Vercellen.*

31. Si verò delictum ex quo provenit irregularitas esset publicum, & actus quò incurritur occultus, veluti si publicè excommunicatus, vel notoriè fornicarius, occultè exercitas-

cit affert actum Ordinis, Episcopus non posset dispensare: Quod si delictum occultum esset, actus verò ex quo irregularitas incurritur publicus, tunc benè reum absolveret, ut respondit *Sacr. Congr. Concilii 23. Augusti 1582. lib.85. pag.175.*

31. Clerici Concubinarii notorii sunt ipso jure à Divinis suspensi *cap. nullus c. prater 32. dist. Bellett. disq. cler. part. 2. tit. de pœn. cler. §.3. num. 1. & per tot.* ubi concordantes *Sac. Congr. Concilii in Alerien. 8. Maii 1653. lib. 16. decr. pag. 230.* & ideò omninò repellendi. Ad hunc autem effectum tunc Clericus diceretur Concubinarius, si habeat, vel habere credatur fornicariam consuetudinem cum Muliere, de qua esset diffamatus in sua, vel Mulieris vicinia: Et sic sivè Domi, sivè alibi Concubinam retineat, & suis nutibus habeat, satis de hoc crimine constare dicitur *Ricc. decis. Cur. Arch. Neap. part. 4. decis. 43. num.4.* Repellendi quoque sunt tanquam irregulares qui voluntariè se castrari fecerunt, quia promoveri non possunt sine dispensatione Apostolicâ, ut respondit *Sacr. Congr. Episc. Episcopo Melevitano 15. Januarii 1694. Sayr. de censur. lib. 6. cap. 7. num. 12.*

32. Item furiosi, & mentecapti sunt irregulares, & sacr. Ordinum incapaces: quæ regula vera est, & procedit non solum in eo, qui actu est demens: verùm etiam in eo, qui aliàs mentis delirium passus est: ita ut verè fatuus dici potuerit, quamvis ad sanam mentem rediisset: nam hic non poterit promoveri sine Pontificis dispensatione, ut benè probant *Fagnan. in cap. eam te num.47. de æt. & qualit. Tondut. quæst. benef. tom.1. part.1. cap.53. num.10. & 11.* ubi affert hanc distinctionem: quod si agitur de eo, qui ante furorem, & dementiam Ordines suscepit, potest Episcopus illorum exercitium permittere arbitrio suo, facto prius sanæ mentis experimento: si verò agitur de promovendo, Episcopus nullo modo dispenset. Et idem dicendum de Energumeno, qui licet fuerit liberatus, est tamen effectus irregularis, nec promoveri, nec de Beneficiis provideri potest, nisi obtineat dispensationem Apostolicam *Sac. Congreg. Concilii 12. Februarii 1689. lib. 19. Dec. fol. 70. & 71.* si autem antequam à Dæmone obsideretur, erat promotus, tunc procedit distinctio supra allata de fatuo *Barbos. de jur. Eccles. lib.1. cap. 33. num. 148.*

33. Item Bigami, ad Ordines nunquam fuerunt ab Ecclesiâ recepti, & irregulares sunt *Sayr. de censur. lib. 6. cap. 3. num. 20.* repelluntur etiam à minoribus *Concil. Trid. sess. 23. cap. 17. de refor. cap. debitum, & tot. tit. de bigam. non ordin.* & exuti sunt omni privilegio clericali, adeò ut nequeant nec habitum Clericalem deferre *Sac. Congr. Concilii in Ugentina 12. Septembris 1620. lib. Dec. 64. pag. 718.* Bigamus autem non dicitur ille, qui contrahit cum Viduâ in articulo mortis constitutâ, ad ejus honorem tuendum, cum qua anteà rem habuerat; si matrimonio non consumato, Vidua decesserit, ut declaravit Sac. Congr. Concilii *in una Burgen. Bigamiæ* remissa à Pœnitentiaria *17. Julii 1688. lib. 36. Dec. pag. 833.* Nec qui contrahit cum Viduâ à primo viro non cognitâ, eadem Congr. *in Senogallien. Bigamia 10. Decemb. 1661.*

34. Sicuti non dicitur irregularis filius homicidæ Presbyteri, qui poterit promoveri absque dispensatione sic declaravit *Sac. Congr. Concilii 2. Augusti 1687.* Neque ille, qui armatus cum Consanguineis accessit ad Domum Consanguineæ, ut compelleret eum, qui cum eâ commiscebatur, fornicarius è fenestrâ se projiciens moritur eadem Congr. *in Pampilonen. 29. Septembr. 1600. lib.7. posit. pag.607.* Nec alius, qui accedens ad Domum Mulieris conjugatæ fornicandi causâ, si supervenientibus Viro, & Consanguineis Mulier occidatur, eadem Congreg. *in Potentina 18. Martii 1684. lib. 34. Dec. pag. 64.* Et ratio horum est, quia ad incurrendam irregularitatem ex homicidio non voluntario, non sufficit dare operam rei illicitæ, sed necesse est, quod actus illicitus, sit aptus suâ propriâ naturâ ad homicidium: tunc enim culpæ imputatur, quando sequitur ex aliquâ causâ, ex qua vel semper, vel, ut plurimum solet accidere homicidium, aliàs dicitur casuale, & est dispensabile per Episcopum, ut latè probant *Graff. cons. lib. 5. tit. de homicid. cons. 2. num. 8. & per tot. Ricc. prax. rer. Eccles. part. 3. resolut. 273. per tot.* Ex qua conclusione infertur, quod qui dedit mandatum ad Sfregiandum, si mandatarius excedat fines mandati, & occidat, non dicitur irregularis ex homicidio voluntario, adeo ut sit indispensabilis juxta *cap. 7. sess. 14.* quia est solum voluntarium in causâ, & non voluntarium directè, & in se, & potest proinde à Sede Apostolicâ dispensari *Sac. Congreg. Conc. 2. Novemb. 1581. lib.22. pag.59. & 7. Septemb. 1604. lib.7. Dec. pag.567. & 589.*

35. Item irregularis non dicitur Judex, qui protulit sententiam mortis, vel mutilationis, nisi sequatur effectus Sententiæ per ipsum latæ, & ideò non indiget dispensatione *Sacr. Congreg. Concilii in Cæsenaten. 1615. lib. Dec. 23. pag. 297.* multòque minus incurret irregularitatem Clericus, qui exercuit Gubernium cum potestate ferendi judicium sanguinis; sed tamen actu talem potestatem, non exercuit, nec sententias Sanguinis protulit eadem *Sacr. Congreg. in S. Severini 2. Junii 1703.* Et quod Notarius Criminalium, qui exercuit officium per plures annos, & plures ex suis Processibus fuerunt condemnati in pœnam mortis (sententiæ tamen exequtæ non fuerunt) non efficitur irregularis tenuit *d. Congregat. in Spoletana 14. Decembris 1630. lib. 14. decis. pag. 365.*, & N. qui per quatuor annos

annos exercuit Prætoriam, & Sententias Sanguinis protulit, sed non constabat resultasse alicui pœnam prædictam, & dispensari ab irregularitate petebat *die* 28. *Martii* 1676. respondit = *dispensandum esse ad cauthelam*.

36. Neque irregularitatem incurrit Clericus, qui Judici sæculari petenti librum Baptizzatorum exhibuit, ad effectum recognoscendi ætatem rei inquisiti de delicto, quod mortem mereretur, & subiturus credatur *Sac. Congr. Concilii in Lycien.* 10. *Decembr.* 1661. Nec qui digitum pollicem, aut indicem abscidit, quia non dicitur membrum mutilasse, sed membri partem *Graff. conf. lib.*5. *de homic.conf.*3. *num.*2., quid quid sit respectu Sacerdotis patientis, qui non poterit amplius celebrare: At Sac. Congr. Concilii in Casu hoc petendam esse dispensationem ad cauthelam 13. *Julii* 1687. respondit. Clericus item qui levi Epilepsia semel affectus fuit, & deinde per plures annos amplius dicti morbi signa non dedit, promoveri poterit *Sac. Congr. Concilii in Tudertina* 19. *Iulii* 1704.

37. Clericus autem, qui militiæ nomen dedit, & armatus in bello servivit, stipendium accepit, ac expeditionibus militaribus se associavit indiget dispensatione ab irregularitate incursa, licet moraliter certus sit, neminem mutilasse, læsisse, aut occidisse *Sac.Congr. Concilii in Ipren.* 13. *Ianuari* 1703., & ipso jure amittit Beneficium, etiamsi sit Jurispatronatus *Congr. Concilii in Firmana* 13. *Ianuarii* 1618. Aut de Homicidio inquisitus; quia substinuit torturam indicia diluit, & fuit absolutus; hic enim si de delicto remanet fama non debet promoveri, quia remanet infamia facti *Sac. Congreg. Concilii in Novarien.* 1. *Octobr.* 1661. *lib.*22. *Dec. fol.* 666. Si verò de homicidio inculpatus, tanquam non repertus culpabilis esset absolutus, tunc non indigeret dispensatione *ead. Congr.* 8. *Iulii* 1684. Sicuti dispensatione non indigent, & possunt ordinari filii nati ex Matrimonio contracto cum impedimento affinitatis, cum mala fide Patris, & bona fide Matris, nam hi sunt legitimi *Sac. Congr. Concilii in Tornacen.* 24. *Maii* 1684. *lib.*31. *Dec.fol.* 400., nec non Filii, & Nepotes Hæreticorum, quorum Patres, & Patruos constat emendatos esse, & pœnitentiam egisse *d. Congr.* 26. *Septembr.*1591. *lib.*7. *litter. pag.* 277. Descendentes autem ab Hæreticis non emendatis ultra secundum gradum per Paternam lineam, & ultra primum per Maternam non sunt excludendi ab ordinatione, sicuti nec Hebreorum, ut ibid.

38. Cæteri autem irregulares, prout sunt illegitimi, corpore vitiati, vel imminuti, idest, qui aliquo membro carent, vel debiles parte aliquâ corporis sunt; videri possunt apud *Sayr. de censur. lib.*6. *cap.*6. 7., *&* 8. *Barbos. de jur. Eccles. lib.*1. *cap.*33. *à num.*99. *ad* 153. *Pirhing. in jus can. lib.*1. *tit.*11. *n.*11., *& plurib. seqq.* & notati sunt *tom.*1. *tit.*3. *post form.*1. Et an, & quando hujusmodi sint dispensandi agit *Panimol. Dec.*89. *annot.*1., *&* 2. Hoc unum advertens, quod irregularitas, quæ repellit ab Ordine, non inducit incapacitatem Personæ, quia *cap.*7. *sess.* 14. *de refor.*, hanc non compræhendit, ut declaravit *Sac. Congregat. Concilii in Novarien.* 24. *Aprilis* 1655. *lib.*19. *Decis. pag.* 453.

39. *REGULARES QUI SCIENTER NULLITER PROFESSI SUNT*. Cum etenim Decretum Concilii Trid. *cap.*2. *sess.*21. fuerit per Pium V. extensum ad Regulares non professos, ut patet *ex Const.*75. ejusdem Pontificis, jure meritò Episcopus hic satagat ab Ordinibus arcere eos, qui nulliter professi sunt, & furtivè in fraudem d. Bullæ, ad Ordines accedere non verentur absque titulo: quia Constitutio prædicta habet locum tàm in non professis, quàm in nulliter professis, ut tenuit *Rot. in Urgellen.* 3. *Martii* 1595., quam Decisionem refert *Garc. de benef. part.*2. *cap.*5. *n.*12., & concordat *Pac. Iord. lucubr. tom. primo lib.*3. *tit.*6. *num.* 347. *Donat. prax. rer. regular. tom.*3. *tract.*3. *quæstion.* 15. *num.*3. Et sic cum talitèr ordinati ipso jure suspensi sint ab exequtione Ordinum, & graviter peccent, & qui ad Triremes ob eorum demerita transmissi fuerunt, ob infamiam facti, quæ ex dictâ pœna resultat remaneant irregulares, ut declaravit *Sac. Congr. Episc. in Mantuana* 20. *Decis.*1619. poterunt sub anathematis interminatione prohiberi nè accedant.

40. Additur verbum, seù adverbium = *scienter*: quia si Religiosus bona fide, ignorans nullitatem suæ professionis, reciperet Sacros Ordines, sicuti non peccaret ob bonam fidem, ita neque suspensionem à Pio V. inflictam, nec excommunicationem comminatam ab Episcopo incurreret, quia unaquæque supponit peccatum mortale; secus si malitiosè, & cum fraude, ut distinguit *Donat. loco citato quæst.*16. Ex quibus remanet legitimatum Episcopi Edictum, adversus supra nominatim expressos cum comminatione Excommunicationis latæ sententiæ.

41. Imò addo, quod si Episcopus, ante ordinationem protestaret, se non habere intentionem ordinandi exceptuatos, & monitos in hoc Edicto, jure faceret, & si protestatione neglectâ hi accederent, Ordinem non reciperent, quia protestatio in hoc casu non est generica, sed cadit supra subjectos particulares nominatim expressos, ut benè distinguit *Donat. loco supra cit. tom.*3. *tract.*3. *quæstion.* 13. *num.*1., ubi dubio sibi facto sic respondet = *Aut Episcopus habet determinatam intentionem non ordinandi hos, vel illos, ex quo carent Patrimonio, ætate legitimâ, Dimissoriis, & similibus; & sic hi accedentes ad ordinationem, Ordines non suscipiunt: nam ex Concilio Nicæno, tria sunt de essentiâ Sacramenti;*

ti; *nempè intentio Ministri, forma, & materia; ergo uno istorum trium deficiente non conficitur Sacramentum, ut patet de Sacerdote non habente intentionem consecrandi hostiam: Aut D. Episcopus, seù pro eo ejus Fiscalis protestatur in generali, D. Episcopum non habere intentionem ordinandi accedentes cum impedimento occulto, & sic dicendum est, quod hi non obstante protestatione prædictâ generaliter factâ, verè ordinantur; nam censetur facta ad terrorem, & non ad alium finem &c.* quam distinctionem approbat *Navar. conf.1. num.6. de eo qui furt. ord. suscep.*

42. Et si dicatur, quod Sac. Congr. Concilii in una *Portalegren. 5. Aprilis* 1704. declaravit quemdam Clericum, qui falsis Dimissoriis ordinatus fuerat, fuisse validè ordinatum, non obstante, quod Episcopus ordinans fuisset protestatus se non habere intentionem: hoc evenit, quia protestatio mediante personâ Secretarii facta, erat generalis, scilicet, se non habere intentionem ordinandi eos, qui non haberent requisita Concilii, juxtà præcisos terminos distinctionis *Donati* mox allatæ: & ulterius Episcopus requisitus pro informatione, retulit se habuisse intentionem faciendi, quod facit, & mandat Ecclesia: Unde talis Congregationis declaratio favet potiùs, quam adversetur.

43. Cæterum quoties de Episcopi animo, & intentione per protestationem explicitam adversus aliquos particulares nominatim expressos constat, & de mutatione, seù retractatione intentionis sufficienter non apparet, dicendum erit, quod ordinatio sit invalida, proùt olim major pars Cardinalium Congr. Concilii ad ita decidendum inclinavit, ut refert *Gallemart. supra Concil. Trid. sess. 23. de refor. cap.7. num.2. vers. quæsitum fuit.* Et recenter ita ead. Congregatio declaravit *sub die 31. Ianuari* 1688. in quâ respondit = *Nullam fuisse ordinationem, quondam Simonis Tarcii, qui confectis sibi falsis Dimissoriis accessit ad Episcopum N. qui agnoscens, vel saltem dubitans, Dimissorias esse subreptitias, protestatus fuit in ipsâ ordinum celebratione, ordines exposcenti conferre, quoties ipse sufficientem haberet ætatem, ac Dimissoria vera, & non adulterata essent.* Si verò de mutatione intentionis prius expressæ dubium esset, tunc ordinatio saltem sub conditione esset reiteranda, juxtà stylum Pœnitentiariæ de quo testatur *Pignatell. consult. 140. n.6. tom.4.*

44. Item notandum, quod commorantes in Urbe per quatuor menses, non possunt ordinari extra Urbem cum litteris Dimissoriis propriis Ordinarii, sed debent se præsentare Eminentissimo Cardinali Vicario, à quo debent ordines recipere vigore Edicti tempore Clem. VIII. *de anno* 1603. emanati, ac Alexandri VII., *anno* 1664. *die* 15. *Maii*, & declarationis Congregationis deputatæ ab eodem Pontifice approbatæ, aliàs contraveniendo suspensionem Papæ reservatam incurrunt. Ulteriùs adest Constitutio Alexandri VII. impressa in Bullario *tom.6.* in ordine la 126., quod in sex Episcopatibus propè Urbem in quibus non sunt Suffraganei, quicumque ad Minores, vel Majores Ordines vult promoveri, debet ad eundem Em. Card. Vicarium cum litteris Dimissoriis sui Ordinarii, & non ad alium Antistitem accedere, & ab eo ordinari: Transgressores autem hujus Constitutionis, & alterius Urbani VIII., *la* 35. (si Ultramontani sunt) qui litteras Dimissorias Ordinarii à Nuncio Apostolico propriæ Nationis, & ab eod. Em. Card. Urbis Vicario recognosci facere neglexerunt, & ordinati fuere, solent ad Sac. Congr. Concilii pro absolutione à suspensione incursâ obtinendâ recurrere, quæ non nisi audito sæpè dicto Em. Card. Vicario gratiam facit, illos eidem pro absolutione remittendo.

45. Et tandem, quod sicuti Episcopus non potest cogere Clericos Minorum Ordinum ad suscipiendos Sacros Ordines, *Sac. Congr. Immunit. 23. Augusti* 1662. *lib.1. Decis. Rocci fol.*102. à tergo ita nec in ordinibus conferendis promissiones Sacros Ordines suscipiendi ab ordinatis recipere, & ob inobservantiam promissionis eos privilegiis clericalibus privare, *ead. Congr. in Hyeracen. 12. Augusti* 1642. *lib.3. dec. Paul. fol.*181., quia in malis promissis non expedit fidem observare *Dyn. de regul. jur. cap. in malis*, & axioma dicit *in malis promissis rescinde fidem, in turpi voto muta Decretum cap. in malis 22. quæst.4.* Quoties autem Ordinarius nolit supplicantibus Ordines conferre, non poterit ab Archiepiscopo, cujus est Suffraganeus compelli ad allegandas causas cur renuat sed ad Sedem Apostolicam, seù Sac. Congr. Concilii erit recurrendum, ut dicta Congr. respondit *in Rhemensi 21. Aprilis* 1668. *confirmata in Calaguritana gravaminum 16. Julii* 1695. *in responsione ad* 10.

Litterarum Dimissorialium Formulæ pro Regularibus datæ à Lantuscha in Theatr. Regular. verbo Ordo.

FORMULA IV.

PRO ORDINIBUS MINORIBUS.

S U M M A R I U M.

2. *Dimissoriæ Regularium debent expediri juxtà formam præscriptam à Clem. VIII., & nu. 3. datur formula.*
4. *An Episcopus loci Monasterii possit ordinare Regularem Novitium ex alio loco oriundum, afferuntur DD. opiniones.*

1. Or-

N. N. in Saeculo N.

I.

1. EA summa religio, ac humilis pietas, quâ erga Deum benedictum fungimur vehementer
,, nos cogit, ut selectos ac probatos Juvenes ad sacra munera obeunda destinemus:
,, Cumque te debitâ aetate, morumque honestate praeditum, legitimis natalibus ortum,
,, sacro Chrismate delibutum, nec aliquo Canonico impedimento innodatum, nec non per
,, Examinatores nostros idoneum repertum, & admissum noverimus; Tenore praesentium,
,, cum salutaris obedientiae merito, ad Illustrissimum, & Reverendissimum D. Antistitem
,, tuum Sabinen. *vel eo impedito ad quemlibet alium ordinationes habentem* (intrà tamen Provinciae
,, nostrae limitem) mittimus, eumque humiliter rogamus, ut pro suâ benignitate his quatuor
,, proximis temporibus, Primam Tonsuram, nec non Quatuor Minores Ordines simul pro
,, Ecclesiarum nostrarum necessitate tibi conferre dignetur, pro quo, & etiam pro nobis
,, Deum precari non cessabis. Vale. Datum &c.

ADNOTATIONES.

2. Haec Lantuschae formula, quia differt à formulâ Regularibus praescriptâ à Sac. Congreg. Concilii de mandato Clem. VIII. in Decreto, quod per extensum dedi *tom. 1. in Appendice pag.* 294. & deficit in aliis, reformanda videtur, nè ab Ordinariis, qui jura callent rejiciatur. Primò enim non exprimit an ordinandus sit Novitius, an Professus, & in quo Conventu reperiatur de familia assignatus. Secundò dimittit ordinandum ad Diaeces-

cesanum, & eo impedito, ad quemcumque alium ordinationem habentem in Provincia, quæ expressio omninò moderanda est: nam si Diæcesanus verè est impeditus, tunc subditus debet absolutè dimitti, non ad alium quemcumque, sed ad habentem gratiam, & communionem cum Sede Apostolicâ, cum attestatione impedimenti Diæcesani Episcopi, prout dictum Decretum jubet. Tertiò rogat, ut conferatur simùl Prima Tonsura cum quatuor Minoribus Ordinibus: quæ postulatio exorbitat à jure, quia etiam Ordines Minores gradatim sunt conferendi, nisi aliqua justa causa intercedat dispensandi arbitrio Episcopi. Sicque corrigi, & concipi poterit modo sequenti.

Formula mutata.

3. "Humilitas, & pietas, quas profitemur, nos cogunt, & impellunt, ut selectos, & probatos Juvenes ad serviendum Deo in nostrâ Religione cælitus vocatos, ad sacra munera obeunda, promoveri ad ordines curemus. Cumque te ad Habitum Religionis admissum, *& in Conventu* N. de familia existentem debitâ ætate, morumque honestate præditum, legitimis natalibus ortum, sacro chrismate delibutum, nec aliquo canonico impedimento (quod sciamus) innodatum: nec non per Examinatores nostros idoneum repertum, & admissum noverimus; Tenore præsentium cum salutaris obedientiæ merito, ad Illustrissimum, & Reverendissimum D. Episcopum tuum N. mittimus, eumque humiliter rogamus, ut tibi sic dimisso, & licentiato, his proximis Quatuor futuris temporibus mensis N. vel temporibus à jure Statutis) Clericalem Tonsuram, Ostiariatus, Lectoratus, Exorcistatus, & Accolitatus, Ordines Minores pro necessitate nostrarum Ecclesiarum *omnes simul* si sibi expedire videatur) interstitiis etiam non servatis, conferre dignetur &c.

4. *IN CONVENTU N.* Quæstio est inter DD. an Episcopus intrà annum probationis possit ordinare Novitium, qui ex alio loco oriundus est, in Monasterio verò Diæcesis illius ad probationem sit admissus? & negativam tenent *Pac. Jord. lucubr. tom.*1. *lib.*3. *tit.*6. *num.*29. *&* 30. ex eo fundamento, quod Novitii non sint subditi Regularium, & ideò non possint à Superioribus licentiari ad ordines; sed requirantur Dimissoriales Episcopi loci originis, *Pignatell. consult.* 189. *num.*152.*tom.*9. & favet quoque *Donat. prax. rer. regular. tom.*2. *tract.*6. *par.*2. *quæst.*25. *num.*9. *&* 10. contra *Passerin. à Sexula de stat. hom.to.*3. *quæst.*189.*art.*10. *insp.*4.*num.*63. qui firmat quod Prælatus Regularis potest Dimissorias concedere etiam Novitiis non professis, eâ scilicet ratione, quia Novitii gaudent gratiis, & privilegiis Ordinis, quamvis expresè in illis non contineantur, & quod hodie sit servandum Decretum Clem. VIII. & *insp.*19. *num.*851.

5. *OMNES SIMUL.* Omnes ordines, etiam Minores conferendi sunt per temporum interstitia = *ut ordinandi* (sunt verba *Concilii Trid. sess.* 23. *cap.*11.) *accuratius edoceri possint, quantum sit ordinis, quem suscipiunt pondus, & dignitas, & prius se in suscepto ordine exerceant, quam ad alium ascendant*. Et quia pro his certè, & determinatè interstitia non sunt deffinita, judicio Episcopi relinquitur, prout magis sibi expedire videatur. Regulariter tamen sufficit distantia unius diei festivi ab alio, ut dicit *Pac. Jord. d. tit.* 6. *n.*406. sed hoc verum puto in ordinando provectæ ætatis, non autem in Juvenibus, qui Ecclesiis inserviunt: nam alias frustraretur intentio Concilii, mox relatis verbis expressa.

6. Imò *Faguan. in c. de eo* 11. 12. *num.* 14. *&* 15. *de tempor. ordin.* hæc habet = *Tertia opinio inter prædictas media fuit Innocentii existimantis Episcopum non posse quatuor minores ordines sine intervallo temporis simul conferre nisi dispensativè, non autem de jure, licet dispensatio juris sit, nam interstitia temporum, etiam in minoribus ordinibus sunt servanda c. in singulis* 77. *dist. glos.*1. *in c. fin. infr. de eo qui furt. ord. suscep. Hæc tertia opinio videtur hodie approbata à Trid. Synodo cap.*11.*sess.*23. *&c. Caveat autem is, qui in tali casu omnes minores ordines simul recipit, ne simul etiam recipiat Subdiaconatum &c. Rursus caveat ne cum quatuor minoribus ordinibus eadem die Primam Clericalem Tonsuram recipiat, quia cum Tonsura secundum opinionem Canonistarum sit ordo c. cum contingat cum ibi notatis infra de ætat. & qualit., non potest Episcopus eam cum quatuor minoribus uni simul conferre, & talis ordinatio, nec per jus, nec per Consuetudinem approbatur, & collatio plurium ordinum simul est generaliter reprobata, c. litteras, & c. dilectus infra eod. ita Host. hic n.*2. *quem sequitur J. Andr. nu.*7. *Butr. num.*6. *adjicientes duas alias considerationes. Prima est, quia non est conveniens, ut una dies quis sit laicus, & Acolytus. Altera est, quia in hoc cap. nihil dicitur de Psalmista &c.*

7. *Pirbing. verò in jus can. lib.*1. *tit.*11.*nu.*83 dicit -- *Et hodie quidem ex receptâ passim Ecclesiarum Consuetudine quatuor minores ordines simul eodê die conferri eidem possunt, sicut, & olim, ac jure antiquo poterant, ut colligitur ex c.*2. *juncta glos. vers. minores de eo qui furt. ordin. suscep. & tradit glos. in c.*3. *vers. ad minores hoc tit. idque approbavit S. Congr.Conc. teste Fagn. in c. de eo n.*26. *&* 40. *hoc tit. imò etiam cum Primâ Tonsurâ licitum est simul conferre ordines minores eidem, ubi talis Ecclesiæ Consuetudo viget, ut in Germania*. Et sic duo sunt advertenda. Primum, quod Episcopus potest

potest, sed justâ causâ non interveniente non debet sine intervallo, Minores Ordines conferre; Secundò quod cum Primâ Tonsurâ, potest etiam Ordines Minores uni eadem die conferre, sed non omnes.

Pro Ordine Subdiaconatus.

II.

8. "CUm muneris nostri ratio exigat, Ecclesiis nostri Ordinis idoneos Ministros providere: Cumque debitâ ætate, morumque honestate præditum, ac inferioribus ordinum gradibus constitutum, in eisque probè versatum noverimus; tenore præsentium cum salutaris obedientiæ merito, ad Illustrissimum, & Reverendissimum D. Antistitem tuum N. *vel eo impedito, ad quemlibet alium ordinationes habentem*, mittimus, eumque humiliter rogamus, ut pro sua benignitate his quatuor proximis temporibus, sacrum Subdiaconatus Ordinem, tibi conferre dignetur, pro quo &c. ut supra &c.

Hæc secunda ejusdem Auctoris formula patitur defectus supra notatos in prima, & forte majores: unde reformanda videtur modo sequenti.

Formula Mutata.

9. "MUneris nostri cura exigit, ut Ecclesiis nostri Ordinis idoneos ministros provideamus: Cumque te liberâ voluntate in nostrâ Religione *Professum*, & nunc de familia in Conventu N. assignatum, debitâ ætate viginti unius annorum completorum, legitimis natalibus ortum, morumque honestate præditum, ac in Accolytatus Ordine constitutum, in eoque aliisque Minoribus Ordinibus per annum probatum, & in iis, quæ ad ordinem exercendum pertinent probè versatum, & instructum; nec non ab Examinatoribus nostris *examinatum*, & idoneum repertum ac admissum, nulloque impedimento Canonico innodatum (quod sciamus) noverimus; Tenore præsentium cum salutaris obedientiæ merito, ad Illustrissimum, & Reverendissimum D. Antistitem tuum N. mittimus, & licentiamus: eumque humiliter rogantes, ut pro sua benignitate his quatuor proximis futuris temporibus mensis N. Sacrum Subdiaconatus Ordinem ad titulum Religiosæ paupertatis, tibi conferre dignetur &c.

10. *PROFESSUM*. Hæc qualitas ordinandi dimissi, est necessariò in Dimissoriis Regularium exprimenda: quia si non est professus non poterit ordinari ad titulum religiosæ paupertatis: sed servandum erit Decretum *Concil. Trid. c.2. sess.21.* quod Pius V. extendit, & observari mandavit cum Religiosis adhuc non professis, ut patet ex *Bulla 75. Bullar. num.2. pag. 272.* Unde Dimissorias Prælatorum Regularium pro Ordinibus Sacris expeditas, & talem explicitam expressionem non continentes, rejiciant Episcopi ordinantes, nè pœnas in d. Constitutione comminatas incurrant: Et Superiores Regulares illas non concedant iis, quorum professio nullitate laborat, aut rumor viget, professum de ea in judicio quærelam proponere velle: & ideò pro eorum instructione, ponuntur in formulâ verba illa = *Liberâ voluntate professum*: qui enim nulliter professus est, non potest ab eis dimitti ad suscipiendos ordines, quia non est Religiosus, sed merus sæcularis, ut in his terminis dixit *Passerin. de hom. stat. tom. 3. quæst. 189. artic.10. disput.8. num.340.*

11. Neque decipi sinant, quod petentes Dimissorias ad ordines videantur quodammodo professionem nullam velle tacitè ratificare: quia potius ita se Religiosos verè professos fingentes, quærunt furtivè promoveri cum nullo jure caveatur, quod nulliter professus, per susceptionem ordinum in Religione, suam professionem ratificet, ut docent *Navar. consil.6. num.2. de his, quæ vi met. Donat. prax. rer. regular. tom.2. par.2. tract.8. de Dom. Novit. quæst.5. num.11. & alii apud Pignatell. consf. 173. num.74. tom.1.*

12. *EXAMINATUM*. Dimissoriales debent continere non solum commendationem, seù testimonium de legitimis natalibus; ætate, & moribus; sed etiam de scientiâ, & idoneitate ordinandi juxtà monita *Concilii Trid. cap.3. 8. & 12. sess. 23.* Unde qui petit dimitti prius examinari debet super habilitate, idque factum fuisse in litteris suis debet exprimere dimittens, nè videatur dimittere indignos ut docet *Piasec. prax. Episc. par.1. cap.1. art.2. de subdit. ordin. num. 17. Pirbing. in jus. can. lib.1. tit.11. num.66. vers. continere debent*: quod ser-

servandum etiam in Regularibus, etiamsi juxtà Concilii dispositionem in citato *cap.* 12. iterum ab Episcopo examinari debeant ut benè observat *Sayr. de censur. lib.* 7. *cap.* 10. *num.* 30. *circa fin.* & proinde formula Lantuschæ tanquam in his defectuosa reformanda est, sicut in cæteris, quæ in prima notavimus.

Pro Ordine Diaconatus.

III.

14. UT debitus Deo cultus in Ecclesiis nostris eo decentiùs exhibeatur, quo magis Ministrorum idoneorum numerus suppetat, sufficienter pro posse procurare non desistimus; atque inde ad altiores gradus promovere eos satagimus, qui in Sacris constituti, sese laudabiliter exercuerunt. Tibi ergo jam in Sacro Subdiaconatus Ordine constituto, ac in eo, per annum probè versatum; Tenore præsentium, cum salutaris obedientiæ merito concedimus, ut proximis futuris quatuor temporibus, ad Illustrissimum, & Reverendissimum D. Antistitem tuum Reatinum, Sacro Diaconatus Ordine instituendus accedas (si est dispensandus) eum humiliter deprecantes ut pro nostrarum Ecclesiarum necessitate, super interstitiis te dispensare, & eodem ordine te insignire dignetur. Vel eo impedito &c. pro quo &c.

Hæc tertia formula videtur magis defectuosa quam secunda; quia non solum non fit mentio de scientia, & idoneitate; sed neque de ætate, ac moribus, & sic reformanda est prout prima, secunda, modo sequenti.

Formula Mutata.

14. UT debitus Deo Cultus in nostris Ecclesiis per fideles ministros, piè, & religiosè exerceatur: eos qui sese in servitio Altaris, aliisque Sacris Functionibus laudabiliter exercuerunt, ad Altiores Ordines promoveri satagimus. Tibi ergo in nostrâ Religione liberâ voluntate Professo, & de familiâ in Conventu N. assignato, in Sacro Subdiaconatus ordine legitime constituto, ac in eo per annum probè versato, debitâ ætate, morumque honestate prædito: nec non per Examinatores nostros examinato, idoneoque reperto, & admisso, nulloque Canonico impedimento (quod sciamus) irretito, per præsentes cum salutaris obedientiæ merito licentiam concedimus, ut proximis futuris quatuor temporibus mensis N. ad Illustrissimum, & Reverendissimum D. Antistitem tuum Reatinum, Sacrum Diaconatus Ordinem suscepturus, accedas, eum deprecantes, ut præfatum Ordinem ad titulum religiosæ paupertatis, tibi conferre dignetur &c. (si est dispensandus super interstitiis dicatur) in Sacro Subdiaconatus Ordine, ac ætate legitimâ viginti duorum annorum completorum constituto, ac in eo per sex menses probè versato. Per præsentes, &c. eum deprecantes, ut non solùm prædictum Ordinem Diaconatus tibi conferre; sed pro nostrarum Ecclesiarum utilitate, & necessitate, super interstitiis te dispensare dignetur &c.

Pro Ordine Presbyteratus.

IV.

15. AD supremum Presbyteratus Ordinem eos tantum Religiosos promovere satagimus, qui in inferioribus ordinibus constituti, sese laudabiliter exercuerunt: cumque te debitâ ætate, morumque honestate præditum, Sacro Diaconatus Ordine insignitum, ac in eo per annum probè versatum, nec non per Examinatores nostros idoneum repertum, & admissum, nec aliquo Canonico impedimento innodatum noverimus; Tenore præsentium cum salutaris obedientiæ merito tibi facultatem elargimur, quatenus proximis quatuor futuris temporibus ad Illustrissimum, & Reverendissimum D. Antistitem tuum Terracinen. Præsbyteratus Ordinem suscepturus accedas, cui te plurimum in Domino commendamus. Vale. Datum Romæ &c.

16. Hæc

16. Hæc ultima Lantuschæ formula, preter defectum (qui notatur in omnibus expressionis loci Conventus, in quo Religiosus dimissus reperitur assignatus de familia) deficit in expressione substantiali licentiæ tribuendæ ordinanti conferendi subdito Ordinem Presbyteratus: nam ultima verba formulæ ibi = *Cui te plurimum in Domino commendamus* hoc non significant; Unde cum non habeat requisita Dimissoralium contenta in formula præscripta à Concilio Niceno, quæ legitur *in c. , & 2. 73. dist.* Scilicet licentiam recipiendi, & licentiam conferendi, ut ibi = *litteras Dimissorias ei dedimus per quas, & ipsi concedimus, & vobis licentiam tribuimus ut si dignum eum judicaveritis ad Sacros Ordines promoveatis*: debet reformari, sequenti vel alio modo simili.

Formula Mutata.

17. „ CUM qui piè, & fideliter in ministeriis Ecclesiæ se gesserint, ad Presbyteratus Ordinem assumendi sint. Tibi in nostrâ Religione liberâ voluntate Professo, & de familia „ in Conventu N. assignato in ætate legitimâ vigintiquatuor annorum completorum constituto, morum honestate, & religiositate prædito, Sacro Diaconatus Ordine insignito, & „ in eo per annum integrum probè versato, per Examinatores nostros examinato, & ad docendum populum ea quæ necessaria sunt ad salutem, & administranda Sacramenta idoneo „ comprobato, nulloque canonico impedimento (quod sciamus) irretito. Tenore præsentium cum salutaris obedientiæ merito licentiam elargimur, ut proximis futuris quatuor „ temporibus mensis N. ad Illustrissimum, & Reverendissimum D. Antistitem tuum Terracinen. Presbyteratus Ordinem suscepturus accedas, eum rogantes, ut prædictum Sacrum „ Presbyteratus Ordinem ad tit. religiosæ paupertatis, tibi conferat &c. (si petatur dispensatio *ab interstitiis* dicatur ut in præcedenti correcta formula)

18. Si verò Dimissoriæ ob absentiam vel aliud impedimentum Episcopi Diœcesani, dirigantur alteri Episcopo, tunc dicatur. *Te ad Illustrissimum, & Reverendissimum D. Episcopum N. (attenta absentia à Diœcesi N. Antistitis tui, de qua per præsentes indubiam fidem facimus, & testamur) dimmittimus &c.* Et sic de aliis impedimentis: An autem, hæc Superioris Regularis fides de impedimento Diœcesani sufficiat, ut Episcopus non Diœcesanus debeat, & possit Regularibus conferre ordines? *Passerin. de stat. hom. tom. 3. quæst. 189. art. 10. insp. 10. n. 868.* concludit, quod hoc sit arbitrarium Episcopis; licet Decretum Clem. VIII. illam sufficere dejudicet, & ad eos privativè spectare teneat *Pac. Jord. lucubr. can. lib. 3. tit. 6. num. 24. vers. ex tenore Decreti*. Puto tamen, quod in praxi tutior via sit, habere fidem Tribunalis Diœcesani, ut admittit libenter idem *Passerin.* & monui *tom. 1. in Appendic. ad d. Decretum Clementis num. 6.*

19. Quo autem ad dispensationem interstitiorum, si Superiores in litteris Dimissorialibus illam petant, Episcopus sine alia inquisitione subsistentiæ causæ potest concedere *Barbos. de offic. & potest. Episc. alleg. 18. n. 10.* Quo verò ad cæteros non Regulares, sed subditos, quia sepè contingit dubitari, an subsit nec nè justa causa dispensandi præsertim inter Diaconatum, & Sacerdotium, in qua dispensatione juxtà Concilii Decretum *cap. 14. sess. 23. de refor.* exigitur utilitas simul, ac necessitas, ad instructionem animi ordinantis *DD.* placita in hoc articulo, hic referre placet.

20. Et primò est præmittendum, quod justæ causæ dispensandi sunt tres, ad quas aliæ reduci possunt. Prima utilitas communis, vel privata; Secunda necessitas communis vel privata; Tertia pietas, misericordia, vel charitas ut colligitur ex *Concil. Trid. sess. 25. cap. 18. de refor.* ubi habetur quod in dispensationibus est considerandum dilectum personæ, cui concedenda est; tum persona dispensantis, tùm bonum Reipublicæ, & Cultus Divini, in cujus incrementum, & promotionem redundare debet dispensatio, quæ omnia juxtà qualitatem temporum, loci, & personarum arbitrio boni viri judicanda sunt, & sufficit quod dictæ causæ sint justæ speculativè, & non practicè, *Petr. Paul. Guazzin. ad defens. anim. lib. 2. def. 1. cap. 8. n. 55.* Hoc posito, descendendo à regula generali, ad speciem.

21. *Graff. de effect. cleric. in prælud. num. 334.* dicit = *Quæ causæ dispensandi in casu nostro sunt duæ scilicet necessitatis aut utilitatis Ecclesiæ, quæ Prima causa necessitatis poterit exemplificari, si in Diœcesi, esset Sacerdotum defectus, & non adessent Confessarii, qui sufficerent pro necessitatibus Populi, & Sacerdotes essent inhabiles ad confessionem audiendam, & promovendi essent habiles. Secunda causa est utilitatis Ecclesiæ; quæ potest exemplificari, ut quia promovendus esset vita multum exemplaris; vel vir summæ doctrinæ, vel ita nobilis, & potens, qui Ecclesiam ab alio oppressam, posset sua auctthoritate dafendere &c.*

22. *Ric. prax. rer. for. Eccles. par. 4. resol. 215.* post distinctionem allatam interstitiorum inter Minores, & Sacros Ordines, & causæ dispensationum à Concilio In unoquoque ordine requisitæ n. 3. concludit sic = *Taliter quod Novarius in suo opere novi juris Pontificii concl. 3. n. 7. de dispensat. docet justas causas dispensationis* in hu-

in hujusmodi interstitiis solere esse utilitatem Ecclesiæ, vel ejus necessitatem, cujus quidem Ecclesiæ utilitas esset, quoties illa egeret personis, & ministris idoneis ad serviendum; necessitas verò esset, quando pauci essent ministri idonei, vel quando deficerent idonei, & non idonei, affirmans pariter debere Episcopum advertere idoneos ministros legitimis occupationibus esse detentos, & aliquando ob invalitudinem non residere in Ecclesia, quo in casu putat Novarius, & docet quidem, necessitatem simul, & utilitatem moraliter intervenire, & consequenter justam dispensationis causam præbere.

23. *Tambur. de jur. Abbat. tom.2. disp. 11. quæst.24. post num.5.* ait = *Dicitur ergo quod tunc est Ecclesiæ utilitas quando sunt pauci ministri idonei, & utile sit, quod aliquis ordinetur; necessitas verò, quando non solum pauci sunt ministri, sed etiam deficiunt idonei, & non idonei. Et hæc omnia quæ diximus omninò moraliter dejudicanda sunt, non enim in puncto indivisibili consistunt, sed juxtà conditionem, & statum loci, & temporis arbitrio prudentum virorum determinanda: In hoc enim negocio Episcopus, & Prælatus, non debet rigorosum sensum sequi, sed qui rebus moralibus, & ad porrectum nimis aptus est, sensum eligat. Imò tunc dicenda esset utilitas Ecclesiæ, quando Ecclesia habet quidem idoneos ministros, sed aliis opus habet, ut melius ei serviatur; necessitas verò, quando habet paucos ministros, & aliis indiget, ut injunctis oneribus occurrere possit, ita Confett. in compend. privileg. &c.*

24. *Pirhing. in jus can. lib.1. tit.11. num.91. post medium* hæc habet = *In dispensatione verò interstitiorum inter Diaconatum, & Sacerdotium requiritur necessitas, & utilitas copulativè, ita ut non sufficiat sola utilitas, sed exigatur etiam necessitas, ut patet ex cit. sess. 23. c.14., idque quia ministerium Sacerdotii est omnibus reliquis majus, & sublimius &c. nisi quis dicere malit particulam,* ac, *sumendam esse disjunctivè in cit. c.14. ita ut sufficiat sola Ecclesiæ, vel etiam ipsius dispensatis utilitas, quippè, quæ in aliis dispensationibus majoris momenti sæpè, Sufficit &c. Non enim requiritur causa necessitatis, vel utilitatis publica, & extraordinaria, sed sufficit talis, quæ prudenti judicio Episcopi, spectatis circumstantiis loci, ac temporis, & conditione personæ hic, & nunc sufficiens judicetur Mirand. &c. Barb. alleg. 18. n.5. cujusmodi causa sufficiens dispensandi in interstitiis censeri quoque potest eminens doctrina, vel morum probitas, vel alia ordinandi merita, præsertim cum Ecclesia etiam talibus ministris indigeat.*

25. *Passerin. de hom. stat., & Off. tom.3. quæst. 189. art.10. insp.10. n.837.* dicit sic = *in proposito tamen nostro erit utilitas quando licet Ecclesia habeat Ministros, utilius tamen erit, ut habeat in majori numero, ad inserviendum populis, & ad divina persolvenda; necessitas verò, ne dum quando Ecclesia non habet ministros idoneos, & non idoneos, sed quando habet Ecclesia paucos ministros, & aliis indiget, ut injunctis oneribus occurrere possit &c. Bordon. resol.67. nu.12. qui plures utilitates recenset, ut si Clericus in brevi expectet Beneficium, vel Regularis gradum. Neque enim semper est necessaria utilitas publica, cum id relinquatur arbitrio Superioris.*

26. *Menoch. de arbitr. lib.2. centur.5. cas.427. nu.31.* inter causas justas dispensandi super interstitiis, præter supra notatas ab Authoribus mox citatis, enumerat quoque causam studiorum dicens = *justa autem causa, qua videri poterit Episcopo non observare hæc temporum interstitia esse potest causa studiorum, quibus ille promovendus incumbit, ita declarando Conciliares Constitutiones scribit benè eruditus Horatius Lutius Callien. in tract. de privileg. Scolar. privil.99.*

27. Ex quibus authoritatibus, poterit Episcopus in dispensationibus interstitiorum, suum arbitrium regulare. Et Superiores Regularium ex formulis Dimissorialium, ut supra extensis, & animadversionibus desuper factis benè percipient, quomodo se gerere debeant ut pœnas à Clem. VIII. in sæpè citato Decreto inflictas non incurrant: neque attendenda est opinio *Passerin.* per me relata *tom.1. in Appendic. annot. ad d. Decretum*, putantis, pœnas non esse latæ Sententiæ: quia est contra communem sensum aliorum DD. quos ibi allegavi, quibus nunc addo *Barbos. supra Concil. sess.23. cap.10. de refor. nu.11.* Quomodo enim dici possunt ferendæ sententiæ si sunt Papæ reservatæ? Reservatio quippè supponit pernecesse pœnam comminatam contra facienti jam esse incursam; cum non sit reservabile, quod adhuc expectat declarationem.

28. Prætereà Decretum hoc Clem. VIII. fuit à *Sac. Congr. Concilii* innovatum pro Regularibus Præmostratensibus, quibus censuit *sub die 20. Julii* 1675. dandam esse declarationem sequentem. *Sacra &c. censuit Superiores Regulares posse suo subdito Regulari qualitatibus requisitis prædito Dimissorias ad Episcopum Diæcesanum, nempè illius Monasterii de cujus familia est promovendus, & si Diæcesanus absfuerit, vel non esset habiturus ordinationes, aut sedes vacaret, ad quemcumque alium Episcopum, modo ab eo Episcopo, qui ordines contulerit examinetur quoad doctrinam, & dummodò ipsi Regulares non distulerint de industriâ concessionem Dimissorialium ad tempus, quo Episcopus Diæcesanus absfuturus, aut nullas ordinationes habiturus erat; Verum etiam cum à Superioribus Regularibus Diæcesano absente, vel ordinationes non habituro Dimissoriæ dabuntur in eis hujusmodi causam absentiæ, vel ordinationum non habendarum exprimendam esse. Quod si Regulares ordinandi morentur in Monasterio Nullius Diæcesis, Dimissoriæ concedendæ erunt ad Episcopum viciniorem, & in eo procedent omnia de Diæcesano Episcopo superius expressa lib.29. fol.108.*

29. Ulterius advertant Regulares, quod si fuerint ab Episcopo Diæcesano in Examine reprobati, non possunt à suis Superioribus mitti ad alios Episcopos pro ordinibus suscipiendis, & si hoc faciant, Episcopus non Diæcesanus sic eos ordinans à collatione ordinum per annum erit suspensus, & ordinati à susceptorum executione suspensi erunt quamdiù Epi-

scopo

scopo Diœcesano expedire videbitur manere suspensos, *ut Sac. Congr. Concilii respondit Archiepiscopo novi Regni Granatæ 14. Martii 1620. lib.56. Dec. pag. 610.*, sed si reiiciantur debent recurrere per viam appellationis ad legitimum Superiorem *ead. Sac. Congreg. 23. Aprilis 1604. lib. decr. 55. pag. 859.*

30. Episcopi verò præter supra notata pro Regularibus, debent advertere, quod Græci, vel Albanenses, græco ritu viventes, & commorantes in Italia, sine litteris Dimissoriis Episcopi Latini Diœcesani ad Sacros Ordines promoveri non possunt, alias eo ipso suspensi sunt, & si suspensi in suis ordinibus ministraverint irregulares efficiuntur prout disponit Constitutio Clem. VIII. *la 34.* §.4. Si autem ad Ordines Minores promovere illos velint, qui à Presbyteris Græcis in Baptismo fuerunt Chrismate in fronte insigniti, debent eos iterum sub conditione confirmare, videlicet *N. si es confirmatus, Ego te non confirmo, sed si non es confirmatus, Ego consigno te signo Crucis ✠ & confirmo te signo Crucis ✠ & confirmo te Chrismate salutis ✠ in nomine Patris &c.* ut eadem Constit. mandat.

31. Item quod Decretum Clem. VIII. supra examinatum, & cæteræ animadversiones, non tangunt Religiosos Societatis Jesu: nam hi ex speciali Indulto Gregorii XIII. impresso in Bullar. novo *tom.2. constit. 77.* §.3. prævià suorum Superiorum facultate ad quoscumque, tàm Minores, quàm Sacros Ordines promoveri possunt à quolibet Episcopo, & Antistite gratiam, & Communionem Sanctæ Sedis habente, absque ullâ inquisitione de requisitis, & signanter absque ullâ interstitiorum observatione, adeò ut in tribus Dominicis, vel aliis festis diebus, etiam continuis in Sacris valeant ordinari: quod Indultum Gregor. XIV., & Paulus V. (ut ajunt) confirmarunt: cui non officit Decretum emanatum tempore Innoc. XII. 14. *Decembr.* 1693. super moderatione Indultorum suscipiendi ordines extra tempora: tum quia Privilegiis non derogat: tum quia idem Pontifex instante P. Thyrso Gonzalez Generali, & referente Eminentissimo Cardin. Sperellio, tunc Vicesgerente *sub die* 17. *Augusti* 1695. declaravit præfatum Decretum non compræhendere Clericos Societatis, sed in illorum ordinatione servandam esse Constit. Greg. XIII. cui derogatum non fuisse per Constitut. 91. Sixti V. tenet *Cherubin. in compend. Bullar. Schol.* 1. *ad dicto Bull.* 77.

32. Et cum de hujus Indulti intelligentiâ dubitasset Archiepiscopus Mechlinien. oraculum Sac. Congr. Concilii exquisivit, & duplici dubio proposito, nempè.

I. *An Clerici Societatis Jesu Sacros Ordines ab Archiepiscopo Mechliniensi suscepturi, debeant se subiicere examini, prout cæteri Regulares?*

II. *An Clerici Societatis Iesu habitantes in Diœcesi Mechliniensi, Archiepiscopo ordinationem habente, possint extra Diœcesim Mechliniensem ordinari ab alio Episcopo in propriâ Diœcesi?*

Sac. Congr. die 5. *Iulii* 1681. *respondit.*

Ad 1. *Negativè nisi adsit consuetudo in contrarium.*

Ad 2. *Affirmativè.*

33. At ignorare non debent, quod hoc Indulto non gaudent, nec uti possunt alii Regulares, qui cum Societate participant sua privilegia: non solum quia *in* §.4. d. Constitutionis, sivè Indulti id fieri non debere expressè cavetur, ibi = *Præsentis autem gratiæ communicationem omnibus aliis etiam, qui sua privilegia cum ipsâ Societate participant, participareque poterunt quomodolibet in futurum fieri omninò prohibemus*: sed etiam quia, ut placitis tùm Rotæ, tùm Congregationis Concilii, ostendi in *annot. ad Edict. monit. contr. usurp. bon. Eccles.* §. *Frutti, & emolumenti num.* 14. Privilegia quæ Regularibus per Sedem Apostolicam tribuuntur per solam communicationem, illis non suffragantur, nec uti possunt quando sunt præjudicialia tertio, vel derogant juribus specialiter Episcopis, & Sedi reservatis: & ut melius conclusio inconcussa maneat, nunc alia ejusdem Congregationis responsa addo, &c.

34. Primò, in Nepesinâ in qua cum Abbas Generalis Silvestrinorum vellet uti in celebratione Missæ paramentis Pontificalibus absque speciali Indulto, sed per solam communicationem Privilegiorum aliorum Abbatuum, *sub die* 14. *Aprilis* 1638. id sibi non licere responsum fuit, *lib.* 16. *Dec. pag.* 1. Et hic advertè, quod alii Abbates Monachorum, & Prælati Episcopo inferiores habentes usum Pontificalium tenentur servare formam præscriptam in Decreto generali Sac. Congr. Rit. ab Alexandro VII. anno 1659. approbato, quod datur subnexum, & declarationes emanatas super eod. decreto anno 1660., quæ pariter referuntur.

DECRETUM

Circa usum Pontificalium Prælatis Episcopo inferioribus concessorum.

A Sac. Rit. Congregatione ordinaria habita coram SSmo Dño Nostro Alexandro Papa VII. emanatum.

Die xxvij. Septembris MDC.LIX.

SAcrorum Rituum Congregatio tollendis, ac eliminandis circa Ecclesiasticos Ritus, qui irrepserunt abusibus sedulò intenta, post

post Episcoporum Ceremoniale evulgatum (quo quidquid ad ipsos in Sacris Ceremoniis pertinet abundè præscripsit) idem quoad inferiores Prælatos, qui Pontificalium usu fruuntur præstandum curare necessarium existimavit, ut excessus aboleantur, uniformisque inducatur Sacrorum Ritus in omnibus, eo præsertim tempore, quo privilegia ipsi perperam interpretantes, obtendentesque, parum obsequi student decretis pluries ab eadem Sacra Congregatione hac in re met evulgatis, aut ipsa ingnorare prætendunt. Quamobrem omnia simul, ut unico conspiciantur obtutu, cogere perque capita digerere constituit, quo facilius observentur.

I. Super Altari, in quo Sacra erunt facturi, septimum nequaquam apponant Candelabrum.

II. Cathedram, seù Sedem fixam, & permanentem in eorum Ecclesiis ne detineant, sed tribus ipsis diebus, quibus ex antiquis decretis tantummodò Pontificaliter celebrare est iis permissum, mobili Sede, seù Cathedra utantur, quam nihilominùs simplici serico panno coloris Festivitati congruentis obducere poterunt, non auro contexto, aut phrygio, sive basilico opere exornato.

III. Baldachinum adhibere suprà sedem poterunt non pretiosum, aut aureum, sed simplex, & eo, quod Altari superimponitur, materia, & opere inferius. Ad ipsam autem per duos tantùm gradus in Presbyterii superficie stratos ascendatur.

IV. Non abacum alium præter parvam mensam, & in cornu Epistolæ parare faciant, in qua duo candelabra cum candelis, necnon Mitra, Calix, Missale, Thuribulum, Navicula, & reliqua ad celebrationem necessaria collocentur. Propè verò mensam eamdem parieti hærens Baculus pastoralis aptetur.

V. Die verò, quibus solemniter ipsis operari conceditur, sint de præcepto festivi, vel aliis, in quibus ipsis Pontificaliter celebrare, Festivitatis ratio exigat, nempè Patroni loci, Fundatoris Ordinis, Tituli, & Dedicationis Ecclesiæ. Abstineant autem ab hujusmodi Pontificalium usu in Officiis, & Missis Defunctorum quocumque die etiam festivo, & de præcepto.

VI. Ad Ecclesiam accedentes licèt Pontificalitèr Divina peracturi, iisdemque absolutis ab Altari recessuri à suis Canonicis, vel Monachis (ut mox est Episcoporum) ne associari se sinant.

VII. Præter duos Sacrificii Ministros Diaconum nempè Evangelii, & Subdiaconum Epistolæ, duo alii tantùm Diaconi cum dalmaticis, & unicus Presbyter cum pluviali eis assistant. Duo insuper Cappellani, qui de Mitra, & Baculo, ac totidem Acoliti, pro Candelabris inserviant, Præterea sex alii Canonici, vel Monachi, duo scilicet pluvialibus, duo planetis, totidemque tunicellis induti divinis hujusmodi interesse valeant, qui tamen non in sedibus, seù stalli choralibus, sed in scamnis absque postergalibus panno viridi laneo coopertis situ congruo accommodatis, moxque illinc removendis considеant.

VIII. Mitram pretiosam, nisi illis expressè à S. Sede indultam, non adhibeant. Sub Mitra pileolum nigri tantùm coloris induant. Baculum Pastoralem albo velo appenso deferant, ab iisque, & aliis Pontificalibus etiam de Ordinariorum licentia extrà Ecclesias sibi subjectas prorsus abstineant, & neque in Processionibus, quæ ab eorum Ecclesiis per vias extrà ambitum, vel Parochiam ducuntur, insigniis præditis utantur, vel penès se perferri faciant.

IX. Regulares rocchettum non deferant, nisi ex tali Ordine fuerint, cui indumentum hujusmodi competat.

X. Invitati ad Ecclesiam exemptam, nec in illa Pontificalibus uti valeant, nec ii, qui non fuerint Abbates perpetui, vel benedicti, in propriis Ecclesiis uti possint privilegio perpetuis Abbatibus, vel alias benedictis indulto.

XI. Sacras vestes ex Altari non sumant, nisi Pontificalitèr Divinis vacaturi.

XII. Indulgentias impartiri, vel publicari non audeant, absque expresso S. Sedis indulto.

XIII. Pontificales benedictiones cum trinâ Crucis productione in Missis tantùm Pontificalibus, necnon Vesperis, & Matutinis pontificalitèr itidem celebratis licere sibi tantùm meminerint. Privatim verò Populis, quamvis pleno jure subjectis, nisi expressè ipsis permissum fuerit, etiam Pontificalibus induti per Ecclesiam incedentes, benedicere non præsumant.

XIV. Præsente Episcopo sine speciali Sedis Apostolicæ permissu, etiam Pontificaliter celebrantes, à benedictionibus cessent.

XV. Si Episcopus aderit, ipsius sedes in cornu Evangelii uno saltem gradu eminentior Abbatiali est erigenda, hæcque altero gradu humilior, ut dictum est, in cornu Epistolæ collocetur. A latere Episcopi Canonici Cathedralis, propè Abbatem Canonici, vel Monachi Monasterii, & Abbatialis Ecclesiæ considеant. Confessionem cum celebrante Episcopus faciat, isque thus thuribulo imponat, Evangeliorum textum osculetur, & populo solemnitèr (quamvis Abbas ipse Pontificalitèr celebret) benedicat. Episcopus prætereà trino ductu, & immediatè Canonici Cathedralis duplici, moxque Abbas (nisi celebret) paritèr duplici, ac subindè Canonici, vel Monachi Abbatialis Ecclesiæ unico tantùm ductu thurificentur.

XVI. Abstineant tamen Episcopi ubi consuetu-

suetudo contraria non viget à frequenti hujusmodi accessu ad Ecclesias exemptas in similibus actibus, ut liberiùs Abbates valeant suis uti privilegiis.

XVII. In Ordinationibus Canonicorum, Clericorum, Monachorum, nec non in vestitionibus Monialium, & emissione professionis earumdem etiam pleno sibi jure subjectarum, in benedictionibus sacræ supellectilis, cæterisque actibus (Missarum, Vesperarum, & Matutinarum solemniis ter tantum in anno, ut præfertur exceptis) neque in Ecclesiis, Oratoriis, aliisque locis, tàm publicis, quàm privatis quantumvis exemptis, eisdemque Abbatibus pleno jure subjectis mitram, baculum, & quævis alia Pontificalia insignia, nisi de expressâ Sedis Apostolicæ concessione adhibeant.

XVIII. Ecclesiasticam suppellectilem pro servitio dumtaxat suarum Ecclesiarum, vel Monasteriorum benedicant.

XIX. Reliqua Pontificalia extrà loca ipsis Abbatibus subjecta, vel pro servitio alienæ Ecclesiæ, aut in subditos pariter alienos, etiam de licentiâ Ordinariorum exercere non valeant, puta campanarum benedictiones, calicum, & similium, in quibus sacrâ adhibetur unctio, necnon Minorum Ordinum collationes.

XX. Concionatoribus, qui eorum subditis Verbum Dei prædicandi onus acceperint, benedictionem elargiri non præsumant, sed Episcopis, quibus jus hujusmodi privativè competit omninò dimittant.

XXI. In Missis privatis quoad indumenta, cæremonias, ministros, Altaris ornatum, & benedictionis largitionem à simplici Sacerdote non discrepent; ac proindè sacras vestes induant in Sacristia, neque utantur Cruce pectorali, unico sint contenti ministro, aquam cum pelui, & urceolo argenteis sibi ministrari non sinant, duasque tantùm candelas super Altari adhibeant.

His autem Sanctissimo relatis, & in Congregatione Sacrorum Rituum ordinaria habita coram Sanctitate Sua per Eminentissimum, & Reverendissimum D. Cardinalem Brancaccium accuratè perlectis, maturè discussis, Sanctitas Sua ea approbavit, & pro omnimodâ eorumdem observatione typis mandavit imprimi, ad valvas affigi, & publicari, ut elapso termino sex mensium à die publicationis eorumdem omnes, & singulos usu Pontificalium gaudentes, tùm facultates, tùm Regulares quantumvis exemptos, & speciali expressione indigentes afficiant, & arctent; ac si omnibus, & singulis eadem exhibita, vel personaliter præsentata, intimata, seù notificata fuissent. Indulsitque prætereà locorum Ordinariis, ut aucthoritate Sedis Apostolicæ possint, imò debeant præfatos, etiam per Censuras compellere.

Cumque nonnulli ex dictis Abbatibus, & Prælatis proprium habere possint territorium, juraque Episcopalia, nullisque subdantur Episcopis, qui eos coercere, si excesserint, valeant, eo casu à Sedis Apostolicæ Nunciis, si aderint, sin minus ab Archiepiscopis, in quorum Provinciis, vel ab Episcopis, Romano tantùm Pontifici subjectis, intrà, vel propè quorum Diœcesis limites eorum Ecclesiæ, vel Monasteria sita fuerint, tanquam à S. Sede delegatis ad hujusmodi Decretorum observationem prædicti omninò cogantur. Die xxvij. Septembris MDC. LIX.

I. Episcopus Sabineñ Card. Sacchettus.

Loco ✠ Sigilli.

Franciscus Maria Phœbeus Sac. Rit. Congr. Secr.

Declaratio Decreti Sac. Rit. Congregat. emanati die 27. Septembris 1659. circa usum Pontificalium pro Congregatione Cassinensium.

„ PRocurator Generalis Congregat. Cassinensium Sanctissimo humiliter supplicavit, ut dignaretur præcipere Congregationi Sac. Rituum, ut quæ Abbatibus Cassinensibus particulari Apostolicæ Sedis Indulto ex vetitis, ac præter expressa in Decreto novissimè super usu Pontificalium edito, adhibere liceat, præviâ discussione declaret. Sanctissimus autem Oratoris preces ad eandem Congregationem transmisit, rescripsitque per Eminentiss. D. Cardin. Franciottum notulam dubiorum supplici libello subnexam in ipsâ Congregatione referri, quæ.

Ad §. quartum Decreti, quo prohibetur „ usus præterquam unius Abaci asserentibus „ Monachis hactenus ab immemorabili tempore eorum Abbates adhibere consuevisse „ secundum Abacum ad pelues, & urceolos „ exponendos, censuit servandũ esse Decretũ.

Ad §. quintum, quo tribus diebus tantùm „ de præcepto, &c. Pontificalis celebratio permittitur, exponentibus Monacis taxativam „ hujusmodi non extendi ad usum Pontificalium sine Baldacchino, ac prætereà ex Indulto Alexandri II. sibi competere Pontificalium usum in exequiis nobilium Virorum, S. Congregatio censuit hujusmodi privilegium tantummodò suffragari Monasterio Cavensi, nec ad alia Monasteria extendi.

Ad §. Sextum, quo in accessu Abbatis divina peracturi, & recessu ejusdem post divina absoluta, prohibetur associatio more „ Epi-

„ Episcoporum, affirmantibus Monachis, se ab „ immemorabili tempore, simili associatione „ usos esse, atque indecorum videri, ut Abbas Pontificalitèr peracturus Divina, solus „ Ecclesiam petat; Sac. Congregatio censuit „ annuendum esse petitis, modò non extrà, „ sed intrà septa Monasterii sese ad Ecclesiam „ conferat.

Ad §. Septimum, quo taxatur numerus „ Ministrorum, exponentibus Monachis, Abbates indigere Ministris ad libitum, & Candelam, ad intortitia elevationis, & ad candelabra Evangelii, ad Mitram, & Baculum; „ Sac. Congregatio censuit indulgendos fore „ alios quatuor Ministros Cottâ indutos, præter expressos in Decreto.

Ad §. Octavum, quo usus Mitræ pretiosæ, „ & baculi sine velo appenso vetitus est, asserentibus Monachis Mitram pretiosam ipsis „ de jure competere, velum quoque nunquam eos consuevisse baculo appensum adhibere, nec esse de ritibus Romanæ Ecclesiæ, „ sed Ambrosianæ tantùm; Sac. Congregatio „ censuit, quoad Mitram, servandam esse dispositionē *cap. ut Apostolicæ de privil. in 6.* quoad „ Baculum verò servandum esse Decretum.

Ad §. Decimum, quo prohibetur usus „ Pontificalium in alienâ Ecclesiâ licet exemptâ, quamvis Abbas ad ipsam fuerit invitatus, exponentibus Monachis eos in ibi pontificalibus Insigniis hactenus usos esse, idquè à „ jure ipsis permissum præsumere; S. Congregatio censuit servandum esse Decretum.

Ad §. Undecimum, quò Sacras vestes ex „ Altari sumere Abbates privatim celebraturi „ prohibentur, asserentibus Monachis, se hactenus tali privilegio gavisos esse; Sac. Congregatio censuit servandum esse Decretum.

Ad §. Decimum tertium, quo disponitur „ nè Abbates extrà Pontificalia, pontificali „ more, ac trinâ Crucis productione, nec „ non privatim occurrenti Populo, tùm Pontificaliter induti, etiam per Ecclesiam incedentes benedicant; asserentibus Monachis, „ Abbates in Missis privatis hactenus Episcopali more benedixisse, & Pontificalibus „ præsertim indutos, per Ecclesiam transeuntes occurrenti Populo Benedictionem elargiri consuevisse: Sac. Congregatio censuit „ servandum esse Decretum.

Ad §. Decimum quartum, quo in præsentiâ Episcopi Abbatibus denegatur facultas benedicendi solemniter, etiam in Pontificalibus; asserentibus Monachis, ex privilegio ipsis, etiam præsente Episcopo, benedictiones hujusmodi competere; Sac. Congregatio censuit servandum esse Decretum.

Ad §. Decimum quintum, quo traditur „ ordo inferioribus Prælatis Divina pontificaliter peragendi, præsenteque Episcopo „ loci Ordinario, exponentibus Monachis, „ Episcopo vetitum reperiri ingressum in eorum Ecclesias ipsis invitis; Sac. Congregatio censuit servandum esse Decretum.

Ad §. Decimum septimum, quo usus „ Mitræ, & reliquorum insignium Pontificalium, præterquam tribus anni diebus abrogatus est, suggerentibus Monachis, indecorum videri, ut in ordinibus conferendis, in „ Consecrationibus, in receptionibus, & professione Monachorum, & Monialium Abbates mitram non adhibeant; Sac. Congregatio censuit indulgendum fore, ut ea tantum utantur in actu ordinationum, & benedictionum cum Sacro Oleo.

Ad §. Decimum nonum, quo vetita est „ Abbatibus Benedictio Sacræ Supellectilis „ pro usu alienarum Ecclesiarum, asserentibus Monachis, etiam pro alienâ Ecclesiâ ex „ Apostolico indulto eis licitum esse Ecclesiasticam supellectilem benedicere; Sac. Congregatio mandavit exhiberi indultum authenticum ex Archivio Apostolico desumptum, ac interim abstineri.

Ad §. Vigesimum primùm, quo in Missis „ privatis prohibentur Abbatibus quivis ritus, „ & prerogativæ ad Episcopos privativè spectantes, exponentibus Monachis, Abbates „ Cassinenses hactenus in Missis privatis adhibuisse quatuor Candelas, Ministros ad lotionem manuum, & duos Assistentes cum „ Cottâ &c. Sac. Congregatio censuit, servandum esse Decretum, præsentisque declarationis Decretum Typis imprimi posse „ concessit. Die 12. Junii 1660.

Prædictis autem Sanctissimo relatis, Sanctitas Sua ea approbavit, & Decretum editum die 27. Septembris 1659. omninò exequi, & servari mandavit. Verùm quo ad §§. „ quintum, sextum, septimum, octavum, & „ decimum septimum, ad limites tantùm præsentis declarationis, & non alias salvâ quavis contrariâ verbaliter expressâ dispositione privilegiorum particularibus Monasteriis „ Congregationis Cassinensium concessorum. Die 20. Julii 1660.

I. Episcopus Sabineñ. Card. Sacchettus.

Loco ✠ Sigilli.

Franciscus Maria Phæbeus Sac. Congr. Rit. Secret.

Anno à Nativitate D. N. JESU Christi 1660. Indictione 13. die verò 3. Februarii, Pontificatus autem Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Alexandri Divina providetia Papæ VII. anno ejus quinto, supradictum Decretum affixum, & publicatum fuit ad valvas Basilicæ Principis Apostolorū, & Cancellariæ Apostolicæ, & in acie Campi Floræ, ut moris est, per me Andream Castruccium Apost. Curs.

Laurentius Barbigionus Cursorum Magister.

35. Sc-

35. Secundò, in Flandriabelgica in qua exposito = *Greg. XV. & Urb. VIII. concesserunt omnibus, & singulis personis Congregationis S. Mauri Ord. S. Benedicti, uti, & gaudere posse omnibus, & singulis Privilegiis, gratiis, & libertatibus concessis Congregationibus Cassinensium, S. Victoris, & omnibus quibuscumque ordinibus Mendicantium, & non Mendicantium, Militarium, & Hospitalium. Concessa est autem Patribus Cassinensibus facultas absolvendi in utroque foro, ac dispensandi super censuris, irregularitatibus, & inhabilitatibus, Monachos suos, qui ante Religionis ingressum, homicidiis voluntariis, & involuntariis, aliisque patratis facinoribus, irregularitates, ac censuras incurrerunt: eadem facultas concessa est Patribus Congregationis Montis Oliveti, Ord. Prædicatorum, nec non Patrib. Soc. Jesu Patres igitur Congr. S. Mauri quærunt.*

I. *An etiam ipsi habeant dictam facultatem absolvendi, ac dispensandi?*

II. *An possint suos Monachos rehabilitare ad Ordines, & Dignitates?*

Die 14. Aprilis 1685. Sac. Congr. respondit ad utrumque Negativè.

36. Tertiò, in *Messanen.* in qua cum PP. Theatini prætenderent ipsis licere uti Altari portatili in vim communicationis Privilegii concessi (ut asserebant) à Pio IV. Canonicis Lateranensibus, & Archiepiscopus contra eosdem tanquam delinquentes (ex quo eo usi fuerant) procedere potuisse contenderet, partibus informantibus *sub die 15. Novembr. 1698.* decisum fuit *præfatis PP. Theatinis non licuisse, neque licere, & Ordinarium contra eos procedere potuisse, etiam ad censuras.*

37. Quartò in terminis collationis ordinum *in Senen.* in qua cum plures Regulares prætenderent vigore communicationis, & participationis Societatis Jesu, Indulti, promoveri posse, & debere extra tempora, interstitiis non servatis, absque aliâ Apostolicâ dispensatione: requirente Archiepiscopo oraculum Congregationis, & exposcente *an ipse licitè hoc facere posset, sub die 11. Aprilis sive 2. Maji* 1699. responsum dedit his verbis = *Dilata, & interim Archiepiscopus abstineat, donec exhibeantur sufficientia Privilegia,* & advertit quoque *Ventrigl. in prax. annot.44. §. unico nu.12.* & iterum idem rescriptum fuit ab ead. *S. Congregatione in Assisien. 23. Januarii* 1706.

38. Et tandem præcavere, quod in executione Indultorum suscipiendi ordines extra tempora, sive favore Regularium, sive Sæcularium Clericorum concessa, & expedita sint, non est festinandum: Nam hujusmodi indulta moderant quidem, sed non tollunt juris dispositionem: Unde cum Pontifex in præmemorato Decreto ædito *anno* 1693. expressè se declaret, quod non intendit cogere Episcopos ad executionem istorum Brevium, sed illam remittit *eorum arbitrio*, gravata eorum conscientia, evidens est, quod prædicta clausula regulari debet à jure, & ex verbis legis, ut de clausulâ *conscientiam vestram onerantes* dixit *Rot. coram Merlin. dec.702. n.48.*

39. Licet igitur temporis interpolatio inter unum, & alterum ordinem Sacrum tribus diebus festivis conferen. arbitrio Episcopi in Indultis relinquatur: hoc arbitrium prudentiale, & à jure regulatum esse debet: Cum autem jus præscribat integrum annum interstitiorum inter unum, & alterum ordinem Sacrum: Episcopus illud per arbitrium relaxando, tales ordines Indultariis regulariter conferre non deberet, nisi interpolatione, seù interstitio intercedente saltem trium, vel quatuor mensium inter unum, & alium ordinem: exemplo Eminentiss. D. Card. de Carpineo Vicarii Urbis, qui præscribere solet interstitium trium, vel quatuor mensium ab Accolitatu âd Subdiaconatum, & à Subdiaconatu ad Diaconatum, & ab isto ad Sacerdotium quinque, vel sex mensium, & quidem rectè, & sapienter, quia si Episcopus indulgentior esset, & prodigus habenas laxaret, arbitrio, puta si infra spatium unius mensis promoveret ad omnes Sacros Ordines, ageret judicio, & arbitrio irregulato, & conscientiam, quam Papa in hoc gravatam voluit, gravaret, quia nimium recederet in re gravi à juris dispositione, à qua regulatur arbitrium; ut loquendo de arbitrio, quod habet Episcopus à Concilio remittendi denunciationes matrimonii, si illas dispensaret, & remitteret sine justâ causâ, tradit *Sanchez de matr. lib.3. disp.8. num.1.*

40. Quapropter, nisi aliqua justa, & rationabilis causa, quæ ipsum impellat aliquando arbitrium relaxandi concurrat à stylo Eminentiss. Cardin. Vicarii de Urbe, Episcopus non recedat, vel saltem proximè accedat, & Decretum moderatorium Indultorum hujusmodi, quod retuli *tom.1. Appendic. pag.340.* sepè legat, ut inde quantum sibi tribuatur arbitrii dignoscat, & quid in cæteris Indultariis ibi non comprænhensis probè servandum sit.

41. Ulteriùs scire debent, quod PP. Congregat. Oratorii Urbis, & Neapolis, habent Indultum, quo promoveri facere possunt ad quoscumque Ordines suos Alumnos à locorum Ordinariis in quorum Diœcesi habent Domicilium absque litteris Dimissoriis Episcoporum originis; sic enim declaratum fuisse reperio à *Sac. Cong. Concilii anno 1604. lib.55. dec. pag.575.* Cui non videtur derogatum per Constitutionem Innoc.XII. *Speculatores*, emanatam anno 1694. quia lex generalis nunquam censetur comprænhendere casum privilegiatum, & specialem per *text. in c. cum ordinem, & c. Abbatem 40. ubi gloss. verb. per litteras de rescript. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 9. §. 2. num.6. Rot. coram Peutinger. decis. 354. n. 10.*

num. 10. cum aliis ibi allegatis. Hoc tamen Indulto PP. Oratorii in Urbe non utuntur.

42. Et quod supplicante olim Nuncio Apostolico Taurinen. pro resolutione Dubii. *An ipsi Nuncio competeret facultas absque licentiâ Episcopi Diœcesani, Ordines in propriâ Cappellâ conferendi habentibus litteras Dimissoriales à propriis Episcopis cum clausulâ, quod possint à quocumque Antistite ordinari?* *Sac. Congr. Concilii sub die* 23. *Augusti* 1653. *respondit, posse, lib.* 19. *Dec. pag.* 271.

43. Et quod si aliquis dimissus, qui petit ordinari, non doceret fuisse confirmatum, poterit admitti, si juret Sacramentum confirmationis recepisse, quia nulla ratio est allegabilis, quare velit decipere, cum potest petere confirmari, ut respondit *Sac. Congr. Episc. in Anconitana pro Octaviano Scalamonti* 18. *Aprilis* 1698. & aliàs dixi *annot. ad form.* 1. *tit.* 3. *n.* 6. *tom.* 1.

Edicti receptionis Virginum ad Habitum Religionis.

FORMULA V.

SUMMARIUM.

1. *Puellæ ad habitum Religionis recipiendæ, debent prius experiri.*
2. *Puellæ, quæ habent corporis deformitates, non debent recipi in Religionem, dummodò institutum non adsit in contrarium.*
   Defectus morales Puellæ recipiendæ, impedimento esse debent, ne recipiantur ibi.
3. *Referuntur Decreta generalia, quibus præscribitur forma gubernii, & receptionis Monialiũ.*
   Dos Monialium intrà numerum potest expendi pro necessitatibus Monasterii, ibi circa fin.
4. *Puellæ professuræ violentia dupliciter inferri potest, & quomodò inferatur innuitur.*
5. *Respectus humani, quibus Puellæ impelluntur ad statum Religiosum amplectendum, debent purgari exercitatione spiritualium.*
6. *Status Religionis, est Status perfectionis acquirendæ, & est holocaustum maximum.*
   An qui profitetur in Religione consequatur indulgentiam, & remissionem peccatorum ibi.
   Et an eamdem gratiam, quam consequuntur baptizzati? ibi.
   Profitentes si non intelligunt observare ea, quæ in votis promittunt, peccant mortaliter ibi.
7. *Monialis, quæ vult vivere secundum corruptelas, & abusus Monasterii, est in periculo damnationis.*
8. *Receptio ad habitum, & Religionem, pertinet ad Capitulum Monialium.*
   Episcopus potest Monialibus prohibere, nè recipiant inhabiles.
   Moniales non debent recipere ad Religionem Puellas ineptas.
9. *Conversæ sunt de numero Monialium, & antequam recipiantur ad habitum, debent intra clausuram experiri.*
10. *Conversæ numerariæ si aptæ sunt, & dotem non habent, possunt admitti, & recipi etiam sine Dote, licet in praxi non servetur.*
11. *Episcopus potest prohibere censuris, & juris remediis, etiam in Monasteriis Regularibus subjectis, nè recipiantur ad habitum nec ad professionem Puellæ, nisi prius ipse fuerit certioratus.*
12. *Episcopus potest prohibere receptionem Puellarum ad habitum, & ad professionem sub pœnâ nullitatis.*
    Episcopus explorationem voluntatis Puellarum in Monasteriis exemptis recipiendarum, non debet ultra 15. *dies differre ibi.*
    Defectus explorationis voluntatis non annullat professionem, ibi.
13. *Professio Puellæ emissa in articulo mortis ante annum expletum probationis, juvat quoad acquisitionem indulgentiarum ipsi profitenti, non autem Monasterio pro acquisitione bonorum.*
14. *Professio emissa à Puellâ, phtisicâ, seu becticâ post annum probationis, non prodest Monasterio quoad acquisitionem bonorum.*
15. *Puellæ possunt recipi ad habitum sine experimento, quando Episcopo, & Monialibus notæ sunt.*
16. *Moniales de uno ad aliud Monasterium transferri non possunt inconsultâ Sede Apostolicâ.*
17. *Monialis, quæ vult transferri debet examinari, & recognosci, an bono spiritu ducatur.*
    Monialis translata, an secum transferat Dotem, & alia bona acquisita aliundè, referuntur DD. sententiæ, nec non plures Sac. Congr. Episc. resolutiones num. 18. 19. 20. 21. 22. 23.

SI come Dio chiama al suo servizio i Religiosi, e le Religiose à fin che non solamente si salvino, ma ancora acciocche profittino nella Religione, e non permettano, che la buona osservanza vi si corrompa, ò vada in declinazione: così quand'egli le giudicherà, non farà ad esse render conto unicamente dell'Anime proprie; ma anche dell'altre della loro Religione. Onde per questo rispetto devono attendere con fervore à conservar la detta osservanza, e farla terminare in Santità, & à non esser facili à ricevere in essa le persone, delle quali non habbiano piena notizia.

Ordiniamo per tanto all'Abbadesse, Priore, Discrete, e Maestre de Novizie de i Monasteri di Monache di questa Città, e Diocesi, di non ammettere all'Habito di Novizie della Religio-

ligione quelle Vergini, che bramano d'esservi ricevute, se prima per . . . avanti *non saranno state sperimentate* dentro al Monastero, e provate con esercizii di pietà, se siano ben inclinate alle virtù Christiane, & al Religioso instituto, e non si sarà da i portamenti conosciuto esse-re la loro vocazione libera, e prodotta da Divino impulso.

E se in una tal prova si conosceranno non idonee per la Religione, ò perche non siano *per difetti naturali ò morali* atte per questo stato: ò perche siano mosse ad abbracciarlo *da violenza, ò da altro rispetto humano*: non si propongano al Capitolo delle Monache ad essere ammesse per Novizie; ma si rimandino colle dovute convenienze alle loro Case: ancorche per causa della loro esclusione, vi fosse la perdita de' beni, & acquisti temporali: giàche Dio non hà poste le Religioni nella sua Chiesa per fini si bassi; ma perche quelli, e quelle, che sono ad esse chiamate coll'oblazione che fanno di se stesse à Dio, e coll'esercizio delle Christiane virtù, *si Santifichino*, promettendo di non abbandonar mai quelli che lo servono, e in lui confidano, e sperano: E si è dichiarato il Figliuol di Dio humanato, ch'ogni pianta, che non sarà piantata dal suo Celeste Padre (cioè che non haverà la buona vocazione) sarà sradicata, e non potrà dar frutto: Et il Profeta dice, che se il Signore non si trova con noi edificando la Casa, in vano ci affatichiamo per alzarla.

Siano per ciò le Communità Religiose circospette: poiche accettando persone, che non son chiamate da Dio, ò non sono atte per i loro naturali difetti: ò sono incapaci per i morali: commettono due gravissimi mali, de' quali hanno à render gran conto al Tribunale del Giudice onnipotente: L'uno, che mettono tali Anime in evidente pericolo di perdersi in eterno, obligandole ad una vita, & ad una Regola, per la quale non hanno nè vocazione, nè attitudine: l'altro è, che introducono con esse nella Religione la corruzzione nell'osservanza Regolare, e la fanno perdere e mancare, dandole altretante ferite, quante son quelle Anime che ricevono, non buone per essa.

Proibiamo dunque espressamente alle Superiore de' Monasteri à noi soggetti di proporre *al Capitolo delle Monache*, & à queste respettivamente d'accettare, ed ammettere all'Habito di Novizie, e molto meno alla professione le Vergini, ò altre Donne, che volessero abbracciare lo stato Religioso (*ancorche dovessero esser Converse*) se prima non si sarà fatto d'esse il detto esperimento: & alle Superiore, e Superiori, e Monache de' Monasteri *soggetti à Regolari, ò in altra maniera esenti*, di ammetterle, & accettarle come sopra se prima non sarà stata da noi esplorata la loro volontà, & ottenuta la nostra licenza in scritto, sotto pena in caso che fossero ricevute, senza l'espressa nostra licenza in qualsivoglia Monastero, anco esente, della nullità dell'ammissione da incorrersi ipso fatto, & ipso jure, senz'altra dichiarazione (*fuorche in articolo di Morte*). Riservando à noi la facoltà ne i Monasteri sottoposti alla nostra giurisdizione, di poter dispensare *in qualche caso particolare* all'esperimento accennato.

Se poi vi fosse qualche Religiosa, che mossa da fervore di Spirito, *volesse trasferirsi* à qualche altro Monastero di più stretta Regola, ed osservanza; sappiano i Superiori Regolari, ed altri Ordinarii de' Monasterii esenti, che non possono permettere la translazione, ne ricevimento di Monache d'altri Monasteri per qualsisia causa ò motivo, se non ne i casi permessi dalla Bolla del B.Pio V. senza licenza della Sede Apostolica. Et il presente Editto affisso &c. habbia vigore &c. Dato &c.

N. Vescovo N.

N. Cancelliere.

ADNOTATIONES.

1. *NON SARANNO STATE SPERIMENTATE*. Boni, & zelantes Episcopi, antequam Virgines habitum Religionis postulantes admittant, illarum vocationem, & idoneitatem (ad statum hunc necessarias) per aliquod congruum temporis spatium, intra septa Monasterii sub oculis Monialium experiri solent: Et quia praxis est optima, ideò hic in Formula insinuativè proponitur, quæ si ab omnibus Præsulibus observaretur, maximum inde bonum Communitatibus Religiosis, & Animabus profitentium provenire. At adverte quod Edictum non loquitur, nec ego, de exercitiis Spiritualibus per decem dies ante susceptionem habitus peragendis ad formam ordinationis Innoc. XI., quia hæc fiunt postquam Capitulum Monialium postulantem acceptavit, & Episcopus exploravit voluntatem: sed loquor de experimento faciendo circa ea, quæ ibidem in Edicto indicantur, & quæ vocationis tangunt radicem, antequam Capitulo proponatur.

2. *PER DIFETTI NATURALI, O MORALI*. Defectus naturales, prout sunt infirmitates habituales, & aliæ corporis deformitates, dummodò sint notabiles, & scandalum producere possunt, reddunt Virgines incapaces status religiosi ad *Text. in cap. 1. de stat. regul.*

gul. in 6., & Parentes, aliivè Consanguinei, qui procurant, ut hujusmodi personæ in Religionem recipiantur, graviter peccant: *Maledictus dolosus* (inquit Propheta), *qui habet in Grege suo masculum, & votum faciens imolat debilem Domino Malac.1.*, nisi Monasterium ex Instituto hujusmodi Mulieres recipere soleat, ut sunt Monasteria Ord. Visitationis B. M. V. à S. Francisco Salesio instituta: Morales autem defectus videlicet inverecundia, petulantia, gula, pigritia, ebetudo, & similes, qui non solum proprium profectum spiritualem præpediunt sed, & aliis Virginibus nocere possunt, impedimento esse debent, nè tales Puellæ, aliævè Mulieres, quæ iis fædantur, recipiantur inter Sanctimoniales ex notatis à *Tambur. de jur. Abbatiss. disp.4. quæst.3. n.1.*

3. Præter diligentias adhibendas circa defectus corporis, & animi, debent quoque animadverti, an in recipiendis, concurrant alia requisita præscripta à Decretis generalibus Sac. Congr. Episc., & Regular. emanatis anno 1605. in quibus, hæc habentur.

I. *Abbatissæ, aut Priorissæ expleto Officiorum suorum triennio non eligantur denuò ad eadem officia, absque Sedis Apostolicæ, aut S. Congr. licentiâ.*

II. *Ad consecrationem non admittantur Moniales, nisi 25. ætatis anno completo; iis autem Monialibus, quæ sunt Ordinis Mendicantium, cum consecrari non consueverint, hujusmodi consecratio non cõcedatur.*

III. *Non possint ultra duas Sorores in eodem Monasterio habitum Regularem suscipere, ac professionem emittere absque Sac. Congr. licentiâ, & si hac licentiâ obtentâ, tertia Soror ad habitum admittatur, voce activâ, & passivâ tamdiù careat, quousque altera ex eisdem duabus Sororibus vitam cum morte commutaverit, dotemque duplicatam solvat, quatenus intrà, triplicatam verò si suprà numerum exiſtat, talique casu adimpleantur conditiones in licentiis impressis pro Monialibus supranumerariis concedi solitis contentæ. Ubi autem laudabilis consuetudo inolevit, vel Pontificiâ Constitutione cautum, quod nec duæ Sorores in eodem Monasterio habitum suscipiant, prout Florentiæ, & alibi, ita servetur. Educationis autem causâ permittantur in eodem Monasterio plusquam duæ Sorores.*

IV. *Mortuâ aliquâ Moniali intrà numerum præfixum, ad reliquas Moniales spectat Capitulariter, votisque secretis eam Puellam, quæ eis visa fuerit, ad locum hujusmodi intrà numerum vacantem admittere, præviâ tamen Episcopi exploratione, juxtà dispositionem Sac. Conc. Trid.*

V. *Itidem observetur de admissione Conversarum intrà numerum. Suprà autem numerum nec Moniales velatæ, nec Conversæ recipiantur, nisi obtentâ Sac. Congr. licentiâ, & quoad velatas supranumerarias, serventur conditiones in licentiis impressis contentæ.*

VI. *Circa Conversas supranumerarias, quod Puella in hunc finem electâ sit Virgo, prædita qualitatibus necessariis, capitulariter, votisque Secretis Monialium admittatur, solvat Dotem duplicatam, à Conversis persolvi solitam, ac tempore debito professionem emittat.*

VII. *Moniales velatæ, tàm intrà, quàm suprà numerum absque dotali eleemosynâ nequaquam admittantur: hujusmodi autem eleemosynæ dotales, si sint Monialium, vel Conversarum intrà numerum existentium, emissâ ab eis professione, expendi possint in usus communes necessarios Monasterii: Supranumerariarum autem dotes post earundem professionem, omninò in Emptionem bonorum stabilium Monasterii commodo convertantur &c.* Hæc autem Decreta adamussim servanda sunt in quibuslibet Monasteriis: exceptis tamen quoad Dotes illis in quibus ex lege fundationis pro Monialibus numerariis Dos exigi non solet; ex eo quia Fundator redditus sufficientès assignavit, ut est in Urbe Monasterium B. M. V. Purificationis in Monte Exquilino, nec non Monasteriis Capuccinarum, quæ vivunt ex mendicitate, ut pariter servatur in Urbe, & exceptis etiam Monasteriis, quibus à Fundatoribus, vel aliis assignata fuerunt bona sufficientia ad congruam substentationem duarum, vel trium Puellarum, forsan à certis familiis eligendarum. Et quod Dotes Monialium intrà numerum in usus communes necessarios Monasterii ex solâ licentiâ Superioris Monasterii expendi possint, tenent quoque *Nicol. in flosc. verb. Dos. n.26. Gavant in manual. Episc. verb. monialium alimenta nu.13. Tamburin. de jur. Abbatiss. disp.5. quæst.7. n.6.*

4. *DA VIOLENZA, O DA ALTRO RISPETTO HUMANO.* Violentia dupliciter potest inferri, vel verberibus, perhorrescentia Paternæ maledictionis, alimentorum subtractione, bonorum, seù libertatis amissione, armorum evaginatione, & terrore, vel per importunas preces, minas, deceptiones, vel seductionem; Si de primâ (quæ inducit metum in constantem Mulierem (appareant vestigia, omninò à receptione est abstinendum: Si de secundâ, super sedendum erit, donec Puella seducta, de obligationibus status Religiosi in loco libero certiorata deliberet.

5. Re-

5. Respectus autem humani, qui sæpè impellunt Virgines ad amplectendam vitam cælibem, putà defectus Dotis, quà possint viro æqualis conditionis nubere, venustatis, amoris Parentum, vel Fratrum, & hujusmodi: debent purgari experimento exercitationum Spiritualium, ut quæ carnalibus moventur affectibus, & contortam habent intentionem (quam dedecet Sponsas Christi habere) vel illam deliberatè rectificent, vel in Sæculo remaneant.

6. *SI SANTIFICHINO*. Status Religionis: est status perfectionis acquirendæ: quia Religiosus totam vitam suam obligat ad perfectionis studium, ut docet *D. Tho. 22. quæst. 184. art. 8.* Professioque est actus adeò meritorius, ut per hunc quis consequatur remissionem omnium peccatorum, sic probat *Jo. Herolt. vulgò Discipulus ser. 13. de tempor. littera D.* dicens = *Utrum quis per ingressum Religionis consequatur plenariam remissionem omnium peccatorum? resp. secundum B. Th. 22. quæst. ult. rationabiliter potest dici, quod sic, nam hoc est holocaustum maximum, quo quis se totaliter Divinis Officiis mancipat, per Religionis scilicet ingressum, quod excedit omne genus satisfactionis, ut habetur in Decreto 16. quæst. 1. c. admonere. Item sciendum quod in Vitis Patrum legitur, quod eamdem gratiam consequuntur ingredientes Religionem, & profitentes, quam consequuntur baptizzati. Item sciendum secundum B. Tho. quod si per ingressum Religionis, quis non absolveretur ab omni reatu pœnæ, nihilominus ingressus Religionis utilior est, quam peregrinatio Terræ Sanctæ ad promotionem ad bonum, quod præponderat absolutioni à pœnâ. Et Henric. de Gan. dicit quod quando quis profitetur, tunc primò indulgentiam consequitur.* Et post hæc subdit = *Et intelligitur si intendit observare, quæ in professione promittit, scilicet regulam, & ordinem suum. Nam si non intenderet servare ea, quæ promittit in professione sua, ipso facto sic promittendo peccaret mortaliter, & non esset filius Regni Cælestis, sed filius ignis Gehennæ, & tales quandoque pessimi erunt.*

7. Hæc finalia verba notabilia sunt adversus illas Moniales, quæ forsan non observantes Regulam, aliquando dicunt, se votum emisisse illam servandi juxtà usum, & consuetudinem Monasterii; quasi licitum sit unum ore proferre, aliud corde promittere, & quasi abusus, & corruptelæ, quæ introducuntur in Monasteria, vim habeant evertendi vota, & promissa facta Deo. Caveant propterea (si quod absit) inveniantur quæ ita malè sentiunt, & Authoris sententiam formident; quia Deus non irridetur: laborentque Confessarii ostendere, quod via, quæ Monialibus hujusmodi videtur recta, deducit ad interitum *Prov. 14.*

8. *AL CAPITOLO DELLE MONICHE*. Receptio ad habitum, & professionem pertinet ad Abbatissam, & Capitulum Monialium, ut patet ex Decreto Sac. Congr supra relato §. *Præter diligentias*, & in hoc Episcopus non se ingerit, & licet in Edicti formula, prohibeat receptionem antequam fiat admittendarum experimentum, per hoc non adimit libertatem Capituli, sed solum mandat recipi idoneas, quod rectè facere potest: tùm quia lex quantumcunque generalis, semper restringitur ad personas habiles *Fagnan. in c. ad Apostolicam n. 13. de regular.*, tùm quia nec ipsæ Moniales, ineptas recipere possunt, sed illa debent excludere *Donat. de regular. tom. 4. tract. 9. quæst. 9.*

9. *ANCORCHE DOVESSERO ESSER CONVERSE*. Conversæ intelliguntur compræhensæ in numero præfixo Monialium, ut respondit *S. Congr. Episc. in Placentinâ 6. Nov. 1595.*, quod Decretum referunt etiam *Gavant. in Manual. Episc. verb. monialium numerus num. 3. Donat. prax. rer. regular. tom. 4. tract. 2. de Monast. Monial. quæst. 20. n. 2.*, & est contra *Tambur. de jur. Abbatiss. disp. 5. quæst. 1. n. 3.*, ubi tenet quod Conversæ non faciant numerum, at pro se nihil allegat. Hæ tamen antequam recipiantur ad habitum, admittuntur in Clausuram, ut ibi in habitu sæculari per duos, vel tres menses experiantur, ut olim rescripsit *S. Congr. Episcop. Episcopo Cremonensi sub die 10. Januarii 1596.* Hodie tamen ad cauthelam solet impetrari licentia, quam *ead. Congregatio* concessit *Episcopo Æsino* his verbis = *Sac. Congr. &c. benignè indulsit, ut præfatæ Puellæ ad Habitum Conversarum admittendæ per tres menses tantùm in Monasterlis in habitu sæculari ad effectum ipsarum habilitatem explorandi, retineri possint &c. 15. Febr. 1675.*, & si transacto hoc tempore non admitterentur ad habitum, non possent alio prætextu in Clausurâ retineri; sed ad proprias Domos remitti debent, ut *ipsa Congreg. rescripsit Episcopo Novarien. 3. Januarii 1594.*

10. Quando autem experiuntur multum aptæ, & recipiuntur intrà numerum præfixum, si Dotem non haberent, possent recipi, & admitti ad professionem etiam sine Dote, dummodò Constitutiones Monasterii non obstent: Quia ut ead. Congregatio respondit *Episcopo Ferrarien. sub die 20. Martii 1596* in admittendis Conversis non habetur respectus ad dotem, sed ad necessitatem Monasterii: ideòque in Decreto generali superius relato in §. *Præter diligentias* prohibentur expresè recipi sine dote Moniales Chorales velatæ, non autem Conversæ numerariæ, hocque admittunt, & approbant *Tambur. de jur. Abbatiss. disp. 5. quæst. 7. num. 1. Pelizzar. de Monial. cap. 3. sect. 2. quæst. 5. num. 46. Donat. prax. rer. regular. tom. 4. tract. 10. de dot. Monial. quæst. 2. n. 9.* Verum hodie ex praxi S. Congregationis Episcopor., & Regular. Conversæ etiam numerariæ solvunt dotem.

11. *SOGGETTI A I REGOLARI, O IN ALTRO MODO ESENTI.* Episcopus potest, imò

debet prohibere censuris Ecclesiasticis, & aliis pœnis sibi bene visis, Abbatissis, & cæteris Superioribus Regularibus, ne in Monasteriis ipsis subjectis recipiantur Puellæ ad habitum, & professionem, nisi prius ipse fuerit certioratus, ut non semel declaravit *Sac. Congr. Concilii*, & præsertim *de anno* 1627. *sub die* 13. *Nov.*, prout sequitur Dubio proposito respondendo.

Sac. Congr. &c. rejecta opinione Mirandæ, & sequacium respondit, spectare ad Episcopum, tàm ante susceptionem habitus, quàm ante professionis emissionem, explorare voluntatem Virginum Deo dedicandarum, etiam in Monasteriis Regularibus subjectis, & Exemptis, debetque per eumdem Episcopum demandari, tàm Monialibus, quam Superioribus Regularibus, nè dent habitum, & multò minus patiantur professionem emittere, nisi prius eorum voluntas perspecta, & explorata sit ab eodem Episcopo, eisque notificata: contrafacientes verò idem Episcopus poterit coercere, non solum pœnis à Sac. Conc. Trid. Statutis, & præscriptis; sed etiam Ecclesiasticis censuris, & aliis juris remediis, non obstantibus quibuscunque privilegiis, Quam declarationem iterum probavit, & extradi mandavit in unâ *Derthonen.* 16. *Decembr.* 1645. *lib.* 18. *Decr. pag.* 669., cum aliis apud *Barb. supra Concil. cap.* 17. *nu.* 9. *sess.* 25. *de regul.*

12. Hic autem in Edicto Episcopus non utitur contra transgressores exemptos Censuris, sed remedio juris: nam si Moniales exemptæ reciperent aliquam Puellam clandestinè inscio Episcopo, validè reciperent ad habitum, & professionem non obstante comminatione censurarum, scientes aliquando absolvendas fore: Et sic ad compescendam hominum malitiam, aptior videtur pœna nullitatis ipso facto incurrenda, quam vigore facultatis, & jurisdictionis in exemptos per d. Decretum tributæ infligere potest, ut probat *Donat. prax. rer. regular. tom.* 4. *tract.* 12. *quæst.* 28. Hanc tamen voluntatis Puellæ explorationem, non debet Episcopus postquam fuit certioratus, differre; quia si illam, tàm ante susceptionem habitus, quàm ante professionem emittendam explere negligeret, infrà 15. dies possent Superiores exempti ad receptionem, & admissionem procedere, juxtà Pii V. Bullam, quam refert *Barb. supra Concil. cap.* 17. *num.* 4. *sess.* 25. *de regular.*, & est in ordine Bullar. nov. *la* 41. §.6. cum defectus istius explorationis per se, professionem recipiendarum non annullet *Barb. de off., & pot. Episc. alleg.* 100. *n.* 9., quem sequuntur *Tambur. de jur. Abbatiss. disp.* 4. *quæst.* 2. *n.* 11. *Donat. de Regular. tom.* 4. *tract.* 9. *quæst.* 8. *num.* 8. *Nicol. lucubr. can. lib.* 3. *tit.* 1. *de vit., & honest. cler. n.* 22. *vers. si verò*.

13. *FUORCHE IN ARTICOLO DI MORTE.* Imminente mortis periculo, videtur concedenda facultas recipiendi professionem morituræ, etiam absque licentiâ, & certioratione Episcopi, quando vel ob distantiam loci, vel gravem morbum tempus illam exquirendi non adest, si enim hoc contingeret anno probationis jam expleto, Monasterium Dotem acquireret, secùs si non dum elapso, ut declaravit *S. Congr. Concilii in Carpentoraten.* 14. *Junii* 1641. *lib.* 17. *Decr. pag.* 55., cum aliis quos citavi *tom.* 1. *tit. XI. annot. ad form.* 7. *n.* 13., & 14. Quidquid sit de acquisitione indulgentiarum, quas consequuntur Puellæ in emissione professionis, sequutæ in Religione, quæ habeat privilegium illas admittendi in articulo mortis, etiam anno probationis non expleto: nàm hoc conceditur propter solatium, & consolationem Spiritualem Novitiarum, ne careant beneficio indulgentiarum, non autem ad alium effectum: adeo ùt si Novitia convalesceret, iterum completo anno probationis teneretur profiteri *Donat. prax. rer. regular. tom.* 4. *tract.* 11. *quæst.* 12. *per tot.*, & sic non prodest Monasterio ad acquirendum bona *Donat. ibid.*, & *quæst. seq.*, & in puncto novissimè respondit S. Congr. Concilii *in Neapolitanâ* 14. *Martii* 1705.

14. Imò *Ricc. prax. rer. quotid. for. Eccles. part.* 2. *resol.* 493. secundum *Venet. impres.* 1674. *num.* 6. tenet, quod professio emissa etiam post annum probationis à Puellâ phtisicâ, seù hecticâ, non prosit Monasterio quoad acquisitionem bonorum, & assumptum probat sequentibus rationibus. *Primo quia professio fieri non poterat simpliciter, & juxtà solitum, sed causa devotionis tantum, obstat enim Conc. Trid. c.* 17. *sess.* 25. *de regular. mandans, quod cognita prius voluntate Virginis, an coacta, an seducta sit, an sciat quid agat, & si libera ei esset voluntas profitendi, & habuerit conditiones requisitas, juxtà illius Monasterii, & Ordinis regulam; nec non, & Monasterium fuerit idoneum, liberè ei liceat profiteri: debitæ conditiones non erant in ista Puella, quia hectica, phtisica, & moribunda, propter quod non poterat Deo, & Monasterio inservire, ut professio mandabat, ergo simpliciter profiteri non poterat, imò ex Monasterio debebat eiici, ut per eidem Conc. Trid. c.* 16. *his verbis mandatur, scilicet finito tempore Novitiatus, Superiores, Novitias quas habiles invenerint ad professionem admittant, aut è Monasterio ejiciant. Non debetur Secundò Dos, quia Monasterium pro ingressu Monialium nil capere potest, nisi à spontè dantibus, & certa quantitas alimentorum causâ, quæ dotalis eleemosyna dicitur, alias esset simonia ex Text. ad literam in c. non statis de simon. cum Glos., & DD. omnibus; hic cessat alimentorum causa, quia instabat mors, ergo non debetur Dos. Tertiò non debetur Dos, uam sicuti illa datur in matrimonio carnali pro oneribus matrimonii l. pro oneribus C. de donat. ant. nup. adeo ùt si maritus onera Matrimonii non substinet, ullo modo debet habere dotem, ita nec Monasterium ex hac professione potest habere dotem, quia imminebat mors, cum qua fuerunt omnia soluta, validum est enim arguere à matrimonio carnali ad Spirituale c. inter corporalia de translat. Episc. Quartò non potest etiam prætendere Dotem, quia Dos debet peti apto, & congruo tempore, dixit Neapod. &c. nec dicitur nupta, quæ virum pati non potest idem Neapod. &c. pun-*

punctualiter igitur ad casum nostrum, nam ibi dicit text. quod legatum factum pro tempore nuptiarum, non debetur si Nuptiæ fierent ante 12. annum assignans rationem prædictam, quod non dicitur nupta, quæ virum pati non potest, ergo non dicitur professa ista Puella, quia onera professionis pati non poterat, & per consequens neque debetur Dos. Quintò, & demum non debetur dos, quia professio fuit emissa in articulo mortis, quo tempore omnia gesta pro nihilo reputantur, l. filiæ meæ emancipatæ, & egræ ff. solut. matr. &c. Hæc Ricc. doctrina notanda videtur, quia casus contigibilis est.

15. *IN QUALCHE CASO PARTICOLARE.* Idest, quando Puella recipienda jam probata fuisset inter Educandas Monasterii, vel in aliquo religioso Conservatorio, vel in Domo Paternâ piè educata laudabiliter vixisset, ejusque vita, tam Monialibus, quàm Episcopo nota esset vel demum aliquis daretur casus, in quo judicio Episcopi, tale experimentũ non exigeret.

16. *VOLESSE TRASFERIRSI.* Translatio Monialium de loco ad locum, & de Monasterio in Monasterium hodie fieri non potest ab Ordinariis, nisi consultâ Sede Apostolicâ juxtà Decretum Pauli V. æditum anno 1617. quod refert *Donat. prax. rer. regular. tom. 1. par. 2. tract. 5. quæst. 28. num. 8.* præter alia apud *Barbos. collect. dec. Apostolic. verb. Monialium translatio, Tambur. de jur. Abbatiss. disp. 21. quæst. 10. num. 6. & 7.* Et pro Regnis Hispaniarum, reperitur in Regesto litterarum Sac. Congreg. Episcop. *sub die 15. Januarii 1619. fol. 9.* sequens Decretum *Al Nunzio di Spagna, SS. D. N. ejus in Hispaniarum Regnis Nuncio litteras dari mandavit, ut omnes Archiepiscopos, Episcopos, aliosvè Ordinarios inferiores, tàm Sæculares, quam Regulares Monialium Monasteria in eisdem Regnis habentes certioret, nè absque Sedis Apostolicæ auctoritate Monialibus è Monasterii septibus egrediendi licentias ullatenus concedant, minusque easdem de uno ad aliud Monasterium (tribus casibus in Bullâ s. m. Pii V. nominatim expressis exceptis) transferant.* De jure enim per *text. in cap. Virgines 20. quæst. 4.* quæ melioris, & arctioris vitæ fervore movebantur de uno ad aliud Monasterium transferri permittebantur.

17. Si igitur aliqua Monialis studio perfectioris vitæ desideret ad aliud Monasterium reformatum, vel strictioris observantiæ transferri, debet prius examinari, & à Superioribus (Peritorum consilio adhibito) recognosci an bono spiritu ducatur, vel potius animi levitate, aut perturbatione, & an digna sit exaudiri, tàm à Superioribus, quàm à Sede Apostolicâ *Tambur. de jur. Abbatiss. disp. 2. quæst. 2. num. 8. Donat. prax. rer. reg. tom. 2. par. 2. tract. 5. quæst. 11. num. 2.* Obtentâ autem licentiâ, an secum transferat Dotem datam primo Monasterio, & alia bona quocunque modo quæsita ad secundum Monasterium bonorum capax: quæstio est non levis, quam obiter tetigi in *tit. XI. tom. 1. annot. ad form. 7. num. 12. Card. de Luc. de regular. disc. 39. num. 17.* quem ibi allegavi, cribatis DD. sententiis inter se pugnantibus, hæc habet = *Quarta est simpliciter, ac indefinitè tenentium partes Secundi Monasterii, ut ad illud cum personâ transeant bona: istaque opinio in sensu Canonistarum (quibus quoad, ea quæ ad forum judiciarium pertinent ex pluries insinuatis magis deferendum est, quam moralibus) probabilior, magisque recepta videtur &c. ex duplici ratione. Primò nempè, quod bona dicuntur accessoria, & consequtiva personæ, adeò ut illorum acquisitio, dicatur merè occasionalis, vel causativa, cum præsupposito durationis causæ pro toto tempore vitæ Religiosæ &c. Secundò quia hujusmodi donationes, & renunciationes tacitam, seù implicitam habent conditionem, quatenus donator perseveret &c. ideòque cum transitus legitimus, omninò extinguat primævum statum fingendo, quod in primâ professus non fuerit, sed ex integro in secundâ cujus statum, & fortunam sequitur: Hinc proinde quemadmodum si professio sequuta non esset, vel ea invalidâ detectâ resolvitur acquisitio, ita ubi ejusdem professionis sequatur dissolutio per eum, qui ad id potestatem habet tanquam per speciem resolutionis acquisitionis dotis, vel donationis propter nuptias inter conjuges ubi de eorum consensu, seù alias ex justâ causâ cum auctoritate Superioris, sequatur verum, ac omnimodum divortium vinculi matrimonialis dissolutivum &c.*

18. Si enim Dos Monialium datur, & recipitur pro victu, & substentatione personæ, nec alio titulo dari possit, ut docent *Ricc. suprà allegat. in §. Imo, & Gallemar. suprà Conc. Trid. sess. 25. de reg. c. 3. post n. 4.* his verbis = *De Dotibus autem nihil certi cum eis statutum est sed prout qualitas personarum, & temporum postulabit est faciendum: nec quod datur Moniali Monasterium ingredienti, dotis nomine propriè vocari debet, sed dicendum est quod id tribuatur pro alimentis ac necessariâ substentatione personæ, quæ Monasterium ingressa est,* & fatentur *Tambur. de jur. Abbatiss. disp. 5. quæst. 3. n. 3. Donat. tom. 4. tract. 10. quæst. 8.* (& est communis assertio) dici oportet, quod cessante per legitimam translationem Monialis onere alimentorum, non possit primum Monasterium Dotem pro alimentis datam retinere, nec bona contemplatione personæ quæsita; sed quod transeant tanquam accessoria cum personâ Monialis.

19. *Tambur. verò de jur. Abbatis. disp. 2. quæst. 7. per tot. Donat. prax. rer. regul. tom. 2. part. 2. tract. 5. quæst. 57. & quæst. 58. Pignatell. consult. 432. pariter per tot. tom. 1. & consult. 73. num. 21. tom. 9.* mordicus contrariam sententiam tuentur, & firmant pluribus adductis rationibus, quod Dos unà cum aliis bonis quæsitis post professionem, & durante permanentia, nisi Monialis transferatur coactè ad peragendam pænitentiam acquirantur irrevocabiliter primo Monasterio.

20. Tertia opinio distinguit bona acquisita post professionem ministerio legis, ab acquisitis facto hominis, putà per donatio-

nem, vel per Testamentum, & quod si agatur de primis non transferantur, sed censeantur acquisita primo Monasterio irrevocabiliter: si verò sit sermo de secundis, quod sic: quia cum hæc fuerint donata primo Monasterio intuitu traditionis, & ingressus propriæ personæ, & professionis; si per egressum legitimum resolvatur, etiam donatio, & testamentum resolvuntur, & bona tanquam accessoria personæ transeant in secundum Monasterium, ex eo quià à principio de egressu cogitare non potuit, & si cogitasset non donasset, & sic quod magis animus, quàm effectus attendi debeat. Hanc opinionem quam veritati consonam dicit, sequitur *Laure. de franc. controv. part.1. num.26. & quæst.18. num.7. & seqq. ibique Pasqualig.* & cum eo tenent *Pellicion. quæst. illustr. 21. cap. 10. Capon. discep. 278. tom.4. per tot.*

21. At in hac opinionum varietate, ut justum judicium feratur multum interest videre quænam sit transitus causa, quia ex facti circumstantiis, & aliis prudentialibus motivis, quibus Sac. Congreg. movetur ad concedendam licentiam transitus, regolanda erit bonorum translatio, sicuti benè deducitur ex sequentibus exemplis.

In Nannaten. 16. *Januarii* 1615. Quædam Monialis Francisca Carretta transitum petens ad laxiorem ob infirmitates quas patiebatur in primo Monasterio, licentiam obtinuit cum clausulâ = *Dummodò Capitulariter votisque secretis Monialium secundi Monasterii accederet assensus, & dotem à cæteris Monialibus præstari solitam ipsa persolveret, & ad primum Monasterium spes redeundi eidem penitus sublata esset.*

In Januen. 15. *Julii* 1678. Monialis Francisca Farsetti ex Monasterio S. Claræ Albari motivo strictioris observantiæ regularis obtinuit transferri ad aliud Monasterium Patavii cum clausulâ = *accedente consensu Episcopi, & Monialium secundi Monasterii*, cui solvi deberet nova Dos, relicto tantum usufructu primæ Dotis Monasterio à quo ejus vita durante, proprietate sibi remanente.

In Pistorien. 29. *Novembr.* 1686. Ob imminentem ruinam fabricæ Monasterii Ripaltæ, cum Moniales omnes translatæ fuissent ad Monasterium S. Mariæ Gratiarum: Soror Francisca Nerozia inter easdem professa, petiit, & obtinuit (motivo majoris observantiæ vitæ regularis) Indultum se transferendi ad Monasterium S. Gregorii, & sibi indulgeri postulans translationem vasorum argenteorum, quos suis livellis, & industriâ acquisiverat, & sub sua custodiâ retinuerat sese opponentibus Monialibus primi Monasterii, & argenta ipsis deberi, & acquisita fuisse prætendentibus, Sac. Congreg. sub dicta die respondit = *Spectare ad Monasterium ad quod auctoritate Apostolicâ translata est Monialis Nerozia, ita tamen ut argenta asserventur in Sacrario, non autem penes ipsam Monialem.*

In Hispalen. Sor. Maria Theresia de Turre, desiderio profectus spiritualis, & arctioris vitæ 23. *Januarii* 1699. petiit, & obtinuit à Monasterio S. Leonardi ad Monasterium Spiritus Sancti ejusdem regulæ transferri, cum clausulà = *accedente consensu utriusque Monasterii relictâ dote Monasterio à quo, & solutâ novâ Dote, ac translato usufructu petiarum 3. m. Monasterio ad quod.* (quem usufructum octo ab antea annis acquisiverat ex Patris legato) *In Ferrarien.* 17. *Febr.* 1702. Soror Margarita Botticina, calumniosè accusata de propinatione veneni, obtinuit licentiam à Monasterio S. Antonii ad Monasterium S. Gabrielis se transferendi, cùm clausulâ = *restituta eidem dote à Monasterio à quo, una cum fructibus à die exitus.*

Ad effugiendum periculum belli, & attentà obsidione Gallorum Civitatis Valentiæ in Insubria, *anno* 1696. Moniales d. Civitatis translatę fuerunt ad Monasterium S. Felicis Civitatis Papien. At cessante bello, remearunt ad proprium Monasterium, relicta, dumtaxat Sor. Placidâ Victoriâ Salvoni; quæ cùm ab habitualibus infirmitatibus, quas patiebatur, ob aeris qualitatem plurimum se sublevatam sentiret: petiit, & obtinuit 13. *Februarii* 1699. à Sacr. Congregatione indultum illuc remanendi cum clausulâ tamen = *dimissâ Dote Monasterio à quò, & alia solutâ Monasterio ad quod.*

In Romana die 18. *Maii* 1705. pro Sororibus de Boncompagnis ex Ducibus Soræ translatis à Monasterio S. Martæ de Urbe ad Monasterium S. Luciæ in Silice ejusdem Ordinis, fuit concessa translatio cum clausulâ = *relictâ Dote priori Monasterio, & solutâ novâ Dote secundo Monasterio.*

22. Ex his inquam resolutionibus probè inferri posse videtur. Primò, quod eleemosyna dotalis, quæ solvitur in ingressu, & professione tanquam irrevocabiliter primo Monasterio acquisita nunquam Moniali translatæ restituatur, nisi Papa, vel Sac. Congreg. concedat, vel egressus à Monialibus occasionetur, ut *in d. Ferrarien.* & sic in Dote; & praxi vera sit secunda Sententia, quam sequitur etiam *Tondut. quæst. benef. tom. 1. cap. 65. num. 7. & 18.* Secundò, quod bona patrimonialia, donata, relicta, & Monasterio quæsita intuitu, & contemplatione personæ professæ transferantur unà cum Moniali, quoties transitus fiat motivo perfectionis vitæ ut *in dd. Pistorien. Januen. & Hispalen.* & hoc quia cum transitus ad arctiorem de jure denegari non debeat *cap. licet de regular.* (cujus text. dispositio militat etiam in Monialibus, ut cum aliis pluribus tenet *Donat. prax. rer. regular. tom. 1. part.2. tract.5. quæst.28. num.1.*) sequitur, quod talia bona censeantur acquisita Monasterio revocabiliter, & sub tacita conditione, *quatenus Monialis votum non commutet in melius,* & in hoc casu

casu vera sit prima, & tertia Sententia. Tertiò, quod si Monialis transferatur non ex motivo profectus Spiritualis, sed ex causâ quæ sapiat delictum, & sic ex propriâ culpâ: tunc sicuti Moniales, quæ causam dederunt egressui, restituere tenentur etiam Dotem, licet irrevocabiliter regulariter Monasterio acquiratur, ut *in d. Ferrarien.* ita, & ipsa translatâ, dum jure à primo Monasterio non recedit, sed ex occasione culpabili, bona donata, vel alio titulo primo Monasterio post professionem quæsita, eidem relinquere teneatur: tùm quia contrariorum, & correlativorum eadem est ratio, & disciplina *Gonzal. ad regul. 8. glos. 50. n. 12.* tùm quia cum tunc translatio concedatur potius ob bonum Communitatis, quam solius translatæ: ut æqualitas servetur, non debet hæc ex proprio defectu, & delicto lucrum reportare *l. ne ex dolo. 13. ff. de dol. mal.* & in hoc quoque casu habebit locum secunda sententia.

23. Cæterum si Sac. Congreg. Indultum translationis Moniali concederet non ex motivo majoris devotionis, & perfectionis vitæ Spiritualis, neque ex causâ ex parte illius aut Monialium culpabili, sed ex aliquâ aliâ æqnâ, & rationabili, etiam tunc censeo, quod vera sit opinio Card. de Luca quo ad bona Patrimonialia per rationes ab eo deductas, quamquam fatear, quod ex facti circumstantiis, ut dixi plurimum pendeat arbitrium Sac. Congregationis moderandi juris dispositionem,

Erectionis Confraternitatis Inservientium Altari.

FORMULA VII.

SUMMARIUM.

1. *Erectio Confraternitatis laudatur.*
2. *Minister, qui inservit Missæ, debet esse habilis.*
3. *Fructus Spirituales, qui ex auditione Missæ, proveniunt, enumerantur.*
4. *Exercitium inserviendi Missis, Angelicum, & ideò commendandum.*
5. *Confraternitates, non possunt condere Statuta sine Episcopi approbatione.*
6. *Confraternitates aggregatæ Archiconfraternitatibus Urbis, non possunt uti Statutis aggregantis, absquè Episcopi approbatione.*
   Confraternitates aggregatæ Archiconfraternitati Mortis de Urbe, non possunt sepelire mortuos, quando Parochus eos sepelire paratus est; ibi.
   Confraternitates aggregatæ subsunt Ordinario loci, ibi.
7. *Collegium non erigitur, nisi auctboritate Superioris ibi.*
   Collegium erigi potest, & constitui in tribus personis absque Prælato ibi.
   Collegii jura legitimè erecti remanent in uno, ibi.
   Collegium in uno redactum, non est Collegium actu, sed habitu ibi.
   Unus de Collegio in quo jura remanent, potest eligere Prælatum, ibi.
8. *Episcopus sua auctboritate ordinaria non potest erigere Collegiatam.*
   Collegiatæ Ecclesiæ erectio non conceditur, nisi concurrant requisita hic numerata.
9. *Mysteria fidei necessitate medii credenda, quæ sint, ostenditur.*
10. *Episcopi possunt cogere ludimagistros etiam laicos, ut mittant Scholares ad addiscendam doctrinam Christianam, imò ut, & doceant.*
11. *Festivitates B. Mariæ Virginis, quæ ab Ecclesia universali celebrantur sunt septem, & quò tempore cæperint celebrari ostenditur usque ad n. 19.*
19. *Confratres inservientes Missis, cur deferre debeant Imaginem B. M. Virginis edocentur.*
   B. Mariæ Virginis prærogativæ enarrantur, ibi.
20. *Statuta antiqua non sunt abolenda sine necessitate.*

IN Nomine ejus, qui deglutiens mortem donavit nobis vitam Sempiternam. Ut è Domo Dei (cujus decorem diligimus) irreverentiæ, & indecentia, quæ circa Altare in Sacrificio incruento Missæ, ob incapacitatem puerorum ut plurimum immorigerum, vilitatem, & ruditatem hominum infimæ plebis (qui vitio temporum tamquam ministri permittuntur inservire) irrepunt, *pro posse arceantur*: Sodalitatem nonnullorum piorum Civium Nobilium, aliorumvè honestorum proborumque virorum hujus Civitatis, qui missis privatis in Ecclesiis, & Oratoriis publicis, pietate, & Christiana devotione ducti (*ut uberes Spirituales fructus inde percipiant*) quotidie, & comptè inservire debeant, unire, & erigere statuimus: Idcircò cum adjuvante Deo, (qui nos confortat, & facit magna, & mirabilia solus) numerum sufficientem pro tam laudabili opere, & Instituto invenerimus, propositum nostrum in obsequium Christi Jesu nunc exequi volentes: præsenti nostro Decreto auctoritate Ordinaria Sodalitatem sivè Societatem Confratrum sub titulo, & invocatione INSERVIENTIUM ALTARI, & sub protectione B. M. V. cum usu Saccorum coloris..... cum quibus induti missis privatis, ut supra inservire debebunt, motu proprio in hac Civitate N. in augumentum, & splendorem

cultus

cultus Divini, & Religionis sine præjudicio jurium Parochorum, perpetuò erigimus, instituimus, & approbamus. Cum facultate *statuta à Nobis, & Successoribus nostris approbandâ, condendi*, sese congregandi, resolutiones capiendi, Officiales per Episcopum pro tempore confirmandos, eligendi.

Præterea favoribus, & gratiis Institutum hujusmodi, verè pium, verè Christianum prosequi volentes, Indulgentiam quadraginta dierum in die ingressus, & admissionis in hanc Societatem, nec non in die Cœnæ Domini, in qua communicent, omnibus Confratribus concedimus, & elargimur; & pleniores à Sede Apostolicâ elargiri curabimus, Privilegia, & exemptiones, tam de jure, quam de consuetudine *Collegiis, & Confraternitatibus* Laicorum *auctoritate Ordinaria* Episcopi *erectis* opera pia colentibus, & exercentibus concessa, & elargita, huic Sodalitati ejusque Confratribus concedimus, & indulgemus, & illis plenariè gaudere debere declaramus, omni &c.

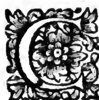
Ita erigimus Nos N. Episcopus N.

Die.... anno... lectum, & publicatum fuit supradictum Decretum erectionis Sodalitatis Inservientium, Altari præsentibus N. N. testibus.

N. Cancellarius.

STATUTI

Da osservarsi dalla Compagnia de Serventi dell' Altare, eretta in questa Città sotto la protezzione di Maria Vergine, l anno....

COnsiderando Noi che nelle Chiese di questa Città, vengono giornalmente servite le messe private, ò da fanciulli di poca eta, ò che sono immodesti ò da altre persone idiote, d'habito, e di costumi sordide e vili, i quali, e le quali ò non apprendono per incapacità, ò per ignoranza ciò che fanno, e'l ministero ch'esercitano: E colle loro irreverenze, & immodestia, danno motivo à i Nemici della Chiesa Cattolica di deridere, e disprezzare il Sacrosanto e tremendo Sacrificio dell'Altare, & à fedeli di scandalo: Per zelo del nostro officio Pastorale, e per rimovere per quanto è possibile un tal disordine, habbiamo eretta la Compagnia de fratelli Serventi dell'Altare, sotto la protezzione di Maria Vergine, i quali debbano havere per loro Instituto di servire gratis vestiti di Sacco le Messe private in tutte le Chiese di questa Città, ove ne sia il bisogno, & osservino i seguenti Statuti.

1. La Compagnia habbia tre Officiali cioè, Priore, Segretario, e Custode, i quali si eleggeranno tutti tre ogni anno il giorno della Presentazione di Maria Vergine dalla Congregazione de' fratelli con voti segreti, e dalla magior parte: procurando d'eleggere persone esemplari e divote.

Terminato l'anno, potranno i detti Officiali esser di nuovo risermati per un'altr'anno, se così parerà alla Congregazione, & alla maggior parte de fratelli per voti segreti, e vi concorra la conferma anche di Monsſ. Vescovo pro tempore.

Il Priore havrà l'incumbenza di fare intimare la Congregazione de fratelli, che si terrà ogni ultimo giorno del mese, e così dodici volte l'anno. Egli riceverà, e proporrà i memoriali di quelli che vorranno essere ascritti alla Compagnia: siccome anche gli altri affari, e bisogni che accaderanno. Haverà sempre trà fratelli il primo luogo, & il primo à dare il voto, & havrà due voti. Egli invigilerà per l'osservanza degli Statuti, e procurerà col suo buono esempio, di promovere l'Instituto anche ne' luoghi della Diocesi, & a lui i fratelli nelle cose concernenti l'Istituto, dovranno ubbidire.

Il Segretario riterrà due libri, in uno de quali registrerà i Nomi de fratelli che saranno stati ammessi coll' espressione del tempo, e dell'età. E nell'altro registrerà gli ordini, e provisioni del Vescovo pro tempore, ò suo Vicario Generale, e le resoluzioni, e proposte della Congregazione de fratelli, e questi libri ben ligati, e cartolati, finito l'Officio dovrà consegnare al Successore.

Il Custode riceverà, e terrà in deposito l'elemosine che si daranno da' fratelli, ò da altri Divoti, tanto in denaro, quanto in altre robbe, & à quest'effetto, riterrà un libro ben cartolato, in cui nella prima parte, fedelmente noterà l'elemosina ricevuta specificando il nome (quando la persona non voglia essere tenuta occulta) la qualità dell'elemosina, e la quantità, & il giorno in cui l'haverà ricevuta: E nell'altra parte del libro noterà l'esito, e l'applicazione che sarà stata fatta col consenso della Congregazione de' fratelli, & in ogni Congregazione dovrà dar conto dell'introito, & esito delle medesime al Priore, & à i due fratelli più anziani, & in fine dell'anno riportare il saldo generale di tutto l'anno, coll'approvazione di Monsig. Vescovo pro tempore.

2. La Compagnia non haurà Chiesa propria, nè Oratorio publico in cui si celebri la Messa: ma un' Oratorio, e luogo decente per radunarsi. Non possiederà Stabili di sorte alcuna, nè Censi, ne legati, ne altre entrate certe. Non accetterà legati di Messe, nè Eredità, nè donationi; e non havrà obligo d'andare alle Processioni, nè di fare altre funzioni publiche: ma con distacco da ogn'altra applicazione ed interesse, attenderà unicamente al pio, e divoto esercitio à cui è stata chiamata. L'elemosine poi che si raccorrano, e che spontaneamente verranno offerte, e lasciate da' fedeli, e da' fratelli si impiegheranno intieramente in servizio delle Suppellettili Sagre, che servono al Santo Sagrificio della Messa col consenso della Congregazione de' fratelli cioè, in Calici, e Patene, Corporali, Palle, Purificatori, Supracalici, Borse, Pianète, Camici, Amitti, Tovaglie d'Altare, Crocifisso, e Candelieri, Berette da Prete, e Messali: acciochè queste siano sempre decenti, e pulite, e non in altro; procurando di sovvenire, e provedere le Sagrestie, e Chiese più povere, per ricevere dal Signore mercede centuplicata.

3. Non si ricevino nella Compagnia persone di nascita, ò professione vile, & abjetta (non idonee ordinariamente per questo pio esercizio): ma Nobili, Civili, Onesti, e di buone qualità, costumi, e non minori di quindici anni. Non s'ammettano quelli che non hanno lingua spedita, ò che hanno altra deformità notabile corporale. Nè pur quelli che non sappiano recitare il Confiteor, i versetti del Salmo Judica me Deus, il Suscipiat, il Kirie eleyson, e le altre risposte che devono sapersi, e dirsi intiere, e non siano instruiti nell'altre ceremonie, che devono farsi per ben servire di Ministro nel Sagrificio della Messa: sopra le quali cose, & i *Misteri principali della Dottrina Christiana*, dovrà ciascuno prima d'essere ricevuto fra' fratelli essere esaminato da due d'essi che il Priore à quest'effetto nominerà e chiamerà Esaminatori, per riconoscere se sia idoneo per l'Instituto: acciòche quello, ch'è fatto per rimovere gl'abusi, non sia fomento per nudrirli. Il quale esame però si potrà tralasciare quando la persona sarà notoriamente habile.

4. Nell' ingresso della Compagnia, ogni fratello sia provisto à proprie spese del sacco lungo che copra tutta la gamba, con maniche strette fino al polso, con cordone dello stesso colore, senza macchie, e rotture; del quale vestito con collare, ò almeno croatta bianca, e pulita, servirà le Messe in quelle Chiese, che à sorte gli saranno toccate.

5. Nell'Oratorio della Congregazione dentro una cassa, ò armario, si ritengano due Urne con dentro in una i nomi di tutti i fratelli, e nell'altra i nomi, e titoli delle Chiese della Città, e Borghi, e nelle Congregazioni che si dovranno tenere, come si è detto nel Cap. primo ogn' ultimo giorno del mese, dopo l'invocazione dello Spirito Santo coll'Inno Veni Creator Spiritus, si estrarranno dall'Urne à sorte dal Segretario i nomi degl'uni, e dell'altre; & ogn'uno anderà in tutti i giorni di quel mese à servire le Messe nella Chiesa che à sorte gli sarà toccata, ove in luogo sicuro, e decente riterrà il Sacco per haverlo pronto: E il Segretario riterrà notati i fratelli, e le Chiese (alle quali servono) appensi in una Tabella nell'Oratorio per ogni mese.

6. I fratelli vestiti di Sacco dovranno su'l petto alla mano sinistra portare l'Imagine della Presentazione di Maria Vergine, di carta pecora, ò di tela, ò di carta. *E nelle Vigilie di tutte le feste della stessa Vergine* loro protettrice, digiuneranno, quando non siano infermi, e ne' giorni festivi si confesseranno, e communicheranno, e faranno altr'opere buone per suo onore secondo la propria divozione. Il giorno poi del Giovedì Santo, i fratelli con il Priore converranno nella Chiesa Catedrale, & ivi vestiti di Sacco assisteranno alla Messa solenne, in fine della quale collegialmente si communicheranno, in memoria dell'Institutione del Divinissimo Sacramento dell'Altare à cui servono: E così faranno il giorno della Presentazione, di M. Vergine.

7. I fratelli che non haveranno sacco polito, e che non serviranno nelle Chiese assegnate le Messe con divozione, e non honoreranno la Vergine nelle sue feste con gl'atti sopra accennati, siano ammoniti fraternamente dal Priore, e non emendandosi, dopo la terza monizione, siano cassati dal rollo de' fratelli, non meritando questi il nome di Servente dell'Altare, nè di Divoti di Maria.

8. Prima di proporsi i negotii nelle Congregazioni, & adunanze de' fratelli, avanti l'Imagine

gine

gine della Presentazione di Maria Vergine, che dovrà ritenersi nell'Oratorio, si reciti sempre il Veni Creator Spiritus in ginocchione, colla sua Antifona, & Orazione, che dovrà intonarsi dal Priore. Finita la Congregazione si dirà l'Agimus, e l'Antifona della Madonna coll'Orazione, che dalla Chiesa si recita ne i primi Vespri della festa della Presentazione: Le quali preci stampate, ò scritte, si riterranno appese in una tavoletta, nell'Oratorio.

9. Ogni fratello nel giorno della sua admissione, vestito di sacco, & assistito da due fratelli più Anziani, inginocchiato avanti l'Imagine di Maria Vergine nell'Oratorio, farà la seguente protesta = *Alla presenza di questi fratelli, mi presento, & offerisco alla Santissima Vergine Maria, e propongo di volere nel tempo di mia Vita servir gratis di Ministro secondo l'Instituto di questa Compagnia à i Sacerdoti all'Altare nel Santo Sagrificio della Messa quotidianamente, per la gloria di Dio, & in onore della Vergine, nelle Chiese che mi saranno assegnate: così Dio m'ajuti ad eseguirlo, e la nostra Prottetrice Maria, Amen.*

10. Nella morte di ciaschedun fratello, le Messe che si serviranno, & udiranno per tre giorni seguenti, si applichino da tutti gl'altri sopraviventi in suffragio del defonto, procurando di farlo anche raccomandare da i Sacerdoti celebranti, e si facciano altri suffragii secondo quello, che verrà determinato dalla Congregazione.

Quali Statuti da noi dati, e colla nostra piena autorità ordinaria approvati, vogliamo che siano da' fratelli pro tempore della Compagnia osservati: riserbando à noi, & a' nostri Successori la facoltà di accrescerli, diminuirli, *variarli*, & interpretarli, secondo che occorrerà per la maggior gloria di Dio, e profitto Spirituale de' medesimi. Dato in . . . questo di . . . l'anno di nostra salute . . .

N. Vescovo di N.

N. Cancelliere Vescovale.

Catalogo de' Fratelli.

N. N. N. N.
N. N. N. N.

ADNOTATIONES.

1. *PRO POSSE ARCEANTUR*. Quamvis *tom.1. tit.5. annot. ad Form. 8. num. 16.*, jam improbaverim abusum admittendi in Missis privatis ministros viles, rudes, & immorigeros: Cum ibi remedium hanc corruptelam removendi non suggesserim: hic offerre excogitavi, & formulam, & modum erectionis Sodalitatis Inservientium Altari, unà cum Statutis dare studui. Si enim in Ecclesiâ ubique locorum inveniuntur erectæ tot Sodalitates laicorum, quæ diversis pietatis, & charitatis officiis incumbunt: cur difficile erit invenire tot fideles, qui huic operi tàm laudabili, se ascribant? Et si objiceretur, quod in illis ideò ascriptio sit frequens, eo quia regulariter festis, & aliquibus tantum diebus hebdomadæ, Charitatis, vel pietatis officia exerceantur, & sic opera non sint tam gravia, sicut in ista Sodalitate, in qua injungitur quotidianum servitium Missarum: facile objecto occurritur reflectendo, quod hæc Societas constitui, & componi debet (præsertim in Civitatibus) ex Nobilibus, aliisque piis, & devotis Viris, negociis, & servilibus operibus non detentis, neque occupatis, qui sicuti quotidiè Missæ Sacrificio intersunt, ita quotidie (facta inter eos distributione), inservire non erubescent, scientes ministerium Angelicum esse: Et quatenus tot Viri pii inveniri non possent, ut quotidie Missis inserviant, saltem inveniantur, qui hoc faciant diebus festis, ut quantum possibile erit abusus ubi in totum tolli non poterit, in parte diminuatur.

2. Et si iterum objicias, hoc Officium inserviendi Missis privatis hodie puerorum esse: respondeo, quod in re maxima Religionis non debemus pueriliter agere. Si enim non solum qui celebrat, sed etiam qui ministrat personam publicam gerit totius Populi Catholici, ut docet *D. Tho. in sum. part.3. quæst. 83. art.5. ad 12.* quomodò erit dignus minister publicus puer, ut plurimum petulans, qui totus ludricis intentus nescit quid agar, & abstractus mutilat, verba, vel non respondet, vel ludens circa Altare celebrantem conturbat? Ut igitur fidelibus occasio scandali auferatur, adhibenda sunt media quibus abusus quæ sunt circa Altare eliminentur cum laudabilius semper sit adhibere ministrum habilem, & bene instructum, quia negocium est summi ponderis: ut ait *Biss. hjerug. lit.*M. *n.*162. §.3. Superiores autem, qui hæc negligunt, & parvifaciunt, reddent rationem ei, qui venturus est judicare vivos, & mortuos 1. *Petr.*4.

3. *UT UBERES SPIRITUALES FRUCTUS NI-*

INDE PERCIPIANT. Uberrimi sunt fructus, qui proveniunt ex auditione Missæ, & 1. plus valet auditio Missæ, quam, eleemosyna, 2. Angeli custodes majori sollicitudine custodiunt homines Missas audientes, 3. si devotè, & attentè audiatur, peccata venialia abluit, 4. qui est præsens Missæ quotidie potest Spiritualiter communicare, 5. Magis participat omnium bonorum operum, quæ fiunt in Ecclesia, 6. citius oratio exauditur, tamquam facta in præsentia Dei, 7. plus valet auditio Missæ in vita, quam plures post mortem, scilicet quoad præmium essentiale, 8. quid quid homo comedit plus convenit suæ naturæ post auditionem Missæ, quam ante, prosperabitur illo die in laboribus, in itinere, & necessaria vitæ habebit, & si contingerit mori, Deus eum de manibus inimicorum eripiet: hæc & plura beneficia ex auditione Missæ provenire narrat Jo. Herolt vulgo Discipulus in Serm. de Sanctis *fer.48. Biss. in Hierurg. lit.M. num.* 162. §.16. ministerium hoc laudando sic inquit. *Volo hic notare quanta sit dignitas eorum, qui Missæ inserviunt, cooperatores enim dicuntur Angelorum, quia hi etiam visibiliter quandoque Sacrosancto Sacrificio Missæ inservierunt: unde D. Thomas Doctor planè Angelicus, nullum diem præterire est passus, quin alicui Sacro assistendo inserviret, innumeri sunt, qui fructus inæstimabiles ex tanto ministerio recepere. Vide Bagatt. &c. præterea inservientes Missæ participant de fructu Sacrificii, quoad partem specialissimam, ut in litt.S. n.177.*

4. Si autem hæc dona dantur audientibus tantum Missam: multo plura consequentur ii, qui non solum audiunt, sed exemplo piissimi, & Serenissimi Principis Sebastiani Portugalliæ in honorem Virginis inserviunt ut patet ex Biss. mox allegato, & exemplo Sancti Venceslai Regis Bohemiæ, & B. Margheritæ Reginæ Unnorum ord. Dominicani, suppellectilia Sacra, pro Sacrificio ministrant, quod per Concionatores è suggestu, & per Parochos diebus solemnibus Populo enucleandum erit, ut fideles ad hoc pium pietatis, & Religionis opus exercendum, excitentur.

5. *STATUTA NOBIS, ET SUCCESSORIBUS NOSTRIS APPROBANDA, CONCEDENDI*. Hæc clausula apponitur ut sciant Confratres, quod statuere non possunt sine Episcopi approbatione, prout disponit Constitutio Clem.VIII. impress. *in Bullar. tom.3. Const.* 115. Et licet *Donat. prax. rer. regular. tom.3. tract.8. quæst.15.* asserat Confraternitates posse sibi facere statutum, & imponere collectas pro beneficio Societatis, hoc dicit absque ullâ auctoritate: unde illi nè deferas: sed firmiter tene, quod Societates hujusmodi, quæ erectæ, & approbatæ fuerunt ab Episcopo, aliovè Ordinario, statuta valida non condunt absque confirmatione prædicta, ut advertit *Francesc. de Eccles. Cathed. cap.25. n.75., & 76.*, qui dat concordantes.

6. Neque uti possunt Statutis ac Constitutionibus quas observandas recipiunt ab Archiconfraternitatibus Urbis aggregantibus, nisi præcedat ejusdem Ordinarii licentia, cujus subjectionem nunquam per aggregationem effugere valent, ut declaravit *Sac. Congr. Concilii in Potentia aggregationis 29. Maii* 1683. in qua propositis dubiis.

I. *An ad effectum ut Confraternitates laicales aggregatæ, uti possint regulis, Statutis, ac Constitutionibus, quas observandas recipiunt ab Archiconfraternitatibus aggregantibus, necessaria sit præcedens aggregatio Ordinarii loci.*

II. *An ad effectum ut Confraternitates aggregatæ uti, & gaudere possint Indulgentiis Archiconfraternitatum aggregantium, necessaria sit approbatio Episcopi cum interventu duorum de Capitulo?*

III. *An Confraternitatibus aggregatis Archiconfraternitati Mortis de Urbe jus competat Sepelliendi cadavera occisorum tàm in Civitate quam extra, & tam Civium, quam exterorum, quando Curati parati sunt sepelire dicta Cadavera.*

IX. *An dictæ Confraternitates aggregatæ subsint Ordinario, ita ut eorum Administratores rationem Ordinario teneantur reddere.*

Sac. &c. Respondit.

*Ad primum 2. & 4. affirmativè ad 3. Negativè lib.33. dec. fol.*148.

7. *COLLEGIIS, ET CONFRATERNITATIBUS AUCTHORITATE ORDINARIA ERECTIS*. Per istam clausulam datur intelligi quod privatæ personæ Collegium, seù Universitatem erigere, & constituere non possunt, nisi eis à Superiore concedatur, ut notat *Barb. in c. dilecta nu.1., & 2. de excess. Prælat.*, quia non facit Collegium privata Societas, sed publica auctoritas *Fagnan. in c.1. n.44. de elect.* Collegium autem erigi, & constitui potest in tribus personis, sivè Ecclesiasticum, sivè Civile sit absque alia superioritate Prælati, quæ de essentia Collegii pernecesse non requiritur *Rot. in Mediolanen. jur. Paroc. 3. Junii 1678. §. Indubitatum coram Vice Comite*, ejus verò jura semel legitimè erectum conservari possunt etiam in duobus, imò, & in uno *c. 1. ubi glos. de elect. glos. in c. statutum ver. Collegiatas de elect. in 6. Fagnan. in c. cum sit art. num.33., & 34. de ætat., & qualitat.* At tunc non erit Collegium actu; sed habitu, seù virtute *Fagnan. in d. c.1. num.30. de elect. Pirhing. in jus can. lib.1. tit.6. num.12. eod. tit.* istud autem jus, quod in uno remanet, non retinet pro se ipso sed pro Collegio, & Universitate, *Gloss. in l. Neratius ff. de verb. signif. glos. in cap.2. verb. pauciores in fin. de postulat. prælat.*, adeò ut nomine Collegii, si non potest eligere se ipsum (prout plures volunt) poterit tamen alium eligere in totius

totius Collegii Prælatum *Gloss. ibid. in d. c. 2. de post.* cum aliis pluribus quos allegat, & sequitur *Passerin. de elect. cap. 10. quæst. 1. n. 8.*

8. Collegium tamen Ecclesiasticum Canonicorum, sive Collegiata, sola Episcopi authoritate non erigitur prout dixi *tom. 1. tit. 6. annot. ad form. 10. n. 7.*, sed recurritur ad Papam, qui erectionem concedit dummodò votum Congregationis Concilii (ad quam remittuntur præces) sit favorabile: quæ regulariter pro concessione solet inclinare, quoties concurrant sequentia. Primò, qualitas loci nota digni. Secundò, docilitas, civilitas, & numerositas Populi, & Cleri. Tertiò, structura decora, & capacitas Ecclesiæ in Collegiatam erigendæ. Quartò abundantia, decentia, & prætiositas sacrarum suppellectilium. Quintò Dos Congrua pro Præbenda Canonicorum, & Distributionibus, quæ regulatur à qualitate loci, & consuetudine aliarum Collegiatarum illius Provinciæ; adeo ut aliquando admiserit summam scutorum sexdecim pro unoquoque Canonico præter Distributiones, ut in una *Sarzanen. 26. Jan.* 1704. licet non habuerit effectum propter litem ortam super pertinentiâ Ecclesiæ inter Postulatores, & Cathedralem. Sextò, si conditiones fundationis, & erectionis non sint exorbitantes à jure. Septimò, si augeatur Divinus Cultus, & concessio nemini inferat præjudicium. Octavò, si Episcopus approbet, & laudet erectionem.

9. *I MISTERI PRINCIPALI DELLA DOTTRINA CHRISTIANA.* Omnes Christifideles postquam ad perfectum usum rationis pervenerint, sub mortali, & necessitate medii, tenentur explicitè scire, & credere quinque 1. Deum esse. 2. esse justum Remuneratorem dantem præmia justis, supplicia malis. 3. esse Trinum, & Unum, & sic credere mysterium Trinitatis, quod consistit in unitate naturæ Divinæ, & Trinitate personarum. 4. Mysterium Incarnationis. 5. Mysterium Redemptionis, nempè Christum esse mortuum pro nobis (& qui resurrexit), & esse verum Deum, & hominem in unitate personæ verbi Divini: sine horum actuali fide quis salvari non potest, nec ignorantia juvat. Unde valdè interest, quod hi, qui Missis inserviunt hæc probè calleant, nè meritum quod inde sibi maximum faciunt amittatur: dum doctrina illorum, qui asserebant hominem esse capacem absolutionis sacramentalis quantumvis laboret ignorantiâ Mysteriorum fidei, damnata sit ab Innoc. XI. *prop. 64.*

10. Cura propterea imminet præcipua Ordinariis locorum, ut Populus in his instruatur per Parochos, per Clericos, per Missionarios, per Concionatores per Ludi-Magistros etiam laicos, quos, si hoc facere detrectent, pœnis etiam censurarum cogere poterunt, tùm vigore *Canonis X. Concilii Lateranensis V.*, ubi expressè præcipitur Ludi-Magistris ut Doctrinam Christianam doceant: tùm Decretorum Sac. Congr. Concilii *in Traguriens.* inqua scribens Nuncio Apostolico Venetiarum *sub die 17. Junii* 1577. sic rescripsit *potest Episcopus sub pœna excommunicationis præcipere Ludi Magistro, ut suos discipulos mittat ad addiscendam Doctrinam Christianam in Ecclesia lib. 3. litt. pag. 82.* Et sub *die 17. Septembr.* 1683. cum quidam Episcopus exposceret declarari.

I. *An ipse Clericos tam minorum, quam majorum ordinum ad Officium Ludi Magistri à Communitatibus conductos cogere possit, ut pueros, cæterosque Scholares Doctrinam Christianam edoceant?*

II. *An idem cogere possit Ludi Magistros laicos, itidem à Communitatibus conductos?*

III. *An idem cogere possit Ludi-Magistros sive Clericos, sive laicos à nemine conductos?* *Sac. &c.* respondit dicta die = *Posse prius hortando, deinde præcipiendo lib. dec. 38. fol. 336.*

11. *NELLE VIGILIE DI TUTTE LE FESTE DELLA STESSA VERGINE.* Septem sunt festivitates, quæ in honorem Virginis Mariæ celebrantur in Ecclesiâ Universali, nempè. Immaculata Conceptio. Nativitas. Præsentatio Anuunciatio, Visitatio, Purificatio, Assumptio.

12. Conceptionis celebritas prima vice ortum habuit in Anglia ab Abbate Elpino circa annum 1070. deinde in Gallia in Provincia Lugdunensi anno 1145. ut narrat *Baron. in Martyrolog. sub die 8. Decembr.* quem refert, & sequitur *Cherubin. ad Bullam* 114. *Pii V. schol. 2.* hocque ex Divino admonitu, & subsecuto miraculo evenisse testatur: quam postea favoribus auxit Sixtus IV. anno 1471., & Concil. Trident. confirmavit, Alexander VII. Sixti IV. Bullam laudavit, & Clemens IX. Constit. 13. Officium cum octavâ de præcepto concessit, pro totâ ditione Ecclesiasticâ.

13. Nativitatis festum, initium cæpisse creditur post Concilium Ephesinum anno 436. quem ampliavit, & celebrari jussit ex Voto per Ecclesiam Universalem Innocentius IV. anno 1243., & etiam admonitu cujusdam Sancti Anachoretæ, qui (ut narrat Belluacensis) singulo in anno die octava Septembris, audiebat è Cœlo Angelos suavissimè cantantes, & Angelo revelante intellexit lætitiam fieri dictâ die in memoriam Nativitatis eorum Reginæ, sic refert *Thom. Auriemma in Opuscul.* cui titulus *Affetti Scambievoli trà la Vergine, e suoi Divoti part. 1. cap. 20.*

14. Præsentationis solemnitas ut narrat Sixti V. Bulla 7. anno 1585. emanata, ab antiquissimis usque Ecclesiæ temporibus, ubique gentium fuit celebrata. Auctor verò mox supercitatus addit, quod publicè celebrari cæpit

pit in Gallia anno 1375. sub Rege Carolo V. & posteà à Pio II. & Sixto IV. ampliata fuerit adtotam Ecclesiam anno 1460. de quo tamen in d. Bulla Sixti V. 7. quà officium duplex in Ecclesia universali recitari præcepit, nulla fit mentio; nec meminit *Cherubin.* qui solum dicit, quod Beata Virgo quando fuit in Templo præsentata erat annorum trium, & refert Elogium S. Germani; approbat tamen hoc *Gavant. comment. in rubr, Brev. sect. 7. cap. 13. num. 21.*

15. Annunciationis festum ab Apostolis processisse, communis opinio refert: idque percipitur ex scriptis S. Gregorii Thaumaturgi, qui florebat anno 230. & aliorum Ecclesiæ scriptorum ut inquit citatus *Auriemna cap. 22. Gavant.* autem *in rubr. Brev. sec. 7. cap. 10.* cæpisse ait post Concil. Ephesinum.

16. Visitationis festum instituit Urbanus VI. ad extinguendum dirum Schisma Clem. VII. Antipapæ ortum anno 1378. & cofirmavit Bonifacius IX. anno 1390. ut patet ex illius *Constit. 1. Bullar. tom. 1.* in qua hortatur fideles ad jejunandum in vigilia in augumentum meriti, & quod deinde fuerit hæc festivitas confirmata in Concilio Basiliensi anno 1441. narrat *Gavant. in rubr. Brev. sect. 7. cap. 9. n. 2.* Cardinalis autem de Laurea in Oratione soliloquiali, quam Typis dedit in honorem Virginis, Romæ anno 1689. referens ejus laudes innuit: quod Visitatio Virginis, cujus memoriam agimus, fuit incommoda, & longitudine itineris aspera dicens his verbis = *Abiit in Montana octuaginta quatuor milliarum spatio distantem &c.*

27. Purificationis festivitas tempore Justiniani Impratoris anno 544. occasione sævissimæ pestilentiæ solemniter instituta fuit cælesti monitu: de qua præcedenter scripserat S. Methodius Martyr Episcopus Tyri, ut narrat sæpè citat. *Auriem. in cap. seq.* Et deinde Sergius I. qui regnavit anno 687. instituit in Urbe Processionem: quamvis alii velint quod ante Sergium ritum Cereorum Romana Ecclesia receperit, ut notat *Gavant. in rubr. Miss. par. 14. tit. 14. de bened. candelar. in fest. Purif. num. 1.* hodieque in Urbe hoc festum habet vigiliam de præcepto ex institutione D. N. Clem. Papæ XI. anno 1703. occasione Terremotus, qui cum præfatam Urbem Romam graviter concusserit, ferè nullum intulit damnum.

81. Assumptionis festum antiquissimum esse nemo negat, & quod apud Orientales post Concilium Ephesinum initium habuerit credit *Gavant. in rubr. Brev. sect. 7. cap. 10. n. 15.* & apud Gallos propagatum tempore Caroli Magni refert *Auriem.* ubi supra *cap. 26.* & apud Italos tempore Leonis IV. anno 847. propter pestilentiam, quæ in Urbe grassabatur, & in hac die cessavit, post expletam solemnem processionem.

19. Specialiter autem Sodales hujus Societatis Præsentationis Virginis Imaginem deferre debent, ad demonstrandum, quod sicuti Beata Virgo Maria fuit in Templo præsentata ut Deo inserviret: ita ipsi se præsentant, & offerunt eidem, ut serviant in Ecclesiis Filio suo, & implorant suam protectionem, ad hoc ut valeant promissa adimplere, quia ipsa habet adjuvandi posse, cum sit Mater Omnipotentis: habet adjuvandi sapientiam, quia cognoscit defectus nostros, & necessitates, & ideò dicitur Mater sapientiæ, & agnitionis: habet adjuvandi velle, quia est Mater Misericordiæ, & bonitatis: ipsa veniam petentibus misericordiæ sinum aperit, eis obtinet veniam, ægris medelam, pusillis corde robur, afflictis consolationem; periclitantibus adjutorium; ipsa est gratia plena, quia Deo, Angelis, & hominibus est grata: Deo per humilitatem, Angelis per Virginitatem, hominibus per fecunditatem.

20. *VARIARI*. Non tamen ad libitum, sed cum causa: quia regulariter Statutum sive lex, non est abolenda nisi evidens utilitas ex novo Statuto proveniat, aut aliqua maxima necessitas ad id impellat, ex eo quod lex consueta, sive Statutum, aut manifestam iniquitatem contineat, aut eis observatio est plurimum nociva, ut docet *D. Thom. in Sum. 1. 2. quæst. 97. art. 2. in corp.* quia plerunque pariunt novitates discordiam, præsertim dum ab eo quod diu æquum visum est, per novam Constitutionem receditur, nec quare recedatur, utilitas evidens, vel alia causa subest, (sunt verba *extravag. 1. de privileg.*)

Erectio Hospitalis.

FORMULA VII.

SUMMARIUM.

1. *Erectiones Hospitalium pro Expositis Deo acceptissimæ sunt.*
2. *Cura Hospitalium in quibus pauperes aluntur de jure Civili, & Canonico commissa est Episcopis, quamvis exemptorum.*
3. *Orphani dicuntur, qui Patre simul, & Matre carent.*
   Legatum distribuendum Orphanis, potest dari Puellis, quæ carent solo Patre, vel illum habent inutilem si non concurrant orbatæ utroque Parente, ibi.
   Legatum distribuendum pauperibus Viduis, potest dari habentibus Viros inutiles, quoties non concurrant veræ Viduæ, ibi.
4. *Expositi sunt miserabiles, & in extrema necessi-* tate

tate constituti, & ideò pro illis alendis, ubi Ospitium non adest, potest imponi collecta.

5. *Parentes, qui exponunt filios, sunt graviter puniendi, si hoc faciant in loco remoto.*

Honor ab aliquibus vitæ antefertur ibi.

Infamia gravis æquiparatur morti ibi.

6. *Expositi an sint reputandi Spurii, & irregulares ad ordines, & Prælaturas ostenditur, & num. 7. 8. & 9.*

10. *Mansus Ecclesiæ est Dos, quæ datur pro fundatione.*

11. *Dos assignata pro fundatione Hospitalis debet esse sufficiens.*

Dos destinata ad unum usum, si non est sufficiens, potest Episcopus illam in alium pium usum convertere.

12. *Causa Hospitalis favorabilior est causa Ecclesiæ.*

Hospitale fundatum authoritate Episcopi, habet privilegium Ecclesiarum excepta immunitate ibi.

Hospitale gaudet exemptione à collectis, & à contributione procurationis Visitatoris ibi.

Usurpantes bona Hospitalium incidunt in excommunicationem Papæ reservatam ibi.

13. *Parentes qui exponunt filios, an teneantur resarcire damnum Hospitali, differitur, & numero 14.*

Mater tenetur de jure lactare filium usque ad triennium.

Mater pauper, non tenetur lactare filium, sed Pater.

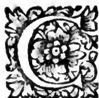
Mater pauper non potest se eximere ab onere lactandi quando Pater præstat alimenta.

15. *Seminarium erigitur pro pauperibus Clericis.*

16. *Clerici Seminarii quando teneantur alimenta recepta reficere ostenditur, & num. 17.*

18. *Clerici, qui post egressum à Seminario statum laicalem assumpserunt, tenentur reficere alimenta, si non adimpleverunt Seminarii Statutum, vel à Synodo ad restitutionem obligantur, & num. 19.*

In nomine illius, qui cum esset dives factus est pauper.

UM præcepto Divino pauperum, & miserabilium personarum curam Paternam gerere debeamus, & tum legibus Civilibus, tum Canonicis Sanctionibus Pastorali nostræ sollicitudini *commissum sit*, ut res, & bona, quæ Xenodochiis, & similibus locis à fidelibus in nostrâ Diœcesi sunt destinata ad easdem utilitates, sive usus ad quos ex loca constituta sunt, ordinentur, & applicentur. Hinc est, quod cum N. loci N. nostræ Diœcesis in suo cum quo decessit testamento, condito sub die. . . . mensis. . . . . anni. . . . . rogitu N. omnia bona sua stabilia, & se moventia reliquerit pro fundatione perpetuâ unius Hospitalis erigendi in dicto loco N. in quo recipi, ali, & nutriri debeant *pauperes pueri Orphani, necnon expositi d. loci* N. usque ad ætatem. . . . . prout latius in dicto Testamento continetur, & ad quod debita relatio habeatur: volentes Nos in honorem Dei, qui intelligit super egenos, & pauperes, tam pium opus perficere, & exequi, maturâ deliberatione præmissâ, Christi nomine invocato, authoritate nostrâ Ordinariâ, nec non tamquam exequutor piæ mentis dicti Testatoris, dictum Hospitale sub invocatione, & protectione S. N. in Domo, seù Domibus hæreditariis sitis in dicto loco N. in Via nuncupat. . . . . per eundem Testatorem relictis, & ad hunc effectum destinatis, pro pauperibus pueris Orphanis, nec non expositis in eo recipiendis, alendis, & nutriendis fundamus, & erigimus, & pro fundato, ac erecto haberi volumus, & recipi, ali, & præfatos pueros nutriri mandamus, usque ad ætatem. . . . . ab eodem Testatore præfinitam, & juxtà modum, & formam in eadem piâ dispositione contentam, & clarius in subnexis Statutis expressam.

Cui Hospitali ita per nos validè, & canonicè erecto, *pro Dote, & Manso* damus, constituimus, & perpetuò assignamus bona stabilia fructifera, & hæreditaria Testatoris infrascripta *sufficientia*, tàm pro manutentione pauperum Orphanorum, & Expositorum, quam Officialium, & Ministrorum videlicet.

(Et hic numericè, & distinctè registrentur bona assignanda, & posteà prosequendo Decreti dispositivam dicatur)

Et ita authoritate qua supra, & omni alio meliori modo, & jure quò possumus, & debemus erigimus, & respectivè pro Dote, & manso primæ erectionis assignamus: & privilegia, & Immunitates eidem Hospitali, & bonis, *prout juris est conferimus*, & largimur: & pro executione voluntatis Testatoris nostram authoritatem, & Decretum plenissimè interponimus, & præsens nostrum Decretum Erectionis in Actis nostræ Curiæ, & in Archivio

chivio Hospitalis construendo, unà cum Testamento D. Fundatoris, servari mandamus. Datum ex nostrâ residentiâ die. . . . .

N. Episcopus N.

Publicatum fuit supradictum Decretum Erectionis Hospitalis in loco N. in mansionibus . . . . Palatii Episcopalis N. die . . . . præsentibus N. N. & N. N. Testibus ad id specialiter adbibitis, atque rogatis &c.

Ita est N. Cancellarius Curiæ Episcopalis N.

STATUTI

Da osservarsi dal Rettore, Deputati, & altri Officiali dello Spedale sotto l'Invocazione di S. N. della Terra d'N. Diocesi d'N. fatti, & approvati da Monsignor Illustrissimo, e Reverendissimo N. Vescovo d'N. nell'atto, e tempo dell'Erezzione l'anno . . .

1. LO Spedale di S. N. di questa Terra N. fondato da N. dovra esser governato, diretto, & amministrato da un Rettore deputato da Monsignor Vescovo pro tempore; e da due Deputati d'età provetta, e di esperienza da nominarsi dall'Università di questa Terra, e d'approvarsi dallo stesso Monsignor Vescovo conforme dispone il Testatore.

2. Oltre il Rettore, e Deputati, dovrà havere un' Economo, ò sia Mastro di Casa idoneo, e capace, il quale dovrà sopraintendere al governo economico, cioè al mantenimento; e cultura de beni stabili, all' esigenza dell' entrate, e provedimento delle spese: con ritenere i Libri maestri dell' introito, & esito, e tutte le partite distinte, e dare prima d'entrare al possesso dell' amministrazione sigurtà idonea d'amministrare fedelmente, e di render conto esatto ogn' anno al Rettore, e Deputati, coll'approvazione in scritto di Monsignor Vescovo, ò suo Vicario Generale. Et havrà per sua provisione, e mercede annualmente scudi. . . .

3. Vi sarà un Guardarobba da nominarsi dal Rettore, e Deputati, e d'approvarsi da Monsignor Vescovo, al quale per Inventario si consegneranno tutti i mobili dello Spedale; Et in piè di quello ne farà ricevuta, & obligo di renderne conto in fine del suo Officio: e sarà sua incumbenza di custodirli, pulirli, e mantenerli, ed accrescendosi di notarli in detto Inventario: Et havrà per mercede, e provisioné scudi. . . .

4. Vi sarà un Proveditore, il quale havrà cura, & Officio di provedere le cose necessarie per il vitto, e vestito de' Fanciulli, Nutrici, e Balie, & altri Operari dello Spedale, nel modo, qualità, e quantità, che gli verrà ordinata dal Rettore, da cui dovrà riportare il saldo ogni mese delle spese diurne, dovendo à questo effetto ritenere il libro, in cui giorno per giorno dovrà notare le dette spese. Et in oltre riterrà un' altro libro ben cartolato; in cui noterà diligentemente il giorno, mese, & anno in cui furono ricevuti nello Spedale gli Orfani, e gli Esposti, coll' espressione individua de loro Nomi, e cognomi, Padri, e Madri, & oltre la mensa havrà per sua provisione annualmente scudi . . . . I quali Officiali subordinati, saranno nominati, e presentati dal Rettore, e Deputati à Monsignor Vescovo pro tempore, per riceverne la di lui approvazione.

5. Vi si riterranno le Nutrici, e Balie con provisione, e mercede onesta, in quel numero, che il Rettore, & i Deputati stimeranno sufficiente per la nutricazione, e baliatico de fanciulli Orfani, & Esposti, che vi saranno: procurando di prendere persone sane, e di buon costume, e sopra tutto bene istruite negl' articoli della Santa Fede: acciocche il latte, e nutrimento corporale, possino, e siano capaci d'instillare ne i Fanciulli i primi rudimenti della Dottrina Christiana, sopra di che, prima che siano ricevute nello Spedale, doveranno essere esaminate dal Paroco nel cui Territorio è lo Spedale.

6. Col bollettino in scritto del Rettore diretto al Proveditore (e che dovrà ritenersi in

filza)

filza) si riceveranno nello Spedale i fanciulli minori d'otto anni di qualunque condizione siano, i quali privi di Padre, e Madre di beni di fortuna, e d'ogn'altro ajuto de Parenti à quali di ragione tocca d'alimentarli, non possono essere in altra maniera sovvenuti: e sia loro somministrato vitto, e vestito secondo le regole da prescriversi fino all'età compita di dieci anni.

7. Si possono anche ricevere in d. età quei fanciulli Orfani, i quali benche non siano privi di Madre, non possano da questa per la povertà, ò inabilità, havere il nutrimento necessario: siccome anche quelli che hanno il solo Padre inabile per la Vecchiaja, ò infermità habituata: purche oltre il consenso del Priore, vi concorra anche il voto delli due Deputati: & in caso che non convenghino, si ricorrà da Monsignor Vescovo.

8. Non si ricevino Orfani, nè Esposti, che non siano noti di Padre, ò Madre nativi Originarii di questa Terra d'N. ò almeno, che non habbiano in quella habitato..... anni, ò non siano del suo Territorio, essendo tale la mente del fondatore.

9. Si ricevino gli Esposti di questa Terra, e suo Territorio, e si faccino allattare, e nutricare con ogni carità, e sollecitudine: facendoli nel giorno stesso che saranno ricevuti batazzare dal Paroco, quando non vi sia segno alcuno, che habbiano ricevuto il Battesimo, ò sub conditione: quando non vi sia certezza, che siano stati battezzati: E quando vi sia probabile conjectura, che qualche Esposto sia venuto da altro Territorio, si procurerà d'haverne le notizie certe *per poter ripetere dalla Madre, ò Padre* le spese, e gli alimenti, *secondo sarà di ragione*.

10. Compita, che haveranno i fanciulli Orfani, & Esposti l'età di dieci anni non si abbandonino affatto: ma si procuri con carità d'allettarli ad imparare qualche arte mecanica, raccomandargli agli Artieri, ò d'impiegarli in altro esercizio onesto, accioche in quell' età tenera per se stessa proclive all'ozio, & à giochi, non divengano vagabondi, e viziosi.

Vogliamo, & ordiniamo, che i sopradetti Statuti fondamentali siano esattamente osservati, riservando à noi, & à nostri Successori la facoltà d'accrescerli, moderarli, e variarli, secondo che cosi giudicheremo essere espediente per beneficio del luogo Pio, e di prescrivere le regole, che si doveranno osservare tanto per gli Esercizii di pietà e buona educazione degl'Orfani, & esposti, quanto per le spese cibarie, e vestito di medesimi. Dato dal Nostro Palazzo Residenziale di N. questo di.......

N. Vescovo di N.

Supradicta Statuta per Illustrissimum, & Reverendissimum D. Episcopum N. condita pro gubernio Hospitalis N. Terræ N. fuerunt publicata in.....die.....mensis....anni præsentibus N. N. & N. N. Testibus adhibitis, atque rogatis.

Ita est N. Cancellarius Curiæ Episcopalis N.

ADNOTATIONES.

1. Quia puerorum Orphanorum, & Expositorum Cura Deo acceptissima est; cum ipse dixerit: *qui susceperit unum parvolum talem in nomine meo me suscepit Matt.* 18. ideo datur hic formula Erectionis Hospitalis pro istorum receptione, & nutricatione, quæ mutatis mutandis juxtà operis injuncti qualitatem, poterit inservire pro forma aliorum Hospitalium. Datur quoque exemplum Statutorum in genere, ut Episcopus, aliique exequutores dati pro Hospitalium hujusmodi erectione, inde percipere valeant quid sit advertendum, & quid in substantia statuendum. Cœterum in concreto, statuta regulanda sunt à dispositione Fundatoris, a loci qualitate; & reddituum quantitate.

2 *COMMISSUM SIT*. Episcopis tùm de jure civili *in l. id quod pauperibus*, & *in l. si quis ad declinandum Cod. de Episc. & cleric.* Tum de jure Canonico *in c. de Xenodochiis de relig. domib. in clem. 2. tit. eod. & in Concilio Trid. sess. 23. cap. 1. de refor.* Cura commissa est Hospitalium in quibus pauperes alendi sunt, quantumvis exemptorum, ipsisque onus incumbit, ut fidelium voluntates circa opera pia hæc, & similia exequutioni demandentur, ut expressum habetur in dd. juribus.

3. *PAUPERES PUERI ORPHANI*. Ii propriè dicuntur Orphani qui Patre simul, & Matre carent. ut tradunt DD. relata *à Gratian. discept. 666. num. 2.* At quia in causis piis lata fieri solet interpretatio communior sententia tenet, quod Orphanus, seu Orphana dicatur etiam ille; vel illa, quæ Patre caret, & quod ideò in legatis relictis pro maritandis Orphanis Puellis, veniant orbatæ solo Patre

Patre, & illis fieri possit distributio ut firmat *Gratian. d. discept.666. num.3. Dian. resol. moral. par.4. tract.4. Miscellan. resolut.* 140. quem refert, & sequitur *Loncil. de Privileg.paup. par.2. privil. 303. num.1.* Et hoc præsertim quando non concurrant Orphanæ orbatæ utroque Parente *Amostaz. de caus. piis par.1. lib.4. cap.6. num.43. ubi nu.46.* conclusionem sic limitatam extendit ad Puellas habentes Patrem inutilem *Pignatell. consult.2. num.55. tom.5.* quia tunc, ut ipse ait, hæ rè verâ carent præsidio Patris: sicuti legatum relictum distribuendum pauperibus Viduis, quod dari possit habentibus Viros inutiles, dicit *Loncil. de Privileg. paup. dict. priv.303. num.2.* hoc tamen debet intelligi, quoties non concurrant veræ Viduæ, ut mox de Orphanis impropriè dictis dicebam ex *Amostaz. num.46. & num.49.*

4. *NEC NON EXPOSITI*. Sicuti crudele est filios infantes exponere: itâ summæ pietatis, & charitatis officium est illos suscipere, alere, & nutrire *Cherubin. ad Const. Greg. XIII. la 44. schol.2.* sunt enim miserabiles personæ in extremâ necessitate constitutæ, ideòque eorum causa est tàm favorabilis, ut ubi non adsint Hospitia publica pro illis recipiendis, & bursa Communitatis, ac eleemosynæ locorum Piorum non suppetant, possint in subsidium Divites, tàm sæculares, quam Ecclesiastici collectari pro eis nutriendis, ut probat *Amostaz. de caus. piis lib. 4.cap.11. num.57. & 58. tom. 1.*

5. Parentes autem qui filios exponunt, præsertim de recenti natos, & sanguinolentos graviter arbitrio Judicis sunt puniendi *l. sancimus Cod. de infant. expon. Menoch. de arbitr. cas. 396. Raynald. obser. crim. tom. 1. cap. 6. §. 5. num. 4. & trib.seqq.* ubi quod Mulier sit fustiganda si infans non moritur: pœna verò ultimi supplicii afficienda, si mors pueri inde sequatur: dummodò tamen expositio fiat in loco remoto, & solitario: secùs si exponantur in loco frequentato, & cuilibet obvio: nam tunc si fœtus expositus non moriatur debeat absolvi, & ratio est, quia tunc non impietatem eos movisse ad exponendum credendum est, sed proprium honorem qui non modo filiis, sed vitæ propriæ ab aliquibus antefertur, ut benè observat *Menoch. loco citat. num.6. & 7.* & ad vitandam infamiam gravem, quæ æquiparatur morti, sicuti honor vitæ *Sebast. Medic. de regul. jur. par.2. regul. 1. ampliat. 50.*

6. An autem Expositi æquiparentur vulgò quæsitis, vel potius censeri debeant legitimi quæstio est non modica. Una enim opinio tenet, quod cum communiter, & ut plurimum non exponantur, nisi naturales, & illegitimi, & expositio repugnet legitimæ filiationi, reputandi sint Spurii, & irregulares; adeò ut indigeant dispensatione ad ordines, & Prælaturas, & hanc de Stylo Datariæ servari testatur *Corrad. prax. dispens. lib. 3. cap. 2. n. 1. & 2.* ubi dat formulam expediri solitam, & Corrad. sequitur *Pignatell. consult. 34. per tot. tom. 7.* & hanc esse magis tutam, & in praxi sequendam monent *Sayr. de censur. lib. 6. cap. 10. n: 39. Piasec. prax. Episc. par.1. c.1. ar. 4. de requisit. ætat. confirm. & natal. num. 18.*

7. Alia opinio astruit, quod debeant reputari legitimi, eo quia in dubio pro favore prolis sit judicandum, & sumenda sit conjectura, quæ delicti præsumptionem excludat; unde potius legitimi quam spurii reputandi sint: eosque propterea absque dispensatione successionum, ordinum, & Dignitatum esse capaces, firmant *Gratian. discept. 135. n. 31. & discep. 267. n. 22. Barbos. de Offic. Episc. alleg. 51. n. 150. &* hanc sequitur *Illustriss. Zaul. observ. ad stat. Favent. lib. 7. rubr. 22. n. 20.*

8. Alia demùm distinguit, nempè quod si Expositi sint Hospitalium, & Confraternitatum, quibus Pontifex Indultum concessit, ut habeantur pro legitimis, nulla alia indigeant dispensatione: si verò fuerint Expositi in aliis Hospitiis, & locis, quæ tale Indultum non habent, tunc censeri debeant illegitimi, & irregulares, & promoveri ad ordines non possint sine dispensatione saltem Episcopi, & hanc amplectitur *Amostaz. de caus. piis lib. 4. cap. 11. n. 76. tom. 1.* Et hæc ultima Sententia videtur proxima veritati, cui quoad facultatem Episcopi in dispensando ad ordines, & Beneficia favet expressè, & absolutè *Sayr.* pro prima sententia allegatus *d. n. 39. in fin.* cum certum sit quod Episcopus vigore *Concilii Trid. sess. 24. de refor. cap. 6.* in omni irregularitate occultâ dispenset, maximè in dubio facti.

9. Neque officit stylus Datariæ; quia hujusmodi dispensationes non fiunt de necessitate: sed vel expediuntur ad cauthelam, vel pro iis tantum in quibus adest certitudo maculæ illegitimitatis, non autem pro aliis, qui in occulto dubio facti versantur, quos Episcopus potest dispensare, ut probant authoritates allegatæ.

10. *PRO DOTE, ET MANSO*. Mansus dicitur spatium terræ sive fundi, quod duobus bobus per annum arari, & coli potest, ut dicit *Glos. in c. 1. de cens.* Sed hic accipitur pro illa Dote, sive fundo dotali Ecclesiæ, Beneficii, seù Hospitalis pro substentatione Ministrorum, Orphanorum, seù pauperum constitutâ in bonis stabilibus, ut tradunt *Barbos. in d. cap. 1. de cens. num. 5. Pirbing. in jus can. lib. 3. tit. 39. num. 44.*

11. *SUFFICIENTIA*. Per hanc expressionem admonentur Episcopi, ut in fundationibus tùm Hospitalium, tùm aliorum locorum Piorum, primo loco examinent, & probè perpendant, an bona assignata correspondeant oneribus injunctis: Nam Dos constituta in prima erectione debet esse sufficiens, ut notat *Glos.*

Glos. in c. secundum canonicam 23. quæst. ult. & advertit quoque *Zaul. obser. ad Statut. Favent. rubr. 7. lib. 6. n. 36.* si enim ad usum destinatum non esset sufficiens, posset Episcopus in alium pium usum convertere ad tradita per *Ricc. decis. 125. num. 8. par. 2. & collect. 558. vers. tertia causa, & collect. 1270. limit. 5. Barbos. de offic. Episc. alleg. 83. num. 5. 6. & seqq. quos sequitur Donat. de regular. tom. 3. tract. 8. quæst. 27. num. 7.*

12. *PROUT JURIS EST CONFERIMUS.* Causa Hospitalis favorabilior est, quam causa alicujus Ecclesiæ, quia illa respicit bonum pauperum, & miserabilium personarum, pro quibus bona Ecclesiæ alienantur *Amostaz. de caus. piis par. 1. lib. 4. cap. 11. n. 36.* ideòque si sit fundatum aucthoritate Episcopi, habet privilegium Ecclesiarum, etiam si non habeat Ecclesiam annexam, exceptâ immunitate *Ricc. prax. par. 3. res. 132. num. 3.* Secundò est immune à Gabellis *Amostaz. uti supra n. 32.* & præsertim pro Dote, & Manso in primevâ fundatione assignatis *Pirhing. in jus can. tit. 39. num. 44. vers. porrò tom. 3.* & tàm pro communitativis quam Cameralibus, excepta in Statu Ecclesiastico gabellâ macinatus, ut sacris canonibus, & aucthoritatibus cumulatis probat *Zaul. loco citato n. 34.* ubi testatur ita fuisse semper judicatum in omnibus Tribunalibus Urbis, & novissimè declaravit plena Camera in *Maceraten.* favore Collegii Barnabitarum 1. *Julii* 1697. *& Sac. Congr. Boni Regiminis in Veliterna favore Conservatoriorum Puerorum & Puellarum pauperum 17. Junii* 1699. Tertiò Hospitalia non tenentur solvere Episcopo visitanti procurationem *Fagnan. in c. venerabilis n. 34. de cens. & exact. Pirhing. in jus can. lib. 3. tit. 39. num. 79. Piasec. prax. par. 2. c. 3. art. 8. de visitat. n. 19.* Quartò usurpantes bona, & fructus Hospitalium incidunt in excommunicationem Concilii *sess. 22. cap. 11.* reservatam Papæ *Bonac. in Bull. Cœnæ quæst. 18. punct. 4. n. 9. vers. fin. Nicol. lucubr. lib. 5. tit. 39. n. 116. vers. verum tamen est.*

13. *PER POTER RIPETERE DALLA MADRE, O PADRE ETC. SECONDO SARA' DI RAGIONE.* Hoc dicitur in Statuto ad demonstrandum, quod licet Parentes, qui exponunt propriam prolem regulariter graviter peccent, & teneantur damna loco pio illata resarcire; adeò ut plures Episcopi hunc casum inter reservatos reponant, ut testatur *Leoncil. de privil. pauper. par. 1. quest. 3. n. 68.* & apud *Barb. de offic. Episcop. alleg. 51. num. 143.* non tamen semper regula vera est. Etenim in hoc articulo DD. divisi sunt. Alii inquam tenent, quod Parentes quantumvis Divites alimenta restituere non teneantur, ex eo quia Hospitalia ista intuitu pietatis, & misericordiæ alimenta Expositis præbeant propter Dei amorem, & non animo repetendi. Alii quod teneantur restituere ex æquitate, non autem de jure stricto. Alii quod ex justitia si sint divites, quia horum Hospitalium institutio fit ad nutriendos Expositos pauperes. Alii demum distingunt, quod nempè si Hospitale fuit simpliciter fundatum absque alia declaratione teneantur restituere quia præsumitur Hospitale fuisse fundatum pro egenis (ut in nostrâ formulâ) non autem si expressâ, vel conjecturata fundatoris voluntate appareat, voluisse redditus Hospitalis liberaliter expendi debere in alendis Expositis, inspectâ solum eorum præsenti necessitate absque alia consideratione ad Parentes: quos omnes refert *Amostaz. de caus. piis lib. 4. cap 11. à n. 66. ad 71.* qui in hac quartâ sententiâ residet, & eum sequitur *Zaul. obser. ad stat. Favent. tom. 2. rubr. 22. n. 10. lib. 7.*

14. Ex quibus satis constat non esse absolutè certum quod Parentes exponentes filios teneantur semper, & in quocumque casu damna resarcire, etiam si divites sint, (si enim sunt pauperes eos non teneri omnes fatentur): sicuti non peccant quando non habent unde alant, & adhibitâ cautione vitæ infantes exponunt, ut se declarat *Barbos. loco citato num. 147.* In nostrâ autem hypotesi si Parentes haberent unde reddere, & damna resarcire, tenerentur ex duplici capite, & quia Hospitale esset erectum pro egenis, & quia pro solis indigenis. Et si Pater cui onus incumberet pauper esset, teneretur Mater si esset dives *Leoncil. de privil. pauper. par. 2. privil. 243 n. 3. Amostaz. de caus. piis lib. 4. cap. 9. n. 34. tom. 1.* Cœterum notandum, quod licet Mater teneatur de jure lactare filium usque ad triennium *l. fin. Cod. de patr. potest. Leoncil. ibid. num. 1. Amostaz. n. 31.* adhuc tamen si esset paupercula, & sibi victum laborando quærere cogeretur, filium lactare non cogitur, imò si tunc lactaret, & nutriret, expensas repetere posset à Patre ejusque hæredibus, ut firmant *Leoncil. loco citato n. 7. Zacch. de salar. quæst. 80. n. 12. & Amostaz. num. 33.* cum quibus concordat *Surd. de alim. tit. 7. quæst. 13. num. 15. ubi n. 16.*, dicit, quod si Pater est paratus alimenta præstare ut filium nutriat, non possit Mater se ab hoc onere excusare, & eximere.

15. Hinc ad decisionem alterius dubii, huic proximi transeamus: an scilicet Alumni Seminarii, seù Collegii Ecclesiastici (quod ex lege Concilii Trid. pro pauperibus Clericis erigitur), qui possunt facultatibus Parentum ibi manuteneri, & adhuc gratis aluntur, vel post egressum ad Statum laicalem redeunt, teneantur ad restitutionem alimentorum.

16. In qua quæstione quoad primos *Frances de Eccles. Cathed. cap. 28. n. 181.* hæc habet = *Hæc extranea ab instituto quæstio investiganda est, an videlicet filius pauperis ea ratione ad Seminarium admissus, cujus Pater tempore studiorum ad pinguiorem devenerit fortunam, in eo perseverare possit*

sit, expensis Seminarii alendus? in qua negativè respondendum est: nam cum qualitas paupertatis requiratur, quæ tractum habet successivum per tempus, ea deficiente expellendus est, præcipuè cum hic adsit præjudicium aliorum pauperum, quibus prospicere, & non aliis Sancta decrevit Tridentina Synodus; nisi Pater dives effectus alimenta solvere voluerit juxtà Concilii dispositionem. Et post solutionem objectorum n. 188. prosequitur dicendo = *Unde qualitas superveniens divitiarum, quæ ipsum inhabilitat ad Seminarium, erit respiciens tempus futurum nequaquam præteritum, ita ut alimenta percepta restituere non teneatur &c. & n.*190. concludit = *Retinebit igitur alimenta præterita, sed futura in quibus qualitas deficit, acquirere non valebit*.

17. Huic doctrinæ se sociat *Crispin. de visit. part.*2. §. 31. *num.*37. ubi sic ait = *Parimente si debbono licentiare quelli che havendo del loro, e potendo alimentarsi in Seminario à spese proprie, non vogliono contribuirvi, mangiando quel pane ch'è stato destinato per alimenti de' poveri Alunni: e sono certamente costoro obligati alla restitutione. Se vi fossero de' Vescovi, che per qualche humano rispetto introducessero, ò mantenessero in Seminario questa sorte d'Alunni, sappiano che n'haveranno da rendere stretto conto à Dio*. Quis autem ad hunc effectum dicatur pauper, Episcopi arbitrio relinquitur, qui ponderatis conditione personæ, facultatibus familiæ, & qualitate loci rectum faciet judicium *Franc. loco citato num.*195. dummodò non careat bonis internis à Tridentino requisitis.

18. Quo verò ad alios, qui post egressum à Seminario redeunt ad statum laicalem, videtur distinguendum: Si enim tempore admissionis fuerunt recepti cum obligatione, & fidejussione alimenta restituendi in casu desertionis status Clericalis, vel non adimplementi alterius conditionis à Statutis Collegii requisitæ, prout frequenter in Synodibus plurimis demandari solet, & de praxi testatur *Zelor. in prax. verb. Seminarium* §.2., quem, & sequitur *Pac. Jord. elucubr. lib.*7. *tit.*4. *de Visit. Semin. num.*7., & tunc certum est, quod nulla eis excusatione suffragante, tenentur ad restitutionem, ut in terminis Seminarii Romani decisum fuit *à Rot. in decis.* 295. *part.* 19. *tom.*1. *rec. per tot.*

19. Si verò obligatione restituendi neglectâ, fuerunt simpliciter admissi; tunc censerem, quod si erant pauperes, & ad pinguiorem fortunam non devenerint, aut si devenerint, non nisi post egressum, ad restitutionem non teneantur: quia mutatio status nihil obstat eis, quominus id quod justo titulo, & tempore habili acquisiverunt retineant *ex Text. in leg. fin. ff. unde liber. Franc. d. n.*190., nisi fortè adesset Statutum Synodale, quò tales Alumni defensores ad restitutionem adigerentur: quia tali casu cogi poterunt ad sumptus refectionem, prout Decretum Synodi approbando respondit *Sac. Congr. Concilii in Cesenaten. Synodi* 26. *Febr.* 1695.

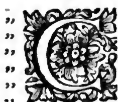
Testimonialium litterarum pro Concionatore.

FORMULA VIII.

SUMMARIUM.

1. *Concionatoribus dantur litteræ testimoniales de exercitio prædicationis.*
2. *Munus prædicandi ad Episcopos præcipuè pertinet, quod per se ipsos exercere tenentur, nisi legitimè sint impediti.*
3. *Episcopus si vult Universitati laicorum nominationem Concionatoris pro Cathedrali auferre, tenetur de proprio eleemosinam solvere.*
Pensionarii non tenentur contribuere pro expensis manutentionis Concionatoris, quas Episcopus facit.
Episcopus à jurisdictione suspensus, si eleemosinam solvit, Concionatorem pro Cathedrali eligit, & non Vicarius Apostolicus.
4. *Concionatores nominati, si post acceptationem renuncient, vel aliquo impedimento prædicare non possunt, non præjudicant nominantibus.*
5. *Concionatoris nominatio facta imminente tempore prædicationis, vel pro loco in quo non solet prædicari, potest ab Episcopo reiici.*
Parochis, si per se ipsos munus prædicandi adimpleant, prohiberi non potest ne prædicent in eorum Ecclesiis.
6. *Clerici minorum ordinum possunt de jure exercere munus prædicandi, si ab Episcopo eis committatur, sed in praxi non servatur.*
7. *Concionatores debent prædicare secundum audientium captum, juxtà monitum canonis, & Pontificis Innoc. XI., & n.*8., *&* 9.
9. *Utilitates, quæ proveniunt ex prædicatione verbi Dei, si rectè fiat, enumerantur.*
10. *Concionatores, qui munus prædicationis laudabiliter non implent, non sunt comendandi, sed à munere repellendi.*

N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus N.

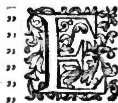
„ Cunctis ubique locorum testamur R. P. N. Theologiæ Magistrum Ordinis N. Concionatorem *à Nobis electum pro hac nostrâ Cathedrali Ecclesiâ* in proximâ præteritâ Resurrectionis Dominicæ Quadragesimâ, quotidiè jejunio majore durante ex Suggestu hanc Christi plebem nobis commissam Evangelicæ doctrinæ pabulo refecisse, ac opere, & sermone potentem Christianas virtutes, & pietatem in populo, (plenitudine cordis nostri lætitia) laudabiliter promovisse: ut meruerit præsentes testimoniales litteras ultrò oblatas obtinere. In quorum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Secretarius.

Alia.

„ Ego infrascriptus Ecclesiæ Matricis, & Parochialis S. N. Terræ N. Diœcesis N. Rector perpetuus, cunctis indubiam fidem facio, & in verbo veritatis testor Admodum R. P. N. Sac. Theologiæ Magistrum (seù Baccalaureum) Concionatorem in dictâ Ecclesiâ electum pro proximâ præteritâ Sanctissimæ Resurrectionis Dominicæ Quadragesimâ, quotidie jejunio majore durante ex suggestu ibidem populo verbum Dei, *secundum audientium captum* prædicasse, & in lege Evangelicâ puritate Doctrinæ, & fœcunditate eloquii audientium mentes erudivisse: fateorque in dicto munere voce, operibus, & exemplis ita laudabiliter se gessisse, ut in suo discessu, mihi mœrorem, reliquis cunctis dicti loci maximum sui desiderium, *absque ulla hæsitatione* reliquisse. In quorum omnium fidem præsentes testimoniales dedi hac die &c.

Loco ✠ Signi.

N. Rector perpetuus Ecclesiæ Matricis loci N.

ADNOTATIONES.

1. Solent Concionatores, qui verbum Dei prædicant tempore Quadragesimæ, seù Adventus Domini, post munus expletum, testimoniales litteras, tùm ab Episcopis, tùm à Rectoribus Ecclesiarum exquirere; quia illis obtentis, & ostensis augent merita pro consequendis gradibus in Religione, ideòque earum formulas hic reponere studui.

2. *A NOBIS ELECTUM PRO HAC NOSTRA CATHEDRALI ECCLESIA.* Cum prædicatio sit actus jurisdictionis, quem nemo potest exercere, nisi ex commissione Episcopi, *cap. excommunicamus* 13. §. *Quia verò de hæretic.* hinc est quod solus Episcopus eligit, & approbat Concionatores: cœteri autem nominant, & præsentant; & Regulares tanquam in hoc munere Episcoporum Coadiutores ab eis missi, prædicant Evangelium. Cœterum munus prædicandi propriè, & præcipuè ad Episcopos pertinere, tùm usus veteris Ecclesiæ, & omnium Sanctorum Episcoporum exemplum; tùm ipsa docet Episcopalis consecratio, in qua dicitur *accipe Evangelium, vade, prædica populo tibi commisso*. Ideò Paulus ad Timotheum scribens, ipsum terribili adjuratione obtestatur per Deum, & Jesum Christum, ejusque adventum, & Regnum, ut instanter prædicet, moneat, increpet in omni patientiâ, & doctrinâ. Et de se ipso *ad Corinthios* 1. 6. ait *si evangelizzavero non est mihi gloria: necessitas enim mihi incumbit? ve enim mihi si non evangelizzavero*. Teneri autem per se ipsos hoc Officium exercere Synodus Tridentina edixit antiquos Canones secuta, nisi fuerint legitimè impediti. Quam obligationem ab omnibus Episcopis, qui doctrinâ, & Sanctitate floruerunt, agnitam fuisse evidens est: & plura in hanc rem congerit *Christian. Lupus in not. ad Canonem XIX. Concilii Trullani*, ex quibus elucet invariabilis Spiritus Ecclesiæ: Sed summoperè diebus nostris dolendum est, quod dum hæc documenta proponuntur, vel tanquam ritus, & formulæ ab aliquibus accipiuntur: vel ad sæcula jam præterita spectare dicuntur, quia sunt verba *Cartusian. in act. Apostol. cap.* 6.) *jam plures*

plures plusquàm oportet, decet, aut licet circa temporalia occupantur exterioribusque versantur: mente sunt frigidi, nec in spiritualibus exercitiis habent saporem.

3. Dum igitur Episcopus pro Cathedrali Prædicatorem approbat, & Universitas laicorum, vel alius nominat, & præsentat, ac eleemosynam solvit: Si velit laicis jus nominandi auferre (sicuti potest), tenetur eleemosynam de proprio solvere, ut pluries decretum fuit à Sac. Congregationibus, quarum resolutiones retuli *tom.* 1. *tit.* 12. *annot. ad form.* 7. *à num.* 11. *cum seqq.* quibus nunc addo responsa data *à Sac. Congregat. Concilii in Æsina* 30. *Septembris* 1702. *& in Neocastren.* 6. *Octobris* 1703. ad quam eleemosynæ taxam, seù Prædicationis manutentionis expensas contribuere non tenentur Pensionarii mensæ Episcopalis, *Sacr. Congreg. Conc. in Nullius* 29. *Maii* 1649. in qua sic habetur = *Sac. Congregat. Concil. censuit Pensionarios Mensæ Episcopalis non teneri contribuere pro rata expensis, quas Episcopus annuatim solvit ex fructibus mensæ Prædicatori in Cathedrali Concionanti lib.* 18. *pag.* 624. Quod si Episcopus esset ab exercitio jurisdictionis suspensus, adhuc retinet jus talis electionis: nam ipse (si solvit) debet Prædicatorem in Cathedrali eligere, & non Vicarius Apostolicus, ut respondit *Sac. Congregat. Episcoporum in Sorana* 13. *Febr.* 1699.

4. Alii verò Concionatores nominati, & præsentati ab iis, qui jus habent nominandi, si post præsentationem Ordinario factam, renuncient, vel ex alio impedimento prædicare non valeant, non præjudicant Electoribus, seu nominantibus, quin valeant, alium Concionatorem nominare, & præsentare, si hoc faciant tempore congruo, & sine fraude, per *Text.* expressum *in cap. si electio* 26. *de elect. in* 6. ibi = *Si electio ex eo non sortiatur effectum, quia electus consentire recusat, vel post consensum renunciat juri suo, aut fortè diem claudit extremum, seù propter occultum ejus vitium irritatur: Electores* (*qui jam fecerant, quod spectabat ad ipsos infra juris terminum eligendo*) *habebunt à dissensu, renunciatione, morte, vel irritatione prædictis, ac si vacatio nova esset, tempus integrum ad electionem aliam celebrandam: dummodò nil fraudolenter egerint in præmissis. Sac. Congregat. Episcoporum, & Regularium in Ariminen.* 8. *Februarii* 1686.

5. Dixi si præsentatio secunda, vel tertia fiat tempore congruo: nam si fieret imminente tempore prædicationis, Ordinarius non teneretur illam admittere, ut jam dixi *tom.* 1. *tit.* 12. *annot. ad form.* 7. *n.* 2. Vel præsentaretur pro aliquo loco, in quo adesset consuetudo quod non prædicetur nisi in Ecclesiâ Cathedrali, vel Matrice: quia Episcopus poterit præsentationem Concionatoris rejicere, & prohibere ne prædicetur in aliis Ecclesiis etiam Regularium, *S. Congr. Episc. & Regular. in Tortonen.* 10. *Febr. & in Asten.* 6. *Septembr.* 1603. præterquam in Parochiali: nam Parocho in sua Ecclesiâ prædicatio verbi Dei prohiberi non potest, dum per se ipsum munus hoc implet, ut dixi *tom.* 1. *tit.* 12. *annot. ad form.* 7. *n.* 10.

6. An autem ad exercendum hoc munus prædicationis nominari, præsentari, & eligi valeat Clericus idoneus in sacris non constitutus? hunc articulum tractant *Barb. de jur. Eccles. cap.* 13. *num.* 19. *& de Offic. Episc. allegat.* 76. *num.* 45. *Pac. Jordan. elucubrat. lib.* 6. *tit.* 1. *num.* 84. & 85. *Lauret. de Franc. contr. par.* 1. *num.* 579. *ibique Pasqualig. Passerin. de stat. hom. tom.* 2. *quæst.* 187. *artic.* 1. *num.* 120. qui omnes concorditer firmant, quod cum Officium prædicationis non sit actus Ordinis Sacri possit per Episcopum committi, & delegari simplici Clerico Minorum Ordinum, & ita declarasse Sac. Congregat. Concilii testantur *Fagnan. in cap. responso num.* 19. *de sent. excommunic. Gallemart. collect. in Concil. Trident. cap.* 4. *sess.* 24. *de refor. num.* 11. Textui autem *in cap. adiicimus* 16. *quæst.* 1. quò cavetur, quod nullus præter Sacerdotes audeat prædicare, respondet *Navar. cons.* 7. *lib.* 1. *de Offic. judic. deleg. num.* 2. quod locum habeat in volente prædicare auchthoritate propria, & Officii. Et huic intellectui favet resolutio Congregat. Episcoporum, & Regularium capta *in una Caputaquen.* 14. *Decembris* 1696. in qua cum quidam Clericus Andreas Sanson ætatis annorum viginti unius licentiatus in Philosophiâ, & Theologiâ, prædicare vellet tempore Quadragesimæ in uno ex locis dictæ Diœcesis, & Episcopus licentiam concedere renuisset: illam obtinere sperans à Sac. Congregat. sub dicta die rescriptum fuit = *relata*? ex quo datur intelligi quod ab hac rejectione non datur reclamatio, nec admittitur recursus: quia regulariter talis facultas in praxi non tribuitur, nisi Sacerdotibus, vel saltem constitutis in Ordine Diaconatus: & ita servandum esse, & ordinatum fuisse legimus in Edicto Sanctissimi D. N. Clem. XI. quod publicari fecit anno præterito 1705. circa observantiam ritus in expositione quadraginta horarum §. 22.

7. *SECUNDUM AUDIENTIUM CAPTUM. Oportet: qui docet, & instruit animas rudes, esse talem ut pro ingenio discentium semetipsum possit aptare, & verbi ordinem, pro audientis capacitate dirigere* (sunt verba *Canonis Oportet* 8. *quæst.* 1.) Item oportet, quod Prædicator opere compleat, quod verbo prædicat: quia benè vivendo, & benè docendo populum instruit, quomodò debeat vivere: benè autem docendo, & malè vivendo, Deum instruit, quomodò debeat illum condemnare: aphorismus est *S. Jo. Chrisost. relat. in cap. multi dist.* 40.

8. Meminerint propterea Concionatores illius Apostolicæ admonitionis, quam Innoc.

noc. XI. Pontif. Max. per Organum Congr. Concilii eorum auribus intonuit usque de anno 1680. nè scilicet sal quod pro Dei verbo à Sanctis accipitur per futiles Conciones evanescat: vel per eloquentiam planè stultam infatuetur, & conculcetur ab hominibus: quæ enim (dicit Summus Hierarcha) Ministerio tam Sacro Majestas, qui decor, quæ Sanctitas, quæ utilitas inest? Quando plurimi, ut Paulus clamat, Verbum Dei adulterantes, aut jocis, tamquam histriones: aut conversi ad fabulas, uti Poetæ, auditores sibi prurientes auribus coacervant, aut inanis facundiæ lenocinio, & calamistrato, ac meretricio planè stylo, prædicationis Fidem corrumpunt.

9. Et tandem sæpè legant, mente retineant, & exequantur nova monita ejusdem Religiosissimi Pontificis eis tradita anno 1686 occasione belli Principum Christianorum Fœderatorum contra immanissimum Turcarum Tyrannum: quæ continentur in sequenti Enciclica ordinatione, utilitates enim ex verbi Dei prædicatione si rectè fiat plurimæ sunt Primò frenat à peccatis: scriptum est enim = *In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi psal.*118. Secundò: mundat à peccato commisso, *& vos (inquit Christus) mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis Jo.* 15. Tertiò vivificat Animam: *verba quæ ego loquor spiritus, & vita sunt Jo.*6. Quartò illuminat mentem: *declaratio sermonum tuorum illuminat, & intellectum dat parvulis: lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis psal.*118. Quintò inflammat: *ignitum eloquium tuum vehementer ibid.* Sextò Animam pascit *non in solo pane vivit homo, sed de omni verbo, quod procedit de ore Dei Matth.*4. Septimò sanat intellectum: *misit verbum suum, & sanavit eos psal.*106. Octavò confirmat: *confirma me in verbis tuis psal.*118. Nonò emollit: *emittet verbum suum, & liquefaciat ea psal.*147. Decimò fecundat: *sicut descendit imber de Cælo, & germinare facit terram, sic erit verbum meum, quod ad me non revertetur vacuum. Isa.* 55.

AVVERTIMENTI

Da darsi per ordine di N. Signore Innocenzo XI. alli Predicatori dell'anno 1686. cavati dagl'Atti di S. Carlo.

GASPAR Tit. S. Silvestri in Capite S. R. E. Presbyter Cardinalis de Carpineo SS. D. N. Papæ Vicarius Generalis, & in Alma Urbe, ejusque Districtu Judex ordinarius, &c.

I. CHE faccino riflessione alla dignità del loro ministero: e propriamente Pastorale, e quell'istesso che dovrebbe far la Santità Sua per se medesima se non si trovasse da altre cure occupata.

II. Che la parola di Dio si cavi da gli Evangelii correnti, & esplichi à gli Auditori con ogni efficacia, per trarne il profitto dell'anime loro, in esaltare le virtù, detestare li vizii, e le corruttele de' costumi, non di passo, ò perfuntoriamente, ma di proposito, e con vivi argumenti presi dalla Sacra Scrittura, e da Santi Padri.

III. Che il Popolo s'eccciti alla divozione, & alla frequenza de Sacramenti.

IV. Che s'incarichi sopra tutto alli Padri di famiglia d'erudire, & instradare li figliuoli nella via della salute, insegnando loro da se stessi i fondamenti della Dottrina Christiana, & i Decreti del Sacro Concilio di Trento, e mandandoli ad instruire più pienamente da proprii Parochi.

V. Che nelle Prediche si tiri più al frutto, che all'ostentazione dell'eloquenza, sfuggendo le descrizzioni, li tiri di memoria, & altre vane apparenze d'ingegno, improprie degli Oratori Sacri.

VI. Che per imprimere maggiormente nella memoria il contenuto nella predica si repiloghino nel fine i punti più sostantiali, e si eccciti il Popolo à qualche atto di divozione, e di pentimento de' proprii peccati.

VII. Che oltre la detestazione generale de' vizii, descenda particolarmente ad esaggerare contro di quelli, che più prevagliono, come è in Roma l'immodestia del vestire contro gli ordini reiterati della Santità Sua sotto pena di scommunica Papale, male osservati

servati specialmente nel Carnevale passato, qual difetto si rende anco commune nel lusso, e profanità de gli huomini. L'ignoranza della Dottrina Christiana, che si trova anche nelle persone adulte. L'inosservanza della Quaresima, e facilità de' Medici nel dar le licenze di mangiar carne, e di quelli, che senza necessita ne usano. La negligenza de' medesimi Medici in procurar, che si confessino gl'Infermi prima che scorra il terzo giorno della lor visita, in conformità della Bolla rigorosissima intorno à ciò del Beato Pio Quinto. L'ammettere, che fanno le Madri sotto protesto, ò speranza di matrimonio, li giovani à conversar con le lor figlie, per li gravissimi disordini, che ne seguono.

VIII. Si devono esortare i Fedeli à concorrere ad una causa commune tanto importante, e tanto gloriosa al nome Cristiano, con la somministrazione de' sussidii conforme la richiesta, che ne hà fatto Sua Santità con publicare l'Indulgenza della Cruciata, E benche vi siano molti modi di guadagnare Indulgenze; nondimeno l'opera meritoria di questa è superiore à tutte l'altre. A quest' effetto si dà l'aggiunta copia delle lettere circolari scritte à tutti li Vescovi del Cristianesimoper fare incaricare tutto questo alli Predicatori delle loro Diocesi. E per ultimo far pregare Sua Divina Maestà per la conservazione, e salute della Santità sua, acciò dia al suo Apostolico zelo forza, e vigore di potere assistere à i gravissimi bisogni della Cristianità tutta.

G. Card. Vicario.

Raffaelle Fabretti Seg.

Copia di Lettera Circolare scritta alli Vescovi.

Illustre, e molto Rev. Monsignor come fratello. Hà il Signor' Iddio, come Padre di Misericordia, e Consolatione, non solo allontanato dal suo Popolo il flagello della Sua Divina Indignazione, liberando la Città di Vienna, che con la sua perdita, haverebbe inevitabilmente portato seco l'esterminio delle più remote Provincie del Christianesimo; mà moltiplicate le Vittorie all'Armi Christiane nella presa di molte Piazze, e nella disfatta dell'Armate del fierissimo commune Inimico. Queste Celesti beneditioni siccome obligano ciaschedun fedele à rendere incessantemente al datore di esse le più humili gratie, così fanno conoscere, che per consequirne la continuatione è necessario ricorrere con assidue preghiere al Dio degli Esserciti, acciò per sua infinita pietà si degni con la sua potente destra assistere alla sua causa, confondendo sempre più la perfidia, e potenza del Turco con la prosperità de' successi dell' Armi Christiane. Doverà dunque V. S. dare preciso ordine alli Predicatori della sua Diocesi di essortare efficacemente ne' Pulpiti li Popoli à porgere con lagrime, & humiltà di spirito frequenti Voti a Sua Divina Maestà, per i felici progressi delle Armi della Sacra Lega, & ajutare questa Santissima, e giustissima guerra con quei sussidii, che richiede una causa, nella quale si tratta della salute Universale, rendendo in tal congiuntura al Signor' Iddio qualche parte di quello, che dalla Divina Misericordia gli è stato concesso. Tali sono i sentimenti di Nostro Signore, che come benignissimo Padre veglia giorno, e notte con indefessa sollecitudine, providenza, & ogni maggior sforzo alla sicurezza de' suoi figli, & à gli avantaggi della Christianità. E mentre Io nel communicarli à V. S. adempisco l'obligo, che me ne corre, le prego dal Signor' Iddio ogni vera prosperità. Roma 16. Febraro 1686.

10. *ABSQUE ULLA HÆSITATIONE*. Innuit hìc formula: quod Rectores Ecclesiarum requisiti, testimoniales de munere prædicationis expleto dare, & subscribere non debent, quoties Concionator non bene se gessit, puta, si in Suggestu modestiam, & monita mox tradita non servavit: si domi lusores alearum recepit, & fovit: si per vias, & Plateas frequenter cum Laicis ambulavit, & commessationibus interfuit: si in quærendo

rendo eleemosynas pro se, aviditate indicium dedit potius pro marsupio implendo, quam pro Animabus Christo lucrandis, ministerium gessisse: si inquam Concionator hæc signa (quæ vix ab irreligiositate sejungi possunt) in Populo reliquit, nullo modò est commendandus; sed festinanter, & impigrè Ordinario à Rectoribus est denunciandus, ut ab hoc munere, & à sua Diœcesi in futurum repellat. Qui enim quærit in hoc Sacro Ministerio, quæ sua sunt, & non quæ Jesu Christi, non est Minister ejus, sed Nebulo, & quasi pannus menstruatæ omne verbum illius Isa. 64.

FOR-

FORMULARIUM LEGALE PRACTICUM FORI ECCLESIASTICI.

TITULUS XIV.

De Administratione, & alienatione rerum Ecclesiæ.

Edicti monitoriales contra occupantes bona, & jura Ecclesiarum.

FORMULA I.

SUMMARIUM.

1. *Bona Ecclesiarum sunt patrimonium Christi.*
   Ecclesiastici in bonis Ecclesiæ habent solum usum.
2. *Bona Ecclesiæ subripientes sunt excommunicandi.*
   Debitores Ecclesiæ, qui debitum non solvunt non dicuntur Usurpatores.
   Rectores Beneficiati incidere facientes Arbores frugiferas in bonis Ecclesiæ, non dicuntur Usurpatores, sed alienantes.
3. *Cathedraticum dicitur census Ecclesiæ Cathedralis.*
4. *Cathedraticum præscribi non potest, & debetur ab Ecclesiis Beneficiatis non obstante consuetudine non solvendi, & n.5., & 6.*
7. *Cathedraticum respicit legem Diœcesanam.*
   Non debetur à Clericis non Beneficiatis.
   Neque ab illis, qui ordinantur ad titulum Massæ communis.
   Debet solvi à seminario pro Beneficiis unitis.
8. *Cathedraticum debetur juxtà quantitatem, & taxam solvi solitam rationabilem.*
9. *Decimæ debentur jure Divino, quota verò de jure Ecclesiastico.*
   Decimæ solo Parocho solvendæ sunt, Clericis autem per participationem ratione servitii, aut tituli Beneficii.
10. *Regulares, etiam Societatis Jesu tenentur solvere Decimas prædiales, etiam pro bonis primæ erectionis juxtà loci consuetudinem, quamvis in præteritum non solverint.*
    Exemptio Regularium à decimis, non suffragatur Colonis.
11. *Decima prædialis debetur ex prædio mutato, quamvis ex fructibus quos gignit, Decima non debeatur.*
12. *Jus exigendi Decimas transire non potest in laicum, nisi auctoritas Papæ intercedat.*
13. *Decimæ exiguntur per Reges, & Principes Indulto Pontificis, non possunt per eos transferri in laicos, nisi expressè concedatur.*
14. *Episcopus ratione suæ Ecclesiæ Cathedralis habet jus ad quartam ex relictis piis, Decimarum, & mortuorum.*
    Quarta funeralium debetur Parocho juxtà consuetudinem regionis.
    Regulares tenentur solvere quartam funeralem, nisi specialiter privilegiati non sint, non suffragante privilegiorum communicatione.
15. *Consuetudo dandi alicui Ecclesiæ oblationes intra annum, habet vim obligandi, & servanda est.*
16. *Notarii tenentur ex officio revelare Instrumenta,*

ta, & legata facta favore locorum piorum, aliàs graviter peccant.

17. *Legatum relictum Monasterio bonorum incapaci, pro Sacristia, Valetudinario, vel Ecclesiæ pro cara, & oleo debet investiri pro adimplenda Testatoris voluntate.*

Et si gravetur, hæres illud tenetur subministrare.

18. *Legatum relictum Virgini pro Matrimonio carnali, debetur etiam si efficiatur Monialis.*

Legatum factum Virgini pro Matrimonio carnali, non debetur si ingrediatur Religionem, si est factum sub conditione, quod decedente sine filiis legatum redeat ad hæredem.

19. *Legatum relictum pro constructione Ecclesiæ, debetur unà cum fructibus, si res legata de sui naturà est fructifera, aut ex eo fructus percipi potuissent.*

Legatum relictum ad usum illicitum, non cedit lucra hæredis, sed ad aliud opus licitum applicari debet.

20. *Legatum alimentorum præstandum in Domo tantum, si legatarius fiat Religiosus, debetur Monasterio.*

21. *Legatum factum personæ Ecclesiasticæ dicitur pium, & cadit sub privilegiis Fabricæ S. Petri.*

22. *Hæres in foro fori non conficiens Inventarium tenetur de proprio solvere legata pia; sed in foro conscientiæ non tenetur ultra vires hæreditarias.*

23. *Legatum relictum à Viro Uxori sub conditione viduitatis, debetur si Uxor ingrediatur Religionem.*

24. *Legatum relictum dantibus operam studiis legalibus, debetur danti operam studio Canonū.*

Legatum relictum Juveni pro studiis bonarum artium dicitur pium.

I Beni, e le rendite delle Chiese, ed altri Luoghi Pii, che sono *Patrimonio di Giesù Christo* e devono impiegarsi nel mantenimento del Culto Divino, e de' Ministri del Santuario, e per sollievo delle necessità de' poveri: acciòche per incuria, e negligenza de' Rettori, & Amministratori di esse, ò per ingordigia, & avarizia degl'Uomini non perischino, *nè siano usurpati*, col presente Editto facciamo intendere, e riduciamo alla memoria di tutti tanto laici, quanto Ecclesiastici di qualunque dignità, ò grado si siano, che se alcuno per se, ò per interposte persone, ò sotto qualsivoglia pretesto, ò quesito colore haurà ardire d'usurpare, ritenere, ò convertire in usi proprii le giurisdizioni, *Beni, Censi, Legati, Decime*, libri, scritture, ragioni feudali, & enfiteotiche, *Frutti, & Emolumenti* di qualsivoglia sorte delle Chiese Secolari, ò Regolari, Beneficii, Monti di Pietà, Ospedali, ò altri Luoghi Pii, ò vero impedirà che li detti beni, frutti, & emolumenti per forza, ò per timore non pervenghino à quelli *à i quali di ragione si devono*; il Sagro Concilio di Trento alla sess. 22. cap. XI. dichiara, che sia tanto tempo soggetto alla scommunica maggiore, sin tanto che dette giurisdizzioni, frutti beni, & emolumenti da lui occupati, e ritenuti, restituirà intieramente à gli Amministratori, Rettori, ò Beneficiati delle Chiese alle quali sono state usurpate, e che otterrà anche l'assoluzione dal Sommo Pontefice: e se l'Usurpatore haverà il Juspatronato in quella Chiesa della quale hà usurpati, & occupati i beni oltre le pene predette, resti ancora privato ipso facto del Juspatronato: E che i Chierici Autori, e consentienti di tale usurpazione, e fraude siano sottoposti alle medesime pene, & inoltre privati de i loro Beneficii, e resi inabili ad ottenerne degl' altri: e di più, che fatta che haveranno la restituzione ed ottenuta l'Assoluzione, siano ancora sospesi dall'essecuzione degl'Ordini ad arbitrio dell'Ordinario.

Et inoltre, la Bolla in Cæna Domini al §.17. sottopone alla scommunica maggiore non solamente coloro che usurpano le giurisdizioni, i frutti, e le rendite delle Chiese, Monasterii, de' Beneficiati: ma anche quelli, che senza licenza del Sommo Pontefice, ò d'altro legitimo Superiore Ecclesiastico le sequestrano, ò pure impongono taglie, collette, & altri pesi, e le esigono da beni, e persone Ecclesiastiche ò vero le accettano da chi glie le dà spontaneamente,

Che però; à finche delle predette Canoniche disposizioni della Chiesa nessuno possa allegarne ignoranza, nè contro d'esse dagli Usurpatori opporsi prescrizzione, ò buona fede, habbiamo ordinato che si publichi il presente Editto monitoriale, quale affisso che sarà à luoghi soliti, habbia forza, e vigore, come se à ciascheduno fosse stato personalmente intimato. Dato &c.

N. Vescovo N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Cancelliere Vescovale.

ADNO-

ADNOTATIONES.

1. *PATRIMONIO DI GIESU CHRISTO*. Bona Ecclesiarum dicuntur Sancta Sanctorum, & Patrimonium Christi *c. nulli liceat c. quicunque, & seqq. per tot. 12. quæst. 2. c. cum secundum de præb. c. cum ex eo de elect. in 6. Conc. Trid. sess. 25. c. 1. de refor.* Et hinc est, quod cum pauperes sint Christi hæredes, ut ipse dixit, *quod uni ex minimis meis fecistis mihi fecistis Matt. 25. Jo. de Paris. tract. de potest. Reg., & Papal. cap. 6., & Petr. de Alliac.* in libr. quem scripsit *de Eccles. aucthor.* dixerunt quod bona Ecclesiastica, ut sunt Ecclesiastica collata fuerunt Ecclesiis non personis singularibus, quæ nullum habent dominium, sed ut membra Communitatis jus tantum utendi ad substentationem secundum exigentiam, & decentiam personæ, & status, & quod talia bona quantum ad proprietatem sint Ecclesiæ, Prælatorum autem quantum ad dispensationem, & sic Viri Ecclesiastici, qui non habent nisi usum, debeant esse eleemosynarii dictorum bonorum, in quibus hoc solum pro se, & pro suis percipiant quo alantur, & tegantur, juxtà tradita per *Gerson. in tractat. de temper. in cib. pot., & vest. Prælat.*

2. *NE SIANO USURPATI*. Qui bona subripiunt Ecclesiarum non dicuntur usurpatores, & ideò non sunt ipso jure excommunicati, sed excommunicandi *Gloss. in cap. Conquesti 22. verb. excommunicatos de sent. excommun. Bonaccin. de censur. in Bull. Cæn. disp. 1. quæst. 18. punct. 1. n. 4. Nicol. lucubr. Can. lib. 5. tit. 39. num. 116. vers. item fures*, ubi Decretum *Sac. Congr. Concilii* allegat. *Navar. in manual. cap. 27. nu. 70. Sebast. Medic. in summ. peccat. capital. tit. 9. quæst. 78. n. 18. in fin.* quibus non contradicit *Sayr. de cens. lib. 3. cap. 21. num. 4. in fin.*, quia non auferunt, aucthoritate usurpatâ: neque censuram hanc incurrunt, qui debita Ecclesiis non solvunt *Nicol. loco citato*: nec minus Rectores, seù Beneficiati, qui incidere faciunt Arbores frugiferas in bonis Ecclesiarum; nam hi propriè loquendo dici non possunt usurpatores, sed potius, & verius alienantes: & sic quoties incisio fit notabilis eos censuram *Extravag. ambitiosæ* incurrere, & non Concilii, nec Bullæ Cœnę tenet communior opinio de qua *Navar. in cons. 6., & 7. de reb. Eccles. non alien.*, quem sequuntur *Bonaccin. de Cens. in Bull. Cæn. disp. 1. quæstion. 18. punct. 2. num. 30., & punct. 4. num. 5. Ricc. in prax. part. 1. resol. 50. num. 2. Tamburin. de jur. Abbat. tom. 3. disp. 13. quæstion. 3. per tot. Ventrigl. in prax. part. 1. annotat. 1. §. 2. numer. 19. Gallemart. supra Concil. dicto cap. 11. sess. 22. de refor.*

3. *CENSI*. Inter Ecclesiæ Census, (si loquamur de Cathedrali) connumeratur Cathedraticum, seù Synodaticum, quod solvitur in honorem Cathedræ juxtà dispositionem *Concilii Bracharen.* relati *in cap. placuit 10. quæst. 3.* confirmati *in Concilio Toletano 7.* relato *in cap. inter cætera 11. quæst. 3.*, ubi dicitur = *non amplius quam duos solidos unusquisque Episcoporum præfatæ Provinciæ per singulas Diœcesis suæ Basilicas, juxtà Synodum Bracharensem annua illatione sibi expectat*, & denuò *in cap. pastoralis de donat., & in cap. conquærente de Offic. Ordin.*

4. Debetur autem iste Census proprio Diœcesano ab Ecclesiis Diœcesis, *Rot. cor. Buratt. dec. 578. num. 10.* non obstante Consuetudine contrariâ non solvendi, quia non potest præscribi, juxtà opinionem *Piasec. in prax. part. 2. art. 2. de Statut. ab Episcop. facien. num. 13. Fagnan. in dict. cap. Conquærente num. 49. de Offic. Ordin.* Et licet videretur, quod per immemorabilem consuetudinem posse præscribi juxtà declarationem olim emanatam à Congregat. Concilii *3. Decembris 1944. in una Albinganen.*, quam refert (non tamen integram) *Pignatell. consult. 285., & duob. seqq. tom. 1.* in qua ad dubia tunc temporis proposita, nempe.

I. *An modernus Episcopus, qui nunquam adhuc exegit Cathedraticum possit pro præterito tempore, & in futurum exigere?*

II. *In qua quantitate, & qualitate monetæ possit illud exigere?*

III. *An à toto Clero, an vero à Beneficiatis tantum sit facienda exactio?*

Responsum fuit.

Ad I. Si Cathedraticum Episcopis antecessoribus aliquando fuit solutum, posse modernum Episcopum exigere?

Ad II. Exigi posse tantum duos solitos juxta juris communis dispositionem, & in monetâ antiquâ, juxtà illius æstimationem, non concurrente contrariâ consuetudine?

Ad III. Exactionem non esse faciendam à toto Clero, sed tantum ab Ecclesiis, Capellis, & Beneficiis, si ad eorum favorem non concurrat privilegium exemptionis, vel immemorabilis.

5. Nihilominus cum Episcopus Lavellensis in Synodo, Cathedraticum in præteritum non solutum, ab Ecclesiis sibi subjectis, nec non à Clero in futurum solvi debere statuisset, & Capitulum, & Clerus reclamando, hanc resolutionem opponerent, & nunquam ab immemorabili solvisse assererent, eadem Congregatio ad quam causa erat devoluta *sub die 18. Aprilis 1693.* rescripsit = *Examinetur formitèr Albinganen. 3. Decembris 1644. ad tertium dubium.*

6. Proptereàque reproposita deinde causa in plenâ Congregatione sub Dubio. *An Cathedraticum Episcopo debeatur, non obstante as-*

serta-immemorabili in contrarium. Die 6. Junii ejusdem anni Congregatio respondit = Deberi ad formam juris ab Ecclesiis, & Beneficiatis tantum: fuit enim animadversum, quod etsi immemorabilis fuisset probata, adhuc non poterat suffragari universis, sed alicui tantum Ecclesiæ in particulari, vel quoad quotam tantum *Ricc. decis.22. num.3., & 4. part.3.*, ubi in fine Decretum Sac. Congregat. Episcoporum allegat.

7. Hoc autem jus Cathedræ respicit legem Diœcesanam à quâ libera non sunt loca exempta, juxtà sensum *decis.1274. Coccin.n.1., & 6. Card. de Luca de jurisdict. disc. 38. num.6.*, ubi pro certo hoc habet, si habeant Parochiales unitas, licet *Barbos. de jur. Eccles. lib.3. cap. 20. per text. in cap. inter cætera 10. quæst.3.* teneat quod ab Ecclesiis Monasteriorum exigi non valeat: sicuti exigi non potest à Presbyteris non Beneficiatis, etiamsi in præteritum solvissent, ut respondit *Sac. Congregat. Episcoporum* contra Archiepiscopum Compsanum 15. *Januar.* 1694. qui vigore soliti exigere prætendebat à simplicibus Sacerdotibus annuatim jure Cathedratici julios quatuor: Neque ab illis qui ordinantur ad titulum Missæ communis; quæ datur tanquam Patrimonium non tanquam Beneficium pro congruâ substentatione ordinandi: solvi tamen debet à Seminario pro Beneficiis unitis, ut declaravit *Congregat. Concilii 21. Maii 1644. in Cathacen. lib.17. Decr. pag.409.*

8. Quantitas verò taxatur juxtà morem regionis rationabilem *Barbos. ubi supra num.11. Congregat.Concilii in Satrianen. 13.Februarii 1694. Tondut. quæst. benef. tom.1. part.2. cap.2. §.Primo num.6.* Et si mos non adsit à viciniori Cathedrâ, vel Provincia erit desumenda, & juxtà valorem, & æstimationem solidi antiqui, ut Congregatio declaravit in suprà relata Albinganen.

9. *DECIMÆ*. Decimæ debentur jure Divino *num.18., & 21. Exod. 22. Deut. 12.* Quota verò de jure Ecclesiastico *cap. Parochiam de Decim. cap. revertimini cap. Decimæ 16. quæst.1.Conc. Trident. cap.12. sess.25. de refor. Pirbing. in jus Can. lib.3. tit.30. §.2. num.117.* Et solo Rectori Parochialis debentur *Piasec. part.2. cap.4. artic. 9. de Decim.*, qui habet fundatam intentionem in jure: alii enim Clerici, qui sunt Parochorum Coadjutores, & inserviunt populo in Spiritualibus ex obligatione alicujus Officii Spiritualis: vel ratione tituli Beneficii, cui in primâ fundatione fructus Decimales fuerunt assignati, possunt de illis participare Sac.Congregation. Concilii in Farfen. 1. Septembris 1691. in responsione ad 1. *Pirbing. in jus Can. lib.3. tit.30. num.86.* nunquam tamen laici, ut infra.

10. Prædia, quæ solutioni Decimarum sunt obnoxia si ad manus Regularium transeant, transire cum hoc onere nemo dubitat, adeòut teneantur illas solvere Parochialium Ecclesiarum Rectoribus quemadmodum tenebantur laici priusquam bona ipsa in Monasteriorum proprietatem transtulissent, ut pluries auditis partibus, & examinatis privilegiis etiam PP. Societatis Jesu, declaravit Congregat. Concilii, & in specie *in Forosempronien. 2.Junii 1629. lib.14. Decr. pag.106., & in Poloniæ 17.Junii 1647. lib.17. pag.488.* Imò etiamsi bona essent data pro erectione Monasterii, Collegii, sive pro Dote Beneficii, quæ sunt immunia, à quibuscunque collectis, & oneribus, quamvis Cameralibus, ut declaravit plena Camera *in Maceraten. 1. Julii 1697., & Congregat. Boni Regiminis in Veliterna 27. Junii 1699.*, adhuc non eximuntur à solutione Decimarum: quia ista exemptio nunquam censetur concessa, nisi specificè per Papam concedatur cum derogatione *cap. nuper de Decim. Fagnan. ibid. numer.28., & seqq.* & si concedatur non suffragaretur eorum Colonis *Piasec. prax. part.2 cap.4. art.9. num.20.* Hocque amplia, ut Regulares, & Collegia Societatis Jesu teneantur solvere Decimas prædiales juxtà loci consuetudinem etiamsi in præteritum non solverint, ut respondit *Sacra Congregatio Concilii in Senogallien. 30. Augusti 1704., & in Firmana Decimarum 15. Junii 1697.*

11. Si Prædium ex quo decima solvitur mutetur, putà ex prato fiat agrum, & è converso, vel ex Prædio Urbano fiat rusticum, adhuc viget obligatio ad Decimam prædialem solvendam *cap. commissum de Decim. Pirbing. in jus Canon. lib.3. tit.30. num. 112., & 113.*, & idem est si loco frumenti, seminentur fructus, ex quibus alias Decima non debetur *Sac. Congreg. Concilii in Civitatis Ducalis 20. Maii 1649. lib. 18. Dec. pag. 604. cum aliis apud Tignatell. consult. 258. num.1., & seq. tom.1.*

12. Jus autem percipiendi, & exigendi Decimas transire non potest in laicum, cum illius sit prorsus incapax *cap.1. 16. quæstion.7. cap. causam quæ de præscr. cap. prohibemus cap. ad hæc cap. quamvis de decim. Monet. de decim. cap.5. quæst.3. num.57. Pac. Iordan. lucubr. tom.2. lib.10. tit.13. num. 48. Fagnan. in cap. cum Apostolica per tot. de his quæ fiunt à Prælat. sin. cons. Capit.*, & alibi communiter: Non obstante temporis cursu, & observantia Decimas exigendi, propter expressam juris resistentiam *in cap. dudum de Decim.*: Unde si quis illud exerceret, non nisi ex titulo nefariæ usurpationis acquisivisse censendum erit: cum enim Decimæ titulum spiritualem inseparabilem annexum habeant, commoditas fructus Decimales percipiendi (jus namque decimandi quatenus Spirituale est, nec Papa licitè concedere laicis potest) exerceri à laicis non potest, etiam si à Principe concessio, & translatio (quæ nec titulum coloratum tribuere valet) facta esset,

esset, nisi legitimâ potestate concurrente, quæ est penes solum Pontificem non autem apud Reges, vel Principes, ut communiter tradunt *Monet. uti supra num. 74. & 118. Pac. Jordan. num. 50.* latè *Pirbing. in jus Can. lib. 3. tit. 30. num. 137. ad 152. Passerin. in 3. lib. sext. decret. post tit. de sepult. quæst. unic. de jur. Decim. art. 11. num. 218. & 219. & seqq. Ventrigl. prax. par. 2. annot. 27. §. 2. num. 26. & 27. Rot. post Tambur. de jur. Abbat. dec. 92. & coram Coccin. dec. 1367. num. 12. & 13. & dec. 2168. à num. 12. & coram Cerr. dec. 643. num. 4. & 5.*

13. Quod adeò verum est, ut si Decimæ à titulis Clericalibus abstractis, & separatis Regi, vel Principi per Papam in feudum concedantur, non possunt per eos in alium laicum alienari, seu transferri, nisi id expressè in Indulto concedatur, prout loquendo de Decimis, seu tertiis Regibus Castellæ per Summos Pontifices elargitis, solidis fundamentis firmat *Amostaz. de caus. Piis par. 2. lib. 7. cap. 8. à num. 47. ad 60.* Et de alia concessione, ac translatione per Principem inferiorem facta favore laici Subditi, re mature examinatâ (approbando Votum D. Card. mei Petrucci) declaravit *Congr. Concilii in Gebennen. 4. Maii 1697. confirmata parte audita 20. Septembris 1698.*

14. *FRUTTI, ET EMOLUMENTI.* Præter jus Cathedratici, & decimarum, habet Ecclesia Cathedralis jus ad quartam, quæ debetur Episcopo ex relictis piis vigore *c. requisita, & c. ultimo de testam.* & vocatur quarta Canonica, quæ solvitur juxtà consuetudinem locorum *Sac. Congreg. Concilii in Vrgellen. 14. Februar. 1593.* non tamen debetur, neque detrahitur ex legato relicto pro maritandis Puellis, ut respondit *Sac. Congreg. Episcop. in Nucerina Paganorum 14. Septembris 1592.* Item debetur eidem Quarta Decimarum tanquam Parocho Parochorum, & Superiori Ordinario, & Pastori suæ Diœcesi, vigore *c. conquærente 16. de off. jud. ordin. c. de quarta de præscript. c. cum olim de cens. c. quoniam 13. de decim. ibique Fagnan.* nisi adsit contraria consuetudo: Item jus habet ad Quartam mortuariorum, de qua loquitur *gloss. in dict. c. conquærente*: quæ hodie ex generali consuetudine solvitur Parochis, & non Episcopo juxtà *Clem. dudum de sepult. in 6.* & juxtà Concilii Tridentin. dispositionem *c. 13. sess. 25. de reform.* in quantitate per consuetudinem regionis, & locorum solitâ, & præscriptâ *Congreg. Concilii in Ebredunen. 25. Julii 1695. in respons. ad 12. & in Mantuana 18. Junii 1699.* etiam à Regularibus, qui non sunt specialiter privilegiati: sed tantum per communicationem privilegiorum hanc quartam retinere prætenderent: quia talium privilegiorum communicatio non suffragatur in tertii præjudicium, ut in specie solutionis hujus quartæ tradit *Donat. prax. rer. regular. tom. 1. par. 1. tract. 7. de communicat. privileg. quæst. 14. num. 10. Rota coram Carpineo in Casalen. Quartæ funeralis 1. Julii 1665. & 18. Junii 1666. Concil. in dict. Ebredunen. in respons. ad 12.* Non tamen ab hæredibus defuncti, qui pro hac quartâ non gravantur, sed causa inter Parochum, & Ecclesiam tumulantem terminatur, ut respondit *Congreg. Episcop. & Regul. in Civitatis Castelli 14. Aprilis 1615. Nicol. lucubr. civil. lib. 4. tit. 15. de interdict. num. 26. limit. 10.* ubi Decretum Congreg. Concilii refert.

15. Item inter emolumenta connumerari possunt oblationes quæ spontè fieri solent â Populo Ecclesiis Cathedralibus, vel Parochialibus in quibusquam anni solemnitatibus, quæ si negligerentur, & non præstarentur juxtà solitum, cogi posset saltem officio Judicis ad perseverandum, ut placet *Navar. in manual. cap. 13. num. 19. Surd. de alim. tit. 1. quæst. 60. num. 6. & seqq. Ricc. prax. for. Eccles. resol. 296. num. 3. par. 4. Barbos. in c. ad Apostolicam per tot. de simon. & de jur. Eccles. lib. 3. cap. 23. num. 11. & 12. Tondut. quæst. benef. tom. 1. par. 1. cap. 39. num. 17.* Nam licet nemo ad offerendum compelli debeat: nihilominus, quia hujusmodi oblationes immediatè fiunt Deo, quamvis secundariò cedant in ministrorum usum, & utilitatem, ut sunt candelæ, panes oblati Altari, pecunia, ornamenta, & alia hujusmodi ut notant *Card. Bon. in oper. rer. liturg. lib. 2. cap. 8. §. 5. in fin. Tambur. de jur. Abbat. tom. 1. dispens. 15. quæst. 18. num. 1. vers. notandum quarto*; consuetudo illas præstandi per decennium servata, habet vim legis, obligandi, & continuanda est, ut probant supra allegatæ auctoritates.

16. Notarii, qui rogati sunt de Contractibus, legatis, aut donationibus, sive conventionibus favore Ecclesiarum, quarum vigore præstationes, & emolumenta annua eisdem debentur, & post publicationem edicti non manifestant, dicuntur consentire, & participes esse usurpationis: quia tenentur ex officio etiam nullo requirente ea revelare, alias peccant mortaliter *Vidal. de legat. inquisit. 1. num. 64. P. Felix. Potest. in examin. Ecclesiast. tom. 1. num. 2547. Navar. manual. confessar. cap. 25. num. 53. vers. tertiò peccat. Lazzar. quæst. can. sect. 3. quæst. 1. num. 5.* cum aliis allegatis *tom. 1. tit. 6. annot. ad form. 15. num. 8.* Et ideò attentâ gravitate culpæ, tàm in Synodo Æsina acta anno 1683. quam in alia Albanensi edita anno 1689. in utraque sub titulo *de Sacram. Pœnit.* inter casus reservatos, reponitur = *Legatorum piorum à Notariis ultra mensem dilata revelatio.*

17. *AI QUALI DI RAGIONE SI DEVONO.* Legatum relictum Sacristiæ, Valetudinario, vel Ecclesiæ pro cæra, & oleo, Monasterio bonorum incapaci non dicitur irritum, sed debet per Syndicum investiri pro adimplenda Testatoris voluntate, ut decrevit *Congr. depu-*

deputata apud Fagnan. in c. nimis prava num.52. de excess. prælat. & Sac. Congreg. Episcop. in Forosem. pronien.21. Augusti 1693. imò si gravetur hæres illud subministrare tenetur *Sac. Congreg. Concilii in Faventina 2. Martii 1697.*

18. Si verò fiat Virgini ad effectum nubendi, debetur etiam si efficiatur Monialis, quia matrimonium spirituale cum carnali pari passu ambulat *Sacr. Congr. Episc. in Pisauren. 26. Augusti 1616. Vivian. de jurep. lib. 6. cap. 1. num. 83. & 84.* Verùm si sit factum cum conditione, ut solvatur in manibus mariti pro dote, nec aliis, nec pro alia causâ: vel quod decente sine filiis legatum redeat ad hæredes legantis; tunc non poterit dari pro Virgine monacanda, ut respondit *Sac. Congr. Concilii in una Baren. 15. Septembris 1668.*

19. Et si fiat legatum pro constructione Ecclesiæ, tunc si res legata de sui naturâ fructifera est, aut ex eâ fructus percipi potuissent, debet solvi, & adimpleri una cum fructibus, ut habetur decisum in *Compendio privilegiorum Fabricæ Sancti Petri de Vrbe §.6. pag.36.* At si fieret ad opus illicitum, non cederet lucro hæredis, sed ad aliud opus licitum applicari deberet *Ricc. prax. part. 4. resol.279. num.3.*

20. Legatum item alimentorum præstandum juxtà præceptum Testatoris in Domo tantùm, si Legatarius fiat Religiosus debetur legatum Monasterio *Vivian. de jurep. d. lib. 6. d. cap.1. num.86.*

21. Item legatum factum personæ Ecclesiasticæ dicitur pium, & cadit sub privilegiis Fabricæ S. Petri de Urbe juxtà declarationem Congreg. hujus Tribunalis anni 1598. impressam *in Compendio privileg. pag.31. §.2.*

22. Et hic est notandnm, quod licet hæres non conficiens Inventarium teneatur de proprio ad solutionem legatorum piorum, prout declaravit *eadem Congreg. Fabricæ S. Petri anno* 1598. & patet ex pluries citato *Compend. privileg. pag. 38. §. 10.* attamen quidquid sit in foro fori, hæres in foro conscientiæ non tenetur ultra vires hæreditarias quamvis Inventarium non confecerit, ut de communi opinione testatur *Rot. coram Coccin.decis.1462. n.27.* ubi firmat, quod cum Ecclesia, & pia loca debeant vivere secundum conscientiam, non debeant exigere legatum ultra vires hæreditarias.

23. Si verò legatum fieret à Marito Uxori sub conditione *si Vidua remaneat, vel quamdiù statum vidualem servaverit*: eidem debetur legatum si Religionem ingrediatur *Vidal. de legat. inquisit.2.num.35.quem refert, & sequitur P.Felix Potest. in exam.n. Ecclesiastic. tom.1. num.2564.*

14. Item si fieret Juvenibus *vacantibus, & dantibus operam studiis legalibus*, deberetur legatum ita conceptum etiam Clerico danti operam Sacris Canonibus: quia studium Sacrorum Canonum dicitur studium legale cum sit medulla legum, & praxis juris civilis *Menoch. de arbitr. jud. cas. 425. num. 28. & seqq.* & ita declaravit *Sac. Congr. Concilii in Romana, seù Nicoteren.legati 14. Febr. & 30. Maii* 1699. in qua fuit admissus Sacerdos 27. annorum, licet ei opponeretur, quod in d. ætate, non esset amplius aptus studiis, allegabatur favore admissi *Amostaz. de caus.piis lib.4. cap.11. num.54.* Quod legatum deberetur etiam diviti, quia relictum pro erudiendis Juvenibus bonis artibus, & studiis, dicitur pium *Abb. cons.93. n.4. & 5. lib. 1. Rot. in Romana pecuniaria 2. Decembr. 1678. §. inter cætera coram V. Comite, & est favorabilior Dote Rot. decis. 349. num. 1. part. 14. rec. Mart. de success. legal. part. 4. quæst.18. art. 4. num.43. & plurib. seqq.*

Decreti concessionis Emphyteusis vigore Brevis.

FORMVLA II.

SUMMARIUM.

1. *Alienatio bonorum Ecclesiæ debet fieri causâ cognita, & constito de utilitate per veras probationes.*
2. *Concessio in Emphyteusim bonorum Ecclesiæ, debet fieri cum insertione Plantæ.*
3. *Alienatio bonorum Ecclesiæ quando dicatur utilis ostenditur.*
4. *Investitura facta ad tertiam generationem includit personam primi investiti: non tamen si in dispositiva dicatur ad* ejus, *vel* ipsius *tertiam generationem.*
   Beneplaciti tenor, & non partium preces attenditur.
5. *Investitura ad tertiam generationem dicitur finita, si ultimus de lineâ fiat Religiosus.*
   Investitura ad tertiam generationem dicitur ex pacto, & providentiâ.
   Monasterium in quo comprehensus in Investiturâ est Religiosus, non potest retinere bona Emphyteutica pro commoditate fructuum.
6. *Emphyteusis concessa ad tertiam generationem non extantibus masculis, transit ad fæminas etiamsi à Statuto excludantur.*
   Filii illegitimi non succedunt in Emphyteusi Ecclesiæ, etiamsi rescripto Principis sint legitimati.
7. *Prohibitio alienandi in Emphyteusi Ecclesiæ, omnem alienationem comprehendit (vocabulo latissimè sumpto.*
   Incisio Arborum, & impositio servitutis, sunt species alienationis.
   Emphyteuta deteriorans notabiliter rem Emphyteuticam in proprietate cadit in commissum.
8. *Caducitas incursa, & non declarata in vita alienantis, aut deteriorantis, quando possit declarari contra successorem ostenditur.*

9. Em-

9. *Emphyteuta finitâ lineâ potest repetere melioramenta, dummodò non adsit pactum in contrarium.*

10. *Jus congrui, seu prothomiseos repugnat æquitati naturali.*

Statuta concedentia jus congrui non suffragantur, nisi sint confirmata in formâ specificâ, & non comprehendunt Ecclesiasticos.

11. *Ecclesia Domina directa, finitâ lineâ, si non vult pro se retinere, tenetur de æquitate præferre proximiores agnatos lineæ finitæ.*

12. *Jus congrui, quod competit vigore Statuti, ligat Clericos Conjugatos.*

Non competit quando res fuit vendita consorti.

Neque quando Vicinus extrajudicialiter interpellatus respondit nolle emere.

13. *Scientia alienationis non sufficit ad amittendum jus prælationis, quando juxtà dispositionem Statuti, non fuerunt denunciatæ conditiones contractus.*

14. *Jus prælationis in venditione fundi censiti competit Domino Census quando vult pro se retinere.*

Non tamen habet hanc prælationem contra illos, qui habent jus prælationis à Statuto, vel aliâ Constitutione.

15. *Amortizzatio tunc dicitur fieri, quoties res emphyteutica transit in manus mortuas.*

Quid sint quindennia, & quid indictio demonstratur.

VISIS actis, & Processu desuper constructo, *ex quibus constat* alienationem, & concessionem in Emphyteusim bonorum Ecclesiæ N. loci N. in quantitate in precibus, *& in Planta producta designatorum*, & expressorum *cedere in evidentem utilitatem* ejusdem, facultate nobis à Sede Apostolica (seù Sac. Congregatione N.) delegatâ, licentiam concedimus N. nomine dictæ Ecclesiæ Instrumentum publicum Investituræ cum insertione Plantæ exponendi, & stipulandi favore N. ejusque filiorum, & descendentium *usque ad tertiam generationem*, cum obligatione solvendi canonem annuatim in summâ . . . . *& pacto non alienandi*, non incidendi arbores frugiferas, neque deteriorandi sub pœnâ caducitatis, & quod finitâ tertiâ generatione, omnia bona sub hujusmodi Emphyteusi comprehensa cum juribus; & pertinentiis suis: nec non quibusvis melioramentis desuper pro tempore quomodolibet factis, (*quæ hypothecari non possint*) ad dictam Ecclesiam pleno jure revertantur, absque eo quod Emphyteuta ejusque filii hæredes, & successores consanguinei, vel affines, aut alii quicunque illa retinere, seù separare, aut alienare valeant: neque renovationem Emphyteusis *jure Prælationis*, prothomiseos, *aut amortizzationis*, vel alio titulo prætendere possit, & cum aliis pactis in Emphyteusi Ecclesiasticâ à jure volitis, & de consuetudine apponi solitis, & non alias &c. & ita omni &c.

N. Judex Commissarius.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. *EX QUIBUS CONSTAT*. Per hanc expressionem datur intelligi quod alienatio rerum Ecclesiæ respicit illius utilitatem, debet fieri ser. ser. quamvis in Beneplacito hoc non exprimatur *Rot. decis.* 224. *num.* 11. *&* 12. *par.* 10. *recent.* & quod debet de eâ constare per veras probationes cognitione judiciariâ: & quod non stetur partium, seù Exequutoris assertioni: alias alienatio non obstante Beneplacito (nisi detur facultas in eo extrajudicialiter procedendo) nulla esset *Rota decis.* 36. *per tot. post Cenc. de cens. decis.* 94. *num.* 45. *&* 50. *par.* 7. *& coram Cavaler. decis.* 215. *num.* 4. ubi quod testes debent examinari ad instantiam Ecclesiæ alienantis, & deponere de utilitate, quæ præcisè adest de tempore alienationis *Rota coram eodem Cavaler. decis.* 288. *numer.* 5. *decis.* 387. *num.* 6. *part.* 16. *& decis.* 46. *num.* 11. *part.* 17. *recent.*

2. *ET IN PLANTA PRODUCTA DESIGNATORUM*. Ad evitandas usurpationes bonorum Ecclesiæ, & rei confinium ac identitatis confusiones, quæ frequenter lapsu temporis solent evenire, cauthela est, quod conficiatur Planta, & inseratur in Instrumento concessionis, cum vocabuli, mensuræ, & confinium individuali expressione, prout non semel injunctum fuisse vidi in licentiis alienationum concessis per Sac. Congregat. Episcoporum, & Regularium.

3. *CEDERE IN EVIDENTEM UTILITATEM*. Evidens utilitas dici potest, quod intercedat, cum creatur census ad quatuor pro centenario, ut extinguatur alius, qui erat ad sex, vel octo. Secundò, cum venditur ager, ad finem emendi alium uberioris fructus, & viciniorem, pro quo minores expensæ fiunt. Tertiò, quando alienatur res pro cujus manutentione magnæ fiunt expensæ, quæ fructus superant, vel absorbent. Quartò si res parum

rum fæcunda, vel Domus ruvinosa, quæ parvis expensis reparari, & coli non possit, concedatur in emphyteusim cum pacto, quod finità generatione melioramenta cedant Ecclesiæ, & alia quæ ad utilitatis verificationem conducunt adducit *Ros.de exequt.litter.Apostolic. par.1. cap.4. à num.313. usque ad 328.*

4. *VSQVE AD TERTIAM GENERATIONEM*. Investitura facta ad tertiam generationem regulariter includit personam primi investiti juxtà veriorem Sententiam quam tenet, & cum *Rot.* sequitur *Fulgin. de emphyt. tit. de contract. quæst. 2. à num. 1. cum sequent.* Secus autem si concessio in parte dispositivâ esset concepta cum dictione = *Ad ejus, vel ad ipsius* tertiam generationem: nam tunc persona primi investiti non includeretur *Fulgin. ibid. num.5. Rota coram Gregor. decis.522. num.1. ubi Add.*dicit hanc esse opinionem verissimam, & quod ab eâ in judicando non sit recedendum. Unde exequutor gratiæ, seû Beneplaciti, *si in evidentem*, Decretum primo, vel secundo modo concipere debebit, prout menti concedentis licentiam, & Beneplacitum alienandi congruentius convenire reperiet; nam Beneplaciti tenor, & non partium preces, neque Instrumentum in executionem illius celebratum ad hunc effectum attendendum venit *Rot. coram Seraphin. decis.868.num.1. & decis.34. num.48. par.12. recentior.*

5. Et hic est notandum, quod si ultimus de linea tertiæ generationis, esset Religiosus professus in aliquâ approbatâ Religione, tunc linea diceretur finita, & bona reverterentur ad Ecclesiam, etiam si Religio in qua professionem emisit, esset capax retentione bonorum: quia cum agatur de emphyteusi ad tertiam generationem, quæ dicitur ex pacto, & providentiâ *Rot.dec.407. num.4. par.4. recent.* Monasterium bona retinere non valet, neque pro sola commoditate fructuum ad vitam Religiosi, ut de veriori firmavit *Rota coram Cerro decis.271. num.12.* quam sequitur *Panimoll. decis.127. num.7. 8. & 9.* nam mors civilis ad effectum devolutionis (in hac specie emphyteusis) æquiparatur naturali.

6. Item sciendum, quod non extantibus masculis tertiæ generationis, compræhenduntur, & succedunt fœminæ, tum quia in Emphyteusi non agitur de conservandâ agnatione; tùm etiam, quia sub nomine descendentium complectuntur etiam fœminæ §.1. *Auth. de hæred. ab intest. veniunt. Peregrin. de fideicomm. artic.22.num.37. & artic.25. num.8.* & hoc procedit, & habet locum etiamsi fœminæ essent exclusæ à Statuto, ut latè probat, & nervosè substinet *Rocc. disput.64. per tot. tom. 1.* quod fortius procederet si emphyteusis esset transitoria ad hæredes, sub cujus nomine compræhenduntur fœminæ prout masculi *Rot. coram Buratt. decis.596. num.5.* cum aliis cumulatis *à Barb. appellat. 113. num.31.* Non tamen transiret ad filios illegitimos, qui licet non sint incapaces jure acquirendi, sunt tamen incapaces, & exclusi jure succedendi in emphyteusi Ecclesiastica, etiamsi rescripto Principis essent legitimati: quia requiritur expressa legitimatio habentis potestatem ad dicta bona ut probant in terminis *Gratian.discept.218.n.40. & plurib. seqq. Sperell. dec.73. per tot.*

7. *ET PACTO NON ALIENANDI.* Prohibitio alienationis in emphyteusi Ecclesiasticâ omnem alienationem (vocabulo latissimè etiam sumpto) compræhendit, sive per contractum, sive per ultimam voluntatem *Rot. d. dec.271. n.16. cor.Cerro, Panimoll. dec.127. nu.12.* & compræhendit incisionem Arborum frugiferarum, quæ cum sit species alienationis Emphyteuta eas incidendo cadit à jure suo *Capon. discept. for. 271. num.20. Panimoll. dec.78. num.13. & 14.* imò constitutionem servitutis, sive realis, sive personalis *Barb. appellat. 14. num:10. Ventrigl. in prax. Annot.1. §.2. num.17. Pesserin. de stat. homin. tom.1. quæst.185. artic.7. num.303.* si verò Emphyteutâ non alienaret; sed in re emphyteutica malè versaretur deteriorando illam notabiliter, dolo, vel culpa caderet in commissum, ut probat *Joseph Ludovic. decis. Perusin. 94. per tot.* nam cum agat contra naturam contractus potest expelli per *text. in Auth. qui rem Cod. de Sacr. Eccles. Fulgin: de Emphyt. tit. de var. caduc. quæst.2. per tot. ubi num. 25.* dicit quod vera sit conclusio, dummodo tria copulativè concurrant. Primò, quod deterioratio sit magna arbitrio Judicis. Secundò quod deterioratio sit in proprietate respectu rei, & non fructuum. Tertiò, quod deterioratio processerit, ex dolo, latâ culpâ, vel levi, & concordat *Leo Thes. for. Eccles.par.4. cap.1. num.32. & 33.*

8. Quid autem si caducitas ob alienationem, vel magnam determinationem incursa, declarata non fuerit in vita alienantis, vel deteriorantis? an inquam possit declarari contra successorem *Tondut. quæst. benef. tom.2. part.3. cap.198.num.2. Paris. de resign.lib.6. quæst.3.n.26.* dicunt, quod caducitas per authorem incursa, & eo vivente non declarata, possit contra illius successores, & bonorum possessores declarari, & tenuit etiam *Rota coram Buratt. dec.617. num.7.ibique Add. num.9.* qui huic conclusioni dat tres limitationes. Prima ut non procedat in devolutione ipso jure incursâ, ut quando adest pactum quod Emphyteuta cadat ipso jure, & facto si non solvit: quia tunc caducitas potest quandocunque declarari etiam contra successorem. Secunda, ut non procedat, quando Dominus ignoravit caducitatem per prædecessorem Emphyteutam fuisse incursam, quia etiam tunc contra successorem agi possit. Tertia, ut non procedat conclusio in ea devolutione, quæ incurritur vigore pacti; Primam, & secundam limitationem reassumit,& sequitur *Fulgin. de Emphyt. tit.*

tit. de var. caduc. quæst.8. per tot., & approbat *Rot. coram Gregor. decis.529. num.17., & 18.*, ubi *Add. n.24.* addit aliam, nempè ut non procedat conclusio in devolutione ipso jure incursâ, quæ vult ut possit declarari etiam contra successorem: quod tamen non sequor, nisi in casu quod alienatio esset prorsus inexcusabilis juxtà sententiam *Clari*, *& Corbul.* quos refert *Fulgin. d. quæst.8. n.13.*

9. *ET QUÆ HIPOTHECARI NON POSSINT*. Quia Emphyteuta generatione finitâ, de jure communi non perdit melioramenta; sed potest illa repetere *Fulgin. de Emphyt. tit. de melioram. quæst.2. nu.1., & seqq. Rocc. disp. select. cap.65. num.33., & 34. tom.1.* imò hypotecare, super illis censum imponere *Gratian. discep.43. nu.11. Rocc. d. cap.65. num.36. Rot. coram Merlin. decis.546. nu.21., & coram Zarat. dec.59. n.7. 9., & 13.* ideò in decreto concessionis apponitur conditio, quod unà cum bonis ad Ecclesiam finitâ lineâ devoluantur, & non hypotecentur, in hoc enim pacto propriè verificatur evidens utilitas Ecclesiæ, & ideò servandum *Fulgin. d. quæst.2. nu.21. Rocc. d. cap.65. nu.37.* Pactum tamen reversionis, & acquisitionis melioramentorum favore Ecclesiæ ex partium conventione, & Sedis Apostolicæ approbatione modificari, & restringi poterit; dummodò evidens utilitas aliundè habeatur, cum quâ, formula decreti erit regulanda, & variauda.

10. *JURE PRÆLATIONIS*. Quia plerisque in locis Statuta laicorum dant Vicinis prælationem in venditione, & alienatione bonorum Vicini, quod vocant jus congrui, seù prothomiseos: quod licet sit nimiæ asperitatis, & æquitati naturali repugnet, ut dixit *Rot. coram Coccin. dec. 2229. à nu.16. ad 20. inclusive*; & quod hujusmodi Statuta tanquam exorbitantia, & odiosa non suffragentur, nisi reperiantur à Principe confirmata in formâ specificâ ut in individuo firmavit *Rot. coram Merlin. dec.740., & coram Buratt. dec.6. num.1., & 8.*, & sequitur *Card. de Luc. de servit. disc.71. nu.10., & seq.*, & quod non compræhendant Clericos, & Ecclesiasticos, sive emptores sint, sive venditores *Bellett. disp. cleric. part.1. de exemp. cleric. à Stat. sæcular. §.4. num.41., & 42. Sperell. dec.11. n.11. Card. de Luc. d. disc.71. num.4., & 5. Conciol. ad Stat. Eugub. lib.1. rubr. 55. num.4., & tribus seqq.*, adhuc non desunt qui tenent contrarium, nempè quod jus congui seù retractus vigore Statuti possit exerceri saltem passivè contra personas Ecclesiasticas, vt videre est apud *Marant.* (coripheum hujus sententiæ) *resp. 8. post prax. aur.*, quem rejiciunt *Sperell.*, *& de Luc.* ideò ad cauthelam exprimitur in decreto, quod hoc jure, quatenus bona in alios transeant, vel concessio renovetur, non possint uti.

11. Verum est tamen, quod si finitâ lineâ tertiæ generationis, nollet Ecclesia pro se retinere, (prout potest, nec cogitur renovare, nisi bona sint ad instar allodialium, & renovari solita *Fulgin. de emphyt. tit. de renov. quæstion.1. num.28., & 29. Caren. resol.4. num.1., & seqq.*) sed vellet novam investituram facere, teneretur ex æquitate habitâ ratione melioramentorum per prædecessores factorum præferre proximiores Agnatos lineæ finitæ *Fulgin. ibi num.69. Cardin. de Luc. de emphyt. disc.12. num.12. Rocc. disp. select. 63. num.2. tom.1.*

12. Cœterum jus congrui, quod competit vigore Statuti ligat Clericos Conjugatos, ut declaravit *Sac. Congregat. Immunit. in Beneventan. 15. Maii 1637. lib.3. Dec. Paul. pag.30. à tergo*; & inter laicos non competit, quando res alienata vendita fuit consorti, ut probat *Illustriss. Zul. ad Stat. Favent. lib. 6. rubr. 10. num. 48.*, neque quando Vicinus etiam extrajudicialiter requisitus, & interpellatus respondit nolle emere: nam si posteà pœniteret, remaneret exclusus à retractu, non obstante quacumque formâ à Statuto traditâ, & non servatâ *Magon. decis. Florent.40., & decis. 118. per tot. Gratian. discept. 433. num.71. & seqq.* quos sequitur *Sabell. in summ. divers. tract. tom.5. var. resol. cap.68. numer.56.*, & ratio ea est: quia interpellatio ad formam Statuti facienda respicit solemnitatem, & non substantiam actus, qui ad hunc effectum, etiam per scientiam extrajudicialem impletur, ut advertit *Gratian. d. discept. 433. num.72., & 93.*

13. Quod secus dicendum esset, quando statutum non solum interpellationem fieri mandaret, sed vellet ulterius, quod Vicino denunciarentur pacta, & conditiones quibus vendenda sit res: nam tunc sola scientia alienationis ad admittendum jus prælationis non sufficeret, nisi forma Statuti esset servata, ut de interpellatione faciendâ Censuario vigore Bullæ Pianæ in puncto firmat *Rota coram Cels. dec.163., & seqq.*, ubi *num.10.*, quod nec sufficeret si esset facta Procuratori.

14. At hic advertendum venit, quod licet Domino Census, vigore dictæ Bullæ Pii V. *Bullar. nov. tom.2. la 79. sub §.6.* competat jus prælationis in venditione fundi censiti, etiamsi venditio sequâtur facto Judicis per subhastationem juxtà *decis. Gregor. la 193.* confirmata *coram Dunozzett. Sen. decis. 337. num. 12.*, hoc tamen procedit quando vult pro se retinere, non autem si vellet illud cedere Amico, vel extraneo *Cenc. de cens. in addit. ad part.2. cap.2. quæst.1. art.3. num.4., & 5. pag. mihi 37.*, quem sequitur *Ciarlin. contr. cap. 121. num.40., & 41.* Item quod Censuarius retrahens fundum, non potest in pretio computare sortem Census, sed tenetur integrum pretium deponere *Cenc. de cens. part.2. cap.2. quæstion. prima artic.4. numer. 15., & seqq. Rota post eundem decis. 159. num.4. Sabell. in Summ. div. tract. tom.5. resol.36. num.5.* Item, quod Dominus Census, non

præ-

præfertur in emptione fundi censiti Inquilino, Vicinio, Consorti, nec aliis jus prælationis habentibus à Statuto, vèl alia Constitutione *Gratian. discept.876. num.2., & 3. Add. ad Buratt. decis. 937. num.23. Rota coram Merlino decis. 386. n.15. cum seqq.*

15. *AUT AMORTIZZATIONIS*. Tunc dicitur fieri amortizzatio quoties bona Emphyteutica consentiente Domino directo, remanent penes manus mortuas, solutis quindenniis, aut datâ indemnitatis compensatione, secundum regionis morem ad tradita per *Tondut. quæstion. benef. tom. primo part.1. cap.46. num.4. Card. de Luca de emphyt. disc.28. num.7. Panimoll. decis.4. num.32., & 33. Capon. disc.376. numer. 19. Rota coram Coccin. decis.1357. num.15.,* & passim alibi. Quindennium autem nil aliud est, quam solutio laudemii singulis quindecim annis; & hoc introductum fuit ad reddendam Ecclesiam capacem bonorum Emphyteuticorum; & ad reddendum indemnem Dominum directum, nè amitteret spem laudemiorum. Hoc autem genus quindenniorum, parum differt à solutione quindennialì, quæ fit Cancellariæ Apostolicæ vigore Constit. Apostolicarum innovatarum à Clemente X. *Constit. 50. Bullar. nov. tom.6.* pro Beneficiis unitis, cum enim per unionem amplius non vacent, nè Annatistæ priventur jure Suarum Annatarum, super verisimili supposito, quod illorum vacatio, & annatæ solutio contingere possit singulis quindecim annis, reiteratur illius solutio de quindennio in quindennium, ut ad ornatum dixit *Rot. coram Cerr. decis.2. num.13., & 14.* Suntque ad instar *indictionum*, quas Cæsar Augustus subrogavit Olimpiadibus, ita dictæ ab indicendo, cum enim Romani omnibus gentibus imperarent, omnibus tributa indixerunt, & quæ eis trino lustro digesta solvebantur, primo lustro aureum, secundo argentum, tertio æs exolvere Collectores perurgebant, & quarto lustro rursus à principio repetebatur: & sic junctis tribus quinquenniis, quindecim annorum indictiones singulæ institutæ sunt, ut observat *Pithæus in Codic. lib.1. tit. 12. de his qui ad Eccles. &c. ad Edict. Reg. post leg.4. ab eod. relat.*

Decreti renovationis Emphyteusis.

FORMULA III.

SUMMARIUM.

1. *Res Ecclesiæ dicitur alienari solita quando præcessit una concessio Solemnis, vel duæ effectum sortitæ per spatium 40. annorum, vel ubi bona redacta sunt ad instar allodialium.*
2. *Bona Emphyteutica devolutâ Ecclesiæ ob non solutum canonem, possunt investiri etiam extraneis.*
   Bona Ecclesiæ, renovari solita devoluta, incorporata mensæ Ecclesiæ non possunt denuò investiri sine Beneplacito Apostolico.
3. *In Emphyteusi hæreditaria, proximiores sunt reinvestiendi, quando non adest hæres ultimi investiti.*
4. *Laudemium debetur Domino directo ab emptore ad rationem duorum scutorum pro centenario.*
   Laudemium debetur etiam si fiat alienatio cum pacto redimendi.
   Item si res emphyteutica transferatur vigore legati, aut Donationis.
5. *Ecclesia Domina directa, non potest (concedendo renovationem), primam Investituram alterare in substantialibus, sine beneplacito Apostolico.*

VISIS precibus, & attentis narratis; constitoque nobis, quod bona in illis expræssa, licet de directo Domino Ecclesiæ N. existant, solent *de Consuetudine* (sive ex concessione Apostolica, sive Concordia) lineâ finitâ, denuò Agnatis proximioribus, ac etiam successoribus non Agnatis concedi, & reinvestiri: ideò *soluto solito laudemio*, ac reservato canone: nec non expressis eorundem bonorum hodiernis finibus, licentiam, & facultatem concedimus N. exponendi, & stipulandi Instrumentum renovationis Emphyteusis favore N. ejusque filiorum, & descendentium *ad formam præcedentium Investiturarum*, & non alias &c. omni &c.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. *DE CONSUETUDINE*. Res Ecclesiæ dicitur solita locari, & in Emphyteusim Dari quando præcessit, aut unica concessio solemnis, & valida absque alio lapsu temporis, aut duæ concessiones minus solemnes effectum sortitæ per spatium quadraginta annorum, ut

ut pluries firmavit *Rot.*, *& præsertim coram Argnell. dec. 118. num. 4. & 5. & coram Bich. dec. 383. nu. 52.* ubi aliæ decis. allegantur: vel ubi bona Emphyteutica sunt redacta ad instar bonorum allodalium, & transeunt ad hæredes etiam extraneos, in quibus finitâ lineâ tenetur Ecclesia Investituras renovare favore proximiorum, nec valet pro se retinere, prout contingit in toto Statu Urbini, Romandiolæ, Abbadiæ Farfen. Diœcesi Æsina, & frequenter alibi, & de his locis *Cardinalis de Luc. de Emphyt. disc. 5. 6. 7. & 62. Rot. coram Celso dec. 192. & dec. 232. & coram Bichio dec. 57. dec. 377. par. 14. rec. & in Æsina immissionis 26. Junii 1682. coram Paulutio confirmato 5. Julii 1684. coram Ursino.*

2. Verùm etiam in his locis, si bona Emphyteutica devolverentur ob canonem non solutum, posset declaratâ caducitate, Ecclesia Domina directa quemlibet aliam personam investire, quia consuetudo, sive Statutum renovandi intelligitur de devolutione ob lineam finitam, non autem si Emphyteuta cadat in commissum *Rot. dec. 218. num. 7. & seqq. par. 16. rec.* quæ decisio loquitur in terminis Indulti Urbani VIII. pro Statu Urbini, *& in Nullius seu Senogallien. bonorum 13. Junii 1695. §. minus adversatur coram Muto.* Aut si bona renovari solita, jam essent devoluta, & incorporata mensæ Ecclesiæ, tunc enim non posset fieri nova Invenstitura nisi obtento Beneplacito Apostolico, *Ricc. prax. par. 1. resol. 76. num. 8.* ubi declarat quando ad hunc effectum res mensæ incorporata dicatur, nempè si Prælatus eam describi fecerit inter alia bona mensæ, vel fructus inde perceperit.

3. Item advertendum, quod licet ex consuetudine, statuto, vel concordiâ, renovationes talium bonorum fieri debeant proximioribus agnatis: hoc intelligitur quoties ultimus investitus decederet nullâ factâ dispositione, quo casu ad exclusionem Domini directi proximior esset investiendus: secus autem si adsit hæredis institutio; quia tunc hic quamvis extraneus, præfertur proximiori, ut in puncto firmavit *Rot. coram Cavallerino in Æsina 14. Martii 1692. §. quandoquidem*: ea fundamentali ratione, quod quando Emphyteusis est hæreditaria, & bona redacta sunt ad instar allodialium, compræhendatur sub universali hæredis institutione.

4. *SOLUTO SOLITO LAUDEMIO*. Laudemium regulariter, & de jure debetur Domino directo ab emptore ad rationem duorum scutorum pró centenario *l. fin. Cod. de jur. emphyt.* ibique DD. At quia consuetudine, statuto, vel pacto minui, & augeri potest ut dicit *Fulgin. de emphyt. tit. de laud. quæst. 1. num. 5.* ideò dicitur in formula quod solvatur solitum laudemium, Solvi autem debet laudemium non solum quando fit renovatio propter lineam finitam; sed etiam quando res emphyteutica transit in extraneum, vel aliam Ecclesiam vigore contractus etiam cum pacto redimendi, *Niger. de laudem. par. 2. quæst. 5. art. 1. num. 24.* aut legati, aut donationis *Fulgin. ubi supra quæst. 6. num. 2. Panimoll. dec. 4. num. 13. 26. & 27. Rota coram Coccin. decis. 2314. num. 1.* dummodò legatarius, vel donatarius non sit de compræhensis in Investiturâ, quia dum alienatio fit inter compræhensos laudemium non debetur *Fulgin. ubi supra quæst. 5. per tot.* ubi dat limitationes.

5. *AD FORMAM PRÆCEDENTIUM INVESTITURARUM*. Per hanc clausulam datur intelligi quod Ecclesia, quæ concedit renovationem, non potest primam Investituram in substantialibus sine Beneplacito Apostolico alterare, putâ de gentilitia, seù ex pacto, & providentiâ in hæreditariam, vel de tertia ad quartam generationem concedere *Redoan. de reb. Eccles. non alien. quæst. 61. num. 5. Rot. decis. 165. num. 10. par. 10. recent. & coram Coccin. decis. 2264. à num. 45.* & hoc procedit non solum in præjudicium sui ipsius, sed neque in Investitura comprænsorum, quando est ex pacto, & providentiâ, & acquisita titulo lucrativo, putâ per solutionem canonis mediocris summæ, & cum promissione meliorandi, tunc enim primus acquirens non potest præjudicium inferre vocatis *Mariscott. var. resol. lib. 1. cap. 74. num. 3. Rota coram Cocc. decis. 1543. num. 3. & decis. 55. num. 19. part. 10. recent.*

Decreti permissionis alienationis vigore Beneplaciti Apostolici.

FORMULA IV.

SUMMARIUM.

1. *Beneplacitum Apostolicum pro alienatione bonorum Ecclesiæ semper continet clausulas conditionales verificandas causâ cognitâ.*
   Clausula = si causa per te diligenter cognita, *contenta in Brevi in formâ Significavit, non est verificanda judicialiter, sed per solum juramentum impetrantis.*
2. *Beneplacitum Apostolicum potest præcedere, & subsequi contractum alienationis, dummodò non tradatur possessio.*
   Alienans bona Ecclesiæ cum clausula = Salvo Beneplacito Apostolico, nec alias aliter &c. *non excusatur ab incursu pœnarum.*
3. *Alienans bona Ecclesiæ per Procuratorem, non incurrit pænas Extravag. Ambitiosæ, si tradatur possessio ante impetrationem Beneplaciti.*
4. *Pœnæ Extravag. Ambitiosæ sunt in viridi observantia, & allegantur Decreta, & num. 5. 6. & 7.*

8. *In materia incursus censurarum in alienatione bonorum Ecclesiæ sequenda est opinio Sacr. Congregationum.*
Bona fides sincera, vel ignorantia facti probabilis excusat alienantes ab incursu censurarum.
9. *Confessarius non potest absolvere à censuris incursis ob alienationem bonorum Ecclesiæ.*
Censuræ latæ à jure, vel ab homine Papæ non reservatæ, Episcopo reservatæ censentur.
10. *Censuræ latæ contra alienantes bona Ecclesiæ sunt ex praxi reservatæ.*
Alienantes bona Ecclesiæ sine Beneplacito censuras à Concilio Trident. inflictas incurrunt, & num.11.
12. *Beneplacitum Apostolicum exigitur pro solvendo ære alieno illius, qui bona Ecclesiæ reliquit.*
Compromissum de rebus Ecclesiæ fieri non potest sine Beneplacito.
Compromissum de re spirituali non fit in laicum.
13. *Extravagans Ambitiosæ est ubique servanda, nec allegari potest, non usus, & num.14.*
15. *Beneplacitum Apostolicum ex lapsu temporis non præsumitur intervenisse, nisi agatur de contractu Ecclesiis favorabili.*
Beneplaciti præsumptio cessat ubi ex inspectione Instrumenti apparet solemnitates non fuisse servatas.
16. *Regulares alienantes, seu hypotecantes bona Monasterii absque Beneplacito, pœnas in Decreto Urbani VIII. contentas ipso facto incurrunt.*
17. *Regulares non possunt retinere Aromatarium, nisi pro usu Religiosorum.*
18. *Regularis promotus ad Episcopatum recuperat jus succedendi in bonis Agnatorum favore suæ Cathedræ, & num.19.*
20. *Religiosus egrediens à Religione facto Papa, non recuperat bona tertio jam quæsita.*
21. *Assertio Judicis acta vidisse probat productionem, non autem Notarii.*
22. *Beneplacitum subreptitiè obtentum nihil prodest, & exequi non debet.*
Adagium, quod Papa censeatur habere omnia jura in scrinio pectoris, quomodò intelligatur.
23. *Beneplacitum est subreptitium si bona sunt litigiosa, & non fuit facta mentio de lite.*
Item si Testator reliquit bona Ecclesiæ cum prohibitione alienationis, & nihil de hoc fuit Papæ narratum.
Clausula quorum tenores *nihil operatur in his, quæ sunt facti.*
Scientia Papæ præsumpta non sufficit, ubi requiritur vera.

VISIS juribus, & testium depositionibus formiter inductorum, ex quibus constat alienationem bonorum Ecclesiæ N. loci N. in *Beneplacito Apostolico* (sive licentia Sac. Congregationis) nobis exhibito, *& in actis producto* contentorum cedere in evidentem utilitatem d. Ecclesiæ, causasque in precibus S. Sedi expressas *veritati niti*, & coram Nobis verificatas esse, ideò vigore facultatis in eodem Beneplacito tributæ, dicimus, & declaramus esse locum alienationi petitæ, & licuisse, & licere N. dictæ Rectori bona in Actis specificata, & alienare, & distrahere pro pretio scutorum . . . ad effectum tamen pretium præfatum retrahendum integrè reinvestiendi (*sive convertendi*, *sive deponendi* &c.) in. . . . juxtà formam præscriptam in d. Beneplacito, & non alias, de cujus adimplemento infra . . . . d. Rector in actis nostræ Curiæ constare faciet sub pœnis arbitrio, ac etiam censurarum, & ita licentiam alienandi concedimus omni &c. Datum.

Ita pronunciavi Ego N. Vic. Gen. Judex Commissarius.

Latum, & publicatum fuit supradictum Decretum per d. N. in . . . die . . . anno . . . . præsentibus N. N. & N. N. testibus &c.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. *IN BENEPLACITO APOSTOLICO*. Beneplacitum Apostolicum super alienatione bonorum Ecclesiarum, & locorum Piorum Ecclesiasticorum, sive expediatur per Datariam, sive à Congregationibus Concilii, & Episcoporum, & Regularium, habet regulariter in ventre clausulas, quæ reddunt gratiam conditionalem, & quæ non nisi causâ cognitâ verificandæ sunt; cum inducant formam per Exequutorem præcisè servandam, ut dixit *Rota coram Dunozz. Sen. dec.52.n.2. & coram Jun. dec. 731. num. 49.* in quibus decisionibus firmatur, quod executores Beneplaciti nulliter gesserant propter neglectam clausulam = *ac bonis prædictis prius coram vobis specificatis* (Quid quid sit de executione Brevis expediti

pediri soliti pro rebus deperditis in forma *significavit*, in quo continetur clausula = *si causa per te diligenter cognita &c.* nam non est necesse, quod examinentur testes, sed sufficit, quod impetrans juret Capitula in monitorio contenta esse vera, ut respondit *Congregat. Episcoporum in Firmana 17. Januarii 1594.*)

2. Beneplacitum potest præcedere, & etiam subsequi contractum alienationis, dummodò non tradatur possessio juxtà *Consil. 1. Navar. de reb. Eccles. alien., vel non*, & de stylo Curiæ testatur *Corrad. prax. disput. lib. 9. cap. 6. nu. 18.* Si enim ante impetratum Beneplacitum traderetur emptori possessio, alienans, pœnas Paulinæ Constitutionis non evaderet; etiamsi possessio esset data cum clausula reservationis Beneplaciti, seù cum conditione = *Salvo Beneplacito Apostolico, nec alias aliter, nec alio modo, Genuen. prax. Cur. Archiep. Neap. cap. 50. Donat. prax. rer. regular. tom. 1. part. 2. tract. 14. quæst. 25. num. 5.*, nisi fortè bona fides, aut ignorantia probabilis illum excusaret ad tradita per *Quarant. in Summ. Bullar. verb. alienatio num. 50.*, quem omnes sequuntur, ubi plures causas excusationis ab incursu pœnarum d. Extravag. adducit *Corrad. prax. disp. lib. 9. cap. 6. num. 17. Panimoll. decis. 54. num. 13., & 14. Sac. Congregat. Concilii in Tarentina 9. Aprilis 1701.*, in qua cum adesset abusus locandi Capitularibus ad vitam bona Ecclesiæ absque Beneplacito Apostolico, & quæreretur ân locationes substinerentur, & an incidissent in pœnas Extravag. ambitiosæ: responsum fuit *ad utrumque negativè*.

3. Sicuti pœnam dictæ Extravagantis alienans non incurreret, quando alienatio esset facta per Procuratorem cum reservatione Beneplaciti, qui tradidisset ante illius impetrationem, possessionem: quia mandatum, non censetur datum ad delinquendum, nec ad illicita, nec ad obligandum Dominum ad pœnam *Sebast. Medic. de regul. jur. part. 1. regul. 1. num. 65., & 94.*, & in terminis alienationis bonorum Ecclesiæ *Ricc. in prax. part. 1. resol. 44. num. 2., & 3.*

4. Et hic lectorem moneo, quod nonnulli DD. asserunt pœnas extrinsecas excommunicationis inflictas contra alienantes in *Extravag. ambitiosæ*, non esse usu receptas, neque locum habere in locatione bonorum ultrà triennium facta, & hujus sequelæ sunt *Barb. offic. Episc. alleg. 50. num. 235., & alleg. 95. num. 49. Pirbing. in jus can. lib. 3. tit. 13. num. 56.*, & alii apud ipsos: quod tamen erroneum puto; cum praxis Sac. Congregationum totum oppositum quotidie doceat, ut mox patebit; etenim Congr. Concilii in una *Florentina* pluries, partibus informantibus, proposita nempè *7. Junii, & 20. Septembr. 1692., & 18. Aprilis 1693.* declaravit Cappellanum qui ad vitam locaverat bona Cappellaniæ, incurrisse Censuras d. Paulinæ.

5. In alia *Segnien.* proposita 15. *Martii* 1692. contra Provincialem N. qui calices, & patenas Ecclesiæ antiquatas, & usu quotidiano amplius non accomodas sinè beneplacito alienaverat, incidisse in pœnas d. Extravag., & Sac. Canonum declaravit, quod pro absolutione esset supplicandum SS. non obstante, quod Provincialis allegaret licentiam, & approbationem Capituli generalis.

6. Decretis Congreg. Concilii famulantur declarationes Congr. Episcop., & Regular. Nam in una *Beneventana* 15. *Januarii* 1619. proposita, quod Canonici Collegiatæ Ecclesiæ Beneventanæ bona stabilia alienassent sinè beneplacito fuit rescriptum = *Illustrissimi Sac. Congr. Patres Archiepiscopo qui annullet Contractus, & Canonicos qui alienarunt in pœnas Paulinæ incidisse declaret, neque Sede Apostolicâ vel Sac. Congreg. inconsultâ absolvat scribi mandarunt.*

7. Et in alia *Tropien.* in qua Abbas Ord. Cistercien. cum licentia Diffinitorii alienaverat vigore *c. terrulas* diversa Prædiola cum utilitate Monasterii; proposito dubio an esset incursus in Censuras *Paulinæ, die 11. Januarii* 1692. rescriptum fuit = *Detur facultas Archiepiscopo S. Severinæ absolvendi, & confirmandi contractus, quatenus sint utiles.*

8. Ex quibus bene deducitur, quod in hac materia incursus censurarum ob alienationem factam sine Beneplacito Apostolico, non sit procedendum cum sententia Doctorum forensium, qui innixi in verbo *præsumpserit*, in Bulla Paulina contento opinantur, quod pœna ista non incurratur, nisi dolus, & temeritas, (quæ delictum redoleat,) concurreret, à quo quælibet causa excuset, inter quos adest *de Luc. de alien. disc. 1. num. 99., & disc. 51. num. 3. Passerin. de stat. homin. tom. 1. quæst. 185. artic. 7. num. 669.*, & alii plures: sed sequenda sit opinio tuta dd. Congregationum) ad quas pertinet interpretatio d. Constitutionis) quæ excusat alienantes ab incursu censurarum, quoties adest bona fides sincera, vel ignorantia facti probabilis, vel etiam juris in personis non ita peritis, vt sapide tradit *Ricc. in prax. part. 1. resol. 132., & Nicol. lucubr. civil. lib. 2. tit. primo de rer. divis. numer. 29. vers. ult.*

9. Item infertur, quod non sit verum (vel saltem valde dubium) assertum *Donati prax. rer. regular. tom. 1. part. 2. tract. 14. quæst. 92.* nempè, quod cum Excommunicatio *Paulinæ* non sit reservata, possit à quocunque Confessario absolvi: nisi ad excusandum hunc Authorem dicere velimus, quod firmare voluerit, Confessarium ad hoc ab Episcopo approbatum absolvere posse, ex illa communi, & recepta Sententia, quod Censuræ à jure, & Constitutionibus Apostolicis latæ, si sibi Papa non reservavit, Episcopo reservatæ censeantur de qua apud *Sayr. de censur. lib. 2. cap. 19. num. 2., & in specie de hac censura*

8. *In materia incursus censurarum in alienatione bonorum Ecclesiæ sequenda est opinio Sacr. Congregationum.*
Bona fides sincera, vel ignorantia facti probabilis excusat alienantes ab incursu censurarum.
9. *Confessarius non potest absolvere à censuris incursis ob alienationem bonorum Ecclesiæ.*
Censuræ latæ à jure, vel ab homine Papæ non reservatæ, Episcopo reservatæ censentur.
10. *Censuræ latæ contra alienantes bona Ecclesiæ sunt ex praxi reservatæ.*
Alienantes bona Ecclesiæ sine Beneplacito censuras à Concilio Trident. inflictas incurrunt, & num.11.
12. *Beneplacitum Apostolicum exigitur pro solvendo ære alieno illius, qui bona Ecclesiæ reliquit.*
Compromissum de rebus Ecclesiæ fieri non potest sine Beneplacito.
Compromissum de re spirituali non fit in laicum.
13. *Extravagans Ambitiosæ est ubique servanda, nec allegari potest, non usus, & num.14.*
15. *Beneplacitum Apostolicum ex lapsu temporis non præsumitur intervenisse, nisi agatur de contractu Ecclesiis favorabili.*
Beneplaciti præsumptio cessat ubi ex inspectione Instrumenti apparet solemnitates non fuisse servatas.
16. *Regulares alienantes, seu hypoteca ntes bona Monasterii absque Beneplacito, pœnas in Decreto Urbani VIII. contentas ipso facto incurrunt.*
17. *Regulares non possunt retinere Aromatarium, nisi pro usu Religiosorum.*
18. *Regularis promotus ad Episcopatum recuperat jus succedendi in bonis Agnatorum favore suæ Cathedræ, & num.19.*
20. *Religiosus egrediens à Religione facto Papa, non recuperat bona tertio jam quæsita.*
21. *Assertio Judicis acta vidisse probat productionem, non autem Notarii.*
22. *Beneplacitum subreptitiè obtentum nihil prodest, & exequi non debet.*
Adagium, quod Papa censeatur habere omnia jura in scrinio pectoris, quomodò intelligatur.
23. *Beneplacitum est subreptitium si bona sunt litigiosa, & non fuit facta mentio de lite.*
Item si Testator reliquit bona Ecclesiæ cum prohibitione alienationis, & nihil de hoc fuit Papæ narratum.
Clausula quorum tenores *nihil operatur in his, quæ sunt facti.*
Scientia Papæ præsumpta non sufficit, ubi requiritur vera.

ISIS juribus, & testium depositionibus formiter inductorum, ex quibus constat alienationem bonorum Ecclesiæ N. loci N. in *Beneplacito Apostolico* (sive licentia Sac. Congregationis) nobis exhibito, *& in actis producto* contentorum cedere in evidentem utilitatem d. Ecclesiæ, causasque in precibus S. Sedi expressas *veritati niti*, & coram Nobis verificatas esse, ideò vigore facultatis in eodem Beneplacito tributæ, dicimus, & declaramus esse locum alienationi petitæ, & licuisse, & licere N. dictæ Rectori bona in Actis specificata, & alienare, & distrahere pro pretio scutorum . . . ad effectum tamen pretium præfatum retrahendum integrè reinvestiendi (sive convertendi, sive deponendi &c.) in. . . . juxtà formam præscriptam in d. Beneplacito, & non alias, de cujus adimplemento infra . . . . d. Rector in actis nostræ Curiæ constare faciet sub pœnis arbitrio, ac etiam censurarum, & ita licentiam alienandi concedimus omni &c. Datum.

Ita pronunciavi Ego N. Vic. Gen. Judex Commissarius.

Latum, & publicatum fuit supradictum Decretum per d. N. in . . . die . . . anno . . . . præsentibus N. N. & N. N. testibus &c.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. *IN BENEPLACITO APOSTOLICO*. Beneplacitum Apostolicum super alienatione bonorum Ecclesiarum, & locorum Piorum Ecclesiasticorum, sive expediatur per Datariam, sive à Congregationibus Concilii, & Episcoporum, & Regularium, habet regulariter in ventre clausulas, quæ reddunt gratiam conditionalem, & quæ non nisi causâ cognitâ verificandæ sunt; cum inducant formam per Exequutorem præcisè servandam, ut dixit *Rota coram Dunozz. Sen. dec.52.n.2. & coram Jun. dec.731. num.49.* in quibus decisionibus firmatur, quod executores Beneplaciti nulliter gesserant propter neglectam clausulam = *ac bonis prædictis prius coram vobis specificatis* (Quid quid sit de executione Brevis expediti

pediri soliti pro rebus deperditis in forma *significavit*, in quo continetur clausula = *si causa per te diligenter cognita &c.* nam non est necesse, quod examinentur testes, sed sufficit, quod impetrans juret Capitula in monitorio contenta esse vera, ut respondit *Congregat. Episcoporum in Firmana* 17. *Januarii* 1594.)

2. Beneplacitum potest præcedere, & etiam subsequi contractum alienationis, dummodò non tradatur possessio juxtà *Consil.* 1. *Navar. de reb. Eccles. alien., vel non*, & de stylo Curiæ testatur *Corrad. prax. disput. lib.* 9. *cap.* 6. *nu.* 18. Si enim ante impetratum Beneplacitum traderetur emptori possessio, alienans, pœnas Paulinæ Constitutionis non evaderet; etiamsi possessio esset data cum clausula reservationis Beneplaciti, seù cum conditione = *Salvo Beneplacito Apostolico, nec alias aliter, nec alio modo, Genuen. prax. Cur. Archiep. Neap. cap.* 50. *Donat. prax. rer. regular. tom.* 1. *part.* 2. *tract.* 14. *quæst.* 25. *num.* 5., nisi fortè bona fides, aut ignorantia probabilis illum excusaret ad tradita per *Quarant. in Summ. Bullar. verb. alienatio num.* 50., quem omnes sequuntur, ubi plures causas excusationis ab incursu pœnarum d. Extravag. adducit *Corrad. prax. disp. lib.* 9. *cap.* 6. *num.* 17. *Panimoll. decis.* 54. *num.* 13., & 14. *Sac. Congregat. Concilii in Tarentina* 9. *Aprilis* 1701., in qua cum adesset abusus locandi Capitularibus ad vitam bona Ecclesiæ absque Beneplacito Apostolico, & quæreretur ân locationes substinerentur, & an incidissent in pœnas Extravag. ambitiosæ: responsum fuit *ad utrumque negativè*.

3. Sicuti pœnam dictæ Extravagantis alienans non incurreret, quando alienatio esset facta per Procuratorem cum reservatione Beneplaciti, qui tradidisset ante illius impetrationem, possessionem: quia mandatum, non censetur datum ad delinquendum, nec ad illicita, nec ad obligandum Dominum ad pœnam *Sebast. Medic. de regul. jur. part.* 1. *regul.* 1. *num.* 65., & 94., & in terminis alienationis bonorum Ecclesiæ *Ricc. in prax. part.* 1. *resol.* 44. *num.* 2., & 3.

4. Et hic lectorem moneo, quod nonnulli DD. asserunt pœnas extrinsecas excommunicationis inflictas contra alienantes in *Extravag. ambitiosæ*, non esse usu receptas, neque locum habere in locatione bonorum ultrà triennium facta, & hujus sequelæ sunt *Barb. offic. Episc. alleg.* 50. *num.* 235., & *alleg.* 95. *num.* 49. *Pirhing. in jus can. lib.* 3. *tit.* 13. *num.* 56., & alii apud ipsos: quod tamen erroneum puto; cum praxis Sac. Congregationum totum oppositum quotidie doceat, ut mox patebit; etenim Congr. Concilii in una *Florentina* pluries, partibus informantibus, proposita nempè 7. *Junii*, & 20. *Septembr.* 1692., & 18. *Aprilis* 1693. declaravit Cappellanum qui ad vitam locaverat bona Cappellaniæ, incurrisse Censuras d. Paulinæ.

5. In alia *Segaien.* proposita 15. *Martii* 1692. contra Provincialem N. qui calices, & patenas Ecclesiæ antiquatas, & usu quotidiano amplius non accomodas sinè beneplacito alienaverat, incidisse in pœnas d. Extravag., & Sac. Canonum declaravit, quod pro absolutione esset supplicandum SS. non obstante, quod Provincialis allegaret licentiam, & approbationem Capituli generalis.

6. Decretis Congreg. Concilii famulantur declarationes Congr. Episcop., & Regular. Nam in una *Beneventana* 15. *Januarii* 1619. proposita, quod Canonici Collegiatæ Ecclesiæ Beneventanæ bona stabilia alienassent sinè beneplacito fuit rescriptum = *Illustrissimi Sac. Congr. Patres Archiepiscopo qui annullet Contractus, & Canonicos qui alienarunt in pœnas Paulinæ incidisse declaret, neque Sede Apostolicâ vel Sac. Congreg. inconsultâ absolvat scribi mandarunt*.

7. Et in alia *Tropien.* in qua Abbas Ord. Cistercien. cum licentia Diffinitorii alienaverat vigore *c. terrulas* diversa Prædiola cum utilitate Monasterii; proposito dubio an esset incursus in Censuras *Paulinæ*, *die* 11. *Januarii* 1692. rescriptum fuit = *Detur facultas Archiepiscopo S. Severinæ absolvendi, & confirmandi contractus, quatenus sint utiles*.

8. Ex quibus bene deducitur, quod in hac materia incursus censurarum ob alienationem factam sine Beneplacito Apostolico, non sit procedendum cum sententia Doctorum forensium, qui innixi in verbo *præsumpserit*, in Bulla Paulina contento opinantur, quod pœna ista non incurratur, nisi dolus, & temeritas, (quæ delictum redoleat,) concurreret, à quo quælibet causa excuset, inter quos adest *de Luc. de alien. disc.* 1. *num.* 99., & *disc.* 51. *num.* 3. *Passerin. de stat. homin. tom.* 1. *quæst.* 185. *artic.* 7. *num.* 669., & alii plures: sed sequenda sit opinio tuta dd. Congregationum) ad quas pertinet interpretatio d. Constitutionis) quæ excusat alienantes ab incursu censurarum, quoties adest bona fides sincera, vel ignorantia facti probabilis, vel etiam juris in personis non ita peritis, ut sapide tradit *Ricc. in prax. part.* 1. *resol.* 132., & *Nicol. lucubr. civil. lib.* 2. *tit. primo de rer. divis. numer.* 29. *vers. ult.*

9. Item infertur, quod non sit verum (vel saltem valde dubium) assertum *Donati prax. rer. regular. tom.* 1. *part.* 2. *tract.* 14. *quæst.* 92. nempè, quod cum Excommunicatio *Paulinæ* non sit reservata, possit à quocunque Confessario absolvi: nisi ad excusandum hunc Authorem dicere velimus, quod firmare voluerit, Confessarium ad hoc ab Episcopo approbatum absolvere posse, ex illa communi, & recepta Sententia, quod Censuræ à jure, & Constitutionibus Apostolicis latæ, si sibi Papa non reservavit, Episcopo reservatæ censeantur de qua apud *Sayr. de censur. lib.* 2. *cap.* 19. *num.* 2., & *in specie de hac censura*

Bellett. disq. cleric. part.2. tit. de pœn. cler. §.35. num.15.

10. Cæterum cum quotidie à Sac. Congreg. committatur Episcopis absolutio talis excommunicationis incursæ ob alienationes bonorum Ecclesiæ; evidens fit, quod saltem ex praxi, de qua testatur (præter allegata Decreta) *Piasec. prax. Episcop. part. 2. cap.5. art. ult. de bon. mens. Episcop.*, sit reservata, & quod Confessarii in illius absolutione se ingerere non debeant: quia secundum opinionem plurium DD. alienantes sine Beneplacito non tantum pœnas *Extravag. ambitiosæ*; sed etiam censuram Papæ reservatam *in cap. 11. sess.22. Concil.Trident. de refor.* incurrunt *Leo in Thes.so. Eccles. part.1. cap.15. num. 53. Gallemart. collect. in Concil. Trident. dict. cap. 11. qui ibid. num.2.*, hæc habet = *Et qui bona Ecclesiarum absque Sanctæ Sedis Apostolicæ impetrato assensu post publicationem Concilii in perpetuum scienter aut annuo censu locaverunt, conduxerunt, permutarunt, aut alias alienaverunt, & alienata receperunt; subjacent pœnis præscriptis decreti.*

11. Et licet alii, quos citat *Ventrigl. in prax. part.1. annot.1. §.4. nu.14.* teneant contrarium; nihilominus Sac. Congreg. Concilii pluries amplexa est primam sententiam, ut refert *Leo loco mox citato, & in una Neapolitana 24. Januar. 1632.* sic respondit = *Sac. &c. Dubio maturè discusso censuit permutationem inter duas Ecclesias absque solemnitatibus factam, effectuatam minimè substineri, & Rectores ipsarum Ecclesiarum incidisse in pœnas cap.11. sess.22. de refor., & Extravag. ambitiosæ de reb. Eccles. non alien. contentas, sed agendum cum Sanctissimo pro absolutione, & dispensatione ab irregularitate si quam contraxerunt, lib.14. dec. pag.564.*

12. Exigitur autem Apostolicum, Beneplacitum, non solum quando alienatio bonorum fit pro sola utilitate, & commoditate Ecclesiæ; sed etiam quando fit pro solvendo ære alieno illius qui bona,& hæreditatem reliquit, quoties fuerint Ecclesiæ, vel loco Pio incorporata, ut respondit ead. Congr. *in Salutiarum 20. Septembris 1642. lib.17. dec. pag.103.* Item de rebus Ecclesiæ compromissum fieri non potest sine Superioris assensu, & beneplacito: qui enim non potest alienare, neque compromittere potest *Tusch. lit.C. concl. 501. n.34.*, cum aliis apud *Barb. appellat.14. num.17.*, & si agatur de re spirituali, compromissum non potest fieri in laicum *c. contingit de arbitr.* ibique Canonistæ communiter cum *Fagnan.*

13. Neque ab impetratione Beneplaciti excusat non usus Constitutionis *Ambitiosæ*; quia non usus non est allegabilis: cum ubique præsumatur recepta, tàm in nostra Italia, quàm extrà *Gennen. prax. cap. 72. secundum impress. Neap. 1602. Ciarlin. contr.105. num.111., & 112. Ventrigl. prax. part.1. annot.1. §.4. nu.19. Tignatell. consult. 126. num.4. tom.9.*, & declaravit *Congr. Concilii in Vladislavien. 1. Julii 1647.* cum enim Episcopus renueret renovare, seù prorogare concessiones bonorum Ecclesiæ factas ad 50. annos à suis Prædecessoribus, & partes opponerent, quod *Extravagans Ambitiosæ* non esset usu recepta in illis partibus, & ipse quæreret an posset id facere absque beneplacito? *non usum d. Constitutionis allegabilem non esse, & absque Beneplacito alienationes fieri non licere* respondit, *lib.18. dec. pag.335.*

14. Et in alia *Mediolanen. 13. Nov. 1655. Censuit bona Ecclesiarum, & piorum locorum non posse alienari, nec concedi sola auctthoritate Archiepiscopi, sed omninò requiri Beneplacitum Apostolicum ad præscriptum Constitutionis Paulinæ non obstante prætenso allegato non usu, seù consuetudine, & die 20. ejusd. factâ relatione Sanctiss. approbavit lib.19. Dec. pag.535.*

15. Neque juvat (nisi exhibeatur expressum) allegare præsumptum ex cursu temporis quia hoc substulit Constitutio Urbani VIII. *in Bullar. tom.5.* in ordine *la 270. pag. 383.* in qua præservatur sola centenaria, & immemorabilis concurrentibus requisitis *Rot. coram Cerro decis. 673. num.12. Corrad. prax. disp. lib.9. cap.6. num.17. vers. at vero Add. ad Pamphyl. decis.153. post. num.14.* Verùm quia hujusmodi Constitutio emanavit ad providendum præjudiciis Ecclesiarum: si ageretur de Contractu eis utili, & favorabili, tunc adhùc locum habere poterit doctrina communis, ut scilicet Beneplacitum præsumatur interfuisse per lapsum temporis 40., vel 30. annorum junctâ observantiâ contractus sinè contradictione, ut tenet *Passerin. de stat. hom. tom.1. quæst. 185. art.7. n. 613.*, vel si ageretur de contractu inito inter Ecclesiam, & Ecclesiam: nam etiam tali casu Beneplacitum Apostolicum præsumitur intervenisse spatio 30. annorum cum observantiâ subsequutâ, ut in puncto d. Constitutionis Urbani respondit *Rot. coram Dunoz. Jun. decis. 713. nu.6., & 10.* dummodò tamen ex productione, & facie instrumenti non appareat non fuisse solemnitates servatas: nam præsumptio quæ oritur ex antiquitate temporis, quod scilicet fuerint adhibitæ solemnitates, cessat ubi ex inspectione Instrumenti apparet servatas non fuisse, vel alius insubsistens titulus fuit productus, *Rot. coram Pamphyl. dec. 153. num.7. ibique Add. n.14., & 15. Donat. prax. rer. regular. tom.1. part.2. tract.14. quæst.29. num.2. Rot. coram Buratt. dec.120. n.41.*

16. Regulares verò, qui res mobiles pretiosas, & immobiles alienant, locant, vel distrahunt, Census, & hypothecas constituunt absque beneplacito Sac. Congr. Concilii præter pœnas *Extravag. ambitiosæ*, alias privationis Officiorum, inhabilitatis ad illa, vocis activæ, & passivæ ipso facto incurrunt juxtà Decretum generale Urbani VIII. anno 1624. emanatum, & quod per extensum referunt *Piasec. prax. Episc. part.2. cap.5. art. ultimo de bon. mens. Episc. post. num.37. Donat. ubi supra d. tract.*

*tract.*14. *quæst.*2. *post. nu.*5. absque alia sententia declaratoria, ut respondit *Congr. Concilii in Romana pro Cistercienſibus* 1. *Septembr.* 1657. in qua propositis dubiis.

I. *An Abbates qui præsunt Monasteriis ære alieno Censuario nomine gravatis, teneantur dictos Census redimere, quamvis tempore antecessorum factos?*

II. *Quatenus teneantur, an negligentes incidant in pœnas contentas in Decreto de rebus Regular. non alienand.?*

III. *An ad effectum incidendi in eas opus sit præcedenti declaratione?*

IV. *An Superioribus Regularibus liceat mutuo pecunias accipere absque Monachorum consensu capitulariter requisito?*

Die 26. *Martii* 1680. confirmando decretum anno 1657. latum, respondit.

Ad I. teneri.

Ad II. incidere.

Ad III. ad effectum eos incurrendi non requiri declarationem.

*Ad IV. non posse lib.*21. *dec. fol.*56.

17. Et hinc neque possunt sub iisdem pœnis exercere artem venalem Aromatariæ præterquam pro usu Religiosorum: nec pharmaca cuique vendere, etiam prætextu amicitiæ, seù familiaritatis, exceptis Theriacâ, Hiacinto, & aliis vulgò nuncupatis Chimicis, non obstantibus privilegiis Ordinum Regularium cujuslibet instituti etiam Societatis Jesu, quibus Congregat. Concilii auctoritate Papæ expressè derogavit in Decreto edito anno 1637., & posteà confirmato 2. Septembris, & 16. Decembris in Concistorio 1647. *lib.*18. *Dec. pag.*405., quia est negotiatio illicita, & Ecclesiasticis personis prohibita, ut non minus solidè, quàm eruditè probat *Theophil. Rainaudus Soc. Jes. in Opusculo de Religioso Negotiatore ead. Sac. Congreg. in Camerinen.* 28. *Februarii* 1693. *ad tertium.*

18. Regulares autem qui promoventur ad Episcopatum non acquirunt amplius Religioni, sed propriæ Ecclesiæ: undè licet Votum paupertatis substantialiter retineant? Non dicuntur eorum bona alienata in præjudicium Monasterii cujus fuerunt filii, sed mensæ: ideóque jus quod per talem promotionem recuperant succedendi in bonis Agnatorum delatis post assumptionem, non pertinet ad Monasterium, sed ad Cathedram, ut respondit *Congreg. Concilii in Neapolitana* 3. *Decembris* 1639. in qua cum quæreretur.

I. *An Regularis professus incapax bonorum, ad Episcopatum assumptus recuperet jus succedendi quoad hæreditatem post assumptum Episcopatum sibi delatam?*

II. *An eidem obstet cessio, & renunciatio hujusmodi hæreditatis facta ad favorem fratris ad præscriptum Sac. Concil. Trident. cap.*16. *sess* 25. *de Regular.?*

Sub d. die resolutio prodiit.

Ad I. recuperare jus succedendi ad hæreditates post adeptum Episcopatum ad utilitatem suæ Ecclesiæ sibi delatas, quoad proprietatem, & ad proprium commodum quoad usumfructum.

Ad II. eidem non obstare supradictam cessionem, & renunciationem, quoad hæreditates, quæ non sint alteri ante adeptum Episcopatum acquisitas.

19. Et hanc opinionem tanquam veriorem tuentur, & sequuntur *Lauret. de Franc. contr. part.*2. *quæst.* 118. *per tot.*, *& ibi Pasqualig. Barbos. de jur. Eccles. lib.*1. *cap.*42. *num.*243. *Passerin. de stat. hom. tom.*1. *quæst.* 185. *artic.*8. *n.*206., ubi alia Decreta ejusdem Congr. refert; qui post longam dissertationem super veritate, legalitate, & intelligentia *Text. in cap. Statutum* 18. *quæst.*1. *num.*207. sic concludit = *Sic ergo manet explicata prima pars illius cap. statutum, & apparet quod Episcopus Religiosus sic sibi vindicat veluti hæres legitimus hæreditatem, quod tamen sibi acquirit solum usum liberum, & liberam administrationem independenter à Prælatis Regularibus, dependenter verò à Pontifice, ut à Summo Prælato, proprietatem verò acquirit Ecclesiæ cujus est Episcopus.*

20. Benè autem dictum fuit in supra relato Decreto, & in altero, quod affert *Passerin. dummodo non sint alteri acquisita*: quia bona tertio quæsita non recuperat Religiosus egrediens à Religione facto Papæ per promotionem ad Episcopatum, vel aliam similem dispensationem: quicquid sit quando egreditur ante emissam professionem, vel professionem annullat, vel contemplatione Religionis, aut conditionaliter renunciavit, prout distinguendo casus firmavit *Rot. coram Cerr. dec.* 530. *per tot.*

21. *ET IN ACTIS PRODUCTO.* Hoc debet exprimi in Decreto, adhoc ut si Beneplacitum deperiret, talis Judicis assertio satis probaret exhibitionem fuisse realem, ut dicit *Beltram. ad Greg. dec.* 59. *num.*14. *Rota coram Buratt. decis.* 217. *num.*8., quod secus dicendum esset quando de Beneplacito non appareret, nisi per assertionem Notarii; nam ei non creditur, ut in terminis docet *Ricc. in prax. part.*1. *resol.* 30. *num.*4., *&* 5., cum pluribus ab eo ibi allegatis: quod prius dixerat *in dec.*32. *nu.*5., *&* 6. *part.*3.

22. *VERITATI NITI.* Si enim Beneplacitum esset subreptitiè, & obreptitiè, scilicet ob taciturnitatem veri, vel expressionem falsi, (per quod Papa si scivisset verisimiliter non concessisset, vel ad concedendum difficilior

cilior fuisset) obtentum, exequi non deberet: quia nihil prodesset, & alienatio esset nulla *Quarant. in sum. Bullar. verb. alienatio nu.7. Passerin. de Stat. hom. tom.1. quæstion. 185. art.7. num. 579.*, nisi taciturnitas versaretur circa qualitatem notoriam, vel quæ de jure inest, vel Papa novit, vel nosse præsumatur: adeò ut rei conveniat adagium, quod Papa censeatur habere omnia jura in scrinio pectoris *cap. 1. de Const. in 6.*, quod verum est per interpretationem, quia omnia jura interpretari potest *Gloss. fin. in cap. præterea verb. fallat dist. 23.*, vel dic quod in Papa non præsumitur ignorantia juris, nec præsumi debet, & censeatur ei nota qualitas, quæ est de jure, & omnia Decreta Concilii Trid., & Constitutiones suorum Prædecessorum *Rot. decis. 361. num.12. part.10. decis. 413. num.77. part.12. rec. Passerin. in cap. licet 1. num.15. de Constit. in 6.*, vel demùm dicas, quod coram Papa non sunt faciendæ allegationes juris, sed sufficit dicere, *ita jure cavetur Abb. in cap. dudum il 1. num.3. de elect. Passerin. ubi supra numer. 17.* iste inquam defectus non facit gratiam subreptitiam ad tradita per *Navar. cons. 1. num.2., & 3. de feud.*

23. Subreptitium autem diceretur Beneplacitum, si bona alienanda essent litigiosa, & non esset facta mentio de lite *Passerin. d. art.7. num. 709.*, vel res esset relicta Monasterio, aut Ecclesiæ cum prohibitione alienationis, & nihil de hoc fuisset narratum, vel obscurè, & sub involucro verborum *Ricc. in prax. part.1. resol. 42. per tot.* Ex quibus inferas, quòd clausula *quorum tenores*, & aliæ similes in expeditionibus gratiosis contineri solitis ex quibus induci solet scientia Papæ, nihil operantur in his quæ sunt facti, sed quæ sunt juris tantum, quia dicitur scientia ficta, & præsumpta, quæ non sufficit, ubi requiritur vera, ut dixit *Rot. coram Seraphin. decis. 981. num.1., & 7.*, & sequitur *Fagnan. in cap. veniens num.24. de transact.*

Decreti alienationis bonorum Ecclesiæ aucthoritate ordinaria concessi.

FORMULA V.

SUMMARIUM.

1. *Alienatio bonorum Ecclesiæ est prohibita de jure Divino, jure Civili, & jure Canonico.*
2. *Episcopus de jure communi concedit Beneplacitum pro alienatione bonorum Ecclesiæ modici valoris, usque ad summam scutor. 40.*
3. *Bona Ecclesiæ quæ excedunt valorem scut. 40. non possunt dividi in plura corpora, ut efficiantur alienabilia aucthoritate Episcopi.*
4. *Fructus Census, non possunt reduci aucthoritate Episcopi.*
5. *Fructus viginti annorum, æquant in prædiis rusticis pretium bonorum.*
6. *Res Ecclesiæ potest in aliam magis utilem transmutari absque Beneplacito, non tamen Patrimonium Clerici.*
7. *Emptor rei Ecclesiæ debet esse sollicitus de versione pretii.*

VISIS juribus, & testium formiter receptorum depositionibus, ex quibus constat, alienationem Prædioli (sivè Domunculæ, sivè Arundineti, sivè Oliveti, sivè Nemoris, sivè Vineolæ, sivè Census) Ecclesiæ N. loci N. valoris.... annui verò fructus ... siti in Territorio N. juxtà suos fines, ut in processu; cedere in dictæ Ecclesiæ evidentem utilitatem, dicimus, & pronunciamus esse locum alienationi petitæ, & proindè *aucthoritate ordinariâ* nobis à jure tributâ, licentiam concedimus N. dictum Prædiolum valoris... pro pretio scutorum .... alienandi, ad effectum tamen pretium inde retrahendum convertendi in .... & non alias de qua pretii versione, tàm emptor, quàm dictus N. *sollicitus esse debebunt*, & infrà .... a die alienationis, & in actis nostræ Curiæ constare faciant, sub pœna reiteratæ solutionis, ac etiam censurarum. Datum &c.

N. Episcopus N. (sivè Vic. Gen.)

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. Alienatio rerum Ecclesiæ, quamvis jure Divino per *Text. Levit. cap.27.* jure Civili *in l. jubemus la 2. Cod. de Sacr. Eccles.* jure Canonico in *c. sine exceptione 12. quæst.2. c. fin. de reb. Eccles. non alien. Clem.1. eod. tit. Extravag. ambitiosæ sub eod. tit. in 6. Concil. Trid. de refor. sess.22. cap.11.* sit expressè prohibita; nihilominus, ubi adest Ecclesiæ necessitas, evidens utilitas, incommoditas, aut pietas, permissa est.

2. *AUCTHORITATE ORDINARIA.* Potest Episcopus ex causis mox recensitis facultate sibi à jure tributâ in *c. terrulas 12. quæst.2.* (cui

(cui nunquam fuit derogatum), licentiam alienandi concedere. Verum quæri solet ad quam summam, seù valoris rerum quantitatem extendatur talis facultas. Alii enim dixerunt excedere non debere summam scutorum 30. quos refert *Capon. discept. for.* 270. & pro Diœcesi Montispelusii *Sac. Congr. Concillii 22. Septembr.* 1635. *lib.* 15. *dec. pag.* 258 Alii arbitrio Ordinarii esse relinquendum, & hos refellit ibi *Capon. n.* 11. & 12. Alii restringi debere ad scuta 37. *monetæ Romanæ*, ad quam summam ascendere ducunt viginti solidos, quos summat *Glos. in d. c. terrulas Panimol. dec.* 60. *annot.* 3. *num.* 25. & cum hac opinione transivit olim *Congr. Episc. & Regular. in Faventina 22. Maii* 1601. in qua viginti solidos ad scuta viginti quinque aurea ascendere declaravit. Alii demum, quod sit procedendum juxtà rerum qualitatem, & consuetudinem locorum ut apud *Ricc. in prax. par.* 1. *resol.* 36. *num.* 8. *Barbos de pot. Episc. alleg.* 95. *num.* 50. & 51. *Nicol. in Flos. verb. alienatio n.* 1. *Fagnan.* autem *in c. nulli de reb. Eccles. non alien. num.* 26. dicit, quod non sit tutū definire quæ res dicantur modicæ, vel exiguæ ego tamen putarem quod in hoc arbitrium Episcopi prudenter regulatum extendi possit absque hęsitatione ad summam scutorum monetę Romanę quadraginta, atttento presertim hodie valore aucto scuti aurei.

3. Advertendum tamen est, quod bona Ecclesiastica, sive res mobilis pretiosa, quæ excedunt notabiliter hunc valorem, non possunt dividi in plura corpora, ad hoc ut minuatur valor, & reducantur ad æstimationem prædictam ad hunc effectum, ut res fiat auctoritate Episcopi alienabilis: proùt Papa approbante declaravit Congregatio Deputata super moderatione Brevis Greg. XIII. circa bona Ecclesiarum Diœcesis Parmen. ad Livellum concessa 7. Octobris 1602. in responsione ad primum dubium: quì enim hoc faceret diceretur facere in fraudem legis, & absque solemnitate alienare, & positus in malâ fide, & emptor qui hoc sciret, rem suam non faceret, & si esset frugifera fructus retinere non posset ad tradita *per Donat. de regular. tom.* 1. *par.* 2. *tract.* 14. *qu.* 81.

4. Neque auctoritate Ordinarii possunt diminui, seù reduci fructus Censuum perpetuorum, vulgò *calare*: nam cum Census perpetui creati ad formam Bullæ Pianæ connumerentur inter bona immobilia *Clem. exivi* §. *cumque annui redditus de verb. signif. Merlin. de pignorib. lib.* 2. *tit.* 1. *quæst.* 44. *num.* 37. *Cyriac. contr.* 219. *num.* 2. *Rota decis.* 413. *num.* 72. *par.* 12. *rec.* ideòque absque solemnitatibus alienari non possint; sequitur quod non valeant neque diminui, & reduci ad minorem fructum absque eisdem solemnitatibus; quia diminutio est species alienationis, ut in terminis individualibus tenent, & docent *Ricc. decis. Cur. Archiep. Neap.* 134. *par.* 1. *per tot. & in prax. par.* 1. *resol.* 37. *num.* 2. & alii quos refert, & sequitur *Donat. prax. rer. regular. tom.* 2. *par.* 2. *tract.* 14. *quæstion.* 58. *num.* 1.

5. Modicitas verò rei stabilis adhoc, ut possit solâ Ordinarii auctoritate alienari deducitur in prædiis rusticis ab exiguitate redditum, qui licet sint incerti, & non uniformes; nichilominus certi sunt substantiâ: quia factâ compensatione anni sterilis cum fertili, fiunt uniformes, & fructus viginti annorum æquare pretium bonorum stabilium dixit, *Rot. dec.* 522. *num.* 12. & 13. *par.* 5. *rec.* cum aliis, quos sequitur *Sabell. Summ. div. tract. tom.* 5. *var. resol.* 100. *num.* 19.

6. Quando autem res Ecclesiæ in aliam transmutatur, putà ex Calice vetusto fit Crux, ex Silvâ inutili Olivetum, ex Vineâ desertâ Pratum, non exigitur Beneplacitum Apostolicum, nec Ordinarii: quia non est propriè alienatio, neque distractio, sed in rem magis utilem, & necessariam conversio, *P. Felix Potest. Panormit. in exam. Eccles. num.* 870. *vers. pariter*, ubi dat concordantes. Non sic in subrogatione Patrimonii Clericalis, quod alienari sine licentiâ Episcopi non potest, etiam si in locum ejus subrogetur Beneficium, *Sac. Congregat. Concilii* 16. *Aprilis* 1622. *lib.* 24. *pag.* 231.

7. *SOLLICITI ESSE DEBEBUNT*. Emptor rei Ecclesiæ tenetur esse sollicitus de versione pretii, quando alienatio fit ex causâ necessariâ putâ pro solvendo ære alieno: non autem quando venditio fit ex causâ voluntariâ propter Ecclesiæ utilitatem, ut hic prout distinguit *Rot. post Cenc. de Censib. decis.* 8. *num.* 10. & *decis.* 287. *num.* 4. & *seqq.*, & *decis.* 293. *n.* 20. *part.* 15. *recent. Gratian. disceptat.* 45. *num.* 34. & 35. hic autem hoc onus ei injungitur Decreto Judicis, ut Ecclesiæ utilitas non pereat, sed secuta permaneat, quia ut dixit *Rot. in decis.* 186. *num.* 9. *par.* 16. *recent.* emptor debet esse sollicitus de versione quoties contractus à jure prohibetur licet sit voluntarius, & fieri non potest sine licentiâ Superioris.

Licentiæ investiendi pecunias.

FORMULA VI.

SUMMARIUM.

1. *Ecclesiâ acquirendo potest contrahere sine Beneplacito.*
   Episcopus prohibens nè pecuniæ locorum Piorum investiantur sine suâ licentiâ, illam gratis concedere debet.
2. *Officiales, & Administratores locorum Piorum possunt*

possunt in casibus de jure non prohibitis contractus facere absque licentiâ Episcopi.

3. *Episcopus statuere, sed disponere non potest contra jus commune.*

VISO præsenti libello, & attentis narratis, ac informationibus habitis super securitate investimenti, licentiam concedimus Oratori investiendi pecunias Ecclesiæ N. (sive Hospitalis sive Confraternitatis) in summâ scutorum .... in bonis in precibus suprà expressis, & Instrumentum investimenti exponendi, cum obligationibus, & cauthelis favore Ecclesiæ solitis, & consuetis, ac de jure debitis, & præsentem licentiam unà cum libello in nostrâ Cancellariâ registrari, *& gratis expediri* mandamus. Datum &c.

N. Vic. Gen.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. *ET GRATIS EXPEDIRI*. De jure in contractibus, quorum vigore Ecclesia acquirit, Beneplacitum Apostolicum sive Ordinarii non exigitur *Genu. prax. cap.73. n.8. Ciarlin. contr. cap.183. post num.107. Nicol. Lucubr. civil. lib.2. tit.1. num.21. vers. ad expendendum.* Verum ad removendas fraudes, & collusiones, quæ interdum intercedunt in administratione bonorum, & pecuniarum locorum Piorum, solent Episcopi vel Edicto, vel Decreto Synodi providere, nè pecuniæ investiantur sine ipsorum licentiâ: quod & si hoc facere jure possint, gratis tamen illam concedere debent, nè videantur hoc sibi reservasse ad quæstum faciendum, prout ita fieri debere decretum fuit in Synodo Farfensi in *tit. de ben. Eccles. non alien.* & declaravit *S. Congr. Concilii in Amalphitana 18. Julii 1699. in responsione ad Decimum confirmata auditis partibus 6. Febr. 1700.*

2. Reservatio autem hujusmodi licentiarum fieri non debet ab Ordinariis sub pœnâ nullitatis Contractus: quia cum Rectores, & Officiales Ecclesiarum, & locorum piorum, habeant liberam bonorum administrationem possunt in casibus à jure non prohibitis validè absque eorum licentiâ contrahere, ut probant authoritates, & Decreta, quæ retuli *tom.1. tit.5. annot. ad form. 15. num.10. & seqq.* præter supra allegatas.

3. Et proinde talis pœna esset imposita contra dispositionem juris, adversus quam Episcopus statuere non potest *c. institutionis 25. quæst.2. c. quod super his de major. & obed.*, & nullum produceret effectum *Piasec. prax. Episc. par.2. cap.2. art.2. de Stat. ab Episc. faciend. num.2. & seqq. Pac. Jordan. elucubr. tom.2. lib.8. tit.1. n.49.* Sicque contra inobedientes, & licentiam adhibere non curantes, aliis pœnis arbitrariis juxtà facti, & contumaciæ speciem procedendum erit, prout dixi in loco mox suprà citato.

Translationis Pensionis.

FORMULA VII.

SUMMARIUM.

1. *Translatio Pensionis fieri potest coram Canonico Cathedralis.*
2. *Milites S. Petri, & omnes Cardinales possunt sine exhibitione Indulti transferre Pensiones coram Notario, & testibus.*
3. *Translatio Pensionis debet fieri in Clericum.*
Qui clericatum obtinuit non legitimè, non est capax translationis.
Clericus legitimè promotus major septennio, est capax Pensionis.
4. *Translatio Pensionis non fit in manus mortuas, neque sub conditione si transferens moriatur.*
Translatarius nullo præcedente pacto potest permittere quod transferens potiatur pensione.
5. *Pensio reservata ab Episcopo, non potest in alium transferri.*
Episcopus quomodò, & quando possit pensionem reservare ostenditur.
6. *Translatio Pensionis est valida, etiamsi non procedatur per viam extinctionis, sed sufficit facultas transferendi coram personâ in dignitate constitutâ.*
7. *Transferens pensionem ultrà medietatem, translatio non est nulla, sed remanet vitiata in excessu.*
Per translationem invalidam, non dicitur consumpta facultas transferendi.
8. *Facultas transferendi pensionem potest exerceri per Procuratorem dummodò Translatarius sit persona certa.*
9. *Qui habet facultatem transferendi Pensionem, potest illam transferre in suum filium illegitimum.*
10. *Pensio potest reduci, & extingui absq; Beneplacito Apostolico.*

Pen-

Pensio reducta, seù extincta, cum pacto quod Pensionarius remaneat in suo pristino jure casu quò Titularis promissa non adimpleret, non potest reviviscere, nisi interveniat auctoritas Papæ.

Pensio data in titulum pro recipiendis ordinibus, vel alterius ministerii Spiritualis, non potest reduci, nec vendi sine Beneplacito.

11. *Pensionarius qui habet Indultum retinendi Pensionem, etiamsi non incedat in habitu, & matrimonium contrahat, non censetur dispensatus ad militiam, ad quam si transeat amittit Pensionem.*

12. *Pensionarius transferens per nutus, & signa nulliter agit, quando in Indulto præscribitur quod Translatarii debeant nominari.*

13. *Translatarius pro terminis Pensionis decursis, & non solutis, potest agere contra successorem in Beneficio constito de diligentiis factis contra Antecessorem.*

14. *Clericus Pensionarius, non gaudet privilegio fori nisi incedat in habitu, & tonsura.*

15. *Pensio translata est eadem pensio cum prima, & transit in Translatarios cum eisdem privilegiis.*

CORAM N. N. uti Persona *in Dignitate Ecclesiasticâ constitutâ*, & ad omnia, & singula infrascripta assumpta, & pro Exequutore electa, meque Notario publico, testiumque infrascriptorum præsentiâ, præsens, & personaliter constitutus N. mihi Notario, & testibus, ac supradicto N. Exequutori bene cognitus, asseruit sibi tanquam Conclavistæ (sivè Militi S.Petri, vel S.Pauli &c.) fuisse ab N. Papa N. concessum Indultum, ut quicunque loci Ordinarius, vel Canonicus Cathedralis Ecclesiæ, aut persona in dignitate Ecclesiasticâ constituta, tàm in Romanâ Curiâ, quàm extrà eam ad id per eum coram Notario, & testibus fide dignis, eligendus, vel eligenda, quascunque pensiones annuas sibi super quibuscunque fructibus, & obventionibus universis quaruncunque Mensarum Episcopalium, Archiepiscopalium, & Abbatialium, Dignitatuum, Canonicatuum, & Præbendarum, cœterorumque Beneficiorum reservatas, translatas, seù reservandas, & transferendas, etiamsi semel, vel pluries translatæ fuerint, usque ad Summam . . . . . Ducatorum auri de Camerâ in toto, vel in parte, ac in una, seù pluribus vicibus, ac etiam in mortis articulo cassare, & extinguere, ac postquam cassatæ, & extinctæ fuerint, alias similes pensiones annuas ad summam præfatam . . . . . Ducatorum super eisdem fructibus &c. uni, vel pluribus aliis personis Ecclesiasticis per eum nominandis, vel etiam Clericali charactere nondum insignitis cum clausulâ tamen ex tunc, & postquam dicto charactere ritè insigniti fuerint, *seù alias pensionum hujusmodi capacibus*, etiam quæcunque Beneficia Ecclesiastica obtinentibus eis quoad vixerint, vel eorum legitimis Procuratoribus ad id ab eis speciale mandatum habentibus, eisdem modo, & formâ quibus eidem N. Conclavistæ reservatæ, translatæ, seù reservati, & translati erant, etiam absque consensu mensas, & Beneficia hujusmodi obtinentium integrè persolvendas &c. usque ad dictam summam, & quantitatem, reservare, constituere, condere, & assignare possit, ac sub certis modis, & formâ in eodem Indulto, seù Privilegio Conclavistarum expressis sub datum Romæ. . .

Et quod successivè per N. vigore . . . . fuerit sibi translata una pensio, seù rata Pensionis annuæ, scutorum monetæ Romanæ . . . . . super Mensæ Episcopalis N. fructibus (seù Parochiæ) nunc per N. possessæ, & ab eodem, & successoribus Præsulibus persolvenda annis singulis duabus æqualibus solutionibus, una videlicet in Domini Nostri Jesu Christi; & alia in S.Jo: Baptistæ Nativitatibus, & sic de termino in terminum ac de anno in annum modo, & formâ expressis *in litteris Apostolicis* reservationis factæ à Papa N. favore prædicti N. transferentis sub datum Romæ . . . . . . seù &c. ad quas &c. prout ex Instrumento translationis rogato per N. Notarium publicum N. sub die . . . . . . ad quod &c.

Volens propterea dictus N. uti dicto Indulto transferendi (quod in authenticam, & legalem formam, unà cum Instrumento Translationis prædictæ in mei, & testium infrascriptorum præsentiâ, præfato N. Exequutore electo realiter, & cum effectu exhibuit, & præsentavit ad effectum infrascriptum, animo tamen illa rehabendi &c. dimissa Copia) & transferre ad formam illius; necnon Constitut. S. M. Innoc. XI. super translationibus Pensionum æditæ, nempè pro medietate illarum. Ideò spontè omni &c. consentit, suumque liberum consensum dedit, dat, & præstat in manibus ejusdem N. uti personæ in Dignitate Ecclesiasticâ constitutæ, & ad id specialiter assumptæ, & electæ, ut ex Pensione scutorum . . . . . ut præfertur sibi translatâ (seù reservatâ) super fructibus Mensæ Episcopalis N. (seù Parochiæ) rata scutorum . . . . . . Monetæ Romanæ cassetur, & extinguatur, firmâ tamen remanente ratâ non cassatâ, nec extinctâ ad ejus favorem, & ad effectum tamen, ut incontinenti alias novas Pensiones dictus N. Exequutor validè reservet, nempe unam pro summâ scutorum . . . . . monetæ Romanæ ad favorem N., & aliam scutorum . . . . . similium favore N. servatâ formâ Indulti, & omni alio meliori modo, jure, viâ, formâ, & causâ, quibus melius, validius, & efficacius potest, & debet.

Qui D. N. uti persona in Dignitate Ecclesiasticâ constituta, & per d. N. Exequutor electus, visis, lectis, & bene consideratis d. Indulto Conclavistarum, & Instrumento translationis, omni meliori modo, jure, viâ, & forma quibus melius, validius, & efficacius potuit, & debuit, admisso, recepto priùs consensu ejusdem N. prout illum admisit, & recepit de præsenti, Pensionis scutorum . . . . . super fructibus mensæ Episcopalis N. ratam scutorum . . . . monetæ prædictæ *cassavit, & extinxit*, itaùt de cætero modernus, & pro tempore existentes Episcopi N. pro rata sic cassata prædicto N. solvere non teneantur eundemque Episcopum, & Præsules successores, seù Administratores ob non solutionem ratæ sic cassatæ aliquas censuras, & pœnas de cætero minimè incurrere posse decrevit.

Et incontinenti, & successivè alias Pensiones annuas, nempè unam scutorum . . . . ad favorem N. & aliam scutorum . . . . . Monetæ Romanæ ad favorem N. super dictæ Mensæ Episcopalis N., & annexorum quibuscunque fructibus, obventionibus, emolumentis universis certis, & incertis in quacunque re consistentibus undecunque, quomodocunque, & qualitercunque provenientibus præsentibus, & futuris, etiam si aliæ Pensiones annuæ aliis personis reservatæ existerent, & pluries transiatæ essent, eisdem N., & N., & eorum cuilibet quoad vixerint, & quilibet eorum respectivè vixerit, juxtà tenorem dicti Indulti, & illius formam, ac alias *cum omnibus exemptionibus, & privilegiis*, Decretis, clausulis, cautionibus, vinculis, obligationibus, & cauthelis in Indulto, ac litteris Apostolicis reservationis, & facultatis respectivè transferendi contentis, & expressis, integrè per modernum, & pro tempore existentes Episcopi successores in loco, ac terminis, ut supra expressis respectivè persolvendas, Apostolicâ authoritate, & vigore Indulti hujusmodi, ac omni alio meliori modo, reservavit, constituit, & assignavit, reservat, & assignat: mandans moderno, & pro tempore existenti N. Præsuli, seù Administratori, aliisque quibuscunque ad quos spectat, seù spectabit quomodolibet in futurum, etiam sub sententiis censuris, & pœnis in eisdem litteris Apostolicis reservationis Pensionis hujusmodi contentis, quatenus eisdem N., & N. licet absentibus me Notario pro eis &c. & cuilibet eorum pro sua ratâ respectivè, Pensiones sic eis reservatas in suis debitis terminis, & temporibus persolvere teneantur, & debeant non obstantibus &c.

Super quibus omnibus, & singulis, idem N. Judex, & Exequutor sic ut supra electus, & assumptus pro Tribunali Sedens &c. causa cognita suam suæque Dignitatis Ecclesiasticæ authoritatem unà cum Decreto interposuit, supplendo &c. omni alio meliori modo rogans &c.

Actum in . . . . . . præsentibus N., & N. testibus &c.

Et Ego N. Not. public. &c.

ADNOTATIONES.

1. *IN DIGNITATE ECCLESIASTICA CONSTITUTA.* Cessante facultate, exequutio Indulti translationis peti non potest coram aliis quam coram constitutis in dignitate Ecclesiasticâ: idest non solum coram Episcopis, aut aliis Dignitatibus; sed etiam coram Canonicis Cathedralium, qui quoad hoc dicuntur in Dignitate constituti, ut in his terminis docent *Gratian. discept.* 551. *num.*18., *& Tondut. de pens. cap.*28. *n.*30.

2. Privilegium autem transferendi Pensiones etiam sine exhibitione Indulti coram solo Notario, & testibus, habent milites S. Petri, ut ibid. testatur *Tondut. n.*31., nec non omnes Cardinales, in quorum Indulto quod refert *Card. de Luca post tract. de Pension.* leguntur hæc præcisa verba = *Seù si tibi magis placuerit, & ita volueris, etiam præsentibus litteris non exhibitis, vel præsentatis, pensionem seù pensiones pro summâ, & quantitate &c. in unam, vel plures personas, & alias saltem charactere clericali insignitas &c. quandocumque tibi placuerit, etiam in mortis articulo nominandas, etiam coram solo Notario, & testibus &c. transferre possis, concedimus, & indulgemus &c.* In istorum inquam, & aliorum qui eodem privilegio potiuntur translationibus non requiritur ostensio facultatis transferendi; quia Notarius non adhibetur ut authoritatem interponat, sed dumtaxat ad probationem.

3. *SEU ALIAS HUJUSMODI PENSIONUM CAPACIBUS.* Necesse est ut Translatarius sit Clericus tempore translationis, ut dixit *Rot. coram Greg. decis.*18. *num.*5., nisi adsit in Indulto clausula de qua fit mentio in formulâ, idest si fuerit dictum ex tunc &c. nam tunc sufficeret quod post translationem Clericus factus fuerit, ut ex authoritate *Rota dec.* 539. *part.*5. *recent.* advertit *Tondut. de pension. cap.*31. *num.*3., ubi dicit hoc totum procedere, & verum esse quando Clericatus legitimè, & ritè collatus fuit, & ideò qui à non proprio Episcopo, & sine Dimissoriis Clericatum obtinuit, non sit capax translationis, & concordat *Garc. de benef. part.*1. *cap.*5. *num.*144. validè autem, & licitè charactere Clericali insignitus, erit capax quamvis sit minor 14. annorum, dummodò sit major septennio

Ricc.

Ricc. in par. 1. resolut. 378. num. 2. secund. impres. Venet. 1674. Gavant. manual. Episc. verb. Pensio n.7.S. Congr. Concilii. in Nullius 24. Martii 1627. lib.15. decr. pag. 128.

4. Translatio Pensionis non fit in Ecclesias, & manus mortuas: quia iste actus importat solum mutationem personæ æquè subjectæ morti: unde cum Ecclesiæ, Collegia, aliquе loca Pia nunquam moriantur, ideò non dicuntur capaces translationis: etiamsi translatio fieret fiducialiter in personam capacem ad commodum locorum incapacium ut latè probat *Card. de Luc. de pension. disc. 66. num. 10. & seqq.* Neque potest fieri sub conditione si transferens moreretur ex infirmitate præsenti: vel cum reservatione seù pacto illam exigendi quoad vixerit: si enim ita fieret translatio esset nulla *Garc. de Benefic. par. 1. c. 5. n. 54. & 55. Paris. de confid. quæst. 23. num. 49. Card. de Luc. de pens. d. disc. 64. num. 2. Lotter. de. re benef. lib. 1. quæst. 40. num. 19., & 20.* Non prohibetur tamen translatarius nullo accedente pacto ex gratitudine pati ut transferens potiatur pensione, ut ex *Rot. apud Gregor. dec. 238. num. 8. apud Pen. dec. 156. Garc. d. par. 1. c. 5. num. 52. Tondut. de pens. cap. 26. num. 4. firmat Card. de Luc. de pens. disc. 65. num. 6.*

5. *IN LITTERIS APOSTOLICIS*. Si enim ageretur de Pensione reservatâ ab Episcopo non posset transferri, nisi causa extinctionis litis, & pro bono pacis esset imposita: quia Pensio auctoritate ordinariâ reservata non transit in successorem in Beneficio, qui reservationi non consensit *Leo thes. for. Eccles. par. 2. cap. 7. de pens. num. 32. cum trib. seqq. Gratian. disc. 617. nu. 13. & seqq.* Cum enim hujusmodi Pensiones, quæ ab Episcopis reservantur, non nisi pro utilitate Ecclesiæ, vel substentatione alicujus pauperis Scholaris (ex cujus industriâ, & labore utilitas Ecclesiæ speratur) ad mensuram necessitatis, & tanquam per speciem eleemosinæ imponi valeant, ut communiter tradunt *Garc. d. par. 1. cap. 5. num. 296. Gonzal. ad regul. 8. glos. 5. §. 5. num. 27. Barb. de off. Episc. alleg. 85. num. 11. Tondut. de pens. quæst. 1. nu. 5. & seqq. Cardin. de Luc. de pens. disc. 50. num. 3. Rot. coram Dunoz. Jun. dec. 208. num. 11. & 50.* sequitur quod non possint transferri in alios, quorum favore Episcopus de jure reservare non potuisset, *Leo ubi supra num. 36.*

6. *CASSAVIT, ET EXTINXIT*. Hic est notandum, quod si exequutor vel per incuriam propriam, vel Notarii, in actu translationis non procederet per viam cassationis antiquæ, & reservationis novæ Pensionis: adhuc translatio esset valida, quoties transferens declaravit se velle transferre ad formam Indulti: nam tunc virtualiter censetur antiquior Pensio extincta, & alia de novo reservata ad formam Indulti, ut in terminis tenuit *Rot. cor. Cerr. dec. 651. n. 2.* Ut enim translatio Pensionis sit valida sufficit exhibere facultatem transferendi habita relatione ad reservationem illius, & quod sit facta ad favorem personæ capacis coram personâ in Dignitate Ecclesiasticâ constitutâ ut dixit *Rot. cor. eod. dec. 628. n. 9. & 10.* forma autem servanda cassationis, & novæ reservationis non est conditionalis; sed modalis, quæ si non servetur, vitiatur, sed non vitiat; cum per liberum consensum præstitum coram exequtore, Notario, & testibus, & admissum censeatur per æquipollens inducta perfecta translatio *Rot. d. decis. 651. n. 2. coram Cerro, & coram Dunozzett. Jun. decis. 32. num. 5. & seqq. & in puncto coram Cocc. dec. 1754. num. 15. & seqq. Card. de Luc. de pens. disc. 58. n. 6. & 7.* præsertim accedente clausulâ omni meliori modo, & clarè, ac magistraliter *Lotter. de re Benefic. lib. 1. quæst. 40. à n. 45. ad 50.*

7. Item, quod translatio pensionis ab habentibus Indultum, fieri non potest nisi pro medietate juxtà Constitutionem mox referendam Innocentii XI. quam quoque retulit *Card. de Luc. post tract. de Pens. secundum impressionem Venetam anno 1698.* (apud quem, ibidem, tàm hujus Constitutionis quàm alterius ejusdem Pontificis super statutariis successiónibus emanatæ, & quam per extensum dedi *tom. 1. in Appendice pag. 332.* videnda sunt commentaria (Unde si Indultarius Pensionem, seù Pensiones transferret ultrà medietatem, & summam permissam translatio non esset nulla, sed solum remaneret vitiata in excessu: quia cum sit materia dividua utile per inutile non vitiatur *Lotter. ubi supra num. 74. Tondut. de pens. cap. 23. num. 14. Card. de Luc. de Pens. disc. 66. num. 6. Add. ad Buratt. decis. 12. lit. F.* sicuti per translationem invalidam non remanet consumpta facultas transferendi *Garc. de Benefic. par. 1. cap. 5. num. 249.*

5. Item, quod hæc facultas transferendi exerceri potest etiam per Procuratorem Indultarii, ut docet *Garc. de Benefic. par. 1. cap. 5. num. 246.* ubi ampliat ut locum habeat conclusio etiamsi in Indulto dicatur = *tibi concedimus = vel per te eligendas, & Garc.* sequitur. *Tondut. de pens. cap. 29. num. 5. & 6.* hoc tamen intellige, dummodò persona, seù personæ in quam, vel quas, est Pensio per Procuratorem transferenda sit certa, seù certæ: nam alias Procurator hunc actum explere non posset, quia facultas nominandi competens ex gratia Principis tanquam personalissima non potest explicari per alium, prout in terminis translationis Pensionis, dictam conclusionem limitando, & declarando respondit *Rot. coram Dunozzett. Jun. dec. 208. n. 2. 50. 53. 62. & per tot.* Cum enim (ut bene advertit *Rot. ibi n. 11. 49. & 50.* capacitas Pensionis non deducatur de jure ex solo clericatu, sed ex aliis piis, & rationabilibus causis ministerium Indultario commissum censetur industriale, quod proinde alteri non potest committi.

9. Item, quod habens facultatem transferendi

rendi pensionem potest illam transferre in suum filium illegitimum, ut tenent *Paris. de resign. Benef. lib.7. quaest.4. num.22. & 23. Gonzal. ad regul.8. cancell. gloss.5.§.5. num.22. & 23. Barbos. alleg. 65. num.27. & supra Concil. sess.25. de reform. cap.15. nu.35. Rot. coram Zarat. dec.54. num.19.*

10. Item, quod cum pensio consideretur tanquam quid temporale, & separatum à titulo Beneficii; qui non habet Indultum transferendi potest illam in totum, vel in parte cassare, & ad minorem summam reducere, seu ad vitæ commoditatem cedere, & alienare absque Beneplacito Apostolico *Rot. coram Buratt. decis.469. & decis.528. utrobique num.1. Lotter. de re Benef. lib.3. quaest.29. num.86. & seqq. Tondut. de pens. cap.17. num.25. & seqq. Card. de Luc. de Pension. disc.68. num.6. & de regal. disc.37. sub num.9. in fin. Sac. Congr. Concilii in Nullius 27. Maii 1645. lib.17. decr. pag.480.* nisi tamen fieret pactum quod diminutio sit nulla, & Pensionarius remaneat in suo pristino jure, casu quo non adimplerentur promissiones factæ per titularem; tunc enim non posset Pensio semel extincta reviviscere, nisi interveniat authoritas Papæ, ut habetur in *decis. Buratt.* supra allegatis. Vel Pensio esset data in titulum Beneficii, putà pro suscipiendis Ordinibus Sacris, vel alterius ministerii Spiritualis: tali enim casu, nec redimi, nec vendi potest sine authoritate Apostolicâ *Tondut. loco citato num.32. Lotter. num.89.*

11. Item, quod si alicui detur Indultum retinendi Pensionem etiamsi non incedat in habitu, & tonsurâ Clericali, vel Matrimonium contrahat: si Indultatius transeat ad armatam militiam, non poterit amplius Pensionem exigere, ex quo dispensatur à gestatione habitus Clericalis, & ad matrimonium, non censetur dispensatus in sævis per regulam, quod dispensationes tanquam odiosæ strictè intelligantur: nec potest talis dispensatio supplere defectum provenientem ex militiâ, quæ est in diversâ specie impedimenti, nempè illius per quod exercetur, seù exerceri possunt sæva, unde indiget sua speciali dispensiatione, alias statim atque efficitur miles Beneficium, & Pensiones amittit ut in puncto tenuit *Rot. coram Cels. decis.69. num.16., & 17.* ubi ampliat *num.22.* locum habere etiamsi re integrâ antequam sæva exerceat militiam deserat, & primevum statum reassumat, & ita respondit quoque *Congregatio Concilii in Nicien. 19. Decembris 1648. lib.18. pag.563.* Et in terminis Beneficii *in Firmana 13. Januarii 1618.* in qua Clericus habitu Clericali deposito sumpsit arma, accepit stipendium processit ad bellum; sed nunquam pugnavit, & Beneficium erat Jurispatronatus, *lib.58. pag.37.*

12. Et tandem, quod licet facultas transferendi Pensiones non dicatur odiosa saltem odio irrationabili juxtà opinionem *Rot. coram Duran. decis.67.* quam sequitur *Tondut. de Pens. cap.31. num.34., & Rot. post eumdem decision.86. num.8. repetita coram Dunozz. Jun. decision. 768. num.17.* nihilominus, quando in Indulto præscribitur, quod persona, seù personæ in quam, seù quas transferendæ sunt, debeant per transferentem nominari: illius favor non extenditur ut possint nominari per nutus, & signa: nam si per infirmum, qui loqui non posset translatio per nutus, & per signa fieret non substineretur: quia non diceretur servatâ formâ in Indulto præscriptâ, ut respondit *Rot. coram Peutinger. decis. 363., & dec. 409. per tot.* quam sequuta est coram *Cels. dec.378. nu.2. 3., & 4.*

13. Datâ autem validitate translationis, an translatarius possit agere pro terminis Pensionis decursis, & non solutis contra Successorem in Beneficio: respondetur, quod sic, constito de diligentiis factis à Pensionario contra Titularem Antecessorem pro illis exigendis (est enim actio subsidiaria) quæ clarè probari debent, & quod fuerint absolutæ, & perfectæ: & dummodò Successori congrua remaneat, quæ in primis & ante omnia deduci debet, *Lotter. de re benef. lib.1. quaest. 39. à num.108. ad n.150. Rota coram Gregor. dec.507. num.5. ubi Adden. num.7. & cor. Buratt. dec.448. num.9.* ibique plenè *Add. num. 10. & sequent.* ubi quod successor habet regressum contra hæredes Antecessoris, vel alios, qui fructus perceperunt.

14. Illud quoque est notandum, quod Clericus Pensionarius non gaudet privilegio fori, nisi deferat habitum, & tonsuram *Sac. Congregat. Concilii 6. Junii 1622.* in qua fuit dictum, *quod ita Sanctissimus rescribendum statuit, lib. 12. pag.94.* & licet non me lateat *Sperell. decis.66. num.34. & sequent.* contrariam Sententiam substinere, adhuc magis placet authoritas Sac. Congregat. cui interpretatio Concilii (quod de pensionario non loquitur) est reservata: & hoc Decretum affertur etiam *à Barbos. de Offic. Episc. alleg.57. num.151.* (sub diverso tamen die) ubi testatur vidisse originale.

15. *CUM OMNIBUS EXEMPTIONIBUS ET PRIVILEGIIS ETC.* Per hanc expressionem datur intelligi, quod cum pensio translata revera sit eadem pensio cum prima, & nihil differat à reservatâ *Cardin. de Luca de pens. ad Constitut. Innocent. XI. cap.15. num. 1.* & extinctio, quæ fit ab Exequutore in actu translationis sit potius mutatio personæ, & vitæ, transferentis in personam, & vitam translatarii, quam propriè extinctio juxtà constantem opinionem *Rotæ coram Buratt. dec.638. num.3. coram Merlin. decis. 243. num.12. & 23. coram Dunozz. Jun. decis.768. num.17. 18. & 19. & coram Cerr. decis. 628. num.5.* exemptiones ab oneribus, & privilegia concessa pensioni reservatæ, transeunt in translatarium, qui utitur

tur eodem jure, & privilegio, prout utebatur transferens *Rot. decis.122. num. 10. part. 1. recent. Lotter. de re benef. part.1. quæst.40.num.346.* sicuti etiam illius favore vigent, & intactæ remanent obligationes factæ, & fidejussiones datæ in pensionis reservatione *Add. ad Gregor. decis. 445. num. 9. Add. ad Buratt. d. decis.638. num.13. Tondut. de pension. cap.30. num.32.*

CONSTITUTIO

Ut nemini liceat pensiones, vel fructus Ecclesiasticos transferre, ultrà illorum medietatem.

INNOCENTIUS PP. XI.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. Circumspecta Sedis Apostolicæ providentia Christi fidelium commodis jugiter invigilans, ea, quæ alias pro Ecclesiarum, & Beneficiorum Ecclesiasticorum exoneratione optimo quidem constituta fuere consilio, si optatus inde effectus minimè proveniat, sed gravia potiùs exoriantur incommoda, in meliùs commutare, atque reformare studet, sicuti magistra rerum experientia faciendum suadet, ac æqui, bonique ratio; necnon Ecclesiarum, & beneficiorum ipsorum utilitas, & Christi fidelium pax, & tranquillitas noscuntur postulare.

§. II. Cum itaque dudum fel. rec. Urbanus PP. VIII. prædecessor noster omnes, & singulas facultates, indulta, & privilegia transferendi quascumque pensiones annuas super Patriarchalium, Metropolitanarum, Cathedralium, & Abbatialium mensarum, & quorumvis Ecclesiasticorum, tam sæcularium, quàm regularium beneficiorum, quomodocumque qualificatorum, fructibus, tam certis, quàm incertis, ac etiam distributionibus quotidianis reservatas, quæ tamen per extractionem integrarum pensionum hujusmodi ab ipsis translatariis factam realem, & actualem effectum sortita non essent, pro summâ, quæ medietatem veri annui valoris fructuum mensæ, seù beneficii, super quibus pensio transferenda, se translata reservata reperietur, excederet, quibusvis personis, etiam Abbatiali, Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, vel alia quavis dignitate, etiam Cardinalatus honore fulgentibus, sive etiam ad favorem quorumcumque locorum piorum, & Collegiorum; quovis intuitu, & consideratione, etiam motu proprio, ac ex certâ scientiâ, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, tàm per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores suos, quam ipsum Urbanum prædecessorem concessa eatenus, revocaverit, cassaverit, & annullaverit, ac viribus, & effectu evacuaverit, ita tamen, ut facultates transferendi pensiones hujusmodi pro ea parte, quæ medietatem fructuum, etiam incertorum vel distributionum, quatenus super illis essent impositæ, non excederent, firmæ, & illesæ remanerent: Et insuper voluerit, & ordinaverit, eos, qui prætextu excessus medietatis fructuum, seù distributionum, hujusmodi partem pensionum translatarum solvere recusarent, ad excessum ipsum probandum teneri, nec interim istius dispositionis prætextu processum executivum, aut solutionem integræ pensionis, quatenùs aliàs illis locus esset, impediri, aut retardari debere, & aliàs, prout in ejusdem Urbani prædecessoris Constitutione desuper edita, & in Cancellariâ Apostolicâ anno Incarnationis Dominicæ M. DC. XXIV. die xxiv. Januarii publicata, cujus tenorem præsentibus pro plenè, & sufficienter expresso, & inserto haberi volumus, uberius continetur.

§. III. Verùm quotidiano experimento compertum sit, prænarratam Constitutionis hujusmodi dispositionem Ecclesiis, & beneficiis, pensionum hujusmodi onere gravatis, illasque obtinentibus, qui excessum medietatis fructuum iisdem Pensionibus gravatorum probare, & intereà donec rei judicatæ effectum desuper obtinuerint, pensiones ipsas solvere tenentur, parum esse proficuam, & è converso tam transferentibus, quàm translatariis pensionum hujusmodi non modicum adferre incommodum; illis quidem quod propter ignorantiam; tùm veri valoris annui fructuum, & distributionum; tùm quantitatis aliarum pensionum desuper reservatarum, frequentissimè, ac ferè semper dubii

dubii sint, & incerti, quas pensiones transferre possint, his verò quòd lites super pensionibus in eos translatis, quas Ecclesiarum, & Beneficiorum hujusmodi possessores, sub prætextu excessus prædicti impugnant, substinere, & prosequi cogantur: ità ut ejusmodi litibus discutiendis decidendis Tribunalia assiduâ fatigentur, partes verò erumnosis dispendiis prægraventur.

§.IV. Hinc est quòd nos litibus, & dispendiis hujusmodi ansam præcidere, ac tàm Ecclesiarum, & Beneficiorum prædictorum exonerationi, quàm illas, & illa obtinentium necnon eorum, quibus ejusmodi facultates transferendi pensiones in hac S. Sede concessæ sunt, & in posterum concedentur, ac illorum in quos pensiones ipsæ transferentur, commoditati, securitati, & indemnitati, quantum Nobis ex alto conceditur, providere cupientes, ac quorumcumque privilegiorum, indultorum, & facultatum transferendi pensiones hujusmodi, seù illarum loco fructus, redditus, & proventus Ecclesiasticos reservatos, & reservandos, quibusvis personis, cujuscumque status, gradus, ordinis, præeminentiæ, & dignitatis existentibus, etiam Cardinalatus honore fulgentibus, seù aliàs specificâ, & individuâ mentione, & expressione dignis etiam motu proprio, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, ac cum quibusvis clausulis, derogationibus, & decretis per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac etiam per Nos, & Sedem prædictam hactenus quomodolibet concessorum, litterarumque Apostolicarum, tàm sub plumbo. quàm in simili formâ Brevis, Cedularum motus proprii desuper expeditarum, & Chirographorum cujusvis Romani Pontificis manu subscriptorum tenores, etiam veriores, & datas, aliaque omnia, & singula, etiam specialem, & individuam mentionem, & expressionem requirentia, præsentibus pariter pro plenè, & sufficienter expressis, & insertis, exactissimè, & accuratissimè specificatis habentes; Motu proprio, non ad cujusquam Nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certâ scientiâ, & maturâ deliberatione nostra, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, ut de cætero omnes, & singuli, etiam S. R. E. Cardinales, seù quavis alia præeminentia, & dignitate prædìti, & aliàs quomodolibet qualificati, seù specificam, & individuam mentionem requirentes, quibus ejusmodi indulta, privilegia, & facultates transferendi pensiones annuas super fructibus, & redditibus, & proventibus, juribus, obventionibus, & emolumentis undecumque provenientibus, & in quibuscumque rebus consistentibus, ac distributionibus, etiam quotidianis, & manualibus, Patriarchalium, Metropolitanarum, Cathedralium, Abbatialium, aliarumvè mensarum, ac dignitatum, etiam majorum, & principalium, personatuum, officiorum præpositurarum, præpositatuum, Canonicatuum, & præbendarum, aliorumvè quorumlibet cum curâ, & sine curâ, sæcularium, & cujusvis Ordinis, Congregationis, & Instituti regularium beneficiorum reservatas, seù illarum loco fructus, redditus, & proventus hujusmodi reservatos, sive per viam cassationis, & novæ reservationis, sive simplicis translationis, seù aliàs quomodolibet hactenus à Sede Apostolicâ concessæ sunt, & in futurum tàm per Nos, quàm per Romanos Pontifices Successores nostros, & Sedem prædictam concedentur, eorumdem privilegiorum, indultorum, & facultatum vigore dimidiam dumtaxat, seù dimidiam minorem partem ipsarum pensionum, seù fructuum, reddituum, & proventuum illarum loco reservatorum hujusmodi, quas, & quos vigore primæ reservationis, seù in eos factæ translationis de præsenti percipiunt, & pro tempore percipient, seù legitimè percipere possunt, & poterunt respectivè, transferre valeant, ita tamen ut ejusmodi translationes, si servata cæteroquin dictorum privilegiorum, indultorum, & facultatum, ac præsertim quoad quantitatem pensionum & fructuum transferendorum in eis expressam, forma, & dispositione, factæ fuerint, tametsi fructus, redditus proventus, jura, obventiones, & emolumenta, ac distributiones, etiam quotidianæ, & manuales mensarum, aliorumque beneficiorum hujusmodi pensionum, & fructuum reservatorum oneribus ultrà eorum medietatem adhuc gravata remanerent nihilominus validæ, firmæ, & efficaces existant; nec ex capite excessus medietatis fructuum, aliorumque prædictorum, in vim prædictæ Constitutionis Urbani prædecessoris, quam hac in parte quoad futuras translationes nullius roboris, & momenti fore decernimus, ullo modo impugnari possint, tenore præsentis perpetuò statuimus, & ordinamus.

§.V. Decernentes easdem præsentes litteras, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quod præfati, & alii quilibet, etiam specificâ, & individuâ mentione digni, ac Cardinalatus honore fulgentes, in præmissis interesse habentes, seù habere quomodolibet prætendentes illis non consenserint, nec ad ea vocati, & auditi, seù causæ, propter quas ipsæ præsentes emanarint, adductæ, specificatæ, & justificatæ non fuerint, aut ex alia qualibet, etiam quantumvis juridica, pia, & privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, etiam in Corpore Juris clauso, etiam enormis, enormissimæ, & totalis læsionis, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, vitio, aut intentionis

nostræ

nostræ, seù interesse habentium consensus, aliovè quolibet etiam quantumvis magno, & substantiali, ac incogitato, & inexcogitabili, individuamque expressionem requirente defectu, notari, impugnari, infringi, retractari, in controversiam vocari, seù ad terminos juris reduci, aut adversus illas aperitionis oris, restitutionis in integrum aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium intentari, vel impetrari, aut impetrato, seù etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus concesso, vel emanato quempiam in judicio, vel extrà illud uti, seù se juvare ullo modo posse, sed easdem præsentes litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, & in omnibus, & per omnia plenissimè suffragari, & ab eis respectivè inviolabiliter, & inconcusè observari; sicque, & non aliter in præmissis censeri, atque ita per quoscumque Judices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales, etiam de latere Legatos, & Apostolicæ Sedis prædictæ Nuncios, aliosvè quoslibet quacumque præeminentiâ, & potestate fungentes, & functuros, sublatâ eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his à quoquam, quavis authoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. VI. Non obstantibus facultatibus, privilegiis, indultis, aliisque præmissis, ac de jure quæsito non tollendo, & quòd Cardinales prædicti sub regulis, & Constitutionibus faciendis non comprehendantur, cæterisque nostris, & Cancellariæ Apostolicæ regulis, necnon prædicta Urbani prædecessoris, aliisque Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibusque Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & ordinationibus, ac quibusvis, etiam juramento, confirmatione Apostolicâ, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, stylis, usibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis præfatis, aliisvè personis, & Collegiis quibuslibet, sub quibuscumque verborum tenoribus, & formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis, etiam motu, & scientiâ, & potestatis plenitudine paribus, ac etiam consistorialiter, & aliàs quomodolibet in contrarium præmissorum concessis, ac pluries, & quantiscumque vicibus iteratis, confirmatis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seù quævis expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitùs omisso, & forma in illis tradita observata exprimerentur, & insererentur, præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad permissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expresè derogamus, ac plenissimè, & amplissimè derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. VII. Ut autem præsentes litteræ omnibus facilius innotescant, volumus illas, seù earum exempla ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, ac Cancellariæ Apostolicæ, & in Acie Campi Floræ de Urbe publicari, & affigi, sicque publicatas omnes, & singulos, quos concernunt, perindè afficere, ac si unicuique illorum personaliter intimatæ fuissent; Ipsarum verò præsentium litterarum transumptis, seù exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in Ecclesiasticâ dignitate constitutæ munitis, eamdem prorsùs fidem tàm in judicio, quàm extra illud ubicumque locorum haberi, quæ haberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die VII. Februarii M. DC. LXXVII. Pontificatus nostri anno secundo.

I. G. Slusius.

Edicti

Edicti Convocationis Congregationum Confraternitatum.

FORMULA VIII.

SUMMARIUM.

1. *Episcopus non potest se ingerere in administratione bonorum Confraternitatum.*
Episcopus confirmat Administratores Confraternitatum, & exigit computa ab eis, & juramentum de fideliter administrando.
2. *Confratres vota dare debent collegiativè, alias nulliter agunt.*
3. *Frater pro fratre non est legitimus testis quamvis sit frater sobrinus.*
Consanguinei non sunt admittendi ad suffragium ferendum in Congregationibus, ubi agitur de interesse Consanguineorum in primo, & secundo gradu.
4. *Dolus, fraus, & malitia, sunt delicta Synonima, in quibus cadit pæna stellionatus.*
Culpa æquiparatur dolo, ubi non agitur de infligenda pœna corporali.
5. *Episcopus debet curare, ut bona locorum Piorum fideliter administrentur.*
6. *Fratres tàm germani, quàm Sobrini omnes vocem habent in actibus Capitularibus.*
Statutum excludens plures fratres à voce in Capitulo, est laudabile.
7. *Capituli determinationes sunt validę, etiamsi tres tantum Canonici interveniant, dummodo cæteri fuerint legitimè intimati.*
Fallit in rebus arduis, & valdè præjudicialibus.
8. *Voces superfluæ inventæ in scrutinio vitiantur, sed non vitiant determinationem si demptis superfluis remanet major pars vocum.*

DOVENDO noi invigilare per debito del nostro Officio Pastorale, che le Confraternite de' laici (erette, & approvate con autorità Apostolica, ò Ordinaria de' Vescovi pro tempore in questa Città, e Diocesi, per essercitar atti di pietà, e di carità Christiana, e partecipare più abbondantemente de' tesori spirituali della Santa Chiesa) si mantengano nell' osservanza de' proprii Statuti, e che i loro beni, entrate, & elemosine date da' Fedeli per augumento del culto Divino, e della Religione, siano à quest' effetto *da essi fedelmente amministrate*, con participazione di tutto il corpo ò sia Collegio de' Fratelli, col presente Editto ordiniamo.

1. Che le Congregazioni, & convocazioni de' Fratelli da intimarsi per provedere all'occorrenze del luogo Pio, & per risolvere, e determinare sopra gli emergenti temporali, e spirituali, si debbano convocare per giorno, & hora determinata, coll' intimazione precedente de' fratelli . . . . . giorni prima: della quale intimazione, si come della presidenza, ò assenza del nostro Deputato, si dovrà dal Segretario della Compagnia à cui appartiene di registrare le proposte, far sempre menzione nel libro delle resoluzioni.
2. Che non si habbiano mai per legitime, e valide le resoluzioni, & i provedimenti delle Congregazioni sudette, se non saranno passate per bussola con voti secreti, & vinte dalla maggior parte de' fratelli presenti in esse nel luogo solito: e le fedi, attestati, consensi, ò dissensi, fatti, sottoscritti e dati, da' fratelli fuori del luogo solito delle Congregazioni, e della ballottazione, non habbiano mai, nessun vigore, nè facciano in giudicio, nè fuori, *grado di prova nessuna*, ancorche fossero fatti, ò sottoscritti dalla maggior parte di loro uti singuli. . . .
3. Che il Priore, ò altro Officiale al quale appartiene il jus di proporre, non possa ciò fare, nè i fratelli risolvere cosa alcuna in quelle Congregazioni, nelle quali non interveghino . . . . fratelli.
4. Che nelle Congregazioni in cui si dovrà proporre l'elezzione, ò conferma degl'Officiali, ò Ministri della Confraternita, che ricevono annuo stipendio: ò pure la distribuzione delle Doti, ed altri sussidii caritativi, non si ammettano à dare il voto, quei fratelli che saranno congionti in parentela alle persone proposte, *in primo, ò secondo grado*.
5. Che tutte le proposte, e risoluzioni prese nelle Congregazioni legitimamente come sopra radunate, si registrino distesamente, e fedelmente immediatamente nel libro da ritenersi à quest'effetto dal Segretario della Confraternità, facendole sottoscrivere per maggior legalità anche dal Priore, ò Priori.
6. Che nelle Congregazioni sopradette debba assistere, presedere (ma non votare) in Città il nostro Vicario Generale, e nè luoghi della Diocesi il Vicario foraneo come nostri Deputati, quando non si faccia da noi altra deputazione: acciò che questi con la loro presenza, e consiglio, procurino, e suggeriscano le risoluzioni, e partiti più utili, e lodevoli à prò del luogo Pio: e coll' autorità da noi communicatagli, si tolga il fomento

alle

alle fazzioni, diffenzioni, e tumulti, che ben spesso sogliono nascere in dette adunanze.

7. Che non osservando i presenti nostri ordini, siano sicuri, che noi con la nostra autorità Ordinaria, & anche Apostolica delegata dal Sacro Concilio di Trento (se in qualche caso particolare non havremo dispensato) procederemo alla dichiarazione della nullità degl'atti fatti in contrario; alla privazione degl'officii; alla cassazione dal rollo de' Fratelli, alla condanna della refezzione de' danni, che da ciò potessero provenire al luogo Pio, & anche alle pene delle Censure, secondo la maggiore, ò minor colpa, *dolo, fraude, e malizia* che accompagnerà la transgressione. Volendo che il presente Editto affisso &c.

N. Vescovo N.

N. Cancell.

ADNOTATIONES.

1. *SIANO DA ESSI FEDELMENTE AMMINISTRATE*. Licet Episcopus possit, imò debeat ad tollendos abusus, & præjudicia locorum piorum Edictis præcavere, ut bona fideliter administrentur; non tamen in administratione se ingerere valet, sed illam Confratribus relinquere, reservato sibi jure competente ex Concilii Trid. dispositione *cap.8., & 9.sess.* 22. neque confirmandi Æconomos, & Administratores electos, & ab eis exigendi computa administrationis: nec non etiam juramentum de fideliter administrando, prout auditis partibus declaravit *Sac.Congr. Concilii in Aliphana* 8. *Maii* 1706. *S.Congr. Episc in Cæsaraugustana* 29. *Nov.*1588. *Sac.Cong. Concilii in Lunen. Sarzanen.* 19. *Augusti in responsione ad* 6., *& in Ferentina* 15. *Martii* 1704. cum aliis Decretis apud *Pignatell. consult.*71. *n.*5. *tom.*6., *& consult,* 15. *nu.*32. *tom.*7., quem allegavi *tom.*1. *tit.*6. *annot. ad Form.XI. n.*16.

2. *GRADO DI PROVA NESSUNA*. Est enim de formâ Collegii, ut Vocales collegialiter sint congregati, & est de substantiâ ut votum non detur à Vocabilibus separatis, & singulis, & divisim in propriâ Domo, vel plateâ existentibus, sed collegiativè, alias nihil, & nulliter agunt, & vota non attenduntur *Passerin. de elect. cap.* 16. *quæst.*1. *num.*3. *Card. de Luc. Miscellan. disc.*4. *num.*24. cum aliis à me allegatis *tom.*1. *loco mox supra citato n.*23. Et licet de jure in hujusmodi adunantiis æconomicis, & politicis non sit necesse adhibere scrutinium per vota secreta, cum non agatur de veris electionibus *ad Text. in c. quia propter de elect.* nihilominus praxis laudabilitèr introduxit ubique, ut talis forma servetur etiam in actibus communitativis, & Confraternitatuum, prout testatur *de Luc. ibi n.*25.

5. *IN PRIMO, O' SECONDO GRADO*. Sicuti frater non est pro fratre integer testis, & non admittitur ad juramentum propter periculum pejerandi, ut probant DD. quos refert, & sequitur *Cenciol. resol. crim. verb. testes resol.*5. *num.*1. *vers. indecens*; & appellatione fratris in subjectâ materiâ testimonii ferendi veniat etiam Sobrinus, ut notat *Vulpin. Succ. Farinac. quæst.*54. *num.*12. hinc rationabiliter hi in meâ formulâ excluduntur à voce propter præsumptam affectionem, exemplum sequutus Congregationis Deputatæ sex præstantissimorum Cardinalium, pro reformatione, & gubernio locorum Piorum Urbis ab Innoc. XII. anno 1699., quæ inter cætera hoc Decretum publicavit: *Nelle Congregazioni, Compagnie, & altre Pie Università, che hanno Ministri salariati, ordina la Sac. Congregazione, che questi benche siano ascritti per Fratelli, non habbiano il voto decisivo nelle Congregazioni generali, e segrete, se lo statuto non glie lo concede espressamente, e che nelle Congregazioni Segrete di qualsivoglia Confraternità ò Compagnie, non possino essere ammessi quelli, che siano parenti sino al secondo grado inclusivamente di altri, che siano della medesima Congregazione Segreta*: Et quamvis Decretum istud videatur loqui de Congregationibus Secretis: adhuc extra Urbem in Confraternitatibus ordinariis, in quibus non datur talis separatio motivum præsumptæ affectionis Consanguineorum, militat etiam in generalibus: præsertim, quia exclusio votandi non est generalis, (prout est dictum Decretum) sed pro paucis actibus.

4. *DOLO, FRAUDE, E MALIZIA*. Sunt hæc delicta Synonima, & innominata in quibus cadit pœna Stellionatus ad tradita per *Guazzin. ad defens. reor. def.* 33. *cap.*9. *num.*1., *&* 2. idest extraordinaria. Negligentia autem crassa, seù culpa lata, æquiparatur dolo, ut inquit *Medic. de regul. jur. part.*2. *regul.*1. *ampl.* 79. *Passerin. tamen in tract. Tribunal. Regul. quæstion.* 28. *artic.* 1. *num.* 10. *ad* 17. dicit, quod ubi agitur in criminalibus, & in actionibus descendentibus ex delicto, culpa lata nunquam æquiparetur dolo, si agitur de infligendâ pœnâ corporali: Et quod ex culpâ latâ non possit quis puniri rigore pœnæ legis, sed mitiori.

5. Ut igitur mala, quæ per inordinatam locorum Piorum administrationem quotidiè eveniunt evitentur; debent Ordinarii, Edictum de quo in formulâ, vel aliud simile evulgare, & observantiam exigere: fraudes puni-

punire, & voluntates benefactorum exequi facere. Cætera quæ ad Confraternitates pertinent notavi *tom.1. tit.5. annot. ad form.2. num.8., & tit.6. annot. ad form.11. per tot., & in Appendic. ad Constit. Clem.8. pag.*299. Addendo, quod ea, quæ hic in formulâ præscribuntur, ut firmiora evadant, vel Statuto Confraternitatis, vel Synodo confirmentur.

6. Provisiones ejusmodi conveniunt, & præscribendæ videntur etiam Canonicis, pro rerum Capitularium rectâ gubernatione, paucis tantum variatis, puta in in eo, quod plures fratres non possint insimul habere suffragium: item in eo, quod Capitulum non censeatur legitimum, nisi tot interveniant. Etenim quoad primum, ubi plures sunt fratres germani, vel Sobrini, hoc minimè obstat (in jure quò minus in Capitulo, & actibus Capitularibus omnes vocem habere debeant, ut respondit *Congregat. Concilii in Vercellen.*23. *Augusti* 1631., *&* 14. *ejusdem mensis* 1634. *lib.*40.*fol.*20., & idem est de Patruis, & pluribus Nepotibus *Pignatell. consult.*53. *num.*6. *tom.*6., ubi alia Decreta refert *Nicol. in Flosc. verb. Vox. num.* 8., quamquam si adesset Statutum, quod illos excluderet, laudabile esset, & servandum, *Rot. in Reatina Aquarum* 13. *Januarii* 1698. §. *Cum namque coram Ursino*.

7. De secundo, quod scilicet electiones, & determinationes ordinariæ factæ in Capitulo tàm ordinario, quàm extraordinario, tribus dumtaxat Canonicis interessentibus, & vocem in Capitulo habentibus (omnibus tamen Capitularibus legitimè intimatis) sint validæ, & servandæ, licet alter ex dictis tribus Canonicis dissentiat, vel votum dare recuset, adest decisio plenè examinata Congregationis Deputatæ trium Eminentiss. Cardinalium in Romana functionum inter Canonicos, & Capitulum Collegiatæ S. Mariæ in Cosmedin, & Archipresbyterum ejusdem in responsione ad trigesimum sextum Caput judicialis sententiæ emanatæ 4. Septembr. 1705. *Passerin. de elect. cap.*14. *num.*11. Quidquid sit dicendum in actibus arduis, & non necessariis, & valdè præjudicialibus, aut in alienationibus, in quibus major pars Capitularium debet regulariter interesse, & expectari, juxtà firmata *in decis.* 887. *coram Merlino*.

8. Est autem, tùm in Congregationibus Confratruum, tùm in Capitulis Canonicorum advertendum, quod si in scrutinio plura inveniantur suffragia, quam sint Vocales, & remotis superfluis, adhuc remaneat major pars, vota superflua vitiantur, & determinatio Confraternitatis, seù Capituli remanet valida, ut respondit *Congregat. Concilii in Forolivien.* 17. *Novembris* 1629. *Nicol. in Flosc. verb. Vox nu.*6. *Passerin. de elect. cap.*40. *nu.*33., ubi de electione Abbatissæ.

FORMU-

FORMULARIUM LEGALE PRACTICUM FORI ECCLESIASTICI.

TITULUS XV.

De rebus, & actibus judicialibus.

Præsentationis Clerici ad Beneficium Jurispatronatus.

FORMULA I.

SUMMARIUM.

1. *Præsentatio ad Beneficium jurispatronatus potest fieri per Procuratorem.*
Procurator ad præsentandum nec se ipsum nec Patronum constituentem præsentare potest.
Gravatus erigere Beneficium jurispatronatus, non potest se ipsum nominare.
Filius pro Patre, & Pater pro filio Patrono, vel alia conjuncta persona potest validè sine mandato præsentare.
2. *Concilium Trid. in acquirendo juspatronatus sustulit titulum privilegiativum.*
Ad acquirendum juspatronatus in præsentando Rectorem non sufficit Ecclesiæ constitutio, & dotatio, sed requiritur consensus Episcopi.
Consensus Episcopi post lapsum longi temporis junctâ observantiâ præsumitur intervenisse.
3. *Juspatronatus acquiritur per reedificationem Ecclesiæ, vel fundi præstantionem.*
Restauratio Ecclesiæ, vel Dotis augumentum, non præbet justum titulum.
4. *Juspatronatus probatur ex multiplicitate præsentationum, quæ habuerunt effectum.*
Juspatronatus in personis in quibus cadit præsumptio usurpationis non probatur præsumptionibus.
5. *Usurpationis præsumptio cadit in Domino feudi etiamsi habeat condominos.*
Et in persona potenti.
6. *Beneficia jurispatronatus non acquirunt libertatem per non usum, seù negligentiam Patronorum.*
Provisiones Papæ, & Ordinariorum non mutant statum Beneficii, nisi concurrant actus positivi contrarii servituti.
7. *Patroni laici habent terminum à jure quatuor mensium, & Ecclesiastici sex ad præsentandum à die scientiæ veræ, & non fictæ.*
8. *Præsentatio est annexa Spiritualitati, & in ea cadere potest simonia.*
Qui dat aliquid temporale ei, qui est causa collationis Beneficii committit simoniam.
9. *Præsentatio est fructus jurispatronatus, & ideo hæres usufructuarius, & non proprietarius habet jus præsentandi.*
Patronus in subsidium tenetur Ecclesiam reficere, & reparare.
Patronus egenus potest petere alimenta ab Ecclesiâ si est dives, & ipse non habet aliundè, & est ex descendentiâ Fundatoris.
10. *Jus præsentandi non estantibus masculis transit ad fœminas quando expresè non sunt exclusæ.*
Jus præsentandi transit in Monasterium si Patronus fiat Religiosus.
Illegitimus est incapax juris præsentandi activi, nisi expresè vocetur.

11. *Patronus, qui non potest se ipsum præsentare potest præsentationi de se factæ ab aliis Patronis adhærere, & consentire.*

Patronus, qui non potest se ipsum presentare, potest supplicare, & Ordinarius per viam gratificationis illum admittere, non tamen ex debito, nec quando non est unicus.

12. *Præsentatio quæ competit vigore turni, non dicitur consumpta in primo præsentato, quando institutio non habuit effectum.*

Patronus laicus potest plures præsentare tumulativè ante institutionem Episcopi.

Patronus Ecclesiasticus nec cumulativè potest variare.

13. *Laicus non potest præsentari ad Beneficium nec Clericus Conjugatus.*

Clericus illegitimus non potest præsentari ad Beneficium jurispatronatus Patris Presbyteri.

Præsentandus debet esse habilis, & idoneus.

Beneficium erectum cum conditione, quod præsentandus non teneatur recitare Divinum Officium potest conferri Clerico majori septennio.

14. *Clerici, qui non habent ætatem ad suscipiendos Ordines Sacros præsentari non possunt ad Præbendam Canonicalem in Cathedrali.*

Clericus, qui non habet ætatem præscriptam à Concilio non debet admitti ad Concursum, sicuti nec laicus.

Præsentatio extranei nulla est, quando est præsentandus Clericus de parentela, qui potest petere ut sibi Beneficium conferatur, & tunc Ordinarius conferens jure devoluto tenetur servare legem fundationis.

15. *Civium appellatione veniunt naturales, & originarii non autem assumpti, & ex privilegio.*

Civium appellatione veniunt hi tantum qui nati sunt in Civitate, suburbiis, vicis, & districtu.

16. *Cives ex privilegio possunt provideri de Beneficiis, quæ conferri debent Civibus, & ad illa præsentari.*

17. *Cappellania an, & quando dicatur Sacerdotalis habitu vel actu differitur, & num. 18.*

Patronus ignorans qualitates fundationis, potest à prima præsentatione non idonei recedere, & idoneum intra terminum præsentare.

19. *Præsentatio potest fieri de Clerico qui possidet aliud Beneficium simplex, dummodo simul juncta non sint sufficientia ad congruam præsentati sustentationem.*

Possidens Beneficium sufficiens ad congruam substentationem, si præsentetur, & instituatur ad aliud juspatronatus, & utrumque ipso jure vacat.

20. *Præsentatus ad Parochialem; si non est idoneus ad confessiones audiendas non est admittendus.*

21. *Approbatus in concursu ad Curam animarum non potest reprobari ad Ordines Sacros quoad litterarum.*

Præsentatus ad Præbendam Theologalem si non est idoneus, provisio devolvitur ad Ordinarium, si in termino præscripto non præsentetur idoneus.

22. *Provisio Præbendæ Theologalis suspenditur donec reperiatur idoneus.*

Præsentatio Clerici debet fieri personaliter, & non de absente, nisi absens sit notus instituere debenti, vel illius præsentatio non sit rejecta, & num. 23.

24. *Postulatio quid sit, & in quo differat ab electione ostenditur.*

Jus instituendi reservari non potest in fundatione Beneficii inferiori Episcopo.

25. *Beneficiatus tenetur recitare Divinum Officium, etiamsi Beneficium sit exigui redditus, & num. 26. & 27.*

28. *Beneficiatus tenetur reparare Ecclesiam.*

Cardinales tenentur Ecclesias suorum Beneficiorum reparare.

Episcopus pro reparatione Ecclesiarum suæ Diœcesis, potest sequestrare fructus Beneficiorum in illis erectorum.

Episcopus non potest unire Præbendis Canonicalibus fructus Parochiæ prætextu depopulationis, aut Ecclesiæ destructionis.

29. *Beneficiatus tenetur contribuere pro procuratione Visitatoris, & accedere ad Processiones.*

Ordinarius non potest alterare legem fundationis, neque addere nova onera.

30. *Congrua Curati quomodo sit taxanda ostenditur.*

31. *Curatus in Parochia jurispatronatus instituitur absque concursu.*

Curatus Parochiæ unitæ Monasterio, pro Congrua alimentaria præfertur Monachis.

Congrua Curati Ecclesiæ Parochialis unitæ Monasterio debet solvi de proprio à Monachis, donec doceant Ecclesiam unitam nulla habuisse bona.

Congrua quando non est sufficiens augetur.

32. *Curatus amovibilis, à quo debeat removeri demonstratur.*

33. *Cura amovibilis potest fieri ab Episcopo perpetua in Ecclesiis Parochialibus simpliciter unitis Monasteriis Regularium, secus si Parochiales sint de mensa.*

34. *Cura amovibilis in Ecclesiis Parochialibus Monasteriis unitis, si fiat perpetua, onera transeunt in Vicarium.*

DIE

IE.... mensis.... Anni.... *Comparuit personaliter* in Curiâ Episcopali N. Dominus N. (sive N. Procurator Domini N. specialiter ad hunc actum deputatus prout docuit &c.) ad quem pertinet jus præsentandi Rectorem ad Beneficium *erectum, & fundatum* in Ecclesia N. ad Altare N. sub invocatione S. N. prout constare dixit ex Decreto, & Instrumento erectionis, & reservationis Jurispatronatus respectivè sub die ... mensis .... Anni.... emanatis, alias in Actis hujus Cancellariæ productis, & repetitis ad duæ &c. quod dum viveret possidebat N. illius Rector nuper defunctus, prout docuit ex fide obitus, quam facto exhibuit, qui fuerat ad præsentationem N. institutus, ut pariter constare asseruit ex actis gestis in hac Curia de mense.... anni........ ad quæ &c. & utendo facultate sibi, & suis in fundatione reservatâ; nec non jure *legitimæ, & pacificæ possessionis*, in qua ejus familia reperitur præsentandi (toties quoties Beneficium præfatum vacare contingat) Rectorem: *in termino à jure concesso*, pro perpetuo novo futuro Rectore, *liberè, & spontè præsentavit*, & nominavit, præsentat, & nominat *Clericum N. habilem, & idoneum præsentem*, & acceptantem quem institit, & instat, per Illustrissimum: & Reverendissimum D. Episcopum, sive Reverendissimum D. Vicarium Generalem, in Rectorem prædicti Beneficii vacantis *admitti, institui, & immitti in realem possessionem, & de eo provideri cum oneribus, bonoribus, fructibus, emolumentis, ac juribus solitis universis omni &c.*

Ego N. Patronus (sive N. Procurator) præsento, ac insto ut supra.

Die, mense, & anno supradictis, facta, & exhibita fuit in actis præsens præsentatio per supradictum N. præsentibus N. & N. Testibus &c.

Ita est N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. *COMPARVIT PERSONALITER*. Patronus non solum per se ipsum personaliter potest præsentare; sed etiam per Procuratorem ad id specialiter deputatum *Vivian. de jure patron. lib.5. cap.6. num.2. & 3.* qui tamen debet infra tempus datum ad præsentandum præsentare, & mandatum realiter exhibere, alias præsentatio non valet *Vivian. uti supra lib.7. cap.5. num.1. & seqq.* Verum est tamen, quod non potest, nec Patronum constituentem, nec se ipsum præsentare, ut per *decis. Verall. 397. par.2.* & alias auctoritates probat idem *Vivian. uti supra lib.6. cap.9. num.17. & tribus seqq.* ubi reprobat *Ricc. in prax. for. Eccles. resol.197.* contrarium sentientem. Et hoc amplia in hærede, & executore, qui Beneficium Ecclesiasticum debet erigere cum reservatione jurispatronatus: nam hic non poterit se ipsum in primum Rectorem nominare *Sac. Congr. Concilii in Amerina 6. Junii 1705.* Item filius pro Patre Patrono, Pater pro filio, & alia conjuncta persona potest validè sine mandato præsentare *Garc. de benef. addit. ad 5. par. cap.9. num.198. & trib. seqq. Vivian. lib.5. cap.3. num.9. & 10.* ubi quod tunc debeat fieri præsentatio cum promissione de rato.

2. *ERECTVM ET FVNDATVM*. Quia *Concil. Trid. sess.25. cap.9. de reform.* sustulit titulum privilegiativum, & exigit; quod Juspatronatus acquiratur ex fundatione, dotatione, vel alias juxtà juris dispositionem ideò in præsentatione exprimitur hæc qualitas, ut illicò appareat de illius justitia.

At ad acquisitionem juris præsentandi Rectorem, non sufficit sola Ecclesiæ, seu Beneficii constructio, & dotatio: sed necessariò requiritur auctoritas, & consensus Ordinarii, qui perficit Beneficii erectionem ut alibi dixi: donec enim iste consensus desideretur, non dicitur Beneficium, sed pia donatio, aut pium opus *Barb. de offic. Episc. alleg.70. à nu.20. ad 37. Rot. decis.517. num.3. par.1. rec.* Si tamen de eo non constaret per scripturam, post lapsum longi temporis, idest 30. annor. præsumitur intercessisse, accedente observantia subsecuta post erectionem *Rota coram Seraph. decis.871. num.3. & post Vivian. de jurep. dec.6. num.4. & coram Cerr. dec.499. num.2. 3. & 4.*

3. Acquiritur etiam juspatronatus per reedificationem Ecclesiæ, vel præstationem fundi pro illius constructione *Gloss. in cap. quoniam verb. fundatores de jurep. Gonzal. ad regul.8. gloss.18. num.53. Garz. de benefic. part.5. cap.9. num. 127. Gratian. discept. 177. num. 27. Rota coram Coccin. decis.106. num.6. & 7. & decis.96. num.26. & 28. par.13. recent.* Non tamen pro restauratione, sivè Dotis augumento: quia diceretur ditatio, & non præberet justum titulum; ut sæpè respondit *Rota*, & præsertim *coram Duran. decis.281. num.36. & coram Bich. decis.162. num.5. & coram Ninot. decis.39. n.16. & decis.73. num.5.* ubi hæc habet = *Nec est potens probare concessionem jurispatronatus &c. cum opus sit, ut demonstretur Ecclesiam fuisse funditus collapsam, & depauperatam, adeo ut vel nova consecratione, & redotatione indigeret, vel saltem, quod*

quod Dos aucta fuerit ad summam excedentem medietatem, *& coram Cerr. decis.* 526. *num.* 3. *&* 4.

4. *LEGITIMÆ, ET PACIFICÆ POSSESSIONIS*. Si de Patronatu aliunde non constaret, quam per multiplicatas præcedentes præsentationes effectuatas, hoc sufficeret non solum pro manutentione, donec clarè ex fundatione constaret de Beneficii anteriori libertate; sed ad probandum juspatronatus ex fundatione, vel dotatione in petitorio dummodò essent plures, & antiquæ, & non agatur de personis in quibus cadit usurpationis præsumptio (quæ scripturis, & non præsumptionibus tenentur probare juspatronatus, ut dicit *Ricc.collect.*1589. & respondit *Sac. Congregat. Concilii in Calaguritana* 13. *Septembris* 1631. *lib.* 14. *pag.* 502. (nam in beneficiorum provisione attenditur ultimus status, eo quia Ordinariorum institutiones cum expressione qualitatis jurispatronatus multum ponderant, *Rot.coram Seraphin.dec.*1141.*num.*8.*&* 9. *& coram Merlin.dec.*45.*num.*2.*& dec.*349.*num.*3.*&* 4. & in puncto *cor.Buratt.dec.*172.*num.*24. *&* 25. *Rot. in Bononien. Parochialis* 12. *Januar.* 1682. §. *Unde coram Albergato.*

5. Usurpationis autem præsumptio cadit in Domino feudi, licet habeat plures Condominos, qui habeant æqualem partem jurisdictionis dependentis à Principe, & alternativè jurisdictionem exerceat, ut respondit *Sac. Congregat. Concilii* 16. *Martii* 1641. *Ricc. in prax.par.*1.*resol.* 143. *num.* 1. *Vivian. de jurepatr. part.* 2. *lib.* 11. *cap.* 5. *num.* 90. *Rot. coram Coccin. dec.* 1278. *num.* 5. imò usurpatio præsumitur ex potentiâ, etiamsi non sit conjuncta cum jurisdictione *Corrad. prax. benefic. lib.*4.*cap.* 4. *num.* 44. *Rot. dict. decis.* 1278. *num.* 6. *coram Coccin.*

6. Quando autem de erectione, & fundatione non dubitatur: quia per publicas scripturas constat: tunc Patronus posset præsentare, quamvis sui Antecessores non præsentassent, & suo jure uti neglexissent. Nam Beneficia jurispatronatus non acquirunt libertatem per non usum, seù negligentiam Patronorum, sed insimul exigitur voluntas, & potestas conferentis, ut dixit *Rota coram Coccino dec.* 652. *num.* 2. *& coram Dunozzett. Senior. dec.* 265. *num.* 3. provisiones enim Papæ, & Ordinariorum non mutant Statum Beneficii *Rota coram Cerr. decis.* 445. *num.* 19. *&* 20. *& decis.* 623. *num.* 14. 15. *&* 16. *Add. ad Gregor. decis.* 434. *num.* 20. nisi simul concurrant actus positivi contrarii servituti: puta quia Patroni volverint præsentare, & fuerint rejecti, vel adsit præscriptio libertatis; ad quem effectum duo copulativè requiruntur, nempè: & quod collatio fiat à legitimo Collatore scienter de Beneficio Jurispatronatus tanquam de libero, vel de Regulari, tanquam Sæculari: & quod intercedat cursus quadraginta annorum: cœterum solæ provisiones cum derogatione jurispatronatus potius præservant, quam illud tollant: imò excludunt intentionem acquirendi libertatem, ut benè hæc omnia examinando firmat *Rot. cor. Coccin. decis.*1260. *à num.*19.*usque ad fin.* & probant aliæ mox allegatæ decis.

7. *IN TERMINO A JURE CONCESSO*. Patronis laicis de jure dantur quatuor menses ad præsentandum *cap. quoniam*, *& cap. cum propter de jurepatr.* Ecclesiasticis verè sex, *cap. unico* §. *verum de jurepatr. in* 6. qui terminus incipit currere à die scientiæ, & notitiæ veræ, & non fictæ, sivè præsumptæ vacationis *Rot. coram. Coccin. decis.*1279. *nu.*24. *&* 25. adeò ùt si unus ex pluribus Patronis vacationem ignorans, præsentaret post tempus datum ad præsentandum, sustineretur præsentatio, quamvis alii Compatroni vacationem scientes non præsentassent in tempore; quia scientia unius alteri non nocet *Vivian. de jur. patron. lib.*5. *cap.*2. *num.*22. *Rot. d. decis.*1279. *num.*28 *coram Coccin.*

8. *LIBERE: ET SPONTE PRÆSENTAVIT*. Idest absque ullâ illicitâ pactione: cum enim præsentatio sit quid spirituale, seù spiritualitati annexum, & de ea judicetur prout de re spirituali, & magis in ea committatur simonia, quàm si juspatronatus venderetur, ut inquit *Sperell. decis.* 130. *num.* 43. ideo per hanc clausulam admonentur præsentantes, ut à pactionibus, & promissionibus abstineant, & liberè juxtà canonicas sanctiones utantur hoc jure. Etenim ad incurrendam Simoniam paria sunt dari aliquid Collatori Beneficii, qui transfert jus spirituale; vel dare alicui, qui sit causa collationis ut docet *Navar. consil. par.* 2. *de Sim. consil.*61. *num.*2.

9. Præsentatio dicitur fructus Jurispatronatus, ideòque Usufructuario omnium bonorum competit jus præsentandi, & non hæredi proprietario *Ricc. decis.* 23. *num.*1. *part.* 1. *Pac. Jord. elucubr. tom.* 2. *lib.*10. *tit.* 7. *num.*129. *Garc. de Benef. par.*5.*cap.*9.*num.*21. & Patronus in subsidium tenetur Ecclesiam Jurispatronatus reficere, & reparare *Sperell. decis.* 67. *num.* 10. *Panimoll. decis.*15. *annot.*1. *num.* 35. *& seqq.* aliàs privari potest suo jure. At è converso si Ecclesia esset dives, & Patronus egenus, illum teneretur alere: dummodò tamen aliundè non valeret sibi providere de alimentis; fructus Beneficii deductis oneribus, & expensis, essent superabundantes, & ipse Patronus esset ex descendentiâ fundatoris: hæc enim omnia debent concurrere, ut tradunt *Lotter. de re benef. lib.*2.*quæst.*5. *num.*5. *& seqq. Vivian. de jure patr. lib.*1. *part.*1. *cap.*2. *num.*20.

10. Jus præsentandi deficientibus masculis: transit etiam ad fæminas, quoties non sint specialiter exclusæ: quia de sui natura, & regulariter est transitorium ad quoscumque hæredes, & successores juxtà *decis.* 364. *num.* 3. *&* 378.

& 378. num.1. Seraphin. imò, & in Monasterium, quando Patronus per professionem expressam efficeretur Religiosus: nisi esset Juspatronatus gentilitium, seù personale, quod extingueretur extinctâ personâ Ricc. prax. rer. for. Eccles. part.1. resol.208. per tot. quem sequitur Vivian. de Jurepatr. lib.4. cap.2. num. 61., & seqq. Non tamen in illegitimum, quia non est capax juris præsentandi activi, etiamsi esset legitimatus rescripto Principis Sac. Congregat. Concil. in Mutinen. 8. Maii 1683. ad 2. lib.33. fol.130. nisi in casu, quod essent vocati etiam naturales.

11. Licet Patronus non posset se ipsum præsentare, neque ad se ipsum præsentandum Procuratorem constituere quantumcunque idoneus sit, & meritis adjuvetur, quia ambitionis molimina non sunt fovenda cap. cum in jure de elect. Attamen quotiescumque præsentatur ab aliis Patronis, tunc præsentationi de se factæ poterit consentire, non quidem æquè principaliter semetipsum præsentando (quod ambitionis nota non careret) sed voto votis adhærendo, & assensum præstando Rota coram Buratt. decis. 316. num.4., & coram Merlin. decis. 733. num. 5. Vel etiam si Patronus procedat per viam deprecationis, & supplicationis; tunc enim posset Ordinarius per viam gratificationis illum admittere, ut dicit, Add. ad dict. decision. 316. Buratt. num.19. non tamen ex debito Rota decision. 151. numer. 33. post Vivian. de jurepatr. Ciarlin. contr. for. cap.69. numer.17., & seqq., & præsertim quando non est unicus, qui supplicet pro se ipso; sed adest Compatronus, qui alium præsentavit: nam tunc non intraret gratificatio in præjudicium Compatroni, & alterius præsentati, ut advertit Cardin. de Luc. de jurepatr. disc.31. num.13.

12. Præsentatio quando competit vigore turni, non dicitur consumpta in primo præsentato, si hic post acceptatam præsentationem renunciavit, vel alias institutio effectum non habuit, ut respondit Sac. Congregat. Concilii in Bononien. 10. Aprilis 1680., seù 1683. Variatio autem in Patronis laicis admittitur cumulativè, idest unum, vel duos præsentando cap. quod autem de jurepatr. non tamen à primâ præsentatione recedendo: si enim recedunt nihil agunt, & non valet secunda præsentatio Ricc. decis. 109. num.3. part.3. Tondut. quæst. benef. tom.2. part.3. cap. 172. num.10. imò nec valent cumulativè præsentare post institutionem Episcopi, quia res non est amplius integra Tondut. Addit. ad cap. 118. part. prima num.62. Patroni verò Ecclesiastici, nec cumulativè variare possunt, quia eorum præsentatio habet vim electionis, in qua non cadit variatio Vivian. de jurepatr. lib.10. cap.1. num.3.

13. CLERICUM N. HABILEM, ET IDONEUM. Præsentandus debet esse Clericus; cum de laico præsentatio fieri non possit Ricc. in prax. resol. 151. num.1. part.1., ubi dicit quod possit tantum nominari, dummodò antequam præsentetur efficiatur Clericus Garc. de benef. part.7. cap.1. num.32., & 33. Barbos. de offic. Episc. alleg.72. num.73. Et idem procedit in Clerico conjugato, qui cum sit incapax Beneficii præsentari non valet Vivian. de Jurepatron. lib.6. cap.7. num.19., nec non in Clerico illegitimo, qui non poterit præsentari ad Beneficium jurispatronatus Patris Presbyteri, ut respondit Sac. Congregat. Concilii in Legionen. 28. Februarii 1673. lib.18. fol.483. Item debet esse idoneus Concil. Trident. sess.7. cap.3., & cap. 13. de Reformation., etsi Beneficium est Curatum specialiter attenditur idoneitas ætas, mores, & doctrina prudentia &c. juxtà Concil. Trid. dispositionem in cap. 18. sess.24. de refor. Nam quælibet reservatio quantumvis generalis, recipit interpretationem de habilibus: Unde si in fundatione Beneficii cautum sit, quod conferri debeat Agnatis fundatoris, vel Civibus loci, debet intelligi quatenus sint idonei Vivian. de Jurepatron. part.1. lib.2. cap.8. num.4., & seqq. Et si fundator dicat, quod possint præsentari simplices Clerici, non possunt præsentari, qui sunt minores quatuordecim annis, quia post Concil. Trident. ad Beneficia non sunt idonei cap.6. sess. 23. de reform. Sac. Congregation. Concilii in Mutinen. 6, & 19. Junii 1682. Et si disponeret, quod præsentandus examini subjacere non debeat, conditio hujusmodi est intelligenda, quatenus Episcopo constet esse idoneum, ut respondit Sac. Congregat. Concilii in Sarsinaten. 27. Nov. 1649. lib. 19. pag.9. Si autem Beneficium esset erectum sub conditione, quod præsentandus non teneatur recitare Officium Divinum, sed Officium B. M. V., seu illius Coronam, quod tunc possit conferri Clerico majori septennio non obstante Concilii dispositione, tenet Mendo verb. Capellania, quem refert, & sequitur P. Felix. potest. Panormit. in Exam. Ecclesiast. numer. 1272. tom.1.

14. Item si ageretur de Præbendâ Canonicali in Cathedrali non posset à Patrono præsentari Clericus 14. annorum, & si fieret præsentatio non sustineretur, nec esset admittenda, nam ad illam in Cathedralibus, qui ad suscipiendos ordines sacros apti non sunt propter defectum ætatis, idonei non reputantur ut declaravit Sac. Congregat. Concilii in Grossetana 31. Maii 1704. Sicuti in Concursu non est admittendus, qui non habet ætatem præscriptam à Concilio pro Presbyteratu, idest quod attingat vigesimum quintum annum, neque laicus, ead. Congreg. 14. Martii 1676. in Fossanen. lib.18. pag.1. Item si esset præsentandus Clericus de parentelâ, & præsentaretur extraneus: nam nulla esset præsentatio, & Clericus de agna-

agnatione posset petere sibi conferri ab Ordinario; qui si conferret jure devoluto, teneretur legem fundatoris observare *Caren. resol. 156. per tot.*

15. Quid si ex fundationis lege, præsentandi essent Clerici loci Cives? An inquam Cives omnes etiam Privilegiati, habiles censendi sint, ut præsentari valeant? Et videbitur dicendum quod non; cum Civium appellatione propriè loquendo, veniant tantum Cives naturales, & originarii, non autem assumpti ex privilegio *Barbos. appellat.48. num.5.* cum aliis allegatis *à Pignatell. consult.1. num.1. tom.7.*, & quidem illi tantum, qui nati sunt in Civitate, Suburbiis, vicis, & districtu; non autem, qui sunt ex Comitatu aut aliis locis unitis, vel de statu *leg. cives Cod. de incol. lib.1. l. qui ex Vico ff. ad Municipal. Rot. coram Zarat. decis. 22. num.2., & 21., & coram Caprara in Romana, seù Senen. Dotium 22. Junii 1703. §. Evidens*, confirmata *7. Jan. 1704.* in qua Puellæ Status Senensis prætendentes venire sub nomine Civium Civitatis Senis pro habendis subsidiis dotalibus relictis Puellis = *Di Padre, e Madre Senesi*, fuerunt exclusæ.

16. Verumtamen ad effectum obtinendi Beneficia eaque conferendi, appellatione Civium, veniunt etiam Cives ex privilegio, hinc est, quod si aliqua Civitas potiatur privilegio, ut non nisi Civibus conferantur beneficia Ecclesiastica ibidem erecta, & existentia, non poterit illos excludere ex firmatis *à Rot. coram Cerro decis.73. num.8., & 9.*, & in terminis præsentationis respondit *Sac. Congreg. Concilii 16. Septembris* 1649. in qua dubium sic fuit expositum = *Quæritur An Sacerdos N. ex privilegio effectus Civis, & Patritius Romanus cum expressione, quod in Senatum ire, Sententiam dicere Magistratum gerere, iisque immunitatibus, honoribus, & privilegiis uti, & potiri possit, quibus Cives Nobiles Patriæque Romæ nati utuntur, præsentari, & admitti possit ad Cappellaniam Presbyteris Romanis ex dispositione Fundatoris conferendam vigore Jurispatronatus constituto in hujusmodi Cappellaniis*, & dicta die prodiit rescriptum = *præsentari, & admitti posse, lib.18. pag.674.*

17. Quid si Beneficium, seù Cappellania sit Sacerdotalis, an inquam possit præsentari, & admitti simplex Clericus, qui sit de proximo ordinandus? Responsio pendet à Testatorum dispositione, & regula generalis constitui non potest. In una *Tiburtina*, in qua Testator mandabat, quod in Cappellâ erecta per eum, missæ celebrari deberent ab uno Sacerdote de familia, eoque non existente celebrari deberent à Sacerdote deputando *Congr. Concilii sub 9. Decembr.* 1690. declaravit *Capellaniam esse Clericalem*. In alia Justinopolitana in qua erigebatur Capellania cum hac lege *quod Missa quotidiana in puncto meridiei, constituto Sacerdote, aut Canonico bonæ vitæ celebrari committatur*: Et quærebatur an esset Sacerdotalis, *sub die 23. Novemb. 1697. ead. Congreg. respondit Negativè*. In Tusculana, in qua Testator mandaverat erigi in Cathedrali Beneficiatum, cum onere inserviendi Choro, & celebrandi unam Missam de requiem pro qualibet hebdomada: quia præsentatus Ordines Sacros infra annum non susceperat juxtà Constitutiones illius Cathedralis, quibus reddebatur obnoxius, *eadem Congreg. die 4. Septembr.* 1700. declarauit, *Beneficium esse Sacerdotale habitu, & non actu tempore præsentationis, ita tamen, ut infra annum deberet promoveri*.

18. Tondut. autem *quæst. benef. tom.1. cap. 118. num.26.*, dicit, quod quando qualitas Presbyteri in dispositione hominis fuit adjecta ipsi præsentationi veluti si dicatur = *præsentetur Presbyter = præsentetur Sacerdos*, tunc illa qualitas debeat adesse actu, & non sufficiat quod insit habitu; Et ita tenuit etiam *ead. Congreg. 8. Maii 1677. lib.39. fol.417.*, & alios plures casus refert, & distinguit *Barb. de offic., & potest. Episcop. alleg.24. num. 37., & plurib. seqq.* At in ultimo hoc casu si præsentaretur Clericus non fieret devolutio, quando Patronus habuisset probabilem ignorantiam qualitatum à fundatore requisitarum, vel à præsentatione recedendo, intra terminum quatuor mensium, Sacerdotem præsentaret *Rot. in Barchinonen. Beneficii 20. Junii 1701. coram Priolo*.

19. Quid tandem si præsentatus possideret alia Beneficia simplicia, an inquam sit instituendus? Et dicendum, quod dummodò quodlibet Beneficium de per se non sit sufficiens ad congruam præsentati sustentationem, poterit institui, quia in hoc casu Episcopus super duobus Beneficiis dissimilibus etiam sub eodem tecto dispensat, ut sæpè respondit Congreg. Concilii, & præsertim *in Neocastren. 3. Februarii 1629., & in Alexandrina 17. Junii 1630.*, & in aliis adductis *tom.1. tit.2. annot. ad fer. 20. n.1., & 2.* Sufficientia autem intelligi debet detractis oneribus Missarum, Pensionum, Decimarum, & similium, adhoc ut secundum Beneficium conferri ab Ordinario non possit, *eadem Congreg. 19. Martii 1639.* Si autem primum Beneficium pro honestâ sustentatione esset sufficiens, & adhuc ad aliud jurispatronatus præsentaretur (quod fieri potest) & institueretur, & præsentatus utrumque retineret absque dispensatione, utrumque ipso jure vacaret, prout decisum refert *Garc. de benef. part.11. cap.5. num.286., & 310. Gallemart. supra Concil. Trident. cap.17. sess.24. de refor. num.2., & 3.* quia pluralitas Beneficiorum impedit retentionem, non assecutionem.

20. Ulterius, quid si præsentatus ad Parochialem in examine non reperiatur idoneus ad confessiones audiendas, an sit admittendus? Huic dubio responsum dedit *Congregat. Concilii in Panormitana*, in qua cum Senatus Civitatis præsentasset Archiepiscopo N. ad Parochialem, & fuisset rejectus ob defectum idonei-

idonietatis ad Confessiones audiendas, & ab hujusmodi rejectione appellasset, quæsitum fuit.

I. *An qualitas approbationis ad audiendas simpliciter confessiones, necessariò requiratur in præsentandis ad Parochiales?*

II. *An sit necesse, quod obtenta fuerit ab Archiepiscopo Panormitano, vel sufficiat obtentam fuisse à quolibet Ordinario?*

III. *An examen d. N. fuerit nullum.*

IV. *An committendum sit ipsi Archiepiscopo, ut huc usque gesta per ipsum N. prævio examine revalidet.*

Et die 15. *Jan.* 1684. decisum fuit =

Ad 1. 2. *&* 3. *Affirmativè*

Ad 4. *Archiepiscopus procedat prout de jure*, Et iterum repropositâ causâ *sub die* 10. *Junii* ejusdem anni, rescriptum extitit =

Ad 1. *in decisis.*

Ad 2. *Affirmativè quoad primam partem Negativè quoad secundam: quoad* 4. *Ad mentem*, & mens fuit posse Archiepiscopum sua authoritate ordinariâ approbare Parochum ex integro, prævio legitimo examine.

21. Clericus verò minorum ordinum legitimæ ætatis, ad Parochialem approbatus, non poterit reprobari ad Ordines Sacros, & Presbyteratum quantum pertinet ad litteraturam, ut respondit *S. Congr. Concil. in Cusentina* 6. *Decembr.* 1667. *lib.* 58. *pag.* 457. Si autem præsentaretur ad Præbendam Thelogalem, & ad Sacram Scripturam docendam, & exponendam non esset idoneus; tunc institutio non esset danda, & nisi in tempore non præsentaretur idoneus, collatio ad Episcopum devolueretur. At si spes acquirendæ idoneitatis in præsentato effulgeret, posset Episcopus indulgere, ut ad tempus per substitutum oneri suppleret; Quia quando pro Theologali Præbenda non reperitur idoneus, collatio est suspendenda, donec inveniatur idoneus cui conferri possit, & interim fructus tradendi sunt Superiori Regulari alicujus Ordinis, qui curet ut aliquis Theologus ex suis Religiosis publicè in Ecclesia Cathedrali doceat Sac. Scripturam *Sac. Congr. Concilii in Ostunen.* 10. *Decembr.* 1633. *ad* 2. *lib.* 14. *Dec. pag.* 19. & aliud Decretum refert *Gallemart. supra Concil. Trid. sess.* 5. *cap.* 1. *de reform. post num.* 2.

22. *IBIDEM PRÆSENTEM.* Præsentatio Clerici, qui debet institui est facienda personaliter; quia ideò dicitur præsentatio, cum ille dicatur præsens, qui præbetur sensibus corporis ut dicit *Glos. in clem. dudum de sepult. verb. præsentari*: Hæc autem præsentia requiritur, ut possit examinari an sit idoneus, & habeat requisita fundationis: ideoque Ordinarius præsentationem de absente factam non tenetur admittere, cum sit invalida; nisi præsentatus esset eidem adeò notus, ut non indigeret examine tunc enim si agatur de Beneficio simplici, & non Curato, præsentatio absentis tenet, dummodò infra tempus datum ad præsentandum acceptet, & ratificet saltem per procuratorem specialem, ut communiter tradunt *Ricc. in prax. par.* 1. *resol.* 152. *nu.* 2. *&* 3. *Lotter. de re benef. lib.* 2. *quæst.* 6. *num.* 37. *&* 38. *Vivian. de jur. pat. lib.* 6. *cap.* 8. *per tot. Card. de Luc. de jur. patr. disc.* 64. *num.* 30. & dummodò Ordinarius præsentationem absentis vel admisserit, vel non rejecerit, ut dixit *Rot. cor. Peuting. decis.* 261. *num.* 16.

23. Et quanquam *Beltramin. ad Gregor. decis.* 34. *num.* 7. acriter huic conclusioni se opponat, & firmet, quod cum hodie ex dispositione *Concil. Trident. sess.* 7. *cap.* 13. *de reform.* præsentati non possint institui, nec in Beneficiis simplicibus, nisi prævio examine, præsentatio de absente sit nulla, quamvis præsentatus sit notus instituere debenti: nihilominus *Barbos. de offic. Episc. alleg.* 72. *& Add. ad Buratt. decis.* 481. *num.* 13. illam sustinent, & veram asserunt, & hodierna praxis admittit in Beneficiis simplicibus.

24. *ADMITTI, INSTITUI, ET IMMITTI.* Instantia præsentis ità concipitur, ad differentiam eligentium, seù postulantium, quia in electione dicitur confirmari, in postulatione admitti. Est autem postulatio gratiæ petitio Superiori facta de promovendo aliquem ad Prælaturam, ad quam de jure communi propter defectum aliquem dispensabilem (non crimen) vel impedimentum eligi, seù promoveri non potest: Unde postulatio est personæ, quæ prohibetur eligi, non propter vitium, sed propter defectum puta natalium, ætatis, Ordinis quatenus laicus est *Gloss. in cap. nullus in Ep scoporum verb. in Sacris distinct.* 60. aut in minoribus, præsentatio. Convenit cum electione in hoc, quod sit facta à majori parte Capituli: Verum si electio cum postulatione concurrat: videlicet si una pars suffragiorum Capituli postulet unam personam, & alia eligat aliam, tunc ut prævaleat postulatio, requiritur quod postulantes sint duæ partes ex tribus: quod si postulantes non adequent duas tertias partes, sed eligentes excedant unam tertiam partem, prævalet electio ex dispositione *Text. in cap. scriptum de elect. ibique gloss., & DD.* Differt autem ab electione in hoc, quod per electionem acquiritur jus electo ante confirmationem, jus inquam Beneficii, & administrandi: nam electio dat Beneficium, confirmatio verò exercitium: per postulationem autem jus acquiritur postulato post postulationis præsentationem Superiori factam. Per nominationem verò jus acquiritur nominato post præsentationem: Sicque postulantes, aut nominantes ante præsentationem possunt à postulatione, aut nominatione recedere,

cedere, minimè post præsentationem. Verum sicuti electus si administrat ante confirmationem ejus electio cassatur *per text. in cap. jam dudum de præb.* ita si postulatus administret ante admissam postulationem, privatur jure postulationis *cap. bona memoriæ de postulat.* Et sic pariter nominatus. Et advertè, quod licet Fundator Beneficii, possit de consensu Episcopi in limine fundationis apponere conditiones sibi benevisas etiam Juri communi contrarias *cap. nobis de jurepatr.* hodie tamen jus instituendi præsentatum, Inferiori Episcopo reservari non potest, attentâ prohibitione Concilii Trid. *cap.12. sess.14. de refor. ubi Barbos. num.18.*

25. *CUM ONERIBUS*. Primum onus Beneficiati, est recitatio Divini Officii, quamvis Beneficium sit exiguum, idest parvi redditus, ut de veriori, & communiori Sententia docent *Navar. de hor. Canonic. cap. 7. num. 27.* ubi dicit ita semper consuluisse, & tenuisse, & quod contra faciens mortaliter peccet *Graff. decis. aur. part. 1. lib. 2. cap. 50. num. 28. Garc. de benef. part. 3. cap. 1. num. 39. & 40. Bonacin. de hor. Canonic. disp.1. quæst.2. punct.4. num.17. Barb. in cap. dolentes num.4. de celebr. Missar. Fagnan. in cap. conquerente num. 8. & 9. de Cleric. non resid.* quorum Sententia non solum innititur in Sac. Canonum dispositione, sed etiam Constitut. Leonis X. emanata in Concilio Lateranensi impressa *in Bullar. tom. 1. la 7. & Pii V. tom. 2. la 135.* in quibus injungitur quibuscunque Beneficiatis hoc onus: nam in §. 38. primæ, habentur hæc verba = *Statuimus quoque, & ordinamus, ut quilibet habens Beneficium cum Cura, vel sine Cura si post sex menses ab obtento Beneficio, Divinum Officium non dixerit, legitimo impedimento cessante; Beneficiorum suorum fructus suos non faciant, pro rata omissionis recitationis Officii, & temporis, sed eos tanquam injustè perceptos, in Fabrica Beneficiorum, vel pauperum eleemosynas erogare teneatur.*

26. In secunda autem §. 1. post expressam confirmationem præfatæ Bullæ Concilii Lateranen. & declarationem factam de quantitate fructuum amittendorum ab iis qui quotidie Officium non recitant, sic legitur = *Item ille qui primis sex mensibus Officium non dixerit, nisi legitimum impedimentum ipsum excusaverit, grave peccatum intelligat admisisse: declarantes præstimonia, præstimoniales portiones, & qualiacunque Beneficia, etiam nullum omninò servitium obtinentes* (nota hæc verba) *cum prædictis pariter conveniri &c.*

27. Ex quibus clarè patet, quod non sint audiendi nonnulli Theologi moderniores morales, qui docent Beneficiatum ad horas Canonicas recitandas non teneri, cujus Beneficii fructus non attingunt tertiam mediocris substentationis partem: quod nec Canones, nec Constitutiones prædictæ, nec in mente, nec in verbis dixerunt: Unde meritò à DD. supra allegatis reprobantur, quibus addo *Gavant. in rubr. Missal. part. 2. sect.1. cap. 4. num. 3. Corrad. prax. benefic. lib.4. cap.6. num.14.*

28. Secundum onus Beneficiati est reparatio Fabricæ Ecclesiæ, ad quam de jure cogi potest, nulla facta deductione Congruæ alimentariæ; quia tunc alimenta deducuntur, quando Beneficium est residentiale; vel Beneficiatus alimenta habere non potest aliunde, ut tradit *Sperell. dec.67. num.6.* quem sequitur *Pasimoll. decis.15. annot.1. num.21.* ad quam reparationem tenentur etiam Cardinales ex vi citatæ *Bullæ 7. Leon. X. §. 22.* Et hinc est quod Episcopus in cujus Diœcesi Beneficia erecta, & reparatione indigentia reperiuntur, potest sequestrare fructus eorundem Beneficiorum, etiamsi sint Militum Hierosolymitanorum, ut respondit *Sac. Congregat. Concilii in Hieracen. 18. Maii 1590. lib. 7. litter. pag. 165. & in Narnien. 24. Maii 1657.* in qua cum Episcopus exposuisset Congregationi plures Ecclesias in sua Diœcesi ferè reperiri collapsas, in quibus plura Beneficia reperiebantur erecta, & expostulasset responderi.

I. *An posset in actu Visitationis eorum titulos ad Ecclesiam viciniorem transferre?*

II. *An posset eorumdem Beneficiorum possessores quacunque Dignitate fulgentes cogere ad resarciendam Ecclesiam, in qua transferantur tituli, quatenus restauratione indigeret, & erigendum Altare in dictâ Ecclesiâ?*

III. *An eosdem cogere ad celebrandum, seù celebrari faciendum in die festivitatis illius Sancti sub cujus invocatione erectum est Beneficium?*

IV. *An ad effectum prædictum, & pro conficiendis suppellectilibus Sacris, possit sequestrari facere fructus eorundem Beneficiorum?*

Sub dicta die prodit resolutio.

Ad 1. Si Ecclesiæ, ut supponitur sunt fere dirutæ, & collapsæ, Episcopum auditis quorum interest, posse uti Sedis Apostolicæ Delegatum transferre Beneficia simplicia ad Ecclesias viciniores.

Ad 2. Respondit dictos Rectores Beneficiorum etiam in quacunque Dignitate constitutos, teneri post translationem sequutam ad futuram restaurationem Ecclesiarum ad quas Beneficia fuerint translata?

Ad 3. Respondit eosdem Beneficiatos cogi posse ab Episcopo ad celebrandum, seù celebrari faciendum in die festivitatis illius Sancti, sub cujus invocatione Beneficium est erectum, nisi aliud constet

stet in erectione, seu fundatione?

Ad 4. Respondit posse ad effectum prædictæ restaurationis; nec non pro conficiendis sacris supellectilibus, redditus eorundem Beneficiorum sequestrare?

Non tamen fructus alicujus Parochialis, Præbendis Canonicalibus unire prætextu depopulationis, & exinanitionis Parochiæ *eadem Congregat. in Thelesina 7. Julii* 1703. confirmata 9. *Augusti* 1704. aut Ecclesiæ Parochialis destructionis *eadem Congreg. in Aversana 6. Octobris* 1703. *Ricc. prax. for. Eccles. par. 2. resol.* 201. *num.* 2. *vers. secundò Parochiali vero, & collect.* 2911. *vers. & nota*.

29. Tertium onus Beneficiati, est contributio pro procuratione Episcopi Visitantis, *Sac. Congr. Concilii apud Crispin. de Visit. par.* 1. §. 16. *num.* 10. *& Sacr. Congreg. Episc. in Civitatis Castellanæ* 28. *Nov.* 1687. & alibi sæpè. Quartum onus, & est accessus ad Processiones, ad quas Beneficiatus non accedendo, potest cogi, ut respondit *Sac. Congr. Concilii in Surrentina 6. Augusti* 1693. quam declarationem observandam esse decrevit altera *Congreg. Episcop. & Regul. 3. Julii* 1693. Cœtera verò onera regulanda, & adimplenda erunt juxtà legem præscriptam in fundatione, quàm Ordinarius alterare non potest, nec Beneficiato nova addere onera, etiamsi Patronus, sive Exequutor Testamentarius consensum daret, ut pluries respondit prædicta *Congr. Concilii*, & præcipuè *in Ariminen. 23. Aprilis* 1589. *lib. 7. litter. pag. 38. in Comen.* 25. *Martii* 1689. *in Sarnen.* 3. *Julii* 1690. *& in Asten.* 14. *Febr.* 1699. quæ conclusio procedit etiam in Collegiata Ecclesiâ, Canonicis cujus non potest Episcopus onera addere præter in erectione damnata *ead. Congreg. Concil.* 17. *Aprilis* 1603.

30. *AC JURIBUS SOLITIS*. Si præsentatio fieret ad Beneficium Jurispatronatus Curatum, præsentatus habet jus ad Congruam alimentariam, in qua taxanda, arbitrium Ordinarii sic erit interponendum nempè si fructus Parochiæ non excedant summam scutorum, seù ducatorum centum, congrua erit scutorum, seù ducatorum monetæ loci Beneficii triginta: si verò excedant centum, tunc tertia pars fructuum assignanda erit Vicario, sive Curato, prout censuit *Congreg. Concilii in Aquilana Terræ Paganiæ* 13. *Septembris* 1580. *lib.* 3. *litter. pag.* 216. Vicario autem deputato in Ecclesiis Curatis Monasteriis perpetuò unitis, congrua non debet assignari major centum, nec minor quinquaginta scutorum ad præscriptum Constit. Pii V. quæ incipit ad exequendum *Sac. Congreg. Concilii in Costantien.* 17. *Nov.* 1629. *lib.* 14. *Decret. pag.* 185.

31. Item habet jus, quod Cura, sive Vicaria sibi conferatur absque formâ examinis per concursum, & per solam Episcopi approbationem *Sac. Congr. Concilii in Vasionen.* 22. *Augusti* 1637. *lib.* 15. *pag.* 480. Item, quod si Parochia cujus debet esset Vicarius reperiatur unita Monasterio, præferatur pro sua Congruâ alimentariâ Monachis Monasterii *Leoncil. de privileg. paup. part. 2. priv.* 115. *num.* 94. cum aliis pluribus allegatis *à Surd. de alim. tit. 1. quæst.* 100. *num.* 2. quam Monachi tenentur solvere etiam de propriis bonis Monasterii usque ad summam scut. 50. donec evidenter probent Parochiam unitam nullos prorsus habuisse redditus, quando Monasterio fuit unita, prout decisum fuisse *à Congr. Concilii* refert *Gallemart. supra cap. 7. de reform. post num. 7. vers. ex fructibus*. Item, quod si congrua non sit sufficiens augeatur, ut censuit *Congreg. Concilii in Eugubina* 10. *Januarii* 1695. *confirmata* 5. *Maii* 1696. Item, quod à Cura non amoveatur inconsulto Episcopo, ut probant auctoritates allegatæ *tom.* 1. *tit. X. annot. ad form.* 18. *num.* 17.

32. At pro hujus ultimi juris intelligentia est advertendum, quod propositio vera est, quoties jus præsentandi Vicarium amovibilem pertinet ad personas privatas, vel ad Societates, & Collegia laicorum, penes quas residere non potest cura habitualis, seù Rectoria, in quibus terminis loquitur *Card. de Luca de benef. disc.* 80. *num.* 20. *&* 21. ibi à me allegatus: secus autem si nominatio, seù præsentatio Vicarii pertineret ad Capitulum, sive Collegium Ecclesiasticum, vel ad Monasterium; nam tunc amovibilitas spectaret ad eum ad quem spectat nominatio, prout respondit *Congreg. Concilii in Asculana* 13. *Novembris* 1655. *lib.* 19. *fol.* 534. licet Vicarius etiam in isto casu possit arbitrio Episcopi removeri, quamvis sit Regularis, absque eo quod teneatur deducere causas remotionis, ut respondit ead. Cong. *in Camerinen.* 18. *Septembr.* 1627. *lib.* 13. *pag.* 337.

33. An autem Ordinarius vigore *c. 7. sess. 7. de reformation. Concil. Trident.* possit curam, quæ exercetur in Ecclesiis Regularium per Vicarium amovibilem exigere in Vicariam perpetuam, respondetur quod si agatur de Ecclesiis Parochialibus simpliciter Monasteriis unitis, utique si sibi melius expedire videatur poterit, prout responsum fuit per Congreg. *in Tudertina* 8. *Augusti* 1693. si verò sermo sit de Ecclesiis Curatis positis in loco Monasteriorum, quibus imminet Cura Animarum ab ipsorum primævâ fundatione, & non poterit; quia hujusmodi Ecclesiæ Curatæ dicuntur de Mensâ Monasterii, non autem simpliciter unitæ, ut distinguunt *Gallemart. supra d. cap. 7. sess. 7. & Pignatell. consult.* 157. *num.* 1. *& per tot. tom.* 9. Et pro his servanda *est dispositio cap.* 11. *sess.* 25. *de regular. ubi Barb. num. 2. &* 24.

34. Quoties autem Episcopus in Ecclesiis Parochialibus Monasteriis unitis procedat ad erectionem Vicariæ perpetuæ juxtà facultates sibi tributas *in d. cap. 7. sess. 7. & à constit. Pii V.*

la 47. tunc omnia onera incumbentia Parochiali Ecclesiæ censentur translata in Vicarium, cui in futurum incumberent non autem Monasterio, ut pluries dictam Pii V. Bullam interpretando declaravit *Congr. Concilii*, & præcisè *in Aversana* 31. *Maii* 1607. *lib.* 11. *pag.* 8. *in Vasionen.* 22. *Augusti* 1637. *ad* 3. *lib.* 15. *pag.* 580. *& in Conimbricen. seù Lamacen.* 14. *Nov.* 1648. *ad* 2. *lib.* 18. *pag.* 530. *Gallemart. supra d. cap.* 7. *sess.* 7. *post num.* 7. ubi aliud Decretum affert.

Appellationis coram honestis Viris.

FORMULA II.

SUMMARIUM.

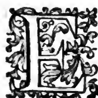
1. *Appellatio quomodò, & quando interponatur coram honestis viris, ostenditur.*
2. *Appellatio interposita coram honestis viris debet continere causam cur coram illis fuerit appellatum.*
3 *Appellatio coram honestis viris potest interponi voce, sive scripto, latinè, vel linguâ vernaculâ infrà decem dies.*
Tempus ad appellandum coram honestis viris currit à die scientiæ latæ sententiæ si citatio executa fuit Domi, si verò personaliter, à die sententiæ.
Appellatio interposita coram solo Notario non suffragatur extrà Urbem.
4. *Episcopus si allegatur suspectus, potest alteri causam delegare si non agatur de interesse proprio bursali.*
5. *Appellatio à denegatâ justitiâ non admittitur nisi transacto biennio, & num.* 6.
7. *Appellatio non datur à comminatione declaratoria censura latæ à jure.*
Appellatio suspensiva non admittitur à Decreto, quo Episcopus decrevit tertiam partem fructuum Prabendarum pro Distributionibus esse applicandam.
Appellatio non impedit, neque retardat Synodum Diœcesanam neque Visitationem personalem.
Appellatio non datur à Decreto Episcopi, quò declarat Reum gaudere debere immunitate Ecclesiæ.
8. *Referuntur Decreta, quibus præscribitur modus, & causa appellandi in foro Ecclesiastico.*
9. *Causa non dicitur deserta donec Judex super desertione interloquatur.*
10. *Appellatio in causis criminalibus potest validè interponi per procuratorem ubi non agitur de delicto quod mereatur pœnam corporis afflictivam.*
Pœna exilii non est corporis afflictiva, sed æquiparatur confiscationi bonorum.
11. *Appellatio ab Episcopo suffraganeo interponitur ad Archiepiscopum, qui est Judex appellationis Diœcesanorum, & etiam in causis civilibus Judex competens eorundem suffraganeorum.*
Appellatio ab Episcopo Sedi Apostolicæ immediatè subjecto datur ad Papam, ab Archiepiscopo ad Patrarcham.
12. *Episcopus, sive Judex non assumit officium partis.*
Archiepiscopus non potest universaliter in causis appellationum à Suffraganeo suspectus allegari, & num. 13.
14. *Clausula*, appellatione remotâ, *non tollit jus dicendi de nullitate, neque recusationem Judicis, neque beneficium iterum appellandi, si Judex gravat.*
Fallit si causa reperiatur commissa Cardinali.
Solus Papa rescribit cum clausula, recusatione, vel appellatione remota.
15. *Dictio*, etiam, *implicat casum minus dubitabilem, & exprimit magis dubitabilem.*
Appellatio interposita coram honestis viris probatur sine aliis testibus.
Testium præsentia includit visum, & auditum.
16. *Testes masculi præferuntur fœminis.*
Testes quatuor Clerici æquivalet testimonio sex laicorum.
Testis unicus regulariter non probat, sed admittitur ad probandum miraculum.
17. *Testes compelli possunt in utroque foro ad deponendam veritatem.*
Testis cui sub sigillo naturali fuit communicatum delictum, tenetur revelare, si vergat in damnum publici boni, etiamsi juraverit non revelare.
18. *Testes examinati coram Judice incompetente nullum indicium faciunt.*
Testes deponentes falsum in judicio nullo, tenentur pœna falsi.
19. *Delegatus Principis non potest subdelegare, quando est electa industria personæ, & dantur exempla.*
20. *Appellantes ab irrationabili judicio Episcopi in concursu Parochialium, debent docere de irrationabilitate.*
21. *Irrationabilitas judicii Episcopi in prælectione probatur conjecturis, & præsumptionibus hic relatis.*
22. *Sola litteratura appellationis, non probat in prælectione irrationabilitatem judicii Episcopi.*
Appellatio in devolutivo detur etiam à reprobatione Examinatorum.

Com-

Compareo hodie . . . . . . coram vobis N. & N. personaliter Ego N. prætensus reus in causâ, & causis assertæ . . . . (& exprimatur causa processus) & sentiens me gravatum à Sententiâ contra me latâ in prædictâ causâ à D. N. Vicario Gen. N. sub die . . . . . vel alio veriori tempore, prout in eâ : eo quia delictum d. prætensæ . . . . . non perpetravi, & indefensus, ac nulliter damnatus fui, , aliisque de causis suis loco, & tempore deducendis : & non audens *justo timore detentus* (& exprimatur causa metus, seù impedimenti) coram eodem Vicario Generali Judice à quo, appellare; *coram vobis honestis Viris appello* ad Sanctissimum D. N. Papam N. ejusque Sanctam Sedem (vel ad N. Metropolitanum) & protestatione hac propositâ à vobis instanter peto mihi responderi de Apostolis testimonialibus omni &c.

Ego N. appello, & peto, ut supra.

Eodem die, & loco, nos infrascripti Cives N. plenam, & indubitatam fidem facimus quibus spectat, & pro veritate requisiti testamur, N. de N. supradictâ die, & loco personaliter coram nobis comparuisse, causasque timoris, & impedimenti adeundi Judicem à quo allegasse, protestatum de gravamine, & appellasse, & postulasse, prout in Scripturâ manu ejusdem exaratâ, & subscriptâ, hic supra latius apparet : & hoc fecit *etiam præsentibus testibus* infrascriptis; in quorum fidem nos testimoniales Apostolos, manu propriâ scriptos damus.

Ego N. manu propriâ.
Ego N. manu propriâ.
Ego N. Testis.
Ego N. Testis.

ADNOTATIONES.

1. Contingit aliquando, quod reis tàm in Civilibus, quàm in Criminalibus præcludatur via coram Judice à gravaminibus appellandi, vel ob justum metum, vel quia Judicis non adest copia : ideòque juxtà dispositionem juris communis *in cap. final. de appellat.* datur tunc remedium appellandi coram honestis Viris : Et quamvis non sit necesse pro validitate, quod huic appellationi adsint Notarius, & alii testes (quorum vices supplent ipsi Viri honesti) nihilominus si datur commoditas illos adhibendi, ad cauthelam adhibeantur. Suffiicit autem quod Viri coram quibus fit hæc protestatio sint honesti, sive Clerici sint, sive laici, sive divites, sive pauperes, dummodò habeant qualitates testium idoneorum; & fiat intra tempus legitimum de jure concessum ad appellandum; & demum Judici à quo, & parti intimetur, nam alias non causaret attentata *Scacc. de adpellat. lib. 3. cap. 2. quæst. 6. num. 31.*

2. *JUSTO TIMORE DETENTUS.* Vel alio justo, & rationabili impedimento. Ut enim coram honestis Viris validè appellari possit, exigitur primo loco causa justa quominus quis coram Judice appellare non potuit : putà quia Judex est sibi infensus, propalavit animum suum, vel est solitus indignari adversus illos, qui à suis Decretis appellant. Si pars, seù Fisco adhærens sit ejus familiaris, Consanguineus, vel Cancellarii. Si appellationem recipi prohibuit, vel copiam sui non facit, & se absentavit, & occultavit : vel demùm Cancellarium habet inimicum : Unâ igitur ex his causis (vel alterâ similis, quæ rationabilis, & justa videatur) concurrente, debet in protestatione, & appellatione exprimi, ut legitimè facta censeatur *Gratian. disc. 10. num. 1. 2. & seqq. Ricc. collect. 1355. Barbos. in dict. cap. finali de appellat. num. 20.* & undecunque timeat, sive à Judice, sive à parte, aut Consanguineis illius, non tenetur coram Judice appellare *Passerin. mox citandus num. 42.*

3. *CORAM VOBIS HONESTIS VIRIS APPELLO.* Sive linguâ latinâ, sive sermone vernaculo, sive scripto, sive voce, dummodò actus fiat publicus, & in actis redigatur *Barbos.* ubi suprà *nu. 23. Passerin. ad tit. de appellat. quæst. unic. num. 46. in 2. lib. Decret. in 6.* & infrà decem dies, quod est tempus præfixum à jure ad appellandum à die prolationis Sententiæ *l. 1. §. biduum ff. quand. appelland. sit. c. quoad consultationem de sent. & re judic. Barbos. ibi d. num. 23.* Tempus autem istud si sententia lata fuit per contradictas, vel per citationem factam Domi dimissâ copiâ, currit à die scientiæ, non autem à die sententiæ latæ, quia tunc reus dicitur fictus contumax *per text. in c. concertationi de appellat. in 6.* at si lata fuit contra verum

con-

contumacem, qui nempè fuerit personaliter citatus, tunc tempus currit à die Sententiæ *Ridolphin. in prax. part. 1. cap. 13. num. 127. Ubert. de citat. cap. 10. num. 371. Rot. coram Buratt. dec. 59. num. 6. 7. & 17. & coram Manzaned. decis. 656. num. 4.* Et dicitur = *coram Vobis honestis Viris &c.* ad demonstrandum, quod appellatio dum deficit copia Judicis, vel ex justâ causâ coram eo interponi non potest, non sufficit quod interponatur coram Notario, sed debet interponi coram honestis Viris *Rot. d. decis. 656. num. 5. coram Manzaned.* ubi habetur, quod appellatio interposita coram Notario, est ac si interposita non fuisset. Verum de stylo Curiæ Romanæ sufficit, quod Cedula appellationis præsentetur Notario Causæ intrà legitimum tempus.

4. Et hic nota, quod si Episcopus allegaretur suspectus in cognoscendo, non diceretur suspectus in delegando, quia suspicio personam sugillat, sed non tollit jurisdictionem ut dicit *Tondut. de prævent. part. 2. cap. 2. post num. 48. Sac. Congr. Concilii 15. Septembris 1607.* quod verum puto quoties agatur de interesse Ecclesiæ, in cujus causa Episcopus est Judex competens juxtà sententiam *glossæ in cap. si quis 20. quæst. 7.* secus autem si agatur de interesse bursali Episcopi, nam tunc non posset cognoscere neque alteri cognitionem delegare, ut rescripsit *Congreg. Episc. in una Casalen. 14. Decembris 1696.* in quâ cum Episcopus esset creditor unius ex Canonicis Cathedralis, & eum pulsasset ad solvendum in suo Tribunali, & post propositam à Canonico causam suspicionis alium Judicem delegasset, causa per recursum ad Congregationem devoluta, sub dictâ die responsum fuit = *Uni ex Vicinioribus prout de jure*, & hac distinctionem videtur approbare *Fagnan. in c. nosti num. 18. de Elect.* quem sequitur *Passerin. Tribunal. Regular. quæst. 3. art. 6. num. 118.*

5. Si verò appellaretur à denegatâ justitiâ ob non expeditionem Causæ intra biennium faciendam juxtà Decretum Concilii *in c. causæ omnes sess. 24. de refor.* tunc ut possit causa avocari requiritur, quod præcesserint judiciales instantiæ ter repetitæ pro expeditione Causæ cum protestatione appellationis à denegatâ justitiâ, cum moderato dierum intervallo inter unam, & alteram: & quod à die introductionis Causæ sit lapsum biennium. Nam licet *Card. de Luc. de jurisd. disc. 68. num. 9.* quem sequitur *Reverendiss. Zaul. observ. ad Favent. rubr. 7. lib. 3. num. 15.* dicat quod factis requisitionibus prædictis, si Judex fiat contumax in expediendo, non constito de legitimo impedimento, sit locus appellationi, & avocationi Causæ, etiam non expectato biennio: adhuc teneo, quod tempus à Concilio Statutum sit expectandum, & quod opinio *Card. de Luca* opponatur de directo textui Concilii ibi = *Infra biennium à die motæ litis terminentur, alioquin post id spatium, liberum sit partibus, vel alteri illarum Judices Superiores adire &c.* & clarius ibi = *nec antea aliis committantur, nec avocentur, neque appellationes recipiantur.*

6. Et ita pluries declaravit Congreg. Concilii, nempè *in Aprutina 26. Aprilis 1592. lib. 8. litter. pag. 30. in Patavina 15. Novembris 1600. lib. 87. pag. 844. & 26. Aprilis 1659. & in Albinganen. 28. Novembris 1693.* quibus Decretis firmatur, quod Causæ fori Ecclesiastici non possint per appellationem avocari nisi transacto biennio: quod, & decisum fuisse reperio *à Sac. Congreg. Episcop. in una Beneventana 15. Septembris 1617. fol. 187.* in qua dubium sic exponitur = *Cum Archiepiscopus Beneventanus in possessione Causas, quæ coram ejus Suffraganeis in prima instantia tractantur, ad ejus Curiam etiam ante biennium avocandi existere prætenderet; Sac. Congr. possessionem præfatam, ut potè Concilio Tridentino Decretum irritans habenti de directo contrariam, sustineri non posse censuit.* Et hoc, quia Concilium præfixit biennium instantiæ, & non Judici, cujus jurisdictio semper durat, durante biennio *Fagnan. in c. venerabilis n. 14. & 25. de judic.*

7. Item appellatio non datur à comminatione declaratoriæ tanquam à gravamine irreparabili; puta si quis citatur ad dicendum causam quare non debeat declarari incidisse in excommunicationem ob violatam immunitatem Ecclesiasticam, vel alias censuras à jure latas; & ideò si monitus recurreret ad Metropolitanum, non esset audiendus, neque illius appellatio admittenda, ut declaravit *Congr. Concilii in Tropien. 16. Martii 1619. lib. 12. pag. 715. & in Neocastren. 22. Febr. 1620. lib. 12. posit. pag. 698.* Sicuti nec admittitur appellatio suspensiva à Decreto Episcopi, quò mandat tertiam partem fructuum Præbendarum in Distributiones esse applicandam *Congr. Concilii in Elboren. 10. Augusti 1591. lib. 7. pag. 361.* Et quocunque modo interponatur, non impedit, neque retardat Diœcesanam Synodum *eadem Congreg. in Oriolen. 27 Martii 1632. ad 17.* neque Visitationem personalem, quam facere intendit Episcopus in Visitatione generali suæ Diœcesis *ead. Congr. in Triventina 22. Julii 1689. lib. 36. fol. 257.* Non datur à Decreto Episcopi, quo declarat reum gaudere debere immunitate Ecclesiasticâ, ut respondit *S. Congr. Immunit. in Nicen. 12. Januar. & in Vercellen. 3. Augusti 1649. lib. 4. dec. fol. 69. à tergo, & fol 85. Ciarlin. contr. 10. num. 154.*

8. Alii plures sunt casus frequentiores in quibus appellationes admitti non debent, expressi in Decretis generalibus jussu, & approbatione *Clem. VIII.* de *anno* 1609. emanatis à Sacr. Congreg. Episc. quæ per extensum referunt *Quarant. in sum. Bullar. verb. Archiepiscopus post num. 20. Piasec. in prax. part. 2. cap. 4. art. 15. de appellat. num. 9. Donat. prax. rer. regular. tom. 1. part. 2. tract. 10. de appellat. quæst. 18.* & quibus respondent moderniora Congreg. Concilii, quæ

quæ prodierunt in Causa *Insulæ seù Regni Sardiniæ* ad instantiam Episcoporum, & Metropolitani devoluta adversus Judicem Delegatum Apostolicum ejusdem Regni: nam propositis dubiis.

I. *An quando Ordinarii ad evitanda Scandala procedunt non citatâ parte, nec adhibita causæ cognitione in causis Visitationis, aut correctionis morum, possit Iudex Delegatus Apostolicus appellationem simpliciter admittere?*

II. *An ab interlocutoria, vel alio quocunque gravamine; quod tamen potest reparari per sententiam diffinitivam, valeat appellationem admittere?*

III. *An quando appellatur à gravamine, quod per diffinitivam reparari nequit, ut carcerationis, torturæ, aut excommunicationis, possit appellationem admittere, aut inhibitionem, vel aliam inhibitionem concedere non visis actis, ex quibus evidenter appareat de gravamine?*

IV. *An Censuras Ecclesiasticas in appellantem prolatas, valeat relaxare, aut nullas declarare, non auditis partibus, nec cognita causa?*

V. *An valeat absolutiones ad cauthelam concedere non citatâ parte, nec visis actis, nec præstitâ cautione ab appellante de stando juri, & parendo mandatis Ecclesiæ?*

VI. *An ab Executione Decretorum Sacr. Concilii Tridentini valeat appellationem admittere?*

VII. *An valeat causas in Curiis Ordinariorum, vel aliorum Iudicum inferiorum pendentes ad se avocare, vel illorum cursum impedire sub quolibet prætextu, præterquam per viam legitimæ appellationis fuerint ad ipsius Tribunal delatæ?*

VIII. *An valeat appellationem recipere, nisi per publica documenta (quæ realiter exhibeantur) prius constiterit appellationem à sententiæ deffinitiva, vel habente vim deffinitivæ, aut à gravamine, quod per deffinitivam sententiam reparari non possit in casibus à jure non prohibitis per legitimam personam, & intra debita tempora fuisse interpositam, & persecutam?*

IX. *An valeat inhibitionem concedere post receptam appellationem, absque insertione tenoris Sententiæ, aut Decreti deffinitivi, aut deffinitivi, vim habentis, etiamsi appellans asserat culpa Iudicis à quo vel Actuarii exemplum habere non posset, non justificato impedimento, & an in casu possint inhibitiones impunè sperni?*

X. *An valeat appellationes in secundâ instantiâ recipere à Decretis, seù Sententiis, Suffraganeorum, omisso medio Curiæ Metropolitanæ?*

XI. *An in causis de sui natura appellabilibus, in quibus dictus Iudex processit, valeat appellationem quoad effectum suspensivum denegare?*

Sac. Congregat. Die 15. Maji 1700. respondit.

Ad 1. Negativè quoad effectum suspensivum?
Ad 2. Negativè?
Ad 3. Negativè quoad cognitionem causæ in gradu appellationis tantum, & Affirmativè quoad brevem supersessoriam?
Ad 4. Negativè?
Ad 5. Negativè præterquam in casu absolutionis ad breve tempus, & tunc cum obligatione de stando juri, & parendo mandatis Ecclesiæ?
Ad 6. Negativè?
Ad 7. Negativè?
Ad 8. Negativè?
Ad 9. Negativè?
Ad 10. Negativè?
Ad 11. Negativè.

9. In causis igitur civilibus de sui naturâ appellabilibus, si tempore debito, non fuit appellatum, & causa remansit deserta, juxtà disposita *in Clem. 3. de appellat.* ut fieri possit Executio rei judicatæ, adverti debet, quod non sufficit causam fuisse desertam? sed requiritur, quod Judex prius interloquatur, & declaret suo Decreto scr.scr. causam esse desertam, ut dixit *Rot. coram Ninot. decis. 66. num. 7.*

10. In causis verò criminalibus, in quibus non infligitur pœna corporalis, appellatio interponi potest, etiam per Procuratorem habentem speciale mandatum. Etenim firmissima opinio est, quod in omnibus causis à relegatione infra, admittitur Procurator; cum satisdatione de stando juri, *Guazzin. ad def. reor. def. 12. cap. 1. num. 55.* ubi contrariis plenè satisfacit *Gaballin. in Gloss. ad Constit. Ægidian. lib. 4. cap. 14. num. 1. & 2.* Et sic in Criminibus, in quibus intrat pœna pecuniaria, Exilii, & etiam excommunicationis, reus absens poterit se defendere per Procuratorem: Nam pœna Exilii non dicitur pœna corporis afflictiva, sed medio collocatur inter corporalem, & pecuniariam *Antonell. de loc. legal. lib. 3. cap. 4. num. 19. & 20.* imò quod Exilium, & bonorum confiscatio æquiparentur in jure ait *Sebast. Medic. de regul. jur. part. 2. regul. 1. ampliat. 37.* & est pœna Canonica *Text. est expressus in cap. accusatoribus 3. quæst. 5.* in delicto excommunicatione digno, quod audiatur Procurator, docet idem *Guazzin. dict. defens. 12. dict. cap. 1. d. num. 58. circa fin. ver. nec non.*

11. Ap-

11. Appellatio autem à Tribunali Episcopi Suffraganei, datur ad Archiepiscopum, seù Metropolitanum cui subest, qui sicuti est Judex Ordinarius appellationis Diœcesanorum juxtà disposita *in cap. Romana §. debet autem de appellat. in 6.* ita etiam est Judex competens Causarum Civilium, quæ in primâ instantiâ moventur contra eosdem Episcopos Suffraganeos, ut pluries respondit *Congregatio Concilii*, & præcisè *in Indiarum anno* 1585. *ad 13. dubium*, *&* 10. *Novembris* 1618. & alia Decreta ejusdem Congreg. refert *Nicol: lucubr. can. lib.2. tit.2. de for. comp. post num.2.* ubi post relatum Decretum Sac. Congreg. Episcopor. 31. *Maii* 1588. quod videbatur contrarium sic concludit = *Sac. verò Congreg. Concilii censuit Metropolitanum in causis civilibus Suffraganeorum posse cognoscere, quando Episcopus agit contra Episcopum, & ubi Subditus Episcopo agit contra ipsum Episcopum: ceteroquin non posse nisi in casibus jure expressis. S. Angeli Lombardorum, & Limana, seù Civitatis Regum*: cum qua individualiter pertransseunt *Zecch. de republ. Eccles. tit. de stat. Patriarch. & Archiep. post num.6. vers. unde si Episcopi subditus Ricch. in prax. part.4. resolut.496. Genuen. in prax. cap.86. num.1. Passerin. in c. Romana num.4. de offic. ord. in 6. & in Tribunal. Regular. quæst.3. art.6. n.118. Piring. in jus can. lib.1. tit.31. n.14.* Sicque in locis, & Provinciis in quibus non adest Nuncius Apostolicus, Archiepiscopus est Judex suorum Suffraganeorum in causis civilibus *Piasec. in prax. part.2. c.5. art.2. quæ benef. confer. poss. Episc. num.47.* Quidquid igitur dicat *Lotter. de re benef. lib.1. quæst.22.* quem sequitur *R. P. D. Petra in commentar. ad Bull.2. Leonis IX. sect.5. num.15. tom.1.* ab hac sententiâ non videtur recedendum, quia est casus decisus à jure *in c.1. dist.80. & in c. Metropolitanum 45. 2. quæst.7.* hancque præter supra allegatos sequitur *gloss. in c. pastoralis de offic. ordin. & in c. pervenit 39. verb. interponere 11. quæst.1.* Porrò si Episcopus, vel alius Prælatus sit exemptus, & Sedi Apostolicæ immediatè subjectus; tunc ab eo non ad Metropolitanum, sed ad Papam etiam in causis temporalibus civilibus appellari debet; ab Archiepiscopo verò ad Patriarcham, seù Primatem appellandum est *Pirhing. in jus can. lib.2. tit.28. num.92.*

12. Est quoque sciendum, quod Suffraganeus postquam in Causis sententiam tulit, non debet à revocatoriis Metropolitani appellare: quia ut bene respondit *Congreg. Episcopor. Vicario Gen. Lycien. 2. Augusti 1619.* Judex non assumit officium partis; & propterea nec debet generaliter pro omnibus causis eum suspectum habere; & allegare: Cum enim Episcopus Herbipolen. prætenderet, quod Metropolitanus Moguntinus tanquam unus de Capitularibus Hierbipolen. ratione Canonicatus, quem in dictâ Ecclesiâ retinebat, non posset uti sibi legitimè suspectus, cognoscere causas appellationum frequenter à suis decretis interpositarum ab aliis Canonicis, & Capitularibus, & ideò institisset in Congregatione Concilii pro deputatione Nuncii Apostolici Coloniæ residentis in locum dicti Metropolitani, fuit hujusmodi instantia sub die 29. *Nov.* 1698. rejecta, & responsum, *providebitur in casibus particularibus*.

13. Et prætendens Episcopus Insulanus, quod Archiepiscopus S. Severinæ (cujus est Suffraganeus), non posset cognoscere in gradu appellationis legitimè interpositæ, de validitate Censurarum per affixionem Cedulonum ab eod. Episcopo contra Regulares latarum, ex quo esset sibi suspectus, & plures suspicionis causas in Congreg. Episcopor., & Regularium proponeret, nempè. Primò, quod Archiepiscopus in aliâ causâ reum à censuris absolvisset non obstante, quod essent in suo Decreto reservatæ Sedi Apostolicæ. Secundo quod Interdicto supposuisset Ecclesiam quandam Regularium, eo quia Baldachinum ibidem sibi erexissent. Tertiò, quod in quadam causa Mensæ sententiam contrariam protulisset non visis juribus. Quartò, quod pro minimis, levibusque causis inhibitiones, & appellationes concederet, & admitteret, nihilominus proponente fel. rec. D. meo Card. Petruccio, *sub die* 22. *Januarii* 1700. rescriptum fuit -- *Non constare de causis suspicionis contra Archiepiscopum, qui procedat prout de jure*.

14. Item notandum, quod si causa reperiretur commissa cum clausulâ *appellatione remotâ*, hæc non tollit beneficium dicendi de nullitate *Novar. decis.41. num.4.* neque Judicis recusationem *c. postremo de appellat. Fagnan. in c. super eo il 2. n.15. de appellat.* imò nec beneficium iterum appellandi, quia intelligitur sublata appellatio frivola, & quando Judex non gravat *Rot. coram Gregor. dec 91. n.10. Guazzin. ad defens. animar. lib.2. de Iudic. defens.7. cap.11. addit.11. num.38. cum aliis apud. Barb. de clausul. claus.9. num.15.* nec afficit tertium, qui potest appellare *Marant. in prax. par.3. num.76.* nisi tamen causa reperiretur commissa alicui Cardinali; quia tunc intelligeretur remota quæcunque appellatio, tàm legitima, quam frivola, justa vel injusta, *Barb. d. claus.9. n.17. Zecch. de republ. Eccles. de Stat. Card. num.9. privil. 11. circa fin.* & hoc ut Dignitas Cardinalitia aliquid operetur. Hæc autem clausula non apponitur nisi in Commissionibus Papæ: quia nemo Judex inferior, etiamsi sit de Latere Legatus potest rescribere cum clausulâ *recusatione vel appellatone remota. Barb. ibid. num.3. Passerin. Tribunal. Regular. quæst.3. art.2. num.1. & 29.* nisi in facultatibus clarè habeat *Marant. in prax. par.3. d. num.76.*

15. *ETIAM PRÆSENTIBUS TESTIBUS.* Hoc dicitur ad demonstrandū quod alii testes adhibentur ad cauthelam: dictio enim, *etiam*, implicat casum minus dubitabilem, & exprimit magis dubitabilem *Barb. dict.112. n.1.* cum ut jam

ut jam suprà in principio dictum fuit sufficiat, quod appellatio interponatur coram duobus honestis viris, qui testimonium reddant in judicio de appellatione, latè probat *Passerin. ad tit. de appellat. quæst. unic. num.46. & seqq. in 2. lib. 6.decretal. pag. 225.* Et dicitur hoc fuisse gestum in præsentiâ testium, ad significandum, quod præsentia includit visum, & scientiam: unde bene sequitur, fuit præsens, ergo vidit, & scivit, & qui testatur fuisse præsentem, dicit vidisse, & audivisse *Bertacchin. in repertor.verb.præsentia vers.2. & 3.pag. mihi 159.à tergo glos.in c.in primis verb.præsente 2. quæst.1.Barb.dict.71.num.2.*

16. Et hic nota, quod testes Masculi præferuntur Mulieribus: vel melius dic, quod testimonium Virorum prævalet testimonio Mulierum *Gabr. commun. concl. lib. 1. de test. concl.4.num.38. & 42.* Secundò, quod tantum valet depositio quatuor Clericorum, quantum sex laicorum *Gabr.ibid.num.40.Bellett.disq.cleric. par.1. de cleric.test.§.1.num.3.* Tertiò, quod ad unius testimonium nullus est condemnandus *Num. 35. 30.* at sufficit unus testis ubi agitur de declarandâ voluntate partium *Rot. coram Mantic. dec.323. num. 1.dec. 600. num.5. par.3. & dec. 128. num.6.par. 16. rec.* & ubi affertur ad Probandum miraculum, si testis sit qualificatus, & fide dignus: nam si ex naturâ miraculi illud non potest probari nisi per unicum testem, ut evenit in revelationibus, & apparitionibus illius de cujus canonizatione agitur, vel quando deponit de miraculo in suâ personâ patrato, tunc satis probat, ut pluribus exemplis comprobat *Contilor.de canoniz. Sanctor.c.18. num. 17. & trib. seqq.* quem sequitur *Pignatell. consult.54. num.5. tom.5.* quod amplia procedere in hac materiâ Processus causarum Servorum Dei, etiamsi testis esset de novo repertus, post didicita testificata, & publicationem Processus, nam adhuc esset admittendus non obstante Decreto emanato ab Alexandro VII. anno 1658. quod refert *Matt. de canoniz. Sanct. part. 5. cap. 3. num.11.* prout admisit Congreg. Rituum in una *Costantien. seù Curien.27.Septembris 1698.* cum hac tamen conditione = *jurato prius testem fuisse noviter repertum, & poni ad partes.*

17. Item nota, quod testes recusantes deponere in judicio veritatem, compelluntur à Judice laico mulctis, & pignoribus, ab Ecclesiastico verò per excommunicationem etiam in causâ vertente coram Judice sæculari; quia sicuti is impendit auxilium Judici Ecclesiastico, ita è contra debet facere Ecclesiasticus *Graff.consil.lib.2.de test.cogend.consil.unic. n.2. & 6.* Amplia ad detegendum delicta gravia contra publicum bonum in teste, cui per consultationem secretam, & sub sigillo naturali fuit communicatum delictum; nam licet non debeat revelare, quando ad solam delinquentis pœnam proceditur, tamen ubi agitur ad vitandum grave damnum tertii, vel Reipublicæ, quod alitèr impediri, & evitari non possit, tenetur deponere, & revelare, quia tunc secretum naturale non est servandum, etiamsi esset juramento firmatum *D.Thom. 2. quæst.70. art.1. ad 2. Lazzar. quæst.canonic. sect.2. quæst.16. num.5. & 6. Martin.de Rio disq. magic.lib.5.sect.5. nu. 3. in fin.* ubi pro detegendis criminibus magiæ, & maleficorum.

18. Item, quod si testes examinati coram Judice incompetente, denuò examinentur coram Judice competente, & deponant in hoc secundo examine contrarium a primo, non poterunt redargui de falso, nec de contrarietate, quia primum examen est, ac si factum non esset, & nullum indicium facit *Zuff. de legit. process. quæst. 54. num. 26. Bertacchin. in suo repertor. verb. testis vers. testis in alio judicio an probent post num.10. fol. mihi 235. à tergò*; Secus si falsum deponant in judicio nullo; nam tunc tenerentur pœna falsi *Gonzal. ad regul.8.glos.57. numer. 51. Barbos. de offic. Episcop. alleg. 51. numer.25.*

19. Judex autem (per modum exempli) diceretur incompetens si esset subdelegatus à Delegato Principis, qui facultatem non haberet subdelegandi: utpotè quia esset electa industria personæ, quæ regulariter censetur inducta per clausulas = *personaliter cognoscas: per te ipsum cognoscas: arbitrio tuo determines: tu expedias, & non alius: oneramus conscientiam tuam*: vel si committatur id quod Principi est reservatum: vel negotium sit arduum: aut factum variabile, ut notat *Passerin. Tribunal. Regular. quæst. 2. art. 3. num. 18.* quæ prius tradidit *Ricc. decis. 88. part. 1. per tot.* ac si etiam per alia per me adducta *tom. 1. tit. 1. annotat. ad form. 1. num. 45.*

20. Tandem hic admonendi sunt appellantes in concursu Parochialium ab irrationabili judicio Episcopi in prælectione concurrentium vigore Bullæ Pii V. *la 33. Bullar. tom. 2.* quod debet docere de dolo, & irrationabilitate Judicis eligentis coram Judice appellationis (quod facile eis non erit) ut patet *in §. 2.* prohæmiali dictæ Bullæ ibi = *Personis minus idoneis, carnalitatis, aut alium humanæ passionis affectum, non rationis sequentis*; ex quibus prohæmialibus verbis tota dispositio regulatur *Rot.coram Coccin.decis.1305.num.57. & 58.* & in dispositiva §.7. ibi = *constito de prioris eligentis irrationabili judicio.*

21. Ad hoc autem docendum multum valent sequentia. Primò, quod electus sit familiaris, vel consanguineus eligentis: quia tunc provisio, & electio redditur suspecta, & præsertim si electus sit forensis, & appellans sit doctior, & Diœcesanus. Secundò si Episcopus noluit, quod Examinatores relationem in scriptis facerent, prout fieri solet, sed jusserit sibi verbaliter referri quinam ex concurrentibus essent indonei: nam hoc fecisse præsumi-

sumitur, ut facilius reliqueretur locus gratificationi, & ideò electio redditur suspecta, & ex his nullam declaratam fuisse à Rota testatur *Gonzal. ad regul. Cancellar. glos.4. num.* 140., *&* 141. Tertiò si electus esset invisus Populo: nam cum Rector Animarum gratus plebi præfici debeat, ut advertit *Vivian. de jur. patr. lib.2. cap.9. num.18., & 19. Bellett. disq. Cler. tit. de discipl. Cleric. §.15. num.19.*, tunc Episcopum talem eligendo, non rationis tramitem sequutum fuisse sed passionis affectum, suspicandum venit. Quartò si Episcopus ante examen concurrentium animum suum propalasset velle gratificari electo, prout animadiversum fuit in Sac. Congr. Concilii in una *Clusina Parochialis* 15. *Julii* 1697. in quà licet appellatio non fuisset admissa, hoc evenit, quia Episcopi propalatio non erat probata. Quintò si electus esset de incontinentiâ diffamatus: nam qui de hoc crimine est suspectus nunquam Curæ Animarum est præficiendus ut respondit *Sac. Congreg. Concilii in Forolivien.* 19. *Julii*, *&* 20. *Septembr.* 1692. *& Sac. Congr. Episc.*, *& Regular. in Carpentoraten. 2. Septembr.* 1695. *Lotter. de re benef. lib.2. quæst.31. num.* 145., *& dub. seqq.* Sextò si prælectus fuisset aliquando inquisitus, & postea absolutus etiam tanquam innocens: quia dicitur ex hoc minus dignus nisi constaret accusationem fuisse datam per calumniam *Ventrigl. pax. par.2. annot.5. §.2. n.65.*

22. Cœterum quoad litteraturam, si hæc sola concurrat in rejecto, & appellante, non inde probatur judicium Episcopi irrationabile: quia approbatus quoad scientiam, potest probè reiici, & rationabiliter reprobari quoad mores; etiam si ex actibus concursus appareret inter approbatos eum esse doctiorem *Garc. de benef. part. 6. cap. 2. num. 236. & seqq. Nicol. lucubr. can. lib.3. tit.5. de drab. num.18. vers. pro limitatione, & bene Rot. coram Mazaued. dec.583. per tot. Ricc. decis.96. num.6. 7. 8. & seqq. part.4.* quem vide. Uuum autem certum erit, quod quidquid sit in foro exteriori, quoad justitiam appellationis, in interiori saltem Episcopus, minus bene eligens exactam rationem Deo reddet, apud quem nulla excusatio valebit, cum arcanorum cognitor, & Judex sit *c. erubescant in fin. 32. dist. Navar. c. novit de judic. notab.1.* est autem hic notandum quod Sac. Congreg. Concilii sæpius indistinctè tenuit, dari appellationem quoad effectum devolutivum, etiam ab examinatorum reprobatione, ut testatur *Nicol. lucubr. can. in addit. num. 13. pag. mihi* 356.

Libelli compositionis Rei inquisiti.

FORMULA III.

SUMMARIUM.

1. *Reus potens admitti ad compositionem, non debet fateri delictum, nè incurrat infamiam.*
2. *Simplicitas est multiplex, & enumerantur species ibi.*
3. *Dolus ex quibus excludatur, & ex quibus præsumatur ostenditur, & num.4.*
5. *Compositio à Fisco non debet admitti, nisi obtenta remissione partis.*
6. *Compositiones à Fisco admitti non debent sine justâ causâ.*
7. *Causæ justæ admittendi reum ad compositionem referuntur.*
8. *Episcopi habent in eorum Diocœsibus merum, & mixtum imperium, & gratiam faciunt reis, illosque ad compositionem admittunt.*
   Vicarius Generalis facultate ordinaria non potest reos ad compositionem admittere ibi.
10. *Episcopi tenentur mulctas, & pœnas pecuniarias voluntarias applicare usibus piis.*
   Reus non admittitur ad compositionem, nisi post completum processum ibi.
   Compositio non debet admitti in criminibus gravibus, vel in quibus Episcopus non potest de jure dispensare ibi.
   Compositio etiam à reo spontè oblata non admittitur, ubi non constat saltem ex præsumptionibus de delicto ibi.
14. *Episcopus carcerans indebitè, & sine delicto Clericum, peccat mortaliter, & tenetur ad damna.*
15. *Episcopus in causis criminalibus Clericorum quomodò se gerere debeat præscripsit S. Congreg. Concilii in Decreto quod affertur.*
16. *Compositiones non debent admitti in delictis, quæ scandalum afferunt, prout est delictum celebrationis plurium missarum eadem die.*
   Sacerdos pluries celebrans in eadem die peccat graviter, & rejicitur Amen. ibi, & n.18. & 19.
20. *Sacerdos celebrans pluries in nocte Nativitatis D. N. Jesu Christi potest puniri.*
21. *Sacerdos non potest celebrare in die Sabbati Sancti.*

EGO N. reperiens me processatum, & carceratum in hac Curiâ Episcopali N. pro crimine asserto N. (& explicetur prætensum crimen) licet innocens, & immunis sim à tali delicto, & si fortè in aliquo erravi (*quod non credo, nec admitto* ignorans *cum simplicitate, & sine dolo feci*: nihilominus considerans quod statui meo non convenit lites fovere, & habere cum Fisco: ideò ut ab expensis, & vexationibus redimar, & ad omnem meliorem finem, & effectum suppliciter exoro Illustriss. & Reverendiss. D. N. Episcopum, ut velit supradicto Processui finem,

& Fisco

& Fisco silentium imponere, sponte, & totaliter me submittens ad pœnam, & pœnitentiam quam dignabitur mihi imponere, & assignare, illamque pro gratiâ profiteor me recepturum, quam &c.

Ita supplico, & insto Ego N.

Recepto hoc libello, Episcopus rescribat = fiat de actis, & citetur pars. *Exequuto rescripto, & habita remissione partis (si adest) eaque exhibita, poterit Decretum compositionis extendi modo sequenti, vel simili.*

Form. Decreti Compositionis.

TTENTIS remissione Partis, nec non qualitate Delicti, & delinquentis, *ac aliis justis de causis* animum nostrum dignè moventibus, supradictum N. inquisitum pro . . . . & causâ de quibus in Processu', ad compositionem, quam Curiæ, & Fisco spontè obtulit, & ad quam admitti postulavit, *admittimus*, & solutis per eum in manibus Depositarii pœnarum nostræ Curiæ scutis . . . . ipsum absolvimus, & totaliter liberamus, Fisco silentium imponimus, & pro dictâ causâ amplius non molestari volumus, & mandamus omni &c.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius.

Emanato compositionis rescripto, Reus istud acceptare debet, & in calce ejus se subscribere dicendo.

Ego N. liberè, & spontè accepto sudradictum Decretum compositionis cum gratiarum actione.

Die . . . . acceptatum, & publicatum fuit supradictum compositionis Decretum præsentibus N. & N. Testibus.

N. Cancellarius.

Si Reus scribere nesciat, tunc Cancellarius cantè agendo, illius instantias in actis referat coram testibus rogatis: si verò reus sit absens non admittatur ad compositionem per Procuratorem sine speciali mandato, & data fidejussione compositionem solvendi.

ADNOTATIONES.

1. *QUOD NON CREDO NEC ADMITTO*. Hoc dicitur in libello nè videatur reus fateri delictum: quia hoc esset incurrere infamiam facti: exprimitur autem causa cur petatur compositio, idest ad redimendam vexationem nè dicatur fieri ob timorem pœnæ juxtà admonitionem, & cauthelam traditam à *Guazzin. ad defens. reor. defens. 34. cap. 1. num. 8. Gaballin. in glos. ad Const. Ægid. lib. 4. cap. 14. num. 5.*

2. *CUM SIMPLICITATE, ET SINE DOLO FECI*. Multiplex est simplicitas: alia est columbina, quam Christus Salvator noster docet dicendo = *estote prudentes sicut Serpentes, & simplices sicut Columbæ, Matt. 10.* sic fuerunt Job, & Jacob: alia est simplicitas, quæ opponitur duæ, de qua loquitur Eccles. 2. *vel duplici corde*, & hæc auget vitam, unde dicitur in *Proverb. 2.* = *qui recti sunt habitabunt in terra, & simplices permanebunt in ea*, alia est simplicitas juris, quæ segnities, seù inertia appellatur *l. tertia §. fin. de suspect. tutor.* alia est simplicitas sexus, ut in Mulieribus: alia est simplicitas erroris, seù hæretica ut in Rusticis, & talibus simplicibus, modo absit pertinacia parcendum est *Sebast. Medic. de leg. & Statut. in repetit. c. erit 4. dist. num. 115. & seq. Graff. decis. aur. part. 1. lib. 2. cap. 8. num. 40.*

3. Dolus autem, & Fraus de jure non præsumitur *l. quoties §. qui dolo ff. de probat.* Dolus malus in jure definitur quod sit omnis calliditas, fallacia, machinatio ad circumveniendum, fallendum, & decipiendum alterum adhibita, ut *in l. 1. §. dolum ff. de dol.* & ad infligendam pœnam iste dolus requiritur; non eorum sufficit lata culpa *Raynald. obser. crimin. tom. 1. cap. 4. §. 1. num. 21. vers. secundo quia*, & ideò mitius punitur, qui fuit delinquens per culpam latam, quam qui fuit in dolo *Medic. loco citato num. 114.* & latè *Guazzin. ad defens. reor. defens. 33. cap. 18. per totum*. Item doli, & fraudis suspicio, cessat in homine nobili, probo, & divite *Gratian. discept. 625. num. 27. & 28.* & in aliis ubi non resultat aliquod lucrum cui dolus imputatur *Sperell.*

*Sperell.decis.*50.*n.*69. *Rot. coram Cavaler.dec.*398. *num.*6. & 7.

4. Præsumitur tamen ex aliis pluribus. Primò contra eum, qui non facit, quod facere tenetur *Panimoll. decis.*54. *annot.*3. *num.*50. Secundò ex modicitate pretii. Tertiò ex ænormissimâ læsione. Quartò ex defectu solemnitatum non adhibitarum. Quintò ex fugâ debitoris. Sextò ex actu clandestino. Septimò in eo qui non transit per viam rectam. Octavò ex mendacio ad mentientis commodum tendente. Has, & pluries alias doli præsumptiones refert *Sebast.Medic.de fortuit. casib.part.*1. *quæst.*10. *num.*19. Et quod in dolo præsumatur qui utitur cauthelis insolitis dicunt *Menoch. de arbitr. cas.* 225. *num.*18. *Sperell. decis.* 5. *num.* 52. Et quod fraus arguatur ex novitate, quando quod tentatur contra jus *Gaballin. in gloss. ad Const. Egip. lib.*4. *cap.* 4. *verb. novitate*, & ex celeritate, & vicinitate actus idem *Gaballin.ibid. lib.*4. *cap.*79. *ver.Consilium*.

5. *ATTENTIS REMISSIONE PARTIS ETC.* Compositio rei admitti non debet, nisi prius concordata sit pars; alias non tenet, delinquenti non suffragatur, & Judex peccaret mortaliter *Graff. consil. lib.*5. *de pæn. cons.*1. *n.*13. *Guazzin. ad defens. reor. def.*34.*cap.*3. *num.*1.*Ricc. in prax. part.* 4. *resol.* 121. *num.* 1. Nisi tamen in casu, quo offensus non adesset, vel esset incognitus; vel demum requisitus, obstinatè recusaret dare consensum: nam in istis circumstantiis admittitur compositio, etiam non obtentâ remissione partis *Graff. d. consil.*1. *de pæn. num.*24. & 25. *Guazzin. d. cap.* 3. *num.*5. Verùm si pars offensa renuat præstare consensum remissioni propter interesse pecuniarium, vel æstimationem damnorum passorum non liquidatorum; tunc concedenda erit, & admittenda compositio, præstitâ fidejussione de stando juri, & judicatum solvendi.

6. *ET ALIIS JUSTIS DE CAUSIS*. Compositiones, ut licitè fieri possint, & admitti, exigitur justa causa: non enim hæc commutatio pœnæ debet conferri in personas in quibus non sit medicina correctionis, scilicet in illos, qui soliti sunt delinquere, seditiosi, & malæ famæ, & propterea non nisi prudenter admittendæ sunt ut respondit *Sac. Congr. Episc. in Montisfalisci* 12. *Augusti* 1650. *apud Nicol. in flosc. verb. compositio*: Nam si passim admitterentur, occasionem maximam delinquendi præstarent: unde dicit *text. in cap. pauper.* 11. *quæst.* 1. quod nullam reus pertimescit culpam quam redimere nummis existimat.

7. Causæ autem justæ, & rationabiles possunt esse. Prima, quando pœna pecuniaria à reo magis timetur quam alia. Secunda, si reus sit senex, vel ætate minor, nam istis facilius lex indulget. Tertia, temporis lapsus, qui pœnam minuit. Quarta, ubi crimen fuit commissum sine dolo, & per simplicitatem. Quinta, quando reus est bonæ æstimationis, & famæ nec est solitus delinquere; & aliæ similes per cordatum Judicem dejudicandæ.

8. *ADMITTIMUS*. Cum Episcopi habeant in propriâ Diœcesi merum ac mixtum imperium, ac ad instar Principum possint gratiam facere de delictis, saltem de consuetudine, ut communiter firmant *Ricc. prax. part.*1. *resol.*315.*num.*4.& *resol.*203.*num.*2.*par.*2.*Genuen. in prax.cap.*55.*num.*3. *secund.impres. Neap.*1602. *Guazzin. ad defens. reor. def.*34. *cap* 3. *num.*6. *Sperell. decis.*116.*num.*78. & *decis.*128. *num.*56. *Conciol.resol. criminal. verb. Episcopus resol.*1. *num.*2. & cæteri ab eis allegati, & non solum respectu ad clericos, sed etiam ad laicos in delictis mixti fori quoties prævenerint *Conciol. ibidem n.*8. & non solum ante Sententiam, sed etiam post latam sententiam, etiamsi in ea non sit reservata facultas aggratiandi, ut de veriori tenet *Raynald. observ. criminal. supplem. ad cap.*7. *suppl.*7. *num.*7. & 8. non ambigitur, quod validè, & licitè valeant reos ad compositiones admittere, ut ajunt omnes mox citati: Nam cum Ecclesia sanguinem abhorreat, & semper mitius agat cum delinquente, compositio dicitur potius commutatio pœnæ, quam remissio, ut advertit *Guazzin. d. defens.*34. *cap.*1. *num.*4. Est tamen verum, quod est unum de reservatis Episcopo: adeò ut Vicarius Generalis sola suâ potestate ordinariâ, non potest reos ad compositionem admittere, ut probat *Sperell. decis.* 116. *num.* 84. & *seqq.* sed exigitur specialis delegatio.

9. Has autem Compositiones non possunt Episcopi sibi ipsis applicare, sed in pauperes, & pios usus erogare tenentur, ut probavi *to.*1. *tit.* 1. *annot. ad form.* 13. *per tot.* & est adeò verum, quod si non faciant, etiam post eorum mortem detrahantur ex spolio: Etenim proposito olim dubio in Sacr. Congregat. Concilii. An pœnæ pecuniariæ, quas Episcopus pro se retinuit post ejus obitum essent deducendæ ex Spolio, *sub die* 7. *Aprilis* 1618. Congregat. declaravit: *Si Episcopus prædefunctus indiguerit potuisse pro eo retinere eas tantum pœnas, quæ à Sac. Canonibus, vel statutis Synodalibus pro delictis fuerint definitæ, alias verò arbitrarias nequaquam: pœnas verò non residentium, Concubinariorum, ac mulctas pecuniarias semper piis locis fuisse applicandas, ac proinde si Episcopus pœnas arbitrarias, aut quas Concilium jubet locis piis applicari in alios usus insumpserit, item si alias, ut proponitur limitatas sibi non indigenti retinuerit, his casibus pœnas hujusmodi esse prius deducendas ex Spolio Episcopi, & piis locis, vel usibus applicandas, lib.*155. *pag.*18.

10. Item advertere debent Episcopi, quod Compositio non admittitur ante completum processum informativum, ac datis defensionibus *Sac.Cangregat. Episcop. apud Nicol. in Flosc. verb. Compositio num.* 2. *Guazzin. ad defens. reor. defens.* 34. *cap.*1. *num.* 2. & quod eo completo, tunc admittitur Compositio, si delictum non

non est plenè, & concludenter probatum, & reus ex actis non potest in pœnam ordinariam condemnari, ut advertunt *Guazzin. loco mox citato, & Ricc. prax. part. 4. resol. 122. num. 1.* Item, quod non est admittenda in criminibus gravibus, quibus pœna de jure taxata reperitur, vel merentur depositionem, vel manifesta sunt, aut in quibus Episcopus de jure dispensare non potest, *Graff. dict. consil. 1. de pæn. num.5. Ricc. in prax. dict. resol. 122. num. 2. & 3. part.4.* Item, quod non est admittenda, neque acceptanda etiamsi sponte à reo offeratur, quoties ex Processu non appareat quid substantiale criminis, & non adsint saltem indicia, & præsumptiones, quæ accusatum notabiliter gravent, aut fama vexet: Si enim Episcopus, vel alius Judex Ordinarius sine causâ, & delicto componeret, graviter peccaret *Guazzin. dict. defens. 34. dict. cap. 1. num. 2. in fin.*

11. Quæ etiam advertenda erunt in Clericorum capturâ, & carceratione decernendâ: nam si Episcopus ad illam deveniet absque probatione, & existentiâ, vel saltem vehementibus indiciis, & juridicis præsumptionibus delicti, non solum peccaret mortaliter, ut firmat in terminis *Guazzin. jun. ad defens. animar. lib.2. def.2. cap.19. num.9.* Sed Censuram Canonis, *si quis suadente,* non evaderet *Genuen. in prax. cap.33. num.3. Pisfec. prax. part.2. cap.4. art.14. de pæn. corp. num.2.* imò teneretur, ad damna, & expensas per Clericum carceratum passa, ut plurium DD. authoritate probat *Guazzin. loco mox citato,* quorum sententiam (quæ communis est apud *Farinac. de carcerib. & carcerat. quæst. 27.*) amplexa est etiam Sac. Congregat. Concilii in una Comen. 9. Septembris 1702. in responsione ad secundum, confirmata (acriter Fisco Episcopali, & parte informantibus) 1. Martii 1704. in qua Episcopum ob indebitam carcerationem Presbyteri, ad refectionem expensarum, & damnorum per carceratum passorum teneri declaratum fuit.

12. Ideòque cum in hoc olim excessisse Archiepiscopum Messanen. per viam recursus Congregat. Concilii audivisset *sub die 18. Januarii 1589.* eidem scribi mandavit, ut in criminalibus, ac pœnis exigendis observaret sequentia.

I.	*Duobus tantùm Assessoribus utatur.*
II.	*Ex quavis levi causa Processus non compilentur.*
III.	*Carcerati habilitandi à carceribus, eorum sumptibus quanto magis fieri potest patiatur.*
IV.	*Carcer pro Canonicis sit in loco honesto, & separato.*
V.	*Carcerati ad correctionem nihil omninò solvant, & pœnas imponat pro modo culpæ.*
VI.	*Pœnas applicet locis piis, non autem Fabricæ, aut Sacristiæ Cathedralis.*
VII.	*Negocia absque supplicibus libellis audiat.*
VIII.	*Pro litteris monitorialibus nihil prorsus partes solvere teneantur.*
IX.	*Neque pro dispensationibus matrimonialibus.*
X.	*Pro absolutione ab excommunicatione, à juramento præsertim ad effectum agendi, nihil solvi permittat, præter decimam partem aurei pro Notario.*
XI.	*Non prohibeat quin Parochus post denunciationes possit absque aliâ licentiâ conjungere contrahentes.*
XII.	*Eleemosynas, & oblationes Ecclesiæ Cathedralis Capitulo relinquat si ejus esse consueverint.*
XIII.	*Candelæ diebus non feriatis quousque durat Officium in Altari Majori accensæ maneant juxtà rubricas Missalis.*
XIV.	*Collocutorium Monialium separatum ab Ecclesiâ curet edificari.*
XV.	*Confessariis Monasteriorum, aut aliis quibuscumque licentiam ingrediendi Clausuram non concedat, nisi in casibus necessariis.*
XVI.	*Nec Monasteria Archiepiscopus ingrediatur, nisi in casibus permissis à Constitut. Gregor. XIII. quam ad unguem observet lib.7. Epistolar. pag.9. & 10.*

13. Rejicienda quoque est compositio in delictis, quæ licet de juris vigore gravia non reputentur, occasionem tamen præbent scandali, prout est delictum celebrationis plurium missarum eodem die, quod hodie grave existimatur, & graviter etiam plectitur, ut testantur *Genuen. prax. cap.77. num.2. Bonaccin. de Sachram. Euchar. disp. 4. quæst. ult. punct. 7. num. 10. vers. verum Ricc. in prax. part. 1. resol. 312. versic. quare Pa.c Jord. elucubr. tom.1. lib.4. tit.1. num. 77.* Et Presbyterum quemdam Ludovicum Congum de hoc crimine in Urbe convictum, Eminentissimus Cardin. Vicarius ad Ergastulum per triennium damnavit: pœnaque in carceribus exactâ, cum posteà ad Sacr. Congregat. Episcop. reus recursum habuisset pro absolutione ab irregularitate, quam incurrisse timebat, *die 15. Decembr. 1684.* sic rescriptum fuit = *Sacr. &c. censuit si Sanctissimo D. N. placuerit, supplicationem posse signari in formâ Commissariâ Eminentissimo Urbis Vicario directa, qui pro suo arbitrio, & prudentiâ Oratorem super præmissis absolvat, & ad suorum Ordinum exercitium, ac Beneficia rehabilitet, ac dispenset:* Est enim delictum commissum contra prohibitionem expressam Canonum *in cap. sufficit 53. de consecr. quæst. 1. & cap. consuluisti de celebr. Missar.* quos non tantum consulere, sed præcipere, & prohibere, tenet Sententia communis Canonistarum, quam

quam docent *Menoch. de arbitr. lib. 2. cas. 407. num. 4. Ricc. dict. resol. 312. num. 1. part. 1. Pac. Jordan. dict. lib. 4. tit. 1. num. 76.* ubi dicit damnatam esse sententiam illorum, qui tenent non esse de jure prohibitum pluries in die celebrare *Pignatell. consult. 1. num. 1. & 2. tom. 4.* ubi dat concordantes, & contra facientes peccare mortaliter tenent expressè *Navar. in manual. cap. 25. num. 87. Barbos. in dict. cap. sufficit num. 4. de consecr. dist. 1. Pignatell. dict. num. 1.*

14. Cavendum propterea est ab opinione *P. Ameni in tract.* (quem edidit Venetiis anno 1700.) *de pœn. tit. 8. §. 3. num. 29.* ubi firmat quod DD. *Text. in cap. sufficit, & cap. consuluisti* consulant solummodò, & non præcipiant, & concludit sic = *Cum igitur nec contra jus Divinum, nec contra præceptum Ecclesiæ sit repetita celebratio, videre nescio quomodo mortaliter peccet Sacerdos celebrans pluries in eadem die.* Et progrediens ulterius *num. 32.* addit sequentia = *Adverto autem quod potest etiam dari necessitas ex parte Sacerdotis, si nempè pauper esset, ejus fundi patrimoniales periissent, & sibi sustentanda est Mater, aut Nepotes pauperes, & eleemosyna unius Missæ, ut potè tenuis minimè sufficeret ad manutentionem Sacerdotis, & familiæ suæ &c. sequitur ex hoc, quod ex tali necessitate adactus Sacerdos, si omni diligentiâ adhibitâ ne sequatur scandalum, bis celebret in die, non peccat.* Et sic dum voluit *Thesaur. de pœn. Eccles. part. 2. vers. Missa cap. 5.* contrariam, sententiam sequentem repræhendere, ænormiter lapsus est, ut mereatur ipse repræhendi.

15. Quia opinio Authoris est contra communem sensum DD. & Ecclesiæ: nemoque, quem viderim (nec ipse allegat) inter casus, in quibus jure antiquo permittebatur eadem die Sacrum reiterandi, enumerat paupertatem Sacerdotis, ut videre est apud *Gloss. in dict. cap. consuluisti verb. necessitati de celebrat. Missar. Nicol. lucubr. Can. lib. 3. tit. 41. num. 2.* & alios supra allegatos: Cum evidens sit, quod necessitas, de qua loquitur *text. in d. cap. consuluisti*, respicit Populum, & Ecclesiam, non autem necessitatem privatam celebrantis, ut admonendo Episcopum Gerundensem declaravit *Sac. Congr. Episc. de anno 1588. ad 4.* prout refert *Fagnan. in cap. in ordinando num. 37. de Simon.* cujus decreti tenor ibi relatus talis est = *Ad quartum super licentiis bis celebrandi, ac pecuniis, quæ pro illorum expeditione, ut asseritur solvuntur, miratur Sacr. Congregatio agi de his licentiis concedendis: nam id non nisi ex magnâ necessitate fieri debet, & magnâ cauthelâ, ut putà in locis ubi perpaucissimi sunt Sacerdotes, vel adsint impedimenta Adversariorum fidei, vel quid simile; quæ cessant eo in loco, ubi vix evenire possint alii casus à jure permissi, nec concedi potest hæc licentia ab Episcopo generaliter, quasi privilegium alicujus Sacerdotis, sed tantum in aliquo casu particulari necessitatis causa ab Episcopo examinanda.* Quibus benè perpensis, doctrina hujus Authoris censuram Congregat: Indicis non valuit effugere, nam ejus liber damnatus fuit.

16. Punibilis quoque esse Presbyter, si pluries quam semel in nocte Sanctissimi Natalis Domini celebraret: Nàm, & si jure communi inspecto *in cap. nocte 48. de consecr. dist. 1.* quilibet Sacerdos in hac Solemnitate possit ter celebrare: tamen semel tantum hoc facere licet in nocte *Navar. cons. 1. de celebrat. Missar. Graff. decis. aur. part. 1. lib. 2. cap. 40. num. 3. Bonacciu. de Sacram. Euchar. disp. 4. quæst. ult. punct. 9. num. 6.* & ita servandum esse decrevit *Congreg. Rituum 7. Decembris 1641.* quod per extensum refert *Lantusch. Theatr. Regular. verb. Missa num. 5.* Cum enim nonnulli Regulares assererent licere in Nocte Nativitatis Sacerdotibus plures Missas celebrare, & audiri super hoc institissent, d. Congreg. eorum rationibus auditis, nullo modo licere, sed omninò prohibendum respondit. Et cum abusus iterum tàm in Urbe, quam extrà resurgeret: denuò observantia dictorum Decretorum à Sac. Congregat. Visitationis Apostolicæ *7. Decembris 1702.* & Edicto Eminentissimi Cardin. Vicarii strictè demandata fuit, ut patet ex sequentibus provisionibus.

Eminentissimi, e Reverendissimi Signori.

IL Sacerdote Carlo Consueti Oratore humilissimo dell' EE. VV. espone riverentemente esser introdotta tanto in Roma, come fuori in alcune Chiese, la celebrazione delle trè Messe basse nella mezza notte della Nascita di Nostro Signore, il che è contro la forma della Rubrica del Messale *de hora celebrandi Missam Rubr. 15.* e contro i Decreti, e dichiarazioni altre volte fatte da questa Sacra Congregazione, de quali se ne dà qui sotto copia.

Si supplicano per tanto l'EE. VV. d'altra promulgatione, e Decreto per togliere tal' abuso, &c.

„ CUM superioribus diebus consultâ hac „ Sacrâ Rituum Congregatione. An „ esset permittendum celebrari in media no„ cte Nativitatis Domini post Missam decan„ tatam, successivè alias duas Missas, & in eis „ Sac. Communionem exhibere fiedelibus il„ lam deposcentibus, & respondisse non esse „ permittendum, sed omnibus utrunque pro„ hibendum.. Nihilominus nonnulli Regula„ res asserentes hoc licere, supplicarunt audiri, „ & Sacra Congregatio, ipsis auditis cum „ Procuratoribus, & Advocatis ad relatio„ nem Eminentissimi Pallotti, stetit in Decre„ tis, & respondit: Iterum prohibendum, tam „ Sacerdotibus celebrare volentibus, quam

„ con-

„ confluentibus in mediâ nocte ad Ecclesiam,
„ & Communionem deposcentibus. *Die* 7.
„ *Decembris* 1641. Quorum Decretorum duplicata expedita fuerunt die 9. *Augusti* 1653.
„ In Regest. fol.44.

Riferiti per extensum come sopra dal P. Ottavio Maria di S. Giuseppe nel suo libro intitolato *Mille Interrogationes, & responsiones* stampate nel corrente anno 1702. fol. 290.

Sacra Congregatio Visitationis Apostolicæ attentis narratis, supplicem hunc libellum remisit Eminentissimo Domino Cardinali de Carpineo SS. DD. Nostri in Urbe Vicario pro observantiâ Decreti Sacræ Congregationis Rituum sub pœnis Eminentiæ suæ benè visis. Romæ 7. *Decembris* 1702.

Loco ✠ Sigilli.

I. de Totis Secretarius.

EDITTO

GASPARO per la Misericordia di Dio Vescovo di Sabina della S.R.C. Card. di Carpegna della Santità di Nostro Signore Vicario Generale &c.

„ Essendosi introdotto in alcune Chiese di Roma, che nella Notte del Santo Natale di Christo Signor Nostro si amministra il Santissimo Sagramento dell'Eucarestia alli Fedeli, e doppo detta la prima Messa si celebrano anche l'altre due nell'istessa Notte, il che essendo contro la Rubrica del Messale Romano *de hora celebrandi Missam*, e contro i replicati Decreti della Sagra Congregazione de' Riti emanati sotto li 7. *Decembre* 1641. sotto li 9. *Agosto* 1653. ed in una *Pisauren.* 20. *Aprilis* 1664., e successivamente ingiunta l'essecuzione di detti Decreti dalla Sacra Congregazione della Visita Apostolica sotto li 7. del corrente mese. Però ordiniamo che in tutte le Chiese Patriarcali, Basiliche, Collegiate, Parocchiali, Nazionali, Regolari dell'uno, e l'altro sesso, ed altre di quest'Alma Città, in qualsivoglia modo privileggiate si osservino inviolabilmente li detti Decreti in modo che eccetto la prima messa da dirsi (dove però è solito) doppo la mezza notte, non si possano celebrare l'altre due se non nell'ora prescritta dalla detta Rubrica, e dalli nostri Editti. Di più non si permetta in conto alcuno, che li fedeli si communichino nell'istessa notte, e ciò per evitar l'inconvenienti, potendo sodisfare alla loro divozione nel giorno del S. Natale, sotto pena in caso di contravenzione di ciascheduna delle cose sudette di privazione dell'Ufficio alli Superiori, Officiali, e Ministri delle Chiese, ed altre à nostro arbitrio, e li Sacerdoti, che celebraranno, ò che amministaranno il Santo Sagramento dell'Eucarestia saranno da Noi sospesi per venti giorni à Divinis, tutte volte che constarà la trasgressione. Dato in Roma dalla nostra solita Residenza questo di 18. Decembre 1702.

G. Card. Vicario.

N. A. Cuggiò Segr.

17. Sicuti nec licitum est Missas privatas celebrare in die Sabbati Sancti in quibuscunque Ecclesiis, & Oratoriis, non obstante quacunque contrariâ consuetudine, prout Papa approbante, suo Decreto Generali statuit *ead. Congreg. Rit.* 11. *Martii* 1690.

Edicti gestationis Habitus Clericalis, & Tonsuræ.

FORMULA IV.

SUMMARIUM.

1. *Episcopus debet publicare Edictum, ut Clerici deferant habitum, & tonsuram.*
2. *Clerici Minorum Ordinum non Beneficiati tenentur deferre habitum Clericalem causativè.*
   Clerici Beneficiati, & alii in Sacris constituti non deferentes habitum Clericalem peccant, & Beneficiis ipso jure absque monitione privantur, ibi.
   Constitutiones Papales non indigent acceptatione Populorum, sed obligant statim ac sunt publicatæ, ibi.
3. *Habitus Clericorum qualis esse debeat.*
4. *Episcopus non potest mulctis, & pœnis cogere Clericos non Beneficiatos ad inserviendum Ecclesiæ Cathedrali diebus festis.*
5. *Presbyteri, an & quando possint cogi ad inserviendum Ecclesiæ Cathedrali ostenditur, & num.6.*
7. *Exemptio Clericorum à tributis, & collectis est de jure Divino.*
   Clerici, qui dispositioni Sac. Canonum subjici renuunt, sunt privandi privilegiis Clericalibus, ibi.
8. *Clerici privari non possunt privilegiis Clericalibus, nisi præcedat trina monitio, & Decretum privationis.*
9. *Clerici si non sunt privati ser. ser. gaudent privilegiis Clericalibus, etiamsi non incedant in habitu.*

10. Cle-

10. *Clerici non tenentur ad pœnam damni dati, sed solum ad æstimationem noxæ, & nu.12. ubi non adest Edictum Episcopi.*

11. *Coloni Clericorum tenentur ad pœnam damni dati, & ad onera Communitativa pro portione Colonica.*

13. *Clerici non tenentur ad onera imposita pro communi utilitate contribuere, nisi concurrat eorum consensus, & Beneplacitum Apostolicum.*

14. *Clerici non subjacent Edictis Gubernii laicorum.*

15. *Clerici non tenentur solvere collectas pro fructibus in eorum bonis recollectis, nec fructuum emptores, dummodò onera non sint realia, & invariabilia.*

16. *Clerici filii familias testari possunt, etiamsi non habeant requisita cap.6. sess.23. de reform.*

17. *Clerici non habentes requisita Concilii privilegium fori amittunt absque alia monitione, adhuc tamen possunt à Judice Ecclesiastico repeti, & puniri, si privilegiis Clericalibus privati non fuerunt.*

18. *Clericus reassumens habitum in fraudem, potest à Judice laico, coram quo fuit præventus, constringi, & condemnari quoad bona.*

19. *Episcopus potest procedere contra Clericum pro Delicto, de quo fuit à Curiâ laicâ absolutus, quamvis Clericatui renunciasset.*

20. *Judex laicus delegatione Papæ fit competens in causâ Clerici.*

21. *Clerici deferentes arma contra prohibitionem Episcopi possunt puniri, etiamsi non capiantur infragranti, sed per testes fuerint visi.*

22. *Episcopus potest augere pœnam canonum, & ut processus per inquisitionem fiant, edicere.*

23. *Clerici, qui deferunt sclopum venatorium raro, & moderatione servata, & nunquam habitu Clericali dimisso, non sunt processandi.*

RÆSENTI publico Edicto monentur, & requiruntur omnes Clerici hujus Civitatis, & Diœcesis, *qui nec in Sacris sunt, vel aliquod Beneficium non obtinent*, ut juxtà dispositionem Sac. Canonum, Sac. Concil. Trid., & Constitutionum Apostolicarum, ac Synodalium, Edictorumque desuper emanatorum, *Habitum Clericalem decentem*, & tonsuram continuò deferre debeant, *& in Divinis deservire*, præsertim diebus festivis, cum cottis, seù superpelliceis mundis in eorum Ecclesiis Parocchialibus, aliisque quibus fuerunt adscripti, & hoc sub pœnâ transgressoribus *non fruendi immunitate* gabbellarum, aliorumve onerum laicalium, præter alias pœnas, in prædictis Edictis, Canonibus, & Decretis contentis, & citra præjudicium *non gaudendi foro privilegii* juxtà dispositionem ejusdem Sac. Concilii Trid., & ut prædicta omnia suum sortiantur effectum, & contra transgressores procedere possimus, præcipimus, & mandamus eisdem Clericis sub eisdem pœnis, ut in termino . . . . ad nos deferre debeant fidem cum juramento Parochi Parocchialis, seù loci in quo habitant de delatione habitus, & tonsuræ, & de servitio in Divinis ut suprà præstito: alias contra ipsos procedetur ad executionem, & declarationem prædictarum. Quæ omnia teneantur etiam observare Clerici absentes ab hac Civitate, & Diœcesi in Parochiâ loci ubi morantur.

Prætereà Parochi, & Rectores tam Civitatis, quam Diœcesis, sub pœnâ suspensionis à Divinis latæ sententiæ nobis reservatæ infra . . . . & deinde . . . . in anno ad nos transmittere teneantur notam veram, & realem propriis eorum manibus subscriptam, de servitio in Divinis in eorum Parochialibus præstito juxtà supra præscriptam formam per Clericos infra ejusdem Parochiæ fines degentes. Ne autem quis ignorantiæ clypeo circa prædicta se tueri possit, præsens Edictum Valvis Ecclesiæ Cathedralis, & in aliis locis publicis Civitatis, & Diœcesis affigi jussimus, & vim habeat, & arctet omnes, ac si cuilibet fuisset personaliter notificatum. Datum &c.

N. Episcopus N.

Loco ✠ Sigilli.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. Hoc Edictum, quod fuit desumptum à formulâ extraditâ à Sac. Congr. Immunitatis usque de anno 1626. Episcopo Aversano, hodie ad reprimendam multorum Clericorum procacem libertatem, videtur ubique necessarium. Redierunt etenim tempora deplorata à Concilio Trid. *sess.*14: *c.*6. in quibus tanta aliquorum inolevit temeritas, & Religionis contemptus, ut proprium honorem, & dignitatem parvi pendentes, vestes publicè

publicè deferant laicales. Unde ut malum hoc, quod in dies (cum maximâ disciplinæ Ecclesiasticæ deformatione) augetur, ab Ecclesiâ (quantum possibile erit, depellatur) curabit Episcopus in principio regiminis suæ Ecclesiæ, ut publicetur, & exequatur.

2. *QUI NEC IN SACRIS SUNT, VEL ALIQUOD BENEFICIUM NON OBTINENT.* Et sic Edictum loquitur de Clericis primæ Tonsuræ, & Minorum Ordinum non beneficiatis, qui cum de jure communi non cogantur deferre Habitum clericalem nisi causativè, quatenus velint gaudere privilegiis clericalibus, ut notant *Abb. & alii in c. fin. de cleric. Coniug. Ricc. decis. cur. Archiep. Neap. 162. num. 2. par. 2. Genuen. prax. cur. Archiep. Neap. cap. 45. num. 1. secund. impres. Neapolit. 1602. pag. 280.* monendi sunt ut illum deferant, ut possint illis privati declarari quatenus non obediant. Cæteri enim Beneficiati, & in Ordinibus Sacris constituti, etiamsi habitum non deferant, adhuc gaudent privilegio clericali, licet peccent mortaliter, & plecti debeant, ut monet *Leo Thesaur. for. Eccles. par. 3. cap. 7. de excommun. num. 152. Graff. de effect. clericat. effect. 1. num. 913.* & Beneficiis privari: imò ipso jure, & ipso facto, absque ulla monitione, citatione, aut Judicis Decreto privati dicuntur: adeò ut vigore *Constit. 92. Sixti V.* ipsa Beneficia vacent, & uti vacantia aliis liberè conferri valeant quoties clericalem habitum non deferant *Lotter. de re benef. lib. 3. quæst. 26. num. 92. Rot. coram. Caccia dec. 1290. num. 1. & coram Molines in Barchinonen. Beneficiorum 15. Aprilis 1704. §. arctius*; in quibus decisionibus firmatur, quod non juvet allegare non usum dictæ Constitutionis Sixtinæ, quoniam *Garc. de benef. par. 7. cap. 1. num. 23. Barb. supra Concil. cap. 6. sess. 14. de refor. num. 4. in fin. Cortiad. dec. 119. num. 53.* id tenentes fuerunt reprobati, ex eo quia adversus Constitutiones Papales non potest allegari non usus, vel contrarius usus; cum enim Pontifices habeant immediatam potestatem à Deo, absque ullâ dependentiâ à Populo, illorum Constitutiones statim ac editæ sunt dicuntur effectuatæ, & obligant sine ullâ ope acceptationi subditorum, juxtà communem Canonistarum, & Theologorum sententiam *Rot. coram Merlin dec. 714. num. 3. & 5. & dec. 260. num. 15. par. 17. rec.* & in individuo de dicta Constit. Sixti *d. dec. 1290. num. 2. coram Caccia, & in d. Barchinonen. §. cæterum.*

3. *HABITUM CLERICALEM DECENTEM.* Idest ordini congruentem ac statui clericali: qui enim laicum in veste vult emulare, & habitum Clericalem decentem non vult deferre potest puniri, ut de Clericis in minoribus ordinibus constitutis dicit *Genven. in d. c. 45. num. 2.* Clericalis igitur habitus est ille, qui præscribitur ab Episcopo juxtà dispositionem Concilii *cap. 6. sess. 14.* Si verò ab Episcopo non præscriberetur, debet esse talis, ut Clerici distinguantur à laicis, ita quæsito respondit *Petr. Paul. Guazzin. tract. ad defens. Anim. lib. 2. def. 1. cap. 13. num. 26.* ibi = *Qualis autem debeat esse iste habitus Clericalis &c. Tù dic, quod ille est habitus Clericalis, quo secundum loci consuetudinem discernuntur Clerici à laicis, & Graff. de effect. Cleric. in prælud. num. 277.* correspondet dicendo = *Clerici non debent uti vestibus superbis, & laicalibus, sed congruentibus statui, & ordini Clericali, prout fuit determinatum in 6. Concilio Constantinopolit. Can. 27. & in secundo Niceno Can. 16. &c.* hodie tamen attentâ Constitutione Sixti V. superius recensitâ, vestis talaris est propriè habitus Clericorum: dicit enim ibi Pontifex = *habitum Clericalem vestes scilicet talares*, quæ verba non sunt strictissimè, & nimis intelligenda, sed moraliter, & cum æquitate.

4. *ET IN DIV..... DESERVIRE.* Quamquã Episcopus non possit mulctis, & pœnis cogere Clericos, non beneficiatos, vel Beneficia personalem residentiam non requirentia possidentes ut Ecclesiæ Cathedrali saltem diebus Festis inserviant, declaravit *Sacr. Congreg. Concilii in Amerina 15. Jun. 1639. lib. 16. dec. pag. 137.* sic rescribendo = *Ab Episcopo non potuisse Sacerdotes, & alios Clericos nulla, vel tantum simplicia beneficia obtinentes, etiam Diœcesanæ Synodi auctboritate compelli ut Dominicis, & aliis diebus Festis ad Ecclesiam Cathedralem accederent, & Missis majoribus, & aliis Divinis Officiis interssint, sed si aliquis adesset in ordinatione servitio dictæ Ecclesiæ Cathedralis adscriptus, qui locum inconsulto Episcopo desereret, interdicendum erit tantummodò Sacrorum exercitium juxtà cap. 16. sess. 23. de reform.* potest tamen illos monere ut inserviant, quatenus velint gaudere Privilegiis Clericalibus, quod est diversum.

5. Et si ageretur non de simplicibus Clericis, sed de Sacerdotibus pro necessitate, & utilitate Ecclesiæ Cathedralis ad titulum Patrimonii ordinati, qui de redditibus extraordinariis ejusdem Ecclesiæ participarent in quibus unà simul cum Patrimonio eorum congrua sustentatio consisteret, possent cogi ad inserviendum juxtà aliud Decretum ejusdem Congr. in Naxien. 22. Augusti 1631. quod est sequens = *Ad 2. respondit si hujusmodi Sacerdotes ad servitium Ecclesiæ Cathedralis in ipsa ordinum susceptione vigore Decreti prædefuncti Archiepiscopi hactenus executioni demandati eidem Ecclesiæ servitium præstare consueverint; nec non Patrimonia ad quorum titulum sunt ordinati, unà cum redditibus extraordinariis, qui ex ipsâ Ecclesiâ percipiuntur ad honestam ipsorum sustentationem sint sufficientia, posse utique à suo Archiepiscopo compelli ad præstandum servitium, quod ejusdem Ecclesiæ necessitas, & utilitas requirit lib. 14. decret. pag. 491.*

6. Si verò ob parvum numerum Canonicorum, & deficientiam Mansionariorum, servitium Ecclesiæ Cathedralis detrimentum patere-

pateretur: tunc erit recurrendum ad Sac. Congr. Concilii, quæ solet indulgere, ut possint cogi Presbyteri, qui habent Beneficia, vel Cappellanias in Cathedrali ad inserviendum Missis solemnibus pro Diacono, & Subdiacono, assignatâ illis aliquâ emolumentorum portione, prout indulsit Episcopo Civitatis Plebis *sub die* 21. *Junii* 1631. tribuens eidem sequentem facultatem = *Eminentiss. PP. impartiti sunt Episcopo facultatem, ut pro necessario servitio suæ Ecclesiæ cogere possit quolibet die Festo duos ex obtinentibus Beneficia, seù Cappellanias in eadem Ecclesiâ, ut dum Missa decantatur duo ex eis per turnum inserviant, alter in officio Diaconi, alter in officio Subdiaconi, & pro eorum stipendio applicanda esse quolibet anno scuta decem monetæ ex mulctis, & pœnis Curiæ Episcopalis, quæ inter dictos Beneficiatos, habitâ ratione servitii præstiti, in fine anni dividi debeant lib.*14. *decr. pag.*459. Solâ enim potestate ordinariâ Episcopus hoc demandare, neque statuere potest; nec minus mulctis Presbyteros simplices non de gremio Capituli, si non inserviant gravare, ut sæpè eadem Congr. declaravit, & nuper in terminis paucitatis numeri Mansionariorum *in Auximana* 19. *Augusti* 1702., quam retuli *tom.*1. *tit.*2. *annot. ad form.*4. *num.*32. cum aliis decretis concordantibus, & *in Siguina* 15. *Decembris* 1703. nisi adsit contraria consuetudo *S.C.Conc.in Trojana* 20. *Septembr.* 1704., & *in* Bellicastren. *Servitii* 15. *Nov.*1670., & 21. *Augusti* 1706.

7. *NON FRUENDI IMMUNITATE GABELLARUM.* Servientibus Templo tributum non indicitur, ut habetur *in lib.*3. *Esdr. cap.*8. ibi = *Vobis autem dicitur, ut omnibus Sacerdotibus, & Levitis, & Sacris Cantoribus, & Servis Templi nullum tributum, neque ulla alia indictio irrogetur,* & concordant Divina oracula *Gen.*47. *Num.*8., & 18. *Matth.*17., & *Concil. Trid. sess.*25. *cap.*20. *de refor.* cum innumeris relatis *à Graff. de effect. Cleric. effect.*1. *num.*2., & *plurib. sequent. Bellett. disq. Cleric. part.*1. *tit. de exempt. Cleric. & eorumdem bon.*§.1. Verum quia frustra legis auxilium invocat, qui committit in legem *c. in audientia & c. contigit il* 2. *de Senten. excommun.* ideò Clerici Minorum Ordinum, qui Statuta Sacrorum Canonum observare detrectant, privandi sunt exemptionibus, & privilegiis Clericalibus, ut pluries rescripsit *Sac. Congr. Immunit.*, & præsertim *in Aquilana* 5. *Martii* 1641. in qua sic respondit = *Episcopo, quod Clericis delinquentibus, & non incedentibus in habitu, & tonsura, non inservientibus Ecclesiis, fiat præceptum cum termino competenti, sub pœna privationis Privilegiorum Clericalium, quod si non parverint poterit procedere ad illorum privationem ser. ser. qua sequuta gaudere non poterunt lib.*3. *dec. Paul. fol.*139.

Et in *Castren. die* 21. *Martii* 1645. = *Episcopum opportunè posse providere duobus suppositis inconvenientibus; quoad primum faciendo præceptum Clericis non inservientibus Ecclesiis nec incedentibus in habitu, & tonsura clericali, & decenti, ut intra terminum competentem præfigendum inserviant, & incedant ut supra sub pœnâ privationis privilegiorum Clericalium, & si elapso dicto termino non parverint ser. ser. illos declaret privatos. lib.*3. *decis. Paul. fol.*246. *à tergo.*

Et in *Anglonen.* 15. *Julii* 1654. = *Episcopus curet in promovendis concurrere requisita Conc. Trid. in cap.*4. 5. 6., & 16. *refor. sess.*23., & *ordinatos incedere in habitu, & tonsura Clericali, & inservire Ecclesiis quibus fuerunt adscripti. Recusantes autem id adimplere cum præfixione termini competentis sub pœnâ privationis privilegiorum, eo elapso ser. ser. declaret non gaudere privilegio clericali, lib. dec. Rocci fol.*565. *à tergo.*

8. Ex quibus resolutionibus edocetur Episcopus, non solum quid agere debeat contra non deferentes habitum; sed admonetur, quod procedendo ad privationem privilegiorum, debet servare ordinem juris, & quod non sufficit Edictum generale quò monentur Clerici ad gestandum habitum, & inserviendum Ecclesiis: nam requiritur trina monitio (de qua paulo infrà) & Decretum privationis, ut respondit eadem Congr. in una *Bisignanen.* in qua *sub die* 18. *Nov.* 1653. proposito dubio = *An Clerici prævio præcepto incedendi in habitu, & tonsura, & inserviendi Ecclesiæ, si contraveniant, gaudeant privilegiis clericalibus? Sac. &c.* respondit *declarandos esse ser. ser. privatos privilegiis clericalibus, lib.*5. *dec. Paul. fol.*24. *à tergo.*

9. Et quod si ita privati non fuerint, gaudeant privilegio exemptionis ab oneribus realibus, & personalibus, etiam si non incedant in habitu, & tonsurâ, & Concilii Trid. requisita non habeant, pluries respondit ead. Congr. & præsertim in *Aprutina* 6. *Martii* 1635. in qua sic habetur *Clericos gaudere exemptione ab oneribus personalibus nec non realibus, etiamsi non incedant in habitu, & tonsurâ, & Ecclesiæ non inserviant lib.*2. *dec. Paul. fol.*218.

In Florentina 13. *Junii* 1640 = *requisita Sac. Conc. Trid. cap.*6. *sess.*23. *de refor. non requiri nisi respectu privilegiis fori ab ipsis Clericis allegati; secus verò respectu exemptionis à gabellis, pro qua sufficit solus character clericalis, lib.*3. *dec. Paul. fol.*119. *à t.*

Et *in Fanen.* 27. *Febr.* 1646. censuit *Oratores ex solo charactere clericali, etiamsi non habeant alia requisita in c.*6. *sess.*23. *de refor. gaudere debere exemptione, & immunitate ab impositionibus laicalibus lib.*3. *dec. Paul. fol.*272.

10. Ex quibus resolutionibus probè infertur, quod Clerici, nisi servatis servandis priventur, gaudeant etiam cæteris privilegiis clericalibus, quamvis non habeant requisita Concilii, nempè. Primò, quod non teneantur ad pœnam damni dati ab eorum Colonis, seù Custodibus Animalium; sed tantum ad extimationem noxæ, quando damna non fiunt studiosâ culpâ eorundem Custodum juxtà declarationem ejusdem Congreg. *in Firmana* 9. *Octobr. in Assisien.* 13. *Nov. in Anagnina* 4. *Decembr.* 1629. *lib.*2. *Paul. fol.* 8. 12., & 15.

& 15. Nisi tamen adesset Edictũ Episcopi, quò etiam Ecclesiastici pro damnis datis quamvis non studiosis mulctarentur ad formam litterarum ejusdem Congregat. circularium emanatarum 6. *Julii* 1690. quarum tenor talis est.

La Santità di N. S. non intende che li Ministri, e Lavoratori di persone Ecclesiastiche siano convenuti altrove, che nel Tribunale Ecclesiastico per le pene de danni dati, ne che intorno à dette pene li medesimi soggiacciano à Statuto laicale, ma perche la S. M. di Clem. VIII. concede gli emolumenti di tali pene alle Communità dello Stato Ecclesiastico per una certa risposta annua, che le medesime fanno alla Rev. Camera, affinche resti provisto all'indennità loro, hà S. B. comandato, che V. S. per Editto publico dichiari le pene nelle quali devono incorrere i Ministri, e lavoratori di Persone Ecclesiastiche, per li danni che fanno gli Animali delli medesimi Ecclesiastici, e venendo il caso del danno dato, proceda sommariamente alle pene comminate per Editto, applicandole sempre à beneficio di cotesta Communità, ò suo Affittuario, e regolandosi al solito intorno alla quantità della pena, in modo che la Communità non riceva alcun pregiudizio, così eseguisca &c.

11. Hoc tamen privilegium non suffragatur eorum Colonis, qui tenentur ad pœnas damni dati, & ad onera communitativa pro portione colonica *ut Sacr. Cong. Boni Regiminis respondit Gubernatori Perusiæ 21. Decemb.* 1682. etiamsi sint Coloni Cardinalium ibi = *gli ordini che circolarmente si danno affinche ciascbedun Colono indistintamente paghi le pene de danni dati, & i pesi communitativi, comprendono anche i Coloni dell' Abbadia di Sasso vivo posseduta dal Sig. Cardinale Altieri Camerlengo.*

12. Est tamen advertendum, quod dicta Epistola quamvis sit circularis, adhuc servanda, & exequenda erit in locis tantum, & Diœcesibus Status Ecclesiastici in quibus Communitates jus exigendi pœnas damni dati à Camerâ Apostolicâ obtinuerunt titulo honoroso, & quæ effectivè eidem annuam præstationem solvunt: in cœteris verò ejusdem Status locis, quæ Indultum exigendi dictas pœnas, & onus solvendi præstationem, respectivè non habent, vel aliud Statutum specificè confirmatum simile non viget: non tenentur Episcopi, Edictum (de quo loquitur Epistola) publicare: sed quoad Ecclesiasticos (quorum Animalia damna inferunt) erit servanda juris dispositio, juxtà declarationes Sac. Congr. Immunitatis supra allegatas: Quia cum talis provisio emanaverit ad servandas Communitates indemnes ob onus præstationis annuæ injunctum: non debet, nec potest compræhendere loca, quæ tale onus non habent: cessante enim qualitate à lege specificatâ, cessat etiam dispositio ipsius legis; vel ut alii dicunt, ubi non militat ratio, & finis legis, nec legis dispositio militare debet *l. quod dictum est ff. de pact. Navar. cons.* 23. *num.* 5. *de Sent. excomm. Donat. prax. rer. regul. tom.* 2. *par.* 2. *tract.* 4. *quæst.* 39. *n.* 11. *Zacch. de Salar. quæst.* 6. *num.* 17. ubi dat concordantes. Ideòque eadem Sac. Congr. Immunit. Episcopo Pisaurensi, qui post receptam Epistolam de hoc dubitaverat, respondit ut infrà.

Illustre, e Molto Reverendo Signore come fratello. Nella Causa de danni dati, è ordine di N. S. che V. S. senza attender la lettera che questa Sacra Congregazione le scrisse sotto li 6. Luglio prossimo passato lasci correre l'uso inveterato in cotesta Città. il che à V. S. si significa per suo governo, e Dio la contenti. Roma 18. Gennaro 1681.

Di V. S.

Come Fratello.
G. Cardinal Carpegna.

Mons. Vescovo di Pesaro.

Il Patriarca d'Antiochia Segr.

13. Secundò ut non teneantur contribuere taxæ impositæ pro manutentione Phisici, Chirurgi, & Ludimagisti, quamvis utantur illarum opera *Sac. Congreg. Episcop. in Penen.* 2. *Augusti* 1619. *Sac. Congregat. Immun. in Ariminen.* 4. *Maii* 1700. sive pro refectione Pontium, Fontium, & Murorum. Nam licet ad onera imposita pro communi utilitate, & commoditate, quæ respicit æquè principaliter laicos, & Clericos, si non vi coactivâ, saltem directivâ, contribuere teneantur, ut probant relati *à Grass. de effect. clericat. eff.* 3. *num.* 202. & 203. & *à Zacch. de Salar. quæst.* 5. *num.* 9. & *seqq.* Hoc tamen debet intelligi in aliquo casu extraordinario, & subsidiario, idest quando bursa laicorum exhausta est, & opera prædicta communia aliter manuteneri, & refici non possint, nisi per contributionem Clericorum; non autem. ut possint annuali taxâ, & præcisâ necessitate non urgente gravari, ut communiter tradunt *Grass. ubi supra à num.* 206. *ad* 247. *Quarant. in summ. Bullar. verb. vectigal. vers. item Bulla Bellett. disq. Cler. part.* 1. *tit. de exempt. cler.* & *eor. bon. à mun. prob.* §. 2. *per tot. Tondut. quæst. benef. tom.* 1. *par.* 1. *cap.* 30. *num.* 5. & 6. *Ventrigl. prax. par.* 1. *annot.* 14. *num.* 25. cum aliis allegatis in famigeratâ *Brundusina Gabellæ coram Pen.* quam per extensum refert *Ricc. prax. rer. for. Eccles. par.* 3. *resolut.* 141. At concurrentibus requisitis *c. non minus*, & *cap. adversus de Immunit. Eccles.* recurrentibus laicis, solet à Sede Apostolicâ dari facultas Ordinario, ut Ecclesiasticos omnes, tam Sæculares, quàm Regulares, accedente eorum consensu, pro ratâ commodi, & utilitatis proportionabiliter faciat pro dictis operibus contribuere. Non enim sufficeret solus consensus Clericorum, & quod vellent spontè onus subire, & immunitati renunciare, sed copulativè requiritur assen-

sus Apostolicus, cum Clerici huic privilegio toto Ordini iure Divino, Cæsareo, & Canonico concesso, renunciare non valeant *Bellet. ubi supra Ricc. collect.* 165. *ampl.* 1. *Sperell. dec.* 37. *num.* 63. & 68. *Del Ben. de immunitat. tom.* 1. *cap.* 1. *dub.* 14. *sect.* 1. *per tot.* & *cap.* 5. *dub.* 13. *Nicol. lucubr. Canon. lib.* 5. *tit.* 39. *de sentent. excommunic. num.* 120. *Sac. Congregat. Immunit. in Januen.* 19. *Februarii* 1627. *lib.* 1. *decr. Paul. fol.* 26. *à tergo*, & cavetur expresse *in Bulla Leonis X. la* 7. §. 40.

14. Tertiò ut in manutentione Annonæ, traditione notulæ, extractione frumenti, ordinarionibus servandis tempore pestilentiæ, prohibitione transmittendi per fenestras immunditias, non vendemiandi &c. non subjaceant Edictis Gubernatoris, seù Magistratus laicorum; sed in his, & similibus bonum publicum respicientibus, Episcopus suo Edicto debet se conformare provisionibus laicalibus; sic sæpè declararunt, & fieri debere responderunt *Sac. Congr. Episcopor. in Neapolitana Nuncio Apostolico* 3. *Septembr.* 1591. & 23. *Augusti* 1593. *in Ferrarien.* 29. *Julii* 1592. *in Fulginaten.* 28. *Nov.* 1494. *in Parmen.* 14. *Octobr.* 1598. & *in Januen.* 30. *Junii* 1599. *Et Sac. Congr. Immunit. in Tarentina* 12. *Decembr.* 1651. *lib.* 4. *decr. Paul. fol.* 171. & *in Forolivien.* 14. *decis.* 1655. *lib.* 5. *fol.* 81. *à tergo*. Cum hac tamen advertentiâ, quod nunquam sint relativa ad Edicta laicorum.

15. Quartò, ut non tantum ipsi Clerici si vendant (etiam minutatim); sed neque ementes ab ipsis vinum; frumentum, legumina, & cœteros fructus recollectos in propriis bonis, teneantur gabellam solvere, ut respondit *Sacr. Congr. Immunit. in Oritana* 24. *Julii* 1628. *lib.* 1. *Decr. Paul. fol.* 101. *Panormitana* 7. *Junii* 1633. *lib.* 2. *dec. fol.* 160. *Conversanen.* 4. *Januarii* 1653. *lib.* 5. *decr. Paul. fol.* 5. *à tergo*, & *in Ferrarien.* 24. *Martii* 1654. *lib.* 5. *decr. Paul. fol.* 36. Quamvis fructus prædicti provenirent ex bonis acquisitis ex hæreditate, donatione, vel emptione: dummodò onera non sint realia certa, & invariabilia, ut firmatur in citatá *Brandusina gabellæ coram Pen.* pluries à Sac. Congreg. Immunitatis laudatâ, & approbatâ, & præsertim *in Fanen.* 20. *Januarii* 1637. *lib.* 3. *decr. fol.* 22. *Montis Realis* 11. *Augusti* 1638. *lib.* 3. *decr. fol.* 69. & *in Faventina* 2. *Julii* 1647. *lib.* 4. *decr. fol.* 15. Quod privilegium locum habet etiam in Statu Urbini non obstante Bulla Pii IV. allegari solita à Gabbellariis, quæ videbatur obstare; prout declaravit eadem Sac. Congr. Immunit. *Die* 29. *Jan.* 1636. in una *Pisauren.* in qua hæc habentur = *facta relatione de intentione Sanctiss. D.N. super observantiâ Bullæ Pii IV. Sac. Congregatio censuit servandam resolutionem ab eadem Sac. Congregatione factam* 16. *Julii* 1627. *scilicet non esse observandam, cum non habeat locum nisi in oneribus merè realibus, certis, & invariabilibus, & esse personalem respectu Ducis, atque revocatam; ideò præter onera Cameralia noluit alia onera vigore dictæ Bullæ esse solvenda, lib.* 2. *decr. Paul. fol.* 242. *à tergo.* Neque tenentur ad onera extraordinaria olim imposita à Ducibus pro salariis Judicum & Baroncelli *Sac. Congr. Immun. in Urbinaten.* 18 *Augusti* 1699. *lib.* 2. *decr. Vallem. pag.* 152. *à terg.*

16. Quinto, ut etiam in patriâ potestate constituti licitè possint disponere, & testari de bonis quolibet modo ad eorum dominium post Clericatum perventis, vel quæ ut Clerici suis laboribus, & industriâ acquisiverunt, cum illa ad quasi castrense peculium pertineant *ex text. in* §. *Presbyteros Auth. de Sanctiss. Episc. c. quia nos de testam. c.* 1. *ibique glos. de succes. ab intest.* cum aliis juribus allegat. *à Piasec. prax. Episc. part.* 2. *cap.* 5. *sive ult. de bon. mens. num.* 53. *Bellett. disq. cleric. par.* 1. *tit. de bon. cleric.* §. 6. *num.* 9. & §. 7. *num.* 5. *Pirhing. in jus can. lib.* 3. *tit.* 26. §. 4. *num.* 32.

Verùm quod hoc privilegio Clerici minorum ordinum non gaudeant, & de eo censeantur privati eo ipso, quod non habeant requisita Concilii *c.* 6. *sess.* 23. firmat *Rota dec.* 304. *num.* 18. & *seqq.* & *dec.* 392. *n.* 10. & *per tot. par.* 17. *recent.* in quibus decis. recedit à Sententiâ quam prius tenuerat *in dec.* 533. *per tot. par.* 14. sed huic secundæ Rotæ Sententiæ adhærendum non videtur, tanquam de directo oppositæ relatis Decretis, & aliis concordantibus Congreg. Concilii, quæ affert *Pignatell. consult.* 7. *num.* 81. *tom.* 3. ubi inter alia adest sequens.

Tudertina. Achille Palamonio da Todi Chierico di prima Tonsura le supplica à fargli grazia di dichiarare se esso Oratore per non essere andato in habito, e tonsura, habbia perduto il privilegio concesso à Chierici di prima Tonsura dalla L. Sacrosanctæ Cod. de Episcop. & Clericor. di poter testare, & acquistare etiam quoad usumfructum vivente Patre, ò vero habbia perduto il privilegio del foro solamente del quale parla il Concilio Trid. sess. 23. *cap.* 6.

Die 20. *Februarii* 1616. *Sac. Congregat. Concilii censuit Decretum ejusdem Concilii cap.* 6. *sess.* 23. *non adimisse Clericis non habentibus qualitates, quæ ibidem exprimuntur, nisi privilegium fori, cætera verò remanere, in dispositione juris communis*. Unde declarationibus Sac. Congreg. (quas & ipsa Rota veneratur) standum erit; Cùm de jure communi Servitium Ecclesiæ non exigatur, ut Clericus gaudeat privilegio *cap. odoardus de solut.* dummodò incedat habitu Clericali, ut pluries respondit *ead. Congregat. Concilii teste eod. Pignatell. loco citato*, & novissimè declaravit *in Romana* 7. *Julii* 1703. certumque proinde fit, quod privilegio fori, non habentibus requisitis *cap.* 6. sublato, cætera, quæ de jure competunt non censentur ablata, nisi in Canone reperiatur expressum, vel ab homine privati non fuerint *Gonzal. ad regul.* 8. *Gloss.* §. 5. *num.* 7. 8. & 9. & benè firma-

firmavit *decis.* 533. *part.* 14. & utraque Congregatio in præallegatis Decretis: cum satis sit, quod deficientia requisitorum Concilii operentur effectum ad quem fuerunt inducta: sicuti de Clerico damnato ad perpetuum carcerem dicimus, quod non reddatur per hoc inhabilis ad testandum: nisi ex genere delicti propter quod damnatur inhabilitas inducatur, ut benè probat *Passerin. in cap. quamvis num.* 2. *de pœn. in* 6.

17. *NON GAUDENDI FORI PRIVILEGIO*. Clerici non habentes requisita Concilii *cap.* 6. *sess.* 23. *de reform.* fori privilegium amittunt absque aliâ monitione *Gallemart. ibidem vers. Si verò in fin. Sacr. Congregat. Immunit. in Lycen.* 7. *Septembris* 1624. si tamen delinquant (licet non possint allegare privilegium fori, neque teneatur Episcopus illos vindicare à Curia Sæculari) possunt tamen puniri ab Episcopo, & ad hunc effectum repeti à Judicibus laicis, quatenùs prævenerint, & si adhuc Clerici permaneant: hoc est si à jure, vel ab homine ser. ser. per declarationem factam privilegiis Clericalibus adhuc privati non sint, ut respondit *Sac. Congreg. Concilii* 12. *Novembris* 1630. quam refert *Pignatell. consultat.* 46. *num.* 9. *tom.* 1. & probant aliæ authoritates quas cumulat idem Author *Consult.* 20. *per tot. tom.* 3. & magis præcisè casus subnexus.

Clericus primæ Tonsuræ à Die quo fuit ordinatus per septem annos continuos, non incessit in habitu, & Tonsura: imò intra dictum tempus exercuit Officium Judicis, commisso delicto, fuit à Judice laico inquisitus, citatus, & domi sistere jussus, sed arreptâ fugâ, reassumptoque habitu, cœpit Ecclesiæ inservire. Pro sua directione supplicat Episcopus Nicien. declarari.

I. *An iste Clericus gaudeat privilegio fori?*

II. *An Episcopus possit Judici laico fundanti super notorietate à reassumptione habitus in fraudem, inhibere nè procedat nec quoad personam, nec quoad bona, donec ipse cognoscat an gaudere debeat?*

III. *An saltem id possit visis litteris primæ tonsuræ?*

IV. *An contra Judicem laicum nihilominus non desistentem possit procedere ad censuras?*

V. *An possit Episcopus hanc causam sibi vindicare?*

VI. *An debeat?*

Die 30. *Maii* 1676. Sac. Congregat. Concilii respondit *ad omnia affirmativè*. Et concordant antiquiora Decreta emanata 10. *Decembris* 1599. *& in Papien.* 23. *Maii* 1626.

18. Quod si in reassumptione habitus adsit fraus (quam Judex Ecclesiasticus inspicere debet) tunc Judex laicus poterit prosequi causam, & Processum, quoad bona, seù compositionem Clerici, non autem quoad personam *Sacr. Congreg. Immunit. in Reatina* 10. *Septembris* 1629. *lib.* 2. *Decr. Paul. fol.* 6. *à tergo, & in Civitatis Castellanæ* 18. *Februarii* 1631. *lib.* 2. *Decr. fol.* 96. *& Sac. Congregat. Concilii in dict. Papien.* & recurrenter in *Sabinen.* contra Clericum Conjugatum, in qua casus sic exponebatur = *Nicolaus Pedochia Clericus Conjugatus non servans requisita Concilii, sed factus Miles, armistitiis, & aliis operibus Militaribus arma tractari solitus non tamen in bello, conventus fuit in Curia sæculari pro emendatione damni dati ab ejus animalibus, mediante mandato contra ejus bona non verò contra personam: reus conventus post motum judicium habitum, & tonsuram reassumpsit, ac militiam dimisit; unde contingit dubitari, an dictus Clericus, dimissâ militiâ, & reassumpto habitu gaudere debeat privilegio fori? Die* 30. *Martii* 1686. *Sac. Congregat. Concilii* respondit *Negativè in casu de quo agitur*.

19. In casu autem quod Clericus Clericatui renunciasset, & postea de delicto inquisitus, esset per Curiam laicam absolutus: adhuc contra illum Curia Episcopalis posset, & deberet procedere, ut respondit *Sac. Congregat. Concilii in una Salernitana* 19. *Septembris* 1682. in qua exposito, quod Raphael Azalonus, qui Clericatui solemniter renunciavit inquisitus de quodam homicidio, fuerat à Curiâ Sæculari absolutus: supplicabat mandari Episcopo, ut se à tali causâ abstineret: *Sac. Congregat. censuit Episcopum debere in hac causa procedere lib.* 32. *decr. fol.* 458.

20. Animadvertendum prætereà est, quod privilegia Clericorum mox supra recensita, & exemptiones, necnon Judicis Ecclesiastici in eos privativa jurisdictio, generaliter locum habent de jure communi ubiquè locorum: At ubi adest vel specialis Papæ delegatio Principi Sæculari concessa, judicandi causas Clericorum Minorum Ordinum certi loci, & in certis delictis, prout in Criminalibus hanc facultatem habere Venetos ex Indulto Pauli II. & Clem. VII. asserunt *DD.* relati *à Graff. de eff. Cler. eff.* 1. *num.* 27. *&* 28. & sine dubitatione affirmant moderniores nempè *Fagnan. in cap. ad audientiam num.* 122. *de rescript. Rainald. obser. Crimin. tom.* 1. *cap.* 7. §. 1. *num.* 239. vel viget Consuetudo immemorabilis (quæ habet vim privilegii) putà capiendi Clericos Minor. Ordin. portantes arma de nocte, & puniendi pœna civili, prout vigere in Gallia asserit *Navar. cons. tom.* 2. *lib.* 5. *de senten. Excomm. cons.* 28. *num.* 1. aut patrantes aliquod exemplare delictum: tunc non erit insistendum in dispositione juris, sed legis particularis loci, cujus vigore Judex laicus, fit capax, & competens Judicium ferendi in dictos minores Clericos ex traditis *à Navar. loco citato, & à Graff. dict. effect.* 1. *num.* 338. non quidem jure proprio, sed de mandato Supe-

Superioris Ecclesiastici, & ut Minister Ecclesiæ *Graff. decis.aur. part.1. lib.4. cap.18. num.152. vers. Quintus*.

21. Si autem agendum esset contra Clericos transgressores Edicti circa delationem armorum, debent Episcopi advertere, quod licet plures DD. teneant, quod non possint pœnâ comminatâ in Edicto puniri, nisi cum armis fuerint depræhensi, quos referunt, & sequuntur *Ricc. decis. 257. num. 2. part. 2. Zuff. de legit. process. annot. ad Constit. Barberin. num.* 104. nihilominus istorum opinione rejectâ, quando Edictum simpliciter prohibet delationem armorum: nè clypeo deficientiæ probationis corporis delicti per capturam infraganti, Clerici audaciores evadant, & sine pœnæ timore delatione armorum abutantur, & occasio delinquendi illis præbeatur, contra eos, qui per testes visi fuerint arma portare, etiam per inquisitionem (reo citato) procedere poterunt, vel ad pœnas spirituales juxtà dispositionem *Text. in cap. quicunque 23. quæst. 8. & cap. 2. de vit. & honest. Cleric.* vel pecuniarias, habito respectu ad qualitatem armorum: Cùm enim hodie de jure Canonico in quolibet delicto procedatur per inquisitionem, & ex Officio *Raynald. observ. crimin. tom. 3. cap. 34. §. 10. num. 6.* prohibente Statuto sive Edicto delationem armorum, Judex potest procedere contra illa portantem per inquisitionem, etiamsi non sit captus infraganti per Birruarios, ut rejectis contrariis tenet *Conciol. resolut. crimin. verb. arma resolut.* 11. *num.* 1. *&* 5. cum aliis ab eo allegatis.

22. Quæ conclusio ad praxim deduci poterit contra Clericos præsertim in Sacris Ordinatos, *qui frequenter* contra prohibitionem Episcopi utuntur, & deferunt Sclopum Venatorium: Nam Episcopus ex causa, & pro morum reformatione, sicuti potest augere pœnam Canonum *cap. ult. de transact. cap. sicut dignum de homic. Abb. in cap. licet num. 2. de Offic. Judic. Ord. Ricc. in prax. for. Eccles. part. 2. resol.* 206. *num.* 1. *vers. Secundò*: itaut abusus tollatur; ut processus delationis dicti Sclopi ex Officio, & per inquisitionem fiant indicere, & pœnas pecuniarias (moderatas tamen) exigere, *Vulpin. succ. Farinacc. part.12.quæst.108. num. 13. Amen.de delict. & pœn.tit.7.§.1.num.16.* attento maximè, quod sententia, quæ tenet, quod deferentes arma contra prohibitionem Statuti, sive Edicti, non possunt puniri, nisi cum armis depræhendantur, procedit de æquitate, non autem de juris rigore; ut fatetur *Zuff. loco citato num.*105.

23. Dixi *qui frequenter* Sclopo venatorio utuntur cohærendo Decreto Sacr. Congregationis de quo infra *in annot. ad form. sequentem num.* 2. nam si bis, terque, quaterque in anno Clericus etiam in Sacris constitutus, moderatione, & modestia servata, *ac nunquam habitu Clericali dimisso*, in Saltu, vel agro ad necandos aves recreationis gratia Sclopo venatorio uteretur, non esset processandus, nec puniendus, sed cum eo connivendum, & dissimulandum *Gloss. in cap.1. de Cleric.venat.* nunquam tamen *licentiâ explicita* dispensandum per ea quæ dixi *part. 1. tit. 6. annot. ad form. 4. per tot. & in Appendic. annot. ad liter. Sac. Congreg. circa Offic. in decis. num. 25. pag. 360.* & tradit quoque *Conciol. crimin. verb. arma resol. 34. num. 2. & 5.*

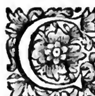
Monitionis faciendæ contra Clericos non incedentes in habitu Clericali.

FORMULA V.

SUMMARIUM.

1. *Datur modus procedendi contra Clericos qui Edicto non parent.*
2. *Clerici incedentes personati possunt excomunicari.*
   Clerici recitantes in Comediis prophanis possunt coerceri pœna excomunicationis ferendæ Sententiæ, ibi.
   Clericis potest prohiberi ab Episcopo delatio Sclopi sub pœna suspensionis à Divinis ipso facto incurrenda dummodo sint in Sacris, ibi.
3. *Clerici non possunt privilegiis Clericalibus privari nisi trina monitio præcesserit.*
   Unica monitio habet vim trium, quando hoc disponit Statutum à Sede Apostolicâ approbatum, vel esset facta in Synodo ibi.

N. Episcopus N.

ITETUR, ET MONEATUR. Clericus N. ad incedendum assiduè in habitu, & tonsurâ Clericali decenti: nec non abstinendum à ludis, negotiis, & Officiis Clericis *de jure prohibitis*, inserviendūque saltem diebus Festivis Ecclesiæ N. cui fuit adscriptus cum cottâ, seù superpelliceo, juxta formam, & dispositionem Constitutionū Sinodalium, Edictorum emanatorum, & Sac. Concilii Tridentini Decretorum: ac incedere, abstinere, & inservire respectivè docendum infra terminum dierum . . . . ; alias termino elapso, & se paruisse, in actis Curiæ non docto, videndum per Illu-

Illustriss. D. Episcopum sivè illius D. Vicarium Generalem declarari, ipsum non gaudere Privilegiis Clericalibus, imò facto proprio illis esse privatum. *Et hoc primo, & pro prima monitione* Instante N. Promotore Fiscali Curiæ Episcopalis N.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. *CITETUR, ET MONEATUR.* Factâ publicatione Edicti generalis super delatione habitus Clericalis, de quò in præcedenti Formulâ, si unius, vel plures Clerici illud spernant, & adhuc more laicorum se gerant, & Episcopus judicet expedire ut priventur privilegiis Clericalibus: captâ prius ad instantiam Promotoris Fiscalis per examen testium informatione, de non gestatione habitus, & Edicti transgressione, eodem Promotore instante decernat fieri contra eosdem monitiones, prout in formulâ: quibus personaliter exequutis (si fieri potest, sin minus Clericis latitantibus, Domi dimissâ copiâ in manibus domesticorum,) primâ, secundâ, & tertiâ vice, cum aliqua inter eas dierum interpolatione, accusatâque singulis vicibus in actis contumaciâ; si moniti non compareant, neque alio modo doceant de paritione: tunc reproductis monitionibus legitimè exequutis, ac repetitis juribus, & processu, Promotor instabit pro declaratoriâ privationis Privilegiorum: quam Episcopus, vel ejus Vicarius Generalis ad id facultatem habens, poterit concedere juxtà formulam inferius subjiciendam.

2. *DE JURE PROHIBITIS.* Præter alias occupationes indecentes Clericis à jure prohibitas, quas alibi *tom.* 1. enumeravi, subjacent censuræ etiam sequentes, nempè; Si tempore Baccanalium incedant personati: nam per Episcopum contra illos hæc agentes pœnam excomunicationis imponi potuisse declaravit *Congreg. Concilii in Mantuana* 10. *Aprilis* 1645. nisi hoc facerent in domibus Consanguineorum, vel Clerici essent forenses *lib.* 17. *Dec. pag.* 469. Item si recitent in Comediis; nam quoad prophanas posse pariter Episcopum statuere contra Clericos sivè Presbyteros recitantes pœnam excommunicationis ferendæ sententiæ, declaravit eadem Congreg. *in Sulmonen.* 22. *Augusti* 1665. *lib. Dec.* 24. *fol.* 584. Item eadem Congreg. damnando delationem armorum *in Sarsinaten.* 12. *Augusti* 1045. responsum dedit Episcopo, ipsum potuisse Edicto publico imponere Clericis *in Sacris constitutis* pœnam suspensionis à Divinis ipso facto incurrendam deferentibus Archibusium: ita ut illum deferentes absque licentia dictam pœnâm ipso facto incurrant, & si incursi celebrassent irregulares evasissent *lib.* 17. *Decis. pag.* 499. Cœteris enim Clericis Minorum Ordinum, cum possint ad Sæcularia redire, & habitum exuere, talis pœna non convenit; quia non peccant ita graviter *Navar. Manual. Confes. part.* 2. *cap.* 25. *n.* 110. *vers. quia alius*, sed possunt aliis pœnis puniri.

3. *ET HOC PRIMO, ET PRO PRIMA MONITIONE.* Monitio debet esse trina, neque sufficit una pro tribus, etiam cum longissimi temporis spatio, prout sunt Text. expressi in *c. in audientia & c. contingit il* 2. *de sent. excom. clem. Diœcesanis ubi glos. de vit., & hon. cler.*, & in terminis nostris docent *Grass. de effect. cleric. eff.* 1. *num.* 896. *cum duobus seqq. Fagn. in d. cap. contingit. num.* 8., & ratio secundum *Grass.* cur requiratur trina, & non sufficiat unica est; quia is, qui est pluries monitus, si non desistit, dicitur contemnere, & ideò propter contemptum exuitur Privilegio Clericali. Sufficeret tamen unica in duobus casibus. Primò in locis in quibus ex dispositione statuti à Sede Apostolicâ approbati, unica monitio, (quando quis monendus est) sufficit, prout adesse in Regnis Hispaniarum refert *Grass. loco citato num.* 899. Secundò quando monitio jam facta esset in Synodo, nam tunc generalis monitio, etiam quod sit unica tantum sub pœna privationis Privilegii clericalis habetur loco trinæ monitionis, ita ut ex contraventione, ipso jure amittatur privilegium Clericale, ut per doctrinam *Host. Jo. Andr. Anchar. Card., & Butr. in c.* 2. *ne cler., vel Monac. tenet Grass. ubi supra nu.* 900., & generaliter quod Constitutio Synodalis habeat vim triplicis monitionis tradunt communiter *Gratian. discept.* 721. *nu.* 30., *&* 31. *Genuen. in prax. cap.* 36. *n.* 1. *secund. impress. Neap.* 1602. *Bellett. disq. cler. par.* 1. *de favor. pers.* §. 8. *num.* 4.

His præcognitis, si Episcopus vult ad Decretum privationis procedere, uti poterit formulâ sequenti.

FORMULA VI.

Declaratoriæ privationis privileg. Clericalium.

SUMMARIUM.

1. *Ad privandum Clericum privilegiis clericalibus sufficit quod non incedat in habitu clericali.*

VISIS

ISIS actis ex quibus constat Clericum N. loco N. nostræ Diœcesis post publicationem nostri Edicti, non incessisse, neque modo incedere in habitu, & tonsurâ Clericali decenti, neque ulli Ecclesiæ inservire; sed more laicorum se gerere ludis negociisque, & officiis Clericis per Sac. Canones prohibitis sese immiscere, & implicare, visis monitionibus ter repetitis, & contra eundem exequutis, & reproductis: attentâ illius contumaciâ, & contemptu, Christi nomine invocato, authoritate nobis tàm à jure, quam à Decretis Sac. Congreg. Immunitatis de Urbe concessâ, dicimus, & pronunciamus præfatum (seù præfatos) Clericum N. (seù N., N.) monitis nostris, imò verius sacrorum Canonum parere recusantem, non esse dignum privilegiis clericalibus, sed facto proprio illis esse privatum, & gaudere non debere, nec posse volumus, & declaramus omni &c.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius.

ADNOTATIO.

1. Si verò facienda sit declaratio contra Clericum, qui in fraudem habitum clericalem reassumpsit, & pronunciandum non gaudere fori Ecclesiastici privilegio; tunc Episcopus probè pensatis, tum moribus Clerici reassumentis, tùm loci temporis, & facti circumstantiis fraudem arguentibus: si ita pro aliorum exemplo, & justitiæ complemento, sibi expedire videatur poterit (parte tamen instante) ad sequentem declarationem devenire. Animadvertendo, quod ut Clerici non incedentes in habitu clericali privilegiis clericalibus priventur non requiritur, quod simul, & semel se immisceant negociis à Sac. Canonibus vetitis, sed sufficit si non incedant: nam expressio negociorum prohibitorum, quæ fit in monitione, & declaratoria, ponitur superabundanter.

Declaratoriæ privationis privilegii Fori.

FORMULA VII.

SUMMARIUM.

1. *Clerici reassumentes habitum in fraudem, Judex Ecclesiasticus debet declarare eos non gaudere privilegio fori.*
Clerici reassumere possunt habitum clericalem quandocunque, & statim eximuntur à foro laico, nisi adsit fraus, quam Judex Ecclesiasticus cognoscit, ibi.
2. *Clerici qui per octo menses jugiter incesserunt sine habitu clericali dicuntur estorres.*
Clerici qui non deferunt coronam Clericalem dicuntur comam nutrire, & non gaudent privilegio ibi.
3. *Clerici qui reassumunt habitum, postquam Episcopus illos privavit privilegiis, nihil proficiunt.*
4. *Clerici, qui fer. fer. fuerunt privilegiis Clericalibus privati, possunt à Judicibus laicis puniri etiam in Criminalibus, & redditur ratio.*
5. *Episcopi in privandis Clericis privilegiis clericalibus moderatè procedere debent, & illos qui se emendant (si privati sunt) reintegrare.*
6. *Canones, qui externa ordinant per consuetudinem abrogantur, non autem hi qui mores, & disciplinam informant, qui sunt immutabiles.*
7. *Qui non potest citari personaliter, citatur Domi, & qui non habet Domum citatur ad Valvas.*

N Causa N. inter N., & N. Clericum ass. loci N. hujus nostræ Diœcesis, visis juribus hinc inde deductis, dicimus dictum N. Clericum qui per . . . . menses (seù annos) sine habitu, & tonsurâ clericali incessit, & requisita *Sac. Conc. Trid. sess.23. cap.6.* non habuit, & pro laico se gessit, & reputatus fuit; Habitum Clericalem, quem dimiserat, & nunc defert, in fraudem Judicii contra eum moti in foro Sæculari N. reassumpsisse, & propterea in dicta Causâ fori nostri Privilegio, quod allegavit, non gaudere declaramus: Judicemque laicum contra eundem quoad bona tantum, & compositionem civilem procedere, & processum terminare usque ad executionem exclusivè, posse decernimus omni &c.

N. Episcopus N.

N. Cancellarius.

ADNO-

ADNOTATIONES.

1. Quæ praxis servanda erit etiam in aliis casibus in quibus Clericus uti laicus incedens delinquit, & postea ad effugiendam pœnam fori laici habitum Clericalem reassumit; tunc enim si de mandato Judicis laici, vel alias de facto capiatur à lictoribus fori sæcularis, & Judex Ecclesiasticus illum ad se remitti requirat, remittatur, vel in carceribus laicis suo nomine retineri declaretur, debet pariter citato Fisco laicali declarari an foro Ecclesiastico gaudeat nec ne; ut si contingat pronunciari non gaudere, constet, & appareat judicialiter Judices laicos non propriâ authoritate Clericos distringere, sed Ecclesiæ: Nam licet Clerici non habentes requisita Concilii Trid. fori privilegium allegare non valeant: Nihilominus, quoties non fuerint, ut supra privilegiis clericalibus privati, possunt quandocunque habitum clericalem dimissum reassumere, & reassumendo, statim remanent exempti à jurisdictione Judicis laici saltem quoad personam, qui non poterit processum prosequi, nisi fraus adsit, quam Judex Ecclesiasticus debet recognoscere, ut declaravit *Sac. Congrg. Immunitatis in Cusentina 16. Septembris* 1630. in qua sic respondit = *De jure Clericos quandoeunque posse reassumere habitum, illosque post reassumptionem exemptos esse à jurisdictione laicali; sed si fraus subsit, quam Index Ecclesiasticus inspicere debet, posse Iudicem laicum Processui finem imponere, & contra illos realiter quoad bona procedere lib.2.dec. Paul.fol.88., & in Reatina, & Civitatis Castellanæ* quas retuli supra *annot.* ad *Form. Edicti gest. habit.*

2. Tunc autem Clerici primæ Tonsuræ,& Minorum Ordinum reputandi erunt extorter, ut ab Ecclesiâ non mereantur defendi, si per octo menses sinè habitu Clericali jugiter incessisse compertum erit: sicuti enim in Gallia, qui per quatuor ex rescripto Leonis X. de quo meminit *Piasec. prax. Episcop. part. 2. c.4. art.3. de person. rei n.12.* possunt à Judicibus laicis capi, & incarcerari; ita in Italia qui per octo habitum non deferant,desertores dicendi erunt *Guazzin. jun. ad defens. anim. lib.2. defens.7. addit. ultim. nu.2.*, qui verò tonsuram, sivè coronam deferre erubescunt, comam nutrire existimantur *cap. duo sunt genera 12. quæst.1. clem.2. junct. glos. de vit., & honest. cleric.*, & notat *Graff. decis. aur. part.1. lib.3. cap.3. nu.2.* his verbis = *Tonsura est illa quæ vulgò dicitur la Chierica. Et hanc tonsuram quam dicimus clericam inquit ibi glos. quod altiorem, & majorem debet habere Monachus, quam Clericus, & qui hanc non portat in capite ad modum sphera dicitur nutrire comam, ita notatur in c. prohibete dist.23.* Et per consequens qui utrunque non defert Privilegio non gaudet *Graff. loco citato n.2. Bellet. disq. cler. part.1. tit. de favor. person.§.8. n.8. Ricc. dec. cur. Arch. Neap. part.4. dec. 154. n.8., & 9.*

3. Hinc igitur est, quod si moniti ad incedendum in habitu, & tonsurâ obedire detrectent, & vellent reassumere post declarationem factam ab Episcopo, quà illos Privilegiis clericalibus exuit modo supra notato, nihil proficerent, quia sequutâ declaratione remanent de foro sæculari, & possunt à Judicibus laicis conveniri, & oneribus personalibus, & realibus gravari, ut advertit *Fagn. in c. contingit il 2. nu.5. de sent. excommunic.*, & notat etiam *glos. in c.1. de Apostat. verb. liberari* ibi = *Si verò tertiò essent admoniti, & se non correxerunt, nullo Privilegio postea gauderent, & in c. perpendimus verb. cogantur de sent. excommun.* ibi = *Dic quod manendo Clericus non potest renunciare sed apostatando ab habitu suo, post trinam admonitionem Privilegium amittit, ipso enim facto se privat*, & concordant *Barb. de offic., & potest Episc. alleg. 12. n.31. Sperell. dec. 125. n.10. circa fin. Panimoll. dec.14. n.10. 30., & 54.*

4. Quæ fortius hodie vigent adversus hujusmodi Clericos, quoad privilegium fori, attentâ dispositione Concilii Tridentini, quod jus commune correxit: nam factâ declaratione per Iudicem Ecclesiasticum non habere requisita Concilii, poterunt tam in Civilibus, quam in Criminalibus à Judicibus laicis judicari, & puniri, ut probant mox allegatæ authoritates: & justè hoc factum fuit, quia hi Clerici, qui moribus corruptis Clericatum deturpant, & ut liberius vitiis vacent, & legum pœnas effugiant sub Canonum protectione fraudolenter confugere studuerunt, sunt ab Ecclesiâ eliminandi, non protegendi, nè qui sunt nequam, fiant nequiores *Clem. primo de offic. Ordin.*, & quia Reipublicæ magis consulitur, & minus periculum est, ut delicta remaneant impunita, & fraus in fraudulentis caput retorqueatur, ut in terminis nostris advertit *Fagnan. in cap. si quis numer. 75. versic. neque obstat de for. compet.*

5. Verum tamen est, quod Episcopi, aliivè Judices Ordinarii Ecclesiastici, devenire non debent ad supradictas declarationes privationis privilegiorum, & fori in casu, quo à prædictis Clericis delinquentibus reassumatur habitus, nisi in causis merè civilibus, vel criminalibus levibus, mulcta pecuniaria, aut Exilio regulariter redimi solitis: ac ubi agitur contra Clericos fraudolentos, vitiis deditos, & immorigeros zelo tamen justitiæ, & non amore vindictæ, scilicet non ut odium exerceatur, sed ut pravitas corrigatur *Gloss. in cap. mali 54. 23. quæstion.4.* Cœterum in Delictis gravibus pœnam ordinariam, aut corporis afflictivam merentibus cautius est, ut nihil agant, nisi consultâ Romanâ Sede. Eos autem: qui ad bonam frugem redire volunt amplectantur, & facto experimento emendationem esse veram, redintegrent, quia privatio ob requisitorum defectum non est per-

perpetua, & respicit possessionem solumque durat, requisitorum deficientiâ durante ad *Text. in cap. ult. ibique Gloss. verb. suis facultatib. de vit., & bon. Cler., & in clem.1. verb. quamdiu tit. eod. Zecch. de republ. Eccles. tit. de Cleric. num.6. vers. Tertiò Clericus in minorib. constitutus*, & Decreto *Sac. Congreg. Episcop.* citato in Orien. 31. *Julii* 1590. tenet in puncto *Passerin. in cap.1. n.30. de Cleric. conjug. in 6.*, & sic disciplinam Cleri foveant, & tueantur, neglecto dicterio, quod Canones sint antiquati.

6. Etenim Spiritus Ecclesiæ, qui per omnes temporum ætates, regit & informat, est semper idem, & non minus hodie, quam olim: optat modestos, castos, & Sanctos Clericos, & Sacerdotes: non minus hodie quam olim avaritiam, ambitionem, illicitas negociationes, aliaque vitiorum monstra in suis detestatur Ministris: Canones autem, alii sunt rituales, qui externa ordinant: alii mores informant, & disciplinam: primi facile per consuetudinem, & temporum spatia variantur: *Quia moribus immutatis Sacros quoque ritus variare consequens fuit, id exigente temporum conditione, quæ pristinæ consuetudinis districtionem semper in eodem statu manere non patitur* (sunt verba *Cardinal. Bonæ in tract. rer. liturgic. lib.1. cap.18. §.1.*) & de his intelligitur illud vulgatum: Canones per Consuetudinem abrogari: aliud plane de secundis, quibus morum disciplina exprimitur: nam quod Canonibus istis statuitur, aut vetatur, jure naturali, ac divino præscriptum quoque, ac vetitum sit, rationem quasi perpetuam habere censentur, vel adjunctam habere solent, tanquam ab intrinseco bonam, vel malam, & sic immutabiles, & invariabiles; & his applicatur illud *Sancti Thomæ 2. 2. quæstion. 97. artic. 3. ad 2. si maneat ratio eadem propter quam prima lex utilis erat, non consuetudo legem, sed lex consuetudinem vincit*. Et propterea quantum temporum difficultates patiuntur, & necessitas, & loca permittunt, Patrum disciplina servanda erit.

7. Advertendo, quod si monitiones exequi non possunt personaliter, quia reus non invenitur, vel latitat, ut in principio notavi: tunc citatur Domi solitæ habitationis, & si non habet Domum in certo loco, citatur ad valvas, ex regula, quod impediens nè citetur, habetur pro citato *cap. quoniam frequenter §. Porrò, ut lit. non contest. ibique Gloss. Rot. coram Seraph. decis.1094. num.3. Passerin. de elect. cap.11. quæst.6. num.48.*

Monitionis pro remissione Clerici carcerati à Curiâ laicâ ad Tribunal Ecclesiasticum.

FORMULA VIII.

SUMMARIUM.

1. *Iudex Ecclesiasticus requirit Iudicem laicum ut remittat Clericum captum, dum constat de clericatu.*
   Clericatus quomodo probetur ostenditur ibi.
2. *Clericus captus à Curiâ laicâ, debet remitti Iudici Ecclesiastico quamvis non habeat requisita Concilii.*
3. *Clericus captus à Curiâ laicâ si non docet de clericatu potest ab eadem retineri, donec Iudex Ecclesiasticus pronunciet ipsum gaudere privilegio fori.*
4. *Episcopus ubi adest abusus frequenter delinquendi, potest facultatem tribuere Ministris laicis clericos capiendi.*
5. *Clericus est remittendus ad suum Iudicem cum decentia, alias Iudex laicus posset puniri.*
6. *Iudex laicus renuens remittere Clericum ad suum Iudicem excommunicationem incurrit eo ipso.*
7. *Episcopi qui omittunt immunitatem Clericorum, & jurisdictionem Ecclesiæ defendere, peccant graviter, & possunt ab officio deponi.*
8. *Processus constructus contra Clericum coram Iudice laico, quam probationem faciat ostenditur.*

N. N. Vic. Generalis.

NOVERITIS vos infrascripti, ad nostram notitiam pervenisse, per lictores Curiæ vestræ laicæ captum fuisse Clericum N. loci N. *de cujus Clericatu nobis constat* modoque in Carceribus laicalibus N. detineri: Cumque prædictus Clericus, non nisi à nobis privativè processari, nostrâque familiâ armatâ, *aut saltem de mandato nostro* carcerari possit juxtà Canonicas Sanctiones, ideò illum à vobis instanter reposcimus, ut statim visâ præsenti nostrâ requisitione, non solum à prosecutione processus, abstinere debeatis, sed ad nos, & Curiam nostram quamprimum *decenter*, & tutè unà cum Processu captum remittatis; offerentes nos paratos justitiam administrare, & illum (quatenus reus sit) prout juris erit punire. Sin minus si processum prosequi, & captum retinere audeatis, & ad nos statim remittere renuatis (quod non credimus) nunc pro tunc citamus, & monemus vos per præsentes, ad videndum ad primam diem post executionem præsentium tanquam turbatores, & usurpatores nostræ Ecclesiasticæ ju-

ex jurisdictionis, ac in Clericum violentiæ illatores, *declarari incursos* in Excommunicationem majorem absque alia monitione. Instante N. Promotore Fiscali Curiæ Episcopalis N.

N. Vic. Generalis N. sive Episcopus N.

N. Cancellarius.

Nomina monendorum,

N. Judex Ordinarius loci N.
N. Promotor Fiscalis N.
N. Actuarius Curiæ N.

SOLET aliquando in hujusmodi casibus addi in monitione post verba illa = *prout juris erit punire* hæc clausula = *sin minus quatenus processum prosequi, & captum retinere audeatis, & ad nos illum remittere,* (*vel saltem declarationem scripto dandum facere, eum nomine nostro, & ad nostram dispositionem retinere*) *renuatis &c.* Nam Episcopus viam mitiorem eligendo, nè eveniant majora scandala si factis diligentiis potest hoc remedio uti (quoties illa timeantur) & certiorata Sac. Congreg. Immunitatis esse contentus recipere à Curiâ laicâ declarationem, quod Clericus captus retinetur nomine Ecclesiæ, & ad dispositionem sui Superioris Ecclesiastici, & interim monere illius Ministros de censuris incursis, & ab eis Processum requirere, & informationes de delicto capere, ut possit reum condemnare, vel absolvere prout juris erit.

Quod si Curia laicalis requisitionem hanc sperneret: vel processum contra Clericum captum prosequeretur, aut publicaret: tunc erit scripto in actis d. Curiæ protestandum de nullitate totius processus, & de incursu pœnarum Sacr. Canonum, & Censurarum *Bullæ Cœnæ cap.* 19. ad quarum publicationem per affixionem Cedulonum moneant in eadem protestatione, se omninò processurum, quatenus non desistat: prout deveniendum erit, contra Officiales, si parere, & desistere contemnantur quoties non agatur de Clericis certi loci, aut aliquibus certis delictis in quibus privilegio Papæ competat facultas Judicibus laicis illos judicandi prout animadversum fuit supra *Annot. ad form. Edict. gest. habit. Cleric. §. fin.* vel demum non agatur de aliquo delicto gravi, & qualificato, super quo prudentialiter sit requirendum consilium Sedis Apostolicæ: nam in hoc ultimo casu erit supersedendum in publicatione censurarum, donec habeatur responsio.

ADNOTATIONES.

1. *DE CUJUS CLERICATU NOBIS CONSTAT.* Antequam Judex Ecclesiasticus monitorium cum inhibitione contra Judicem, & Curiam Sæcularem pro Clerici remissione expediat, & relaxet, debet eidem summariè constare de clericatu, vel per litteras testimoniales collatoris ordinum, quæ de per se solæ probant *Ciarlin. contr. tom.* 1. *cap.* 20. *num.* 47. *Sperell. dec.* 17. *num.* 21. *& dec.* 132. *num.* 49. 50. *& seqq. Tanimoll. dec.* 36. *num.* 22. vel per possessionem Beneficii Ecclesiastici, vel per famam, & communem æstimationem (si non sit illegitimus, cujus Clericatus non probatur per publicam vocem, & famam nisi concurrant alia adminicula *Rota coram Seraph. decis.* 1292. *num.* 1.), vel per quasi possessionem Clericatus ob diuturnam habitus delationem, vel demum per Ecclesiæ servitium uti Clericum; de quibus probationibus præsumptivis agit *Ricc. prax. rer. for. Eccles. par.* 4. *resolut.* 644. *per tot.*

2. Habitâ autem de Clericatu informatione si Episcopus voluerit (prout ab aliquibus fieri solet) poterit mediante personâ Promotoris Fiscalis, vel Cancellarii, requirere cum urbanitate, & extrajudicialiter Judicem laicum pro remissione Clerici carcerati, ostendendo eidem (ad animi dumtaxat instructionem) litteras Clericatus, vel alias probationes ejus &c. quibus si non acquiescat, & remittere illum recuset, tunc judicialiter ut in formulâ monendus erit, etiam parte non citatâ, ad hoc ut pareat: Nec poterit remissionem retardare sub prætextu, quod captus requisita Concilii Trid. non habeat, & proinde fori Ecclesiastici Privilegio non gaudeat: quia quoties sufficienter constat de Clericatu, Judex laicus non debet, nec potest de requisitis cognoscere, sed factâ protestatione illum vindicandi, si constiterit non gaudere, tenetur captum remittere, & expectare quod Judex Ecclesiasticus (ad quem pertinet, pronunciet) eodem Judice, seù Promotore laico in processu cognitionis citato) requi-

requisita non habere, & fori Privilegio esse privatum, & interim in processu supersedere, & nihil penitus innovare ut per *text. in cap. si Judex laicus de sent. excom. in* 6. latè, & nervose docent, & probant *Ciarlin. d. cap.*20. *num.*59. *&* 60. *& per tot.Sperell. d.decis.*17.*num.*31.*& pariter per tot. Panimol. decis.*17. *annot.*3. *n.*31. *Pignatell. consult.*27. *num.*16. *tom.*9.

3. Si verò de titulo Clericatus non constet, & captus ante capturam pro laico se gerebat, & pro tali publicè habebatur: tunc, quia Clericatus non præsumitur, ut dicit *Ricc. prax. rer. for. Eccles. part.* 4. *resol.* 644. *num.* 1. non obstante allegatione, & oppositione Clericatus, poterit Judex laicus captum retinere, donec iste coram Judice Ecclesiastico doceat fori Privilegio gaudere, ut declaravit *Sacr. Congr. Concilii de anno* 1625. quam declarationem per extensum refert *Pignatell. consult.* 20. *num.*17. *tom.*1.

4. *AUT SALTEM DE MANDATO NOSTRO*. Hæc clausula ponitur in formulâ ad ostendendum, quod Episcopus in locis in quibus Clerici frequenter delinquunt, vel abusus aliter removeri non possunt, & ipse careat familiâ armatâ, potest concedere facultatem Ministris Curiæ laicæ eosdem Clericos capiendi modificatione tamen contentâ in Decreto emanato *sub* 3. *Februarii* 1635. *in Turritana*, quod est sequentis tenoris = *In locis ubi adest abusus inter Clericos deferendi arma, & Episcopus non habet familiam armatam, debet publicare Edictum, nè Clerici Sæculares, vel Regulares arma deferant, & si parere detrectent, & ubi necessitas exposcit, Ministris Curiæ Sæcularis facultatem tribuere, Clericos contra prohibitionem arma deferentes capiendi, etiam quoad Regulares, si hi ita notoriè deferant, & delinquant extra Claustra, ut Populo scandalo sint, ac in aliis casibus in jure, & Constitutionibus Apostolicis expressis, ita tamen, ut ea qua decet decentia capiantur, & recto tramite ad Carceres Curiæ Ecclesiasticæ ducantur, lib.* 15. *Dec. pag.* 162. juxtà dispositionem Concilii *cap.* 3. *sess.*25. *de refor.*

5. *DECENTER*. Remissio Clerici ad suum Judicem debet fieri cum decentiâ, & honestate, & sine ignominiâ, alias Judex laicus posset puniri *Ricc. prax. rer. for. Eccles. part.* 4. *resol.*603. *num.*16. *& resol.*609. *num.*2. *Sperell. d. decis.*17. *num.*28. *& decis.*142. *num.*6. *Bellet. disq. cleric. part.*1. *de discipl. cleric.* §.2. *num.*30. & quando Judex Ecclesiasticus non est in loco Judicis remittentis: tunc admittitur fidejussor idoneus, qui promittat talem Clericum præsentare coràm eo, & constituitur Procurator ad recipiendum carceratum, cui Judex laicus consignat, receptâ, & dimissâ in actis procurâ, ut de tali praxi testatur *Ricc. d. resol.*609. *num.*1. *vers. practica verò*.

6. *DECLARARI INCURSOS*. Cum enim Judex laicus, qui renuit remissionem facere (constito de Clericatu), dicatur vim inferre, & jurisdictionem Ecclesiasticam usurpare, & inde excommunicationem à jure, & in Bullâ Cœnæ latam incurrere: eo ipso, ut tradunt DD. supra citati nempè *Sperell. d. decis. num.* 48. *&* 49. *Ciarlin. d. contr.* 20. *num.* 61. *Bellett. disq. cleric. de favor. cleric. person.* §.12. *num.*2. *Panimoll. decis.*36. *num.*14. quibus addo *Fagnan. in cap. si quis num.*58. *de for. competen. Petr. Paul. Guazzin. ad defens. animar. lib.* 2. *def.* 1. *cap.* 13. *num.* 90. idcircò hic in formulâ non comminatur censura ab homine ferenda, sed declaratoria censuræ jam incursæ: ad quam non festinanter, sed cum maturitate, secundum casuum circumstantias, & gravitates deveniendum erit.

7. Advertant Episcopi, quod hujusmodi requisitio, cum monitionibus gradatim, & modo: vel simili quo supra faciendis, non debet omitti quotiescumque Judices, & Principes sæculares quicumque sint, de facto procedunt ad carcerationem Ecclesiasticorum: nam si potentiam Creaturæ mortalis pertimescendo, captum Clericum âb his non requirerent, & immunitatem ac jurisdictionem Ecclesiæ non defenderent culpam gravem mortalem incurrerent, & possent puniri usque ad depositionem ut tradunt supra allegati, & plenè *Ricc. prax. rer. for. Eccles. part.*2. *resol.*475. *per tot. secundum Venet. impres.*1674. *Pac. Jord. lucubr. tom.*3. *lib.*14. *tit.*8. *num.* 31. etiam si requirendo non proficerent, ut Prælatos monendo docet *Petr. Vecchia de Eccles. milit. lib.*1. *cap.*9. *num.*63. *circa fin.*

8. Item quod processus à Judice laico contra Clericum constructus non probat, nisi ad instructionem animi, & testes erunt pro legitimatione processus tantum repetendi citato reo *Zuff. de legit. proces. quæst.* 96. *num.* 16. *&* 17. Si verò testes repeti non possent, ut quia sunt absentes, vel mortui, tunc processus factus coram Judice sæculari probabit contra Clericum juxtà limitationem quam affert *Graff. de effect. cleric. eff.*1. *num.*239. quam veram puto, quando processus esset formatus contra Clericum, qui dimiserat habitum, & tonsuram, & uti laicus reputabatur; & Judex nesciebat an esset Clericus, ut per doctrinam *Bald. in l. eos* §. *super his c. de appellat.* innuit. *Zuff. ubi supra quæst.*176. *num.*19. *&* 20. Et quod ex dictis actis ex stylo Curiæ Archiepiscop. Neap. Clericus remissus constituatur reus, & factâ repetitione, seù declaratione velle habere pro repetitis, procedatur ad ulteriora, tradit *Genuen. prax. cap.* 6. *num.* 1. *& seqq.* ubi contrariis respondet *secundum impres. Neap.*1602. de quo tamen dubitat *Guazzin. ad defens. reor. def.* 1. *cap.* 5. *num.* 8. *& def.*20. *cap. ubi firmat. num.*3. quod gesta per laicum Judicem sint ipso jure nulla. Verum tu teneas quod testes examinati per Judicem laicum contra Clericum à se non cognitum, sint validè examinati, & repeti possint absque

que novo examine coram Episcopo, quia per repetitionem, seù declarationem, dicuntur denuò examinati coram Judice competenti *Zuff. d. quæst.* 176. *d. num.* 20. & videtur hanc distinctionem admittere *Lauret. de franc. contr. inter Episc. & Regul. part.* 1. *num.* 183. *circa finem*, licet ipse consulat recurrendum esse ad *Sac. Congregat. Episc. & Regular.* neque turbat opinio *Pasqualig.* ibidem contraria, quia *text. in cap. si clerici de judic.* in quo se fundat loquitur de confessione Clerici emissa coram Judice laico, ex qua non possit condemnari, quod ultro admittimus; sed poterit super ea à Judice Ecclesiastico interrogari: imò, & torqueri, ut bene textum prædictum declarando, probat *Barbos. supra eod. num.* 13. & 14.

Implorationis Brachii Sæcularis.

FORMULA IX.

SUMMARIUM.

1. *Imploratio brachii seù auxilii est remedium juridicum.*
2. *Imploratio brachii est remedium ordinarium & num.* 3.
4. *Remedia Concilii præcedunt Brachii implorationem.*
5. *Judex laicus requisitus debet exequi sententiam Judicis Ecclesiastici absque judicati cognitione, præsertim in delictis Ecclesiasticis, & num.* 6.
7. *Judex laicus si requisitus brachium denegat, potest remedio excommunicationis compelli.*
8. *Imploratio brachii est scripto facienda cum urbanitate absque censurarum comminatione.*

N. N. Judici Sæculari Ordinario loci N. nec non Fiscali, Actuario, aliisque Officialibus d. Curiæ.

NOTUM facimus, & significamus, qualiter N. N. fuit in nostro Tribunali de crimine concubinatus accusatus, & legitimis probationibus de eo convictus, & culpabilis repertus, & qua canonicè monitus N. Concubinam ejicere recusavit, & renuit, fuit deinde per nos publicè cum Cedulonum affixione excommunicatus. Verum quia adhuc post . . . . censuras sustinet, & indurato corde in luxuriæ cœno fœdè demersus resipiscere contemnit, & obedire detrectat: nè tam gravissimi peccati scandalum offendiculum fidelibus præstet: ideo *vestrum auxilium, & brachium* per præsentes imploramus: *ut statim* receptis præsentibus, & postquam per Promotorem nostrum Fiscalem fueritis requisiti, d. N. Concubinarium omnibus juris, & facti remediis, cogatis, & compellatis ad ejiciendam d. Concubinam, ab eaque, & prava consuetudine sejungendum, & mandatis nostris: imò verius Ecclesiæ parendum dictam verò Concubinam extra Civitatem, & districtum ejiciatis, quod vos promptè exequi debere volumus, & speramus: quia bonum publicum ita exigit. Sin minus, quatenus brachium vestrum, & auxilium præstare ad id renuatis (quod non credimus *juris remediis*) ad illud præstandum utemur. Datum . . . .

N. Vicarius Gen. N.

N. Cancellarius.

Alia.

N N. Judici &c.

NOTUM facimus, & significamus, qualiter in nostro Tribunali accusatus, processatus, & ser. ser. convictus fuit de crimine usurpationis bonorum . . . . Ecclesiæ N. N. laicus loci N. qui monitus ad relaxandum d. bona usurpata absque ullo titulo, renuit obedire: Unde cum esset excommunicatione Papæ reservatâ ligatus: fuit per nos Cedulonibus publicè denunciatus, & deinde parere detrectans aggravatus, & reaggravatus. Verum quia censuris neglectis, in illis . . . . . . ab hinc mensibus cum magno populi scandalo insordescit, ideò vestrum auxilium, & brachium imploramus; ut statim receptis præsentibus, & postquam pro parte Promotoris nostri Fiscalis fueritis requisiti, illum omnibus juris, & facti remediis

diis cogatis, & compellatis ad dimittendum favore d. Ecclesiæ supradicta bona unà cum fructibus: quod vos exequi promptè debere volumus, & speramus &c. (ut supra.)

N. Vic. Gen.

N. Cancellarius.

Alia.

N. Judici Sæculari Ordinario &c.

OVERITIS, quod constructo Processu in nostro Tribunali ad instantiam Officialium Montis Pietatis N. contra N. pro redditione rationis administrationis d. Montis, fuit dictus N. repertus, & per sententiam condemnatus debitor in summâ scutorum ... & cum à sententiâ non appellasset, causam remansisse desertam, & in judicatum transactam pronunciatum fuisset, expeditum fuit contra eundem mandatum executivum pro dictâ summâ, quod attentâ Debitoris versutiâ, & latitatione, nunquam exequi adhuc potuit: ideòque ne Locus pius majora damna sentiat, vestrum auxilium, & brachium imploramus; ut statim receptis præsentibus, & pro parte Officialium Montis fueritis requisiti, prædictum mandatum, per personæ, & pignorum captionem exequi omninò curetis, & faciatis &c. (ut supra.)

Vic. Gen. N.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. *VESTRUM AUXILIUM, ET BRACHIUM IMPLORAMUS*. Imploratio auxilii, quod brachium vocat sæculare, est remedium juridicum, quo utraque potestas Ecclesiastica, & sæcularis, se invicem adjuvare debent *cap. nec licuit 4. dist. 16. c. petimus 19. 11. quæst. 1. c. 1. de offic. Ordin. cap. periculoso §. fin. de stat. regular. in 6. Concil. Trid. cap. 8. sess. 24. de refor. & cap. 5. sess. 25. de regular.*

2. Olim hoc remedium fuit subsidiarium quod non adhibebatur, nisi prius contra reum, seu victum inflictis censuris, illisque contemptis: at hodie quia ab executione reali, & personali est inchoandum ut mandat *Concil. Trident. cap. 3. sess. 25. de refor.* effectum fuit remedium ordinarium quoties Judex Ecclesiasticus per suos Minores exequi non potest suas sententias, cum ad excommunicationem procedere non possit nisi in subsidium, ut plenè probat *Fagnan. in cap. pervenit num. 31. & seqq. de offic. Ordin.*

3. Et quamvis non desint plures *DD.* qui tenent, quod etiam hodie sit remedium ultimum, & subsidiarium, & quod Judex Ecclesiasticus eo uti non debeat, nisi prius adhibitis censuris, prout sunt *Ricc. in prax. part. 1. resolut. 292. Barbos. in dict. cap. 1. num. 8. de offic. Ord. Tignatell. consult. 5. num. 66. tom. 5.* & alii plures ab eis allegati nihilominus verior, & in praxi communior sententia est, quod possit implorari, quoties Judex Ecclesiasticus prudenter agnoscit pro executione suæ sententiæ illo indigere, absque eo quod contra reum præcesserint Censuræ *Fagnan. in dict. cap. pervenit de adulter. num. 32. & in cap. licet de pœn. num. 27. Guazzin. Jun. ad defens. anim. lib. 2. defens. 1. cap. 12. num. 63. Pignatell.* ubi contrarius *consult. 174. num. 6. tom. 1. & consult. 32. num. 21. tom. 7.* ubi firmat, invocationem brachii Sæcularis esse Episcopis arbitrariam, & hanc Sententiam tanquam consonam dispositioni Concilii tenendam esse monet *Romaguer. in Gloss. ad Synod. Gerund. lib. 5. tit. 10. cap. 9. num. 21.* ubi plures cumulat.

4. Nihilque refert quod hic in primis duabus datis formulis præcedant Censuræ: quia cum delicta in illis expressa, & exemplificata Censuris feriantur, opus fuit ostendere remedium Concilii præcessisse brachii implorationem. In tertiâ autem formulâ, in qua casus indifferens enunciatur, brachium imploratur cum sola causæ impulsivæ expressione.

5. *UT STATIM*. Judex laicus requisitus pro executione sententiæ Judicis Ecclesiastici, exequi tenetur, nec de viribus Sententiæ cognoscere potest; quia est merus Exequutor, ut dicit *Sperell. decis. 8. num. 52. Bellett. disq. Cler. tit. de fau. Cleric. real. §. 5. num. 57.* quoties tamen Judex Ecclesiasticus in imploratione brachii fidem facit (prout in formulis) de formâ judiciali servatâ, & de Viribus sententiæ: ut benè distinguit *Innoc. in cap.*

cap.1. de offic. jud. Ordin. num.2, ibi = *Item in aliis Episcopis si unus Episcopus ferat sententiam, alius non exequatur si scit eam injustam, quia in bono tantum debet suum auxilium impendere: & intelligitur hoc, quando sine judicio petit aliquem lædi per Regem, & injustè; nam si judicio condemnatum petat castigari per Regem, facere debet hoc, & est excommunicandus, nisi faciat,* & concordat *Guazzin. ubi supra dict. cap.12. num. 63. Vulpin. succ. Farinacc. part.10. quæst.97. num.13.,* ubi hæc habet = *Quinimò Iudex Sæcularis exequi tenetur, nisi videat notoriè injustam sententiam, & in totum nullam, & de nullitate appareret in promptu, veluti si esset lata sine jurisdictione, juris ordine non servato, seù pendente appellatione, quamvis rationabilius sit, & verius, quod quandocunque fuerit requisitus impartiri debeat.*

6. Quæ præsertim verissima sunt in delictis, & causis Ecclesiasticis contra Clericos, & Regulares; vel quando Judices requirentes,& requisiti sunt sub eodem Principe, ut advertit *Ricc. collect. 1990. vers. secunda, Guazzin. ad defens. reor. def.1. cap.16. n.9.,* & magis certa in causis fidei, in quibus Judex laicus requisitus, brachium impartiri debet, etiamsi sibi constaret sententiam injustam esse, ut monet *Guazzin. ibid. defens.38. cap.4. num.2.,* quia sub quocunque prætextu etiam violentiæ nunquam cognoscit de pertinentibus ad forum Sancti Officii *Caren. de Offic. inquis. part.2. tit.2. de Haret. pœnit. §. Sexto num.44. Genuen. prax. cap.43. num.2. in fin. Vulpin. succ. Farinacc. part.19. quæst. 186. §. 9. Pirhing. in jus Can. lib.5. tit.7. n.127., & seqq.* & est communis opinio.

7. *JURIS REMEDIIS.* Judex laicus, qui requisitus auxilium, seù Brachium Judici Ecclesiastico denegaret, posset de jure remedio Excommunicationis compelli per *Text. in cap. Principes, & cap. administratores 23. quæst.5. cap.2. de maledic. Menoch. de arbitr. lib.2. cas. 452. nu.4. Barbos. de Offic. Episc. alleg.107. num.25. Guazzin. loco supra allegat. ad defens. anim. dict. cap.12. dict. num.63. Gallemart. collect. in Concil. Trid. ad cap.8. sess.24. de reformat. remiss. vers. ultimo, Gloss. fin. in cap.2. de Cleric. excommunic. deposit. Pirhing. in jus Can. lib.5. tit.27. num.2. in fin.,* & passim alibi apud alios quos congerunt *Bellett. disq. Cleric. tit. de favor. real. Cleric. §. 5. num. 51. Panimoll. dec.12. annot.3. n.50.*

8. Verum Censuræ non sunt Judici laico in ipsa brachii imploratione comminandæ: quia est requirendus cum urbanitate, & ideò dicitur *imploratio*; Si enim actus requisitionis talem comminationem contineret expressam, potius illum offenderet, quam rogaret; cum contumaciam in eum præsumptam induceret, antequam veram per denegationem incurrerit. Unde formulam implorationis Brachii Sæcularis, quam affert *Pellegrin. in prax. Vicarior.,* & alias hujusmodi, quæ Censurarum comminationem habent, in praxi adhibendas non esse censeo, tanquam juri non consonas: nisi brachium imploraretur adversus hæreticos, vel in alio casu gravissimo, qui respiceret bonum Universitatis, & nisi citò reus caperetur, bonum Universitatis periret. Cœterum in aliis causis, tàm Civilibus, quàm Criminalibus venit Judex laicus priùs cum urbanitate, ut dixi requirendus, & advertit etiam *Romaguer.* loco supra citato (scripto tamen, & judicialiter, ut possit de illius contumaciâ, & denegatione apparere, & quatenus exequi sententiam deneget, & per actum separatum monendus erit ad dicendum causam quare non debeat excommunicari, cum præfixione termini.

Litterarum Subsidialium, seù requisitoriarum.

FORMULA X.

SUMMARIUM:

1. *Litteræ requisitoriæ, seù Subsidiales sunt adhibendæ quoties executio judicati committitur extra territorium judicantis, & n.2.*

Judex laicus non potest prohibere, quod Episcopus in suâ Diœcesi, non possit uti familiâ armatâ fori Sæcularis, sine suâ licentiâ ibi.

3. *Archiepiscopus in actibus fori contentiosi non exercet jurisdictionem in Subditos suffraganei sine requisitione.*

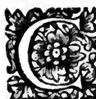
Episcopus suffraganeus renuens exequi contra Subditos mandata Archiepiscopi, potest censuris compelli ibi.

4. *Archiepiscopus in causis appellationum exequitur mandata in Diœcesi suffraganei absque ullâ requisitione.*

5. *Delegatus Papæ non habet limitatum territorium, & ideò exercet jurisdictionem contra impedientes ubique absque requisitione Diœcesani.*

N. N.

N. N. Judici Ordinario loci N.

UM nuper in hac Curiâ Episcopali N. contra N. de crimine . . . . . processatum, & judiciis gravatum, ad instantiam Promotoris Fiscalis, & instigatoris, à nobis relaxatum fuerit mandatum de capiendo, & exequi non potuerit ex quo fugam arripuit, & modò, ut audivimus in jurisdictionis vestræ locis (ubi se tutum reddere existimat) reperiatur, nè delicta remaneant impunita, *in subsidium justitiæ* per præsentes Dominationem vestram hortamur, & deprecamur, ut mandatum prædictum ad instantiam Procuratoris nostri Fiscalis seù &c. per lictores vestros contra dictum N. personaliter exequi permittatis, imò mandato vestro familiam armatam accommodando faciatis, & in fortiis nostræ Curiæ captum reducere committatis: certificantes, quod ad jurisdictionem, & Curiam vestram in similibus coadjuvandam semper parati erimus &c. Datum &c.

N. Episcopus N. (sive Vic. Gen.)

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. *IN SUBSIDIUM IUSTITIÆ.* Litteræ requisitoriæ, seù subsidiales appellantur ex, quibus Judices Domicilii, vel rei sitæ requiruntur ad præstandam auctoritatem pro executione Citationum, vel Mandatorum: & tunc Judex dicitur præstare assistentiam, & auxilium facti, ad differentiam implorationis Brachii, quæ dicitur juris, prout de stylo universali servatum quotidie esse testatur *Card. de Luca de jurisdict. disc.98. num.16., & in Miscellan. disc.22. nu. 13. Antonell. de loc. legal. lib.2. cap.3. n.347. Ricc. in prax. part.1. resol.297.nu.1. Pignatell. consult.174. nu.5.tom.1. Romaguier. in glos. ad Synod. Gerund. lib.5. tit.10. cap.9. n.28.*

2. Hæ autem litteræ subsidiales adhibendæ sunt quoties executio judicati; vel affixio Cedulonum contra Censuratum facienda est extra limites proprii territorii: cum enim sit actus jurisdictionalis, sine licentiâ proprii Judicis exerceri non potest: Cœterum in suâ Diœcesi Episcopus utitur familiâ armatâ, seù brachio militari Tribunalis laici absque Judicis licentiâ, quia lictores requiruntur tanquam personæ privatæ materialiter, ut velint nomine suo, (à quo recipiunt authoritatem) exequi ejus mandata, quod Judex laicus nullo modo potest prohibere *cap. fin. de Immunit. in 6. Pignatell. consult. 174. tom.1.*, & pluries declaravit *Sac. Congregat. Immunit.*, & præsertim *in Narnien. 23. Iunii 1648. lib.4. Decr. Paul. fol. 53. à tergo, & in Maceraten. 2. Septembr.* 1664. in quâ injunctum fuit extradi duplicatum Decreti alias æditi *sub die 30. Iunii 1632. in Causa Vercellen.* tenoris sequentis = *Iudices, & Ministros laicos non posse prohibere Executoribus Curiæ laicalis quo minus exequantur monitoria, & mandata Curiæ Ecclesiasticæ, etiam nullâ ab eis petitâ licentiâ, vel assensu lib.Dec.Rocci fol.578.*

3. Archiepiscopi autem tenentur etiam ipsi extra propriam Diœcesim adhibere has litteras, quamvis etenim Superioritatem exerceant in Provinciâ in pluribus casibus, quos enumerant *Quarant. in Summ. Bullar. verb. Archiepiscopus, Ventrigl. in prax. part.1. annot.49. §.Unico per tot.* nihilominus jurisdictionem fori contentiosi in subditos Suffraganeorum non exercent, nisi in casibus in jure expressis: ideòque pro exequutione debent requirere Episcopos Suffraganeos, qui obedire tenentur, quoties provisiones Archiepiscoporum, non sint notoriè injustæ, ut observat *Quarant. uti supra aucthorit. 26. 27., & 33.* nam cum Archiepiscopus sit Judex Ordinarius suorum Suffraganeorum, & Superior in causis Civilibus *Genuens. in prax. cap.91. num.1. secund. impress. Neapolit. 1602.* posset illos compellere, quatenus renuerent, etiam censuris, *Gennen. ibi num.3. Quarant. num.8., & 13. vers. declaratur*, quos sequitur *Pignatell. consult. 22. num. 3. tom. 8.* Quæ fortiùs procedunt in causis læsionis immunitatis Ecclesiasticæ, in quibus Episcopus debet præstare Officia alteri Episcopo absque ullâ cognitione judiciali causæ *Sac. Congregat. Immunit. 19. Ianuarii 1677. lib. 2. decr. Altov. pag.1332.*

4. Et hic nota, quod licet Archiepiscopus, sive Metropolitanus, quod idem sunt, (nam Metropolitanus trahit nomen, à Metros quod est mensura, & polis Civitas, & sic trahit nomen ab Ecclesiis, & earum numero, sed Archiepiscopus à personis ab Archos, quod est Princeps Episcoporum *cap. Cleros dist. 21.*) non possit in Diœcesi Suffraganei exercere ea, quæ sunt jurisdictionis contentiosæ: sine licentiâ Episcopi, hoc tamen fallit in Causis appellationum, in quibus mandata Archiepiscopi exequi possunt in Diœcesi Suffraganeâ sine alia licentiâ Episcopi Suffraganei, per subditos ipsius Archiepiscopi *per Text. in cap. Romana de offic. Ordin. ic 6. Nicol. in Floscul. verb. Archie-*

chie-

chiepiscopus numer. 7. ubi Decretum allegat.

5. Sicuti si incumberet correctioni, & Visitationi Exemptorum tanquam Sedis Apostolicæ Delegatus: nam tunc posset contra impedientes procedere etiamsi commorarentur extra Diœcesim *per Text. in cap. 1. de Offic. deleg. ubi Innoc. Abb., & Felin.* notant, quod Delegatus Papæ contra omnes jurisdictionem suam impedientes procedit, etiamsi sint extra jurisdictionem suam, quia non est limitata ad terminos territorii, sed sufficit, quod sint de jurisdictione Papæ, & ita respondit quoque *Congreg. Concilii 16. Martii 1589.*

Sententiæ Degradationis.

FORMULA XI.

SUMMARIUM.

1. *Clerici minorum ordinum de stylo non degradantur solemniter.*
2. *Clericus pro homicidio proditorio traditur Curiæ sæculari.*
3. *Delicta pro quibus Clerici traduntur Curiæ, seù brachio sæculari enumerantur, & n. 4.*
5. *Notorium quod sit explicatur, & n. 6.*
7. *Degradatio est facienda juxtà formam præscriptam in Pontificali.*
8. *Judex Ecclesiasticus debet intercedere pro degradato coram Judice laico, nè illum morti tradat.*
9. *Degradatio est duplex, verbalis scilicet, & actualis, & utraque explicatur, & n. 10. & 11.*
Clericus in Sacris Constitutus non potest ad mortem damnari, nisi prius sequatur degradatio, ibi.
12. *Clericus degradatus consignandus est Judici laico unà cum Processu.*
Judex laicus potest cognoscere de relevantiâ Processus contra Clericum degradatum per Curiam Ecclesiasticam constructi, ibi, & num. 13.
14. *Judex laicus, qui ex privatâ scientiâ noscit Clericum degradatum innocentem, licet ex Processu plenè convictum, non debet illum morti tradere.*
15. *Prælati, & aliæ personæ in dignitate constitutæ, quæ assistere debent degradationi, assistunt tanquam Assessores, non tanquam Iudices.*
16. *Episcopus tenetur eligere Adiunctos quando vult procedere contra Canonicos Capituli exempti, & n. 17.*
18. *Degradatio debet fieri in Ecclesiâ, vel Oratorio.*

NOS N. Episcopus N. Attendentes, quod tu N. *in Sacris*, & Presbyteratus Ordinibus constitutus, *ut proditor homicida* (gravitate, *& notorietate* criminis sic suadente), Curiæ sæculari, non sine animi nostri mœrore tradendus es, & ideò coram Nobis personaliter constitutus, & vestibus Sacerdotalibus indutus, *juxtà præscriptam Pontificalis Romani formam*, Veste Sacerdotali, & singulis aliis in tuis Ordinibus receptis, ac habitu, ordine, Dignitate, & privilegio Clericali, ac Beneficiis, perpetuò à Nobis exutus, spoliatus, depositus, degradatus, & exauthorizzatus nuper fuisti: nunc dictam depositionem, & degradationem complentes, auctoritate Dei Omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ac nostrâ, te sic depositum, & degradatum ab Ecclesiasticâ Militiâ separamus, amovemus, segregimus, reiicimus, & Clericali consortio, & privilegio, penitus privatum, & sub Ecclesiæ protectione amplius non permanere declaramus, & Judici N. præsenti tradimus, ut in suum forum te recipiat, *cum tamen enixè deprecantes* ut in te capitalem pœnam non exerceat.

Ita pronunciavi Ego N. Episc. N.

Qui D. Iudex Sæcularis N. traditionem, & consignationem d. Presbyteri N. Degradati. *acceptavit & illum* unà cum Processu *in suum forum recepit, offerens se jus, & justitiam administraturum,* præsentibus, & assistentibus.

Reverendiss. D. Abbate N. usum Mitræ, & Baculi haben.
Reverendiss. D. Abbate N. usum Mitræ, & Baculi haben.
Reverendiss. D. I. V. D. Archidiacono Cathedralis N.
Reverendiss. D. I. V. D. Decano Cathedralis N.
Reverendiss. D. Sac. Theologiæ Professore, & I. V. D. Præposito Collegiatæ N.
Reverendiss. D. Sac. Theolog., & Philosop. Professor Priore Collegiatæ Ecclesiæ N. omnibus in Dignitate Ecclesiastica constitutis, ætate gravibus, ac juris Scientia commendabilibus, qui commodè interesse potuerunt. Nec non præsentibus DD. Canonicis, & Capitulo Cathedralis, ac aliis Viris Ecclesiasticis Doctrina, & virute præditis.

Gesta, acta, & publicata fuerunt hæc in *Oratorio publico*, (sive Ecclesiâ sive Sacrario) N. Die . . . mensis . . . anni præsentibus supradictis Adsessoribus, & N. N., & N. N. pro testibus adhibitis, & rogatis.

Ita est N. Cancellarius, & Actuarius Curiæ Episc. N.

ADNOTATIONES.

1. *IN SACRIS*. Quamvis in Pontificali Romano detur forma degradationis Clerici etiam primæ Tonsuræ (ex qua *Fagnan. in cap. cum contingat nu.*65. *de ætat.*, *& qualita.* desumit Clericalem Tonsuram Ordinem esse) nihilominus in praxi, degredatio actualis, & solemnis fieri non solet, nisi de Clericis ordinatis in Sacris, prout testantur *Passerin. in c. quoniam num.*47. *de hæret. in* 6. cujus verba sunt hæc = *Clerici verò ordinati in Minoribus etiam si tradantur brachio sæculari, non degradantur actualiter, & solemniter, sed solum verbaliter, Raynal. observ. crimin. supplem. ad cap.3. suppl.2. num.*22., ubi afferit nunquam vidisse practicatum contrarium *Biss. hjerurg. litt. D. verb. degradatio n.*78. §.6. *in fin.*, & licet *Barb. de offic. Episc. alleg.*110. *num.*8., & alii quos refert citatus *Raynald. tom.*1. *cap.*7. §. 1. *num.*208. teneant degradationem etiam in Clericis Minorum Ordinum esse necessariam: adhuc prior sententia videtur tuta, quia, & si Clerici Minorum Ordinum recipiant characterem: eorum tamen officium non est gradus per quem ministrent Altari, & sic cum in illorum ordinatione nulla adhibeatur Sacra unctio, & degradatio nihil aliud sit quam perpetua separatio ab altari, ut docet *Passerin. loco allegato nu.*50. inde sequitur, quod actualis, & solemnis degradatio istorum necessaria non sit: hocque etiam clarè evincitur *ex textu in cap.*1. *de hæretic. in* 6., ubi habetur, quod Clerici in Sacris constituti degradentur, & advertit quoque *Pirhing. in jus can. lib.*5. *tit.* 7. *numer.* 89. Melius tamen erit servare ritum in Pontificali Romano à Summis Pontificibus Gregor. XIII., & Clem. VIII. præscriptum.

2. *UT PRODITOR HOMICIDA*. Quamquam in jure non sit cautum, quod Clericus pro homicidio etiam qualificato debeat tradi brachio sæculari, *DD.* velint, quod cum homicidio concurrat incorrigibilitas, ut latè probat *Fagn. in c. cum non ab homine de judic. per tot.* nihilominus hodie ex consuetudine receptâ, pro homicidio proditoriè, & per insidias patrato, notorio, & scandoloso non expectatâ incorrigibilitate solet degradari, & Judici laico tradi, ut admittunt omnes moderniores nempè *Guazzin. ad defens. reor. def.*39. *c.*1. *nu.*6. *Sayr. de censur. lib.*5. *cap.*22. *num.*24. *Bellett. disq. cleric. part.*1. *de fau. cler. person.* §.10. *n.*6. *Fagn. in d. c. cum non ab homine num.*104. *Pirhing. in jus can. lib.*5. *tit.*37. *n.*19. *vers. notandum tertio in fin.*, *& alii apud Raynald. obser. crim. tom.*1. *cap.*7. *num.* 216. Verum est tamen, quod Ordinarius pro tali delicto, & aliis qualificatis quantumvis gravibus in jure non expressis, ad degradationem actualem Clerici delinquentis devenire non debet, nisi prius consultâ Sede Apostolicâ, ut monent *Sperell. dec.*86. *n.*23., *&* 24. *Raynald. obser. crim. supplem. ad cap.*6. *supplem.*3. *nu.* 15., *&* 16., & alii mox citati.

3. Delicta verò pro quibus de jure Clericus meretur degradari, & brachio sæculari tradi, sunt sequentia. Primum hæresis *c. ad abolendam* §. *Præsente de hæret. & c.*1., *& c. super eod. de hæret. in* 6. Secundum, falsificatio litterarum Apostolicarum *c. ad falsariorum de crim. fals.* Tertium insidiæ, & conspiratio contra proprium Episcopum *c. si quis Sacerdotum* 11. *quæst.*1. Quartum incorrigibilitas *c. cum non ab homine de judic.* Quintum Assasinium *c.*1. *de homic. in* 6. intellige tamen quoad delictum hæresis, dummodò sit relapsus: quoad conspirationem, dummodò nolit se corrigere, & quoad Assasinium, dummodò præcesserit sententia Episcopi, qua declaret esse Assasinium, ut communiter tradunt *Grass. de effect. cler. eff.*1. *nu.*837., *& trib. seqq. Fagn. in d. c. cum non ab homine n.*74. *de judic.*, *& in c. contingit il* 2. *n.*23. *de sent. excom. Sayr. de cens. lib.*5. *cap.*22. *num.*16., *& seqq. Raynal. obser. criminal. tom.*1. *cap.*7. §. 1. *nu.* 195., *& seqq.*

4. Jure autem novissimo delicta pro quibus Clerici in Sacris degradari possunt, & debent etiam ordinariâ authoritate Episcopi, sunt. Sodomia frequentata *Pius V. Constit.* 5. *Bullar. tom.* 2. Celebratio Missæ aut auditio Confessionum, & absolutio Sacramentalis illius, qui non est Sacerdos *Clem. VIII. Constit.*81. *Bullar. tom.*3. Sollicitatio mulierum ad turpia in Confessione gravitate ecessivâ *Gregor. XV. const.*34. *Bullar. tom.*4. Adulteratio, & Falsificatio monetæ *Urban. VIII. Const.*75 *Bullar. tom.*4. Astrologia judiciaria statum Reipublicæ Christianæ, vitam Pontificis, & consanguineorum ejus definiens *Urban. VIII. const.* 144. *Bullar. tom.*5. Crimen tamen secundum, & tertium in praxi degradationem regulariter non admittunt.

5. *ET NOTORIETATE*. Notorium triplex est, scilicet juris, facti, & præsumptionis. Notorium juris oritur ex confessione irretractabili emissâ, vel probatione facta in judicio, & ex Sententiâ Iudicis, qua completur notorium, nam res judicata pro veritate accipitur *c. vestra de cohab. cleric.* Notorium facti oritur ex crimine, cujus testis est populus, sive major pars Viciniæ, vel Collegii, vel Monaste-

nasterii, vel Parochiæ, dummodò tamen saltem decem personæ inveniantur, vel etiam ex famosâ declamatione facti, quod nullo velamine occultari potest: quia patet omnibus. Notorium præsumptionis, seu facti præsumpti, oritur ex Paternitate, & filiatione, & consanguinitate, ut docet *glos. in c. manifesta, ibique Turrecrem. num. 12. & seqq. 2. quæst. 1.*

6. Verum quia in declaratione Notorii *DD.* discrepant *Passerin. à Sextula, Tribunal. Regular. quæst. 10. art. 1.* pro vera illius intelligentiâ hæc notavit = *quidam voluerunt, quod ad notorium publicitas loci sit necessaria ut scilicet, quod sit factum in loco publico, & ita quod factum in Domo particulari non possit dici notorium, licet sit factum coram pluribus personis, Jo. Andr. Cald. & Butr. in cap. vestra de cohab. cleric. & alii quos sequitur Farinac. quæst. 21. num. 55. Quod tamen rationi non congruit: certitudo enim notorii consistit in certitudine facti, quæ extat in populo, vel majori parte illius, quæ certitudo habetur ex præsentiâ, & sensu eorum, qui factum vident, ubicunque illud fiat, & videatur. Alii verò amplius existimant requiri qualitatem temporis, ut notorium dici non possit, quod est factum de nocte, nisi factum de nocte sit tale (ut sonus Campanæ) quod etiam de nocte possit esse notorium, Mascard. conclus. 101. num. 2. & alii quos sequitur Farinac. n. 57. sed hoc quoque reiicitur. Nam factum de nocte potest esse tale, quod sit notum per sensum majoris partis populi, & sic sit certum & notorium.* Et hæc Passerini adnotatio inservit pro declaratione adnotationis *ad form. 20. num. 25. tom. 1. tit. 6.*

7. *JUXTA PRÆSCRIPTAM PONTIFICALIS ROMANI FORMULAM.* Cùm enim ibi detur forma degradationis, illa præcisè servanda est, & in ablatione vestium Sacerdotalium, aut alterius Ordinis Sacri, proferenda sunt verba in eod. Pontificali relata; quæ cum non congruant Sententiæ ferendæ ab Episcopo, necesse est (ut aptè singula singulis referantur) quod in formulâ ponantur verba, quæ supponant actualem degradationem ad formam Pontificalis jam præcessisse, de qua Cancellarius debet se rogare coram testibus, & actum publicum separatum ab hac Sententiâ in Processu inserere.

8. *EUM TAMEN ENIXE DEPRECANTES.* Quia sequuta actuali degradatione, Clericus non est amplius de foro Ecclesiæ: Ideò Episcopus efficaciter debet pro degradato intercedere apud Judicem sæcularem, ut mortis sententiam moderetur, sicuti expressum habetur *in c. novimus de verb. signif. ibique Barbos.* & tradunt *Grass. de effect. clericat. eff. 1. num. 826. Bellett. disq. cleric. part. 1. de favor. cleric. person. §. 10. num. 2. Sayr. de censur. lib. 5. d. cap. 22. num. 13. Sperell. decis. 89. num. 23. Guazzin. Jun. ad defens. animar. lib. 2. def. 6. cap. 44. num. 8.* Cum enim per sententiam degradationis, & traditionem Judici laico factam, non dicatur per hoc Episcopum eum ad mortem condemnasse: sed solum à foro Ecclesiæ projecisse, & Privilegio Clericali exutum, & privatum demonstrasse, rectè, & propriè potest, & debet pro eo intercedere ut advertunt *Innoc. in d. cap. novimus de verb. signif. Grass. loco citato num. 810. & seqq. Sayr. d. cap. 22. num. 14.*

9. *DICIT PRESBYTERI N. DEGRADATI.* Degradatio est duplex verbalis scilicet, & actualis: Verbalis dicitur illa quâ Clericus criminosus etiam absens, per sententiam Judicis, vel Canonis ab Officio, Beneficio, & Ordinum ministerio, & executione privatur, & hæc magis propriè depositio appellatur, de qua sunt text. *in cap. apostolicus 12. quæst. 2. cap. de hoc autem de Simon. cap. Presbyter dist. 81. cap. si quis Episcopus, & ibi glos. cap. Virginibus, & cap. si quis rapuerit 27. quæst. 1. cap. 1. dist. 35. cap. nulli dist. 44. & cap. 1. & 2. dist. 47.* & fusis agunt *Sayr. de censur. lib. 5. cap. 21. à num. 7. ad 37. Barb. de offic. Episc. alleg. 110. num. 10.*

10. Hæc autem verbalis depositionis pœna regulariter infligitur pro Adulterio, Concubinatu, Simonia, Stupro, Incestu, Furto, Homicidio simplici, & aliis criminibus, quæ irregularitatem inducunt *Barbos. loco mox citato,* cum quo concordat *Pirhing. in jus can. lib. 5. tit. 37. num. 19. vers. notandum tertio*: quæ exequi potest commissione Episcopi per Vicarium Generalem juxtà litteralem Concil. Trid. dispositionem *in cap. 4. sess. 13. de refor.* dispositum tamen non privat privilegio canonis, & fori *Menoch. ad arbitr. lib. 2. cas. 415. num. 6. Guazzin. Jun. ad defens. animar. dict. cap. 44. num. 2.* sed remanet subjectus foro Ecclesiastico *Raynald. observ. crimin. supplem. ad cap. 3. supplem. 3. num. 6. 7. & 8.*

11. Alia est degradatio actualis, & solemnis, de qua hic est sermo, & est illa quâ Clericus præsens, & personaliter existens coram Judice exuitur, & spoliatur non tantum vestibus, sed Ordinibus Ecclesiasticis, & omni Clericali privilegio, juxtà formam traditam in Pontificali, quæ à solo Episcopo consecrato expleri potest: quia est actus Ordinis Episcopalis: Unde per illa verba in formulâ expressa ibi = *traditionem, & consignationem dicti Degradati acceptavit, & in suum forum recepit,* datur intelligi, quod Clericus reus criminis non efficitur de foro Sæculari, nec Judex laicus habet in eum Jurisdictionem, nisi postquam ab Episcopo fuerit actualiter degradatus, & pronunciatum non esse amplius de foro Ecclesiæ, etiamsi pro delicto quantumvis gravi, esset verbaliter depositus; ut enim Clericus in Sacris constitutus ad mortem damnari valeat exigitur pernecesse Episcopi actualis degradatio, ut firmant *Grass. de effect. clericat. eff. 1. num. 822. & seq. Guazzin. ad defens. reor. def. 39. cap. 1. num. 10. Fagnan. in dict. cap. novimus n. 3. de verb. signific.* & cœteri concordantes apud *Raynald. observ. crimin. tom. 1. cap. 7. §. 1. n. 199. & quatuor seq.*

12. *VNA CVM PROCESSV*. Degradatus debet consignari Judici laico unâ cum Processu, non tamen originali, sed publica, & integra illius copia: cum Sæcularis Judex, non possit reum mori facere, nisi ex Processu formato per Judicem Ecclesiasticum *Ricc. decis.* 329. *num.* 7. *part.* 3. quem sequitur *Sperell. decis.* 86. *num.* 24. An autem Judex laicus possit cognoscere de viribus sententiæ Tribunalis Ecclesiastici, & de relevantiâ probationum in eodem Processu deductarum; *Raynald. observ. criminal. tom.* 1. *cap.* 7. §. 1. *num.* 231. dubium movet, sed non resolvit, & remissivè se habet *ad Cortiad. decis.* 34. *Grass.* verò de *effect. Clericat. effect.* 1. *num.* 829. sic respondet = *Aliqui pro concordandis contrariis opinionibus distinctione ista usi sunt: aut scilicet Clericus sit traditus Curiæ Sæculari pro crimine mero Ecclesiastico, ut est hæresis, & tunc Judex Sæcularis nihil ultra gerere, vel videre, vel cognoscere debet, sed statim exequi sententiam, quia ipse est incapax talis cognitionis, & jurisdictionis: aut verò de alio crimine Sæculari tractatur, ut est homicidium, vel etiam mixtum, ut est Sacrilegium, cujus cognitionis est capax, ex quo in eis potest habere jurisdictionem, & isto casu opinio Bartoli est verissima* (*tenet enim Bartol. quod tunc possit cognoscere*) *&c. & num.* 831. prosequendo dicit = *At Decian. dict. cap.* 4. *num.* 123. *dicit cum Iudex Ecclesiasticus Clericum tradiderit Iudici Sæculari, ut ipse circa pœnam sanguinis judicet sequitur quod Iudex laicus, non tenetur illum mori facere, nisi ex Processu formato per ipsum Iudicem Ecclesiasticum liquidè appareat tali pœnâ esse dignum, et si hoc Iudici laico non videbitur, poterit melius inquirere, & processum impinguare, & ratio est, quia iste ita traditus, non est à Iudice Ecclesiastico condemnatus ad mortem, ideò laicus Iudex non poterit dici merus exequutor Iudicis Ecclesiastici, quia ille dicitur Exequutor merus, qui alterius, vel suam sententiam exequitur, à qua ei non licet recedere &c.*

13. Hanc eandem distinctionem affert *Vulpin. succ. Fariuacc. par.* 20. *quæst.* 97. *num.* 14. per hæc verba = *Sed in Criminalibus quando sumus in crimine Sæculari, vel mixti fori, in quo Iudex Sæcularis jurisdictionem habet hoc casu non exequitur, nisi sibi exhibito processu, & nisi sententiam viderit justam: quia cum traditus Curiæ Sæculari fiat ejus subditus, illum, ut subditum judicare debet, cognitâ scilicet validitate Sententiæ: Si verò crimina essent merè Ecclesiastica, tunc tenebitur exequi, absque alia cognitione, & ita firma*; Et idem ferè per eadem verba tenet *Zuff. de legit. process. lib.* 2. *quæst.* 96. *num.* 18. *&* 19. & sequuntur quoque *Ricc. in prax. part.* 2. *resol.* 89. *num.* 1. *vers. amplia secundo Bellet. disq. Cleric. par.* 1. *de favor. Cleric. pers.* §. 13. *Sperell. dict. decis.* 86. *num.* 24.

14. Quid autem dicendum si Judex laicus ex privatâ scientiâ Clericum degradatum nosceret innocentem? per testes tamen in Processu de crimine plenè convictum, an inquam deberet eum morti tradere? Quæstio ista celebris est inter Theologos, & DD. & adhuc sub Judice lis est: cum tàm pro affirmativâ, quam pro negativâ adsint validæ rationes: Ego autem negativam sequor: Nam quamvis verum sit, quod Judex agit personam publicam, & sic judicare debeat secundum notitiam publicam, quæ habetur per allegata, & probata in processu, ut asserunt fautores affirmativæ sententiæ inter quos adest *D. Thom. in sum. quæst.* 64. *artic.* 6. *& quæst.* 67. *artic.* 2. *Barbos. in cap. perniciosa num.* 9. *de offic. judic. Ordin. & axiom.* 131. *num.* 2. *Piasec. in prax. par.* 2. *cap.* 4. *tit. de person. Judic. num.* 30. *Passerin. Tribunal. Regular. quæst.* 29. *art.* 2. *num.* 44. *&* 45. & alii in magno numero ab eis allegati: Verum est etiam quod occisio directa innocentis est ab intrinseco mala, & proinde jure naturæ, & Divino repugnans, unde dicitur *in Exod. cap.* 23. = *insontem, & justum non occides*: lex verò obligans ad judicandum secundum allegata, & probata, est positiva humana: ideòque quod Judex qui privatam notitiam habet innocentiæ damnati, non debeat illum morti tradere, sed judicare secundum suam conscientiam tenet *P. Felix Potest. Panormit. in Examin. Eccles. num.* 118. *&* 19. *tom.* 1. *Barbos. dict. axiom.* 131. *num.* 3. *limit.* 3. *Pac. Jordan. elucubr. tom.* 3. *lib.* 13. *tit.* 5. *num.* 26. qui hæc habet = *Limita in criminalibus, quia tunc debet imitari conscientiam Innoc. &c. sed quia limitatio non procedit sine cotradictione, neque simpliciter, Lessius dict. dubio* 10. *restringit quando ageretur de vita hominis, vel membris ejus; tunc enim si Judex certo sciat innocentem, ut privatus, non poterit condemnare ex allegatis in contrarium, prout ex multis rationibus, & DD. auctoritatibus ipse probat, contrariam nihilominus sententiam fatetur esse probabilem. Pirbing. in jus canon. lib.* 1. *tit.* 32. qui post longum examen tandem huic Negativæ Sententiæ adhæret *nu.* 10. *&* 14.

15. *PRÆSENTIBVS, ET ASSISTENTIBVS*. An Prælati, & aliæ personæ in Dignitate Ecclesiasticâ constitutæ, quæ Degradationi interesse debent juxtà Concilii Decretum, debeant assistere tanquam conjudices, vel potius adhibeantur pro actus solemnitate, altera est quæstio: *Nàm Barbos. allegat.* 110. *num.* 26. quem sequuutur *Guazzin. Jun. ad defens. animar. lib.* 2. *defens.* 6. *cap.* 44. *num.* 41. *Biss. hicrurg. litter. D. verbo degradatio num.* 78. §. 10. tenet illos assistere debere tanquam conjudices, & suffragium dare debere. *At Fagnan. in cap. aqua num.* 32. *de consecr. Eccles. vel Altar.* dicit eos non debere interesse examinationi causæ, vel Processui, sed actuali Degradationi assistere, ut simplices Assessores: huic Fagnani Sententiæ se subscribit *Passerin. in cap. quoniam num.* 24. *& seqq. de hæret. in* 6. ubi ex Decreto Congreg.

Conci-

Concilii, quod etiam refert *Gallemart. supra cap. 4. sess. 13. de refor.* probat personas hujusmodi intervenire pro actus solemnitate, & hæc est veritas. Quid quid enim dicendum esset inspecto jure antiquo; hodiè attentâ Concilii Tridentini sanctione *cap. 4. sess. 13. de refor.* quà Canones antiqui hac in parte innovati sunt, personæ in Dignitate Ecclesiasticâ constitutæ nil aliud agere debent, quam præstare præsentiam, & assistentiam; quia nullum verbum legitur ex quo significetur, ac inferatur has personas convocandas esse tanquam Conjudices: quod certè Concilium expressisset si voluisset, à pluribus Judicibus degradandos; judicandos esse: imò cum Episcopus possit convocare Capitulum, & alias personas etiam laicas extra Diœcesim, ut communiter tradunt *Fagnan. & Passerin. locis supra citatis, & Pirhing. in jus Can. lib. 5. tit. 7. de haret. num. 89. vers. notandum secundò*, fit evidens, quod non debent esse Judices.

16. Tunc enim solum in Criminalibus Episcopus utitur Conjudicibus, quando procedit contra Capitulares; quia Adjuncti ad formam Concilii deputandi *sess. 25. cap. 6.* habent votum decisivum: & tenetur observare sequentia. Notarium ipse solus eligit, & deputat. Fiscalem quem maluerit assumit. Locus ab eo eligitur, ubi conveniri debeat dummodò non eligatur Ecclesia. Adjunctos Deputatos à Capitulo esse Conjudices, & nihil per se posse statuere. Decreta omnia facienda sunt ab Episcopo cum interventu Adjunctorum, exprimendo Episcopum ita decrevisse etiam de consilio, & assensu N.N. Adjunctorum. Omnia exequenda communi nomine, & mandata relaxanda. Ita fuit responsum *à Sac. Congregat. Concilii Cardinali de Castro Archiepisc. Hispalen. 1. Septembris 1589. lib. 7. litter. pag. 72.*

17. Notandum tamen est quod Concilii dispositio non habet locum, nisi in Capitulo exempto, ut patet ex declarationibus relatis *à Gallemart. supra dict. cap. 6.* & re examinata auditis partibus respondit quoque *Sac. Congreg. Episcop. in una Giennen. 5. Februarii 1700.* in quacum Episcopus instaret pro revocatione Decreti à Capitulo (Episcopo inaudito obtento) quò injungebatur eidem, quod procederet cum Adjunctis, & Capitulum exemptionem prætensam non probaret, ad relationem Eminentissimi Card. Tanaræ resolutum fuit = *pravio recessu à decisis Episcopum posse procedere sine Adjunctis*.

18. *IN ORATORIO PUBLICO*. Degradatio debet fieri in aliquo Oratorio publico, vel Ecclesiâ: quamvis locus Sacer non sit de substantiâ actus: Nam sicuti Clericus in Ecclesia Ordines suscepit, ita convenit, ut illorum in ea exercitio, & exequutione privetur, ut ab opposito probat *text. in cap. Episcopus 65. 11. quæst. 3. Bonaccin. de degradat. punct. unico n. 16. Guazzin. jun. ad defens. Animar. lib. 2. dict. def. 6. dict. cap. 74. num. 45.*

Modo di fulminare la Scommunica dopo fatte le trè publiche monizioni, e ricevuto il publicetur del Tribunale.

FORMULA XII.

SUMMARIUM.

1. *Excommunicatio debet publicari modo præscripto à Sac. Canonibus.*
2. *Monitorium Papæ in forma Significavi non potest alterari, sed debet publicari prout jacet.*
3. *Excommunicatio non debet fulminari modo insolito.*
4. *Excommunicatio separat fidelem à consortio fidelium, & est æterna mortis damnatio.*

D'Ordine di Monsignor Illustrissimo, e Reverendissimo Vescovo di N. (ò d'altro legitimo Superiore Ecclesiastico, c'haverà conceduta la Scommunica), si fulmina *la presente Scommunica* ad istanza di N. N. contro quelli c'hanno notizia e scienza delle cose contenute nel presente *publicato Monitorio*, e che non le hanno rivelate, ò che occupano, e ritengono le cose spettanti al detto instante: cioè *con questa fulminazione* di Scommunica, che si publica coll'autorità data da Giesù Cristo à i suoi Ministri, *si dichiarano esclusi, e separati dalla communione de Fedeli*, indegni, & incapaci d'ogni bene Spirituale, che si fà nella Santa Chiesa, *e si condannano alla morte eterna dell'Inferno*.

ADNOTATIONES.

LA PRESENTE SCOMMUNICA. Cum in præcedenti formulâ actum fuerit de degradi tione Clericorum, & de modo illos excludendi ob delictum à protectione Ecclesiæ: non videtur incongruum, quod hic ponatur forma excommunicationis, qua ob inobedientiam, & contumaciam præstitam mandatis Ecclesiæ, etiam laici segregantur à consortio fidelium.

1. Por-

1. Porrò Rector Ecclesiæ, sive alius Sacerdos, dum actualiter fulminat ab Altari die festo post lectum Evangelium (non tamen in festis solemnioribus) supradictam excommunicationem, debet tenere candelam accensam manu dexterâ, & in sinistrâ Cedulam excommunicationis, & prolatis istius ultimis verbis, Cedulam comburere, & unà cum candelâ ardentem in terram cum contemptu projicere, pedibusque conculcare, & extinguere coram Populo, juxtà modum traditum, tùm à Canone *c. debent* 106. 11. *quæst.* 3. tum à Bonifacio VIII. *in extravag. common. de decim. c. unico in fin.* tum à Joanne XXII. *eodem loco in extravag. unica de furt. circa medium,* tum demum in hoc meo *Formular. part.* 1. *annot. ad form.* 17. *tit.* 6. *num.* 1. & 2. & ita servatur in Alma Urbe: Candela autem non retinetur ad aliquem usum, sed foras projicitur, ut monet *gloss. in d. c. debent.*

2. *PUBLICATO MONITORIO.* Quod scilicet expeditum fuit auctoritate ordinaria juxtà formam à me traditam *part.* 1. *tit.* 6. *Formula XVI.* Si enim monitorium esset impetratum à Summo Pontifice in forma *Significavit*: pars ad cujus instantiam fuit expeditum, non posset formare, & publicare alia capita ultra expressa in ipso monitoriali rescripto; sed esset publicandum ad verbum, non alterando sensum, sermonem, nec verba (licet possit publicari maternâ linguâ), alias excommunicatio esset nulla, tanquam lata à Delegato, non servatâ formâ rescripti: nisi fortè adesset clausula=*Latius arbitrio tuo, vel significantis,* quæ tamen raro apponitur, ut advertit *Genuens. in prax. cap.* 1. *notab.* 12. quem sequitur *Lazar. quæst. canonic. sect.* 1. *quæst.* 18. *n.* 17. & 18. & notat etiam *Gavant. manual. Epis. verb. excommunicatio num.* 20.

3. *CON QUESTA FULMINAZIONE.* Fulminatio excommunicationis, non debet fieri modo insolito, & à Sacris Canonibus, & ab Ecclesiâ non recepto, nec probato, nec minus verbis imprecatoriis, aut alio modo actionem tàm seriam vilescentibus *Gavant. loco citato num.* 39. sed gravitate, & proprietate Ecclesiasticâ, modo, aut simili quò supra: ut docent in terminis *Lazar. quæst. canonic. sect.* 1. *quæst.* 19. *num.* 6.

4. *SI DICHIARANO ESCLUSI ETC. E SI CONDANNANO ETC.* Ponuntur in Formulâ hæc verba, ut Populus edoceatur de effectibus excommunicationis, & magis illam incurrere pertimescat: excommunicatio enim excludit, & separat fidelem à communione fidelium, & est æternæ mortis damnatio, ut explicat *Gloss. in c. præsenti verb. declaramus circa fin. de senten. excom. in* 6. & *in clem. unica vers. excommunicationis de exception.* Cœtera quæ ad hanc rem pertinent vide in 1. *par. annot. ad Form. XV. d. tit.* 6.

Monitiones contra Confugas, recedendi à loco immuni.

FORMULA XIII.

SUMMARIUM.

1. *Confugientes ad loca immunia non sunt extrahendi sine causâ justâ.*
2. *Confugientes ad loca immunia quibus de causis extrahantur, & num.* 3.
4. *Confugientes ad Ecclesias debent suscipi, & qui illos exturbat meretur repræhendi.*
5. *Confugientes ad Monasteria Regularium non possunt à Regularibus expelli quoties disciplinam regularem non perturbent, quamvis essent censuris ligati, vel Infideles, ut Hebræi, Turcæ.*
6. *Confugæ extractio à loco immuni non fit sine processu.*

MONEATUR de ordine Sac. Congregat. Immunitatis N. ad discedendum ab Eclesiâ N. (sive loco immuni N.) ad quam (seù quem) confugit, & in quâ (seù quo) modo moram trahit: quoniam *justis de causis*, terminum peremptorium ad parendum trium dierum ab executione præsentium ei præfigimus sub pœnâ abstractionis per vim, & referatur omni &c.

N. Episcopus N. (sive Vic. Gen.)

Die . . . Detulit mihi Cancellario infrascripto, Cujus Nuncius publicus hujus Tribunalis medio ejus juramento, se personaliter monuisse supradictum N. confugam in Ecclesia N. (seù loco immuni N.) ad discedendum ab ea (vel eo & in propriis manibus copiam integram suprainsertæ monitionis reliquisse, & ita retulit &c.

Ita est N. Cancellarius Curiæ Episcop. N.

ADNO-

ADNOTATIONES.

1. *JUSTIS DE CAUSIS*. Quia immunitas Ecclesiis concessa, tribuere non debet, delinquentibus impunitatem: ideò Sac.Congr.Immunitatis, solet præcipere Ordinariis locorum, ut homines perditos, & facinorosos, ad illas confugientes, juris remediis, ac etiam per abstractionem propellant, & non solum ab Ecclesiis, & locis immunibus ipsis subjectis, sed etiam exemptorum. Verum quia non pauci cortici verborum Epistolæ enciclicæ inhærentes, & deservientes, sæpè privilegium debenti auferunt, & indirectè vulnerant contra mentem Congregationis, & monitum *Text. in cap. quanto de privileg.* ideò hic in formulâ ponuntur verba notata, ad demonstrandum, quod confugientes ad loca immunia, non sint expellendi, nisi præcedant causæ justæ, ut potè quia Confugio abutantur.

2. Hocque mirificè probat Constitutio excerpta ex Concilio Ephesino, per extensum relata *à Petro Phitæo in notis ad Cod. lib. 1. tit. 12. post. l. pateant de his qui ad Eccles. confug.*, quam ipse vocat Edictum Regium, in quâ inter cætera hæc habentur = *Pateant proinde trepidis Magni Dei Templa, supplices fugientes communis suscipiat ara; nec ulla veluti superior comminatio divinum auxilium, quod omnibus ex æquo sese offert, ab ejus ædibus audeat propulsare. Qualis enim Naufragorum in suis calamitatibus misericordia reliqua erit, si littus præcludas, & fontem siti laborantibus perturbas, aut quanam humanis calamitatibus medicina supererit, si calamitatis Deus ipse denegetur! Nostris igitur temporibus non solum Sacrosancta Altaria, & quadratum Populi Oratorium murorum ambitu curcumseptum, confugientium securitati conferre sancimus: sed quidquid præterea inde est loci usque ad Ecclesiæ fores extremas, per quas preces facturi primum ingrediuntur, hoc totum confugientibus misericordiæ aram esse definimus, & constituimus.*

Et infra = *Ita tamen ut nemini confugientium in Dei Templo, aut apud sacras aras manere, aut cibum sumere, aut dormire, aut etiam pernoctare liceat; idque non modo Clericis propter religionem fieri prohibentibus, sed ipsis quoque confugientibus facere pietatis causa detrectantibus: nè & qui confugiunt, dum usus proprios sacris rebus admiscent, impuro animo confugere videantur, & qui hujusmodi turpitudinem à sacris ædibus arcere possunt, pietatem cui deserviunt, violare videantur.*

Et inferius = *Ferrea autem, vel alterius generis arma ad defensionem comparata, ne confugientes habeant, neve intra Sanctam Ecclesiam inferant omnimodo prohibemus &c. Quamobrem qui sine armis ad Sanctum Dei Templum, vel ad Sanctum Altare in quacunque illi gente, vel in hac Civitate confugerint, in Templo dormire, aut etiam in Altari, vel in ipsis locis cibum sumere, citra ullam injuriam à Clericis prohiberi debent. Et ita res hæc erga eos gerenda est, ut non à prohibente injuria inferri, sed religionis ratio rem, quæ geritur exigere videatur Proinde illos paventes de Sanctitate, ac puritate loci commoneant; religioni cum humanis necessitatibus nihil commune esse doceant &c. intelligant religionem humanis sordibus, naturalisque necessitatis injuria contaminandam, aut profanandam non esse ei, qui per eam ipsam religionem tueri se ab injuria velit. Quod si quispiam nihil his omnibus annuerit, aut assensus fuerit, tum demum religio mansuetudini anteferatur, & ex Divinis locis ad ea, quæ superius dicta sunt, eum propulset audacia.*

Et paulò post = *Quod si quisquam furiis actus aliquod istorum nostrorum Decretorum in quocunque Ecclesiastico loco violaverit, sive id fiat extra templum, sive intra templum, sive etiam circa templum; jubemus, ut confestim Episcopi auctboritate à solis Clericis arma deponere compellatur, & severius etiam pro sua salute, spe illi datâ atque fiduciâ, quod Religione, ac pietate securius munietur; quam armorum præsidio. Quod si legis nostræ auctboritate, voceque Ecclesiasticâ commonefacti in vesaniâ sua perseverent, neque arma, quæ preter fas, non salutis, sed tyrramnidis, & Sacrilegii audacia cœperant, reliquerint: sciant quod tot tantisque Denunciationibus, ac præceptis placatâ Religione, & à nostra serenitate, & ab Episcopis excusatione facti Deo redditâ, pro sui sceleris ratione, etiam per armatorum ingredientium vim abstrahentur, & omnium calamitatum generi subjicientur &c.*

3. Hinc inquam edocentur Episcopi, quod licet eis injungatur ab Urbe expulsio à locis immunibus malorum hominum delinquentium, non de omnibus, neque de miseris intelligendum venit, sed de illis delinquentibus, qui vel loca Sacra prophanis operibus fœdant, vel in ipsis actu, vel habitu delinqnere non verentur: tunc enim quia indignos se reddunt protectione Ecclesiæ, ut dicit *Glofs. in cap. fin. de Immunit. Eccles.* meritò expelli debent, prout jubet Sanctio mox supra relata, & *Sac. Congregat.*

4. Cæterum in aliis casibus, & præsertim non exceptis, non debent expelli, sed suscipi, quia habent jus confugiendi, & qui vellet expellere, illos jure confugii privaret, & graviter peccaret contra justitiam per text. expressum *in l. præsenti Cod. de his qui ad Eccles. confug.* ibi = *Præsenti lege decernimus nullos penitùs cujuscumque conditionis sint de Sacrosanctis Ecclesiis, orthodoxæ fidei expelli.* Et infra = *ex his ergo locis eorumque finibus nullos expelli, aut ejici aliquando patimur: nec in ipsis Ecclesiis reverendis, ita quemquam detineri, atque constringi, ut ei aliquid victualium rerum, aut vestis negetur, aut requies. Guazzin. Jun. ad defens. anim. lib. 2. defens. 1. cap. 14. num. 7.* non obstante quod possent in alium locum immunem se recipere, quia habent electionem confugiendi ad omnem locum immunem, & propterea, qui eos exturbat, meretur acriter ab eadem Sac. Congregat. repræhendi, tanquam immunitatis violator *Sac. Congreg. Immun. in Neapolitana 21. Augusti 1694. lib. 1. decr. Vallem. pag. 140.*

5. Et

5. Et quod dico de Ecclesiis, & locis immunibus Ordinario subjectis, intelligi etiam procedere in Ecclesiis, & Domibus Regularium, qui quoties confugientes ad illorum Monasteria modestè se gerant, quietem, disciplinam Regularem non turbent, neque moribus inficiant, non debent, nec possunt illos expellere *Thom. del Bene de immunit. part.2. cap. 16. dubit. 48. per tot.*, quem refert, & sequitur *Sabell. sum. div. tract. §. Immunitas num.26.* imò si confugiens sit pauper, quod teneantur illi dare alimenta, inquit *Guazzin. loco citato num.4.* quamvis essent Excommunicati, suspensi, aut ab ingressu Ecclesiæ interdicti; quia Censuræ non inducunt privationem privilegii, nec privant hominem ab ingressu Ecclesiæ materialis, sed formalis, videlicet ab ingressu in Ordine ad audienda Divina Officia *Dian. part. 6. tract.1. resol. 26. Sebast. Medic. in Sum. peccat. capit. de censur. Eccles. cap.9. quæst.9. Sayr. de censur. lib.2. cap.10. num.19., & lib.4. cap.7. num.12., & seqq., & lib.5. cap.9. num. 26. P. Felix Potest. in examin. Eccles. num. 678. tom.1.*, imò quamvis essent infideles, ut Hæbrei, Turcæ, *Sac. Congregat. Immunit. in Sarzanen. 26. Septembr.* 1651. *lib.4. Dec. Paul. fol.160. à tergo, & Cathacen. 18. Febr.* 1631. *lib.2. Decr. Paul. fol.95. à tergò*. Quid quid sit de illis Regularibus, qui juxtà proprii instituti Statuta ab Apostolicâ Sede approbata, Bannitos, fures, aliosque similes delinquentes in Monasteriis receptare non possunt, prout habere Augustinianos, refert *Lantusch. in Theatr. regular. part.2. verb. inquisiti n.1.*

5. Porrò dum confuga monitioni non paret, & Episcopus facultate sibi à Sac.Congreg. tributa vult uti, & à loco immuni illum vi extrahi facere, & ad carceres deduci, constare debebit in actis de abusu confugii, idest de causis propter quas reus meruerit inde abstrahi, & posteà Processum transmittere ad eandem Congregationem, quam ulterius reddet instructam de delicto, seù delictis, de quo seù quibus ipse confuga reperitur inquisitus, gravatus, vel condemnatus, & illius oraculum expectare. Mandatum autem de carcerando, seù extrahendo poterit concipi sequenti, vel simili modo.

Mandati de extrahendo Confugam à loco immuni.

FORMULA XIV.

SUMMARIUM.

1. *Licentia extrahendi Confugam à loco immuni in casibus non exceptis, non potest ab Episcopo concedi, nisi jure delegato Sac. Congregationis.*
2. *Qui delinquit in Ecclesiâ non ex proposito, sed accidentaliter, vel provocatus, vel infert vulnera, & membra non mutilat, gaudet immunitate, sed debet ab Ecclesiâ depelli, & num.3.*
4. *De immunitate, & pertinentiâ ad illam remissivè.*
5. *Ecclesia in quibus casibus per effusionem sanguinis polluatur, vel non, referuntur plures casus.*

TIBI N. Baroncello nostræ Curiæ, vigore facultatis Nobis à Sac. Congregatione Immunit. de Urbe concessæ, committimus, & mandamus, ut accedas cum tuis Lictoribus ad Ecclesiam N. (sive Domum immunem N.) ubi reperitur N. Confuga, & cum cum assistentia R. Presbyteri N. capias, & captum inde extrahas, & extractum sub tutâ custodiâ ad Carceres nostros perducas, ibi retinendum ad liberam dispositionem ejusdem Sac. Congreg. Te admonentes, ut captura, & extractio dicti N. sequatur cum omni decentiâ, & reverentiâ loco immuni debitâ: quoniam &c.

N. Episcopus N. Delegatus.

Ego infrascriptus testor, & cunctis indubiam fidem facio, qualiter die . . . . . hora . . . . in Ecclesiâ N. (sive Domo immuni N.) à Baroncello N. ejusque Birruariis, vigore mandati Illustrissimi, & Reverendissimi D. Episcopi fuit captus, & extractus à dictâ Ecclesiâ N. confuga, cum assistentiâ R.D. Presbyteri N. deputati, & cum omni decentiâ, & reverentiâ loco immuni debitâ, præsentibus, & videntibus N., & N. Testibus ad id specialiter adbibitis, atque rogatis. In quorum &c.

Ita est N. Cancellarius Episcopalis Curiæ N.

ADNO-

ADNOTATIONES.

1. Licentia ista valdè discrepat ab aliâ quam dedi *tom.* 1. *tit.*6. *form.* 8. Nam illa conceditur ex justitiâ, & aucthoritate Ordinariâ pro extrahendis delinquentibus in casibus à Gregorianâ exceptis ad requisitionem Curiæ Sæcularis: hæc autem permittitur jure delegato, ad repellendas abominationes à loco Sancto, nè vel improbis profana esse videantur ea, quæ Divina sunt, neque in Sacratis, Deoque dicatis locis liceat ea facere, quæ nè in aliis qvidem passim impunè fieri permittendum est.

2. Qui autem delinquit in Ecclesia non ex proposito, vel insidiosè, sed ex impetu, aut casu fortuito, vel accidentaliter, non dicitur Ecclesiam violare, & ideò gaudet immunitate *Host. in cap. fin. de immunit. Eccles. Innoc. in cap. inter alia eodem tit. Sacr. Congregat. Episc. in Bononien.* 13. *Septembr.* 1619. Gaudet quoque immunitate, qui in Ecclesiâ delinquit provocatus *Sacr. Congregat. Immunit. in Algaren.* 24. *Martii* 1637. *lib.* 3. *fol.*27. Item gaudet ille, qui non occidit, nec mutilat membrum in Ecclesiâ, sed infert vulnera, seu sfrisia *Sac. Congregat. Episcop. in Januen.* 16. *Novembr.* 1618. & *Sac. Congregat. Immunit. in Cesenaten.* 6. *Maji* 2653. *lib*5. *Decr. Paul. fol.*13. *Conciol. resol.criminal. ver.immunitas resol.*3.*n.*13. ubi dat concordantes. Membrum autem dicitur quis mutilare, si abscindatur pes, oculus, manus, nasus, lingua, digitus autem, dens, barba, cartilago aurium, non dicuntur membra, sed adjutoria membrorum *Conciol. ibid. num.*14.

3. Verum etsi hæc, & similia delicta non excepta, confugam immunitate non privent: nihilominus, quia regulariter sine scandalo evenire, & non nisi à solitis delinquere, patrari, illum gravant, ut mereatur juxtà supra deducta, & formam traditam, ab Ecclesiis, & locis immunibus legitimâ auctoritate depelli, prout sunt etiam fraudolenti Debitores *Guazzin. ad defens. anim. lib.*2. *def.*7. *addit. ult. num.*8. semper tamen adhibitâ cauthelâ, ut neque indirectè incidat in manus Curiæ Sæcularis.

4. Cœtera ad immunitatem pertinentia vide *in tom.*1. *tit.*6. *annotat. ad form.*8. & *in Appendic. annotat. ad Bullam Gregor. XIV. pag.*286. & *in annotat. ad litter. Congreg. Immunit. pag.*331. & iis, quæ de Ecclesiæ pollutione dixi *in annotat. ad form.*10. *num.*27. *tit.*6. adde sequentia.

5. Non polluit Ecclesiam effusio Sanguinis facta ad propriam defensionem. Secundò facta casualitèr, aut ab Infante, vel Insano. Tertiò si vulnus fuit factum extrà Ecclesiam, & percussus ingrediatur intus. & ibi effundatur sanguis, aut moriatur: secus si vulnus inferatur intus, & percussus sit egressus extrà, & ibi sanguis effusus, vel ductus ad Domum post paucas horas moriatur: nam tali casu injuria fit Ecclesiæ, quia data fuit in ea causa physica effusionis. Quartò si secetur vena violenter, dummodò non sequatur mors: quia vena naturaliter est copiosi sanguinis emissiva. Quintò, si quis fortè cum aliquo contendens pugno eum percutiat in naribus, & flueret sanguis in magnâ quantitate. Sextò ex vulnere, & effusione Sanguinis hominis mortui, putà cum quis vulneravit Cadaver inimici. Polluit è contra recisio digiti, ratione notabilis effusionis. Secundò, occisio fidelis facta in Ecclesiâ ab Hæretico ob fidem. Tertiò, occisio unius ex errore facta pro alio in Ecclesiâ. Quartò, verberatio alicujus facta in Ecclesiâ si sequatur intrà breve tempus mors, licet non sit effusus sanguis, *P. Fœlix Potest. Panormitan. in Examin. Ecclesiastico num.* 577. & 577. *tom.* 1. & pleniùs *Sayr. de censur. lib.*5. *cap.*16. *per tot. Nicol. lucubr. Can. lib.*5. *tit.*39. *de sent. excomm. num.*252.

Edicti prohibitionis accessus ad Monasteria Monialium.

FORMULA XV.

SUMMARIUM.

1. *Votum Religionis est Sacrificium Deo gratissimum.*
2. *Officium Episcopi quale sit ostenditur.*
3. *Episcopus concedit licentias ingressus in Clausuram Monialium quantumvis exemptarum.*
4. *Moniales tempore baccanalium aut recreationis non utuntur veste virili, neque armis se se accingunt.*
5. *Episcopus circa ea, quæ pertinent ad Clausuram potest processus construere, & Moniales exemptas examinare inconsultis Superioribus earumdem.*
6. *Moniales exemptæ confiteri non possunt Confessario ab Episcopo Diœcesano non approbato.*
7. *Superior Regularis Monialium non potest confessiones earumdem audire, nisi præcedat approbatio Episcopi.*
8. *Episcopus in casu negligentiæ Superiorum Regularium, & ex aliâ legitimâ causâ, potest deputare Confessarium extraordinarium Monialibus Regularibus subjectis, & n.*9. *&* 10. *afferuntur causæ.*
11. *Moniales non debent alloqui cum exteris ad fenestellam communionis.*
12. *Hebræi non debent accedere ad collocutoria Monialium.*

13. *Hebræi quibus de causis tolerentur ab Ecclesiâ demonstratur.*
14. *Licentia ingressus in Clausuram Monialium à nemine dari potest sine approbatione Episcopi, non obstante privilegio, seu Consuetudine.*
Ingressus in Monasterii clausuram neque Magistro Cæremoniarum, neque Consanguineis Monialium occasione consecrationis ipsarum permittitur, ibi.
15. *Licentia egressus à Clausurâ concedi non potest Monialibus ab Ordinariis, nisi in casibus in Bullâ Pii V. contentis.*
19. *Episcopus ad custodiendam Clausuram Monialium, etiam exemptarum potest uti Censuris.*
17. *Regulares alloquentes cum solâ Abbatissâ incurrunt pœnas quibus afficiuntur ii, qui cum Monialibus alloquuntur.*
Subcollectores accedentes ad colloquendum cum Monialibus incurrunt easdem pœnas, ibi.
Judex non potest accedere ad Collocutorium Monialium ad interponendum Decretum in Contractu Puellæ Sæcularis sine licentiâ.
Clerici frequentantes Collocutoria Monialium sunt suspendendi, ibi.
18. *Episcopus potest etiam semotâ negligentiâ Superiorum Regularium, visitare Clausuram per se ipsum, vel per suum Vic. Generalem.*

Ssendo lo scopo, e il fine dello stato Religioso, la perfezzione della vita Christiana, à cui per giungere si tolgono con esso gli ostacoli, che l'impediscono; e con i trè tenaci legami d'una perpetua Povertà, Castità, & Ubbidienza, si rinunzia al secolo, e'l Religioso, e Religiosa si consacra tutta senza riserva alcuna al servizio di Dio, al quale non solamente fà professione d'ubbidire in tutte le cose, ma anche al Superiore che è in suo luogo, giudicando *col Sagrificio gratissimo*, ch'hà fatto à S.D.M. della propria volontà, che tutto quello, che comanda il Superiore sia giusto, giovevole, è ragionevole, purche non sia contrario alla legge di Dio, & alla Regola professata. Quindi è, che desiderando, e volendo *per quanto è dal canto nostro*, che le Vergini consegrate à Giesù Christo co' Voti solenni di Religione, non siano distolte, e ritirate da questo Santissimo fine.

1. Commandiamo e proibiamo à tutte le Monache de i Monasteri di questa Città, e Diocesi, ancorche fossero soggette alla giurisdizione de' Superiori Regolari, ò in altra maniera esenti, che non possano parlare con secolari dell'uno, e l'altro sesso, nè con Regolari, di qualsivoglia stato, grado, preminenza, e Religione, senza nostra licenza in scritto, ancorche fosse per breve spazio di tempo, e per motivo di conferire cose spirituali, *ò di confessarsi*: eccettuati il Padre, Madre Sorelle, e Fratelli carnali secolari, ò affini in primo grado; i quali fuori del tempo dell'Avvento, Quaresima, e de' giorni ne' quali le Monache haveranno fatta la communione, potranno parlare senza licenza, quando ciò non venga proibito dalla Regola, ò Costituzioni dell'Ordine.
2. Che ottenendo da noi la licenza, debbano presentarla in mano della Madre Abbadessa, e non vadano alla grata, se prima non habbiano da essa impetrata con la licenza la benedizione, e non vi siano le Ascoltatrici; procurando di schivare discorsi oziosi, & inutili, e di sbrigarsi con brevità dall'affare per cui si sarà ottenuta la licenza.
3. Che non vadano a parlare alle grate, che corrispondono in Chiesa, e molto meno *al finestrino della Communione*, ma solamente à quelle del publico Parlatorio in hore congrue.
4. Che in occasione di fiere, ò mercati, nè in qualunque altro tempo, non ammettano, nel Parlatorio Mercanti, ò altri venditori di merci *massime Hebrei*, senza nostra espressa licenza, la quale concederemo secondo, che conosceremo esser conveniente, e ragionevole.
5. Che i Superiori Regolari, ò d'altri Monasteri esenti, non ardiscano di dar licenza à nessuna persona, ancorche fosse per cosa necessaria d'entrare nella Clausura, senza la nostra approvazione in scritto *non ostante qualsisia Statuto, Privilegio, ò consuetudine* contraria, sotto pena delle Censure.
7. Ammoniamo tanto i Regolari, quanto i Secolari dell'uno e l'altro sesso laici, & Ecclesiastici ad astenersi dell'accesso de' Parlatorii di detti Monasterii, e d'altri luoghi della Claura de medesimi per parlare con Monache quando non habbiano la nostra licenza: poiche contravenendo àlla nostra ammonizione, e proibizione, procederemo contro di loro alle pene dovute *ed anche delle Censure* secondo la minore, ò maggior gravezza della transgressione.
8. Ricordiamo finalmente à tutte le Religiose à considerare l'utile, e'l merito, che proverrà loro dall'osservanza del presente nostro Editto: giacche per mezzo dell'ubbidienza, tutte le opere divengono migliori, e le azzioni, che per se stesse non hanno merito, si fanno meritorie e grate à Dio, e che all'incontro mostrandosi nell'esecuzione de nostri

nostri

stri ordini dissubidienti, & inosservanti (non potendo più disporre delle proprie volontà) offenderanno gravemente quel Signore, à cui già l'hanno consegrate, non esequendoli, e disprezzando i mezzi, che conducono al fine nel principio accennato. Et il presente affisso, che sarà &c. vogliamo &c. Dato &c.

N. Vescovo N.

N. Cancelliere.

ADNOTATIONES.

1. *COL SAGRIFICIO GRATISSIMO*. Votum enim solemne Religionis offert Deo totum, quod habet homo, sic gratissimum ei est holocaustum. Habet homo triplex bonum. Primum bona externa, quæ secum affert Religiosus Deo per votum voluntariæ paupertatis. Secundum, bona proprii corporis, quæ offert per votum continentiæ, quò abrenunciat delectationi corporis. Tertium bona Animæ, quæ offert Deo totaliter per obedientiam, per quam quis offert Deo propriam voluntatem, quod est maximum Sacrificium, *Donat. prax. rer. regul. tom.4. tract.1.de stat. Relig. quæst.5. num.9.& seqq.*

2. *PER QUANTO E' DAL CANTO NOSTRO*. Officia Episcopi sunt; impedire malam doctrinam, supplicare Deum, & orare pro Populo, ut ira Dei ab eo avertatur: ordinare Ministros Ecclesiæ cum cauthelâ: præbere bonum exemplum, justitiam distributivam servare: officium prædicandi adimplere, & fructum expectare, patienter sustinendo, ut omnes erudiat, & ad salutem dirigat: sic docuit *D. Paulus* scribendo ad Timothæum in prima, & secunda Epistola, & ad Titum *c.1. & 2.*

3. Item jure novo Ecclesiastico, tenetur invigilare ad Custodiam Clausuræ Sancti Monialium, quarum cura eidem præcipuè commissa est *cap. unico §.fin. de stat. regular. in 6.* quod *Conc. Trid. innovavit sess.25. de regul.cap.5.* ideòque prohibet accessum, & ingressum in Clausuram absque suâ licentiâ, etiam in Monasteriis exemptis, vigore facultatis tributæ in Decreto generali à Sac. Congreg. Concilii Papa approbante emanato de anno 1610. & iterum renovato anno 1630. *in Bellunen.* in qua dicitur = *Lecto in Sac. Congreg. Decreto circa ingredientes septa Monasteriorum, omnes censuerunt illud esse edendum, & est tenoris sequentis = Tametsi alias Sac. Congreg. Concilii declaraverit licentiam ingrediendi septa Monasteriorum Monialium exemptarum, & Regularibus subjectarum ex vera tantum necessitate, quæ Moniales respiciat conceden.; seù acceden. ad loquendum cum Monialibus pertinere ad ipsos tantum Superiores Regulares: Nihilominus sub die 13. Nov. 1610. quo magis Clausuræ observationi consuleretur, facultate sibi à SS.D.N. tributâ statuit, & decrevit, ut deinceps intra hujusmodi septa ingredi nemini liceat, nisi licentiæ in casibus necessariis conceden. nè dum à Superioribus Regularibus dd. Monasteriorum, sed etiam à locorum Ordinariis obtentæ fuerint, non obstan. quibuscumque legibus, statutis, & Consuetudinibus etiam immemorabilibus. Postremò autem ad removendam omnem dubietatem, quæ ex hujusmodi Decreto forsan oriri potest, negocio iterum in Sac. Congreg. proposito, atque SS. D. N. relato.*

Die 21. Maii 1630. Sanctitas sua declaravit hujusmodi licentias à Superioribus Regularibus non esse petendas in illis locis in quibus adest consutudo ut istæ ab Episcopo tantum concedantur, hoc enim casu statuit, & decrevit, talem consuetudinem esse servandam, & ipsorum Episcoporum tantummodò licentias sufficere etiam privativè quo ad ipsos Regulares lib.4. decr. pag.30. Et concordant alia Decreta *Congr. Episc. & Regul.* quæ retuli *tom.1. annot. ad form.19. tit.11. n.7.*

4. Item in eisdem Monasteriis exemptis non solum potest, imò debet prohibere nè Moniales tempore Baccanali, aut aliis temporibus recreationis, utantur habitu virili, neque arma cujusvis speciei tractent, ut mandavit olim *Sac. Congr. Episcop. in Ferrarien. 27. Aprilis 1604.* sic rescribendo = *Prohibeant Ordinarii nè Moniales Monasteriorum tam eis, quàm Superioribus Regularibus subjectorum in Baccanalibus, vel aliis temporibus recreationis utantur habitu virorum, neque cujusvis speciei armis se accingant. Est enim hoc odibile Deo, ut habetur in Deuteronomi* 22. ibi = *Non induetur Mulier veste virili, nec vir utetur veste fœminea, abominabilis enim apud Deum est, qui facit hæc.*

5. Et non tantum hujusmodi Edicta proponere, promulgare; sed ad effectum probandi delicta circa clausuram, & circa administrationem eorum bonorum, nec non accessum ad Monasteria, & colloquia cum Monialibus, examinare potest etiam ex officio ipsas Moniales, & alias personas intra septa degentes, & quomodolibet exemptas, ut declaravit *Sac. Congr. Concilii in Nullius* 14. *Augusti 1632.lib.14. Decr. pag.651.* Superioribus Regularibus inconsultis, & irrequisitis, qui si obstare tentaverint, poterit Episcopus illos censuris coercere *ead. Sac. Congr. in Colinbricen. 26.Maii 1640.*

6. *O' DI CONFESSARSI*. Moniales Regularibus subjectæ, confiteri non possunt Confessario ab Episcopo non approbato, non obstante contrariâ consuetudine *ex Constit. Greg.*

Constit. Greg. XV. quæ incipit *Inscrutabili*, & respondit *Sac. Congreg. Concilii in Cadurcen.* 12. *Julii* 1658. in qua ad instantiam Monialium S. Claræ propositis dubiis.

I. *An habere possint Confessarium extraordinarium ab Episcopo Diœcesano, non obstante contradictione Superiorum Regularium, quibus ædem Moniales subjiciuntur.*

II. *An Confessarius eisdem Monialibus deputatus à suis Superioribus Regularibus debeat necessariò approbari ab eodem Episcopo Diœcesano non obstante Consuetudine, ut prætenditur immemorabili?* Et prodiit resolutio.

Ad 1. *habere posse Confessarium Extraordinarium ab Episcopo Diœcesano in casu negligentiæ Superiorum Regularium?*

Ad 2. *Confessarios, etiam Extraordinarios Monialium, etiam Regularibus subjectarum post Constitutionem Gregor. XV. hac de re æditam, nullatenus posse earum Confessiones audire, nisi prius ab Episcopo Diœcesano idonei judicentur, & approbentur, non obstante quacunque contrariâ consuetudine lib.* 19. *Decr. pag.*60.

Et proposito etiam dubio pro parte Abbatis Generalis Vallumbrosanorum; *An ipse posset audire Confessiones Monialium sibi subditarum absque præcedenti approbatione Episcopi Diœcesani ead. Congregat. sub die* 13.*Novemb.*1637. respondit *non posse*.

7. Et ulterius non solum potest Episcopus deputare Confessarium Extraordinarium Monialibus Regularibus subjectis in casu negligentiæ eorum Superiorum, ut censuit Congregatio in resolutione primi dubii in dicta Causâ *Cadurcen.* sed etiam ex alia legitimâ causâ, & alterius Ordinis, vel Sacerdotem Sæcularem idoneum, ut eadem Sacr. Congreg. respondit *in Cameracen.* 20.*Decembr.*1631. *lib.* 14. *Decr. pag.* 553. super qua tamen causâ, oneratam voluit conscientiam deputantis.

9. Una autem ex legitimis causis intercederet, si Superior Regularis petentibus Monialibus bis, vel ter in anno dare recusaret Confessarium Extraordinarium, vel Ordinarium finito triennio nollet removere: Nam nec primum denegare potest, (imò tenetur offerre) nec secundum confirmare, prout declaravit *dict. Congregat. Concilii in Salutiarum*, in qua proponentibus Monialibus.

I. *An Archipresbyter Cathedralis, cui imminet cura animarum posit esse Confessarius Ordinarius Monialium?*

II. *An Episcopus possit denegare Monialibus petentibus Confessarium Extraordinarium bis, vel ter in anno?*

III. *An Confessarii Ordinarii possint ultra triennium durare, & maximè per longum tempus?*

IV. *An Confessionalia Monialium possint esse in Sacristiis, vel Domibus, quas inhabitant Confessarii?*

Sac. Congrggat. die 20. *Septembris* 1642. respondit.

Ad 1. *Non posse, sed posse indulgere?*

Ad 2. *Non posse, imò teneri offerre?*

Ad 3.*Singulis triennis mutari debere?*

Ad 4. *Non posse, sed extare debere in Ecclesiis Monasteriorum Salutiarum lib.*17. *Decr. pag.*103.

10. Item legitima quoque causa talis deputarionis adesset, si Superior Regularis Monialis graviter infirmæ Confessarium extraordinarium denegasset: quoniam Monialibus in articulo mortis constitutis, Confessarium extraordinarium petentibus, esse omninò concedendum, etiamsi bis, & ter in anno habuissent, declaravit *ead. Sac. Congreg. in Nullius* 6.*Aprilis* 1645. *lib.*18. *decr. pag.*323.

11. *AL FINESTRINO DELLA COMMUNIONE*. Nunquam est permittendnm, quod loco usui tàm Sacro destinato Moniales abutantur ad colloquendum cum exteris; sed strictè prohibendum, prout strictissimè id prohibet *Synod. Farfen. in tit. de Monial.* §.10. *Crispin. de visit. part.*2 §.42. *num.*61.

12. *MAXIME HÆBREI*. Quia antiqua Judæorum improbitas tanta execratione consistit in filiis, quanto ipsi ad cumulandam Patruum suorum mensuram in Dei filio repudiando gravius deliquerunt(sunt verba prohœmialia *Bullæ Greg. XIII.* 70. ad reprimenda illorum flagitia emanatæ), ideò alias Sacr. Congr. Episcop. vetuit accessum hæbreorum ad Monasteria Monialium in *Ravennaten.* 28. *Novemb.* 1594. quod decretum referunt etiam *Gavant. Manual. Episcop. versi. Hæbrei num.*22. *Nicol. in Flosc. verb. Judei num.* 10. licet hodie in multis locis non servetur,& propterea deberet iterum innovari.

13. Nam quamvis non ignorem, quod Ecclesiâ justis de causis illos toleret nempè. Primò, quia plures ex illis in diem convertuntur. Secundò propter honorem Patriarcharum, & Prophetarum, ex quibus Populus iste processit. Tertiò propter reverentiam Christi, & Apostolorum, qui ex eodem Populo secundum carnem fuerunt geniti. Quartò propter nostræ fidei confirmationem, quia nobis utiles sunt. Habent enim penes se libros veteris testamenti, ex quibus testimonium proferimus de Christo *Is.* 7. & morte ipsius *Jer.*

Jer. 11. *Is.* 53. Quintò, ut ipsi sint nobis memoriale Dominicæ passionis, quam causam adducit *Jul. III. in sua Constit.* 24. §. 2. unde dicitur *in Psalm.* 58. *nè occidas eos nè quando obliviscantur Populi mei*. Sextò, quia in fine Mundi debent converti, undè dicitur in *psalm.* 58. *convertentur ad vesperam in Jer.* 23. *in diebus illis salvabitur Juda*. Nihilominus quia Christi plebi fuerunt, & sunt infensissimi hostes, ideò à commercio, & colloquiis Sacrarum Virginum, quantum possibile est arcendi sunt: *Generatio enim perversa est, & infideles filii Deut.* 39.

14. *NON OSTANTE QUALSISIA STATUTO, PRIVILEGIO, O' CONSUETUDINE*. Clausuræ Monialium custodia principaliter Episcopo commissa reperitur, neque alteri jus competit dare licentias ingressus privativè, non obstante privilegio, sive consuetudine contrariâ, prout disponunt *Concil. Trid. & Constit. B. Pii V. Greg. XV.* & aliorum Pontificum, & nuper declaravit *Sacr. Congregat. Concilii in Bononien.* 17. *Maii* 1704. neque licentias dare pro allocutione absque participatione Episcopi ibidem in responsione ad *quartum*: quia Decretis Conciliaribus, & Constitutionibus Apostolicis clausuram præcipientibus, contraria Consuetudo non obstat, ut eadem Congregat. declaravit *in Sabinen.* 3. *Julii* 1632. in qua propositis ad instantiam Card. Episcopi sequentibus dubiis nempè.

I. *An violantes Clausuram Monialium ad malum finem, non tamen prætextu licentiarum, incidant in Excommunicationem solo Summo Pontifici reservatam?*

II. *An admittentes hujusmodi violantes in Clausuram sint excommunicationi obnoxii?*

III. *An Decretis Conciliaribus, & Constitutionibus Apostolicis Clausuram præcipientibus obstet contraria Consuetudo, etiam post Concilium introducta?*

IV. *An in Consecratione Monialium possint Moniales egredi Clausuram in ipso actu Consecrationis?*

V. *An occasione hujusmodi Consecrationis possint Magister Cæremoniarum, & Consanguinei, seù affines ipsarum consecrandarum saltem ex permissione Episcopi Clausuram impunè ingredi?*

Sac. &c. respondit.

Ad 1. Esse reservatam Summo Pontifici?

Ad 2. Superiores admittentes hujusmodi violatores in Clausuram esse excommunicationi obnoxios?

Ad 3. Decretis Conciliaribus, & Constitut. Apostolicis Clausuram præcipientibus nullam Consuetudinem obstare?

Ad 4. In Consecratione Monialium servandum esse Pontificale Romanum?

Ad 5. Ingressum in Monasterii Clausuram, neque Magistro Cæremoniarum, neque Consanguineis ipsarum Monialium esse permissum lib. 14. *Decr. pag.* 637.

15. Et non tantum ingressum, sed neque egressum valent Ordinarii Monialibus permittere in aliis casibus quantumvis gravibus in Constitutione Pii V. non contentis, idest nisi in casu lepræ, magni incendii, & Epidemiæ, ut præter *Fagnan. allegatum tom.* 1. *tit.* 7. *annotat. ad form.* 1. *num.* 4. declaravit quoque *Sacr. Congregat. Episcop.* litteris scriptis Nuncio Hispaniarum 8. *Novembris* 1594. in quibus nomine Epidemiæ, quemcunque morbum Popularem contagiosum intelligi debere respondit.

16. *ED ANCHE ALLE CENSURE*. *Sac. Congregat. Concilii in Auximana* 26. *Januar.* 1658. declaravit Episcopum ad Clausuram Monialium custodiendam, etiam in Monasteriis subjectis Regularibus, uti posse censuris, easque ligare, nè dum Regulares accedentes, sed etiam Moniales facta de illis mentione, & Regulares non posse absolvere incursos. *Et Sac. Congregat. Episc. in Anconitana* 8. *Novembr.* 1585. quod posset accessum prohibere etiam sub pœnâ corporis afflictivâ.

17. Censuris autem affici possunt Regulares non solum si alloquantur cum Monialibus, sed etiam cum Abbatissâ, juxtà declarationem *Sac. Congregat. Concilii* datam dubio proposito per Commissarium Generalem Ordin. Minor. S. Francisci *de anno* 1654. Quærenti enim illi = *An Regulares ad dicta Monasteria accedentes, & cum Abbatissâ alloquentes, incurrerent pœnas in eisdem Decretis inflictas, quas incurrunt Regulares, qui accedunt, & loquuntur cum aliis Monialibus?* Congregat. respondit = *Regulares alloquentes cum Abbatissâ incurrere easdem pœnas lib.* 19. *Decr. pag.* 425. Item Subcollectores, qui accedunt ad collocutoria sine licentiâ *Sac. Congregat. Concilii in Taurinen.* 13. *Maii* 1628.: Judices verò laici, qui accederent sine Episcopi veniâ pro interponendo Decreto in Contractu Virginis Sæcularis existentis in Monasterio, pœnâ pecuniariâ mulctandi essent: quibus tamen per Episcopum, nisi ex legitimâ causâ renuat, deneganda non erit *Sac. Congregat. Concil. in Anconitana* 18. *Novembr.* 1645. *lib.* 17. *Decr. pag.* 525. Clerici autem, qui Collocutoria frequentant, sunt suspendendi *cap. Monasteria de vit. & honest. Cleric.*

18. Ut igitur Clausura Monialium ubique tuta reddatur, potest Episcopus illam visitare, etiam semotâ quacunque Superiorum Regularium negligentiâ, aut suspicione vio-

ne violationis, illisque irrequisitis, & inconsultis, non solum per se ipsum, sed etiam per suum Vicarium Generalem ad hoc speciale mandatum habentem, & in casu resistentiæ, poterit contra renuentes, & contradictores, ad pœnas etiam censurarum procedere, prout declaravit *Congregat. Concilii in Limana* 12. *Augusti* 1628. *lib.* 13. *Decr. pag.* 512. *& in Augustana* 12. *Januarii* 1630. *lib.* 14. *dec. pag.* 171. *& in Rhegien.* 9. *Novembris* 1630. *dict. lib.* 14. *pag.* 340. *& in Colimbricen.* 25. *Maii* 1640. *& in Neapolitana* 14. *Novembris* 1648. *lib.* 8. *dec. pag.* 529.

Cœtera, quæ ad hanc rem pertinent, vide *item.* 1. *tit.* 11. *per tot. & in Appendic. ad Decr. Urban. VIII. super access. Regular. ad Monast. Monial. pag.*309. *& seqq.*

Decreti publicationis Testamenti Parochi.

FORMULA XVI.

SUMMARIUM.

1. *Testamenta Parochorum manu conscripta debent publicari, nè valuntates Testatorum perant.*
2. *Testamenti Parochi manu conscripti publicatio fieri potest coram quocunque Judice Ordinario, & num.*3.
4. *Testes Examinati ad perpetuam, non probant, nisi fuerint examinati coram Judice.*
   Testes examinati coram Judice incompetente, nihil probant, imò nec indicium faciunt, ibi.
   Testes nulliter examinati caram Judice competente faciunt indicium, & adminiculum, ibi.
   Testes examinati ad perpetuam si repeti non possunt, quia mortui, vel absentes sunt, probant ibi.
   Testes examinati à Notario sine expressâ Judicis commissione, nihil probant, ibi.
   Testium examen in Criminalibus Notario committi non potest, ibi.
5. *Testes concordantes cum Parocho in substantiâ dispositionis non dicuntur contrarii, licet in aliquo discordent.*
6. *Testis retractans in secundo examine primam depositionem coram Judice factam, standum ea primo dicto.*
7. *Fallit regula in pluribus casibus, & num.* 8. *&* 9.
10. *Publicatio Testamenti à Parocho conscripti fieri debet citatis interesse habentibus.*
21. *Testator, qui non habet hæredes necessarios, non tenetur in foro conscientiæ bona relinquere Consanguineis, quando non sunt in extremâ necessitate, vel adest qui eos alere potest.*
12. *Camera Apostolica habet ienteresse in bonis Religiosi Apostatæ decedentis extrà Religionem.*
13. *Religiosi Domus S. Spiritus in Saxia de Urbe non possunt Testamenta condere.*

ISIS COMPARITIONE, ET INSTANTIA N. coram nobis factis, & super publicatione Testamenti quondam N. loci N. manu Parochi N. conscripti, & exgibiti: visaque ejusdem Testamenti scripturâ, & super veritate dispositionis hujusmodi d. Parocho, spontè se examini subjiciente audito, ac ejus juramento recepto: *Examinatisque coram Nobis testibus*, in eo per eundem Parochum adhibitis, eosque super toto tenore dicti Testamenti, cum depositione, & scriptura Parochi *concordare reperto*: citatisque etiam *per proclama interesse habentibus*, præfatum Testamentum dicti quondam N. publicavimus, & publicamus, & pro publicato, scripturaque publica haberi volumus, & pronunciamus, ac Instrumentum publicum, quatenus requiratur requiratut desuper confici, & extradi mandamus omni &c. Datum &c.

N. Vic. Generalis N.

(Sive Judex Ordinarius loci N.)

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. *VISIS COMPARATIONE, ET INSTANTIA.* Licet regulariter publicatio testamenti Parochi, fiat ad instantiam hæredis scripti, aut aliorum interesse habentium: nihilominus, si isti per incuriam, illam non peterent, vel nollent, potest, imò debet fieri ad petitionem ejusdem Parochi, vel Promotoris legatorum piorum Curiæ Episcopalis ex officio; nè propter ignorantiam plebis reputantis Scripturam Parochi, absque alia publica-

blicatione validam, & probantem esse; Testatorum voluntates pereant, ut jam monui tem. 1. *annot. ad Form.* 19. *tit.* 9. *num.* 57. Ubi *num.* 24. & si praxi servanda verba fecerim: quia tamen Formulam Decreti publicationis hujusmodi invitus dare neglexi: modò hic illam reponere, & praxim ibi traditam authoritate firmare curavi.

2. Nam preter *Tusch.* quem allegavi *littera T. concl.* 109. eamdem tradit, & approbat *Oinot. super Instit.tit.* 10. *de Testam. ordin.* §.*fin.* sic inquiens = *Sine scripturâ fit Testamentum nuncupativum, quando Testator non adhibito Notario, simpliciter exprimit suam voluntatem coram testibus &c. Et quando hæres nominatus in tali Testamento vult, ut illud perpetuò probet, potest adire Magistratum illius loci, & petere, ut testes coram quibus sic est nuncupatus hæres, cum aliis, qui interesse prætendere velint citentur, in quorum præsentiâ producat hæres memoriale à privato quodam scriptum* (ecce Parochus) *voluntatem Testatoris continens, ac petat testes examinari, ut deponant, an hæc fuerit ultima voluntas Testatoris, vel si nulla fuerit scriptura ab hærede producta, testes nihilominus examinentur; & eorum depositiones deponantur ad acta Judicis, vel conficiatur super his publicum Instrumentum per quod semper ultima voluntas Testatoris probari possit.*

3. Et sic vides ex hac doctrinâ, quod propositio per me firmata *in annotat. ad dict. Form.* 19. *tit.* 10. *num.* 45. *& seqq.* nempè, quod processus istius publicationis fieri possit coram quocunque Judice Ordinario, vera est: Etenim cum appellatione Magistratus veniant Judices Ordinarii, ut probat *Marant. in sua prax. part.* 4. *in* 5. *dist. judic. num.* 49. sequitur quod etiam Judex Ecclesiasticus, & non tantum laicus, (ut asserunt contrarii) sit competens: sicuti enim insinuatio Donationis potest fieri coram quocunque Judice, etiam si Donator, & res donata non subsit illius jurisdictioni, ut dicit *Fenz. ad Stat. Urb. cap.* 150. *num.* 15. *& seqq.* ita, & publicatio testamenti privati, quæ insinuationi æquiparatur.

4. *EXAMINATISQUE CORAM NOBIS ETC.* Ponitur in Decreto hæc clausula ad demonstrandum, quod testes recepti, fuerunt legitimè examinati: Nam examinati ad perpetuam rei memoriam non probant, nisi sint examinati coram Judice, ut dixit *Rota coram Duran. decis.* 363. *num.* 7. *& seqq.* Si verò Judex, qui illos examinavit non erat competens, non solum non probarent, sed nec indicium facerent *Gratian. discept.* 674. *num.* 16. *Zuff. de legit. proc. quest.* 54. *num.* 26. Si autem nulliter essent examinati, dummodò Judex sit competens, faciunt indicium, & adminiculum *Nicol. lucubr. Can. lib.* 2. *tit.* 20. *num.* 8. Testes verò Examinati ad perpetuam, si repeti non possunt, quia sunt mortui, illorum examen probat, & substinetur *Gonzal. ad regul.* 8. *Gloss.* 9. *annot. contr. nullit. num.* 76. *Add. ad Greg. decis.* 434. *num.* 18. *Tasserin. Tribun. Regul. quæst.* 11. *art.* 2. *num.* 29. Testes demum examinati à Notario sine expressâ Judicis commissione nihil probant *Rot. coram Coccin. decis.* 182. *num.* 6. imò in criminalibus quod Examen testium Notario committi non possit, tenet expressè *Gabalin. in Glos. ad Constitut. Ægid. lib.* 4. *cap.* 21. *num.* 3.

5. *CONCORDARE REPERTO.* Hoc est in substantialibus: nam si testes, & Parochus in aliquibus circumstantiis essent discordes, & in substantiâ dispositionis testamentariæ convenirent, optimè concordarent, ad tradita per *Rot. decis.* 53. *num.* 13. *& decis.* 173. *num.* 8. *par.* 13. *recent.* Testium enim depositiones, ut reducantur ad concordiam, (nè actus destruatur) semper facienda est omnis possibilis interpretatio *Rot. coram Pen. decis.* 193. *num.* .... *& decis.* 270. *num.* 22. *part.* 7. *recen.* & præsertim in hac materiâ, in qua Judex procedit extrajudicialiter, summariè, & solâ veritate Scripturæ recognitâ.

6. Si autem aliquis testium, post depositionem coram Judice factam, illam in alio examine retractaret, standum esset primæ, & non secundæ depositioni *Gloss. in cap. per tuas verb. informare de prob. cap. cum in tua verb. in hoc casu vers. tamen si testes de test. & in cap. veniens il* 2. *verb. voluerunt eodem tit. & in cap. præterea verb. incontinenti, ubi Host. & Innoc. de test. cog. Rot. decis.* 346. *num.* 2. *part.* 1. *div. & in recen. part.* 4. *decis.* 605. *num.* 3. Et ratio est, quia quando testis jurat in secundo examine, eo ipso jam declarat se periurum, qui prius falsum juravit. Secundò quia per primam depositionem jam jus quæsitum fuit parti, vel Fisco, quod idem testis non potest amplius auferre. Tertiò denique, quia posterior depositio, semper laborat suspicione subornationis. Et hæc conclusio vera est, etiamsi testis retractaret suam depositionem in articulo mortis, quia tertio cui fuerat per primam depositionem jus quæsitum, non potest præjudicare *Cæsar. de Graff. decis.* 1. *tit. de restit. in integr. Barbos. Vot.* 16. *numer.* 82. *lib.* 2. *Graff. cons. lib.* 5. *de adult. & stup. cons.* 1. *num.* 25.

7. Excipitur tamen primò, nisi testis incontinenti dictum suum corrigat, quia si corrigat ex intervallo subornatus præsumitur *Farinace. quæst.* 66. *num.* 127. vel nisi posteà ex intervallo probabilissimam rationem afferat sui erroris, aut tam integræ fidei persona sit, ut ipsi credi debeat asserenti fuisse deceptum, aut facti oblitum, modò correctio fiat ante publicationem testium.

8. Excipitur etiam secundò, nisi prior depositio extrà torturam spontè facta sit: posterior verò in torturâ, tunc enim posterior depositio præfertur: si simus in personis, quibus sine torturâ, fides non adhibetur,

tur, quales sunt viles, criminosi, infames; a ii enim indebitè torquerentur.

9. Excipitur tertiò, nisi posterius dictum testis, manifestis conjecturis, & præsumptionibus sit adminiculatum, & conjunctum, adeòut non levitate, aut odio, non prece, aut pretio, sed justâ omninò ex causâ, testimonium correxisse appareat; tunc enim illi præfertur, sic limitant *Pirhing. in jus Can. lib. 2. tit. 20. sect. 3. §. 5. num. 159. & seqq. & Passerin. Trib. Regul. quæst. 14. art. 4. per tot.* ubi alias limitationes affert.

10. *ETIAM PER PROCLAMA*. In publicatione faciendâ Testamenti privati de quo agimus; interesse habentes si certi sunt; legitimo modo citari debent, cœteri verò incerti per proclama ut docet *Marant. in prax. part. 6. de citat. num.* 109. At non sunt citandi neque vocandi tanquam pars, seù tanquam rei pro introductione judicii, aut contestatione litis, sed solummodò citatione generali, *ut compareant quatenus sua putaverint interesse*, & si compareant, tunc comparent tanquam actores, & eorum comparitio dicitur voluntaria, & non necessaria, ut per doctrinam *Baldi in l. testamenta omnia Cod. de testam.* tenet idem *Marant. d. prax. part. 4. dist. 7. num. 62. Tondut. de prævent. part. 1. cap. 20. num.* 15. Ideòque si opponerent, aut exciperent contra publicationem faciendam, eorum exceptiones essent rejiciendæ, & reservandæ ad judicium ordinarium coram suo Judice: neque à pronuncia publicationis daretur appellatio, *Marant. d. prax. part. 6. de appellat. num.* 322.

11. *INTERESSE HABENTIBUS*. Regulariter loquendo, interesse habentes, sunt Parentes, & liberi, qui dicuntur hæredes necessarii, & his deficientibus, cœteri consanguinei Testatoris in gradu ab intestato successibiles, qui jus habere possunt in hæreditate defuncti. His autem, an testator, (si pauperes sunt) teneatur in foro conscientiæ hæreditatem relinquere? *Navar. in manual. confes. cap. 26. numer. 36. circa finem*, sic respondet = *Quod verò aliqui dicunt Testatorem qui nec Parentes, nec liberos, qui sunt necessarii hæredes, habet, teneri ad relinquenda bona Cognatis pauperibus, nisi mali, & indigni sint, limitandum est, ut intelligatur de Cognatis extremè egentibus, quibus nullus alius proximior Cognatus est, qui eos alere possit, & velit; quia nulla lex naturalis, Divina, vel humana ad plus de præcepto obligat &c.* Et ratio est quia ubi non est debitum legale, non est, quod restituatur, & cui nihil juris est, nihil juris aufertur, quia privatio præsupponit habitum: est enim fortè debitum morale, & antidorale: maximè quando personæ propinquæ non sunt multum conjunctæ, quarum cura specialis nobis non immineat, & si magnam necessitatem non patiantur *D. Thom. 2. 2. part. 1. quæst. 32. artic. 9. in resp. ad 1.*

12. Haberet quoque interesse Cameræ Apostolica, si ageretur de Testamento Religiosi Apostatæ, & extra Claustra vagantis: quia bona omnia acquisita per Apostatas sive per illicitam negociationem, sive per aliud exercitium, aut alio jure ipsis delata, pertinent ad Spolia favore dictæ Cameræ, vigore Constitut. Gregor. XIII. la 43. *Bullar. tom. 2.* dummodò tamen extrà Religionem decedant si enim ad illam reverterentur, cum sint verè Religiosi, bona acquisita bonis Religionis incorporari deberent, ut tradit *Pasqualig. addit. ad contr. Lauret. de franc. part. 1. num.* 1095.

13. Item haberent interesse Hospitale, sive Domus Ospitalarium Sancti Spiritus in Saxia Urbis, & cœtera Nosocomia hujus instituti, si ageretur de Testamento alicujus Professi ejusdem Ordinis: quia licet hujusmodi Religiosi sint capaces retinendi, administrandi, & etiam per actus inter vivos in pios, & religiosos usus convertendi fructus Beneficiorum Ordinis, ipsis collatorum, ut ostendi *tom. 1. in Appendic. annot. ad Const. Urb. VIII. 267. num. 11. 13. & 14. pag.* 292. nihilominus per actum ultimæ voluntatis de illis, ac aliis bonis, nec disponere, nec Testamentum condere possunt, quamvis licentia Præceptoris, seù Commendatoris Domus intercederet, prout expresse prohibuit *Sac. Congr. Visitationis Apostolicæ sub die 19. Jan. 1696. Decreto 5.* & approbavit *Congreg. Particularis quinque Cardinalium in* d. causa super eorum votis deputator. *die 25. Julii ejusd. anni.*

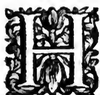
Testamenti Episcopi pro Animâ defuncti ab intestato.

FORMULA XVII.

SUMMARIUM.

1. *Qui habet Indultum testandi* omissâ omni solemnitate, *potest testare per simplicem schedulam absque testibus.*
2. *Infirmi Hospitalium possunt liberè disponere de rebus suis.*
3. *Consuetudo condendi Testamentum per Episcopum pro animâ defuncti ab intestato, est servanda cum conditionibus præscriptis à Sac. Congregat. & affertur Decretum num. 5.*
6. *Terminus ad exequendam Episcopi dispositionem pro animâ defuncti debet esse congruus.*
7. *Commissarii Fabricæ S. Petri de Urbe non possunt se ingerere in executione legatorum piorum, ubi Episcopus prævenit, vel est executor specialiter deputatus, & num. 8.*
9. *Testes de obitu alicujus possunt recipi, & examinari per Judicem ex officio.*
10. *Confessio facta in articulo mortis, an & quando probet ostenditur.*
11. *Clericus decedens ab intestato, sine hærede, Episcopus erit hæres, non autem Fiscus laicalis.*

Haven-

HAVENDOCI riferito N. Paroco della Chiesa N. di questa Città di N. che sotto li . . . del corrente Mese sia morto N. *senza haver fatto Testamento*, ò altra disposizione à prò, & in suffraggio della propria Anima, e volendo Noi *secondo il lodevole costume, e consuetudine* di questa nostra Diocesi supplire à questa mancanza, affinche l'Anima di detto defonto venga suffragata, & havendo ben considerato la qualità della persona, il valore dell'Eredità, sentito il di lui Erede ab intestato: invocato il nome del Signore Dio, disponiamo in nome di lui nel modo sequente.

Che N. Erede ab intestato, oltre le spese del funerale, sia tenuto, & obligato, si come Noi l'obligamo erogare degl'effetti di detta Eredità scudi cento moneta nelle sequenti opere pie per suffragio dell'Anima di detto N. *nel termine di giorni* ———————)

Per Messe basse da celebrarsi coll'elemosina manuale nelle Chiese da eleggersi da detto Erede ———————————————————)

Per elemosine di pane al Convento de' PP. N. ——————————)

Per un Calice, Patena, Pianeta di diversi colori alla Chiesa di N. —————)

Per provedimento di biancherie all'Ospidale N. ———————————)

E questo diciamo, e vogliamo, che sia il Testamento di d. N. defonto à favore di pia, causa c'habbia il suo pieno effetto, ed esecuzione *come s'egli stesso* di sua propria bocca, *havesse così ordinato*, e disposto in ogni modo migliore.

N. Vescovo N.

Præsens Testamentum fuit publicatum die . . . Mensis . . . anni . . . . præsentibus N. N., & N. N. testibus, & die. . . . fuit intimatum N. Hæredi ab intestato relictâ in ejus manibus copiâ, ut ex relatione Cursoris de quâ in actis.

Ita est N. Cancellarius Curiæ Episcop. N.

ADNOTATIONES.

1. *SENZA HAVER FATTO TESTAMENTO*. Qui habet indultum testandi à Papa cum clausulâ *omissâ omni solemnitate*, si disponat per simplicem Schedulam absque testibus, non dicitur decessisse sine Testamento: nam Schedula hujusmodi staret loco validi testamenti etiam sine testibus, quia testes de jure gentium requiruntur pro formâ probatoriâ, & sic cum cœteræ solemnitates requirantur de jure civili positivo, bene potuit Pontifex dispensare reducendo rem ad terminos juris naturæ: adeò ut sola veritatis naturalis probatio sufficiat: prout contingit in Indultis Cardinalium de quibus *Card. de Luc. de testament. disc. 7., & 8.* secus si Indultum talem clausulam, seù dispensationem non haberet: quia tunc facultas testandi remaneret sub dispositione juris, & testes omnino adhibendi essent, ut distinguit *Altogr. consult. 15. n. 4. 10., & 27.*, vel Testamentum esset conditum ante obtentam licentiam, quia tunc esset invalidum *Ricc. in prax. part. 3. resol. 302. n. 5.*

2. Si autem defunctus intestatus obijsset in aliquo Hospitali, sivè sæcularium, sivè Regularium, puta PP. S. Jo. Dei adhuc Episcopus posset pro illius Anima testamentum condere: quia infirmi, qui ibidem detinentur, liberè disponere valent de rebus suis, & quatenus non disponant, hæreditas transit ad conjunctos, nisi constaret de contrariâ Consuetudine legitimè præscriptâ, ut respondit *Sac. Congr. Concilii in Pragben. 8. Maii 1682. lib. 32. fol. 133.*

3. *SECONDO IL LODEVOLE COSTUME, E CONSUETUDINE*. Consuetudinem vigentem in aliquibus Regni Neapolitani Provinciis, condendi Testamentum ab Episcopis pro Animabus defunctorum ab intestato, fuisse olim, & usque *sub die 7. Junii* 1594. in una *Nucerina Paganorum à* Sac. Congr. Episc. approbatam, jam constat, sequentibus tamen modificationibus *Primo che si faccia con paterna discrezione considerando la qualità della persona, facoltà, famiglia, & esercizio. Secondo, che gli Heredi medesimi eseguischino la dispositione predetta, non usando la forza, se la mora non sarà colpevole. Terzo l'applicazione si facci à quei luoghi, & usi pii, à quali verisimilmente il Defonto havesse maggior' inclinazione, e divozione. Quarto, che il Vescovo, ò suoi Offiziali in qualunque modo non ricevano alcuna cosa per tali disposizioni nè meno per ragione di quarta.*

4. Verum quia lapsu temporis in conficiendis hujusmodi testamentis, abusus irrepserant, & Episcopi illarum partium, præfatis conditionibus non servatis cum gravamine subditorum, facultate abutebantur, ad tollendos recursus, eadem Sac. Congregatio Papâ jubente, Decreto generali omnibus Episcopis illius Regni (per Nuncium Apostolicum transmisso) conditiones per antiqua Decreta præscriptas (sub pœnis in eo contentis) in hunc qui sequitur modum, iterum servandas esse mandavit.

5. *Die* 19. *Augusti* 1678. Napoli al Nun- „ zio Apostolico Circa li Testamenti, ancor-

„che

„ che da questa Congregazione de' Vescovi „ e Regolari sia stata più volte ammessa l'antica, e pia consuetudine introdotta in alcune Diocesi di fare il testamento ad pias causas, volgarmente chiamato il Testamento dell'Anima per quelli, che muojono intestati, hà però sempre la medesima in occasione d'eccessività prescritte agl'Ordinarii diverse forme, e condizioni: ma sentendosi di continuo nuove doglianze per diversi abusi, che sequono in tal materia, la Santità di Nostro Signore in congiuntura di ricorso fatto alla medesima per la Diocesi di Frigento, hà rescritto à questa Sac. Congregazione, che con particolare applicazione proveda sì in questa Diocesi, come nell'altre, onde à relazione del Sig. Card. Casanatte per rimediare ad ogni abuso, questi Eminentissimi Signori Cardinali miei Colleghi reassumendo gli ordini altre volte dati, e le condizioni apposte in materia di detti Testamenti ad pias causas, & aggiungendovi le infrascritte pene per l'osservanza più esatta di dette condizioni, mi hanno comandato di scrivere à V. S. che transmetta copia autentica di questa lettera à tutti gl' Ordinarii sogetti à cotesta Nunziatura, essendo anche tale la mente di S. Beat. con la approvazione della quale si è venuto alle risoluzioni seguenti.

E primieramente, per causa del pagamento di dette pie disposizioni, ò Testamento dell'Anima, non si ritardi dagl'Ordinarii, ò Parochi la sepoltura de' Cadaveri, ancorche gl'Eredi del morto intestato espressamente contradicessero, ma prontamente detti Cadaveri si sepeliscano, senza aspettarsi, nè il pagamento, nè la promessa, ò sicurtà di pagare, e ciò sotto pena della sospensione à Divinis da incorrersi ipso facto, riservata à questa Sac. Congregazione l'assoluzione, senz' altra sentenza ò Decreto.

Secondo, che sotto la medema pena di sospensione come sopra gli Ordinarii non prendano minima parte di dette pie disposizioni, ò Testamenti dell' Anima, nè per se, nè per le loro Curie, & Officiali, ancorche le pretendessero sotto titolo di Quarta Canonica, ò della fabrica della Chiesa, ma tutto si spenda intieramente per suffragio dell' Anima del morto intestato in tante Messe, & opere pie in conformità della divozione, che hà mostrato in vita l'istesso defonto intestato. Anzi ne anco prendano emolumento alcuno, per la sentenza ò Decreto condannatoria, ò assolutoria degl'Eredi, tanto per l'Eredità de i morti intestati, quanti de i morti testati.

Terzo, che nel far detti Testamenti ad pias causas, si habbia riguardo dagl'Ordinarii con paterna discrezzione à disporre di poca quantità, che non ecceda la vigesima parte del valore di tutta l'Eredità, detratti tutti i debiti Ereditarii; anzi non ecceda mai la somma di cento Scudi, ò ducati, ancorche l'Eredità arrivasse al valore di ventimila scudi.

Quarto, che tutto si faccia col conseglio degl'Eredi caritativamente, e con espressione di tante Messe, e tali opere pie.

Quinto, che per gl'intestabili, che muojono senza Patrimonio, non si esigga cosa veruna.

Sesto, che s'intendono gl'Ordinarii esser quelli nella Diocesi de' quali muojono gl' intestati, non dove sono gli beni Ereditarii, ò sono nati, ò habitano gl' Eredi.

Settimo, che doveranno li medesimi Ordinarii dar tutte queste notizie à loro Parochi, acciochè non sia mai luogo à scusa d'ignoranza, e resti puntualmente adempita la Santa mente di N. S., e delle EE. loro. Tanto dunque esequisca &c.

6. *NEL TERMINE DI GIORNI...* Tempus præscribendum Hæredi ad exequendas Episcopi testantis ordinationes, debet correspondere qualitati, & naturæ operum piorum injunctorum, quò commodè, & discretè adimpleri possint; ac indè etiam dignosci, an mora in exequendo sit culpabilis nec nè, ad hoc ut Episcopus vi illum compellere valeat, juxtà unam ex conditionibus antiqui Decreti mox supra relati: Unde non tantum dies aliquot; sed, & plures menses assignandi erunt pro exequutione, si opus pium injunctum id exigat, & requirat.

7. Neque de horum piorum operum implemento cognoscunt Commissarii Fabricæ S. Petri de Urbe: tùm quia in causis in quibus Episcopi eos præveniunt, non possunt Officiales isti illas præcipere, per ea quæ dixi *in Appendic. tom. 1. annot. ad Const. Urb. VIII. de largit. muner. n. 19., & seqq. pag. 293.*, & sentire respondit Sac. Congr. Concilii, in qua propositis Dubiis.

I. *An Commissarius R. Fabricæ S. Petri possit recognoscere an sint adimplenda legata post visitationem Episcopi, cognito per eum fuisse executioni demandata?*

II. *An exhibitâ quietantiâ per eos, qui gravati sunt solvere legata pia, seu alia scriptura per quam probetur satisfactio coram Commissario Fabricæ, teneatur aliquid solvere pro exhibitione, seu Decreto quod Commissarius de sua voluntate vult interponere, ne amplius d. exhibens molestetur, nullâ factâ instantia per exhibitorem?*

III. *An iidem Subditi teneantur pluries in anno, quoties requisiti sint, submittere se jurisdictio-*

dictioni prædictorum Commissariorum, vel semel in anno? Die 22. Iunii 1624. prodiit resolutio sequens.

Congreg. Concilii, quo

Ad 1. visa est sentire, quotiescunque Commissario legitimè constiterit Episcopum exigisse rationes piorum legatorum, ac pronunciasse onera fuisse adimpleta, nequaquam licere Commissario; sed nec pendente cognitione coram Ordinario, qui in causa prævenit, præripere, ac sibi vindicare.

Ad 2. idem visa est sentire pro hujusmodi Decreto absolutionis, ac liberationis, nihil prorsus esse Commissario persolvendum.

Ad 3. inclinavit pluries in anno, quando opus fuerit licere rationes exigere.

Verum de his censuit nihil esse decernendum nisi auditâ Congregatione Fabricæ lib. 44. decr. seù posit. pag. 320.

8. Tum quia cum hic Episcopus non solum sit Executor à jure datus, verum etiam à consuetudine Diœcesis, (quæ vim legis municipalis habet) specialiter ad hoc electus reperiatur, silere debet officium Commissariorum, nisi daretur supina negligentia, aut malitia ejusdem Episcopi ad tradita per *Pignatell. cons. 69. num. 1. tom. 6.* quo casu nihil prorsus pro se, nihilque pro Fabricâ retinere minimè possent, sed totum in suffragium Animæ Defuncti, ad formam dispositionis factæ ab Episcopo, applicare tenerentur, juxtà præscripta in relato Decreto a Papa approbato.

9. *DEL DETTO N. DEFONTO.* Si defunctus extra locum domicilii decessisset, & de obitu per fidem Parochi non constaret; nemoque alius de obitu Episcopo notitiam deferret, tunc orta fama, deberet ad instantiam Promotoris fiscalis, informationem capi mandare: quia testes super obitu alicujus, possunt recipi à Judice ex officio, etiam parte non auditâ, nec citatâ *Felin. in cap. 1. ut lit. contest. §. porrò* quem refert, & sequitur *Marant. in repetit. text. in l. is potest ff. de acquir. hæredit. num. 182.*

10. *COME S'EGLI STESSO HAVESSE COSI' ORDINATO.* Quid si defunctus, qui non concedit Testamentum, fecisset in articulo mortis aliquam confessionem pro exoneratione conscientiæ? an inquam probaret, & esset attendenda? Et videtur distinguendum: aut Defunctus fassus fuit depositum, pignus, debitum pro malè ablatis, vel contractum læsivum, aut usurarium, & tunc confessionem de æquitate probare, habere privilegium piæ causæ, & obligare hæredem, etiamsi alia non concurrant adminicula tenent *Tondut. quæst. benefic. tom. 1. cap. 108. num. 19. Rot. coram Coccin. decis. 2242. n. 19.* ubi quod talis confessio æquiparetur dispositioni factæ ad favorem Animæ, & causæ piæ: aut fassus fuit falsum in aliquo examine deposuisse, vel tanquam denunciator rei occultæ, seù impedimenti testificetur, & tunc contra tertium, si confessio aliundè non probetur nihil afficit, quia non cuilibet asserenti (licet agat in extremis) est fides præstanda, cum non omnis moriens justus credatur *Grass. lib. 5. consil. tit. de adulter. & stup. cons. 1. nu. 23. 24. & 25. & decis. aur. par 1. lib. 2. cap. 132. num. 34.* nisi concurrerent aliæ urgentes conjecturæ ex quibus Judex inducatur ad sic credendum *Vulpin. succ. Farinac. par. 5. quæst. 46. num. 2. & trib. seqq.*

11. Si autem aliquis Presbyter absque Testamento, & absque hærede decederet, tunc Episcopus esset hæres, non autem Fiscus laicalis, ad effectum tamen disponendi juxtà regulas canonicas, ut respondit Sacr. Congreg. Immunit. in Burgi S. Donnini *26. Augusti 1669. lib. 1. decis. Altov. pag. 390.* idest juxtà præscriptum *Canon. Episcopus 23. præcipimus 24. & c. res Ecclesiæ 26. 12. quæst. 1.* Nam licet Episcopi habeant Fiscum *Bellett. disq. cleric. par. 1. de bon. cleric. §. 14. num. 8.* non tamen ut sibi bona confiscata approprient, sed ut in usum Ecclesiæ, & pauperum distribuant *Bellett. ibi num. 2.* ubi concordantes.

Instructio Processus super Cultu, fama Sanctitatis, & miraculorum Servi Dei coram Ordinario construendi.

FORMULA XVIII.

SUMMARIUM.

1. *Episcopi in eorum Diœcesi auctoritate ordinariâ conficere possunt Processus super virtutibus, & miraculis Servorum Dei.*
2. *Datur instructio pro compilatione processus usque ad num. 20.*
3. *Referuntur Decreta servanda in fabricatione Processuum Servorum Dei, usque ad n. 42.*
43. *Christus habuit testes de vera humanitate, vera Divinitate, vera passione, vera resurrectione.*

1. Archiepiscopi, & Episcopi in eorum Diœcesibus possunt aucthoritate propriâ ordinariâ conficere Processus super Vitâ, & miraculis illius de cujus Beatificatione, & Sanctificatione agitur, vel alteri committere vices suas, servatis tamen (ad hoc ut sint relevantes) quæ præscribuntur in Decretis generali-

ralibus Urbani VIII. ac aliis Sac. Congregat. Rituum inferius dandis *Cantelor de Canoniz. Sanctor. cap.25. num 1. & per tot.* Undè poterit dirigi Processus hoc modo videlicet.

2. Compareat in primis coram Episcopo Procurator legitimus, habens ad hunc effectum speciale Mandatum Procuræ illius, qui Postulatoris figuram facit, ac mediante supplici libello instet ad constructionem Processus deveniri: Episcopus valens de per se nogocium peragere, prout exoptant litteræ circulares in dictis Decretis generalibus insertæ sub pag.58. annuere poterit instantiæ, & propterea deputare Promotorem Fiscalem, qui semper in quolibet actu citari debet; eligat Notarium Apostolicum, qui acta conscribat, & Cursorem, seù Cursores, qui Citationes, intimationes, aut monitoria exequantur: destinabit locum Sacrum locum loci pro Testium juramentis, & depositionibus recipiendis, ac pro aliis peragendis, reservata facultate variandi; destinabit dies, & horas Audientiarum, & tandem mandabit pro die, & hora sibi bene visa, citari dictum Promotorem Fiscalem, ad dicendum contra hujusmodi suum rescriptum, seù Decretum, & ad videndum per ipsum Illustrissimum,& Reverendissimum Dominum, & alios ut supra deputatos, juramentum præstari, nec non ad illud simili modo præstandum juxtà formam Decretorum novissimorum: Et de hoc primo actu prorsus extrajudiciali celebrabitur Instrumentum per aliquem Notarium eidem Episcopo benevisum, qui deinde illum pro ut infra consignare debebit Notario Deputato.

3. Si verò Episcopus fuerit impeditus, Processum committere poterit ejus Vicario Generali, sive alteri Personæ idoneæ in Ecclesiasticâ Dignitate constitutæ adjungendo illi duos alios Conjudices ad formam prædictarum litterarum circularium.

4. Adveniente verò die, & horâ supradictæ citationis, & omnibus in loco destinato comparentibus, Procurator citationem reproducendo, Decretum, sive rescriptum producet, ac instabit pro dicti processus Constructione. Tunc primo loco Episcopus iterum se offerendo promptum ad ulteriora procedere, jurabit de fideliter suo munere complendo, ac de secretum servando juxtà formulam traditam *tom.1. tit.7. form. XI.* subindeque mandabit simili modo jurari per Promotorem, & Notarium Deputatum, nec non etiam per Cursores (& quo ad istos dumtaxat de fideliter exercendo eorum munus) & unusquisque tale Juramentum præstabit.

5. Postmodum Promotor protestabitur ad versus instantiam Procuratoris nihil fieri, nisi eo in quolibet actu citato, jurato de calumnia, servatisque tùm de Jure, tùm juxtà dispositionem Decretorum generalium, & novissimorum Sac. Congreg. Rit. servandis. Et illicò Episcopus declarabit se Judicem competentem, mandabit ad ulteriora procedi, & injunget Procuratori ut juret de calumnia (qui statim jurabit), & mandabit antedicto primo Notario, quod aliud Instrumentum publicum de hoc etiam secundo actu faciat, ac utrunque deinde consignet Notario deputato, & de consignatione ipsa statim facienda fides apparebit. Et tali methodo procedi quoque poterit mutatis mutandis, etiam in casu delegationis ut supra.

6. Fiet deinde pro alio die, & hora citatio ad dicendum contra jura, & in illius termino fiet reproductio duorum præcedentium actorum, nec non productio mandati Procuræ, litterarumque patentium, sive Privilegiorum Promotoratus D. Promotoris deputati, & respectivè Notariatus Apostolici Electi (At si procedatur per viam delegationis ut supra, litterarum quaque Patentium, & Privilegiorum probantium qualitates tùm Judicis Delegati, tùm Adjunctorum) Promotor autem faciet suam consuetam protestationem, quæ nunquam prætermitti debet in quolibet actu, & per Judicem, seù Judices, fiet consuetum Decretum admissionis.

7. Pro altera verò die, & hora cum solita citatione, Promotorisque protestatione fiat productio Articulorum, super quibus erunt examinandi Testes, ac eorundem Testium inductio: Advertendo quod in protestatione Promotoris addatur, quod ad examen non deveniatur, nisi dato sibi congruo termino ad conficiendum Interrogatoria, & nisi cum interventu sui: Atque Judex, seù Judices Articulos admittet, seù admittent, mandabit sivè mandabunt citati Testes ad jurandum, & præfiget, seù præfigent terminum ad dandum Interrogatoria.

8. Articulabitur primo loco Sanctitas Vitæ d. N. successivè fama Sanctitatis, Virtutum, & Miraculorum; Populorum devotio, & cultus per tempus antiquum, distinguendo unam speciem ab altera, per distinctos Articulos.

9. Pro altera die citabitur Promotor ad videndum jurare Testes, & ad illos successivè videndum examinari pro diebus, & horis intimandis, ac insimul citabuntur ipsi Testes inducti ad se subjiciendum examini: Et adveniente die Procurator instabit pro delatione juramenti, Promotor faciet suam solitam protestationem, ac D. Judex, seù Judices decernet, seù decernent Testibus juramentum deferri, & eos examinari ut supra; Et in executionem hujus Decreti, Testes unus post alium jurabunt juxtà formam datam *tom. 1. tit.7. form. XII.*

10. Post hæc deveniendum erit ad eorundem Testium examen, prævià semper intimatione Promotoris, & cum illius interventu ac præsentiâ, sub diebus, & horis, ac in loco

loco, & loco loci destinatis. Promotor autem ante primam sessionem producet Interrogatoria clausa, & sigillata cum protestatione, quod non aperiantur, nisi in actu examinis, & quod in fine cujuslibet sessionis unâ cum depositionibus receptis claudantur, & ita practicabitur usque ad finem examinis Testium inducendorum, ita ut semper intercedat intimatio Promotoris, ejus protestatio, & præsentia, in qualibet sessione appareat de aperitione Interrogatoriorum, & processus: iteretur Testi juramentum: quilibet examinetur prius super Interrogatoriis, & deinde super Articulis. In fine cujuslibet sessionis Testis se subscribat, ac post eum Judex, seù Judices, Promotor, & Notarius, ita continuabitur usque ad finem.

11. Concluso autem examine Testium pro parte Procuratoris Causæ inductorum. examinabuntur ex Officio saltem alii duo Testes, juxtà præscriptum in Decretis novissimis Sac. Congreg. Rituum de quibus infra, eisdem methodo, & ordine præmissis recipiendis.

12. Post conclusionem Processus examinis Testium, deveniri poterit ad compulsionem, & extractionem scripturarum, librorum, inscriptionum. Historiarum, & partitarum ad causam facientium, prout monui in *annot. ad Form. Edicti de Imagin. & sac. rer. vener. n.* 6. observando quod hujusmodi compulsiones, & extractiones fiant semper præviis citationibus, Decretis, & monitoriis contra Archivistas, & cœteros Scripturas compulsandas custodientes horis destinatis, cum accessu formali Judicum, & interventu Promotoris, cum diligenti descriptione Archivii, loci, & libri, ex quibus facienda est extractio, & compulsatio.

13. Et quatenus scripturæ, documenta, libri, Imagines, characteres sint antiqua, adhibeantur etiam in eodem actu extractionis Periti, qui præviis debitis citationibus, Decretis, juramentis, aliisque solemnitatibus, juxtà eorum peritiam recognoscant, describant, & referant: de quorum Peritorum qualitate, debet in Processu apparere justificatio, vel per testes, vel per aliud opportunum documentum.

14. Erit deinde præviis citationibus, & Decretis, ac cum interventu supradictorum facienda visitatio Sepulchri in quo conditum est Corpus Beatificandi: ac Imagines illius fortè in aliquo loco expositæ, vel adsunt ejus Reliquiæ, vel Tabellæ, & diligenter omnia exactè describentur, adhibitis prout qualitas negocii, & rei exegerit Testibus, vel Peritis, & in Processu dirigantur.

15. His peractis, si videbitur ex Processu jam constructo resultare probationem cultus immemorabilis plenam, tunc servatis terminis substantialibus, & facta omnium actorum reproductione, poterit à D. Judice, sivè Judicibus ad Sententiæ prolationem deveniri, in qua declarandum erit constare de culto ab immemorabili præstito Beato N. & casu excepto in Decretis SS. Inquisitioni, ac propterea eis non fuisse contraventum.

16. Si verò agatur de aliquo Servo Dei recenter defuncto, qui cultum publicum non habeat; sed de ejus vitæ Sanctitate, virtutibus, & Miraculis inquiratur juxtà formam præscriptam in litteris circularibus (de quibus infra), tunc completo Processu, construendus erit alius processus sejunctim super non cultu Servi Dei: examinatisque testibus ser. ser. ut supra, & facta per Judicem, seù Judices Visitatione Sepulchri præviâ intimatione Promotoris, ac in faciem loci examinatis aliis Testibus tùm à Postulatore inductis, tùm ex Officio receptis, constitoque ad illius Sepulchrum, non adfuisse, neque adesse Tabellas, seù Imagines, sive ex quavis materia fictas, neque lampades, sivè alia quæcunque lumina, neque alibi ejus Imagines cum Diademate, laureolis, aliisque signis cultum, & venerationem præseferentibus: tunc ser. ser. ut supra pronunciandum erit à Judice, seù Judicibus, non fuisse nec esse contraventum dd. Decretis, imò paritum, & satisfactum.

17. Lata Sententia Procurator Causæ instabit pro transumptatione Processus, petendo ut ad hunc effectum eligatur Scriptor, qui illum seù illos transcribat, & præmissa citatione Promotoris, Judex, seù Judices decernet, seù decernent transumptari, & postea eligant Scriptorem, qui antequam ei consignetur Processus ad transcribendum, citato, & præsente Promotore jurare debebit, tàm de fideliter explendo munere suo, quam etiam de servando secretum: posteà citato pariter Promotore, & prævio Decreto eidem Scriptori consignabitur, seù consignabuntur processus ad transcribendum.

18. Transumptatione verò finitâ, prævia itidem citatione Promotoris, decernenda erit ejusdem transumpti collatio, & ausculatio cum originali. Ad hunc effectum citato iterum Promotore per Decretum erit deputandus alius Notarius, qui cum Notario Causæ collationem, & ausculationem faciat, & decernendus erit locus, dies, & hora pro ea peragenda, & deinde exacto prius modo quo supra etiam ab isto Notario juramento de fideliter explendo munere suo, & secretum servando, dicto Promotore citato, & assistente, coram ipso Judice, seù Judicibus in loco diebus, & horis destinatis fiet, & proficietur collatio, & ausculatio: quâ perfectâ, citato denuò Promotore, Judex, seù Judices Decreto declarabunt ritè, & rectè factam, & hoc etiam testabuntur in eodem processu iidem Notarii.

19. Ulti-

19. Ultimo loco Procurator Causæ instabit destinari Portitorem, qui processum ipsum seù processus sic transumptatum, seù transumptatos ad Urbem, & ad Sac. Congreg. clausum, & sigillatum, seù sigillatos deferat, & prævia citatione Promotoris destinato, recipietur ab eodem Juramento de fideliter explendo munus suum, & deinde subscripto Processu à Judice, sivè Judicibus, Promotore, & Notario, eoque debitâ legalitate munito, claudatur, & obsignetur sigillis eorundem, ac Portitoris per actum publicum desuper involucro celebrandum, & consignetur, ut ad Sac. Congreg. deferatur. Quo mediante Processu introducetur causa, & successivè examinabitur in ead. Congregatione validitas, & justitia sententiæ Ordinarii super cultu immemorabili: vel super relevantiâ probationum famæ Sanctitatis Servi Dei.

20. Hæc accipe pro regulâ, & Instructione generica: si autem cupias magis specificam illam habere, consulas *Matt. de canoniz. Sanctor. part. 5. cap. 5. per tot.* ubi invenies formulas citationum, Articulorum, visitationum locorum, descriptionem Sepulchri, & Sententiarum per extensum: ego enim hic Amanuensis personam non assumo.

DECRETA

Sanctissimæ Inquisitionis edita sub die 13. Martii, & 2. Octobris 1625. pag. 2. 3. 4. 5. & 6.

21. CUM Sanctiss. D. N. D. Urbanus Divinâ Providentiâ Papa VIII. die 13. Martii 1625. Decretum ediderit infrascripti tenoris, videlicet.

„ Sanctiss. D. N. sollicitè animadvertens „ abusus, qui irrepserunt, & quotidie irrepere non cessant in colendis quibusdam „ cum Sanctitatis, aut Martyrii famâ, vel „ opinione defunctis, qui etsi neque Canonizzationis, neque Beatificationis honore „ insigniti sint ab Apostolicâ Sede, eorum „ tamen Imagines in Oratoriis, atque Ecclesiis, aliisque locis publicis, ac etiam privatis, cum laureolis, aut radiis, seù splendoribus, proponuntur miracula, & revelationes, aliaque beneficia à Deo per eorum intercessiones accepta, in libris rerum „ ab ipsis gestarum enarrantur, & ad illorum Sepulchra, Tabellæ, Imagines, & „ res aliæ ad beneficia accepta testificanda, „ & lampades, & alia lumina apponuntur. „ Volensque proinde hujusmodi abusibus „ pro debito Officii pastoralis occurrere, re „ etiam cum Illustriss. & Reverendiss. DD. „ Cardinalibus contra hæreticam pravitatem „ in Universâ Republicâ Christianâ Generalibus Inquisitoribus, communicatâ, & maturè consideratâ, ac discussâ, declaravit, „ statuit, & decrevit, nè quorumvis hominum cum Sanctitatis, seù Martyrii fama „ (Quantuncumque illa sit) defunctorum „ Imagines, aliaque prædicta, & quodcumque aliud, venerationem, & cultum præseferens, & indicans, in Oratoriis, aut locis „ publicis, seù privatis, vel Ecclesiis tam Sæcularibus, quàm Regularibus cujuscumque „ Religionis, Ordinis, Instituti, Congregationis, aut Societatis apponantur, antequam ab Apostolicâ Sede canonizzentur, „ aut Beati declarentur, & (si quæ appositæ „ sunt) amoveantur, prout eas statim amoveri mandavit.

22. Ac pariter imprimi de cœtero inhibuit libros, eorundem hominum, qui Sanctitatis, sive Martyrii famâ, vel opinione (ut præfertur) celebres, & vita migraverint, gesta, miracula, vel revelationes, seù quæcunque beneficia, tanquam eorum intercessionibus à Deo accepta continentes, sine recognitione; atque approbatione Ordinarii, qui in iis recognoscendis, Theologos, aliosque pios, ac doctos Viros in consilium adhibeat, & nè deinde fraus, aut error, aut aliquid novum, ac inordinatum in re tàm gravi committatur, negocium instructum ad Sedem Apostolicam transmittat, ejusque responsum expectet. Revelationes verò, & miracula, aliaque beneficia supradicta, quæ in libris horum hominum vita, & gesta continentibus, hactenus sine recognitione, atque approbatione hujusmodi impressa sunt, nullo modo approbata censeri vult, mandatque sua Sanctitas.

23. Ad horum hominum Sepulchra vetuit etiam, ac inhibuit, tabellas, atque Imagines ex cera, aut argento, seù ex alia quacunque materia, tàm pictas, quam fictas, atque exculptas appendi, seù affigi, & lampades, sive alia quæcunque lumina accendi sine recognitione ab Ordinario omninò prout supra facienda, Sedique Apostolicæ referenda, ac probanda.

24. Declarans quod per suprascripta præjudicare in aliquo non vult, neque intendit iis, qui aut per communem Ecclesiæ consensum, vel immemorabilem temporis cursum, aut per Patrum, Virorumque Sanctorum scripta, vel longissimi temporis scientia, ac tolerantia Sedis Apostolicæ, vel Ordinarii coluntur.

25. Ut autem præmissa diligentius observentur. Universis, & singulis, tam Ordinariis, quam hæreticæ pravitatis Inquisitoribus districtè præcipit, ut in sua quisque Diœcesi, vel Provinciâ sedulò pervigilet, nè sine approbationibus prædictis, Imagines cum memoratis signis exponantur, aut miracula revela-

velationes, ac beneficia prædicta publicentur, aliave contra superius disposita fiant. Transgressores verò, si Regulares fuerint privationis suorum Officiorum, ac vocis activæ, & passivæ, nec non, & suspensionis à Divinis: Si verò Clerici Sæculares, privationis pariter suorum Officiorum, suspensionis à Divinis, & ab administratione Sacramentorum, executioneque suorum Ordinum respectivè, aliisque arbitrio prædictorum Ordinariorum, seu Inquisitorum pro modo culpæ infligendis plectendo. Qui autem libros impresserint, aut Imagines pinxerint, sculpserint, seù quo quomodo effinxerint, vel formaverint, cœterique Artifices circa præmissa qualitercunque delinquentes prædicta omnia amittant, & insuper pecuniariis, aliisque etiam corporalibus pœnis, juxtà criminis gravitatem, eorundem Ordinariorum, seù Inquisitorum arbitrio afficiantur. Contrariis quibuscumque non obstantibus &c.

26. Postmodum verò idem Sanctiss. D. N. à quibusdam revocari in dubium accepit, an Tabellas, & Imagines, quas in posterum offerri contigerit recipere, & antea oblatas conservare liceret, Sanctitas Sua, quæ tantummodò voluit occurrendo abusibus, qui irrepere videbantur, certiorem parare viam ad eorum in terris gloriam, quorum Sanctimoniam Divinæ Clementiæ placuerit admirandis operibus illustrare; re prius cum Illustris., & Reverendiss. DD. Cardinalibus contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus communicatâ præsenti Decreto declaravit. Quod sicut nunquam prohibuit, nec suæ intentionis fuit prohibere oblationem, receptionemque Tabellarum, & Imaginum hujusmodi, itaut nulli deinceps hæsitationis locus relinquatur, statuit in præsentiarum, & decernit, ut quoties ad aliquam Ecclesiam, aut Oratorium, locumvè alium publicum Sæcularem, seù Regularem Tabellas, & Imagines, aliudvè simile quispiam detulerit, ac intercessione hominum inter Sanctos, vel Beatos non adscriptorum, quamvis cum Martyrii, vel Sanctitatis famâ demortuorum, optata se impetravisse dixerit, liceat Ecclesiasticis personis Ecclesiarum, locorumvè prædictorum Curæ Præpositis, Tabellas, & Imagines, sivè pictas, sivè ex quavis materia fictas, atque alia quæcunque collatæ gratiæ fidem facientia simul cum deferentis, aliorumque, qui conscii fuerint attestationibus recipere, atque approbantibus Ordinariis ad quos referre statim omnia teneantur, in secreto aliquo, seorsim ab Ecclesiâ loco custodire, ibidemque jam amota collocare, & asservare, ut si quando Dominus talium Virorum merita Beatificationis, seù Canonizzationis honore in terris decorare voluerit: extent hujusmodi Sanctitatis qualescumque probationes, Apostolicæ Sedis judicio tunc examinandæ. Contrariis quibuscunque non obstantibus. (Et sequitur publicatio.)

Alia.

DECRETA

Expedita per Breve 5. Julii 1634. pag. 7. 8. 9., & 10.

27. URbanus Papa VIII. &c. Cælestis Hierusalem Cives &c. (& factâ narratione, & insertione supradictorum præcedentium Decretorum, in dispositiva dicitur) Demum verò, ut ejusmodi Decreta observentur indubiè, ac omnimodam sortiantur executionem, cum eisdem Cardinalibus re pariter communicatâ, deque eorundem consilio premissis addidimus, statuimus, decrevimus, atque declaravimus, nè ex tunc deinceps quispiam Ordinariorum, aut ab Apostolicâ Sede adhoc specialiter delegatorum super alicujus utriusque Sexus cum Sanctitatis, aut Martyrii famâ, vel opinione defuncti miraculis, revelationibus, aliisvè ejusmodi Sanctitatem redolen. ex integro informationes quoquo modo reciperet, aut processum instrueret, vel hucusque receptas informationes, instructumvè processum ulterius prosequeretur, nisi postulator prius per legitimas juridicè susceptas probationes circa personam ejus de cujus miraculis, revelationibus, aliisvè rebus gestis Sanctitatem præseferentibus ageretur, præscriptam in præfato nostro Decreto formam omninò servatam extitisse docuerit, & nisi posteà successivè idem Ordinarius; aut ab Apostolicâ Sede ad hoc specialiter delegatus diligenti præhabitâ disquisitione circa eamdem personam *Supracitato Decreto nullatenus contraventum esse, ritè pronunciaverit*, utque id inviolabiliter observetur, statuimus insuper, ac decrevimus nè transmissi ad Urbem undecunque hujusmodi processus à Congregationis Sac. Rituum Secretario, minusvè à Sanctæ Fidei Promotore quomodolibet aperiantur, nisi prius in ipsa Sacrorum Rituum Congregatione, alio sejunctim oblato authentico processu, ex eo Ordinarium, aut ab Apostolicâ Sede specialiter delegatum, ritè ac rectè, ut præmittitur cognovisse, ac pronunciasse prælibato Decreto nequaquam contrarium esse plenè constiterit, ac deinde à nobis judicialiter aperiendi eos processus facultas indulta fuisset. Insuper longissimum tempus, illiusque immemorabilem cursum de quo in prædicto Decreto,

certo, intelligi declaravimus: *esse tempus centum annorum metam excedens*, deque his, atque infrascriptis omnibus, quæ in his Decretis disposita, & ordinata sunt aliqua suboriente difficultate, Ordinariis locorum, & Delegatis Apostolicis quibuslibet, omnem omninò interpretandi facultatem ademimus, ut qua Sedem Apostolicam desuper consulerent, ab eaque responsum expectarent, mandavimus eisdem, & alias prout in Decretis desuper æditis plenius continetur. Quare &c. motu proprio, & ex certa scientiâ, ac mera deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine Decreta prædicta, cum omnibus, & singulis in eis contentis tenore præsentium perpetuò approbamus, & confirmamus (Et sequuntur Decreta roborantia, & derogationes.)

Alia.

DECRETA

Pag. 17. 18. 19. 20., & 21.

28. Imagines eorum, qui cum Sanctitatis, seù Martyrii famâ objerunt, non apponantur in Altari publico, vel privato, & multò minus cum Diademate, laureolis, aut radiis, seù splendoribus, vel alio quocunque modo venerationem, & cultum præseferente, & indicante. Hæ enim prohibentur apponi non solum in Altaribus prædictis, sed etiam in Oratoriis, vel Ecclesiis, aut locis publicis, seù privatis quibuscunque, antequam à Sede Apostolicâ Canonizzentur, vel Beati declarentur.

29. Responsum, quod à Sede Apostolicâ in vim prædictorum Decretorum expectare debent Ordinarii locorum, ut imprimi possint libri continentes gesta, miracula, seù revelationes eorum, qui cum prædictâ famâ Sanctitatis, seù Martyrii decesserunt, non detur, nisi cum infrascriptis protestationibus, in dictis libris, & historiis inserendis. Declarando etiam expresè, quod tales libri, seù historiæ, licet ab Ordinariis revisæ, & post Sedis Apostolicæ responsum approbatæ, non faciant majorem gradum probationis in ordine ad Canonizzationem, seù Beatificationem, quam quæ alias absque tali approbatione de jure fecissent, non obstante quocunque longissimi temporis cursu.

Protestatio Auctoris in principio libri imprimenda.

30. „ CUM San. Mem. Urbanus VIII. „ die 13. Marrii 1625. in Sac. „ Congregat. S. Rit., & Universalis Inquisitionis Decretum ediderit, idemque confirmaverit 5. Julii anno 1634. quo inhibuit „ imprimi libros hominum, qui Sanctitate, „ seù Martyrii famâ celebres è vitâ migrave- „ runt, gesta, miracula, vel revelationes, seù „ quæcunque Beneficia, tanquam eorum intercessionibus à Deo accepta continentes sine recognitione, atque approbatione Ordinarii, & quæ hactenus sine ea impressa sunt, „ nullo modo vult censeri approbata. Idem „ autem Sanctis, die 5. Junii 1631. ita explicaverit, ut nimirum non admittantur Elogia Sancti, vel Beati absolutè, & quæ cadunt „ super persona, bene tamen ea, quæ cadunt „ supra mores, & opinionem, cum protestatione in principio, quod iis nulla adsit auctoritas ab Ecclesiâ Romanâ, sed fides sit „ tantum penes Auctorem. Huic Decreto „ ejusque confirmationi, & declarationi observantia, & reverentia, qua par est, insistendo profiteor me haud alio sensu quidquid in hoc libro refero, accipere, aut accipi ab ullo velle quam quo ea solent, quæ humana dumtaxat auctoritate, non autem „ Divina Catholicæ Romanæ Ecclesiæ, aut „ Sanctæ Sedis Apostolicæ nituntur, iis tantummodò exceptis quos eadem Sancta Sedes Sanctorum, Beatorum, aut Martyrum „ Catalogo adscripsit.

Sequens verò in fine Libri.

31. LECTOR adverte in Elogiis Virorum Illustrium, quos hoc libro complexus sum nonnulla me obiter attingere, quæ Sanctitatem ipsis videantur adscribere: perstringo, nonnunquam aliqua ab iis gesta, quæ cum vires humanas superent, miracula videri possunt: præsagia futurorum, Arcanorum manifestationes, revelationes, illustrationes, & si quæ sunt alia hujusmodi: beneficia item in miseros mortales eorum intercessione divinitus; demum nonnullis Sanctimoniæ, vel martyrii videor appellatione tribuere. Verùm hæc omnia ita meis lectoribus propono, ut nolim ab illis accipi tanquam ab Apostolicâ Sede examinata, atque approbata, sed tanquam quæ à sola suorum Authorum fide pondus obtineant, atque adeò non aliter, quàm humanam historiam. Proinde Apostolicum Sac. Congregationis S. R., & Universalis Inquisitionis Decretum anno 1625. editum, & anno 1634. confirmatum integrè, atque inviolatè,

latè, juxtà declarationem ejusdem Decreti à s. m. Urbano VIII. anno 1631. factam servari à me omnes intelligant, nec velle me, vel cultum, aut venerationem aliquam per has meas narrationes ulli arrogare, vel famam, & opinionem Sanctitatis, aut Martyrii inducere, seù augere, nec quicquam ejus existimationi adjungere, nullumque gradum facere ad futuram aliquando ullius Beatificationem, vel Canonizzationem, aut miraculi comprobationem, sed omnia in eo statu à me relinqui, quem seclusâ hac meâ lucubratione obtinerent, non obstante quocunque longissimi temporis cursu hoc tam sanctè profiteor, quam docet eum, qui Sanctæ Sedis Apostolicæ obedientissimus haberi filius cupit, & ab ea in omni sua inscriptione, & actione dirigi.

Ego N. N.

32. Particularis Processus cum subsequenti pronunciatione Ordinarii, seù Apostolicæ Sedis Delegati, sicut præcedere debet ex forma prædictorum Decretorum super cultu non adhibito, ita etiam præcedere debet, & ab eisdem respectivè faciendus est, quando aliquis Postulator allegaret se versari in uno ex casibus exceptuatis; nempè quod cultus fuerit adhibitus ex Indulto Summorum Pontificum, vel permissionis Sacræ Congregationis, vel communem Ecclesiæ consensum, vel per immemorabilem temporis cursum, aut per Patrum, Virorumque Sanctorum scripta, vel longissimi temporis scientiâ, atque tolerantia Sedis Apostolicæ, vel Ordinarii, ut semper appareat in primis fuisse satisfactum supradictis Decretis.

33. Votivæ Tabellæ, imagines, & res aliæ ad beneficia accepta testificanda, quæ in secreto retineri mandantur, etiam in Sacrario custodiri permittuntur, secretò tamen, & eo modo, quo cultum, & venerationem non præseferant.

ALIUD DECRETUM

Pag. 57.

34. CUM in tota Ecclesiæ gubernatione nihil majus nihil sit augustius „ Beatificatione, & Canonizzatione Sanctorum, utpotè homines jam demortuos, „ etiam cum fama sanctitatis, ac miraculorum declarare pro Sanctis, eosque uti tales „ colendos, & venerandos decernere.

35. „ Sac. Rituum Congreg. ut hæc res „ planè amplissima, atque gravissima ritè, „ sanctèque conficiatur, prohibet omnibus, „ & singulis personis Ecclesiasticis tam Sæcularibus, quam Regularibus, etiam Sancti „ Joannis Hierosolimitani, Societatis Jesu, „ vel aliorum quantumvis nota dignorum, „ nè audeant ipsi per se, aut per alios capere „ informationes super Sanctitate, aut miraculis alicujus Defuncti, neque ullo modo „ exquirere, aut obtinere, ad hunc effectum „ extrajudiciales testificationes, aut subscriptiones sub pœnis arbitrio Sac. Congregat. „ infligen. Quod si Superiori, Sacristæ, seù „ alteri Officiali illius Ecclesiæ, in qua requiescit corpus ipsiusmet Defuncti, vel alterius „ etiam Ecclesiæ, fuerint revelata aliqua miracula, seù prophetiæ dona, possint ea recipere sub sigillo secreti ab ipsis tantum relatoribus, in quorum gratiam contigisse narrabitur; teneantur tamen quamprimum commodè poterunt, eadem deferre, vel obsignata transmittere Episcopo loci cum expressâ declaratione, quod revelationes sic „ ut supra receptæ non faciant aliquem probationis gradum, etiam cujusvis longissimi „ temporis cursu.

LITTERÆ

Pro Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis pag. 58.

36. ADMODUM Illustris, & Reverendissime Domine. Cum quotidie magis notum fiat quanta sinceritate mentis, & maturitate cognitionis incipere, & prosequi deceat eorum causas, qui diem ultimum obiere, non sine aliquâ populis relicta opinione Sanctitatis, & quam accuratè fideliterquè in rè tanti momenti adhiberi testes, & in examen vocari conveniat, Sacr. Rituum Congregat. (facto prius verbo cum Sanctissimo) ne aliquis subrepat abusus, jussit amplitudinem tuam hac peculiari Epistolâ fieri certiorem de iis, quæ in adjuncto Decreto continentur, nempè ut curet nè in posterum ulla ex parte adversus illud à quopiam in tua Diœcesi aliquid committatur, sed ab omnibus omninò inviolabiliter observetur, & quando apud amplitudinem tuam ab aliquo petitum fuerit, ut velit inquirere in sanctitatem vitæ, & miracula alicujus, qui cum prædictâ famâ obiisse dicatur. Quoniam nimia plerunque proclivitas, atque celeritas occasionem errori præbet, non prius generaliter super vitæ Sanctitate inquiri permittat, quam particulariter de alicujus virtutis eminenti gradu, aut peculiari aliquo miraculo, præcedat famæ comprobatio, prout prudentiæ tuæ magis expedire videbitur: Quod per te ipsum exequi Sac. Congregat. summoperè exoptat; sed si ob invaliditudinem, sive ob legitimum aliud impedimentum id conficere non valebis, super quo conscientiam tuam onerat

onerat eadem Congregatio, poterit Amplitudo tua delegare Vicarium tuum Generalem, vel alium in Dignitate ecclesiastica constitutum, qui delegatus, sive ille sit Vicarius sive cujuscunque dignitatis, cum aliis ad minus duobus doctis viris, altero scilicet Magistro in Theologiâ, alterò verò graduato, vel licentiato in jure Canonico, rem totam ita peragere debeant, ut omnes sua nomina subnotent post subscriptionem cujuscunque testis, antequam discedant à loco ipsius examinis. Curabit insuper Amplitudo tua, ut testes omnes quæcunque habent, explanatè, & per extensum deponant, nec se referant ad attestationes redditas, neque eis recitentur, quæ alias ipsi deposuerunt, postquam verò fuerint per Amplitudinem tuam, vel per alios à te ex causis supra narratis subrogatos acta completa secretò retineantur, præstito etiam juramento à Notariis, & testibus se nemini promulgaturos, quidquid ipsi scripserint, & respectivè deposuerint, vel de quibus interrogati fuerint. De his autem actis per te aut jussu tuo confectis certiorem statim reddere debebit Amplitudo tua Summum Pontificem, eaque quanto citius poterit authenticè transcripta, ac sigillo obsignata ad Sac. Rituum Congregationem transmittere. Originalia verò eodem modo consignata, & in capsâ clausâ pluribus clavibus, quæ diversis ad arbitrium tuum custodiendæ tradantur, in Archivio Patriarcali conserventur. Notum tamen sit Amplitudini tuæ neque per hanc Epistolam, neque per aliquid in ea propositum voluisse Summum Pontificem, neque Sacram Rituum Congregationem tribuere, aut augere jurisdictionem, seu facultatem, quæ alias Episcopis competere posset. Atque ut hæ litteræ nulla in posterum oblivione deleantur, sed semper in recordatione vigeant, & tua, & tuorum deinceps Successorum, dabit operam Amplitudo tua, ut illæ quanto citius tam in Curiâ tua Patriarchali, quam in Archivio Capitulari ad perpetuam rei memoriam asserventur Vale. Datum Romæ 12. Martii 1631.

Amplitudinis tuæ uti Frater &c.

DECRETA

Novissima 9. Julii, & 6. Augusti 1678. emanata pag. 3.

37. PRIMO' Animadvertens eadem Sac. Congregat. quod necessarium sit, ut Processus auctoritate Ordinaria fabricandi conficiantur cum maximâ diligentiâ, censuit mandari Ordinariis locorum, ut ultra testes inductos à Postulatoribus, teneantur ipsi quoque inquirere, ac examinare alios testes benè instructos super vita, & moribus Servi Dei, & si aliquid repererint in contrarium, quod ipsis videatur relevans, supersedeant in ulteriori inquisitione, donec Sac. Congregatio ab eis certiorata per litteras mandet quid agendum sit.

38. Secundò. Hujusmodi diligentias servari vult etiam in Processibus auctoritate Apostolicâ faciendis à Judicibus Delegatis, quibus per litteras particulares Sac. Congregat. enixè commendari debeat, & idem faciat Promotor fidei in litteris scribendis Subpromotoribus.

39. Tertiò. Et pro majori cauthela præscribi debeat in litteris remissorialibus, quod non solum Interrogatoria retineantur semper clausa, & sigillata cum sigillis eorumdem Judicum, non aperienda nisi in actu examinis, & claudenda in fine, seu ulterius depositiones ipsæ antequam Processus sit absolutus, in fine cujuslibet sessionis claudi, & signari debeant cum Sigillis Judicum, nec possint aperiri, nisi in præsentiâ ipsorum in principio cujuslibet examinis, & sessionis, ac hujusmodi diligentiæ fieri debeant etiam in Processibus fabricandis, in Curiâ. Iidemque Judices prout etiam Subpromotores; & Notarii, tam in partibus, quam in Curiâ, ac Testes, & in Curiâ Prothonotarius; debeant ante inchoationem Processuum præstare juramentum de servando Secretum religiosè sub pœnâ Excommunicationis ipso facto in casu contraventionis incurrendæ, juxtà formulam ejusdem juramenti imprimendam in fine Decretorum, & pro omnimodâ observantiâ transmittendam Judicibus Delegatis &c. (& omissis aliis, quæ ad Ordinarios non pertinent.)

40. Nonò. Cum in Decreto approbato à felic. rec. Urbano VIII. die 12. Martii 1631. impresso in libello pag. 57. Sacr. Congregatio, cognoscens, quod in hac re, utpotè gravissima, ritè, Sanctèque procedendum est, prohibuerit omnibus, & singulis personis Ecclesiasticis, tàm Sæcularibus, quàm Regularibus, quamvis speciali nota dignis, ne audeant per se, vel per alios capere informationes super sanctitate, aut miraculis alicujus, nec ullo modo exquirere, aut obtinere, ad hunc effectum extrajudiciales testificationes, aut subscriptiones sub pœnis arbitrio ipsius Congregationis infligendis, illud confirmando jussit, quod hujusmodi extrajudiciales attestationes non solum exquiri, aut obtineri non valeant, sed rursus quod hactenus obtentæ, sivè in futurum obtinendæ, non faciant aliquem gradum probationis, nec inseri possint in Processibus, tàm Ordinariâ, quam Apostolicâ auctoritate fabricandis.

41. Cœtera alia Decreta fuerunt prætermissa

missa: quia non pertinent ad instructionem Ordinarii: qui quoties in hac Processuum Constructione, non procedat jure Ordinario, sed Delegato Sac. Congregationis; tunc servare debebit litteras remissoriales, & Commissionem, in quibus plena datur forma, qua debeat se continere, & à quà nec latum unguem discedere poterit.

42. Cœterum nil mirum si in fulciendâ Virorum Sanctitate, tàm nervosus vigor, & exacta forma probationum exigatur, dum & de Christi oportuit testimonium perhiberi, nempè, quod fuerit in eo vera humanitas, vera Divinitas, vera passio, & vera resurrectio: Testis enim de sua vera Humanitate fuit *Sanctus Matthaus*, qui in principio sui Evangelii Christi genealogiam texuit, & ideò in figurâ hominis ponitur: Vestis Divinitatis fuit *Sanctus Joannes*, qui elevans se super Cœlos, nativitatem ejus inenarrabilem mirabiliter in Evangelio descripsit, & ideò in specie Aquilæ figuratur: Testis de ejus passione fuit *Sanctus Lucas*, qui ejus narratione in Sanguinis copiosa in Horto effusione nobis præceteris Evangelistis manifestavit acerbiorem, & ideò in figurâ Vituli, qui Deo in Sacrificium offerebatur designatur. Testis de Resurrectione fuit *Sanctus Marcus*, qui ipsam eleganter conscripsit, & ideò in figurâ Leonis figuratur: sicuti enim Leo ad sui clamorem post tertium diem Leunculos ferè mortuos suscitat (ut ajunt qui de animalibus scripserunt) sic Pater in Divinis filium suum post tertium diem suscitavit: Et quia S. Marcus de hac suscitatione apertius agit, ideò ejus Evangelium in die Resurrectionis Christi in tota Ecclesiâ recitatur, prout observat *Jo. Heolt. vulgò Discipulus serm. de Sanctis serm.*16.

FORMULARIUM LEGALE PRACTICUM FORI ECCLESIASTICI.

TITVLVS XVI.

De Litteris Pastoralibus, & Provisionalibus.

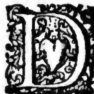
Ven. Fratribus Dignitatibus, Canonicis, Capitulo, & Clero Civitatis N.

FORMVLA I.

SUMMARIUM.

1. *Episcopus pœnâ temporali terret, hortatione fovet Clericos.*
2. *Episcopi in impositione manuum debent esse circumspecti.*
3. *Clericorum vestis debet esse decens, & à veste laicorum distincta.*
4. *Accedentes ad suscipiendos ordines debent habere intentionem rectam inserviendi Deo.*
5. *Presbyter absque rationabili causâ celebrans non recitato matutino cum laudibus peccat mortaliter, & num.6.*
7. *Septies in die psallunt Clerici ad rememorandam passionem Christi.*
8. *Horæ Canonicæ extrà Chorum quando sint recitandæ.*
9. *Officium Divinum est injunctum per modum Orationis vocalis, & quare.*
10. *Officium Divinum quâ attentione, & corporis compositione sit recitandum, ostenditur.*
11. *Celebrans indignè quot pœnis Spiritualibus se subjiciat, demonstratur.*
12. *Clerici debent incumbere lectioni sacrorum librorum.*
13. *Clerici non possunt redditus Ecclesiasticos donare conságuineis, nisi sint pauperes n.14. & 15.*
16. *Clerici possunt liberè disponere de bonis propriis Patrimonialibus, & vivere de proventibus Ecclesiæ.*
17. *Bullâ Pii V. quæ prohibet Clericis, nè possint disponere favore illegitimorum, non compræbendit bonâ Patrimonialia.*
18. *Clerici Incolæ Vrbis disponere possunt de redditibus Ecclesiasticis favore etiam extraneorum.*
19. *Clericus si non habeat bonâ Patrimonialia potest ex redditibus Ecclesiæ alere, & dotare filias spurias, si non habeant aliunde.*
20. *Fornicatio est probibita jure Divino tàm in veteri, quam in novo Testamento.*
21. *Clerici fugere debent avaritiam.*
22. *Clerici non debent exercere officium Procuratoris, nisi in aliquibus casibus hic expressis, & num.23.*
24. *Clerici non debent esse contenti victu frugali, & pretiosa fercula non querere.*
25. *Clerici ante prandium, & cœnam debent benedicere mensam, & post mensâ gratias agere.*

Jac. 1. *Dom. 7. post Pentec.* *2. Tim. 1.* *2. Cor. 2.* *Matt. 5.*

DEus, qui est Pater luminum, & cujus providentia in sui dispositione non fallitur: posuit me Rectorem Ecclesiæ vestræ, ut gaudio impleat, recordationem accipiens fidei, quæ est in vobis non fictæ, propter quam admoneo vos, ut suscitetis gratiam Dei, quæ est in vobis *per impositionem manuum mearum*.

Mementote, quod Salvator noster (cujus bonus odor sumus, & qui vos lux mundi vocavit) docet, & jubet, quod luceat lux vestra coram homi-

hominibus, videant bona facta vestra, & glorificent Deum, qui est benedictus in
2. Cor. 11. sæcula. Vos inquam fratres dilectissimi genus electum; & qui in Sanctuario deser-
1. Petr. 2. vitis, tenemini proximorum scandalizzationem vitare, eosque ædificare memores
Levit. 20. ejus, quod scriptum est = *Sancti estote, quia ego Sanctus sum*: Nulli dantes (juxtà
2. Cor. 6. Apostoli vocem) ostensionem, ut non vituperetur ministerium vestrum: sed in
Ezech. 22. omnibus exhibeatis vos sicuti Dei Ministros, nè illud Prophetæ dictum impleatur
Sophon. 3. in vobis = *Sacerdotes Dei contaminant Sancta, & reprobant legem.* Qua enim libertate laicos
corripere poteritis cum tacitè vobis ipsis respondeatis, eadē admisisse, quæ corripitis?

Conc. Trid. Decet omninò vitam, moresque vestros componere, ut *habitu*, gestu incessu
sess. 14. de ref. sermone, & conversatione nil, nisi grave, moderatum, ac religione plenum,
in proem. præseferatis; nè Sanctificatio vestra, nomenque Sanctum Dei polluatur: adhæren-
Conc. Trid. tes ei *corde puro*, timore Sancto, spe non fluctuante: quoniam cognitor cordis ipse
sess. 22. de est: cavete igitur, ne Christus increpans dicat = *Væ vobis qui mundatis, quod foris est*
ref. c. 1. *calicis, & paropsydis, quod autem intus est vestrum plenum est rapinâ, & immunditiâ.* Con-
Ezech. 28. siderate vos invicem in provocationem charitatis, & bonorum operum, tenentes
1. Tim. 1. spei vestræ confessionem indeclinabilem (fidelis enim est, qui repromisit) Verbum
Eccles. 7. Christi, qui vocavit vos vocatione. Tua Sancta habitet in vobis abundanter. Si
Matth. 23. psallitis, *psallite Sapienter: psallite ore, psallite mente*: offerentes Jesu cum Aposto-
Hebr. 10. lis, favum mellis. Et quid est favus nisi mel in cera? Et quid est mel in cera, nisi
Col. 3. devotio in littera? Orationi instate omni tempore, ut digni ambuletis coram Deo,
2. Tim. 1. & plaga non sit in Populo, vigilantes in ea in gratiarum actione: orantes simul,
psal. 46. & pro me, ut Deus aperiat os meum ad manifestanda plebi mysteria Christi, sicut
1. Cor. 14. oportet me loqui: Nam si evangelizzavero non erit mihi gloria: necessitas enim
Luc. 24. mihi incumbit.

Petr. Bles. Oblatio justi impinguat Altare, & odor suavitatis est in conspectu Altissimi: bono
ser. 12. ergo animo gloriam reddite Deo, cujus Unigenitum offerentes cavete, nè illum
offendatis, & Aræ vestræ quas Populus multiplicavit, factæ sint in delictum? unde
Ephes. 6. Salvator dum à vobis traditur dicat *ecce manus tradentis me, mecum est in mensa*: gra-
1. Thes. 3. vius enim (ut inquit Augustinus) peccant offerentes indignè Christum regnan-
Numer. 8. tem in Cœlis, quam qui eum crucifixerunt ambulantem in Terris, & sic gravius
Colos. 4. peccant indigni Sacerdotes sacrificantes, quam Judæi crucifigentes. Sanctus enim,
1. Cor. 9. & innocens impollutus, & excelsior Cœli est factus: si immundè ad Altare acce-
Eccles. 35. ditis, non cibum salutis; sed æternæ damnationis judicium accipitis, & quod aliis
Osea 8. Luc. 22. est intercessio salutaris ad veniam, erit vobis reatus ad pœnam.

August. in *Litterarum Studia* diligenter colite, ne contra eum qui illas aspernatur dicat Do-
psal. 68. Hebr. 7. minus = *Quia tu Scientiam repulisti, & ego repellam te, nè Sacerdotio fungaris mihi: lectio*
1. Cor. 11. *enim Sacrorum librorum* vobis necessaria est: ipsa est mensa Tabernaculi, quæ ad
Osea 4. Aquilonem unde panditur omne malum posita est, quod Psalmista insinuans
dicit = *Parasti in conspectu meo mensam*. De mensa hac, & Spiritualibus armis loqui-
Petr. Bles. tur Isaias. Pone (inquit) *mensam, contemplare in specula, surgite Principes* (idest
Ep. 15. ad Sacerdotes) *& arripite Clypeum*. Sacra lectio cibus est, quia teste veritate, non in
Nep. solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei: per hunc
Psal. 22. cibum spiramus, & vivimus; *Verba*) inquit Dominus), *quæ ego loquor, spiritus,*
Isa. 21. *& vita sunt.*

Matt. 4. Ecclesiarum redditus, quos percipitis in usus pravos insumere non debetis: quo-
Io. 6. C. sicut dist. niam fidelium vota, pretia peccatorum, & pauperum patrimonium sunt: ideò-
47. que ne illis consanguineos, & familiares vestros augere studeatis sanctione canoni-
Conc. Trid. ca *donare prohibemini*, & superfluos ad honestam vitæ substentationem, in eleemo-
sess. 25. de synas distribuere, & usus pios convertere jussi estis: intendite igitur super egenos,
ref. c. 1. & pauperes, & non conteratis eos in porta, quia judicabit Dominus causam
Psal. 40. illorum ostensionem, propterea, quæ est charitatis vestræ in ipsos, ostendite in
Prov. 22. faciem Ecclesiæ.

2. Cor. 8. Nolite ingredi *in Galgala, & in Bethaven*, ne ascendatis. Sæcularia sæcularibus
Osea 4. relinquite: quia nemo militans Deo *implicat se illis*. Mundi illecebras, & volu-
1. Io. 2. ptates, vilesque consolationes carnales despicite, neque ea, quæ in Mundo sunt
Rom. 14. bona diligatis: quia citò transit concupiscentia ejus. Nolite propter escam destrue-
1. Tim. 2. Cōc. Trid. ibi. re opus Dei; sed mensa *victuque frugali cum gratiarum actione* supellectilique modestâ
Gal. 5. contenti sitis, ut qui ex adverso est vereatur, nihil habens malum dicere de vobis:
Petr. Bles. imò frugalitatis, modestiæ, continentiæ, & humilitatis exempla petere possit: Qui
Epist. 13. enim Christi sunt carnem suam crucifixerunt cum vitiis, & concupiscentiis, &
1. Cor. 6. qui spiritu Dei aguntur facta carnis mortificant, quorum membra Templum sunt
Rom. 14. Spiritus Sancti.

Ad

2. Cor. 5. Jer. 32. Ad Patriam fælicitatis æternæ totis properate præcordiis, mente cogitantes, quod omnes stabimus ante Tribunal Christi, ut referat unusquisque prout gessit sive bonum sive malum, & quod reddat unicuique secundum vias suas. Operamini igitur opus vestrum ante tempus, & dabit vobis mercedem vestram in tempore suo. Dominus det vobis vincere serpentem antiquum, qui seducit Universum, descendens ad vos, habens iram magnam, & Deus pacis conterat illum sub pedibus vestris. Soli Deo nostro per Jesum Christum Dominum nostrum gloria, & magnificentia, imperium, & potestas ante omne sæculum, & nunc, & in omnia sæcula. Amen.

Ecclesi. 51. Apoc. 12. Rom. 12. Jud. Epist. can.

ADNOTATIONES.

1. *PER IMPOSITIONEM MANUUM MEARUM*. In hac primâ litteræ Pastoralis formulâ Episcopus ad conservandam, augendamque disciplinam in Clero, fulcro Divinarum scripturarum demonstrat virtutes, quas habere, & exercere debeant viri Ecclesiastici: Et sicuti in præcedenti Titulo V. de Edictis Form. IX. à vitiis eos cessare terruit formidine pœnæ temporalis: ita hic paternaliter illos instruendo, in vocatione hortatur permanere, ut virtutis amore peccata odendo evadant æternam.

2. Et Primò insinuare intendit, quod hi, qui accedunt ad Episcopum pro recipiendis Ordinibus, habeant rectam intentionem, & sinceram fidem inserviendi Deo, ut gaudere possit Ecclesia de illorum promotione: quod frequentius, quam accidit eveniret si Episcopi quantum in se est procurarent admittere tantum illos, quod Spiritus rectus replevit vocatione; scientes, quod cœteri, qui non intrant per Ostium in Sanctuarium, sed aliunde, tanquam fures, & latrones, oneris, & luctus sunt Ecclesiæ, & non gaudii. Et fortè magis cauti, & sobrii essent in impositione manuum, si memoriæ mandarent factum Sancti Pontificis Leonis Magni, cui oranti (prout narrat Historia) ad Sepulchrum Apostolorum Petri, & Pauli pro remissione suorum peccatorum, datum fuit responsum, remissa, & condonata fuisse *prater peccatum impositionis manuum* (idest quoad pœnam) Et quod dicitur hic observandum ab Episcopis in admittendis Clericis Sæcularibus, fortiùs congruit Superioribus Regularibus in recipiendis Clericis ad professionem; à quorum omnium vita, & exemplo præcipuè pendet salus, & perditio fidelium populorum.

3. *UT HABITU*. Secundò, quod eorum habitus, debet esse modestus; & Religiosus, à veste Laicorum penitus distinctus: Nàm ut inquit *Ecclesiasticus 19. amictus corporis, & incessus hominis, annunciant de eo*: Adeò ut si Episcopus (cujus est judicare, & præscribere de forma, & qualitate habitus Clericorum juxta Concil. Trident. sanctionem *in cap. 6. sess. 14. de reform.*) inspectâ qnalitate loci, occasione temporis, conditione, & facultate Cleri, & personarum, vestem itinerariam toleret: hæc debet esse decens, usque ad genua inclusive protracta, non scissa, non olsuta, aut vanis ornamentis fucata: quia si extrà functiones Ecclesiasticas continuò vestem talarem Clericus justis de causis ex Canonis, & Episcopi permissione non defert: breviorem tamen quam induit, oportet decentem esse, prout idem Concilium præcipit *in cap. 12. sess. 24. de reform.* ibi = *vestitu insuper decenti tam in Ecclesia, quam extra assiduè utantur*. Qui ergo, nec veste, nec tonsura à laicis non vult distingui, notam temeritatis videtur incurrere, propriam dignitatem, & honorem parvi pendere, & Religionem contemnere.

4. *CORDE PURO*. Tertiò, quod accedentes ad servitutem Dei, habeant intentionem immaculatam illi inserviendi, ipsumque ore, & corde laudandi: non autem quod se promoveri faciant propter finem lucrandi, ne in die judicii mercede vacui reperiantur, & à Christo Domino (qui est discretor cogitationum cordis) mereantur redargui cum Turbinis, quæ eum sequebantur, quibus ille ajebat = *quærebatis me non quia vidistis signa, sed quia manducastis, & saturati estis Jo. 6.* Debent quidem Clerici Ecclesiis inservientes vivere de Altari; sed Altare, ad terrenum lucrum captandum, non debet inordinatâ cupiditate converti: Est enim maledictus, *qui facit opus Dei fraudolenter Jer. 43.* qui autem diligit cordis munditiam *habebit amicum Regem Prov. 22.*

5. *PSALLITE SAPIENTER*. Quartò, quod in recitatione horarum canonicarum sint sapientes, hoc est sapidè onus, & obligationem adimplentes, non tantum voce, & mente, quam tempore debito: Nam qui in Divino Officio persolvendo, etiam extrà Chorum absque rationabili, & justâ causâ, tempus, & ordinem ab Ecclesiâ præscriptum non servat, sed coacervat, & pervenerit, culpa non vacat: quia offendit rubricam in re gravi, & præsertim Sacerdos si celebret, matutinis, & laudibus non recitatis, ut tenet *Michael Timot. de sacrific. Miss. tract. 1. quæst. 2.* sic inquiens = *Secundum communem Doctorum opinionem, si quis omissis matutinis celebraret, mortaliter peccaret, eo quod videtur contemptor Ecclesiasticæ consuetudinis. Hoc autem refert Biel in libello*

suo de

suo de expositione missæ. *Hoc idem tenet Alberic. de Rosate in suo Dictionario in verb. missa, qui allegat ad hoc quodlibetum S. Tho. Aquinat. Novissimo loco hoc idem affirmat Lactantius Ranfoldus in tract. suo de exposit. missæ, videlicet quod preter casum necessitatis, mortaliter ageret Sacerdos, celebrans non absoluto matutino*. Cum aliis pluribus, quos pro hac communiori sententia refert *Gallemar. supra Concil. Trident. sess. 22. in Decret. de Sacrific. Miss. remission. vers. non esse peccatum*: nàm hæc rubrica præceptiva est *Gavant. part. 3. tit. 11. num. 5.*

6. Veritas hujus sententiæ comprobatur ex facto, quem refert *Bzovius ad annum Christi* 1062. de Beato Pelegrino Archiepiscopo Coloniensi, qui post mortem cuidam Clerico illius Ecclesiæ apparens, dataque manu, tactu tantus eam ardor absorbuit, ut undique carnes ejus resolutæ diffluerent, & ossa nuda vix hærentibus articulis remanerent. Ad quem Clericus = *cur te pestilens vorago constringit*? respondit = *nihil in me remansit ultione plectendum preter hoc tantum: quia dum in Aula Regia constitutus, imperialibus consiliis me vehementer applicari, canonica Synaxis officia per distincta horarum spacia non persolvi. Mane quippe omnia coacervans, simul tota die negocii ingruentibus sæculari libertate vacabam, ob hanc itaque negligentiam, ardoris hujus fero supplicium*. (hoc est in purgatorio) Si ergo in Viro Sancto (qui ex causa, quam quisque homo cordatus rationabilem judicasset, occupationes necessarias præveniendo, recitationem officii Divini anticipabat) Deus invenit quam plecteret pravitatem: dicendum erit, quod hi, qui non ut negocia necessaria sibi commissa adimpleant; sed ut voluptatibus sæculi, ludis, & venationibus vacent, Matutinum cum Laudibus tempore debito non persolvunt, piaculum grave committant, cui opinioni se subscribit *Graff. decis. aur. part. 1. lib. 2. cap. 40. num. 5.* & iterum *Gavant. comment. in rubric. miss. part. 2. tit. 1. lit. B.* ubi Sanctum Antonium, & Sanctum Raimundum pro hac sententia refert, & posteà inquit = *quid facies pie lector in re tam dubia, in qua totidem sunt hinc inde auctores, pro affirmativa sanctiores; preterea verò duo Summo Pontifices Innoc. IV. & Pius V. qui collocavit hunc inter defectus graviores? Ego certè tutiorem, quæ in Rubrica est sequor sententiam*.

7. Septies autem in die psallimus, ad rememorandam Christi passionem, & resurrectionem. Etenim 1. diluculo celebrat Ecclesia laudes Matutinas, quia tunc notificata resurrectione per Angelos, reddita ex Discipulis ad matutinum lætitia, & erecti sunt, qui titubaverant. Unde, & in cantu matutinali dicitur, *& erexit cornu salutis nobis in Domo David pueri sui*. Hora 2. Prima psallit Ecclesia, quia tunc Dominus Jesus traditus est vinctus Pilato. Eadem etiam hora post resurrectionem apparuit septem Discipulis piscantibus, stans in littore, & dicens: *pueri numquid pulmentarium habeatis*. Hora 3. Tertia psallimus quia tunc linguis Judeorum crucifixus, & Dominus, secundum illud: *dentes eorum arma, & sagittæ, & lingua eorum gladius acutus*. Eadem etiam hora die Pentecostes in Cænaculo Syon super centum viginti viros, Spiritus Sanctus in igneis linguis descendit. Hora 4. Sexta psallimus, quia tunc super lignum extensus est Dominus, & aceto potatus, & tenebræ factæ sunt super universam terram. Hora 5. Nona psallimus, quia tunc Dominus Jesus inclinato capite, tradidit Spiritum, & lancea perforatus, duo Sacramenta salutis nostræ, nobis propinavit velum Templi scissum est, terra mota est, petræ scissæ sunt, monumenta aperta sunt. Hora 6. Vespertina psallimus, quia tunc Dominus in cæna corpus suum, & sanguinem, sub forma panis, & vini Discipulis tradidit, & in memoriam sui, sic deinceps faciendum instituit. Eadem quoque hora sepultus est, & eadem hora, in fractione panis agnitus est à Discipulis. In 7. crepusculo psallimus, quia tunc Dominus in agonia prolixius oravit in Horto, & factus est sudor ejus tanquam guttæ sanguinis decurrentis in terram. Eadem quoque hora vallatus est Custodibus. & eadem hora clausis januis stetit in medio Discipulorum suorum, & ait *Pax vobis*; ut latius explicat *Petr. Blessens. de vit. mor. & offic. Præsul. & Cleric. serm. 3.* Et hæc adde pro supplemento ad jam dicta in primo *tom. annot. ad litter. S. C. de doctrin. Christi docend.*

8. At quia pigritia, & infirmitas nostra, laudes cum ista intercapedine Domino solvere non patitur: saltem exemplo David *Psal. 54.* mane; meridie, & Vespera narremus mirabilia ejus, scilicet mane, laudes matutinas: prope meridiem Horas Vespere, Vesperas cum Completorio solvamus: quia non solum debemus facere, quod convenit; sed eo modo, quo convenit.

9. *PSALLITE ORE*. Quintò, quod extrà Chorum Divinum Officium debeant recitare voce tam clarâ, ut se ipsos audiant; quia est injunctum per modum orationis vocalis. Primò pro excitandâ interna devotione, unde psaltes dixit, *ad ipsum ore meo clamavi, & exaltavi sub lingua mea Psalm. 65.* & alibi, *lætatum est cor meum, & exultavit lingua mea Psalm. 15.* Secundò pro aliorum exemplo, & instructione: *luceat lux vestra &c. Matt. 5. audiant mansueti, & lætentur Psalm. 33. magnificate Dominum meum*. Tertiò pro linguæ obsequio, ut quod lingua peccavimus, lingua satisfaciamus, juxtà Prophetæ effectum, *& reddemus vitulos labiorum nostrorum Oseæ 14.* pro rei petendæ commemoratione, unde Christus dixit *petite, & accipietis Jo. 16.*

10. *PSALLITE MENTE*. Sextò, quod verba proferant integrè, & cum attentione, corporis compositione honestâ, locoque à distra-

distractionibus separato, ut præveniant Principes (idest Angeli) conjuncti psallentibus: quia ut ait Gregor. (quem refert *Cartusian. in Epist. Jac. 1. art. 7.*), *Dum vox psalmodiæ per intentionem cordis agitur, tunc aut prophetica mysteria revelantur, aut compunctionis gratia inspiratur*: Si autem per accidiam, quæ est torpor, & mœror de exercitio virtuoso, seù de Dei obsequio, & voluntariâ mentis vagatione officium Divinum persolvatur, erunt similes illis de quibus Dominus per Isaias dixit *Populus iste labiis me bonorat, cor autem eorum longè est à me 29. Marc. 7.*

11. *REATUS AD POENAM*. Septimò, quod Sacerdotes celebraturi, ità demum se præparare debent, ut omninò se ipsos non cognoscant ad hanc Christi corporis manducationem indignos saltem ex læthali culpâ indigna quandoquidem communicatio, Sacerdotem 1. peccatis illaqueat, 2. damnationem præparat, 3. proximum scandalizzat, 4. mentem excecat, 5. tentationi subjugat, 6. Deum irritat, 7. vitam temporalem breviat, 8. gratuitis demum donis spoliat. Et hoc est quod dicit Psaltes 68. = *Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum*, ecce primum, *& in retributionem* ecce secundum, *& in scandalum*, ecce tertium: *obscurentur oculi eorum ne videant*, ecce quartum, *& dorsum eorum semper incurva*, ecce quintum: *effunde super eos iram tuam*, ecce sextum: *fiat habitatio eorum deserta*, ecce septimum: *in Tabernaculis eorum non sit, qui inhabitet*, ecce octavum. Ne igitur tanti reatus pœnam subeant, si vitiis sunt maculati, Sacrificium non offerant *cap. Sacerdotes 50. dist.*

12. *LECTIO SACRORUM LIBRORUM*. Octavò, quod Sacrorum librorum lectio, & doctrina, est viris Ecclesiasticis necessaria, ut possint se ipsos, & eos, qui illos audiunt salvos facere; ut Paulus scribendo ad Timotheum, & Ecclesiam suis monitis instruendo docuit: Lecturam proinde veteris, & novi testamenti, in qua testimonio Concilii Tridentini Cœlestis thesaurus continetur, non negligant: rubricas, & Cœremonias Ecclesiæ calleant: Doctrinam de Sacramentis, & de præceptis Decalogi, in Cathechismo Romano traditam, & à Viris doctis, & pietate præstantibus enucleatam possideant: Opuscula Sanctorum PP. aliorumvè piorum hominum de virtutibus tractantia, sæpè præ manibus habeant: & tandem studiis rerum Ecclesiasticarum, quæ mores, & disciplinam guberniumque Ecclesiæ informant, intellectumque erudiunt, vacent. Hæc enim est Exercitatio nostra, quam si repulimus, Christum, qui est pars nostra ignorabimus *cap. si laicis dist. 38.* recedemus è via in qua ingressi sumus, scandalizzabimus plurimos, & erimus contemptibiles Populo *Malach. 2.* immolabimus hostias, & Dominus non suscipiet eas; quia scientiam in nobis voluit plusquam holocausta *Oseæ 6., & 8.*

13. *DONARE PROHIBEMINI*. Nonò, quod Clerici debent redditus quos ex Præbendis, Beneficiis, Pensionibus, & aliis bonis, & titulis Ecclesiasticis percipiunt, demptâ eorum congruâ substentatione, juxtà decentiam status, pauperibus erogare, non autem consanguineis (nisi pauperes sint) donare, & distribuere, vel familiares augere: hocque definitum legimus *in Concil. Trid. cap. 1. de reform. sess. 25.* ubi Decretum est ita = *Omninò verò eis interdicit, nè ex redditibus Ecclesiæ Consanguineos, familiaresve suos, augere studeant, cum, & Apostolorum Canones prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quæ Dei sunt, Consanguineis donent; sed si pauperes sint, ut pauperibus distribuant: eas autem non distrahant, nec dissipent illorum causâ.*

14. Et quamquam Decretum hoc loquatur principaliter de Episcopis: Cœteros etiam Ecclesiasticos comprehendit per continuatam Orationem sequentibus verbis = *Quæ verò de Episcopis dicta sunt eadem non solum in quibuscunque Beneficia Ecclesiastica, tam Sæcularia, quam Regularia obtinentibus pro gradus sui conditione observari, sed, & ad Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales pertinere decernit.* Hæc igitur Decreti dispositio, cum sit repetitiva ejusdem formæ servandæ ab Episcopis, certum est, quod omnes Beneficia, & res Ecclesiasticas possidentes, ligantur Decreto, quod cum sit præceptivum cum dictione absolutâ *Omninò*, inducit præcisam necessitatem, & obligat ad mortale, nec nullam interpretationem contrariam admittit *Sperell. decis. 81. num. 84., & 85., & decis. 181. num. 83.* Adeòut contrafacientes dicantur raptores: ita illos vocat *Jo. Herolt. vulgò Discipulus Serm. de tempore 3.* ubi quæstioni sic respondet = *Item quæritur Clerici, qui expendunt Patrimonium Crucifixi cum Meretricibus, utrum teneantur ad restitutionem? Respondetur, quod Clerici, qui res, sive bona Ecclesiæ, donant meretricibus, hystrionibus, vel etiam suis Consanguineis, non ad substentationem naturæ, sed ut possint eos ditare de patrimonio Crucifixi, raptores sunt, & tenentur ad restitutionem. Quæritur ulterius de quibus rebus debent restituere? Respondeo, si habent Patrimonium Sæculare, vel aliquid de artificio, vel de labore manuali, de istis possunt restituere; sed de rebus Ecclesiæ non sufficit restituere, quia quidquid eis superest, præter victum, & amictum, hoc debent dare pauperibus. Unde dicitur in Decreto, bonâ Sacerdotum sunt bonâ pauperum &c. nisi sibi subtraherent de necessariis, vel nisi res, quas habuerunt de Patrimonio, vel de artificio expendissent in usus Ecclesiæ.*

15. Et est etiam doctrina *D. Thom. in sum. 2. 2. vol. 5. quæstion. 185. art. 7. ad 2.*, ubi hæc habet = *Et ideò si quod usu de eo Episcopi, vel alicujus Clerici est deputatum, velit aliquid sibi subtrahere, & Consanguineis, vel aliis dare, non peccat, dummodo illud faciat moderatè; idest ut non indigeant, non autem ut ditiores indè fiant: undè Ambrosius dicit in lib. 1. de offic. cap. 30. Hæc est approbanda li-*

da liberalitas, ut proximos seminis tui non despicias, si egere cognoscas; non tamen ut illos ditiores fieri velis ex eo, quod tu potes conferre inopibus. Ratio autem præcipua hujus propositionis, oritur ex altera non minus tuta, quam communior apud eundem *D. Thom.* loco citato (ubi allegat S. Augustinum) *Jo. de parif. tract. de potest. Reg., & Papal. cap.6. Petr. de Alliac. Card., & Episc. Cameracen. libr. de Ecclesiast. auctor. Gerson. in tract. de temper. in cib. pot., & vest. Prælat.* aliosque Theologos ex PP. celebrioris notæ, quà firmant, Viros Ecclesiasticos, esse bonorum Ecclesiasticorum administratores, & dispensatores, & non nisi jus utendi ad substentationem secundum exigentiam, & decentiam personæ, & status in illis habere, *Vecch. de Eccles. milit. lib.1. cap.4. n.19.*

16. Propriorum autem bonorum verum dominium habent, & possunt tam Episcopi, quam Beneficiati licitè de redditibus, & proventibus Ecclesiæ vivere juxtà decentiam status, & patrimonium unà cum fructibus servare ad alium usum, & de eo disponere, etiam aliis donando, ut tenet expressè *D. Thom. ubi supra Sot. de just., & jur. lib. 10. quæst.4. art.3. Molin. tom.1. à disp. 142. ad 145.* Imò quod si expenderint aliquid de bonis patrimonialibus, & liberis, in expensas necessarias suæ substentationis, vel in eleemosinas, possint tantundem accipere ex bonis Ecclesiasticis, & sibi in usus liberos reservare, docent communiter Canonistæ *in cap. Episcopus de præbend. ubi Innoc. Host., & Abb.* quorum opinionem amplexa fuit *Rot. in dec. Caputaq. 301. lib.1.*, idque licitum esse in conscientiâ tenuit *Abb. in sua disp.4. incipien. Titius clericus num.3., & à num.12. usque ad fin. Barbat. de præstant. Cardinal. quæstion. 6. à num.7. ad 17., & rationem reddit Molin. de just., & jur. tom. primo disput. 145. post princ. Fagnan. in cap. si quis sanè de pecul. cleric. num. 6. cum seqq.*

17. Et de illis liberè disponere posse etiam favore illegitimorum non obstante Bulla Pii V. *la 117.* tenent *Mart. de succes. legal. part.1. quæst.17. art.2. nu.8. Cherubin. ad d. Bull. schol.2.* Nam licet ob resistentiam præfatæ Constit. Clerici non possint donare, nec alio quovis modo disponere ad commodum illegitimorum etiam legitimatorum, nec directè, nec per interpositam personam, tamen hæc Bullæ prohibitio non compræhendit bona patrimonialia, sed solum bona quæ proveniunt ex Beneficiis, fructibus, Pensionibus, & aliis titulis Ecclesiasticis, ut observant citati Authores: nec tollit dispositionem provenientem à jure communi *Rot. coram Seraphin. dec.478. n.4., & dec.1358. per tot.*

18. Imò in Urbe, & intra decem milliaria vigore Indulti Pauli V. de quo in Bullario *tom.3. Constitut. 18.* possunt Clerici tàm Originarii, quàm Incolæ quicunque sint (non tamen decedentes extrà residentiam (de quibusvis fructibus, redditibus, & bonis Ecclesiasticis undecunque quæsitis liberè, tam inter vivos, quàm in ultimâ voluntate, & tàm favore Consanguineorum, quàm extraneorum disponere, quo verò ad illegitimos in §.3. hujus Indulti, sic disponitur = *Declarantes quod si contingat dictos Clericos, & alias Ecclesiasticas Personas præfatas disponere de ipsorum bonis in favorem illegitimorum (non tamen ex eorum proprio corpore procreatorum) tunc, & eo casu, quoad bona, & cura, & alias res ipsorum disponentium merè patrimonialia, & laicalia in dicta Urbe, & illius districtu, ut supra consistentia, nec Camera, nec ipsi illegitimi in illis ullo modo succedant, sed ad venientes ab intestato, juxtà juris dispositionem spectent, & pertineant, quavis alia Constitutione forsan contrarium disponente non obstante.* Hæc ultima verba, tollunt è medio *Constit. 100. Sixti V.*, quæ jubet relicta illegitimis contra Bullam Pii V. Cameræ Apostolicæ applicari.

19. Et generaliter, quod non obstante Bulla Pii V. possit Clericus, imò debeat, filias suas etiam Spurias alere, & dotare de bonis acquisitis intuitu Ecclesiæ, si patrimonialia non adsint, & spuriæ non habeant aliunde, quò alantur, & dotentur, *per text. in cap. cum haberet de eo qui duxit in matrimon. quam polluit per adulter.*, & alia jura firmant ex professo *Navar. in Comment. de spol. Cleric. §.19. num.11., & in cons.4. de testam. Spad. cons.222. per tot. Barbos. super d. c. cum haberet n.6., & 10. ubi nu.11.* limitat hoc in casu, quo Spurii ex sua arte, vel operibus vivere possunt.

20. *NOLITE INGREDI IN GALGALA, ET IN BETHAVEN NE' ASCENDATIS.* Per Galgala significatur luxuria: nam Galgala volutabrum interpretatur, in quo, qui carnis spurcitias amat, volutatur, juxtà illud *D. Petri 2. Sus lota in voluntabro luti.* Luxuria enim sive fornicatio est prohibita de jure Divino ante Christi Passionem: *In Deuter. 23. non erit Meretrix de filiabus Israel. Tob.4. attende tibi fili mi ab omni fornicatione, preter Uxorem tuam, nunquam patiaris crimen scire, Eccles. 19. qui se jungit fornicariis erit nequam, & putredo, vermes hæreditabunt illum, Jer. 5. Filii tui dereliquerunt me, saturavi eos, & mæcati sunt, & in Domo Meretricis luxuriabantur, Prov. 23. Fovea profunda est Meretrix, Osee 4. Cum Meretricibus conversabantur, & cum effeminatis sacrificabant, & Populus non intelligens vapulabit:* Post Christi verò Passionem, iterum in Concilio Apostolorum damnata est *Act.15.*, hoc decreto = *Visum est enim Spiritui Sancto, & nobis nihil ultra imponere vobis oneris, quam hæc necessaria: ut abstineatis vos ab immolatis Simulacrorum, & sanguine, & suffocato, fornicatione &c.* Item à *D. Paulo* Gentium Doctore, in hoc legationem Divinam fungente *1. Cor. Colos.3. Ephes.5. Tes.4.* dicens in hac ultima, hanc esse voluntatem Dei, & quod spernentes præceptum, Deum ipsum spernant.

21. BA-

21. *BATHAVEN*. Autem interpretatur Domus Idoli, & significat avaritiam, quæ est Idolorum servitus, cui qui adscribitur accumulat sibi causam copiosam reprobationis; cum Sapiens dicat *Eccles.* 10. quod nihil scelestius sit avaro, & nihil sit iniquius quam amare pecuniam: Quapropter cum virtus castitatis sit propria Ministrorum Ecclesiæ, & inservientium Altari, & Avaritiæ suspicio procul abesse debeat ab ordine Ecclesiastico, ut monet *Concil. Trid. c.* 1. *sess.* 21. *de refor.* ideò Episcopus in hac Epistolâ Pastorali, suos Clericos hortatur, ut fugiant vitium oppositum primæ, & abhorreant malitiam secundæ; sciens quod si fiat, Clericus reformatus erit: nam conturbat Domum suam, qui sectatur avaritiam, qui autem odit munera, vivet *Prov.* 15.

22. *NEMO IMPLICAT SE ILLIS*. De occupationibus illicitis Clericorum plura dixi *tom.* 1. *tit.* 5. *annot. ad Form.* 9. *de Vit. & honest. Cler. & in Appendic. annot. ad Litter. Congr. Episc. pag.* 357. ac quæ me refero: nunc verò tantum addo, quod inter negocia, seù artes eis prohibita, sepè in Sac. Canonibus repetitum legitur officium Procuratoris in Sæculari judicio, seù foro apud quem postulare non possunt præsertim si sint Beneficiati, aut in Sacris Ordinibus constituti, nisi pro se ipsis, pro Ecclesiâ, aut si necessitas immineat pro miserabilibus personis, text. sunt clari, & aperti in corpore juris Civilis *Auth. de Sac. Episc.* §. *Deo autem vers. alium* & in corpore juris Canonici in *c. quia Episcopus* 5. *quæst.* 3. *c. nullus* 11. *quæst.* 1. *c. credo, & seqq.* 21. *quæst.* 3. *c.* 1. *& c. Sacerdotibus de vit. & honest. cleric. c.* 1. *& ultim. de postulan.* & ratio talis prohibitionis affertur in *c. perlatum dist.* 88. per hæc verba = *Quoniam res hac, & ipsum vilem reddit, & reverentiam Sacerdotalem annihilat*, quod verissimum esse experientiâ comprobatur. Neque dicant Clerici Curiales, quod in Urbe hoc munus etiam à Sacerdotibus, Papâ tolerante exerceatur: quia cum ibi reperiantur suprema Tribunalia Ecclesiastica (prout sunt omnes Congregationes Cardinalium) in quibus, vel Ritus Ecclesiastici, vel Decreta Concilii Tridentini, vel Immunitas Clericorum, vel Regularium utriusque sexus constitutiones, aut locorum Piorum Privilegia proponuntur, & examinantur, non est mirum si hujusmodi negocia coram eisdem Cardinalibus (Papam repræsentantibus), & in quibus proceditur sine strepitu, & telâ judiciaria, & sola facti, & juris veritate inspectâ, dirigi, proponi, & defendi permittatur, etiam à Presbyteris.

23. Cœterum si Presbyteri in Urbe præter negocia spectantia ad Cardinalium Congregationes, & alia id genus suscipiant etiam negocia profana forensia coram Judicibus laicis deferenda, non sunt excusandi prætextu tolerantiæ (si hæc adesset) quia talem tolerantiam Papa rescripto non approbat; sed dicitur potius corruptela, cum sit consuetudo irrationabilis, & contra expressos Canones, & bonos mores), & tolerantia esset permissiva, & non approbativa, ratione (forrè) multitudinis, quod non excusat à peccato, ut bene distinguit *Graff. decis. aur. part.* 1. *lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 12. *Barb. de jur. Eccles. cap.* 40. *n.* 85. latè *Sperell. decis.* 133. *num.* 19. *& tribus sequent. Guazzin. jun. ad defens. animar. libr.* 2. *de Judic. cap. ult. addit.* 6. *num.* 24. *circa fin. Navar. cons.* 3. *num.* 11. *de empt. & vendit. Constit. Ægidian. lib.* 3. *cap.* 20. ibique *Gaballin. num.* 1. 2. *&* 3. imò Papa non solum hoc tacitè non approbat: sed expresse etiam in Urbe reprobat per Edictâ, quæ sæpè promulgat per suum Vicarium, quibus expresse hujusmodi prohibitio legitur verbis sequentibus: *Che li Sacerdoti non possono procurare, avocare, difendere, ne fare alcun' atto nelle Cause siano Civili ò Criminali avanti li Tribunali laicali, eccetto, che nelle Cause dalli Sacri Canoni permesse, & all'ora debbasi impetrare la licenza da Noi in scritto gratis.*

24. *VICTUQUE FRUGALI*. Parca vita occidit vitia, libidinem extinguit, virtutem nutrit, animum roborat, mentem ad Cœlestia elevat: ideòque Clerici non debent pretiosa fercula quærere, & habere; tum quia ita facienda expenderent superflua (pauperibus eroganda) in usum pravum: tum quia dilatando se in voluptate comedendi, & bibendi principaliter propter cibum, & potum delectabilem, exponerent se periculo peccandi peccato gulæ, & fierent inimici Cruci Christi, de quibus loquitur Paulus ad *Philip.* 3. Tum demum quia essent proximis mali exempli, & destruerent opus Dei: nam ut dicit idem Apostolus ad *Roman.* 14. *bonum est non manducare carnem, & non bibere vinum, neque in quo frater tuus offenditur, aut scandalizzatur*: ideò quinque repræhensibilia sunt circa commestionem. Primum, comedere ante debitum tempus: hoc est antequam Deo homo aliquem actum reverentiæ exhibuerit. Secundum, quærere delicata cibaria, diligentiam multam apponere. Tertium nimis multum sumere de cibo, & potu. Quartum avidè sumere cibum. Quintum varietatem ferculorum quærere. Sicque ita caro nutrienda est ut serviat, sic domanda est, quod non superbiat.

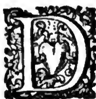
25. *CUM GRATIARUM ACTIONE*. Clerici antequam cibum sumant, debent mensam benedicere, & post mensam gratias Deo agere *c. quando il* 1. *& c. non liceat* 44. *dist.* & hac de causâ in Breviario Romano ponitur Ritus benedicendi Prandium, & Cœnam: qui à pluribus tum Clericis, tum laicis servatur.

Ven. Fratribus Parochis, & Curatis Civitatis, & Diœcesis nostræ N. salutem, & benedictionem in Domino Sempiternam.

FORMULA II.

SUMMARIUM.

1. *Parochi debent cognoscere mores suorum subditorum.*
2. *Parochi tenentur continuò residere, nec possunt à Parochiâ discedere sine Ordinarii licentiâ, nec per modicum tempus.*
3. *Parochus Regularis cogitur ab Episcopo ad residentiam cum Socio in Domo Parochiali.*
4. *Parochis, qui non habent habitationem in Parochiâ, quomodò sit providendum, ostenditur, & num.5. & 6.*
7. *Parochus tempore pestis, tenetur ad residentiam.*
8. *Parochus non faciens residentiam in Parochiâ quomodò sit mulctandus, demonstratur.*
9. *Parochi contra prophanatores dierum festivarum, debent declamare.*
10. *Parochi debent docere doctrinam, & traditiones, quas docet, & tenet Ecclesia Catholica.*
11. *Doctrina SS. PP. & Conciliorum tenenda est, non autem, quæ Spiritum Ecclesiæ relaxat.*
12. *Sacramentum pœnitentiæ, an conferat gratiam pœnitentibus ex solo metu gehennæ, ostenditur, & num.13. 14. 15. & 16.*
17. *Sacramenta sunt gratis administranda, non obstante contrari â consuetudine.*
18. *Decreta Sacr. Congreg. Concilii obligant tanquam leges in utroque foro.*
19. *Parochi tenentur saltem diebus festis, Sacrificium applicare pro Populo.*
   Maritus tenetur alere Uxorem, etiamsi illam duxerit sine Dote, ibi.
20. *Curati amovibiles tam Sæculares, quam Regulares tenentur Sacrificium offerre pro Populo dictis diebus, ibi.*
   Collegiata Ecclesia si est Parochialis tenetur celebrare Missam Conventualem pro Benefactoribus, & Missam Parochialem pro Populo, ibi.
21. *Episcopi, imò & Summus Pontifex, tenentur frequenter pro Ovibus suis Sacrificium offerre, & num.22. 23. 24. 25.*
26. *Prælati Regulares tenentur pro subditis frequenter Sacrificium offerre.*
27. *Matrimonii clandestini species enumerantur, & pœna.*
28. *Matrimonium clandestinum tertiæ speciei, nullam habet præsumptionem validitatis.*
26. *Parochus assistens Matrimonio contra prohibitionem Episcopi, potest puniri.*
   Testes, qui assistunt Matrimonio contra prohibitionem Episcopi, & Ecclesiæ si sunt in dolo, possunt puniri, ibi.
30. *Matrimonii impedimenta, quæ nullitatem inducunt, vel in eo remanere, aut libertatem impediunt adducuntur, & num.32.*
31. *Cognatio spiritualis an contrahatur ab eo, qui tenuit confirmatum cum oleo infirmorum per errorem, ostenditur.*
33. *Matrimonii dispensatio obtenta super impedimento consanguinitatis in formâ pauperum, falsò narrata paupertate, est valida.*
   Dispensatio matrimonialis concessa inter Consanguineos ob angustiam loci, est exequenda, etiamsi testes deponant homines loci esse omnes pares, ibi.
34. *Matrimonium contractum coram Parocho non Sacerdote, est validum.*
   Item contractum coram Parocho cujus provisio prætenditur nulla ex defectu Examinatorum Synodalium, ibi.
   Matrimonium contractum coram non Parocho, qui ex consuetudine reputatur talis, non tenet, ibi.
   Matrimonium contractum coram Vicario Generali, est validum, ibi.
   Matrimonium contractum ab Educanda coram Parocho intrà cujus Parochiam situm est Monasterium, est validum, ibi.
   Procurator ad contrahendum matrimonium, potest esse tam masculus, quam fœmina, dummodò sit pubes.
35. *Martyrium sine effusione sanguinis, est triplex.*
36. *Paradisum non ingreditur, qui non patitur tribulationes.*
   Opiniones laxæ sunt fugiendæ.

Act. 20. 2. Tim. 1. 2. Cor. 5. Phil. 1. Ephes. 4.

Discessurus Paulus ab Ecclesiis Asiæ timens, quod in sua absentiâ Christi plebem lupus mactaret, & disperderet; vocatis majoribus Ephesi, intonuit auribus eorum illa emphatica verba = *Attendite vobis, & universo Gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo.* Sollicitudo Apostoli, quem Deus elegit gentium Doctorem monet, & Charitas Christi urget nos, vobis (qui coadministratores in regimine, & gaudium meum estis) illa repetere: ut ejusdem electionis participes, dignè ambuletis vocatione, quâ

2. Tim. 1. Phil. 1. Eph. 1. Io. 15. Matt. 28. Ier. 1. 1. Tim. 2. Petr. Bles. Epist. 13. Psal. 65. Prov. 27. Rom. 16. 1. Tim. 4. Hebr. 13. Ezech. 34. Matt. 18. Luc. 15. Ezech. 34. Sap. 6.

quà vocatis estis. Nolite erubescere testimonium Domini nostri, sed conlabo rate Evangelio secundum virtutem Dei, qui vos vocavit vocatione sua sanctâ, non secundum opera nostra, sed secundum propositum suum, & gratiam, quæ data est nobis in Christo Jesu ante tempora sæcularia.

Eligit inquam nos Deus (Fratres dilectissimi), & posuit nos regere Ecclesiam hanc N. ut fructum afferamus, & fructus noster maneat: docendo scilicet veritates fidei, & monendo ad conversionem morum, orando ad intercessionem pro nostrâ & Populi ignorantiâ. De primò loquitur Dominus apud Matthæum = *Euntes docete omnes gentes*. De secundò legimus in Jeremia = *Ecce constitui te super gentes, ut evellas, & destruas, & disperdas, & dissipes, & ædifices, & plantes*. De tertiò ait Apostolus: *Primum omnium rogo fieri obsecrationes, orationes, postulationes pro omnibus hominibus*. Quandoque in arbitrio fuit curam Animarum non recipere, semel autem susceptam, non amplius licet abjicere: Deus nunc exigit à nobis oblatum, qui non exegerat offerendum: voluntas in necessitate translata est, & vinculo spiritualis matrimonii, arctamur promissa reddere, quæ in contrahendo distinxerunt labia nostra.

Gal. 4. Rom. 14. 2. Cor. 8. Levit. 10. Phil. 2. 1. Cor. 10. Petr. Bles. de Vit. Pres. Epist. 11. 2. Cor. 4.

AGNOSCITE ergo diligenter *vultum pecoris vestri*, Gregemque vestrum comissum considerate; nolite pascere vosmetipsos: sed publicè peccantes, & eos qui *ordinem Ecclesiæ pervertunt*, & perturbant redarguite; observate eos, qui ponunt offendicula, & declinate ab illis à quibus etiam ut Oves vobis commissæ declinent, satagite. Attendite lectioni, exhortationi, & Doctrinæ, ut vosmetipsos, & eos qui vos audiunt salvos faciatis. Quod tenet, & docet Ecclesia *tenete*: quia Jesus Christus heri, & hodie. *Doctrinis variis, & peregrinis nolite abduci*. Quod infirmum est consolidate, quod ægrotum sanate, quod confractum alligate, quod abjectum, vel perditum quærite, & ad ovile reducite: nè Dominus in die visitationis suæ oves de manu vestrâ (quod absit) ut Propheta clamat requirat; citò enim, & horrendè nobis apparebit: Obsecro itaque vos per misericordiam Dei, ut in sapientiâ ambuletis ad eos, qui foris, & quæ ædificationis sunt, custodiatis: nè quis vos vituperet in ministerio, quod ministratur à vobis. Pascite Oves creditas (peccata eorum portantes) in charitate non fictâ; quærentes non quod vobis utile est, & quæ vestra sunt, sed quod multis, ut salvi fiant.

S. Prosp. de Vit. contempl. Sacer. lib. 1. c. 23.

Agg. 1. Rom. 7. Act. 1. Matt. 5. De Vit. Pres. hom. 10. in Matt. oper. imperf. Luc. 125 Rom. 2. 1. Cor. 4. Cartus. in 1. Petr.

Quid est Oves pascere nisi Evangelizzare subjectis? reddere Deo populum acceptabilem verbo, opere, & exemplo; dirigere vias Domini, & parare Domino plebem perfectam. Non in verborum splendore, aut astutiâ verbum Dei adulterantes, sed in operum virtute, totam prædicandi fiduciam ponite: non vocibus delectemini populorum acclamantium vobis; sed flentibus. Doctrina vestra consistit in verbis, & factis: nam verba sine operibus vana, & infructuosa sunt, ideòque garrientes voce Propheta carpit dicendo = *seminastis multum, & intulistis parum*. Mementote (scientibus legem loquor), quod Christus, qui est bonus Pastor, prius cæpit facere, & postea docere, ut ait Sanctus Lucas, & ideò prius vocavit nos sal, postea autem lux: quia prius est bene vivere, secundum autem bene docere. Plus enim nocet (ut ait Divus Chrisostomus) exemplo suo malo, Sacerdos malus, quam prædicando prodest: per eos etenim qui docent, & faciunt, magnificatur Deus, per eos autem qui docent, & non faciunt blasphematur. Sint ergo lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris ut Christus imperat nobis: non enim in sermone est regnum Dei, sed in virtute. Uæ, Uæ Præsidentibus vitam carnalem, negligentem, inflatam, & scandalosam ducentibus: quoniam universa Subditorum peccata in eos redundant.

Thes. 5. 1. Petr. 5. 1. Cor. 4. 1. Tim. 2. 1. Thes. 5. Hebr. 13. Thes. 5. Matt. 5. 1. Cor. 15. 1. Io 2. Hebr. 10. Iac. 1. Luc. 13. Luc. 14. 1. Petr. 5. Io. 17. 18. Psal. 9.

Vigilemus itaque, & sobri simus Fratres carissimi, & exemplo bonorum operum forma Gregis effecti; Nos existiment homines ut ministros Christi, & dispensatores Misteriorum Dei; sollicitè curantes, nosmetipsos exhibere operarios inconfusibiles. Sacramenta *bene dispositis, gratis administrate*. Sine intermissione orare *Sacrificia pro Populo offerre non cessetis*. *Matrimonia clandestina repellite*. Charitatem fraternitatis servate: patientes ad omnia, & misericordes in omnes; quia beati eritis. In ubertate, in paupertate, in castitate *Martyres estote*, scientes quod labor vester non est inanis. Vanam hujus Mundi gloriam, & quæ in Mundo sunt despicite (præterit enim figura hujus Mundi), cognoscentes vos habere meliorem, & manentem substantiam. Oves vobis creditas, in Cœlestis Patriæ beatitudinem (quam Deus repromisit diligentibus se) *per angustam portam*, monitis, & increpationibus jugiter compellite intrare: ut cum Princeps Pastorum ad judicandum venerit, ei dicere possitis: ecce quos dedisti mihi, non perdidi ex eis quem-

quemquam, & ipse reddet vobis coronam gloriæ, quam, & mihi conservo vestro conferre dignetur ille, qui regnaturus est in æternum. Amen.

ADNOTATIONES.

1. *AGNOSCITE VULTUM PECORIS VESTRI*. In præcedenti Epistolâ Pastorali, Episcopus Clerum monuit de disciplinâ servandâ: hic autem Parochos, & Rectores Animarum excitat voce Divinorum Oraculorum, ad officium Pastorale diligenter exercendum, illosque instructos reddit de eorum obligationibus. Et Primò, quod debeant cognoscere oves proprias intus, & incutim, quod fit continuâ residentiâ, & vigilantiâ, qui enim non residet in Parochiâ continuò custodiens vigilias noctis super Gregem suum hic non est Pastor qui salutetur ab Angelo, nec qui curet flagitia depellere, morbidasque Oves sanare.

2. Hæc autem præcisa obligatio residentiæ est adeò stricta, ut non possit nisi causâ cognitâ, & approbatâ ab Episcopo, suppleri per Substitutum, neque interrumpi per frequentem absentiam quantumvis modici temporis, aut modicæ distantiæ sive itineris intercapedinem; ut declaravit *Sac. Congr. Concilii in una Fulginaten.* 10. *Maii* 1687. in qua propositis ad instantiam Episcopi sequentibus dubiis, nempè.

I. *An Rectores Parochialium distantium per duo, tria, aut quatuor miliaria circiter à Civitate, possint sine Episcopi licentiâ à suis Ecclesiis Parochialibus, relicto ibidem substituto ab eis deputato, & in Civitate, tam diurno, quam nocturno tempore jugiter commorari exceptis solitis diebus festis in quibus ad dictas Ecclesias se conferunt, recurrentes illicò ad Civitatem?*

II. *An Parochi, qui nocturno cæteroquin tempore resident apud suas Ecclesias, possint celebratâ summo mane in suis Ecclesiis Missâ, se conferre ad Civitatem, & in ea diurno tempore totius, vel minoris partis anni commorari, licet apud dictas Ecclesias adsint eorum Substituti?*

III. *An dicti Parochi, qui cæteroquin diurno tempore resident apud suas Ecclesias, possint nocturno tempore tota, vel majori parte anni commorari in Civitate, licet in dd. Ecclesiis adsint eorum substituti?*

*Sac. Congr. ad omnia respondit Negativè. lib.37. Decr. pag.*301.

3. Imò si Parochus esset Regularis (qui adhuc hodie in Ecclesiis Monasteriis unitis ex permissione Ordinarii, vel ex privilegio, potest Curam exercere) posset Episcopus illum cogere ut apud Ecclesiam Parochialem unà cum socio resideret; prout alias eadem Congreg. declaravit *in Bobien.* 16. *Martii* 1630. *ad* 3. *lib.*14. *Decr. pag.*408.

3. In locis verò ubi Domus Parochialis, vel quæ conduci possit intra fines Parochiæ non adest, esset providendum juxtà instructionem olim datam ab eadem Congregatione Episcopo Nolano *sub die* 8. *Februarii* 1581. tenoris sequentis = *Reverendissime Domine, quæ ampl. tua libello bis litteris concluso Sac. Congreg. Card. Concilii interpretum exponenda curavit de Parochialibus Ecclesiis in sua Diœcesi habitationem pro Rectoribus non habentibus, ubi etiam sæpè accidit, ut nulla Domus, quæ conduci possit à Rectore reperiatur, ita respondendum censuerunt. Rectores Parochialium prædictarum, ex earum annuis redditibus minus* 60. *Ducatis monetæ usitatæ in Regno Neapolitano percipiunt, liberos esse debere à contributione pro Domibus ædificandis: sed Capitulum, cui illæ unitæ sunt Patronus, ac alios ad quos fructus aliqui ipsarum Ecclesiarum perveniunt, aut in illorum defectum Parochianos juxtà dispositionem Concilii cap.*7. *sess.* 21. contribuere cogendos esse. *Illos autem Rectores qui ex his Parochialibus plus* 60. *sed non ultra centum ducatos ejusdem monetæ annuatim percipiunt, quoque suam unà cum prædictis, aut cum Parochianis, juxtà prædictam formam judicio tuo conferre debere: quod si annui fructus pro Rectore excedant summam centum ducatorum, alios gravandos non esse, sed ex dictis redditibus Parochialibus tantum pro ædificatione Domus esse sumendum quantum ampl. tua convenire arbitrabitur lib.* 13. *Decr. pag.* 248.

5. Et in alia *Cathacen.* 16. *Decembris* 1634. rescripsit = *Ad refectionem Ecclesiarum cogendos esse earundem Ecclesiarum Rectores: quod si redditus ipsarum Parochialium non sufficiunt, Episcopum juris remediis juxtà formam cap.* 7. *sess.*21. *ipsos Parochianos cogere debere, & interim curare, ut ipsi Rectores intra limites suarum Parochialium in Domibus conductis, vel aliis permaneant lib.*15. *Dec. pag.*134.

6. Si autem omnes, tàm Parochus, quàm Parochiani egestate præmantur, & de habitatione intra fines Parochiæ provideri illi non valeat: tunc licitum erit de licentiâ Episcopi, in Parochiâ viciniori, residentiam facere ut eadem Congr. consulta respondit in *Litteren.* 19. *Januarii* 1636. in qua sic habetur = *Ad* 2. *circa Parochos intra limites suarum Parochialium Domus non habentes, EE. PP. censuerunt, si vera sint, quæ in ipsa relatione exponuntur, posse Episcopum pro suo arbitrio, & conscientiâ permittere, ut Parochi, qui neque ex facultatibus Parochialis, nec alio modo, ædes in Parochiali construere, seù alias intra suarum Parochialium fines conducere possint, inhabitent Domos in alienis Parochiis vicinioribus sitas lib.*15. *Decr. pag.*300.

7. Ad hanc insuper residentiam tenentur Parochi, etiam tempore pestis, & cogi posse declaravit eadem *Sac. Congreg. Concilii in Mediolanen.*

lauen. 13. *Aprilis* 1630. in qua sic rescripsit = *Censuit Parochos tempore pestis teneri in Ecclesiâ Parochiali residere, illosque cogi debere ad præscriptum cap.1. sess. 23. de refor., & Parochianis peste laborantibus Sacramenta baptismi, & pœnitentiæ per se, vel per alios idoneos omninò ministrare, & supradicta esse significanda Archiepiscopo, & aliis Episcopis per litteras Sac. Congreg. factaque relatione SS. D. N. sub die 16. ejusdem, Sanctitas Sua approbavit, & exequi mandavit, & exequutum fuit lib.4. Decret. pag.263.*

8. Quando igitur Parochi residentiam continuam non faciunt, & Episcopus ad formam *d. cap.1. sess.23.* vult contra illos procedere, & mulctis, & pœnis cogere; non potest ad sequestrationem fructuum Parochiæ procedere, nisi Parocho citato, & si subtractio fieret sine citatione, nulliter ageret, & fructus restituendi essent, ut declaravit *d. Congr. in Sabinen.* 2. *Septembr.* 1581. *lib.54. Decr. pag.* 164. Si verò Parochus sine licentiâ residentiam intermiserit ultra duos menses, tunc potest, & debet compelli per Episcopum ad restitutionem fructuum pro rata temporis absentiæ juxtà prædictum Decretum *Concil. Trid. c.1. §. Si quis autem sess.23.*

9. *ET EOS, QUI ORDINEM ECCLESIÆ PERVERTUNT.* Secundò quod non solum peccata publica removere satagant, sed etiam illos, qui, vel solemnitates profanant commessationibus, ludis, choreis, & ebrietatibus, quasi festi dies in honorem Dei, Sanctorumque, per luxum, & lasciviam agantur, & non ad illorum imitationem excitandam, mores componendum, pietatem, & religionem colendam, vel tempore septuagesimæ (in quo Ecclesia ad repræsentandam Adæ, & Ævæ prævaricationem, & totius generis humani exilium, & perditionem, deponit omnia cantica lætitiæ, & ad pœnitentiam assumendam fideles invitat, induit, & provocat), incipiunt insanire actionibus ludifactoriis, quibus Animas avertunt, redarguere: in hos inquam tanquam ordinis perversores exurgere, & declamare debent Parochi, & causam Dei tueri; si enim ut benigni suis subditis videantur, verentur peccantium linguas, periculo damnationis, se exponunt.

10. *TENENTE.* Tertiò admonet, eos sinceritate columbinâ tenere, & docere debere doctrinam, quam tenet, & docet Ecclesia, non quæ contra illius dogmata, & traditiones, docent Authores, quamvis magnæ authoritatis, qui monumenta sæculorum revolventes, tam prophana, quam Sacra confundunt, & tam traditiones, quam canones sub eorum criterio supponentes, nihil certum relinquunt, sed omnia, vel in dubium revocant, vel fictitia esse pronunciant, vel apocripha. Ut autem Parochi fideles dispensatores persistant, hoc unum scire utile est: quod non omnia, quæ ad doctrinam Cattholicam pertinent, nec Christus, nec Apostoli scriptis mandarunt, sed fidei discipulorum per sermonem multa commiserunt; hocque clarè patet ex actibus Apostolorum, ex quibus habetur c.16., quod Paulus Ecclesiarum Visitator = *Tradebat eis custodire dogmata, quæ erant decreta ab Apostolis, & Senioribus*, & scribens Tessalonicensibus dicit eis = *Itaque Fratres state, & tenete traditiones, quas didicistis, sivè per Sermonem, sivè per Epistolam.* Qui ergo evangelizzat nobis præterquam quod evangelizzat Apostolus, & præter id, quod ab Ecclesiâ Cattholicâ accepimus anathema sit; sed semper cum *D.Hieronymo* studio habemus audientibus loqui, quod publicè in Ecclesiâ didicimus *Concil. Trid. sess.4.*

11. *DOCTRINIS VARIIS, ET PEREGRINIS NOLITE ABDUCI.* Quartò, prosequendo Episcopus theoricam præcedentis admonitionis, cautos illos reddit in selectione bonorum Authorum: cum enim hac nostrâ tempestate, creverit usque ad excessum libido opinandi, & opinionum acervus, ac diversitas, & tam in facultate rerum moralium: quam in Ecclesiæ, & Clericorum disciplina: veritas (quæ una est, & quam falsò nonnulli dicunt illustratam) obnoxia dubiis conspiciatur; bonus Episcopus, qui sanam doctrinam in sua Diœcesi debet tueri; propositiones Modernorum laxas, quæ spiritum Ecclesiæ extinguunt, vel relaxant, propellere hic nitatur, & eidem spiritui, & doctrinæ Christi Sponsæ, quæ ex Evangelio, Divinis litteris, sacrisque PP., & Conciliis oritur, quantum possibile erit, & tempora, & ætates permittunt, firmiter cum suis Parochis, adhærendum declaret: quia Christus, qui illam regit, & informat, est semper idem. Neque Philosophorum argumentis (quos Divus Hieronymus scribens ad Cresiphontem adversus Pelagium vocat Patriarchas Hæreticorum) delectetur; sed Apostolorum simplicitati acquiescat, sciens illud scriptum = *Perdam sapientiam sapientium, & prudentiam prudentium reprobabo*, 1. *Cor.*1. de quibus loquitur *D. Paulus ad Tim.*1. *c.*1. cum dicit quidam *Aberrantes conversi sunt in vaniloquium volentes esse legis doctores non intelligentes neque quæ loquuntur, neque de quibus affirmant.*

12. *BENE DISPOSITIS:* Quintò monet, quod Officium est Parochi, reddere fideles adultos catechesi dispositos, ad suscipienda Sacramenta, ut gratiam quam conferunt, vel augent, recipere mereantur. An autem in Sacramento pœnitentiæ (quod dicitur Sacramentum mortuorum) quis dicatur dispositus ad impetrandam gratiam justificationis cum sola attritione, quæ concipitur ex metu gehennæ excludens voluntatem peccandi cum spe veniæ; vel potius exigatur aliquis actus

actus dilectionis Dei, seù charitatis Dubia olim, & acriter agitata erat quæstio inter Theologos morales Sæculi mox elapsi: afferentibus quibusdam; negantibus aliis; cui impositum fuit silentium ab Alexandro Papa VII. qui suo Decreto neutram ex dictis duabus sententiis inter se pugnantibus, Censuræ Theologicæ subjiciendam esse declaravit, donec à Sanctâ Sede, aliquod hac in re esset definitum, ut ibi = *Sanctissimus D.N. Alex. Papa VII. Cum acceperit non sine gravi mœrore animi, Scholasticos quosdam acrius, nec absque fidelium scandalo inter se contendere, an illa attritio, quæ concipitur ex metu Gehennæ, excludens voluntatem peccandi cum spe veniæ ad impetrandam gratiam in Sacramento Pœnitentiæ, requirat insuper aliquem actum dilectionis Dei) asserentibus quibusdam, negantibus aliis, & invicem adversam sententiam censurantibus) Sanctitas sua &c. auditis votis Cardinalium adversus hæreticam pravitatem Generalium Inquisitorum, necnon Consultorum, & Qualificatorum Sac. Congregat. ejusdem Inquisit. Hoc præsenti Decreto in virtute Sanctæ obedientiæ, & sub pœnâ excommunicationis latæ Sententiæ Sanctæ Sedi reservatæ, aliisque pœnis &c. præcepit cunctis, & singulis fidelibus quocunque gradu, & Dignitate etiam Episcopali, & majore, imò, & Cardinalitia fulgentibus, ut si deinceps de materiâ attritionis scribent, vel libros, aut scripturas edent, vel docebunt, vel prædicabunt, vel alio quovis modo Pœnitentes, aut Scholares, cæterosque erudient, non audeant alicujus Theologicæ censuræ, alteriusve injuriæ, aut contumeliæ notâ taxare alterutram sententiam, sive negantem necessitatem aliqualis dilectionis Dei in præfata attritione ex metu Gehennæ concepta (quæ hodie inter Scholasticos communior videtur) sive asserentem dictæ dilectionis necessitatem, donec à Sede fuerit aliquod hac in re definitum, statuitque prætereà Decretum hoc ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, & in Acie Campi Floræ affixum, omnes ubique existentes arctare, & afficere, ac si unicuique personaliter fuisset intimatum. Datum &c. 5. Maii* 1667.

13. Cœterum sententia, quæ docet, ad Sacramentum pœnitentiæ dignè recipiendum sufficere attritionem ex motivo supernaturali conceptam, tuta mihi videtur. Primò quia Sacramentum pœnitentiæ non alio pacto potest appellari Sacramentum mortuorum (uti illud vocant Concilia, & Patres) nisi quia habet causare ex vi suæ institutionis primam gratiam, seù gratiam deletivam peccati mortalis; adeòque solum requirit attritionem, seù dolorem, & conversionem ad Deum insufficientem per modum meriti ad impetrandam primam gratiam, ut docet *Concil. Tridentin. sess.* 14. *cap.*4. nimirum dolorem requisitum ad dignè suscipiendam absolutionem Sacramentalem esse attritionem, quæ concipitur metu Gehennæ ex impulsu Spiritus Sancti, *Quò* (sunt verba Concilii) *pœnitens adultus viam sibi ad justitiam parat, quamvis sine Sacramento pœnitentiæ, per se ad justitiam perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento pœnitentiæ impetrandam disponit*: Hoc est componit, sufficit, ut ex attrito fiat contritus, modo duo concurrant. Primùm quod hic timor excludat voluntatem peccandi. Secundùm ut sit cum spe veniæ, ut benè docet *Graff. decis. aur. part.*1. *lib.*1. *cap.*2. *num.*7.

14. Secundò quia si non sufficeret attritio, sed requireretur actus dilectionis, non appareret quo pacto forma absolutionis, esset actus judicialis, & Sacramentum pœnitentiæ secunda tabula post naufragium. Nam cum actus dilectionis sive contritio habet delere peccatum, si ipsam requireret Sacramentum pœnitentiæ ex vi suæ institutionis, semper supponeret peccatum jam sublatum esse, & jam infusam primam gratiam: cujus oppositum docet *Trid.dict. sess.*14. *cap.*2., ubi loquens de hoc Sacramento, sic ait = *Ante hoc Tribunal tanquam reos sisti voluit ut per Sacerdotum sententiam, non semel, sed quoties ab admissis peccatis, ad ipsum pœnitentes confugerint, possent liberari*. Et in *cap.*6. *Quamvis autem absolutio Sacerdotis alieni beneficii sit dispensatio, tamen non est solum nudum ministerium, vel annuntiandi Evangelium, vel declarandi esse remissa peccata, sed ad instar actus judicialis, quò ab ipso, velut à Judice, sententia pronuntiatur*.

15. Tertiò: quia sicuti timor subversionis in Ninivitos, pervenit ad dolorem charitate formatum: ita timor Gehennæ (quod est donum Dei) Dolore inchoato, perducit in hoc Sacramento pœnitentem ad justificationem: *Quamobrem* (subdit Trid.) *falsò quidam calumniantur Catholicos scriptores quasi tradiderint Sacramentum pœnitentiæ absque bono motu suscipientium, gratiam conferre*.

16. Quartò, quia hanc sententiam tenent *D.Thom. in sum.*3. *par. supplem. quæst.* 10. §. *Respondeo dicendum art.*1. *Scot. in* 4. *dist.* 14. *quæst.*4. §.*Attritus etiam, Suarez tom.*4. *in* 3. *part. disp.*20. *sect.*1. *concl.*1., ubi hæc habet = *Hanc conclusionem existimo hoc tempore adeò esse certam, ut non possit absque errore negari*: docentque alii plures magni nominis Scriptores, & Theologi: & tandem probat, & admittit, Ecclesia, quod non permitteret si tuta non esset, exponendo periculo invaliditatis Sacramentum, cum damno tot Animarum: adeòque non includitur in propositione prima ex damnatis ab Innoc. XI., quæ dicit = *Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relictâ tutiore &c.* quia Decretum loquitur de propositionibus merè probabilibus, & non de nostrâ quæstione, super qua adest specificum Decretum Alexandri VII. supra relatum, quo præcipit, quod nullus audeat illam censurâ Theologicâ taxare, donec à Sanctâ Sede hac

hac in re aliquod fuerit definitum.

17. *GRATIS ADMINISTRATE*. Sacramenta omnia gratis administranda sunt: Cum enim Christus Salvator noster, qui illa instituit dicat *in Apocalyp. cap. 22. Qui sitit veniat: & qui vult accipiat aquam vitæ gratis*: debemus nos Presbyteri hanc aquam, quæ est gratia, quam gratis per susceptionem eorundem recepimus, gratis aliis communicare: ut pluries decreverunt Sacræ Congregationes; quarum Decreta confirmavit, & expressè servari mandavit Taxa Innocentiana, per viam legis universalis publicata (saltem in nostrâ Italia) de anno 1679., adeòut nec à spontè dantibus pro illorum administratione recipi possit, sed tantum si pro eleemosynâ offereretur, juxta Decretum *Sac. Congregat. Concil.* emanatum *sub die 1. Februar.* 1693., quod refert *Gallamart. supra Concil. Trid. seff. 22. in Decret. de obser. in celebr. Missar. num.1.*, & non obstante contrariâ consuetudine *Sac. Congreg. Rit. in Squillacen. 27. Martii 1697.*

18. *SACRIFICIUM PRO POPULO OFFERRE NON CESSETIS*. Parochus, sive Rector, qui curam habet Animarum ex Concilii Trid. Decreto *cap.1. seff.23. de reform.* Sacrificium pro ovibus suis offerre tenetur: quam obligationem saltem diebus festis de præcepto (si Congruam pinguem non habeat, sed tenuem) adimplere astringatur, sæpè sæpius declaravit Sac. Congregat. Concilii ad quam privativè pertinet jus, Concilium interpretandi; & obligandi subditos Ecclesiæ ad observantiam suarum declarationum in utroque foro: quia cum fiant aucthoritate à Papa Cardinalibus traditâ interpretandi Concilium, ut patet *ex Bulla Pii IV. 81., & Sixti V. 74. Bullar. tom.2.* eorum Decreta non differunt à lege declaratâ *l. hominis, & rei §. Verbum ex legibus ff. de verb. signif. leg. qui testamen. §. Mulier ff. de testam.*, & ideò non sunt novæ leges, sed ipsæ leges Concilii prius obscuræ, & dubiæ, aut male intellectæ, prout reassumendo fundamenta *Fagnan. in cap. quoniam de Constit.* explicat *P. Fælix à Potest. Panormit. in suo Exam. Ecclesiast. verb. lex cap.2. quæst.6. num.214. cum trib. seqq. tom.1.*

19. Decreta autem, quæ hoc firmant, relata jam fuere *in annotat. ad form. 2. tit. 2. tom. primo, & in Appendic. in annot. ad Bullam Innoc. XII. de celebr. Miss. num.9.* quibus hic addo recentiora videlicet, *in Pampilonen. 18. Novembris 1702., & 31. Maii 1704., & in Camerinen. 28. Junii 1704.* quibus omninò parendum erit: nulla habita consideratione ad tenuitatem Congruæ Parochorum: quia excusatio ista, semper fuit rejecta, & explosa: Nam sicuti qui ducit Uxorem pauperem sine ullâ, vel parvâ Dote, se excusare non potest, nec se subtrahere ab oneribus matrimonii, ut docent *Surd. de alim. tit.1. quæstion. 32. num.11. Sanchez. de matrimon. lib.4. disp.26. numer.21.*, cum aliis pluribus ab eis allegatis; ita qui acceptat Parochiam exilis redditus, tenetur onera Parocho injuncta adimplere: argumentum etenim à matrimonio carnali ad Spirituale optimè concludit, cum pari passu ambulent: & Parochus sibi imputare debet, cur sponsam pauperem acceptaverit *Pirbing. in jus Can. lib.3. tit.23. num.19.* Nam volenti non fit injuria, & à nullo prohibebitur, si quis gratis velit servire, & voluerit propriis expensis militare. Ad quod animadvertens Supremus Ecclesiæ Speculator Sanctissimus D. N. Clemens XI. in admonitionibus, quas singulis annis ante diem Cinerum RR. Curatis, & Vicariis Curatis, sive perpetuis, sive ad nutum amovibilibus, sive Sæcularibus, sivè Regularibus Ecclesiarum Parochialium Almæ Urbis ante Sanctitatem suam congregatis salubriter facit, hujusmodi oneris (zelo quò pollet) adimplementum commemorat, & fortiter injungit.

20. A qua obligatione de jure non eximuntur Curati amovibiles, neque Curati Regulares: Quia amovibilitas non tollit, quin habeant Curam animarum, unde tempore quo illam exercent Divino præcepto obstringuntur, ut pro Ovibus eorum Curæ commissis Sacrificium præscriptis diebus applicent; quapropter Sac. Congregat. Visitationis Apostolicæ post Instructionem novissimè latam, præfatum onus in omnibus Ecclesiis Parochialibus Urbis etiam Regularibus, & Vicariis in Missarum Tabellis, & adimplementum in Missarum perpetuarum libris adnotari mandavit, necnon quot annis rationes exigit. Et hinc bene infertur, quod in Collegiatis Ecclesiis, quibus Cura Animarum incumbit, non satisfiat dicto oneri celebrando dumtaxat Missam Conventualem, sed quod debeat celebrari etiam (præsertim diebus festis) Missa Parochialis pro Populo: & ratio evidens est: quia eadem Missa non potest satisfieri pluribus obligationibus distinctis, cum unaquæque illarum obliget ad substantiam Missæ ex proprio titulo *Passerin. de stat. hom. tom. 2. quæstion. 187. art. 4. numer. 991., & seqq.* Missa enim Conventualis, quæ est pars Officii, celebratur pro defunctis benefactoribus juxtà dispositionem *Text. in cap. cum creatura de celebr. Missar. Donat. prax. rer. regul. tom. 3. tract.7. quæstion. 102. per tot. Pignatell. consult. 321. tom. primo pariter per tot.* Missa verò Parochialis pro Populo erit celebranda tanquam onus injunctum ex præcepto Divino omnibus Rectoribus Curam Animarum habentibus, ut infrà latè ostenditur.

21. Hæc autem obligatio applicandi Sacrificium pro Populo, non solum ligat Parochos, aliosve Animarum Rectores, sed etiam Episcopos, qui dicuntur Parochi Parochorum totius Diœcesis, & quibus principaliter

cipaliter incumbit Cura Animarum, quia cum hujusmodi obligatio promanet à Divino præcepto (ut mox dicam) Nec etiam Summus Pontifex, qui est Catholicæ Ecclesiæ Episcopus, omniumque Christi fidelium curam gerit videtur exemptus, hocque clarè evincitur ex Epistolâ Divi Pauli *ad Hæbr.* 5. ubi Apostolus sic inquit = *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in iis, quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, & Sacrificia pro peccatis*. Et paulo post = *& propterea debet quemadmodum pro Populo, ita etiam, & pro semetipso offerre pro peccatis. Et cap.*8. = *Omnis enim Pontifex ad offerendum munera, & hostias constituitur*.

22. Item ex Decreto Concilii Trid. *sess.*23. *cap.*1. *de ref.*, ubi habentur hæc præcisa verba = *Cum præcepto Divino mandatum sit omnibus, quibus Animarum Cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre &c.* Ex his inquam oraculis effulget veritas assumptæ propositionis: Cum enim tam *D. Paulus*, quam Concilium, includant Præsules omnes, quibus committitur Cura Animarum, non ambigitur quin Episcopi graventur hoc onere: ipsis enim primariò Ovium custodia data est, cœteris autem Parochis subministratio; ut bene observat *D. Thom.* 2. 2. *part.*5. *quæst.* 184. *art.*6. *ad* 2. ubi sic scribit = *Ad 2. dicendum quod Episcopi principaliter habent curam Ovium suæ Diœcesis: Presbyteri autem Curati, & Archidiaconi, habent aliquas subministrationes sub Episcopis*, & post pauca = *Ex quo patet, quod ita se habeant ad Episcopum* (idest Presbyteri Curati) *sicuti Balivi, vel Præpositi ad Regem, & propter hoc sicut in mundanis potestatibus solus Rex benedictionem solemnem accipit, alii verò per simplicem commissionem instituuntur, ità etiam in Ecclesia, Cura Episcopalis cum solemnitate consecrationis committitur: Cura autem Archidiaconatus, vel Plebanatus cum simplici injunctione*. Et ad tertium prosequitur dicendo = *Ad 3. dicendum, quod sicut Plebani, & Archidiaconi, non habent principaliter curam, sed administrationem quamdam, secundum quod eis ab Episcopo committitur: ita etiam ad eos non pertinet principaliter pastorale officium, nec obligatio ponendi Animam pro Ovibus, sed in quantum participant de Cura*.

23. Quapropter, si Parochi, & Curati, qui dicuntur habere solummodò Curæ administrationem, & de ea participare, tenentur pro Populo sacrificium offerre, prout allegata Decreta determinant, hinc jure infertur, quod multò magis ad id arctentur Episcopi, quibus tanquam veri Ovium Pastores cura illarum principaliter reperitur commissa, ut probat Sanctus Doctor; & in eis litteraliter verba Concilii verificentur: Quod, & pro indubitato supponunt *Patres, & DD.* Sanctus enim *Hjeron.* agens *de virt. Episcop. in comment. Epist. ad Tit.*1. dicit = *Si autem laicis imperatur ut propter orationem abstineant se ab Uxorum cobitu: quid de Episcopo sentiendum est, qui quotidie pro suis Populique peccatis illibatas Deo, oblaturus est victimas?* Et scribens Fabiolæ de vest. Sacerd. Epist.128. ait = *Ego si fecero, si dixero quidpiam, quod reprehensione dignum est, de Sanctis egredior, & polluo vocabulum Christi in quo mihi blandior: quanto magis Pontifex, & Episcopus quem oportet esse sine crimine, tantarumque virtutum, ut semper moretur in Sanctis, & paratus sit victimas offerre pro Populo, sequester Dei, & hominum*.

SANCTUS VERO BERNARD. De vit. & offic. Præsul. in prolog. vitæ S. Malachiæ Episcopi. Boni Præsulis Typum describens, & mores Præsulum suorum temporum inquit = *Illi* (idest mali Præsules) *marsupia vacuant subditorum, iste* (idest Episcop. Malachias) *pro peccatis eorum altaria cumulat votis, hostiisque pacificis*.

PETR. BLES. De vit. mor., & offic. præs. epist. 9. Scribens super Epistola D. Pauli ad Hæbr. 5. dicit = *Omnis Pontifex ab hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in his quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, & sacrificia pro Rege, & Populo, ut si iratus est ei Dominus, Sacerdos medius intercedat*.

*CARTUSIAN. Super Apocal. art.*3. in principio hæc notat = *Præsul Angelus nominatur: quia in terris Angelicam vitam imitari tenetur per mentis, & corporis castitatem. In carne siquidem sine carne vivere Angelicum perhibetur. Secundò per contemplationis sinceritatem. Tertiò per Gregis sui vigilantem custodiam. Quartò per eam qua inter Deum, & hominem sequester est mediationem. Nam sicut Angeli nostra obsequia offerunt Deo orantque pro nobis, & Dei munera gratiosa nobis referunt, & procurant; ita Episcopus Gregis sui praces, vota, & hostias immolat Deo, cujus gratiam impetrat Populo.*

*BARTHOLOM. de Martyr. in 2. par. stimul. Pastor. cap.*4. §.1. *circa fin.* ad Episcopos sermones habens addit = *Officium Sacerdotis est sacrificare, orare, docere, visitare si Episcopus est, quid dignius, aut quid Ovibus utilius, quam Pastorem offerre quotidie vitam, & passionem Christi Deo Patri pro eis*.

24. Neque dicas authoritates hujusmodi esse potius hortativas, quam approbativas talis obligationis: quoniam DD. isti ideò admonitivè loquuntur, in quantum absolutè supponunt obligationem jam ab Apostolo promulgatam adesse, quam iterum post eos Tridentinum, canonicâ definitione meritò comprobavit. Neque supponas in praxi contrarium servari: quia contraria observantia, si quæ adesset (quod non credo) esset profectò damnabilis: cum præceptum Divinum per contrarium usum abrogari non valeat. Unde concludendum est, quod Episcopi si non quotidie, saltem frequenter pro Populo, & Ovibus sibi commissis, Sacrificium offerre teneantur: quod est adeò certum, ut in Oratione

tione Missæ Episcopi, quâ decem ab hinc sæculis utebatur Ecclesia Romana, & quam refert per extensum. *Card. Bona in Appendic. tract. rer. liturgic.* leguntur inter cœtera sequentia verba = *Præbe Deus aurem Sacrificiis nostris, & me mihique commissos adscribe in paginis, quò cum grege mihi credito, & à cuncto elevar crimen, & ad te merear pervenire in pace &c.* & paulò inferius *Suscipe Domine nostrorum votorum libamina, & per hæc quidquid in subditos correctionis verbo, vel merito impertimur, non ad discordiam nostri, sed ad dulcedinis perpetuæ gaudium, & nobis, & illis profecisse gaudeamus &c.*

25. *EX HAC IN QUAM ANTIQUÆ LITURGIÆ.* Oratione ad oculum ostenditur Præsules, non nisi pro se ipsis, & Populo sibi commisso hostias offerre debere: quod rectè callens Leo olim Episcopus Thelesinus, in suo *tractat. Thesaur. for. Eccles. part. 1. cap. 3. num. 35.* scriptum reliquit = *Tenentur Episcopi diebus Dominicis, & Festis solemnibus, legitimo cessante impedimento Missam celebrare, pro quo facit Conc. Trid. cap. 2. sess. 2. quia habent curam Animarum totius Diœcesis arg. text. in cap. 14. de reform. sess. 24.* & est ac si dixisset, debent saltem diebus festis celebrare, quia pro Populo, cujus curam susceperunt, Sacrificium offerre tenentur, prout clarius expressit *Barbos. de jur. Eccles. lib. 1. cap. 11. num. 88.* ibi = *Debent Episcopi Oves sibi commissas bonorum operum exemplo pascere, & pro eis frequenter orare, & sacrificia Deo offerre*: Hæc tàm clara, & certa sunt, ut neminem cordatum Episcopum invenies, qui velit rem in dubium revocare.

26. Et quod dicitur de Parochis; & Curatis, ac de Episcopis extenditur ad Prælatos Regulares, ut sunt Generales Ordinum, Provinciales, & Priores Conventuales: nam cum sint Priores, & Parochi, & habeant Curam Animarum cum jurisdictione in utroque foro suorum subditorum, ut probat *Donat. prax. rer. regular. tom. 2. tract. 9. de Prælat. quæst. 4. num. 1. & 5. & tract. 10. de potest. Prælat. quæst. 1. num. 8. & 9.* compræhenduntur absque dubio sub dispositione Concilii Trident. & ideò tenentur frequenter pro Ovibus suis Sacrificium offerre, ut bene firmat. *Tamburin. de jur. Abbat. tom. 2. disp. 5. quæst. 5. num. 5.* ubi hæc habet = *Si autem erit sermo de Abbate, prout Prælati personam gerit, dico præcepto Divino teneri Sacrificium offerre pro Ovibus suis, quia ut ait S. Paulus ad Hebr. 5. omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur ut offerat dona, & Sacrificia pro peccatis. Ex quo sequitur, cum præcepta affirmativa obligent data opportunitate ex S. Thom. 2. 2. quæst. 3. art. 2. teneri Abbatem celebrare pro Ovibus suis juxtà opportunitatem; Quibus autem diebus & an quotidie teneatur celebrare, nullam invenio determinationem; hoc unum scio, quod Abbates tenentur de levissimâ culpâ, & tenetur adhibere exactissimâ diligentiam tanquam diligentissimus Pater familias, ut sui subditi tanto Sacramento, & Sacrificio sæpè adjuventur, & recreentur; imò debet præcavere, ne aliis suspicionem malæ vitæ præbeat, quod equidem sequeretur si raro celebraret. Quâ in re multis in Abbate aggravantibus conditionibus, Sacerdotali, Parochiali, & Pastorali ipsius animæ, & subditorum saluti consentaneum esse affirmarem, illum, & præcipuè Regularem, qui Prælati personam in Monasterio gerit, debere vel quotidie, vel saltem sæpissimè Sacrificio huic præstantissimo vacare.*

27. *MATRIMONIA CLANDESTINA REPELLITE.* Clandestinitatis tres species assignantur à Canonistis: prima, quando matrimonium contrahitur coram testibus Parocho absente: secunda verò, quando illo præsente sine testibus: tertia, quando testibus, & Parocho præsentibus, sed culpabiliter non præmissis denunciationibus in Ecclesiâ: quæ clandestinitatis species in eo differunt, quod solum prima, & secunda causat nullitatem matrimonii non autem tertia in eo autem conveniunt, quod utraque dicitur odiosa, & restringenda quoad fieri potest; cœteris autem solemnitatibus omissis, non clandestinum, sed minus solemne appellatur matrimonium *Guttier. de matrim. cap. 55. num. 1. & seqq. Sanch. eod. tract. lib. 3. disp. 1. num. 3. & seqq.* ubi dat concordantes; Qui autem matrimonium celebrat præsente Parocho, & testibus, omissis culpabiliter denunciationibus, pœnas contrahit, quæ matrimonio clandestino jure antiquo *per cap. fin. de clandest. desponf.* impositæ erant *Castrop. oper. moral. tom. 6. tit. de sponf. punct. 13. §. 3. num. 3. & § ult. num. 1. Tambur. oper. moral. lib. 8. de matrim. tract. 6. cap. 3. §. 2. num. 14.* Dicitur autem *culpabiliter*: quia si omittantur de licentiâ Ordinarii, nulla pœna incurritur; Parochus verò qui tale matrimonium prohibere neglexit, vel dedit alteri licentiam assistendi, suspendendus esset ab officio per triennium, & juxtà culpæ qualitatem puniendus *d. cap. fin. de clandestin. desponf. Concil. Trident. cap. 1. de refor. matr. sess. 24.*

28. Matrimonium Clandestinum tertiæ speciei, nullam habet validitatis præsumptionem pro se: nam regula quæ solet allegari, quod in dubio standum sit pro matrimonio, non militat quando fuit clandestinè contractum contra ordinationem Ecclesiæ, & formam traditam à Concilio, tunc enim cum habeat pro se notabilem suspicionem ut dixit *Rot. coram Pamphil. dec. 246. ubi Add. n. 22. & 23.* Judex contra illud in dubium semper judicare debet *Barb. Vot. 1. nu. 137. Capon. disc. 23. num. 22. & 23. Tambur. in explicat. Dialog. lib. 2. de matrim. tract. 6. cap. 2. §. 3. num. 15.* ubi sic firmat = *Addit idem de Lugo licet matrimonium esset dubium & in dubio soleat præsumi in favorem validitatis matrimonii, tamen quid in hoc Parochus fuit invitus, & non præcessere denuntiationes, unde hoc matrimonium secundum jura fuit clandestinum, illi non est favendum, quia ut sic causa est odiosa, idest contra jura clandestina matrimonia irritantia, & consequenter*

quenter non erit validum pronunciandum.

29. Unde quia frequenter accidit, quod hi, qui fortè impediri possunt nè contrahant, excogitant modum non solum denunciationes fugiendi, sed, & Parochos fraudè decipiendi, & talia clandestina matrimonia faciunt; ideò Episcopus Animarum Præsules monet, ut toto conatu studeant illa ab eorum Parochiis depellere. Porrò Episcopus non tantum sic contrahentes, sed, & Prarochos ipsos culpabiles, imò, & testes punire potest, ut respondit Sac.Congr.Concilii sub *die* 10.*Februarii* 1629. in qua porrectis Quæsitis.

I. *An Episcopus possit punire contrahentes matrimonium contra ejus prohibitionem contractum?*

II. *An eos qui contrahunt coram Parocho ex causâ justâ dissentiente?*

III. *An eos qui contrahunt omissis denunciationibus?*

IV. *An possit punire testes intervenientes in supradictis casibus?*

V. *An possit in eisdem casibus punire pœnis pecuniariis, locis tamen piis applicandis?*

Sac. &c.

Ad 1. 2. & 3. respondit Episcopum posse?

Ad 4. posse quatenus testes sint in dolo.

Ad 5. pariter respondit posse?

Et in Savonen. 2. *Martii* 1595. respondit *matrimonium contractum servata forma Concilii esse validum, etiamsi antea Episcopus inhibuisset Parocho, licet hic puniri valeat ob inobedientiam lib.8. decr. fol.*106.

30. Quare Animarum Rectores non solùm, ut matrimonia clandestina tollantur invigilare debent; sed & impedimenta, quæ nullitatem inducunt, vel per quæ in illis permanere jus prohibet prudenter investigare, & ad notitiam Episcopi deducere, & tandem ea, quæ libertatem eorundem impediunt removere. Puta in prima specie de eo qui delictum poligamiæ commisit, & pœnitentiam, seù pœnam triremium jam explevit: hic enim non potest cum secundâ denuò matrimonium contrahere, quamvis prima legitima Uxor decesserit, absque dispensatione Apostolicâ, quia obstat ei impedimentum criminis *Sac. Congregat. Concilii in Sancti Severi* 10.*Julii* 1704. In secunda de eo qui obtinuit litteras dispensationis super gradu prohibito consanguinitatis, & illis non præsentatis contraxit, vel carnaliter Sponsam cognovit: hic etenim absque novâ dispensatione in matrimonio permanere non potest *Sacr. Congregat. Concilii die . . . Maii* 1635. Item de eo qui sponsalia contraxit cum muliere inhonesta: hic enim non potest à Consanguineis impediri nè matrimonium contrahat, ut respondit *Sac. Congregat. Episcop. in Recineten.* 25.*Junii* 1619. Item in alio: cui opponatur impedimentum affinitatis ortum ex fornicatione: nam nisi ser. ser. concludenter coram Ordinario probetur nihil obstat quo minus matrimonium contrahi possit *Sac. Congregat. Concilii in Tudertina* 24.*Januarii* 1632. Item in eo, qui obtenta ab Ordinario licentiâ matrimonium contrahendi temporibus ab Ecclesiâ vetitis, opponatur impedimentum traductionis sponsæ ad Domum, Nam huic, traductio impedienda non est, quia datâ licentiâ pro Matrimonio contrahendo, censetur quoque concessa facultas traductionis Sponsæ ad Domum dummodò fiat absque solemnitate *Sac. Congregat. Concilii die* 10.*Junii* 1689. *lib. dec.*34. *fol.* 156. Item in eo, cui opponatur impedimentum cognationis spiritualis (si non sit confirmatus) per susceptionem alicujus in Sacramento Confirmationis; nàm impedimentum ad effectum contrahendi matrimonium non contrahitur, quando non confirmatus suscepit aliquem in dicto Sacramento *Sacr. Congregatio Concilii in Lycen.* 13.*Junii* 1654.

31. Quid autem dicendum, si Sacramentum confirmationis collatum esset ab Episcopo per errorem cum Oleo Infirmorum, vice Olei Sacri Chrismatis? De hoc dubitatum fuit in Sac. Congregatione Concilii tempore quò munus Auditoris fælic. record.Card. Petrucci fungebar, cui Eximio Viro, votum meum sic aperui: Dubium oritur inter DD. = *An Balsamum, quod est infundendum cum Oleo Chrismatis, sit de necessitate, & essentia Sacramenti; vel potius de necessitate præcepti Cajet. Navar. Coninch. Valenz. Ledesm. Vega, Diana, Graff.* & alii relati *à Rentio in Encyclopcd. de Sacr. & Censur. tract. 3. c.1. quæst.2.* tenent esse necessarium necessitate præcepti, non autem de essentia Sacramenti. Et sic secundum istorum sententiam Sacramentum confirmationis collatum cum Oleo sine Balsamo non debet reiterari absolutè, sed sub conditione *per text. in cap. Pastoralis de sacr. non reiter.* Alii autem scilicet, *Basil. Pont. Villalob. Baun. Aversf. & alii ibid. à Rentio citati* affirmant Balsamum esse de essentia Sacramenti, quam sententiam innixam referunt *in Bulla Eugenii IV. de concord. Armenor. impressa in Bullar. to.1. in ordine la 19. in qua §.11.* sic dicitur = *secundum Sacramentum est confirmatio, cujus materia est Chrisma confectum ex oleo, quod nitorem significat conscientiæ, & ex Balsamo, qui odorem significat bonæ famæ.* Ex quibus Bullæ verbis solidè inferunt, Balsamū esse de essentia Sacramenti, adeòut si ex his duobus deficiat unū, character non imprimatur: huic secundæ sententię adheret *Fagnan. in c. cū venisset n.53. de Sacr. unct.* ubi hanc Bullā tanquā publicatam in Concilio Generali Florentino, vocat Decretū fidei. Verum quia contraria sententia habet pro se DD. graves, & est valdè probabilis, con-

consulendum putarem partes, ut petant dispensationem ad cauthelam. Hinc sub die 4. Aprilis 1693. proposito in Sacr. Congregat. dubio = *An Matrimonium contrahi possit à Titio cum Berta, quæ fuit Matrina filiæ Titii susceptæ ex primo matrimonio in Sacramento Confirmationis collato ab Episcopo per errorem cum Oleo Infirmorum?* fuit rescriptum = *Ad mentem*. Et mens fuit, ut Episcopus insinuaret partibus, quod procurarent dispensationem ad cauthelam.

32. Insuper qui matrimonium contraxit cum Bertà, & posteà ante consumationem declaratum fuit nullum ob metum cadentem in constantem Virum, poterit deducere in Uxorem Sororem ejusdem Bertæ, quia tali casu nullum ei obstat impedimentum, ut declaravit *Congregat. Concilii 22. Martii* 1664. secus si matrimonium esset nullum ob non servatam formam Concilii, aut ex alia causâ: quia tunc oriretur impedimentum justitiæ publicæ honestatis eadem *Congregat. 8. Novembr.* 1584. *& in Cesenaten.* 18. *Junii* 1611. *lib.* 11. *dec. fol.* 99. causa disparitatis est: quia in primo casu nullus adest consensus (qui est causa efficiens, & formalis contractus) & sic inde ortum habere non potuit impedimentum: at non sic in secundo, in quo consensus non deficit, sed solemnitas, vel adest impedimentum, quod contractum dirimit jure Ecclesiastico positivo.

33. Item, qui dispensationem obtinuit super impedimento consanguinitatis in formâ pauperum, falsò narratà paupertate, dicitur validè dispensatus, & proles legitima, ut respondit *Sac. Congregatio Concilii 9. Septembr.* 1679. *lib.* 3. *Decr. fol.* 406. Et si dispensatio matrimonialis reperiatur concessa inter consanguineos *ob angustiam loci*, erit exequenda, etiamsi testes deponant homines loci esse omnes pares, *Sac. Congregat. Episcop. in Alben.* 13. *Februar.* 1596. *& Sac. Congregat. Concil. in Bisacciarum* 19. *Junii* 1706.

34. Item scire debent Parochi, quod matrimonium contractum coram eis ad formam Concilii, validum est, etiamsi ipsi adhuc Sacerdotes non sint *Sac. Congregat. Concilii in Abulen.* 1593. *lib.* 7. *decr. fol.* 193. vel eorum provisio nulla prætendatur ex defectu Examinatorum Synodalium: nàm etiam tunc pro valido habendum est eadem *Congregat. in Ceneten.* 31. *Julii* 1627. *lib.* 13. *decr. pag.* 315. Non tamen si quis non est Parochus, licet Consuetudine tanquam talis reputetur: quia Consuetudo non potest tollere incapacitatem personæ inductam à lege, ut in specie de Parocho *Rota coram Coccin. decis.* 1539. *num.* 29. & ideò non potest habilitare illum qui non est Parochus contrahentium, ad autorizzandum Sacramentum matrimonii *Congregat. Concilii in Toletana* 31. *Maii* 1704. Item quod contrahi potest validè non solum coram Sacerdote habente facultatem à Vicario Generali; sed coram Vicario Generali met perinde, ac coram Parocho *Congregat. Concilii* 4. *Julii* 1602. *lib.* 10. *Decr. fol.* 47. *Sanchez. de matrim. disp.* 29. *num.* 18. *lib.* 3. Item, quod contractum à Puellâ, quæ existit in Monasterio pro educatione, ad Crates Monasterii coram Testibus, & Parocho Ecclesiæ Parochialis intra cujus limites situm est Monasterium, validum reputatur, etiamsi Parochus fuerit alio prætextu vocatus, nisi aliud obstet *Congregat. Concilii in Turritana* 19. *Decembris* 1645. *lib.* 18. *decr. pag.* 563. ex doctrinâ *Sanchez de matrim. lib.* 3. *disp.* 23. *num.* 12. *&* 13. *Passerin. de stat. hom. tom.* 2. *quæst.* 187. *artic.* 1. *num.* 896. Et tandem, quod Procurator ad contrahendum matrimonium nullum habet à jure præscriptam ætatem, nec sexum, & tàm masculus, quam fœmina (dummodò puberes sint) possunt esse Procuratores *Capon. discept.* 159. *num.* 13. *Sanchez de matrim. lib.* 2. *disputat.* 11. *num.* 15.

35. *MARTYRES ESTOTE*. Martyrium sine effusione sanguinis secundum D. Bernardum triplex est. Primum est parcitas in ubertate: quod Martyrium gravius, quam inter Epulas esurire, inter vestes algere, inter divitias paupertatem substinere? videre delectabilia, & non gustare cum posset, est satis grave: nàm ibi vincitur natura, quæ semper appetit delectabilia: ideòque qui hæc facit, mirabilia facere dicitur, *Eccles.* 31. Secundùm Martyrium est largitas in paupertate; hanc habuit illa Vidua, quæ obtulit duo æra, de qua Christus apud *Luc.* 21. dixit plusquam omnes misisse in gazophylacium: affectus enim offerentis plus placet Deo, quam munus. Tertiùm est castitas in Juventute, hæc enim est Deo tàm accepta, quod pro Martyrio spirituali reputatur. Unde dixit *Sanctus Ambros.* quod major est Victoria Virginum, quam Angelorum: Angeli enim sine carne vivunt, Virgines verò in carne triumphant. Et *Sanctus Augustinus*, quod inter omnia certamina Christianorum duriora sunt prælia castitatis: Nàm continua pugna, rarior victoria. Et *Tertullian. in exhortat. ad cast.* dicit, *Quid majus est vivere in castitate, quam pro ea mori*. Unde Episcopus monet hic suos Parochos, ut alacriter hoc genus Martyrii subeant, ut possint suis subditis dicere venite post me, sicut Salvator noster dixit Discipulis suis *Matth.* 4.

36. *PER ANGUSTAM PORTAM*. Hoc est docendo rudes, doctos, & indoctos, sanam doctrinam: viamque quæ ducit ad vitam esse arctam, & portas Paradisi angustas; & per multas tribulationes passas eas ingredi oportere *Act.* 14. Item fugiendo opiniones Authorum nova, & curiosa sectantium, & præsertim illorum, qui nimiâ indulgentiâ tollunt, & peccata relaxant, & conscientias: pœnitentias decurtant, & Christum,

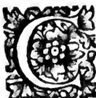
ſtum, qui veritas eſt, & non fallitur (portas has Paradiſi, figmentis, ratiociniis, & ſpeculationibus dialecticorum, & Philoſophantium dilatando) mendacem quaſi faciunt.

Dilectis Filiis Civibus, & Populo N.

FORMVLA III.

SUMMARIUM.

1. *Petri primatum oſtenditur ex Actibus Apoſtolorum.*
2. *Nullus Pontifex cecidit à fide, & exculpantur Marcellinus, Liberius, Honorius, & Jo. XXII. & num. 3. 4. & 5.*
6. *Epiſcopatum an quis poſſit appetere, oſtenditur.*
7. *Papa poteſt præcepto cogere ad ſuſcipiendum Epiſcopatum.*
8. *Epiſcopus in ſua Eccleſiâ eſt Chriſti Vicarius, & Legatus.*
   Epiſcopus tenetur in ſua Eccleſiâ reſidentiam facere.
9. *Epiſcopus negligens, & otioſus poteſt à regimine removeri.*
10. *Lex Divina data eſt nobis lumine naturæ, & num. 11.*
12. *Peccatum eſt omnium malorum, malum maximum.*
13. *Non infringit, qui Votum commutat in melius.*
14. *Votum rei particularis publicum factum cum promiſſione jurata Collegio ſeù Univerſitati, non poteſt commutari ſine diſpenſatione Apoſtolicâ, niſi accedat conſenſus illius cui fuit per juramentum jus quæſitum.*
15. *Facultas commutandi Votum, non compræhendit Votum promiſſorium juratum per quod alteri jus quæſitum fuit & num. 16.*
17. *Pænitentiarii Baſilicarum Urbis, vota quæ jus tertii complectuntur non diſpenſant.*
18. *Votum Religioſi profeſſi tranſeundi ad ſtrictiorem non obligat, quod Superior licentiam deneget.*
   Religioſus qui habet Votum Epiſcopatum non acceptandi nec Dignitates, non poteſt promoveri ſine Apoſtolicâ diſpenſatione.
   Religioſi profeſſi non poſſunt hodie ad ſtrictiorem tranſire, inconſultâ Sac. Congr. Concilii.
19. *Religioſus qui obtinuit exemptionem paſſivam ob Officiis Religionis, non debet illa acceptare ſi contingat ad illa eligi.*
20. *Vanitas, ornatus, & novitas veſtium poſſunt eſſe peccatum mortale.*
21. *Cauſæ brevitatis vitæ referuntur.*
22. *Cauſæ infirmitatum hominum referuntur.*
23. *Religionis actus, qui ſint oſtenditur.*
24. *Peccati Adæ effectus enarrantur.*
25. *Subditi tenentur obedire Superioribus, & hi humilitate eos gubernare.*
26. *Fidelis, catholicâ fide credit Deum, credit in Deum, & credit Deo.*

1. Tim. 3. Eccleſ. 7. 2. Cor. 11. Ephеſ. 3. 1. Tim. 1. 1. Cor. 9. Eph. 3. Ep h. 6. 2. Tim. 2. Hilar. Papa 3. Reg. 20. Ezech. 34. Gen. 43. 1. Cor. 4. Phil. 2. Col. 3.

CHRISTUS Redemptor noſter, qui per Vicarium ſuum Romanum Pontificem, totius univerſalis Eccleſiæ, (quæ eſt columna, & firmamentum veritatis (*Caput, & Præſul* Sanctiſſimus, vocavit me non cogitantem, *non ambientem* (& Deus, qui eſt agnitor cordis mei, ſcit quod non mentior) ad regimen Animarum veſtrarum. Factus ſum miniſter Evangelii ex dono Dei ſecundum diſpoſitionem virtutis ejus, qui fidelem me exiſtimavit, & omnium veſtrum me ſervum fecit, ut vos lucrifacerem ipſe concedat, & merita, ut detur mihi ſermo in apertione oris mei, ut cum fiducia evangelizzare poſſim inter vos inveſtigabiles divitias Chriſti, pro quo *legatione fungor*, & exhibere me ipſum Deo operarium inconfuſibilem. Expectatio enim fructus miniſterii hujus, non in latitudine regionis, ſed in acquiſitione ponitur Animarum: cum Dominus his qui præſunt dicat = *Cuſtodi virum iſtum, qui ſi lapſus fuerit erit Anima tua pro Anima ejus*, & alibi -- *Requiram Gregem meum de manu eorum*, & iterum = *Non videbitis faciem meam, niſi Fratrem veſtrum minimum adduxeritis.*

Rom. 11. Eccleſ. 32. Eccleſ. 37. Eccleſ. 10. 2. Cor. 12. 1. Petr. 5. Iac. 5. Pſal. 144. Eccleſ. 12. Eccleſ. 7. Pſal. 111.

Orate igitur Filii Cariſſimi indeſinenter pro me, ut tanquam morti deſtinatum, formam ſervi accipiens charitatem (quod eſt vinculum perfectionis, & ſine qua nemo ſalvatur) pro ſalute veſtra non deſeram: alta ſapere non quæram: in exaltatione non intumeſcam, & non extollar in ſapientiâ mea; ſed amorem, & timorem ſuum faciat me Dominus habere perpetuum, ut in veritate dirigam viam meam: memorque ſim, quod Sedes ſuperborum deſtruxit Deus, & ſedere fecit mites pro eis. Gloriabor ergo ſolum in infirmitatibus meis; ut inhabiter in me virtus Chriſti, qui ſuperbis reſiſtit humilibus autem dat gratiam. Orate: quia oratio penetrat nubes, & voluntatem timentium ſe faciet Dominus, & deprecationem veſtram exaudiet.

Pſal. 18. Deut. 4.

Timete Deum ex tota Animâ veſtrâ: quia hoc eſt omnis homo: Sacerdotes honorificate. Mandata Dei fidelia, *facta in veritate, & æquitate*, deſiderabilia ſuper

Jo.14. super aurum, & dulciora super mellis favum custodire, ut bene sit vobis, & Filiis
Rom.12. vestris: qui enim habet mandata ejus, & servat ea, ille est qui diligit eum: odien-
Rom.14. tes malum: adhærentes bono: charitate fraternitatis invicem diligentes, spè gau-
Ecclesi.7. dentes, in tribulationibus patientes; quæ pacis sunt sectantes, & custodientes: no-
Num.30. vissimaque vestra memorantes, *ut in æternum non peccetis*. Si quis votum Domino
1.Petr.3. voverit non faciat irritum verbum suum, *sed omne quod promisit impleat*. In cibo,
1.Tim.6. potu, & vestitu, non voluptatem superfluitatem, *aut vanitatem* quæratis; sed
Prov.30. necessitatem, & honestatem, quemadmodum vas electionis, & magister gentium
Jac.4. hortatur dicens: *Habemus alimenta, & quibus tegamur, & his contenti simus*: & Sa-
S. Ber. ser. 14. piens Deum deprecatur, ut sibi tantum necessaria tribuat. *Quæ est enim vita vestra?*
Psal.106. *Vapor*. Citò præterit quod delectat, & permanet sine fine quod cruciat. Verbum
2.Petr.1. Dei, quod sanat homines libenter audite: quæ pudica, *quæ religiosa sunt agite*, ut
Luc.6. per bona opera certam salutem vestram faciatis. Quæcunque vultis ut faciant vo-
Jer.26. bis homines, & vos facite illis similiter; ita bonæ erunt viæ vestræ, & merces vestra
Gen.15. magna nimis.

Ecclesi.12. Nunquam habeatis fiduciam in malitiâ, nec dicatis, non est qui videat, ne
Isa.47. veniant super vos mala, & nesciatis ortum illorum; aut irruat repentè super vos
Levit. 25., & 26. calamitas, quam expiare non possitis. Si mandata Dei custodieritis, & feceritis ea;
Psal.6. comedetis panem vestrum in saturitate, & habebitis pacem in finibus vestris (colo-
Ecclesi. 39., & 40. ni enim ejus sumus): At si contempseritis ea, & monita mea non audieritis, in fu-
rore suo arguet, & visitabit vos in egestate. Nam grando, Bruchus, locusta, fames,
pestilentia, bellum, & terræmotus, *creata sunt ad vindictam*, & sicuti per malum cul-
Isa.24. pæ Adam majora damna pertulit; sic nobis hæredibus legem aspernantibus, Deus
Jer.29. 44., & 50. parat hæc vasa iræ suæ. Tollite ergo jugum ejus super vos, quia suave est, & leve,
Apoc.16. & invenietis requiem Animabus vestris.

Psal.77. Rogamus autem vos per misericordiam Dei, ut noveritis eos, qui laborant
Matt. 11. inter vos, & præsunt vobis in Domino, & monent vos, ut habeatis illos (non quasi
1.Tess.5. imperans dico) abundantius in charitate propter opus eorum, & pacem habeatis cum
2.Cor.8. eis. Audite vocem docentium vos, & increpationibus eorum, acquiescat cor ve-
Prov.5. strum. Etenim quam salubre sit *Superioribus obedire*, quam item damnabile sit eis non
Luc.10. obedire, Christus breviter pandit dicendo suis Vicariis, utpotè his, qui præsunt:
2.Tim.1. *Qui vos audit me audit, qui vos spernit, me spernit*. Ei autem *cui credimus*, & qui potens
Ephes.3. est omnia facere superabundanter quam petimus: ipsi gloria in sæcula Amen.

ADNOTATIONES.

1. *CAPUT, ET PRÆSUL*. De primatu Petri, ejusque legitimorum successorum, clara sunt Testimonia Scripturarum; tam quoad institutionem, quam quoad exercitium. De institutione patet ex *Matthæo* 16. *Luc.* 22. *Joanne* 21. De exercitio constat evidenter ex Divino libro Actuum Apostolorum, ibi enim in sex rerum negociis, munus summi Pontificis Petrum gessisse demonstratur.

I. *In electione Matthiæ, in qua congregata Ecclesia, surgens Petrus tanquam omnium caput, cæteris ora prementibus, de supplendo Apostulatu Judæ verba facit*, Act.1.

II. *Exprobantibus Judeis, quod Christi Apostoli variis linguis loquentes, musto maderent, surgens Petrus, pro Christi tuenda Ecclesia, eos fortiter defendit, & donum Spiritus Sancti recipisse monstravit*, Act. 2.

III. *Convocatis Apostolis coram Anna, & Caipha ut de Claudo sanato rationem redderent, Petrus tanquam Apostolorum caput cunctis spectantibus, orationem habuit, & Principum Judeorum malitiam fugavit*, Act.4.

IV. *Sacrilegium Ananiæ, & Saphiræ, non nisi Petrus, ut Ecclesiæ Pontifex insolita pœna punivit*, Act.5.

V. *Volens Deus in Gentes lumen veritatis effundere, Cornelius Centurio, Gentilitatis Choripheus, ad Petrum tanquam novæ Ecclesiæ Præsulem ab Angelo remittitur ut instrueretur in fide dicens illi:* hic dicet tibi quid te oporteat facere *quam videns, Cornelius, procidens ad pedes ejus Christi Vicarium adoravit*, Act.10.

VI. *In controversia de cessatione legalium, unus Petrus veluti Ecclesiæ Pontifex litem dirimit: cumque enim magna inquisitio fieret (narrat egregius Historicus) surgens Petrus dixit &c.* & tacuit omnis multitudo, Act.15.

2. Huic Ecclesiæ Hierarchæ promisit Salvator, in fide non defecturum, quod non solum in Petro; sed, & in successoribus adimplevit, servabitque promissa usque ad consumationem sæculi. Et licet nonnulli Historici gesta Romanorum Pontificum referentes, dubitaverint *de Marcellino, Liberio, Honorio I., & Joanne XXII.* Attamen horum nullum in fide defecisse compertum est. Primus etenim, vel non est lapsus, prout tenent

nent quamplures graves Doctores Catholici, & præsertim *S. Augustinus* in responsione *ad Pitilianum Donatistam*, & cum eo ferè omnes moderniores Ecclesiasticæ Historiæ Censores qui Acta Concilii Sinvessani tanquam apocrifa, & fabulosa reiiciunt, vel thuris honorem Idolorum Delubris reddidit, (ut legitur in Martyrologio, & Breviario Romano) timore mortis concussus, infirmitate potius, quam voluntate (licet gravissimè peccaverit) retinendo veram fidem in corde, prout exitus demonstravit: nam piaculum amarè flevit, & sanguine, catholicam Fidem illustravit, ac inter martyres numeratur, *Forest. in Vita hujus Pontificis*.

3. Secundus, circumventus non solum fraude, sed longo exilio viribus fractus, ac insuper per metum cadentem in constantem virum eidem illatum per *Vrsacium*, *& Valentem*, (authores, & Vexilliferos Arrianorum, subscripsit quidem condemnationem S.Athanasii, ac etiam symbolo Semiarrianorum (fidem internam retinendo in corde; (sed positus in libertate, eosdem cogentes publicè excomunicavit, pœnitentiam de errore suo exemplarem egit, Cathedram Petri (à qua fuerat depulsus) denuò ascendit, & probè Christi Ecclesiam rexit, ut meruit inter Sanctos collocari, *Bzov. ad annum* 357. *not.*5., *&* 6.

4. Tertius, nullum errorem Monotelitarum (admittentium in Christo unam solam voluntatem, & operationem) probavit, & male illum de hoc culpatum fuisse à nonnullis Authoribus Catholicis, luculenter demonstrant *Baronius*, *& Bellarminus*, nec non *P.Marchesius Congr. Oratorii Vrbis* in suo Opere, cui titulus *Clypeus fortium*, *& P.Roccaberti*, *in Apologia* hujus Pontificis, qui fuit vir optimus, Theologus eximius, & Ecclesiam laudabiliter rexit, & gubernavit.

5. Quartus, licet scripto, & voce opinasset (adhærendo nonnullis antiquis Ecclesiæ Patribus) Animas justorum non gaudere visione beatificâ nisi post resurrectionem corporum: tamen hoc tenuit tanquam Doctor privatus, non tanquam Papa: imò scripta etiam privata retractando, ab hac opinione recessit, & publicè professus est se semper credidisse in hoc proposito totum id, quod credit, & docet Ecclesia, & in hac sententiâ gloriosè ex hac vita migravit *Forest. in Vita hujus Pontificis*.

6. *NON AMBIENTEM*. Dicitur in formulâ non ambientem, quia suppono Episcopos omnes sine hac maculâ (quæ maxima est) promoveri. Utrum autem liceat Episcopatum appetere? *D. Thom. in sum.* 2. 2. *quæst.*185. *art.*1. firmat hanc conclusionem = *Episcopatum appetere*, *& bonum*, *& malum esse potest*: *bonum quidem*, *si in eo Spiritualis utilitas quæratur*: *malum verò*, *si aut opulentia aut temporalis Dignitas concupiscatur* quia, qui præesse, & non prodesse desiderat Episcopari non debet *Gaballin. in glos. ad Const. Egidian. lib.* 4. *cap.*25. *num.*1. Quapropter secundum Angelicum hunc Doctorem, infertur, quod appetere Episcopatum ratione honoris, celsitudinis, gradus, & sufficientiæ temporalium sit manifestè illicitum, & pertineat ad ambitionem, & præsumptionem: appetere autem proximis prodesse: sit secundum se laudabile, si opus bonum cadat sub desiderio, non autem primatus Dignitatis *Verum* (concludit D.Th. loco cit.) *quia prout est Episcopalis actus habet annexam gradus celsitudinem præsumptuosum videtur quod præesse appetat ad hoc quod subditis prosit*, sicuti autem Episcopatus celsitudinem concupiscere malum est, ita Episcopatum à Superiore demandatum, animo obstinato recusare peccatum est, charitati, & humilitati repugnans, idem *S.Thom. loco citato art.*2. *Gaballin. loco citato*.

7. Utrum autem Papa possit præcepto suo cogere aliquem ad suscipiendum Episcopatum, prætatus *S. Thom. in* 4. *sent. dist.*28. *in fin.* hæc habet = *Quidam dicunt*, *quod Papa non potest præcipere alicui*, *quod accipiat Episcopatum, quia consensus debet esse liber. Sed hoc posito periret Ecclesiasticus ordo Nisi enim quidam possent cogi ad suscipiendum Regimen Ecclesiæ conservari non posset*, *cum quandoque illi*, *qui sunt idonei*, *onus hoc nolunt suscipere*, *nisi coacti*. Hæc Sanctus Doctor.

8. *LEGATIONE FUNGOR*. Est enim Episcopus in sua Ecclesiâ Christi Vicarius, & Legatus: imò Nomen Papa, quod voces Græca significatur cibus, & Pater, cujus officium est filios nutrire, in primis Ecclesiæ sæculis proprium fuit Episcoporum, ut patet ex Divo Hieronymo (qui scribens S.Augustino, eum, & Alipium Episcopos salutat frequenter Nomine Papa): donec tempore Gregor. VII. in Synodo contra Schismaticos, ordinatum fuit, quod solo Romano Pontifici remaneret. Et sic nil aliud se esse cognoscit, quam boni operis Sectatorem, cum Paulus Apost. dicat, quod Episcopatus sit bonum opus, non bonam Dignitatem, vel bonum honorem: opus per quod humilitate decrescat, & non intumescat fastigio. Ut igitur suis ovibus provideat, foveat, & eas nutriat, tenetur in sua Diœcesi residentiam facere, nec excusatur malæ aeris, aut consuetudinis contrariæ prætestu: ut declaravit *Sac. Congr. Concilii sub die* 18. *Septembris* 1683. in qua propositis dubiis.

I. *An Episcopus ex causa malæ aeris*, *cui subjacet Civitas Episcopalis*, *possit in aliqua anni parte degere extrà Diœcesim ultra trimestre*, *licet intra fines Diœcesis adsint loca salubriora aeris in quibus residere potest absque periculo*, *& quatenus Negativè*?

II. An

II. *An Episcopo suffragetur prætensa Consuetudo ut suprà degendi extrà residentiam, & quatenus Negativè?*

III. *An, & quibus mediis possit à Metropolitano cogi ad residendum?*

Sac. Congr. respondit.

Ad 1. *&* 2. *Negativè.*

Ad 3. *servetur dispositio Sac. Conc. Trid.*

9. Item munia Episcopalia, & præsertim prædicationis per se ipsum (dummodò legitimo impedimento non detineatur) obire debet, cum ad hoc jure Divino arctetur *Fagnan. in cap. dudum num.* 27. *de elect. & in cap. ex parte num.* 29. *& seqq. de cler. non resid.* Hoc enim dicitur residere: quia parum esset localiter residere: nisi residens Curam Ecclesiæ, & Animarum non haberet, sed negligeret *cap.* 1. *cap. relatum, cap. nulli de resid. in* 6. *Graff. decis. aur. par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 14. *num.* 2. *Fagnan. dict. cap. ex parte num.* 14. 15. *&* 16. Imò Episcopus otiosus, & negligens potest Episcopatu privari, & à regimine removeri; quia negligentia in Prælato est delictum *gloss. & Abbi in cap. ea quæ de offic. Archid. num.* 1. *& seqq. Host. in cap. quamvis num.* 2. *de regul. jur. Bertacchin. in reper. verb. negligentia part.* 4. *post num.* 60. *vers. adde, Ricc. prax. for. Eccles. part.* 3. *resol.* 322. *num.* 3. *DD. in cap. sicut jam pridem de renunc.*

10. *FACTA IN VERITATE, ET ÆQUITATE.* Hoc est data, & intimata nobis per usum rationis, & naturæ lumen independenter ad omnem promulgationem externam, ut innuit Psaltes *in psal.* 4. = *Quis ostendit nobis bona?* ut scilicet ea sequamur? respondet *Signatum est super nos lumen vultus tui Domine*, & Cicero de legib. = *Lex naturalis est ratio summa insita in natura, quæ jubet ea, quæ facienda sunt, prohibetque contraria*, & Paulus *ad Rom.* 2. *Gentes naturaliter ea quæ legis sunt faciunt, & sibi ipsi sunt lex, & ostendunt opus inscriptum in cordibus suis nec non per auxilia gratiæ sufficientis, & in* 1. *ad Cor.* 5. *Pro omnibus mortuus est Christus, ut, & qui vivunt, jam non sibi vivant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est, & resurrexit, & in* 1. *Tim.* 2. *Deus vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire*; & Jo. perhibet de hoc Testimonium cum dicit *cap.* 1. *Illuminat omnem hominem venientem in hunc Mundum.*

11. Adeòque Theologi docent nullum hominem dari ex fidelibus, & infidelibus, gentilibus, & Antheistis, qui influxum à Jesu Christo non recipiat ad sequendam, vel quærendam, & amplexandam veram fidem quorum unus est *Cardinalis de Laurea*, qui in oratione soliloquiali quam evulgavit ad honorem SS. Trinitatis anno 1689. hæc habet = *Confiteor, quod pro omni statu media ad salutem necessaria contulisti, & continuò confers. Notitiam enim credendorum, & agendorum ad salutem, æternamque vitam assequendam necessariorum, pro lege naturæ per Patres incipiendo ab Adamo, & prosequendo per Noè, & Filios: posteà per Abrahamum, Isac, & Jacob, ad omnes eorum posteros pervenire fecisti: pro tempore legis scriptæ per Moysen, Josue, Samuelem, & sexdecim Prophetas evulgasti, & pro tempore Evangelicæ, postremæque legis per Jesum Christum, per Apostolos eorumque successores manifestare fecisti: ita quod nemò, cujuslibet status homo de ignorantiâ credendorum pro consecutione salutis necessariorum sit excusabilis. Confiteor quod semper, & pro omni statu se extendat benignissima misericordia tua, ut si quis præcepta positivà credendorum, & agendorum, ignorasset, ac ignoret dummodò naturæ legem in corde ex tua pietate scriptam servaret, statueris illum per magistrum aliquem de iisdem edocere, nè via salutis illi, ex hoc capite præpediatur*, & concordat *Cartusian. super Act. Apost. art.* 10. *lit. E.* & *D. Thomas* asserit neminem propter legem Christi ignorantiam (ignorantiâ invincibili ut sunt infideles infidelitate negativâ, idest illi, qui nihil audierunt de fide) damnari, sed propter alia peccata commissa contra legem naturæ, quæ sine fide Christi remitti non possunt 2. 2. *quæst.* 10. *art.* 1. *in corp.* juxtà illud Apostoli ad *Colossenses* 1. *In quo habemus redemptionem per sanguinem ejus remissionem peccatorum.*

12. *UT IN ÆTERNUM NON PECCETIS.* Ad exprimendam summam peccati malitiam utitur hic Episcopus verbo *in Æternum* quod est scripturæ, ut inde concipiatur odium peccato, quod est malum malorum maximum. Nam qui facit quod prohibet Deus, obligat se Deo ad demeritum, & ad supplicium sempiternum: Peccans ante Baptismum in solum delinquit Creatorem, sed qui ingratus post Baptismum jam peccat, Creatorem offendit, & Redemptorem, atque hoc modo, & culpa geminatur, & pœna; & ideò pro reparatione hominis lapsi necesse fuit Deum hominem mori, ita necesse est, ad reformandum hominem secundò lapsum post Baptismum, rursum Jesum Christum occumbere; quia peccatum destrui non potest, nisi morte Filii Dei, & sic toties Christus mysticè imolatur, quoties in expiationem scelerum nostrorum mors sua humili memoria revocetur, ut dixit Apostolus = *Rursum crucifigentes sibimetipsis Filium Dei Hebr.* 6.

13. *SED OMNE, QUOD PROMISIT IMPLEAT.* Reddere vota Deo nobis præcipit Propheta dicens *Redde vota tua, quia non adiiciet ultra, ut pertranseat in te Belial. Nahum.* 1. ideòque qui Deo promissa non adimplet, jus naturale, & Divinum contemnere videtur. Verùm qui vovit V. G. peregrinationem poterit absque Voti dispensatione transire ad statum alicujus Religionis approbatæ, quia hujusmodi Vota, propriâ authoritate commutare, quis potest in Votum solemne Religionis: quia non dicitur votum infringere, qui commutat in melius *cap. scripturæ de vot.*

de vot. cap. pervenit 3. de jur. jur. D. Thom. 2. 2. quæst. 88. art. 12. ad 1. Donat. prax. rer. regul. tom. 2. part. 2. tract. 5. quæst. 5. num. 1.

14. Ut si Votum rei particularis putà perseverantiæ in aliqua Congregatione, seù Collegio, esset publicum, & acceptum cum promissione juratâ: tunc vovens absque dispensatione Apostolicâ non posset transire ad Religionem: quia votum obligat Deo, juramentum autem etiam homini, cui per promissionem jus quæsitum fuit; & sic non debet, nec sine causâ valdè gravi per plenitudinem potestatis Pontificis relaxari, nisi ille cui jus acquisitum fuit suo juri renunciet, ut firmant *Navar. de regular. conf. 4. num. 10. & 11. Pirhing. in jus Can. lib. 1. tit. 40. num. 20. & lib. 3. tit. 34. num. 28.* Accedente verò renunciatione illius cui fuit jus quæsitum, nempè consensu, & Beneplacito Communitatis, seù Collegii, non requiritur dispensatio Pontificis, quia tunc tale votum non est reservatum cum cesset præjudicium tertii, ut dicit *P. Syrus in dilucidat. facult. Minor. Pænitentiarior. Basilicar. Urbis part. 1. cap. 6. dub. 11.*

15. Unde advertendum est, quod qui habet facultatem, seù privilegium commutandi Votum, non poterit votum promissorium juratum per quod alteri jus quæsitum fuit commutare, aut dispensare: Nàm licet dispensandi facultas prout respicit personam cui conceditur tanquam favorabilis sit amplianda, fallit tamen quando agitur de præjudicio tertii, ut notat *Fagnan. in cap. ex parte num. 32. de Constitut.* ubi quod potestas dispensandi in simplicibus concessa, non extenditur ad mixtà; ideòque Pœnitentiarii trium Basilicarum Urbis licet habeant in facultatibus, quod possint per se ipsos omnia Vota simplicia (exceptis quinque Votis Pontifici reservatis) etiam dispensando commutare in alia pietatis opera; tamen sub dicta facultate non continentur illa Vota quorum dispensatio lædit, aut tollit jus quæsitum alicui; tale est Votum perseverantiæ, quod emittitur in Congregationibus, vel Collegiis, ut dictum fuit suprà: quia emittitur per modum contractus ultrocitroque obligatorii, facio, ut facias &c. & hæc est praxis Pœnitentiariæ, quæ nunquam consuevit in suis resolutionibus, & concessionibus juri cujusque præjudicium ullum inferre, ut testatur *P. Syrus libro, & loco citato, & Pellixar. de Monial. cap. 1. quæst. 5. num. 9.* dicit quod Votum quod emittitur à Tertiariis, licet sit simplex, adhuc non possit commutari ab habente privilegium commutandi votum simplex castitatis: nimirum quia vota status, quæ scilicet fiunt ex vi peculiaris alicujus instituti, non cadant sub generali facultate commutandi vota.

16. Et cum hujusmodi Votum perseverantiæ juramento firmatum, emittatur à Convictricibus Congregationis Sanctissimi Infantis Jesu Urbis, & extra Urbem existen. vigore Constitutionum ejusdem Congregationis (quæ priùs ab Eminentissimo Urbis Vicario authoritate Ordinariâ anno 1693. deinde à felic. mem. Card. de Laurea Visitatore specialiter à san. mem. Innocent. XII. deputato eodem anno 1693. & tandem à Congregatione à Sanctissimo D. N. Clemente XI. specialiter deputatâ *sub die 31. Julii 1702.* fuerunt approbatæ) Quædam Maria N. aliæque nonnullæ ex dictis Convictricibus annis elapsis dispensationem, & commutationem à Sacrâ Pœnitentiariâ super hujusmodi Voto, & juramento obtinuerunt, absque consensu præfatæ Congregationis, quorum Moderatores, tunc temporis existimantes, vel non requiri præmemoratum consensum, vel quod expediret illas à Congregatione discedere, tacuerunt: recurrentibus posteà ad Sac. Pœnitentiariæ Tribunal iisdem Moderatoribus, seù Deputatis pro declaratione nullitatis dispensationis à prædictâ Maria, & Sociis obtentæ, & ut in posterum non dispensarentur hujusmodi Vota, nisi prævio ejusdem Congregationis Beneplacito, rescriptum fuit = *esse habendam rationem in futurum, idest nec ab ipsa Sac. Pænitentiaria, nec à Pænitentiariis Basilicarum à prædictis Votis, & juramento liberandas fore, quæ dicta Vota cum juramento emiserunt, & in futurum emiserint, nisi auditis, consultis, & consentientibus Convictricibus, & Deputatis unà cum Eminentissimo Protectore, & quoad Mariam N. aliasque usque tunc egressas à dicta Congregatione supposita eorum bona fide, & tacito consensu ipsius Congregationis, quæ per spatium tanti temporis non reclamavit, in eadem bona fide relinquendas. Datum Romæ in Sac. Pænitentiaria die 13. Decembris 1704. A. Caprara Sac. Pænitentiariæ Regens. Hieronymus Bertus Sac. Pænitentiariæ Secretarius.*

17. Et hinc est, quod quærentibus PP. Congregationis Doctrinæ Christianæ de Urbe (qui in ingressu Votum in eadem Congregatione perseverandi emittunt) an ipsis liceret dictam Congregationem deserere sine dispensatione Apostolicâ, causa pluries proposita, tandem *sub die 28. Januarii 1701. Sac. Congregat. Concilii* respondit = *Quoad jam egressos non esse molestandos, & consulant conscientiis suis; Quoad commorantes de præsenti, qui votum emiserunt indigere dispensatione, quoad noviter ingressuros serventur Constitutiones anni 1604. circa propositum perpetuò perseverandi.* Propterèaque, ut consulatur securitati conscientiarum vivere cupientium collegialiter sine clausurâ, & sine Votis solemnibus curandum erit, ut hi qui vitam hanc eligunt animo Deo inserviendi (sive mares, sivè fœminæ sint) propositum faciant, sed non Vota: prout colligitur ex mox recensito Decreto, & ex responsione data ab eadem Congregat. Puellis cujusdam Conservatorii Civitatis Neapolis

quæ

quæ emittebant Vota Castitatis, paupertatis, & obedientiæ ad instar Monialium, & gaudere credebant privilegia veris Religiosis concessa, injugendo *sub die 1. Martii* 1704 ut formulam promissionis omninò mutarent.

18. Religiosus verò jam professus, si votum faceret transeundi ad strictiorem Religionem, votum non obligaret Superiore licentiam dare rationabiliter reluctante: quia sicuti Monachus rem Monasterii sine licentiâ sui Prælati non potest alienare, ità à fortiori non poterit se alteri dare: major enim est alienatio personæ quam rei, ut inquit *Donat. prax. rer. regular. tom. 2, par. 2. tract. 5. quæst. 9. per tot. Sac. Congregat. Concilii in Galliarum 17. Januarii 1693.* Religiosus enim professus (quisquis ille sit) nec ad parem, nec ad strictiorem hodiè transire debet, nisi consultâ Sac. Congregat Concilii, ut advertit *Donat. loco citato quæst. 22. num.* 11. Si autem Votum faceret Episcopatum, vel aliam quamcunque Dignitatem non acceptandi, deberet promissa servare, nec ad illum, seù illas promoveri posset sine dispensatione Apostolicâ *Nicol. lucubr. Can. lib. 5. tit. 39. num.* 160. *ampliat. 3. vers. unde vota*: & Votum obstare & ad Sanctissimum recurrendum esse, ut Pater Augustinus à S. Thoma Aquinate Religiosus Scholarum Piarum nominatus à Rege Hispaniarum ad Episcopatum Motulen. promoveri possit respondit *Sac. Congregat. Concilii* 14. *Augusti* 1700.

19. Cum autem Religiosi non ex vi Voti, sed desiderii majoris perfectionis obtinent à Sac. Congregatione Episcopali & Regulari exemptionem ab Officiis Religionis, non debent illa acceptare, si contingat ad illa eligi, sed prompti respuere: quia talis exemptio, debet esse reciproca: si enim esset facultativa, & non obligaret Electores, Indultum potius foveret, quam eliminaret ambitionem; Unde oritur, quod ad præcludendum Ostium talibus, perveniendi via hac obliquâ ad honores Religionis Sacr. Congregatio. exemptionem concedendo solet rescribere cum clausulâ = *Quod si contingat. eligi electio sit ipso facto nulla*; prout prudenter rescriptum fuit 28. *Novembris* 1698. pro quodam Religioso Ordinis Minorum.

20. *AUT VANITATEM*. Quia ornatus corporis, præsertim in Mulieribus, multoties potest esse peccatum mortale, puta propter malam intentionem, superbiam, nimiam complacentiam, amorem, & sollicitudinem scandalum, & malum exemplum (de quibus circumstantiis ad saturitatem videri, & audiri possunt Theologi morales) ideò Episcopus hic monet Populum, ut in veste non quærat vanitatem, sed honesta contentus sit: quia novitas, superfluitas, & pretiositas vestium multum displicet Deo, & per Prophetam minatur, quod visitabit omnes qui induti sunt veste peregrinâ *Sophon.* 1. Vestes autem peregrinæ sunt illi varii modi, & novæ adinventiones, quæ ab antiquo non fuerunt, & sunt novitates, & vanitates: patrimonia non minus, quam conscientias depauperantes. Absit autem quod hi qui ambulant in tortis crinibus, & in veste pretiosâ, monita Apostoli parvi pendentes, non habeant in die judicii juxtà vaticinium *Isaiæ* 3. pro suavi odore fœtorem, pro Zona, funiculum, & pro crispanti crine, calvitium, & pro fascia pectorali, cilicium.

21. *QUÆ EST ENIM VITA VESTRA? VAPOR*, Brevitatis vitæ consideratio retrahit homines (qui Evangelio credunt) à voluptatibus sæculi, illosque disponit ad deponendum vanitates vestium scientes, quod omnis gloria ejus tanquam flos fœni exarvit, fœnum, & flos ejus decidit: sic caro nostra, quæ in pueritiâ habet virorem, in adolescentiâ decorem, in juventute robur, & florem. citò decidit in disiccationem senectutis, & mortis corruptionem. Causæ autem hujus vitæ brevitatis, juxtà Expositores Genesis, quos refert *Jo: Herolt. vulgo Discipulus serm. de tempor.* 60. sunt sequentes. Prima, quia multum distamus ab Adamo, & geniti sumus ex fragili & corruptâ materiâ. Secunda, quia plantæ, & Animalia quibus vescimur, sunt debilioris naturæ quam anteà, & Mundus ad exitium properat, & quia debilitatæ sunt vires herbarum, & fructuum. Tertia, quia nutrimentum antiquorum erat simplicius, quale natura fecit optimum, & non tam artificiale, sicut modo fit, & ideò dixit Seneca, multos morbos, multa fercula fecerunt. Quarta quia antiqui solebant habitare in aere puro. Quinta quia antiqui post Noè magis casti fuerunt, nec matrimonia contrahebant nisi essent provectæ ætatis (cohitus enim est destructio corporis), & hodiè passim adolescentes in matrimonium conveniunt. Sexta, est augumentatio peccati ex qua oritur infectio, & corruptio elementorum ex quibus componitur homo. Septima, est infecunda Planetarum influentia: nam Astra diversimodè inferius influunt, secundum quod homines bene, vel male se habent ad Deum.

22. Causâ verò infirmitatum, quæ vitam hanc brevissimam quotidie decurtant regulariter, & ut plurimum sunt quinque. Prima, ad merita augenda sicuti accidit *Job.* 22. *& Tobiæ* 12. Secunda ad custodiam virtutum ut accidit Paulo 2. *Cor.* 11. Tertia ad corrigenda peccata ut accidit in Maria Sorore Aaronis *Num.* 12. Quarta ad manifestandam gloriam Dei, ut in Cæco nato *Jo.* 9. Quinta ad inchoationem damnationis æternæ: quod plerisque contingit, quibus nec ipsa vexatio dat intellectum, ut in Antiocho 2. *Mach.* 9.

23. *QUÆ RELIGIOSA SUNT AGITE.* Re-

ligio est virtus moralis, quæ alio nomine latria appellatur, per quam Deo cultum impendimus, habetque aliquos actus interiores, ut sunt devotio interna, oratio mentalis, & quosdam actus exteriores, ut sunt genua flectere, Sacrificare, Decimas, & oblationes offerre: Item vocalis oratio, psalmodia, laudatio Dei, prædicatio, sunt quoque actus Religionis directè, quasi medio modo se habentes, quos elicere, & agere subditos suos hic hortatur Episcopus, ut per hæc, & etiam per opera misericordiæ, quæ dicuntur actus Religionis, imperati, saltem consequantur.

24. *CREATA SUNT AD VINDICTAM*. Vult hic Episcopus insinuare, quod Deus maximâ providentiâ Mundum gubernat, & quod ipse est, qui conservat universa, & dat affluenter escam omni carni, ut mala quæ patimur ex offensis quas in ipsum tulimus, provenire populus cognoscat, & sicuti peccatum Ædæ perdidit immortalitatem, justitiam originalem, scientiam, habitus theologales, dona Spiritus Sancti, & gratiam habitualem sanctificantem: qua de causâ omnes ejus posteri nascuntur filii iræ (exceptâ Beata Virgine) cum suo peccato originali, & sub Diaboli nequissimâ potestate. Intulit posteris certitudinis gloriæ terram ignorantiam, & sævam tam circà venerea, quam circà res omnes concupiscentiam, quæ licet peccatum non sit, tamen ex peccato est, & ad peccatum inclinat, & in homines ad agonem toto tempore vitæ relicta est. Attulit posteritati multas corporales miserias, languores sexcentorum ferè morborum genera, separationem Animæ à corpore, & corruptionem ipsius corporis, ac reductionem in pulverem. Attulit præter inimicitiam cum malis Angelis, contrarietatem, & odium majoris partis omnium irrationabilium Animalium, quæ in statu innocentiæ mansueta erant, & homini ad nutum obedientia. Abstulit claritatis solis maximam partem ut dicit *Jo. Herolt. vulg. Discipulus in serm. de tempor.* 50. *lit. D. ibi* = *Sol postquam Adam, & Eva perpetraverunt peccatum, tunc perdidit sua claritatis septem partes, & nisi octava pars remansit sibi. Sed post diem judicii erit ut prius*, & S. Anselm. quem refert, inquit = *In illa vita pulchritudo Justorum solis pulchritudini, qui septempliciter quam modo est, fuit splendidior, adæquabitur*. Liberum arbitrium, adeò debilitavit, ut homines non possint tàm facile Diabolo resistere (sicut poterat ipse innocens si voluisset), nisi potentiori gratia Dei adjuventur: (quæ mala graviora sunt) ita peccata nostra, quæ in dies multiplicantur minuunt dies, & substantias, & quod Deus de illis vindictam sumens, peste, sterilitate, tempestate, bello, terræmotu, Regnorum translatione, & desolatione, aliisque ingruentibus calamitatibus in brachio extento; hominum (& præsertim Christianorum) ingratitudinem verberando, & superbiam flectendo frequenter castigat: protulit enim hæc de Thesauris iræ suæ *Jer.* 50.

25. *SUPERIORIBUS OBEDIRE*. Præceptum Apostolicum est obedire Præpositis *Hebr.* 13. ideòque *Sac. Concil. Trid. sess.* 25. *de refor. Decreto ult. de delect. cibor. & dieb. fest.* jubet Episcopis, ut crebrò admoneant populos obedire Præpositis suis, quos qui audiunt, Deum remuneratorem audient, qui verò contemnunt, Deum ipsum ultorem sentient: ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro Animabus eorum reddituri. Nec subditi tantum humiliter pareant; sed Prælati quoque humiliter præsint, nec solum verbis, sed & exemplis in humilitate instruant sibi commissos, cum scriptum sit, *Quanto magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo invenies gratiam; quoniam ab humilibus honoratur Eccles.* 3. Subditi ergò circa Superiores suos, tanquam circa Dei Vicesgerentes, suos Patres, Judices, ac Dominos humilitatem demonstrent: Superiores verò circa inferiores: tanquam circâ Christi membra, adoptionesque Dei Filios, Christi sanguine liberatos, se humiliter gerant: salvo tamen disciplinæ vigore, ac strenua Pastoralis Officii executione.

26. *CUI CREDIMUS*. Hoc verbum excitat confidentiam Prælatorum erga Deum, quàm in laboribus, & ærumnis plurimis pro publicatione Evangelii habere confitebatur Apostolus scribens Timotheo, ut illum roboraret ad Episcopalia munia exequenda, dicens = *Ob quam causam etiam hæc patior, sed non confundor scio enim cui credidi*, 2. *Tim.* 1. Fide enim Catholicâ Fidelis credit Deum, credit in Deum, & credit Deo. Credere Deum, est credere ipsum esse. Credere in Deum, est credendo Deum amare, & amando in eum ire, ac membris ejus incorporari. Credere autem Deo, est credere verbis ejus.

Litteræ Pastoralis, De Jejunio, & Oratione.

FORMULA IV.

SUMMARIUM.

1. *Jejunium fidelibus commendat Ecclesia.*
2. *Jejunii effectus enarrantur.*
3. *Jejunii præceptum est à Deo.*
4. *Jejunii finis, & institutio, est carnis mortificatio, & num.* 5.
6. *Fideles debent semper orare, & quomodo hoc præceptum impleatur, ostenditur.*
7. *Oratio est duplex, communis, & singularis, & utraque explicatur.*
8. *Orando quid petere debeamus, ostenditur.*
9. *Dona Spiritus Sancti explicantur.*

10. Sa-

10. *Satisfactio fit in tribus, in Oratione, in jejunio, & Eleemosyna.*
11. *Deus qui dives est in misericordiâ invenitur in oratione, & jejunio.*
12. *Jejunium vigiliæ S. Jo: Baptistæ si incidit in festo Corporis Christi est anticipandum fer. 4. Vigilia S. Matthiæ Apostoli si incidat in die carnisprivii non transfertur, ibi.*

Ven. Fratr. & Dilect. Filiis Clero, Populo N.

Sap. 11. Ioel. 2. Sap. 6. Act. 2. 1. Petr. 5. Iudit. 4. & 8. Orat. Manass. Deut. 5. Luc. 13.

DEus, qui miseretur omnium, & peccata hominum dissimulat propter pœnitentiam, loquens nobis per Prophetam suum dicit = *Convertimini ad me in toto corde vestro, in Jejunio, & in fletu*. Audite ergo Fratres, & Filii carissimi verbum Domini, accipite disciplinam per sermones meos, & proderit vobis: pœnitentiam agite, & sobrii estote: clamateque ad Deum instantiâ magnâ, & humiliate Animas vestras *in Jejunio*, & orationibus, ut flagella quibus quasi servi à Domino corripimur ad emendationem, & non ad perditionem nostram evenisse credamus: excitavimus iracundiam ejus, & malum coram eo fecimus mandata ejus non custodivimus, statuimus facere abominationes, & multiplicavimus offensiones. Nunc igitur flectamus genua, & corda nostra, & agnoscamus iniquitates nostras in æternum iratus reservet mala nobis, & reddat iniquitatem Patrum super filios in tertiam, & quartam generationem: qui ipse est, qui facit misericordiam in millia diligentibus se, & pœnitentes in ejus sinum recipit, & impœnitentium ultor, qui clamat ad nos quotidie = *Nisi pœnitentiam egeritis, simul omnes peribitis*: convertimini igitur, & videbitis quid sit inter justum, & impium.

Malac. 3. Exod. 34. Deut. 9. 3. Reg. 19. Ion. 3. Luc. 2. Matt. 4. Matt. 6. Isa 58. Ecclesi. 34. 1. Cor. 9. Gal. 5. Esdr. 1. Tob. 12.

Per jejunium meruit Moyses legem Domini scriptam recipere. Elias stare, & loqui facie ad faciem coram Domino. Civitas Ninive peccatorum suorum indulgentiam obtinere. Anna Prophetissa videre, & adorare expectatum Messiam, & Salvator noster in deserto, ministerio Angelorum perfrui. Sic Deus, qui jejunantibus veniam præbet, avertet faciem suam à peccatis vestris, & redimet vos à malis. Nolite tamen jejunare sicut hypocritæ corporaliter tantum? sed à peccatis abstinete: ne Dominus vos repræhendat per prophetam dicendo: *Ecce in jejuniis vestris invenitur voluntas vestra*. Si enim jejunatis in peccatis, & iterum eadem facitis, quid proficit humiliando se? Orationes vestras quis exaudiet? Deus autem ostendat in vos omnem bonitatem suam, & det vobis gratiam conterendi, & cum Apostolo castigandi corpora vestra, ut mentes vestræ abstineant ab omni fœditate, & labe culpæ mortalis. Carnem vestram cum vitiis, & concupiscentiis crucifigite, ut Deum propitiatorem invenire possitis, & cum lætitiâ dicatis = *Jejunavimus, & rogavimus Deum nostrum, & evenit nobis prosperè*.

Matt. 17. 1. Thes. 5. Luc. 18. Io 16. Marc. 11. Iac. 1. Psal. 90. Hebr. 4. Deut. 4. Iudit. 4.

Cum jejunatis orate: quia bona est oratio cum jejunio, & Angelus orationem vestram portabit in sinu Abrahæ, & Dominus exaudiens illam, subjiciet Satanas sub pedibus vestris. Oratio vestra, ut monet Apostolus, fiat sine intermissione: quia *Oportet semper orare*. Petite pacem Ecclesiæ, & fidei orthodoxæ dilatationem. Petite fructum terræ conservationem. Petite ea quæ sunt salutis, *& expedit vobis recipere*, & credite nihil hæsitantes, quod accipietis: ipse enim est misericors, & nobiscum in tribulationibus, à quibus eripit confidentes in ipsum. *Lumbis ergo præcinctis adeamus* cum fiduciâ ad Thronum gratiæ, quæramusque eum toto corde, & tota tribulatione Animæ nostræ, ut illum inveniamus, *& misericordiam consequamur*, & gratiam, in auxilio opportuno. Et scitote quoniam exaudiet Dominus preces vestras si manentes permanseritis in jejuniis, & orationibus in conspectu Domini. Amen.

ADNOTATIONES.

1. *IN JEJUNIO*. Concilium Tridentinum *sess. 25. de reform. in ultimo Decreto de delect. cibor. jejun. & diebus fest.* hæc habet = *Hortatur Sancta Synodus, & Pastores omnes obtestatur, ut tanquam boni milites illa omnia, quæ Sancta Romana Ecclesia, omnium Ecclesiarum Mater, & Magistra statuit: nec non ea, quæ tam in hoc Concilio, quam in aliis Oecumenicis statuta sunt, quibuscumque fidelibus sedulò commendent, omnique diligentiâ utantur, ut illis omnibus, & iis præcipuè sint obsequentes, quæ ad mortificandum carnem conducunt, ut ciborum delectus, & jejunia &c.* Hinc Episcopus tanquam fidelis executor mandatorum ejusdem Concilii. Populo sibi commisso, jejunium proponit, & commendat.

2. Jejunium enim purgat mentem, sublevat sensum, carnem spiritui subdit, concupiscentiæ nebulas dissipat, libidinis ardores extin-

extinguit, & charitatis lumen accendit, ut explicat Cartusian. super Hymn. Quadragesimæ *Audi benignè conditor* verb. *à labe prorsus criminum*: ideòque Sancta Mater Ecclesia in Oratione primi Sabbati majoris jejunii dicit, quod jejunium Animabus, corporibusque curandis, salubriter institutum est.

3. Est autem hic advertendum, quod jejunium non est absolutè præceptum positivum Ecclesiæ: sed implicità prærordinatione Divinâ fidelibus demandatum. Nam Christus præter exemplum, quod nobis dedit jejunandi in Evangelio *Matt.* 9. *Marc.*2. *& Luc.* 5. clarè se expressit, quod post ejus discessum ex hoc Mundo ejus discipuli, & credentes, debebant jejunare. Huic indè præcepto se submiserunt Apostoli, qui cum jejunationibus, commendabant novos fideles Domino *Act.*14.& deinde Ecclesia ab eis edocta, Christum Dominum jejunii cognovit auctorem, prout in suis orationibus confitetur, inquiens = *Perfice quæsumus Domine benignus in nobis observantiæ Sanctæ subsidium, ut quæ te auctore facienda cognovimus, te operante impleamus*, & iterum = *Populum tuum quæsumus Domine propitius respice, & quos ab escis carnalibus præcipis abstinere, à noxiis quoque vitiis cessare concede*.

4. Non sunt propterea in jejunio laxandæ habenæ sub prætextu, quod sit præceptum merè Ecclesiasticum, in quò non est procedendum tàm rigorosè, ut in Divinis, eò quia mater Ecclesia non obligat ita strictè, ut non admittat parvitatem materiæ, & benignam interpretationem: neque docendum minusque tenendum, quod sine fractione jejunii quisque possit sumere potum Cocleatæ, & serotinam refectionem pluribus ferculis tenuioribus paratam. Etenim qui hæc blandè docent, & exequuntur saltem à jejunii fine longè absunt, quia poculis, & ferculis istis (quæ vires, & Spiritus corporis reficiunt) impediunt salubres effectus jejunii, & destruunt finem institutionis, qui est carnis mortificatio, & castigatio, non autem restauratio: ut notat *Zonor. in c.*52. *Concilii Trullan.* quem refert *Cardin. Bona lib.*1. *cap.*21. §. 6. *rer. liturgic.* Et Ecclesia ideò in vigiliis ad hoc designandum tunc colore violaceo utitur, qui pallidus, & quasi lividus est, ut caro nostra per jejunium macerata, Christi livoribus conformetur: ejus enim livore sanati sumus. Qui volunt igitur præceptum adimplere, aliquid asperum pro peccatis sui sustinere, pœnitentiam agere, & pœnitere, oportet membra, & corpus affligere, & cum Christo pati, si volunt cum Christo regnare: nam qui spiritum Christi non habet, hic non est ejus, *Rom.*8.

5. Undè *Jo. Herolt vulgò discipulus Serm. de tem.*39. *Littera L.* ubi D. Bernardi super Cantica refert sequentia verba = *Christus qui non fallitur, elegit quod carni molestius est, & illud quod est utilius magis eligendum est, & quisquis aliud docet, vel suadet, ab eo tanquam à seductore cavendum est*. Cogitent quæso hi, qui ingenia acuunt, ut placeant hominibus, eisque viam salutis amenam reddant; quod abominatio est ante Deum, id quod hominibus altum videtur *Luc.*16. Et propterea, ut fideles recto tramite per viam salutis incedant, & ab opinionibus laxis aures avertant, Sanctissimus D. N. Clemens XI. quomodo se continere, & quid observare debeant in jejunio Quadragesimæ salubriter eos docuit, & præscripsit sequenti Edicto.

E D I T T O

Per l'Osservanza della Quaresima.

GASPARO per la Misericordia di Dio Vescovo di Sabina della Santa Romana Chiesa Cardinal di Carpegna, della Santità di Nostro Signore Vicario Generale &c.

CCIO' il tempo Quaresimale consacrato à i digiuni, & ad altre opere di penitenza, e perciò detto da Santa Chiesa *tempus acceptabile*, *dies salutis*, sia in quell'Osservanza, che si deve, e si rimovano le occasioni, che possono indurre qualche scandalo, ò rilasciamento in quel che appartiene al precetto del digiuno, ò all'astinenza de' cibi proibiti. La Santità di Nostro Signore inerendo alla disposizione del Sacro Concilio di Trento nel Decreto, *de delectu ciborum, & jejuniis*, ed agli Editti altre volte emanati per l'osservanza della Quaresima, ci hà incaricato coll'oracolo della sua viva voce di publicare il presente Editto, e di ordinare la piena essecuzione delle cose infrascritte.

1 Che nessuna Persona durante detto tempo venda, ò tagli (come si suol dire) carni in qual-

qualsivoglia luogo della Città di Roma, eccetto che nelli Macelli deputati per l'Infermi, e Valetudinarii, ò malsani. Le quali carni debbiano esser solo di quelle chiamate salubri, cioè di Castrato, Vitella, e Capretti, nè le tenghino fuori di detti Macelli, ma dentro, in modo che non apparischino, nè si vedano in publico.

2 Quelli, che comprano le detti carni per l'Infermi, ò malsani, come sopra, debbiano, per evitare ogni scandalo, portarle coperte, in modo che non siano viste.

3 Che non si tengano da qualsisia Persona publicamente à vendere, ò si portino vendendo per la Città le dette, ò altre carni anche di cacciagioni, ò salvaticina, molto meno porcina, nè ova, formaggio, ò altra sorte di latticinii, e cibi proibiti in detto tempo.

Li Pollaroli, ed altri, che sogliono vendere carne salvaticine, ed ucellame, tenghino nelle Botteghe (però in modo, che non si vedano in publico) solo quelle che secondo la testimoniale del Signor Protomedico possono annoverarsi trà le carni salubri, e non altre.

5 Che nessuna Persona di qualsivoglia stato, grado, e condizione possa comprare, ò far comprare, ò vero cibare d'alcuna sorte di carne, ò d'altri cibi prohibiti senza la licenza, secondo la forma da Noi prescritta, che li sarà insinuata da i Reverendi Parochi; Qual licenza prima si dovrà scrivere di propria mano dal Medico Ordinario, e come tale si sottoscriverà in lingua volgare, il tutto gratis, doppo dovrà esser sottoscritta dal proprio Parocho delli detti Infermi, ò malsani, e per ultimo si portarà à sottoscrivere da alcuno dall' infrascritti RR. PP. Nostri deputati solamente, e non da altri in nome loro, alli quali incarichiamo di considerare, ed osservare dette licenze, e quando non sono concepite secondo la solita forma non le doveranno sottoscrivere.

6 Avvertendo ciaschedun Medico, e Paroco, che se sottoscrivono le dette licenze senza legitima causa, overo se l'esibiscono, e presentano ad alcuno senza considerare se habbia cause sufficienti, oltre il partecipare, che saranno de i peccati d'altri, nel che restarà molto aggravata la loro coscienza, saranno da Noi puniti ad arbitrio nostro, anche con pene corporali, come si è strettamente incaricato al Signor Protomedico.

7 Avvertano di più tanto i Medici, quanto quelli, che domandano le medesime licenze d'attendere alla qualità delle carni, cioè che siano salubri, perche solo queste son permesse nella Quaresima, à chi per giusta causa non può cibarsi de' cibi Quaresimali, e se al bisogno si puol supplire con ova, e latticinii, non devono quelli permetter loro, nè questi respettivamente cibarsi delle carni anche salubri, mà contentarsi dell' ova, e latticinii, & osservar il digiuno, *alle di cui leggi siano tenuti anche quelli, che si cibano di carni salubri col solo motivo d'esser loro nocivo il Vitto Quaresimale*. In oltre se per tutto l'anno si astengono della carne nel Venerdì, Sabbato, Quattro tempi, e Vigilie di precetto, molto più devono osservare tale astinenza ne' sudetti giorni in Quaresima, non ostante la licenza, che otterranno, eccetto quando ci fusse nuova causa, che richiedesse altrimente, e non potendosi in questo particolare dare certa regola, deve ogn' uno considerare prima il suo bisogno, e le sue indisposizioni; e che non siano affettate, perche ne dovranno rendere conto strettissimo nel Tribunale di Dio, dove non potranno scusarsi con la licenza estorta, con cause supposte, ò finte; onde riflettano bene, che non ingannaranno il Medico, ò il Paroco, mà se medesimi, e l'anime loro, quelli, che espongono indisposizioni non vere, mà figurate per ottenere la detta licenza.

8 Che gli Osti, Tavernari, Albergatori, Bettolieri, ò qualunque altro di qualsivoglia stato, grado, ò condizione, non permettino, ò tolerino, che nelle loro Osterie, Taverne, Alberghi, Bettole, e Casa, s'habbia à cuocere, ò mangiare alcuna sorte di cibi proibiti, così nel detto tempo di Quaresima, come nelli altri giorni, in cui parimente vengono proibiti dalla Santa Romana Chiesa, eccetto, che per gl'Infermi, ò malsani, che haveranno licenza, come sopra, sotto pena à chi trasgredirà in ciascheduno de' casi compresi in questo nostro Editto di scudi venticinque, e trè tratti di corda, e d'altre pene à nostro arbitrio secondo la qualità delle Persone.

9 Ordiniamo, che in tutto il tempo Quaresimale nessuno di qualsivoglia stato, grado, e condizione faccia, ò assista à quelle conversazioni, ò altre adunanze, dove si faccino suoni, e balli, e che nè meno di notte si vada per Roma sonando, ò cantando, ò vero facendo serenate in luogo fermo, sotto le pene sudette.

10 Esortiamo per fine tutti i Fedeli, non solo all' osservanza del digiuno Quaresimale, consagrato da Christo Signor Nostro col suo esempio, mà ad attendere con divozione à quelli Esercizii Spirituali, che il medesimo tempo ricerca, non meno per placare

care l'ira di Dio; che prepararsi à celebrare degnamente la Santa Pasqua. Dato in Roma dalla nostra solita Residenza questo di 23. Febraro 1705.

G. Card. Vicario.

Nicolò Antonio Cuggiò Segretario.

6. *OPORTET SEMPER ORARE*. Semper debemus orare, quia nunquam in præsenti vita deest miseria, ideò continuè indigemus Dei adjutorio, & misericordiâ. Semper autem orat, & adimplet hoc præceptum, qui semper bene agit, & propterea justus nunquam desint orare, nisi desinat esse justus. Sufficit igitur ad adimplendum hoc Evangelii monitum, ut in principio cujuslibet operis præmittamus signum Crucis, & Dominicam orationem, & sic committamus nos Divino auxilio, omnia enim debemus ad gloriam Dei facere ut dicitur *in 1. Pauli ad Corint.* & secundum hoc oratio debet esse continua ut dicit *D.Thom. 2.2. quæst.83. art.14. in corp.* Si comedimus propter confortationem naturæ, & cum gratiarum actione, cibus noster laudat Deum, & sic comedendo oramus, & meremur coronam vitæ æternæ. Si dormimus ea intentione, ut fortiores evadamus surgendo ad serviendum Deo, dormiendo oramus, & meremur. Si laboramus manualiter ea intentione ut habeamus unde vivere, & nutriri valeamus cum familiâ, & nè indigeamus furari, vel quidquam injustè lucrari, vel laboramus eâ intentione, ut de laboribus nostris pauperibus, qui per se laborare non possunt subveniamus, vel laboramus manu, linguâ, & calamo, ut proximos per viam salutis æternæ dirigamus, vel demum laboramus ut pœnitentiam Adæ, & humano generi injunctam perficiamus, semper oramus, & meremur Cœlestem gloriam.

7. Oratio autem duplex est, scilicet communis, & singularis, communis est illa, quæ per Ministros Ecclesiæ in personâ totiùs fidelis populi Deo offertur, & hæc ut omnibus innotescat debet esse vocalis, prout rationabiliter institutum est. Porro hæc Oratio plebi juvat, quamvis Ministri mali sint, juxtà Sententiam *Cartusiani in Epist. Can. Jac.1. art.7. verb. multum*, ubi sic ait = *Porrò orationes Ministrorum Ecclesiæ, quamvis injustorum, tamen in persona Ecclesiæ fusa quamdam efficaciam fortiuntur pro plebe*. Singularis oratio est, quæ offertur à singulari persona, & de hujusmodi orationis necessitate, non est, quod sit vocalis: nam huic adjungitur vox, ut excitetur interior devotio; quà mens orantis elevetur in Deum: & ideò in hac singulari oratione, tantum est vocibus vacandum, quantum proficit ad excitandum interius mentem. Si verò mens ad devotionem est sufficienter præparata, & per has distrahatur, vel qualitercunque impediatur ab interiori devotione, à vocibus est cessandum. quia non multitudine verborum flectitur, & non verbis tantum, sed corde orandus est Deus *D. Hieron. in cap. non mediocriter de consecr. dist. 5.* Nisi quis obligatus esset ad aliquam orationem ex præcepto, aut voto, vel pro satisfactione injunctâ sibi in Confessione: quia tunc deberet orare vocaliter propter plenariam satisfactionem.

8. *ET EXPEDIT VOBIS RECIPERE*. Quià homines, ut plurimum bona temporalia, quæ oculis corporeis videntur, in oratione petere solent: & an saluti Animæ profutura sint nesciunt, nec scire quærunt: Episcopus non desinat etiam in hoc populum instructum reddere, ut sciat petitiones orando moderare, & quæ utiliora, & duratura sunt petere. Tria sunt genera bonorum, quæ à Deo petere possumus, & debemus scilicet, bona infirma, media, & summa bona, infima sunt temporalia, quæ cum tanquam nihil sint, vel non debemus petere; vel petere cum conditione si proderunt, & si nobis expedit recipere: nam quid obsit, vel prosit novit Medicus, non ægrotus. Bona media sunt spiritualia, & ista petere debemus cum attentione; quia tanto majora sunt respectu temporalium, quanto sol excedit lumine stellas; imò plus ut sunt Charitas, patientia, pax, & dona Spiritus Sancti, quibus conferuntur Christianis cœteræ virtutes.

9. Nàm timor Domini, qui est primum donum, docet præterita mala emendare, bona operari, conservat hominem in bono, misericordiam meretur confert homini prolongationem vitæ, & temporalium provisionem, facit orationem exaudiri, humiliat hominem, & vitam æternam meretur. Secundum donum, est pietas, hæc facit nos habere bonam confidentiam ad Deum ex meritis Jesu Christi, quem Pater, nobis dedit, pietatem & miserationem erga nosmetipsos, & Animas proprias, & proximos, exercendo opera Religionis, & misericordiæ. Tertium donum est Scien-

Eccles. 1. 15. 27. *Psal. 102.* *Prov. 10.* *Psal. 33. 144.* *Prov. 28.* *Psal. 24.* *Rom. 8.*

Scientia, quæ docet se ipsum cognoscere scilicet, quid sit, quid fuit, quid erit, quid efficiatur per culpam actualem, quid per pœnitentiam, & gratiam: item cognoscere Deum tanquam Creatorem, tanquam Dominum, tanquam Patrem, tanquam Redemptorem, tanquam Judicem futurum. Quartum donum est fortitudo, quâ Spiritus Divinus tripliciter confortat hominem, Primò in tolerandò adversitates patienter. Secundò in vincendo Diabolum: Tertiò in operando perseveranter bona opera. Quintum est donum consilii, quò homo confortatur ad expellendam avaritiam, ad despiciendum terrena, Cœlestia appetendum, & deprecandum in omnibus consilium Altissimi. Sextum donum est intellectus, quò intelligimus Deum in nobis, & in creaturis, & utimur illis ad honorem ipsius, & ad utilitatem nostram, resecando superflua. Septimum donum, est sapientia, quasi sapida scientia, quia per hoc Spiritus Sanctus dat nobis sapere Cœlestia, quæ dulcedo præcellit omnem dulcedinem hujus Mundi, & expellit peccatum luxuriæ. Bona suprema, sunt bona Cœlestia, & illa non tantum petenda sunt cum attentione, & fervore, sed cum humilitate, & sine præsumptione. Cum humilitate petunt, qui de suis meritis non confidunt, sed in misericordiam, & bonitatem Dei, sine præsumptione petit, qui gloriam recipere non præsumit sine labore.

Thess. 3. *Jacob. 4.* *Jo. 9.* *Luc. 17.* *Matth. 20.*

10. *LUMBIS ERGO PRÆCINCTIS ADEAMUS*. Hoc est Corpore, & Anima Crucifixi, & humilitati sub potenti manu Dei, abstinentes à cibo, luxu, & illecebris sæculi. Satisfactio enim fit in tribus: in Oratione, Jejunio, & Eleemosynâ, quæ respondent triplicibus bonis, quæ à Deo habemus. Nam satisfactio fit de bonis exterioribus per Eleemosynam, de bonis corporis per jejunium, & de bonis Animæ per Orationem: per jejunium ordinatur homo in se, per Eleemosynam ad proximum, per Orationem ad Deum. Per jejunium intelligitur omnis corporis afflictio. Per Orationem intelligitur omne exterius opus ad Cultum Dei pertinens, ut oratio mentalis, vocalis, psalmodia, sacrificia, & oblationes. Per eleemosynam verò intelligitur omne opus, quod ex misericordiâ impenditur ad proximi utilitatem.

11. *ET MISERICORDIAM CONSEQUAMUR*. Qui vult misericordiam conse qui, accedat cum humilitate, & fiduciâ, quia Salvatorem habemus Advocatum apud Patrem: si enim orans fiduciam non habet, pœnitentiam sterilem facit: misericordia Domini plena est terra; in Cœlo est misericordia salvans, *Domine in Cœlo misericordia tua*: In Purgatorio est misericordia liberans, *liberasti me à pressurâ flammæ quæ circumdedit me*: in Inferno est misericordia mitigans, quia Deus ibi punit citra condignum, *aut obliviscetur misereri Deus? aut continebit in ira sua misericordias suas?* In Mundo est misericordia conservans quantum ad justos *Nisi Dominus custodierit Civitatem &c.* modò misericordia expectans quantum ad malos, *an divitias bonitatis ejus, & patientiæ contemnis?* modo misericordia trahens quātum ad duros, qui per inspirationes, per prædicationem, per beneficia, per exempla, per flagella trahuntur modo misericordia suscipiens quantum ad revertentes: Et sic bene dici potest *miserationes ejus super omnia opera ejus*. Inveniemus igitur misericordiam, si eum qui dives est in misericordia in jejunio, & oratione quæramus.

Psal. 118. *Psal. 35.* *Eccles. 51.* *Psal. 76.* *Psal. 126.* *Rom. 2.* *Jo. 6.* *Isa. 55.* *Psal. 144.* *Ephes. 2.*

12. Et hic nota, quod si vigilia S. Jo. Baptistæ incidat in festo Corporis Christi, est anticipandum jejunium feria quarta, ex declaratione Urbani VIII. sub die 13. *Octobris* 1638. *impressa in Bullar. tom. 5. constit.* 232. Et si vigilia S. Matthiæ Apostoli contingat in ultima die carnis privii, nullo modo est transferenda, sed est in ea jejunandum, ut bis respondit Sac. Congregat. Rituum nempè sub diebus 23. *Januarii* 1694., & 11. *Julii* 1699. Unde caveas à *Diana*, quem refert, & sequitur *Gavant. manual. Episc. in verb. jejunium in addit.*, tenentes Episcopum posse dictam S. Matthiæ Vigiliam in ultimâ die Bacanalium occurrentem, transferre in sabbathum præcedentem, dictum Decretum est impressum in Bullario Innoc. XII. in ordine 92.

Litteræ Pastoralis de Eleemosynâ

FORMULA V.

SUMMARIUM.

1. *Eleemosyna est triplex; bona, melior, optima, & explicatur.*
2. *Eleemosynam dare de superfluo est de precepto, & n. 3.*

4. Superfluum, & sumptuosum cultum Templorum cum præjudicio pauperum, Sancti non laudant, & n. 5. 6., & 7.

8. Eleemosynæ pro fabrica quæri non possunt sine Episcopi licentiâ.

Sac. Congreg. Concilii concedit licentiam quærendi eleemosynas pro fabrica, vel Hospitali sub conditionibus in Decreto quod affertur contentis, ibi.

Gabella non solvitur pro frumento, & oleo aut vino dato pro eleemosyna, ibi.

9. In eleemosynarum distributione quid sit servandum ostenditur.

10. Episcopi non solum tenentur facere eleemosynam pauperibus occurrentibus, sed tenentur illos inquirere.

11. Qui dat eleemosynam abundabit bonis temporalibus, & Spiritualibus.

Ven. Fratr., & dilectis Filiis, Clero, & Populo N.

NULLA alia res, Fratres, & Filii in Christo dilectissimi in sacris eloquiis, tam enixè, tam frequenter nobis à Deo injungitur, *quam eleemosyna*: nullique tam placatum se offert, quam iis, qui faciunt misericordiam. Hos spe fulcit dum dicit: *Quicunque potum dederit uni ex minimis istis calicem aquæ frigidæ: amen dico vobis non perdet mercedem suam*: benedictionibus replet inquiens: *Qui pronus est ad misericordiam benedicetur, de panibus enim suis dedit pauperi*, & alibi = *Non obdurabis cor tuum nec contrahes manum, sed aperies eam pauperi, ut benedicat tibi Dominus in omni tempore*: præmiis allicit subjungens = *Ex substantiâ tua fac eleemosynam, præmium enim bonum tibi thesaurizzas in die necessitatis*, & iterum: *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur*: justos vocat dum ait = *Vir qui panem suum esurienti dederit, & nudum operuerit vestimento, hic justus est, & vita vivet*: beatitudine coronat per Prophetam suum dicens *Beatus qui intelligit super egenum, & pauperem*, & sapiens confirmat promissa cum ait: *Qui miseretur pauperis beatus erit*: & alibi: *Qui sequitur justitiam, & misericordiam, invenient vitam, justitiam, & gloriam*.

Luc. 10. Prov. 22. Deut. 15. Tob. 4. Matt. 5. Ezech. 18. Psal. 40. Prov. 14. Prov. 21. Eccles. 7.

Pauperibus igitur porrigite manus vestras, ut perficiatur propitiatio: quia eleemosyna à morte liberat, & ipsa est quæ purgat peccata, & facit invenire misericordiam, & non patitur Animam ire in tenebras. Beneficentiæ, & communionis nolite oblivisci, talibus enim hostiis promeretur Deus, & eleemosynas vestras quasi signaculum cum ipso, uti pupillam conservabit. Qui autem obturat aurem suam (dicit Dominus) ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur. Hæc fuit iniquitas Sodomæ, superbia, saturitas panis; & obduratio cordis ad pauperem: Judiciumque durissimum meruit sine misericordiâ: quia non fecit misericordiam.

Tob. 12. Hebr. 13. Eccles. 17. Prov. 21. Ezech. 16. Iac. 2.

Audite ergo me Fratres, & Filii carissimi: servite Domino in veritate, & inquirite, ut faciatis ea, quæ placita sunt illi: concludite eleemosynam in manu pauperis, & hæc pro vobis exorabit, & ascendet in conspectu Dei, & liberabit vos ab omni malo. Filiis vestris mandate, ut faciant eleemosynas: quia qui dat pauperi *non indigebit*: ut cum Dominus ad judicandum venerit, mereantur vobiscum audire illa jucundissima verba: *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum: esurivi enim, & dedistis mihi manducare, sitivi, & dedistis mihi bibere, hospes eram, & collegistis me: nudus, & cooperuistis me: Amen dico vobis quandiu fecistis uni ex fratribus meis minimis, mihi fecistis*. Quod vobis, & mihi contingat per misericordiam ejus, qui est benedictus in sæcula. Amen.

Tob. 14. Eccles. 29. Act. 10. Tob. 14. Prov. 28. Matt. 25. Rom. 9.

ADNOTATIONES.

1. *QUAM ELEEMOSYNA*. In præcedenti Pastorali Epistolâ de jejunio, & oratione dictum fuit, quod satisfactio Deo fit in tribus, jejunio scilicet, oratione, & eleemosynâ, & sic cum de primis duobus actum sit ibi, nunc Episcopus agit de tertiò. Eleemosyna est triplex, bona, melior, optima. Bona est, quæ fit à Clericis de fructibus Beneficiorum, & redditüum Ecclesiasticorum, in quibus habent dispensationem, & nihil præter victum, & vestitum juxtà exigentiam status retinere possunt, ut in adnotationibus litteræ Pastoralis ad Clerum tactum fuit. Melior, quæ fit de patrimonio proprio quod quis ab hæreditate Paternâ, vel Consanguineorum acquisivit, & possidet. Optima, quæ fit de his, quæ acquiruntur proprio labore: quam Apostolus laudando, scribens ad *Ephes. 4.* dixit = *Laboret manibus suis operando, ut habeat unde tribuat necessitatem habenti*.

2. Eleemosynam dare de superfluo est de præcepto, non solum in lege veteri in qua Deus expresse præcepit in *cap. 15. Deuteronomii* dari his verbis = *Non deerunt pauperes in terrâ*

habita

habitationis tuæ, idcircò ego præcipio tibi, ut aperias manum fratri tuo egeno, & pauperi, qui versatur tecum in terrâ: sed in evangelica, in qua Christus præceptum innovavit dicendo = *Quod superest date eleemosinam Luc.* 11. & interrogatus a Turbis, quid agere deberent ut gehennam possent evadere, & salvari, respondit *Qui habet duas tunicas, det non habenti, & qui habet escas similiter faciat Luc.* 3. ad quæ verba Basilius ait = *Docemur ex omni quod affluit debere nos erogare ei, qui non habet* imò tã enixè pauperibus succurri voluit, ut suis fidelibus consilium dederit, vendere ea quæ possident. Dum ait = *Vendite quæ possidetis, & date eleemosynam Luc.* 12. ideòque *D. Hjeron. Epist.* 150. scribens Edibiæ dixit = *Si plus habes quam tibi ad victum, vestitumque necessarium est, illud eroga, & in illo debitricem esse te noveris*.

3. Hocque clarius fit ex eo, quod in die judicii, qui non fuerint misericordes, ad sinistram in numero reproborum collocabuntur *Matt.* 25. Nullus autem punitur pænâ æternâ pro omissione alicujus, quod non cadit sub præcepto: sed aliqui punientur pœnâ æternâ pro omissione eleemosynarum, ut patet ibi; ergo dare eleemosynam est in præcepto. Argumentum est *Divi Thom.* 2. 2. *quæst.* 32. *art.* 5. ubi in responsionibus ad opposita, firmat hoc intelligi debere de his, qui superflua sibi, suisque non necessaria secundum præsentem statum, pauperibus erogare negligunt, & nolunt. Si hæc recogitarent Clerici: si hæc seriò perpenderent laici, superflua eorum statui, non in usus pravos, & illicitos: non in commessationibus, & voluptatibus: non in ludis, & venationibus insumerent (prout sine scrupulo faciunt multi) sed pauperibus, ut Christus jubet, elargirentur.

4. Sunt autem eleemosynæ non solum in usus pauperum erogandæ; sed etiam in cultum Divinum, & usum ac manutentionem ministrorum, non ad pompam cum vanâ superfluitate: sed cum moderatione, & ad decentiam. Nam Templorum nimirum, & sumptuosum cultum, cum præjudicio pauperum Sancti PP. non laudant: cum plus vanitatis, aut curiositatis, quam solidæ pietatis habeat.

5. *SANCTUS HIERONYMUS*. Scribens ad Nepotianum, hæc habet = *Neque verò mihi aliquis opponat dives in Judea Templum &c. tunc hac probabantur à Domino quando Sacerdotes hostias imolabant, & sanguinis pecudum erat redemptio peccatorum. Nunc verò cum paupertatem Domus suæ pauper Dominus dedicarit, cogitemus crucem ejus, & divitias lutum putabimus*. Et scribens ad Demetriadem *Epist.* 8. *de Virginitate servanda* ait = *Alii ædificent Ecclesias, vestiant parietes marmorum crustis, columnarum moles advehant, earumque deaurent capita, ebore argentoque valvas, & gemmis aurata distinguant Altaria, non repræhendo, non abnuo: sed tibi aliud propositum est, Christum videre in pauperibus, visitare in languentibus, pascere in esurientibus, suscipere in his qui tecto indigeant: Virginum alere Monasteria: Servorum Dei, & pauperum spiritu habere curam*.

6. *SANCTUS BERNARD. de vit. mor. & offic. Præsul. cap.* 11. rigidus Hieronymo favet his verbis = *O' vanitas vanitatum, sed non vanior quam insanior! fulget Ecclesia in parietibus, & in pauperibus eget: suos lapides induit auro, & suos filios nudos deservit. De sumptibus egenorum, servitur oculis divitum. Inveniunt curiosi quo delectentur, & non inveniunt miseri, quo sustententur*. Et consonant *Ambros. lib.* 2. *de offic. cap.* 2. & *Chrisost. homil.* 60. *ad Populum*.

7. Item favet Divina Scriptura *Exod.* 36. ubi volens Moyses construere Tabernaculum Archæ Domini, & Populus plus offerret, quam esset necessarium pro illius constructione, & ornamento, jussit Præconis voce prohiberi, nè quis offerret quidquam ultra in opere Sanctuarii, eo quod oblata sufficerent: quod benè intelligens Sanctus Cæsareus Archiepiscopus Arelatensis, dona pretiosa, quæ habuit à Teodorico Rege Gothorum, pauperibus suæ Diœcesis distribuit, non autem Ecclesiæ donavit dicens, magis placere Deo distribui divitias pauperibus, quam Ecclesiis, & Altaribus, ut ex *Briet. ad annum* 508. refert *Forest. in Mappam. Hist. tom.* 4. *part.* 1. *in Vita Clodoveri*. Et tandem ratio præcipua horum est, quia aurum habet Ecclesia, non ut servet, sed ut eroget, & subveniat in necessitatibus: aurum Sacramenta non quærunt; neque auro placent, quæ auro non emuntur; ornatus Sacrorum est redemptio captivorum, & vera illa sunt vasa pretiosa, quæ redimunt animas à morte: ille verus thesaurus est Domini, qui operatur, quod sanguis ejus est operatus, & nemo potest dicere, cur pauper vivit: nemo, potest quæri, quia captivi redempti sunt: sunt verba Episcopi *Leonis Thesaur. for. Eccles. part.* 1. *cap.* 15. *num.* 9. Honestum autem, & moderatum cultum nemo pius, aut prudens culpabit, & quisque verebitur canere cum Persio = *Dicite Pontifices, in Sancto, quid facit aurum?*

8. Hujusmodi autem eleemosynæ, quæ colliguntur, ut in Fabricam Ecclesiæ, vel alium usum pium erogentur, quæri non possunt sine licentiâ Episcopi, prout dixi in *annot. ad form.* 6. *tit.* 6. Nisi fortè obtineatur facultas Sac. Congregat. Concil. quæ aliquando, causâ rationabili, & laudabili impellente, ut etiam Ordinariis irrequisitis quæri possit concedit: *Ita tamen* (sunt verba Decreti expediri soliti) *ut qui electi fuerint ad eas quærendas contineant se intrà limites alias ab eadem Sac. Congregat. præscriptas, videlicet, ut propter hanc operam minimè sint dictarum eelemosynarum participes, munere isto piè, modestè, & absque ullo dolo, nullaque fraude fugantur quæstorum nomen ullo modo gerant, non secum ferant privilegia, non reliquias,*

liquias, non minis, aut imprecationibus inducant fideles ad eleemosynam præstandam, non petant tanquam debitum, aut solitum, neque ullâ arte, aut prætextu, dicendi cujusvis Sancti Orationem, pecunias, vel alia bona extorqueant, sed tamen à spontè dantibus eleemosynas accipiant, in usum dictæ Ecclesiæ (vel Hospitalis) erogan. Prætereà non prædicent, nisi in singulis Diœcesibus ad id saltem semel fuerint approbati, à locorum Ordinariis: hac autem facultas ad quinquennium tantum duret, eoque elapso, statim expirare censeatur, & post duos priores annos, ac in fine quinquennii N. teneatur certiorare Sac. Congregat. de quantitate eleemosynarum perceptarum, ac de illarum conversione in supradictum usum, sub pœnâ suspensionis à Divinis ipso jure incurren. Sic concessit *in Vicen. 13. Iulii 1630. lib. 14. Decr. pag. 302. & in alia Civit. Ducalis 6. Martii 1632. d. lib. 14. pag. 519.* Ex qua Decreti, seù licentiæ formulâ, Episcopus remanet instructus, quid habeant hi in facultatibus, & quomodò se gerere debeant in eleemosynarum collectione. Pro frumento autem oleo, vino, & similibus dato, & recepto pro eleemosynâ non solvitur gabella, ut declaravit *Sac. Congregat. Immunit. in Oscen. 26. Febr. & in Valentina 12. Novemb. 1658. lib. Decr. Rocci fol. 67. à tergo, & fol. 134. à tergo*: neque pro frumento, aliaque re in eleemosynam convertendâ *ead. Congregat. in Monopolitana 20. Septemb. 1650. lib. 4. Decr. fol. 120. à tergo*.

9. In distributione verò eleemosynarum pauperibus faciendâ, plura servanda sunt. Primò, ut potius captivis, qui apud hostes detinentur, quam aliis liberis sucurratur. Secundò, ut non uni tantum pauperi detur, sed inter plures dispensentur. Tertiò, ut potius Consanguineis egentibus ad naturæ substentationem, quam cœteris paribus pauperibus succurratur: vel etiam si sit distributor, & ipse sibi accipiat, si verè indigeat eo tenore, quo, & aliis ministrat. Quartò ætas, quia minus aliis largiendum, quam senibus, qui nequeunt laborare. Quintò nobilitas, quia potius nobilibus, quam ignobilibus, qui non verecundantur eas petere sicuti primi, dandæ sunt, præsertim si sine vitio pauperes evascerunt. Sextò ut fiat eleemosyna dè justè, & non de illicitè acquisitis. Septimò ut fiat propter Deum non autem ob inanem gloriam *Graff. in Appendic. decis. aur. lib. 1. cap. 22. à num. 10. usque ad fin.*

10. Episcopi autem non tantum pauperibus sibi occurrentibus, eleemosynam de superfluo, aut in extremâ necessitate constitutis, sicuti cœteri Christifideles dare, sed etiam ex Officio illos in sua Diœcesi inquirere, & egestatibus providere tenentur, ut communiter tradunt morales Theologi, & præsertim *Bonaccin. in primo Decalogi præcepto disp. 3. quæst. 4. punct. 6. prop. 2. num. 10.* ubi sic ait = *Utrum habentes superflua vitæ, & status pauperes inquirere teneantur? Respondeo Negativè, sed sufficit, ut animo parati sint ad eorum necessitates sublevandas dummodò occurrerint: Secus dicendum est de Episcopis, isti enim tenentur ex Officio necessitatibus occurrere: nàm Patres pauperum nuncupantur, & consequenter speciali onere tenentur pauperes inquirere, ut ipsorum sublevent indigentiam:* Bonaccinum sequuntur *Bassæus verb. eleemosyna num. 6.* & alii cum *Dian. tract. 7. resol. 22. & resol. 23. utrobique num. 1.* & hoc est, quod dicit Psaltes = *Beatus qui intelligit super egenum, & pauperem psal. 40.*

11. *NON INDIGEBIT*. Idest nec pane quotidiano, nec gratiâ spirituali: Nàm fructus eleemosynæ est augumentatio temporalium juxtà illud *in prov. 3. Honora Deum de substantiâ tua, & dà ei, & implebuntur horrea tua saturitate, & torcularia tua vino redundabunt*: & aliud Evangelii *Luc. 6. Date, & dabitur vobis*: necnon remissio peccatorum *Eccles. 3. Dan. 4.* & augumentatio gratiæ *2. Corint. 9.* & tandem præmium æternum obtinere, unde dicit Christus eleemosynam dantibus = *Mensuram bonam, & confertam, & coagitatam, & supereffluentem dabunt in sinum vestrum*: ut intelligamus, quod eleemosyna est Ostiaria Paradisi, & quod Dei misericordiam difficilè potest promereri, qui misericors non fuerit: & quod delebit Dominus de libro vitæ eos, qui non sunt recordati facere misericordiam *Psalm. 19.*

Litteræ Pastoralis de Indulgentiis ad Populum.

FORMULA VI.

SUMMARIUM.

1. *Indulgentia concessa per Papam alicui Cappellæ pro defunctis non extenditur ad vivos.*
2. *Inpulgentia concessa pro defunctis potest etiam si ille, qui illam applicat non sit in statu gratiæ.*
3. *Ad acquirendam Indulgentiam non exigitur confessio, si ille, qui illam lucratur est in gratia, & num. 4.*
5. *Celebrans Missam de Sancto, seù de Feria currenti ad Altare privilegiatum, consequitur Indulgentiam, quando fuit concessa generaliter celebrantibus, & afferuntur rationes.*
6. *Indulgentia concessa per Papam Sacerdotibus celebrantibus Missas Defunctorum, cessat si ibidem celebretur Missa Votiva, vel de Sancto, nisi occurreret festum duplex, vel dies in qua Missæ Defunctorum nequeunt celebrari, & affertur Decretum.*
7. *Indulgentiarum beneficium est præstantissimum, & gratiarum actione dignum.*
8. *Indulgentiæ non possunt à nemine in Diœcesi publi-*

publicari sine expressâ licentiâ Episcopi, non obstante contrariâ Consuetudine.
9. *Indulgentiæ concessæ pro certo die, non transferuntur cum Officio, nisi Papa expressè concedat.*

1. IL Sagro Concilio di Trento, insegna, e con la sua autorità definisce, e determina, che la Santa Chiesa Cattolica hà ricevuto da Giesù Christo la facoltà di concedere le Indulgenze, e che di questa autorità la medesima Santa Chiesa si è servita in ogni tempo, hor con minore, hor con magior abbondanza, e liberalità, secondo c'hà giudicato espediente per la gloria di Dio, e per il magior bene, e profitto de' suoi Fedeli. E perche quest' uso salutevole è di gran vantaggio à quelli, che vivono nel grembo di essa Santa Chiesa, ci è parso conveniente colla presente Lettera Pastorale di fare intendere al Popolo alla nostra Cura commesso, il valore, & il prezzo delle Indulgenze, l'effetto che producono in chi degnamente le riceve: acciocche non se ne abusino, come ben spesso accade per ignoranza.

2. Sono dunque le Indulgenze una remissione, & una condonazione della pena temporale dovuta à i nostri peccati attuali, i quali benche nel Sagramento della penitenza quanto alla colpa siano stati rimessi, e perdonati, nulladimeno restando ordinariamente (cosi richiedendo la Divina Giustizia) il debito della pena temporale, rimane in noi il gravissimo peso della sodisfazione, che pagar si dovrebbe, con abbondanti limosine, digiuni, e con altre lunghe, e severe penitenze secondo il prescritto de Canoni penitenziali: ò con atrocissime pene nel Purgatorio: mà riuscendo queste alla fiacchezza humana difficili à practicarsi, ci si dà la remissione di dette pene mediante l'applicazione delle sodisfazzioni, e meriti soprabondanti della Passione, e Morte di Giesù Christo Salvator nostro, di Maria Vergine nostra Signora, e di tutti gli altri Santi, che si riservano nel Tesoro della Chiesa, per essere applicati à i Fedeli dal Sommo Pontefice, à cui il Figliuolo di Dio, come à suo Vicario, dato hà questa potestà
Matth. 16. allor che disse à S. Petro, *Quodcunque solveris super terram &c.*

3. E per bene intender ciò si deve avvertire, che in qualunque buon' opera, che facciamo in gratia, v'è un doppio valore cioè, di merito essendo degna della vita eterna, e sodisfazione per la pena dovuta al peccato: in quanto al merito egli è personale, e non si può communicare ad altri: in quanto poi alla sodisfazione, ella si può communicare ad altri. Hor la Passione, e Morte di Giesù Christo il cui merito bastava per redimere infiniti Mondi, & infiniti huomini; i meriti di Maria Vergine, che patì tanto ancorche non peccasse mai venialmente; i meriti di S. Gio. Battista, che fù Santificato nell'utero materno, & il cui cibo furono le locuste, e'l mel Silvestre, e di tutti gli Apostoli, e di tutti i Martiri in tanto gran numero, di tutt'i Confessori, e delle Vergini, che soffrirono lunghi, e gravissimi tormenti e travagli, e fecero azzioni eccellenti, e sodisfattorie, ancorche non havessero bisogno di sodisfare per le loro colpe, che mai commissero, ò bastasse molto meno, certo è che non devono perdersi: mà la soprabondanza di queste sodisfazioni, ad essi superflue, deve riserbarsi nel Tesoro della Chiesa (come si riserba una borsa d'una Città, per sovvenire alle necessità del publico) à fine d'applicarsi à i fedeli ne i loro bisogni spirituali.

4. La Chiesa concede quest'Indulgenze in varie maniere; poiche alle volte le concede plenarie, & in virtù di queste, rimette intieramente tutta la pena, ch'era dovuta à i peccati rimessi quanto alla colpa, cioè quando si sono validamente confessati di modo che morendo dopo l'acquisto dell'Indulgenza plenaria nel modo che si dovria andarebbe l'Anima à dirittura in Paradiso. Altre volte le concede non plenarie; ma per un certo numero d'anni, quarantene, ò giorni, & in virtù di queste Indulgenze s'ottiene altrettanta remissione della pena dovuta à i peccati, quanta se ne sarebbe ottenuta, se si fosse fatta sette, dieci anni, quaranta, ò cento giorni di penitenza nel modo imposto, e prescritto dagl'antichi canoni penitenziali, e secondo l'uso della primitiva Chiesa ò dal Sacerdote nel Sacramento della penitenza, e non già che si rimettino ò rilassino sette, dieci, ò cento giorni nel tempo che converrebbe stare in purgatorio; come alcuni credono: benche succedono le pene del purgatorio à quelle che in questa vita si devono intieramente sodisfare, ne siegue che libe-

liberando l'Indulgenza dal debito delle sudette pene temporali, libera anche dalle pene, le quali secondo la proporzione à Dio nota doverebbero patirsi nel purgatorio.

5. Suole anche la S.Chiesa concedere le Indulgenze non solo à i fedeli viventi sopra la terra; ma ancora agl'altri, che essendo morti in grazia, non hanno pienamente sodisfatto alle pene dovute à loro peccati, e però vengono ritenuti in Purgatorio, con questa differenza però; che à i vivi si concede per via d'assoluzione, havendo giurisdizione diretta sopra di essi, e potendo loro dispensare le sodisfazioni soprabondanti di Giesù Christo, di Maria Vergine, e de Santi: *mà in quanto à i defonti*, come che questi non sono più della giurisdizione della Chiesa, si applicano ad essi le Indulgenze solamente per modo di suffragio, cioè per modo di preghiera ed impetrazione, offerendo à Dio le sodisfazioni di Giesù Christo suo figliuolo della Santissima Vergine, e de' Santi, affinche si degni d'accettarle per la sodisfazione dell'Anime del Purgatorio di quello devono alla Divina giustizia.

Extrav. II. de pœn. & remiss.

C. Cum ex eo de pœn. & remiss.

Sac. Congr. Rit. apud Quarant. in Summ. Bullar. verb. Archiep. post n. 12.

6. La distribuzione di questo Tesoro inesausto appartiene, come s'è accennato, al Sommo Pontefice, come à Vicario di Christo Signor Nostro, che l'hà costituito Pastore universale della sua Chiesa, e però hà una piena facoltà di concedere per cause giuste ragionevoli, e convenienti ogni sorte d'Indulgenze. I. Vescovi, ed Arcivescovi poi hanno facoltà, per haverla ricevuta dallo stesso Sommo Pontefice, di concedere le Indulgenze nelle loro Diocesi, d'un' anno nel giorno della Dedicazione della Chiesa, e di quaranta giorni, ogni volta, che giudicano essere espediente per la salute dell'Anime à loro commesse, e nessun'altro, che non habbia giurisdizione Episcopale può concedere le Indulgenze, se non per via di commissione, ò privilegio datogli dal Sommo Pontefice, ò dal Vescovo, ancorche fosse di questo Coadiutore con futura successione.

7. Acciocche le Indulgenze produchino il loro effetto, vi si ricercano le disposizioni necessarie, che sono principalmente due. Lá prima, che colui il quale vuol guadagnare *per se* l'Indulgenza, habbia la coscienza purâ, e netta da ogni peccato mortale, e sia in stato di grazia, perche la pena del peccato non viene mai rimessa, se prima la colpa non sia perdonata.

8. La seconda disposizione è, che bisogna adempire esattamente tutto ciò, che viene ingionto dal Pontefice, nel Breve concesso dell'Indulgenze, ò dal proprio Vescovo, & ordinariamente le opere, che si prescrivono, *sono la Confessione*, e Communione, la visita delle Chiese, le orazioni vocali, i Digiuni, e le Elemosine. Ed oltre l'adempimento di quest'opere si dà à noi per consiglio di fare anche altr'opere satisfattorie, che ciascheduno havrà tempo, & occasione di fare, per supplire con esse à i molti difetti, e mancamenti che Dio vede in noi, quali possono recare qualche impedimento agli effetti delle sante Indulgenze, e delle Divine misericordie.

9. E se bene potiamo porgere à Dio preghiere, offerir digiuni, orazioni, & altr'opere satisfattorie per i nostri prossimi vivi, non solo per la remissione delle pene dovute à i loro peccati; mà ancora per impetrar le grazie, che sono necessarie alla salute del corpo, e dell'Anima: non potiamo però applicare per essi il frutto dell'Indulgenze, che noi guadagnamo, essendo l'intenzione della Chiesa, che vagliano solamente à quelli, che le guadagnano. Ma quanto à i Defonti, quando il Sommo Pontefice concede d'applicarle per essi per modo di suffragio, come s'è detto all' hora adempiendo per noi l'opere prescritte, potiamo applicar loro il frutto dell'Indulgenza, non solamente per le Anime purganti in generale; ma per le Anime, ò Anima particolare, si come la Santa Chiesa piamente crede, che quell'Anima, per cui fù applicata l'Indulgenza, *ò celebrata la Messa all'Altare privilegiato* sia liberata, e che Dio *ex benignitate, & misericordia*, l'habbia accettato.

Apud Graff. in Append. dec. aur. lib. 2. de indulg. cap. 4. n. 31. & seq.

10. Ma non per questo noi Fedeli dobbiamo tralasciare di continuare le orazioni, & i suffragii per quelle: acciocche questi moltiplicati Sua Divina Maestà le assolva dalla pena, come mosso da causa più efficace. Et in oltre continuviamo i suffragii, e le preghiere per i defonti particolari, (ancorche piamente crediamo, che siano in Cielo) acciocche restino sollevate anche le Anime del Purgatorio abbandonate: essendo sentenza di gravissimi Teologi, che la Divina misericordia applichi all'Anime più bisognose, le orazioni, & i suffragii, che vengono offerti per le Anime particolari, quando queste siano già libe-

liberate: Et anche per accrescere il contento, e la gloria accidentale all'Anime de' Defonti, le quali regnando nella gloria beata, godono, che i loro amici, e congionti, esercitando quest' opere di carità, si rendano più grati à Dio il quale viene in esse onorato.

Concede anche la Santa Chiesa l'Indulgenze in forma di Giubileo, cosi chiamato dalla parola *Jobel*. ch'in lingua hebrea vuol dire Anno di remissione in cui l'Eredità vendute, ritornavano a i Venditori senza pagar cosa alcuna, e gli Schiavi venivano posti in libertà: figura è questa de i Giubilei, che publica la Santa Chiesa, ne i quali i fedeli vengono liberati, e prosciolti dalla servitù del Demonio, e ritornano al possesso dell' Eredità del Cielo. Questi Giubilei altre volte i Sommi Pontefici non solevano publicarli, che di cento in cent' anni, poi di cinquanta in cinquanta, ma ne' tempi nostri si publicano ogni venticinque anni, e chiamasi il Giubileo dell'anno Santo: à distinzione degl'altri, che dagli stessi Sommi Pontefici si publicano in occasione di qualche grave bisogno, e causa publica urgente della Santa Chiesa. *Levit.* 25., & 27.

Trà il Giubileo, e l'Indulgenza Plenaria in quanto all'abolizione, e remissione della pena, non v'è differenza, perche ambedue la rimettono plenariamente; ma solamente vi è differenza quanto alla giurisdizione per i Confessori, a' quali ne iGiubilei suol concedersi ampiamente con la facoltà d'assolvere da casi reservati, e da Censure, e dispensare, e commutar Voti: il che non si concede nell'Indulgenze plenarie.

Dobbiamo per tanto *render grazie continue* à Giesù Christo Nostro Signore, che dopò haver sparso tutto il suo Divinissimo Sangue sopra la Croce, si è compiacciuto per eccesso d'amore, e carità lasciare alla Santa Chiesa sua Sposa, e Madre nostra un Tesoro inestimabile non solamente de' suoi meriti, ma anche delle sue sodisfazzioni per facilitare à noi la strada del Paradiso, e prepararci l'acquisto dell'Indulgenze con le disposizioni dovute, e con la più pura e retta intenzione, che c'è possibile, glorificandolo quando riceviamo i suoi beneficii, & avertendo di non abusarcene, perche ci vengono concesse tanto spesso, e con tanta liberalità da' Superiori; ed impiegare tutte le nostre forze per amarlo, e servirlo con maggior fervore, e perfezzione, esercitandoci continuamente in atti di viva fede, speranza, e carità, e nell'altre virtù Christiane per meritare l'eterna retribuzione, ch'egli per sua misericordia ci conceda. Amen.

ADNOTATIONES.

1. *MA IN QUANTO AI DEFONTI*. Indulgentia concessa per Papam alicui Capellæ pro defunctis, non extenditur ad vivos; adeò ut, qui vivens celebrat, aut ibi celebrari faciat pro se Missam, illam non consequitur, sic respondit *Navarr. consil. 39. part.2. de pœnit., & remiss.*, quia ut ipse ait Indulgentia; ut quæratur per solum factum alterius vivo, raro, aut nunquam conceditur.

2. *PER SE*. Additur hæc particula ad demonstrandum, quod si Indulgentia sit applicanda per modum suffragii defunctis, & non pro se ipso, proderunt opera injuncta, & Indulgentia acquiretur, etiamsi vivus applicans non sit in statu gratiæ secundum sententiam *Navar. in comment. de Anno jubilæi notabil. 22. num. 31.*, & sequitur *Graff. in Appendic. decis. aur. lib.2. tit. de Indulgent. cap.4. num.21. juncto num. 36.*, ubi propositionem suam sic probat = *Rursum non refert an vivus, qui accipit Indulgentiam pro mortuo sit in statu gratiæ, vel non, & ita Indulgentia sumpta à malo pro defuncto, prodest ei, cum malus non satisfaciat, sed facit illud opus ob quod Papa satisfactionem Christi, & aliorum Sanctorum defuncto impertit, licet Suffragium mali non prosit, juxtà illud Isa. cap. 1., & cap., quod intellige, quando fit proprio nomine, secus si nomine, & intentione totius Ecclesiæ universalis, vel quando quis agit, ut instrumentum alterius privati committentis alteri orationes, aut Sacrificia Divus Thom. in 4. sentent. dist. 45. quæstion.2. art. primo, & ratio est, quia quando causa principalis est Deo accepta, qualis est intentio meritoria justi, malitia ministri virtutem operis non destruit*, hæc ille.

Navar., & *Graffium* cum aliis pluribus sequitur quoque *Bonaccin. de Indulgent. disp.6. quæst.1. punct.6. prop.1. num. 11.* inquiens = *Qui verò facit opus ad consequendam Indulgentiam pro defuncto, non est necesse, ut sit in gratia, quamvis existens in peccato mortali non possit suis operibus satisfacere pro se, aut pro alio: nihilominus potest Indulgentiam pro defuncto lucrari, si faciat opus præscriptum ad obtinendam indulgentiam pro defuncto, tunc enim ipse non dicitur satisfacere, sed facere opus, quo posito Summus Pontifex applicat defuncto indulgentiam; idest satisfactionem Christi, & Sanctorum; nàm Indulgentia habet suum valorem ex opere operato, & non dependet à gratia illius, qui pro defuncto indulgentiam lucratur, ita Suarez &c.*

&c. Hæc sententia quæ, inter morales Theologos communior videtur, licet tenenda sit; pœnitentibus tamen contraria, quæ oppositum docet, erit per Confessarium consulenda: tùm pro majori securitate Indulgentiæ: tùm ad excitandum peccatores ad conversionem.

3. *LA CONFESSIONE*. Quia regulariter Papa concedit Indulgentias verè pœnitentibus, & confessis, hinc oritur dubium, an ad acquirendam Indulgentiam necessariò requiratur Confessio, vel sufficiat, quod quis sit in gratia, & non habeat peccata læthalia? *Navar. in comment. de Jubil., & indulg. notabil.18. num.18.* hæc habet = *Nonò non esse necessarium facere Confessionem die, vel tempore, quò indulgentia est lucrifacienda, sed satis est quod post ultimam Confessionem nullum peccatum mortiferum admiserit, neque de aliquo nondum confessione detecto noviter recordetur, quod frequenter respondi. Et not.30. num.6.* ibi = *Secundò dico quod quamvis indultum dicat de plenariâ remissione omnium peccatorum, de quibus est ore confessus, & corde contritus, tamen non tenetur confiteri de aliis anteà confessis, nec venialibus.*

Graff. in Appendic. decis. aur. lib.2. de Indulg. cap.5. idem tenet *num.9.* dicendo = *Ad consequendam Indulgentiam, quæ datur confessis, non est necessaria confessio, quando post ultimam Confessionem nullum peccatum mortiferum quis admiserit, neque recordatus fuerit aliquid nondum confessum. Hinc est quod si conceditur Indulgentia plenaria omnibus verè pœnitentibus, & confessis visitantibus Ecclesiam Sancti Gregorii in suo festo, si aliqui post ultimam Confessionem nullum peccatum mortale commiserint, licet habeant peccata venialia, & neque recordati sunt aliquod peccatum mortale nondum confessum, visitaverint Ecclesiam, implent formam Indulgentiæ, quamvis non sint confessi, cum sint verè pœnitentes, & ritè confessi &c.* & paulò post = *Tutius tamen esset, & ita observavi quando casus mihi occurrit, ut intrà tempus publicationis, confiteatur saltem quis aliquod veniale: Indulgentiæ enim sunt interpretandæ, ut sonant, & Papa videtur inducere ad confessionem supererogationis, ut tutiori remedio in gratia constitutus, impetret efficacius finem ob quem conceditur Indulgentia.*

Leo Thes. for. Ecclef. part.1. cap.7. de Indulg. post. num.27. ait sic *Quando confessio solum exigitur tanquam dispositio, probabilius est, si quis nullius peccati mortalis post præteritam confessionem sit conscius, non esse necessariam &c. At quando exigitur confessio tanquam opus, aut pars operis pro quo Indulgentia datur, videtur quod peccata venialia debeant confiteri, quoniam si quis non facit opus pro quo Indulgentia conceditur, non consequitur Indulgentiam &c.*

Bonaccin. tit. de Indulgent. disp.6. quæst.1. punct.5. prop. 2. num.7. dicit sic = *Sed modò dubium est primò, utrum ad consequendam Indulgentiam facienda sit confessio venialium, & peccatorum alias ritè confessorum, quando in Bulla exprimitur confessio ad consequendam Indulgentiam, sed suscepturus Indulgentiam existit in gratia, habetque peccata tantummodò venialia? Respondeo negativè cum Henriq. Suarez. Navar. Filiuc. Regin., & aliis, modò in Bulla non exprimatur confessio venialium. Ratio est, quia quando in Bulla exprimatur confessio, sermo est de confessione respectu illius, qui conscientiam habet peccati mortalis, nisi aliud exprimatur; confessio simpliciter dicta ex communi usu, & sensu Ecclesiæ, censetur confessio mortalium. Ob id Ecclesia sicut non solet præcipere confessionem venialium, ita neque consuevit confessionem venialium requirere ad consequendam Indulgentiam.*

4. Et hæc ultima Bonaccinæ Sententia mihi omninò tuta videtur, & quod expressio confessionis in Brevibus Indulgentiarum simpliciter facta, semper censeatur apposita per modum dispositionis, & non conditionis, seù partis operis: cum verè dicatur ritè confessus, qui permanet in statu gratiæ post præcedentem confessionem: nec præsumatur quod fuerit Papæ intentio (nisi exprimat) obligandi ad iterum confitenda peccata, quæ quis legitimè semel confessus fuit: quanquam qui hoc faceret, vel venialia confiteretur bene faceret (juxtà bonum consilium *Graffi*) sed non ex necessitate faceret, ut melius prius respondit idem Auctor *part.1. dec. aur. lib.4. cap.15. n.34.* ad casum propositum dicens = *Datur Indulgentia plenaria suorum peccatorum omnibus qui sunt verè pœnitentes, & confessi, dummodò die octavo Januarii visitaverint Ecclesiam Sancti Severini Neap. Accidit ut multi fideles confessi fuerint biduo ante festum Sancti, & tunc tempore visitationis Ecclesiæ Sancti Severini sunt in statu gratiæ. Quæritur an sufficiat ad assequendam Indulgentiam illos fuisse confessos de peccatis, an requiratur ut denuo confiteantur? Respondet quod sufficit illa prima confessio, & non est iterata confessio necessaria, quamvis illam iterare utile sit, & ratio est: quia ex quo iste qui alias ritè confessus est peccata sua, stat in statu gratiæ, ergo implet formam Indulgentiæ, cum sit verè pœnitens, & ritè confessus, & per consequens consequitur effectum Indulgentiæ. Unde illud participium confessis exponendum est hoc pacto idest, qui sunt, vel fuerunt confessi &c.*

5. *O CELEBRATA LA MESSA ALL'ALTARE PRIVILEGIATO*. Hic admonendi sunt Sacristæ, & Sacerdotes celebrantes, (qui ut plurimum in hoc errant putantes nonnisi missam defunctorum celebrari posse) quod indulgentia plenaria, quæ per Papam conceditur Animabus defunctis per modum suffragii, quotiescumque, vel aliquo determinato die celebratur missa super tali Altari non specificando missam Defunctorum, vel aliam non requirit magis unam, quam alteram missam, sed sufficit ad acquirendam indulgentiam quælibet missa, tam de Sancto, quam de feria, quam de defunctis: quia Indulta, seù Brevia quæ generaliter, & sine restrictione ad missam

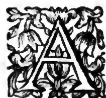
missam de Defunctis conceduntur, non debent ad dictas Denfunctorum Missas limitari, quia lex, sivè dispositio generaliter loquens generaliter est intelligenda *c. solita de major. & obed.* Secundò, quia omnes Missæ sunt æqualis valoris quoad valorem, quem ex opere operato operantur *c. intra 1. quæst. 1.* Tertiò quia licet valor Missæ pro Defunctis valore videatur aliquid amplius quoad valorem operis operantis ea ratione, quod totus ferè tenor ejus resonet Defunctorum commemorationem alio tamen respectu valet minus, quia brevior est, & brevius, & minus attentè temporum vitio celebratur, quam alia. Quartò quia frequenter memoria Sanctorum quorum celebratur Missa: & novitas officii auget devotionem celebrantis ex qua pendet valor operis operantis, ita supradictis, ac aliis rationibus perpensis docet *Navar. consil. par. 2. de pœnit. & remiss. consil. 37. per tot.* Et hoc intelligendum est quando Sacerdos ex promissione, vel ex fundatione non teneatur celebrare certas, & peculiares Missas; tunc enim erit servanda promissio, seù fundatio: immò quod etiam in hoc casu possit Sacerdos absque infidelitate, & delicto celebrare Missam de eo, de quo fit officium; tùm quia servandus sit ritus Ecclesiæ, & quisque debeat missali, & communi usui se conformare: tum quia defectus Missæ petitæ suppleatur, & compensetur devotione, & intercessione illius Sancti cujus Missa celebratur, firmat, viginti DD. citatis *Bonaccin. de Sacrament. Eucharist. disput. 4. quæst. ult. punct. 7. §. 3. num. 4. vers. dixi per se loquendo*.

6. Regulariter tamen hujusmodi Indulta sivè privilegia perpetuò, vel ad tempus conceduntur à Summo Pontifice Sacerdotibus Missas Defunctorum aliquo determinato die, vel diebus, sivè quotidie in Altari pariter determinato celebrantibus, quo casu si in dicto Altari privilegiato celebraretur Missa de Sancto, vel Votiva, cessaret pro illâ Missâ privilegium, sivè Indulgentia, nisi occurreret Festum duplex, vel dies, in qua Defunctorum Missæ juxtà ritum, & morem Ecclesiæ celebrari nequeunt, ut V.G. dies Dominica, vel infra Octavam Paschatis Resurrectionis, Pentecostes, Epiphaniæ, Corporis Christi, dies Cinerum &c. quibus diebus Missæ, quæ in præmemoratis Altaribus privilegiatis celebrantur, easdem habent Indulgentias perindè ac si celebratæ fuissent Missæ Defunctorum, ità declaravit S. M. Alexander VII. die 22. *Ianuarii* 1667. Clemens IX. die 23. *Septemb.* 1669. & Innocentius XI. die 4. Maii 1688. cujus decretum, quod anteriora complectitur ponitur hic per extensum.

Confirmatio Decreti Congreg. Sacrorum Rituum, quo deciditur, declarationem à fel. recor. Alexandro VII. circa Altaria privilegiata perpetua editam, ejusque extensionem ad Altaria ejusmodi privilegio temporaneo, nec omnibus hebdomadæ diebus decorata à rec. mem. Clemente IX. concessam, intelligendas esse pro omnibus diebus, quibus juxtà Rubricas Missæ Defunctorum celebrari non possunt.

INNOCENTIUS PP. XI.

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

LIAS postquam fœl. recor. Alexander PP. VII. Prædecessor noster per quasdam suas in simili formâ Brevis die 22. Januarii MDCLXVII. expeditas litteras dubia in diversis Mundi partibus occasione Decreti Congregationis tunc existentium S. R. E. Cardinalium Sacris Ritibus Præpositorum die v. Augusti MDCLXII. emanati, & ab ipso Alexandro Prædecessore approbati, de non celebrandis Missis defunctorum in festis ritus duplicis exorta dirimere cupiens, inter cœtera quoad Altaria Privilegio Apostolico pro animabus fidelium Defunctorum in perpetuum decorata, & in quibus proinde quotidie etiam in festis ritus duplicis celebrandæ fuissent Missæ defunctorum ex obligatione, declaraverat per celebrationem Missarum de festo currenti satisfieri injunctis obligationibus, & indulgentias, per ejusmodi privilegia Apostolica, concessas animabus fidelium defunctorum in Purgatorio existentibus suffragari, perinde ac si celebratæ fuissent Missæ defunctorum ad formam dictorum privilegiorum: rec. memor. Clemens Papa IX. paritèr Prædecessor noster aliam subinde ortam dubitationem utrum scilicet dictarum Alexandri Prædecessoris litterarum dispositio quoad Altaria pariter quidem privilegiata, sed non in perpetuum, nec pro omnibus hebdomadæ diebus, & ad quæ Missæ non ex obligatione, sed ex sola fidelium devotione celebrarentur, locum haberet, similitèr tollere desiderans declarationem à memorato Alexandro Prædecessore, sicut præmittitur, æditam,

ad Altaria, ut præfertur, non in perpetuum, sed ad septennium, seu aliud brevius, vel longius tempus, ac non in omnibus, sed aliquo, vel aliquibus tantum hebdomadæ diebus, tunc, & in futurum quandocumque privilegiata, aucthoritate Apostolicâ extendit; & proinde ut Missæ, quæ ibidem de Festo currenti, in quo Missæ defunctorum celebrari non possent, sivè ex obligatione, sivè ex sola fidelium devotione celebrandæ essent, suffragarentur, ità ut animæ Christi fidelium pro quibus celebrarentur, Indulgentias per privilegia hujusmodi concessas consequerentur in omnibus, & per omnia, perindè ac si Missæ defunctorum ad formam eorumdem privilegiorum celebratæ fuissent, eadem aucthoritate concessit, & indulsit, & aliàs prout in ipsius Clementis Prædecessoris litteris etiam in forma Brevis die xxiij. Septembris MDCLXIX. desuper expeditis, quarum, & præfatarum Alexandri Prædecessoris litterarum tenores præsentibus pro plenè, & sufficientèr expressis, & insertis haberi volumus, uberiùs continetur. Cum autem postmodum, sicut accepimus, novum circà præmissa excitatum fuerit dubium, videlicet, an supradictæ Alexandri, & Clementis Prædecessorum declarationes, sibi paritèr locum vindicarent etiam in diebus Dominicis, & infra Octavas Paschatis Resurrectionis, Pentecostes, & Corporis Christi, aliisque anni diebus, licèt à festo duplici non impediantur, adhuc tamen Missæ defunctorum juxtà ritum, & morem Ecclesiæ celebrari nequeunt, quatenùs nimirum Missæ, quas iisdem diebus celebrare licet, servatâ cœteroquin dictorum privilegiorum formâ, ad præfata Altaria privilegiata celebrarentur. Nosque dubium hujusmodi Congregationi Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Card. Sac. Ritibus Præpositorum examinandum commiserimus, ac eadem Card. Congregatio re maturè discussâ, nuper per suum Decretum die iii. Aprilis proximè præteriti editum, præfatas Alexandri, & Clementis Prædecessorum declarationes intelligendas esse pro omnibus diebus, quibus juxtà Rubricas Missæ defunctorum celebrari non possunt, responderit. Hinc est, quod nos, ex commissæ Nobis cœlitus dispensationis munere, fidelium defunctorum animarum in Purgatorio existentium suffragiis peramplius consulere cupientes, Decretum hujusmodi à memoratâ Cardinalium Congregatione editum, ut præfertur, Apostolicâ aucthoritate tenore præsentium confirmamus, & approbamus, illique inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus. Salva tamèn semper in præmissis aucthoritate supradict. Congregat. Card. Decernentes easdem præsentes litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, in omnibus, & per omnia plenissimo suffragari, & ab eis respectivè inviolabilitèr observari: Sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secùs super his à quoquam quavis aucthoritate scienter, vel ignoranter, contigerit attentari. Non obstatibus, quatenus opus sit, nostrâ, & Cancellariæ Apostolicæ regulâ de non concedendis Indulgentiis, ad instar, aliisque Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cœterisque contrariis quibuscumque Volumus autèm, ut earumdem præsentium litterarum transumptis, seù exemplis etiam impressis manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo Personæ in Ecclesiasticâ dignitate constitutæ munitis, eadem prorsùs fides in judicio, & extrà illud habeatur, quæ præsentibus ipsis haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris, die quarta Maii, Millesimo, sexcentesimo, octuagesimo octavo, Pontificatus Nostri Anno Duodecimo.

J. F. Albanus

7. *RENDER GRAZIE CONTINUE*: Debemus pro hoc præstantissimo Indulgentiarum beneficio continuò cum Isaia canere = *Miserationum Domini recordabor, laudem Domini super omnibus, quæ reddidit nobis Dominus, & super multitudinem bonorum Domui Israel, quæ largitus est eis secundum Indulgentiam suam: in dilectione sua, & in indulgentiâ sua ipse redemit eos, & portavit eos, & elevavit eos cunctis diebus sæculi.*

8. Advertant prætereà locorum Ordinarii, quod ad ipsos privativè spectat recognitio Brevium Indulgentiarum, quæ de novo conceduntur per Papam; nec aliquis sine eorum licentiâ, vel auctoritate potest illa publicare non obstante quacunque exemptione, & prætensâ consuetudine in contrarium, & etiamsi pro regularium Ecclesiis concedantur, ut à *Sac. Congr. Concilii super cap. 9. sess. 21. de refor.* decisum fuit, *Leo Thesaur. for. Eccles. par. 4. cap. 2. de Confrater. num. 118. Gallemart. supra d. cap. 9. n. 4 & cap. 5. sess. 22. num. 3.* & ita declaravit quoque Sac. Congreg. Immunit. in *Firmana 12. Junii 1703. lib. 3. Decr. Vallem. pag. 494. à tergo.* Nulla tamen prorsus receptâ mercede, sicut Concil. mandat, & Taxa Innocentiana; cum Indulgentiæ sint gratiæ merè spirituales, quæ non ad quæstum, sed pro salute Animarum & ad pietatem exercendam concedantur. Et si fortè in aliquo Dominio Principum Sæcularium, illorum Ministri talium Brevium publi-

publicationem de facto authoritate potestativâ inhiberent, & non nisi soluta aliqua pecuniæ quantitate, relaxarent: tunc tanquam illicitum quæstum non tolerandum, ad Sedem Apostolicam quamprimum deferant, ut authoritate, & prudentiâ ejusdem, quod expedit statuatur; prout eis injungitur à *Sac. Conc. Trid. in Decreto de Indulgent.* & *monet Petr. Vecchia de Ecclef. milit. lib.1. cap.9. num.63. vers. mà quanto indebitamente.*

9. Item quod translato festo, non transfertur Indulgentia, ut declaravit *Sac. Rit. Congregat. 30. Septembris* 1679. & 20. *Julii* 1690. relata *in rubric. Breviarii fratr. minor. tit.* 10. Si tamen festum transferatur non solum quoad officium, verùm etiam quoad forum, hoc est quoad abstinentiam ab operibus servilibus, tunc censeretur translata etiam Indulgentia, ut putat *P. Felix. Potest. in exam. Ecclef. n.3793. tom.1.* Verùm opinio hujus Auctoris non habet fundamentum: quia Indulgentiæ concessæ pro certo, & determinato die, tanquam eidem affixæ, non transferuntur, nisi per Papam hoc expresè concedatur: prout concessit *Innocent. XI.* PP. Cassinensibus pro festo S. Benedicti, indulgendo, quod si inciderit in hebdomadâ majori, tunc Indulgentia sit affixa illi diei, in quem contigerit dictum festum esse transferendum, ut refert *Biss. in Hierurg. littera I. verb. Indulgentia num.3. in fin.* Et iterum instantiæ PP. Minorum quærentium, an translato festo Sancti Francisci de Paula post octavam Pascatis, censeretur quoque translata Indulgentia, Congregatio *sub die* 20. *Novembr.* 1694. *respondit negativè, & serventur rubricæ.*

Et hæc de Litteris Pastoralibus attigisse sufficiat: hoc unum addito, quod si Episcopi, aliive Ordinarii subditos virtutibus propriis prius non doceant, melius est, quod ab Epistolis Pastoralibus abstineant, quam factis negare, quod continent.

Deputationis Vicarii Apostolici Sede Episc. vacante per Breve.

FORMULA VII.

SUMMARIUM.

1. *Vicarius Apostolicus debet esse Sacerdos, & probatur rationibus num.2. & 3.*
4. *Vicarius Apostolicus quibus de causis deputetur, ostenditur.*
5. *Vicarius Apostolicus est loco Episcopi in his, quæ sunt jurisdictionis ordinariæ.*
6. *Vicarius Apostolicus quæ facere non possit, indicatur.*

Dilectè filii salutem, & Apostolicam Benedictionem.

,, PRO nostri Pastoralis officii munere iis potissimum invigilare debemus, quæ Curam Dominici Gregis, ut in viam mandatorum Domini ad salutem dirigatur omninò respiciunt: Volentes igitur Ecclesiæ N. ad præsens Pastoris solatio destitutæ *de Vicario Apostolico providere*, & de tuis fide, prudentia, integritate, & doctrina plurimum in Domino confisi, sperantesque, quod ea quod tibi commisserimus cumulatè sis expleturus, *de Venerabili Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium* negociis Episcoporum, & Regularium præpositorum *consilio*, Te in Civitate, & Diœcesi N. Vicarium, & Officialem generalem, Commissariorum in Spiritualibus, & temporalibus Apostolicâ authoritate tenore præsentium, ad nostrum, & Sedis Apostolicæ beneplacitum, durante vacatione Sedis dictæ Ecclesiæ N. constituimus, eligimus, facimus, & deputamus *cum eadem authoritate*, facultate, & potestate, quoad exercendum ea, quæ jurisdictionis etiam voluntariæ existunt, exceptâ tamen facultate Beneficia Ecclesiastica conferendi, ac litteras commendatitias, ac dimissorias ad Sacros Ordines concedendi, (quas Episcopus N. pro tempore existens habere, & exercere solet in universa Diœcesi) in foro conscientiæ, & contentioso, & aliàs quomodocunque, & qualitercunque, nec non Ecclesias, & Loca pia omnia, etiam Monialium Monasteria, etiam exempta, quoad clausuram ad Sac. Concilii Trident. præscriptum visitandi, & reformandi, ac in visitatione hujusmodi, quam celerrimè, & debitâ cum diligentia procedendi, Synodum celebrandi, Judices, Consiliarios, Vicarios Foraneos, Notarios, Actuarios, Magistros actorum, Procuratores fiscales, Executores, omnesque alios, & singulos Officiales, tàm majores, quàm minores Curiæ Episcopalis, quibuscunque nominibus nuncupentur, in Civitate, & Diœcesi prædictis quotiescunque opportunum fore judicaveris, & alias juxtà solitum revocandi, & alios in eorum locum eligendi, deputandi, & subrogandi, mulctasque, & pœnas pecuniarias apud aliquem probum, & idoneum virum per te Clero eligendum, deponendi, piis usibus arbitrio tuo applicandas: quascunque Litteras Apostolicas Episcopo prædicto, seù ejus Vicario directas, ac dirigendasque, ac si tibi specialiter dirigerentur aperiendi, & exequendi, litteras monitoriales in forma significavit pro rebus deperditis, seù furto sublatis juxtà præscriptum d. Concilii

,, Trident. ac Bullæ felic. rec. Pii V. Prædecessoris nostri concedendi, in Beneficiis de jurepatronatus, ejusque erectione, constitutione, nec non locationibus emphyteuticis, alienationibus, & permutationibus bonorum Ecclesiasticorum, juxtà formam Sac. Canonum, & Constitutionum Apostolicarum authoritatem, & consilium præstandi, causas criminales, civilesque, & beneficiales, ac matrimoniales, ac alias quascunque principales, & incidentes, etiam per appellationem devolutas, & quæ ad Episcopum N. quovis modo pertinent de jure, vel consuetudine in Civitate, & Diœcesi prædictis, cognoscendi, audiendi, committendi, fineque debito terminandi, contra delinquentes per inquisitionem, etiam ex officio prout juris fuerit procedendi, eosque corrigendi, mulctandi, deponendi, & excommunicandi, suspendendi, & interdicendi, pœnarumque, & sententiarum earundem moderationem, & mitigationem tibi reservandi; nec non censuras, & pœnas ipsas in casibus à jure permissis aggravandi, & reaggravandi, & ab illis aliisque casibus Episcopo prædicto reservatis, prout tibi videbitur convenire, in utroque foro absolvendi, & absolvi faciendi, & exercendi, quæ prædicto Episcopo ratione jurisdictionis de jure, & consuetudine competunt in præmissis, & circa ea, etiam si talia forent, quæ magis specialem, & expressam exigerent commissionem, & cum facultate substituendi in casu necessitatis cum simili, vel limitatâ facultate, & potestate; Volentes autem, quod pro tua, & familiæ tuæ substentatione, ex redditibus Ecclesiæ prædictæ provisio annua ducentorum scutorum monetæ Romanæ, & ejus rata de quadrimestre in quadrimestre, anticipatâ solutione persolvatur ultra emolumenta ordinaria, & extraordinaria licita, solita, & consueta, ratione muneris Vicarii hujusmodi competentia dumtaxat, ita ut si ii ad quos spectat, in solutionibus, vel earum aliqua defecerint suo tempore elapsis decem diebus, ex fructibus mensæ Episcopalis pro deficienti portione, quæ tibi videbitur, propriâ authoritate capere, & exigere liberè, & licitè possis, & valeas, simulque habitationem commodam in Palatio Episcopali pro tempore officii, nec non expensas accessus, & recessus habere debeas. Contradictores quoslibet, & rebelles, ac præmissis non parentes cujuscunque status, gradus, ordinis, vel conditionis existant, pœnis pecuniariis, piis usibus arbitrio tuo applicandis, ac etiam per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris,& facti remedia appellatione postpositâ compescendo, invocato etiam ad hoc, quatenus opus fuerit, auxilio brachii Sæcularis, non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac dictæ Ecclesiæ etiam juramento, confirmatione Apostolicâ, vel quavis firmitate roboratis, Statutis, ac consuetudinibus, privilegiis, Indultis: & litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis &c. ad præmissorum effectum specialiter, & expressè derogamus. Datum Romæ . . . . Pontificatus nostri . . . .

M. A. Maraldus.

ADNOTATIONES.

1. *DE VICARIO APOSTOLICO PROVIDERE*. Vicarius Apostolicus debet esse Sacerdos, si non de necessitate, saltem ex congruentia: nàm sicuti in providendis Parochiis non attenditur sola litteratura concurrentium, nisi sit conjuncta cum gradu, prudentia, aliisque animi dotibus, quæ opportunæ sint pro regimine aliorum: multò magis hoc erit inspiciendum in munere Vicariatus, quod est aliquid magis; dum electus gerit vices, & partes Episcopi in utroque regimine spirituali, & temporali: maximoque curandum est, ut concurrant in electo omnes illæ qualitates, quæ apud Populum sunt in æstimationæ, quarum præcipua est Sacerdotium: quia ob Mysteria, quæ tractat, non tàm honor ei præstatur, quam majestati Dei, cui inservit *l. non distinguemus §.Sacerdotio ff.de recept.arbitr.* habet enim Sacerdos nomen honoris, & Dignitatis *cap.1. dist. 21. Gaballin. in Gloss. ad Constit. Ægid. lib. 2. cap.6. litt.B.*

2. Dissonum quippe videtur, quod qui gerit vices Pastoris (si simplex Clericus sit) non sit Antistes (quod nomen soli Sacerdoti convenit *cap. Clericos 21. dist.*) & per se ipsum oves Diœcesis pascere non valeat, nempè Sacramentorum administratione, peccatorum absolutione, & Sacrificiorum oblatione, quod est hujus muneris præcipua pârs: imò, & difficile, quod qui adhuc Deo non dicitur militare (quia non sit ordinatus in Sacris *Sperell. decis. 153. num. 15. & 17.*) valeat eos qui militiæ Clericali nomen dederunt, dictis, & factis in Ecclesiasticâ instruere disciplinâ; ideòque ut Canoni adhæreamus congruit, ut Vicarius Apostolicus sit Sacerdos *cap. si Sacerdos de Offic. Iudic. Ordin. Sayr. de cens. lib. 1. cap. 6. num. 22. in fin. 23. & 24.*

3. Neque obstat, quod in praxi hæc theorica non servetur, cum non semel etiam Clerici minorum Ordinum, imò, & primæ Tonsuræ ad id idonei deputentur: quia objectioni occurrit *Text. in leg. sed licet 12. de Offic.*

Offic. Præsid. ubi sic respondetur = *non tàm spectandum est, quod factum est, quam quid fieri debeat*, cui favet stylus Sac. Congregat. Episcop. & Regular. ad quam si habeatur recursus contra Episcopum non retinentem Vicarium Jurisperitum, solet demandare, ut retineat Vicarium Generalem Doctorem, quamvis in jure nullibi cautum sit, ut talis Vicarius debeat esse Doctor, ut advertit *Cardin. de Luc. supra Concil. Trident. disc.* 31. *num.* 14. hocque prudenter fit spectato fine, & effectu: nàm cum Vicarius deputetur ad justitiam administrandam, atque ad decidendas causas tàm civiles, quàm criminales, & mixtas; idcircò debet esse versatus in facultate, quæ ad id necessaria est: quæ ratio fortius viget in Vicario Apostolico, & licet de jure non requiratur, ut sit Sacerdos, tamen quia subrogatur in locum Episcopi, cujus munus exceptis Pontificalibus (si non sit Episcopus) debet per se ipsum exercere ad litteram *Text. in cap. is cui* 42. *ubi Gloss. de elect. in* 6. & habere omnem aptitudinem, quæ necessaria est, ut illud probè exerceat: nè sit Populus Domini sicut Oves absque Pastore *Num.* 27. & nè (ut non semel accidit magna cum populi admiratione) Clerici hujusmodi, qui per plures annos Vicarii Apostolici, vel Generalis munere functi sunt, ad statum Sæcularem, imò ad Nuptias transeant.

4. *DE VENER. FRATRUM ETC. CONSILIO*. Vicarius Apostolicus mittitur à Papa, ut plurimum de Consilio Cardinalium Sacr. Congregat. Episcoporum, vel per Breve, vel per litteras ejusdem Congregat. ad regendam aliquam Diœcesim cum tota jurisdictione Episcopali, sive Sede plenâ, sive vacante ex aliqua rationabili causa, putâ. Primo, quia Episcopus est suspensus à jurisdictione. Secundo, quia est ob ætatem gravem effectus inhabilis. Tertiò, quia malè gubernat, & regit Diœcesim, & maximè, si adsunt quærelæ, & subditi hoc petant. Quartò, quia contra ipsum Episcopum est formandus processus, & Romam evocatur. Quintò, quia Episcopus monitus, non facit residentiam. Sextò, quia executionem Decretis Visitationis Apostolicæ, vel Sac. Congregationum dare negligit, & non curat. Septimò, quando non vult recipere Vicarium sibi missum ab Urbe, vel impedit ei exercitium jurisdictionis. Octavò, quando Ecclesia vacat per mortem violentam. Nonò, quando Vicarius Capitularis est imperitus, & insurgunt inconvenientia, præsertim, in administratione justitiæ. Decimò, quando Vicarius Capitularis removetur, vel vocatur ad Urbem ad se exculpandum. Undecimò, propter alios graves respectus, prout referunt *Nicol. in Flosc. verb. Vicarius Apostolicus, & Pellegrin. in prax. Vicar. part.* 1. *sect.* 6. *per tot.*

5. *CUM EADEM AUCTORITATE*. Vicarius Apostolicus da jure potest omnia, quæ jurisdictionis Episcopalis existunt *per Text. expressum in cap. is cui de elect. in* 6. ideoque exequitur Litteras Apostolicas Episcopo, vel ejus Vicario directas, ac si ipsis dirigerentur *Nicol. lucubr. Can. lib.* 1. *tit.* 28. *quæst.* 6. quare est Ordinarius, & non Papæ Delegatus, & ab ejus sententiis appellatur ad Metropolitanum non autem ad Papam *Nicol. ibidem d. quæst.* 6. *vers.* 1. *Pellegrin. loco citato num.* 4. quia Papa committens ea, quæ sunt jurisdictionis, non delegat *Passerin. ad tit. de appellat. quæstion. unica num.* 98. *in* 2. *lib. Decr. in* 6. Cœterùm solet ei auferri facultas Beneficia conferendi, & Dimissorias pro Ordinibus Sacris concedendi, ut apparet in Brevi superius relato: & sic ejus potestas pendet à tenore litterarum deputationis, in quibus aliquando datur magis, & minus ampla.

6. Non potest contra Vicarium antecessorem informationes sumere, vel bona sequestrare, neque in causis civilibus, aut criminalibus Episcopi se ingerere, nisi habeat hoc expresè in facultatibus; Neque prætendere Canonicorum assistentiam, & associationem, neque incensum ter in Missa solemni, cum ei debeatur unica vice post offertorium; nec quod sibi deferatur osculandus liber Evangelii, nisi sit Episcopus: nec minus, quod sibi competat jus celebrandi Missas Conventuales, aut Pontificales absente, vel impedito Episcopo, aut Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum in processionibus deferendi: nàm hæc spectant ad Dignitates de Capitulo, ut omnia suo Ordine fiant, & in illis se immiscere non debet, sed tantum præesse *Pellegin. prax. Vicar. loco supra citato num.* 17. 18. & 19. *Barbos. Decis. Apostol. collect.* 715. *num.* 6. & *collect.* 253. *num.* 20. *Sac. Congregat. Episc. in Lancianen.* 8. *Maii* 1615.

Deputatio autem Vicarii Apostolici, quæ Sede plena fieri solet per litteras Sac. Congregat. talis est.

FORMULA VIII.

SUMMARIUM.

1. *Episcopus, cui fuit datus Vicarius Apostolicus dicitur suspensus a jurisdictione.*
Dimissorias concedere, & Beneficia conferre sunt actus jurisdictionis, ibi.
Episcopo, cui datus fuit Vicarius Apostolicus, remanet facultas conferendi Beneficia, & dandi Dimissorias, nisi expresè auferatur, ibi.

2. Epi-

2. *Episcopus nominatim suspensus, nec ordines, nec Dimissorias concedit.*
3. *Viccarius Apostolicus deputatus sede plena, examinat Ordinandos.*
Exceptio firmat regulam in casibus non exceptis Vicarius Apostolicus indicit concursum ad Parochiales, & eligit magis dignum, licet Episcopo sit reservata collatio ibi.
Prælatus Nullius non concedit Dimissorias, sed commendat mores subditorum ibi.
Vicarius Apostolicus de jure concedit Dimissorias ibi.

A N.

,, RE V. Signore, essendosi dalla Santità di Nostro Signore ordinato, che si mandi un Vicario Apostolico al Governo della Chiesa d'N. si è risoluto di deputar Voi all'esercizio di quella Carica, con la provisione di cento scudi l'anno oltre gli emolumenii dell'Offizio, accesso, e recesso, e decente habitazione nel Palazzo Episcopale, ò altrove à spese di quella Mensa, communicandovisi à tal' effetto col mezzo della presente tutte le facoltà solite à concedersi à i Vicarii Apostolici, *eccetuatene* però la collatione de Beneficii, e la concessione delle Lettere Dimissoriali. Ve lo significo dunque, affinche partiate quanto prima al possesso di detta Carica, e Dio &c.

Al Vescovo.

,, HAvendo la Santità di Nostro Signore risoluto di deputare un Vicario Apostolico al Governo di cotesta Chiesa per le cause note à Sua Beatitudine, Io lo significo à V.S. affinche conformandosi ella, come deve, alle resoluzioni della Santità Sua, si contenti di lasciare à D. N. N. Archidiacono di N. destinato à tal Carica, il libero Governo della sudetta Chiesa. Et il Signore &c.

Al Capitolo.

,, HAvendo la Santità di Nostro Signore risoluto per cause note à Sua Beatitudine di deputare un Vicario Apostolico al Governo di cotesta Chiesa, & essendosi à tal fine fatta elezzione della persona del Signor N. Io lo significo, e notifico alle SS. VV. accioche glie ne diate il possesso, e gli prestiate insieme la dovuta obedienza. Tanto esseguiranno, e Dio &c.

ADNOTATIONES.

1. *ECCETTUATENE ETC.* Ex hac clausula potest oriri dubium: an scilicet per eam Sac. Congregatio voluerit sibi reservare facultatem in rebus exceptis, cum de Episcopo nullam mentionem faciat? Et videbatur dicendum, quod sic: cum enim per deputationem Vicarii Apostolici, Episcopus dicatur suspensus à jurisdictione, inde sequitur, quod non possit Beneficia conferre. nec Dimissorias concedere, quæ in jurisdictione consistunt, ut dicit *Sayr. de censur. lib.4. cap.4. num. 21.* At contrarium dicendum est: quia per dictam clausulam solum datur intelligi; totam jurisdictionem Episcopo non esse ablatam, nec in Vicarium Apostolicum translatam, & partem jurisdictionis exceptam (Papæ sive Congregationi expresse non reservatam) Episcopo remanere, ut distinguendo suspensum à jurisdictione universaliter, à suspenso jurisdictionis parte docet *Sayr. loco citato circa finem*, & quoad collationem Beneficiorum, jam decisum fuisse testatur *Nicol. Lucubr. can. lib. 1. tit. 28. quæstion. 8.* Et quod litteras Dimissoriales patet ex eo, quod cum Episcopus non remaneat suspensus à collatione, & administratione ordinum, certum est, quod dum potest ordinare, poterit quoque subditos ad alienum Episcopum dimittere ut ab eo ordinentur, cum eisdem potestatis sit ordinare, & litteras Dimissorias concedere *Rot. coram Seraphin. decis.985. num.3. Barbos. de offid. Episc. alleg.7. num.4. Ciarlin. contr.220. num.101.*

2. Quidquid esset si Episcopus reperiretur ab officio suspensus, & propter aliquam censuram nominatim denunciatus; tunc enim, nec ordines conferre, nec Dimissorias concedere posset *Piasec. prax. part.1. cap.1. art.2. n.19. Barbos. d. alleg. 7. num. 5. Pirhing. in jus can. lib. 1. tit. 11. num. 55. Bis. hierurg. lit. D. verb. Dimissoriæ litteræ §. 12.* & licet *Passerin. in cap. cum nullus quæst.2. art.1. num.136. de temp. ordin. in 6.*

in 6. teneat, quòd Episcopus suspensum, ratione censuræ à collatione ordinum, possit suis subditis Dimissorias concedere, ejus tamen opinio, non videtur tuta nec sequenda: nemo enim plus juris in alium transferre potest, quam sibi competere dignoscatur *cap.nemò* 79. *de regul. jur. in* 6. *Barb. axiom.*160. *num.*1. *&* 2.

3. Verum tamen judico, quod Vicarius Apostolicus possit, imo debeat examinare ordinandos, & dimittendos, & recognoscere illorum idoneitatem, mores, & Titulum ad quem promoveri cupiunt, & cœtera requisita, ad præscriptum Sac. Canonum, & Concilii Trid. cum hoc sit quid diversum à concessione Dimissorialium: etenim cum fundatam habeat intentionem super exercitio jurisdictionis Episcopalis, tàm contentiosæ, quam voluntariæ, & excipiantur tantummodò duo casus, videlicet Beneficia conferendi, & litteras Dimissorias ad ordines conferendos; talis exceptio firmat regulam in contrarium in casibus non exceptis *l. quæsitum §. denique Neratius de fund. instruct. glos. in cap.Dominus* 32. *quæst.* 7. Unde sicuti ad ipsum Vicarium spectat indicere Concursum ad Parochiales, & eligere magis idoneum, licet Episcopo sit reservata collatio Beneficiorum, & Parochialis vacet in mense Episcopi *Nicol.Lucubr. can.lib.*1, *tit.*28. *d. quæsit.*8. & probant aliæ aucthoritates, & Decreta a me allegata *par.*1. *tit.*4. *annotat. ad form.*16. *num.*3. & sic alius eligit, & alius confert: ita nè promoveantur indigni, ipsè approbare illos debet, & Episcopus dimittere: eo modo quò Prælatus inferior nullius, approbat, & commendat mores, & requisita subditorum, & Episcopus Vicinior eisdem, vel ordines confert vel Dimissorias concedit *Nicol. in Flosc. verb. Dimissoria num.*4. *& in verb. Nullius num.*4. *Sac. Congr. Conc. in Nullius, seù Minerbinen.* 30.*Maii* 1699. *ad* 3.Præsertim verò, quia Vic. Apostolicus nisi obstaret illa exceptio in litteris suæ commissionis opposita, posset etiam Dimissorias concedere *cap. is cui juncta glos. de elect. in* 6.

Deputatio autem ejusdem Vicarii, quæ fit Sede vacante, per litteras prædictæ Sac. Congr. Episc. & Regular. solet concipi modo sequenti.

FORMVLA IX.

Foris.

Al Rev. Sign. Il Sig. Canonico Diego Balducci Vicario Apostolico. Fermo.

Intùs

EV. Sign. La Santità di N. Signore per motivi noti alla di lui somma pru„ denza, si è degnata di deputar voi con titolo di Vicario Apostolico al Go„ verno di cotesta Chiesa Arcivescovale di Fermo vacante, con tutte le necess„ sarie, & opportune facoltà solite, emolumenti, e prerogative, eccetto „ quella di conferire i Beneficii, e concedere le lettere Dimissoriali alli pro„ movendi agl'ordini, Non mancherete per tanto di corrispondere con la „ dovuta applicazione, alla grazia che la Santità sua si degna compartirvi, & il Sign. Dio vi „ prosperi. Roma 25. Febr. 1699.

Al piacer Vostro.

Il Cardinal di Carpegna.

M. Arcivescovo d'Atene Segretario.

Et sequitur alia Epistola scripta Capitulo in quà injungitur, ut deputatum in Vicarium Apostolicum recognoscant, eique pareant.

Et sic pro Beneficiis, & litteris Dimissorialibus ad ordines obtinendos, durante vacatione Sedis Episcopalis, recurrendum erit ad Sedem Apostolicam.

Depu-

Deputationis Visitatoris Apostolici sede plena per Breve.

FORMULA X.

SUMMARIUM.

1. *Papa est Episcopus totius Orbis, & Ordinarius Ordinariorum, & illorum Judex.*
Papa concedens aliis jurisdictionem, eadem sibi reservat, & majorem, ibi.
2. *Visitatores Papa deputat propter pigritiam, & negligentiam Præsulum.*
3. *Visitator quando possit à visitatis exigere juramentum, ostenditur.*
4. *Visitator Apostolicus in visitatione, quæ inquirere, & investigare debeat, demonstratur usque ad n. 24.*
5. *Episcopus tenetur pascere oves proprias triplici pabulo, ibi.*
6. *Canonici, & Presbyteri Ecclesiæ Cathedralis possunt compelli ad audiendam lectionem Canonici Theologi.*
Canonicus Theologus gaudet vacationibus ad instar Lectorum Universitatis, ibi.
7. *Episcopus non potest supprimere Beneficia perpetua.*
Episcopus potest Curam Animarum toti Capitulo incumbentem certæ personæ de consensu Capituli adnectere, ibi.
8. *Episcopus in Cathedrali debet curare ut fiat inter Canonicos Distributio ordinum ad formam Concilii.*
9. *Canonici Cathedralium absque Indulto Apostolico, non possunt in recitatione Divini Officii à Kalendario discedere.*
10. *Electio Patroni principalis debet fieri servatâ formâ Decreti Sac. Congreg. Rit. quod affertur, & n. 11.*
12. *Electio Patroni non confirmatur à Sac. Congreg. Rit. ex solo motivo devotionis, sed ex aliis causis hic recensitis.*
13. *Vicarius Capitularis eligi potest, etiamsi fit electus novus Episcopus donec non capiat possessionem.*
Plura observanda, & advertenda in electione Vicarii Capitularis proponuntur.
14. *Vicarius Capitali quæ possit facere, vel non, ostenditur.*
15. *Canonici non possunt abesse à residentiâ tempore quadragesimæ, & aliarum festivitatum nec à Diœcesi aliis temporibus discedere sine licentia Episcopi.*
16. *Commissarii R. Fabricæ S. Petri de urbe, quomodo se continere debeant in executione, & exactione legatorum piorum indicatur.*
17. *Onera missarum, quæ fuerunt acceptata per viam Contractus, si redditus assignati diminuantur, reductio non fit à Sac. Congreg. Concilii, sed officio Iudicis.*
18. *Consuetudo, quæ est nutritiva peccati excusat à pœna temporali, non autem à gehennali.*
19. *Abusus solvendi pecuniam pro licentia deferendi sclopum veneratorium in Curia Episcopi est Canonibus injuriosus.*
20. *Renunciatio Monialium fieri non potest coram Vicario pro gubernio earumdem deputato.*
Moniales debent omnes sumere cibum in Refectorio.
21. *Regulares visitati super quibus rebus sint interrogandi, indicatur.*
Regulares non possunt dimitti à Claustro de licentiâ Superioris prætextu subveniendi Parentibus, ibi.
Regulares non possunt ministrare sacramenta hospitantibus infirmis, neque eos si decedant sepelire sine Parochi licentiâ, ibi.
Religiosi Ord. Min. S. Francisci non possunt habere, neque retinere legata perpetua missarum, nec alia assignamenta certa, nec pecunias contractare, aut bona administrare, ibi.
22. *Beneficiati omnes tenentur solvere taxam indictam pro manutentione Seminarii etiamsi sint Prælati domestici Papæ.*
23. *Visitator, qui habet facultatem visitatos corrigendi, potest deponere, & privare Beneficiatos prævia causæ cognitione.*
Clerici, qui recusant se subiicere visitationi personali possunt cogi censuris.
24. *Papa dans facultatem confirmandi statuta, semper intelligitur (quamvis non exprimat) data cum clausulâ =* Dummodò non sint juri contraria, & illicita.

CLEMENS PP. XI.

VEN. Fr. salutem, & Apostolicam Benedictionem. Onerosa Pastoralis Officii cu-„ ra, nullo licet meritorum nostrorum suffragio nobis ex alto commissa postu-„ lat; ut ad vigilantiæ nostræ partes sedulò intendamus, per quæ Ecclesiarum, „ & locorum piorum quorumlibet, nec non personarum in eis Altissimo famu-„ lantium prospero fælicique statu, & directione opportunè provideatur prout „ conspicimus in Domino salubriter expedire: Cupientes itaque ad Animarum „ salutem Civitatem, & Diœcesim N. ac tam Cathedralem, quam alias illarum Ecclesias, „ Monasteria, & loca pia visitari. Motu proprio, & ex certâ scientiâ, ac maturâ deliberatione „ nostræ deque Apostolicæ potestatis plenitudine. Fraternitati tuæ, de cujus singulari pietate, „ honoris Domus Dei zelo, prudentia, doctrina, ac rerum agendarum usu plurimum in Do-„ mino confidimus per præsentes committimus, & mandamus, ut tam Cathedralem, quam „ Colle-

„ Collegiatas, Parochiales, & alias quascumque Civitatis, & Diœcesis hujusmodi Ecclesias, ac
„ tam Virorum, quam Mulierum Monasteria, Domus, Conventus, & alia regularia loca,
„ etiam Cistercien. S. Antonii Viennen. S. Joannis Hierosolymitani, Societatis Jesu, aliorumque
„ que quorumvis Ordinum, Congregationum, & Institutorum Regularium, etiam necessariò
„ riò exprimen; Hospitalia quoque, & loca pia quæcunque, eorumque Capitula, Conventus,
„ Universitates, Collegia, nec non Archiconfraternitates, Confraternitates etiam laicorum,
„ & personas, tàm laicas, quàm Ecclesiasticas sæculares, & regulares cujusvis gradus, & con-
„ ditionis existant, semel tantum *auctoritate nostrâ Apostolicâ visites*, cum facultate, mandata,
„ & præcepta quæcunque necessaria, & opportuna in prædictis locis visitandis illis in rebus,
„ quæ visitationis hujusmodi præparationem, statum, progressum, & executionem concer-
„ nunt, decernendi, faciendi, eaque exequi jubendi, personas quascunque, tàm Ecclesiasticas
„ sæculares, quam cujusvis Ordinis regulares, nec non etiam laicas pro rebus, & negociis, ad
„ visitationem hujusmodi pertinentibus ad te vocandi, & ad personaliter coram te comparen-
„ dum citandi, opportunisque juris, & facti remediis compellendi, similes item personas quas-
„ cunque, & tanquam principales, & tanquam testes quoad alios examinandi, ut veritati te-
„ stimonium perhibeant admonendi, ac etiam cogendi, juramenta eis deferendi, & ab eis exi-
„ gendi, & recepiendi *ad Sac. Canonum præscriptum*, & recusantes per censuras Ecclesiasticas;
„ aliasque pœnas etiam temporales tibi bene visas compescendi, ac in personarum visitanda-
„ rum hujusmodi statum, formam, regulas, Instituta, regimen, statuta, consuetudines, vi-
„ tamque, ritus, mores, disciplinam, doctrinam, & idoneitatem singularum personarum, con-
„ junctim, vel divisim, ac tàm in capite, quam in membris: nec non circà Divinum Cultum
„ religiosam functionem, Ecclesiarum decorem, fructuum, & introituum dispositionem, re-
„ gularem, tàm Virorum, quàm Mulierum observantiam, aliaque omnia, & singula ad actum
„ hujusmodi Visitationis quomodocunque pertinentia *diligenter inquirendi*, & ad hunc effectum
„ quæcunque illorum Archivia, Bibliothecas librorumque, quæ in illis continentur documen-
„ ta, Instrumenta autentica, scripturas, libros rationum dati, & accepti, computa, & ratioci-
„ nia perlustrandi, inspiciendi, perscrutandi, præsertim verò Sacras Reliquias, & quibus ipsæ
„ Reliquiæ, nec non Sanctiss. Eucharistiæ Sacramentum, & res ad alia Sacramenta Ecclesiasti-
„ ca pertinentes côntinentur, Sacra vasa, Thecas, Tabernacula, nec non indumenta, orna-
„ menta, & Instrumenta, utensilia, & supellectilia Ecclesiastica etiam pretiosa diligenter inspi-
„ ciendi, & ad prædicta exhibenda quascumque personas cogendi, & compellendi, ac in præ-
„ missis omnibus, & singulis quacunque correctione, emendatione, reformatione indigere
„ cognoveris, *corrigendi*, emendandi, reformandi, mutandi, ac etiam de novo condendi, *con-*
„ *dita* Concilii Trid. Decretis, ac Constitutionibus Apostolicis non contraria *confirmandi*, abu-
„ sus quoscunque tollendi, bonas, & laudabiles institutiones, ac in primis Divinum Cultum,
„ Ecclesiasticam disciplinam, & observantiam regularem ubicunque exciderint modis con-
„ gruis restituendi, & reintegrandi, si aliquos in aliquo delinquentes repeteris, & juxtà Canoni-
„ cas Sanctiones, ac Regularia Instituta hujusmodi puniendi, & castigandi, mandata, decreta,
„ statuta, & Ordinationes executioni demandandi, ac custodiri, & observari præcipiendi, etiam
„ absque eo, quod præsentes exhibere tenearis, non aliter quam in unicâ Cancellariâ registran-
„ das, nec non cum facultate absolvendi ab omnibus casibus Episcopo, ac etiam nobis, & Sedi
„ Apostolicæ reservatis etiam in Bulla Cœnæ Domini contentis, quoad præterita tantum, & à
„ die datæ præsentium, & quoad hæresim, dummodò non habeant complices, neque conso-
„ cios, hancque facultatem communicandi duobus Sociis Presbyteris. Præterea cum facultate
„ etiam Pontificalia Officia in Civitate, & Diœcesi prædictis durante illarum inibi Visitatione
„ exercendi, eisdemque personis Ecclesiastica Sacramenta administrandi. Itemque procura-
„ tionem ad Sac. Canonum, & Concilii Trid. præscriptum à Capitulis, Conventibus: Univer-
„ sitatibus, Collegiis, & personis visitatis hujusmodi, ac vecturas Equorum, tàm à Ven. Fr.
„ Episcopo N. quam à Clero exigendi, demumque omnia alia, & singula, quæ hujusmodi
„ Visitationis negocium ulteriorem progressum executionem, & in ea facta, & facienda man-
„ data, Decreta, statuta, & Ordinationes concernunt, & concernent, seù ad ea quomodolibet
„ spectant, & spectabunt faciendi, gerendi, exequendi, mandandi, & ordinandi: Contradicto-
„ resque ac tibi in præmissis inobedientes, & rebelles, eisque auxilium, consilium, vel favo-
„ rem, publicè, vel occultè, directè, vel indirectè quomodolibet præstantes, per suspensionis,
„ ac etiam privationis Beneficiorum, & Officiorum Ecclesiasticorum, aliasque pœnas Eccle-
„ siasticas, & temporales, etiam emancipationis in Carcerem, & Censuras, aliaque opportu-
„ na juris, & facti remedia, appellatione postpositâ compescendi, auxiliumque brachii Sæcu-
„ laris, si opus fuerit invocandi. Mandantes propterea omnibus, & singulis ad quos spectat, &
„ pro tempore spectabit, ut tibi in præmissis promptè pareant, & obediant, alioquin senten-
„ tias, sive pœnas quas ritè tuleris, seu statueris in rebelles ratas habebimus, & faciemus au-
„ ctore Domino usque ad satisfactionem congruam inviolabiliter observari, non obstantibus
„ Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, necnon Ecclesiarum, Monasteriorum, Ho-

„ spitalium, Ordinum, Congregationum, Militiarum, Confraternitatum, & aliorum piorum „ locorum hujusmodi etiam Juramento, confirmatione Apostolicâ, vel quavis firmitate aliàs „ roboratis, statutis, & Consuetudinibus, privilegiis quoque, Indultis, exemptionibus, & lit„ teris Apostolicis illis, & cuivis illorum, ac Superioribus, & personis eorum quomodolibet „ concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus quibuscunque sint concepta verbo„ rum formis, & tenoribus, quos præsentibus pro expressis haberi volumus, specialiter, & ex„ presse, ac latissime ad effectum prædictum derogamus, cœterisque contrariis quibuscun„ que. Datum Romæ apud S.Petrum sub Anulo Piscatoris die 21. Februarii 1705. Pontifica„ tus nostri Anno V.

F. Oliverius.

ADNOTATIONES.

1. *AUCTHORITATE NOSTRA APOSTOLICA VISITES*. Quia Papa est Episcopus totius Orbis, & Ordinarius Ordinariorum, & illorum Judex, & Præses, ut ajunt *Leo Thes. for. Eccles. part. 2. cap. 1. numer. 5. Barbos. de Jur. Eccles. univers. lib. 1. cap. 2. num. 13. 14., & 15.*, & concedendo aliis jurisdictionem, & potestatem, eandem sibi reservat, & majorem prout notant Canonistæ *in cap. dudum 14. de præb., & dignit. in 6., & præsertim Barbos. n. 2. 3., & seqq., & Passerin. num. 9.* ideò cum sibi pro bono Ecclesiarum expedire videatur, deputat Visitatores, vel per Breve, vel per litteras, & organum Sac. Congregat. Episcoporum, & Regular.

2. Visitatores hujusmodi dari solent propter pigritiam Episcoporum, qui negligunt Officium Pastorale adimplere; vel propter litem, & dissensiones, quas Episcopus habet cum Capitulo, ac etiam propter alios prudentiales respectus, qui respiciunt bonum Ecclesiæ, & populorum: quæ deputationes si frequentiores, & aliquando etiam generales pro aliquâ Provinciâ essent, uberiores quoque fructus exinde provenirent: Fortè sunt aliqui Præsules, qui raro per se ipsos visitant; alii visitant, non ut inquirant, videant, & doceant populum, illumque retrahant ab excessibus, in fide orthodoxâ, sanâque doctrinâ, & probatis moribus conservent; Ecclesiarum, locorumque piorum statum spiritualiter, & materialiter probè disponant, dispositumque asseruent; sed quandoque ad saturandæ cupiditatis affectum officium visitationis impendunt, *Extravag. commun. de pœn. cap. unico*, & ut videantur hominibus visitantes, obsequia recipiant, & solatium, & hinc redundant vitia, & disciplina perit: totum replent urticæ, & operiunt super faciem vineæ spinæ, ut de his Pastoribus loquendo dixit *Salamon. Prov. 24.*

3. *AD SAC. CANONUM PRÆSCRIPTUM*. *Text. in cap. Romana §. Sanè de Censib. in 6.*, vult quod in visitatione, non exigatur à visitatis juramentum, inquiens = *Sanè hujusmodi impensurus officium, proposito verbo Dei, quærat de vita, & conversatione ministrantium in Ecclesiis, & locis aliis Divino cultui deputatis, ac cæteris, quæ ad officium ipsum spectant, absque coactione, & exactione qualibet juramenti &c.* At quia sine juramento referuntur Visitatori aliqua corrigenda, tunc poterit pro meliori verificatione super illo particulari exigere juramentum, ut observat, & docet *Gloss. in dict. Romana verb. coactione, & post Gloss. Piasec. prax. Episc. part. 2. cap. 3. artic. 8. de visitat. Exemptor. numer. 6.* non ut instituatur judicium, sed ut delinquens corrigatur, prout respondit *Sac. Congregatio Concilii Cardinali de Castro 7. Junii 1590. lib. 7. litter. pag. 192.*, & hoc est, quod hic Papa mandat per clausulam supradictam.

4. *DILIGENTER INQUIRENDI*. Multa Visitator Apostolicus inquirere debet, quę ex *Ventrigl. in prax. part. 2. annot. 24. §. 1.*, & aliis Auctoribus, qui tractatus de Visitatione ediderunt uberius haurienda relinquo: Ego enim juxtà morem, & institutum operis pauca selectiora, & utiliora carpendo, eum inquirere debere censeo.

5. Primò, an Episcopus pascat oves triplici pabulo, nempè veritatis verbo, vitæ exemplo, & temporali subsidio *cap. Archidiaconum 85. dist. Gaballin. in Gloss. ad const. Ægid. lib. 4. cap. 25. num. 7.*, an faciat residentiam, & ejus famuli, & familiares sint bonis moribus prædiri: an exigat procurationem visitando Civitatem, & an tempore debito exerceat Pontificalia, & Ecclesiam frequenter. Completâ autem visitatione illum seorsum moneat, & paternaliter, urbaneque corrigat, quatenus in gubernio notabiliter defecisse repererit, prout faciendum docet *Graff. decision. aur. part. 2. lib. 3. cap. 27. num. 32.*, & recordetur, quod aut nullus, aut rarus est, qui omnia habeat, quæ habere debet Episcopus, ut ait *Divus Hieron. in Dialog. advers. Pelagian. lib. 1.*

Secundò, an Parochi, & alii Animarum Rectores doceant omnibus diebus Dominicis, & aliis festis diebus, Doctrinam Christianam debito modo, & Concionatores servent monita Papalia contenta in Epistolâ encíclicâ Sac. Congegat. Concilii jussu Innoc. XI. expedita 6. Julii 1680., & quam retuli *part. 1. in Appendice pag. 320.*

6. Ter-

6. Tertiò, an in Cathedrali reperiantur erectæ Præbendæ pro Theologo, & pro Pœnitentiario, & an primus, & an secundus adimpleat per se ipsum Officium suum, ut Concilium Trid. & Decreta Sac. Congregationum mandant, etsi inveniat, quod Canonicus Theologus lectionem non faciat, ex quo Auditores asserat non habere, Decreto compellere poterit Canonicos, & alios Presbyteros ejusdem Ecclesiæ ad audiendam lectionem, prout compelli posse declaravit *Congregat. Concilii* 11. *Julii* 1620. teste *Ventrigl. in prax. par.* 2. *annot.* 24. §. 1. *num.*55. cum aliis per me allegatis *par.* 1. *tit.* 2. *annot. ad form.* 5. *num.*8. *&* 9. Gaudet autem Theologus vacatione à lectione Sacræ Scripturæ in diebus, & temporibus, quibus gaudent Doctores Universitatum, scilicet à festo S.Thomæ Apostoli usque ad diem post Epiphaniam, à Dominicâ Septuagesimæ ad primam Dominicam Quadragesimæ, à Dominicâ Palmarum, ad totam octavam Paschatis, à Festo S. Jo: Baptistæ ad diem 5. Novembris, ita respondit *Sac.Congregat.Concilii in Assisien.*24. *Januarii* 1626.*lib.*98.*pag.*350.

7. Quartò, an Episcopus Beneficia perpetua Ecclesiastica suppresserit, & extinxerit præterquam in casu permisso à Concilio Trid. *sess.* 24. *cap.* 15. nàm suppressio, & extinctio Beneficiorum cedit in diminutionem Divini cultus, ideòque exigit causam præcisè necessariam, & evidentem Ecclesiæ utilitatem, de qua constare debet, adhibito consensu Capituli, aliàs non tenet *Rota coram Gregor. decis.* 483. *ubi Add. num.*8., *& coram Cavaler. dec.*439. *per tot. Lotter. de re benefic. lib.* 1. *quæst.*28. *nu.*80. *& seqq.* ubi dat modum articulandi diminutionem redditUUM *Corrad.prax.benef.lib.*2.*cap.*8. *à num.*11. *ad* 58. imò Episcopus Beneficia perpetua in titulum collativa, non potest reducere ad manualitatem, ut respondit nuper *Sac. Congregat. Concilii in Cesaraugustana* 14. *Novembr.* 1705. Posset tamen vigore *cap.*7. *sess.* 7. *de reformat.* Curam Animarum toti Capitulo Cathedralis incumbentem per viam unionis perpetuæ in certam personam, seù Dignitatem ejusdem Ecclesiæ adnectere, consensu Capituli interveniente, ut declaravit *ead. Congregat. in Compsana* 1. *Julii* 1647. *lib.*18. *pag.*344.

8. Quintò, an in Cathedrali reperiatur facta distributio Ordinum: Nam Episcopus debet omnino præscribere, quibus præbendis quisque ordo annexus esse debeat, ita tamen, ut dimidia pars Sacerdotes sint, cæteri verò Diaconi, & Subdiaconi ad præscriptum Concilii Tridentini *cap.* 12 *sess.*24. prout rescripsit Congregatio Episcopo Asisien. 6. *Martii* 1638. *lib.*15. *pag.*678. *Et in Legionen. eodem anno* respondit = *Episcopum debere ad distributionem Ordinum juxtà formam cap.*12. *sess.*24. *de reform. cum consilio sui Capituli, quamprimum procedere, & obtinentes Canonicatus, infrà annum Ordines requisitos juxtà distributionem faciendam compellere ad suscipiendos Ordines Sacros lib.* 15. *pag.* 679.

9. Sextò, an Canonici deferant insignia, quo indulto, & à quanto tempore, & si inveniat propria authoritate assumpsisse, prohibeat illa deferri, ut monet *Ventrigl. loco supra citato num.* 52. Et an in recitatione Divini Officii in Choro observent rubricas generales Breviarii: vel potius, absque Indulto Sac. Congregat. Rituum, assumant, & recitent Officia alicujus Sancti, vel Octavæ, Diœcesi, & illi Clero non concessa: etenim si hoc facerent illicitè facerent, etiamsi authoritas, & permissio Episcopi intercederet: quoniam locorum Ordinarii tàm Sæculares, quàm Regulares, non possunt addere Kalendariis etiam propriis (quod idem est, ac mutare Kalendarium Romanum) Sanctorum Officia, nisi ea dumtaxat, quæ Breviarii Romani rubricis, vel Sacræ Rituum Congregat., seù Sedis Apostolicæ licentiâ conceduntur, sub pœnâ, quod non fiat satis obligationi recitandi Divinum Officium, & consequenter non faciendi fructus suos Beneficiorum, ut referendo Decretum *de anno* 1628. emanatum, & Rubricis Breviarii nunc additum, tradit *Gavant. in commentar. rubr. Brev. sect.*1.*cap.*5. *tit.*2. *num.*9.

10. Circa verò Officium Patroni principalis alicujus loci, quod fieri permittitur sub ritu duplici primæ classis, ut idem *Gavant.* docet *sect.*3. *cap.*12. *num.*1. erit advertendum, quod si reperiatur electus post annum 1630. debent concurrere requisita Decreti ejusdem Congregat. Rituum ab Urbano VIII. approbati, quod per extensum refert idem Auctor in loco mox citato sub *num.*2. & est sequens.

DECRETUM

Super electione Sanctorum in Patronos à S.Rituum Congreg. de ordine S. D. N,

URBANI PP. VIII.

Emanatum die 23. Martii 1630.

„ SAcr. Rituum Congregatio annuente
„ Sanctiss.D.N. in Electione Patronorum
„ mandavit infrascripta in pòsterum servari
„ debere, declarans, quod aliter facta electio,
„ nulla sit ipso jure.

Primò, quod eligi possint in Patronos ii
„ solum, qui ab Ecclesiâ universali titulo
„ San-

„ Sanctorum coluntur, non autem Beatifi-
„ catorum dumtaxat.

Secundò, quod de Patrono Civitatis ele-
„ ctio fieri debeat per secreta suffragia à Po-
„ pulo mediante consilio generali illius Ci-
„ vitatis, vel loci, non autem ab Officialibus
„ solum, & quod accedere debeat consensus
„ Episcopi, & Cleri illius loci.

Idemque servari debeat in Patrono Re-
„ gni, qui pariter eligi debeat per secreta suf-
„ fragia à populo singularum Civitatum
„ Provinciæ.

Et quod Repræsentantibus Regnum, Ci-
„ vitatem, vel Provinciam, nulla competat
„ facultas eligendi Patronos, nisi ad hoc ha-
„ beant speciale mandatum, & ulterius in-
„ terveniat consensus Episcopi, & Cleri di-
„ ctarum Civitatum.

Et Tertiò, quod causæ electionis novo-
„ rum Patronorum debeant in Sac. Congre-
„ gatione deduci, & ab ea examinari, ac de-
„ mum causâ cognitâ ab eadem Congrega-
„ tione approbari, & confirmari.

Et ne præmissorum ignorantia ullo un-
„ quam tempore possit allegari, eadem Sac.
„ Rit. Congr. supradictum Decretum impri-
„ mi, & publicari mandavit.

11. Hoc Decretum, quod referunt etiam *Nicol. Lucubr. can. lib.3. tit.45. de reliqu. Sanctor. num.5. Pignatell. consult.78. num.1. tom.4.* est in viridi observantiâ: nam recurrentibus Universitatibus ad Sacr. Congregat. Rituum pro approbatione electionis in Patronum alicujus Sancti, si preces dictis requisitis sunt destitutæ rescribi solet = *Doceant de servato Decreto Urbani VIII.* prout non semel vidi; *vel concessione servatâ formâ Decreti Urbani VIII.* Aliis verò, quæ in electione, requisita Decreti observarunt, & locus non est celebris notæ conceditur approbatio cum clausulâ = *dummodò alium principalem Patronum, seù Protectorem non habeant*, ut in una *Mazzarien.* 30. *Martii* 1097. *pro Universitate Castri Veterani*, & in alia *Lycien.* 11. *Julii* 1699. *pro Universitate Terræ Monteroni*.

12. His præcognitis, edoceatur Clerus, quod electio in Patronum non debet fieri ex solo motivo devotionis, sed vel quia loci primus Episcopus fuit, vel quia ibi corpus humatum reperitur, vel quia oriundus, & Civis fuit, vel quia in necessitatibus mirabiliter Populum protexit, & adjuvit, vel tandem ob alias similes, & congruentes causas, quæ in Concilio Universitatis exprimi debent, *Gavant. d. sec.3. dict. cap.12. num.1. Sac. Congr. Rit. in Alexanen.* 6. *Septembr.* 1698. Item quod in hujusmodi Patronorum electione, fieri non debent promissiones servandi diem festum Patroni electi tanquam de præcepto, etiamsi ab Ecclesiâ universali tali sub ritu non colatur: nam has promissiones, & Vota Congregatio non admittit, nec approbat, sed rejicit, & tantum ex devotione servari posse concedit, ut respondit *in Theatina* 15. *Martii* 1698. pro Clero, & Populo nonnullorum oppidorum, & sepè alibi, prout retuli in *annot. ad form.* 1. *tit.* 13. *num.* 15.

13. Septimò, de electione Vicarii Capitularis, scilicet an fiat per vota secreta prout expedit fieri, ut dixi *in* 1. *parte*, & circa eam edoceatur Capitulum. Primo, Quod Vicarius potest eligi etiamsi statim defuncto Episcopo Canonici certò sciant novum Episcopum electum, & præconizzatum, aut ab alia Ecclesiâ translatum fuisse: nam donec novus Episcopus litteras Apostolicas non expediverit, & illarum vigore possessionem Episcopatus non fuerit adeptus, sed dicitur vacans, ut de communi tradunt *Gonzal. ad regul.* 8. *Cancell. glos.* 15. §.2. *num.* 87. & 88. *Barbos. de offic. Episc. alleg.* 54. *num.* 161. *Ventrigl. in prax. par.* 2. *annot.* 15. §.2. *num.* 60. & in terminis electionis Vicarii *Sac. Congr. Episc. in Isernien.* 6. *Febr.* 1699. Secundò, Quod eligendus debet esse Doctor publicæ Universitatis approbatæ *Sac. Congreg. Concilii in Montis Regalis* 19. *Decembr.* 1626. Tertiò, Quod in electione sunt præferendæ Dignitates, & Canonici quatenus sint idonei, Canonico Coadiutori, ut respondit *eadem Cong.* 14. *Aprilis* 1685. *lib.* 35. *fol.* 37. Quartò. Quod si electio non concludatur in tempore à Concilio Trid. præscripto *cap.* 16. *sess.* 24. sit devolutio ad formam Conciliaris Decreti, tam in casu negligentiæ, quam in casu dissensionis, *ead. Congreg. in Aquilana* 10. *Octobris* 1605. *lib.* 28. *fol.* 195. Quintò, Quod si in electione, duo Canonici Doctores habuerint vota paria, neutrum esse Vicarium legitimum, & electio propterea devolvatur ad Metropolitanum juxtà dispositionem Concilii, ut respondit d. *Congreg. in Vercell.* 12. *Martii* 1611. *lib.* 117 *pag.* 769. Sextò, Quod si Ecclesia suffraganea vacans careat Capitulo, electio seù deputatio Vicarii pro illius administratione, spectat ad Capitulum Metropolitanæ Pastore carentis, non autem ad antiquiorem Episcopum Suffraganeum, non obstante Synodo Provinciali, ut declaravit *ead. Congreg.* 28. *Augusti* 1683. *confirmata* 14. *Aprilis* 1685. *lib.* 35. *fol.* 195. Septimò, Quod electio fieri non debet, nec potest si Vicarius Episcopi defuncti missus fuerat à Papa, vel Sac. Congregatione *Nicol. in flosc. verb. Vicarius Capitularis n.* 58. si verò Cathedralis Ecclesia exempta, & S. Sedi immediatè subjecta careat Capitulo, ut est Ecclesia seù Episcopatus Portuen. propè almam Urbem, tunc videtur, quod deputatio Vicarii Capitularis in casu Vacationis Sedis non pertineat ad propinquiorem Episcopum juxtà dispositionem *Concilii Trid. sess.* 24. *cap.* 16. *de ref.* sed consulenda sit Sancta Sedes, quia Episcopo Viciniori devolvitur electio (ut Concilium disponit)

ponit) in casu negligentiæ Capituli: at quando Ecclesia Capitulo caret, casus est omissus à Concilio, quod comprobatur à stylo dictæ Diœcesis, in qua quoties occurrit vacatio, Episcopus Vicinior non se ingerit in deputatione Vicarii, sed Ecclesia remanet sub regimine Eminentissimi Urbis Vicarii, quia est in districtu Urbis, usque dum novus Episcopus Ecclesiæ possessionem capiat.

14. Item quoad potestatem. Primò, Quod Vicarius Capituli non succedit in potestate litterarum executorialium, quæ dantur personæ Episcopi, si conferunt potestatem, quæ non concurrit cum potestate juris communis: vel dic quod Capitulum succedit solum in competentibus Episcopo jure communi, & non jure speciali *Graff. decis. aur. part. 2. lib. 2. cap. 27. num. 21.* Secundò, Quod potest exequi litteras Sac. Congregationum, Episcopo defuncto directas, & non executas, præsertim in rebus jurisdictionalibus sub nomine Officii directas, juxtà declarationes *Sac. Congregat. Episc. & Regular. in Orien. 29. Novembris* 1600. *in Alassanen. 10. Aprilis* 1615. *& in Tranen. 26. Januarii, & in Neapolitana 10. Februarii* 1704. non tamen litteras Apostolicas expeditas in forma dignum, & Episcopo defuncto directas *Sac. Congregat. Concilii in Cameracen. 2. Augusti* 1631. neque dispensationes matrimoniales, pro quibus solet frequenter concedi facultas ab eadem Congregatione, prout illam tribuit *in Guardien. in Portugallia 18. Aprilis* 1693. *& in Abellinen. 11. Januarii* 1704. Tertio, Quod non habet facultatem, quam habet Episcopus in casibus Bullæ Greg. XIV. & ideò non potest cognoscere super extractione à loco immuni, sed spectat ad Episcopum Viciniorem *Sac. Congreg. Immun. in Vercellen. 9. Novembris* 1650. *lib. 4. Dec. Paul. pag. 125. à tergò*: neque concedere licentiam Judici laico exhumandi Cadaver à loco immuni pro faciendâ recognitione *eadem Sac. Congregat. in Spoletana 11. Maii* 1683. *lib. 3. Decret. Alt. pag. 176.* Quartò, Quod propter suam absentiam ad modicum tempus potest substituere, monitoria ad finem revelandi, & excommunicationes decernere, à casibus Episcopo defuncto reservatis absolvere, quoties Capitulum hanc ei in specie facultatem concesserit, examinare, & approbare Confessarios, habet jurisdictionem in Canonicos, contra quos procedere potest sine Adjunctis, quoties Capitulum non sit exemptum, & adveniente Parochialium vacatione, concursus instituere, Oeconomos deputare, & alia facere, quæ vigore *cap. 19. sess. 24.* pertinent ad Episcopum, juxtà declarationem *Sac. Congreg. Concilii 11. Septembris* 1600. Quintò, Quod infrà annum potest dare facultatem Episcopo extero exercendi in Diœcesi Pontificalia, & post annum à die vacationis Sedis Episcopalis, conferendi etiam Ordines *Quarant. in Sum. Bullar. verf. Capitulum Sede Vacante verf. Undecimo quaro, Garc. de benef. part. 5. cap. 7. num. 93. verf. quinta, Nicol. in Flosc. verb. Vicarius Capitularis num. 68. verf. III. dare, Ventrigl. in prax. part. 2. annotat. 15. §. 2. num. 51. Sac. Congregat. Concilii in Brixien. 16. Maii* 1705. Sextò, Quod Seminarium absque consilio Deputatorum (quos removere non potest) administrare, nec gubernium, aut taxam mercedis, & alimentorum variare non valet *Sac. Congregat. Concilii in Salernitana 21. Augusti* 1606. *lib. 56. pag. 678.* Septimò, Quod pœnæ, & mulctæ pro delictis etiam gravibus ab Episcopo defuncto non exactæ, vel ante obitum locis piis non applicatæ, non possunt Sede Vacante à Capitulo, seù illius Vicario Capitulari, ad favorem reorum reduci, seù minui, ut respondit *Sacr. Congregat. Concilii in Ripana 18. Aprilis* 1654. *lib. 10. pag. 336.*

15. Octavò, inquirat an Canonici habeant distributiones, & de illis participent absentes, & an discedant à residentiâ tempore Quadragesimæ, & aliarum festivitatum solemnium absque licentiâ Episcopi; si hæc enim in Capitulis visitatis contingerent, debet prohibere, ut præter allegatos in *annot. ad form. 2. tit. 13. num. 63.* admonet *Pat. Jord. elucubr. lib. X. tit. 40. num. 73. verf. attamen*, ubi affert plura Decreta Sac. Congregat. Concilii, moneatque licentiam Episcopi non tantum exigi debere in majoribus anni festivitatibus ut licitè abesse valeant à Choro: sed etiam aliis anni temporibus, quoties Canonici abesse velint extra Diœcesim juxtà aliam ejusdem Congregationis declarationem, quam *Pat. Jord.* loco mox citato refert, & authenticam penes se retinuisse testatur, quæ est tenoris sequentis = *Sac. Congregat. Concil. Trid. interpret. tametsi declaravit nullam requiri licentiam ad hoc ut Canonici abesse possint in mensibus ab eodem Concilio permissis, censuit tamen, hanc declarationem non vindicare sibi locum, quoties Canonici abesse volunt extrà Diœcesim: proinde hoc casu Episcopi licentiam, esse obtinendam. Cæterum Episcopum non debere illam, absque rationabili causâ denegare.* Item quod si in electione officialium Capituli, Canonici sint negligentes, post sex menses electio devolvitur ad Episcopum *Sac. Congreg. Concilii in Fulginaten. 18. Martii* 1628. *lib. 13. pag. 423.*

16. Nonò, an Legata pia, tàm perpetua, quàm temporalia exequantur, & an circa ea Commissarii Rev. Fabricæ Sancti Petri de Urbe fideliter, probèque se gerant, juxtà Instructionem, quam dat eis Sac. Congregat. ejusdem Fabricæ, & in quâ injungitur, & ordinatur.

I. Che non possa far composizione alcuna
„ di qualsivoglia sorte, ò causa senza ordine
„ in scriptis della Sac. Congregazione, nè pi-
„ gliar donativo sotto pena della privazione
„ dell'officio, e di pagare dieci volte altrettan-
„ to da applicarsi ad arbitrio della Sag. Con-
„ gregazione.

II.

„ II. Non userà in modo alcuno Censure Ecclesiastiche, nè procederà all'esecuzione di esse affigendo Cedoloni, se prima non costa negl'atti della diligenza fatta in fare l'esecuzione reale, ò personale, usandola in juris subsidium, conforme alla disposizione del S. Conc. di Trento.

„ III. Contro li Poveri, e quelli che vivono de i proprii sudori, ò altre miserabili persone, non procederà ad alcun decreto, nè li darà spesa alcuna, ammonendoli solo ad adempire quello, che possono fare in conscienza, senza però assolverli, comporgli, ò fargli grazia alcuna,

„ IV. Non concederà alcuna sorte d'Indulgenze, dispense ò assoluzioni altre volte concesse alla Fabrica, stante la revocazione fattane dalla fel. m. di Pio IV. nella *Const.62. Dat. 13. Kal. Octobr.* 1562.

„ V. Delli Legati pii certi senza peso, e per una volta sola, quali non saranno pagati nel termine d'un Anno doppo la morte del Testatore, ò frà un Anno doppo la purificazione della condizione, ò giorno quando la disposizione fosse condizionata à certo tempo n'applicherà solamente la quinta parte alla fabrica, & il restante alli Legatarii, ma quando sarà passato il triennio, ne applicherà la metà alla fabrica, & altra metà alli legatarii, conforme alla *Bolla 97. della fel. mem. di Pio V. Kal. Jan.* 1569.

„ VI. Dichiarando, che se li legati certi saranno con peso annuo di messe, Anniversarii ò altri Divini officii, per li quali fossero lasciati beni stabili, ò quantità di denari, quali ò per disposizioni de Testatori, ò per Constituzioni Pontificie, dovessero convertirsi in compra d'annui censi, stabili, ò altr'entrata, applicherà i frutti decorsi, così delli stabili lasciati, come degl'investimenti, che dovevano farsi, ancorche non fatti, dal di della morte del Testatore à beneficio della Fabrica, lasciando star fermo il capitale de i legati per l'avvenire, procurando, che seguano gl'investimenti ordinati da i Testatori, con prefigerli i termini convenienti.

„ VII. L'istesso osserverà per li maritaggi di povere Zitelle, lasciati da farsi ogn'anno ad arbitrio degl'Eredi. Essecutori, ò altri, applicando l'annate decorse alla Fabrica come sopra per li tempi, che non saranno fatte le nominazioni.

„ VIII. Quanto alli legati pii incerti per una volta sola l'applicherà à beneficio di detta Fabrica conforme alli suoi privilegii; ma negl'annui applicherà l'annate decorse, e non adempite dagl'Eredi solamente.

„ IX. Nelli legati antichi procederà solamente da trenta anni in quà non ostante li privilegii, eccetto se fossero legati c'havessero stato permanente, come per costruzzione di Cappelle, Sepolture, Campane, Organi, & altre simili, quali ex oculari inspectione non apparissero adempiti.

„ X. Nelli legati d'unica prestazione, che non eccedono la somma di scudi trè moneta Romana passato il triennio fino alli cinque anni, stia al giuramento dell'Erede, ò altr' obligato con la fede d'un testimonio, dalli anni cinque alli dieci, stia al solo giuramento, e dalli dieci in sù non le dia molestia. E questo ancorche in un Testamento fossero più legati di trè scudi l'uno, quali calcolati insieme arrivassero à qualsivoglia somma.

„ XI. Quando le parti citate nel termine che non sia meno di tre giorni, mostreranno fede del pagamento, ò Decreto assolutorio d'altri Commissarii, non li faranno pagare cosa alcuna, restituendoli le loro fedi, Decreti, e Scritture gratis, e domandando nuovo termine, gli si debba dare tre altri giorni: ma se le porteranno doppo, che saranno fatti contumaci veri, cioè doppo, che siano stati citati personalmente, ò in Casa, ò in presenza de testimonii, non li faranno pagar' altro, che le spese contumaciali, quali s'intendano semplicemente le spese fatte per le Scritture, avvertendo, che non si citino fuori della Diocesi: E quando li sudetti citati in casa fossero veramente assenti, oltre il termine prefisso nel mandato, li prorogherà un' altro termine competente, perche possa haverne notizia da' Parenti con lasciarli notamento della pretensione, che si hà con tale assente.

„ XII. Nelle Cause per le quali per qualsivoglia ragione li rei convenuti non devono esser condennati, il detto Commissario non possa dare assolutoria, se non in caso, che detti rei la domandino, & in tal caso nelle cause sino alla somma di scudi cento possa per tale assoluzione ricevere à ragione di scudi due per cento proporzionatamente, da scudi cento sino à cinquecento, uno scudo più per centenajo, da cinquecento in sù, usque ad quamcunque summam, scudi sette di moneta solamente, e non più, ancorche le parti volessero spontaneamente darlo, etiam titulo donationis, vel laborum, ò per qualsivoglia altro pretesto.

„ XIII. Circa li beni Ecclesiastici malè alienati, farà restituire alle Chiese tutta l'intiera proprietà effettivamente, e fatta tal restituzione, e non prima piglierà tutti li frutti mal percetti per la Fabrica, quali non essendovi, ò essendo inesigibili piglierà li frutti d'un' anno conforme alle facoltà, alle quali si abbia relazione.

„ XIV. E perche nelle sudette cause è necessario l'intervento del Procurator Fiscale per la Fabrica, il medesimo Commissario dove-

„ doverà al tempo della sua deputazione nominare per detto Offizio una persona idonea, per la quale la Sac. Congreg. gli farà spedire la sua Patente. Et occorrendo deputare altri Fiscali per la diversità de' luoghi, che doverà visitare, non possa deputarne se non uno per la Città, e Diocesi, e per tutti detti Fiscali nominati dal Commissario ancorche habbiano la Patente della Sac. Congregazione, il Commissario sarà tenuto per ogni loro azzione.

XV. Facendosi la deputazione del Commissario per un anno, finito che sarà il primo anno, s'intenda subito spirata la facoltà concessali nelle lettere Patenti, nè possa più esercitare detta Commissione se non sarà stato confermato.

XVI. Acciò l'osservanza delli presenti capitoli, & ordini venga à notizia di tutti, s'ordina, che si debbano sempre tenere affissi publicamente nel luogo dove s'eserciterà questo pio officio.

XVII. Che in ogni caso d'inosservanza, ò contravenzione delli sopradetti ordini, ò qualsivoglia d'essi oltre la nullità degl'atti, e refezzione di spese e danni, & interessi da pagarsi, e rifarsi alli rei convenuti, & ogn' altro dannificato dal Commissario, sia anco il medesimo tenuto alla pena del decuplo &c.

17. Hæc inquam, quæ habentur impressa in compendio Privilegiorum Fabricæ *pag.* 129. videat, & recognoscat Visitator Apostolicus an observentur, & an Commissarii proprias facultates excesserint, scilicet compositiones contra legem datam admittendo, legata perpetua missarum temporalia declarando, & hæredes gravatos contra juris, & Testatorum dispositionem absolvendo, ut non semel accidit; Et circà onera Missarum, quæ fortè inveniantur reducta, inquirat, an reductio fuerit facta legitimâ authoritate, & absque subreptione obtenta, animadvertendo, quod si onus missarum reperiretur injunctum, & acceptatum vigore contractus, & reciprocæ stipulationis, non esset locus reductioni per viam ordinariam recursus ad Sac. Congregationem Concilii: quia tunc obligatio instrumentalis adimplendi, favore partis est perpetua: at (quatenus in Instrumento aliter non fuerit provisum) si tractu temporis redditus pro adimplemento oneris assignati, sine culpâ assignatarii, notabiliter diminuantur, vel pereant, adeòut antiqua conventio attento tempore præsenti injusta, & læsiva efficiatur, erit tali casu implorandum officium Judicis pro rescissione contractus, vel saltem, ut reducatur ad justitiam, & æqualitatem, juxtà DD. communem theoricam, de qua apud *Card. de Luc. de decim. disc.3. num.* 14., *& de regal. disc.73. num.5. Rota coram Cerr. decis.* 593. *num.9.*, *& trib. seqq.*, & responsum datum à *Sac. Congregatione Concilii in Æsina* 10. *Iulii* 1706. per Summarium, & extra folium relata.

18. Decimò, de disciplinâ Cleri, & præsertim circà ministerium Altaris, usum, & ministrationem sacrarum rerum: circà ludos ex quibus oriuntur crimina, & qui non legitimantur, nec fiunt liciti per consuetudinem, quæ cum sit nutritiva peccati, solum potest excusare à pœnâ temporali, non autem à gehennali, ut inquit *Gloss. in cap. denique dist.4.*, & hujusmodi sunt ludus alearum, usus armorum, & actiones scenicas prophanas agere, de primo *Gaballin. in Gloss. ad Const. Ægidian. lib.2. cap.4. num.3., & 4. Auth. de Sanctissim. Episc.* §. *Interdicimus Cod. de Episc., & Cleric.* de secundo *Amen. de delict., & pæn. tit.7.* §. 1. *num.9.*, ubi quod delatio armorum in Clericis crimen est; de ultimis sunt *Text. in cap. maritum 33. dist. cap. non oportet il 2. de consecr. dist.5.*, cum aliis juribus apud *Bellett. disquisit. Cleric. part. 2. de pæn. Clerical.* §. 17. *num.1.*

19. Undecimò, de taxâ expeditionum Cancellariæ, & an in rebus, quæ respiciunt administrationem Sacramentorum, & res spirituales, aut spiritualitati annexas servetur Innocentiana: & an Episcopus, vel ejus Vicarius Generalis concedat Clericis licentias scripto, deferendi sclopum venatorium, solutâ aliquâ pecuniæ quantitate: si enim inveniat hunc abusum vigere, tanquam Sac. Canonibus injuriosum, & mali exempli, omninò sua authoritate illum damnet, & abroget.

20. Duodecimò, de custodiâ Clausuræ Monasteriorum Monialium: & an adsit Deputatus, seù Vicarius pro illarum bono regimine, præsertim in magnâ Civitate, vel Diœcesi: Si enim adsit Vicarius specialis Monialium, erit inquirendum, an renunciationes, quæ fiunt à Novitiis ad formam *cap.* 16. *sess.25. de Regular.* stipulentur coram eodem: Si hoc enim fieret, renunciationes essent nullæ, & invalidæ: quia verba Concilii ibi = *Cum licentia Episcopi, seù ejus Vicarii*, intelliguntur de Vicario Generali, non autem de Vicario foraneo, aut de Deputato ad regimen Monialium, ut respondit Sac. Congregatio Concilii *in Fesulana* 4. *Augusti* 1635. *lib.15. pag.234.*, *& in Pisana 17. Ianuarii* 1647. *lib.17. pag.* 136., nisi fortè data esset in deputatione facultas sufficiens expressa, vel æquipollens, putà si Vicario Monialium detur potestas cognoscendi omnes, & quascunque causas etiam civiles, cum omnibus annexis, & connexis, emergentibus, & dependentibus, nec non faciendi omnia, quæ juxtà formam canonum, & Sac. Concil. Trid. facienda sunt, tunc enim cum sit materia delegabilis, renunciatio facta coram Vicario Mo-

Monialium hujusmodi facultate suffulto, esset valida, ead. Congreg. in *Neapolitana 22. Aprilis* 1651. *lib.19. pag.* 123. Item advertendum quod *cap.16. sess.25. de regular.* non comprahendit Testamentum. ut respondit *ead. Congreg. in Burgi S.Sepulchri* 1623. *lib.2. pag.91.*, neque renunciationem, seù donationem factam ante susceptionem habitus *ead. Congreg. in Salamantina 6. Augusti* 1589. *lib.7. litter. pag.* 66. Item quod si terminato anno probationis, statim, Novitia, seù Novitius, non faceret professionem, sed illam prorogaret ad 15., vel 20. dies, posset ante emissionem votorum, validè renunciationem facere, *Sac. Congreg. Concilii 21. Augusti* 1627. Item inquirat an Moniales sumant cibum in privatis cellulis, & introitus Monasterii eis per portiones particulatim distribuantur: si enim hæc fieri reperiat, erit providendum, ut omnes conveniant ad mensam communem in Refectorio, & quod omnia conferantur in communi, prout pro reformatione Monasteriorum Monialium S. Petri, & S. Claræ Barchinonen., & S. Danielis Gerunden. Ord. S.Benedicti, fieri debere mandavit Clem. VIII. per organum *Sac. Congr.Episcop. anno* 1603.*fol.*61.

21. Decimotertiò de observantiâ Institutorum Regularium quorum Visitatio, versatur circà sequentia, super quibus interrogandi sunt. Primò. Si Officium Divinum recitetur hora debita, & an omnes interveniant Choro. Secundò. Si fiat Oratio mentalis. Tertiò. Si in Missis sollemnibus, & Conventualibus serventur cœremoniæ Ecclesiasticæ. Quartò. An Religiosi retineant peculium, & mobilia superflua. Quintò. An deferant, vel retineant in cellis arma. Sextò. An incedant de nocte. Septimò. An frequentent Domos Sæcularium, & habeant suspectum consortium. Octavò. An observent Ospitalitatem. Nonò. An recipiant in Conventum homines facinorosos, vel fraudolentes decoctores. Decimò. An Superior Conventus invigilet pro observantiâ instituti, & adimpleat officium suum. Undecimò. An legantur in Refectorio juxtà præscriptum Regulæ Decreta, & Constitutiones Apostolicæ pluries in anno. Duodecimò. An Religiosi discedant à Conventu sine licentiâ Superioris. Decimotertiò. An Religiosi Sacerdotes celebrent. Decimoquartò. An Religiosi laici frequentent Sacramenta. Decimoquintò. An aliquis Religiosus inducat vestes vanas contra formam regulæ. Decimosextò. An Religiosi in Cellis, vel alibi ludant aleis, vel retineant canes venaticos. Decimoseptimò. An adsit aliquis Religiosus scandalosus. Decimooctavò. An omnes Religiosi accedant ad mensam communem in Refectorio, vel potius in privatis Cellis pretiosa fercula manducent. Decimononò. An Superiores Religionis dimittant à Claustro Religiosos prætextu subveniendi Parentibus in extremâ necessitate absque Sedis Apostolicæ facultate, hoc enim permittere nequaquam possunt *Sac.Congr.Episc. & Regul. in Narbonen.* 14.*Nov.*1698. Vigesimò. An Sæcularibus commorantibus in eorum Conventibus Sacramenta tempore infirmitatis ministrent sine Parochi licentiâ, vel illorum cadavera in illorum Ecclesiis sepeliant, quod pariter eis vetitum est *Sac. Congreg. Concilii 5. Febr.* 1650. *in Senogallien.* approbata etiam à *Sac. Congrg. Episc. in Albanen. 2. Octobris* 1693. Vigesimoprimò. An Fratres Minores S.Francisci, retineant legata perpetua missarum, vel alia assignamenta, & annuæ præstationes certæ, quæ retinere, vel quas habere non possunt; vel pecunias contractent, aut bona, seù redditus cujuscunque Domini illa sint administrent, contra *Breve Innoc.XII.* Vigesimosecundo. An Conventus, qui reperitur extrâ mœnia locorum, habeant clausuram, & illa servetur quoad ingressum mulierum. Vigesimotertiò. An onera, & legata missarum adimpleant.

22. Decimoquartò, de gubernio, & profectu Seminarii Clericorum, quatenus in loco visitando reperiatur erectum scilicet, an Episcopus cum consilio duorum Canonicorum seniorum, & graviorum ab ipso Episcopo electorum constituerit omnia, quæ ad Dei cultum, pietatem, mores, & litterarum studia pertinent: nec non, an de consilio duorum de Capitulo totidemque de Clero ad formam dispositionis Sac. Concilii electorum fecerit Taxam contributionis, & unionis Beneficiorum. Insuper an rationes redituum Episcopus singulis annis accipiat præsentibus duobus à Capitulo, & totidem à Clero Civitatis deputatis, diversis à quatuor supradictis, ut idem Concil. disponit *sess. 23. cap.18. de refor.* Sin minus inquirendum de modo erigendi juxtà mentem Sac. Concilii Trid. nempè per unionem Beneficiorum, vel per eorundem taxam, à qua nemo est exemptus nisi expressè post Concilium reperiatur privilegiatus *Nicol. in flosc. verb. Seminarium num. 5., & seqq.* etiamsi Beneficiatus sit Prælatus Domesticus, aut Assistens Papæ *Sac. Congreg. Concilii in Cesenaten. 20. Iunii* 1705.

23. *CORRIGENDI*. Per hanc clausulam, non solum censetur data Visitatori Apostolico facultas corrigendi visitatos quoad mores tantum: Sed si crimina sint gravia, etiam eos ab officiis, Dignitatibus, & Beneficiis prævià causæ cognitione deponendi, & privandi, ut observat *Graff. decis. aur. part.2. lib.3. cap.27. nu.* 25. Et Clericos se subjicere recusantes visitationi personali censuris cogendi *Sac. Congr.Concilii in Aprutina* 18. *Iulii* 1705. emanata favore Ordinarii.

24. *CONDITA ETC. CONFIRMANDI*. Est hic notandum, quod, & si Papa dedisset Visitatori facultatem absolutam absque restrictione

ctione ad ea, quæ Sacris Canonibus non sunt contraria, confirmandi Statuta condita: adhuc talis potestas subintelligeretur data sub tacitâ conditione, *dummodò non sint juri contraria, inhonesta, & illicita*: quia Papa Statuta, seù Privilegia confirmando (nisi confirmatio fieret ex certâ scientiâ, & causâ cognitâ) nunquam censetur confirmare voluisse, quæ sunt juri contraria, ut plura jura cumulando probat: *Barbos. in cap. ad nostram per tot. de confirm. util. vel inutil.*

Quando autem Visitator Apostolicus Sede plenâ deputatur à Sac. Congregatione Episcoporum, & Regularium, solent expediri Litteræ tenoris sequentis.

FORMULA XI.

„ SAC. &c. censuit committendum Andreæ Episcopo Venusino, ut Apostolicâ
„ authoritate visitet Civitatem, & Diœcesim Lycen. illarumque Ecclesias,
„ Monasteria, loca pia, personas tàm Laicas, quàm Ecclesiasticas, tàm sæcu-
„ lares, quam utriusque sexus Regulares, etiam quomodolibet exemptas, cu-
„ juscunque Ordinis, Congregationis, Societatis, & instituti, etiam necessa-
„ riò exprimendi, cujusvis gradus, & conditionis existant, tàm in capite,
„ quàm in membris, cum potestate illas puniendi, corrigendi, & reformandi. Ad hæc Pon-
„ tificalia in eadem Civitate, & Diœcesi exercendi, atque eisdem personis Sacramenta admi-
„ nistrandi, & præterea exigendi Procurationem ad Sac. Canon. & Sac. Concilii Trident.
„ præscriptum, itemque vecturas Equorum, tàm ab Episcopo Lycen. quàm à Clero, & in
„ pecuniis. Et circa, ea quæcunque Decreta necessaria, & opportuna faciendi, illaque de-
„ bitæ executioni demandandi, etiam invocato, si opus fuerit brachii sæcularis auxilio. Et
„ cum aliis facultatibus, quæ aliis Episcopis Visitatoribus Apostolicis attribui consueverunt:
„ Eo tamen adjecto, ut peractam Visitationem Sac. Congregationi referat: actaque omnia
„ originalia probè obsignata, viaque secutâ transmittat. 10. *Junii 1627. apud Nicol. in Flosc.*
„ *verb. Visitatio Apostolica num.* 15.

Ab hac Formulâ non discrepat alia, sub qua commissa fuit Visitatio Civitatis, & Diœcesis S. Severini in Piceno, Religiosissimo, ac Piissimo Viro Cardinali Petruccio de mandato Innoc. XII. quæ est sequens.

FORMULA XII.

SUMMARIUM.

1. *Cardinali asserenti aliquid sibi à Papa commissum, plenè creditur, etiam quod litteras suæ commissionis non ostendat.*
Cardinali asserenti acta vidisse, vel se esse Legatum, creditur, ibi.
2. *Cardinalis assertio vergens in præjudicium tertii, & facta sine juramento, an probet remissivè.*

Eminentiss. e Reverendiss. Sign. Mio Osservandiss.

„ LA Santità di Nostro Signore confidando nella singolar prudenza, e zelo di
„ V.E. *in virtù della presente* la costituisce, e dichiara Visitatore Apostolico della
„ Città, e Diocesi di S. Severino, con autorità di visitare le Chiese, Mona-
„ sterii, Luoghi pii, e Persone Ecclesiastiche tanto Secolari, quanto Rego-
„ lari, dell'uno, e l'altro sesso, anche esenti di qualsivoglia Ordine, Reli-
„ gione, Congregazione, ò Instituto, così nel capo, come ne' membri, e di
„ corregerli, punirli, e riformarli conforme alla disposizione de' Sagri Canoni, Concilio di
„ Trento, Decreti Apostolici, e Costituzioni dell'Ordini, come anco d'esercitare ivi i Pon-
„ tificali, e amministrare i Sacramenti senz' altra licenza del Vescovo Diocesano, e di esi-
„ gere la procurazione secondo la forma prescritta dal medesimo Sacro Concilio, e le vetture
„ de Cavalli tanto dal medesimo Vescovo, che dal Clero visitato proporzionabilmente.
„ Di fare sopra queste cose gli ordini, e Decreti necessarii, & opportuni, e di eseguirli

„ secondo la sua nota prudenza. Compita poi che sarà la detta Visita, si compiacerà l'E.V. „ di transmetterne gli atti, e Decreti fatti à questa Congregazione, & à V.E. bacio per fine „ humilmente le mani. Roma 10. Agosto 1694.

D. V. E.

Vmiliss. & Affezionatiss. Serv.

G. Card. Carpenga.

A. Altoviti Segretario.

ADNOTATIONES.

1. *IN VIRTU' DELLA PRESENTE.* Dum Cardinalis exequebatur Officium sibi à Papa commissum, conquærebatur Episcopus, quod exerceret Pontificalia, & administraret Sacramenta absque sua licentiâ, ex quo sibi non constaret per exhibitionem deputationis, talem facultatem fuisse tributam: At absque fundamento: quia cum in Epistolâ familiari ab eodem Cardinali eidem Episcopo transmissa (qua illum certiorabat de sua deputatione) & in Edicto publico, quod præcesserat Visitatorem, omnes facultates fuissent expressæ, satis de illis constare dicebatur: Cardinali enim asserenti aliquid à Papa sibi fuisse commissum plenè creditur, etiam quod litteras suæ commissionis non ostendat, ut ait *Farinac. de test. quæst.63. à num.15. ibique Vulpin. in succ. cap.2. num.12. Ricc. Collect.2122. vers. assertioni, & collect.1459. Zecch. de republ. Eccles. tit. de Stat.Cardinal. privil.6.* vel asserenti in Decreto acta vidisse *Zecch. ibid. privil. 11.* vel se esse Legatum *Gloss. in cap. nobilissimus 97. dist. Gaballin. in Gloss. ad Constit. Ægid. lib.1. cap.1. vers. legato num.2. Barbos. in cap. cum olim num. 15. & 16. de privileg.*

2. Quid quid sit dicendum, an ei credatur quando ejus assertio vergit in magnum tertii præjudicium; de qua quæstione agunt *Graff. lib. 5. consil. de adulter. & stupr. cons. 1. num. 24. Barbos. in d. cap. cum olim num.9. de privileg. Tondut. quæst. benef. tom. 1. cap. 69. num. 44.* Et an illius testimonio deferendum sit sine juramento: de quo *Innoc. in cap. olim il 1. num.2. de privileg.* & alii apud *Pignatell. consult. 41. num. 5. tom. 4.* hæc inquam erant extra hypothesim: quia nulli inferebatur præjudicium sed honor Ecclesiæ illi augebatur, & subditis utilitas, & beneficium.

Harum autem Formularum Brevium, & Epistolarum exemplaria otiosa prorsus nè reputes: nàm cum frequenter tàm Vicarii, quàm Visitatores Apostolici, deputentur vigore litterarum Sac. Congregat. Episcopor. vel etiam Nuncii Apostolici, absque specificâ expressione facultatum, sed cum clausulâ generali remissivâ = *Con le facoltà solite à darsi à Vicarii, ò Visitatori Apostolici*, prodest habere exemplum facultatis relatæ ex quo quis scire potest, quænam illæ sint.

In Urbe autem pro Ecclesiis, Monasteriis, & locis Piis, Papa tanquam Episcopus, deputat per organum Secretariæ Congregationis Visitationis Apostolicæ, aliquandò Cardinales, & aliquandò Prælatos, ac Episcopos in Curia commorantes formulâ sequenti.

FORMULA XIII.

SUMMARIUM.

1. *Visitatores quicunque sint Deum præ oculis habere debent, & in aperitione Visitationis ipsum invocare Oratione hic data.*

„ Anctissimus Dominus Noster deputavit in Visitatorem Ecclesiæ, & Monasterii Sancti Pauli extra menia Urbis Congregationis Monachorum Cassinensium, tam in spiritualibus, quam in temporalibus Eminentissimum, & Reverendissimum D. Cardinalem Petruccium cum Coadjutore R. P. D. Paraciano cum facultatibus attributis in Brevibus Sanctitatis Suæ desuper emanatis die 16. Januarii 1693. injunxitque, ut per Eminentiam Suam Visita-

„ tio

„ tio hujusmodi cum suis Decretis, ut suprà peracta referatur in Congregatione Sacræ Visi-
„ tationis Apostolicæ subinde habenda. Die 2. Martii 1693.

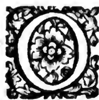
Loco † Sigilli.

I. Caracciolus Secretarius.

Et sub hac præcisâ formulâ fuerunt expeditæ aliæ deputationes in personam ejusdem Cardinalis, usque ad numerum undecimum, pro Visitatione aliorum Locorum piorum celebriorum dictæ Urbis, quas ipse complevit.

Visitatores autem quicunque sint, sivè Ordinarii, sivè Apostolici, ut fructum reportent, Deum præoculis habere debent, gloriam ejus, & salutem Animarum, ejusque auxilium in aperitione Visitationis sincero corde implorare sequenti Oratione privatim dicenda.

ORATIO.

Mnipotens sempiterne Deus, cui omnia manifesta sunt, & corda hominum patent, qui populum tuum Israel visitare voluisti, præsta quæsumus pro tua ineffabili pietate mihi indigno famulo tuo in injunctæ Visitationis Officio auxilium gratiæ tuæ, ut opus, quod aggredior Spiritu Sancto cooperante, & intercedente Sanctissima Maria Virgine, & omnibus Sanctis ad salutem Universorum, tàm Clericorum, quàm Laicorum, Ecclesiarum, Locorumque piorum conservationem, fidei Orthodoxæ propagationem, & exaltationem, & ad laudem, & gloriam tùam dirigatur. Per Dominum nostrum &c.

Suppressionis Præbendarum, seù Beneficiorum.

FORMULA XIV.

X Supernæ dispositionis arbitrio, Curæ hujus Ecclesiæ N. Præsidentes, inter varias animi sollicitudines, quæ ex Pastoralis officii manifesto Nobis incumbunt, illam à nobis potissimè amplectendam putamus, per quam Divinum servitium detrimentum non patitur. Cum igitur in actuali visitatione nostræ Cathedralis invenerimus Præbendas Canonicales adeò tenues, ut simul cum distributionis quotidianis pro substinendo decenti Canonicorum gradu, attentâ Civitatis, & personarum qualitate minimè sufficiant: redditusque Præbendarum hujusmodi, habito respectu ad quantitatem assignatam in primordio erectionis Canonicatuum esse valdè diminutos, prout est notorium, & de se patet: ac etiam constat, tum ex libris introituum Capituli: tùm ex testibus formiter in nostrâ Cancellariâ præcedenter exhibitis, & respectivè examinatis: Hinc est, quod non valentes per unionem, vel suppressionem Beneficiorum simplicium, nec alio modo, diminutioni dictorum reddituum providere (ut Choro inservientes congruam suscipiant substentationem) authoritate à jure, & à Sac. Concilio Trident. nobis tributâ, ac omni alio meliori modo, & cum consensu nostri Capituli, de quo in actis) causâ cognitâ, numerum Præbendarum Canonicalium hujus nostræ Cathedralis N. diminuimus, & ad numerum . . . . . . (quæ Divino cultui celebrando, ac dignitati Ecclesiæ commodè valent respondere) reducimus, alias verò duas Præbendas Canonicales primò vacaturas supprimimus, & extinguimus, & pro suppressis, & extinctis (sine præjudicio nunc possidentium (haberi volumus, & declaramus; redditusque, & fructus illarum universos, nunc pro tunc, & quando vacare contigerit, Massæ distributionum quotidianarum Capituli, & Canonicorum, servitio Ecclesiæ interessentium, perpetuò assignamus, & applicamus. Et ita in Visitatione providemus hac die &c.

N. Episcopus N.

N. Visitationis Actuarius.

ADNOTATIO.

Ex contentis, & expressis in Formulâ (quæ superflua non habet) edocetur Episcopus, quod pro validitate suppressionis Præbendarum, quam ipse vigore Concilii Trid. *sess.*24. *cap.*15. *de reform.* facere potest, ut provideatur tenuitati aliarum in Cathedrali, aut Collegiatæ insignis, requiritur. Primò, quod diminutio redditūum (quæ est potissima causa reducendi) consideretur respectu quantitatis assignatæ à principio fundationis, & non sit temporanea. Secundò, quod diminutio sit talis, ut persona idonea non possit cum illis fructibus decedenter vivere, & onera supportare. Tertiò, quod non adsint alia Beneficia simplicia, quæ ad hunc effectum uniri, vel supprimi valeant. Quartò, quod diminutio redditūum fuerit legitimè probata. Quinto, quod facta aliquarum Præbendarum suppressione, tot aliæ supersint, quæ sufficiant ad divinum cultum peragendum, & dignitatem Ecclesiæ conservandam. Sextò, quod fiat cum consensu Capituli, de quò constare debet, ut tradunt *Garc. de benef. part.* 12. *cap.* 2. *num.*172. *&* 177. *Lotter. de re benef. lib.*1. *cap.*28. *num.*80. *& plurib.seqq. Corrad. prax.benef. lib.*2.*cap.*8.*à num.*17.*ad* 44. *Fagnan.in cap.ex parte num.* 12. *& seqq. de Constit.* ubi tamen *num.* 13. advertit, quod primum requisitum (quod magni faciunt *Lotter. & Corrad.*) Concilium non requirit, cum non distinguat, an redditus fuerint tenues à principio, an posteà diminuti fuerint: *& num.* 16. tenet, quod concurrentibus aliis requisitis, facultas hæc reducendi competat Episcopo, etiam in casu, quod numerus Canonicorum reperiatur authoritate Apostolicâ confirmatus.

Animadvertendum autem est, quod licet reductio numeri, & suppressio Præbendarum (requisitis concurrentibus ad formam Concilii) fieri possit ab Episcopo quandocunque: nihilominus enunciatur in formulâ, quod facta fuerit in Visitatione, ad hoc ut actus firmior evadat: quia in Visitatione, Episcopus tanquam melius de Statu Ecclesiæ suæ informatus, præsumitur quod non nisi Canonum sanctione servatâ procedat, *Pac.Jordan. elucubr. lib.*7. *tit.*1. *num.*2.

Litteræ provisionalis, & testimonialis idoneitatis ad Ordines, pro Regularibus.

FORMULA XV.

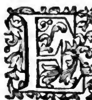

NOS infrascripti pro examinandis Alumnis juxtà Ordinis Constitutiones deputati, cunctis ad quos spectat providere, per præsentes testamur, Clericum N. (bonæ frugis) in nostra Religione professum, & in Ordinibus N. exercitatum, coram nobis personaliter constitutum, & probè examinatum, fuisse ad Ordines Sacros idoneum, & habilem repertum: ipsumque propterea, ut ad Episcopum suum Ordinarium dimittatur pro illis suscipiendis, dignum reputamus. In quorum &c. Datum &c.

N. N. Sac. Theologiæ professor, & Ordinis Examinator.
N. N. Sac. Theologiæ professor, & Ordinis Examinator.

Litteræ provisionalis, & testimonialis idoneitatis ad Confessiones Sacramentales audiendas, pro Regularibus.

FORMULA XVI.

EGO infrascriptus Ordinis N. Magister, Sac. Theologiæ professor, ac Prior Provincialis Provinciæ N. eligi P. N. Sacerdotem in nostra Religione professum ad audiendas Confessiones Sacramentales, quem sic electum tanquam sufficientem, idoneum, vita probatum, discretum, modestum, atque peritum, & ab Examinatoribus Ordinis ad id approbatum, præsento Illustriss. & Reverendiss. D. Episcopo N. & humiliter peto, ut ad tam salubre ministerium, & officium exequendum illum, & ipse approbare dignetur. ad hoc ut in sua Civitate, & Diœcesi, confessiones subditorum confiteri sibi volentium audire, atque eisdem pœnitentias

tias

tias salutares imponere, & absolutionis beneficium impendere liberè valeat. In quorum omnium Testimonium præsentes dedi. Bononiæ hac die &c.

N. N. Provincialis.

Loco ✠ Sigilli.

N. N. Secretarius.

ADNOTATIO.

Regulares præsentati Episcopo Ordinario pro recipiendâ approbatione ad confessiones Sacramentales suscipiendas, debent habere qualitates, quæ in Formulâ continentur, illasque Superiores præsentantes exprimere, in testimonialibus, prout disponitur *in Clem. Dudum §. Statuimus de Sepultur.* nè Episcopus de eorum ideoneitate valeat dubitare, & liberius testimoniales, requisita Clementinæ non exprimentes, rejicere.

Et hæc omnia ad supplementum primæ partis operis addita, lituræ Sanctæ Matris Ecclesiæ expressè submitto, ad individuæ Trinitatis, gloriosissimæ Mariæ Virginis, & SS. Petri, & Pauli, & Francisci laudem, & gloriam.

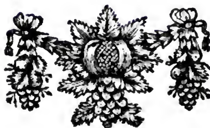
APPEN-

APPENDIX DECISIONUM SACRÆ ROTÆ ROMANÆ

Alphabetico ordine digestus.

Iller-

DECI-

APPENDIX DECISIONUM SELECTARUM SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,

Quæ per extensum positæ sunt ad comprobandum, & fulciendum plura, quæ toto in hoc Opere continentur.

R. P. D. TAJA

Valven. Præeminentiarum.

Mercurii 5. Maii 1660.

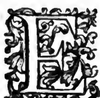
ARGUMENTUM.

Episcopus duarum Cathedralium æquè, & principaliter unitarum, potest unum tantum Vicarium Generalem pro utraque constituere, & carceratos Clericos unius Dioecesis ad carceres ubi residet transmittere valet.

SUMMARIUM.

1. *Episcopus duarum Ecclesiarum æquè principaliter unitarum, unum tantum Vicarium Generalem tenetur habere.*
2. *Episcopus cogi non potest ad retinendum Vicarium Generalem.*
3. *Ecclesia Valven. an sit dignior quam Sulmonen. non constat.*
4. *Episcopus duarum Ecclesiarum æquè, & principaliter unitarum, potest Clericos carceratos unius Dioecesis ad carceres ubi resides transmitti facere, quando locus non valdè distat, & causa non est modica.*

DECISIO I.

EX Commissione in Signaturâ SS.D.N. ut Sac. Congregatio Concilii procederet cum Voto Sac. Rotæ, proposui dubium super quinque de pluribus ejusdem decretis die 13. Augusti, & 4. Septembris 1650. inter Episcopum, & Capitulum controversis, an, & quæ decreta sint exequutioni demandanda, & non informante Episcopo, nisi super duobus, visum est DD. ipsa duo non esse exequutioni demandanda. *Die 11. Februarii 1696. proposita hujusmodi Causa in S. Congreg. Concil. fuit resolutũ Decreta S.C. esse exequenda juxtà Votum Rotæ.*

Alterum fuit Episcopnm pro causis Dioecesanorum Valven. deputare debere Vicarium Generalem in Dioecesi Valven.

1. Et visum est executioni non demandandum, quia cum Valven. & Sulmonen. istæ duæ Ecclesiæ sint inter se æquales, & utraque Cathedralis, ut dixit *Rota in Sulmonen. Status Cathedratici 18. Maii 1626. §. Quibus non obstat cor. Manzanedo*, quamvis cujuslibet jura integra re- *Die 5. Maii 1696. reproposita Causa super 3. Dubio S. Congr. respondit:*

 mane-

Posse transportari in carceres Sulmonen.

manceant, respectu tamen Episcopi reputantur una Diœcesis, & potest in una residendo, explere factum alterius: atque ita videtur etiam posse in uno tantùm Episcopatu Vicarium constituere, ad quem accedere debeant Subditi utriusque Diœcesis, ut post *Rebuff. Barbos. de offic., & potestat. Episc. alleg.54. sub n.131. Gratian. discept. 655. n.44., & seqq. post Rot. cor. Cavaler. decis.418. n.2., & seqq., & dec.537. nu.7., & 8. tom.3. part.4. rec.*

2. Et multò magis poterit Episcopus tenere unum Vicarium, ubi voluerit, quia in facultate illius est, an velit, vel nolit eum retinere, cùm non possit cogi ad retinendum Vicarium, ut prosequitur *Gratian. d. disceptat.655. num.47. cum alleg.*

3. Nec obstare visum est quod Ecclesia Valven. dicatur dignior quàm Sulmonen. quia quænam sit dignior (multis hinc indè prolatis, & inter has ipsa Ecclesias, *Gratian. tota, & longa discept. 893.*) DD. non convenerunt, cum essent quibus dignior videretur Valven., & quibus neutra, & quibus nihil, non disputatâ quæstione, cùm sit utraque Cathedralis, & æquè principaliter sint unitæ, & utrobilibet resideat Episcopus, & jàm dudum in Sulmonen., & ex concordiâ approbatâ à Sac. Congr. Episcopor. 1. Decembris 1628. in præcedentiis non habeatur respectus, cujus Ecclesiæ sint Canonici, sed antianitatis ordo observetur, ità quod antiquiores in receptione sive in unâ, sive in alia dictarum Ecclesiarum Canonici, alios recentiores Canonicos in publicis functionibus præcedant, omnisque prioritatis, & posterioritatis contentio aboleatur, perindè, ac si unius, & ejusdem Ecclesiæ Canonici existerent: Præposito tamen Ecclesiæ Valven. excepto, qui, etsi in receptione, recentior extiterit: aliis tamen Ecclesiarum prædictarum Canonicis in actibus præcedentibus præferatur &c. *in Summ. Episcopi n.2.*

Alterum fuit Canonicos, & Clericos Diœcesis Valven. delinquentes ibi carcerari debere, non autem transportari ad Carceres Civitatis Sulmonæ.

Et pariter visum est executioni non demandandum ex infrascriptis.

Etsi enim uni ex DD. placeret admittendum hujusmodi decretum Sacræ Congregationis, ut ex litteris huic Episcopo datis 17. Januarii 1604. videlicet. Cum Superioribus annis Capitulum, & Clerus Valven. sæpiùs conquesti essent apud Sac. Congregationem, quod etiamsi extarent Episcopales Carceres in Palatio Episcopali Valven. ubi Episcopi Vicarius morabatur, nihilominus Episcopus cum aliquis è Diœcesi Valven. in Carcerem erat conjiciendus, ad Civitatem Sulmonen. duci mandaret: in maximum reorum damnum, & incommodum, Sacra Congregatio sic respondit Episcopo. Quandiù amplitudo tua Valven., & Sulmonen. Ecclesiæ Dei, & Apostolicæ Sedis gratia præest, ipsam utriusque Civitatem Diœcesanis æquè prospicere decet, & propterea cùm aliquis ex dictis Valven. in carcerem fuit conjiciendus, non ad Sulmonen. Civitatem ducendus est, sed carceribus Valven. Palatii Episcopalis, ubi amplitudo tua morabatur, mancipari debebit, nè accedat squallori carceris, etiam itineris incommodum, ac rerum necessariarum defectus, quas ultrà propriam Patriam Consanguinei reis ægrè suppeditant, id summa æquitas postulat, & ab amplitudine tua observari mandat, ut apud *Barbos. jur. Eccles. lib.3. cap. 16. num.25., & 26.*, & brevius *in collect. Doctor. ad Concil. Trid. sess. 25. de reform. cap.6. num.27.* ad rationes in ipsis litteris expressas, & apud *Gratian. discept.892. num.9., & seqq.*, & nè de Consanguineis, & conterraneis transferantur ferè ad inimicos, & hostes, prout inter finitimos vetus, & antiqua simultas, immortale odium, & nunquam sanabile vulnus perpetuis contentionibus inter has Diœceses, & hos Diœcesanos.

4. Tamen contrarium placuit aliis ad limites litterarios. Cùm amplitudo Episcopalis Valvæ moraretur, ut inquiunt litteræ, & confert *d. dec.537. in fin.* aut Episcopi Vicarius, ut inquit *Barbos.*, quia cum ex deductis ipsæ duæ Ecclesiæ sint inter se æquales, & utraque Cathedralis, ut suprà, non est visa distantia considerabilis ad quinque passuum millia, & Rota intellexit aliter procedendum esse tantummodò, quandò locus valdè distat, & causa est modica, ut retulit *Barbos. ad cap.7. de offic. Ord. in 6. num.6. post Rot. in Calciaten. jurisdict.* quæ est *d. dec. 537.*, & visus est admittere etiam contrarius in ea causâ decisâ *Gratian. d. disceptat. 892. n.8. 12., & tota discept.*

Præsertim, dùm ex testimoniis Testium in hoc judicio examinatorum apparere visum est in Diœcesi Valven. non esse carceres tutos.

Et ità utraque &c.

Eadem coram Eodem.

Mercurii 15. Junii 1661.

S U M M A R I U M.

1. *Duæ Ecclesiæ Cathedrales æquè principaliter unitæ, licet utraque remaneat Cathedralis, tamen respectu Episcopi reputatur una Diœcesis.*

2. No-

2. *Nobilitas, & dignioritas differunt inter se.*
3. *Episcopus duarum Cathedralium, pœnas, & mulctas delinquentium applicare debet locis piis Diœcesis delicti.*

DECISIO II.

1. IN Decisis 6. Maii 1660. hodie DD. steterunt, & præcipuè ratione, quod Eccl. Velven. & Sulmonen. sunt inter se æquales, & utraque Ecclesia Cathedralis, ut dixit inter has Ecclesias *Rot. in Sulmonen. Status Cathedrat.* 18. *Maaii* 1626. §. *Quibus non obstat cor. Manzanedo cum aliis ibi allegatis*. Et quamvis cujuslibet jura integra remaneant, attamèn respectu Episcopi reputantur una Diœcesis, & residendo in una, potest explere factum alterius, *Barbos. de Offic. & potestat. Episc. alleg.* 54. *num.* 131. *Grat. discept.* 655. *num.* 44. *Rota coram Cavaler. dec.* 418. *num.* 2. *& dec.* 537. *num.* 7. *&* 8. *tom.* 3. *par.* 4. & novissimè *dec.* 191. *n.* 5. *&* 20. *par.* 9.

2. Et quamvis multa hinc indè deducerentur ad effectum demonstrandi qualis dictarum Ecclesiarum videretur esse major, & earum esset antiquior &c. DD. visum est reiicere hanc contentionem, utpotè pertinentem ad aliam quæstionem, quænam earum sit nobilior, non verò ad quæstionem præsentem quęnàm sit dignior, cum multum differant inter se ex *Tul. Verin.* 3. *apud Tiraquel. de Nobilit. cap.* 8. *sub. num.* 4. *&* 10. *& cap.* 20. *num.* 191. sed insupèr visum est eisdem non scalpere ampliùs hanc pruriginem, in quâ delectat, quidquid exasperat, sed mandare, ut præsentes Canonici ambarum Ecclesiarum, inhæreant vestigiis suorum Prædecessorum, qui jàm suprà quatuor sæcula anno nempè 1238. die 8. Martii ità sanctè concordarunt: Nos (inquiunt ipsæ Partes) Præpositus Ecclesiæ Sancti Pelini & Capitulum Sancti Pelini, & Sancti Pamphili considerantes, quod per discordias, & contentiones multiplices, quas Antecessores nostri, & Nos à longis temporibus retroactis habuimus grandia animarum pericula, & rerum dispendia nobis, & prædictis Ecclesiis provenierunt, habitu inter nos communi tractatu, & utilitate communi dictarum Ecclesiarum, & specialiter Ecclesiæ Sancti Pelini &c. de communi omnium voluntate, ut diximus ordinandum &c. Nos Præpositus, & Capitulum Sancti Pelini recipimus in Fratres, & Socios nostros in ipsâ Ecclesiâ Sancti Pelini Canonicos Sancti Pamphili, & Nos Canonici Sancti Pamphili è converso recipimus in Fratres, & Socios Canonicos Sancti Pelini: Statuimus, & ordinamus prætereà, quod dictæ Ecclesiæ sint una Ecclesia, in *Summ. Sulmonen. num.* 6.

Et recentiùs prima Decembris 1628. in alia concordiâ approbatâ in Sacra Congregatione Episcoporum convenerunt, quod in præcedentiis non habeatur respectus, cujus Ecclesiæ sint Canonici, sed antianitatis ordo observetur, esto quod antiquiores in receptione, sivè in unâ, sivè in aliâ dictarum Ecclesiarum Canonici, alios recentiores Canonicos in publicis functionibus in futurum faciendis præcedant, omnisque prioritatis, ac posterioritatis contentio aboleatur, perindè ac si unius, & ejusdem Ecclesiæ Canonici existerent, Præposito tamèn Ecclesiæ Valven. & successoribus dignitatem obtinentibus exceptis, qui, etsi in receptione, recentior extiterit, aliis tamèn dd. Ecclesiarum Canonicis in actis precendentiæ præferatur &c. in Instrumento publico in *Summ.* Positionis Valven. 5. Maii 1660. *n.* 2.

3. Ex quisius DD. steterunt in decisis non esse exequendum secundum Decretum in ordine, idest Episcopum pro Causis Diœcesanorum Valven. nec etiam tertium, hoc est Canonicos, & Clericos Valven. ibidem carcerari debere, non autèm transportari ad carceres Civitatis Sulmonæ, & ità utraque parte informante. Proclives tamèn in exequutionem quinti, nempè Episcopum nominari alternatim, sed tantùm Pontificalia prima debere exercere in Ecclesiâ Valven. & insupèr in exequutionem octavi, Episcopum teneri mulctas, & pœnas delinquentium Diœcesis Valven. applicare piis locis ejusdem Diœcesis, ad præscriptum Sacri Concilii Tridentini *cap.* 3. *de reformatione sess.* 25. ibi = *Locis piis ibi existentibus*.

Et ità supèr his informantibus tantum Valven. cœtera Decreta, neutrâ Parte informante, non fuerunt examinata.

EADEM CORAM R. P. D. EMERIX DECANO.

Veneris 18. *Junii* 1694.

SUMMARIUM.

1. *Episcopus duarum Ecclesiarum unitarum unum tantum Vicarium Generalem pro utraque deputare potest.*
2. *Episcopus non cogitur habere Vicarium, sed potest negocia explere per se ipsum.*
Secus de æquitate, & in Diœcesibus multum amplis, vel ubi adest Consuetudo retinendi, ibi, & num. seqq. & in annot. num. 1.
3 *Episcopus duarum Ecclesiarum potest Clericos carceratos in una Diœcesi, transmitti facere ad Tribunal, ubi Curia residet,*
Episcopus, potest in quacumque parte Diœcesis Tribunal erigere, ibi.
4 *Episcopus duarum Ecclesiarum æquè principaliter unitarum potest Pontificalia suo arbitrio, prius in una, quàm in altera exercere.*
5 *Nec tenetur deputare distinctos Examinatores*

res Synodales, nisi deputari consueverint.

6 *Debet tamen pro unaquaque Cathedrali Canonicum Pœnitentiarium eligere.*

7, *Et pœnas, & mulctas delinquentium applicare locis piis Diœcesis delicti.*

DECISIO III.

VEtustissima unio duorum Episcopatuum Valvensium, & Sulmonen. retroactis temporibus acerrimarum litium inter utrumque Capitulum Mater, & Auctrix anno 1650. novas peperit controversias inter Capitulum Valven. & Episcopum, super quibus propositis octo dubiis in Sacra Congregatione Concilii, videlicet. Primò: An Episcopus pro medietate anni teneatur residere in Terra Pentimæ, ubi extat Ecclesia Cathedralis Valven. cum Domo Episcopali aliqualitèr distante ab Ecclesiâ? Secundò: An Episcopus pro Causis Diœcesanorum Valven. deputare debeat Vicarium Generalem in Diœcesi Valvensi? Tertiò: An Canonici; & Clerici Diœcesis Valven. delinquentes, debeant ibidem carcerari, & non transportari ad carceres Sulmonen.? Quartò: An Episcopus, qui priùs tenetur accedere ad Ecclesiam Valven. teneatur ibidem Pontificalia exercere? Quintò: An functiones Pontificales debeant alternatim peragi in dictis duabus Ecclesiis Cathedralibus, & an priùs in Ecclesiâ Valven. uti antiquiore? Sextò: An Episcopus teneatur in dictâ Ecclesiâ Cathedrali Valven. erigere præbendam Pœnitentiariam? Septimò: An in Civitate, vel Diœcesi Valven. sint deputandi Examinatores Synodales distinctè ab illis, qui deputantur in Civitate, & Diœcesi Sulmonen.? Octavò: An idem Episcopus teneatur mulctas, & pœnas delinquentium Diœcesis Valven. applicare piis locis, & restaurationi Ecclesiarum ejusdem Diœcesis. Prodierunt ab ipsa, Decreta tenoris sequentis. Ad primùm: sufficere, ut Episcopus in altera parte alter utrius ex Diœcesibus resideat, dum tamen in aliqua ex Ecclesiis suis resideat, temporibus à Sacro Concilio præscriptis *cap. 1. vers. eosdem sess. 23.* Ad secundum: Episcopum pro causis Diœcesanorum Valven. deputare debere Vicarium Generalem in Diœcesi Valven. Ad tertium: Canonicos, & Clericos Diœcesis Valven. ibidem delinquentes, ibidem carcerari debere, non autem; transportari ad Carceres Civitatis Sulmonæ: Ad quartum: non teneri in actu primi accessus. Ad quintum: non teneri alternatim, sed tantùm prima Pontificalia exercere debere in Ecclesiâ Valven. tanquam digniori. Ad sextum: Episcopum teneri erigere præbendam Pœnitentiariam juxtà Decretum Consistoriale. Ad septimum: deputandos esse Examinatores Synodales in Diœcesi Valven. distinctè ab Examinatoribus, qui in Civitate, & Diœcesi Sulmonen. deputantur. Ad octavum: teneri mulctas, & pœnas delinquentium Civitatis, & Diœcesis. Valven. applicare piis lociis ejusdem Civitatis, & Diœcesis. Suspensâ autem per Signaturam Sanctissimi exequutione hujusmodi Decretorum, & remissa Causa ad eamdem Sacram Congregationem cùm ordine procedendi cum voto nostri Auditorii, datum fuit in Rotâ dubium per bo: mem: Cardinalem Taya: An, & quæ Decreta sint exequenda, & informante Episcopo super solis secundò, & tertiò, pro eorum dumtaxat non exequutione responsum fuit per geminas Decisiones editas 5. Maii 1660. & 5. Junii 1661. impressas inter *Recent. decis. 215. & 346. part. 13.* Causaque deinceps siluit ad hæc usque tempora, quibus ego ad instantiam Capituli in Causâ subrogatus, subscripsi dubium totius primordialis disputationis Causæ reintegrativum, an sit standum, vel recedendum à decisis coram bon. mem. Cardinali Taya, & an, & quæ Decreta sint exequenda. Eoquè hodiè proposito, Domini posthabito primò, & quartò, in quibus Capitulum manus dedit, censuerunt standum in decisis, & Decreta non esse exequenda præter sextùm, & octavùm.

1. Incipiendo siquidem à decisis, visum non fuit exequendum secundum, quoniam Episcopus duarum Ecclesiarum unitarum, potest unum tantùm deputare Vicarium Generalem, ad quem accedant subditi ambarum Diœcesum, ut tradit *Cardin. in Clement. 2. qu. 2. de rescript. Sbrozz. de Offic. Vicar. lib. 1. part. 1. §. 2. sect. 2. subsect. 5. num. 5. Melphiten. ad Gratian. disceptat. 655. num. 4. Cardin. de Luca de jurisdict. disc. 22. num. 10., & de praeminent. disc. 7. num21. Posth. de manut. observat. 53. num. 9. Barbos. de offic. & potestat. Episcop. par. 3. allegat. 54. n. 129. & sequent. Frances de Eccles. Cathedralibus cap. 8. num. 378. & 384. Rota decis. 418. num. 3. coram Cavaler., & decis. 2138. num. 12. & sequent., & signanter num. 16. coram Coccino.* Et ratio est, quia licet duæ sint materiales Ecclesiæ, formalitèr tamen ratione unionis habentur pro unicâ *cap. primò ne sed. vacant. cap. sicut unire de excessib. Prael. Innocent. in cap. novit. in fin. de offic. leg. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloss. 5. §. 7. numer. 29. Rota decis. 477. numer. 2. coram Remboldo.*

2. Imò quod plus est, potest etiam nullum habere Vicarium, & negocia explere per semetipsum, *ut in dicta decis. 418. num. 10. coram Cavaler.* Nec obstant auctoritates firmantes, quod Episcopus duarum Ecclesiarum tenetur residere in digniore, & in alterâ deputare Vicarium Generalem, quia vel procedunt in duabus Ecclesiis separatis ex dispensatione Apostolicâ existentibus sub gubernio unius Episcopi, vel declarat, *Rota dict. decis. 418. num. 11. vers. denique coram Cavaler.*

vel

vel de æquitate in Diœcesibus multum amplis *Gemin in cap. non potest §. illud autem num.11. de prabend. in 6. Rot. decis.477.nu.5. coram Remboldo*, cujusmodi non est Ecclesia Valven. ab Episcopali residentia distans per spatium quinque milliarium.

3. Et ex his succedit resolutio Tertii pro non exequutione, quia cùm agatur de duabus Ecclesiis unitis, quæ respectu Episcopi habentur pro unicâ, non sunt delinquentes Canonici, aut Clerici Diœcesis Valven. conjiciendi in ipsis Diœcesis Carceribus, sed transportandi ad Civitatem Sulmonæ, in qua cum Curiâ residet Episcopus, ut per *Merol. Theol. moral. par.8.disput.7.cap.6. dub.9. num.81. Card. de Luc. de Jurisdict. disc.22. num.9. & 10. de Praeminent. discurs. 7. num.21., & in adnotat. ad Concil. disc.4. num.5. & 6.* potest enim Episcopus in quacunque parte suæ Diœcesis Tribunal erigere, & subditorum Causas cognoscere *cap. cùm Episcopus, ibique Doctores de offic. Ordin. in 6. Mandos. cons.27. num.7. Bertachin. de Episcop. par.5. lib.4. quæst.38. num.6.* nec sic per indirectum cogi debent alibi, quàm in loco suæ residentiæ vel consueto, Vicarium retinere, vel mittere contra mentem *Sac.Conc.Trid. sess.25. de reform. cap.6.* ibi = *In ejus domo, aut consueto Tribunali procedere teneatur, nec applicantur auctboritates, & decreta Sac. Congregationis Concilii in contrarium allata, quia intelligenda, ac recipienda sunt, prout etiam pleraque loquuntur in casu, quo subsit consuetudo retinendi distinctum Tribunal, ac Vicarium, in utraque Diœcesi, aut maxima sit inter unam, & alteram distantia locorum.*

4. Transeundo autem ad alia visum fuit non exequendum quintum, quia (quidquid sit, an quando agitur de duabus Ecclesiis, æquæ principaliter unitis, prout æquè principalitèr unitæ præsumi debent Ecclesię Valven. & Sulmonen. dum earum unionis litteræ non habentur *Rota decis.2138. num.6. coram Coccino*, arbitrium sit Episcopi priùs in una, quam in altera Pontificalia exercere, etiamsi aliàs altera earum sit dignior, ut affirmare videtur *Frances de Eccles. Cathedr. cap. 8. num,394.*) non satis constat de hujusmodi dignioritate Ecclesiæ Valven. non enim illa dimetiri valet ex antiquioritate constructionis, quia præcellentior militat antiquioritas favore Ecclesiæ Sulmonen. sublimationis, scilicet in Cathedralem; nàm usque de anno 499. mentio fit illius Episcopi in Concilio celebrato sub Simmacho Papa, ut refert *Gratian. discept.893. num.1. Rota in Sulmonen. Status Cathedratici coram Manzanedo inter illius impressas 865. num.5.* dum vice versa Episcopatus Valven. memoria non extat, nisi de anno circitèr 700. prout non obstant Bullæ Summorum Pontificum Ecclesiam S. Pamphili de Sulmonâ recensentes inter pertinentias Episcopatus Valven., quia vel confunduntur ab aliis anterioribus præsupponentibus Cathedralitatem Sulmonen., vel intelligi possunt de aliâ Ecclesiâ ejusdem denominationis, ut responsum fuit *in dicta Sulmonen. Status Cathedratici coram Manzanedo num. 15.* nec denique turbant provisiones consistoriales, cum prænominatione, seù simplici nominatione Ecclesiæ Valven. peculiare Decretum Sacr. Congregationis Concilii, quod per Episcopos noviter provisos, prius accessus fieret ad eamdem Ecclesiam Valven. nec non alia Decreta præcedentiæ favore ipsius prolata, quoniam provisiones consistoriales, ac Decretum super primo accessu, provenire forsan valuerunt ex eo, quod tunc apud ipsammet, Ecclesiam Valven. residere consueverunt Episcopi, ut patet ex antiquis positionibus datis *in Summar. Capituli num.18.* & Decretis præcedentiæ derogatum fuit per successivam concordiam anni 1628. præcedentiam statuente secundum ordinem antianitatis, cujusque Canonici.

5. Nec simili modo visum fuit exequendum septimum, quia non tenetur Episcopus pro duabus Ecclesiis unitis deputare distinctos Examinatores Synodales, ut tradit *Cardin. de Luca de Jurisdict. discurs. 56. num.6.* sicut non tenetur celebrare distinctam Synodum *Frances de Eccles. Cath. cap.8. num. 370.* ex sæpè dicta ratione, quod respectu Episcopi duæ Ecclesiæ unitæ habentur pro una, præsertim stante consuetudine deputandi unicos Examinatores pro utraque Diœcesi, quæ optima dicitur Juris interpres *Text. in cap. cùm dilectus de consuetud. & in l. si de interpretatione ff. de legibus.* & contrariâ procedunt, ubi pro singulis Diœcesibus deputari consueverunt singuli Examinatores, vel de facto deputati fuerunt, adeò ut in his terminis non substineatur concursus ad Ecclesiam unius coram Examinatoribus alterius, ut per *Rot. decis.2138. cor. Coccin. num.6.* Per oppositum verò exequendum visum fuit 6. & 8. nàm quoad 6. clara, & literalis est dispositio *Concil. Trid. sess.24. de reform cap.8.* nec non Decretum Consistoriale in sequelam ejus emanatum, quod in omnibus Cathedralibus Ecclesiis instituatur ab Episcopo Pœnitentiarius aliquis cum unione Præbendæ proximè vacaturæ, qui pœnitentes audiat, & Sacramentum Pœnitentiæ administret, ut notat *Barbos. ad idem Concil. uti supra, & de offic. & potestat. Episcop. part.3. allegat.55. num.1. & 2.* nec officit, quod in Diœcesi Valvensi, vel gremio Capituli non adsit Doctor, aut licentiatus in Sacrâ Theologiâ, vel Jure Canonico, quia satis est, quod instituatur, qui aptior pro loci qualitate reperitur, ex præscripto ejusdem Concilii loco mox allegato, ibi = *Sed aliàs, qui aptior pro loci qualitate reperiatur.*

7. Et quoad octavum tenetur Episcopus mulctas, & pœnas delinquentium Diœcesis Valven. applicare locis Piis ejusdem Diœcesis ex censurâ *Sacri Concilii Tridentini sess. 25. de reform.*

reform. cap.3., ibi = *Quæ locis piis ibi existentibus eo ipso, quod exactæ fuerint, assignentur*, ut advertit ibi *Barbos. num.* 26. dicens, quod in pari necessitate meliùs est subvenire pauperibus loci, in quo habitat Clericus condemnatus, nec adversantur authoritates circa applicationem hujusmodi, tribuentes arbitrium Episcopo, quia arbitrium intelligi debet intra personas, & locum habitationis delinquentis.

Et ita utraque Parte informante, ac omnibus Dominis suffragantibus decisum fuit.

Eadem coram Eodem.

Veneris 11. *Martii* 1695.

SUMMARIUM.

1. *Duæ Ecclesiæ Cathedrales æquè principaliter unitæ retinent suas præeminentiales, & privilegia; sed respectu Episcopi reputantur pro unica.*
   Et idem unum tantum Vicarium Generalem deputat pro ambabus Diœcesibus, ibi.
2. *Episcopus non cogitur Vicarium habere.*
3. *In actibus facultativis, ut est deputatio Vicarii Generalis non datur consuetudo neque præscriptio.*
4. *Episcopus duarum Ecclesiarum potest transmitti facere carceratos ad locum ubi residet.*
5. *Et Pontificalia exercere in una, vel in altera. prout sibi placet.*
6. *Nec distinctos Examinatores Synodales deputare tenetur.*

DECISIO IV.

EX octo decretis à Sacrâ Congregatione Concilii æditis super totidem dubiis, seù controversiis exortis inter Episcopum Valven. & Capitulum, quorum exequutio per Signaturam Sanctissimi suspensa, & ad eamdem Sacram Congregationem remissa fuit cum voto nostri Auditorii, responsum fuit die 5. Maii 1660. & 15. Junii 1661. coram bon. mem. Cardinali Taya, exequendum non esse secundum, & tertium, ac in novâ totius causæ discussione post silentium tot annorum, habitâ, die 18. Junii anni præteriti coram me, suffecto in locum dictæ bon. mem. Cardinalis Taya, omisso examine primi, & quarti, in quibus Capitulum manus dedit, quoad secundum, & tertium dictum fuit standum in decisis; & quoad alia præter sextum, & octavum, non esse exequenda; nunc autem decisione hujusmodi ad trutinam revocatâ, in omnibus visum fuit standum in decisis, quoniam exequutioni sexti,& octavi jam Episcopus acquiescit; prò non exequutione autem aliorum subsistunt fundamenta deducta in decisione.

1. Quo enim ad secundum certum est, quod duæ Ecclesiæ vigore unionis etiam æquè principalis, existentes sub uno Episcopo(quidquid sit respectu ipsarum Ecclesiarum, quæ conservant singulæ suam essentiam, præeminentias, ac privilegia secundùm authoritates in contrarium allegatas) respectu Episcopi habentur pro unica *cap.1. ne sed. vacant. cap. sicut unire de excessib. Prælat. Rota in Ampurien. seù Civitaten. unionis* 10. *Junii* 1686. *§.Quoniam versic. quoad Episcopum* coram Reverendiss. D. meo Archiepiscopo Mediolanen. & ideò sufficit, quod Episcopus unum tantum Vicarium Generalem deputet pro ambabus Diœcesibus, ut præter vetustiores authoritates in decis. relatas ex modernioribus tradunt *Peregrin. in prax. Vicar. part.1. sect.2. subsect.5. num.5. Merol. in Theolog. moral. part.3. disput.6. cap.6. dub.9. num.73. Ventrigl. part.2. in prax. Eccles annot.14. §.1. num.4.*

2. Idque procedit, nedùm quando Episcopus residet in Diœcesi, verum etiam, quando abesse cogitur ab illâ; nam in utroque casu militat eadem ratio unicitatis Ecclesiarum, seù Diœcesum,quoad semet ipsum; Imò sicut ubi residet, nec arctatur ullum retinere Vicarium Generalem, sed potest per se solum causas cognoscere, cæteraque explere negocia suæ Diœcesis, ut dixit *Rota decision.* 418. *sub num.* 10. *coram Cavaler.* ita etiam absens unum dumtaxat Vicarium Generalem relinquere valet, qui vices suppleat sui ipsius.

3. Nec subsistit peculiaris consuetudo Episcoporum Valven. seù Sulmonen. retinendi duos Vicarios Generales in utraque Diœcesi ex *Ughell. in Ital. Sacr. tom.* 1. *fol.* 250. *tit. Valven. & Sulmonen. Episcopi*, quia hic non loquitur nominatim de Vicario Generali, sed de Vicario Vicesgerente, & sic etiam intelligi valet de Vicario Foraneo. Ultrà quod quatenus etiam constaret quandoque Episcopus prò unaquaque Diœcesi deputasset Vicarium Generalem, ex deputationibus hisce, tanquam merè facultativis, nulla adversus ipsos allegabilis est consuetudo, sive præscriptio, ut per *Rotam decis.306. num.3. coram Caputaquen. & decis.418. num.9. coram Cavaler.*

Proùt nec regit assumptum dignioritatis Ecclesiæ Valven. ob quam incongruum dicitur, teneri subditos Ecclesiæ Valven. ad Sulmonen. accedere prò complemento justitiæ, & sic quodammodò subjici Ecclesiæ minùs dignæ, quia vel de dignioritate Ecclesiæ Valven. non satis constat, ut in Decisione firmatum fuit, vel si quæ forsan antiquitùs dignioritas considerari valuisset in Ecclesiâ Valven. obliterata certè, seù abrogata remansit recentioribus sæculis, ut patet tùm ex concordiâ inter utramque Ecclesiam

clesiam inhita anno 1628. per quam statutum fuit, præcedentiam inter utriusque Ecclesiæ Canonicos dimetiendam secundum ordinem antianitatis uniuscujusque Canonici, non obstante replicatione, quod concordia tangat solum incessum in Processionibus, aliisque similibus functionibus, cæteraque illæsa relinquat, quia hoc ipsum comprobat, quod non erat in aliis undique certa, & irrefragabilis dignioritas, Ecclesiæ Valven. quoniam alias in reliquis præcedentia ipsi positivè tributa fuisset: nec similiter refragante, quod in eadem concordiâ præcedentia detur Præposito Valven. suprà Canonicos Sulmonen., quia id fieri potuit ratione dignitatis Præposituralis; Tùm etiam ex traditis per *Ughell. loc. supra cit.*, ubi signanter refert, quod *quidquid* sit (ut sunt ejus præcisa verba) *de præteritis temporibus hoc nostro Sæculo* à Sulmonen. tanquàm à digniori Valven. dignitas denominatur.

4. His firmatis respectu secundi plana res fit quoad tertium, quod nempè non debent delinquentes Clerici Diœcesis Valven. in ejusdem Diœcesis carceres detrudi, sed transportari ad carceres Civitatis Sulmonen. in qua residet Episcopus ex authoritatibus adductis in decis. quibus non officit *Text. in cap. statutum §. Cum verò de rescript. in 6.* quia loquitur de duabus Ecclesiis, seù Diœcesibus inter se distinctis, non autem de duabus (ut hic) per unionem effectis unica.

5. Prout quoque plana fit quoad quintum, quod Episcopus non tenetur prima Pontificialia exercere in Ecclesiâ Cathedrali Valven., quia agitur de duabus Ecclesiis æquè principaliter unitis, prout ultrà præsumptionem Juris stantem prò unione æquè principalitèr facta, ut in *decis.2138. num.6. coram Coccino* adest ejus actualis agnitio, seù Canonizatio in Brevi super confirmatione concordiæ, de qua supra ædito à san. mem. Urbano VIII. quo, stante in arbitrio residet Episcopi in una, vel altera prima Pontificalia exercere, nec regere valet dignioritas Ecclesiæ Valven., quæ ex præfatis sublata fuit nec consuetudo Episcopi, quæ non probatur; nec probata relevaret, tanquam de re ipsiusmet Episcopi merè facultativa.

6. Et denique plana fit quoad septimum, quod cogi nequit Episcopus distinctos deputare Examinatores Synodales pro utraque Diœcesi, prout cogi non valet habere distinctam Synodum, ut tradit *Frances de Eccles. Cathedr. cap.8. num. 370.* ex sæpe dicta ratione unicitatis Ecclesiarum, seù Diœcesum respectu Episcopi.

Et ità decisum fuit utraque &c.

Rota est in voto Episcopum non teneri, & respectivè teneri ad petita per Capitulum Valven. prout in suprascriptis Decisionibus per rationes in eisdem latiùs deductas.

I. Emerix Sac. Rotæ Decano.

ADNOTATIO.

1. Notandum hic est, quod licet Episcopus duarum Ecclesiarum, æquè principalitèr, seù accessoriè unitarum, unum tantum Vicarium Generalem regularitèr retinere teneatur, ut firmant Decisiones mox relatæ: tamen si una ab altera notabiliter distet, Vicarium Generalem in Diœcesi in qua non residet, deputare debet, ut respondit Sac. Congregat. Concil. *in Geruntinen., & Cariaten. 2. Octobris 1706.* ad quintum, in qua distantia triginta milliarium notabilis ad hunc effectum reputata fuit, & admittitur quoque tertia Decisio supra adducta *in §.Imò*, quod plus est, & favet *Frances de Eccles. Cathed. cap.8. n.380., & seqq.*

R.P.D. MATTHEJO

Mediolanen. jurium Paroch.

Veneris 3. Junii 1673.

ARGUMENTUM.

Cura Animarum unius Ecclesiæ Parochialis, potest esse penes plures si sunt in titulum instituti, qui constituant unum Collegium non minus tribus, & habeant commune gubernium.

SUMMARIUM.

1. *Parochi in administratione Sacramentorum, in exactione oblationum, & funeralium intra fines Parochiæ habent juris assistentiam.*
2. *In jure non repugnat, quod duo, vel plures non possint esse insolidum Curati.*
3. *Plures unius Ecclesiæ Curati, licet non sint sponsi, tamen Sponsum nempè Parochum repræsentant.*
4. *Plures Ecclesiæ Curati provisi in titulum, si non singuli actu, saltem habitu Rectores denominantur.*
5. *Plures Curati unius Ecclesiæ Parochialis quando, & quomodo dicantur constituere Collegium ostenditur, & n.6. 7. 8., & 9.*
10. *Vicario Ecclesiæ Parochialis perpetuo, competit jus privativum quoad curam animarum, etiam quoad illū, cui adhæretCura radicalis. Vicarius perpetuus habet Curæ exercitium authoritate juris, ibi.*
11. *Clausula,* ut prius, *operatur ut nulla inducta dicatur novatio, nec facta mutatio, & n.12., & 13.*
14. *Ecclesia Parochialis potest erigi in Collegiatam, & Cura remanere penes eum, qui illam antea habebat.*
15. *Executor litterarum Apostolicarum, non potest immutare, seù pervertere formam sibi præscriptam, & sub certis modis limitatam non obstante Rectoris Ecclesiæ consensu, & n.16.*

17. Bene-

17. *Beneficium liberum, non potest redigi in servitutem.*

18. *Una Ecclesia potest subesse pluribus independenter diversis respectibus.*

DECISIO V.

AB hoc Sac. Rotæ Auditorio postquàm per biennium Sacri Palatii Præfectura vacare me impulit, cum exardescenti cupiditate continuò æstuarem sub hujusmodi aureo pondere, in quo verè virtus reperitur dorsum meum incurvare, & ad hoc aviditas à meis Condominis discendi assiduis stimulis animum meum excitaret, tandem studiis Rotalibus, & Sac. Palatii negotiis insimul incumbere, genio meo indulgendo, causam pro primâ vice proposui aliàs agitatam cor. bon. mem. Dunozetto inter Curatos Portionarios, & Præpositum, & Canonicos Eccl. S.Babylæ, cujus facti seriès ità se habet.

Erant consumptis sæculis quatuor Curati Portionarii in Eccl. Paroch. S. Babylæ, quibus innixum erat onus, eam regendi, & gubernandi, & sequuto obitu unius, tempore quo Divus Carolus suam vitam sanctitate, & miraculis illustrabat, de anno 1580. hanc eamdem portionem cum aliis tribus incorporavit, illasq; ad invicem confudit, itaut inposterum tres solummodò remanere, & in Ecclesiæ ejusdem gubernio præesse deberent, retentâ pro indiviso possessione omnium bonorum, & jurium Parochialium, ut in summario præteritæ positionis 14. Martii 1678. num. 1. Qui supponendo eorum voluntates hujusmodi incorporationi, constituerunt Syndicum, & Procuratorem, ut ea, quæ facta erant communia. communi nomine exigerentur, & agitarentur, ad hoc, ut Ecclesia utiliùs regi, & gubernari posset, ut in eodem summario num.2.

Post nonnullos annos, nempè de Anno 1587.q.Hieronyma Mazenta in Tabulis Testamentariis hærede universali scriptâ eadem Eccl. S. Babylæ, sivè ejus Rectoribus præsentibus, & pro tempore existentibus, eisdem onus injunxit, ut in dictâ Ecclesiâ erigeretur Præpositura cum octo Canonicis, & isti quotidie horas Canonicas canere in dictâ Ecclesiâ, tenerentur. Et unum ex illis in Præpositum aliosque duos in Canonicos nominavit, adjectâ lege, quod Juspatronatus dicti Præpositi, & quatuor Canonicorum laicis conservaretur, ut in eodem Summario n.3.

Juxtà autem formam dispositionis Testamentariæ ejusdem Hieronymæ Archiepiscopus Mediolanensis executioni demandando facultates sibi elargitas à fel. rec. Papa Sixto V. in Bullâ æditâ 5. Kal. Junii 1588. eandem Ecclesiam in Collegiatam erexit, & Præpositum & octo Canonicos de Jurepatronatus instituit, & juxtà præceptum sibi in eadem Bullâ injunctum, omnia jura eisdem Parochis competentia intacta, illæsa, integra, unità, & annexa, tam circà curam animarum, quàm circà alia præservavit, ut in eodem Summario num. 4., & 5.

Verùm cum posteà Archiepiscopus decreverit, *quod inposterum Dominium Ecclesiæ, & omnes suppellectiles esse deberent penes Præpositum, & Canonicos*, & alia quamplurima firmaverit, quæ jurgia, & contentiones inter eosdem Curatos Portionarios, & Præpositum, & Canonicos excitaverunt, itaut de anno 1614. rumor illarum in Rotâ strepuerit, & ab eadem de anno 1615. capta fuit resolutio coram bo. me. Dunozetto ad favorem ejusdem Præpositi, & Canonicorum.

Pendente adhuc lite in Rotâ cum variæ emanaverint hinc inde Decreta in partibus, variæq. innovationes accumulatæ fuerint, Signatura sub die 20. Maii 1677. rescripsit = *Circumscriptis omnibus gestis in partibus post pendentiam litis in Rota, omnia ad Rotam*. Et proposito dubio à R.P.D. meo Calataju sub die decima quarta Martii 1678. An Parochis Portionariis S.Babylæ danda sit manutentio in possessione totius, & omnimodæ curæ Animarum, & omnium jurium, & functionum Parochialium privativè quoad Capitulum, nulla capta fuit resolutio, ex quo placuit DD. respondere, *quod videretur de bono jure, etiam ad effectum manutentionis, & revideretur decisio coram Dunozetto*. Quo dubio posteà per me proposito, & in loco ejusdem subrogato DD. dixerunt. *Constare de bono jure Curatorum etiam ad effectum manutentionis, & declarandam esse decisionem Donozetti, ut infra.*

1. Præclarum, & irrefragabile esse videtur motivum, super quo fundatur resolutio, desumptum ex juris assistentia, quàm habent Curati Portionarii in administratione Sacramentorum, in exercitio omnium Actuum, & Jurium Parochialium, in exactione oblationum, ac Funeralium, tàm in Ecclesiâ Parochiali, quàm intrà fines totius Parochiæ privativè quoad omnes. *Cap. dilectus de Cappell. Monac. cap. fraternitatem de Sepultur. Marescott. var. resolut. lib.2. cap.95. nu.12., & seqq. Barbos. de Paroch. part.1. cap.12. n.1., & part.3. cap.26. nu.66. Cavaler. decis.101. num.1., & cor. Zarat. decis.45. num.1., & dec.124. nu.1. decis.214. nu.6. part.12. recent.*

2. Tantoque juris fomento assistit inevitabilis illa consideratio, quod tàm antè, quàm post erectionem Collegiatæ, Cura Animarum penes eosdem Portionarios privativè quoad omnes alios continuò extitit. Et hanc veritatem cum discernerent clariori lumine DD. in hac novâ revisione, in hanc sententiam convenerunt, quod decisio ædita coram bon. me. Dunozetto sub die 25. Maii 1615. esset declaranda in ea parte, in qua firmatum fuit, eosdem Curatos Portionarios esse incapaces

paces ad Curam Animarum, ex quo ista nequeat esse penes plures Curatos, cum monstruosum sit, unam Ecclesiam esse pluribus sponsis destinatam; quod cum corruat ex circumstantiis novitèr in informationibus in facto examinatis, ut inferius demonstrabo, cessat etiam fundamentum, in quo decisio Dunozetti nititur; Cum verè, & realiter isti sint Curati, & ad eos spectet totale, & integrum Curæ Animarum ministerium cum juribus, & emolumentis Parochialibus; Quia juri non repugnat, quod duo vel plures non possint esse in solidum Curati *in cap. non ignores Joan. And. sub n. 2. vers. sed contra de prabend. & dignit. Hostiens. ibi n. 60. Butr. pariter n. 6. Mil. in Repert. in verb. Eccles.*

3. Penes quos propriè, verè, & realiter dicitur residere omnimoda cura actualis, & habitualis, pro quâ habendâ, non est necessaria formalitas sponsi, sed sufficit titulus perpetuus absque dependentiâ ab alio Parocho; hoc enim casu isti plures, licet non sint sponsi, tamen representant sponsum, nempè Parochum, & de cœtero verè habent Curam ipsam omnimodam, *Innoc. in cap. cum non ignores, n. 1. de præben. Lotter. de re benefic. lib. 1. q. 20. à n. 142. ad 145.*

4. Dùm enim in hujusmodi Ecclesiâ Parochiali isti tres Portionarii sunt coæquales, & provisi in titulum perpetuum, per concursum ad instar Parochorum, quamvis singuli dici non possint Rectores actu, negari non debet, quod habitu tales denominari non possint, & in ipsis, tanquam in uno corpore conservetur unicitas. *Lotter. de re benefic. eod. lib. 1. quæst. 20. num. 198. in fin.*

5. Militante autem hujusmodi juris assistentiâ ad favorem eorumdem Portionariorum in exercitio functionum, & jurium omnium Parochialium, Præpositus, & Canonici conqueri nequeunt, quod Sac. Paginæ, & Constitutiones fuerint neglectæ, mandantes coniugium spirituale esse regulandum cum carnali, quod sicut istud plurimùm uno eodemque tempore virorum Consortium abhorret, ità uno solo sponso illud contentum esse debet juxtà *Text. in cap. quoniam vers. prohibemus de offic. Ordin. cap. cum non ignores de præben. & dignitat. & firmat decisio, quæ revidetur in §. ratio est.* Considerabant autem DD. istos tres Curatos Portionarios, per se ipsos constituere unum Collegium juxtà ea, quæ de novo adducuntur, & quæ in decis. coram bo: me. Dunozetto examinata haud fuerunt, & stante hujusmodi Collegialitate componente unum corpus integrale, Cura Animarum non residet penes eorum singulos, uti Ecclesiæ sponsos, sed tantummodò remanet penes vnum Collegium, seù corpus ex pluribus membris constitutum, & compositum, & in eo conservatur unitas, & consistit Cura animarum *Bald. in l. 1. num. 5. vers. 7. quero ff. de offic. Consul. Bellamer. cons. 38. num. 12. vers. cura Parochialis Ecclesiæ, Card. Tusc. verb. Parochia concl. 96. num. 1. Lotter. de re benefic. lib. 1. quæst. 20. num. 144. & seq.* Et in hoc casu licèt sint plures personæ, tamen unus est Curatus, quia omnes habentur loco unius, *glos. in Can. nunc autem verb. Diocletiani distin. 21. Lotter. de re benefic. l. 1. q. 20. n. 145.*

6. Ponderabant insuper DD. quod isti tres Curati non cohonestantur simplici nomine Parochorum, sed fulgent aliâ qualitate, nempè Portionariorum, ad effectum demonstrandi, quod uti singuli, non fruuntur prærogativâ sponsi Ecclesiæ, sed uti corpus ex pluribus membris conflatum, ita ut istæ tres personæ omninò distinctæ, & separatæ, ac coæquales constituant unum Parochum, & sponsum Ecclesiæ S. Babylæ, & per consequens, non dicuntur simplices Vicarij, sed veri Parochi, & sponsi Ecclesiæ, in qua sunt perpetuò intitulati, ut in summario num. 1. & potiuntur jure decimandi, ut in præsenti summario num. 5. nec non jure funerandi, ut in eodem summario num. 6. & demum providentur per concursum, qui non est necessarius, quoties Cura residet penes Capitulum, vt in summario num. 7. Quæ omnia propriè conveniunt illis, qui ministerium Parochorum exercent, & de jure decimandi adsunt. *Text. in cap. cum contingat de decimis, & in cap. fin. de Paroch. Rot. coràm Comitulo decis. 111. n. 15. & coram Zarat. decis. 53. num. 2.* & de jure funerandi egregiè firmat *Barbos. de Paroch. par. 1. cap. 1. num. 3.* & demùm de provisione per concursum loquuntur *Pac. Jordan. de benefic. lib. 10. tit. 8. de collat. Paroch. num. 64. & seqq. Lotter. de re benefic. lib. 2. quæst. 31. num. 22. Gonzal. ad regul. 8. Cancellar. glos. 6. num. 158. cum plurib. seqq. Rot. decis. 579. num. 2. & decis. 710. num. 1. par. 2. recent. & in Leodien. Paroch. 12. Januarii 1671. §. 1. coram R. P. D. Calataju.*

7. Indubitatum est, istos tres Curatos Portionarios constituere de per se Collegium absque alia superioritate Prælati, quæ de essentiâ Collegii pernecesse non requiritur, ut firmat *Joann. Andr. in cap. cum non ignores num. 2. vers. & si sit Zabar. ibi num. 2. de præben. Archidiac. in Canon. sicut num. 2. vers. & licèt non habeant Prælatum caus. 21. quæst. 2. Rom. cons. 436. num. 6.* Quod manifestè resultat, ne dum ex eo, quod D. Carolus in incorporatione unius portionis cum aliis tribus nunc existentibus præcepit omnia debere esse communia, & pro indiviso, & in posterum Ecclesia per tres Curatos Portionarios regeretur; ac etiam quod ipsi immediatè constituerunt Arcam, fecerunt massam communem, & deputarunt Syndicum ad regendum, & administranda bona communia ad eos spectantia, quod sufficit ad hoc, ut dicatur Collegium, quod non est nisi: *Cœtus plurium coæqualium non minor tribus commune gubernium habentibus l. 1. §. quibus ff. quod cujusque univers. nomin. Innocent. in cap. cum non ignores sub num. 2. de præben. Card. in Clement.*

ment. 2. num. 10. de ætate, & qualitate Abb. in cap. nobis num. 8. vers. quando autem agnoscatur de Jurepatr. Adden. ad Burat. decis. 455. num. 5. vers. Præcipua autem Rota coram Greg. XV. decis. 482. num. 4. & coram Mantic. decis. 215. num. 1. in fin. & coram Cavaler. decis. 274. num. 3. & decis. 584. & decis. 585. vtrobique num. 2. par. 4. divers. & decis. 673. num. 2. par. 1. recent.

8. Consolidataque eò fortius remanet Basis fundamentalis boni juris, concurrentis ad favorem eorumdem Parochorum privativè quoad omnes alios, ex quo tam ante, quam post Collegiatæ erectionem nullo unquam tempore abstinuerunt, à ministerio exercendi hanc eamdem Curam; Et ante erectionem in dubium revocari nequit, quod penes ipsos extiterit hoc jus privative quoad omnes, dum ante illam erant coæquales, Ecclesiam Parochialem possidebant privativè quoad omnem alium pro indiviso, & in communi, ejusque redditus communi nomine administrabantur, & sic inspecto juris rigore, penes eos uti Collegium formalitas sponsi Ecclesiæ rectè esse potuit, prout in rei veritate fuit, quia cum agatur de Ecclesiâ Parochiali, in qua existebant plures coæquales, qui illam possidebant in titulum perpetuum per concursum ad instar Parochorum, etiam sine qualitate Collegii, dici poterant Vicarii perpetui, qui possidebant omnimoda Parochorum jura, remanente qualitate sponsi apud Episcopum. *Gonzal. in cap. veniens 2. num. 8. Fagnan. in cap. ex parte à num. 8. vsque ad 28. ubi etiam Barbos. n. 2. & seq. de offic. Vic. Navar. cons. 11. de stat. Monac. num. 3. Ant. de Bui. cons. 51. num. 12. Garzias de benefic. par. 9. cap. 2. num. 286.*

9. Hinc nullo modo obesse posse videtur *cons. Oldrad. 67.* cui nititur *decis. bo. me. Dunozetti,* quia illud habet locum in deputatis temporaliter ad Curam Animarum, ideò non adaptatur casui, de quo agitur, nempè in institutis in titulum perpetuum, vti sunt Parochi Portionarii, de quibus loquimur, ut insinuat idem *Oldr. ad num. 2. vers. secus si perpetuò, & explicat Lotter. lib. 1. quæst. 29. n. 286.*

10. Verùm enim omnem difficultatem de medio tollit ipsa Bulla erectionis, & ex ea inevitabiliter patet, quod isti tres Curati Portionarii ante erectionem Collegiatæ habebant omnimodum, & absolutum jus exercendi omnes functiones Parochiales, & exigendi omnes oblationes, & emolumenta privativè quoad quoscunque alios, prout gaudent veri Parochi, dum penes eosdem tres Portionarios, uti priùs existebat, mandat Summus Pontifex, quod Cura Animarum Parochianorum dictæ Ecclesiæ S. Babylæ immineat; itaut penes eos, de eo tempore, vel imminebat Cura omnimoda, vel saltem dicebantur Vicarii perpetui hujus Ecclesiæ, & utroque modo illis competit jus privativè quoad omnes alios, ut in exercente omnimodam curam cadere potest; & de Vicariis perpetuis remanente titulo apud alium, paritèr compertum est in jure, quod habeant omnimodum jus privativè quoad omnes etiam quoad illum, cui adhæret cura radicalis, qui nequit se in aliquo ingerere sine licentiâ Vicarii perpetui. *Abb. in cap. extirpandæ 3. §. qui verò Parochiale in 2. lectura num. 14. de præben. Azorius inst. mor. par. 2. lib. 3. cap. 6. quæst. 2.* propè finem. Et dato quod cura radicalis, & principalis extaret penes Canonicos, vel Episcopum, isti nequeunt se in Curâ Animarum intromittere invitis Vicariis perpetuis penes quos actualis Curâ Animarum residet; ex quo propriè dicuntur hujusmodi Vicarii habere Curæ exercitium authoritate juris, non autem ab ipso principali Ecclesiæ Rectore, quod egregiè, & latè firmat, *Barbos. de Parochis par. 1. cap. 1. à num. 56. vsque ad 58. & in cap. ex parte 6. n. 25. de offic. Vicarij Seraph. decis. 1009. num. 5.*

11. Quod autem post erectionem Collegiatæ Curati amisserint jus privativum quoad Capitulum, & Canonicos, nullibi docetur, immò contrarium suadet tenor litterarum Sixti V. super hujusmodi erectione in quibus præmissa narratione, *quod Ecclesia Parochialis S. Babylæ regi solita erat per tres Rectores Portionarios.* Transit ad erectionem Collegiatæ hujusmodi verbis effrenatis, ibi = *Et in ea ultra tres portiones ipsius Ecclesiæ. quæ ut priùs subsistant, nec per præsentes ullatenus suppressæ, vel extinctæ, neque unitæ, annexæ, & incorporatæ, nec confusæ sint, aut censeantur, sed illis in suo pristino statu remanentibus, itaut illas pro tempore obtinentibus Curæ Animarum Parochianorum dictæ Ecclesiæ S. Babylæ immineat.* Dum enim Summus Pontifex imperat, quod tres Portiones Curatæ subsistant, & in eorum robore remaneant, uti priùs necesse est, ut nulla circa eas contigerit novatio, nec in substantia, nec in qualitate, cum hoc importet indoles clausulæ, *ut priùs l. proponebatur ff. de Judic.* Perpensis maximè sequentibus verbis = *Sed illis in suo pristino statu remanentibus*, quæ magis præseferunt, & manifestant enixam Papæ voluntatem, conservandi Rectoribus Curatis statum, in quo tunc sivè de jure, sivè de facto reperiebantur. Ità ut nulla fieri debeat mutatio, *Laderch. cons. 95. num. 6. Lotter. de re benefic. lib. 1. quæst. 38. num. 227. Posth. de manut. observat. 73. num. 2., & seqq. Rot. decis. 193. num. 9. par. 3. recent.*

12. Quamobrem cum ex his appareat, Pontificem erigentem voluisse Curam Animarum remanere penes eosdem Curatos, & ab ea exclusisse Capitulum, & Canonicos, uti facere potuit, vel ipsam Episcopo, vel Capitulo, vel aliis tradere, ut observat *Felin. in cap. in nostra sub num. 15. de rescriptis*, & hoc jus eisdem Portionariis præservaverit, nullo modo Canonicis, & Capitulo hoc jus competit, quia si ad illos illam transferre voluis-

voluisset expressè eosdem ad dictam Curam nominasset; Et talis est natura præservationis prioris status, ut non permittant illum in aliquo immutari, *Innoc. in cap. dilectus num.4. vers. Monialium, ibique Abb. num.9. de Capell. Monach. Anchar. consil.404. num.9. Rot. coram Dunozzetto jun. decis.762. num.8. & in rec. decis.150. num.11. & 12. part.5.*

13. Undè ex mente Pontificis Cura Animarum manet, sicut anteà erat penes portionarios, & ipsi manent in suo statu, & honore, & propria jura agnoscunt, & gaudere debent eorum privilegiis uti antè Bullam erectionis fruebantur; Et dum Summus Pontifex noluit quidquam Parochis demere; Ita nullum jus in Canonicos transferre voluisse censetur. *Barbos. de potest. Episc. part. 3. alleg. 66. num.46. Garzias de benefic. part.12. cap.2. num.37. Maudos. ad regul.12. Cancell. quæst.1. num. 4. Rota in Toletana Depopulationis de Uzeda 7. Februarii 1661. §. finali coram bon. mem. Verospio.*

14. Nec reperiri videtur repugnantia inter statum Collegialitatis, & statum Parochialitatis, itaut in eadem Ecclesiâ insimul uniri non possint, absque eo quod inter se confundantur; Et juri non repugnat, quod Ecclesia Parochialis erigatur in Collegium, & nihilominus Cura non transferatur in dignitatem, aut Collegium, sed remaneat penes eum, qui illam anteà habebat *Corrad. in prax. benefic. lib.2. cap.2. num. 50. Gemin. cons.132. sub num.1. Zabarell. consil.30. num.60. Ros. de execut. litterar. Apostolicarum cap.5. num.146. Cassador. decis.12. de præbend. num.5. Rembold. decis.376. num.6.*

Neque hujusmodi fundamenta super quibus informantes pro parte Curatorum ædificium eorum jurium erexerunt, dilabi possunt, ex Decreto facto ab Archiepiscopo in actu erectionis continente, quod dominium Ecclesiæ, & suppellectilium in posterum spectare deberet ad Capitulum, & Canonicos. Quoniam inspecto, quod in eodem Archiepiscopo deficiebat, tàm potestas, quàm voluntas nullo modo Portionariis dictum Decretum aliquod præjudicium inferre valuit.

15. Defectus potestatis in Archiepiscopo controverti nequit ob resistentiam ortam ex dispositione Summi Pontificis, qui cum in ea stabiliverit omnia in eodem statu remanere debere, remansit idem Executor denudatus omni potestate, primævum statum immutandi, & novum inducendi, & ei deficiebat omnis facultas, pervertendi formam sibi in Brevi præscriptam, & sub certis modis limitatam *cap. Venerabili 37. de offic. delegat. cap. cum dilecta 22. ibique gloss. in verb. transponentes de Rescript. Rosa de execut. Litterarum Apostolicarum cap. 12. num. 8. Rota coram Eminentiss. Otthob. decis. 153. numer. 4. Dunozet. junior. decision. 242. numer. 6. & in recent. decis. 277. num. 4. & decis. 404. num.13. part.4. tom.2. & decis.261. num.12. par.7. recent.*

17. Attento præsertim, quod Breve erectionis reperitur munitum, Clausulâ sublatâ & Decreto irritanti, ex quo remanet exclusa omnis potestas in Archiepiscopo aliquid in illius executione innovandi, etiamsi accessèrit consensus Portionariorum ejus temporis, qui simul, & semel in erectione ejusdem Collegiatæ juxtà præceptum Testatricis effecti fuerunt Canonici, dùm non agebatur de illorum privato favore, sed de interesse Ecclesiæ, & successorum. *Joan. de Anania in cap. quia frustrà num. 6. de usuris Gabriel. cons.151. num.16. & 17. lib. 2. Caputaquen. decis. 86. part. 2. Bich. decis.98. num.1. & 7.*

17. Accedit quod deficiebat in Archiepiscopo omnis, & quæcumque potestas subjiciendi Portionarios dominio Præpositi, & Canonicorum, quia isti erecti fuerunt sub jurepatronatus laicorum; undè Cura, quæ priùs erat libera redacta esset in servitutem, quod nulli Ordinario permittitur, & præcipuè esset facere illud quod prohibet *Sac. Congr. Concil. Trident. sess. 25. cap.9. de reformat. Rot. decis. 63. num. 2. part. 16. recent.* Itaut si verum esset, quod Ecclesia servitutis jugo subjecta fuisset, opus esset in præsenti, primævo libertatis statui eamdem restituere, *ut disponit idem Concil. dicta sess. 25. cap. 9. in fin. & egregiè ratiocinatur Vivian. de jurepatr. part. 3. lib. 19. cap. 5. num. 40.*

18. Certior autem viget voluntatis defectus in eodem Archiepiscopo, qui dum in actu erectionis expressam declarationem emisit, quod non intendebat mutare statum illius, sed quod portiones, ut priùs subsisterent, nec annexæ, nec incorporatæ, nec unitæ censerentur. Concedendo dominium Præposito, & Canonicis intelligi debet hoc perpetrasse citrà innovationem præcedentis status Ecclesiæ; Et ideò quoad jus præeminentiale circa Collegialia, non quoad exercitium Curæ: censeri debet suam aucthoritatem interposuisse, & hoc magis expressò post actum erectionis fassus fuit, dum novam, & reiteratam declarationem emisit, nempè. *Quod in his, quæ spectant ad Parochos ratione Curæ, & Animarum, & administrationis Sacramentorum, tàm onera, quàm commoda, & emolumenta, ad ipsos Parochos pertineant; In his verò, quæ propria sunt Collegiatarum, & quæ jura Capituli concernunt pertineant ad Præpositum, & Canonicos, ut in præsenti Summario num. 2.* Et huic apertæ ejusdem Archiepiscopi menti accessit declaratio per Vicarium Generalem antè motam litem promulgata, ut in *Summario num. 3.* & ob id clarè patet remansisse illæsa jura Parochorum, & decreta ab Archiepiscopo anteà emanata, intelligenda sunt de Ecclesiâ merè Collegiatâ, respectu quorum non aderat Pontificis prohibitio, quia de jure non repugnat Ecclesiam subesse pluribus independentibus diversis respectibus, *Gloss. in Clement. freq. verb. ad mensam in*

in princip. de excess. Prælat. Bellamer. cons. 20. n. 10. Murga part. 2. quæst. Past. quæst. 2. de divis. unius §. 7. num. 23. in fine Cardinal. Tusc. verb. Beneficiati conclus. 68. num. 7.

Et ex his resolutum fuit. *Constare de bono jure Curatorum Portionariorum Ecclesiæ S. Babylæ etiam ad effectum manutentionis, & declarata fuit decisio bon. mem. Dunozetti juxtà sensum Dominorum.*

Utraque parte informante &c.

R. P. D. VICECOMITE

Romana Pecuniaria.

Veneris 2. Decembris 1678.

ARGUMENTUM.

Dispositio Testatoris declarata ab eo; cui fuit communicata non dicitur captatoria, sed valida, præsertim in relictis ad pias causas. Subscribens scripturam censetur approbare omnia in ea contenta.

SUMMARIUM.

1. *Declaratio voluntatis Testatoris facta ab eo, cui fuit communicata plenè probat si fiat cum juramento.*
2. *Subscribens Scripturam, censetur approbare omnia in eadem contenta.*
3. *Dictio* imò *est correctiva præcedentium.*
4. *Testator communicans secretum suæ voluntatis, non dicitur, commisisse in tertium substantiam dispositionis, sed tantummodò declarationem.*
   Dispositio Testatoris commissa in voluntatem tertii, est valida in relictis ad pias causas, ibi.
5. *Legatum factum favore Confraternitatis censetur relictum ad piam causam, præsertim si habeat Ecclesiam annexam.*
   Legatum relictum causâ studii dicitur pium, ibi.

DECISIO VI.

1. DOmini permanentes in resolutis die 28. Martii propositi iterum existimarunt, nullam pecuniarum quantitatem esse ad Bancum reportandam, quia illæ exactæ fuerunt de mandato Episcopi Testatoris directo eidem Banco totam earum summam continentem, & successivè erogatæ in pia Legata secundum voluntatem ejusdem Testatoris per P. Josephum ejus Confessarium, cui illam communicaverat, medio Juramento declaratam *per text. in l. Theopompus ff. de dot. prælegat. Bart. in leg. quem hæredi ff. de reb. dub. Castren. in l. si ita scripsero num. 3. de condit. & demonstr. Surd. consil. 264. num. 18. & 19. & consil. 380. sub num. 51. vers. quamvis Camer. var. resol. lib. 3. cap. 20. sub num. 89. & seqq. Torr. de pact. futur. success. lib. 3. cap. 6. num. 82. Afflict. decis. 371. n. 4. & seqq. cum aliis allegatis in præterita decisione §. & moti ratione.*

2. Nec mandatum censeri debet restrictum ad sola scuta 500. in calce ejusdem arithmeticè per Testatorem adnotata, quia ut ponderatum fuit *in eadem decis. §. non relevante*, dum Testator monitus ab ejus familiaribus, quod mandatum continebat totam pecuniarum summam in Banco existentem, adhuc illud subscripsit, & verbis expressis non restrinxit, vel aliud continens solam quantitatem scut. 500. conscribi non mandavit, prout facilè poterat, cum esset sanus mente, articulatè loqueretur, & triduo etiam post in propriis sensibus supervixerit, ut deponunt testes formiter examinati, non est præsumendum voluisse per dictam numeri adnotationem mandatum restringere, sed benè dicendum exoptasse pro tota summa, quam in corpore continebat effectum sortiri, ita ut benè intret conclusio in præteritâ decisione firmata, quod subscribens simpliciter scripturam censeatur approbare omnia in eadem contenta de qua etiam *Natt. cons. 287. num. 4. Menoch. de præsumpt. præsumpt. 66. num. 7. & seqq. lib. 3. Gabr. de probat. concl. 3. num. 1. & seqq. Rota coram Bichio dec. 630. num. 12. & in rec. decis. 276. num. 9. part. 17.*

3. Sicuti non subsistit Testatorem restrinxisse facultatem P. Josepho ad declarandam tantum quantitatem pauperibus, suisque famulis distribuendam per illa verba Codicilli: *circa quello si doverà distribuire à poveri, & alla sua servitù*; quoniam idem Testator inhærendo maximæ fidei, quam merito habebat in personam P. Josephi prosequens dispositionem, facultatem ampliavit generaliter, & sic ad alia superiùs non expressa, scilicet ad distributionem, in quamcunque aliam piam causam, quam P. Joseph declaraverit ibi: *Anzi secondo il detto, e dichiarazione del detto Padre Fotio ordino, e dispongo certo, e sicuro di non restar defraudato nella di lui confidenza, integrità, e bona conscienza*, hæc enim ultima pars, sive dispositio, primâ remanente correctâ attendi debet ex allegatis *in dicta decis. §. quoniam* cum aliis pluribus cumulatis *per Barbos. de dict. dict. 151. num. 1. & seqq.*

4. Nec relevat replicatio, quod ista esset dispositio commissa in voluntatem tertii, & captatoria, quia Episcopus, qui communicaverat ejus voluntatem P. Josepho circa pecuniam in Banco existentem, ut supra disponendo, non dicitur commisisse in voluntatem Patris Josephi, substantiam dispositionis, sed tantummodò declarationem ejus, quod illi secretò dixerat, quod valdè differt à dispositione commissa tertio, & captatoria, ut benè notant *Ruin. consil. 19. num. 7. vol. 2.*

Canc.

Canc. var. resolut. lib. 3. cap. 20. sub num 89. vers. quamvis, & seqq. Torr. de pact. futur. success. lib. 3. cap. 6. num. 82. aliisque ab eis allegatis. Quamvis etiam cum versemur in relictis piæ Causæ hujusmodi dispositio esset valida *cap. cum tibi de testam. Bart. in leg. 1. Cod. de Sacros. Eccles. Ruin. consil. 21. num. 4. vol. 2. Spin. de testam. Gloss. 5. num. 68. & seqq. Cancer. dict. cap. 20. num. 103. Castil. contr. jur. lib. 2. cap. 6. num. 18. & 19. Tiraquell. de privileg. pia caus. privileg. 64. Peregrin. de fideicomm. art. 33. num. 66. Grass. de success. §. institutio quæst. 18. num. 7. & 8. Rot. coram Martin. Andr. decis. 73. num. 16.*

5. Inter hæc autem pia Legata, connumerandum est tam illud relictum Ven. Congregationi nobilium Sanctissimæ Assumptionis, cum uti habens Ecclesiam annexam dicatur Locus Pius juxtà *consil. Bald. lib. 2. num. 4. & 5. lib. 5. Rota coram Carill. decis. 267. num. 1. & 2. coram Arguell. decis. 45. num. 6. & seqq. & in puncto Cyriac. contr. 94. num. 14. & seqq.* ubi etiam post multos Doctores, quos ibi cumulat, ampliat, quamvis non haberet Ecclesiam annexam, quia censetur relictum non loco, nec personis, sed usui pio, in quem illud distribuunt, & non inspicitur persona, sed causa, Quam alterum relictum Nepoti causa studii, scilicet pro educando eum per quinquennium, in aliquo ex Seminariis Nobilium Societatis Jesu, ut firmat *Abb. consil. 63. sub num. 4. vers. sed relictum, & seqq. part. 2. Mart. de success. legal. part. 4. quæst. 18. artic. 4. sub num. 43. vers. relictum causa studii cum seqq.* plenè *Ciarlin. contr. 5. nu. 57. & in puncto dixit Rot. in Calaguritana Jurisvisitandi 21. Maii 1649. §. quoniam coram bon. mem. Card. Corrado.*

Et ita utraque &c.

R. P. D. VICECOMITE

Romana Cappellaniæ.

Veneris 14. Junii 1680.

ARGUMEMTUM.

Referuntur demonstrationes quibus probatur existentia jurispatronatus laicalis: nec non casus in quibus Cardinales Titulares Indultarii, Beneficia in Ecclesia titulari existentia non conferunt. Publicatio resignationis Beneficii ad formam Bullæ Greg. XIII. non requiritur, quando Resignatarius fuit gratiosè subrogatus in juribus resignantis.

SUMMARIUM.

1. *Arbitrium regulatur à jure.*
2. *Clericatus probatur testimonialibus Ordinantis.*
3. *Litis contestatio probatur ex actibus judicialibus hinc indè gestis.*
4. *Valor per non excessum probatur per expressionem factam in præcedentibus provisionibus.*
   Vel per confessionem partis, ibi.
5. *Inscriptiones antiquæ in lapide insculptæ probant juspatronatus.*
6. *Item insignia familiæ insculpta in pariete, & pavimento.*
7. *Item descriptiones in libris Ecclesiæ.*
8. *Item præsentationes continuatæ, & effectum sortitæ per spatium centum annorum.*
   Centenaria possessio habet vim immemorabilis, & facit præsumere titulum ex fundatione, ibi.
9. *Item enunciativæ antiquæ emissæ in Visitationibus.*
10. *Item declarationes factæ ab Ordinario de existentia jurispatronatus.*
11. *Item legata facta Cappellæ uti de jurepatronatus.*
12. *Indultum Cardinalis Titularis conferendi, non compræhendit Beneficia litigiosa, præcipuè vacantia apud Sedem.*
13. *Neque Beneficia jurispatronatus, quæ non cadunt sub reservationibus Apostolicis.*
14. *Papa non obstante Indulto, præveniendo Indultarium potest conferre.*
15. *Resignatarius subrogatus à Papa in juribus Resignantis, non tenetur docere de publicatione resignationis, sed de statu litis, & de Clericatu.*
16. *Publicatio resignationis facta in termine prorogato, habetur ac si facta esset à principio.*

DECISIO VII.

POstquàm Hiacynthus Capranica sub die 24. Februarii 1675. obtinuerat provideri à Sede Apostolicâ de Cappellaniâ sub invocatione Sanctissimæ Conceptionis erecta in Ecclesiâ Sancti Marci de Urbe vacante per obitum Pauli Callimaci, & successivè etiam Sententiam ab Eminentissimo Cardinali Vicario pro exequutione litterarum, cessit, & resignavit jus suum ad favorem Julii Peniæ, qui vigore ejusdem cessionis, & resignationis obtinuit in dicto Jure per alias Litteras Apostolicas gratiosè subrogari, ejus *Summario num. 1. 3. 4. & 5.*

Verùm quia Federicus Antonius Capranica eamdem Cappellaniam sub die 11. Martii ejusdem anni 1675. sibi ab Eminentissimo Domino Cardinali Octobono dictæ Ecclesiæ Titulari conferri obtinuerat, *dicto Summario num. 2.* & possessionem etiam adeptus fuerat, hinc exequutioni dd. litterarum se opponens, Signatura Justitiæ ad ejus instantiam causam appellationis à præfatâ sententiâ mihi commisit cum clausulâ *parito litteris arbitrio Rotæ*, & proposito dubio sub diebus 21. & 22. Martii præteriti, *an intret arbitrium pro retardatione* exe-

exequutionis, & non resoluto, hodie in tertiâ propositione Domini negativè respondunt.

1. Quia cum arbitrium reguletur à jure, *Posth. de manut. observat. 7. num. 60. Rota coram Gregor. decis. 189. num. 3.* ibique Add. *num. 8. & coram Eminentiss. Ottbobon. decis. 115. num. 1.* dictæ litteræ tam *n. 1.* quam in omnibus justificatæ de jure sunt exequendæ, *cap. si Capitulo, ibique gloss. verbo exequatur de concess. preben. in 6. Rot. in recent. decis. 73. num. 2. part. 13. & decis. 279. n. 1. par. 17. & coram Dunoz. jun. decis. 876. num. 2. & in Astoricen. Beneficii 28. Junii 1673. §. 1. cor. R. P. D. meo Emerix.*

2. Justificatio autem patet, quia quoad Clericatum tàm Hiacynthi cedentis, & resignantis, quàm Julii Cessionarii, & Resignatarii probatur ex litteris patentibus Eminentissimi Urbis Vicarii datis *in dicto Summario n. 24. Rota decis. 319. num. 11. part. 11. & decis. 73. num. 4. part. 13. rec.*

3. Quo verò ad litem super pertinentia jurispatronatus inter DD. de Capranica, & d. Paulum ab eis præsentatum ex una, & Custodes Archiospitalis ad Sancta Sanctorum de Urbe ex altera, probata remanet ex monitoriis hinc inde expeditis exequutis, in actis reproductis una cum aliis successivis actibus judicialibus, ac Sententia lata ad favorem DD. de Capranica, de quibus *in d. Summ. num. 17. 18. & 21.*

4. Quoad valorem autem expressum per non excessum in ducatis 130. de Camera, benè justificatur ex simili expressione facta in antecedentibus supplicationibus, & provisionibus *dicto Summario num. 22.* ut aliàs dixit *Rota decis. 572. num. 3. part. 1. & decis. 444. num. 6. par. 2. & decis. 258. num. 11. part. 9. recent. & in Lucana Beneficii 1675. 28. Januarii §. minus obstant coram Illustrissimo Domino meo Calataju*, & multo magis, quia fuit etiam una cum dicta lite uniformiter expressum per Federicum Antonium in supplicatione porrectâ Summo Pontifici pro obtinendâ confirmatione dictæ collationis reportare à Domino Cardinali Titulari, eodem *Summario num. 23.* quod sufficeret in præsenti, *Rota coram Caval. decis. 33. num. 2. vers. quod fructus, & coram Cels. decis. 31. num. 1. cum seqq. & in rec. decis. 73. num. 3. part. 13.*

5. Et tandem justificatur etiam juspatronatus ad favorem Familiæ de Capranica, nam concurrit primo antiquissima inscriptio incisa in lapide sepulchri bo. me. Pauli de Capranica Archiepiscopi Beneventani existenti propè dictam Cappellam, ibi = *Sacellum hoc moriens è suo dotatum Familiæ suæ Capranicensi reliquit = dicto Summario num. 6.* ex qua probari juspatronatus tradit *gloss. communiter recepta in cap. cum causam, in verbo per libros antiquos, vers. item si reperiatur de probat. Bart. in l. monumentorum C. de Religios. & sumpt. funer. Castr. in leg. si sepulchrum num. 6. Cod. eodem tit. Bald. cons. 310. num. 1. & per tot. lib. 5. Decret. consil. 135. sub 1. in fin. Ferret. consil. 293. num. 9. Rocch. de Curt. de jurepatronat. in verb. honorificum sub num. 83. in fin. vers. an autem juspatronatus Lambertin. in simil. tract. lib. 2. part. 2. quæst. 10. artic. 9. num. 3. & 4. Vivian. pariter de jurepatron. part. 2. lib. 11. cap. 7. num. 25. Barbos. de offic. & potest. Episcop. part. 3. alleg. 72. num. 50. & seqq. Lotter. de re benefic. part. 5. cap. 9. num. 91. Rot. in recent. decis. 374. num. 7. part. 2. & coram Cavaler. decis. 378. num. 1. & coram Coccin. decis. 230. sub num. 1. vers. de inscriptione verò, cum alii in Mediolanen. Prioratus 14. Martii 1646. §. quinto inscriptio coram bon. mem. Card. Corrado.*

6. Secundò. Insignia ejusdem Familiæ Capranicensis insculpta tam in pavimento, quàm in pariete Cappellæ, nec non sepulchrum pro eadem Familia ibi constructum, eodem *Summario num. 7.* hæc enim cum regulariter non soleant apponi, nec fieri in re aliena, præsumi debent apposita, & facta fuisse per Patronos ad conservationem illorum juris, & proindè illud probant, præsertim concurrentibus aliis adminiculis, & non assignata alia ratione talis appositionis, *Rip. in cap. cum Ecclesia Sutrina nu. 97. de caus. possess. & propriet. Anchar. cons. 113. num. 4. Lambert. de jurepatr. lib. 3. quæst. 5. art. 4. num. 2. Lotter. de re benefic. lib. 2. dicta quæst. 13. numer. 146. & seqq. Rota decis. 13. sub num. 6. & seqq. part. 4. divers. decision. 13. sub num. 3. & decis. 518. sub num. 5. part. 1. recentior. & coram Seraphin. decis. 1141. num. 7. & coram Coccin. dicta decis. 230. num. 1. & in dicta Mediolanen. Prioratus §. sexto insignia coram Corrado.*

7. Tertiò favet descriptio hujus Cappellæ facta in libris dictæ Ecclesiæ S. Marci cum qualitate jurispatronatus ad favorem Familiæ de Capranica; nam in libro nuncupato Inventarium bonorum stabilium fol. 75. habetur = *L'Altare della Concezzione della Madonna è de jurepatronatus di Casa Capranica, e Monsignor Vescovo Capranica n'è Cappellano*, & fol. 44. iterum scriptum legitur = *Cappella della Concezzione n'è Cappellano il Signor Asdrubale Capranica Canonico di San Giovanni è de jurepatronatus di Casa Capranica &c. dicto Summario num. 11.* Hujusmodi autem descriptiones probare juspatronatus in specie dixit *Rot. coram Coccin. decis. 174. num. 1. & coram Merlin. decis. 689. num. 7.*

8. Quartò. Juspatronatus probant multiplicatæ, ac continuatæ præsentationes per hanc Familiam factæ, & effectum sortitæ per spatium centum, & ultra annorum, & respectivè consensus præstiti in resignationibus Cappellaniæ, ut in dicto *Summario num. 15. & 16.* ut tradit *Dec. consil. 126. num. 3. Noguerol. allegat. 28. num. 8.* & pluries dixit *Rota, ut coram Royas decis. 446. num. 2. coram Puttinger. decis. 251. num. 1. & seqq. coram Arguell. decis. 87. sub num. 5. & 6.* cum aliis congestis *in dicta Mediolanen. Prioratus §. secundo adducuntur præsentationes, coram Corrado, & hoc etiam in terminis Sacri Concilii Tridentini sess. 25.*

cap.

cap. 9. de reform. dum centenaria, quasi possessio præsentandi habet vim immemorabilis & facit præsumere titulum ex fundatione, & dotatione, utrumque à Sac. Concil. præservatum, ut de immemorabili *Dec. cons. 117. sub n. 2. vers. secundo non obstat, & dicto cons. 126. vers. & hoc etiam, & Rot. in rec. decis. 29. num. 1. & seqq. par. 7. & coram Buratt. decis. 142. num. 2. cum seqq.* ibique *Add. num. 15. & cor. Cels. 193. num. 4.* & de titulo ex fundatione, & dotatione est *cons. Federic de Sen. 234. sub num. 3. vers. sic ad propositum passim à Rota receptum, ut coram Buratt. dicta decis. 142. num. 4. & decis. 172. n. 1. & seqq. & coram Merlin. decis. 850. num. 1. cum seqq. & coram Bichio decis. 118. num. 1. & 8. & in Bononien. Parochialis supra petitorio 1. Julii 1678. 3. Julii 1679. & 12. Februarii præteriti coram me &* in Compostellana Parochialis 10. Martii 1679. *29. Januarii præteriti pariter cor. me.*

9. Quintò. Urgent plures enunciativæ, & quidem antiquæ, emissæ in visitationibus Apostolicis, & institutionibus præsentatorum, *dicto Summario num. 12. & 13.* cum enim Ordinarij de quorum commodo, & interesse agitur, non soleant esse faciles in approbatione jurispatronatus, multum faciunt pro illius comprobatione, *Lotter. de re benefic. lib 2. q. 13. num. 141. & seqq. Rota coram Seraphin. dec. 1232. num. 2. & coram Duran. decis. 413. num. 3. & in recent. decis. 518. num. 3. part. 1. & decis. 329. num. 8. par. 9. & in dicta Mediolanen. Prioratus §. quarto concurrunt coram Corrado, & in dd. Bononien. & Compostellana Parochialis coram me,* præsertim quia quatuor ex illis emanarunt à Summis Pontificibus asserentibus se informatos de jurepatronatus, ut ponderavit, *Rota in dicta Mediolanen. Prioratus §. nam adducitur primo.*

10. Sexto. Concurrunt declarationes super existentiâ, & pertinentiâ Jurispatronatus ad favorem familiæ Capranicensis factæ? causâ cognitâ à tribus Vicesgerentibus in annis 1596. 1602. 1639. & 1642. *in d. Summario n. 14.* quibus valdè est deferendum, *Rota decis. 13. sub num. 1. par. 1. & decis. 36. num. 11. part. 2. recent, & coram Coccin. decis. 229. num. unico, & coram Merlin. decis. 403. num. 1. 9. & 10. & decis. 689. num. 6.*

11. Septimò. Accedunt legata eidem Cappellæ uti de Jurepatronatus familiæ de Capranica facta pro augumento dotis à Camillo Capranica de anno 1550. & à Faustina de Valle ejus uxore de anno 1554. executioni demandata per sententiam Cardinalium Sfortiæ, & Ursini, *ut in dicto Summario num. 8. 9. & 10.* quæ in comprobationem Jurispatronatus aliàs ponderavit *Rota coram Coccin. dec. 230. num. 4.*

12. Non obstat, quod Cappellania existat in Ecclesiâ Cardinalis Titularis, & Indultarii, quia indultum non compræhendit Beneficia litigiosa, sed istorum collatio spectat ad Papam, *cap. 2. & Clem. 1. ut lit. pendent. in 6. Gonzal. ad reg. 8. glos. 24. num. 27.* præcipuè vacantia apud Sedem, ut in casu præsenti *Summario num. 25.* hujusmodi enim vacatio inducit reservationem cœteris fortiorem *cap. 2. de præben. in 6. Gonzal. ubi proximè num. 26. Lotter. de re benefic. lib. 2. quæst. 27. num. 91. & seqq. Add. ad Gregor. decis. 291. num. 9. Rot. decis. 28. in fin. par. 6. rec.*

13. Maximè, quia Cappellania existit de Jurepatronatus Laicorum, ut supra istis enim nunquam præsumitur fuisse per concessionem huiusmodi indultorum præjudicatum, adeòut Beneficia, quæ ad illorum præsentationem conferuntur, nec cadant sub reservationibus Apostolicis, *Gonzal. glos. 18. num. 2. & seqq.* vbi plenè *Spad. cons. 21. num. 2. lib. 2. Rota coram Andrea decis. 22. num. 6. & in Avenionen. Canonicatus 11. Decembris 1662. coram Emin. Cerro.*

14. Sed cessat etiam omnis difficultas, quia Papa derogavit indulto, & prævenit D. Cardinalem in providendo, *d. Summario num. 1. in fin.* non est enim ligata manus Papæ, quin præveniendo possit non obstante Indulto conferre, ut in specie tradit *Tondut. resolut. benefic. part. 2. tom. 1. cap. 3. §. 5. num. 36. & seqq. & Add. ad Gregor. decis. 271. in fin.* habet siquidem jus præventiuum, & cum omnibus Ordinariis concurrit iuxtà *Textum in cap. dudum 14. & cap. si à Sede, ubi communiter Doctores de præben. in 6. Gonzal. ad regul. 8. §. 3. proem. n. 50. Rot. dec. 905. num. 5. coram Dunoz. Jun.*

15. Prout non obstat prætensus defectus publicationis litterarum dictæ resignationis, juxtà constitutionem fa. mem. Gregorij XIII. tum quia cum Julius Resignatarius fuerit etiam gratiosè subrogatus in Juribus Hyacinthi Resignantis, & in specie prosequendi recensitam litem, istiusque gratiosæ subrogationis expediverit litteras ad partes, sive seorsim à litteris dictæ resignationis, *Summario additionali num. 1.* non tenetur pro exequtione suæ gratiæ justificare dictam publicationem, sed satis est, quod justificet eamdem litem in statu, & terminis, in quibus reperiebatur, & proprium Clericatum, prout ex præmissis justificatur, ut tradit *Lotter. de re benefic. lib. 2. qu. 20. num. 207. cum seqq.* & melius *lib. 3. quæst. 13. num. 38. & seqq. & num. 67. Marescott. variar. resolut. lib. 2. cap. 1. num. 56. Argel. de legit. contradict. quæst. 15. art. 5. num. 123. Thomas de Rosa de exequt. litter. Apostol. part. 2. cap. 16. n. 18. & 167. Rota coram Pan. decis. 856. & decis. 901. per tot: & in recent. decis. 570. num. 1. par. 1. & decis. 302. num. 1. 5. & seqq. part. 13. & penes Novar. in Summ. Bullar. decis. 47. num. 1. & seqq. & in Derthusen. Canonicatus, & Cameraria 1. Iunii 1676. §. secundò modo coram R. P. D. meo Rondinino.*

16. Tùm quia cum ad cauthelam obtinuerit restitutionem in integrum adversus omissam publicationem, & intra terminum

à dicta

à dictâ constitutione præfixum facta fuerit publicatio, *dicto Summario additionali num. 2. & 3.* ista suffragatur, ac si ab inhitio facta fuisset *Paris. de resignat. benefic. lib. 11. quæst. 7. num. 68. vers. limita secundò & num. 69. Rota coram Mantic. decis. 113. num. 1. & coram Em. Otthobono dec. 154. num. 9. & coram Celso decis. 322. n. 1. & coram Bichio decis 286. num. 10.*

Et ita &c.

R. P. D. ALBERGATO

Oveten. Erectionis Parochialis.

Lunæ 11. Maii 1681.

ARGUMENTUM.

Dismembratio fieri non potest, nisi adsit necessitas, & periculum immineat animarum.

SUMMARIUM.

1. *Dismembratio loci ab antiquâ Parochiali, fieri non potest sine iustâ causâ.*
2. *Dismembratio conceditur ob distantiam Parochialis, quando est nimis longa, & incommoda, & imminet periculum animarum.*
3. *Dismembratio non est facienda, quando aliundè Parochianis provideri potest.*
   Non conceditur dismembratio, quando per Cappellanum possunt Parochianis in aliâ Ecclesiâ Sacramenta ministrari, ibi.

DECISIO VIII.

SUb prætextu magnæ distantiæ, & pervii itineris impedientis commodum accessum ad Ecclesiam Parochialem Sancti Felicis de Donis Oveten. Diœcesis ad Instantiam Incolarum, & Oppidorum del Pozzo, Pradella, e Pando sitorum intrà limites dictæ Parochialis, Ordinarius dd. Loca ab antiquâ eorum Parochiâ dismembravit, & alteram filialem erexit in Ecclesiâ, seù Oratorio alterius ex dd. locis scilicet Pando pro quatuor mensibus, dumtaxat hyemalibus, prò quibus obligavit Parochum de Donis ad ibidem suis sumptibus apponendum Vicarium, seù substitutum approbatum ad effectum subministrandi Sacramenta *Summario Parochi num. 3.* quam erectionem in gradu appellationis confirmavit Reverendissimus Nuncius Hyspaniarum extendens illam indistinctè ad totum anni tempus, mandans congruam Vicario præstari, non à Parocho antiquæ Ecclesiæ, sed ab ipsis Incolis dismembrationem, & novam Erectionem flagitantibus, & devoluta per appellationem causa ad Rotam, datoque particulari dubio = *An esset locus erectionis novæ Parochialis, & cujus sumptibus*, responsum fuit: *Non esse locum erectioni, sed provisioni mox exprimen.*

1. Cum enim agatur de dismembrandis locis ab antiquâ Parochiâ, eisque assignandis alteri ex integro erigendæ, concurrere debet justa Causa id peragendi, nempè necessitas, vel evidens vtilitas, *Abbas in Capitulo ad Audientiam num. 2. de Ecclesiasticis Ædific. Rot. cum ibi relat. decis. 224. par. 10. recent. & in Ripana Præpositura 6. Martii, & 1. Julij 1654. coram me, & Pisauren. Parochialitatis 11. Februarii 1660. coram bon. mem. Verospio.*

3. In proposito non constat de tali causâ, & quamvis illa desumatur ex necessitate ob distantiam locorum à solitâ Ecclesiâ juxtà Textum *in dicto Capitulo ad Audientiam* innouatum per Concil. Tridentinum *sess. 21. de reformat. cap. 4.* ubi *Barbos. num. 7. & 11. & de potestate Episcoporum par. 3. allegat. 68. Rota decis. 204. num. 2. par. 17. recent.* non tamen fuit à Testibus pro parte Incolarum examinatis probata distantia, cum alii de majori, alii de minori deponant, ut concludenter probandum erat; nàm non omnis distantia præbet causam Ordinario dismembrandi, & erigendi novas Parochiales, sed illa, quæ nimis longa incommodum reddit accessione Parochianis accedentibus ad suscipiendum Sacramenta, Divinaquè Officia audiendum Sacramentorumque ministrationem, constitutis in extremis Vitæ elargiendam, itaut periculum Animarum resultet, ut inquit *Rota d. decis. 224. 224. nu. 6. par. 10. rec. Lotter. de re Benefic. par. 28. num. 27. lib. & decis. 204. num. 1. par. 16. rec.*

3. Nihilominùs licèt distantia necessaria non fuerit sufficienter probata, constat tamen de itinere nimis pervio, & viâ asperâ, per quam non potest iter fieri hyemali tempore sine periculo vitæ, præcipuè propter magnam copiam Nivium, quæ causantes incrementum cujusdam fluvii, seù torrentis intermedii inter Ecclesiam, & hos Populos, illi subjectos efficiunt, quod aquarum impetu disiiciantur, seù abditus undis remaneat pons ligneus super illo existens, itaut Viatores pertransire non possint, vel saltem sine evidenti periculo submersionis; quapropter DD. consulendo utrique parti censuerunt, quod pro quatuor mensibus hyemalibus Parochus de Donis deputet Vicarium seù substitutum approbatum, qui suo nomine, & suis expensis in dictâ Ecclesiâ del Pando Populo Sacrâmenta dd. quatuor mensibus ministret, sic enim satis occurritur necessitati Parochianorum, & consulitur antiquæ Ecclesiæ absque aliquâ dismembratione, quæ sine causa necessitatis, vel utilitatis non permittitur, quandò æquè sine illa consulitur

tur *Coccin. decis.* 1428. *num.* 4. cum sit Sacris Canonibus odiosa planè *Rota dicta decis* 224. *num.* 16 *&* 17. *par.* 10. *recent.* ubi *num.* 18. *& seqq.* dicitur, quod quando aliundè provideri potest deficit necessitas, quæ est causa dismembrationis. Et cessat dispositio Capituli ad Audientiam, & Concil. Tridentini & in specie, quod non sit deveniendum ad dismembrationem quando deputatione alicujus Presbyteri possunt Sacramenta in aliquâ Ecclesiâ ministrari *Cost. de remed. subsidiar. remed.* 76. *Barbos. ad Concil. dicto cap.* 4. *sess.* 21. *num.* 10.

Et Ita utraque &c.

R.P.D. ALBERGATO DECANO

Bononien. Parochialis.

Lunæ 12. *Januarii* 1682.

ARGUMENTUM.

Jurispatronatus pertinentia probatur ex pluribus nominationibus, quæ effectum fuerunt sortitæ. Juspatronatus non extinguitur per suppressionem Dignitatis unitæ, & transit in subrogatum sub nomine jurium quomodolibet competentium.

SUMMARIUM.

1. *Unio facta de omnibus bonis, & juribus universis, amplectitur etiam jus nominandi.*
2. *Jus nominandi probatur enunciativis instrumentorum præsertim antiquorum.*
3. *Nominationes in antiquis præsumuntur effectuatæ, dum non constat de contrariis provisionibus.*
4. *Collatio ab Ordinario facta sine præjudicio jurium partium, nullum jus tribuit, sed solum præservat quatenus adsit.*
5. *Præsentationes, & nominationes per longum tempus effectum sortitæ, probant juspatronatus, non obstante Concilii Trid. dispositione.*
6. *Beneficium de mensâ Monasterii, potest esse manuale.*
7. *Extinctio dignitatis Abbatialis, non extinguit jus nominandi ad Beneficium cui erat annexa.*
8. *Unio facta de omnibus bonis, ac de omnibus aliis juribus, amplectitur jus nominandi, quod transit cum bonis.*
9. *Concursus non requiritur in Parochialibus unitis Monasteriis.*

DECISIO IX.

Firmat Decisio ædita coram Me 11. Januarii 1669. impressa in recent. in ordine 809, par. 18. Jus nominandi Rectorem Ecclesiæ Parochialis S. Laurentii in Porta Sterii spectare ad Assumptos Hospitalis S. Joannis Baptistæ, cui anno 1519. præviâ suppressione Abbatiæ SS. Naboris, & Felicis Ordinis S. Benedicti, Julius Secundus omnia bona, & Jura ejusdem Monasterii univit, & applicavit, à qua resolutione, ut recederetur, duo potissimum in hodiernâ repropositione adducebant informantes pro mensa Archiepiscopali Bononiæ defectum. Videlicet probationis pertinentiæ Jurispatronatus ad Abbatiam priusquam supprimeretur, allegando decisionem super hoc æditam coram Remboldo inter suas 223. Alterum, quod probata etiam pertinentia, adhuc tamen Beneficium per suppressionem dignitatis Abbatialis remanserit liberum, & consequenter collationis Eminentiss. Archiepiscopi, non autem Assumptorum dicti Hospitalis, quamvis in eum omnia alia bona Monasterii transiverint; sed his non obstantibus Domini permanserunt in decisis.

1. Oppositus enim defectus probationis non subsistit, quia licet Rota coram Remboldo respondens præcisè dubio, firmaverit non constare de Jurepatronatus, admisit tamen Abbatem, & Monasterium consuevisse nominare Rectorem jure subjectionis, ut ibi num. 6. & advertit præterita Decisio §. Non obstat, quod etiam admittere visa est Mensa dum Decisionem Remboldi non impugnat, ideoque cum hodie agatur strictè de jure nominandi, qua ratione subjectionis gaudebant Abbas, & Monasterium, de cujus mensa erat Beneficium, unde cum per suppressionem, & unionem omnia bona, & jura Monasterii transiverint in Hospitale in omnibus, & per omnia, in illius locum subrogatum transivit quoque hoc jus nominandi, ut pro veritate respondit *Spada consil.* 4. *lib.* 3. & planè in præteritâ decisione §. *Etenim*.

2. Præterea tale Jus fuisse penes Monasterium satis constat ex pluribus nominationibus factis per Abbatem, effectum sortitis per longum curriculum duorum sæculorum, videlicet ab anno 1272. usque ad ann. 1472. ut ostendit antecedens Decisio *d.* §. *Etenim* junctâ potissimum subjectione resultante ad favorem Monasterii ex pluribus antiquissimis enunciativis emissis in Instrumentis annorum 1405. 1415. & 1503. & inter cœtera adest obligatio dandi certas prestationes annuas Monasterio in recognitionem superioritatis, ut in summario Assumptorum num. 2. & fuit observatum in ead. decisione eodem §. *Etenim*, & non fuit dubitatum in ipsa decisione *Remboldi n.* 2. 5. *&* 6.

3. Nec subsistit nominationes non fuisse effectuatas per subsequutam possessionem Nominatorum, vel per successivas nominationes factas per obitum defunctorum in possessione Beneficii, quia præter quod ex lapsu tanto temporis insurgit valida præsumptio fuisse effectum sortitas, ex hodie deductis apparuit effectuatio, dùm constat de possessione ab aliquibus ex nominatis adempta, ac

etiam ex remotione à Curâ nonnullorum ex illis, quod fieri non potuisset, nisi extitissent in actuali possessione, cum privatio supponat habitum, eò fortiùs, quia in dicto tempore nulla ostenditur intermedia collatio de Parochiali facta per Ordinarios, signum evidens, quod Jus super eam non habebant cum Episcopi præsumantur solliciti in tuendis Juribus Ecclesiæ, etsi omnimodam dispositionem hujus Parochialis ad se spectare cognovissent, profectò contulissent, nec sibi, & successoribus præjudicassent, patiendo Rectorem nominari per Abbatem *Rot. decis.* 8. *n.* 15. *par.* 10. *rec.* Nil relevantibus provisionibus per Archiepiscopos factis ab anno 1614. quia regulantur à prima *S. M. Gregorii XV.* tunc Archiepiscopi, qui contulit sine præjudicio Iurium partium, & per modum provisionis, donec controversia decideretur; ideoque ex illis nullum Ius fuit acquisitum Mensæ, sed dumtaxat præservatum, quatenus illud habuisset, cum præservatio, præservet quidem Ius quatenus adsit, & competat, non autem aliquod Ius novum tribuit, aut addit *Felin. in cap. inter Monasterium num.* 1. *de sent. & re jud. Rot. decis.* 128. *num.* 11. *par.* 16. *rec. & decis.* 365. *num.* 9. *coram Triolo, & in rec. dec.* 254. *num.* 12. *par.* 18.

5. Undè stantibus multiplicatis nominationibus factis per Abbatem, & Monasterium effectum suum sortitis per spatium duorum sæculorum, & ultra non est dubitandum Ius nominandi fuisse penes Nominantem absque eò, quod obstet dispositio *Sac. Concil. Trident. sess.* 25. *de reformat. cap.* 9. quia etiam in terminis ejusdem Concilii multiplicatæ præsentationes per antiquissimum temporis cursum memoriam hominum excedens sufficiunt ad probandum Iuspatronatus, ut ibi *vers. sive etiam ex multiplicatis*, & ibi notat *Barbos. num.* 3. & sequitur *Rota decis.* 193. *num.* 4. *coram Card. Celso, & decis.* 576. *num.* 11. *& seqq. par.* 18. *recen.*

6. Nec turbat enunciata manualitas hujus Parochialis, quia non inde excluditur jus nominandi ad titulum; nàm in Beneficiis de mensa Regularium Manualitas, seu potentia revocandi ad Claustra quandocunque Regularem præpositum regimini Beneficii respicit personam ipsius Rectoris amovibilis, non autem Beneficium, quod non ob id desinit esse de mensa Monasterii *Petr. Greg. Tholosan. Syntagm. Iur. cap.* 36. *num.* 1. *& seqq. lib.* 15. *Cassador. decis.* 4. *num.* 2. *&* 3. *de praben. & dec.* 10. *num.* 8. *par.* 14. *rec.*

7. Minùs obstat alterum objectum Mensæ, quod per suppressionem dignitatis Abbatialis fuerit hoc qualecunque jus extinctum, & non translatum in Hospitale: quia Ius nominandi non erat dumtaxat Abbatis, sed etiam Monasterii ut habetur in Nominationibus, unde extinctâ dignitate Abbatiali remansit Monasterium, quod cum omnibus suis bonis, & Iuribus fuit unitum Hospitali translativè, & non extinctivè, ut firmat antecedens decisio §. *suppressio*, & in proximis terminis de Ecclesiâ Regulari sæcularizata *Rot. in rec. decis.* 358. *num.* 7. *par.* 5. *& decis.* 74. *num.* 27. *coram Royas, & decis.* 495. *num.* 4. *par.* 2. *recen.*

8. Nec ad excludendum transitum hujus Juris nominandi placuit motivum, quod tanquam quid spirituale non venerit sub nomine Jurium præsertim ad favorem Assumptorum, qui tanquam laici sunt incapaces Juris spiritualis, quia, & unio generaliter loquitur de omnibus Juribus quomodolibet competentibus Monasterio; Ideòque in Hospitale omnia Jura cujusvis generis transierunt vigore hujus generalitatis, ex traditis per *Barbos. dict.* 241. *num.* 3. *&* 6. *& dict.* 330. *num.* 2. 4. 6. *&* 8. & Assumpti quamvis laici possunt nominare, quia tale jus sibi non abrogant jure proprio, sed tanquam Ministri authoritate Apostolicâ deputati ad regimen Hospitalis, cui dicta Ecclesia Sancti Laurentii subjecta est *ad Text. in Clem.* per litteras ubi *Gloss. verb. Ecclesiasticos de præb.* cum aliis relatis in præteritâ decisione §. *finali*.

9. Nec demum relevare visa sunt, quæ dicebantur de concursu faciendo in Parochialibus Jurispatronatus Ecclesiastici, seù mixti; quia ubi agitur de Ecclesiis Curatis unitis Monasterio non est necessarius concursus, sed sufficit nominatio, & nominatum approbari ab Ordinario, prævio examine, ut cavetur in Constitutione *Beati Pii V. la* 47. §. 4. *de qua in rec. decis.* 443; *num.* 1. *&* 7. *par.* 5. *tom.* 2. *& decis.* 16. *num.* 12. *par.* 6. *& decis.* 184, *num.* 6. *par.* 8. *& decis.* 321. *num.* 1. *par.* 10.

Et ita standum esse in decisis Domini responderunt utraque parte informante &c.

R.P.D. MATHEJO

Ilerden. seù Tarraconen. Beneficii.

Ven. 20. *Februarii* 1682.

ARGUMENTUM.

Subrogato in juribus collirigantis, probatis requisitis datur manutentio. Iuspatronatus in dubio præsumitur hæreditarium. Non potest annecti Castro à Patronis, sine legitimâ Ordinarii facultate. In Dominis Castri præsumitur usurpatum.

SUMMARIUM.

1. *Gratiosè subrogatus in juribus collitigantis, manutenetur in possessione Beneficii, docto de requisitis hic enumeratis & n.* 2.

3. Juspa-

3. *Juspatronatus in dubio præsumitur cum qualitate hæreditariâ.*
4. *Confessio judicialiter emissa est omnium probationum præstantior.*
5. *Annexio Beneficii alicui Castro fieri non potest à Patronis sine Episcopi aucthoritate.*
6. *Juspatronatus in Dominis Castri præsumitur usurpatum, nisi constet de legitimo titulo donationis.*
7. *Præsentatio facta contra legem fundationis per errorem, non præjudicat.*
8. *Manutentio conceditur possidenti legitimo titulo.*
9. *Qui Beneficii possessionem capit propriâ aucthoritate, cadit à jure suo.*
10. *Collatio Beneficii litigiosi pertinet ad Papam, ibi.*

DECISIO X.

UNA cum approbatione legitimè factâ ab Ordinario fundatum fuit sæculo elapso, nempè de anno 1565. quoddam simplex Beneficium sub invocatione S. Joannis Baptistæ in Cappella Castri de Almenar Illerden. Diœc. à Bajulo Juratis, & Universitate Villæ de Tamarite de Littera, quod fuit assignatum in Juspatronatus Ludovico de Icart, ejusque hæredi, seù hæredibus universalibus, ut in *Summario Caroli num. 2.* & post undecim annos hoc est de anno 1576. Idem Beneficium Apostolicâ aucthoritate translatum fuit ad Cappellam Castri Turris Dembarra Tarraconen. Diœc. ut in eodem *Summ. num. 3.*

Vacavit idem Beneficium de mense Aprilis 1680. per obitum Honuphrii de Reart, de quo Carolus de Lupia Clericus Barchinon. ad præsentationem Caroli de Lupia, & Villanova ejus Patris, provisus fuit etiam aucthoritate Apostolicâ, ut in *Summ. nu. 4. & 5.* & è contra Balthassar Reart de Icart sub assertione, & narrativâ, quod fuisset præsentatus saltem à medietate Patronorum, reportavit etiam de eodem Beneficio aucthoritate Apostolicâ provisionem, ut in *Summ. num. 6.* cujus possessionem etiam consequutus fuit, *ut in Summ. num. 7.*

Hinc coram Ordinario Tarraconen. introducto Judicio super justificatione jurispatronatus Judice ad hunc effectum in litteris Apostolicis specialiter deputato, prodiit sententia, in qua pronunciatum fuit d. juspatronatus spectare, & pertinere ad Carolum de Lupia, & Villanova *Summ. num. 8. & 9.* Mihi autem commissa fuit causa ad instantiam Balthassaris, quo defuncto post inhibitionem obtentam, ut in *Summ. n. 10. & 11.* obtinuit Carolus subrogari in juribus collitigantis, ut in *Summ. n. 12.* & vigore illius possessionem Beneficii, de quo agitur, legitimè adeptus fuit ut *Sum. n. 13.*

Demùm Melchior Reart q. Balthassaris Germanus frater cum supposito, quod à Sede Apostolicâ fuerit provisus de controverso Beneficio commissionem sub Banca directa Eminentiss. D. Card. Tayæ obtinuit, & ob id cum Carolus adiverit Signaturam ad effectum obtinendi lacerationem d. commissionis, rescriptum fuit etiam mihi, ut in hac causa procederem, unde dato bubio: An, & de cujus bono jure constet, etiam ad effectum manutentionis: responsum fuit constare de bono jure Caroli ad effectum manutentionis.

1. Quia ipse fuit gratiosè subrogatus in juribus Balthassaris collitigantis, & ulterius docet de tribus solitis requisitis, nempè de Lite, & clericatu, & Obitu in possessione collitigantis Beneficii, de quo agitur, quibus concurrentibus non est dubitandum, quod Beneficium non sit Carolo adjudican. in vim gratiosæ subrogationis *Put. decis. 495. lib. 2. Mobed. dec. 324. Caval. decis. 450. Greg. decis. 32. & dec. 103. & decis. 306. Merlin. decis. 418. Buratt. decis. 31. Duran. decis. 391. in omnibus num. 1.*

2. Clericatus probatus remanet ex fide Notarii Archiepiscopi Barchinon. ut in *Summ. num. 4.* & Obitus defuncti collitigantis in possione pariter justificatus remanet ex *Summar. num. 7. & 10.* & demum Lis quam deficere informantes pro Melchiorre inculcatè dicebant, satis superque deducitur super titulo Beneficii. Nedum ex commissione in capsata Citatione cum inhibitione ad formam d. commissionis expedita, & in partibus executa, ut in *Summar. num. 10.* unà cum processu in Rota producto; Sed etiam quia d. commissio fuit ad instantiam Caroli facta communis, & fuerunt expeditæ litteræ citatoriæ cum inhibitione in partibus legitimè executæ, & in actis reproductæ, ut in *Summar. add. num. 2.* & de eadem lite super titulo Beneficii coram Executore Litterarum Apostolicarum provisionis Caroli cōstat ex multiplicatis citationibus, unà cum processu coram D. Executore fabricato productis, ut in eodem *Summar. add. num. 3.* Quæ omnia videntur sufficientia ad hoc, ut dicatur lis introducta super Beneficio, quod est principale fundamentum gratiosæ subrogationis *cap. 1. & 2. ut lit. pend. in 6. Rota coram Celso decis. 170. num. 7. & in recent. decis. 154. num. 2. part. 1. decis. 607. num. 2. par. 5. tom. 2. & decis. 165. num. 3. par. 18.*

3. Quibus omnibus concurrentibus videbitur, satis fuisse fundatum bonum jus Caroli, dum habet pro se subrogationem gratiosam absque eo, quod esset opus ulterius transire ad examen pertinentiæ jurispatronatus, sed ut magis elucescat resolutionis fundamentum, operæ pretium existimavi etiam de pertinentiâ hujus beneficii, nonnulla, quæ ab informationibus pro eodem deducuntur recensere, ut etiam illis bonum jus, super quo Domini pedes fixerunt remaneat ex omni parte consolidatum, & præcipuè ponderandum venit, quod ipse fuit à Sede Apostolica de

cà de d. Beneficio, ut intra legitimum tempus ad hoc præsentatus à Carolo de Lupia, & Villanova ejus Patre, ut in *Summar. num.* 14. qui cum sit verus Patronus dicti Beneficii, ipse etiam erit indubitatus illius possessor, ex quo in ejus institutione, ac fundatione assignatum, & concessum fuit Ludovico, & ejus hæredi, seù hæredibus universalibus, ut in *Summar. num.* 1. & per consequens in dubium revocari nequit, quod non sit hæreditarium, & pertineat ad hæredes d. Ludovici de Icart tàm ex litterali dispositione d. fundationis, quàm quia cum non appareat de contrariâ, circâ, & expresâ dispositione, seù limitatione Jurispatronatus intrat præsumptio, quod fuerit erectum cum qualitate hæreditariâ, & illius collatio spectet ad hæredem primi Patroni *Clem. planè de jurepatr. Calder. cons.* 5. *de jurepatr. Lambert. de jurepatr. part.* 4. *lib.* 1. *quæst.* 2. *artic.* 2. *à num.* 3. *post med. Garz. de Benef. par.* 5. *cap.* 9. *num.* 66. & 67. *Rot. decis.* 27. *num.* 1. *coram Ninot. dec.* 111. *num.* 4. *coram Ubald. & in recent. decis.* 89. *num.* 1. *par.* 6. & *dec.* 275. *num.* 4. & 5. *par.* 7. & *dec.* 185. *num.* 9. & *decis.* 430. *num.* 19. *part.* 9. & *decis.* 19. *num.* 1. *par.* 18.

Probatum etiam existit Carolum de Lupia, & Villanova esse hæredem universalem dicti Ludovici de Icart, dum in ejus ultimo testamento celebrato 30. Martii 1580. nominavit hæredem universalem Joannem de Icart ejus filium, ut in *Summ. num.* 1. ejusque filium primogenitum, eique pupillariter substituit Christophorum ejus filium, ut in *Summ. num.* 16. à quibus causam habet Carolus de Lupia, & Villanova, ut justificatis singulis gradibus probatur in *Summ. à num.* 15. *usque ad* 22.

4. Quæ omnia magis comprobata remanent ex quodam Instrumento transactionis, debitis cum solemnitatibus stipulato inter Carolum de Lupia, & Tutores, & Curatores Andreæ de Reart prætensi Patroni de anno 1666. cum quo devenerunt ad declarationem, & apertè fassi fuerunt contrahentes, & transigentes Juspatronatus controversi Beneficii spectare, & pertinere Jure dominii ad d. Carolum de Lupia, ut in *Summar. num.* 22. & hæc cum sit confessio judicialiter emissa, est omnium aliarum probationum præstantior, eique multum deferendum venit, & inter omnia alia documenta primarum obtinet *Cassad. dec.* 7. *de jurepatr. Put. decis.* 6. *lib.* 3. *Rot. penes Garz. de Benef. par.* 12. *cap.* 2. *num.* 276.

5. Non obstat prætensio Melchiorris, quod dùm hujusmodi Juspatronatus fuit authoritate Apostolicâ translatum è Cappellâ Castri de Almenar ad Cappellam Castri Turris Dembarra, fuerit etiam annexum dicto Castro; Quoniam nec in Litteris Apostolicis, in quibus tribuitur Ordinario facultas transferendi, nec in translatione factâ per Ordinarium legitur, quod fuerit facta ulla mentio prætensæ annexionis, sed simpliciter transfertur Beneficium de una ad aliam Cappellam, & hanc annexionem facere nequeunt Patroni Beneficii, aut Domini Castri, sed opus est ad hoc, ut illa substineatur, ut interveniat authoritas Episcopi, & ejus legittima approbatio, sine qua ulla annexio fieri valet *cap. illud vers. tum quia Lucius, & cap. nullus de jurep. Rocc. eodem tit. in verbo, ipse, vel is quæst.* 19. *num.* 36. *Lamber. eodem tract. part.* 2. *lib.* 1. *quæst.* 1. *artic.* 19. *n.* 1. & 2. *Sanchez cons. moral. lib.* 2. *cap.* 3. *disp.* 76. *in fin. Rot. decis. ult. de jurepatr. in antiq. num.* 2. & *coram Duran. dec.* 463. *sub num.* 7.

6. Eoque magis, quia in Andrea, seu ejus Antecessoribus uti Dominis Castri præsumitur usurpatio dicti jurispatronatus, nisi constet de legittimo titulo Donationis, & fundationis ex *Concil. Trident. sess.* 25. *de reform. cap.* 9. ibique *Barbos. num.* 32. & sæpius Rota etiam comprobavit coram *Put. decis.* 55. *lib.* 1. & *coram Duran. decis.* 413. *num.* 5. & *coram Pamphil. decis.* 166. *numer.* 1. & *decis.* 245. *numer.* 2. *part.* 9. & *decis.* 192. *numer.* 10. *part.* 19. *recentior.* & alibi passim.

7. Minus obstat, quod in duabus præsentationibus, altera nempè de anno 1614. alia verò 1662. fuerit à Patronis facta mentio dominii dicti Castri, & dd. nominibus præsentaverint cum successivâ institutione, & sententiâ Ordinarii declaratoria pertinentiæ jurispatronatus, quoniam cum expressio dominii dicti Castri legatur solum facta à Patronis in eorum præsentationibus, & nunquam in institutionibus fuerat ab Ordinario approbata, hujusmodi qualitatem necesse est fateri fuisse à Patronis expressam pro majori ipsorum decore, & ornamento, qui insimul erant Domini Castri, & hæredes Ludovici primi Patroni, vel per errorem uti tales devenisse ad præsentationem, quod contra legem fundationis non venit attenden. *Rot. decis.* 183. *num.* 15. *coram Cels. decis.* 694. *coram Dunoz. jun.* & *decis.* 201. *num.* 12. *par.* 12. *recent.*

8. His legitimè comprobatis non hæsitarunt DD. quod non esset danda eidem Carolo manutentio, ex quo ipse appræhendidit etiam corporalem possessionem Beneficii, de quo agitur *Summar. num.* 12. & propterea ipsi possidenti legitimo titulo concedenda venit manutentio *vulgat.* §. *Retinendæ instit. de interd. Rota penès Posth. de manut. decis.* 57. *num.* 14. & *cor. Eminent. Otthob. dec.* 136. *num.* 1. & *dec.* 191. *in fin. par.* 11. *recen.*

9. Nullatenus relevante, quod ipse Melchior possessionem ejusdem Beneficii cæperit, quia animadversum fuit hanc eamdem possessionem illi non posse suffragari, dum capta fuit propriâ authoritate, & nulla præcedente collatione, aut institutione authoritate Apostolicâ, aut Ordinariâ facta, & cum ex illa nullo modo juvari possit, nec effici valet legitimus contradictor ad impedien. Carolo immissionem, & ob id dicitur cecidisse à quolibet jure,

re, quod sibi competere posset in dicto Beneficio juxtà famigeratum *text. in cap. Avaritiæ de elect. in 6.* & eò magis, quia cum hujusmodi Beneficium antecedenter, & ad instantiam defuncti Balthassaris fuisset effectum litigiosum, de eo nullus disponere poterat præter Papam ad quem spectabat collatio *cap. 1. & 2. ut lit. pend. in 6. Clem. 1. eodem tit. Gonz. ad regul. 8. gloss. 6. num. 145. & 146. Barbos. de offic. & potest. Episc. alleg. 57. num. 47. & 48.*

Et ita utraque &c.

P. R. D. EMERIX

Romana, seu Florentina Legatorum.

Mercurii 26. Junii 1682.

ARGUMENTUM.

Executores Testamentarii, non tenetur propriis sumptibus litem agere.

SUMMARIUM.

1. *Executores Testamentarii litem substinent expensis hæreditatis.*
2. *Expensæ litis cedunt in computum legati.*

DECISIO XI.

UNA cum Dubio principali hac eadem die deciso ad favorem Monasterii, & Monachorum Sanctissimæ Trinitatis Florentiæ resolutum quoque fuit eis subministrandas esse expensas litis, juxtà modum inferius exprimen.

1. Cùm enim Executores Testamentarii, non teneantur propriis sumptibus litem agere, ad hoc ut voluntas Testatoris adimpleatur, sed id fieri debeat expensis hæreditatis, ut tradunt *Covar. in cap. Joannes in fin. versic. expensas autem de testam. Molin. de Just. & jur. to. 1. disp. 248. litt. C. §. utrum versic. observat. Parif. conf. 26. sub num. 17. versic. quo stante cum duobus seqq. lib. 4. Carp. de executione testam. lib. 3. cap. 3. num. 60. & cap. 8. gloss. 1. num. 19. Bursatt. conf. 28. num. 20. Giurb. ad consuetud. Messan. cap. 2. gloss. 13. sub num. 21. vers. sed eo in casu part. 1. Coccin. in annot. decis. 245. num. 1.* consequens est, quod Monachis in quorum Ecclesiâ sepultum fuit corpus Alexandri Testatoris, & ad quos ex testamento spectat onus curandi adimplementum legati, veniunt subministrandæ litis expensæ.

2. Nil refragante, quod Testator pro eadem curâ, & diligentiâ Monachis commissa eis reliquerit annua scuta quatuor, quia visum fuit DD. hoc solùm posse operari, quod pecuniæ subministrandæ pro expensis litis, cedant in diminutionem eorum annui legati, non autem quod expensæ non sint interim subministrandæ ex auctoritatibus suprà allegatis.

Et ità utraque &c.

R. P. D. ALBERGATO DECANO

Burgen. juris deputandi Curatum.

Lunæ 21. Februarii 1684.

ARGUMENTUM.

Curati Ecclesiarum Parochialium, quæ sunt unitæ mensæ Monachorum, non habent statum collativum, sed deputantur ad illas etiam Monachi ad nutum Abbatis.

SUMMARIUM.

1. *Beneficia sæcularia Sæcularibus, regularia Regularibus conferuntur.*
2. *Beneficia manualia non conferuntur in titulum, sed in administrationem.*
3. *Beneficium sæculare per unionem Monasterio Regularium facta, acquirit naturam Regularis.*
4. *Unio ex quibus probetur, ostenditur.*
5. *Monachi S. Benedicti habent facultatem deputandi Curatos amovibiles in Ecclesiis Parochialibus dependentibus ab eorum Monasteriis, etiam Religiosos Monasterii, & num. 7. & 8.*

Rota reverenter amplectitur Decreta Sac. Congreg. Concilii, ibi num. 6.

9. *Confessio partis est omnium probationum maxima.*
10. *Testes debent reddere rationem scientiæ, quando qualitas super qua deponunt aliter sciri non potuit.*

Beneficii vacatio non datur in manualibus, ibi.

12. *Testibus in concursu major est adhibenda fides, quorũ depositiones scripturis corroborantur.*
13. *Papa non censetur derogare Consuetudini immemorabili, neque juri quæsito per Constitutionem præcedentem.*
14. *Constitutio quæ nunquam habuit effectum, nullam vim legis acquirit, & num. 15. & 18.*
16. *Nemo præsumitur spernere, & voluntariè se illaqueare velle censuris.*
17. *Constitutiones ordinis à Papa confirmatæ, derogant prioribus.*
19. *In collatione Beneficiorum sola idoneitas est spectanda non autem origo.*

DECISIO XII.

REvocatâ ad examen Decisione coram me edita, quo ad instantiam Consilii, seù Universitatis Oppidi de Arredono sub die 11. De-

11. Decembris 1682. per contradictas responsum fuerat non licere Abbati Regulari SS. Salvatoris de Ogna nominare in Curatum Parochialis Ecclesiæ ejusdem loci unum ex Monachis sui Monasterii, sed pòtius teneri ad nominationem Presbyteri Sæcularis, & filii patrimonialis ejusdem loci; hodie informante etiam Abbate, & Monasterio, Dominos meos consului super viribus præfatæ resolutionis; qui ex novis facti circumstantiis, diversoque Jure inde derivante, ab illa recedendum esse censuerunt.

1. Non enim impugnabatur regula de jure certissima, quod Beneficia sæcularia Secularibus conferantur, regularia verò Regularibus ex dispositione *Sac. Concil. Trident. sess.* 14. *de reform. cap.* 10. *&* 11. *& ex regula Cancell.* 42. *seù* 43. super quibus primariò nititur contraria Decisio: sed in hac hypotesi Domini resolverunt illam non applicari, sed versari in casu limitationis, cum non agatur de Beneficio habente statum collativum, quod conferatur in titulum, sed de Ecclesiâ unita mensæ Abbatiali cujus Curatus, seu Cappellanus deputatur ad nutum Abbatis, seu Superiorum amovibilis, quo casu præmissa regula non intrat, quæ solum locum sibi vindicat in Beneficiis conferendis, secus autem in manualibus *Gonz. ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 5. §. 6. *num.* 9. *& seqq. & num.* 63. *&* 64.

2. Cum hæc sint incapacia collationis, & ad instar famulatus, & conducti servitii dentur in simplicem, & momentaneam administrationem *cap. cum accessisset de constit. Clement.* 1. §. *quidam etiam Eccles. de excess. Prælat. Lotter. de re benef. lib.* 1. *cap.* 28. *num.* 104. *Garz. eodem tract. par.* 1. *cap.* 2. *num.* 12. *Gonzal. ad reg. Cancell. gloss.* 5. §. 7. *num.* 2. *& seqq. Add. ad Greg. dec.* 112. *n.* 5. *Add. ad Pamphil. decis.* 686. *num.* 6. *Rota coram Merlin. dec.* 37. *num.* 1. *& seqq. coram Peuting. dec.* 135. *n.* 1. *& coram Bich. dec.* 421. *n.* 3. *& in dec.* 32. *sub n.* 10. *dec.* 773. *à num.* 5. *ad* 8. *par.* 19. *rec.*

3. Quinimò, & si præfata Règula in hac Beneficii specie admitteretur potius Abbati, & Monachis favere, cum hujusmodi Beneficium per antedictam unionem Monasterio Regulari factam, naturam, & qualitatem Regularis sortitum fuerit, iuxrà notata per *Gloss. in Clem. unica* §. *quidam etiam verb. ad mensam post med. & circa fin. de excess. Prælat. Lotter. de re benef. lib.* 1. *quæst.* 33. *num.* 93. *Hoyed. de incompat. part.* 1. *cap.* 15. Quem sanè effectum inter præcipuos unionis connumerat P. Murga celeber in hac materiâ, & in aliis Doctor *quæst. past. part.* 2. *quæst.* 6. *num.* 1. *&* 2. *Rot. post eumdem decis.* 9. *sub num.* 2. *decis.* 10. *sub num.* 3. *& decis.* 11. *sub num.* 5. *& novissimè in rec. dec.* 773. *sub num.* 5. *& seqq. part.* 18. Ideòque in his terminis potius retorqueri, & applicari, quod tale Beneficium, uti Regulare, Regulari conferatur, juxtà alteram ejusdem Regulæ partem prout ad rem nostram arguunt *Angel. consil.* 247. *per tot. Novar. in Sum. Bull. commen.* 66. *sub num.* 25. *Rota in Pampilonen. Vicariæ* 13. *Martii* 1664. §. *Censuerunt in fin. confirmata coram Eminentiss. Cerro decis.* 886. *sub num.* 8. *&* 9. *inter ejus impress.*

4. Talem autem unionem extinctivam tituli Beneficii cum transmutatione status collativi in merè manualem, licet à parte non controversam, Domini apertè desumebant, tum ex pluribus Decisionibus hujus S. Tribunalis antiquitus in hac causâ emanatis super manutentione in possessione deputandi hujusmodi Cappellam Regularem, vel Presbyterum Sæcularem Abbati pro tempore benevisum, & ad ejus nutum amovibilem, de quo sunt binæ decisiones *coram bon. mem. Ghislerio impressæ apud eumdem P. Murg. ad constit. Apost. decis.* 7. *&* 8. Tum ex sententiis per proprium Ordinarium, ac per *P. R. D. Nuncium de annis* 1930. & 1632. *in prima, & secunda instantia* hujus præsentis causæ super prædictâ unione necnon deputatione prolatis, & ex antiquiori Sententiâ in contradictorio Judicio contra Promotorem Fiscalem ab Abbate, & Monasterio usque de anno 1549. obtenta; Necnon ex testibus tunc temporis; & postmodum de anno 1630. in hac eadem causa examinatis de prædictâ unione, & Monasterialitate tanquam de re indubitata concludenter, & uniformiter deponentibus. Tum ex perceptione Decimarum, ac onere manutenendi, & restaurandi Ecclesiam ipsi Monasterio injuncto. Tum ex arrendamentis prædictæ Ecclesiæ S. Pelagii uti propriæ, & Monasterialis, ejusque bonorum, & jurium factis ab Abbate de Ogna antiquissimis temporibus scilicet annis 1320. & 1523. ex pluribus Visitationibus ejusdem Ecclesiæ, nec non ex Deputationibus Cappellanorum ad ipsius arbitrium amovibilium cum certo salario ab eodem Abbate tàm antiquitus, quàm recentius pacificè factis; Tum demum, ex Descriptionibus, Catastris, seu ut hispanicè dicitur Apeis Bonorum Monasterii de Ogna sequutis anno 1487. vigore mandati Ordinarii Burgensis, anno verò 1664. vigore Commissionis Regiæ, in quibus prædicta Ecclesia S. Pelagii uti Monasterialis, & propria dicti Monasterii de Ogna adnotatur: Ex his autem tanquam ex signis, & probationibus indubitatis qualitatem Monasterialitatis, ac plenariam, & veram unionem concludi restantur *P. Murg. quæst. Pastor. part.* 1. *quæst.* 2. *d vis.* 2. *num.* 14. *cum duob. seqq. Rota coram Seraphin. decis.* 1304. *in fin. & in rec. decis.* 153. *num.* 2. 3. *&* 4. *decis.* 88. *nu.* 11. *et* 12. *par.* 9. *decis.* 62. *per totam par.* 15. *et latè in Pampilonen. Vicariæ* 13. *Martii* 1664. *coram bo. me. Verospio*.

5. Facultatem verò deputandi in Curatum Monachum, seù quemcumque Presbyterum Sæcularem sibi benevisum ultra assistentiam Juris superius expensam favore Abbatis, & Monasterii, manifestè comprobant duo Decre-

Decreta Sacræ Congregationis Concilii: Alterum de anno 1638. ad instantiam Benedictinorum Italiæ editum, quo præmissa specialis Dubii disputatione sancitum fuit, contra Episcopum Patavinum itidem informantem, licere Abbatibus Monachos deputare ad ipsorum nutum amovibiles pro servitio Ecclesiarum quomodolibet dependentium à Monasteriis, etiam si Presbyteris Sæcularibus per prius addita esset Administratio, dummodò cum Socio Ecclesiis præficerent; quod sanè Decretum à felicis memoriæ Urbano VIII. per Breve speciale datum sub die 6. Septembris 1638. approbatum extitit; Alterum, & antiquius favore totius Congregationis Benedictinorum Hispaniæ confirmatum à felicis memoriæ Clemente VIII. usque de anno 1596. quo eadem facultas deputandi Monachum, vel Presbyterum cum eadem conditione impartita fuerat; Quæ sanè Decreta Pontificio placito roborata, sunt absque dubio amplectenda, prout semper, & reverenter monuit hoc Sacrum Tribunal, & signanter coram *Burat. decis. 479. num. 3.* & ibi *Add. sub num. 20. coram Cels. decis. 5. num. 12. coram Eminentissimo Ottobon. decis. 46. sub num. 16.*

7. Non refragante quod primum Decretum amputet solum controversiam cum Benedictinis Italiæ, nàm, & alterum specialitèr quoad Benedictinos Hispaniæ illum removet, & (ultra quod non militat potior ratio pro illis quàm pro istis) ob jurium, ac Privilegiorum communicationem inter Monasteria Congregationis Hispaniarum, & illa Congregationis Italiæ, perindè est, ac si distinctè de utraque loqueretur idem *Murg. ad Constit. 4. Gregorii IX. §. 2. num. 18. fol. 34. & ad Constitut. 16. §. 2. num. 14. fol. 371. & post decis. 22. sub §. 1.* & in individuo hujus Brevis post *decis. 28. num. 3. & 9.* referendo constitutionem Julii II. dixit *Tambur. de jur. Abbat. tom. 1. disp. 17. quæst. 1. num. 6.*

8. Quibus adstipulantur aliæ Constitutiones Apostolicæ hujusmodi facultatem tribuentes, signanter verò ad favorem Monasterii de Ogna extat illa Sixti IV. de anno 1481. ubi præsuppositâ hujusmodi consuetudine, & facultate pro indubitata deputandi Monachos proprii Monasterii, disponitur, quod durante quadam clausura tunc ab ipsis Monachis pro reformatione Religionis proposita, liceret Abbati, & Monasterio deputare Presbyterum Sæcularem eodem modo ad nutum amovibilem. Generaliter etiam ad favorem totius Religionis Hispaniæ adsunt aliæ constitutiones Julii II. & Leonis X. prima de anno 1403. secunda de anno 1715. editæ, ubi pariter, prædictâ consuetudine indubitanter admissâ, eadem facultas Monachis impartitur cum ampliatione deputandi etiam Regulares alterius Religionis: Viget itidem alterâ Constitutio B. Pii V. *la 47. in Bull. tom. 2. pag. 183. sub §. 5.* expressè id ipsum concedens omnibus Monachis quarumcumque Religionum, non obstante, quod à Gregorio XIII. fuerit revocata; Nàm id processit, ex quo illa exposceret, quod unà cum Monacho deputaro extra claustra degerent alii quatuor Regulares, ut demonstravit illius revalidatio ab eodem Summo Pontifice Gregorio decreta cum declaratione, quod unus dumtaxat socius Monacho deputato sufficiat, ut testantur *Cherubin super eamdem constitutionem 47. schol. 1. fol. 48. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. §. 3. num. 79. Rot. decis. 88. num. 17. cum duob. seqq. par. 9. recent.*

9. Confluunt in idem quamplures Testium depositiones Immemorabilem consuetudinem, & possessionem Monasterii super hujusmodi facultate concludentes *Summ. Abbatis n. 15.* Mandatum de manutenendo Nuncii Hispaniarum, & hujus Sac. Tribunalis de anno 1622. ab ipso Abbate, & Monachis reportatum, cum subsecutâ, & pacificâ possessione ab indè citra ex supra recensitis sub §. *Talem autem unionem &c.* Confessio publici, & totius Concilii, ac Universitatis emanata post litis introductionem per viam recognitionis veritatis, ac renunciationis liti *Summ. Abbatis num. 16.* Alia consimilis confessio per Deputatos ab eadem Universitate emissa in descriptione bonorum Monasterii in vim Regiæ Commissionis de anno 1664. quæ de per se sufficerent, uti omnium probationum maximæ *vulgat. cap. per tuas de probat. l. cum te C. de transact.* atque in similibus terminis *P. Murg. quæst. Pastoral. par. 2. quæst. 7. num. 2.*

10. Testes, & ipsi ad instantiam ipsius Communitatis inducti, qui uno ore fatentur vidisse inservire eidem Ecclesiæ Monacum Abbati benevisum, & licèt affectando eorum dicta conentur asserere, quod tales deputationes fuerunt dumtaxat pro interim, & donec de Patrimoniali Presbytero Ecclesia provideretur: Attamen cum de hujusmodi interimnaria qualitate, nullam prorsùs rationem scientiæ reddant, puta quod illam in litteris patentibus Monachorum legerint ad contradictionem aliarum litterarum patentium Presbyterorum Sæcularium, seu aliam quamcumque certiorem causam, uti Testantes de qualitate, quæ aliter sciri non potuit nullam fidem, quoad affectatam restrictivam merentur *ad theoricam Bart. in lectione solam 3. sub num. 3. vers. sed si deposuit super eo, quod sententia non percipitur, & num. 14. vers. sed in his etiam Bald. & Castren. C. de Testib. Farinacc. eodem tract. quæst. 70. num. 6.* ubi concordantes *Rota coram Buratt. decis. 325. sub num. 4. Rota coram Peuting, decis. 53. num. 3.* Ponderando præcipuè, quod licet prædicti Testes sæpè viderint Monachos amoveri, id tamen non valet inducere scientiam hujusmodi qualitatis interimnariæ, cū ob firmatam Beneficii manualitatem, talis muta-

mutatio evenerit, quin immo impropria redduntur eorum testificata, cum deputationes pro interim asserantur factæ durante vacantiâ Beneficii, quæ tamen ex supra firmatis in hac specie Beneficii non datur, utpotè merè manuali, ut præter adductos *in §. Non enim* firmarunt *Card. de Luca de benef. disc. 97. sub num. 18. & 19. Rot. coram Merl. decis. 37. num. 2. coram Pamphil. decis. 68. num. 3. ubi add. num. 6.* Et fas sit dicere, prorsùs mendacia convincuntur cum Deputationem P. Martini del Hoyo pro interim factam testentur, quando ex ipsius lectura contrarium depromitur, & omnimodè conformis cæteris deputationibus legitur, *ut in Summ. Abb. num. 19. & 20.* Aliorum verò Monachorum administratio vigore propriarum Deputationum fuit per tempus considerabile septem, & octo mensium, ac etiam plurium annorum excludens metam interminariam. Quod sanè mendacium de per se solum sufficiens reputatur ad detrahendum in reliquis quamcumque fidem Testibus inductis præstandam, ut in similibus voluit *Rota in decis. 3. num. 8. par. 18. & decis. 73. num. 5. & decis. 116. num. 6. par. 19. rec.*

12. Quæ eò magis admittenda veniunt in concursu tot Testium contrarium de directo deponentium, quorum dicta uti fulcita juris assistentiâ, & uniformia Pontificiis indultis, & publicis documentis superius enunciatis omne veritatis fomentum ad favorem rei possessoris præbent, ex regula *Text. in cap. cum sunt de reg. Jur. in 6. & ibi gloss. in figuratione casus Rota coram Zarat. decis. 23. sub. num. 26. & seqq. coram Peunting. decis. 246. num. 4. & coram Priolo decis. 206. num. 14.*

13. Corruere pariter Domini censuerunt secundum decisionis fundamentum innixum Pontificiæ Constitutioni Pii Quarti expressè vetanti Monachis Benedictinis Hispaniæ Regulares deputari in Curatos Ecclesiis eorum Monasteriis unitis; Tum ex eo quod hujusmodi Constitutio nullam præsefert mentionem immemorabilis consuetudinis super contrario jure deputandi, vel Monachum, vel Sæcularem ad libitum favore eorumdem Benedictinorum inductæ, & probatæ, seù centenariæ possessionis illi æquipollentis, de quibus *in §. Confluunt &c.* prout neque Constitutionum Apostolicarum supra enunciatarum, ac eamdem facultatem tribuentium, ideoque nunquam, neque dictæ consuetudinis, neque harum Constitutionum derogatoria censeri debet, ut de immemorabili tradit *Gonz. ad reg. 8. glos. 33. num. 2. Gratian. discept. for. cap. 578. n. 10. Rot. decis. 614. n. 1. par. 2. & decis. 286. n. 1. par. 4.* Et de Constitutionibus præcedentibus *Rota coram Duran. decis. 83. num. 16 coram Dunoz. Jun. decis. 131. à num. 2. ad 4. & decis. 32. num. 23. par. 10. rec.*

14. Tum, & evidenter ex eo, quod illa non doceatur in ulla sui parte effectuata, & consequenter uti destituta omni vi, & effectu nullam vim legis acquirere potuit, ut distinguendo tradiderunt *Felin. in cap. 1. sub num. 13. vers. Nihilominus de Treg. & Pace, Vermigliol. consil. 355. num. 8. Rota decis. 628. num. 16. par. 18. recent.*

Ineffectuatio quoad omnia in illa contenta, colligitur, cum eligendi forma primo præscripta super electione Generalis Congregationis, quod scilicet Abbas fixus Monasterii Vallisoletani cœteris præferatur, certum sit, & notorium non servari, sed Capitulum Generale elegit, & eligit liberè in Generalem prædictum quemcumque Monachum sibi benevisum, juxtà litteralem dispositionem Constitutionum ejusdem Congregationis, post dictam Bullam Pianam æditarum, confirmatarum à san. mem. Paulo V. cum expressâ derogatione quibuscumque Constitutionibus, & exhibitarum *in Summ. Abbatis sub n. 22.*

15. Unio verò, secundò injuncta, Prioratuum, seù Monasteriorum minoris redditus Generali, ac aliis Executoribus commissa, itidem ineffectuata remanet, cum neque Executorum deputatio ad id peragendum ostendatur. Prohibitio demùm tertiò demandata inserviendi Ecclesiis unitis per Regulares sub pœnis Exequutoribus bene visis tantum adest, quod effectuata, & ad actum redacta doceatur, quia potiùs contrarium evidenter apparet, ex quo nec constet de deputatione hujusmodi Executorum, seù Commissariorum, & pro parte Abbatis de contrariâ continuatâ usque in præsens observantiâ etiam immemorabili ex depositionibus Testium, & deputationibus Regularium ab indè citrà subsecutis in in vim præcedentium, & posteriorum Constitutionum supra memoratarum absque comminatæ pœnæ luitione ad oculum fuerit demonstratum, licet pro omnimodâ Bullæ inobservantiâ, non usus quoad unam partem sufficeret, *Rota coram Carillo decis. 155. sub num. 5. coram Bichio decis. 133. num. 21. cum ibi congest.*

16. Accedit pro totali ineffectuatione nimia inverisimilitudo, quod tot gravissimi Viri, ac Superiores hujusce Congregationis dispositionem Pontificiam voluissent eludere, & illam spernendo excommunicationis, & censurarum vinculis semetipsos innodari, quam sanè præsumptionem in perspicua animi qualitate omnia Jura abhorrent adnotata *per Berov. conf. 92. num. 2. lib. primo Vermigl. conf. 225. num. 6. & 275. num. 14. Rot. decis. 106. sub num. 7. par. 2. rec.*

17. Et demùm tollitur omnis difficultas ex constitutionibus d. Congregationis compilatis de anno 1610. in quibus *cap. 57.* hujusmodi usus, & facultas deputandi Monachos pro servitio Ecclesiarum unitarum curam animarum hebentium, vel in Prioratus, & Grancias erectarum ex causâ necessariâ præsuppo-

supponitur cum præscriptione certæ formæ in similibus deputationibus Monachorum servandæ *Summario Abbatis num. 22 litt. G.* Quæ cum confirmatæ fuerint à fa. mem. Paulo V. sub expresso mandato, quod nullæ aliæ leges, præter in eisdem Constitutionibus præscriptas essent in posterum servandæ, & cum derogatione quibuscumque Statutis, Indultis, & Litteris etiam Apostolicis contrarium disponentibus, utique non solùm d. usum, & consuetudinem immemorabilem, ut suprà probatam confirmant, sed tollunt quodcumque obstaculum quod posset deduci ex dicta Pii Quarti vel alia præcedenti Constitutione.

18. Nec obesse visum fuit, quod allegata Constitutio B. Pii V. & relatæ Confirmationes Apostolicæ Clementis VIII. & Urbani VIII. Decretorum Sac. Congregationis Concilii, uti nullam præseferentes mentionem Litterarum Pii Quarti, licet posteriores, non censeantur istius Derogatoriæ; nam præterquod idem argumentum retorquetur, cum Piana Constitutio nec ullam mentionem faciat de antiquioribus privilegiis Sixti IV. Julii II. Leonis X. quæ liberam facultatem, & consuetudinem deputandi Monachum canonizant, ideòque si hæc illi non derogent, nec illa antiquioribus derogare potuit, ut uno, eòdemque Jure metiantur ad tradita per *Rotam decis. 60. sub num. 6. par. 15. & decis. 227. sub num. 11. par. 19. rec.* semper remanet inevitabilis responsio, quod de illa uti inobservata, nulla est habenda ratio, tanquam de actu ineffectuato, ut præter suprà allegata decidit *Text. in cap. non præstat de reg. Jur. in 6. Rota decis. 460. num. 5. & 6. par. 5. rec. cum ibi allegatis.*

19. Firmatâ itaque penes Abbatem, & Monasterium facultate deputandi Monachum Regularem in Curatum Ecclesiæ Oppidi de Arredondo, sublata fortius remanet illatio in contrariâ decisione deducta, Quod Abbas teneatur nominare Presbyterum Sæcularem, & filium Patrimonialem ejusdem loci, cum tamen non minus corrueret quando etiam admitteretur non subsistere d. facultatem, ex quo non est bona consequentia, non potest deputare Monachum, ergo tenetur deputare Presbyterum Sæcularem, qui sit filius Patrimonialis loci de Arredondo; Adhuc enim esset in potestate Abbatis vel hunc, vel Exterum deputare, nam in collatione Beneficiorum sola idoneitas, non autem origo spectatur, cum apud Deum non detur exceptio personarum *Text.* est clarus *in cap. ad Decorem 5. de Instit.* ubi *Innocentius Tertius* improbat conventiones factas, ut Canonicatus, & Beneficia Ecclesiæ Constantinopolitanæ Clericis nonnisi certæ Nationis conferantur ipsumque Patriarcham acriter repræhendit, & arguit, quem etiam posteà in litteris specialibus absoluit à conventionibus factis, & Juramento pro illis absolvendis præstito, ut refert *Gonz. in eodem c. p. ad decorem de Inst.* & latè tradit *Mandos. cons. 55. sub num. 21. vers. Imò non est absolutè verum cum seqq. Garz. de benef. par. 7. cap. 9. num. 4. Massobr. in prax. hab. concurs. prælud. 7. dub. 21. num. 36. Cast. opal. oper. Moral. tom. 2. tract. 13. disp. 4. punct. 9. num. 1. Rota decis. 63. sub num. 3. vers. & facit par. prima, & decis. 29. num. 2.* ubi in specie de Rectoribus *par. 2. rec.*

Neque obligatio prætensa deputandi Patrimonialem ex testibus ab Universitate adductis probatur, prout supra expensum fuit; Imò de contrario constat ex Deputationibus exhibitis pro parte Abbatis, in quibus tantùm adest administrationem Ecclesiæ S. Pelagii Patrimoniali loci de Arredondo fuisse concessam, quod ut plurimum uel Monachi, vel Presbyteri extranei à locò de Arredondo pro illa, fuerunt deputati *Summario Abbatis num. 20.* & si aliquando Patrimonialis electus fuit, id evenit sub expressâ conditione, & Juramento, quod non censeretur deputatus ex quo esset Patrimonialis *Summario ejusdem num. 26.* ex quibus facultas prædicta Abbatis de Ogna convalidatur, & Jus ab Universitate prætensum penitus destruitur;

Et ita utraque Parte audita responsum fuit, &c.

R. P. D. BENINCASA

Romana Quindenniorum.

Veneris 23. Martii 1689.

ARGUMENTUM.

Emphyteusi translatâ ad manus mortuas, debentur Domino directo de æquitate, Quindennia singulis quindecim annis, etiam nullâ factâ conventione. Melioramenta non augent laudemium.

SUMMARIUM.

1. *Quindennium debetur loco laudemii Domino directo singulis quindecim annis ob transitum Emphyteusis in manus mortuas.*
   Quindennia sunt solvenda juxtà antiquum rei valorem, nullâ habitâ ratione melioramentorum, ibi.
2. *Quindennium nihil aliud est: quam ipsum laudemium determinato tempore decimi quinti anni solvendum, quamvis non conventum.*
3. *Laudemium non augetur, si fiant melioramenta.*
4. *Fictio in casu ficto operatur quantum veritas in casu vero.*
5. *Ubi militat eadem ratio, militare debet eadem juris dispositio.*

6. *Fictio legis, non admittitur ultrà casus expressos.*

Laudemii solutio facienda est juxtà loci consuetudinem, ibi.

7. *Nemo debet cum alienâ jacturâ locupletari.*

8. *Utilius est habere pro Emphyteusi Quindennium, quam exigere laudemium.*

9. *Melioramenta facta in re sacrâ, & religiosâ non cedunt solo.*

Monasterium auctoritate Ordinariâ erectum in fundo Emphyteutico, non cedit solo, ibi.

DECISIO XIII.

Postquam sub die 6. Iunii 1687. resolutum fuit constare de bono jure Capituli Sanctæ Mariæ Transtyberim ad effectum manutentionis in exigendis quindenniis sibi debitis, pro quadam Domo Emphyteuticâ à Monialibus Beatæ Virginis septem dolorum, titulo emptionis modo possessa, eademque quindennia regulanda fore secundum valorem ipsius domus de tempore, quo empta fuerat, non autem juxtà statum præsentem ex novâ Fabricâ Monasterii, & Ecclesiæ totalitèr mutatum, & pluribus melioramentis adauctum, disputatum hodiè fuit: An standum, vel recedendum esset à decisis, & DD. inhærentes fundamentis præteritæ resolutionis pro illius confirmatione, steterunt, rejectis novis objectionibus in contrarium excitatis.

1. Præmisso siquidem, quod quindennia in jure penitus ignota successerint loco laudemii, quod ex quadam æquitate à praxi fingitur decimo quinto deberi quolibet anno Domino directo, quia aliàs nullam haberet spem devolutionis ob transitum Emphyteusis in manibus mortuis *Ricc. in prax. resol. 633. par. 1. per tot. Rot. coram Coccino decis. 233. num. 15. & coram Cerro decis. 2. num. 12. usque ad 21. & decis. 162. num. 4. par. 19. recen.* sicuti, ubi non proceditur per viam novæ Investituræ favore diversæ personæ, sed potiùs simplicis renovationis in personam Emphyteutæ semel investitæ, quando laudemium debetur, solvendum est juxtà Taxam in primâ acquisitione conventam, non considerans melioramentis rei Emphyteuticæ, ex firmatis per Rotam *coram Ottbobon. decis. 183. num. 6. & seqq.* cùm aliis ibidem adductis, sic etiam quindenniales præsentationes ad ejus normam, & ab eadem personâ solvendæ regulari debent, juxtà antiquum rei valorem, nullâ habitâ ratione, & Emponematum, ex quibus hoc medio tempore ejusdem incrementum derivat; Nàm eadem in æquiparatis militat ratione, & subrogatus naturam induit ejus, in cujus locum subrogatur *l. Pomponius 13. §. Cum quis ff. de acquiren. possess. Oldrad. cons. 224. n. 25. Rota decis. 44. num. 16. par. 8.*

Nec attendi meretur, quod applicabilis non sit casui regula proposita, vel quià nec laudemium, nec quindennia fuerint unquam taxata post acquisitam domum Monialibus, vel quia non uersemur in terminis simplicis renovationis, sed veræ novæ inuestituræ, dùm controversa Domus per dictam Ducissam de latere Monialium Auctricem olim empta, usque ad obitum possessa, novissimè solum ad manus mortuas Monialium pervenit, & non nisi postquam conversa fuit in Monasterium, & adaucta enunciatis melioramentis.

2. Quoniam frustra quæritur de speciali conventione quantitatis quindenniorum, dùm ea nihil aliud sunt, quàm ipsum laudemium determinato tempore decimi quinti cujuslibet anni solven. *Niger. de laudem. par. 12. art. 3. num. 145. Rot. decis. 474. num. 18. par. 9.* sicuti autem laudemium seclusâ contrariâ consuetudine suam habet mensuram *à l. final. §. ne avaritia Cod. de Jur. Emphyt.* sic etiam quindennium, absque eò quod opus sit aliquâ conventione; cùm ipso laudemio commensuratur, *Rot. decis. 40. num. 30. par. 7. & decis. 280. num. 4. par. 1. & coram Cerro, decis. 2. num. 134.*

3. Quod autem in casu nostro extranei sint termini novæ Investituræ patet ex ipso Instrumento emptionis Domus, de qua agitur à Ducissâ acquisitæ pro ipsismet Monialibus, & ad earum favorem solummodò stipulatur, accedente etiam ipsius Capituli consensu *Summario num. 7.* Quamobrem non solum ex facto cessat objectum, & convincitur, quod possessio usque ad obitum non fuerit penès Ducissam, nec quod ad Moniales pervenerit, existentibus jam melioramentis ab ea factis, sed in necessariam sequelam venit, quod nullum pro eis debeatur augumentum quindennii, sicut non augetur laudemium, quod ab ipso meliorante persolvitur, *Brun. cons. 44. num. 12. & seqq. Soccin. Jun. cons. 70. num. 2. lib. 3. Amad. à Ponte de laudem. par. 13. num. 1. & 2.* cùm aliis congestis *in decis. 90. post Salgad. de labyr. credit. num. 4.*

4. Neque ex eo quia loco laudemii, quod in qualibet nova Investitura solven. esset, successerint quindennia, cum supposito quod Bona Emphyteutica si penès privatam personam existerent, de 15. in quindecim Annis alienari possent dici meretur, quod cum in casu veræ alienationis regulariter quindennium habitâ etiam ratione melioramentorum exinde eveniat, quod eodem modo commensurari debeat in casu suppositæ alienationis ut fictio in casu ficto operetur, quod veritas in casu vero *l. 1. §. hoc autem Sen. Cons. ff. ad Sen. Consult. Trebell. Dec. cons. 1. num. 150. lib. 1. Gonzales ad regul. 8. Cancell. gloss. 51. num. 28.*

5. Nàm vltrà quod Emphyteusis in manus

nus

nus mortuas transivit, apud quas perpetuò duratura est, nulla prorsus fingi valet nova Investitura, nisi in personam ejusdem Emphyteutæ, quo casu, cum pro melioramentis laudemium non augeatur, ut dictum fuit: Ità nec quindennia, ut eadem militet Juris dispositio, ubi eadem ratio procedit *l. si solis C. de revocand. donat. Rot. decis.* 84. *num.*4. *par.*4. *& decis.*348. *num.*13. *dar.*17.

6. Responsum etiam fuit, quod quamvis ex finctione æquitativâ, consuetudine inducta singulis 15. annis ex suppositâ alienatione oriatur favore Domini directis jus novæ Investituræ, & exactionis laudemii, non tamen probatur in jure dispositum, ut ab eadem consuetudine inductum, quod illud etiam debitum sit pro melioramentis ipsius rei Emphyteuticæ, cujus nova fingitur Investitura, & tritum est quod fictio legis tamquam jus singulare ultrà casus expressos non admittitur *l.*2. §. *Codicill. ubi Bald. ff. de Jur. Codicillor. l. singulare ff. si cert. pet. Giovagnon. consil.*73. *num.*64. *lib.*1. *Mantica de tacit. lib.* 8. *tit.* 2. *lib.*13. *num.* 7. *Ricc. decis.* 102. *num.* 16. præcipuè in hac materiâ laudemii, in qua consuetudo præcisè observanda venit, eo modo, & forma, qua fuit introducta *Socc. Jun. consil.* 70. *num.* 73. *& sequen. lib.* 3. *Gratian. disceptat.* 377. *num.* 19. *Fulgin. de Jur. Emphyteut. tit. de laudem. part.* 15. *num.*2.

7. Movere tandem non potuit DD. exageratum præjudicium, quod resultare videtur in hoc casu Domino directo, qui si fundum Emphyteuticum in manus mortuas distrahi non promisisset, potuisset semper à novo Emphyteuta laudemium etiam exposcere ratione Emponematum, prout præcisè exactum fuit pro aliis similibus fundis ab eodem Capitulo, cujus jactura non debent Moniales locupletari eodem textu *in cap. unico §. sed duorum de alienat. fund. Innocent. in cap. secundum Canonicam n.*3023. *quæst.*8.

8. Etenim cum evenire posset, ut quomodolibet decimoquinto anno non solum non augeatur, sed fortasse diminutus remaneat valor rei Emphyteuticæ, etiam ex causâ inordinatâ; Major fortasse resultat utilitas Domino directo ex invariabili taxâ semèl firmata quam si determinato tempore esset renovanda, ut ad propositum notat *Papon. in collectan. arrest. lib.* 1. *tit.* 14. *arrest.* 4. *per tot.* Undè hoc etiam practicari solet in quindeniis Cameræ Apostolicæ debitis, à quibus usus processit quindennialium hujusmodi solutionum, *Cassador. ad regul. Cancell. decis.* 19. *num.* 60. *Ursell. conclus.*109. *num.*20. *Niger de laudem. par.*12. *art.*3. *num.*219. *Rot. decis.*198. *num.*4. *par.*19.

9. Cœterùm omnis tollitur dubietas in præsenti hipothesi, si consideretur, quod melioramenta, de quibus agitur tamquam Sacra, & Religiosa, cum cedere nequeant solo, nunquam favore Domini directi resolvi possunt; Unde quod ad ea frustranea remanet quæstio tam laudemii, quam quindennii, ut latius dictum fuit in decisione, quæ revidetur, quod non solum intelligendum est de Ecclesiâ, ut à Capitulo non controvertitur, sed etiam de toto Monasterio authoritate Ordinariâ erecto, *Calderin. cons.* 5. *de Religios. Dom. Gizzarell. decis.* 37. *num.* 3. & sequitur *Rota decis.* 308. *num.*6. *par.*4. *tom.*1.

Et ità approbando in reliquis præteritam decisionem responsum fuit utraque &c. & omnibus DD. suffragantibus.

R. P. D. EMERIX DECANO

Mediolanen. Nullitatis Professionis.

Veneris 3. Martii 1690.

ARGUMENTUM.

Professio emissa ante legitimam ætatem, non ratificatur per annalem habitus gestationem, nec per exercitium actuum professorum, datâ probabili ignorantia nullitatis præcedentis professionis.

SUMMARIUM.

1. *Professio emissa ante legitimam ætatem præscriptam à Concilio, est irrita, et nulla.*
   Restitutio in integrum adversus lapsum quinquennii, tollit obstaculum agendi de nullitate, ibi.
3. *Monachus gestans per annum habitum indistinctum Religionis, et exercens actus solis Professis spectantes, censetur tacitè professionem nullam ratificasse, tametsi ignoraverit nullitatem præcedentis professionis.*
4. *Monachus quoties ex justâ, et probabili causâ habuit ignorantiam nullitatis suæ professionis expressæ, permanendo in Religione, non dicitur illam tacitè ratificare, et probatur rationibus à num.* 5. *et seqq. per tot. et in* 2. *decis. coram eodem, ibidem.*

DECISIO XIV.

Pater Joannes Thomas Foppa, Antonius Maximus in sæculo nuncupatus, qui, licèt natus die 7. Martii 1663. nihilominus in libro Baptismatum ex incuria Parochi descriptus fuit, natus sub die 7: Martii 1662. & cùm fide Baptismatis, desumpta ex hac erroneâ descriptione, tamquam existens supra decimum sextum suæ ætatis annum, sub die 13. Martii 1678. professionem Regularem emisit in Congregatione Olivetanâ. Comperta, occasione perquirendi novam fidem Baptismatis ad effectum suscipiendi

piendi Ordines, anno 1684. hujusmodi errore, prævia licentia Patris Generalis, instituit judicium super nullitate suæ professionis coram Vicario Generali Eminentissimi tunc temporis Archiepiscopi Mediolanen., & Superiore Ordinis, obtinuitque sententiam favorabilem, in cujus sequelam discessit è Claustris, ac publicè, & palàm gestare cœpit habitum sæcularem. Verùm delata Causa in gradu appellationis, sivè recursus ad Sacr. Congregationem Eminentissimorum Sacri Concilii Tridentini Interpretum, Eminentissimi PP. animadvertentes, quod ipse per spatium quinque annorum, & ultra post emissam exprèssè professionem in Religione permanserat, quodque per consequens ex Decreto ejusdem Concil. *sess.* 25. *de Regul. cap.* 19. admitti non potuerat ad reclamandum contra illam, non obtentâ priùs restitutione in integrum adversùs lapsum quinquennii, circumscripserunt præfatam sententiam, ulteriusque injunxerunt Ordinario, ut eum juris remediis cogeret ad redeundum ad Monasterium, ac reassumendum habitum Regularem. Reassumpto itaque per ipsum ea, qua decuit promptitudine, habitu monastico, proposita fuit in eadem Sacrâ Congregatione Causa super restitutione in integrum, & sub die 10. Maii 1687. recedendo à geminis contrariis resolutionibus, rescriptum stetit decernendam illi restitutionem, deindè per speciale Breve fa. me. Innocentii XI. confirmatam, hac tamen lege, quod Causa super nullitate Professionis discuti deberet in ipsamet Sacr. Congregatione. Cùm autem assumpta per Eminentissimos Patres hujusmodi discussione, sub die 10. Aprilis 1638. responsum fuerit *Constare de nullitate, & referendum Sanctissimo*, ac relatione factâ Sanctissimo, deque illius præcepto reproposita Causa sub die 10. Aprilis 1689. singillatim vocatis omnibus ejusdem Sacræ Congregationis Cardinalibus, nulla, ob scissuram votorum, capi potuerit resolutio, in hoc rerum statu placuit Sanctissimo Domino Nostro Papæ Alexandro VIII. ob gravitatem simul, & exemplaritatem materiæ, mandare Eminentissimo ipsius Sacræ Congregationis Præfecto, ut desuper exquireret Votum totius Rotæ; Undè communicato mihi de more mandato Sanctissimi, proposui hodiè Dubium *An constet de nullitate Professionis*? Et Domini maturè discussis fundamentis, hinc indè deductis affirmativè responderunt.

1. Nullitas enim Professionis resultat ex serie facti superiùs recensiti, juxtà quam constat, quod Joannes Thomas natus die 7. Martii 1663. cùm erroneâ fide Baptismatis, putans se natum die 7. Martii 1662. professionem emisit sub die 13. Martii 1678. & sic in ætate quindecim annorum, & paucorum dierum contra Decretum Sac. Concilii Trident. *sess.* 25. *de regular. cap.* 15. disponens, quod nemo admittatur ad Regularem Professionem faciendam, non completo decimo sexto ætatis anno, ac declarans nullas, & irritas quascumque Professiones anteà peractas, ut plenè notat *Barbos. ibidem num.* 1. *& de potestat. Episcop. allegat.* 100. *num.* 3. *& seqq. Navar. cons.* 23. *num.* 1. *de Regular. lib.* 3. *Adden. ad Pamphil. decis.* 552. *num.* 8. nec hodiè amplius agendum de quinquennali perseverantiâ, seù acquiescentiâ Monachi in Religione, stante præfatâ restitutione in integrum, per quam ipse propositus fuit in eo statu, in quo futurus fuisset, si quinquennium non fuisset elapsum, ut tradit *Adden. ad Bellarmin. in not. ad Concil Trident. sess.* 25. *de Regular. cap.* 19. *Rot. decis.* 705. *num.* 6. *in fin. part.* 2. *recentior. & decis.* 25. *num.* 23. *coram Arguelles*.

3. Non obstat igitur unicum objectum in quo versatur tota vis hodiernæ disputationis, quod videlicet Monachus per annalem gestationem habitus indistincti, & exercitium actuum ad Professos spectantium, censeatur emisisse novam tacitam Professionem, seu ratificationem productivam novæ obligationis permanendi in Religione, tametsi aliàs ingnoraverit nullitatem præcedentis Professionis expressæ, ut latissimè tradit *Fagnan. in cap. significatum ex num.* 19. *usque ad finem de Regular.* & tenent *Spad. consil.* 94. *lib.* 3. *Barbos. de offic. & potest. Episcop. part.* 3. *alleg.* 104. *num.* 19. *Ventrigl. tom.* 1. *annot.* 47. *§. unico num.* 30. *Antonell. de temp. legal. lib.* 2. *cap.* 63. *num.* 3. *Dian. resol. moral. part.* 6. *tract.* 7. *resol.* 56. *in fin. Hurtad. de resid. tom.* 2. *lib.* 2. *resolut.* 8. *sub resolut.* 5. *num.* 43. *Pignatell. consult. canon.* 88. *num.* 5. *& consult.* 147. *num.* 53. *lib.* 1. *Panimoll. decis.* 29. *adnotat.* 3. *num.* 3. *Adden. ad Rot. decis.* 179. *num.* 8. *part.* 4. *recent. Rot. decis.* 39. *num.* 15. *& decis.* 178. *num.* 24. *coram Carillo*, ac pluries resolvisse videtur Sacra Congregatio Concilii, ut *in Romana, seu Sorana* 28. *Maii* 1578. *in Nullius* 13. *Januarii* 1583. *in Romana* 13. *Januarii* 1618. *in Neapolitana* 3. *Aprilis* 1621. *& in Carinen.* 14. *Decembris* 1624. cujus Sacr. Congregationis resolutiones vivæ vocis oraculo laudavit, & approbavit san. mem. Urban. VIII. ut testatur bon. mem. Cardinalis Paulutius tunc ipsius Sacræ Congregationis à secretis in ejus Voto, recensito in liberculo particulariter dato.

4. Siquidem quoties ex parte Monachi concurrit justa, & probabilis ignorantia Nullitatis præcedentis ejus professionis, & signanter, ut hic, orta ex erroneitate fidei Baptismatis, quæ quoscumque etiam sagaces viros decipere valuisset, verior omninò visa est Dominis contraria sententia, nempè non dari hanc tacitam professionem, seù ratificationem, prout etiam magis communiter firmant Doctores, tàm Theologi, quàm juristæ, & inter primos *Cajet. in D. Thom.* 22. *qu.* 189. *artic.* 5. *Rodriquez part.* 2. *summ. cap.* 8. *num.* 5.

Sanchez

Sanchez de matrim. lib. 1. disput. 16. num. 7. & lib. 2. disput. 36. num. 3. lib. 7. disput. 37. num. 59. Bonaccin. quæst. 2. de clauf. part. 10. difficult. 1. num. 3. Suarez de Religion. tom. 3. lib. 7. cap. 1. num. 3. Layman. lib. 4. tract. 5. cap. 5. num. 9. Less. de Justit. & Jur. lib. 2. cap. 40. dub. 7. num. 60. Castropal. tom. 3. tract. 19. disput. 2. punct. 5. num. 3. Portell. dub. Regul. verb. Professio num. 5. Mirand. in manual. Prælat. tom. 1. quæst. 30. artic. 3. conclus. unic. Coton. controv. lib. 4. controv. 4. cap. 2. num. 6. à S. Faust. lib. 5. quæst. 251. num. 1. Pieryn. de Prælat. quæst. 3. cap. 1. num. 144. Bordon. controv. 32. de ratific. profess. num. 19. Sanctarell. var. resolut. 48. num. 10. Scrof. resolut. moral. quæst. 8. Casaing. de privil. Regular. tract. 4. cap. 6. proposit. 7. §. Reclamatio, Pistach. de vot. tom. 1. tract. 5. cap. 4. num. 6. Donat. rer. regular. tom. 2. tract. 8. quæst. 5. num. 2.

5. Ex secundis *Navar. consil. 23. num. 2. consil. 31. num. 4. consil. 89. num. 5. vers. septimo professio de Regular. lib. 3. & in comment. 4. cap. statuimus de Regular. lib. 3. & in manual. cap. 12. num. 7. Zoes. lib. 3. Decretal. tit. 31. num. 39. Zipæus in Analytic. Jur. Pontific. lib. 3. de Regular. num. 25. Tiringh. in Decretal. lib. 3. tit. 31. section. §. 9. num. 149. Spad. consil. 93. num. 13. lib. 3. Vermigl. consil. 484. num. 14. Altograd. 63. num. 67. lib. 2. Gratian. discept. 440. num. 22. Giarlin. contra. 108. num. 61. Ciriac. controv. 371. num. 23. & seqq. Pasqualig. quæst. moral. Juridic. 22. num. 6. & quæst. 35. num. 6. Dulph. controv. 138. num. 3. & seqq. Tamburin. de Jure Abbat. tom. 3. disput. 6. quæst. 17. num. 5. & quæst. 23. num. 4. Capon. controv. 14. num. 22. & ibi Episcop. Brun. in suo vot. ex num. 28. & in addit. num. 20. Avendan. de met. lib. 2. cap. 10. num. 40. Graff. decis. aur. par. 1. lib. 3. de Regular. cap. 5. num. 22. Sperell. decis. 8. num. 30. tom. 1. Cammerat. respons. decis. 1. num. 107. Tondut. resolut. benef. lib. 1. cap. 78. num. 10. Passerin. de stat. homin. tom. 3. quæst. 189. artic. 10. inspect. 8. num. 375. & seqq. Card. de Luca de regul. discurs. 40. sub num. 19. discurs. 42. num. 4. & discurs. 43. num. 14.* ac sæpiùs probavit *Rot. ut in decis. 370. numer. 10. part. 9. decis. 116. numer. 26. & decis. 134. num. 7. & 8. part. 14. recentior. decis. 421. num. 8. coram Royas decis. 277. num. 13. coram Ubald. decis. 227. numer. 23. coram Priol.* Et ingenuè fassus fuit ipse Fagnanus aliàs acerrimus vindex contrariæ opinionis, illam suis temporibus fuisse auchoritatibus ferè destitutam, *ut In dicto cap. significatum num. 42. versic. atque ex his omnibus*.

6. Prævaluit autem apud Dominos hæc sententia ex tribus potissimum fundamentis, Primò scilicet, quià omnes textus de materiâ professionis agentes, in casu præxistentis professionis expressæ nullæ, loquuntur de illius ratihabitione, seù ratificatione, non autem de novâ tacitâ professione, seù ratificatione independenti à professione expressâ, ut videre est in *cap. significatum 11. de Regular.* ibi = *Post decimum quartum professionem à se priùs factam ratam habuerit, in cap. cum Virum 12. eodem tit.* ibi = *Præsertim si ratihabitione secutâ quod anteà gestum fuerat, roboratur, in cap. sicut tenor. 15. eodem tit. in argum*, ibi = *Furiosus profitendo non obligatur nisi factus sanæ mentis ratum habuerit, in cap. 1. in fin. de his, quæ vi, met. causæ*, ibi = *Si probatum fuerit non timore mortis præfatam mulierem Religionem intrasse, aut quod fecit postmodum ratum habuisse*, & plenè, ac magistraliter *in cap. 1. de Regul. in 6.* In quo Summus Pontifex recenset quinque modos profitendi, primum scilicet per viam expressæ professionis, ibi = *Nisi eo completo professionem faciat in sequenti, secundum per viam susceptionis habitus professorum*, ibi = *Vel habitum Religionis suscipiat, qui dari profitentibus consuevit*. Tertiùm per viam expressæ ratificationis antecedentis professionis nullæ, ibi = *Seù professionem à se priùs factam ratam expressè habeat*. Quartum, per viam delationis annalis habitus indistincti, ibi = *Quod si per totum sequentem annum in Monasterio permanserit, ubi Professorum, & Novitiorum sunt habitus indistincti, professionem per hoc fecisse*. Quintùm deniquè, qui pertinet ad rem nostram per viam tacitæ ratificationis expressæ professionis nullæ, ibi = *Vel si quampriùs fecerat ratam habuisse videtur*. Undè nostrum non est asserere, seù superaddere novam tacitam professionem, seù ratificationem fundatam in solis actibus professorum gestis, absque scientiâ Nullitatis prioris professionis expressæ, juxtà illud quod lex non dicit, neque nos dicere debemus ad *Text. in cap. is qui*, ibi = *Cum id non sit expressum in Jure, & in leg. dissentientis Cod. de repud.* ibi = *Nulla præcessit Juris Constitutio*.

7. Secundò, quia ad inducendam hujusmodi tacitam professionem, seù ratificationem requiritur consensus profitentis *cap. significatum, cap. sicut tenor, & cap. consulti de regular.* isque debet esse omninò certus, & liber, nam igitur de subjiciendo professum novæ obligationi, contra quam in dubio fieri semper debet interpretatio *leg. Arrianus ff. de oblig. & act. l. quidquid astringendæ ff. de verbor. oblig.* Undè cum professus ignoret nullitatem suæ professionis, nullo pacto dici potest præbere consensum alteri professioni tacitæ, nàm voluntas non fertur in incognitum, ut inquit *Aristotel. lib. 3. de anim. comment. 39.* nec quidquam magis contrarium est consensui, quam ignorantia, vel error *leg. si per errorem ff. de jurisdict. omn. jud. l. non idcircò Cod. de Jur. & Fact. ignor.* Tantoque certius, quia de jure professus præsumitur in Religione persistere vigore tituli præambuli, de quo constat, ac per consequens tamquam semel validè professus, non tamquam iterum professurus, & adimplendam obligationem jam contractam, non autem ad novam contrahendam

hendam, ut communiter advertunt Doctores supra allegati.

8. Tertiò, quia si præcedens expressa professio substineretur de Jure, nemò planè diceret, gestationem habitus professorum, & alios hujusmodi subsequentes actus fuisse ex parte Professi directos, & ordinatos ad effectum emittendi novam tacitam professionem, seù ratificationem; siquidem frustrà inducitur tacitum, ubi reperitur expressum, ut tradit *Bald. in leg. cum multæ Cod. de donat.ant.nupt. Aretin. in l. 3. ff. de legat.* 1. in his terminis *Navar. consil.* 89. *num.* 4. *de Regular.* Undè eodem modo dicendum in casu, quo, prout hic, præcedens expressa professio non substinetur de Jure, neque iste Juris defectus devenit ad notitiam professi, nam eadem semper, & ubique mens est, & intentio profitentis, quæ proindè neutro casu, diverso jure censeri debet, ad *text. in leg. jam hoc jure ff. de vulg. & pupil. Rota in Viterbien. seù Balneoregien. successionis* 4. *Martii* 1689. §. *Secunda* coram me. Imò quemadmodum post peractam professionem expressam licet irritam, & nullam, dari non potest casus, quod emittatur nova professio expressa, saltem juxtà sensum, & opinionem professi, qui divinare non potuit nullitatem præcedentis ejus professionis, simili modo, nec dari potest casus tacitæ professionis, seù ratificationis, nec contingat, plus per tacitam mentis operationem fieri, quam potest fieri per expressam, contra regulam *Text. in cap. scienti de regul. jur. in* 6. de qua per *Barbos. axiom.* 89. *num.* 2.

9. Nec admodum visa sunt urgere fundamenta contrariorum sentientium, non enim relevat, quod duo reperiantur in Jure distincti modi profitendi, expresè scilicet, & tacitè, quodque professus in actu suæ oblationis, seu promissionis factæ coram Deo, censeatur utrique sese alligasse, juxtà regulam præsumptæ conformationis agentis cum Juribus loquentibus de eo, quod agit. Quoniam id locum habet in suis terminis habilibus, nempè in casu, quo non præcessit expressa Professio nulla, aut si processit, professus novit ejus nullitatem, secùs autem in casu, quo prout hic, Monachus fuit expresè professus, & ignarus nullitatis suæ professionis, nàm cum ex præfatis nullo jure cautum sit, quod in his terminis detur tacita professio, seu ratificatio, quodque plus est, illa ex defectu voluntatis, sive consensus dari non possit, nihil desuper operari valet præsumptio conformationis, quæ non procedit ultrà terminos, sivè casus, de quibus jura loquuntur, ut in terminis Statuti tradit *Andreol. controvers.* 248. *num.* 8. *Rota decis.* 1553. *num.* 9. *coram Pen. & in Æsina Immissionis, & divisionis* 26. *Iulii* 1682. §. *Statutum Æsii coram bon. mem. Panuccio.*

10. Minùs officit, quod non omnis ignorantia faciat involuntarium, sed dumtaxat ignorantia illius rei, quàm homo nollet, si sciret, quæ à Theologis dicitur ignorantia antecedens, non autem ignorantia ejus rei, quàm quis vellet, etiamsi sciret, quæ dicitur ignorantia concomitans, quasi, quod Monachus postquàm per actum professionis explicavit propositum inserviendi Deo in Religione, censeatur in illo perseverare, cum voluntatis mutatio non præsumatur, præsertim quoties, ut hic, agitur de meliori bono profitentis. Quoniàm ad effectum hujusmodi tacitæ professionis, seu ratificationis non sufficit tollere involuntarium, sed necesse est ponere voluntarium, ut inquit *Passerin. de Stat. homin. tom.* 3. *quæst.* 189. *artic.* 10. *inspect.* 8. *num.* 375. *Suarez de Religion. tom.* 3. *lib.* 7. *cap.* 1. *num.* 21. aliud est enim credere professionem validam, & illam exequi tamquàm talem, aliud verò ipsam emittere, seu ratificare de novo; Nam actus credendi pertinet ad intellectum, & actus exequendi licet admixtam habeat voluntatem, hæc tamen non respicit professionem, sed ejus sequelam; actus autem profitendi, seu ratificandi de novo omninò pertinet ad voluntatem, & dicit novum propositum, sivè consensum, quo quis nunc ex integro vult, vel denuò vult, quod olim voluit, ut egregiè distinguit *Cajetan. in Div. Thom.* 2. 2. *quæst.* 89. *artic.* 5. undè cùm pro hac tacitâ professione, seu ratificatione, requiratur novus consensus, & nova voluntas, in nihilo suffragatur præsumptio continuationis veteris voluntatis, ut tradit *Suarez loco supra citat. num.* 3. *Tamburin. de jur. Abbat. tom.* 3. *disput.* 6. *quæst.* 17. *num.* 1. Prætereà nec absolutè videtur deferendum hujusmodi præsumptioni ad effectum de quo agitur, imponendi Professo perpetuum jugum religiosæ servitutis, cum in rei veritate sciri non possit, quid tractu temporis acciderit Professio, quod ipsi suadere voluisset egressum à Religione, si nullitatem ejus professionis scivisset, ut benè observat *Passerin. ubi supra num.* 383.

11. Denique non refragantur resolutiones, ac Decreta Sacræ Congregationis Concilii, ut præfertur, Apostolico oraculo roborata. Quia omnia loquuntur in terminis restitutionis in integrum adversùs lapsum quinquennii, & signanter in casu, quo vel ignorantia versabatur in facto proprio, contra quàm militat juris præsumptio, ut in Romana 13. Januarii 1618. in qua Nullitas professionis petebatur ex capite interrupti anni probationis, & in Carinen. 14. Decembris 1642. in qua petebatur ex capite anni probationis non completi, vel agebatur de ignorantiâ juris, quæ nemini suffragatur, ut in Nullius, 13. Januarii 1583. in qua mulier ajebat, ignoratse Decretum Sacri Concilii Tridentini irritantis, quascumque professio-

nes

nus emissas antè completum decimum sextum ætatis annum. *Vel demùm simplicitèr allegabatur ignorantia facti, nullis autem verum Circumstantiis, sivè adminiculis fulciebatur,* ut in Romana, seù Sorana 28. Maii 1578. & in Neapolitana 3. Aprilis 1621. in quibus Regularis narrabat se Professum antè decimum sextum ætatis annum, & ex sola legali præsumptione ignorantiæ Nullitatis professionis contendebat refundere onus probandi scientiam in Religionem. Et in his, vel similibus terminis videtur intelligendum oraculum san. me. Urban. VIII. tanquàm simplicitèr confirmatorium hujusmodi resolutionum, ac Decretorum Sacræ Congregationis,

12. Cœterum quatenùs etiam per modum discursus hæc tacita Professio subsisteret in Jure, adhùc illa cessat in hypothesi casus nostri. Constat enim, quod Joannes Thomas pro tempore, quo permansit in Religione semper ostendit animum aversum statui religioso, itàut sæpiùs de hoc ipso conquereretur apud amicos, & familiares, ac pervagante quondam fama suppressionis ejus Religionis, dederit magna signia lætitiæ, quasi tunc ei spes aliqua affulgeret evadendi Religiosam disciplinam, ut deponunt plures testes, & meliùs docuit successivus eventus, quod scilicet per tot annos nunquàm induci potuit ad accipiendos ordines, imò nec ipsammet primam Clericalem Tonsuram, in quibus ordinibus præcipuè consistit perfectio religiosa, *cap. insinuante, qui Cleric. vel Voven. &c.* Ibique *Hostien. num. 3. Butr. num. 10. Præpos. num. 4. Calderin. cons. 11. de Regul. Rota decis. 211. num. 12. par. 13. recent.* Posita siquidem hujusmodi animi aversione à statu religioso, nè utiquam allegari valet Professio tacita, quæ fundatur in simplici præsumptione Juris, ac per consequens eluditur ex quibuscumquè actibus, seù declarationibus æditis in contrarium, vt tradit *Gloss. in cap. tuarum V. signatos,* & ibi *Abb. num. 6. & Dec. num. 33. de privileg. Innoc. in cap. relatum num. 3. ibique Hostien. num. 12. Imol. num. 16. Jo. Andr. num. 9. & Butr. num. 25. de his, quæ vi met. caus. Silvester in verb. Religio num. 19. Cyriac. contr. 371. num. 36. Suarez de Religion. tom. 3. quæst. 17. artic. 15. in princ. Adden. ad Gregor. decis. 385. sub num. 6. vers. excluditur, Rot. decis. 94. n. 4. par. 19. tom. 1. recent. decis. 3. num. 8. post Tamburin. de Jur. Abbat. decis. 229. num. 3. coram Carill. decis. 552. num. 18. & 19. coram Ubald. & decis. 9. num. 34. decis. 25. num. 10. coram Arguelles.*

13. Nec quidquam monet, quod unus dumtaxat ex præfatis Testibus præcisè deponat de animi aversione intrà tempus tacitæ Professionis, videlicet intrà annum immediatè defluxum à die æditæ Professionis expressæ, quoniam alii Testes non contrariantur ejus dispositioni, sed dumtaxàt indefinitè loquuntur de conquestionibus, & reclamationibus, ac per consequens, vel dici debent absolutè contestes ex traditis per *Hodiern. contr. 16. num. 63. Osasch. decis. Pedemont. 99. n. 28. Rot. decis. 191. num. 4. par. 1. divers. & dec. 1369. num. 59. coram Coccin.* vel saltem recipiendi sunt prò adminiculo, & coniecturâ, præsertim in casu, quo prout hic, agitur de facto successivo, & certa est generalis recusatio, seù abnuentia quorumcumque ordinum, stantibus enim tàm fortibus adminiculis, & conjecturis, Testis etiam unicus plenè probat juxtà theoricam *Bald. in l. prima §. iidem Cornelio n. 2. ff. de quæstion.* quam secuta est *Rot. in Leodien. Nullitatis Ordinis Subdiaconatus 10. Januarii 1689. §. Non obstante coram me.*

Et ità decisum fuit utraque Parte acriter informante &c.

Eadem coram Eodem.

Mercurii 5. Julii 1690.

SUMMARIUM.

1. *Sumptus litis debentur ei, qui habet bonum jus, & est pauper.*

DECISIO XV.

1. CUm Sacra Congregatio Eminentissimorum Interpretum Sacri Concilii Tridentini exquisierit de Ordine Sanctissimi Votum hujus nostri Auditorii, ne dum super nullitate Professionis P. Joannis Thomæ Foppæ, sed etiam quoad expensas factas, & faciendas. Ideò Domini in eadem hodiernâ relatione Causarum, in qua ordinarunt, vt traderem Votum super nullitate ad formam duarum decisionum desuper emanatarum, demandarunt pariter, ut extenderem hanc aliam Brevem quoad expensas illi à Fratre, occupatore omnium bonorum Paternorum, & Maternorum subministrandas. Quod enim illæ sint ab isto debitæ, nulla cadit difficultas, quia bonum Jus P. Joannis Thomæ abundè liquet ex Sententia Ordinarii, resolutione Sac. Congregationis, & ex decisionibus Rotalibus. Et Paupertas, quæ est alterum ex requisitis, quibus concurrentibus Rota passim jubet illa subministrari à Collitigante, juxtà *Text. in l. si Instituta §. de inoff. ff. de inoffic. Testam.* & tradit per *Surd. de alimentis tit. 1. quæst. 127. num. 11. cum aliis allegatis decis. 402. part. 18. recent.* est notoria, attento statu Regulari, in quo de præsenti reperitur.

Solum Domini aliqualiter hæserunt circa liquidan. quantitatem, quam interim, quo maturiori suo, seù quorum de jure, examini reservarunt, prò nunc subministranda censuerunt

fuerunt scuta tercenta in Causam declarandam, computatis in illis scutis quinquaginta ordinatis ante propositionem Causæ.

Et ità &c.

Votum Sacræ Rotæ.

Rota per rationes deductas in duabus primis suprascriptis decisionibus, est in Voto constare de Nullitate Professionis P. Joannis Thomæ Foppæ, & per rationes deductas in tertiâ illi prò nunc subministranda esse scuta 300. in Causam declarandam prò expensis, reservatâ ulteriori illarum liquidatione sibi, seù quibus de Jure.

Jacobus Emerix S. Rotæ Decanus.

SUMMARIUM.

1. *Regularis volens dicere de nullitate suæ professionis, tenetur illam probare coram suo Superiore, & Episcopo loci professionis conjunctis.*
2. *Superior Regularis potest cognoscere de nullitate professionis, etiamsi Religio se opponat.*
3. *Expensæ judicii nullitatis professionis sunt subministrandæ à Religione, si Monachus non habet aliundè.*

ADNOTATIONES.

1. Notandum hic est, quod si Regularis intra quinquennium nullitatem suæ professionis deducat, tenetur illam probare conjunctim coram suo Superiore Regulari ejus Monasterii in quo professionem emisit, & coram Ordinario loci in quo existit Monasterium in quo professus est: etiam si agatur de nullitate ratione morbi, seù alterius defectus naturalis, ut respondit Sac. Congreg. Concilii 1. Decembr. 1593. & 12. Decembr. 1665.

2. Hæc autem facultas cognoscendi causam nullitatis conjunctim cum Episcopo, competit Superioribus, etiam in casu quo Religio se opponat, & contradicat, ut declaravit eadem Congreg. *in Olomucen.* 10. *Iunii* 1684. *lib.*31. *fol.*45.

3. Expensæ verò volenti dicere de nullitate, sunt subministrandæ per Religionem, dummodò maneat in Claustris, ut decisum refert *Nicol. lucubr. can. lib.* 3. *tit.* 31. *num.* 31. *limit.*4. *vers. expensæ*: & absolutum est, quod religioso non habenti aliundè; ut possit causam propriam agere, expensæ debentur à Monasterio, ut probat *Passerin. de stat. hom. tom.*2. *quæst.* 187. *art.*2. *num.*27.

R. P. D. EMERIX DECANO

Hispalen. præcedentiæ.

Ven. 21. *Aprilis* 1690.

ARGUMENTUM.

Præcedentia debetur Fratribus discalceatis strictioris observantiæ S. Francisci supra Fratres Ordinis S. Augustini, & jam si non incedant uniti cum Fratribus Observantibus.

SUMMARIUM.

1. *Fratres reformati S. Francisci profitentur eamdem regulam quam profitentur Fratres de Observantia, & ideo gaudent præcedentiâ supra Fratres S. Augustini, & num.* 2. 3. 5. *&* 6.
4. *Antiquioritas unius Conventus, communicat præcedentiam omnibus aliis ejusdem Ordinis quomodolibet posterioribus.*

DECISIO XVI.

Contendentibus Fratribus Ordinis S. Augustini quatuor Civitatum Provinciæ Hispalen. videlicet Portus S. Mariæ, Xeres, Sanlucar, & Arcos vindicare sibi præcedentiam in Processionibus, aliisque publicis functionibus supra Fratres Discalceatos Strictioris Observantiæ, seù Reformatos Ordinis S. Francisci, quotiescumque isti non incedunt mixti, seù interpellati cum Fratribus de Observantiâ, seù de Familiâ nuncupatis, instructaque desuper lite coram Provisore Hispalen. pronuntiatum fuit, manutenendos esse Fratres Discalceatos in quasi possessione præcedendi Fratribus Augustinianis, solùm in casu quò incedunt uniti, seù incorporati cum Fratribus Observantibus, sed Judex Synodalis ab Eminentissimo D. meo Card. Millino, tunc Hispaniarum Nuncio delegatus in gradu appellationis tulit sententiam prioris revocatoriam, deinceps ab eodemmet Eminentissimo D. Nuncio confirmatam, decernentem eisdem Fratribus Discalceatis manutentionem etiam quando incedunt soli sub propriâ Cruce. Unde devoluta tandem Causâ ad Curiam, eaque mihi commissa, dedi dubium sub die 2. Decembris anni proximè præteriti, *An præfatis Fratribus Discalceatis, accedentibus ad Processiones, & alias functiones publicas solis sub propriâ Cruce, absque Fratribus ejusdem Ordinis nuncupatis de Observantiâ, seù de Familiâ, competat præcedentia supra Fratres S. Augustini*? Et Domini, nulla tunc capta resolutione, hodie re melius enucleata, responderunt, *Præcedentiam competere Fratribus Discalceatis.*

2. Fun-

1. Fundamentum resolutionis constitutum fuit in Bulla sa. mem. Clementis VIII. *inter ejus impressas 92. Bullar. nov. tom. 3.* per quam declaratum fuit Fratres Discalceatos profiteri eamdem regulam, quam profitentur Fratres de Observantiâ, ipsosque esse veros filios, & indubitatos Fratres Ordinis S. Francisci, ac potiri debere ubique locorum, omnibus, & singulis gratiis, ac privilegiis, & præsertim præcedentiâ in Processionibus, aliisque actibus, tàm publicis, quàm privatis, prout gaudent Fratres de Observantiâ, additâ clausulâ sublata, & decreto irritanti. Undè cum certum sit, quod in locis, de quibus agitur, Fratres de Observantiâ in Processionibus, aliisque publicis functionibus gaudent præcedentiâ suprà Fratres S. Augustini, consequens est, ut eadem gaudere debeant etiam Fratres Discalceati, non solùm in casu, quò incedunt uniti, seu interpolati cum ipsis de Observantiâ (qui hodie non cadit in controversiam) verùm etiam in casu, quò (prout in dubio) incedunt soli sub propriâ Cruce, nam in utroque viget ratio præfatæ Bullæ, quod videlicet ipsi constituunt unum, & identificum Ordinem S. Francisci, ac proindè semper, & ubique debent locum eidem Ordini debitum occupare, nè aliàs contingat absurdum, quod membra separentur à corpore, ac unus, & idem Ordo, modò uno, modò autem alio jure censeatur, ut in puncto perpenso tenore ipsius Bullæ inter eosdemmet Fratres decrevit Congregatio Sacrorum Rituum, ac decreta hujusmodi Sacræ Congregationis confirmavit, & approbavit, atque in posterum servari jussit san. memor. Urban. VIII. prout liquet ex ipsismet decretis, ac Brevibus exhibitis per Informantes.

2. Non obstat, quod hujusmodi Decreta, ac brevia Apostolica fuerint per subsequens san. mem. Innocentii X. reducta ad terminos Juris, & Constitutionis per felic. rec. Gregorium XIII. editæ super præcedentiis in Processionibus, quæ est *inter ejus impressas 48. Bullar. nov. tom. 2.* Siquidem Breve non fuit generalitèr promulgatum pro quibuscumque causis, ac locis, sed particularitèr pro causa loci de Vinaros, & aliis similibus, ut clarè præseferunt illius verba ibi: *Præfatas dicti Urbani Prædecessoris litteras ad terminos juris non solùm in præsenti, sed etiam in quacumque simili causa, tàm in dicto loco de Vinaros, quàm in aliis in iisdem litteris contentis Apostolicâ auctoritate tenore præsentium reducimus, & ubique terrarum servandam esse eamdem dicti Gregorii Prædecessoris Constitutionem declaramus, statuimus, & ordinamus &c.* Quò fit ut cum ex deductis in positione ipsius causæ Loci de Vinaros constet, quod in eo non aderant antiquiora Monasteria Fratrum de Observantiâ, ex quibus metiri posset præcedentia Familia Discalceatorum, prout extra controversiam adsunt in locis, de quibus agitur Decreta, ac Brevia, de quibus supra, respectu hujusmodi locorum perseverent in suo robore. Quod enim non mutatur quid stare prohibetur? ut inquit *Justinian. in leg. sancimus 27. in principio Cod. de Testamento.*

3. Et nihilominùs præscindendo etiam per modum discursus à præallegatis Decretis, ac Brevibus Apostolicis, & procedendo cum rescripto Gregorianæ Constitutionis, adhuc ista perspecta præcedentia debetur Fratribus Discalceatis. Constitutio siquidem mandat, præcedere debere primùm illos, qui reperiuntur in quasi possessione præcedendi, ac deinceps eos, qui in locis habent antiquiores Conventus, seu Monasteria, horum autem utrumque militat in hac hypothesi favore ipsorum Discalceatorum, nam quasi possessio præcedendi in hoc ipso casu, quò contingat, illos incedere sub propriâ Cruce absque Fratribus de Observantiâ probatur, tùm ex actibus possessoriis, relatis in eorum Summario præteritæ positionis *Num. 4. & 6.* Tùm etiam ex pluribus mandatis de manutenendo nuper obtentis à Judicibus nunciaturæ Hispanæ, dicto *Summ. num. 7.* non attento contrario mandato de manutenendo usque de anno 1637. relaxato favore Fratrum Augustinianorum, ac depositionibus Testium datis in eorum *Summ. num. 4. & 5.* quia mandatum fuit deindè per supradicta Decreta, ac Brevia Apostolica revocatum, & depositiones Testium loquuntur de præcedentia in concionibus, ac Circulis disputationum, non autem in Processionibus, de quibus est quæstio.

4. Antiquioritas verò Conventuum, seu Monasteriorum in confesso est apud Partes; Et parum refert, quod illa verificetur solùm respectu Conventuum, seu Monasteriorum Fratrum de Observantiâ, non autem respectu particularium Conventuum Fratrum Discalceatorum. Quia quoties in locis existunt plures ejusdem Ordinis Conventus diversis temporibus fundati, antiquioritas unius influit, & communicat præcedentiam omnibus aliis ejusdem Ordinis quomodolibet posterioribus, ut expressè disponit eadem Bulla, ibi = *Si contigerit nova Monasteria aut Domus alicujus Ordinis mendicantium, in loco, in quo alterius Ordinis ex dictis Mendicantibus Monasteria, aut Domus prius erecta, & instituta sint, ille Ordo, qui priùs Monasterium, seu Domum in loco habuerit, præcedat*, & inhærendo illius dispositioni tradunt *Card. de Luca de Præemin. disc. 25. Lantusc. in Theatr. Regular. verb. Præcedentia num. 11. & 19. in fine, Novar. in Summ. Bullar. comment. 96. num. 11. Bordon. Oper. moral. in Theatr. Præcedent. num. 478.* ac respondit Sac. Rituum Congregatio in *Salernitana Præcedentiæ sub die 3. Junii 1617.* Et summâ quidem ratione nam aliàs scinderetur unitas Ordinis, ac non levia scandala, & confusiones orirentur in populo,

pulo, ut advertit *Card. de Luca d. discurs. 25. de Praemin.*

5. Nec juvat replicare, quod Papa in fine præfatæ Constitutionis declaraverit præservare Jura Fratrum Capuccinorum incedentium sub Cruce Fratrum de Observantiâ, ibi = *Nolumus per præsentes &c. Fratribus Capuccinis nuncupatis, qui in Processionibus publicis, sub Conventualium Sancti Francisci, aut Minorum de Observantia Fratrum nuncupatorum, Cruce, ut solent incedere possint, aliquod præjudicium generari &c.* & sic contrarium videatur sensisse respectu eorumdemmet Fratrum incedentium sub propriâ Cruce, quia vel id non pertinet ad rem nostram, stante diversitate institutionis Ordinis, vel solùm potest, ac debet intelligi in casu, qui deinceps evenit, quo scilicèt Fratres Capuccini, accedentibus etiam Fratribus de Observantiâ, voluerunt erigere propriam Crucem, & sic ex propriâ voluntate, ac facto constituere corpus distinctum, & separatum à Fratribus Observantibus. At in præsenti Fratres Discalceati, accedentibus Fratribus Observantibus, profitentur non solùm incedere velle sub eorum Cruce, verùm etiam mixti, & incorporati cum ipsis, pro ut ad hæc usque tempora inconcusſè semper servarunt; ac solùm in casu quò ipsimet Observantes nollent, vel non possent intervenire, intelligunt erigere propriam Crucem, ac tenere locum suprà Fratres alterius Ordinis, quem aliàs tenuissent, si iidem Observantes intervenissent, quod planè videtur justum, & rationabile, cum per non interventum Fratrum de Observantiâ, totus Ordo consolidetur in ipsis intervenientibus, ut de Jurepatronatus residente penès plures patronos tradunt *Gloss. & DD. in cap. 1. de Jurepatronat. Rota decis. 388. num. 25. & 24. coram Bichio, & in Neapolitana Abbatiæ 12. Decembris proximi præteriti §. Minus relevat coram Me.*

6. Neque applicabiles visæ sunt plures resolutiones Sacræ Rituum Congregationis in oppositum cumulatæ. Nam Decretum in dicta Salernitana Præcedentiæ in fine, ubi dicitur, servandam esse anterioritatem fundationum, etiam inter ejusdem Ordinis Monasteria, debet intelligi, respectu Præcedentiæ inter Familias, seu Monasteria ejusdem Ordinis, non autem respectu præcedentiæ inter Familias, seu Monasteria Ordinis diversi, nam aliàs implicaret contradictionem cum præcedenti dispositione, ut tradit *Novar. in Summ. Bullar. comment. 96. num. 11.* alia Decreta collecta per *modern. Salentin. consul. 19. tom. 4.* loquuntur de Reformatis aliorum Ordinum, qui vel non recognoscunt eumdem Superiorem cum Fratribus non reformatis, prout recognoscunt Observantes, ac Discalceati, vel volunt erigere propriam Crucem, etiam in concursu eorumdem non Reformatorum, vel demum carent antiquioribus Conventibus Fratrum ejusdem Ordinis non Reformati, ut videre est ex eorum lectura. Ac denique Decretum in *Cartaginen. Præcedentiæ 17. Junii* 1689. prodiit inter Conventus aliorum locorum, in quibus Fratres Discalceati non consueverant incedere in Processionibus mixtim, seu interpolatè cum Fratribus Observantibus, qui modus incedendi est signum omnimodæ unionis, & incorporationis, nec fuerunt in eo casu suppositæ Judicio Eminentissimorum PP. ponderationes, seu circumstantiæ, ex quibus hodie compertum fuit Breve san. memoriæ Innocentii X. non fuisse generalitèr reductorium priorum Decretorum Sacræ Congregationis, ac Brevium san. memoriæ Urbani VIII. sed particularitèr pro Causis, & locis, in quibus non aderant antiquiora Monasteria Fratrum de Observantiâ, ut constat ex positione ipsius Causæ data in hodierno Summario Fratrum Discalceatorum.

Et ita decisum fuit utraque &c.

Eadem coram Eodem.

Lunæ 29. Januarii 1691.

SUMMARIUM.

1. *Fratres reformati Sancti Francisci profitentur eamdem regulam, quam profitentur Fratres de Observantiâ, & tamquam membra unius corporis gaudent iisdem privilegiis, & num. 2. 3. 4. & 6.*
5. *Verba derogationis, seu reductionis executiva, restringi debent ad limites partis dispositivæ.*
7. *Antiquioritas unius Monasterii communicatur aliis ejusdem Ordinis licet Posterioribus.*
8. *Fratres Carmelitæ, & Augustiniani Discalceati sunt quidem ejusdem Ordinis, sed non ejusdem corporis cum aliis Carmelitis, & Augustinianis calceatis.*
Fratres Reformati absolutè faciunt unum corpus cum Observantibus, ibi.

DECISIO XVII.

EX eisdem rationibus, quibus sub die 21. Aprilis anni proximè elapsi decisum fuit, Fratribus Reformatis Ordinis S. Francisci accedentibus ad Processiones, & alias publicas functiones, sub propriâ Cruce absque Fratribus ejusdem Ordinis nuncupatis de Observantiâ, sivè Familiâ competere præcedentiam suprà Fratres Ordinis Sancti Augustini, hodie reproposita de more Causa, ac negocio rursùs in conflictu contrariarum allegationum

num maturè perpenso, conclusum fuit pro confirmatione decisionis.

1. Habent enim pro se Fratres Reformati claram dispositionem Bullæ fa. mem. Clementis VIII. *inter ejus impressas 92. Bullar. nov. tom. 3.* declarantis ipsos profiteri eamdem Regulam, quam profitentur Fratres de Observantiâ, ac esse veros filios, & indubitatos Fratres Ordinis S. Francisci, necnon potiri debere ubique locorum omnibus, & singulis gratiis, & privilegiis, & præsertim præcedentiâ, in Processionibus, aliisque actibus tàm publicis, quàm privatis, prout gaudent Fratres de Observantiâ. Undè cum isti in quatuor Civitatibus, de quibus agitur, videlicet Portu S. Mariæ, Xeres, Sanlucar, & Arcos citrà controversiam gaudeant præcedentiâ in Procesionibus, aliisque publicis functionibus, suprà Fratres Ordinis S. Augustini, utique eadem gaudere debent etiam ipsimet Reformati, tamquam membra constitutiva unius, & ejusdem Corporis S. Francisci cum Fratribus Observantibus, ut in similibus terminis firmant *Barbos. de Canon. & Dign. cap. 18. num. 52. Novar. in Summ. Bull. comment. 96. num. 25. Modern. Salentin. consult. Canon. 140. num. 7. & seqq. tom. 4. Rot. decis. 224. num. 1. & seqq. par. 7. rec. decis. 211. num. 4. & 5. cor. Gregor. & decis. 113. num. 3. post Tamburrin. de Jur. Abb.*

2. Nec visum fuit subsistere, quod præcedentia Fratrum Observantium communicetur, & competat solùm Fratribus Reformatis in casu, quo isti incedunt uniti, & incorporati cum illis, non autem in casu, quo (prout in dubio hodie vertente) incedunt soli sub propriâ Cruce. Siquidem objectum urgere posset quotiescumque Fratres Reformati semper, & omni casu, sivè accedentibus, sivè non, Fratribus Observantibus, profiterentur, ac vellent incedere soli sub propriâ Cruce, & sic ex propriâ voluntate, & facto separare, ac scindere unitatem Corporis. Secùs autem quoties (ut hic) semper, & indistinctè (quantum ad eos pertinet) intelligunt incedere sub Cruce Fratrum Observantium, ac uniti, seù incorporati cum ipsis, & sic in unitate Ordinis perseverare, nam in his terminis, si quandoque forsan contingat, quod Fratres Observantes nolint, vel non possint accedere ad Processiones, non ideò minùs juvari debent eorum præcedentiâ Fratres Reformati, quia cum omnes insimul constituant unicum Ordinem, iste, non intervenientibus Fratribus Observantibus, totus repræsentatur per Reformatos interessentes, ut nuper de Capitulo dictum fuit *in Burgen. jurisdictionis super Excessibus 15 Januarii proximè præteriti §. Prout nec in eo coram Me*, adeò ut si per hypothesim Fratres Reformati procederent in loco inferiori, hoc ipso videri posset derogatum etiam præcedentiæ illorum de Observanriâ, qui per viam unitatis, & identificationis Ordinis interpretationem juris continentur in Reformatis.

3. Tantò magis, quoniam videtur omninò absurdum, ac plenum novitatis, & admirationis in Populo, quod Fratres Reformati, qui sunt unum, & idem cum Fratribus Observantibus, debeant modò unum, modò alium locum in Processionibus occupare, secundùm quod in eis interveniunt, vel non illi de Observantiâ. Imò hoc ipsum parere posset confusionem in Processionibus; Nam cępta quandoque forsan (prout etiam casus præbuit) Processione cum interventu dumtaxat Fratrum Reformatorum incedentium post Fratres Augustinianos, supervenientibus Fratribus Observantibus, cogerentur Reformati dimittere locum inferiorem Augustinianis, & convolare ad alium Superiorem unà cùm illis de Observantiâ: quæ quidem confusiones debent in Ecclesiasticis functionibus omnino vitari, ut per *Text. in l. consulta vers. absurdum Cod. de Testam.* monet *Toudut. quæst. benef. part. 3; cap. 163. num. 5. & 7.* Non attentâ ponderatione, quod possent in his terminis Reformati persistere in loco primitùs occupato post Fratres Augustinianos, & sic facilè deludere hujusmodi confusionem, quoniam hoc nimium præjudicium irrogare posset eisdem Reformatis, tamquam præseferens evidentem scissuram, ac separationem in ordine.

4. Sed cessat quævis occasio disputandi, dum respectu Provinciæ Hispalen. in qua sitæ sunt Civitates præfatæ, & inter eosdemmet Religiosos, ac super hoc ipso puncto præcedentiæ in Procesionibus, quoties Fratres Reformati in illis incedunt soli sub propriâ Cruce, emanarunt tria Decreta, duo nempè Sacræ Rituum Congregationis, & alterum Auditoris Cameræ favore Fratrum Reformatorum, quorum singula fuerunt per separata Brevia à san. mem. Urbano VIII. confirmata, & approbata cum præcepto, quod ubique terrarum servari deberent, ut ex ipsis Decretis, ac Brevibus Apostolicis recensitis in *Summ.* primæ Positionis Fratrum Reformatorum ex *Num. 2. usque ad 7.* Undè frustrà contenditur resuscitari lis jamdiù sopita juxtà *Tex. in l. causas 16. Cod. transact.* Maximè quia in executione hujusmodi Decretorum, ac Brevium Familia Fratrum Augustinianorum Civitatis Xeres capitulariter decrevit anno 1634. dandam esse præcedentiam Fratribus Reformatis, sive unitim incedant cum illis de Observantiâ, sive soli sub propriâ Cruce dicto *Summ. num. 3.* eamque actualiter cessit anno sequenti 1635. in processione litaniarum majorum *num. 4.* ac eamdemmet præcedentiam de anno 1642. Vicarius Generalis adjudicavit eisdem Reformatis in Civitate Portus Sanctæ Mariæ in Processione Sanctissimi Corporis Christi *num. 6.*

5. Nec juvat replicare, quod præallegata De-

ta Decreta, ac Brevia Apostolica fuerint deinceps, per aliud Breve san. mem. Innocentii X. reducta ad terminos Juris, & Constitutionis editæ per san. mem. Gregorium XIII. super præcedentiis in processionibus, quoniam reductio particulariter emanavit pro Causa loci de Vinaros, in quo non aderant antiquiora Monasteria Fratrum de Observantiâ, necnon pro aliis Causis similibus, ut clarè præseferunt verba ipsius Brevis, in priori Decisione relata, ac proindè trahi non potest ad causam locorum, de quibus agitur, in quibus eadem antiquiora Monasteria reperiuntur, nam reductio, seu derogatio tantùm capit, quantùm sonat, & non ultra *l. præcipimus Cod. de appellat.* ibi, *& ubique terrarum servandam esse eamdem dicti Gregorii Prædecessoris Constitutionem declaramus, statuimus, & ordinamus*, quia ista tamquam executiva restringi debent ad limites partis dispositivæ, in qua dumtaxat facta fuit mentio Causæ loci de Vinaros, & aliarum similium, ut in terminis similis dispositionis monuit *Rota in Romana, seu Ianuen. Legati 19. Iunii proximè præteriti §. Non obstat coram me*. Neque pariter resistente, quod Brevia (ut supra) reducta præsupponant concursum, seu præexistentiam anteriorum Conventuum Fratrum de Observantiâ; Quoniam illa generaliter tribuunt præcedentiam Reformatis, sive solis, sive unitis cum Observantibus, nec distinguunt inter casus anterioris, vel posterioris fundationis Monasteriorum eorumdem Observantium, & sic nihil repugnat, quod respectu unius casus fuerint reducta, respectu autem alterius in suo robore præservata.

6. Cœterum procedendo etiam ulterius ad examen Gregorianæ Constitutionis, ista quoque suffragatur, ac favet Fratribus Reformatis. Siquidem ad effectum decernendi præcedentiam in Processionibus mandat primo loco spectari quasi possessionem præcedendi, & deinceps antiquioritatem Monasteriorum. Quasi possessio autem præcedendi favore Fratrum Reformatorum probatur ex ipsismet actibus positivæ cessionis, & adjudicationis præcedentiæ superiùs adductis, necnon ex pluribus mandatis de manutenendo per eos obtentis à Judicibus Nunciaturæ Hispanæ, de quibus in priori Decisione in principio, quæ probant quasi possessionem, *Postb. de manutent. observ. 29. num. 12. Rot. post ipsum decis. 410. num. 13. & decis. 396. num. 5. coram Dunozzet. jun.* Nec quidquam facit, quod hujusmodi actus, & mandata processerint in sequelam Decretorum, ac Brevium (ut præfertur) reductorum, quia ex præfatis, reductio non afficit casum nostrum, & in omnem casum ad effectum Gregorianæ Constitutionis attenditur factum ipsum quasi possessionis, non autem illius titulus, & origo. Prout nec urgent contratrium mandatum de manutenendo relaxatum usque de anno 1673. necnon depositiones Testium adductæ pro Fratribus Augustinianis. quoniam mandatum fuit per sæpedicta Decreta, ac Brevia revocatum, & possessio spectari debet de tempore motæ litis *vulg. §. restituta instit. de indict.* ac Testes non deponunt specificè de casu, qui est in lite, videlicet incessus Fratrum Reformatorum in Processionibus absque illis de Observantiâ.

7. Nec deficit favore eorumdem Reformatorum antiquioritas Monasteriorum, licet aliàs ista non sint eorum propria, sed Fratrum de Observantiâ, quia sufficit quod sint ejusdem Ordinis, nàm antiquioritas unius Monasterii communicatur, & influit in omnia alia ejusdem Ordinis, quandocunque postea fundata, ut clarè disponitur in eadem Gregoriana Constitutione, ibi: *Si contigerit nova Monasteria, aut Domus alicujus Ordinis Mendicantium in loco, in quo alterius Ordinis ex dictis Mendicantibus Monasteria, aut Domus prius erecta, & instituta sint, ille Ordo, qui prius Monasterium, seù Domum in eo habuerit, præcedat*, & præter allegatos *in præterita Decisione §. Antiquioritas* firmat *Tondut. quæst. benefic. cap. 81. num. 3. & seqq.* Non substinente ponderatione, quod ad hunc effectum requiratur non solum idoneitas Ordinis, verùm etiam idoneitas denominationis, & observantiæ, quia cum Fratres Reformati non modò profiteantur eamdem Regulam, verùm etiam faciant unum, & idem Corpus cum Fratribus Observantibus, prout etiam latiùs inferiùs enucleabitur, parum refert, quod diversimodè designentur, quia non cortex nominum, sed rerum substantia spectari debet. Imò si subsisteret hujusmodi ponderatio, Fratres Reformati, nec intervenientibus illis de Observantiâ gaudere possent istorum præcedentiâ contra praxim hucusque semper, & inconcussè servatam, ac ab ipsismet Fratribus Augustinianis non controversam.

8. Non nulla vis fieri valet in exemplis Beneficiatorum, & familiarium Cardinalium, qui gaudent præcedentiâ Capituli, & respectivè Dominorum dumtaxat, quando incedunt uniti cum illis, non autem quando incedunt ab illo disiuncti, quia id provenit ex eo, quod Beneficiati, & Familiares non sunt ejusdem Ordinis cum Capitulo, & respectivè Domini, nec illis fuerunt istorum privilegia communicata, prout ejusdem Ordinis sunt, & iisdem privilegiis, ac præcedentiis decorati Fratres Reformati, quibus illi de Observantiâ. Nec similiter in exemplis Fratrum Carmelitarum Congregationis Mantuæ, ac Discalceatorum S. Augustini, qui licèt sint ejusdem Ordinis cum aliis Carmelitis, & Augustinianis Calceatis, præcedentiam tamen metiuntur dumtaxat à fundatione propriorum Monasteriorum. Quoniam iidem

Carme-

Carmelitæ, & Augustiniani Discalceati sunt quidem ejusdem Ordinis, sed non ejusdem corporis cum aliis Carmelitis, & Augustinianis Calceatis, cùm super incedant separatim ab illis sub propria Cruce, regantur à diversis Superioribus, nec eligi possint ad munera aliorum Carmelitarum, & Augustinianorum Calceatorum. At Fratres Reformati absolutè faciunt unicum Corpus cum Observantibus, nàm semper incedunt sub illorum Cruce, imò mixti, & interpolati cum ipsis, recognoscunt eumdem Prælatum, & Commissarium, ac Definitores Generales, & passim eliguntur ad suprema munera totius Ordinis, prout hodie accidit in Commissario Generali, qui est ex Familiâ Reformatorum, ac solùm in particularibus Conventibus, & Provinciis retinent particulares Custodes, & Provinciales ex eo, quod aliàs in ipsis in concursu cum Observantibus strictiùs (ut faciunt) servare non possent Regulam S. Francisci absque eo, quod replicari valeat, quod scissura Corporis fiat hoc ipso, quod non accedentibus Fratribus Observantibus, Reformati erigunt propriam Crucem, quia hujusmodi erectio tamquam accidentalis, & momentanea non facit separationem.

9. Denique non obstant duo Decreta Sacræ Rituum Congregationis in oppositum laudata, non quidem primum editum de anno 1617. in quo postquam Sacra Congregatio statuit præcedentiam unius Monasterii antiquioris suffragari aliis modernioribus ejusdem Ordinis, demandavit plures Familias ejusdem Ordinis debere unitim procedere, & non divisim, quasi quod communicatio præcedentiæ fiat solùm in casu simultanei incessus plurium ejusdem Ordinis Familiarum. Quia Decretum loquitur in casu concursus ad Processiones plurium Familiarum ejusdem Ordinis, non autem in casu, de quo agitur, concursus dumtaxat Familiæ posterioris in fundatione, cui quidem rectè suffragatur præcedentia Monasterii antiquioris, utpotè quæ per Gregorianam Constitutionem datur Ordini, non Monasteriis. Neque secundum editum de anno 1689. in quo dictum fuit, Fratribus Augustinianis deberi præcedentiam, quando Fratres Reformati incedunt sub propriâ Cruce. Quia (ultrà alias responsiones datas in præterita *Decisione §. finali*) procedit quando Fratres Reformati contenderent incedere sub propriâ Cruce, etiam in concursu Fratrum de Observantiâ, qui ex præfatis non est casus noster.

Et ità resolutum fuit utraque Parte acritèr informante &c.

EADEM CORAM R. P. D. CAPRARA.

Veneris 11. Januarii 1692.

SUMMARIUM.

1. *Declarationi Papæ super dubio juris standum est.*
   Fratrer Reformati tamquam membra corporis Fratruum de Observantia gaudere debent eisdem privilegiis, ibi.
2. *Jus Universitatis, seù Capituli remanet in iis, qui supersunt, vel præsentes sunt.*
   Fundatio unius Monasterii, quoad antiquioritatem suffragatur universo Ordini, ibi.
3. *Lis semel extincta, non est iterum suscitanda.*

DECISIO XVIII.

Sententiam Reverendissimi Decani, qua pronunciatum fuit Fratribus Discalceatis, seu Reformatis Ordinis S. Francisci accedentibus ad Processiones, & alias publicas functiones sub propriâ Cruce absque Fratribus ejusdem Ordinis nuncupati de Observantiâ, seu de Familiâ, competere præcedentiam supra Fratres Ordinis S. Augustini, Domini confirmandam censuerunt, quia novo examini in gradu appellationis hodie subjecta, inventa fuit valida ex revolutione actorum, & justa, ex deductis in duabus Decisionibus de more anteà æditis sub die 21. Aprilis 1690. & 20. Januarii 1691.

1. Nitebantur enim Dominorum suffragia in dispositione Bullæ fan. mem. Clementis VIII. qua Summus Pontifex declaravit Fratres Reformatos eamdem regulam observare, quam observant Fratres de Observantiâ, esseque veros filios, & indubitatos Fratres Ordinis S. Francisci, ac frui, & gaudere debere ubique locorum omnibus, & singulis privilegiis, & indultis, & signanter præcedentiis in Processionibus, & in omnibus aliis actibus publicis, & privatis, quibus utuntur iidem Fratres de Familiâ: qua stante Pontificia declaratione, cui standum est *cap. si Papa de Privileg. in 6. & Clem. litteris de probat. Oldrad. consil. 257. num. 1. 2. & seqq. Rota coram Cavaler. decis. 612. num. 52. & decis. 271. num. 5. par. 1. recent.* sequitur ut cum in pluribus locis Fratres de Observantiâ præcedant Fratribus Ordinis Sancti Augustini, pati modo debeant præcedere Fratres Reformati, qui tamquam pars, & membra ejusdem Ordinis, non debent diverso jure censeri *cap. cognovimus 12. quæst. 2. l. cum qui ædes ff. de usucap.* & in his terminis *à Pont. decis. 8. num. 16.* & in simili Bullâ, *Rot.*

coram

coram Coccin. decis. 197. *num.* 1. *&* *decis.* 1731. *num.* 3. *&* 4. Sed eadem præfulgere debent præcedentiâ, qua totum Corpus Ordinis gaudet, ut præter relatos in postremâ *Decisione Reverendiss. Decani* §. *Habent enim*, dixit in his terminis *Rot. in Bojanen. Præcedentiæ coram Card. Seraphin. decis.* 1223. *num.* 1. *&* *num.* 2. *in fin. vers. & hanc præcedentiam*.

Non obstat, quod id procedere posset quando Discalceati unitim, & mixtim incedunt cum Fratribus de Observantiâ sub eorum Cruce, secùs est quando istis absentibus soli, & sub propriâ Cruce interveniunt, cum tunc teneantur metiri eorum præcedentiam, vel à possessione præcedendi, in qua reperirentur, vel ab antiquioritate Conventus in loco juxtà formam præscriptam à san. mem. Gregorio XIII. in ejus Constitutione 84.

2. Etenim objectum vim faceret, si Fratres Reformati, seu Discalceati semper, & quandocunque etiam accedentibus Fratribus de Observantiâ, vellent erigere propriam Crucem, & sic ita scindere unitatem Corporis, & Ordinis; At secus est, ubi ut in præsenti illam dissolvere non intendunt, sed in ea quantum in ipsis est manere, & sub eorum Cruce, & cum ipsis mixti incedere intelligunt; hoc enim casu; si contingant abesse Fratres de Observantiâ, non inde cessat præcedentia Reformatorum, sed in ipsis uti membris, & partibus constitutivis totius Corporis, & Ordinis remanet idem jus præcedendi, ut remanet jus Universitatis, vel Capituli, in iis, qui supersunt, vel præsentes sunt *cap. si fortè* 9. *distinct.* 65. *& ibi gloss. verb. superstes, & gloss. in cap.* 2. *de postulat. verb. pauciores, & ibi Panorm. num.* 5. 8. *&* 9. *Innoc. & Ostien. in cap. quia propter quæst.* 2. *de elect. num.* 5. *Barbos. in cap.* 2. *de postulat. num.* 4. *Mirand. manual. Prælat. quæst.* 23. *conclus.* 2. *& Rot. coram Seraphin. decis.* 1050. *num.* 5. cum in Universitatibus nil referat utrum omnes iidem maneant an pars maneat, ut inquit *Text. in l. sicut municipium* §. *In Decurionibus ff. quod cujusque Universit.* ex qua Corporis, & Ordinis unitate, sequitur etiam, ut antiquioritas Conventus Fratrum de Observantiâ influat in eodem loco præcedentiam in omnes alios ejusdem Ordinis, licet aliis diversarum Religionum posteriores, ut sancitur in eadem Constitutione Gregoriana, ibi = *Si contingerit nova Monasteria, aut Domus alicujus Ordinis Mendicantium in loco, in quo alterius Ordinis ex dictis Mendicantibus Monasteria, aut Domus prius erecta, & instituta sint, ille Ordo, qui prius Monasterium, seu domum in loco habuerit, præcedat*, ut inhærendo etiam eidem Sanctioni decrevit Sac. Congregatio Rituum *in Salernitana Præcedentiæ sub die* 3. *Junii* 1617. *ut ex decreto relato per T. Lantuscam in Theatro Regularium verb. Præcedentia num.* 11. *in fin. fol. mihi* 524. & tradit *Card. de Luc. de Præeminentia discurs.* 25. *per tot. & Tondut. quæst. benef. cap.* 81. *num.* 3. *& seqq.*

3. Prædicta verò omnia, eò faciliùs fuerunt per Dominos admissa, stante quod super hoc eodemmet articulo præcedentiæ in Processionibus inter Reformatos, & Augustinianos in locis, & Civitatibus Provinciæ Hispalen. de quibus agitur tria prodierunt decreta, duo scilicet Sacræ Congregationis Rituum, & alterum Auditoris Cameræ, quorum quodlibet fuit successivè approbatum à san. mem. Urbano VIII. qui per tria separata Brevia illa confirmavit; & fuerunt etiam ab ipsis Fratribus Augustinianis nedum capitulariter acceptata, verùm etiam observata, & executioni demandata in subsequenti Processione, ubi actualiter cessit præcedentiam Fratribus Reformatis, & ulterius accedit alterum decretum Vicarii Generalis in Civitate Portus S. Mariæ adjudicans præcedentiam Fratribus Reformatis, qui omnibus attentis, controversia adeò solemniter sopita, non videtur ampliùs suscitanda *cap.* 1. *de lit. contest. in* 6. *l. Fratres, & l. Causas Cod. de transact.*

Non attentis responsionibus, quæ in contrarium deducebantur cum illis plenè satisfaciant Decisiones Causæ coram Reverendissimo Decano, cum quibus Domini transierunt, informantibus tantùm Fratribus Reformatis, sæpius monitis, & diù expectatis PP. Augustinianis.

EADEM CORAM EMADUEL

Veneris 16. *Januarii* 1693.

SUMMARIUM.

1. *Fratres Reformati Ordinis Sancti Francisci constituunt unum corpus cum Fratribus de Familiâ Observantium, & tamquam membra, gaudent omnibus privilegiis, quibus isti fruuntur, & num. seq. per tot.*

DECISIO XIX.

Binis Sententiis; altera coram Reverendiss. D. meo Decano, & altera coram R.P.D. meo Caprara, previis tribus Decisionibus emanatis, pronunciatum fuit Patres Discalceatos Strictioris Observantiæ Ordinis Sancti Francisci, accedentes ad Processiones, aliasque publicas functiones solos, ac sub propriâ Cruce, & absque Fratribus de Observantiâ, seu de Familiâ ejusdem Ordinis præcedere debere supra Fratres S. Augustini in locis de Xeres, Portus S. Mariæ, Sanlucar, & Arcos Provinciæ Hispalen. à quibus denuò appellantibus dd. PP. Augustinianis in causaque

ſaquemihi in tertiâ inſtantiâ commiſſa deſuper de more DD. conſului, qui pro Sententiarum confirmatione reſponderunt.

1. Earum quippè validitas non fuit controverſa, Juſtitia verò reſultat ex iiſdem prorsùs fundamentis, ex quibus præcedentes prodierunt reſolutiones, inter quæ inconcuſſum planè viſum fuit illud deſumptum *ex Conſtit. fel. rec. Clem. PP. VIII. inter ejus impreſſas la 92.* in qua expresſè ſancitur, & declaratur Fr. Reformatos eſſe veros filios, ac indubitatos Fr. Ord. S. Franciſci, nec non conſtituere unum, idemque Corpus cum Fr. de Familiâ, & tamquam, tales potiri debere omnibus privilegiis, prærogativis, ac præcedentiis, & ſignantèr in Proceſſionibus, quibus fruuntur præfati Fratr. de Familiâ; ideòque ſicuti iſti abſque ullâ controverſiâ in locis, de quibus agitur præcedunt Fratribus Sancti Auguſtini, ita eadem præcedentiâ præcedere debent Reformati, qui utpotè membra ejuſdem Corporis, atque Ordinis diverſo Jure cenſeri, aut regulari non debent, ut in his terminis tradit *Card. de Luc. de praeminen. diſc.* 25. *per tot.* qui ita deciſum teſtatur per S. Rituum Congregat. & in aliis ſimilibus ſcripſerunt *Tondut. qu. benef. lib.* 1. *cap.* 81. *pariter per tot. Modern. Mutilanen. in ſumma diverſ. tract.* §. *Pracedentia ſub num.* 6. & reſpondit *Rot. in rec. dec.* 148. *num.* 5. *par.* 14. *ubi concordantes.*

2. Nullatenus refragante, id procedere quoties reformati incedunt unitim cum Fr. de Familia, & ſub unicâ Cruce, ſecùs verò, dum incedunt ſoli, & ſub proprio Vexillo, quoniam adhuc placuit reſponſio aliàs præcedentèr admiſſa, objectum tunc urgere, quando reformati vellent ſemper, & quandocumque, accedentibus etiam Fratribus de Familiâ erigere propriam Crucem, & ita ſcindendo unitatem Corporis aliud ſeparatum efficere; Cum autem hoc non prætendant, ſed quantùm in ipſis eſt intendant perſeverare in eadem unitate, inde ſequitur, quod ſi quandoque caſus præbeat Fratres de Familia non intervenire in Proceſſionibus, in quibus adſint Reformati cum propria Cruce adhuc præcedentia iſtis debetur uti partibus totius Ordinis, & Corporis, ut in ſpecie reſpondet *Card. de Luca de praem. d. diſc.* 25. *ſub num.* 8.

3. Atque hinc inapplicabilia remanent exempla PP. Carmelitarum Congr. Mantuanæ, ac Diſcalceatorum Ord. Sancti Auguſtini, quia quamvis iſti ſint ejuſdem Ord. cum aliis antiquæ Religionis profeſſoribus, attamen corpus omninò diſtinctum conſtituunt, & quidem ſub proprio capite, ad cujus activam electionem ipſi ſoli, ac privativè jus habent, & quod magis ad rem pertinet, accedendo ad Proceſſiones, etiam quando interveniunt alii antiquæ Religionis profeſſiores, ſeparatim volunt incedere, propriamque erigunt Crucem unde nil mirum, ſi ſua quique tenent loca, cum id proveniat *ex voluntaria illorum ſeparatione*, quorum neutrum verificatur in Reformatis Sancti Franciſci qui unicum dumtaxat Corpus conſtituunt, ſola regulæ ſtrictioris inter proprios Conventus obſervatione diſtincti, ut benè diſtinguendo unum caſum ab altero obſervat *Card. de Luca de praem. d. diſc.* 25. *num.* 8.

4. Poſita itaque ex his unitate Corporis, ac Ordin. favet quoque PP. Reformatis *Conſtit.* 84. *ſan. mem. Gregorii XIII.* In ea enim cavetur præcedentiam in Regularibus metiri debere, vel à quaſi poſſeſſione præcedendi, vel ab antiquioritate Conventuum, quarum utraque concurrit in hoc caſu ad favorem Reformatorum; Quaſi poſſeſſio ſiquidem præcedendi etiam quando ſoli, & abſque Fratribus de Obſervantiâ incedunt, reſultat, tàm ex pluribus actibus poſſeſſoriis, quàm ex reiteratis mandatis de manutenendo ab ipſis obtentis, ut juſtificatum fuit in *Summ.* dato in præteritis inſtantiis; Quocircà Jure merito in ea veniunt conſervandi, cum in hac materiâ ſervandâ ſit conſuetudo, illaque potiſſimum attendenda *Bald. in cap. cum olim num.* 2. *& ſeqq. de conſuetud. Fellin. in cap. ſtatuimus in principio de major. & obed. Tondut. quaſt. benef. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 3. *Rot. cor. Burat. dec.* 903. *num.* 20. *& ſeqq.*

5. Aſſiſtit etiam antiquioritas Conventuum, nam licèt iſti non ſint proprii Reformatorum, ſed Fratrum de Familiâ, nihilominus ſat eſt, quod ſint ejuſdem Ordinis, dum anterioritas unius Conventus influit etiam in alios, quamvis ex poſt fundatos, ut litteralitèr ſancitur *in d. Conſtit. Gregoriana ſub* §. 3. *& comprobat Tondut. d. cap.* 31. *à num.* 4. *cum ſeqq.*

Nec prædictis adverſantur gemina decreta Sac. Congreg. Rituum edita de annis 1617. & 1689. quia iſta non applicantur huic hypotheſi cùm prodierint ex diverſis facti circumſtantiis, ut benè earum ſingulas expendendo advertitur *in* 2. *d. dec. Reverendiſ. D. Mei Decani* §. *denique.*

Et ità in reliquis approbantibus DD. præcedentes reſolutiones, ad quas ſe relativè habuerunt reſolutum fuit. Utraque &c.

EADEM CORAM MOLINES.

Veneris 26. Junii 1693.

SUMMARIUM.

1. *Læſio eſt fundamentum reſtitutionis in integrum.*
2. *Juſtitia ſententiarum oritur ex Deciſionibus emanatis.*

3. Fra-

3. *Fratres Reformati fruuntur privilegiis Fratruum Observantiæ tamquam membra ejusdem corporis, num. seqq. per tot.*

DECISIO XX.

ADversus tres Sententias Rotales, quibus pronunciatum fuit PP. Reformatos Discalceatos Strictioris Observantiæ Ordinis Sancti Francisci accedentes ad Processiones, aliasque publicas functiones sub propriâ Cruce, & absque Fratribus ejusdem Ordinis nuncupatis de Observantiâ, seu Familia, debere præcedere Fratribus S. Augustini in locis de Xeres, Portus S. Mariæ, Sanlucar, & Arcos Provinciæ Hispalen. cum reclamessent prædicti Fr. S. Augustini in Signatura Justitiæ obtinuerunt commissionem appellationis cum clausula *sine præjudicio trium conformium*, in cujus sequelam hodie dubium proposui: *An constet de causis restitutionis in integrum*, quod fuit *Negativè* resolutum.

1. Validæ quippè, & justæ apparuerunt præfatæ sententiæ, propter quod excluditur læsio, quæ est fundamentum restitutionis in integrum *Abbas in cap. ex litteris de restitut. in integrum Rot. dec. 153. num. 5. par. 15. & dec. 194. num. 1. & 2. par. 19.*

2. Non enim controvertitur validitas. Justitia verò est manifesta, & lata comprobata in 4. decisionibus in hac Causa editis, duabus nempè *cor. Reverendiss. D. meo Decano die 21. Aprilis* 1690. *& 29. Jan.* 1681. *& coram R. P. D. meo Caprara die* 11. *Jan.* 1692. & demum *coram R. P. D. meo Manuel. die 16. Jan. proximè elapsi.*

3. Et profectò justè adjudicata fuit supradictis PP. Reformatis Discalceatis præcedentia supra Fr. Ord. S. Augustini in præfatis locis, cum clara sit dispositio Bullæ fel. rec. Clem. VIII. *inter ejus impressas 92. Bullar. novi tom. 3.* ubi expresè determinatur, & declaratur predd. PP. Discalceatos profiteri eamdem regulam, quam profitentur Fr. de Observantiâ, esseque veros filios, & indubitatos Fr. S. Francisci, & uti constituentes unum, idemque Corpus cum Fratribus de Observantiâ, seu de Familia frui debere ubique locorum omnibus privilegiis, & indultis, & signantèr præcedentiis in Processionibus, & aliis publicis actibus, & privatis, quibus gaudent Fr. de Observantiâ. Ex quo sequitur quod quemadmodum isti sine contradictione in præfatis locis fruuntur præcedentiâ in Processionibus, aliisque actibus suptanumeratis suprà Fr. Ord. S. Augustini, ita pariformitèr hos præcedere debeant dd. PP. Reformati Discalceati *Card. de Luca de præem. decis. 25. per tot.* qui testatur in hoc casu ita fuisse decisum per Sac. Congreg. Rituum, & in simile scripserunt *Tondut. quæst. benef. lib. 1. c. 81. Pignatel. consult. 104. num. 7. & 8. seq. tom. 4. Rot. dec. 148. num. 5. par. 14.*

4. Absque eo quod replicari valeat, quod id locum habeat in casu, quo Discalceati unitim incedant, & sub unicâ Cruce cum Fr. de Observantiâ, non autem quando divisim, & sub propriâ Cruce: quoniam iterum hodie approbata fuit responsio data in præcedentibus Causæ decis. nimirum quod id urgeret si Discalceati semper, & omni casu vellent, sivè accedentibus, sivè non Fr. de Familia erigere propriam Crucem, seu Vexillum, & scindere unitatem corporis, & aliud distinctum efformare; verùm quia hoc non prætendunt, intendentes in eadem unitate continuare quantùm in seipsis est, hinc fit quod si ex aliquo accidenti PP. de Observantiâ non interveniant Processionibus, aliisque actibus publicis, & privatis, & in istis adsint PP. Discalceati cum sua Cruce, præcedentia ipsis debeatur uti partibus totius Corporis, & Ordinis, qui tunc conservatur, & repræsentatur per Patres Discalceatos interessentes, ut dicit *Card. de Luc. d. dist. 25. num. 8.*

5. Comprobata ex his unicitate Corporis, & Ordinis assistit etiam PP. Discalceatis Constit. 84. Greg. VIII. in qua disponitur, quod norma præcedendi inter Regulares desumatur à possessione præcedendi, vel ab antiquioritate Conventus, cum utraque qualitas illis suffragetur. Et quidem possessio præcedendi justificatur tàm ex Pluribus actibus possessoriis, quàm etiam ex reiteratis mandatis de manutenendo ab ipsis reportatis, propter quod in eadem conservandi veniant *Rot. decis. 903. num. 20. coram Buratt.* Ac etiam antiquioritas Conventus, cum notorium sit PP. de Observantiâ, seu de familia habere in præd. locis antiquiores Conventus, quam PP. S. Augustini; istaque antiquioritas prodest Fr. Discalceatis, quia sufficit quod sint ejusdem Ord. cum Fr. de Observantiâ, nam anterioritas unius Monasterii, quoad præcedentiam influit in omnia alia ejusdem Ord. licèt ex post fundata, ut litteraliter habetur in *d. Const. Greg. VIII. sub §. 3.* & comprobat *Tondut. quæst. benef. cap. 8. num. 3. & seqq. cum aliis adductis in prima hujus Causæ decis. §. Antiquioritas.*

6. Prætereà habent dd. PP. Discalceati ad defendendam præcedentiam suprà PP. S. Augustini tria Decreta, duo nempè S. Congreg. Rituum, & alterum A. C. confirmata à sa. mem. Urbano VIII. cum præcepto quod ubique servari debeant. Contra quæ non obstat Breve posteà obtentum à sa. mem. Innoc. X. reducente dicta decreta ad terminos juris, & Constit. Greg. XIII. quia hæc reductio est localis, & particularis pro loco de Vinaros, in quo non aderant antiquiora Monasteria Fr. de Observantiâ, sicque non applicatur præsenti casui, & locis, de quibus agitur, ubi adsunt antiquiores Conventus PP. de Observantia, ut benè *in secunda decis. hujus Causæ §. Nec juvat.*

7. Similitèr non obstant duo Decreta Sac. Con-

Congreg. Rituum emanatâ de anno 1617. & 1659. nam primum loquitur de modo præcedendi inter plures Conventus ejusdem Ordinis, non respectu præcedentiæ inter Monasteria Ord. diversi: Secundum autem haberet locum quoties Fr. Discalceati prætenderent efformare Corpus distinctum, & sub propriâ Cruce, etiam interessentibus PP. de Observantiâ, quod tamen, ut dictum est, PP. Discalceati non prætendunt.

8. Tandem non obstat allegare exempla PP. Carmelitarum Congregationis Mantuæ, & Discalceatorum Ord. S. Aug. quia licèt sint ejusdem Ord. cum aliis professoribus antiquæ Religionis, constituunt tamen Corpus distinctum, & sub proprio, ac separato Superiore, quem ipsi soli eligunt; & in Processionibus separatim incedunt propriam erigentes Crucem, seù Vexillum, etiam intervenientibus aliis antiquæ Religionis professoribus, ut observat *Card. de Luc. dicto disc. 25. de praem. nu. 8.* Et ita altera &c.

R. P. D. CAVALLERINO

Romana Laudemii.

Ven. 16. Junii 1690.

ARGUMENTUM.

Dominium ad effectum recognitionis in Dominum, probatur levioribus probationibus. Laudemium (pro quo competit Domino directo hypotecaria actio) solvi debet ab Emptore, etiamsi emerit cum pacto redimendi.

SUMMARIUM.

1. *Dominium rei Emphyteuticæ ad effectum recognitionis in Dominum probatur præsumptionibus, & enunciativis, & num. 2.*
3. *Dominus directus non cogitur alienationi consensum præstare absque solutione laudemii.*
4. *Laudemium debetur ex alienatione facta cum pacto redimendi.*
5. *Laudemium solvitur ab emptore.*
6. *Pro Laudemio datur actio personalis in rem scripta.*
7. *Emptor rei emphyteuticæ qui se obligavit servare omnia contenta in Instrumento sub obligatione Camerali, potest conveniri viâ exequutivâ pro solutione laudemii.*
8. *Negligentia Rectoris juribus Ecclesiæ præjudicare non valet.*

DECISIO VXI.

Obtinuit Reverendus D. Joannes Franciscus Topinus Rector Ecclesiæ Sanctissimi Salvatoris de Cuppellis mandatum pro duplici Laudemio sibi debito occasione geminæ venditionis Vineæ positæ extrà portam Flaminiam ab Innocentio Valdabrino factæ primo loco Donato Contuccio pro scut. 300. cum pacto redimendi, secundò loco Antonio Moraldo prò scut. 500. sed commissa mihi causa appellationis per Signaturam Justitiæ cum clausula *si quid exequendum* datoque consueto dubio, an mandatum foret exequendum: Affirmativè DD. responderunt.

1. Et pro majori claritate præmittere decet, quod ubi agitur de probando dominio incidenter ad effectum scilicet recognitionis in Dominum, solutionis Canonum, seù laudemii non requiritur adeò exquisita probatio, qualis pro devolutione desideratur, sed leviora documenta sunt satis DD. communitèr *in l. Judicia Cod. de rei vindicat. Fulgin. de jur. Emphyt. de laudem. quæst. 36. Rota in recen. decis. 128. num. 18. par. 6.* & faciunt fusè relati *in decis. 464. num. 1. coram clar. mem. Card. Cerro.*

2. Sufficiens autem probatio visa fuit DD. resultare. Primò ex Instrumento anni 1577. In quo Ricciardus prævià narrativâ a se possideri Vineam controversam sub proprietate dictę Ecclesię existentem, assignavit Altopasso, tunc Rectori pro annuis responsionibus cador. quatuor Vini decursis, & non solutis portionem Vindemiæ sibi de eo anno tangen. secundò ex mandato de manutenendo in possessione exigendi dd. Cados quatuor musti, & successiva sententia de anno 1603. promulgâta à R. P. D. Trivultio Ponente Eminentiss. Vicarii declarante ad favorem Forlini, tunc Rectoris ejusdem Ecclesiæ contra Lamatolam Ricciardi in præsenti successorem Vineam, de qua agitur esse gravatam onere dd. quatuor Cadorum, tertiò ex commissione appellationis à prædictâ sententiâ munita clausula, *non retardata solutione responsionis Vini*, juncta cum transactione inhita ab hæredibus d. Lamatola, in qua decursos, & decurrendos annuos terminos solvere promisit, quartò ex receptis Canonum ab Innocentio Valdabrino Auctore Moraldi productis asserente Jus exigendi Canonem ad Rectorem prædictæ Ecclesiæ spectare, quinque ex quietantiis factis eorumdem Canonum in publico Instrumento, sextò ex susceptione termini facta ab eodem Valdabrino, quæ omnes solutiones simul junctæ concludunt Canonum satisfactionem ab anno 1577. citrà, septimò eamdem ex annuncitivâ emissa in eadem venditione facta Contuccio in qua asseritur Vinea gravata dicto annuo Canone. Ex quibus omnibus simul junctis DD. non dubitarunt superabbundantem vndique redundare recognitionem Dominii etiam contrà singularem successorem, ut de longè minoribus documentis contenta fuit *Rota in decis. 249.*

cis. 249. *prima parte recent.* & *dicta dec.* 494. *n.* 2. & 3. *coram clar. mem. Card. Cerro.*

3. Hinc necessariò resultat jus petendi Laudemium; Nàm constito de dominio remanet inalienabilis absque consensu Domini, qui alienationem laudare non cogitur, absque recognitione. Undè laudemium dicitur *ad Text. in l. fin.* §. *ne avaritia C. de Jur. Emphit.* quem in præcisis terminis expendit *Rota in Neapolitana Domus* 28. *Junii* 1606. *cor. Otembergo*, & *coram Cavaler. decis.* 121. *num.* 1. & *seqq.*

4. Non refragante, quod prima venditio Contucci contineat pactum redimendi, ex quo impedita perpetuâ translatione dominii, laudemium non debeatur, quia contraria sententia communior est, eamque ab omnibus objectis latissimè vindicat, solus præceteris viden. *Niger. de Laudem. par.* 2. *qu.* 5. *art.* 1. *num.* 24. 77. *usque ad finem*, & admisit *Rota in dicta decis.* 94. *num.* 23. *par.* 15. *recent.*

5. Minus relevat, quod Topinus dirigere debeat actionem pro Leudemio contrà venditorem, quia in Jure receptum est Laudemium ab Emptore solvendum *Gloss. in l. fin. versic. accipere Cod. de Jur. Emphyt. ibique Baldus num.* 7. *Jas. num.* 41. *Gozadin. con.* 65. *n.* 5. & 13. *Fontanell. decis.* 279. *num.* 16. *Surd. decis.* 200. *num.* 4.

6. Et respectu Dominii directi Conclusio est indubitata, quia pro Laudemio datur hypotecaria, vel actio personalis in rem scripta, quæ prosequitur quemcumque fundi possessorem *Cancer. var. resol. lib.* 1. *cap.* 11. *n.* 43. *Pacif. de Salviano inspect.* 3. *cap.* 4. *num.* 562. & *tenuit Rot. cor. clar. mem. Card. Cerro decis.* 2. *n.* 5. & 6.

7. Si quis verò defectus opponi posset circa viam executivam tolli videtur, non solum, ex quo agitur de parvâ summâ, sed etiam, quia cum Moraldus in Instrumento Emptionis sese adstrinxerit ad omnia in eo contenta in formâ Cameræ. Virtus hujus obligationis est comprehendere ea omnia quæ veniunt de natura contractus, seù insunt ex Juris interpretatione *Rota decis.* 84. *num.* 7. & *decis.* 265. *num.* 12. *post Zacch. de obligatione Camerali.*

8. Proinde nullius est momenti defectus Citationis Valdabrini, non solùm, quia ex facto sublatus, sed esset quia ex prædictis constat citatum fuisse legitimum debitorem, qui frustrà opponit, numque aliàs fuisse solutum Laudemium, vel quia de alienationibus subsecutis, ut negativa solutionis non docetur, vel quia negligentia Rectoris Ecclesiæ Juribus nocere non valet *Rot. coram Sanctissimo decis.* 185. *num.* 5.

Et ita utraque &c.

R. P. D. MOLINES

Burgen. juris conferendi, seù instituendi.

ARGUMENTUM.

Jus instituendi in Beneficiis jurispatronatus erectis post Concilium Trid. ad solum Episcopum pertinet, non autem inferiori, qui jurisdictionem Ordinariam non habet. Episcopus fundator Beneficii, reservationem jurispatronatus sibi, & suis non auctorizzat.

SUMMARIUM.

1. *Res judicata oritur ex tribus sententiis conformibus.*
Læsio est fundamentum restitutionis in integrum, ibi.
2. *Jus instituendi in Beneficiis jurispatronatus spectat ad Episcopum tam de jure communi, quam ex dispositione Concilii Trid.*
3. *Fundator Beneficii in limine fundationis de consensu Episcopi potest apponere conditiones sibi bene visas, etiam juri communi contrarias.*
In limine fundationis de consensu Episcopi potest reservari inferiori jus instituendi, ibi, & num. 5.
4. *In fundationibus Beneficiorum post Concilium Trid. factis, jus instituendi inferiori Episcopo reservari non potuit.*
6. *Concil. Trid. sess.* 14. *cap.* 12. *intelligitur non solum de institutione auctorizzabili per examen personæ præsentatæ, sed etiam de collativa tituli, & num.* 7.
8. *Jus instituendi etiam post Concilium competit inferiori Episcopo, qui habet Ordinariam jurisdictionem.*
Ordinarius dici non potest, qui habet jurisdictionenm limitatam ad certas causas, ibi.
9. *Episcopus, qui est fundator Beneficii, non potest sibi, & suis juspatronatus reservare & auctorizzare.*
Fundationes legis non possunt post actum fundationis perfectum etiam de consensu Episcopi mutari, vel alterari, ibi.
10. *Clausula* dummodò *reddit gratiam conditionalem, quæ corruit conditione non purificatâ.*

DECISIO XXII.

1. IN revisione trium Sententiarum latarum extrà Curiam adjudicantium Archiepiscopo Burgen. Jus instituendi in septem Cappellaniis fundatis anno 1679. ab Archiepiscopo Peralta cum reservatione jurispatronatus prò se, & sua familiâ in Cappellâ sita in Ecclesiâ Metropolitanâ sub invocatione

tione

cationc Sancti Ecce Homo, & Sancti Henrici, cujus situs prò ejusdem Cappellæ constitutione dicti Archiepiscopo donatus fuerat à Capitulo dictæ Ecclesiæ quarum revisio per rescriptum Signaturæ Justitiæ mihi directa fuit cum clausulâ sine præjudicio trium conformium in ea parte, in qua sunt conformes, præmisso consueto dubio, an constet de re judicatâ trium conformium, quoad jus instituendi, vel de Causis restitutionis in integrum, dilata sub die 14. Aprilis proximi præteriti resolutione in hodierna repropositione, responsum fuit constare de re judicatâ, quæ oritur ex tribus Sententiis conformibus *l. unica C. nè liceat in una, & eadem Causa tertiò provocare, Rota decis. 86. num. 2. par. 17.* Cumque validæ, & justæ sint indè deficit læsio quæ est fundamentum restitutionis in integrum *l. nam posteà §. si minor ff. de Jure Juran. l. minoribus C. de in integrum restit. cum concordant. adductis per Rot. decis. si de restit. in integr. in novis, & dec. 32. num. 18. par. 16.*

2. Validitas controversa non est, & Justitia patet, nam Jus instituendi in Beneficiis jurispatronatus spectat ad Episcopum, ne dùm de jure communi *cap. 1. de cappell. Monachor. cap. cum ex injuncto in fine de hæreticis cap. nobis de jurepatron. cap. cum ex frequentibus de Instit. cap. omnes Basilicæ 16. quæst. 7. Vivian. de jurep. lib. 12. cap. 2. num. 1. Lotter. de re Benefic. lib. 2. quæst. 12. num. 1. 2. 3. Pax. Jordan. elucubrat. juris tom. 2. lib. 10. tit. 7. num. 410. Rota coram Coccino decis. 448. n. 9. decis. 567. num. 1. 9. & 11. par. 18.* sed etiam ex speciali dispositione *Sac. Concil. Trident. in cap. 12. & 13. sessi 14. de Reform.*

3. Et quamvis fundator possit de consensu Episcopi in limine fundationis apponere conditiones sibi benè visas etiam juri communi contrarias *cap. nobis, cap. præterea il 2. de jurepatron. cap. quanto de Censibus, Sanchez consil. moral. lib. 2. cap. 1. dub. 10. num. 11. Gonzalez ad regul. 8. Cancell. gloss. 5. num. 103. Vivianus part. 1. lib. 4. cap. 5. num. 56. Lotter. lib. 1. q. 32. Corrad. in prax. Benefic. lib. 4. cap. 2. num. 61. & 62. & cap. 9. num. 42. Rota coram Bichio decis. 110. num. 19. Merlin. decis. 300. num. 1. Roxas decis. 274. num. 4. & 5.* Præsertim quod in limine fundationis possit institutio de consensu Episcopi reservari alteri inferiori de jure capaci, docent *Abb. in cap. nobis num. 5. de jurepatronatus Lambert. eodem tract. lib. 2. par. 3. quæst. 1. artic. 10. Vivian. lib. 2. cap. 3. num. 8. Barbos. de offic. & potest. Episcop. par. 3. alleg. 72. num. 187. in fine, Murga de Benefic. q. 3. num. 90. Marius Antonius lib. 1. resol. 12. num. 4. Card. de Luc. de jurep. disc. 64. num. 32. Pax Jordanus vbi supra num. 41. Rota d. decis. 110. n. 418. & 19. coram Bichio decis. 382. num. 2. coram Dunozett. Jun.*

4. Hoc tamen non procedit in fundationibus, quæ fiunt post Concil. Trident. quod expresse prohibuit, ne Institutio in Beneficiis jurispatronatus erectis post Concilium possit in limine fundationis reservari alteri inferiori, sed debeat competere tantum Episcopo, ut ex clarâ litterâ Concilii *d. cap. 12.* ibi = *In casu autem fundationis, aut dotationis hujusmodi institutio Episcopo, & non alteri inferiori reservatur,* tenet *Fagnan. in cap. cum Ecclesia Vulterana n. 31. & 32. de elect. Moneta de commut. ultim. volunt. cap. 11. num. 169. Vivianus de jurep. lib. 2. cap. 8. num. 3. & lib. 12. cap. 3. num. 9. & 10. Corrad. in prax. Benefic. lib. 4. cap. 3. num. 26. Garz. de Benefic. par. 9. cap. 3. num. 6. Azzor. instit. moral. tom. 2. lib. 4. cap. 22. quæst. 3. in fine Barbos. d. cap. 12. Concilii num. 18. & 19. & de jure Eccles. lib. 3. cap. 12. num. 209. Ventriglia in prax. Eccles. tom. 2. adnot. 1. de jurepatron. §. 3. num. 40. Marius Antonius lib. 1. resolut. num. 4. & resolut. 47. num. 6.* & ità disputato formiter articulo censuit *Sac. Congreg. Concilii in Vulterana juris instituendi 3. Augusti* 1686. ubi postquam juxtà votum nostri Tribunalis decreverat Capitulo Collegiatæ S. Geminiani competere jus instituendi ad Beneficia simplicia d. loci, postmodum declaravit d. decretum non habere locum in Beneficiis erectis post Concil. & confert etiam aliud decretum ejusdem Sacræ Congregationis *in Civitatis Castelli Canonicatuum 31. Martii* 1685. per quod decernitur ab Episcopo non esse probandam erectionem jurispatronatus, in qua institutio reservabatur Capitulo.

5. Non obstantibus pluribus auctoritatibus supra allegatis *§. & quamvis vers. præsertim,* quià aut aliquæ loquuntur generaliter non distinguentes inter fundationes patronatuum secutas antè, vel post Concilium, ut in specie *Rot. d. decis. 110. coram Bichio, & decis. 382. coram Dunozetto jun.* & non expensâ d. Conciliari dispositione: aut intelliguntur de fundationibus patronatuum antè Concilium, in quibus institutio expresse de consensu Episcopi erat reservata alteri inferiori, quas Concilium non sustulit, nec in illis aliquid innovavit, & de his est intelligendum in *sess. 24. de reform. cap. 18. vers. cum verò institutio, & sess. 25. de reform. cap. 9. vers. quod si ad inferiores* solumquè Concilium in *dicto cap. 12. sess. 14. de reformat.* providere voluit, ne in posterum in futuris fundationibus patronatuum possit, alteri quam Episcopo, etiam de consensu ejusdem reservari institutio, ut ex mente Sacræ Congregationis explicant *Fagnan. Monet. Corrad. Marius Antonius, Vivianus locis suprà citatis.*

6. Nec meretur allegari, quod Concilium *in dict. sess. 14. de reform. cap. 12.* intelligendum venit de institutione authorizabili faciendâ ab Episcopo per examen personæ præsentati; non autem de collativa tituli, quam idem Concil. *in sess. 24. de refor. cap. 18. vers. cum verò institutio, & sess. 25. de refor. cap. 9. vers. quod si ad inferiores* præservat aliis, quam Episcopo,

Barbos. in collectan. ad Concil. Trident. sess. 14. de reformat. cap. 13. num. 1. & in sess. 25. de reformat. cap. 9. num. 75. Garz. de benefic. par. 9. cap. 3. nu. 5. & seqq. Nàm iste intellectus pugnare visus est proprietati verborum, & menti Concilii, & quidem proprietati, quià dum generaliter *in dict. cap. 12. sess. 14. de reformat.* loquitur de institutione, sub ea propriè venit Institutio collativa ad præsentationem Patronorum, *Fagnan. in cap. cum pridem num. 91. de pact. & in cap. eam te num. 6. de ætat. & qualit. Ordin. Gonzal. in cap. cum satis num. 3. vers. Institutio de offic. Archid. Lambertin. de iurepatron. part. 3. lib. 2. artic. 1. qu. 11. num. 4. & 5. Murga de benefic. qu. 3. num. 80. & quæst. Pastor. par. 1. qu. 3. §. 1. num. 16. Vivian. lib. 12. cap. 1. num. 1. Garz. de benef. par. 4. cap. 1. num. 4 Lotter. lib. 2. quæst. 1. num. 11. & 12.* & quia de Institutione collativa esse intelligendum *dict. cap. 12.* declaravit Sacra Congregatio Interpres Concilii Decretis suprà relatis, quæ Rota reverentèr suscipit.

7. Et rè vera de hac Institutione collativa intelligendum esse Concillium *in dict. cap.* apertè colligitur; Tùm quià antecedenter specialitèr provideràt *in sess. 7. cap. 13. de reform.* de examine faciendo per Episcopum in electis nominatis, & præsentatis in quibusvis Beneficiis Ecclesiasticis, ex quò bene inferri potest (nè posterior dispositio *dict. cap. 12.* superflua remaneat) quod in isto loquatur de Institutione collativa; Verùm etiam, quia Concilium *in dict. cap. 12.* non restringit resolutionem ad beneficia habentia curam animarum, sed generalitèr loquitur de Ecclesiis, beneficiis, & Capellis, quorum apparitione continentur Capellaniæ, & beneficia simplicia, undè dicendum venit, quod loquens in genere de Institutione intellexerit de ea collativa tituli, non de auctorizabili, cujus subjectum aliud non est, quam cura animarum, & consistit in licentiâ, quam prævio examine dant Episcopi ad administranda Sacramenta personis subjectis *Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 33. num. 99. Barbos. de offic. & potestat. Episcop. par. 3. allegat. 72. num. 173. vers. aliud denique, & num. 175. versic. duplo, Murga de benefic. quæst. 3. num. 99. & seq. & quæst. Pastor. par. 1. quæst. 3. §. 1. num. 9. Fagnan. in cap. eam de ætat. & qualit. ordin. num. 3.*

8. Minùs applicatur limitatio desumpta ex mente Sac. Congregationis Concilii, ut referunt *Fagnan. & Corrad.* in locis citatis, quod nempè prohibitio Concilii *in dict. cap. 12.* reservando Institutionem favore inferioris non intelligatur de illis inferioribus, qui Ordinarii sunt, ordinariaque funguntur Jurisdictione; Nàm Capitulum Cathedralis Burgen. non habet Jurisdictionem ordinariam pleno jure cum omnimoda exemptione à Jurisdictione Archiepiscopi, ut pluries dixit *Rota coram Seraphin. decis. 696. num. 4. decis. 709. num. 2. decis. 720. num. 1. decis. 733. num. 3. decis. 738. num. 1. 2. & 3.* & licet habeat Jurisdictionem criminalem, illam habet ex titulo particulari Concordiæ Alexandrinæ, & restrictam ad certos casus, & actus particulares, quos egredi non potest in præjudicium Ordinarii, ex qua limitatâ Jurisdictione Ordinarius dici nequit *cap. si Papa 10. versic. his enim de privileg. in 6. cap. cum venerabilis 7. vers. quia agitur de relig. dom. Lotter. de re benefic. lib. 1. quæst. 24. à num. 100. ad num. 104. Fagnan. in cap. cum contingat num. 23. & 26. de foro competen. Barbosa ex declaratione Sac. Congregat. Concilii de potest. Episc. par. 3. allegat. 81. in appendice num. 4. Rota coram Priolo decis. 340. num. 4. & 5. coram Coccino decis. 346. num. 7. & 8. decis. 69. à num. 12. ad 16. par. 19. & in Toletana Iurisdictionis 17. Iunii 1689. §. & quamvis coram Me.*

Nec Capitulum habet Institutionem, seù Collationem omnium beneficiorum Cathedralis, dum plura confert Archiepiscopus, ut deponunt Testes examinati pro parte Capituli Summario hodierno Archiepiscopi *nu. unico*, & illam, quam exercet Crpitulum est, vel ex lege fundationum antè Concilium, ut est videre in Summario Capituli primæ propositionis *num. 5.* vel ex privilegio Apostolico, ut est illa Cappellæ Nativitatis erectæ post Concil. de anno 1570. Summario præterito Archiep. *num. 11. litt. B.*

9. His positis superfluum existimarunt Domini aggredi examen, an in limine fundationis hujusmodi Capellaniarum possit dici intervenisse consensum Ordinarii pro reservatione juris instituendi favore Capituli, quod tamen non caret difficultate propter multas rationes adductas à Scribentibus pro Archiepiscopo, quia consensus Archiepiscopi Peralta fundatoris non sufficit, cum erigendo Cappellanias ex propriis bonis reservando Juspatronatus pro se, & suæ familiæ non potuerit erectionem auctorizare, quia partes Judicis, & fundatoris in examinando justitiam illarum sustinere non poterat ad *Tex. in clement. 2.* & ibi *Glos. verbo mensa sua de reb. Eccles. non alien. Abb. in cap. cum in veteri nu. 11. de elect. Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num. 168. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloss. 5. num. 21. Corrad. in prax. benefic. lib. 4. cap. 5. num. 29. & 30. Tondut. qu. benef. lib. 1. cap. 5. num. 6. Rota decis. 331. num. 5. par. 4. rec.* Et licet intervenerit assensus, seù beneplacitum Nuncii Hispaniarum, ut suppleretur iste defectus, tamen cum ille non fuerit in ipsa fundatione Capellaniarum sequuta de anno 1679. sed multò antè scilicet de anno 1671. pro confirmatione donationis situs Cappellæ, factæ à Capitulo, dicebatur insufficiens prò reservando Jure instituendi favore Capituli, cum requireretur in ipso actu fundationis, *Barbosa par. 3. allegat. 72. num. 186. vers. respondetur*

enim

enim illud, *Lotter. lib. 1. quæst. 32. num. 8.*

10. Et in omni casu beneplacitum Nuncii continet clausulam, *dummodò Sacris Canonibus*, *& dispositioni Sacri Concil. Tridentin. non adversentur* = ac proindè cum reservatio Juris instituendi favore Capituli in fundationibus factis post Concil. adversetur dispositioni expressæ ipsius Concilii nulla vis fieri potest in Beneplacito Nuncii, quod ob clausulam dummodo reddit confirmationem conditionalem, & efficit ut illa corruat conditione non purificatâ, ex deductis per *Barbos. div. 95. num. 8.*

Reservato tamen particulari dispositioni articulo, an donatio Cappellarum facta à Capitulo fuerit conspicua ad promissionem reservationis juris instituendi favore ipsius; Itaut propter Clausulam non alias, aliter, nec alio modo resoluta dicatur talis donatio, & restitui debeant Cappellæ sub dicta conditione concessæ Archiepiscopo Peralta, quem articulum uti extraneum à præsenti disputatione Domini hodie examinare noluerunt.

Et ità utraque parte informante, resolutum fuit &c.

P. R. D. EMERIX

DECANO

Cæsaraugustana Jurisdictionis.

Lunæ 10. *Decembris* 1691.

ARGUMENTUM.

Remissoria denegatur, quoties articuli sunt irrelevantes. Jus visitandi nullo temporis decursu. sivè consuetudine contrarià præscribitur.

SUMMARIUM.

1. *Observantia equivoca non relevat.*
2. *Observantia destruitur ex actibus contrariis, ibi.*
   Visitatio nullo temporis decursu præscribitur, ibi.
   Episcopus visitat Ecclesias Cathedrales, non obstantibus privilegiis, aut consuetudinibus immemorabilibus, ibi.
3. *Consuetudo etiam interpretativa, quando est contra juris dispositionem debet esse legittimè præscripta.*
   Negligentia Episcopi antecessoris, non præjudicat Ecclesiæ, nec successoribus, ibi.
   Ex sola juris assistentiâ conceditur pro exercitio jurisdictionis, manutentio.

DECISIO XXIII.

INsignis Regularis Ecclesia Beatæ Mariæ del Pilar, quam san. mem. Sixtus V. post tres resolutiones Rotales firmantes Jurisdictionem Archiepiscopi in Ecclesiam, Monasterium, & Canonicos Regulares; anno 1588. causam ad se avocando, & litem extinguendo, atque inhærendo, quibusdam antiquioribus Privilegiis Summorum Pontificum Alexandri III. Innocentii II. Eugenii III. & Clementis VII. ex integro generaliter exemit, & liberavit ab omni ordinariâ Jurisdictione, visitatione, & correctione Archiepiscoporum, exceptis, dumtaxat concernentibus Curam Animarum, & administrationem Sacramentorum, post tres sententias Rotales declarantes exemptionem suffragari, dumtaxat illis personis, quæ verè, realitèr, & cum effectu continuatam habitationem haberent intrà Claustra Monasterii cum Archiepiscopo latas, fuit anno 1620. ad aliud Judicium in Rota vocata per commissionem jactationis jactationum super prætensâ Cathedralitate ad instantiam Metropolitanæ Ecclesiæ S. Salvatoris antiquis temporibus pariformiter regularis, & posteà ad statum sæcularem reductæ à san. mem. Clement. VIII. in quo obtinuit tres Sententias conformes, ac litteras executoriales, & declaratorias censurarum, & ultimo loco Decreta Apostolica pro illarum confirmatione, & executione, quibus omnibus detrectante, seù suspendente Capitulo Ecclesiæ S. Salvatoris indurato corde exhibere debitam paritionem, cum gravi scandalo totius Populi, ac non modico etiam periculo alicujus publicæ commotionis; san. mem. Clement. X. ad enixas instantias Regis Catholici, ac Reginæ Matris tunc ejus Regnorum Gubernatricis, pro bono pacis, & ad tollendas quascunque dissensiones, & scandala, rem totam composuit mediante Brevi speciali, quo Ecclesiam Beatæ Mariæ redegit ad statum sæcularem, & eam sic redactam, nec non alteram S. Salvatoris invicem perpetuò univit, & incorporavit, itaùt quamvis duæ essent materiales Ecclesiæ una tamen Cathedralis, ac Metropolitana Ecclesia nuncuparentur; atque unum, & idem Capitulum efformarent. Verùm ex hoc Brevi, quo sublatæ fuerunt lites inter ipsas Ecclesias, nova nupèr lis germinavit inter Ecclesias, & Archiepiscopum, Nàm novum Capitulum contendens vigore præfatæ unionis, & incorporationis fuisse Ecclesiæ S. Salvatoris communicatum Privilegium exemptionis per Sixtum V. concessæ Ecclesiæ Beatæ Mariæ, ac per consequens non subesse jurisdictioni, & visitationi Reverendissimi Archiepiscopi, capta prius juxtà quemdam Regionis abusum, quasi possessione libertatis in Tribunali Justitiæ Regni, curavit desuper causam

causam Rotæ committi, à qua tamen san. mem. Alexandri VIII. providè præcavendo, ne per spatium litis in ipsa finiendæ per tres sententias conformes, tamdiù Capitulum confoveretur in præfatâ illicitâ quasi possessione, illam avocavit, ac Sacræ Congregationi Concilii cum totius Rotæ voto decidendam remisit. Undè subscripto per me duplici dubio; uno scilicet super meritis, & altero super Remissoria, per Capitulum expetita ad probandam observantiam Exemptionis, & utroque hodiè proposito, informante tamen super meritis dumtaxàt Reverendissimo Archiepiscopo, Domini responderunt, Remissoriam esse denegandam, demandando, quod super meritis, Causa proponatur omninò in tertia post Reges.

1. Fundamentum denegandi Remissoriam fuit irrelevantia materiæ contentæ in tribus articulis ad hunc effectum exhibitis per Capitulum. Primus enim continet, quod Ecclesia B. Mariæ tam antè, quàm post declaratam ejus Cathedralitatem, nunquam fuerit per Archiepiscopos visitata, nisi quoad concernentia Curam Animarum, & administrationem Sacramentorum. Iste autem, quatenùs percutit tempus præcedens declarationem ipsius Cathedralitatis, ultrò admittitur pro parte Reverendissimi Archiepiscopi, quia tunc vigebat extra controversiam Privilegium Sixtinum, contra cujus formam non licuit Archiepiscopis visitare: quatenus verò percutit tempus subsequens pariter admittitur, & in nihilo confovet intentionem Capituli, quia lis super Cathedralitate, saltem de facto duravit usque ad Bullam sæcularizationis, ut patet ex ejusdemmet sæcularizationis litteris utrinque datis; undè cum ex hac causâ Archiepiscopus abstinere potuerit à visitando, imò forsan etiam debuerit ad præcludendam viam majoribus discordiis, & scandalis, nulla valuit adversùs ipsum induci observantia, ut tradit *Aretin. consil.115. num.3. Menoch. cons.337. num.37. Rota decis.364. num.5. & 6. coram Buratt. dec.204. num.38. par.8. recent. & decis.290. num.21. part.18.*

2. In secundo ponitur, quod Ecclesia Sancti Salvatoris neque antè, neque post Bullam sæcularizationis Clement. VIII. visitata fuerit per Archiepiscopos quoad Capitulum ac personas, & actus Capitulares, sed tantum quoad Curam Animarum, & administrationem Sacramentorum, seù Confraternitates, & alia extrà Capitulum. Verùm contrarium apparet ex visitationibus, & ex statutis conditis post sæcularizationem datis in *Summ.* Archiepiscopi *num.1. & 2.* quæ, vel sola sufficiunt ad elidendam quamcunque contrariam observantiam, ut notat *Bartol. in l.2. num.22. ff. solut. matrimon. Rota decis. 2001. num.22. par.15., & dec.223. num.13. par.19. rec.* & nihilominus probatio non revelat, quoniam jus visitandi nullo temporis decursu in desuetudinem abire valet, juxtà *Text. cap. ubi cum ex offic. de præscript. & ibi Abb. antiq. num.4. Panorm. num.4. Felin. num.9. Innoc. in cap. venerabili num.6. ibique Fagnan. num.23. in fin. de Censib. Spad. consil.135. num.6. lib.2. Fusc. de visitat. lib.1. cap.4. num.21. Lotter. de re benef. lib.2. quæst.2. num.50. Chokier. de jurisd. in exempt. par.4. quæst.23. num.4. Barbos. de potest. Episc. part.3. allegat.73. num.4. Rota decis.101. num.3. & 4. coram Merlin.* Præsertim respectu Ecclesiarum Cathedralium, quarum visitationem Sac. Concilium Tridentinum Episcopis restituit, & commendavit non obstantibus privilegiis, etiam ex fundatione competentibus nec non Consuetudinibus etiam immemorabilibus, Sententiis, Concordiis, & juramentis, ut in *sess.6. cap.4. & sess.25. cap.6. de reformat. Fagnan. in cap. veniens num.10 & 11. & sub num.16. de transact. Rota decis.207. num.2. usque ad 7. coram Dunoz. jun. decis.204. num.17. & seqq. par.7. & decis.254. num.20. & sequent. part.19. recent.* cujus quidem Sacri Concilii Decreta dubio procul obtinent in hac Ecclesiâ, ex dispositione Bullæ ipsius sæcularizationis, præservantis illi omnes præeminentias, ac privilegia, præterquam, quæ Sacris Canonibus, & Constitutionibus Apostolicis, ac ejusdem Sacri Concilii Tridentini Decretis adversantur.

3. Tertius denique tendit ad probandum, quod post Bullam sæcularizationis Ecclesiæ Beatæ Mariæ, ac mutuæ utriusque Ecclesiæ unionis, & incorporationis, neutra visitata fuerit per eosdem Archiepiscopos, nisi in spectantibus ad Curam Animarum, & Sacramentorum administrationem, quodque generalitèr Ecclesia Cæsaraugustana se semper habuit, ac gesserit pro exemptâ. Sed recurrit idem defectus irrelevantiæ, quia, quatenus etiam ex hoc contendatur elici observantiam interpretativam, adhuc ista non suffragatur, quoniam à die præfatæ Bullæ sæcularizationis usque ad hodiernam litem effluxerunt pauci anni. Et consuetudo etiam interpretàtiva, quando (prout hic, est contra Juris dispositionem, debet esse legittimè præscripta, ut docet *Anton. de Butr. in cap. cum dilectus num.18. vers. ita, & in quantum de Consuetud. Soccin. Sen. cons.260. num.19. lib.2. Rota decis.15. num.4. par.3. coram Put. & decis.70. nu.11. & 12. par.11. recent.* Ponderando propterea, quod observantia pro majori parte temporis contigit in vita Archiepiscopi antecessoris, cujus negligentia non est apta præjudicium inferre Ecclesiæ, & successori, ut dixit *Rota decis.144. num.5. coram Coccin. & decis.342. nu.3. coram clar. mem. Card. Cerro.*

4. Et faciliùs moti fuerunt Domini ad remissoriam denegandam, quoniam Capitulum ob prærecensitam apprehensionem quasi possessionis libertatis in Tribunali Laico præbuit

buit impedimentum, nè Reverendissimo Archiepiscopo decerni posset manutentio, quæ aliàs ex sola Juris assistentiâ debuisset illi decerni in usu, & exercitio suæ Ordinariæ Jurisdictionis, etiam non constito de possessione, juxtà *Text. in cap. cum persona de privil. in 6. Marescot. var. resol. lib. 6. cap. 11. num. 1. Addens ad Ludovis. decis. 312. Rot. decis. 346. num. 3. & decis. 506. num. 2. coram Coccin. decis. 536. num. 6. & seqq. coram Dunozett. Iun. & in Leodien. Iurisdictionis 15. Martii 1688. §. Etenim coram bon. mem. Rondinino, & in Brixien. Iurisdictionis 5. Iunii ejusdem anni §. fin. coram R. P. D. meo Caprara.*

Et ità decisum fuit, vtraque &c.

Eadem coram Eodem.

Ven. 8. Februarii 1682.

ARGUMENTUM.

Episcopus pro explendâ Visitatione habet juris assistentiam in omnibus Ecclesiis suæ Diœcesis. Privilegium exemptionis Ecclesiæ à jurisdictione Episcopi extinguitur per secularizzationem, & erectionem in Cathedralem.

SUMMARIUM.

1. *Episcopi in Visitatione quarumcumque Ecclesiarum suarum Diœcesum habent juris assistentiam.*
   Episcopi visitantes Ecclesias Cathedrales, non obstantibus exemptionibus, & consuetudinibus etiam immemorabilibus, ibi.
2. *Unio Ecclesiarum tribuit privilegia pinguiora.*
3. *Privilegium exemptionis extinguitur per mutationem status Ecclesiæ, & num. 4.*
   Privilegium corruit ex defectu intentionis Papæ, ibi.
5. *Scientia Papæ ubi requiritur certa, & irrefragabilis, non sufficit possibilis, & æquivoca.*
6. *Privilegium titulo oneroso concessum, non subiacet revocationi.*
   Privilegium non dicitur onerosum ex solutione facta pro componenda, ibi.
   Privilegium etiam onerosum resolvitur si contingat extingui ex dispositione legis generalis, ibi.
7. *Idem est non esse, & non apparere.*
8. *Clausula* sublata &c. *& Decretum* irritans *evanescunt cum evanuit privilegium.*
9. *Privilegium concessum Regularibus, evanescit illis sublatis.*
10. *Ex proemio privilegii rectè desumitur causa finalis concessionis.*
11. *Dictio* proindè *designat causam ex qua Papa motus fuit ad concedendum.*
12. *Dictio* propterea *idem designat.*
13. *Exemptio concessa Regularibus, censetur largita ratione vitæ religiosæ, cæteræ autem causæ dicuntur occasionales.*
14. *Privilegium exemptionis non dicitur præservatum, quoties modificatur per verba hic expressa.*

DECISIO XXIV.

Cum sub die 10. Decembris proximè elapsi, proposito duplici Dubio per me subscripto, primo scilicèt super Remissoria, & altero super meritis, responsum fuerit *Remissoriam esse denegandam*, ac suspensâ super meritis resolutio, cum ordine tamen, quod Causa desupèr reproponeretur omninò in tertiâ Rotâ post Reges, dedi hodiè, expectatis paulò ulterius Agentibus pro Capitulo, quò magis commodè parari possent ad Causæ disputationem. Dubium *An possit Reverendissimus Archiepiscopus visitare Ecclesias Sancti Salvatoris, & B. Mariæ del Pilar Cathedralem Metropolitanam Cæsaraugustanam nuncupatam, ejusque novum Capitulum, & in dictis Ecclesiis, & contra idem Capitulum omnimodam Ordinariam jurisdictionem exercere, & respectivè procedere juxtà formam Sacri Concilii Tridentini sess. 25. cap. 6. de Reformat. vel potiùs obstet prætensa exemptio*? Cui Domini, maturè perpensis elaboratis allegationibus utrinque datis, *Affirmativè quoad primam, Negativè autem quoad secundam partem* rescripserunt.

1. Moti sunt autèm in hunc sensum ex generali juris assistentiâ, quam habent Episcopi pro explenda visitatione quarumcumque Ecclesiarum suarum Diœcesum, *Can. Relata, Can. Episcopum, & Can. Placuit 10. quæst. 1. cap. conquerente de offic. Ordin.* & signantèr Cathedralium, earumque Capitulorum, *cap. 1. in princ. & §. 1. de Censib. in 6. Extravagan. debent de offic. Ordin.* ac pro exercenda in ipsis Ecclesiis, & Capitulis omnimoda Ordinaria jurisdictione, *cap. 1. cap. irrefragabili, ubi gloss. in v. Capitulum de Offic. Ordin. cap. cum Episcopus eod. in 6. & cap. cum persona de privil. in 6.* Maximè post Sacrum Concilium Tridentinum, quod Episcopis restituit, summoperè commendavit Visitationem, & Correctionem Cathedralium Ecclesiarum, & Capitulorum, sublatis quibuslibet contrariis privilegiis, etiam ex fundatione competentibus, necnon consuetudinibus etiam immemorabilibus, sententiis, concordiis, & juramentis, ut *in sess. 6. cap. 4. & sess. 25. cap. 6. de Reformat.* ac referendo illius dispositionem notat *Spad. cons. 155. num. 4. lib. 1. Rota decis. 743. par. 1. decis. 709. num. 3. par. 4. divers. decis. 105. num. 19. par. 7. decis. 254. num. 20. par. 19. recent. & decis. 109. ferè per tot. coram Dunozett. Jun.*

2. Neque ad elidendam hanc juris assistentiam recurri valet ad privilegium exemptionis, quo pro fa. me. Sixtum V. anno 158
deco.

decorata fuit Ecclesia B. Mariæ, contendendo, quod illud fuerit successivè transfusum etiam in Ecclesiam Sancti Saluatoris, vigore promiscuæ, & incorporativæ unionis utriusque Ecclesiæ. factæ per san. mem. Clementem X. quæ efficit, ut Ecclesia formalis ex duabus materialibus constituta, potiatur, & gaudeat privilegiis pinguioribus, ac magis proficuis alterutrius earum, ut tradit *gloss. in Can. & temporis qualitas v. venire 16. quæst. 1. & in cap. novit v. uniendo nè sed. vacant. &c. ubi Innocent. num. 1. Panormitan. num. 6. Imol. num. 7. Jo. de Anan. num. 3. Butr. num. 10. Fagnan. num. 3. Petr. de Perus. de Union. Eccles. cap. 1. num. 1. & seqq. Campeg. eod. tract. num. 5. & seqq. Garz. de Benefic. par. 12. cap. 2. num. 7. Sanchez. ad præcep. Decalog. lib. 7. cap. 29. num. 149. Barbos. de Jur. Eccles. lib. 3. cap. 16. num. 5. & seqq.* & in puncto privilegii Exemptionis firmat *Lap. in cap. cum personæ §. Si verò num. 5. de privileg. n. 6. ibique Gemin. num. 3. Ancharan. num. 6. Io. Andr. num. 9. Granc. num. 4.*

3. Quandoquidem hujusmodi privilegium Ecclesiæ B. Mariæ, quod est unicum subjectum totius controversiæ, ex duplici capite caducatum fuit, ac resolutum ante ipsam vnionem, primò nempè ex declaratione Cathedralitatis ejusdem Ecclesiæ, ac secundò ex ipsius sæcularizatione. Ex declaratione inquam ipsius Cathedralitatis, quia de tempore, quo privilegium emanavit, ignota prorsùs erat Cathedralitas Ecclesiæ B. Mariæ, nedum Papæ concedenti, qui in toto privilegio, in quo etiam inservit aliud eidem Ecclesiæ elargitum per ejus Prædecessorem Clementem VII. nunquam illam nuncupavit honorabili titulo Cathedralis, sed modò Monasterium, modò Conventum modò autem simplicitèr Ecclesiam. Verùm etiam ipsismet Capitulo, & Canonicis præfatæ Ecclesiæ, qui in longa serie litium, tam præcedentium, quam subsequentium, quas in hoc nostro Tribunali substinuerunt super diversis juribus, & præeminentiis, contrà Archiepiscopum, contrà Ecclesiam S. Salvatoris, & contra alias Cathedrales Ecclesias Regni Aragonum, usque ad annum 1620. quo demùm tempore Cathedralitatis contentio inter easdem Ecclesias promota, ac in Judicium deducta fuit, Privilegium semper, & ubique præsupposuerunt, & allegarunt Ecclesiam pro simplici Collegiata, non autèm pro Cathedrali, ut in pluribus decisionibus adductis per Informantes; imò ex defectu ipsius Cathedralitatis pluriès succubuerunt in præcedentiis, & aliis juribus præeminentialibus, ut *in decis. 1619. & decis. 1651. coram Coccin. ac decis. 284. coram sa. mem. Greg. XV.*

4. Declaratâ igitur post annum 1620. per tres Sententias Rotales conformes, Ecclesiæ Cathedralitate, cessavit ipso jure priuilegium exemptionis, ratione mutationis status Ecclesiæ, quæ per hanc declarationem transformata fuit in novum Corpus cum novo Præsule, qui est Episcopus, ut tradunt communitèr *Canonistæ in cap. cum inferior per eum Tex. tum de majorit. & obedient. Gratian. discept. 458. num. 9. & plurib. seqq. Card. de Luc. de jurisdict. discurs. 10. num. 5. Rota decis. 1444. num. 6. vers. sexto allegatur coram Card. Seraphin. & in Lauretana jurisdictionis impressa decis. 313. num. 9. & seqq. par. 4. recent.* ac etiam ex defectu intentionis Papæ, qui si scivisset, Ecclesiam esse Cathedralem, aut illam non exemisset, aut certè longè difficiliùs ob nimiam exorbitantiam, ac monstruositatem hujusmodi exemptionis, per quam Episcopus privatur sua Sponsa, ac membra separantur à suo capite, quod sufficit ad hoc, ut privilegium corruat ex defectu intentionis, *cap. cæterum 3. de Rescript. Abb. in cap. ad aures 8. num. 5. eodem tit. Lotter. de re Benefic. lib. 2. quæst. 54. num. 13. & 14. Rot. decis. 225. num. 5. par. 7. decis. 205. num. 5. & 6. par. 13. decis. 235. num. 16. par. 15. recent. decis. 612. num. 29. coram Canal. & in Ianuen. Abbatiæ 8. Iunii 1676. §. Non obstat, coram me.* Præsertim quia post Concilium Tridentinum vix forsan allegari valet casus, quo per Sedem Apostolicam concessa fuerit similis exemptio.

5. Nec scientia Cathedralitatis in Sixto elici valet ex eo, quod ipse moram traxerit in Hispaniis, quod versatus fuerit in historiis, & antiquis documentis, ex quibus Cathedralitas plenè firmata fuit in decisionibus desupèr emanatis, quodque demùm in privilegio Clementis VII. per ipsum recensito, agnoverit, illam denominatam Hispaniarum Primam, siquidem mora facta in Hispaniis nihil influit ad scientjam Cathedralitatis, quæ ex præfatis latebat ipsiusmet Ecclesiæ Canonicos in Hispaniis natos. Generales autem exercitationes, & studia in historiis, ac veterum traditionibus nullum paritèr adminiculum præbent notitiæ rei particularis, de qua agitur, ac deniquè denominatio Hispaniarum Primæ, satis congruè verificatur in prima quoad fundationem, absque eo, quod trahatur ad primam quoad dignitatem, & jurisdictionem, videlicèt Cathedralitatem. Et tamen ad effectum, de quo est quæstio, durationis privilegii tam excessivi, scientia Cathedralitatis in Papa probari debet undique certa, & irrefragabilis, neque sufficit possibilis, & æquivoca per *Text. in cap. nonnulli de Rescript. & in cap. quod translationem de offic. leg. ac tradita per Butr. cons. 19. num. 9. Barbos. de jur. Eccles. lib. 3. cap. 26. §. 3. num. 41. Rot. decis. 214. num. 5. par. 2. decis. 213. num. 19. par. 12. Recent. decis. 131. num. 7. coram bon. mem. Card. Cerro, & in Carpentoracten. Decimarum 27. Aprilis 1678. §. Quo verò, coram bon. mem. Rondinino.*

6. Non obstat quod privilegium obtentum

rum fuerit prævia resolutione notabilis pecuniarum summæ titulo compositionis, quasi quod ex hac causâ effectum fuerit onerosum, itaùt non subiaceat revocationi, ut innuit *Rota decis. 711. num. 2. par. 4. diuers., & decis. 1082. num. 3. coram Seraphin.* quòniam privilegium dici nequit onerosum ex solutione facta pro compositione, utpotè, quæ nunquam æquivalet privilegii valori, ut in puncto notat *Garz. de Benefic. par. 6. cap. 2. nu. 194. Barbos. claus. 8. num. 18. Tamburin. de jur. Abbat. tom. 1. disput. 16. quæst. 12. num. 14.* & firmavit *Rot. decis. 457. num. 17. par. 1. divers.* ubi quod hæc oppinio fuit semper in praxi servata. Et in omnem casum conclusio forsan urgere posset, ubi ageretur de privilegii revocatione proveniente ex facto Principis particulari, in quibus terminis loquuntur decisiones in objecto allegatæ, secùs autèm quando, proùt hic, agitur de revocatione, seù magis propriè loquendo, resolutione privilegii contingente ex dispositione legis generalis: nam in his terminis resolutio locum sibi vindicat quandocumque privilegium sit onerosum, vt tradit *Bald. in leg. final. vers. nam video ff. de Senator. Roland. cons. 1. num. 137. Gozzadin. cons. 5. nu. 21. Menoch. cons. 112. num. 3. & consil. 350. num. 10. & 11. Surd. consil. 210. num. 63. & seqq. Becc. consil. 56. num. 44. & duobus seqq. Rot. decis. 457. num. 15. par. 1. divers.*

7. Minùs relevat quod ex capite supervenientis Cathedralitatis expiret privilegium exemptionis, dumtaxat in casu quo illius qualitas imprimitur de novo, non autem in casu, quo, ut hic, detecta fuit jam impressa, licèt adhuc latens, & ignorata. Quoniam in utroque casu viget eadem ratio mutationis status Ecclesiæ, quæ non stat in actu materiali, & physico, sed in declaratione Papæ, atque hominum opinione: paria enim sunt in jure nostro non esse, & non apparere, juxtà *Text. in l. duo sunt Titii ff. de Testam tutel. Rota in Leodien. Canonicatus 3. Junii 1680. §. fin. coram bon. mem. Pauluccio.* Neque casus variatur ex eo, quod ante detectionem Cathedralitatis, Ecclesia subjecta esset immediatè Papæ, non autem Prælato inferiori ab Episcopo, in quibus terminis esset ratio insinuata *in dict. cap. cum inferior de Majorit., & obedien.* quod scilicet inferior jurisdictionem exerceat in Superiorem. Hæc enim ratio reddita fuit in eo Textu, quia ibi agebatur de Archidiacono, qui Jurisdictionem ad se spectantem in Monasterium, retinere præsumebat post illius erectionem in Cathedralem, tàm in ipsum, quàm in Episcopum; at ubi, proùt in hac hypothesi, Ecclesia ipsa post declarationem ejus Cathedralitatis allegat Priorem illius exemptionem adversùs Episcopum, obstant etiam aliæ rationes superiùs adductæ, ac per Scribentes *in d. cap.* potissimùm ponderatæ, nempè mutationis status Ecclesiæ, & Conjugii spiritualis inter ipsam, & Episcopum, quæ æquè obtinent, sivè Ecclesia præcedentèr subesset inferiori, sivè Superiori.

8. Nec demùm turbant clausulæ privilegii tollentes omnem quemcumque defectum subreptionis, obreptionis, & intentionis, munitæ clausula *sublata &c.* & decreto *irritanti*; quia dum idem privilegium ob tam insignem Ecclesiæ mutationem evanuit ex superiùs firmatis, ità etiam evanuerunt omnes clausulæ, quæ sunt illi famulatoriæ, ad *Text. in Clement. unic. de concess. preben. Gabr. de claus. concl. 3. num. 82. Rota coram Cassador. decis. 10. num. 4. super Regul. Cancell. & decis. 32. num. 12. par. 6. & decis. 247. num. 9. par. 11. recent.* Prout nec etiam decretum anni 1669. datum *in hodierno Summario Capituli num. 5.* quia illud mandat quidem Archiepiscopum parere Brevi san: mem: Alexandri VII. super alternativa functionum in utraque Ecclesiâ, non obstantibus per eum deductis in precibus Sanctissimo oblatis, in quibus inter cætera recensuit exemptionem Ecclesiæ B. Mariæ, sed nullibi dicit, an exemptio non obstet, quia scilicèt duret cum Ecclesiæ Cathedralitate, vel potius quia per canonizationem Cathedralitatis abrogata remanserit.

9. Et facto etiam sæcularizationis privilegium, exemptionis defecit, quoniam illud concessum fuit Ecclesiæ tamquam Monasterio Canonicorum Regularium, & ex causa finali Regularis Instituti, quod in ipso vigebat, prout passim hujusmodi exemptiones Regularibus indulgere consuevit Sedes Apostolica, ut testatur *Gloss. in Clement. 1. v. proprii de reb. Eccles. non alienan. Campanil. divers. In. Can. rubr. 12. cap. 16. num. 2. Barbos. de offic. & potest. Episc. par. 3. allegat. 105. num. 3. Card. de Luc. de jurisdict. discurs. 1. num. 5.* undè sublatâ de medio regularitate, tollitur privilegium, *cap. Abbate 25. in fin. ubi Innocent. propè fin. Abb. num. 16. versic. Item dicit, Hostiens. num. 17. Butr. num. 22. Gonzal. Tell. in fin. de verbor. significat. Oldrad. consil. 267. num 2. versic. sed ubi tantùm Rebuff. consil. 105. num. 2. & seqq. & num. 9 Suarez. de legib. lib. 8. cap. 33.* Non obstante quacumque assertâ illius realitate, ac perpetuitate, quia stante Regularitatis intuitu, intelligitur, quatenus Regularitas perseveret, ut benè explicat *Jo: Andr. in cap. cum personæ num. 6. versic. qui verum dixit, Geminian. in dict. cap. §. Si verò num. 3. versic. refert Fratrem Jacobum, Ancharan. num. 6. post med. de privileg. in 6.*

10. Nec ambigi valet, quin qualitas Monasterialis Ecclesiæ, ac status, & observantia Regularis fuerint causa finalis privilegii, id enim clarè colligitur ex omnibus illius partibus, primò scilicèt ex parte proemiali ibi = *Circumspecta Romani Pontificis providentia &c. contentiones, & lites, quæ Regularium personarum quietem, & tranquillitatem perturbare* con-

consueverunt, *è medio submovet*, *ut personæ ipsæ*, *nulla re*, *quæ eas à Divino Cultu avocet*, *præpeditæ*, *secundùm Ordinum suorum Regularia Instituta*, *tranquillis mentibus gratum Altissimo impendere possint famulatum &c.* Ex proemio siquidem rectè desumitur causa finalis privilegii ad *Text. in leg. final. ff. de hæred. instit. Gomez in Regul. de Annal. quæst. 1. num. 1. & 2. Gonzal ad Regul. 8. Cancellar. §. 7. prohem. num. 122. Chokier. de jurisdict. in Exempt. par. 3. quæst. 7. num. 3. Rota decis. 229. num. 15. coram san. mem. Alexandro VIII. & decis. 668. num. 4. coram bon. mem. Card. Cerro.*

11. Secundò ex parte narrativa, sive expositiva status Ecclesiæ ibi = *Proindè nos attendentes*, *quod iidem Prior*, *& Canonici dictum Ordinem tunc professi intrà septa Monasterii vitam degunt*, *habentque suum immediatè Prælatum*, *videlicèt dictum Priorem de triennio in triennium à dictis Conventu juxtà Indulta ab eadem Sede eis concessa eligi solitum*, *in cujus manibus professionem emittunt*, *ac illius correctioni*, *& obedientiæ*, *tùm in respicientibus Regularem observantiam*, *tùm in aliis nonnullis subsunt*, *quodque contentiones sæpè numero inter Prælatos immediatos Regularium Ecclesiarum*, *ac locorum Ordinarios super exercitio jurisdictionis utrique competentis exoriri*, *ac pleraque gravamina à sæcularibus personis*, *Religiosis ut plurimùm inferri consueverunt*, *necnon quod Diœcesis Cæsaraugustana est ampla*, *ac in Regno Aragonum adsunt alia Monasteria ejusdem Ordinis exempta &c.* Ponderando primordialem illam dictionem *proindè*, quæ est designativa causæ, ex qua Papa motus fuit ad concedendum, ex firmatis per *Barbos. diction. 293. Gratian. decis. Marth. 60. n. 2. Rota decis. 1471. num. 46. coram Coccin. & dec. 469. num. 11. coram Buratt.*

12. Tertiò demùm ex parte conclusiva, sivè exemptiva ibi = *propterea quieti communi Religiosorum occurrere &c.* Et rursùs ibi = *Monasterium B. Mariæ*; *& Ecclesiam hujusmodi*, *ac illius Prioratum*, *Dignitates*, *& Officia Regularia ipsius Monasterii B. Mariæ*, *Portionarios*, *& Beneficiatos nunc*, *& pro tempore existentes intrà Claustrum dicti Monasterii B. Mariæ degentes*, *& habitantes &c. omninò*, *& perpetuò eximimus &c.* Patet enim respectus ad Regularitatem ex eo, quod exemptio nominatim directa, seù collata fuit in ejus Monasterium, & ejus Religiosos, cùm totiès repetitâ qualitate Religiositatis, Conventus, & Monasterii. Ac rursùs ex eo, quod specificè restricta fuit ad degentes, & habitantes intrà Claustra Monasterii.

13. Neque in contrarium urget, quod inter causas privilegii narrata fuerit etiam illa litium, & controversiarum, celebritatis Ecclesiæ, & cultus fidelium, quod deficiat in illo clausula *dummodò Regularis ordo servetur*, [illegible] demùm exemptio concessa fuerit [illegible] Monasterio, ac Religiosis, & eorum [illegible] personis intrà illius Claustra degentibus: quia quoties agitur de exemptione Monasterii, ejusque religiosorum, semper causa finalis exemptionis censetur ratio vitæ Religiosæ, cùm ex hac etiam Summi Pontifices plerumque moveantur ad exemptiones Regularibus impertiendas. Cœteræ autem causæ censentur accessoriæ, seù potiùs occasionales, & impulsivæ, ut de causa litium, & controversiarum tradit *Chokier. de jurisdict. in exempt. par. 3. quæst. 7. num. 2.* & de altera cultus fidelium *Rota in Hispalen. Decimarum de Xeres 17. Aprilis 1679. §. Quibus non adversatur, coram clar. mem. Card. Matthejo* Defectus præfatæ clausulæ *dummodò &c.* (ultrà quod petit principium) nihil officit, cùm non semper in Regularium privilegiis apponi soleat, ut constat ex pluribus collectis *apud Lezzan. Oper. moral. tom. 3.* Et demùm exemptio bonorum Monasterii, sæcularium personarum in eo degentium: famulatur eidemmet causæ motivæ Regularitatis, prout etiam patet ex eo quod, ut præfertur, respectu sæcularium personarum exemptio limitata fuit ad degentes intrà Claustra Monasterii.

14. Nulla deniquè vis fieri valet in præservativâ privilegiorum, & exemptionum Ecclesiæ contentâ in litteris sæcularizationis, quia illa fuit successivè modificata *quoad ea*, *quæ* (, ut sonant verba præcisa) *sunt in usu*, *nec revocata*, *nec sub generali revocatione comprahensa*, *nec statui sæculari*, *& Sacris Canonibus*, *& Constitutionibus Apostolicis*, *necnon Concilii Tridentini decretis adversantur*, prout certè ex huc usque firmatis, & generaliter revocata, & cum statu sæculari incompatibilis, & præfatis omnibus Canonicis sanctionibus adversa est exemptio, de qua agitur; imò ex eisdemmet litteris sæcularizationis exemptio videtur adempta potiùs, quàm confirmata, cùm in illis expressa legatur lex, sivè conditio, quod in omnibus, in quibus non fuisset specialitèr derogatum, servarentur litteræ alterius sæcularizationis Ecclesiæ S. Salvatoris, quæ (ut ex earum lectura constet) præseferunt explicitam subjectionem Ecclesiæ, & Capituli, Jurisdictioni, ac Visitationi Archiepiscopi.

Et ità &c. Utraque &c.

Eadem coram Eodem.

Veneris 13. Junii 1692.

ARGUMENTUM.

Privilegium exemptionis Ecclesiæ, & Collegii à jurisdictione Episcopi resolvitur per sæcula-

sæcularizzationem, & erectionem in Cathedralem. Conjugium Spirituale Episcopi cum Ecclesia Cathedrali quomodò accipiatur, ostenditur.

SUMMARIUM.

1. *Ecclesia Collegiata erecta in Cathedralem, efficitur novum corpus, cum novo Capite.*
2. *Ecclesia, quæ per transformationem effecta fuit novum Corpus, subiici debet suo capiti.*
Ecclesia Cathedralis cum Episcopo facit unum Corpus, quemadmodum Vir, & Uxor dicuntur una caro, ibi & num. 3.
4. *Ecclesia inferior Collegiata, aut Conventualis si auctoritate Papæ erigatur in Cathedralem, ipso facto fit exempta à jurisdictione Prælati Episcopo inferioris, & num. 5.*
6. *Contractus spiritualis Conjugii, quod Episcopus contrahit cum Ecclesia Cathedrali, quomodo sit intelligendum, num. 7.*
8. *Solutio quæ fit nomine componendæ, nunquam æquivalet privilegii valori.*
Clausulæ effrenatæ privilegii semper famulantur gratiæ, & cum ea evanescunt, ubi defectus intentionis concedentis adest, ibi.
9. *Exemptio concessa Regularibus, cessante Regularitate cessat exemptio.*
10. *Canones, & Concilia quoties non sunt abrogata, seù abolita semper exemptioni resistunt, licet eorum resistentia propter auctoritatem Papæ reddatur inefficax.*

DECISIO XXV.

Die 23. Aug. 1692. S. Concilii Congregat. decrevit — Posse Archiepiscopum visitare, & alia peragerè juxta Votũ Rotæ.

QUoniam in decisione æditâ sub die octava Februarii proximè elapsi, firmatum fuit, privilegium Exemptionis ann. 1588. concessum per san: mem: Sixtum V. Ecclesiæ Beatæ Mariæ del Pilar, non obstare Reverendissimo Archiepiscopo, quo minus ipse visitare valeat Ecclesias S. Salvatoris, & B. Mariæ Cathedralem Metropolitanam Cæsaraugustanam nuncupatas, earumque novum Capitulum, ac in eisdem Ecclesiis, & contrà idem Capitulum omnimodam Ordinariam Jurisdictionem exercere, ac respectivè procedere juxtà formam Sac. Concilii Tridentini *sess. 25. de reformat. cap. 6.* cum fundamento, quod istud jamdiù caducatum, ac resolutum fuerit per geminos casus in eadem Ecclesiâ B. Mariæ subsecutos, nempè declarationis ejus Cathedralitatis, ac ipsius sæcularizationis; Capitulum in hodiernâ Causæ repropositione totum laborabat in ostendendâ insubsistentiâ hujusmodi fundamenti, contendendo per subtiles ponderationes, & argumenta, quod neuter ex præfatis casibus operetur de jure caducationem, ac resolutionem privilegii exemptionis. Sed his minimè refragantibus placuit iterum Dominis fundamentum decisionis, quàm proindè confirmandam esse responderunt.

1. Subsistit etenim caducatio, ac resolutio privilegii Exemptionis per utrumque superiùs memoratum casum, tam declaratæ Cathedralitatis Ecclesiæ, quàm etiam ipsius sæcularizationis. Per casum, inquam declaratæ Ecclesiæ Cathedralitatis, quia cum Ecclesia per quingentos circiter annos ante hujusmodi declarationem semper fuerit in opinione simplicis Collegiatæ, & immediatè subjecta Priori Regulari, per declarationem qualitatis Ecclesiæ Cathedralis, transformata fuit in novum Corpus cum novo Capite, quod est Episcopus, ut notant communitèr Canonistæ *in cap. cum inferior, ac signantèr Innocent. num. 2. Hostien. num. 12. Abb. num. 1. vers. sed hæc solutio de majorit. & obedient. Gratian. discept. foren. 458. num. 9. & seqq. Rot. in Lauretana Jurisdictionis impressa decis. 313. num. 9. & seqq. par. 4. rec.* Non obstante, quod declaratio de sui natura non faciant novitatem, seù mutationem, quia secus est in casu diversæ praxis, & observantiæ præcedentis ipsam declarationem, nam in his terminis declaratio dicitur novativa, seù immutativa, si non inspecto primordio veritatis, saltèm successivo usu, & opinione, ut declarat *Jas. in leg. non dubium n. 11. Cod. de legibus.*

2. Stante autem hac Ecclesiæ transformatione in novum Corpus cum novo Capite quoad solam etiam actualitatem, & æstimationem, corruit illicò quævis ejus exemptio, tum ex naturali incompatibilitate quod unum Corpus, quod ut præfertur, debet actu subesse Episcopo tamquam Capiti, possit insimul subesse alteri Capiti, seù Superiori, ut dicitur *in Can. in unaquaque 21. quæst. 2. Can. in apibus 7. quæst. 1. & ponderant auctoritates mox allegatæ.* Tum etiam ex defectu intentionis Papæ, qui tribuit exemptionem Ecclesiæ tamquàm Collegiatæ, non autem tamquam Cathedrali. Si enim Papa scivisset illam esse Cathedralem, exemptionem ipsi non concessisset, aut certè longè difficilius ob peculiarem naturam, & conditionem Ecclesiæ Cathedralis, quæ cum Episcopo facit unicum Corpus, *cap. novit de his quæ fiunt à Prælato &c.* atque eidem Episcopo spirituali conjugio copulatur, *cap. cum inter Canonicos de elect. & cap. inter corporalia de translat. Prælat.* adeòut ipsa dicatur in Episcopo, & Episcopus in ipsa, quemadmodum vir, & uxor dicuntur una caro, *cap. sicut vir 7. quæst. 1.* quod

sufficit ad hoc, ut privilegium cesset ex defectu intentionis *cap. cæterum de rescript.* cum aliis adductis in præteritâ decisione §. *Declarata*, & nuper *in Alerien. Parochialis 5. Maii proximè transacti coram me*.

3. Non obstat motivum noviter adductum pro parte Capituli, quod scilicet actus qui per Episcopum exercentur in Ecclesiâ Cathedrali, sint in duplici differentiâ; Alii enim Episcopo competant in Cathedrali, qua Cathedralis est, ac ex peculiari instituto, & essentia Cathedralitatis, cujusmodi sunt retentio Sedis Episcopalis, celebratio Synodi, obedientia, reverentia, collatio Ordinum, benedictio Chrismatis, & Olei Sancti, ac similia; Alii verò eidem Episcopo competant in Cathedrali, non simpliciter qua Cathedralis est, sed generaliter, qua est unà ex Ecclesiis suæ Diœcesis, ratione Universalis dominii, & jurisdictionis, quod in eas habet prout sunt visitatio, collatio Beneficiorum, & alia, quæ non dicunt specialem relationem, seu connexionem cum ipsa Cathedralitate, quodque per declarationem qualitatis Ecclesiæ Cathedralis privilegium exemptionis expiret solùm quoad primum genus actuum, quorum respectu privilegium dicitur incompatibile cum novo statu Cathedrali, tamquam implicans distractionem qualitatis substantialis Ecclesiæ, ac privationem Cathedræ, & Episcopum faciens non Episcopum. Secus autem quoad secundum, quorum respectu nulla subest incompatibilitas privilegii in Ecclesiâ Cathedrali, prout non subest in aliis Ecclesiis inferioribus, in quibus illi explicantur eodem prorsùs jure, quo in Ecclesiâ Cathedrali.

4. Siquidèm, quidquid sit de veritate hujusmodi distinctionis actuum in abstracto, illa redditur inapplicabilis in concreto casus nostri ex duplici ponderatione. Prima scilicèt, quod hic non agitur de duobus privilegiis distinctis, ac separatis, quorum unum præseferat exemptionem ab his, quæ sunt de substantia, & jure Cathedræ, aliud verò ab his, quæ sunt de simplici dominio, & jurisdictione, in quibus terminis intrare posset inspectio, utrum per supervenientiam Cathedralitatis caducum fieret primum dumtaxat, an etiam secundum: sed agitur de unico privilegio, complectente Universitatem exemptionis ab omni Ordinaria Jurisdictione, ac visitatione, exceptis solùm concernentibus Curam Animarum, & administrationem Sacramentorum? Cumque hæc Universitas sit quid individuum, sequitur quod si ad sensum Capituli privilegium resolvitur quoad actus respicientes constitutiva Cathedræ, ratione individuitatis causæ, resolvi debeat etiam quoad alios profluentes ex simplici dominio, & jurisdictione, idque clarè colligitur ex censurâ ipsiusmet *cap. cum inferior de majorit. & obed.* quod est magistralis, & unica sedes nostræ materiæ, in cujus casu Archidiaconus, qui in Archidiaconatu Monasterium habebat sibi subjectum, post Monasterii erectionem in Cathedralem rejectus fuit ab omni genere Jurisdictionis in novâ Ecclesiâ Cathedrali, nulla facta distinctione inter actus involventes substantiam Cathedræ, vel potiùs dominium, & jurisdictionem, imò factus fuit novæ Ecclesiæ, ac novi Episcopi subditus, ut scribit *Hostien. in d. cap. cum inferior num. 13. Io: Andr. num. 12. Abb. in fine vers. quin imò, Peringh. in Jus Canon. lib. 1. tit. 33. sect. 1. §. 3. num. 30. vers. hinc sequitur*.

5. Et secunda, quod ratio compatibilitatis, vel incompatibilitatis privilegii cum novo statu Ecclesiæ Cathedralis ponderari dumtaxat solet, & debet quoties quæstio est de nova erectione Ecclesiæ in Cathedralem, quia cum erectio præsumi debeat facta sine præjudicio tertii, vel etiam sine præjudicio Ecclesiæ, quæ in Cathedralem erecta fuit, juxtà *Text. in cap. cum olim de Censib. & in eodem cap. cum inferior versic. absq. alieni Juris præjudicio*, & ibi *Gonzal. num. 2.* privilegium in Ecclesiâ competens alicui tertio, vel etiam Ecclesiæ ex præsumptâ voluntate Papæ censetur ipsis præservatum, nisi sit incompatibile cum novo statu Cathedrali; Et hi sunt termini, in quibus, præciso Lezzana, qui hac in re procedit absque fundamento Juris, loquuntur omnes authoritates in oppositum cumulatæ, at secùs est quoties quæstio (prout in hoc casu) est de privilegio concesso Ecclesiæ tamquam simplici Collegiatæ, quam deinceps compertum fuit, esse Cathedralem, itaut principaliter dubitetur de voluntate honorandi Ecclesiam Cathedralem: Nam in his terminis: non hoc modicè inspici debet, an privilegium sit compatibile, vel incompatibile cum novo statu Ecclesiæ Cathedralis, sed an ipsummet privilegium, quod concessum fuit Ecclesiæ tamquam Collegiatæ, fuisset æquè facile concessum Ecclesiæ Cathedrali, quod utique nunquam affirmari valet ob præmissam rationem unicitatis corporis, & conjugii spiritualis, quod suprà cœteras Ecclesias habet Cathedralis Ecclesia cum Episcopo; Præsertim post Sacrum Concilium Tridentinum, quod speciali cura, ac studio Visitationem, & correctionem Cathedralium Ecclesiarum, atque Capitulorum Episcopis restituit, & commendavit abolendo quascumque contrarias exemptiones, & consuetudines etiam immemorabiles, *ut in sess. 25. de reformat. cap. 6.* ac postquam ipsemet Sixtus in privilegio, de quo agitur, ad normam ipsius Sacri Concilii excepit ab exemptione concernentia curam Animarum, & administrationem Sacramentorum, qui proindè eo minùs videri potest eidem Concilio derogasse, cui se confirmavit.

6. Nec

6. Nec quidquam movet, quod Spirituale Conjugium, quod Episcopus contrahit cum Ecclesia, non sit intelligendum cum materiali Ecclesiâ Cathedrali, sed cum Ecclesia formali ex omnibus Diœcesis Ecclesiis, ac Populo constituta; Quoniam, quidquid in hoc puncto dixerit *Card. de Luca de præbemin. disc. 3. num. 16.* forsan ad opportunitatem Causæ, in qua scribebat, vinculum hujus Spiritualis Conjugii est solùm cum Ecclesia Cathedrali, constante ex materia tamquàm corpore, ac ex Capitulo, tamquàm anima, non autem cum aliis Ecclesiis, ac Populo Diœcesis, quæ se habent ad instar filiarum, & subditorum, ut quoad Ecclesias patet, *ex cap. Requisiti §. Secus autem*, ibi = *Quoniam non est tanta Communio inter Episcopum, & inter Cappellas, vel Monasteria, seu alia loca pia, quanta est inter Episcopum, & Ecclesiam Cathedralem, cui est Spirituali Conjugio copulatus de Testamen.* Et quoad alios de populo *ex cap. Inter Corporalia §. sicut*, ibi = *Inter personas eligentium, & electi Conjugium sit Spirituale contractû de translat. Episcop.* prout etiam vulgo Doctores Cathedralem solum Ecclesiam vocant Episcopi Sponsam, ut videre est apud *Butr. consil. 10. num. 3. Archaran. consil. 186. num. 1. Cassan. in Cathalog. glor. mund. 4. part. consideret. 32. argumen. 7. Franc. de Eccles. Cathed. cap. 6. num. 107. & seqq.* non attenta replicatione, quod si peculiariter Ecclesia Cathedralis est Episcopi Sponsa, ratio Conjugii postulet, quod illa regatur solùm amore Pastorali, non autem imperio, & Jurisdictione; quia hoc ampliùs habet Spirituale Conjugium inter Episcopum, & Ecclesiam, quod ipsam Episcopo subjicit etiam quoad imperium, & jurisdictionem, juxtà *Text. in cap. 1. in princip. & §. 1. de Censibus cap. 1. & cap. Irrefragabili de Offic. Ordin. & cap. cum Episcopus eodem in 6.* itaut quæ respectu Conjugii temporalis foret absurditas privare Virum aliquo obsequiorum genere, quod sibi competit in Uxorem, ea etiam respectu Conjugii Spiritualis sit privare Episcopum imperio, & Jurisdictione, quod habet in suam Ecclesiam.

7. Prout nec turbat, quod Sacrum Concilium Tridentinum *in dicta sess. 25. de reformat. cap. 6.* æqualiter obstet Exemptioni à Visitatione, & Correctione Episcoporum tàm in Ecclesiis Cathedralibus, quàm in Ecclesiis Collegiatis, ibi = *In omnibus Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis &c.* quasi quod dum Papam non retraxit ab exemptione qualitas Ecclesiæ Collegiatæ, verisimile sit, quod nec etiam ipsum retraxisset, aut difficiliorem præbuisset qualitas Ecclesiæ Cathedralis: Maximè quia Exemptio concessa fuit ex causa litium vertentium inter Archiepiscopum, & Ecclesiam, quæ solent esse causæ eximendi Ecclesias etiam Cathedrales. Quoniam par quidem est obstantia Concilii quoad Exemptionem præfatam in Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis, sed non par in utraque Ecclesiarum specie illius ratio. Non enim (ut sunt verba prællegati *Text. in Cap. Requisisti de Testamen. Est tanta Communio inter Episcopum, & inter Cappellas, vel Monasteria, seu alia loca pia, quanta est inter Episcopum, & Ecclesiam Cathedralem, cui est Spirituali Conjugio copulatus*, nec causa litium variat substantiam exemptionis, cum fuerit causa occasionalis, & impulsiva, non autem motivâ, & finalis, quæ ut latè probatum fuit in præterita decisione *§. Nec ambigi, & seqq.*) fuit solùm ratio instituti, & observantiæ regularis.

8. Sublato igitur ex his præmisso novo motivo, atque omnibus animadversionibus factis in illius corroborationem, facilè corruunt objecta denuò repetita, non enim relevat, quod *Text. in cap. Cum inferior de majorit. & obedient.* firmans, Ecclesiam Monasterialem sitam intrà limites Archidiaconatus per ejus erectionem in Cathedralem solvi à Jurisdictione Archidiaconi, eam solùm rationem alleget, quod absurdum sit, ut inferior potestatem exerceat in Superiorem, quodque proindè cessare debeat ejus dispositio in Casu, quo, prout hic Ecclesia præcedenter subjecta erat Superiori, videlicet ipsi Papæ. Quoniam ultrà responsionem prædicto Textui datam in priori decisione, ponderatum fuit, quod Textus nititur etiam aliæ rationi efformationis novi corporis cum novo Capite insinuatæ *in cap. Cum Cleric. de verb. significat.* ibi = *Et si Capitulum intelligatur Ecclesiæ Cathedralis, is tamen, qui præstat hujusmodi juramentum, Episcopo tamquàm capiti principaliter obligatur* prout illum interpræetando observant *Innocent. Hostien. Abb. ibidem numeris superius allegatis*, quæ ratio æquè locum sibi vindicat in casu præcedentis Ecclesiæ subjectionis inferiori, ac superiori. Deindè quod Textus loquitur de nova erectione in Cathedralem, & sic in casu, in quo nullus erat allegabilis defectus intentionis concedentis adversùs privilegium: quod secùs est (ut præfertur) in casu Cathedralitatis tempore concessionis ignoratæ, ac posteà detectæ. Nec pariter urget, quod privilegium non subsit revocationi tamquam concessum ex causâ onerosa, prævià scilicet solutione notabilis pecuniarum summæ titulo Componendæ, quia, præter quod semper recurrit defectus intentionis, qui objici potest adversùs quodcumque genus privilegii, adhuc cessat etiam titulus onerosus, ex eo, quod solutio, quæ fit nomine Componendæ nunquam æquivalet privilegii valori: ut præter allegatos in præteritâ decisione tradit *Gonzal. ad regulam VIII. Cancellariæ glos. 28. num. 27.* Nec demùm adversantur effrenatæ clausulæ; quod adversus privilegium dari nequeat de subreptione, & obreptione, ac defectu intentionis, quoniam hæ semper famulantur

lantur

lantur gratiæ, & cum ea evanescunt, neque impediunt quo minus Judex, ubi verè defectus intentionis adest de illo cognoscat, ut firmant *Dec. consil.*199.*num.*6. *Lap. allegat.*7. *in fine, Marescott. variar. resolut. lib.*2. *cap.*1. *num.*169. *Rota decis.*34.*num.*10.*vers. non obstat post secundum volumen consiliorum Farinaccii*.

9 Per casum denique sæcularizationis subsistit paritèr caducatio, ac resolutio privilegii Exemptionis, quia cum ex latè firmatis in priori decisione exemptio concessa fuerit Ecclesiæ Regulari, & Monachis in ea degentibus ex causa finali Regularis Instituti, quod in illa vigebat: cessante in ea Regularitate, cessat exemptio, juxtà *Text. in cap. Abbate, ubi communiter Scribentes de verbor. significat. Rebuff. consil.*105. *versic. secundus casus cum aliis adductis in dicta decisione* §. *ex facto*, quibus non obstant plures in contrarium adducti, quia loquuntur, & procedunt in Exemptione concessa, vel loco, vel Ordini, vel utriusque, absque tamen peculiari contemplatione, & finali respectu ad ipsam Regularitatem. Neque officit, imò potiùs favet distinctio, quam faciunt *Suarez de legibus lib.*8. *cap.*30. *num.*6. & 7. *Piringh. in decretal. lib.*5. *titul.*33. *sect.*6. §.1. *versic. Limitatur tertio*, quod defectus causæ finalis tunc solùm præstet privilegii cessationem, quando Causa deficit contrariè: Secus quando negativè, quoniam utique in hac hypothesi cessasse videtur prorsus contrariè, quia nempè exemptio, quæ in statu Regularitatis videri potuit rationabilis, & justa. In statu Sæcularitatis evasit irrationabilis, & iniqua, tamquàm subtrahens Cathedralem Ecclesiam Episcopi Sponsam ab illius jurisdictione, ac Visitatione quodque plus est, non modò ipsammet Ecclesiam Beatæ Mariæ, verum etiam ratione illarum unionis, & incorporationis, etiam alteram Cathedralem Ecclesiam Sancti Salvatoris.

10. Nec recurri valet ad præservativam privilegiorum, & exemptionum, contentam in Bulla sæcularizationis, quia illa statim modificata fuit, *quoad ea, quæ sunt in usu, nec revocata, nec sub generali revocatione comprehensa, nec statui sæculari, & Sacris Canonibus, & constitutionibus Apostolicis, nec non Concilii Tridentini decretis adversantur*. Non attenta replicatione, quod nec Statui Sæculari, nec Sacris Canonibus, & Constitutionibus Apostolicis, neque Concilii Tridentini Decretis, adversa dici possit Exemptio, de qua agitur, tamquàm munita privilegio Papæ, qui omnia potest suprà quoscumque Canones, & Concilia. Quoniam quotiescumque Canones, & Constitutiones, atque Concilia non sunt generaliter abrogata, seù abolita semper dicuntur exemptioni resistere, licèt aliàs eorum resistentia propter auctoritatem Papæ reddatur inefficax. Ultra quod si intellectus iste subsisteret, inanis prorsus, & supervacua fieret modificatio præfata, & contra mentem Papæ, qui per ipsam intendit reformationi: Nullum enim esset privilegium quantumvis exorbitans (quod esse non posset, nisi Apostolicum) quod non esset præservatum.

Et ità decisum fuit utraque &c.

R.P.D. CAVALLERINO

Æsina Emphyteusis.

Veneris 14.*Martii* 1692.

ARGUMENTUM.

Bona Emphyteutica licet Ecclesiastica redacta ad instar allodialium, transire possunt, etiam ad manus mortuas.

SUMMARIUM.

1. *Bona emphyteutica redacta ad instar allodialium, comprehensa intelliguntur sub universali hæredis institutione.*
2. *Emphyteusis Ecclesiæ quibus clausulis dicatur concessa pro hæredibus quibuscunque.*
3. *Emphyteusis necessariò renovanda, dicitur hæreditaria, & ad instar allodii.*
4. *Observantia longi temporis declarat naturam Emphyteusis.*
5. *Confessio partis probat naturam Emphyteusis.*
6. *Pactum in Investitura conventum, quod in alienatione, Dominus debeat præferri; reddit illam liberam, & hæreditariam, & num.*7. & 8.
9. *Emphyteusis, quando est hæreditaria, hæredes instituti quamvis Extranei sint, præferuntur proximioribus, quibus post lineam finitam ultimi investiti vigore statuti facienda sit renovatio, quia intelligitur nulla per Emphyteutam facta dispositione.*
10. *Declaratio mulieris erronea, ex falso supposito emanata, nec ipsi, nec aliis causam ab ea habentibus præjudicat, & num.* 11. & 12.
13. *Bona Emphyteutica ad instar allodialium redacta possunt transire in manus mortuas.*
14. *Emphyteusis Ecclesiæ potest transire ad manus mortuas accedente consensu Ecclesiæ Dominæ directæ.*

SUMMARIUM.

INter Venerabile Conservatorium Pœnitentium Civitatis Æsinæ ex Testamento hæredem trium Sororum de Galvanis, ac Fratres de Baldassinis, uti proximiores Canonico Philippo Baldassino legatario Margaritæ pariter de Galvanis ex dd. Sororibus ultimo loco defunctæ, Ortâ controversiâ super renovatione Investituræ quorumdam bonorum

norum Emphyteuticorum sub directo dominio mensæ Episcopalis Æsinæ prodiit Sententia Judicis de partibus favorabilis Conservatorio Pœnitentium, demandans easdem investire debere pro duabus ex tribus portionibus ad dictas Sorores spectantibus, quam successivè in secunda Instantia A. C. confirmavit. Causa deindè in gradu appellationis mihi commissa, consulvi Dominos; An, & quibus, & pro qua rata debeatur renovatio Emphyteusis. Quam hodie juxtà normam præcedentium sententiarum esse concedendam favore Pœnitentium pro duabus ex tribus partibus responderunt.

1. Ratio resolutionis unicè fundata fuit in qualitate hujus Emphyteusis, quæ licet Ecclesiastica, cum tamen ex infrà dicendis sit simpliciter hæreditaria, & bona de quibus agitur redacta ad instàr allodialium, non dubitarunt Domini, quin ea compræhensa intelligerentur sub universali hæredis Institutione factâ per Sorores de Galvanis ad commodum Pœnitentium *ex Fulgen. de jure Emphyt. tit. de alienat. quæst. 1. sub num. 221. vers. quod venit declarand. Gratian. discep. 481. num. 61. & seqq. Niger. de laudem. tom. 1. quæst. 12. art. 3. num. 93. il 2. Adden. ad Gregor. decis. 520. sub num. 14. vers. limita primo. Rota in recen. decis. 261. num. 7. & dec. 280. nu. 3. par. 1. & decis. 377. num. 3. & 4. par. 14. recen.*

2. Quod autem versemur in simili Emphyteusi ex pluribus resultare visum fuit. Et primò quidem ex formula Investituræ, sub qua reperitur ea revocata Jacobo Galvano, & Fratribus pro ipsorum Filiis, & Nepotibus, tàm masculis, quàm fœminis, cum clausula ad habend. in dispositivis amplissime extensa, nimirum *ad habend. tened. & quidquid Investitis facere placuerit faciend.* Quæ juncta pacto, quod Ecclesia domina directa teneatur in causa alienationis consensum præstare, immutat naturam Emphyteusis Ecclesiasticæ, illamque reddit transitoriam ad quoscumque hæredes, etiam extraneos, ut cœteris ommissis fuit dictum in alia *Æsina Immissionis 26. Junii 1682. §. Additis clausulis cor. bo. me. Pauluccio, & 5. Julii 1683. §. quo verò, & §. seqq. cor. R. P. D. meo Ursino.* In quâ ex clausulis, & verbis contentis in simili Investitura (cujus formula, ut depræhenditur ex originali est eadem cum nostra) firmatum fuit hujusmodi concessiones ab Episcopo Æsino fieri solitas esse absolutè hæreditarias, atque ad extraneos quoscumque transmissibiles; Ac proindè non attentis authoritatibus in contrarium relatis probarunt Domini decisiones in specie casum definientes, ut monuit aliàs *Rota coram Buratt. decis. 87. num. 8. & 9. & decis. 721. num. 5. par. 2. recent.*

3. Ulteriùs natura hujus Emphyteusis non minus clarè declaratur à Brevi san. mem. Urbani VIII. per extensum relato *in Summario Baldassinorum num. 1.* In illo enim prævià narratione (quod major pars bonorum in Diœcesi Æsina existentium, licèt non sint verè Emphyteutica, attamen renovari, ac etiam denuò concedi solent) exprefsè cavetur, quod perpetuis futuris temporibus Ecclesia illorum domina directa, nullatenùs pro se retinere valeat. Cum igitur bona controversa nunquam sub directum dominium redire possint, necessariò sequitur, quod intelligi debeant ad instar allodialium effecta; Ut in terminis similium bonorum Abbatiæ Nonantulanæ, & Farsen. ac Diœcesis Mantuanæ, & Ravennaten. tradit *Cardin. de Luca de Emphyt. disc. 3. num. 24. usque ad finem, & disc. 9. num. 10. Rota decis. 1221. num. 1. & seqq. coram Penia, & decis. 87. num. 1. & sequent. coram Buratt., & decis. 196. num. 6. coram Cels. & decis. 122. num. 2. & 3. coram Priolo, & in recent. decis. 377. num. 4. part. 14.* Atque hæc interpretatio recepta pariter fuit per *Rota in dict. Æsina Immissionis coram Pauluccio §. & firmat Breve, & coram Ursino §. eoquè magis.*

4. Tertiò loco affertur observantia centum, & ultra Annorum. Ab anno enim 1547. usque in præsentem diem hujusmodi Emphyteusis liberè semper transivit in extraneos, habitaque ab omnibus pro simplicitèr hæreditaria, *ut in Summ. Pœnitentiam à num. 13. usque 17.* Quæ quidem observantia adeò longæva plurium confert ad naturam illius declarand. *Marescott. var. resolut. lib. 1. cap. 13. num. 9., & seqq. Mar. Antonin. lib. 1. resolut. 21. num. 15. Card. de Luca de Emphyt. disc. 28. §. final. Rota coram Cavaler. decis. 556. num. 3. & coram Priolo dec. 218. num. 5.*

5. Potissimè, quia tàm Canonicus Philippus, quam ipsi Baldassini hæc bona uti hæreditaria agnoverunt, permittendo etiam illa à Creditoribus subastari *dict. Sum. nu. 19. litt. A. B.* Quo facto utpotè præseferente confessionem partis, nulla datur efficacior probatio *Rota in dict. Æsina Emphyteusis 26. Junii 1682. §. Idzoque agnovit coram bo. me. Pauluccio.*

6. Quartò demùm ad ipsum suadet aliud pactum in Investitura appositum, in quo cavetur, quod volente Emphyteutâ bona sibi concessa alienare, teneatur id Domino denunciare, ut si ipse infrà quindecim dies à tempore petiti consensus declarasset se velle præferri pro eodem pretio, pactis, & conditionibus semper foret præferendus, *ut in dict. Summ. num. 11. & 12.* Ex hoc autem pacto immutari naturam Emphyteusis Ecclesiasticæ, & liberam censeri concessam facultatem alienandi salvâ dictâ prælatione dixit *Rota decis. 294. num. 6. & 7. par. 2. & decis. 25. num. 6. par. 3. recent., & decis. 218. num. 3. coram Priolo.*

7. Ex quibus resultare DD. existimaverunt claram concessionem ad favorem etiam extraneorum transitoriam, non obstantibus iis, quæ longo calamo fuerunt per Informantes

mantes pro Baldassinis deducta, præsertim inefficacia prædictæ clausulæ ad habendum, ac alteriùs cujuscumque attributæ facultatis alienandi, asserentes istam licèt amplissimam remansisse restrictam, & moderatam ab alia clausula *durante Investitura*, quæ pariter in dispositivis contenta pariformiter operari deberet *Rota decis.74. num.8. & 9. par.6. recent.*

8. Siquidem ad removendam instantaneam contrahentium correctionem objectum evitari potest, intelligendo istam potius fuisse appositam in gratiam domini directi, nè bona eo irrequisito alienarentur, quàm pro restringendâ facultate alienandi investitis jàm liberè concessa; quæ alioquin resultabat, vel ex clausulis amplissimè extensis, ac peculiari pacto quod semper Dominus consentire teneretur alienationi, vel ex Breve san. memor Urbani VIII. ab observantia successivè declarato, vel demum ex pacto prælationis superiùs examinato; Quibus omnibus simul junctis, aut prædicta clausula non relevat, *ut ex decis. 1221. num.1. & seqq. coram Pœnia confirmata coram Buratt. decis.87.* Aut sub silentio prætermitti potest tamquam inefficax, ut servatum fùit sæpè dicta Æsina Immissionis coram Paluccio, & coram Ursino.

Minùs relevat, quod juxtà formam dicti Brevis san. mem. Urbani VIII. bona in Diœcesi Æsina existentia licet redacta ad instar allodialium, sint tamen renovanda proximioribus per lineam finitam ultimi Investiti.

8. Quandoquidem pro responsione advertebatur, quod cum agatur de Emphyteusi hæreditaria, favor proximorum allegari posset, nullâ factâ dispositione per ultimum Investitum, quo casu in exclusionem domini directi proximior esset investiendus. Secus autem in nostra hypothesi, in qua habemus hæredis institutionem; Quia tunc veriùs est, quod hæredes instituti, quamvis sint penitùs extranei, præferantur proximioribus *Fulgin. de jur. Emphyt. tit. de renovat. quæst.prima num.37.& seqq. Marescott. var. resolut. lib.1. cap.3. num.26. Gabriel. de jur. Emphyt. conclus.1. nu.18. Rot. coram Seraph. dec.610. num.10. & coram Cels. dec.192. num.6. & 7. & in recent. dec.319. num.1. & seqq. par.5. &c.*

Nec quidquam turbat declaratio in Codicillis facta à Margarita, quod nimirum Francisca, & Maria illius sorores prædefunctæ in earum testamentis nunquam intellexerint de controversis bonis disponere, sed voluerint ea pertinere ad quos de jure subdens ex se Codicillatrix, quod cum esset proximior Consanguineus Canonicus Philippus Baldassinus, eidem illa omnia pleno Jure relinquebat, ut latiùs *in Summ. Baldassinorum num.4.* quo posito iidem Baldassini tamquam hæredes prædefuncti Canonici prætendunt jure hæreditario illius, eis in omnem casum esse debita præfata bona Emphyteutica vigore enunciati codicilli.

10. Quoniam prædicta declaratio, quæ undequaque insubsistens detegitur, tamquam ex erronea Causa, & falso supposito emanata, nec præjudicat Margaritæ declaranti, nec Pœnitentibus, quæ ab ea causam habent *l. finali ff. de hæred. institut. Rota coram Merlin. decis.545. num.10. & in recent. decis.68. num.16. par.15.* & *decis.735. num.23.* & *sequentib. par.18. & decis.346. num.10. & sequent. & num. 17. par. 19.*

11. Error in facto probatur ex duplici circumstantia. Quartum prima resultat ex testamentis earumdem sororum Margaritæ relatis *in Summario Pœnitentium num.1. & 2.* In quibus ocularìter apparet dispositio ab eis facta de Domo Emphyteutica relinquendo illius usumfructum Canonico Baldassino, proprietatem verò Pœnitentibus. Altera verò suadetur ex nominatione in hæredem fiduciarum per dd. sorores fact. de Episcopo Æsino casu, quo Pœnitentes non essent capaces succedendi in earum bonis: Quamobrem cum dubitatio verificari non posset, nisi in Emphyteuticis, consequens est quod de illis præcisè Testatrices intellexerint *l. 4. §. toties ff. de damn. infect. Rota decis. 463. num.17. par.14. recent.*

12. Accedente præsertim quod Margarita ultrà erroneitatem facti, erravit etiam in Jure, autumando quod prædicta bona Emphyteutica spectarent ad Canonicum Baldassinum uti proximiorem, quod tamen ex jam deductis constat non subsistere; Undè sequitur, quod eo faciliùs illius declaratio sit rejicienda, & solummodo attendendum id quòd in Jure procedit *Rota coram Celso dec.411. num.17. decis.10. num.28. & sequent. par.15. & decis.204. num.4. par.18. & dec.43. num.4. par.19. recent.*

13. Quibus ità firmatis non relevant objecta Pœnitentium incapacitas retinendi bona controversa, tamquam manus mortuas: Vel quià posito, quod simus in bonis ad instar allodialium redactis benè illa alienari, & retineri possunt etiam per Ecclesiam, & quamcumque aliam manum mortuam ex Juribus in primo §. *allegatis* quibus addi potest *Rota decis.65. num.7. & 8. par.17. recent.* Vel quia intercedente consensu domini directi hæc exceptio tanquam de Jure tertii ad præsens non est allegabilis. *Rota coram Buratt. decis. 394. num.6. & decis.65. num.11. par.17. & decis.593. num.9. par.18. recent.*

Et ità ommissis aliis levioribus ponderis objectis responsum fuit utraque, &c.

R. P. D.

R. P. D. PIO

Leodien. Parochialis.

Ven. 4. Iulii 1692.

ARGUMENTUM.

Regulares retinere non possunt in titulum Beneficium Parochiale.

SUMMARIUM.

1. *Litteræ Apostolicæ exequi debent postquam fuerunt iustificatæ.*
2. *Canonici Regulares de iure communi possunt præfici regimini Parochialium.*
   Canonici Regulares quicumque sint iure novo sine Indultu Apostolico, non possunt provideri de Ecclesiis Parochialibus, ibi.
3. *Decreta Sac. Congregationum sunt reverenter amplectenda.*

DECISIO XXVII.

1. OB incapacitatem Christiani Bleis Canonici Regulares Ordinis S. Augustini ab Archipresbytero Aquisgranen. provisi de Ecclesia Parochiali S. Petri eiusdem Oppidi, Henricus Scholla è Sede Apostolica gratiam collationis præfatæ Parochialis reportauit, expeditisque subinde litteris solitis, ab Executore in eis deputato sententiam immissionis obtinuit, à qua ad provocationem Christiani causa ad Rotam devoluta, cum clausula = *Parito litteris arbitrio*: Dubitavi de more in hodierna audientia, An intret arbitrium pro illarum executionis retardatione, & negativè fuit resolutum, quia cum in omnibus visæ fuerint iustificatæ, debitâ executione fraudari non debent, itâ edocente *Textu in cap. si Capitulo de concess. Præbend. in 6.*

2. Neque fundamentum gratiæ ab Henrico impetratæ, quod super incapacitate Christiani constituitur, meretur in dubium revocari, licet enim Innocentius III. adversus Lateranensis Concilii Sanctionem, vetantis Monachos Ecclesiarum Parochialium regimini præponi posse, indulserit Canonicis Regularibus, tamquàm laxiori regulæ inservientibus, ut curam animarum regere valerent, eosdemque retinendi Parochiales Ecclesias capaces effecerit per Decretum insertum *in cap. Quod Dei timore §. licet, de Stat. Monac.* Attamen id eis etiam cum licentia Generalis absque speciali Sedis Apostolicæ Indultu hodie interdicatur ex declaratione Sac. Congregationis Concilii facta de mandato *san. mem. Gregorii XIII.* quemadmodum uno ore referunt *Nicol. in Floscul. ver. Regulares num. 25. Sanchez. ad præcept. decalog. tom. 2. lib. 7. cap. 29. num. 71. Quarant. in sum. Bullar. ver. Canonicus Regularis. Gauant. in manual. Episcop. verb. Canonici Regulares Corrad. in prax. dispen. lib. 2. cap. 1. num. 18. vers. Et ego verò. Barbos. in collect. ad Concil. sess. 14. de reform. cap. 11. num. 5. & seqq. & ad d. cap. Quod Dei timorem num. 3., & de Iure Ecclef. lib. 3. cap. 4. num. 79. vers. Quare bodie*, ubi allegat aliam revolutionem *Sac. Congregationis Episcop. & Regular.* quam etiam advertit *Tondut. quæst. Benef. tom. 1. cap. 80. per tot. & signanter nu. 14. & 15. Marant. respons. Iur. tom. 4. cap. 89. num. 35. & seqq. Card. de Luca de donat. disc. 25. num. 6.*

3. Quia imò cum in vim specialis auctoritatis à *san. mem. Clemente X.* attributæ eidem sub die 17. *Martii* 1671. censuerit *S. Congr. Episcop. & Regularium*, ut constitit ex exhibitione Decreti, removetur inde quælibet quæstio, quia cum dictæ Sac. Congregationis Decretum per viam universalis legis emanaverit, & publicè in consuetis Urbis locis affixum omnibus innotuerit, præcisè ligat, præterquod ubi etiam pro simplici ipsius Sac. Congregationis resolutione esset habendum, semper tamen reverenter deberet amplecti iuxtà laudabilem, atque inconcussum nostri Tribunalis morem, de quo testatur *Cels. decis. 161. num. fin. & alibi* frequentissimè.

Et ità conclusum, Henrico tantum informante &c.

Eadem coram Eodem.

Veneris 6. Martii 1693.

SUMMARIUM.

1. *Clerici Regulares Ordinis S. Augustini, sunt incapaces Parochialium.*
   Decreta Sac. Congregat. Concilii indefinitè, & universaliter loquentes, comprahendunt Regulares, tam Italiæ, quam Germaniæ ibi.

DECISIO XIV.

1. IN sequelam decisionis à me editæ sub die 4. Julii præteriti firmatis, non intrare arbitrium pro retardatione litterarum Apostolicarum, ad favorem Henrici expeditarum hodie DD. responderunt esse persistendum in resolutis, ex quo eædem litteræ iterum in omnibus fuerunt visæ iustificatæ, & præcipuè quoad incapacitatem Christiani ad Parochialem controversam utpotè Clerici Regulares Ordinis S. Augustini, quemadmodum per apertissimam declarationem *Sac. Congregationis Concilii*, & per plura iura latè probatum habetur in præfata decisione

Causæ *Sub §. neque fundamentum* usque ad finem, quod Decretum cum indefinitè, & universaliter loquatur, & per viam legis emanaverit, utique æquè comprehendit Canonicos Lateranenses Italiæ, ac illos in Germania degentes.

Nil profectò relevante assertâ observantiâ alias in oppositum adductâ, cum eadem adhuc per legitima documenta, ut juris esset probata non extiterit, imò tantum adest quod justificari queat, ut potiùs contrarium convincatur ex attestatione Reverendissimi Episcopi Hierapolitani Suffraganei Colonien. ex qua patet, quod juxtà Constitutiones Diœcesanas Archiepiscopatus Colonien. prohibentur Canonici Regulares absque Apostolicæ Sedis dispensatione Animarum Curæ præesse, quodque post ultimam Synodum Diœcesanam, qui sæcularium Parochialium gubernio aderant præpositi, remoti ab hoc regimine fuerunt, atque ad propria Monasteria remissi, ut latius in prædicta attestatione exhibita Summario Henrici Informantis numero unico.

Et ità Christiano etiam in hac propositione comparere recusante resolutum fuit &c.

P.R.D. MOLINES

Hortana Parochialis.

Lunæ 4. Maii 1693.

ARGUMENTUM.

Approbatus in concursu ab Examinatoribus de facto in Synodo deputatis, licèt nulliter) & à Sede Apostolica de Parochiali provisus, ex quo expressit fuisse examinatum ab Examinatoribus Synodalibus, validè dicitur provisus, si sine dolo hoc expressit.

SUMMARIUM.

1. *Concursus Parochialium coram Examinatoribus non Synodalibus est nullus.*
2. *Electio Examinatorum facta in Synodo sub nomine Officii, vel Dignitatis est nulla.*
3. *Electio Vicarii Generalis in Examinatorem cum adjuncto* pro tempore *vel Superioris Conventus*, qui sit Magister seù lector Theologiæ, *dicitur valida.*
4. *Approbatus in concursu ab Examinatoribus nulliter in Synodo electis, si obtinuit à Dataria Apostolica de Parochiali provideri factâ expressione, se fuisse examinatum ab Examinatoribus Synodalibus sine dolo, & cum probabili credulitate, dicitur validè provisus attentâ clausulâ* sivè præmisso, sivè alio &c.
5. *Ad verificandam narrativam, quem fuisse examinatum ab Examinatoribus Synodalibus, sufficit hos fuisse deputatos in Synodo, quamvis nulliter.*

DECISIO XXIX.

Indicto per Episcopum Hortanum concursu super Parochiali Ecclesiâ Sanctissimi Salvatoris Oppidi Bassanelli vacata per obitum Petri Corasiæ, in eo, ut magis dignus, & idoneus ad dictam curam regendam renunciatus fuit Petrus Paulus Celestinus, qui attento quod vacatio contingerat in mense Februarii Apostolicæ Sedi reservato, obtinuit munitus attestatione d.Ordinarii litteras Apostolicas collationis in forma gratiosa, quarum vigore Parochialis possessionem adeptus fuit. Cum autem Felix Marianus approbatus etiam ipse in eodem concursu impetrasset successivè d. Parochialem, narrando quod proviso in personam d. Petri Pauli nulla, & invalida existat, eo quia forma Concilii Tridentini *sess. 24. de Reformat. cap. 18.* observata non fuerit, hinc delata controversia intèr dictos Provisos Apostolicos coràm A.C. Tomato, iste tulit sententiam, qua declaravit, litteras Apostolicas Felicis Mariani non esse exequendas, à qua appellationis causâ mihi commissa, dedi dubium, an litteræ Apostolicæ d. Mariani sint exequendæ? cui DD. negativè responderunt. Dedit resolutioni motivum validitas præcedentis gratiæ obtentæ à d. Petro Paulo Celestino cujus vigore fuit consumpta vacatio, itaut non esset locus ulteriori provisioni, & consequentèr postrema impetratio à Mariano obtenta locum sibi vindicare nequit.

1. Nec adversus gratiam Celestini meretur adduci nullitas concursus, ob non servatam formam Concilii Tridentini in *dict.cap.18.* circa electionem Examinatorum, in quo disponitur, quod singulis annis ab Episcopo, sivè ejus Vicario in Synodo Diœcesana eligantur Examinatores ad minùs sex, ex quibus tres eligat Episcopus prò concursu perficiendo in casu vacationis Parochialis, quæ servata non fuisse in præsenti casu, exposuit Marianus in sua impetratione, & probare satagebat, ex quo ultima Synodus Hortana celebrata fuit de anno 1667. Ideòque Examinatores, qui intervenerunt in d. concursu, non possent dici Synodales, cum non fuerint deputati in Synodo celebrata quolibet anno, & licet ex d. Synodo anni 1667. superessent duo, qui intervenerunt in controverso concursu, nempè Dominicus Scaffola, & Petrus Antonius Castra, hos non sufficere prò illius validitate, vel quia ad minùs tres requirantur, vel quia quando, elapso anno ex sex deputatis aliqui prædecedunt, omnium expirat deputatio, & alios duos, qui interfuerunt,

runt, scilicèt P. M. Franciscus Varano, & Franciscus Palea Vicarius Generalis non posse dici Examinatores Synodales, cum fuerint deputati in Synodo, sub nomine Dignitatis vel Officii.

2. Etenim quidquid sit, an forma Concilii Tridentini in *d. cap.* 18. adimpleta dicatur, quoties in Synodo deputantur Examinatores sub nomine Officii, vel Dignitatis, quod fieri non posse pluries declarasse Sac. Congregationem Concilii adducebant Scribentes prò Mariano, *& Garz. de Benefic.part.9. cap.2.à num.334. cum pluribus seqq.Massob. in prax. habend.concurs.requisit.11.dub.3.num.20.in fine, & num.5. Barbos. ad Concil. Triden. d. cap.* 18. *num.* 86. *idem de offic. & potest. Paroch. part.* 1. *cap.* 2. *num.*56. *in fine, & in collect.* 341. *num.*6. *Castropalao oper. moral. tit.*2. *tract.* 13. *de Benefic. disput.* 3. *punct.*3. §. 3. *num.*8. *Thomas Tambur.de Censur. lib.* 10. *cap.* 3. §. 2. *num.*1. *& seqq.*& dixit *Rot. in Toletana Parochialis coram Arigonio* 10. *Maii* 1596. *relat. per Garz. d. cap.* 2. *num.*341. & nuper declaravit Sac. Congreg. Concilii in Sypontina Concursus 14. Februarii currentis anni.

3. Prout ommisso etiam, an idem procedat quandò ut in casu, deputatio in Synodo non fuit simplicitèr in personam Vicarii, sed cum adjuncto illo *prò tempore*, ut cum alia circumstantia respectu Superiorum Regularium, quod nempè sint Magistri, seù Lectores Sac. Theologiæ, & aliquandò eam legerint, quo casu personas prædictas reputandas esse prò Examinatoribus Synodalibus legittimè deputati, ex quo tunc ista electio facta per Synodum non respiciat personas incertas de incertis, & cum omnimoda incertitudine qualitatum à Concilio requisitarum, sed personas incertas de certis cum certitudine, & concludente qualitates scientiæ, & idoneitatis requisitas ab eodem Concilio, ut in Vicario Generali prò tempore, & in Superioribus Conventuum Magistris, seù Lectoribus Sac. Theologiæ, qui aliquando eam legerint validè esse deputatos defendunt *Gavant. in prax. Synod. Diœces. part.*1. *cap.*31. *de Examinatoribus* §.5. *versic. fortasse valeret, & par.*4. *cap.*9. *n.*16. *in fine, Tancred. de Religion. tractat.*2. *lib.*4. *disput.*7. *quæst.*12. *Diana oper. moral. tom.*3. *tract.*3. *resol.*96. *per totum, & in summa verb. Examinare, Villalobos in Summa Theolog. & mor. tract.*8. *post difficult.*5. *de Examinatoribus Synodalibus num.*3. *med. Urtad. resol. moral. tract.*12. *resol.*5. *num.*65. *de Examinatoribus Synodalibus.*

4. Quæ omnia DD. non necessaria examinanda in præsenti casu censuerunt, cum prò substinenda gratia Celestini, qui exposuit se esse examinatum ab Examinatoribus Synodalibus sufficiat, quod ad talem expressionem devenerit absque dolo, & fraude, & cum probabili credulitate, & communi opinione reputante eos, qui illum examinarunt esse Examinatores Synodales comprobata, nedùm ex generali observantia plurium Diœcesum; verum etiam particulari hujus Diœcesis, quibus concurrentibus, & juncta clausula *sivè Præmisso, sivè alio quovis &c.* substinetur gratia Celestini, quamvis dubitaretur de validitate Concursus, cum per hanc clausulam censetur Papam providere voluisse, etiam in casu nullitatis Concursus, cum per illa comprehendat quemlibet alium vacandi modum ultrà expressum, excluso tamen dolo, & data justa credulitate, & communi reputatione, ut dictum est, quæ facit Jus *l. Barbarius ff. de offic. Prætor. ut in similibus tenet Parisius de Resignat. lib.*8. *quæst.*7. *num.*137. *Genuen. in prax. cap.*109. §. *Declaratur quinto, Lotter. de re beneficiaria lib.*3. *quæst.*8. *num.* 68. *cum sequent. Faber. in eodem lib.*5. *tit.*2. *definit.*4. *Rota decis.*5. *in fine de Præbend. coram Cassadoro, & in Pampilonen. Parocchialis* 29. *Aprilis* 1591. *relat. per Garz. de Benefic. par.*9. *cap.*2. *num.*89. *in fine, & in Hipporisien. Canonicatus, & Præben.* 22. *Octobris* 1584. *coram Orano, & conferunt deducta in Eugubina Canonicatus* 10. *Martii* 1690. *coram Reverendiss. Hispaniarum Nuncio.*

5. Absque eo quod opponi valeat, quod ut operetur clausula, sivè præmisso, sivè alio quovis modo necesse sit narrativam, in qua cadit controversia verificare saltem de facto ex deductis in *decis.*732. *à num.*4. *ad* 6. *coram Ubaldo, & dec.*561. *num.*34. *coram Bichio*, quia pro parte Celestini justificatur, eos, qui ipsum examinarunt in concursu, fuisse de facto deputatos Examinatores in Synodo, & uti Examinatores Synodales publicè haberi, quod sufficit pro verificanda narrativa de facto *dict. decis.*732. *num.*6. *coram Ubaldo, & dict. dec.*5611. *num.*30. *coram Bichio*, an autem deputatio istorum sit ritè, & legitimè facta dependet à Jure, quod nihil habet agere cum justificatione narrativæ de facto, & casus, *decis.*732. *coram Ubaldo* est longè diversus à præsenti, dum ibi non omnes Examinatores, qui intervenerunt examini fuerunt deputati in Synodo, sed aliqui electi per Ordinarium extra Synodum, in quibus etiam terminis loquitur *decisio* 561. *coram Bichio, & decis.*476. *coram Buratto*, sicque in casu istarum decisionum, neque de facto poterat verificari narrativa, quod Examen esset celebratum per Examinatores Synodales deputatos in Synodo.

Ex ità utraque &c.

R.P.D. PRIOLO

Romana Pensionis.

Lunæ 15. Martii 1694.

ARGUMENTUM.

Congrua scutorum centum à Concilio Trid. Rectoribus Parochialium reservata, intelligitur de monera illius regionis, in qua Ecclesia Parochialis existit. Decreta Sac. Congreg. Concilii habent vim legis Conciliaris.

SUMMARIUM.

1 *Clausula* dummodò centum Ducati pro Rectore remaneant *intelligitur de scutis monetæ currentis.*

Valor Congruæ Parochorum determinatur secundum morem Regionis in qua Ecclesia Parochialis existit, ibi.

2. *Lex particularis non subjacet dispositioni legis generalis.*

3. *Onus Pensionis nullum infert præjudicium Ecclesiæ, neque fructuum dismembrationem importat, & num. 8.*

Parochus, qui consensit reservationi Pensionis supponitur contentus de Congrua, ibi.

4. *Concilium Trident. determinat quantitatem Congruæ, & non valorem.*

5. *Sac. Congregatio Concilii explicando sensum Concilii promulgat Decreta per modum legis, & comprehendit omnes alios casus, qui sub eadem ratione continentur.*

6. *Declarationes Sac. Congregat. Concilii, habent vim Decreti Concilii.*

Reservatio Congruæ in scutis centum, semper intelligitur de moneta currenti, quoties non fuerit addita illa particula auri, *vel similium, ibi.*

7. *Congrua assignata pro Ecclesia differt à Congrua debita Rectori.*

9. *Expensæ pro oneribus, & servitio Parochiæ taxantur in scut. 30.*

10. *Sententia à qua non fuit reclamatum facit statum quoad omnes, donec sublata non remaneat.*

DECISIO XXX.

QUÆ divisim pro faciliori Causæ resolutione prius examinata fuerunt, hodiè insimul unita proposui, & quoad congruam Domini steterunt in decisis coram Me sub die 10. Aprilis 1693. circà verò onera censuerunt illa esse detrahenda prò Summa in Sententia R. P. D. Vicesgerentis specificata.

1. Resolutum quippè fuit Congruam reservatam Parocho in impositione pensionis ex solita clausula = *Dummodò 100. ducati pro Rectore remaneant* Intelligendam esse de Scutis monetæ currentis, & non in auro juxtà generalem dispositionem Sac. Concilii Trid. *sess. 24. cap. 13.* de reformat. in qua sancitum fuit, quod Parochiales Ecclesiæ, quarum redditus summam ducatorum 100. non excedunt secundum Communem valorem nullis pensionibus, aut reservationibus fructuum graventur, arguendo proindè à contrario sensu illas Ecclesias gravari posse, quæ talem summam excedunt, idemque etiam desumptum fuit ex particulari declaratione Sac. Congregationis Concilii, volente, quod hic in Urbe illa scut. 100. reservata à Concilio pro Congrua Parochorum intelligi debeant de scutis monetæ juliorum decem pro quolibet scuto. Cumque ex his duobus principiis habeamus certam quantitatem, & determinatum valorem, satis provisum videtur non minus Parochis, quam Pensionariis neque illis ulla remanet reclamandi facultas, etiamsi in totum id, quod excedit summam proscriptam proprias Ecclesias gravatas reperiant. Ideoque in sequelam istorum decretorum apud Doctores Communis invaluit opinio valorem congruæ determinandum esse secundum morem illius regionis, in qua Ecclesia Parochialis existit; Nàm cum talis Congrua reservata sit pro substentatione Parochi à loco desumenda est, in quo necessaria sunt comparanda, ut prætèr authoritates in alia decisione allegatas advertunt *Gomez in regul. de valor. exprimen. fol. mihi 464. vers. nàm Romæ Lotter. de re benefic. lib. 1. quæst. 11. num. 27. Pirr. Corrad. in praxi benefic. lib. 5. cap. 1. num. 35. & Rota coram Gregor. decis. 507. num. 6.*

2. A tali determinatione Scribentes pro Parocho in præsenti disputatione illam tantum eximere prætendebant vigore Brevis *S. me. Pauli V.* ex quo in unione duarum Ecclesiarum facta huic Ecclesiæ, eidem assignata reperiantur scuta in auro, ideòque tamquam quædam lex particularis subjecta non remaneant sub dispositione legis generalis.

3. Nàm etiàm in præcedenti dictum fuerat, quod hic non agitur de minuendis redditibus Ecclesiæ, sed tantum cedit in altercatione, àn, & quæ Congrua remanere debeat prò Parocho. Qua proptèr in casu isto nulla est habenda ratio de dicto Brevi sicuti neque de illo ulla fuit facta mentio in Impositione pensionis, quia nullum Ecclesiæ inferebatur præjudicium, cum onus pensionis temporale sit, & nullam dismembrationem importet reddituum Ecclesiæ assignatorum, sed tantum agitur de majori, vel minori utilitate Parochi, cui satis consultum est cum reservatione Congruæ Conciliaris, & maximè quando Parochus consensit propriam Ecclesiam gravari, vel de

illa

illa ita gravata provideri voluit, quia supponitur contentus de tali stipendio pro illius servitio.

4. Ulterius opponebatur, quod cum Concilium determinet tantum quantitatem, & non valorem, & decretum Sac. Congregationis sit valdè posterius reservationi hujus pensionis, quando etiam tale decretum habendum esset pro lege, quod ex adverso impugnabatur, & prætendebatur emanatum solum in eo casu, & cum illis circumstantiis. Ideoque ad omnes non esse referibile, dicendum sit Pontificem neque potuisse excogitare de tali limitatione superventa, sed potius voluisse uniformare cum Brevi *Pauli V.* vel saltèm noluisse præjudicare Parocho ex Iure, quod illi competebat ex propria Ecclesia exigendo Congruam in scutis centum auri.

5. Non potest enim dubitari, quod tale decretum Sac. Congregationis non sit generale, & afficiat omnes Parochos Urbis non habentes aliquam particularem clausulam in suis provisionibus, quia Sac. Congregatio illud pronunciavit per modum legis compræhendendo omnes Parochos, cum non reflectendo ad casum particularem, de quo tunc agebatur, sed explicando sensum ipsius dispositionis Conciliaris voluit, quod illa *verba ducati* 100. *de quibus in cap.* 13. *sess.* 24. *de reformat. in Urbe intelligi deberent de scutis* 100. *moneta Romana, & ad rationem Julio.um decem prò scuto summ. Parochi num.* 4. Talis autem est vis legum, quæ licet unum casum determinent quando tamen generalibus verbis concepta sunt, etiam omnes alios casus compræhendunt, qui sub eadem ratione continentur: cum ista sit anima legis, & non casus proptèr quem orta est per *Text. in l. bis solis Cod. de revocan. donat., & l. illud Cod. de Sacrosanct. Eccles. Bald. cons.* 433. *num.* 6. *lib.* 3. *Paris. con.* 83. *num.* 25. *cum seqq. lib.* 3. *Gonzal. ad regulam Cancellar.* §. 7. *probam. num.* 104. *cum seqq. & Rota coram Carillo decis.* 51. *num.* 15.

6. Cum autèm talè decretum nihil aliud faciat, quam declarare quomodò intelligenda sit Congrua per Concilium assignata, ut præseferunt verba decreti superius adnotata: idem est, ac si usque ab inhitio Patres in eodem Concilio illam declarassent ad notata per *Sarnen. supèr Regulis de jur. quæsit. non tollen. quæst.* 13. *num.* 6. *cum seqq. Rota. coram Caputaquen. decis.* 27. *num.* 1. *& seqq. par.* 3. *& in puncto Fagnan. in cap. quoniam num.* 42. *& seqq. de constit.* Cumque summus Pontifex in positione reservaverit tantum scuta 100. prò Rectore, dicendum est se uniformasse cum dispositione Juris Conciliaris maximè quando talis stylus Datariæ, quod scilicet si in reservatione Congruæ non fuerit addita illa particula *auri vel similium*, semper dicta scuta 100. intelliguntur de moneta currenti, ut satis justificatum fuit in alia præcedenti decisione.

7. Nec dici potest, quod Congrua assignata prò Ecclesia eadem esse debeat etiàm pro Parocho, quia si regularitèr Congrua est portio debita ex fructibus Ecclesiæ prò substentatione Rectoris, non solum est quid diversum à redditibus Ecclesiæ, sed etiam minus importare debet, cum sit tantum portio, ideòque clarè convincitur, quod non debet esse uniformis, tàm Congrua Ecclesiæ, quam Parochi.

8. Neque destruitorum observantia in allegata decisione jam comprobata, ex quo Magnus Perneus controversæ pensionis impositor statim reclamavit, illi non remanebant scuta 100. in auro, quia dicta reclamatio non fuit facta contrà Pensionarium, sed adversus Ecclesiam SS. Laurentii & Damasi, attentà diminutione reportata in Congrua Ecclesiæ assignata, & cum hac Instantia benè conciliantur omnia super jus deducta, nàm pro Congrua Ecclesiæ, attendendum est Breve *Pauli V.* neque illa potest minui, nisi facta de tali indulto speciali mentione, & Jure merito reclamavit Perneus, sed non indè inferri potest nullitas Pensionis, quia hujus impositio importat majorem, vel minorem utilitatem Rectoris non autèm Ecclesiæ, & sic independenter à dicto Brevi *Pauli V.* sed juxtà decretum Concilii, & declarationum Congregationis venit examinan.

9. Quo vero ad onera detrahenda plura hinc indè deducebantur: Prætendebatur enim à defensoribus Parochi prò Vicecurato esse detrahenda scuta 50. jam specialiter assignata in Breve Clementis VIII. nec non pro aliis expensis alia scuta 147. in totum ascendenda unà cnm mercede Vicecurati usque ad summam scut. 197. ulterius à tali onere pensionis præservanda esse non nulla legata pia. E converso autèm obiiciebatur pro dd. expensis non esse assignanda nisi scuta 30. prout pluries in similibus causis decreverat *Sac. Rota* ut videre est apud *Buratt.* 418. *num.* 7. *cum seqq. & coram Merlin. decis.* 808. *num.* 10. *& novissimè in Romana pensionis* 3. *Julii* 1684. §. *Hæ igitur summa cor. Reverendissimo Mediolanen.* & legata pia uti relicta Ecclesiæ esse obnoxia eidem oneri pensionis.

10. Verum Domini in opportuna eximarunt ea omnia quæ adducebantur hinc indè cum adsit sententia Vicesgerentis inter Auctores collitigantium prolata, in qua examinatis oneribus in scutis 40. auri quam etiam legatis piis in eorum institutione, & his quoque calculatis in scutis 30. similibus, his provisum fuit. Cumque illa quoad præcitata onera, & legata pia non fuerint in Rota impugnata à Perneo appellante, sed tantum reclamaverit super assignatione Congruæ in centum scuris auri, dictum est, quod adhuc subsistit, & facit statum contra omnes, donec contrariis remediis sublata non remaneat per *Text. in l.*

in l. Ingenuum ff. de stat. hominum cum aliis notatis per Ancharan. consil. 336. num. 1. Covar. pract. quæst. cap. 13. num. 5. vers. primum etenim Surd. decis. 289. num. 17. & Rota in rec. decis. 213. n. 13. & decis. 245. num. 26. par. 9. & decis. 321. n. 4. par. 10.

Et ità utraque &c.

R. P. D. PIO

Lunen. Sarzanen. Sponsalium.

Lunæ 28. Junii 1694.

ARGUMENTUM.

Sponsalia ex quibus dicantur probata, ostenditur. Ortis dissidiis Sponsalia dirimi debent.

SUMMARIUM.

1. *Sponsalia per mutuam utriusque partis repromissionem probari debent.*
2. *Verba* di stare a quello, che il Zio, e la Madre farà, *non probant Sponsalia de præsenti, neque illorum contractum.*
   Promissio contrahendi Sponsalia de futuro, non inducit obligationem ineundi, ibi.
   Promissio Sponsalium de præsenti, non prodest cessante alterius contrahentis repromissione simultanea, ibi.
3. *Visitationes, & conversationes non probant, Sponsalium ratificationem.*
4. *Si sponsus dicat Sponsæ, ut cui vult nubat ad illius favorem obligatio remissa censetur.*
5. *Si inter Sponsos oriantur contumeliæ, & dissidia, Sponsalia non debent exequi, sed conceditur libertas, ut cum aliis contrahere valeant.*

DECISIO XXXI.

1. MArchinus Nicodemus prætendens priùs legitimè contraxisse Sponsalia cum Margarita Pasquinella, ut impedimento esset matrimonio contrahendo inter dictam Margaritam, & Marcum Lombardinum, Judicium instruxit coram Ordinario loci, cui sententiam super nullitate oppositionis proferre placuit, quæ postea in Curia à R. P. D. Severolo confirmata fuit, undè delata ad nostrum Tribunal Causa appellationis, eaque mihi commissa, subscripsi nubium: *An constet de nullitate Sponsalium, itaut liceat Margaritæ nubere cuicumque maluerit*, quod hodiè affirmativè fuit resolutum ex defectu insufficientis probationis assertorum Sponsalium, de quibus ad hunc effectum concludenter constare debuisset, & quidem cum mutua utriusque Partis repromissione, ad hoc ut ex illis publicæ honestatis impedimentum dici posset exortum ad litteralem censuram, *Text. in cap. unico §. Porrò*, ibique *Glos. de sponsal. impub. in 6. Sanchez de matrim. lib. 1. disput. 5. num. 1. Vames consil. can. consil. 526. num. 11. tom. 2. Sperell. decis. 95. num. 9. Panimoll. decis. 23. num. 4. & adnot. 1. num. 1. Rot. decis. 267. num. 7. par. 18. rec.* cum aliis *in Gadicen. Sponsalium 21. Aprilis proximè præteriti §. Sponsalia coram R. P. D. meo Ursino.*

2. In proposita autem facti specie mutuum istum Partium consensum desiderari satis in aperto est; Testes siquidem adducti ad justificandum inter præfatos sponsalia intercessisse, nil aliud in substantia deponunt, quàm quod Capitaneus Toninus Avunculus, & Tutor Margaritæ præsentibus Matre, ac Sorore exploraverit ipsius Margaritæ animum, quæ ad se obedientem, (ut par erat) majorum voluntati ostendendam respondit = *Che sarebbe stata à quel tanto, che il Zio, & la Madre haverebbero fatto, & trattato*, ex quibus sanè dubiis, atque generalibus Puellæ verbis, vel non depræhenditur præcisa sponsalium conclusio, integram contractus perfectionem præseferens, *Giurb. observ. 35. num. 1. Rot. cor. Bich. dec. 638. num. 20.* sed ad summum concluditur dumtaxat consensus de contrahendo sponsalia in futurum, quæ sufficiens non reputatur ad inducendam obligationem de illis ineundis, itaut intret coactio per Sacros Canones præfinita, sicuti advertunt *Spada consf. 152. num. 1. lib. 2. Sanchez. uti supra lib. 1. disp. 18. num. 13. Rota dicta decis. 267. num. 5. par. 18. recent.* vel denique etiamsi dicta verba operarentur veram promissionem Sponsalium de præsenti, ad nihilum tamen essent profutura, cessante simultaneâ absentis Nicodemi repromissione, *Summario Margaritæ num. 3.* ut præter auctoritates suprà allegatas docent *Marescott. var. resolut. lib. 1. cap. 28. num. 3. Card. de Luc. de Matrim. discurs. 8. num. 4. & seqq. Rota coram Buratt. decis. 303. num. 4. & coram Zarat. decis. 208. num. 21.*

3. Neque sufficientia visa sunt ea, quæ deducebantur ad arguendum saltem successivum consensum Marchini, etenim præmisso, quod non versamur in casu, quo subsequens alterius ex partibus admitti debeat ad ratificationem sponsalium per anteà sollemnitèr à Procuratoribus celebratorum; dum huc usque ex prænotatis liquet non nisi simplicem tractatum de Sponsalibus habitum fuisse, non benè tamen ex actibus à Testibus recensitis, videlicet, quod Marchinus frequenter ad Margaritam ventitaret, & cum ea conversaretur, illamque publicè concomitaretur, hujusmodi successivus consensus elici potest, quoniam cùm iidem attribui que-

queant causæ amatoriæ servitutis juxtà consuetudinem regionis inter Amasios permissæ, non inferunt certitudinaliter ad certam sponsalium ratificationem, præsertim, quia hæc signa de eo tempore aliis Juvenibus erant communia, qui Margaritæ palam quoque obsequebantur, ut in puncto *Rot. dict. decis.* 267. *num.* 16. *&* 17. *par.* 18. *rec.*

4. Sed ad quid ex nimis vagis, atque æquivocis signis quænam fuerit Marchini voluntas post pertractata Sponsalia, conamur eruere, quando illius positivum dissensum habemus? Is enim ut Juvenilis animi non esse solet, frigescente amore, nedùm per triennium pro prætensorum Sponsalium effectuatione nunquàm institit, verùm pluries apertissimam declarationem emisit à Testibus comprobatam citato *Summario num.* 8. quod cum, Margarita Matrimonium contrahere nolebat, quod fit, ut data etiam veritate Sponsalium præcedentem illorum promissionem censeatur Margaritæ remisisse, adeout propterea eadem in posterum cuicumque maluerit nubere valeat, per ea, quæ tradunt *Sanchez de Matrimon. lib.* 1. *disput.* 52. *num.* 4. *Pont. eodem tract. lib.* 12. *cap.* 9. *&* 14. *utrobique num,* 1. *Rota coram Zarat. decis.* 108. *num.* 22. *& in recen. decis.* 185. *num.* 7. *&* 8. *par.* 14. cui claro dissensui non adversatur vertentis litis substentatio, tùm quia (ut inquiunt dicti Testes, *Summario num.* 8.) lis non fit à Marchino, sed à Matre Margaritæ erga illum propensa; Tùm, & quia post factam ab illo prædictam animi declarationem, eamque à Margarita acceptatam, res non est amplius integra, sed semel nolitam dissolutionem omninò pati compellitur, ut notabiliter *Surd. consil.* 364. *num.* 27. *& seqq.*

5. Cœterum si ulla etiam superesset difficultas, cùm inter Margaritam, & Marchinum supervenerint animi turbationes, & dissidia, non quidem illius generis, quæ juxtà vulgatum illud Terentii in Adria, amoris reintegrationem promittunt; Sed quæ diuturni temporis oblivione obrui nequeunt in muliere, in qua scissa semel concordia, amplius non coalescit, dùm Marchinus Margaritam conviciis vehementer lacessivit, illiusque crines divellere, & ventilia è capite, ac corallia è collo ausus fuit per vim eripere, atque per contemptum humi dejicere, *dicto Summario num.* 10. ex his contumeliosissimis actibus publicè, & violenter inhitis, adeò exacerbatum Virginis odium in Marchinum suscitatum fuisse existimandum est, ut æquissimo jure nè ex connubiali societate, mali exitus sequantur, sit locus libertati, quam hisce, vel similibus concurrentibus circumstantiis, etiam in casu, quo re vera Sponsalia intercesserint zelo bono, Ecclesia mater benignè concedere solet, ut testatur *Rota coram Coccin. decis.* 437. *num.* 4. *&* 7. *& decis.* 889. *num.* 5. *coram Cels. decis.* 374. *& in recen. decis.* 19. *par.* 10. *& decis.* 185. *&* 242. *num.* 13. *par.* 14. cum aliis per *Adden. ad Pamphil. decis.* 96. *num.* 10. *& in dicta Gadicen. Sponsalium coram R. P. D. meo Ursino §. finali.*

Et ità utraque &c.

R. P. D. EMERIX DECANO

Turritana Eleemosynarum, seù legatorum.

ARGUMENTUM.

Quæ legata perpetua recipere, & retinere possint Fratres Minores de Observantia Ord. S. Francisci, luculenter disseritur.

SUMMARIUM.

1. *Fratres Minores S. Francisci possunt recipere, & retinere legata relicta vini pro Sacrificiis, frumenti pro hostiis, pecuniæ pro luminaribus, & pro Oleo lampadarum.*
   Syndicus Apostolicus Fratrum Minorum potest petere legata, quæ collata sunt ad usum Ecclesiæ ipsorum ibi.
2. *Legatum pro Syndonibus infirmorum relictum Fratribus Minoribus debetur officio Judicis, non jure actionis.*
3. *Redditus annui inter stabilia computantur.*
   Legata perpetua cum onere Missarum nec petere, nec retinere possunt Fratres Minores S. Francisci, sed solùm recipere stipendia Missarum per modum eleemosinæ manualis, vel à Judice, vel ab exequutoribus ibi, & num. 4.
5. *Fratres Minores S. Francisci, dum Officio Judicis, vel ab Exequutoribus spontè dantibus recipiunt eleemosynas pro adimplemento legatorum, debent emittere protestationem juxtà monitum Divini Bonaventuræ.*
6. *Legata perpetua cum onere Missarum Fratribus Minoribus relicta, est in arbitrio Judicis, & Exequutorum illa, vel legatariis relinquere, vel aliis committere.*
7. *Expressio unius illiciti, non vitiat alium licitum.*

DECISIO XXXII.

Septem perpetua pia Legata annua, singula sub expresso Eleemosynarum titulo instituit, & ordinavit in suo Testamento condito anno 1645. Petrus Moros de Molinos favore Ecclesiæ, sivè Conventus, & Fratrum S. Petri de Syrchis Minorum de Observantia Sancti Francisci. Primùm, Librarum 25. pro

Eminentiss. D. Car. de Judice Ponente 24. Maii 1697. Sac. Congr. Episcop. respondit Confirmandum

esse votum Rotale, & quoad executionem super bonis Archiepiscopo Turritano non obstante ass. Brevi Urban. VIII. anni 1653. emanato.

pro suis Exequiis quotannis cum certo Missarum numero peragendis. Secundum, Librarum 40. pro Oleo Lampadis, quæ die, noctuque ardere deberet in Cappella majori Jurispatronatus suæ Familiæ. Tertiùm, Librarum 112. pro celebratione Missæ quotidianæ. Quartum, Census librarum 300. in sorte, cujus redditus erogandus esset in emptionem Syndonum pro Fratribus infirmis. Quintum, alterius Census in sorte librarum 500. cum onere celebrationis trium Missarum qualibet hebdomada. Sextum, Librarum 28. Et Septimum, Librarum duodecim in adimplementum Legatorum Missarum à semetipso relictorum per utrumque Parentem. Solutis autem, & satisfactis hisce Legatis, in reliquis omnibus suis Bonis instituit hæredes Filios, si quando ipsos suscepisset, & si iis non susceptis, Deum Dominum Nostrum, & Animam suam, cum ordine, quod de illis erigeretur in Cathedrali Ecclesia Turritana Archidiaconatus Tertia Dignitas cum Dote annuarum librarum mille, ac de eo, quod superesset, tot in eadem Ecclesia Canonicatus. Erectus fuit post ejus obitum Archidiaconatus, & ad ipsum, institutus Didacus ejus Frater, qui pro tempore, quo vixit, exactè satisfecit præfatis Legatis, sed eo defuncto, Carolus ejus successor continuare renuit in eorum satisfactione, ex capite incapacitatis Fratrum, & introducta Causa in Sac. Congregatione Episcoporum, & Regularium Decretum prodiit tenoris sequentis, *Dandas esse declarationes sæpè aliàs factas, videlicet Fratres Minores de Observantia non posse possidere Census, & Bona Stabilia, posse tamen recipere per viam Eleemosynæ quidquid eis traditur pro celebratione Missarum, & Anniversariorum, proindè censuit committendum, prout commisit Archiepiscopo Turritano, ut ad limites prædictarum declarationum in Causa procedat*; quod deinceps approbatum, & confirmatum fuit per Breve san: mem: Clementis X. ac in ejus exequutionem Archiepiscopus, mandavit Legata pro Oleo Lampadis, & Syndonibus Infirmorum liberè solui Syndico Apostolico Conventus, & alia pro Anniversariis, & Missis in manibus Tertii, ad effectum de iis disponendi, prout de Jure. Reclamante autem ad eamdem Congregationem Carolo, placuit Eminentiss. PP. exquirere desuper Votum nostri Auditorii; Unde subscripto per me Dubio: *An, & quæ Legata debeantur? sivè quæ secundum voluntatem Testatoris sint adimplenda?* Eoque hodie proposito, responsum fuit, *Legata deberi, & esse adimplenda* juxtà modum inferiùs exponendum.

1. Deberi siquidem visum fuit Legatum pro Oleo lampadis, nam licèt Fratres Minores ex Regula Sancti Francisci, quam profitentur, & Constitutionibus san: mem: Nicolai Tertii, & Clementis V. in *cap. Exiit, & cap. Exivi de Paradiso de verb. signif.* incapaces sint cujuscumque Juris, & proprietatis, tàm in communi, quam in proprio, hujusmodi tamen incapacitas procedit quoad ea, quæ concernunt utilitates, & commoda ipsorum Fratrum pro quotidiano victu, & vestitu, non autem quoad ea, quæ concernunt decorem eorum Ecclesiarum, ac certum usum Cultus Divini, ut in terminis similium Legatorum vini pro Sacrificiis, frumenti pro hostiis, pecuniæ pro luminaribus, tradunt *Ancharan. in d. Clem. Exivi de Paradiso vers. cumque annui redditus num. 13. Abb. cons. 63. num. 4. lib. 2. Pellizar. in Manual. Regular. de paupert. Fratr. Minor. tract. 4. cap. 3. sect. 2. num. 103. Sanch. ad præcept. Decal. lib. 7. cap. 26. num. 42. Rodrig. quæst. Regular. tom. 2. quæst. 126. art. 5. per tot. Amostaz. de caus. piis lib. 4. cap. 3. num. 59.* & in puncto Legati pro Oleo Lampadis. *Menoch. cons. 1014. num. 37. Barbos. in Jus Canonic. tom. 4. lib. 5. Clement. tit. 11. num. 19. Camarell. de Legat. lib. 2. tit. deportat. num. 40. Adden. ad Buratt. decis. 756. num. 21. Rot. decis. 456. num. 27. & seqq. coram Merlino.* Hocque Legatum uti non in Fratres ipsos collatum, sed in eorum Ecclesias, quæ sunt in proprietates Ecclesiæ Romanæ, earum nomine peti poterit per Syndicum Apostolicum *Pelizar. in Manual. Regular. tom. 1. tract. 4. de Vot. Regular. cap. 2. sect. 2. num. 103. & 105. & 110. in fin. Suar. to. 3. de Religion. lib. 7. cap. 17. nu. 28. Barbos. in Jus Canon. tom. 4. lib. 5. tit. 11. n. 28. & seqq. Amostaz. de caus. piis lib. 4. cap. 3. n. 78.*

2. Simili modo deberi visum fuit Legatum pro Syndonibus Infirmorum: quidquid enim sit in abstracto loquendo, an Legatum tum Fratribus Minoribus factum pro Infirmaria substineatur aliis affirmantibus, ut in specie *Joan. de Anan. cons. 30. num. 5. & per tot. Duran. de art. test. tit. 1. art. 11. num. 2. Rodrig. quæst. canon. & Regular. tom. 2. quæst. 126. art. 4. §. ult. Dian. resol. moral. par. 3. tract. 2. resol. 33. in princ.* ut videtur fuisse de mente *Rota decis. 319. n. 5. & 6. coram Cerro, & Sac. Congregationis Concilii in una Romana Donationis relata per Lantusc. in Theatr. Regul. verb. Legatus nu. 1. aliis autem negantibus, ut plenè Fagnan. in cap. in præsentia*

sentia num. 55. *usque ad* 69. *de probat. Castropal. num.* 3. *tract.* 15. *disp.* 3. *punct.* 9. *num.* 19. *Torr. de pact. futur. success. cap.* 36. *num.* 81. *Castrill. de aliment. cap.* 5. *num.* 29. difficultas cessat in concreto Legati, de quo agitur, quod tamquam relictum pro Syndonibus Infirmorum non pertinet ad alimoniam, seù necessariam substentationem Fratrum, sed ad solatium, seù sublevamen, & majorem quamdam ipsorum curam, quam quæ alias illis præstari posset per eorum Conventus, quod proinde ex natura rei, & motivo pietatis erga pauperes infirmos videtur subsistere. Et hic forsan fuit sensus Sacræ Congregationis Concilii in dicta Romana Donationis in qua agebatur de annuo legato pro pane albo ministrando Fratribus Infirmis. Pro eo autem non competit actio Syndico Apostolico, vt suprà, nomine Ecclesiæ Romanæ, sed solum Officium Judicis, quod succedit in locum deficientis actionis, ut per *Rodriguez dicta quæst.* 126. *art.* 4. §. *fin. Castropal. tom.* 3. *tract.* 15. *disput.* 3. *punct.* 9. *n.* 22. *vers. deinde*.

3. Quo verò ad alia pro Anniversariis, ac Missis visa fuerunt non deberi, quia repugnat Instituto Fratrum Minorum in arctissima paupertate, ac mendicitate fundato possidere redditus annuos, qui inter stabilia computantur, ut in *dicta Clementina exivi* §. *Cumque annui redditus de verb. significat.* tametsi maximè relicta fuerint cum onere celebrationis Missarum, quia possunt quidem ipsi Missarum stipendia recipere per modum Eleemosynæ manualis, non autem per modum assignationis perpetuæ; nam toti debent ab incerto pendere, totique nisi providentiæ Divinæ, ut in his terminis firmant *Barbos. in dicta Clementina Exivi num.* 20. *& de Jur. Eccles. lib.* 3. *cap.* 27. *num.* 77. *Fagnan. in cap. nimis prava num.* 31. *usque ad* 46. *de excess. Prælat. Sanchez ad præcept. decal. lib.* 7. *cap.* 26. *num.* 49. *Lezan. in Summ. vers. legata Regularibus num.* 21., *& in Mare Magnum Minorum num.* 121. *Amostaz de caus. piis lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 70. *Cardinal. de Luca de Regular. discurs.* 35. *num.* 17. *Add. ad Buratt. decis.* 756. *num.* 15. *Rot. decis.* 456. *num.* 15. *coram Merlino*, ac pluries declararunt Sac. Congregationes Concilii, Rever. Fabricæ Sancti Petri, & particulari super ipsorummet Minorum negotiis deputata à san. mem. Urbano VIII. ut referunt *Fagnan. in d. cap. nimis prava num.* 3. *Lantusc. in Theatr. Regular. verb. bona temporalia*, *Pignatell. consult. canon.* 26. *num.* 7. *&* 3. *tom.* 3. *Torr. de pact. fut. success. l.* 2. *cap.* 36. *num.* 75.

4. Sed cum nihilominus legata hujusmodi adimplenda sint ex parte hæredum juxtà *Tex. in l. hæredes in fin. ff. de petit. hæred.* ibi = *Quamvis enim stricto Jure nulla teneantur actione hæredes ad monumentum faciendum tamen Principali, seù Pontificali auctoritate compelluntur ad obsequium supremæ voluntatis, Bartol. in l. Civitatibus num.* 5. *ff. de leg.* 1. *& in tractat. Minorit. lib.* 12. *dist.* 7. *num.* 41. *Lara in l. si quis à lib.* §. *rerum num.* 14. *ff. de lib. agnosc. Sorb. in compend. privil. Mendic. verb. legat. in annotat. ad fin. & num.* 58. *Cordub. in reg. cap.* 6. *& quæst.* 7. *&* 11. *punct.* 2. *&* 4. *Roduan. de spol. Eccles. quæst.* 8. *n.* 47. & possit, ac debeat Judex ad id aucthoritatem suam interponere, vel ex Officio, vel ad instantiam etiam cujuslibet de Populo pluribus adductis *Leoncill. de privil. pauper. par.* 2. *privil.* 52. *num.* 5. *Amostaz de caus. piis lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 56. Non refragantibus aucthoritatibus in contrarium adductis, quæ procedunt in Legatis, factis sine onere, non autem in Legatis, ut hic, annexum habentibus onus celebrationis Missarum, cum non sint animæ Testatorum debitis suffragiis fraudanda, ut declarat *Amost. ubi proximè num.* 74.

5. Poterunt Fratres illa recipere ab Hæredibus, seù Exequutoribus vel à Judice spontè dantibus per modum puræ, ac simplicis Eleemosynæ, ac cum ipsis satisfacere missis, aliisque oneribus injunctis à Testatore, ità tamen, ut priùs solemnem protestationem emittere teneantur subsignatam sigillo Conventus, & in ejus libris insinuandam, transmittendamque Hæredibus, seù Exequutoribus, quod ipsi nullum sibi jus vindicant, aut asserunt ex iisdem legatis, necnon modo non sint, sed ne videri quidem possint regulæ transgressores, juxtà monitum D. Bonaventuræ relatum per *Fagnan. in cap. Nimis prava num.* 58. *in fin. de excess. Prælat.* & ità expreslè sentiunt *Cordub. in expos. Regul. S. Francisci cap.* 6. *quæst.* 11. *punct.* 4. *notab.* 2. *Rodrig. tom.* 2. *qq. regul. quæst.* 126. *art.* 4. *per tot. tom.* 2. *& in sum. tom.* 1. *cap.* 199. *verb. Eleemosyna num.* 8. *Miran. in exposit. dict. regul. cap.* 65. *diffic.* 12. *Villalob. in summ.* 2. *par.* 1. *tract.* 35. *de vot. paupert. diffic.* 35. *Ant. Ciacch. instit. canon. tit.* 1. *num.* 36. *& seqq. Silvest. in summ. verb. Legatum* 1. *quæst.* 3. *num.* 5. *Pellizar. in manual. regular. tom.* 2. *tract.* 4. *de vot. regular. cap.* 2. *lect.* 2. *num.* 42., *&* 95. *Roxas de incompatib. par.* 7. *cap.* 5. *num.* 54. *Amost. de causis piis lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 56. *Barbos. in summ. Apostol. decis. collect.* 446. *num.* 4. & constans, & inconcussa fuit opinio Sac. Congregationum, videlicet Sac. Congregationis Concilii super fundatione Conventus Victoriæ apud *Fr. Joan. de Neapol. in tract. de Pontif. constitut. ad Seraphic. Relig. spectan. fol.* 378. Congregationis particularis Consultationibus FF. Minorum de Observantia Cismontanæ Familiæ præpositæ à san. mem. Urbano VIII. necnon Rever. Fabricæ S. Petri apud *Fagnan. in sæpedicto cap. Nimis prava nu.* 49. *&* 61. *de excess. Prælat.* & Congregationis Episcoporum, & Regularium, ut in resolutione edita in una *Lucana anno* 1677. *summ. Syndici Apostolici n.* 7. *lit. A.*

6. Neque hoc modo offuscatur puritas regulæ, quoniam Fratres legata recipiunt, ut præ-

præfertur, non tamquam debita, sed tamquam puras, & simplices Eleemosynas, neque rursus de illis sunt omninò certi, quia semper residet in prudenti, & rationabili judicio Executorum, vel Judicis super hoc aditi perspectis cirumstantiis Eleemosynarum, atque locorum pias Testatorum voluntates exequen. vel iisdem Fratribus legatariis relinquere, vel aliis committere. Immò quandoque eorum officio continebitur, ut aliis committant, si comperiant legata, seù Eleemosynas sic adauctas, ut eximant Fratres à necessitate sibi victum quærendi incerta mendicitate, quemadmodum tenentur, ut constat ex traditis per *Castill. de aliment. cap. 5. num. 26. vers. propterea observo. Amostaz de caus. piis lib. 4. cap. 3. num. 66.*}

7. Nec officit, quod in præsenti pro consequutione præfatorum legatorum agat Syndicus Apostolicus, quia id urgeret, quoties Syndicus Apostolicus ageret tamquam Syndicus Fratrum non autem quoties, ut ex ejus instantia, & sententia Archiepiscopi paret, agit tamquam unus de populo, prout ex præmissis ipsi de jure permittitur; nec pariter relevat, quod aliqua ex iisdem legatis præseferant relictum sortium, quia ex eorum lectura liquet in legato principaliter fuisse annuum redditum, & sortes stare loco cautionis pro securiori, seù commodiori eorum satisfactione, & in omnem casum ex duobus expressis modis expressio unius illiciti non viciat alium licitum, & à jure non improbatum, ut concludit *Abbas caus. 63. num. 7. vers. Non obstat argumentum lib. 2.* Denique non obstat quod instantia dirigatur adversus Archidiaconatum, vix hodie ob decrementum reddituum hæreditariorum potientem dote annuarum librarum 500. itaut æquitas non suadeat, quod iste, qui jam erectus existit, extenuetur, ac subvertatur ad effectum substentandi legata: quia (præter quod nullum documentum allatum fuit decrementi præfati) contrarium procedit, stante expressâ voluntate, & judicio, Testatoris sub inhitio recensito, quod primitus persolvantur, ac satisfiant ipsa legata.

Et ità decisum fuit utraque &c.

Eadem coram Eodem.

Veneris 6. Aprilis 1696.

S U M M A R I U M.

1. *Legatum olei pro lampade relictum Ecclesiæ Fratrum Minorum debet adimpleri.*
2. *Legatum Syndonum pro Infirmis, seù infirmaria Fratrum Minorum non debetur, sed possunt Fratres recipere annuam præstationem per modum eleemosynæ ab hærede, seù Executore spontè dantibus, factâ prius solemni protestatione, & num. 3.*
4. *Fratres Minores S. Francisci sunt incapaces legatorum perpetuorum cum onere Missarum.*
5. *Fratres Minores S. Francisci non possunt quidquam habere in proprietate, nec instare coram Judice pro executione legatorum.*
   Non possunt Fratres Minores neque per se, neque per Syndicum Apostolicum etiam agentem tamquam unum de populo, nec extrajudicialiter, molestare hæredem, aut executorem, ut sibi Missarum celebrationem committant, ibi.
6. *Legata perpetua cum onere Missarum relicta Fratribus Minoribus incapacibus, sunt ab hæredibus, & Executoribus alio meliori modo adimplenda.*
   Ordinarius uti Executor omnium piarum dispositionum, curare debet ut legata Missarum Fratribus Minoribus incapacibus relicta, vel per eosdem, aut per alios adimpleantur, ibi.
7. *Legata relicta Fratribus Minoribus ad fruendum, possidendum, aut locandum corruunt, & caducantur ad commodum hæredis.*
   Legata relicta Fratribus Minorum cum onere celebrationis Missarum, remanent nulla quoad ipsos, sed onus adimpleri debet ex parte hæredis, vel Executoris, ibi.
8. *Legata cum onere Missarum relicta Fratribus Minoribus, devolvuntur ad Fabricam S. Petri juxtà modum præscriptum in Decreto Sac. Congregationis ab Urbano VIII. deputatæ.*

D E C I S I O XXXIII.

1. DOmini, re iterum sedulò, ac maturè discussâ, steterunt in decisis sub die 10. Januarii 1695. juxtà modum inferius exprimendum; Retentâ siquidem divisione Legatorum, de quibus agitur, in tres species, quoad illud pro Oleo Lampadis retinendæ in Ecclesia ante Cappellam de Jurepatronatus Testatoris, rursus censuerunt deberi, & esse adimplendum, quia non concernit commoditates, aut quotidianum Victum, & Vestitum ipsorum Fratrum, sed tantum usum Cultus Divini, & majus Ecclesiæ ornamentum, ac decorem, ut præter allegatos in prætetita decisione in terminis similis legati tradunt *Ventrigl. in prax. par. 2. adnot. 28. §. 2. num. 17. Portell. in dub. Regular. verb. Legatum sub num. 3. Cucch. instit. Canon. lib. 3. tit. 1. num. 36. cum seqq. Marant. controv. lib. 1. respons. 41. num. 30. Barbos. de Iur. Ecclesiæ univers. lib. 3. cap. 27. num. 76. à S. Ubald. in quodlibet. Regular. quodlibet 11. num. 1117.*

2. Quò verò ad aliud pro emendis Syndonibus ad usum Infirmorum, visum fuit, absoluté loquendo, non deberi, utpotè collatam in ipsosmet Fratres, & Conventum

per

per modum annui, ac perpetui Census, cujus illi sunt prorsùs incapaces ex Regula S. Francisci quam profitentur, quamvis fuerit relictum ad usum Infirmariæ, cum pro ejus necessitatibus, & urgentiis, ipsi, ut perpensis verbis ejusdem Regulæ inquit *Text. in cap. exiit, vers. in alio quoque Capitulo, & Clementin. exivi §. porrò cum d. Sanctus de verb. signif.* debeant recurrere ad amicos Spirituales, & sibi providere ex incerta questuatione, ac vivere in spe divinæ providentiæ, & de veriori sententia etiam tenent *Castropal. tom. 3. tract. 15. disput. 3. punct. 9. num. 19. Castill. de aliment. cap. 5. num. 29. Torr. de pact. futur. success. lib. 2. cap. 36. num. 81. Sanchez ad præcept. decal. lib. 7. cap. 26. num. 47.* Et reprobato Anania, aliisque ejus sequacibus, latè probat *Fagnan. in cap. in præsentia à num. 55. ad plures seqq. de probat.* Et licèt *Rot. coram Cerr. decis. 319. num. 8.* Videatur inclinasse in opinionem contrariam ex ejus tamen lectura apparet, non fuisse tunc examinatum articulum ex professo, sed potiùs tactum incidenter, & relationem fuisse stabilitam in alio fundamento penitùs diverso.

3. Nihilominus tam inspectâ illius speciali naturâ, non respiciente victum, seu necessariam substentationem Infirmorum, sed potiùs majorem quamdam ipsorum curam, & solatium, quam etiam pondaratâ obligatione illa naturali, qua hæres, aut executor tenetur erga defunctum pro totali adimplemento ejus voluntatis, maximè circa executionem operis adeò pii, & tàm enixè per ipsum voliti, non videbatur adeò irritum, & improbatum in præcitatis Pontificiis Constitutionibus, quin rejecto modo illicito, non possent ipsi Fratres annuam præstationem recipere per modum simplicis Eleemosynæ ab hærede, seu Executore spontè dantibus, factâ priùs solemni protestatione, sibi nullum jus competere ad illius consecutionem juxtà formulam registratam per *Fagnanum in cap. nimis prava n. 57. de excessib. prælat.* & monitum D. Bonaventuræ relatum in præcedenti decisione, ut in specie de simili legato pro pane albo ministrando Fratribus Infirmis respondit Sac. Congregat. Concilii in Romana Donationis, de qua *Lantusch. in Theatr. regular. verb. Legatum n. 1. & in alia penes Nicol. in Floscul. verb. Legatum num. 1.* Ita tamen, ut Archiepiscopus tamquam Ordinarius executor quarumcumque piarum dispositionum juxtà *text. in cap. Nos quidem de testamen.* possit rationabilitèr arbitrari respectu subministrationis prædictarum Syndonum juxtà majores, vel minores Infirmorum indigentias, & necessitates; Et quidem in ipsamet specie seclusâ ex parte Fratrum quavis instantiâ, etiam per implorationem simplicis Officii Judicis, atque hoc modo obviare, ne in alios usus convertantur. Et hoc facilius videbatur dicendum, dum idem Archiepiscopus, qui fuit per Testatorem electus in executorem hujus piæ dispositionis non solùm non contradicit illius implemento, quin imò, procedens tamquam Judex auctoritate Apostolica delegatus pronuntiavit per sententiam illam esse executioni demandandam: ac proinde sublata remanet cuicumque alteri exceptio nullitatis, aut incapacitatis Fratrum, qui aliàs possunt per viam Eleemosynæ recipere spontè datum ex superiùs firmatis.

4. Demùm quoad reliqua legata pro Anniversariis, & Missis, similitèr censuerunt, non deberi ex eodem capite incapacitatis Fratrum possidendi, aut habendi quemcumque annuum redditum, tamquam redolentem speciem immobilium, & repugnantem arctissimæ paupertati eorum Regulæ juxtà *text. in d. Clemen. exivi §. cumque annui redditus de verb. signific.* etiamsi fuerint relicta cum onere perpetuæ celebrationis Missarum, cum eis non liceat habere Missarum stipendia per modum annuæ, & certæ assignationis, utpote destructivæ puræ mendicitatis, & quotidiani questus, sed tantum per modum manualis Eleemosynæ pendentis ab incerta fidelium largitione, & pietate, ut communiter tradunt *Lezan. oper. tom. 2. verb. Legata num. 21. Sanchez ad præcept. Decal. d. cap. 26. num. 44. Pignatell. consult. lib. 3. consult. 16. num. 6. Marant. controv. lib. 1. de respon. 41. num. 70.* Ubi dicit hodiè inanem esse hanc quæstionem, *Add. ad Burat. decis. 756. num. 15. Rot. coram Merlin. decis. 456. num. 15. & seqq.* cum aliis antiquioribus, & resolutionibus Sac. Congregationum, relatis in præcedenti decisione.

5. Præsertim, quia pleraque ex illis fuerunt facta ipsis Fratribus, & Conventui mediante assignatione, & Constitutione certorum Capitalium, seu Censuum de directo adversantium eorum Regulæ, juxtà quam non possunt quidquam habere in proprietate, ut præter supra allegatos, latè tradit *Pasqualig. de Sacrific. Missæ quæst. 1092. num. 2. & seqq.* Undè tametsi iidem sint capaces recipiendi, & possint actualiter recipere hujusmodi legata ab hærede, seu executore spontè dantibus per modum Eleemosynæ, & stipendii manualis Missarum, factâ priùs memoratâ protestatione; Nihilominus, quia id intelligitur, dummodò hæres, aut executor ex eorum omnimoda voluntate, & libertate illis committant Missarum celebrationem, itaut nullus præcedat impulsus Judicis, per quem indirectè violetur puritas Regulæ, in quo sensu loquuntur, & intelligi debent Doctores, & resolutiones Sac. Congregationum allegati in præterita decisione §. *poterunt*, ut declararunt duo Capitula Generalia convocata Burgis anno 1523. & Assisii ann. 1526. in his terminis relata per *Sanchez ad præcep. Decal. d. cap. 26. num. 49. circa fin.* Et consonant

sonant verba D. Bonaventuræ impressa apud *Fagnan. uti supra num.* 58. ibi = *& si post obitum illius uxor ejus, vel alii amici pro anima illius adhuc velint aliquo tempore talem nobis eleemosynam per se, vel ex dispositione illius largiri, possumus similiter recipere ex eadem gratia, ita quod quandocumque nollent ampliùs ista dare, nil peteremus ab eis quasi ex debito, sed more mendicorum recurreremus ad domum Clementis Domini pro quotidiana eleemosyna, quamdiù illi placeret, sed quando plus nollet, abiremus vacui gratias agentes de dato, & non murmurantes de negato.* Non possunt Fratres, neque per se, neque per Syndicum Apostolicum, etiam agentem tamquam unum de populo, imò neque extrajudicialiter molestare hæredem, aut executorem, ut sibi Missarum celebrationem committant, ne per æquipollens sibi liceat habere, quod ex Regula, & Pontificiis Constitutionibus prohibentur *ad trad. per Marant. d. respons.* 41. *num.* 73. *Pignatell. d. consult.* 16. *num.* 6. *vers. & sanè*, & ita negotio maturè examinato, resolvit Congregat. specialiter proposita à sa. mem. Urbano VIII. negotiis eorumdem Fratrum, ut apud *Fagnan. in dict. cap. nimis prava num.* 53. ac similiter decrevit Congregat. Rev. Fabricæ relata penes *Marant. dict. respons.* 41. *versus finem vers. prohibuit*, ubi in casu contravensionis comminatur pœna excommunicationis, non resistentibus auctoritatibus in contrarium allegatis, quia illæ procedunt in legatis relictis modo licito, seu non repugnanti eorum Instituto, non autem in relictis modo illicito, qualia sunt legata annui redditus, licet habentia annexum onus Missarum, ut per *text. in d. cap. exiit vers. ad hæc quia*, latè distinguit *Fagnan. in d. cap. nimis prava num.* 46. *& seqq.*

6. Quoniam verò legata hujusmodi stante incapacitate Fratrum, non ita corruunt, & caducantur, ut hæres, aut executor omninò liberentur ab onere ipsis injuncto, vel bonis annexo in suffragium animæ Testatoris, sed, ipsi quantum in se est, adhuc teneantur illius voluntatem adimplere modo meliori, quo fieri potest, ne ejus anima debitis suffragiis Missarum, & Anniversariorum defraudetur, ut argumentum *text. in l.* 1. *§. pro secundo verò Cod. de Caduc. tollen. & in fin. ff. de petit. hæred. Marant. d. respons.* 41. *num.* 83. *Sanchez d. cap.* 76. *num.* 50. *Castropal. dict. punct.* 9. *num.* 17. *Amostaz. de caus. piis lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 74. *plenè Didacus de Cea in allegatione pro fundatione Conventus Victoriæ impress. inter Pontific. Constitut. recollect. per P. Joannem à Neapoli ferè per tot.* Imò pinguius adimpleant, si per ipsos Fratres, & in Altaribus à Testatore designatis id exequi curent, ut monet *Sanchez d. cap.* 26. *num.* 50. potest, & debet Archiepiscopus, vel ex officio, uti Ordinarius executor omnium piarum dispositionum juxtà relatum *Text. in dicto capit. nos quidem de testamen.* vel uti executor specialiter per Testatorem deputatus, curare, & sollicitus esse, ut celebrentur Missæ, vel per ipsosmet Fratres, vel per alios Sacerdotes ad ejus arbitrium, ut tradit *Marant. d. respons.* 41. *num.* 78.

Et hoc modo, nedùm non læditur, verùm potius religiosè servatur puritas eorum instituti, tolliturque quævis certitudo eleemosynæ ex parte Fratrum, cum semper stet in prudenti arbitrio, & vigilantia ejusdem Archiepiscopi, pensatis omnibus circumstantiis, Eleemosynarumque augumentis, ac respectivè decrementis, vel ipsis Fratribus, vel aliis committere Missarum celebrationem, ut benè advertitur in præcedenti decisione: Imò si eidem constiterit, quod annui redditus assignati Archidiacono in erectione dignatis fuerint adeò diminuti, ut ex iis decenter, & congruè substentari nequeat, ei pro tempore applicare partem proventuum ad hunc effectum relictorum, injunctâ illi proportionabili Missarum celebratione.

7. Nec turbat, quod legata relicta Fratribus Minoribus modo illicito, seu repugnanti eorum instituto, quippe quæ recipiunt substantiam à modo, sint nulla, & consequenter caduca, ac si non fuissent scripta. Quoniam (quidquid sit de articulo in genere; respectu legatorum ad pias causas, in quo plures Patres sentiunt, posse per Episcopum commutari intelligitur de legatis relictis sine onere perpetuo, veluti agro, seu censu ad fruendum, possidendum, aut locandum, tunc enim, cum illa appareant facta sola contemplatione ipsorum Fratrum, & sub unico fine, ut illis acquirantur, tamquam defectiva in substantia, corruunt, & caducantur ad commodum hæredis, & in hoc sensu distinguendo modum licitum, ab illicito loquuntur *Lezan. loco cit. sub num.* 6. *Sanchez d. cap.* 26. *num.* 18. *Fagnan. dict. cap. nimis prava num.* 31. *& seqq. Barbos. de Jur. Eccles. d. cap.* 27. *num.* 76. Secus verò procedit in relictis cum onere celebrationis Missarum; quia, cum Testator non minus censeatur voluisse satisfactionem onerum, quam quod legata acquirerentur Fratribus legatariis, stante eorum incapacitate, remanent quidem nulla in ordine ad ipsos, ita ut eis nullum jus tribuant ad illorum consecutionem, sed adhuc onus adimpleri debet ex parte hæredis, vel executoris, ut explicant *Amostaz de caus. piis d. cap.* 3. *num.* 74. *Barbos. d. cap.* 27. *num.* 81. *Sanchez d. cap.* 26. *num.* 50.

8. Idque est adeò verum, ut in similibus legatis cum onere Missarum, non obstante incapacitate Fratrum, intrent facultates R. Fabricæ Sancti Petri, quod utiquè non eveniret, si ea essent omninò nulla, & caduca, ut tradunt *Marant. sæped. respons.* 41. *num.* 116. *Rota coram Cavaler. decis.* 212. *sub n.* 6. *vers.*

vers. supererat, & ità resolvit Congregatio particularis deputata à sa. mem. Urbano VIII. apud *Fagnan. in dict. cap. nimis prava sub nu.*53. *& Congreg. ipsius Fabricæ apud Marant. ubi proximè n.*88. ibi = *Declaramus hujusmodi, quæ à principio personis incapacibus facta sunt, sive ex post facto incapaces sunt redditæ, non ad hæredes gravatos, seù alios obligatos spectare, seù ut caduca ab eis vendicari posse, sed ad Fabricam ipsam &c.*

Et in hunc modum, suffragantibus hodie omnibus Dominis post secundam causæ propositionem conclusum fuit utraque &c.

Votum in Causa Turritana Eleemosynarum.

Rota per rationes deductas in postrema ex suprascriptis Decisionibus, est in voto, legata, de quibus agitur deberi, & esse adimplenda juxtà modum in ea expressum. Primò nempè deberi, & esse adimplendum legatum relictum Cappellæ Majori pro oleo lampadis. Secundò absolutè loquendo, non deberi legatum pro sindonibus relictum ad usum Infirmariæ, sed esse adimplendum ex parte hæredum, seù executorum in ipsamet specie, & juxtà majores, vel minores indigentias ejusdem Infirmariæ arbitrio Ordinarii, seclusâ ex parte Fratrum quavis instantiâ, & factâ priùs per ipsos solemni protestatione se nullum jus habere ad illius consequutionem. Tertiò demùm, reliqua legata pro Anniversariis, & Missis similiter non deberi; Sed nihilominus teneri hæredem, seù executorem ad eorum implementum, committendo celebrationem Missarum, vel ipsismet Fratribus, vel aliis juxtà rationabile arbitrium ejusdem Ordinarii: qui ulterius possit, si rei necessitas exigat, applicare Archidiacono partem proventuum ad hunc effectum relictorum, injunctâ illi proportionabili Missarum celebratione; Prout latius declaratur in eadem postrema decisione.

Alexander Ursinus S. R. Decanus.

R. P. D. MUTO

Nullius, seù Senogallien. Bonorum.

Lunæ 13. *Junii* 1695.

ARGUMENTUM.

Manutentio in bonis Emphyteuticis datur hæredi ultimi investiti, quando legitimè possidet, & non Domino directo, ubi casus devolutionis non est omninò clarus, & agitur de bonis renovari solitis.

SUMMARIUM.

1. *Manutentio datur ei, qui docet de anteriori possessione.*
2. *Possessio de facto appræhensa, & non citato possessore anteriori, non est manutenibilis.*
3. *Hæres ultimi Emphyteutæ si possidet, non est possessione privandus, ubi casus devolutionis non est omninò clarus.*
4. *Devolutio Emphiteusis redditur dubia; quando agitur de bonis ab immemorabili renovatis.*
5. *Spes probabilis obtinendi renovationem sufficit ad obtinendam manutentionem favore hæredis.*
6. *Solitum renovandi probatur enunciativis Domini directi emissis in Instrumentis Investiturarum.*
Solitum renovandi importat necessitatem coactivam, licet Ecclesia renovare contenderet, ibi.
7. *Solitum renovandi probatur concordia Antecessoris.*
Concordia confirmata à Papa ex certa scientia, ligat etiam Successores, ibi & num. seqq.
8. *Error debet probari per claras probationes.*
Error confessionis excluditur ex pluribus, ibi.
9. *Finitâ lineâ, Dominus directus renovare adstrictus, proximioribus pro renovatione non instantibus potest alterum investire.*
10. *Renovatio Investituræ non debetur, quando res devolvitur ob commissum, hoc est ob culpam Emphyteutæ.*
Dictio = Aut alias *est repetitiva similium, ibi.*
Renunciatio Consuetudini, & præscriptioni etiam longissimi temporis non comprehendit immemorabilem, ibi.
11. *Constitutio Urbani VIII. la* 51. *prohibet renovationes fieri de bonis jurisdictionalibus sine Beneplacito Apostolico.*
12. *Bona Emphyteutica quando dicantur de illis, quæ fuerunt per laicos appodiata.*
Instrumenta informia nullum gradum probationis constituunt, ibi.
13. *Exceptiones quæ petitorium respiciunt, manutentionē in possessorio non retardant, & n.*17.
14. *Bona Emphyteutica Status Urbini renovantur hæredibus ultimi investiti vigore Brevis Urbani VIII.*
15. *Cardinales ratione officii sunt perpetuò addicti Romanæ Curiæ, & si absunt de licentia, dicuntur in Urbe domicilium habere.*
Verba possit, & valeat, *quando necessitatem inducant, ibi.*
16. *Consuetudo immemorabilis habet vim legis, & statuti.*
Actio realis, seù rei persecutoria oritur, quando agitur imperio legis, vel statuti, ibi.
26. *Pluribus vocatis ad fideicommissum bona relaxantur competenti.*

DECISIO XXXIV.

CAstrum Leonis, mediamque Turrim Miralbelli cum aliis bonis, Jurisdictionibus, & pertinentiis suis de directo dominio Ven. Monasterii, seù Abbatiæ Sancti Lauren-

Laurentii in Campo, quæ prætermissis antiquioribus Investituris Dux Urbini Franciscus Maria de Ruvere, deindèque Marchio Hippolytus, & demùm anno 1621. Ducissa Livia ejus filia prò minimo, ac solito Canone, & pro se, filioque suo Principe Federico, & nepotibus masculis ex eo nasci turis, & usque in ejus tertiam generationem renovari obtinuerant juxtà stylum, & consuetudinem Abbatiæ, per istius Ducissæ obitum, & per præmorientiam dicti Principis Federici devoluta, præsupponens clar. mem. Cardinalis Franciscus Barberinus tùnc Abbas Commendatarius dicti Monasterii, eadem bona, de facto occupavit, per pluresque annos possedit, quod triangularem controversiam excitavit inter ipsum, ac Serenissimam Victoriam Liviæ hæredem, & ex antedicto Federico filio neptem, Magnamque Ducissam Hetruriæ in relata Investitura anni 1621. compræhensam, necnon Marchionem Hippolytum Lantem ex Lucretia nominatæ Liviæ Sorore ortum; immissionem ipsi in his bonis privativè debitam contendentem, quæ cum per specialem commissionem à san. mem. Innocentio X. reportatam huic Sacro, Supremoque Tribunali delegata extiterit, assumpta fuit coram bo. mem. Meltio die 14. Martii 1647. sub duplici, distinctoque dubio disputatio = *An præfato Marchioni Hipolyto, seù Magnæ Ducissæ Victoriæ in his bonis danda esset Immissio*, quæ resoluta remansit favore Magnæ Ducissæ, prout *ex decisionibus impressis penès Paitell. in expedit. caus. civil. decis. 35. & 36.* Repropositâ verùm Causâ, & impugnante Abbate Commendatario solitum, seù Consuetudinem immemorabilem, recensita bona renovandi proximioribus ultimi investiti sub eodem Canone, dilata fuit resolutio, atque injunctum, ut super hujusmodi solito strictè informaretur, ut propterea compilatis desuper Processibus, ac compulsatis nonnullis Juribus, cum Partes postmodum absque ulteriori examine in Sacra Rota contentionem oretenùs prævio assensu san. mem. Alexandri VII. compromiserint in RR. PP. DD. Cajetanum, & Fanum, isti plenè, ac maturè discussis meritis causæ, atque per spatium quatuor ferè annorum recognitis singulis Processibus super dicta immemorabili Consuetudine, ac Defensoribus utriusque Partis pluriès auditis, Papæ retulerunt, investituram præfatam esse validam, & immissionem esse concedendam Magnæ Ducissæ Victoriæ, sicuti coram Meltio in tribunali nostro decisum fuerat, injuncto onere Cardinali Commendatario, ut de fructibus usque tùnc perceptis teneretur emere tot bona annui redditus sc. 300. ad Beneficium Abbatiæ, & in hujusmodi laudi sequelam stipulata fuit solemnis Concordia ab eodem Pontifice in forma specifica confirmata, in qua dimissa fuerunt Magnæ Ducissæ bona, ut in ejus narrativa expressè habetur, *quod dicta consuetudo* (sunt verba concordiæ summarii Eminentissimi Domini Cardinalis Medic *num. 13. litt. D*) *post modum plenè justificata fuit tàm particularis respectu dd. Castrorum, & Bonorum per plura Instrumenta Investiturarum ab anno 1303. & ex enunciativa, quæ legitur in Investitura anni 1493. quàm generalis, respectu Abbatiæ, & Monasterii Sancti Laurentii, ac Mensæ Episcopalis Forosempronien. ac aliarum Ecclesiarum Status Urbini, quæ à 200. annis citrà renovaverunt prò eodem Canone, & pluries renovare coactæ fuerunt, ut ex Instrumentis, & Juribus, de quibus in duobus Processibus Compulsatis vigore Compulsoriæ Rotalis, & ex aliis Instrumentis, & Juribus productis*, ac infrà *dicto Summ. sub litt. E.* subjungitur, quod nominati Judices Compromissarii eamdem immemorabilem Consuetudinem recognoverunt, referendo etiam Papæ merita Causæ ibi = *Qui visis omnibus Juribus utriusque Partis cognitâ probatione dictæ Immemorabilis, & eorum Agentibus, Procuratoribus, & Advocatis pluriès auditis, & Causa, & illius meritis spatio ferè quatuor annorum maturè discussis, oretenùs partibus dixerunt, & Sanctissimo Domino Nostro Papæ retulerunt, Investituram præfatam esse validam, & Immissionem esse dandam Serenissimæ D. Magnæ Ducissæ*; ac ad ejusdem Concordiæ, & Transactionis observantiam Cardinalis Barberinus postquam renunciaverat liti, ut supra in Rota vertenti coram Meltio, strictissimè etiàm Successorum nomine, pariter quoad enunciata, sub obligatione Camerali sè adstrinxit, *cit. Sum. litt. N.* ibi = *Invalidari, seù quomodolibet impugnari, & illius executio quomodolibet, & sub quovis prætextu, quoàd premissa, & conventa ad favorem Serenissimæ D. Magnæ Ducissæ nullatenùs retardari possit, sed ad ejus favorem, quoad omnia in Instrumento asserta enunciata, conventa, & promissa, executioni semper demandari debeat*, & infrà *litt. O.* = *Quam concordiam, Transactionem &c. cum omnibus, & singulis in hoc Instrumento contentis dictus Eminentissimus, & Reverendissimus D. Cardinalis Franciscus Barberinus uti Abbas, perpetuus Commendatarius dicti Ven. Monasterii S. Laurentii in Campo, ac ejusdem Monasterii, & suorum Successorum in eo nominibus &c. semper, & perpetuò rata, grata &c. observare promisit, & prò quibus &c. idem Eminentissimus D. Cardinalis Barberinus seipsum, ejusque in Abbatia Successores, & Abbates, ac dictum Monasterium S. Laurentii &c. in forma Cameræ obligavit &c.*

Hujusmodi Transactione secutâ, statim Magna Ducissa Victoria facultati in eadem tributæ inhærens, possessionem relatorum Bonorum accepit, illaque continuavit ad annum 1689. quo tempore per actum inter vivos solemnitèr, gestum eamdem transtulit in Eminentissimum D. Cardinalem de Medicco filium, atque in his, & aliis bonis in Statu Urbini degentibus, hæredem ab ipsa institu-

tum

tum præsentem, & acceptantem, adiectâ constitui clausulâ, quàm etiàm repetiit in Codicillis, deindè conditis de anno 1693. eaque postmodum defuncta de anno 1694. dictus Dominus Cardinalis filius, ac hæres ad abundantiorem cauthelam, & absque præjudicio possessionis sibi per Serenissimam Matrem, ut supra translatæ, denuò possessionem appræhendit, & Eminentissimum D. Cardinalem Nigronum modernum Abbatem Commendatarium tàm coram R. P. D. Auditore Sanctissimi; quàm coram me interpellavit ad sibi renovationem concedendam *dicto ejus Summario num. 22. & 23.* sed prætendens Eminentissimus Abbas, per dictæ Magnæ Ducissæ obitum factum fuisse devolutioni locum, neque Abbatiam ad renovandum teneri, seù compelli posse, renovationem repetitè postulatam denegavit, quod novam excitavit quæstionem inter d. D. Cardinalem Mediceum, & D. Cardinalem Abbatem Commendatarium, quæ cum tandèm prævià Commissione avocatoriâ à Tribunali A. C. manu Sanctissimi Domini Nostri signata, & mihi directa, delegata pariter fuerit Sacræ Rotæ in Summariissimo possessorio, & petitorio, prout Juris fuerit, appellatione remotâ, cum omnium DD. Voto decidenda, proposui in hodierna Audientia Dubium = *An & cui sit danda manutentio*, quàm PP. perpensis Juribus hinc indè luculentèr deductis, ac totius facti circumstantiis maturè pensatis, D. Cardinali Mediceo concedendam esse existimarunt.

1. Moti ex eò, quod ipse docet de anteriori possessione istorum bonorum acquisita, tàm in Vita Magnæ Ducissæ Matris ex translatione sibi, ut dictum fuit, per eamdem geminatè facta cum Constituti clausula, *Quæ verum, & manutenibilem possessionem transfert*, ut aduertit *Rota in recent. decis. 355. num. 1. par. 9. In Forosempronien. Manutentionis 14. Januarii 1692. §. Stetit decidendi coram R. P. D. meo Molines, in Bononien., seù Imolen. Bonorum 28. Januarii currentis anni §. De possessione coram Reverendissimo D. meo Decano, & in specie coram Martin. Andr. decis. 36. num. 7. ac decis. 61. num. 1. 2. & 7.* quam statim secuto ejus obitu; proptereà, licèt contra Dominum directum agatur, manuteneri in hac possessione debet, ad notata per *Gratian. discept. forens. cap. 736. num. 1. cum seqq. Mans. consult. 8. num. 3. de Luca de Emphyt. disc. 7. & in Supplem. disc. 61. & disc. 67. utrobique num. 2. Thomat. decis. 16. num. 1. Rot. post Marchesan. de Commiss. par. 1. fol. 959. num. 1.* & apud *Posth. de manut. decis. 111. & 168. in utraque num. 1.*

2. Absque eo, quod obstare visa fuerit asserta possessio Abbatis Commendatarii; nàm actualitèr capta, redditur posterior, & spoliativa, tamquàm de facto appræhensa, non citato D. Cardinali de Medices in possessione existente, per ea, quæ firmat *Rot. coram Mantica decis. 194. per tot. Martin. Andr. decis. 36. num. 8. Greg. decis. 105. num. 20. Coccin. decis. 984. num. 6. Merlin. decis. 41. num. 10. & Cels. decis. 15. num. 4.* Proindèque nullatenus manutenibilis, vulgato *cap. licet Causam 9. circa fin. de probat. Bartol. in l. si duo num. 4. ff. uti possidetis, Rota coram Gregor. decis. 449. num. 1. & rec. decis. 433. num. 17. par. 13. & decis. 50. num. 2. par. 16. & decis. 140. num. 19. par. 18.*

3. Nec Civilis animo retenta pro recuperatione naturalis, secuto obitu postremi Investiti, opitulari potest Abbati Commendatario Domino directo; nàm recepta communitèr distinctio est, quod, aut devolutio est omninò clara, & indubitata, eo quia constat de Dominio, & certo fine concessionis, quodque nulla competit exceptio, quæ impediat devolutionem, & consolidationem Dominii utilis cum directo, ac unionem possessionis naturalis cum civili, adeoùt possessor dicatur in mera contumacia restituendi, & tunc nedùm manutentio denegatur hæredi ultimi Emphyteutæ, sed illa conceditur Domino directo, quamvis possessionem appræhendisset auctoritate propria, seù dd. requisita, vel eorum aliquod cessat, aut turbidum adhùc est, tuncque manutentio debetur Emphyteutæ, aut illius hæredi, & successori, cui ad evitandos inanes circuitus, sola possibilitas victoriæ, suique Juris justificatio in petitorio Judicio sufficit, ut interim eidem sit concedenda manutentio; nàm ubi casus devolutionis non est omninò clarus, & indubitatus, hujusmodi possessor minimè debet ejus possessione de facto spoliari, juxtà distinctionem, quàm faciunt *Gratian. discept. for. cap. 736. num. 7. & 8. Fenzon. ad Stat. Urb. cap. 147. num. 24. Card. de Luc. de Emphy. citato disc. 7. num. 3. & in Supplem. disc. 67. num. 16. alter de Luc. de lin. legal. par. 1. art. 22. sub num. 2. §. Recepta distinctio est; Posth. de manut. obser. 16. num. 41. cum seqq. Mans. consult. 8. num. 3. Adden. ad Gregor. decis. 105. litt. A. Thomas. decis. 16. num. 16.* illamque semper amplexa fuit *Rota*, & signantèr *coram Mantic. decis. 194. d. num. 2. ad 12.* ubi, quod priùs examinari debeat, an possessio naturalis Domini directi sit reversa, & habeat locum pactum eam ingrediendi propria auctoritate, *in Ariminen. Devolutionis 16. Februarii 1609. coram Sacrato* penes *Marchesan. de Commiss. par. 1. fol. 459. num. 1. & 2.* penès *Posth. de manut. decis. 111. num. 3. & decis. 168. num. 8. & 9. & decis. 227. num. 6. decis. 282. num. 7. decis. 336. num. 8. post Paitell. in expedit. Caus. Civil. dicta decis. 36. num. 34. & 35. in recent. decis. 421. num. 22. cum seqq. par. 11. & dec. 54. n. 21. par. 16.*

4. In hypothesi, quidquid sit de terminatione lineæ, devolutio, vel excluditur, seù redditur prorsùs dubia in hoc Summariissimo

rissimo possessorio, nàm agitur de Bonis ab Immemorabili tempore semper renovatis, atque Ecclesiæ per laicos subjectis, seù appodiatis; ità quod D. Cardinalis Mediceus filius, & hæres Magnæ Ducissæ Matris ultimæ Emphyteutæ, probabilitèr potest in petitorio Judicio renovationem sperare, tàm juxtà hujusmodi solitum conforme etiam æquitati desumptæ ex littera *Text. in l. 1. §. Permittitur ff. de aqua quotid. & æstiva* ibique *Bartol. cæterique Scribentes*, *Cald. de Jur. Emphyt. lib. 1. quæst. 8. num. 1. Gratian. discept. cap. 477. nu. 17. Marescott. lib. 1. Var. resol. cap. 3. num. 1. cum seqq. Rota coram Coccin. decis. 1145. num. 1. in recen. decis. 317. num. 8. & 9. par. 9. decis. 306. n. 4. par. 13. decis. 66. num. 1. par. 15. & decis. 358. n. 2. par. 19.* quam attenta ponderata qualitate Bonorum, ut sunt *Text. in l. quicumque*, *& l. fin. C. de omn. agr. desert. lib. 11. & in cap. ad aures de reb. Eccles. non alien.*

5. Igitur cum probabilis esset spes D. Cardinalis Medicei renovationem obtinendi, non poterat Abbas Commendatarius possessionem de facto præoccupare, neque civili possessione, ac reconsolidatione dominii utilis cum directo juvari, nàm sola possibilitas renovationis, seù probabilis dubitandi occasio, quod competere potuisset, satis erat Domino directo se à possessione abstinendi, ac D. Cardinali Mediceo, tamquàm proximiori, & hæredi ultimæ Emphyteusæ, atque etiam possessori manutentionem obtinendi, ut de communiori Sententia, quam firmant, *Valasch. consult. 159. num. 29. cum seqq.* ubi subdit. non teneri illum, qui revocationem petit, discedere ab Emphyteusi, nàm dimissa difficilitèr renovatur à Domino, *Cald. de renovat. lib. 1. quæst. 10. sub num. 17. §. Ex quibus justissimum est*, *de Luc. de Emphyt. disc. 7. n. 8. in fin. & in Supplem. disc. 67. num. 2. & 15. cum seqq. Rot. apud Posth. de manut. disc. 111. num. 8. in fin. coram Bich. decis. 411. num. 2.* ubi, quod eo tantùm casu conceditur manutentio Domino directo, quando in continenti apparet, hæredem ultimi Emphyteutæ renovationem petere non posse, *in rec. decis. 211. num. 3. circa med. par. 3.* ubi, quod sicuti super renovatione facienda est discussio in petitorio ità durante hujusmodi discussione, manutentio hoc interim danda est hæredi, *in Senogallien. Bonorum 21. Junii 1684. §. Verùm coram Cardinali Mattæjo*, in qua licèt decreta fuerit Domino directo manutentio, tamen illa conditionatè concessa apparet, quatenùs Emphyteuta intrà terminum duorum mensium renovationem non petierit, & novissimè *in Eugubina, seù Senogallien. Devolutionis 14. Januarii currentis anni §. His in Articulo cum seqq. coram R. P. D. meo Ursino*; cui communiori Sententiæ quidquam non obstat *Card. de Luc. disc. 61. de Emphyt. in Supplem.* asserens, quod quoties prætensio renovationis non est clara, non competit hæredi ultimi Emphyteutæ manutentio, minusque insistentia in re, cum actio devolutionis esset clara, exceptio verò renovationis turbida; nàm quidquid sit de illius applicatione, contradicit opinioni tot Doctorum, & Sac. Rotæ, & est sibimet ipsi contrarius, nàm oppositum præcedentèr firmaverat *in disc. 7. num. 8. in fin.* & posteà *in disc. 67. num. 2. & 15.* adeout cum consulendo scripserit ad opportunitatem Causarum, in proposito attendi non debet, sed quod Sacra Rota firmavit, *Surd. cons. 403. num. 83. & 84. Gratian. discept. 104. num. 56. Posth. resol. Civil. 24. num. 35.*

6. Quod autem in recensitis Bonis adsit renovandi solitum, seù consuetudo, & quidem coactiva ab immemorabili tempore, patentèr emergit ex confessionibus ipsorum Abbatum superlativam probationem constituentibus, & quidem in proportionatis actibus Renovationum emissis, signantèr in illa anni 1493. *Summ. D. Cardinalis de Mediceo num. 5.* ubi asseritur, quod dd. Bona erant solita, & consueta concedi à tanto tempore, cujus contraria hominum memoria non existit, ac in subsequutis factis de ann. 1502. 1573. & 1598. *dict. Summar. num. 6. 8. 9.* in quibus exprimitur, quod eadem fiebant juxtà consuetudinem, & stylum Abbatiæ: tales enim enunciativæ per Abbates emissæ in re adeò eisdem præjudiciali probant immemorabilem, cum vim famæ potiantur, ex allegatis per *Add. ad Gregor. decis. 51. num. 11. Rota in rec. decis. 245. num. 52. par. 9. decis. 509. num. 13. cum seqq. par. 14. decis. 244. num. 7. & 9. par. 16. & coram san. mem. Alexandro VIII. decis. 125. nu. 2. & 3.* & ista probatio importat etiam necessitatem coactivam, licèt Ecclesia renovare contenderet, *Bald. in Auth. si quas ruinas sub num. 6. vers. secundo de Sacros. Eccles. Jas. in l. fin. sub num. 35. C. de Jur. Emphyt. Bero. cons. 116. num. 4. lib. 1. Corn. cons. 250. num. 3. vers. tamen stante consuetudine lib. 3. Gozadin. cons. 75. nu. 18. sub princ. vers. quid potest*, *Rota decis. 28. num. 9. apud Salgad. labyrint. Credit. & in decis. 11. par. 2. recent.* imò quando etiam Ecclesia vult prò se retinere *Fulgin. de Emphyt. tit. de renovat. quæst. 1. num. 30. in fin. Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 30. ad fin. versic. quod intelligatur*, ubi testatur, sic coram ipso fuisse decisum in Rota.

7. Ulteriùs, & quod tollit omnem dubietatem, in relata Concordia inhita intèr Magnam Ducissam Victoriam, & Cardinalem Barberinum tunc Abbatem Commendatarium, hæc immemorabilis, & coactiva consuetudo renovandi narratur, ac confitetur intèr Partes, ut ex verbis in principio expressis, & quod magis est, recognita fuit per RR. PP. DD. Cajetanum, & Fanum Judices Compromissarios, ex Processibus aliisque Juribus tùnc compilatis, ac compulsatis,

tis, eademque attenta Cardinalis Barberinus Commendatarius, cœteroquin acerrimus Propugnator Jurium suæ Abbatiæ, quorum defensionem strenuè susceperat, tàm in Tribunali nostro substinendo litem, quàm quadriennio circitèr coram Judicibus Compromissariis, deindè controversiæ, ac liti renunciavit, consentiendo Magnam Ducissam hæc Bona possidere, ac ex fructibus hoc medio tempore per ipsum perceptis, emi tot Bona annui redditus sc. 300. ad commodum Abbatiæ; ex qua quidem Concordia adeò qualificata non potest hæsitari de vera, & concludenti probatione Jmmemorabilis, etiam coactivæ, ut elegantèr *Rota in rec. dec.* 271. *num.* 15. *in fin. cum seqq. par.* 10. & post *Salgad. in labyr. Cred. decis.* 28. *num.* 9. Atque afficit nedùm Cardinalem Barberinum tùnc confitentem, sed, & ejus in Abbatia Successores, stante confirmatione Apostlicâ dictæ Concordiæ per san. mem. Alexandrum VII. factâ, in quâ cum fuerit insertus illius tenor ut confirmatio dicatur ex certa scientia, *ad gloss. in cap. Pastoralis* §. *Prætereà, verbo ex certa scienta de offic. deleg. Rota in recent. decis.* 157. *num.* 7. *par.* 6. *& coram Bich. decis.* 57. *num.* 4. ligat etiam Successores, potissimè cum transactio ipsorum etiam nomine gesta fuerit, ut respondit *Alexander III. in cap. Veniens de Transact.* ibique *gloss. sub verb. confirmatam, Ferret. cons.* 230. *sub num.* 2. *Adden. ad Greg. decis.* 152. *num.* 4. *Rot. in rec. decis.* 159. *num.* 4. *par.* 1. *decis.* 220. *num.* 29. *par.* 7. *decis.* 256. *num.* 3. *par.* 8. *decis.* 271. *num.* 14. *&* 15. *par.* 15. *Royas decis.* 335. *num.* 3. *Merlin. decis.* 480. *num.* 1. *Cels. decis.* 68. *num.* 2. *&* 3. *Bich. decis.* 57. *num.* 5. *& decis.* 70. *num.* 1. *&* 2. *Cerr. decis.* 162. *num.* 8. *& in Romana Funeralium* 4. *Martii præteriti* §. *Quia illa unita, coram R. P. D. meo Molines*; Quin turbet, quod in relata confirmatione Apostolica legatur clausula = *Citrà innouationem, aut extensionem antiquarum Investiturarum*; Nàm hujusmodi clausula nihil obsistit huic immemorabili stylo renovandi ab antiquis Investituris etiam desumpto, & per transigentes confesso, respectu cujus non innovantur, minusque extenduntur antiquæ Investituræ.

8. Neque hujusmodi confessio Immemorabilis soliti emissa in memorata Concordia tàm mature, ac circumspectè gesta prætendi potest erronea; ultrà quod enim obstat generalis regula, quod error debet plenè, & concludentèr probari per claras, & præcipuas probationes *Bart. in l.* 2. *num.* 10. *C. de Jur. fisc. lib.* 10. *Rota coram Gregor. decis.* 220. *num.* 4. *coram Royas decis.* 73. *num.* 4. In proposito nedùm talis probatio non concurrit, sed potiùs error removetur, ex quo confessio multiplicitèr adminiculatur, & signantèr ex qualitate, ut infrà, Bonorum, quod fuerint de illis per laicos Ecclesiæ appodiatis ex Investituris illorum inceptis ab anno 1303. ex dd. enunciativis emissis in Investituris annorum 1573. 1598. & 1621. ex lapsu quatuor, & ultrà Sæculorum, quibus numquam apparet, Abbates, tàm Monasteriales, quàm Commendatarios, Bona penès se retinuisse, sed semper eadem renovasse, necnon ex Processibus super compilatis, & per dd. Judices Compromissarios recognitis, ex Laudo in istius Immemorabilis soliti sequelam emisso, & per Partes mediante dicta Concordia specialitèr emologato, ex Confirmatione Apostolica san: mem: Alexandri VII. atque demùm ex probitate Cardinalis Francisci Barberini tùnc Abbatis Commendatarii transigentis, & confitentis, quem verisimile non est, præjudicare voluisse Juribus suæ Ecclesiæ, quandò contrà Magnam Ducissam illorum defensionem susceperat, atque acritèr litem in Tribunali nostro, ac discussionem quatriennio circitèr coram Judicibus Compromissariis substinuerat, ut de aliis Præsulibus dixit *Rota in rec. decis.* 329. *num.* 8. *par.* 9. *decis.* 800. *num.* 17. *&* 18. *par.* 18. & in *Marsicana, seù Nullius Beneficii* 7. *Junii* 1686. §. *Duplici alia, in fin. coram Reverendissimo Turonen. & in Firmana Jurisdictionis* 14. *Junii* 1688. §. *Minùs obstat, coram bon: mem: Rondinino*, ut confessio ex his adminiculis suffulta nullo modo dici possit erronea, quinimò, præclusâ etiam confirmatione Apostolicâ, liget tàm Abbates confirmantes, quàm ejus Successores, ad *gloss. in cap. dudum il secondo, ibique Doctores de Elect.* latè *de Angelis de Confess. lib.* 3. *quæst.* 2. *num.* 6. *Rota coram Dunoz. Sen. decis.* 215. *num.* 6. *coram Carill. decis.* 126. *num.* 3. *coram Gregor. decis.* 506. *pariter num.* 3. *coram Card. Cerr. decis.* 161. *num.* 6. *& in rec. decis.* 340. *num.* 6. *&* 7. *par.* 15. Vel saltèm dùm error non est clarus, sed disputabilis ex prædictis, dici non potest, quod deficiat in hærede spes renovationem obtinendi, & quousque in petitorio decisum sit, prædictam confessionem esse erroneam, retardari non debet manutentio, ut notat *Posth. de manut. obser.* 65. *num.* 12. *Rota decis.* 205. *in fine coram Seraph.*

9. In nihilo refragante, quod Abbates prò tempore post terminatas lineas investitorum Bona concesserint Personis extraneis, cum primo loco investiverint Ranaldum Brunfort, secundò illos de Castracanis, & tertiò DD. de Ruuere, ut si dicta immemorabilis consuetudo renovandi extaret, proximiores investiti fuissent; quoniam non exinde excluditur, quod Castracani fuerint proximiores de Brunfort, & ab illis ad Familiam DD. de Ruvere bona transiverint per viam alienationis in hoc casu licitæ, consentiente Domino Directo, etiam in præjudicium proximiorum, *Cald. de jur. Empbyt. lib.* 1. *quæst.* 5. *num.* 3. *Rota in rec. decis.* 357. *num.* 83. *par.* 11. *& decis.* 218. *num.* 13. *par.* 16. quodque hi omnes non essent hæredes ultimi Investiti, pro-

ut talis exclusiva probatio errorem alleganti incumberet, & insuper non probatur, proximiores institisse pro renovatione, adeòut iis non instantibus, valeat Dominus directus etiam renovare adstrictus, alterum investire, *Rota cor. Merlin.decis.353.n.54.ubi concordan.*

10. Minùs adversantur pacta adiecta in antiquis renovationibus, seù Investituris, in quibus Emphyteuta renunciasse præsupponitur cuilibet consuetudini, aut præscriptioni etiàm longissimi temporis cogendi Dominum ad renovandum, ac facultatem Abbatibus tribuisse possessionem bonorum propriâ auctoritate accipere, & illa retinere, vel aliis concedere etiàm ad exclusionem hæredis ultimi Investiti; nàm omisso, quod in quamplurimis renovationibus talis potestas non legitur concessa Domino directo, in novissima concessione anni 1621. de cujus terminatione disputatur, facultas videtur Abbati Commendatario tributa dumtaxat in casu, quo res devolveretur ob Canones non solutos, vel ob pacta non servata, aut aliàs proptèr similem caducitatem resultantem exCommisso, ibi = *Si aliquo tempore res, & bona prædacta ad eamdem Abbatiam devolverentur per Canonem non solutum, vel pacta non servata, aut aliàs &c. Summ. D. Card. de Mediceo num.* 10. *litt. L.* Quod est conforme dispositioni Juris, nàm renovatio non debetur, quando res devolvitur ob Commissum, & sic ob culpam Emphyteutæ, *Surd. cons.* 181. *num.* 19. *& seqq. Gratian. discept.* 88. *num.* 31. *Fulgin. de Jur. Emphyt. tit. de renovat. quæst.* 1. *num.* 15. *Rota coram Duran. decis.* 351. *num.* 3. *& in rec. decis.* 218. *num.* 7. *par.* 16. *& decis.* 107. *num.* 1. *par.* 17. & non excludit Immemorabilem renovandi in Casum, ut hic, terminationis lineæ, qui sub altero devolutionis ob commissum minimè compræhenditur, in specie, *Marescott. var. resol. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 25. *in fin.* benè *Rota coram Seraphin. decis.* 610. *num.* 2. *cum seqq.* Non attentâ illa dictione = *Aut aliàs* nàm est repetitiva similium qualitatum, culpam, & dolum Emphytheutæ involventium, non autem se extendit ad casum terminationis lineæ prorsùs diversum, *Barbos. dict.* 26. *num.* 2. *cum seqq. Surd. decis.* 274. *num.* 4. *Sperell. decis.* 156. *sub num.* 41. *& seqq. Rota coram Triol. decis.* 221. *num.* 6. *& decis.* 378. *num.* 14. *ac coram Coccin. decis.* 444. *num.* 3 Neque obsistentibus antiquioribus Investituris, in quibus legitur pactum utrumque casum amplectens, quia eædem in hac parte nullum sortitæ fuerunt effectum, nàm Abbates nunquam prò se ipsis bona retinuerunt, sed semper renovarunt, etiàm prò parvo Canone, prout ostendunt quatuor Investituræ annorum 1493. 1573. 1898. & 1681. ac recognoverunt Judices Compromissarii, qui nihilominùs immemorabilem consuetudinem adfuisse retulerunt, ac laudarunt, & Cardinalis Franciscus Barberinus, cui hæc omnia innotuerant, nedùm liti renunciavit, sed, quod magis est, in Concordia hanc immemorabilem consuetudinem confessus fuit, ipsamque Concordiam cum omnibus enunciatis, etiàm successorum nomine observare promisit. Renunciatio verò consuetudini, & præscriptioni etiam longissimi temporis non compræhendit immemorabilem, quæ est speciali mentione digna, plenè *Cancer. var. resol. par.* 3. *cap.* 4. *nu.* 39. *cum seqq. & Rota coram Coccin. decis.* 364. *n.* 4. *&* 5.

Rursùs dicta immemorabilis nec excluditur ex renunciatione investituræ, quam Dux Franciscus Maria Junior cum Sororibus fecit anno 1598. in manibus Abbatis tùnc temporis, ut ex hac remissa censeatur immemorabilis renovandi ex *decis.* 357. *num.* 88. *& seqq. par.* 11., *& decis.* 202. *num.* 4. *par.* 18. Quoniàm renunciatio facta non fuit ab ultimo investito, neque agitur de renovatione occasione devolutionis, in quibus terminis loquuntur Decisiones in objecto adductæ, sed de renovatione sequuta ad solum finem, & effectum, ut per dominum directum fieri posset renovatio, quod non tollit immemorabilem consuetudinem renovandi tùnc vigentem, præsertim in præjudicium D. Cardinalis Medicei, qui renovationem non petit tamquàm hæres, seù proximior dicti Renunciantis, sed Magnæ Ducissæ Matris ultimæ investitæ.

11. Istamque consuetudinem immemorabilem super his bonis Jurisdictionalibus nec tollit dicta Constitutio sa: mem: Urbani VIII. *in ordine* 51. nàm eadem solùm prohibet, renovationes in his Bonis fieri sinè Beneplacito Sedis Apostolicæ, explicat *Rota post Salgad. in labyr. Credit. decis.* 28. *num.* 15. *§. Minus obstat cum seqq. & decis.* 29. *num.* 23. *in fin. ac num.* 24. & ita cum D. Cardinalis Mediceus habeat Beneplacitum san. mem. Clementis X. relatum in ejus *Summ. num.* 26. eidem Constitutio non obstat, ut advertitur in mox citatis Decisionibus.

12. Quò verò ad qualitatem bonorum, quod sint de illis Ecclesiæ per laicos ut suprà appodiatis; seù subjectis prò reportandis ipsorum conservatione, & defensione, resultare visum fuit, tùm ex minima recognitione duorum solidorum, sub inhitio conventâ ratione Canonis prò bonis Jurisdictionalibus, & redditus valdè considerabilis, tum ex firmata consuetudine immemorabili renovandi tùm etiam ex peculiari conventione, seù provisione contenta in investitura anni 1303. *Sum. D. Card. de Medices num.* 1. *litt. D.* quod si inter hæc Bona reperirentur aliqua ad Concessionarios spectare, intelligerentur donata; junctis præsertim obligatione desupèr ab Ecclesia susceptâ, defendendi, & authorizandi Bona ab omni prætensione hominum in Judicio, & extrâ, quæ sonat in Tutelam, & protectio-

ctionem, ac famam hujusmodi appodiationis. Non subsistentibus præsuppositâ concessione istorum Bonorum per Othonem Imperatorem Ecclesiæ facta, ac Sententia Episcopi Fanen. seù Brevibus Gregorii IX. Gregorii XI. & Leonis X. cum documenta desuper exhibita sint informia, & tamquàm talia nullum gradum probationis constituant in contrarium, *Rota coram Pamphil. decis.586. num.6. & coram Bich. decis.33. num.32.*

13. Sed quatenùs prædicta dubium aliquod paterentur in petitorio, sufficiunt tamen, & superabundant ad favorem Domini Cardinalis Medicei in hoc Summariissimo Judicio manutentionis, ex superiùs allata regula, quod sola renovationis possibilitas, seù probabilitas sufficit ad manutenendum in possessione hæredem ultimi investiti, & quia exceptiones contrà hanc immemorabilem consuetudinem, ut suprà firmatam oppositæ, petitorium respiciunt, inefficaces proindè remanent manutentionem, atque aliud privilegiatum remedium eidem impediendi, *Rota in dicta decis.36. nu.43. & 47. post Paitell. & coram Bichio decis.670. num.24.*

14. Ex his itaque frustraneum PP. censuerunt examen assumere, an etiàm in prædictis Bonis competat Domino Card. de Mediceo renovatio vigore alterius Brevis san. mem. Urbani VIII. prohibentis singulis Ecclesiis Status Urbini Bona etiam Jurisdictionalia retinere, eosdemque coarctantis ad renovandos hæredes ultimi Investiti, de quo penes *Paitell. in expedit. conf. Civil. decis.7.* & meminit *Card. de Luca de Emphyt. disc.5. & 8. Rota in rec. decis.90. & 154. par.15. ac coram Celso decis.192. num.3.* Animadvertentes tamen ex hoc capite, nec denegandam pariter dicto Domino Cardinali manutentionem, cum deducta per Defensores Abbatis Commendatarii pro declinanda dispositione hujus Brevis altiorem exquirant indaginem ad opportunum petitorii Judicium propterea remittendam; nàm licet firmare conentur, Breve non compræhendere; tam hæc Bona, cum ante illius publicationem essent in recensita lite inter Magnam Ducissam, & Cardinalem Barberinum, & extrà Statum Urbini existant; quàm dictum Dominum Cardinalem de Medices, tamquàm forensem; Replicant tamen è contra Scribentes pro Domino Cardinali, quod respectu Bonorum prædicta lis remanserit per Concordiam extincta, ut facto loco novæ devolutioni, renovatio sit concedenda, & existentia Bonorum extrà Statum Urbini desumpta ex nonnullis enunciativis, quod sit in Diœcesi Fanen. destruatur ex aliis, quod existant in Diœcesi Senogallien. magis recognoscendi in petitorio Judicio.

15. Quò verò ad D. Cardinalem, quod similis forensitatis objecto data etiam aliàs fuerit Magnæ Ducissæ, & per Rotam ad petitorium remissa, *ut in dicta decis.46. num.43. post Paitell.* quodque habitatio, seù domicilium sufficiens ad fruendum beneficio relati Brevis Urbani ex *Rota in recent. decis.90. in fin. par.15.* in eodem D. Cardinali concurrat ratione Cardinalitiæ Dignitatis, quam substinet, in vim cujus fit perpetuò addictus Romanæ Curiæ, in qua retinet Palatium apertum, & instructum, & ab eadem Curia abesse non possit absque licentia Papæ per notam Constitutionem sanctæ memoriæ Innocentii X. in ordine 15. *Bullar. tom.5.* ne licentia desuper obtenta concurrente dici debeat in Curia domicilium habere, juxtà deducta per *Gratian. disceptat.484. num.16. cum sequent. Card. de Luca de Regal. discurs.73. num.11. Laurent. decis. Aven.240. num.4. & 5. Rot. in recent. decis.188. num.7. & seqq. part.17. & decis.90. num.5. & 6. & decis.431. num.1. cum sequent. part.18.* Omnemque difficultatem submoveri ex dispensatione obtenta per Breve san. mem. Clementis X. vigore cujus D. Cardinalis licet forensis habilitatus fuit ad recipiendam istorum Bonorum renovationem, quod Breve licèt directum fuerit Abbati Commendatario cum verbis = *possit, & valeat renovationem facere* : nihilominùs dispensatio prætendi nequeat facultativa Abbatis, sed simplex, & absoluta; nàm ex superiùs adductis, Abbas renovare tenetur ab immemorabili, ut secundùm hanc subjectam materiam hujusmodi verba necessitatem importent, *ex Aretin. in l. Gallus sub num.3. ff. de liber. & posth. Gratian. disceptat.630. num.6. Cyriacus controv. 548. num. 15. & controvers.689. num.122. Surd. decis. 268. num. 13. Rota in recent. decis.48. num.6. par.2. & coram Dunoz. jun. decis.342. num.5.* ut ex his replicationibus ambigendum non veniat Brevis Urbani articulum, exquirere altiorem indaginem, & proindè manutenendum in possessione hæredem ultimi Investiti, ex superiùs firmatis.

16. Quæ omnia removere non valuit præsupposita incompetentia actionis realis in Domino Cardinali Mediceo pro petenda renovatione, nàm contrarium ostenditur, quidquid enim sit de renovatione debita vigore pacti, seù æquitatis, quoties, ut in hypothesi, renovatio petitur in vim consuetudinis immemorabilis habentis efficaciam Legis, Statuti, vel alterius cujuscunque Tituli melioris de Mundo *ad Bald. in Auth. si quas ruin. num.4. C. de Sacros. Eccles. Andreol. controv. 145. num. 49. Fulgin. de Jur. Emphyt. tit. de renovat. quæst.1. num.30. in fin. Rot. recent. decis.11. num.2. cum sequent. part.2.* & in specie *coram Coccin. decis. 1609. num.1.* hoc enim casu cum ex Imperio Legis, vel Statuti oriatur fortior parendi obligatio, competit etiam actio realis, seù rei persecutoria, ut ex Theorica *Bartol. in l.1. §. Permittitur ff. de aqua quotid.* punctualiter distinguendo tradunt *Card. de Luca*

de Luca de Emphyt. disc.67.num.16. & 17. Rota discusso maturè Articulo coram Ninot.dec.48.n.10. cum sequent. coram Priol. decis.387.num.20. & 21. decis.132.num.8. cum seqq. par.14. decis.81.n.42. & seqq. par.19. Et novissimè *in Eugubina, seù Senogallien. Devolutionis 14. Januarii currentis anni §. Hæc namque est differentia cum seqq. coram R.P.D. meo Ursino*, ubi de ratione, & in fortioribus terminis; nàm in illius casu Dominus Directus possidebat authore Prætore in vim mandati de associando confirmati per aliud de manutenendo, & nihilominùs hæres ultimi Investiti post longam possessionem Dominii Directi reintegrationem obtinuit in actione reali.

17. Demùm minoris ponderis detegitur altera exceptio fundata super Concursu ad renovationem Domini Principis Lantes, & forsan aliorum, ut dùm discutienda sint Concurrentium Jura, hoc interim manutentio dari debeat Abbati Commendatario Domino Directo, tùm quia hodiè quęstio est super articulo simplicis manutentionis, in qua, cum D. Cardinalis Mediceus possideat, habeatque pro se immemorabilem renovandi, ac sit filius, & hæres Magnæ Ducissæ postremæ investitæ, manutentionem obtinere debet, posthabitis, seù remissis concurrentium exceptionibus ad petitorium, ut in specie *Rota dict. decis.46. num.47. post Paitell.* Tùm etiam quia dictus D. Princeps, & alii in Tribunali nostro non sunt in Causa, sed tantum ex prætensoribus, D. Cardinalis Mediceus prò manutentione instat, ut eidem propterea liceat Bona retinere ad exclusionem Ecclesiæ Dominæ Directæ, cui nullum præjudicium generatur potiùs unum, quàm alterum renovandi, exemplo plurium ad fideicommissum vocatorum, ut si unus tantùm compareat, eidem Bona relaxantur juxtà modum, de quo *Surd. cons.359. num.15. cum seqq. Rota cor. Durano dec.448. n.10. cor. Royas dec.378. & in recent. dec.318. num.4. cum seqq. par.17.*

Et ità Manutentionem Domino Cardinali Mediceo concedendam esse PP. omnes Suffragantes authumarunt, auditis Partibus acerrimè hinc indè informantibus.

R.P.D. ANSALDO

Urbanien. Archipresbyteratus.

Veneris 17. Maii 1697.

ARGUMENTUM.

Referuntur signa loci Ecclesiastici, & laicalis.

SUMMARIUM.

1. *Confraternitas attentâ antiquitate, & visitationibus Ordinarii, in dubio præsumitur erecta auctthoritate Episcopi.*
2. *Confraternitas præsumitur Ecclesiastica, quoties habet Ecclesiam cum Altaribus.*
3. *Confraternitas præsumitur Ecclesiastica, ubi omnes Sacerdotes ad celebranda Divina officia admittuntur indifferenter.*
   Confraternitas præsumitur Ecclesiastica quando habet Campanile cum Campana, ibi.
4. *Confraternitas præsumitur, imò dicitur Ecclesiastica, quoties Ordinarius habet institutionem, & destitutionem Officialium.*
   Item quando Episcopus absque contradictione illam liberè visitavit ad instar aliorum locorum Ecclesiasticorum, ibi.
5. *Confraternitas laicalis potest absque solemnitatibus alienare res suas.*
6. *Confraternitas laicorum si in alienatione bonorum adhibuit beneplacitum Episcopi, vel Apostolicum, dicitur Ecclesiastica.*
7. *Judex Ecclesiasticus habitualiter, est competens etiam inter laicos litigantes, quorum causas potest judicare mediante partium prorogatione, vel consuetudine.*
8. *Confraternitas præsumitur Ecclesiastica, quando lites activè, & passivè fuerunt introducta, & decisæ in Tribunali Ecclesiastico.*
9. *Item quando solvit Decimas Papales.*
10. *Enunciativa juncta cum facto positivo probant.*
11. *Enunciativis sivè assertionibus Ordinariorum emissis in actu visitationis multum defertur.*
    Institutio facta per Ordinarium Præsentati, cum enunciativa quod Confraternitas Patrona esset laicalis, probat laicalitatem, ibi.
12. *Enunciativa Papæ in Bulla contenta, probat loci laicalitatem, præsertim si materia fuit examinata in Congregatione Consistoriali.*
13. *Confraternitas in dubio potius præsumitur laicalis, quam Ecclesiastica.*
14. *Ecclesia, & Campanile, quando sint signa Ecclesiasticitatis.*
15. *Confraternitas solvens collectas Communitatis, præsumitur laicalis.*
    Confraternitas Ecclesiastica non potest se subjicere statuto laicali, ibi.
16. *Notario attestanti de actis gestis absque expressione Causæ particularis non creditur nisi acta exhibeantur.*
    De minimis non est curandum, ibi.
17. *Conjectura, quæ ab aliis in contrarium suffocantur, nullius momenti sunt.*
18. *In Beneficio erecto cum conditione: quod nunquam Sedes Apostolica se ingerat, cessat regula reservationis Cancellariæ.*
19. *In Beneficio Jurispatronatus mixto, Sedes Apostolica potest conferre si vacatio contingat in turno debito Patrono Ecclesiastico.*
20. *Juspatronatus non cadit sub reservatione regula 8. etiamsi sit mixtum.*
    Juspatronatus mixtum in favorabilibus assumit naturam simplicis, ibi.

21. Er-

21. *Error frustrà allegatur, quando datur possibilitas causæ in contrarium.*
22. *Ultimus status in re beneficiali attenditur.*
23. *Papa conferens Beneficium jure devoluto, præsupponit jus præsentandi ad alterum spectare.*

DECISIO XXXV.

ANtiquitas, veluti Nilus, rerum humanarum inhitii caput abscondens, ansam plerumque præbet Forensibus colluctationibus, ut evenit in hodierna contentione inter Valentinum, & Leonardum; cum enim Litteræ Apostolicæ utrinque reportatæ, & super quarum exequutione respectivè Dubium proposui, unicam ambigendi causam involuerent super scrutatione qualitatis Venerabilis Confraternitatis Sancti Spiritus Castri Durantis, nunc Urbaniæ, ex quo de vero illius principio, seù erectione nullum vestigium eminebat; contendente idcircò Leonardo, quod esset Ecclesiastica, quodque proinde substineretur impetratio in vim regulæ octavæ, hodie nonæ, per eum obtenta quoad Archipresbyteratum, cujus vacatio contigerat in mense Julii Sedi Apostolicæ reservato, oppositam verò Laicalem naturam, seù qualitatem actiter asserente Valentino, qui præsentationem ab ipsa Confraternitate Patrona, & respectivè Litteras Pontificias, quas nuncupant, pro Præsentato fuerat assequutus, placuit Dominis conjecturis, & demonstrationibus mutuò collatis, iisdemque sedulò perpensis, inclinare pro qualitate Laicali, & consequenter respondere, Litteras Anibalis esse exequendas.

1. Licèt enim Scribentes pro Leonardo ingeniosè, ac elaboratè cumulum adducerent conjecturarum, ac præsumptionum super Ecclesiastica qualitate, quæ præcisivè à validioribus in oppositum militantibus admodum potuissent urgere, basim primariam struentes super ipsamet antiquitate, & ignorantia erectionis, quo tempore nimirum, & qua auctoritate Confraternitas fuerit ad exercenda opera pietatis instructa, & stabilita cum solum de anno 1567. occasione explendi Visitationem Apostolicam Episcopus Feretranus Visitator expresserit pervetustam esse fundationem, sed ejus præcisam non extare memoriam, ac propterea, junctis præmaximè signis, de quibus infrà, etiam in dubio fundatam censeri auctoritate Ecclesiastica Societatem hujusmodi Confratrum, stante præponderantiâ meritorum, securitatis, & durationis, quam secum trahit respectivè ad Laicam qualitatem longè nobilior, & firmior Ecclesiastica per *Gloss. in Clem. quia contingit. §. Cæterum verb. Altare de Relig. Dom.* communitèr tradiderunt *Feder. de Sen. cons. 111. num. 2. & 3. Eugen. cons. 88. num. 44. lib. 2. Beninten. dec. 13. num 4. Guttier. quæst. can. lib. 1. qu. 35. num. 18. Del Bene de Immun. cap. 4. dub. 20. num. 7. Ciarl. contr. 116. num. 12. & seq. Modern. Argentan. collect. 10. num. 28. lib. 1. Panimol. dec. 12. annot. 5. num. 14. & 15.*

2. Magis autem ipsam fundationis obscuritatem concomitantibus signis undequaque spirantibus prærogativam Ecclesiasticam, nimirum Ecclesia pluribus Altaribus decorata campanili, & Hospitali, ista namque, quemadmodum respondit Ulpianus occasione dubii sexus *in l. Quæritur ff. de stat. hom.* veluti de sui natura procul dubio Ecclesiastica, & signanter Ecclesia, ac Altaria, faciunt præsumere, quod ubi versemur in ancipiti prævaleat (ut sexibus) eadem qualitas Ecclesiastica, quæ non porest deflecti ad conditionem prophanam, sicuti animadvertendo ad has circumstantias, & præsertim Ecclesiæ existimarunt *Donat. in prax. Regul. tom. 3. tract. 8. quæst. 21. num. 3. in princ. Jos. de Rosa consul. 10. num. 10. Panimoll. d. dec. 12. annot. 5. num. 7. & num. 16. Rot. dec. 143. num. 12. par. 9. rec. & dec. 89. n. 6. par. 10. & coram Caril. dec. 267. num. 1. & dec. 226. num. 32. cor. Card. Cerr. & in Florentina Parochialis 20. Decemb. 1628. §. Primò quia, & seqq. coram Virili.*

3. Potissimè quia ad eamdem Ecclesiam contradistinctè ab Oratoriis privatis confluunt nedum Fideles extrà personas Confratrum ad interessendum Divinis, sed etiam indifferenter omnes Sacerdotes ad ineunda, celebrandaque Sacrificia recipiuntur, per ea quæ in proposito prosequuntur *Abb. in cap. Patentibus n. 1. de privil. Calderin. cons. 4. de relig. dom. Zabarel. cons. 11. sub num. 1. vers. Quod probo, & num. 2. Alex. cons. 101. num. 5. vers. Accedit lib. 7. Menoch. de præsump. lib. 3. præsump. 132. num. 51. Sanchez de matrim. lib. 9. disp. 15. num. 39. in fin. vers. similiter. Del Bene de immun. cap. 2. dub. 2. sect. 7. num. 38. Rot. dec. 725. num. 3. & 4. par. 1. divers. & in Perusina S. Mariæ de Nives 30. Aprilis 1599. §. Constat enim coram Pamphil. Sen.* Quin etiam ipsam Turrim, seù Campanile in parte superiore elevatum cum Nola non Sodales tantùm, sed universum Populum invitante, plurimum deservire, non minùs pro supponenda vera Ecclesia, ac ut præmisimus, contradistincta à privato Oratorio, sed etiam de per se validum constituere indicium Ecclesiasticitatis in ipsa Confraternitate, vel Hospitali per *Text. in d. cap. Patentibus de privil.* annotarunt *Zabarell. dict. cons. 11. sub num. 6. vers. Item caveant. Eugen. dict. cons. 88. num. 46. & 47. lib. 2. Vivian. de Jurepatr. par. 1. lib. 3. cap. 2. num. 7. Barbos. de jur. Eccles. lib. 2. cap. 10. num. 30. Novar. de elect. for. par. 2. sect. 2. quæst. 22. num. 6. del Bene loc. cit. num. 39. & 40. Donat. d. tract. 8. quæst. 21. num. 3. vers. Secundum.*

4. Et quamvis non appareret, quod Ordinarius sese umquam ingesserit in administratione,

ſtratione, ſeù gubernio iſtius Eccleſiæ, vel Hoſpitalis cum inſtitutione, vel deſtitutione Officialium, in quibus terminis fermè citra difficultatem Confraternitas ipſa, Hoſpitale, totuſque locus pro Eccleſiaſtico foret reputandus, teſte *Mar. Anton. var. reſol. lib. 1. reſol. 14. ſub num. 4. verſ. Secundò ſi Epiſcopus, Merlin. Pignatell. contr. for. cent. 1. cap. 65. num. 12. Ciarl. dict. contr. 116. num. 9. Joſ. de Roſa dict. conſ. 10. num. 30. Panimoll. dict. dec. 12. annot. 5. num. 18. Rot. dict. dec. 725. num. 1. par. 1. diverſ.* concurrebant nihilominus Viſitationes factæ per Superiores Eccleſiaſticos pleniſſimo jure, videlicet non tantùm ea, quæ de prædicto anno 1567. per Epiſcopum Feretranum inhita fuit, ſed etiam altera, quæ magis de proximo, nempè de anno 1689. facta demonſtrabatur, ultra ſancita per Sac. Concil. Trident. in Viſitatione Hoſpitalium, & Confraternitatum Laicalium, *ut in ſeſſ. 7. de reformat. cap. 15. & ſeſſ. 22. cap. 8.* Unde cum Ordinarius nullo repugnante, aut contradicente viſitaverit Eccleſiam, Altaria, aliaque omnia ad inſtar cujuſcumque alterius Loci indubitanter Eccleſiaſtici, ſignum emergere veri Loci, & Confraternitatis Eccleſiaſticæ meritò prætendebatur, ex tradit. per *Fuſc. de Viſit. lib. 2. cap. 14. num. 5. Merl. Pignatell. dict. contr. 65. num. 10. Donat. in prax. regular. dict. tom. 3. tract. 8. quæſt. 21. ſub num. 3. verſ. Quintum Joſ. de Roſa dict. conſ. 10. num. 29. & ſub num. 32. Ciarl. dict. contr. 116. ſub num. 17. verſ. quod autem, & num. 18.*

5. Augeri demum videbatur demonſtratio Eccleſiaſticitatis ex tribus potius præſuppoſitionibus certis, quàm conjecturis, quod locus eſſet Eccleſiaſticus; Primò nempè quia quotieſcumque contigit bona, vel res iſtius Eccleſiæ, ſeù Confraternitatis alienari, adhibita fuit prò confirmatione licentia, vel beneplacitum Superioris Eccleſiaſtici, *ſumm. Leonardi num. 10.* ſicuti namque propriâ authoritate valent Officiales, & Adminiſtratores ſimilium piarum Sodalitatum res earumdem Sodalitatum diſtrahere, ubi ſint Laicales per ſanctam in terris converſationem unitæ ad opera meritoria, & pietatis explenda, ſine mixtura Eccleſiaſticitatis, ut ait *Bald. in Auth. Hoc jus porrectum num. 3. C. de ſacroſ. Eccleſ. Pariſ. conſ. 34. num. 19. & 25. lib. 4. Torniol. conſ. 70. num. 16. & 17. Salazar. de uſu, & conſuet. c. 8. num. 24. verſ. Secundò infertur. Guttier. quæſt. canon. lib. 1. quæſt. 35. num. 16. Maſtrill. decis. 110. num. 12. del Bene de immu. Eccleſ. cap. 2. dub. 2. ſect. 7. num. 18. & cap. 4. dub. 20. num. 5. & 6. Panimol. decis. 12. annot. 5. num. 5. & num. 39. Rot. decis. 58. ex num. 4. uſque ad fin. poſt. Tondut. de penſion.*

6. Ità è converſo, quoties agitur de Confraternitate, vel Hoſpitali Eccleſiaſticæ conditionis, abſolutum eſt vel in parvis alienationibus, ad normam *Text. in Can. Terrulas cauſ. 12. quæſt. 2.* expoſci conſenſum Ordinarii, vel ubi tractetur de majoribus alienationibus beneplacitum Apoſtolicum deſiderari, ut habetur apud *Grat. diſcep. 517. num. 7. & 8. Mar. Antonin. var. reſol. lib. 1. reſol. 14. num. 7. Hermoſil. ad Lopez tom. 2. lib. 15. tit. 5. part. 5. gloſſ. 1. num. 80. & ſeqq. Donat. in prax. regular. d. tract. 8. quæſt. 25. num. 1. Panimol. d. dec. 12. annot. 5. num. 40. Card. de Luc. lib. 7. de alien. diſc. 1. num. 11. & ſeqq. Rot. decis. 502. num. 2. & ſeqq. coram Bich.* proindeque cum Superior Eccleſiaſticus authorizaverit alienationes hujus Loci ad normam ſecundi, non primi caſus, de plano inferebatur, Sodalitatem, & Locum eſſe Eccleſiaſticum, non prophanum, ut præcisè arguit *Ciarlin. d. contr. 116. num. 21.*

7. Secundò potentèr ad eamdem qualitatem Eccleſiaſticam inferebatur, ex eo, quod ſemper lites, & controverſiæ ſpectantes ad hanc Confraternitatem activè, & paſſivè fuerint diſpunctæ, & definitæ in Tribunali Eccleſiaſtico, ideòque neceſſe erat concludere, quod locus eſſet Eccleſiaſticus; licèt enim Judex Eccleſiaſticus, tamquam indifferentèr habitualitèr competens, poſſit mediante prorogatione litigantium Laicales etiam Cauſas judicare per *Text. in l. Si quis ex conſenſu, & l. Epiſcopale Judicium C. de Epiſcop. audien. & in cap. Significaſti de for. compet.* ubi præ cœteris *Butr. num. 7. & 8. & Fagnan. num. 13. Carleval. de judic. tom. 1. diſput. 2. quæſt. 8. ſect. 3. num. 1119. & ſequent. Bellet. diſquiſ. Cler. part. 1. tit. de favor. Cler. perſon. §. 2. num. 30. Franceſ. de compet. inter Curias quæſt. 49. num. 10. & ſequent. Card. de Luc. de judic. diſcurſ. 40. ſub num. 8. Rot. dec. 1859. num. 75. & ſeqq. coram Coccin.* & maximè ubi vigeat conſuetudo ex prædicto principio, & fundamento, quod ſemper Tribunal Eccleſiaſticum habitu competens eſt, ut affirmant *Sperell. dec. 63. num. 33. & ſeqq. Panimol. dec. 12. annot. 2. num. 42. Rota decis. 793. ſub num. 1. par. 1. diverſ.*

8. Attamen cum de hujuſmodi prorogatione, aut particulari conſuetudine in hodierna Audientia non daretur aliqua juſtificatio, iſta inconcuſſa obſervantia maximum pro qualitate Eccleſiaſtica præſeferebat indicium, ex adductis per *Jo. Franc. de Pont. conſ. 18. num. 1. & ſeqq. lib. 1. Mar. Antonin. d. reſolut. 14. num. 6. Guttier. d. quæſt. 35. num. 9. & num. 24. & ſequent. Fuſc. de viſit. lib. 2. cap. 14. num. 4. & 7. Panimol. d. dec. 12. annot. 5. num. 8. Rota in d. Florentina Parochialis 20. Decembr. 1628. §. Nec facit in fin. & §. ſeqq. coram bo. me. Card. Virili.*

9. Tertiò tandem intercedebat alia nuperrima obſervantia, quod cum ſan. mem. Innocentius XI. ad profligandos Turcarum impetus nimium de proximo Auſtriæ Reginam Urbem, totamque Chriſtianitatem invadentes ſubſidium, ſeù Decimas Eccleſiaſticas imponere coactus fuerit ſuper bonis, & Beneficiis Eccleſiaſticis, etiam Sodalitas hæc pro bonis

bonis suis Decimam exsoluit, qua sanè solutione concurrente locum, & bona Ecclesiastica existimanda esse dixerunt *Camil. Borel. cons. 81. num. 6. Pignattel. consul. can. tom. 8. consul. 31. sub num. 10. vers. quando enim, Amostaz. de caus. piis lib. 4. cap. 11. n. 11. & 12.*

At hisce, similibusque (minùs tamen perstringentibus argumentis, ut erant peculiare saccum, seù indumentum Confratrum, aggregatio Sodalitatis ad S. Spiritum in Saxia de Urbe, accessus ad Processiones, nuncupatio Confraternitatis S. Spiritus, Indulgentiis, & Eleemosynis) solita maturitate per DD. discussis, & examinatis, visum est, longè robustiora extare fundamenta, quæ ex altera parte Valentini promovebantur in conflictu.

10. Siquidem in primis occurrit clarum factum, & confessio eorumdem Confratrum de anno 1626. occasione etenim quod quidam Clericus per sortem remanserat prælectus inter Officiales, insurgente, & conclamante præ cœteris uno, quod extractus non foret capax, ex quo Sodalitas esset Laicalis, de facto fuit exclusus citrà ullam contentionem, unde cum hujusmodi enunciativa juncta cum facto positivo exclusionis, & acquiescientiæ emanaverit tempore non suspecto, videlicet priusquam erigeretur Canonicatus, seu Archipresbyteratus, de quo agitur, vehementissimum gradum probationis circa ipsam Laicalitatem constituit, ut dixit *Rot. decis. 386. num. 5. coram Coccin. & decis. 16. nu. 22. par. 5. rec. & decis. 354. nu. 15. vers. quoniam, & num. 16. & 17. par. 19. & in Urbinaten. Canonicatus 9. Junii 1694. §. Absque eo quod, coram R. P. D. meo Muto.*

11. Validiùs autem procedendo gradatim stringit altera enunciativa, factum, & confessio emissa per Ordinarium, qui cum regulariter non soleat esse facilis in canonizandis juribus horum Patronatuum Laicalium, ut inquit *Rot. decis. 70. num. 4. & decis. 211. n. 12. coram Dunoz. Jun. & decis. 193. num. 8. coram Card. Cels. cor. Triol. decis. 318. num. 10. & 11. & decis. 576. num. 14. par. 18. recent.* de anno tamen 1651. expresè instituit Præsentatum, ad hujusmodi Archipresbyteratum per Confraternitatem sub enunciativa, & confessione, quod Confraternitas esset Laicalis, ac proptereà cum sua nimis interesset non approbare talem qualitatem prophanam etiam ad quoscumque alios effectus jurisdictionales super ipsa Confraternitate, & foret is Ordinarius primus Sponsus, sivè Episcopus hujus Cathedralis noviter erectæ, alioquin re, & nomine Honoratus, & honorandus, aliásque vigilantissimus assertor iurisdictionis Ecclesiasticæ, nulli dubium esse potest, quod ex hoc facto, & confessione tollatur quælibet difficultas in hac materia, ut in fortioribus *Rota decis. 405. num. 3. par. 1. recent. & decis. 24. num. 29. par. 10., & in Salisburgen. Juris Metropolitici 26. Novembris 1691. §. Et demum coram R. P. Domino meo Triolo & in d. Urbanien. Canonicatus 9. Junii 1694. §. fin. & 14. Ianuarii 1695. §. Clariùs coram R. P. D. meo Muto.*

12. Denique præsuppositioni, & confessioni Confratrum, ac Ordinarii superaccidit præsuppositio, & enunciativa etiam Papalis in ipso limine erectionis Cathedralis; cum enim pro conflandis (ut moris est in consimilibus erectionibus novarum Cathedralium) Canonicatibus, & Dignitatibus opportunis, & necessariis plures Cives in particulari, pluresque Sodalitates Dotes de proprio contribuerint, & inter istas illa S. Spiritus, omnes istas Confraternitates fa: mem: Urbanus VII: qui Castrum Durantis in Cathedralem suo nomine donatam erexit, nuncupavit Laicales ut patet ex Bulla per elaboratum Collectorem Ughel. registrata in sua *Ital. Sacr. to. 2. fol. 929.* proindeque superadditâ etiam præsuppositione, & enunciativâ Papæ, res quatenus fuisset ambigua reddebatur manifesta, ut in specie dixit *Rot. decis. 192. num. 11. §. Quod autem, & num. 12., & 13. par. 18. recentior.* & generaliter responsum fuit in *d. Salisburgen. Juris Metropolitici 26. Novembris 1691. §. Primò enim & §. Secundò dantur coram R. P. D. meo Triolo* præcipuè quia eadem Bulla, & in ea contenta sedulò fuere dispuncta per Organum Sac. Congreg. Concistorialis hisce materiis præpositæ, quæve idcirco aliàs non admisisset talem enunciativam, seù confessionem Ordinario, & Datariæ præjudicialem, ut habetur apud *moder. Episc. S. Severi in tract. de caus. Consist. sect. 3. nu. 14. & sect. 10. n. 12. propè fin. Card. de Luc. lib. 14. in annot. Conc. Trid. disc. 8. n. 4.* & meliùs *n. 10.*

13. Exclusa igitur ex his superlativis demonstrationibus Ecclesiasticâ qualitate superfluum videbatur DD. vel supradictas conjecturas, & signa per Leonardum allata diluere, vel contraria signa oppositasque à Valentino conjecturas expendere, & nihilominus motivo antiquitatis, & ignorantiæ erectionis hujus Confraternitatis contraponebant DD. regulam magis receptam, quod in dubio præsumptio stet prò Laicalitate, ut plenissimè constat ex *Gonzal. ad reg. Cancell. glos. 5. §. 4. num. 24. Ricciul. lucubr. Eccles. lib. 4. c. 13. num. 5. & seqq. Corrad. in prax. benef. lib. 4. c. 2. sub num. 54. vers. Et in dubio Urceol. de transact. quæst. 24. num. 62., & seqq.,* & signantèr *num. 64., & 65. Card. de Luc. lib. 7. de alien. disc. 8. num. 4. Rot. decis. 56. sub num. 4. post Tondut. de pensio. in Mantuana Bonorum 25. Junii 1683. §. Quod etiam procedit coram bon. mem. Albergato.*

14. Ecclesiæ Campanili, ac Hospitali satisfaciebat responsio quod cum non appareret, an ista essent accessoria Confraternitati,

vel

vel è converso, nimis idcirco æquivoca reddebantur: in tantum quippe vim faciunt signa præmissa, ubi liqueat, Ecclesiam esse quid principale, Sodalitatem verò accessoriam, teste *Cyriac. contr.* 530. *num.* 7. *Lotter. de re benef. lib.* 2. *quæst.* 10. *ex num.* 45. *usque ad* 59. *Frances de Eccles. Catedr. cap.* 25. *num.* 185. *& seqq. Rot. decis.* 106. *sub num.* 1. *par.* 2. *divers. & decis.* 130. *sub num.* 3. *coram Duran.*

15. Solutio Decimarum non solùm tamquam nuperrimè facta parvi erat attendenda, sed longè suffocabatur à solutionibus onerum communitatis, quæ Confraternitas tamquam purè Laica supportabat, cum non unicum actum, sed plures, ac plura tempora involverent; scilicet à principio usque ad annum 1671. in quo bona extiterunt in alios translata, & sic eo magis arceri qualitatem Ecclesiasticam palam erit, ut in hac præcisa materia tradiderunt *Roman. cons.* 477. *num.* 9. *Eugen. cons.* 88. *num.* 61. *lib.* 2. *del Bene de immun. cap.* 2. *dub.* 2. *sect.* 7. *num.* 43. *Ciarl. contr.* 116. *num.* 2. maximè juncto decreto tempore non suspecto edito ab ipsis Confratribus, ut Administrator, quem appellant Massarium satisdare teneretur ad formam Decreti Ducalis, cui se subjicere non potuissent, ubi corpus esset Ecclesiasticum, resistente celebri sanctione *Text. in cap. Ecclesia S. Mariæ de const. cum concord. per Oliv. de for. Eccles. par.* 3. *quæst.* 11. *num.* 36. *& seqq. Rot. coram Merl. decis.* 902. *num.* 76. *cum duob. seqq. & decis.* 279. *num.* 16. *par.* 16. *rec.*

16. Actitatio demùm Causarum in Foro Ecclesiastico, consensus ab Ordinario præstitus modicæ cuidam alienationi, nec non Visitationes bis expletæ per Ordinarium, ut supra; pariformiter dignoscebantur æquivocæ; Ultra enim quod respectu actitationum in Foro prædicto illæ solùm probabantur ex fide Cancellarii Ecclesiastici verisimiliter ad sui favorem testificantis absque designatione, & expressione Causarum particularium, quo casu nulla fides eidem haberi potest, juxtà doctrinam *Innoc. in cap.* 1. *num.* 6. *de fid. instr. Afflict. dec.* 48. *num.* 2. *Surd. decis.* 231. *num.* 2. *&* 3. *Rot. dec.* 535. *sub num.* 3. *par.* 1. *rec. & coram Merl. dec.* 137. *sub num.* 4. *vers. & hæc tanto magis & num.* 6. *vers. Quoniam, & decis.* 206. *num.* 8. *par.* 17. Adhuc tamen ex possibili voluntaria Partium prorogatione talis conjectura remanebat æquivoca, prout etiam non erat ab æquivoco immunis prædictus consensus ab Ordinario adhibitus, dum fortè voluit ab emptoribus pro majori eorum securitate obtineri, & tamen cum ageretur de unico actu valdè recenti, & super re minimi momenti intrat vulgare adagium, ut de minimis curandum non sit, per *Text. in l. Scio, ff. de integr. rest. & in lib.* 4. *in fin. ff. de ædil. edict. Leo dec. Valent.* 113. *num.* 10. *cum aliis vulg.*

17. Minùs postremo ab æquivoco præservari poterant Visitationes, dum voluerunt expleri jure delegato, quemadmodum certum erat respectu primæ Visitationis de anno 1567. & nihilominus in contrarium stabat Decretum per Judicem Sæcularem ex causa cujusdam dissidii inter Confratres interpositum de anno 1628. *Sum. Valentini n.* 8. *litt. A*, conjecturæ namque quæ vel ab aliis suffocantur, vel non concludunt pernecesse, nullius momenti sunt apud jura, & Tribunalia, ut passim videre est, & signanter *in decis.* 138. *num.* 16. *coram Ubald. dec.* 738. *n.* 5. *& dec.* 2342. *num.* 41. *&* 42. *coram Coccin. & dec.* 54. *num.* 20. *coram Caril. & dec.* 490. *num.* 6. *par.* 14. *rec.*

18. Cæterum quando hæc omnia defuissent, adhuc legitimè dubitari posset de qualitate Laicali, vel Ecclesiastica, collabescere visum fuit omnem difficultatem ex alio de per se exuberanti, ac discreto fundamento, nimirum, quia in fundatione istius Canonicatus, seu Archipræsbyteratus, cui pro medietate contribuit persona prophana, & pro altera Confraternitas, cautum fuit, ut nunquam ex capite reservationum Sedes Apostolica se ingereret, sed semper, & in quocumque casu vacationis præsentatio spectaret ad Fundatores, & Patronos, exprimendo quoque vacationem per cessum etiam in manibus Papæ, ac decessum ex quibuscumque personis, tàm S.R.E. Cardinalium, quàm summi Pontificis Familiarium, & continuorum Commensalium, ac quorumcumque Curiæ Romanæ Officialium, ideòque etiam quando tractaretur de Patronatu pertinente ad personas Ecclesiasticas cessasset reservatio prædictæ Regulæ 8. hodie 9. ratione mensium, ut conjungendo efficaciam similium verborum adhibitorum in fundatione Beneficiorum responsum fuit *in dec.* 274. *ex num.* 8. *usque ad* 17. *coram Royas, & in rec. dec.* 327. *num.* 3. 4. *&* 5. *par.* 15. *& dec.* 242. *num.* 6. *par.* 19. *in Florentina Capellaniæ* 7. *Maii* 1677. *per tot. coram Revereu. diss. Burdegalen. & in Civitatis Castelli Canonicatus Pænitentiarii* 1. *Decembris* 1684. *§. Exclusionem autem*, confirmata, 4. *Maii* 1685. *cor. clar. me. Card. Matthæjo.*

19. Fortiùs autem, quia ut diximus, pro medietate contribuerat fundationi persona indubitanter Laica, & prophana; licèt enim ubi exercitium Jurispatronatus aliàs mixti dividitur per vices, seu per turnum minimè impediatur Sedes Apostolica in suis mensibus conferre, quando vacatio contingat in turno debito Patrono Ecclesiastico, ut censuit *Rot. coram Triol. dec.* 362. *num.* 11. *&* 12. *& dec.* 383. *num.* 15. *& seqq. & dec.* 432. *num.* 18. *cum duob. seqq.*

20. Attamen cum hujusmodi partitio turni superventa non foret post ipsam fundationem, sed eadem facta fuerit in ipsa erectione

ctione cum specifica approbatione Papæ, illa mixtura, quæ aliàs sine divisione exercitii impedimento esset regulæ prædictæ, juxtà firmata per *Covar. pract. quæst. cap. 36. sub nu. 5. §. Tertiò opportunè vers. Et ideò, Garz. de benef. par. 5. cap. 1. num. 582. Gonzal. ad reg. Cancell. gloss. 18. num. 8. & seqq. Add. ad Burat. dec. 769. num. 17. Card. de Luc. de Jurepatr. disc. 59. num. 20. cum seqq. Rot. decis. 574. num. 10. par. 1. divers. & decis. 541. num. 4. & 5. par. 2. recen. & decis. 655. num. 2. & 3. par. 4. tom. 3. & coram Cavaler. decis. 640. num. 4. & coram Mart. Andr. decis. 22. num. 9. & coram Coccin. decis. 1571. num. 4. & coram Peutinger. decis. 171. num. 12. & in recen. decis. 323. ex num. 9. cum plur. seqq. & decis. 376. num. 6. seqq. & par. 13. & decis. 290. nu. 22. & 23. par. 18.* videtur satis, superque præservata, dùm non obstante eadem divisione Pontifex mandavit, ut semper præsentatio pertinere deberet ad Patronos, aliàs namque absque tali declaratione, & pacto, Fundatores propria bona non fuissent elargiti, ne tractu temporis occasione personæ Ecclesiasticæ Laicorum etiam jus evanesceret, ut benè admonuit *Amayd. de styl. Datar. cap. 15. §. 15. num. 109. & seqq.* & signantèr *num. 115. Adden. ad Pamphil. decis. 189. sub num. 19. Card. de Luc. de jurepatr. disc. 65. num. 34. vers. Negativam verò.*

21. Allegare autem, quod Papa confirmando; adjiciendoque verba præservativa, & exemptiva à reservationibus Apostolicis erroneè præsupposuerit Laicalem qualitatem in istis Confraternitatibus, erat petere principium, cùm jam ex deductis, vel nullatenus univoca forent signa Ecclesiasticitatis, vel urgentiora, aut saltèm æqualia militantia pro laicalitate, proindeque inallegabilis erat error in Papa, & in tota Sac. Congregatione Consistoriali, dum ad erroris etiam privati exclusionem solùm possibile in contrarium exuberat, ad not. per *modern. Argentan. collust. 36. num. 62. lib. 1. Rot. decis. 242. num. 36. coram san. mem. Alex. VIII. & coram Ninot. decis. 36. num. 12. & decis. 256. num. 4. & 6. coram Triol.*

22. Præcipuè animadversis pro coronide statibus erectionem subsequutis, & signanter ultimo, nàm cum semel in turno Confraternitatis acciderit vacatio Archipresbyteratus, nimirum de anno 1651: præsentatus à Confraternitate, etsi eadem vacatio contigerit in mense Octobris reservato, pacificam obtinuit institutionem; quanti verò roboris existat ultimus status in materia Beneficiali ad submovendam omnem amaritudinem notorium est, & præcisè, seù individualiter in proposito nostræ quæstionis animadvertit *Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 10. num. 18. Corrad. in prax. benef. lib. 4. cap. 2. n. 48. vers. Alitèr verò, & num. 49. Rot. coram Crescen. decis. 9. num. 1. & per tot. de Jurepatr. & coram Seraphin. dec. 1334. n. 7. vers. Et etiam, & dec. 273. num. 3. par. 3. rec.*

27. Gratisque per Leonardum allegabatur alter status practicatus de anno 1660. ultrà enim quod tunc non erat in turno Confraternitatis, adhuc potiùs idem status manifestam patitur retorsionem, quantumvis enim memoratus primus Episcopus vigilantissimus, ex quo persona, in cujus turno accidentaliter obvenerat vacatio de mense paritèr Apostolico, foret Ecclesiastica, remiserit negotium ad Datariam Apostolicam, ista tamen examinata (ut credibile est) lege fundationis, noluit conferre Archipresbyteratum tamquam S. Sedi reservatum ex prædicta regula 8. seù 9. Cancellariæ, sed ex capite devolutionis, quæ sicuti fundatur in negligentia, ità præsupponit jus præsentandi ad alterum spectare, non autem ad ipsam Datariam, ex benè perpensis per *Gonzal. ad reg. Cancell. gloss. 11. num. 60. & 61. & gloss. 15. §. 2. num. 21. & seqq. Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 24. num. 34. & lib. 3. quæst. 8. num. 143. & 147. Rota coram Cassador. dec. 8. de præben. & coram Crescen. dec. 15. eod. tit. utrobique num. 3. Card. de Luc. de benef. disc. 13. num. 4.*

Et ita utraque parte acriter informante &c.

R. P. D. CAPRARA

Nullius Tudelæ, seù Tirasonen. Decimarum.

Lunæ 1. Julii 1697.

ARGUMENTUM.

Concordia super quota vel modo solvendi Decimas ligat transigentes: confirmata verò per Sedem Apostolicam astringit etiam Successores. Testes de Universitate admittuntur in Causa Decimarum. Actus Civium particularium non nocent Universitati. Sola quadragenaria absque titulo sufficit ad præscribendum quotam, vel speciem Decimarum.

SUMMARIUM.

1. *Concordia fieri potest de jure super quota, & super modo solvendi Decimas.*
2. *Concordia inita super Decimis absque beneplacito ligat transigentes, eoque obtento astringit Successores.*
3. *Testes de Universitate in causa Decimarum reputantur idonei.*
4. *Actus particularium non præjudicant Universitati, nisi ipsa collegialiter congregata approbantur.*
5. *Decimæ non præscribuntur nisi concurrat immemorabilis, vel saltem quadragenaria cum titulo;*

titulo : si verò agatur de quota, vel specie sufficit quadragenaria.

DECISIO XXXVI.

PRæviâ lite introductâ in Rota inter Canonicos, & Capitulum Ecclesiæ Collegialis Sanctæ Mariæ Civitatis de Tudela Episcopatus Tirasonen. ex una, atque Cives ejusdem Oppidi de Tudela ex altera partibus super præstatione Decimarum, inita est de anno 1561. inter eosdem concordia, in qua conventum fuit, solvendam esse in posterum integram Decimam ex Avellanis, atquè loco Decimarum quorumcumque aliorum fructuum, præstandas esse tres libras olei pro quolibet pede quatuor corbium olivarum, statuto certo modo in conventione expresso circà earumdem solutionem ex moris, atquè cardonibus; sed nunc jactantibus Canonicis, se velle in posterùm exigere Decimam ex quocumque fructuum genere, quamvis in concordia excepto, Causaque mihi commissa, utpotè jam ante concordiam in hoc eodem Tribunali agitata, hodiè dedi Dubium: *An sit concedendum mandatum pro observatione concordiæ in casu &c.* & DD. *affirmativè* responderunt.

1. De Jure enim Concordia fieri poterat super quota Decimarum, & super modo easdem persolvendi, juxtà tradita per Canonistas in *cap. statuimus*, ubi signanter *Abbas num. 1. Gonzal. num. 7. de Transact.* & postquam ea semel inita est, sic attendi meretur, ut inposterùm Decimæ debeantur ad formam à Partibus conventam, non juxtà dispositionem Juris *cap. ex multiplici, cap. nuper de Decimis, coram Cardinali Celso dec.261. n.1. & dec.718. n.1. & 2. par.7. rec.*

2. Accedente confirmatione Sanctæ Sedis Apostolicæ per insertionem substantiæ ejusdem Concordiæ, per quam Concordia omnimodam recipit efficaciam per *Textum in cap. venerabilis*, ubi *licèt sit per nos confirmata, & ad majorem rei evidentiam litteris confirmatoriis tenor compositionis insertus, de confirmat. util. vel inutil.* itaùt non modo Transigentes, sed quoslibet eorum Successores adstringat ad observantiam, ad quam de Jure tenebantur tantùm illi, qui Concordiam fecerunt, *cap. veniens, vers. nisi prædicti Monachi*, ibique *Glos. in verbo confirmatam, Hostien. num. 3. in fin. Barbos. num. 2. de Transact. Abbas in cap. ex multiplici num. 2. de Decimis, Moneta eodem tract. cap. 5. quæst. 6. num. 126. Bellett. disquis. Clerical. par. 1. tit. de Cler. debitore §. 5. num. 31. Rota dec. 218. n. 6. par. 7. recent.*

3. Juncta observantia comprobata per Testes, qui testantur, se nunqnàm soluisse Decimas de fructibus in Concordia reservatis, quibus favore Universitatis in Causa Decimarum deferri voluit originalitèr *Ioann. Andr. in cap. sine possessione de regulis Iuris in 6.* cui adhærent, *Felin. in cap. insuper num. 17. de testib. Farinacc. eodem tract. quæst. 60. num. 49. & Curtius eodem tract. conclus. 4. num. 14. in fine inter Tractatus magnos tom. 4. fol. 125. Mascard. de probat. tom. 3. conclus. 1358. num. 60.*

4. In nihilum refragantibus quibusdam actibus nonnullorum ex dicto Oppido de Tudela, qui se obligarunt erga Capitulum ad persolvendas quascumque Decimas de quibuscumque fructibus, qui in eorum Prædiis nascentur; quia prætermissis cæteris responsionibus, ea placuit, quod etiamsi actuales solutiones pluries factæ fuissent ab iisdem particularibus, per eas tamen neutiquam præjudicatum dici potest Communitati, *l. sicut, ff. quod cujusque universit. nomin. Bero. cons. 19. num. 31. lib. 1. Cravett. cons. 21. num. 8. Fontanell. decis. 546. num. 7. Rota decis. 774. in fin. par. 3. recen. & coram Mantic. decis. 256. num. 9. & coram Buratto decis. 285. num. 4. ibique Add. litt. A.*, ubi quod ad hoc, ut indè præjudicatum fuisset Universitati, requireretur, quod ipsa collegialiter congregata, actus eos particularium approbasset.

5. De utilitate Capituli, & Canonicorum dubitari non potest, quia vigore Concordiæ aucta est Decima olivarum, atque Moris, atque Cardonibus percipiunt Decimas, à quarum solutione Cives erant antecedenter exempti ex titulo enunciato; tam in Instrumento Concordiæ, quàm in Confirmatione Papali postmodùm superventa, immemorabilis, scilicèt Consuetudinis non solvendi decimas, nisi ex Olivis, & Avellanis, quæ de Jure plusquam sufficiens erat ad eorum exemptionem adstruendam, secundùm receptissimam Doctorum sententiam, quod quamvis necessaria sit Immemorabilis, vel saltem quadragenaria cum titulo, quando agitur de præscribenda substantia Decimarum in toto per *Textum in cap. Episcopum de præscript. in 6.* tamen quando tractatur, vel de alteratione quotæ, vel de ea reducenda ad certam speciem fructuum, suffragatur sola, & simplex quadragenaria, *ad Textum in cap. cum tanto, ibique Gloss. in ver. legitimè sit præscripta de Consuetud. Paris. cons. 25. num. 27. lib. 4. Covarr. variar. resolut. lib. 1. cap. 17. sub num. 8. ad §. Decimo his omnibus, Leo in Thesaur. for. Eccles. par. 2. cap. 12. num 46. Cardinalis de Luca de Decimis discurs. 17. num. 8. Rota decis. 23. nu. 1. & seqq. par. 6. & coram Cardinali Seraphino decis. 1102. num. 7. & coram Royas decis. 391. num. 5. & coram Bichio decis. 653. num. 1.* qua suppositâ Ecclesiasticorum utilitate, eò magis Concordia debet observari, *ut in capit. statuimus*, notant *Abbas n. 3. Anton. à Butrio n. 4. Barbos. nu. 5. de transaction. Moneta de Decimis capit. 5. quæst. 7. n. 124. Rota dec. 582. n. 2. par. 18. rec.*

Et ità decisum est, Universitate tantùm informante, Capitulo autem Dilationem petente.

R.P.D.

R. P. D. PIO

Gerunden. Capparum.

Lunæ 27. Januarii 1698.

ARGUMENTUM.

Onus reparandi fabricam Ecclesiæ - involuit etiam expensas pro paramentis, & luminariis. Consuetudo non extenditur de loco ad locum. Capitulum non potest statuere, ut provisi de præbendis, teneantur in eorum ingressu solvere aliquam certam summam, nisi concurrat necessitas, & juris ordo fuerit servatus.

SUMMARIUM.

1. *Onus reparandi Ecclesiam involuit impensas pro paramentis, ornamentis, ac luminariis, quæ fabricæ æquiparantur.*
   Constitutiones laudabiles Ecclesiæ servandæ, ibi.
2. *Inclusio unius, non probat exclusionem alterius.*
3. *In reparatione Ecclesiæ servanda est consuetudo, seù particularis conventio.*
4. *Consuetudo non extenditur de loco ad locum, sed in specie probari debet.*
   Testium depositiones interesse habentium nihil probant, ibi.
   Solutiones fieri non solent sine scriptura, ibi.
   Testes non admittuntur, ubi probatio haberi potest per Scripturas, ibi.
5. *Actus recentes, qui dederunt causam liti non attenduntur.*
   Episcopus est caput Capituli, ibi.
   Dignitates non sunt de Capitulo, ibi.
6. *Consuetudo ubi adest superfluum, est statutum condere.*
   Confessio partis omne genus probationis excedit, ibi.
7. *Statutum Capituli, sive Consuetudo Ecclesiæ, quò diù, quæ disponitur ut Præbendati in ingressu solvant certam summam pro cultu Ecclesiæ non substinetur, nisi urgeat præcisa necessitas.*
8. *Contributio pro reparatione, seù alia necessitate Ecclesiæ, quomodo sit facienda de jure, ostenditur, & num. 9.*
   Episcopus non potest statuere contra jus, neque contra suæ Ecclesiæ laudabiles constitutiones, ibi, dict. num. 9.
10. *Nuncius Apostolicus, imò nec Legatus de Latere potest statuere, seù rescribere contra jus.*
11. *Consensus aliquorum de Capitulo, non officit cæteris, qui non interfuerunt, quando agitur de actu voluntario.*
12. *In materia subministrationis paramentorum standum est consuetudini Ecclesiæ.*
13. *Dignitates, quæ voces in Capitulo non habent, non connumerantur inter Capitulares.*
14. *Restitutio exacti evitari non potest, quoties indebita præcessit solutio.*

DECISIO XXVII.

EO sub fundamento, quod in Ecclesia Gerunden. vigeret consuetudo, & observantia, ac etiam adessent Statuta, quod obtinentes unam ex octo dignitatibus tenerentur persolvere in ingressu pro Cappis, seù Pluvialibus duplas quindecim, Capitulum ejusdem Ecclesiæ, parem summam indebitè exegit à Procuratore in partibus constituto per Benedictum Vadellam pro capienda possessione Archidiaconatus Bisuldunensis, de quo per Sanctissimum fuerat provisus. Verùm renuentibus Canonicis summam exactam restituere, hinc Benedictus, ut propriæ, ac aliarum Dignitatum indemnitati consuleret, obtinuit subscribi Dubium, *An Capitulum possit quidquam exigere à Dignitatibus pro prætensa subministratione Capparum, & easdem Cappas de administratione Communi liberè, & absque ulla solutione ministrare teneatur, itàut sit locus restitutioni summæ exactæ*, quo in hodierna Audientia per me proposito, conformis ejusdem Benedicti petitioni prodiit resolutio.

1. Etenim in Ecclesia Cathedrali Gerundæ ab antiquissimo tempore constituti reperiuntur particulares redditus pro fabrica, quam vocant administrationem Operis, ac proindè nequit Capitulum quidquam exigere à Dignitatibus pro dicta præstatione Capparum, sed illas de præfata operis administratione liberè, ac absquè ulla solutione ministrare tenetur, tum ex Juris communis dispositione, secundùm quam onus reparandi Ecclesiam, involuit etiam impensas pro paramentis, ornamentis, luminariis, ac cæteris omnibus honorifico Dei Cultu necessariis, quæ fabricæ æquiparantur ad *Text. in cap. finali de Testament.* ibi = *Ornamentis, seù fabricæ, luminariis, sive aliis ad perpetuum Cultum Divinum &c. Andr. Barbat. cons. 26. num. 1. & 4. lib. 3. Surd. cons. 62. sub num. 4. & 5. Sperell. decis. for. Eccles. 68. num. 9. Genuen. in prax. Archiep. cap. 109. sub num. 13. circa fin. Franc. de Eccles. Cathedr. cap. 20. num. 34. & seqq. Amostazz. de Caus. Piis lib. 4. cap. 1. num. 25. Ventrigl. in prax. annot. 18. num. 2. part. 2. Tondut. resol. Benef. par. 1. cap. 39. num. 9.* Qui in specie id exemplificat in Pluvialibus; Tùm etiam ex specialibus ejusdem Ecclesiæ Statutis, ac Ordinationibus registratis in libro viridi nuncupato ibi = *Cappas omnes sericas ipsi Ecclesiæ necessarias esse exsolvendas de Bonis ipsius Operis, præter illas, quæ debent fieri, & exolvi per personas de Capitulo in novitate sua*, quæ sanè Constitu-

iones, cum sint laudabiles, ac in Ecclesia Gerunden. huc usquè observatæ, veniunt in Judicio attendendæ, ut aliàs respondit *Rota in Gerunden. Administrationis Episcopatus Sede vacante 24. Januarii 1687. §. Tùm demùm, & 20. Junii ejusdem anni §. Nec objici valet coram bo. mem. Emerix Decano.*

2. Non subsistente responsione, quod in universis Cathedralibus Provinciæ Cathaloniæ, & signantèr in Ecclesia de qua agitur, Cappæ non sint conficiendæ ex redditibus Operis, sed parandæ veniant de particulari Administratione pro reficiendis Cappis erecta, quodque ex consuetudine ibidem usu recepta, ac insuper de anno 1684. confirmata per Capitulare Statutum cum interventu Vicarii Generalis, ac nonnullarum Dignitatum existentia, conditum, & subindè per Reverendissimum Hispaniarum Nuncium specificè approbatum, non minùs Canonici, quam Dignitates pro illius manutentione duplas quindecim in eorum ingressu, non obstante præfato Decreto in libro viridi contento huc usquè persolverint, *Summario Capituli à num. 1. ad sequent.* adeout propterea ad evitandam contrarietatem ejusdem Decreti cum recensita consuetudine, omninò dicendum sit, quod dum ibi excipiuntur expresè pluviales Cappæ à personis de Capitulo persolvi solitæ sub nomine Personarum de Capitulo, fuerint etiam compræhensæ Dignitates, vel saltem in dicto libro viridi solum adnotatum fuisse onus Canonicis incumbens, absquè eo quod fuerit expressum aliud æquè simile, quo Dignitates gravantur, & per consequens ex eodem probari solum affirmativam, quod nempè Personæ de Capitulo ad solutionem teneantur, non autem concludi valeat negativa, utpotè quia reticendo onus earumdem, nulla adhibita fuerit dictio taxativa respectu personarum de Capitulo, quo casu juxtà notissimam Juris regulam, de qua *Textus in l. cum Prætor ff. de Judiciis, & in l. quamvis C. de pignor.* inclusio unius haud probat exclusionem alterius.

3. Siquidèm tametsi in dubium revocari nequèat conclusio, quod ubi fuit constituta particularis administratio, ex qua virtute consuetudinis, ac Statuti, Paramenta conficienda sint, omnes, qui illius manutentioni concurrere debent ad solutionem debitæ quotæ veniunt compellendi, ut tradunt *Bero. consil. 3. num. 1. & 2. lib. 1. Panimoll. decis. 6. adnotat. 8. num. 1. Franc. de Eccles. Cathed. cap. 13. num. 9. & seqq. Ventrigl. in prax. adnot. 18. num. 2. par. 2. Rot. coram Mantica decis. 284. num. 2. coram Coccin. decis. 829. num. 1. repetit. in recentior. decis. 627. num. 1. part. 1. & decis. 454. num. 4. part. 3. earumdem recent.* attamèn nec existentia hujus particularis Missæ pro Cappis, seù Pluvialibus conficiendis destinata, cui Dignitates quidquam persolvere consueverint sufficientèr probari videbatur, nec Statutum conditum anno 1684. eisdem Dignitatibus diceba-tur obesse.

4. Non quidem primùm, nàm quidquid revera sit in reliquis Cathedralibus Cathaloniæ, quod ubi etiam concludentèr probatum esset, nullatenùs officeret, ex quo consuetudo extendenda non est de loco ad locum, sed in specie probari debet, *Rota coram Seraphin. decis. 1159. num. 6. in recent. decis. 214. num. 2. part. 7. & in Hispalen. divisionis simultaneæ 11. Februarii anni præteriti §. Similiter, ac in Hispalen. Juris sedendi in Choro 21. Junii ejusdem anni §. Minusque coram R. P. D. meo Muto,* & in puncto *coram Mantica dicta decis. 274. num. 6.* Particularis consuetudo in Ecclesia Gerunden. minimè probata remansit, utpotè deducta solum ex quibusdam Testium depositionibus, quæ nullam animadversionem merentur, nedum quia pendente lite, & absquè litteris Remissorialibus ab ipsis Canonicis interesse habentibus, vel eorum Ministris fuerunt emissæ ad plenè tradita per *Rotam in Dertusen. Jurisdictionis 6. Februarii 1696. §. Tùm quia coram Me;* Verùm etiam quia extrahendo partitas solutionum, quæ procul dubio, ubi intercessissent, in scriptis fuissent redactæ per ea quæ ponderat *Rota coram Bichio decis. 74. num. 43.* ubi concordantes cùm aliis in *Romana Pecuniaria, seù locorum Montium 14. Junii præteriti §. Altera verò; coram R. P. D. meo Olmo,* plena rei probatio ex duplicibus documentis potuisset haberi, *Cardinalis de Luca de Jurisdictione disc. 37. num. 8. Rota coram Cavaler. decis. 87. nu. 1. in recentior. dec. 196. num. 8. part. prima dec. 18. num. 6. part. 6. & dec. 252. num. 1. part. 7.*

5. Quam veritatem agnoscentes Canonici de facto extrahi curarunt nonnullas Partitas, quæ tamen æquè ineptæ DD. visæ sunt, nàm exceptis duabus posterioribus, quæ licèt probent solutiones emissas per Archidiaconum de Sylva, & Benedictum Vadellam an. 1692. & respectivè anno 1695. attamèn attendi nequeunt, ex quo sunt actus, qui Causam liti præbuere, ut observat *Rota in recent. dec. 334. num. 4. part. 1. coram Bichio decis. 169. num. 21. & dec. 522. num. 20. & coram Priol. decis. 128. num. 8. & 377. num. 18.* cœteræ omnes sunt pœnitùs extraneæ à casu nostro, utpotè solùm præseferentes, vel solutiones per Canonicos factas, qualis est illa; quæ contingit anno 1340. *Summario Capituli num. 9. litt. A.* vel præstationem librarum quinque pro feriali sequuta de anno 1539. *dicto Summario n. 8. litt. C.* quas libras quinque tamquàm à Dignitatibus persolvi consuetas citrà difficultatem exhibuit etiam ipse Benedictus Vadella vel deniquè probantes portiones solutas per Episcopos tùm ratione duplicis Præbendæ Canonicalis, quam obtinent in sua Ecclesia; Tùm etiam ratione propriæ Dignitatis, ob quam cum esse dicantur de Capitulo, imò

caput

caput ipsius Capituli *ad Text. in cap. novit, & cap. quanto de his, quæ fiunt à major. part. Cap. Corn. consil. 193. num. 3. lib. 3. Card. de Luca de Benef. disc. 1. sub num. 34. & disc. 28. sub num. 19.* extrà controversiam easdem subministrare tenetur, ut cavetur in superiùs enunciatis ordinationibus in libro viridi descriptis; Ideoque eorum solutio Dignitatibus præjudicium inferre non potuit, quia cum hæ vocem in Capitulo non obtineant, de Capitulo dici nequeunt, ut in similibus terminis alterius Capituli Ecclesiæ Collegiatæ Sancti Felicis ejusdem Civitatis Gerundæ dixit *Rota coram Coccino decis. 497. num. 1. coram Bich. decis. 203. & seqq. & decis. 211. in fine*.

Nec relevat, antiquitùs consuevisse Dignitates conferri personis actu Canonicis existentibus, idcircò mirum non esse si non reperiantur solutiones in nostris præcisis terminis factæ, nàm ut se habeat veritas hujus assumpti, cum in verisimile videatur, Dignitates iis tantum collatas fuisse, qui Canonicali Præbenda potiebantur, & eo fortiùs quia ex octo Dignitatibus Ecclesiæ Gerunden. sex ad præsens detinentur à Personis, qui Canonicatu non sunt insigniti, placuit DD. responsio, quod hoc non obstante, si Canonici in ingressu ad Dignitatem aliquid solvissent, facilè posset Capitulum de solutione docere.

6. Cœterum defectus consuetudinis, & observantiæ, ultra quod probatur etiam ex ipso Statuto de recenti condito, nam datâ consuetudine, superfluum fuisset ædere Statutum, ut ponderat *Rota coram Coccino dicta decis. 829. num. 1.* ad evidentiam demonstratur ex ipsamet Canonicorum confessione emissa in expositione Statuti, ibi namque quamvis studeret Capitulum oneri solutionis Capparum Dignitates subjicere, ingenuè tamen fatetur solos Canonicos præfatâ consuetudine hucusque obstrictos fuisse, verùm quia (inquit) etiam Dignitates Cappis utuntur, & ex illis honorem sentiunt, æquum est, quod quemadmodum illas solvunt, & solvere consueverunt Canonici, ita etiam illas solvant Dignitates, confessio autem Partis omne genus probationis excedit juxtà vulgatum *Textum in cap. per tuas de probationibus*.

Sublatâ ex his primâ objecti parte à consuetudine desumptâ, minus roboris habere visa est altera Statuto innixa, virtute cujus saltem consuetudo Canonicos afficiens, ad Dignitates quoquè extendi contendebatur. Quippè quia, omissâ inspectione validitatis ejusdem Statuti, super qua hodie DD. non insistebant., & sublato æquivoco, quod Episcopus interfuerit Capitulo per organum sui Vicarii, cum Vicarius haud intervenerit exquirendo Capitularium vota, sed solum cum aliis consederit tamquam simplex Canonicus.

7. Censuerunt DD. memoratum Statutum, tamquam injustum sustineri non posse, quia quidquid sit, an hujusmodi Capitulo competat facultas statuendi, adhuc ut justè in hypothesi casus nostri revocari deberet ad actum, duo essentialitèr requirerentur, primum videlicet, quod redditus operis, cui ut præmisimus, inspectis consuetudine, ac Ecclesiæ Statuto duplas quindecim in eorum ingressu persolvere tenentur, impares pro impensis supportandis fuerint adinventi, itaut urgeat præcisa necessitas aliâ cujus subsidii suppeditandi, aliàs enim illa cessante, nemo esset molestandus, ut benè explicat *Glossa in cap. 1. in finalibus verbis de Eccles. ædific.* & tenent ibi *Henric. Boich. in fin. Hostien. num. 1. versic. & hoc intelligas*, quando portio deposita non sufficit, *Abbas ibidem num. 3. Butrigar. num. 5. versic. opponitur etiam circa finem, Anchar. num. 2. Bero. Consil. 3. num. 5. versic. & tunc ante omnia recurrendum esset lib. 1. Piasec. in prax. Episcop. part. 1. Cap. 3. num. 1. & seqq. Valasch. consult. 179. num. 11. & 12. Panimoll. decis. 6. annot. 8. num. 2. Sperell. dec. 67. num. 2. Ventrigl. in prax. annot. 18. num. 2. par. 2. Rota coram Mantic. dec. 284. num. 3. & coram Coccin. decis. 829. num. 5.*

8. Alterum autem, quod deveniatur ad contributionem, Juris ordine servato, ut nempè probatâ necessitate Ecclesiæ, Episcopus pro illius reparatione priùs impendat quartam partem reddituum Mensæ Episcopalis, non solùm futurorum, sed etiam præteritorum, cum ei non liceat illos in alios usus consumere, sed eosdem reservare teneatur pro Fabricæ indigentiis *Glos. in cap. primum verbis final. de Eccles. ædificat.* & tradunt omnes superiùs adducti, & præsertim *Bero. dicto consil. 3. num. 9. vers. nec suffragatur lib. 1. Franc. de Eccles. Cathedr. cap. 13. num. 22. & seqq. Rot. coram Mantica sæpè citata decis. 284. num. 4.* Quando verò nec Quarta Episcopi satis esset, tunc cogeretur Capitulum pariter de Quarta Canonicatuum supplere, & deinde servatis justitiæ distributivæ in limitibus, Dignitates, cum reliquo Clero per Statutum ad præfatum subsidium pendendum adstringi possent, ut prosequitur *Franc. de Eccles. Cathed. cap. 13. num. 42. versic. quod modo prædicto, & cap. 20. num. 39. & seqq. Panimoll. decis. 6. adnot. 8. num. 6. Barbos. de offic. & potest. Episcop. allegat. 64. num. 5.* & respondet *Rot. dicta decis. 829. num. 8. & 9. coram Coccin.* repetita, ut jam dictum est *in recent. decis. 627. par. 1.*

9. Quamobrem cum memorata Capituli dispositio, prædictis nullatenùs attentis, subjecerit Dignitates oneri duplarum quindecim in ingressu subministrandarum, emissa utique censetur ad sublevandam tantum propriam, ac Episcopi obligationem, ac proindè tamquam injusta sustineri non valet; Quamvis probaretur interventus ipsiusmet Episco-

Episcopi, & facta diceretur pro majori Dei Cultu, ut optimè advertunt *Frances ubi supra cap. 13. num. 42. Rot. coram Coccin. dec. 829. n. 4. & 5.* & respondet Sac. Congregatio in quadam Palentina registrata per extensum *apud Garziam de benefic. par. 8. cap. 1. num. 90.* Episcopus enim supposità obligatione propriâ, ac etiam exemptione Dignitatum emergente, tàm ex dicta generali Juris dispositione expressè præcipiente contributionem Ecclesiasticorum pro reparatione Fabricæ faciendam esse ordine superiùs exposito, quam ex peculiaribus Ecclesiæ Ordinationibus formiter usque ad hanc diem servatis, solas personas de Capitulo in actu adipiscendæ possessionis controversæ præstationi adstringentibus, eximendo se à propria obligatione, haud valet in eorum præjudicium, ipsis inauditis, quidquam statuere, quod à Juris Censura, & à rectis Ecclesiæ suæ Canonibus deviet, ut docent *Abbas in cap. at si Clerici §. De Adulteriis num. 10. de Judiciis, Domin. de S. Gemin. in cap. licet in princ. num. 8. de elect. in 6.* & in terminis alterius Statuti in Eccles. Gerunden. pariter inconcussè observati decisum fuit *coram Seraphin. decis. 590. num. 5. & seqq. & coram Gregor. decis. 154. num. 5. in fin. versic. & fuit sæpius.*

10. Atquè ex hoc capite existimarunt DD. neutiquam relevare, quod idem Statutum à Reverendissimo Hispaniarum Nuncio confirmatum extiterit, quoniam nec ipsi licet rescribere, statuere, aut indulgere contra Sacrorum Canonum censuram, ut monuit *Glossa in cap. finali verb. figura, vers. sed dubitari solet de hæretic. in 6. Joan. Andr. in cap. finali num. 7. ibique Hostien. sub num. 11. usque ad fin. de offic. Archipresbyt.* & in fortioribus terminis Legati à Latere tradunt, *Gratian. discept. forens. cap. 300. num. 50. Tondut. resol. Civil. cap. 67. num. 17. tom. 1. Rota in Ravennaten. Donationis 5. Aprilis 1677. §. In præsenti, coram clar. mem. Cardinali Vicecomite, & in Avenionen. Donationis 20. Aprilis 1682. coram Reverendissimo D. meo Ursino Decano,* & novissimè concordantibus adductis responsum fuit *in Toletana Administrationis 26. Junii superioris anni §. Altera, coram me.*

11. Minusque refragari, quod in æditione ejusdem Statuti nonnullæ Dignitates Capitulo interfuerint, quodque etiam ipsæ Cappis utantur; Primum enim tollebantur, nedum ex eo, quod prædictæ Dignitates Capitulo intervenerant, tamquam Canonici, cum aliàs eisdem interesse minimè licuisset, dum voces in Capitulo non habebant, ut probatum est; Verùm etiam ex quo consensus à duabus præstitus, reliquis sex officere non potest, *ad Text. in cap. 1. & toto tit. de his, quæ fiunt à majori parte Capit.* & firmat *Rota in Gerunden. Anniversariorum 15. Decembris 1575. coram Cæsare de Graffis ubi supra,* attento potissimum, quod versamur in actu voluntario, in quo consensus omnium interesse habentium requiritur, *ut ex Text. in cap. humilis, ubi Innoc. num. 2. vers. & maximè de major. & obed. Rot. coram Bich. decis. 256. num. 23.*

12. Secundùm verò cessabat advertendo, quod cum Dignitates sint exemptæ à solutione, tàm ex dicta generali Juris dispositione, quàm ex particulari lege Cathedralis Ecclesiæ Gerunden. ac insuper de redditibus Operis Capitulum semper Dignitatibus Cappas liberè præstiterit, proculdubio tenebitur in posterum illas exhibere, sicuti de facto easdem subministrare non dedignatur cœteris Ecclesiæ Beneficiatis, absque eo quod ratione usus nihil unquam exsolverint, ad tradita per *Card. de Luca de Canonic. & Dignit. discurs. 3. num. 3. & seqq. Rot. decis. 542. num. 4. & seqq. & dec. 543. num. 1. & seqq. coram Bich. & in recent. decis. 380. per tot. par. 11.*

13. Quibus ita Statutis, nec dubitare contingit, sub veteri Decreto in libro viridi compilato sub nomine Personarum de Capitulo Canonicos tantum fuisse admissos: siquidem sublata de medio contrariâ consuetudine Dignitates quæ, vocem in Capitulo non habent, juxtà Juris dispositionem inter Personas de Capitulo per solos Canonicos constituto connumerandæ non sunt, ut ultrà auctoritates superiùs adductas in §. *Quam veritatem in fine*, specificè loquentes de Ecclesia Gerunden. generalitèr firmant *Compostellan. in cap. 1. num. 4. vers. nunquam Portionarii, Fagnan. in dict. cap. 1. num. 43. Valenz. cons. 194. num. 21. & seqq. Ferret. cons. 115. per tot. Card. de Luca de Canon. & Capit. disc. 4. num. 5. Rota coram Seraphin. dec. 98. num. 1. & coram Martin. Andrea decis. 53. num. 3. & in rec. dec. 708. num. 3. par. 2.*

14. Undè à primo ad ultimum jure sequi visum fuit, quod cum nulla ratione suffultum, Capitulum exigere valeat à dignitatibus prætensas subministrationes duplarum quindecim, cogendum esse ad restitutionem æqualis summæ à Benedicto exactæ, quæ nunquam evitari potest, quoties indebita præcessit solutio, ita faciente *Textu in lib. 1. & toto tit. ff. de condit. indebit. Jo: Galemart. in declarat. ad Sac. Concil. Trid. cap. 14. num. 1. Rota coram Priolo decis. 42. num. 105. & coram Ninot. decis. 2. num. 8.*

Et ità post secundam Causæ propositionem responsum fuit utraquè &c.

R. P. D.

R.P.D. PRIOLO

Valentina Jurisdictionis.

Veneris 14. Februarii 1698.

ARGUMENTUM.

Jurisdictio totalis concessa Rectori in limine fundationis Collegii authoritate Papæ, censetur privativa etiam quoad cognitionem causarum ad exclusionem loci Ordinarii.

SUMMARIUM.

1. *Lex præscripta in limine erectionis Collegii cum approbatione Papæ, est servanda tamquam lex Papalis.*
2. *Fundator in limine fundationis potest apponere conditiones juri communi contrarias.*
Assistentia juris non suffragatur quando in fundatione aliter cautum fuit, ibi.
Jurisdictio plenariè concessa in limine fundationis Rectori Collegii censetur data privativè etiam quoad Diœcesanum, ibi, & num. 5.
6. *Exercitium jurisdictionis privativè, comprobat observantiam.*

DECISIO XXXVIII.

Erecto ex propriis redditibus usque de anno 1594. per Religiosissimum Virum Joannem de Ribera Patriarcham Antiochenum, & Archiepiscopum Valentinum insigni Collegio sub invocatione Corporis Christi, & prò illius salubri regimine impetratâ à san:mem:Clemente VIII. amplissimâ facultate condendi leges, etiam non conformes dispositioni Concilii Tridentini, inter alias, quas ille Antistes apprimè credidit conducere ad bonum gubernium Collegii, ea fuit, ut illius Rector pro tempore esset perpetuus Judex, & Superior loci, tàm in spiritualibus, quàm in temporalibus = *In modo, che da tutti sia obedito, e si tenga per Ordinario, e perpetuo Visitatore, come l'hà da essere, poiche al suo carico stà la sopraintendenza di tutto quello, che si hà da fare in questa Casa, tanto in servitio della Chiesa, come degli altri Ministri.* Et ne iste abuteretur facultate sibi elargitâ, ulterius sancitum fuit, quod in Festivitate Pentecostes Archiepiscopus pro tempore, & in ejus absentia Vicarius Generalis, unà cum duobus aliis Visitatoribus specialiter deputatis, visitare deberent Collegium, cum ampla potestate corrigendi, & puniendi, quacumque appellatione ab eorum Decretis prohibitâ, *ut in summ. Collegii n.3. & 4.*

Et cum ad formam hujus Constitutionis emanatæ, etiam cum specialissimo consensu Papæ, fuerit successivis temporibus exercita totalis Jurisdictio per Rectores Collegii, nihilominus quia appellatio interposita ab illius Decreto anno 1675.& recursus habitus ab uno ex Cappellanis dicti Collegii de anno 1690. ad Curiam Archiepiscopalem, timorem præbuit, ne in posterum Agentes illius Curiæ eludere vellent Jurisdictionem Rectoris; hinc introducta Causa in nostro Auditorio dubitatum fuit coram me: An Archiepiscopo competeret Jurisdictio in Collegium extrà visitationem, & DD. negativè responderunt,

1. Moti ex fundamentali Constitutione, superiùs recensita, quæ cum ex authoritate Papæ fuerit adjecta in limine erectionis ipsius Collegii, & tamquam lex Papalis veniat omninò servanda, nè remaneat violata illius dispositio, Archiepiscopus neque tamquam Delegatus, neque tamquam Diœcesanus ullum jus sibi vindicare potest supra illos de Collegio, ut tradit *gloss. in cap. de Monach. verb. proventibus vers. si habent Ecclesiam ex concessione Episcoporum, si certa forma fuit apposita, illa servetur, de Præbend.* & passim comprobant *Oliva de for. Eccles. par.3. quæst.34.n.38. Pereir. de manu reg. cap.17. sub n.10. vers. quod semper limitandum, & Rot. coram Cerr. decis.161. num.7. cum seqq.* & magis in specie *coram Bich. decis.448. num.3.*

2. Absque eo quod in contrarium urgeat, vel assistentia Juris, vel dispositio Concilii *sess. 22. cap. 8. de reform.* nam reflectendo, quod sub inhitio fundationis, apponi possunt quæcumque conditiones, etiàm sub censura Juris non cadentes, *ad Text. in cap. præterea il 2. de jurepatr.* cum aliis adductis per *Ciarlin. controv.69. num. 12. cum seqq.* & alibi sæpè, quod in hac facti specie obtenta per Papam facultate condendi leges, etiàm non conformes dispositioni Concilii, istius censura locum non habet, quando aliter conventum fuit in ipsa erectione, & fundatione, ut advertit *Fagnan. in cap. licet 58. de Præb.* cum aliis relatis per *Garz. de Benef. par. 3. cap. 2 num. 216. Corrad. in prax. benef. lib. 2. cap.14. num. 46. Card. de Luc. disc. 40. num. 9. de jurisd., & Rot. coram Cerr. d. decis. 161. num. 8. cum seqq.* Hic DD. ponderabant ex verbis ipsius Constitutionis omnimodam Jurisdictionem translatam fuisse in personam Rectoris privativè etiàm quoad Diœcesanum, nam si Fundator voluit, quod Rector pro tempore obtineret locum, & vicem Ordinarii, ac perpetui Visitatoris illius loci = *In modo, che da tutti sia obedito*, & supra se quoque haberet onus totalis superintendentiæ = *Di tutto quello si hà da fare in questa Casa* ex hoc clarè datur intelligi, quod in illum delata fuit plenitudo totius superioritatis, ad tradita per *Rot. coram Bich. d. decis. 448. num. 7. & in Avenionen. seù Carpentoraten. Jurisdictionis 29. Aprilis proximè præteriti §. Secunda ratio coram me,*

ideo-

ideoque juxtà exigentiam subjectæ materiæ Jurisdictio attributa non censetur, nisi privativè quoad alios, quià non esset favor Collegii, unicè contemplatus à Papa, & Fundatore, si illius Ministri, & Officiales sub diversis Judicibus distrahi deberent, per ea, quæ notant *Rovit. cons.* 60. *num.* 2. *lib.* 2. cum aliis allegatis *in d. Avenionen. seù Carpentoraten. Jurisdictionis* 29. *Aprilis proximè præteriti* §. *Et denuùm coram Me*.

5. Nec dicatur hujusmodi superioritatem coerceri debere intrà limites ministerialis, & æconomicæ Jurisdictionis, quoniam ex lectura ipsarummet Constitutionum satis clarè visum est, illam concessam fuisse cum ea plenitudine, quæ erat in ipso tribuente, quià si Fundator omnimodam potestatem gubernii, & administrationis per ipsum præcedenter attributam Rectori, Collegialibus, restrinxit solummodò in actu visitationis, ab Archiepiscopo coequaliter peragendæ dum duobus aliis Visitatoribus, ut videre est *in Summ. Collegii num.* 4. ità quoque censendum est, quod pro reliquo tempore illam à quacumque subjectione eximere voluerit, ut in puncto firmat *Tondut. quæst. benef. cap.* 62. *num.* 3. *Rot. coram Bich. decis.* 474. *num.* 8. *& in Telesina Administrationis Ecclesiæ, & Hospitalis* 26. *Martii* 1606. §. *Ultrò verò coram Reverendissimo D. meo Decano*. Tantò magis quia si Archiepiscopo ex lege fundationis prohibitum censetur jus privativum visitandi, ut firmatum fuit in hac causa *cor. Peutinger. dec.*480. Eo fortiùs prohibita dici debet Jurisdictio in causarum cognitione, ut arguendo à majoritate rationis tradit *Rot. in rec. decis.* 393. *num.* 3. *par.*13. *& decis.*71. *num.*1. *par.*14.

6. Quæ omnia eo magis comprobata remanent ex subsecuta observantia, nam si in tanto temporis defluxu per Archiepiscopos Antecessores nunquàm exerciti fuerunt actus jurisdictionales supra illos de Collegio, & quoties aliquid attentatum fuit, remansit à judicibus superioribus circumscriptum, *ut in Summ, Collegii num.* 5. ne tot Antistites dicantur fuisse segnites in eorum ministerio, dicendum est, Jurisdictionem usque ab inhitio attributam fuisse privativè, etiam quoad ipsos per ea, quæ tradunt *Felin. in cap. Pastoralis num.*5. *in* 8. *limitat. de offic. Ordin. Fagnan. in cap. postulasti num.* 21. *de Iurepatr.* cum aliis adductis *coram Bich. d. decis.*448. *num.* 8. *cum seqq. & decis.* 474. *num.* 3. *& in rec. decis.*493. *nu.*3. *par.*13. *& in dicta Avenionen. seù Carpentoraten. Iurisdictionis* 29. *Aprilis proximè præteriti* §. *Et præmissa eo magis coram me*.

Et ita per contradictas resolutum fuit &c.

R. P. D. DELL' OLMO

Leodien. Vicariæ.

ARGUMENTUM.

Vota Capituli debent dari collegialiter à præsentibus, in Capitulo & non ab absentibus, qui Votum per schedulam transmittere non valent. Consuetudo non dicitur probata nisi sit specifica, & pluralitate actuum effectuatorum, ac diuturnitate temporis roboratur.

SUMMARIUM.

1. *Præsentatus à majori parte Patronorum præfertur alteri præsentato à minori.*
2. *Canonici absentes à Capitulo uti singuli non habent jus eligendi.*
   Canonici absentes non valeant transmittere votum ad Capitulum per schedulam, etiam volente, & admittente Capitulo, ibi, & num. 4.
   Votum quod debet dari viva voce, non potest dari per Scripturam, ibi.
3. *Canonici absentes legitimè impediti possunt constituere Procuratorem ad præstandum suffragium, sed non mittere illud in scriptis, adducitur ratio differentiæ.*
5. *Omnis actus Collegii sive Universitatis debet expleri collegialiter, etiamsi non agatur de vera electione juxtà disposita in c. quia propter de elect.*
6. *Consuetudo admittendi vota absentium in scriptis an de jure subsistat remissivè.*
7. *Consuetudo non extenditur de casu ad casum, sed debet esse specifica.*
8. *Consuetudo non inducitur ex unico actu, sed ex pluralitate, & diuturnitate temporis.*
9. *In votum pariter gratificandus est, qui majoribus qualitatibus est insignitus.*
   Qui fuit præsentatus à medietate Patronorum est instituendus, si pro alia medietate obtinuit derogationem à Pontifice, ibi.
10. *Additio Matricis, quæ non est in exemplari censetur per errorem adjecta ad excludendam falsitatem.*

DECISIO XXXIX.

VAcante per obitum Joannis perpetua Vicaria Ecclesiæ Parochialis loci de Berlinghen, Capitulum, & Canonici Lossenses, ad quos spectat Vicarium eligere, præviâ determinatione, ut electio fieret Capitulariter, & vivâ voce devenerunt ad nominationem in qua, quatuor ex sex Canonicis præsentibus eligere renuerunt, cœterisque

quæ duo nominarunt Christianum, Alii autem quatuor, qui reperiebantur absentes eorum vota ad Capitulum transmiserunt in scriptis, alter nempè qui tunc ægrotabat favore memorati Reneri, alii verò tres favore ejusdem Christiani; In hac igitur votorum scissura, cum uterque ex nominatis litteras præsentatoriales obtinuerit, orta fuit inter ipsos non lævis contentio super Institutione, quà in partibus pluries, sed diversimodè definitâ, & tandem ad me devoluta dedi dubium = *An, & cui sit adjudicanda Vicaria*. Illoque proposito sub *die 4. Iulii proximè præteriti* ac informante dumtaxat Renero emanavit resolutio = *Eidem Vicariam adjudicandam esse* ut ex decisione eadem die ædita, adversus quam concessa ad preces Christiani nova audientia, Causam hodie repropòsui,& utràque parte auditâ Perstitum fuit in Decisis.

1. Cum namque ex facti serie superius recensita incontroversum apparuerit dictum Renerum fuisse præsentatum à quatuor ex sex Canonicis, qui fuerunt præsentes in Capitulo, indè subsistere visum est principale decisionis assumptum, quod eidem adjudicanda sit Vicaria de qua est quæstio, excluso Christiano ab aliis duobus tantummodo electo, ex regula satis trita, quod præsentatus à majori parte electorum præferri debeat alteri à minori parte nominato ad *Text. in cap. quoniam ibique Fellin. aliique DD. de Iure par. Barbos. de Iur. Eccles. lib. 3. cap. 12. num. 71. Rota coram Card. Cerro decis. 375. num. 11. & in rec. par. 8. dec. 379. num. 21. & seqq. & par. 12. dec. 345. n. 1. & par. 19. dec. 30. num. 7. cum aliis in decisione hujus Causæ in principio*.

2. Non relevante quod Christianus habeat etiam nominationem aliorum trium Canonicorum absentium, qui per schedulas eorum vota ad Capitulum transmiserunt, nam Domini specialitèr animadvertebant, quod cum simus in electione spectante ad Capitulum, quæ non nisi collegialitèr, & omnibus Canonicis in unum congregatis fieri poterat, cum isti uti singuli nullum pœnitus habere valeant Jus eligendi ad *Text. in cap. Quia propter* ibi = *Præsentibus omnibus de elect. ibique Hostien. num. 43. Innoc. num. 1. Fagnan. num. 37., Abb. num. 12. & in cap. In Genesi 55. num. 4. & sub num. 7. eodem tit. ibique etiam Barbos. sub num. 2. & 3. latè Felin. in cap. cum omnes num. 29. de Constit. Tamburin. de Iur. Abbat. tom. 1. disput. 5. quæst. 3. num. 14. Passerin. de Elect. cap. 10. num. 31. in princ. Castellin. in eodem tract. cap. 5. num. 65. Rot. coram Buratt. decis. 351. num. 11. ibique Adden. num. 13. & 14. recen. par. 12. decis. 156. num. 15. & seqq.* nequiverunt utique memorati tres Canonici singularitèr, & seorsim à Capitulo eorum votum proferre, minusque illud per schedulas ad Capitulum in scriptis transmittere juxtà Litteralem *Textum in cap. si quis justo 46. Absens de elect. in 6. ibique Barbos. num. 17.* ubi conclusionem ampliat, ut consensus eligentium etiam volente Capitulo non possit per litteras præstari *Gloss. in dicto cap. 5. Quia propter verbo venire in fine*, optimè *Gonzal. in cap. In Genesi verb. communitèr de elect. P. Sigismundus à Bonon. in eodem tit. par. 1. cap. 1. dub. 14. nu. 1. Donat. rerum Regular. tom. 2. par. 3. tract. 4. qu. 17. num. 1. Passerin. de elect. d. cap. 10. sub num. 31. & num. 35. in fine Tamburin. de Iur. Abbat. d. disput. 5. quæst. 4. num. 1. Castellin. de electionibus d. cap. 5. sub num. 65. & num. 101. Boer. d. part. num. 41.* ubi pariter ampliat ad id, quod etiam volente Capitulo, hujusmodi suffragiorum præstatio effectuari non potest *Adden ad Buratt. dec. 351. num. 12. litt. B. Rota coram eodem decis. 215. num. 3. & seqq. & dec. 259. num. 5. & in d. decis. 156. num. 12. & seqq. par. 12. recen.* Præmaximè verò in casu hujusmodi, in quo cum jam emanaverit Capitularis resolutio, quod vota præferenda essent viva voce, eo minus poterant Canonici eorum suffragium per litteras dare ob diversam rationem, quæ intercedit inter actum vivâ voce explendum, & alium per scripturam expressum, ut egregiè distinguit *Ancharan. in d. cap. si quis justo num. 6. vers. in istis ergo, de elect. in 6. Boer. d. decis. 1. sub num. 42. & seqq.*

3. Idque procedit etiam si sæpè dicti tres Canonici fuissent legitimo justoque impedimento detenti, quia cum Jus commune in *dicto capitulo quia propter §. Illud autem de elect. & in dicto cap. si quis justo in principio eodem tit. in 6.* Satis absentium indemnitati providerit statuendo scilicet, ut sic legitimè impediti Procuratorem ad suffragium præstandum in Capitulo constituere valeant, ut advertunt *Abb. in d. cap. quia propter sub num. 2. ibique Gonzal. num. 11. & Barbos. num. 37. Pater Sigismund. à Bonon. de elect. d. dub. 14. num. 2. Lancellot. in tit. Canon. lib. 1. tit. 6. de elect. §. Sed, & si quis, Donat. rer. Regular. d. tract. 4. qu. 16. num. 1. Castellin. de elect. d. cap. 5. num. 101. Tamburin. de Jur. Abbat. d. disput. 5. quæst. 4. num. 7. Idem Barbos. de Jur. Eccles. lib. 1. cap. 19. nu. 100. & de Canonic. cap. 39. num. 11. Boer. dicta decis. 1. sub num. 45. Rot. coram Ubald. decis. 580. num. 4.* consequens fit, quod neque in hoc casu valuissent ad alium modum vocandi in scriptis recurrere, ex ea valdè notabilis differentiæ ratione, quod in transmissione suffragii in scriptis eo ipso inducitur perfectio actus, quem eligens extra Capitulum adimplere non potest: In electione autem Procuratoris dictus actus remanet in fieri, nec perfectionem assequitur, nisi de tempore quo idem Procurator nomine sui Principalis præsentialitèr in Capitulo suffragium præstat, ut alias respondit *Jo: Andr. relatus à gloss. in dicto cap. si quis justo verb. exprimendum*. cujus verba notanda esse inquit *Boer. d. decis. 1. num. 46. sequitur P. Sigismund. à Bonon. d. dub. 14. sub n. 4.* ubi re-

ubi refert sic fuisse à Sac. Rota decisum Barbos in d. cap. siquis justo num. 18 ubi cum seqq. aliis rationibus, & exemplis optimè materiam exornat:

4. Hinc rejicendam esse Domini censuerunt auctoritatem *Hostien. in Summ. de elect. potest. §. Quis possit eligere num. 8. Azor. Instit. moral. par. 1. lib. 13. cap. 10. quæst. 2. Portell, respons. moral. par. 2. cas. 1. num. 5. Garz. politic. Eccles. tract. 9. difficult. 2. dub. 5. num. 8. in fin.* intrepidè firmãtium absentes in scriptis posse ad Capitulum eorum suffragia transmittere. Quoniam ultra quod *Hostien.* loquitur in casu, quo absens non potuerit Procuratorem invenire, in quibus etiam terminis contrarium tenent ex professo *de Magistr. in prax. Eccles. tom. 1. lib. 1. tit. 6. cap. 2. num. 14. pag. mihi* 150. *& Donat. rer. singular. tract. 4. par. 17. in princ. Azor. verò, & Portell.* se fundant in Constitutionibus Societatis Jesu, & Congregationis Sancti Joannis Evangelistæ in Portugallia, in quarum peculiaribus terminis dumtaxat eorum auctoritatem procedere posse animadvertunt *Donat.* in proximè citata *quæst. 17. num. 2. usque ad fin. Passerin. de elect. cap. 10. num. 31. circa medium, & demùm Garz.* id voluit ubi adsit legitima consuetudo, cui standum esse ibidem declarat. In Universum præterea concurrit ponderatio, quod eorum singularis opinio est adversativa expressæ sanctioni dicti textus *in cap. si quis justo*, communique Doctorum Sententiæ pluries etiam in Tribunali nostro receptæ; proindeque illam jure merito non esse admittendam monet præ cœteris *Passerin. de elect. dict. cap. 10. sub numer. 31.*

5. Nec subsistit, quod hæc omnia procedant in electione speciali Dignitatum primi Ordinis explenda per Scrutinium ad tramites *Text. in cap. Quia propter de elect.* non item in Electionibus Dignitatum inferiorum, ob quarum vacationem Ecclesia Viduata non remanet. Nàm generale est in omnibus explicandis per Capitulum, & Universitatem, ut etiam in his, in quibus forma Scrutinii non exigitur, collegialiter, & simul in unum consensus, vel dissensus præstetur, ut notabiliter tradit *Anton. de Butr. in cap. In Genesi num. 28. de elect.* in his verbis se explicans = *Quæro tertio, quid in electionibus inferiorum Dignitatum, vel Beneficiorum, in quibus non habet locum forma cap. Quia propter, dicit hic Innoc. quod non vitiatur electio, licet non sit communis, & fiet ab omnibus singulariter. Et idem in præsentationibus Rectorum, dum tamen si actus ille spectat ad Capitulum, fiat per Capitulum, & simul in unum, aliàs si singulariter, & extra Capitulum consentirent, Jus nullum sequeretur, alii dicunt quod exigitur etiam in talibus communis electio licet non exigatur forma Scrutinii = Felin. in cap. cum omnes num. 24. de Constit. optimè Barbos. in d. cap. Quia propter num. 9.* ubi advertit, quod etiam ante formam hujus *cap. exigebatur dictus simultaneus consensus*, & in puncto electionis Canonicorum firmavit *Rota in d. decis. 351. num. 11. coram Buratt. & decis. 156. num. 12. & seqq. par. 12. recent.* nec contrarium tenuit *Boer. in d. decis. 1. num. 25. & seqq.* quia ibi solum firmat esse singulare in electionibus faciendis per Scrutinium ad formam *dicti cap. Quia propter*, ut votum oretenus, & non per Cartellos præstetur, quod non servari postmodum subjungit in aliis agendis per Universitatem, seù Capitulum, cum in his possit quilibet votum suum dicere in communi etiam aliis audientibus: nunquam autem asserere voluit, quod in casum absentiæ valeant Canonici eorum suffragium ad Capitulum in scriptis transmittere, ut patet ex illius lectura.

6. Prædictis autem minimè adversari valet opposita consuetudo admittendi vota absentium in scriptis, quam servandam esse monent *Gonzal. in dict. cap. Quia propter num. 12. in fin. Garz. politic. Eccles. tract. 9. difficult. 2. dub. 5. num. 8. pariter in fin. Passerin. de elect. cap. 10. sub num. 31.* Quandoquidem quidquid sit de illius subsistentia in jure, adversus quam acriter invehunt *Ferrer. in cap. cum omnes n. 56. de rescript. Boer. d. decis. 1. num. 49. P. Sigismund. à Bonon. de elect. part. 1. cap. 1. dub. 3. num. 3. & 9. & dub. 19. num. 1. in fin. & dub. 111. num. 6.* & priùs illam reprobaverat idem *Garz. in politic. Eccles. in alleg. dub. 5. num. 7. versic. ne menos pueden.* objectum cassat in radice, quoniam ex tribus actibus, qui ad ass. consuetudinem inducendam circumferuntur ea nullatenus probatur.

7. In primo enim, & secundò ex illis agebatur de deputatione ad officium Matricularii Superioris, quod cum sit servile ipsius Capituli, hinc fit, quod objectum in illius electione admitteretur talis consuetudo non tamen ab ea valeret inferri ad consimilem consuetudinem servandam in electione Canonicorum ob diversitatem rationis inter unum, & alterum casum intercedentis, ut in puncto respectivè *Rota decis. 278. num. 9. vers. Idquè faciliùs, & seqq. & decis. 304. num. 6. & seqq. par. 12. recent.* regulare enim est, quod consuetudo non suffragatur, quoties probata non sit specificè, & in individuo casus de quo agitur *cap. fin. de consuetud. in 6. Roland. consil. 69. num. 24. lib. 3. Aym. consil. 96. num. 4. Marescott. var. resolut. lib. 2. cap. 100. num. 4. & seqq. Rota coram Dunoz. jun. decis. 945. sub nu. 11. coram Cerro decis. 380. num. 4. & deci. 551. num. 5. & seqq. & in recent. dicta decis. 278. num. 5. & dict. decis. 304. num. 6. & seqq. part. 12. & in Bononien. Aquarum 8. Junii 1696. §. Minusque coram me*, cum illa de casu ad casum non extendatur, *Cravett. consil. 30. num. 9. Surd. cons. 206. num. 6. Rot. decis. 513. num. 17. part. 5. & dict. decis. 278. num. 6. & dict. decs. 304. num. 8. & 9. part. 12. recent.*

8. In

8. In tertio demùm ex dictis actibus, qui emanarũt de an. 1672. licet ageretur de electione Scholastici, atque alter ex Canonicis suum votum ad Capitulum transmiserit, cum tamen sit unicus, & recens, atque iterum non probetur effectuatus, nequit legittimam consuetudinem in Judicio admittendam inducere, cum ea sola convincatur ex pluritate actuum effectuatorum *Bartol. in leg. de quibus num.10. ff. de legib. Marescot. var. resol. d. cap. 100. sub num. 1. Adden. ad Buratt. decis. 497. num. 2 Rota coram Cerro decis. 551. num. 18. & sequent. coram Bich. decis. 48. num. 14. & 15. & recent. dicta decis. 278. sub num. 3. & in dicta decis. 304. num. 21. par. 12.* Et ex diuturnitate temporis, qua in consuetudine, prout hic juri communi resistente talis requiritur, ut saltem attingat spatium quadraginta annorum *ad Text. in cap. fin. ubi Gloss. verb. legitimè de consuetud. Marescott. var. resol. dict. cap. 100. num. 8. Sperell. decis. 89. num. 25. & sequent. Rot. in recent. dict. decis. 278. num. 16. & 17. & dict. decis. 304. num. 18. par. 12. & in Gerunden. Administrationis Sede Vacante 24. Januarii 1687. vers. nec magis, & 20. Iunii ejusdem anni §. Neque demum coram bon. mem. Emerix.*

9. His itaque sic firmatis, licet Patres ab oppositis exceptionibus bonum jus Reneri satis vindicatum crediderint, ulteriùs tamen procedere volentes, ponderarunt, quod quando etiam connumeranda essent tria vota ab absentibus per Schedulas favore Christiani ad Capitulum transmissa, adhuc, quia Renerus etiam in hoc casu haberet quinque suffragia, prout habet Christianus, eo quod alter ex dictis Canonicis absentibus ad illius favorem votum pariter in scriptis dedit, eidem utique in hac votorum paritate adjudicanda esset Vicaria; Tum quia majoribus est qualitatibus insignitus, qua de causa per viam gratificationis præferendus esset Christiano, ut observat præterita decisio §. *finali.* Tùm etiam, quia pro alia medietate vocum opportunam derogationem à Summo Pontifice impetravit *cap. cum cui de probat. in 6. Lotter. de re benefic. lib. 2. quæst. 23. num. 1. Rota cor. Seraphin. dec. 318. num. 1. coram Coccin. decis. 2318. num. 6. coram Bich. decis. 419. num. 6. coram Cerr. decis. 135. n. 6. & in recent. par. 7. decis. 275. num. 2.*

10. Non attentâ replicatione, quod idemmet Christianus præter quinque relata vota habeat etiam Suffragium Decani. Quoniam cum iste nec fuerit præsens in Capitulo, nec votum suum præstiterit, ut primo resultat ex publico, & legali transumpto Instrumenti Electionis per Secretarium ejusdem Capituli ædito, in quo apparet sex tantummodo fuisse Canonicos præsentes, nullâ factâ mentione asserti interventus Decani, minusque illius Suffragii. Et secundo ex protestatione ab ipso ante nominationem formitèr emissâ, quod ad illam deveniendum non esset per electionem, sed per concursum, vanum exinde redditur assumptum, quod etiam illius votum ad favorem Christiani veniat dinumerandum, & quidem tametsi in matrice dicti Instrumenti legatur nomen, & suffragium dicti Decani, quia cum utrumque appareat fuisse ex posteà cancellatum; dicendum est, quod additio illa fuerit erroneè in matrice adiecta, quemadmodum omninò censeri debet ad excludendam falsitatem, de qua secus esset arguere Notarium, qui dictam additionem omisit in exemplari, ut in specie dixit *Rota in decis. 219. num. 13. vers. ad quod abrasio, & num. 14. par. 10. recent.*

Ex ità utraque &c.

P. R. D. MOLINES

DECANO

Firmana Jurisdictionis.

Lunæ 15. Maii 1694.

ARGUMENTUM.

Agitur de Visitatione, & jurisdictione Ordinarii in exemptos, & in Regulares exercentes Curam Animarum.

SUMMARIUM.

1. *Abbas Farfensis habet jurisdictionem quasi Episcopalem.*
Jurisdictio loci dismembrati transit in eum cujus favore facta est unio, ibi.
2. *Subrogatum acquirit naturam illius in cujus locum subrogatur.*
3. *Regulares omnes olim attento jure communi fuerunt Episcopis subjecti.*
4. *Monasteria Regularium fuerunt exempta à lege Diæcesana tempore Divi Gregorii.*
5. *Regularis fuerunt exempti à jurisdictione Episcoporum vigore privilegiorum particularium Summorum Pontificum.*
6. *In generali derogatione privilegiorum non veniunt privilegia, quæ sunt inserta in corpore juris.*
7. *Constitutio posterior, non derogat priori, nisi cum prima sit incompatibilis.*
Monasterium, sivè Ecclesia exempta, si de una ad aliam Diæcesim Papa auctboritate transferatur retinet exemptionem, ibi. & num. 8.
9. *Verba dispositionis universalia, restringuntur per alia limitativa subsequenter apposita.*
10. *Superiores Regulares habent jurisdictionem correctionalem in Religiosos, quamvis jurisdictioni Episcoporum subdantur.*
11. *Verbum* Superioritas *comprahendit jurisdictionem.*

Exceptió est de comprǽhensis in regula, & intelligitur retentis terminis regulæ, ibi.

12. *Ordinarius visitat Ecclesias Regularium Curatas in iis quæ concernunt Curam Animarum.*

13. *Exemptio Ecclesiarum efficit ut, non dicantur de Diœcesi, non verò ut non sint in Diœcesi.*

14. *Regulares, an, & quando præfici possint ad exercendam Curam Animarum in Ecclesiis Parochialibus, & num. 15. & 16.*

17. *Regulares exercentes Curam Animarum subjiciuntur jurisdictioni Ordinariorum in iis quæ concernunt Curam, & administrationem Sacramentorum, & num. 19.*

18. *Una, & eadem persona, quæ duplicem personam gerit, potest esse exempta, & subjecta diverso jure.*

20. *Episcopus in Regulares exercentes Curam Animarum utitur jurisdictione ordinaria, & affertur ratio num. 21. & 22.*

Regulares qui non exercent Curam Animarum, sed in ministrandis Sacramentis delinquunt, subsunt jurisdictioni delegatæ Episcopi, ibi.

23. *Decreta Concilii Trid. indigent expressâ derogatione.*

24. *Exceptio est de regula, & limitat regulam.*

Interpretatio ea capienda est per quam repellitur absurdum, ibi.

25. *Dum verba legis, seù Constitutionis sunt clara, frustrà recurritur ad conjecturas.*

26. *Constitutio posterior non revocat præcedentem, nisi expressè dicatur.*

Dismembratio tamquam odiosa est concludenter probanda, ibi, & num. 27.

28. *Exemptio restricta ad Ecclesiam, & Clericos, non comprǽhendit Populum.*

29. *Gratia innixa super erroneo supposito corruit.*

Jurisdictio Abbatis Commendatarii in Ecclesia Sæcularizzata, est eadem, quæ erat quando erat Regularis, ibi.

30. *Observantia explicat naturam concessionis jurisdictionis in exemptos.*

31. *Observantia debet esse circa tẽpus dispositionis.*

32. *Actus gesti sub falso supposito, non inducunt observantiam.*

33. *Visitationes etiam in concernentibus Curam Animarum fieri possunt cumulativè ab Episcopo, & à Prælato inferiori Ordinario loci exempti.*

In concursu actuum jurisdictionalium ad probandam observantiam, prævalent hi, qui fuerunt gesti ab habente juris assistentiâ, ibi.

34. *Ecclesiæ omnes de jure præsumuntur Sæculares, & non Regulares.*

35. *Ecclesia dependens ab alia Ecclesia exempta, non efficitur exempta, nisi expressè dicatur: quia exempto capite, non præsumuntur exempta membra.*

Regula quod de connexis idem est judicium, non procedit in privilegiis, præsertim exemptionum, ibi.

36. *Ecclesiæ exemptæ in quibus inserviunt Presbyteri Sæculares, possunt visitari ab Episcopo quoad omnia tamquam Sedis Apostolicæ Delegato.*

DECISIO XL.

SAnctæ me. Gregorius XIII. anno 1572. exequendo ea, quæ à providentia Beati Pii V. Antecessoris processerant ad reintegrandum Episcopum Firmanum Jurisdictione spirituali plurium Oppidorum, quæ separata ab illius Diœcesi, Episcopatui Ripæ Transonæ novitèr erecto applicaverat, dismembravit, & separavit à Jurisdictione Abbatiæ Farfensis Castra, seù Oppida S. Victoriæ Montis Falconis, ac Montis S. Mariæ in Georgio cum omnibus in eis existentibus Collegiis Parrocchialibus, & aliis Ecclesiis ac Monasteriis, Prioratibus, Præposituris, & aliis cum Cura, & sine Cura sæcularibus, & quorumvis Ordinum Regularibus, unà cum utriusque sexus Personis, Habitantibus, & Incolis tàm Laicis, quàm Sæcularibus, Clericis, Presbyteris, & Religiosis cujuscumque status, ordinis, & conditionis, & quæcumque Beneficia Ecclesiastica obtinentibus, illaque sic dismembrata applicavit, univit, & appropriavit Diœcesi Firmanæ, & illius pro tempore existenti Episcopo, eodem modo, & forma quibus erant Monasteriis, & illorum Abbatibus Farfensibus subjecta.

Declaratione adiectâ, quod ex dictis separatione, & unione, quoad superioritatem, quam in Monasteriis, seù Prioratibus Regularibus ejusdem Ordinis habebant Abbates, seù Commendatarii Farfenses, nullum eisdem inferretur præjudicium, sed pro tempore existens Episcopus Firmanus, eam tantùm haberet Jurisdictionem, quam cœteri Episcopi in similibus habere solebant.

Inter prædictas Ecclesias dismembratas, altera existebat Regularis Ordinis S. Benedicti sub invocatione S. Victoriæ in Oppido ejusdem nominis, cujus Regularis disciplina cum jamdudum collapsa esset, sa. me. Urbanus VIII. illam unà cum duabus positis in Diœcesi Montis Alti, omni suppressâ Regularitate, sæcularizavit, totidem erectis Vicariis in singulis Ecclesiis, in quibus Cura Animarum imminebat, subjiciendo Vicarios ab Abbate Commendatario eligendos omnimodæ ejusdem Jurisdictioni: Ac successivè sollicitus de majori earumdem Ecclesiarum sæcularizatarum bono, erexit in præfata Ecclesia S. Victoriæ Collegiatam, reservatis favore Abbatis Canonicatuum collatione, approbatione, & institutione, ac insupèr jure corrigendi, visitandi, omnimodamque jurisdictionem in Canonicos, & Collegiatam exercendi.

Hujusmodi porrò Bullæ dismembrationis, & sæcularizationis causam præbuerunt pluribus controversiis inter præclaræ mem. Cardinalem Franciscum Barberinum Abbatem Farfæ, & clar. mem. Cardinalem Gualterium Archiepiscopum Firmanum super Jure visitandi

tandi Ecclesiam prædictam S. Victoriæ erectam in Collegiatam, aliasque Ecclesias olim ab eodem Monasterio dependentes: Causâque delatâ sub variis dubiis anno 1653. ad Sac. Congregationem Concilii, prodiit Decretum *Constare de omnimoda Jurisdictione tàm Ordinaria, quàm delegata Ecclesiarum, quæ fuerunt expressæ in Bulla sæcularizationis san. mem. Urbani VIII. favore Eminentissimi Commendatarii*: nullâ captâ resolutione quoad Ecclesias inibi non expressas, subindeque Collitigantes venere ad amicabilem Concordiam ad eorum vitam tantùm duraturam, ut patuit ex ejus tenore hodiè exhibito, ejusque meminit *clar. me. Card. de Luca* scribens in Causâ *disc. 14. num. 1. de Jurisdict.*

Expiratâ per obitum Cardinalis Gualterii expositâ transactione, antiquas in eadem Sacra Congregatione Concilii instaurarunt controversias gemini successores Archiepiscopi scilicet Reverendissimus Gualterius prædefuncti Cardinalis Nepos, & clar. mem. Cardinalis Ginnettus, propositaque Causa anno 1687. ob votorum scissuram nullam prodiit resolutio, sed rescriptum fuit = *Ad Eminentissimum Præfectum pro Concordia*: quæ cum ad finem perduci non potuerit, idem Cardinalis Archiepiscopus Ginnettus, & Eminentissimus D. Cardinalis Carolus Barberinus in eadem Abbatia Farfensi Cardinali Francisco Patruo successor impetrarunt à san. mem. Alexandro VIII. Commissionem directam eidem Sac. Congregationi Concilii, ut tamen procederet cum voto nostri Auditorii, omnibus Dominis suffragantibus, & appellatione remotâ: sed vita hoc interim functo Cardinali Ginnetto, & ad Ecclesiam Firmanam assumpto Eminentissimo D. Cardinali Cincio, nova ad tenorem antecedentis signata fuit Commissio, ad cujus formam cum hodiè dubitaverim = *An, & quo Jure liceat Eminentissimo Archiepiscopo Firmano Visitare Ecclesias, de quibus agitur* Responsum fuit affirmativè juxtà modum, qui talis est = *Licere Archiepiscopo visitare jure ordinario Ecclesias contentas in Brevi Greg. XIII. exceptis Monasteriis, & Prioratibus, in quibus de tempore dismembrationis actu existebant Regulares, eaque posse visitare quoad ea, quæ concernunt curam Animarum, juxtà formam præscriptam à Sac. Concilio Tridentino*: Reservato ad aliam peculiarem disputationem examine quoad alias Ecclesias in dicto Brevi Gregorii XIII. non compræhensas.

1. Notoria sunt fundamenta, quibus nitebatur prima responsi Pars tribuens Eminentissimo Archiepiscopo potestatem visitandi jure Ordinario Ecclesias in Brevi Gregoriano compræhensas. Cum enim illius vigore præmemorata Castra fuerint à potestate, & dominio Monasterii Farfensis dismembrata, & Episcopatui Firmano applicata, in dubium vocari nequit quin illamet potestas Diœcesana, & Jurisdictionalis, quæ ante dismembrationem in dictis Castrorum Ecclesiis competebat Abbati Farfensi, utpotè habenti Jus quasi Episcopale cum qualitate Nullius, de qua testantur *Tamburin. de Jure Abbatiss. tom. 1. disp. 4. quæst. 20. Rota decis. 870. num. 1. coram Coccino, Card. de Luca disc. 14. num. 1. de jurisdict.* transiverit post dismembrationem in Episcopum Firmanum; itaùt ubi priùs eædem Ecclesiæ essent de Diœcesi Abbatis, posteà effectæ sint de Diœcesi Episcopi Firmani, ex vi, & natura veræ separationis Territorii ab uno Ordinario, ejusque applicationis, & unionis ad alterum ab habēte legittimam facultatem procedentium *Ancharan. cons. 114. num. 2. & seqq. Rota coram Seraphin. decis. 645. n. 2. & decis. 1090. num. 4. & decis. 304. num. 1. coram Gregor. & decis. 1708. num. 3. coram Coccin. & decis. 30. n. 1. par. 6. & coram Celso decis. 200. n. 5. ac decis. 99. num. 2. par. 14. & in Hispalen. Decimarum de Olivares 3. Januarii 1679. §. Ex hoc igitur cum seqq. coram bon. me. Bourlemont.*

2. Stantibus potissimè verbis, & clausulis generalibus, ac effrenatis, quibus legitur concepta dismembratio, illisque signantèr subrogationis Episcopi Firmani loco Abbatis, & Commendatarii Farfensis ibi = *Ipsiusque pro tempore existenti Episcopo Firmano ac illius Iurisdictioni, Dominio, Potestati, Superioritati eisdem modo, & forma, quibus Monasteriis, & illorum Abbatibus, seu Commendatariis prædictis suberant, subjecit, & supposuit*: Quemadmodum igitur ante secutam dismembrationem Abbas Commendatarius gaudens quasi Episcopali jurisdictione exercebat in dictis Castrorum Ecclesiis Jurisdictionem Ordinariam, itá eis ab ipsius Territorio sublatis, & subjectis Episcopo Firmano evidens est, jus plenarium, quod spectabat ad Abbatem, exerceri posse ab Episcopo in ejus locum subrogato, cum subrogatio transformet subrogatum in personam illius, in cujus locum subrogatur, ex notissimis juribus, quæ refert *Rota decis. 490. n. 2. par. 4. Dunozet. jun. decis. 495. n. 16. & seqq. & coram Alexandro VIII. decis. 122. num. 14. & decis. 74. num. 4. par. 18. rec.* Quando aliàs prout in casu, dubium non est, quin Dignitas Episcopalis subrogata, sit subjectum capax jurisdictionis Ordinariæ, quæ competebat, ei cui subrogatur *Innoc. in c. Pastorali n. 2. de donat. & in cap. later. n. 9. de probend. Hostien. in dicto c. Pastoralis n. 6. in fin. lap. allegat. 134. per tot.*

3. Ex quibus plana equidèm visa est resolutio quoad primam responsi partem: Verùm aliqua dubitandi emersit ratio quoad secundum illius membrum exceptuans à subjectione visitationis Eminentissimi Archiepiscopi jure Ordinario Monasteria, & Ecclesias, in quibus actu habitabant Regulares de tempore dismembrationis; Proponente Eminentissimo Archiepiscopo adeò effrenata, ac generalia esse verba controversæ dismembrationis, ut etiam ad effectum visitationis jure Ordinario, Monasteria, eorumque Ecclesias

sias

sias comprehendere sint apta quinimò neque deesse specialia illas nominatim compræhendentia ibi: *Cum omnibus, & singulis in iis existentibus Collegiis Parochialibus, & aliis Ecclesiis, & Monasteriis, Prioratibus, Præposituris, Præpositatibus, & aliis cum cura, & sine cura Sacularibus, & quorumvis Ordinum Regularibus*. Et infrà = *Nec non utriusque sexus personis habitantibus, & Incolis tàm Laicis, quàm Sacularibus, Clericis, Presbyteris, Religiosis quibuscumque cujusvis status, ordinis, gradus, & conditionis existerent*. Ex quibus contendebatur litteralem depræhendi concessionem subordinationis Monasteriorum Regularium omnimodæ Jurisdictioni Ordinariæ Episcopi per viam reversionis ad veterem juris antiqui dispositionem, juxtà quam Monachi, & Regulares suberant legibus Diœcesanis, & Jurisdictionalibus Episcoporum ad *Tex. in cap. compertum de offic. Ordinar. & in cap. final. de Cappel. Monachor.* & tradunt *Barbos. de Episc. alleg.* 105. *num.* 1. *& seqq. Fagnan. in cap. nimis grave num.* 3. *de excess. Pralat. Cardin. de Luca de jurisd. disc.*28. *num.*8. §. *Verùm & disc.*29. *num.*5. *Cardin. Albic. apud eumdem in disputat. de jurisdict. Card. in Eccles. suorum Titul. discep.* 2. *num.* 116. *Rota decis.* 15. *par.* 1. *recent. per tot.* & uberrimè comprobat *P. Tomassin. de Benefic. cap.*26. *& c.*27. *per tot. lib.*3.

4. Domini tamen in contrariam abierunt sententiam authumantes non licere Eminentissimo Archiepiscopo Ecclesias Regulares visitare jure ordinario quoad omnia, sed in iis tantùm, quæ concernunt Curam Animarum, tributà in reliquis Jurisdictione Eminentissimo Abbati: Res namque satis explorata est, cuncta Orbis Monasteria, earumque Ecclesias fuisse in vim particularium privilegiorum tàm à lege Diœcesana, quàm jurisdictionali Episcoporum exemptas. A Diœcesana quidem in Concilio Lateranensi habito anno 601. sub Divo Gregorio Magno relato in *Canone quam sit necessarium*, ubi *Gloss. ibidem verbo Juribus caus.* 18. *quæst.* 2. *& in Epistola* 18. *ejusdem Sancti Doctoris lib.*7. *indict.*1. & testantur *clar. mem. Cardin. Baronius in suis Annalibus sub eodem anno* 601. à quo tempore omnia Monasteria Regularium reputata fuerunt exempta à lege Diœcesana, ut patet *ex cap. cum pro utilitate* 34. *caus.* 16. *quæst.* 1. *cap.* 51. *ex laicis* 1. *cap.* 10. *quæst.* 1. ubi etiam refertur in Summa *antedictum cap.*1. *Gloss. in cap. inter cætera* 8. *verb. olutionis can.*10. *quæst.* 3. & latè differunt *Lotter. sde re benefic. lib.* 1. *quæst.* 24. *num.* 44. *&* 45. & alii plures relati per *Passerin. de stat. hom. qu.*189. *num.* 10. *inspect.*10. *num.* 974. *Cokier. de Jurisdict. Ordin. in exemptos part.* 1. *quæst.* 1. *num.* 5. *& quæst.* 16. *Tamburin. de jur. Abbat. disput.* 15. *quæst.* 3. *num.* 3. *Card. de Luc. de Jurisdict. disc.*19. *num.*2.

5. A jurisdictionali, vigore particularium Privilegiorum Summorum Pontificum, quorum primus Adeodatus anno 670. sexagesimo post obitum Divi Gregorii ad hanc anteà inauditam devenit novitatem, liberando à potestate Jurisdictionali Episcopi Turonensis (ipso tamen ultrò petente, & instante) Monasterium Beati Martini, ut refert *Card. Baron. dicto anno* 676. *ex num.* 2. *juncto num.* 5. ad cujus exemplum fuerunt per Successores Pontifices à vinculo, & potestate Spirituali Episcoporum liberata cœtera Orbis Monasteria novæque Regularium Familiæ, & Congregationes, vel expresè, vel per communicationem Privilegiorum, semper tamen, vel penè semper consentientibus Episcopis Teste præ cœteris *P. Tomasin. de Benefic. part.* 1. *lib.* 3. *cap.* 30. *num.* 7. qui in subsequentibus tribus capitibus latè differit de more juxtà temporum seriem de origine, & progressu exemptionum Ordinis Monastici, & ex nostris *Lotter. de re benefic. lib.* 1. *quæst.* 24. *à num.* 87. *ad num.* 90. *Cokier. de jurisdict. in exempt. part.*1. *quæst.*17. *num.*9. *Barbos. de Episcop. allegat.*105. *num.* 3. *Fagnan. in cap. nimis grave num.*3. *de excess. Prælat.* & latiùs *in cap. suarum num.* 10. *de Privileg. Francef. Episcopus Barbastrensis in Pastoral. regul. part.* 2. *quæst.* 2. *Alter Francef. de Vrrutigoyk. de Eccles. Cathedral. cap.*30. *num.*75. *cum seqq. Card. de Luca de jurisdict. disc.*28. *num.*2. *cum seqq. Tamburin. de jure Abbatt tom.*1. *disp.*15. *dicto cap.* 3. ubi per extensum refert Privilegia concessa Ordini Divi Benedicti, sub cujus Regula militant Monasteria Castrorum, de quibus est sermo.

6. Qua stante Monasteriorum Regularium exemptione in vim Privilegiorum posteà in ipso juris corpore insertorum, nullo pacto affirmari potest Summum Pontificem Gregorium XIII. per controversam Oppidorum dismembrationem quantumvis generalem voluisse ad formam antiquorum Canonum subjicere Jurisdictioni Episcopi Firmani non solum Ecclesias Sæculares anteà Abbati tamquam Ordinario loci subditas, sed etiam Monasteriales, quibus tamquam Regularis Superior præerat, nisi doceatur, & constet, quod in eodem actu dismembrationis derogasset amplissimis Monastici Ordinis Privilegiis, & quidem expresè, non sufficiente derogatione generali, sub qua non veniunt Privilegia inserta in corpore juris, resistente præsumptione, quod dictus Pontifex voluerit uno verbo tollere Privilegia, quæ tot vigiliis fuerunt per Antecessores Pontifices concessa, per ea, quæ notant *Crot. in cap. licet de Constit. in* 6. *num.* 34. *Felin. in cap. nonnulli num.* 6. *de for. compet. Butr. in capit. final. eodem titul. Roman. consil.* 498. *num.* 13. *vol.* 1. *Suarez de leg. lib.* 8. *cap.* 38. *num* 12. *Lotter. de re benef. lib.*1. *quæst.* 7. *num.* 26. *Amostaz de Caus. Piis lib.* 5. *cap.* 11. *num.* 10. & lato calamo citatis concordantibus *Passerin. super* 6. *in cap. licet de Constit. num.* 317. *cum seqq.* & in specie *Cokier de Jurisdict. Ordin. in exemptos part.* 3. *quæst.*6. *num.*1. *&* 2. *ac per tot.*

7. In

7. In Brevi autem Gregoriano non legitur expressa dictorum Privilegiorum exemptivorum derogatio: Et quamvis inter Ecclesias, & Habitatores Oppidorum dismembratorum recenseantur Monasteria, & Regulares, talis expressio facta est ad ostendendum, ac declarandum, quod etiam ipsæ Ecclesiæ Regulares abstractæ intelligerentur à Diœcesi Abbatum, & appositæ in Diœcesi Episcopi Firmani, sed non ad illas efficiendas de ejusdem Diœcesi, sicque non ad effectum illas supponendi jurisdictioni Ordinariæ Episcopi quoad omnia cum subversione amplissimorum Monastici Ordinis Privilegiorum, sed ad illas tantùm subjiciendas Episcopis, quoad ea, quæ non obstante exemptione, jus commune illis reservavit, & Sac. Concilium Tridentinum, vel renovavit, vel tamquam Sedis Apostolicæ Delegatis concessit; Deficiente propterea expressâ derogatione juris Privilegiativi Regularium ipsi nunquam censentur per Constitutionem posteriorem sua libertate expoliati, quotiès non constet de contrarietate, & inconciliabili incompatibilitate legis sequentis cum antecedenti, totumque possibile fieri debet, ut Constitutio posterior cum Privilegiis concilietur ad evitandam derogationem, ex traditis per *Pasqual. decis. 329. num. 35.* aliosque, quos refert, & sequitur *Passerin. loco supra citato n. 319. & 320.* & omissis generalibus, quod Ecclesiæ, Civitates, Castra, aliaque loca, quæ Pontificis authoritate in alia nova loca, aut Diœceses transferuntur, sua Jura, Privilegia, & exemptiones retineant, pluribus adductis latè probat *Tamburin. de jur. Abbat. disp. 5. quæst. 6. per tot. tom. 3.*

8. Hæc si in strictâ Juris censura de plano procedunt inspectâ solâ parte concessivâ Brevis Gregoriani, in qua Defensores Eminentissimi Cardinalis totam eorum vim reponebant, sine ulla pœnitùs difficultate locum obtinent consideratâ parte exceptuativâ: Ad amputandam enim omnem dubitandi rationem, quod ob dictam generalem Ecclesiarum dismembrationem, & peculiarem Monasteriorùm, & Regularium nominationem, ablata fuerit ab Abbate Farfensi Jurisdictio ordinaria ad ipsum tamquam illorum Superiorem Regularem competens providè subditum fuit = *Quod ex separatione, & dismembratione, applicatione, & appropriatione prædictis Monasterio Farfensi quoad superioritatem, quam in Monasteriis, seù Prioratibus Regularibus ejusdem Ordinis habebat, nullum præjudicium inferretur, sed pro tempore existens Episcopus Firmanus eam tantùm in illis haberet Jurisdictionem, quàm cæter. Episcopi in similibus habere solebant* = Quæ verba sive accipiantur per modum limitationis antecedentis generalis concessionis, sivè per modum illius declarationis, in utraque forma manifestum faciunt, mentem Pontificis Gregorii XIII. extitisse, ut Monasteria non obstante sæpedictâ dismembratione, & respectivâ applicatione, libera remanerent à Jurisdictione ordinaria Episcopi Firmani, in cujus Diœcesi transferebantur, eorumque immediata subjectio quoad eamdem jurisdictionem ordinariam intacta servaretur Abbati illorum superiori.

9. Cùm itaque ultra Juris interpretationem excludentem in separationibus Monasteriorum de uno loco ad alterum derogationem eorumdem exemptionis à potestate ordinaria Episcopi, concurrat quoque expressa illius reservatio, cessant omnes discursus subnixi in generalitate verborum, quibus concepta est pars dispositiva dismembrationis, cum verba universalia dispositionis restringantur per alia limitativa, ac præservativa subsequenter apposita *Bart. in l. is qui ducenta §. Virum ff. de reb. dub. Jas. cons. 7. num. 4. lib. 1. Tiraquell. in l. si unquam in verbo revertatur num. 95. ff. de revocat. Donat. Rot. coram Merlin. decis. 319. num. 3. & decis. 76. num. 8. coram san. mem. Alexandro VIII. & in Bononien. Evictionis prima Martii 1697. §. Ex quibus coram Me*: Et declarantur ab aliis subsequentibus specificè, ac distinctè loquentibus *l. quæsitum §. Meviæ ff. de legat. 3. l. generali §. Uxori num. 1. ff. de usufruct. legat. Rot. decis. 128. num. 16. par. 4. tom. 2. & decis. 194. num. 94. par. 5. & decis. 295. num. 1. coram Bichio.*

10. Minus rectè propterea Defensores D. Cardinalis Archiepiscopi suadere satagebant Superioritatem reservatam Abbatibus, non esse intelligendam de Superioritate Jurisdictionali, sed de ea dumtaxat, quæ concernit disciplinam, & Instituta Regularia, qua vel juxtà juris antiqui dispositionem non carebant Superiores Regulares, tametsi jurisdictioni Ordinariæ Episcoporum subderentur, ut loquendo de Monachis Divi Benedicti statuit *Text. in cap. fin. de stat. Monachor.* & firmat *Rot. decis. 15. num. 7. & 10. par. 1. rec.*

11. Talis quippe interpretatio evertitur tum quia verbum illud *Superioritas* veluti generale comprehendit etiam jurisdictionem, adeòque juxtà suam indolem est generalitèr, intelligendum, alio desuper non concurrente, quod illud restringat *lib. 1. §. Generalitèr ff. de legat. præstan. Rota coram Ludovis. decis. 329. num. 3. coram Coccin. decis. 784. num. 6.* Tùm quia in parte concessiva idem verbum *superioritas* adhibitum fuit ad significandam jurisdictionem; Undè in eodem sensu accipiendum est in parte declarativa, & exceptuativa *l. si servus plurium 53. §. final. ff. de legat. 1. Corn. cons. 290. num. 6. vers. Vade succedit vol. 4. Peregrin. de fideicom. art. 16. num. 108. Rota dec. 98. num. 19. par. 17. recen.* Tùm demùm, quia cum dicta præservatio apposita esset limitativè ad jurisdictionem ordinariam in parte concessiva Episcopo Firmano generalitèr in omnes

omnes dd. Castrorum Ecclesias indultam, exceptio nonnisi de eadem jurisdictione interpretari debet; Fortiùs ponderando, quod in ipsamet parte exceptuativà per modum eiusdem declarationis, & intelligentiæ illæsa præservatur Episcopo illa jurisdictio, quæ in Ecclesiis Regularibus competere solebat Episcopis: sicuti igitur haud dubium est, quod hic nomine jurisdictionis Papa loquutus non est de superioritate respiciente morum correctionem, quæ Episcopis nullatenùs competit, sed de potestate Jurisdictionali, ità præcedens reservatio favore Abbatis nequit diverso modo intelligi, ac interprætari, cum exceptio sit de compræhensis in regula, & intelligatur retentis terminis regulæ *l.* 1. §. *Sed excipiatur de fer. & dilat. Abbas conf.* 567. *num.* 7. *Calderin. conf.* 5. *de jur. jur. Rota coram Bichio dec.* 124. *n.* 29. *& dec.* 342. *n.* 2. *&* 3. *par.* 18. *rec.*

12. Procedendo ad ultimam partem responsi concedentem Eminentissimo Archiepiscopo Jus visitandi Ecclesias Regulares Curatas in iis, quæ concernunt Curam Animarum juxtà disposita per Sac. Conc. Trid. Ratio dubitandi ex eo orta est, quia eo pacto, quo Archiepiscopus ex generalitate partis concessivæ Brevis Gregorii XIII. contendebat subjectas fuisse suæ Jurisdictioni ordinariæ Ecclesias Regulares quoad omnia; Ita versa vice Cardinalis Abbas fictus prægnantibus clausulis partis exceptuativæ acritèr prætendebat non fuisse ad sui favorem tantùm præservatam Jurisdictionem ordinariam, quæ sibi tamquam Superiori in Monasteriis Regularium competebat, sed etiam plenariam, quam tamquam Diœcesanus vigore Jurisdictionis quasi Episcopalis exercebat in exemptos Curæ Animarum præpositos, sed eo pacto, quo prætensio Eminentissimi Archiepiscopi apparuit minus habens, ita insubsistens visa est hæc altera Eminentissimi Abbatis.

13. Amplissimæ namque dismembrationi Castrorum superius expositæ consentaneum est, ut ubi prius illorum Ecclesiæ Regulares positæ essent in Diœcesi Abbatis Farfæ, post dismembrationem haberi cœperint suæ in Diœcesi Firmana. Non adversante earumdem Ecclesiarum exemptione, quoniam ista efficit, ut non dicantur de Diœcesi, non verò, ut non sint in Diœcesi *cap. cum Episcopus*, & ibi *Franc. in* 2. *notabili*, *& Gemin. num.* 3. *de offic. Ordin. in* 6. *Abbas in cap. Apostolicæ num.* 13. *de offic. Ordin. in* 6. *& in cap. Apostolicæ num.* 3. *de Donat. Ubald. de Canonic. Episcop. & Paroch. cap.* 4. *quæst.* 6. *num.* 11. *Cobier de Jurisdict. in exemptos par.* 4. *quæst.* 55. *Card. de Luca de jurisdict. num.* 8. *in fin. Rota coram Buratt. decis.* 58. *num.* 14. *& decis.* 324. *num.* 3. *par.* 1. *&* 67. *num.* 8. *par.* 13. *& in Gerunden. Jurisdict.* 5. *Martii* 1692. §. *Cujus naturæ in fine coram Me.*

14. Indeque sine ulteriori specifica concessione derivat favore Eminentiss. Archiepiscopi Jurisdictio visitandi Parochos, & Ecclesias Regulares curatas erectas ex alterius Territorio, & positas in sua Diœcesi tàm ex dispositione Juris, quàm Sacrosanctæ Tridentinæ Synodi: Ex jure quidem communi quia etsi inter antiquos Canonistas vexata sit quæstio utrum Monachi de Jure prohibeantur Curam Animarum exercere, & distinguendo Curam Ecclesiarum Sæcularium à Monasteriis sejunctarum à Cura incumbente ipsi Monasterio, ubi est Congregatio Monachorum, omnes conveniant hanc secundam Curæ speciem de Jure committi non posse Monachis, sed Presbyteris Sæcularibus ab Episcopo per Concilium Monachorum instituendis ad *Text. in cap. in Ecclesiis primo de Cappell. Monachor.* ubi latè *Abbas*, & latissimè probat *Fagnan. ibidem num.* 10. *cum seqq.* quam sequitur *Tomassin. de Benefic. lib.* 3. *cap.* 22. *num.* 3. §. *ex his in fin. Solarzan. de Jur. Indiar, lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 25. *tom.* 2.

15. Solumque variaverint quoad primam Curæ speciem; Aliis contendentibus posse Monachum Curæ Parochialis Sæcularis extrà Conventum præfici sine ulla dispensatione, dummodò cum eo habitet saltem alter Monachus, *per Text. in cap. Monachi de Stat. Monachor. cap. quod Dei Timorem eodem tit.* ubi *Abb. n.* 7. *vers. aut est curata*, ubi testatur de comuni opinione, & relatis aliis antiquioribus *P. Lessius de just. & jur. lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 6. *Garz. de Benefic. par.* 7. *cap.* 10. *num.* 17. & huic Sententiæ se subscribere videtur *P. Tomassin. de Benefic. par.* 1. *lib.* 3. *cap.* 22. *num.* 3. §. *Ex his.*

16. Aliis è contra negantibus tale quid de Iure fieri posse, nisi dispensativè, & in casu necessitatis, & in defectum Clericorum Sæcularium per *Text. in cap. cum pro utilitate*, *& cap. qui verè* 16. *& cap. priscis dist.* 55. & teneri *Gloss. in d. cap. quod Dei timorem verbo Regimen de Stat. Monachor.* & hanc opinionem discusso Articulo tenuit *Rot. decis.* 5. *de jurepatronat. &* 28. *de Præbend. in novis. Bollamer. decis.* 713. *&* 750. *per tot. Covarru. in cap.* 2. *Testam. num.* 3. *Navarr. conf.* 10. *de Regular. Garz. de Benefic. dicta par.* 7. *cap.* 10. *num.* 20. *Emanuel. Roder. in quæst. regul. tom.* 1. *quæst.* 34. *Art.* 5. *Sanchez. in Summ. tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 29. *&* 39. *cum aliis*, quos refert, & sequitur *Solarzan. de jur. Indiar. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 2. Et quoad dispensationem aliqui authumaverint necessariam esse Apostolicam, juxtà sensum *Mandosii in tit. de dispens. Monachor. in princip.* & aliorum, quos refert *Garz. de Benefic. ubi supra num.* 22. Alii verè sufficere illam Episcopi, ut ex *cap. Doctos caus.* 16. *quæst.* 1. inquit *Bellam. dicta decis.* 750. *num.* 4. *vers. Secunda Conclusio, Covarru. in dicto cap.* 2. *de Testam. Garz. de Benefic. par.* 7. *dicta quæst.* 10. *num.* 24. *Rota coram Verallo decis.* 85. *num.* 2. *par.* 1. quam controversiam usque de anno 1581. sustulerit san. mem. Gregorius XIII. expressè decla-

declarando, Regulares præfici non posse Curæ Animarum in Ecclesiis Sæcularibus Parochialibus, etiam cum licentia suorum Superiorum absque dispensatione Apostolica, solum instante Episcopo pro necessitate, vel utilitate Ecclesiæ concedenda, ut notat *Fagnan. in dicto cap. quod Dei timorem not.* 16. & 17. *Tomassin. loco mox citato num.* 9. §. *Anno verò*.

17. Concors tamen, & undique pacificus fuit, & est Canonistarum sensus, quod semel, ac Ecclesiæ Monasteriorum habent annexam Curam Parochialem Animarum, & Regularibus committitur eadem Cura Monasteriis incumbens, vel hæc ab eisdem exerceatur in aliis Ecclesiis Parochialibus Sæcularibus, sivè à Monasteriis dependentibus, sivè independentibus, semper in iis, quæ concernunt Curam Animarum, & Sacramentorum administrationem de jure communi subjiciuntur jurisdictioni ordinariæ Episcoporum, in quorum Diœcesibus sita sunt talia Monasteria, vel Ecclesiæ Parochiales, non suffragante quacumque exemptione eisdem concessâ, quia ista exemptio secundum Sacros Canones, & juxtà mentem ipsorum Pontificum eximentium, non comprehendit Curam Animarum, nec Presbyterum illam regentem, neque Populum, cui Sacramenta administrantur, ut declaravit *Bonifacius VIII. in cap. per exemptionem* 9. *de Privileg. in* 6. & antea etiam dictum fuerat *in cap.* 1. *vers. qui ratione Plebium de verbor. signific. in* 6. *cap. cum, & plantare* 3. §. *in Ecclesiis cap. cum Cappella* 16. *de Privileg. cap. cum satis* 4. *de offic. Archidiac. cap.* 1. *de Cappellis Monachor. Fusc. de Visit. lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 6. & *eodem lib. cap.* 20. *num.* 10. *Marant. tom.* 4. *respons.* 21. *num.* 61. & 67. *Francesc. de Eccles. Cathed. cap.* 30. *num.* 163.

18. Non enim implicat, quod Regularis in iis, quæ respiciunt Instituta sui Ordinis, & Monasticam disciplinam subjectus sit suis Superioribus Regularibus, & quoad Curam Animarum Personarum Sæcularium, quam administrat, Subditus sit Episcopo, quia eadem Persona diverso jure censeri potest, ubi duplicem gerit personam, sicque compatiuntur ista duo, quod aliquis certo respectu sit ab Ordinario exemptus, & alia consideratione sit eidem subjectus, ut expressè dicitur in *dict. cap. cum Cappella* 16. *de Privileg.* ubi *Barbos. num.* 1., & *Fagnan. num.* 14. & ipsemet in *cap. quoniam de Privileg. à num.* 5. *cum seqq. Abbas in cap. per exemptionem* 9. *de Privileg. in* 6. *num.* 1. *Gratian. discept.* 298. *num.* 49. & in terminis *Rota decis.* 1058. *num.* 4. 5. & 6. *coram Seraphin.* & *in decis.* 491. *num.* 5. *part.* 13.

19. Neque Sac. Concilium Tridentinum in hac parte Juris communis dispositionem immutavit, sed imò, & confirmationis robur adjecit; Supponens namque Regulares exercere posse Curam Animarum eorum Ecclesiis incumbentem, vel stante, quod dicta decretalis in Ecclesiis de Cappellis Monachorum abierat in desuetudinem, vel potiùs attentis peculiaribus Regularium privilegiis, ut advertunt *Fagnan. in eodem cap. in Ecclesiis in princ.* §. *Nota primo P. Tomassin. de benefic. dicta par.* 1. *lib.* 3. *cap.* 22. §. 10. statuit *in cap.* 11. *sess.* 25. *de regular.* quod in Monasteriis, seù Domibus, quibus imminet Cura Personarum sæcularium, Parochi tàm Regulares, quam Sæculares Curam hujusmodi exercentes subsint immediatè Jurisdictioni, Visitationi, & correctioni Episcopi Diœcesani in his, quæ ad dictam Curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, & tradunt communiter Doctores, & signantèr *Barbos. de offic. & potest. Episcopi part.* 3. *allegat.* 74. *num.* 18. & *de Jure Eccles. lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 24. & *cap.* 43. *à nu.* 134. *ad num.* 145. *Fagnan. in cap. nullus de Parochiis à num.* 38. *ad num.* 43. & *in cap. grave de offic. Ordin. num.* 14. 15. 16. & 64. *Tamburin. de jur. Abbat. tom.* 3. *disput.* 5. *quæst.* 11. *num.* 45. & 52. *Cappon. disceptat. foren. tom.* 1. *disceptat.* 2. *num.* 63. *Rota decis.* 1058. & 1067. *coram Seraphin. dec.* 391. *num.* 2. *usque ad* 7. *part.* 13. & *in Toletana Jurisdictionis* 16. *Januarii* 1689. §. *Secundò loco coram Me impress. post primum discurs. Cardinalis de Luca de jurisdict. juxtà Venetam impressionem*, & *in Cæsaraugustana jurisdictionis* 8. *Februarii* 1692. §. *Motivum coram bon. memor. Emerix Decano*.

20. Hancque jurisdictionem, visitationem, & correctionem in vim *dicti cap.* 11. *sess.* 25. non exercet Episcopus auctoritate delegata, sed Ordinariâ, eo modo, quo illam de jure communi Sacrorum Canonum, & ante Sac. Concilii promulgationem exercebat in Monasteriis, in quibus erat annexa Cura Animarum, & quoad Regulares illam gerentes, non obstantibus quibuscumque exemptionibus, ut supra probatum est in §. *Concors tamen*. Tum quia Sac. Concilium inibi non statuit Parochos Regulares subesse jurisdictioni delegatæ Episcopi, prout quando tale quid præcipere voluit, expressit, ut signanter videre est *in cap.* 3. *sess.* 6. *cap.* 8. *sess.* 7. *cap.* 4. *sess.* 14. *cap.* 8. *sess.* 21. *cap.* 9. *sess.* 24. Imò illos quoad Curam Animarum, & Sacramentorum administrationem submisit *immediatæ jurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in cujus Diœcesi sita sunt*, quod verbum *immediatè* non congruit jurisdictioni delegatæ, sed ordinariæ: Delegata namque non exercetur immediatè ex propria potestate, & imperio, sed mediante peculiari facultate ab habente potestatem attributa *l.* 3. *ff. de offic. ejus*, & *ibi Dec. num.* 4. *Gulielm. Durand. in speculo lib.* 1. *partic.* 1. *de jurisdict. omn. Jud.* §. 1. *vers. delegata est, Boer. decis.* 151. *num.* 5. *Saran. de adjunct. quæst.* 32. *num.* 2.

21. Tum etiam quia receptissima est inter Doctores distinctio, quod quando in aliquo parti-

particulari casu aliquid committitur Ordinario super eo, quod alias sibi de jure communi competebat, potestate Ordinariâ, per talem commissionem censetur excitata jurisdictio Ordinaria, & non tributa jurisdictio delegata. Quando verò non simpliciter, sed addita aliqua clausula, videlicet *Potestate Apostolicâ, authoritate nostrâ, aut tamquam Delegatus*, & similibus clausulis significantibus commissionem delegatam, & tunc superior censetur jurisdictionem Ordinariam inferioris Ordinarii mutare in delegatam ad *Textus expressos in cap. licet in corrigendis de offic. Ordin. & in cap. cum aliquibus de rescript. in 6. & ibi Glossa in efformatione casus vers. nota secundo, Dec. consf.404. num. 3. Marant. in speculo part. 4. dist. 5. num. 75. Sperell. decis.31. num. 9. Gokier. de jurisdict. ordin. in exemptos 2. parte quæst. 14. Ricc. part. 2. collect. 413. Scacc. de appellat. num. 86. extensione 2. per tot. & à num. 87. cum seqq. Barbos. in collect. ad d. cap. licet num. 2. & plenissimè de offic. & potest. Episcopi alleg. 92. num. 2. & 9. §. Ad tertium, Gonzalez. in dicto cap. licet num. 3. Fagnan. in cap. quoniam num.7. & 8. de offic. delegat.* Ideoque cum ex suprà latè deductis ante Concilium Tridentinum etiam stantibus exemptionibus Regularium ad Episcopos de jure communi spectabat jus visitandi Ecclesias regulares, in quibus exercebatur Cura Animarum & personas exemptas illam administrantes, concludendum est, quod idem Sac. Concilium non commiserit Episcopis potestatem hanc visitandi jure delegato, & authoritate Apostolica, dùm id non expressit, sed Jurisdictione Ordinaria, illam per novam legem favore Episcoporum renovando, & excitando, & omissis generalibus in specie *cap. 11. sess. 25. de reformat.* tradit de mente Sac. Congregationis Concilii Tridentini *Fagnan. in cap. cum dilectus de Religios. domibus à num. 41. ad 45. & in cap. nullus num. 38. & 47. in fin. de Paroch. & in cap. grave de offic. Ordin. num. 37.* Licet verum sit, quod si Regulares non exercent Curam Personarum sæcularium in suis Monasteriis, sed solum Sacramenta ministrant eisdem sæcularibus, & in illis ministrandis delinquunt, tunc subsint Jurisdictioni Episcopi Diœcesani tamquam Sedis Apostolicæ Delegati, ut ampliando *d. cap. 11. sess. 25. de Regularibus disposuit Gregorius XV. in Bulla incipien. inscrutabili 18. in ordine tom. 3. Bullarii*, & explicant *Fagnan. in cap. grave de Offic. Ordin. num.37. & in cap. quanto eodem tit. num.37. Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 24. num. 55. 57. & 58. Tambur. de jur. Abbat. tom.3. disput.15. quæst. 11. num.46. Barbos. de jur. Eccles. lib.1. cap.43. num.135. idem Barbos. in Concil. Trid. sess.25. de regul. cap.11. num.19.*

22. Posito ex hactenus deductis, quod in sequelam dismembrationis Castrorum, de quibus agitur, ab Abbatia Farfensi, illorumque translationis in Diœcesim Firmanam, tam ex censura juris communis, quam ex Decretis Sac. Concilii Tridentini Ecclesiæ Curatæ Regulares, eorumque Parochi subditi fuerint immediatæ Jurisdictioni Episcopi Firmani in concernentibus Animarum Curam, cessat ratio dubitandi orta ex verbis generalibus, & prægnantibus, quibus reservata fuit favore Abbatum, superioritas in Monasterium, & Monachos, ibi: *Quoad superioritatem nullum inferatur præjudicium*.

23. Nàm sicuti ex generali separatione Monasteriorum, & Ecclesiarum existentium in dictis Castris non præsumitur de Jure Pontificem voluisse subjicere Monasteria, & Monachos Jurisdictioni Episcopi Firmani, à qua jure privilegiativo sunt exempti, cessante ejus expressâ renunciatione, ut latè supra probatum est, ità nec sub generali præservativa Jurium, Privilegiorum, & exemptionum eorumdem Monasteriorum censeri potest comprehensum illud jus, quod non obstante exemptione, Juris communis dispositio, ac Sacr. Concilium Tridentinum illæsum, & intactum reservavit Episcopis, in cujus Territorio sita sunt Monasteria non concurrente expressa derogatione. Qua ratione igitur ad salvandam libertatem Monasteriorum à Jurisdictione Episcoporum Diœcesana, & jurisdictionali dictum fuit restringendam esse amplitudinem partis concessivæ dismembrationis juxtà formam privilegiorum, & libertatum Regularium: Eodem modo certè concilianda est pars exceptuativa, quantumvis generalis, ut scilicet exceptuet ea tantum, ad quæ porriguntur Privilegia exemptionum, & non ultra, itaut non habeat etiam comprehendere jurisdictionem in exemptos quoad ea, quæ concernunt Curam Animarum, & Sacramentorum administrationem, ad effugiendam Juris derogationem, quæ quantum possibile est, evitari debet, potissimè quando esset juris Conciliarii, quod debet expressè derogari ad *Text. in cap. nonnulli 28. de rescript., & cap. eam te 4. de ætate, & qualit., & cap. ex part. 3. & final. de Cappel. Monachor. Jacobat. de Concil. lib.5. artic.18. Sanchez de matrim. lib. 1. disput. 26. num. 7. Barbos. de offic. Episcop. alleg. 33. num 24. Rota decis.122. & 123. part.1. divers. & decis.279. num.6. coram Coccin. dec. 214. num. 2. part. 2. & decis. 302. num. 12. & 13. part.9.*

24. Eo magis ponderando, quod in parte concessiva inter alias Ecclesias dismembratas nominatim recensentur Monasteria, & Ecclesiæ Conventuales, ac Personæ Regulares, hinc si successivè in parte exceptuativa fuissent eadem loca, & personæ penitùs, & in omnibus exceptuatæ, pars concessiva remaneret superflua, & de vento, insurgeretque in eadem dispositione inconciliabilis contrarietas, quin ea salvari possit à natura exceptionis, quoniam ejus indoles est restringendi regu-

regulam, & dispositionem, vel absolutè, vel in certis particularibus casibus, & circumstantiis, non tamen revocandi totum id, quod antea reperiebatur nominatim dispositum, nam alias non esset exceptio, sed revocatio, non limitatio, sed destructio concessionis, vel dispositionis, ex ponderatis per *Coccin. decis.* 462. *num.* 2. & optimè in casu simillimo respondit nuper hoc Sacrum Tribunal *in Romana, seù Balneoregien. fideicommissi 8. Martii præteriti* §. *Non obstante coram R.P.D. Muto*: Ad repellendas propterea hujusmodi repugnantias, concludendum est exceptuationem comprehendere totum id, quod secum ferunt Privilegia generalia exemptionum Ordinis Monastici, & non etiam jura reservata Episcopis in personas, & loca exempta capiendo, ut fieri debeat, eam interpretationem, per quam repellitur absurdum, & superfluitas *Rot. dec.* 404. *num.* 11. *par.* 19. & punctualitèr in terminis similis dismembrationis *Rot. dec.* 7. *num.* 15. *par.* 18. *rec.*

25. Certiùs quia exceptuata superioritas dignoscitur expressè restricta ad eam, quam Abbas uti Superior Regularis in Monachos, & Monasterium obtinebat, translata litteris claris in Episcopum Firmanum ea Jurisdictione, quam in Ecclesiis Regularibus Diœcesani habere solebant, ibi = *Sed pro tempore existens Episcopus eam tantùm haberet jurisdictionem, quam cæteri Episcopi in similibus habere solebant*. Cùm ergò jurisdictio, qua in Ecclesiis, & Personis exemptis fruuntur Episcopi sit ordinaria, quoad concernentia Curam Animarum, & Sacramentorum administrationem, & delegata in pluribus aliis casibus expressis in Sacro Concilio Tridentino, & signantèr *in sessionibus supracitatis*, §. *Hanceque jurisdictionem*, nil clariùs, quod hujusmodi jurisdictio non fuerit reservata favore Abbatis, sed ad formam juris communis, & Sac. Concilii favore Episcoporum, adeout cum in præsenti adsint verba adeò clarè in hac parte explicantia mentem Pontificis, frustrà recurritur ad conjecturas, & interpretationes, *ad Text. in l. ille, aut ille ff. de legat.* 3. cum concordantibus plenè relatis *in Hispalen. Visitationis 30. Aprilis proximè præteriti*, §. *Domini tamen*.

Huic litterali, obviæ ac genuinæ Brevis Gregoriani intelligentiæ, non adversantur documenta, & actus illud subsequentes; Non obstant inquam Bullæ san. mem. Urbani VIII. sæcularizationis Ecclesiæ Sanctæ Victoriæ, illiusque erectionis in Collegiatam, quatenùs in eisdem dicta Ecclesia, ejusque Canonici, Sacristani, Clerici, aliique inservientes cum eorum rebus, bonis, juribus, & pertinentiis universis subjecti, ac suppositi fuerint Visitationi, Correctioni, & omnimodæ jurisdictioni Abbatis cum eademmet potestate, quæ competit locorum Ordinariis.

26. Per hasce namque Bullas non intellexit, nec voluit memoratus Pontifex destruendo, ac revocando totum id, quod à providentia Gregorii XIII. Antecessoris processerat novam ab Ecclesia Firmana facere dismembrationem dictæ Ecclesiæ Sanctæ Victoriæ, eamque iterùm reponere in Diœcesi Abbatis Farfensis, ubi anteà sita erat, sivè quia de hac nova dismembratione nullum legitur verbum, undè intrant juris propositiones supra firmatæ, quod Constitutio posterior nunquàm censetur revocare antecedentem, nisi expressè dicatur, & comprobat *Rota decis.* 159. *num.* 16. *cum seqq. coram Carill.* Præsertim in hac materia dismembrationis, quæ utpotè odiosa non præsumitur, sed venit concludentèr probanda, *ad Text. in extravaganti ad Apostolatum 2. de Concess. Præbend. & in cap. Quia Monasterium de Relig. Domibus*, cum aliis per *Rot. dec.* 14. *num.* 8. *& decis.* 92. *num.* 45. *coram Duran.* sivè quia de eadem dismembratione fit mentio in ipsis Bullis, absque ullo verbo denotante illius revocationem, ibi = *Et quod sicut accepimus Sanctæ Victoriæ, & Sancti Pauli de Furcis, & Sancti Laurentii de Rotella Terrarum, seù Locorum Montis Alti Diœcesis Prioratus hujusmodi, qui à dicto Monasterio Sancti Salvatoris, ut præfertur, dependentes, & Monasterii hujusmodi, etiam postquam Oppidum, ac Terræ, seù Loca hujusmodi à Jurisdictione Abbatis, seù Commendatarii ipsius Monasterii Sancti Salvatoris Apostolica auctboritate dismembrata, seù exempta subjacebant, & de præsenti subjacent.* Quæ sanè verba nedùm non important revocationem dismembrationis, sed imò illam supponunt existentem, & in posterum duraturam, eo pacto, quo Pontifici exposita fuerat, ut de se patet.

27. Ex hoc autem indubitato facto succedit in jure, quod controversæ Bullæ Urbanæ non revocantes, sed imò præsuppositivè confirmantes antecedentem Gregorianam, debeant ad hujusce limites intelligi, & interpretari, ex relatis per *Rot. dec.* 211. *num.* 5. *& seqq. par.* 6. *& dec.* 427. *num.* 29. *par.* 9. *rec.* Ideòque cum ex supra deductis Gregorius XIII. in dicta Bulla dismembrationis præservaverit Abbati Farfensi in Monasteria, & Monachos illam tantùm Superioritatem, & jurisdictionem, quæ Privilegia exemptionum tribuunt Superioribus Regularibus, illas subiiciendo Episcopis Firmanis in iis, quæ pertinent ad Curam Animarum, & Sacramentorum administrationem, dicendum est, quod sæcularizato Monasterio Sanctæ Victoriæ, eadem Jurisdictio, quæ competebat Abbati tamquam Superiori Regulari, fuerit eidem concessa in Ecclesiam sæcularizatam, ac Collegiatam, & Canonicos novitèr institutos, cum eadem tamen præservatione immediatæ Jurisdictionis Ordinariæ favore Episcopi quoad Curam Animarum, & Sacramentorum administrationem; Non repugnantibus generalibus verbis,

bis, quibus concepta est potestas tributa Abbati in Collegiatam, quia cum Breve Gregorianum dismembrationis servatum sit illæsum, quæcumque ea sit generalitas, restringi debet juxtà subjectam materiam intra sphæram Jurisdictionis Ordinariæ, quam Abbates tamquam inferiores Prælati intra Claustra Monasterii exercere possunt, ut ex prædicta, aliisque rationibus ità in specie hasce Bullas Gregorii VIII. & Urbani VIII. ad concordiam reduxit *clar. mem. Card. de Luca de Iurisdict. disc.* 14. *per tot.*

28. Eoque magis amplexa fuit dicta interpretatio, quia nullum in Bullis Urbani legitur verbum præseferens subtractionem Populi Sanctæ Victoriæ à Jurisdictione Episcopi Firmani, sed potestas omnis collata in Abbatem versatur circa ambitum Ecclesiæ Collegiatæ, Canonicos, & Inservientes, quæ non infert Jurisdictionem in Parochiam, & Populum, *ad Text. in dicto cap. per exemptionem de Privileg. in* 6. & ibi *Gloss. Pagnan. in cap. cum Cappella num.* 16. *de Privil. Tignatell. consult.* 8. *num.* 7. *tom.* 7. *Rot. decis.* 233. *n.* 30. *par.* 10. *& decis.* 181. *num.* 11. *coram Carill. & in Gerunden. Iurisdictionis super bono jure* 8. *Iunii* 1692. §. *Nec concessionem coram me*.

29. Sed quatenùs juxtà sensum oppositum amplitudo, ac generalitas verborum, & clausularum, quibus concessa fuit Abbati Farfensi Jurisdictio in Ecclesiam Collegiatam non pateretur limitationem circa Jurisdictionem ordinariam de jure competentem Archiepiscopo Firmano in iis, quæ concernunt Curam Animarum, & Sacramentorum administrationem, adhùc Domini ponderarunt prætensam Jurisdictionis amplitudinem eatenùs fuisse à Papa Urbano concessam, quatenùs eidem suppositum fuerat eâdem potestatis plenitudinem præservatam fuisse Abbati in Monasterium, & Monachos in Brevi dismembrationis Gregorii XIII. ut patet ex verbis, ibi = *Et quod sicut accepimus*, quod suppositum cum ex supra probatis sit penitùs erroneum, vel pernecesse corruere debet tota dispositio super illo fundata *Gemin. cons.* 96. *num.* 6. *Roman. cons.* 180. *num.* 7. *Rot. decis.* 32. *num.* 11. *par.* 6. *& decis.* 261. *num.* 9. *par.* 7. *& decis.* 412. *num.* 2. 6. *& par.* 12. *Buratt. decis.* 510. *num.* 7. vel saltem venit restringenda juxtà mentem concedentis, quæ non fuit indulgendi Abbati plus Juris illo, quod ad ipsum super eadem Ecclesia spectabat de tempore, quo erat Regularis, etiam post dismembrationem, per ea, quæ notat *Rot. decis.* 159. *num.* 17. *coram Carill.* & in specie *Card. de Luca dicto disc.* 14. *num.* 5.

30. Observantia autem Brevi Gregoriano subsecuta mirificè comprobat illius intellectum à Rota tributum: Doctum quippè fuit ab Eminentissimo Archiepiscopo, quod ejus Antecessores plures fecerint Visitationes dictæ Ecclesiæ Sanctæ Victoriæ de annis nempè 1583. 1588. 1592. 1597. 1607. 1624. & 1627. Rursùs de interventu in ejus Synodis Diœcesanis Priotis, & Parochorum Curam Animarum exercentium, de pluribus approbationibus Parochorum Regularium, & Monachorum pro audiendis Confessionibus Laicorum, Dispensationibus, & licentiis Matrimonialibus, qui actus plenè explicant, & declarant reverà fuisse per Breve dictæ dismembrationis concessum Episcopo Firmano eam omnem Iurisdictionem, quæ ex Juris, & Concilii Tridentini dispositione pertinet ad Episcopos in Ecclesiis, & Personis exemptis, ex firmatis per *Rot. decis.* 493. *numer.* 4. *par.* 13., *& decis.* 48. *num.* 9. *&* 10. *coram Bichio*, *& decis.* 679. *num.* 9. *coram Buratto*, *& in Capuana*, *seù Montis Cassinen. Parochialium* 10. *Martii* 1679. §. *Tale autem coram bo. me. Bourlemont*.

31. Nec prædicta destruuntur, aut offuscantur ex prætensis actibus Iurisdictionalibus per Abbates Farfenses gestis post eamdem dismembrationem; nàm Domini dividentes tempora, observarunt, quod ab illo dismembrationis factæ à Gregorio XIII. usque ad alterum Bullæ Urbani VIII. actus expleti ab Abbate sunt pauci in concernentibus Curam Animarum, & Sacramentorum administrationem comparativè ad eos, quos pacificè gesserunt Archiepiscopi; Imò illud peculiaritèr observatum fuit, quod in unica Synodo Farfensi intra hoc tempus convocata, neque ullus legitur descriptus Parochus Regularis; Hujusmodi propterea observantia, uti proxima dismembrationi venit principalitèr attendenda *Soccin. cons.* 6. *num.* 6. *lib.* 1. *Rota coram Seraph. decis.* 1410. *num.* 7. *coram Buratt. decis.* 647. *num.* 10. *& decis.* 396. *num.* 26. *coram Bichio*.

32. Alii actus gesti post Bullam Urbanam quamvis sint in majori numero, verisimilitèr tamen processerunt sub falso supposito, quod scilicet idem Pontifex Ecclesias Regulares jàm separatas à Iurisdictione Abbatis occasione sæcularizationis illas eidem iterum univerit, quod suppositum cum sit omninò insubsistens, corruit totum id, quod in ejus sequelam observatum fuit *l. si cum te ff. de pact. & l. final. ff. de constit. pecun. Rota decis.* 10. *de Præbend. in antiq. num.* 3. *& decis.* 159. *num.* 20. *coram Carillo*.

33. Prætereà ad eosdem actus gestos post Bullam Urbani VIII. & ab Eminentissimo Abbate adductos pro justificanda observantia, generalitèr responsum fuit non esse attendendos, quia, vel dederunt causam liti, de qua supra *num.* 4. *&* 5. vel facti fuerunt pendente lite, aut vigore concordiæ vitalitiæ initæ intèr Cardinalem Franciscum Barberinum Abbatem, & Archiepiscopum Cardinalem Gualterium; Vel illos non esse in compa-

compatibiles cum gestis ab Archiepiscopis Firmanis pro tempore, prout sunt Visitationes, quæ etiam in concernentibus Curam Animarum fieri possunt cumulativè ab Episcopo, & à Prælato inferiori juxtà communem Canonistarum opinionem, de qua *Fagnan. in cap. ut Privilegia de Privil. num. 44. & in cap. Quanto num. 31. de offic. Ord.* cum pluribus aliis deductis *in decis. 236. num. 1. cum seqq. coram Pania*, & firmitèr discusso Articulo *in Toletana Jurisdictionis* 10. *Januarii* 1689. §. *Secundò loco cum pluribus seqq. coram me*, impressa post *Card. de Luc. disc. 1. de jurisdict. juxtà Venetam impressionem*. Vel tandem non esse habendos in consideratione in concursu tot aliorum actuum expletorum ab Archiepiscopis suffultis Juris assistentia latè superius asserta, ut plenè respondit *Rota in Leodien. Jurisdictionis* 11. *Aprilis* 1698. §. 2. *coram Me*.

34. Descendendo post hæc Domini ad examen Ecclesiarum contentarum in Bulla Gregorii XIII. procedentes cum regula generali statuente, quod juxtà Juris communis præsumptionem omnes Ecclesiæ censentur Sæculares, & non Regulares, *ad Text. in cap. Cum beneficio il 5. de Præbend. in 6.* ubi *Barbos. sub num. 14. Garz. de Benefic. par. 1. cap. 6. nu. 11. & 12. Gonzalez ad regul. 8. Cancellar. gloss. 7. & num. 1. & seqq. Corrad. in prax. Benef. lib. 1. cap. 6. num. 322. Rot. decis. 68. num. 1. & 2. coram Mantic. & decis. 433. num. 18. coram Bich. & in Toletana Jurisdictionis super excessibus* 16. *Januarii* 1686. §. *Quibus sic positis coram bo. mem. Ursino, & in eadem Causa super pertinentia Ecclesiarum* 6. *Junii* 1689. § *His stantibus coram Me*, impressis post primùm *disc. de Jurisd. Card. de Luca secundum Venetam impressionem*, dixerunt, quod cum usque modo non fuerit per Cardinalem Abbatem probata regularitas, nisi quoad duas Ecclesias tantùm, illam nempè Sanctæ Victoriæ, & alteram Monasterii Sanctæ Catharinæ; Consequens est, ut in omnibus aliis, quas non constat fuisse Regulares de tempore dismembrationis, posse Eminentissimum Archiepiscopum exercere Jurisdictionem ordinariam quoad omnia; In dictis verò duabus proculdubio Regularibus in iis tantùm, quæ pertinent ad Curam Animarum, & Sacramentorum Administrationem.

35. Parum refragante, quod nonnullæ Ecclesiæ prætendantur dependentes ab Ecclesia S. Victoriæ, quia ultra quod nullo modo in præsenti constat de hujusmodi dependentia, illud removet omnem difficultatem quod de Jure simplex dependentia unius Ecclesiæ ab altera exempta non facit paritèr illam exemptam, nisi expressè dicatur; *ad Text. in cap. Ex ore*, & ibi *Gloss. de Privileg.* ubi exemptâ Ecclesiâ, non censentur exemptæ Cappellæ, ex quo inferunt communitèr Doctores, quod exempto capite, non præsumuntur exempta membra, & citatis concordantibus tradunt *Cokbier. de Iur. ordin. in exemptos part. 1. quæst. 13. nu. 2. & 3. & part. 2. quæst. 45. num. 70. Fusc. de Visitat. lib. 2. cap. 16. num. 2., & seqq. & num. 15. Barbos. in Pastor. part. 13. alleg. 75. num. 29. & de Univers. Iur. Eccles. lib. 2. cap. 8. num. 23.* Non turbante, quod de annexis idem sit judicium, quia hæc regula non procedit in Privilegiis, illisque præsertim, exemptionum, quæ sunt stricti Juris, neque trahenda de loco ad locum, ut Prosequitur *Cokbier. in dicto cap. 13. num. 3.* & latè etiam in specie exornat *Frances de Eccles. Cathedr. cap. 16. nu. 146. 147. & 148. & in cap. 30. n. 132. & 154.*

36. Cœterum subdebant Domini, quod ubi etiam dictæ Ecclesiæ probarentur exemptæ, adhùc Eminentissimus Abbas evitare nequit, quin Episcopus illas visitet quoad omnia, Jurisdictione delegatâ; Cum enim in eis non vigeat Regularis observantia, sed omnes deserviantur à Presbyteris Sæcularibus, intrat dispositio Sac. Concilii Tridentini *in sess. 7. cap. 8. de Reformat.* statuentis Ecclesias Sæculares exemptas sivè Curatas, sivè non, visitari posse ab Episcopis tamquam Sedis Apostolicæ delegatis, & plenè tradunt *Barbos. ibi num. 2. & de Iure Eccles. lib. 1. cap. 14. num. 19. de offic. & potest. Episcopi par. 3. alleg. 74. num. 11. Fagnan. in cap. Grave de offic. Ord. n. num. 11. & in cap. Cum dilectus de Relig. Domib. num. 41. & num. 43. ad 46. Pignattell. tom. 2. Consult. cons. 26. num. 28. & num. 36. 37. & 38. Rot. decis. 207. num. 1. & 4. par. 2. divers. & decis. 396. num. 1. & 2. par. 1. & decis. 493. num. 1. & 5. & decis. 501. num. 2. par. 2. recent. Roxas decis. 218. & decis. 10. num. 26. & 27. par. 13. Otthobon. decis. 82. num. 11. & 16. Merlin. decis. 101. num. 7. & in Vicen. Iurisdictionis* 28. *Aprilis*, & 16. *Junii* 1688. *coram bo. mem. Emerix*. Et quidem non solùm quoad Curam Animarum tantùm, sic essent Parochiales, sed quoad omnia ad differentiam Ecclesiarum Regularium quibus imminet Cura Animarum, quæ nonnisi in pertinentibus ad Curam, & Sacramentorum Administrationem visitari possunt *ex dicto cap. 11. sess. 25. de Regularib.* ut tradit assignando rationem discriminis *Fagnan. in dicto cap. Cum dilectus de Relig. Domib. nu. 41. in fine, & à num. 43. & 46.*

Et ità utraque &c.

R. P. D. PRIOLO

Barchinonen. Beneficii.

Ven. 4. Iulii 1692.

ARGUMENTUM.

Patronus Laicus, qui præsentavit non idoneum contra legem fundationis, non cadit à

dit à jure suo, si legem fundationis probabiliter ignoravit, vel intra terminum datum à jure ad præsentandum alium idoneum præsentavit.

SUMMARIUM.

1. *Quasi possessio jurispatronatus acquiritur ex multiplicitate præsentationum.*
2. *Patronus probabiliter ignorans qualitates fundationis non cadit à jure suo, si non præsentavit idoneum.*
3. *Ignorantia dummodò non sit crassa, & supina excusat à contemptu, & à pœna.*
4. *Observantia præsumitur quod sit uniformis voluntati Testatoris.*
5. *Patronus qui præsentavit non idoneum, potest intra terminum datum ad præsentandum à prima præsentatione recedere, & idoneum præsentare, & num. 6.*

DECISIO XLI.

AD Beneficium simplex sub invocatione S. Jacobi de jurepatronatus laicali Franciscus Junyent, qui tamquàm verus, & unicus Patronus reperiebatur in quasi possessione præsentandi, nominavit Raymundum Filium Clericum primæ Tonsuræ; sed in actu, quo fuerunt per istum expedita consueta ædicta, se opposuit Capitulum Cathedralis Barchinonæ, sub prætextu, quod ad ipsum jure hæreditario delatum fuisset jus præsentandi; Undè ad ejus instantiam exhibito in actis transumpto cujusdam testamenti conditi de anno 1268. per quondam Jacobum Sebastianum, compertum fuit, quod juxtà leges à fundatore præscriptas, non poterat præsentari ad controversum Beneficium, nisi unus Sacerdos, qui perpetuò celebraret pro anima sua, & omnium suorum Parentum. Et quamvis ex hoc transumpto non aliundè verificato, non appareret usque adhuc concludenter probata voluntas Fundatoris, Franciscus tamen illi obsequendo, non expirato adhuc quatrimestri dato ad præsentandum, recedendo à prima præsentatione, devenit ad aliam nominationem in personam Josephi Villæ Sacerdotis, cui cum Ordinarius denegasset institutionem, jure devoluto, contulit Beneficium ad favorem Didaci cum subsequuta etiam illius possessione, quæ fuit per Signaturam circumscripta; Quo circà delatâ mihi Causâ in gradu appellationis hodiè proposui Dubium: *An, & cui esset adjudicandum Beneficium*, quod favore Josephi fuit resolutum.

1. Ratio resolutionis in eo stetit, quod cum Franciscus existeret in quasi possessione præsentandi, & ex multiplicatis præsentationibus per ipsum expletis reputaretur verus, & vnicus Patronus controversi Beneficii, quotiès intra tempus datum ad præsentandum, ad illud nominavit personam habilem, & idoneam, qualis erat Josephus, debebat illius præsentatio per Ordinarium admitti, ad *Text. in cap. 3. de Iurepatr.*

Nec ex præsentatione primò loco facta in personam Raimundi simplicis Clerici ob violatam legem Fundatoris requirentis actualem Sacerdotem, dici potest, Franciscum pro hac vice cecidisse à jure præsentandi, & consequenter potuerit Ordinarius Beneficium conferre jure devoluto:

2. Nam hoc objectum, super quo toti erant Scribentes pro Didaco, facili negocio submoveri visum est ex eo, quod Franciscus non desumebat jus præsentandi à transumpto testamenti nuper exhibito; Ipse enim per præsentationes pluriès expletas jam reperiebatur in quasi possessione præsentandi, & cum per anteà vidisset ad hoc Beneficinm modò fuisse præsentatos simplices Clericos, modò verò actuales Sacerdotes, quatenùs etiam testamentum fuisset in forma probanti, potuit tamen verisimilitèr ignorare qualitates in illo præscriptas, & quia agitur de testamento non existente penès acta alicujus publici Notarii, sed solùm in privato Archivio Capituli, & quod magis est, condito ante quatuor sæcula, & ultrà illius ignorantiam in tanto temporis defluxu, eo magis redditur certa, & probabilis; Undè ex hoc solo capite cessare videtur prætensa devolutio, quia ista non intrat ubi Patronus rationabilitèr ignoravit qualitates à Fundatore requisitas, ad *Text. in cap. si electio de elect. in 6.* cum aliis relatis per *Fagnan. in cap. cum vos num. 27. cum seqq. de offic. Ordin. Passerin. de elect. cap. 29. de elect. digni num. 78. Rochus de Curte de Iurepatr. verb. bis num. 16. Barbos. de potest. Episcopi allegat. 72. sub num. 105. & Rot. in Eugubina Canonicatus 10. Martii 1690. §. Ratio resolutionis coram clar. mem. Card. Caccia.*

3. Et tantò magis cessare visa est prætensa devolutio, quia totum illius fundamentum residet in abusu, & contemptu præcepti Fundatoris; Iste autem abusus, & contemptus considerari non potest in Patrono, qui non solùm ignorabat leges fundationis, sed totum oppositum servatum viderat per suos Antecessores in anteactis vacationibus, nam ad illorum nominationem fuerunt pluriès præsentati, & etiam per Ordinarios instituti simplices Clerici, ut videre est in præsentationibus factis de annis 1384. 1499. 1534. 1549. & 1597. & 1633. & datis in *Summar. Iosephi num. 6.* Hæc autem observantia, quæ fuit etiam continuata usque ad hæc moderna tempora excusare debet Franciscum ab illa ignorantia crassa, & supina, quæ requiritur ad inducendum contemptum voluntatis Fundatoris, & pœnam devolutionis ad *Text. in cap. commissa de elect. in 6. Rot. coram Mohedan.*

decis.

decis. ultim. de transact. & *in recent. decis.* 268. *sub num.* 3. *part.* 2. & *apud Vivian. de Jurepatr. decis.*239. *num.*23. *cum pluribus seqq.*

4. Et ex his quoque cessare videtur illa necessitas perquirendi leges Fundatoris, nam quando Franciscus vidit non unica vice, sed pluriès ab Ordinariis institutos, & admissos simplices Clericos, ex istorum facto non solùm remanet excusatus, sed potiùs credere debuit, quod talis fuisset ab initio lex Fundatoris, quia cum isti ratione proprii muneris, soleant esse diligentissimi in perquirenda qualitate Beneficiorum, si fuerunt per ipsos admissi simplices Clerici de tempore magis proximo confectioni ipsius testamenti præsumendum est, quod ex observantia perantea, & successivè continuata talis fuerit lex præsentandi, ut tradit *Rota coram Gregor. decis.* 466. *in fin.*, & *post Vivian. de Jurepatr. decis.*16. *num.* 10. *cum seqq.* & *in recent. decis.*290. *num.* 20. & *decis.* 302. *num.* 7. *cum seqq. par.* 18. & *in Burgi S.Sepulchri Jurispatronatus* 11. *Decembris* 1690. §. *Atque, coram bon. mem. Benincasa*, & 6. *Martii* 1693. §. *Prædictaque coram Reverendiss. Zamoren.*

5. Et eo libentiùs DD. inclinarunt in hanc sententiam, quia statim ac fuit exhibitum Testamentum; licèt illud non fuisset observatum, & consequentèr Franciscus non teneretur illi debitam fidem præstare, recedendo tamen à nominatione præcedentèr facta in personam simplicis Clerici, non elapso adhuc quadrimestri, fecit aliam nominationem in personam Sacerdotis, quod manifestè convincit, ipsum noluisse contemnere præceptum Testatoris, & proptereà si ipse non fuit contumax, & durante adhuc termino quatuor mensium, voluit corrigere suum errorem, faciendo præsentationem, juxtà legem fundationis, debet illius nominatio omni jure substineri per *Tex. in cap. cum vos de off.* & *potest. Ordin. ibique gloss. verb. minus idonei*, & *Fagnan. num.* 48. & *eadem gloss. in cap. fin. verb. ex vi de Iurepatr. circa finem* = *Propter hoc non puniuntur, quia correxerunt factum suum præsentando, prout debebant*, & admittit etiam *Tondut. in contrarium alleg. resol. benef. q.*118. *n.*32. ubi loquens de præsentatione facta in personam simplicis Clerici, monet Ordinarium, ne confestim de Beneficio patronato provideat, sed expectare debeat finem quadrimestris, & clariùs probat *Rot. coram Caval. decis.*231. *num.* 3. in contrarium paritèr allegata, ubi fuit admissa præsentatio Covi tamquàm de persona habili, quia Patroni post præsentatum Pirovanum inhabilem, durante quadrimestri, alium non præsentarunt, & dictum fuit *in dicta Eugubina Canonicatus* 10. *Martii* 1690. §. *fin. coram clar. me. Card. Caccia.*

6. Quæ sanè correctio eo magis admitti debet in casu præsenti, quia quando agitur de personis laicis præsentantibus non idoneum, prout hic, facultas eligendi non devolvitur ad Ordinarium, nec Patroni privantur illa vice jure præsentandi, sed infrà quadrimestre possunt, emendato errore, ad iteratam electionem devenire, cum non soleant Laici exactè perquirere habilitatem Præsentati, ad notata per *Butr. in cap. cum vos sub num.* 13. *de offic. Ordin. ibique Imol. nu.*6. *Gonzal. ad Reg. Cancell. glos.*45. §.3. *n.*55. & *Rot. coram Priol. dec.*991. *num.*4. *cum seqq.*

Et ità utraque &c.

R. P. D. PRIOLO

Hispalen. Supellectilium.

Lunæ 28. Novembris 1701.

ARGUMENTUM.

Confraternitates erectæ in Cathedrali authoritate ordinariâ, si dissolvantur, ad quem spectent, & ad quem usum sint convertenda eorum supellectilia, deciditur.

SUMMARIUM.

1. *Confraternitates laicorum erectæ authoritate, Ordinariâ, subsunt eidem Ordinario.*
Confratres, dissolutâ Confraternitate, non possunt disponere de illius bonis, ibi limita num. 5.
2. *Bona Confraternitatis dissoluta, dicuntur vacantia, & pertinent ad dispositionem Ordinarii, donec Papa aliter disponat, si Confraternitas stat de per se, & n.*6. & 7.
3. *Supellectiles destinatæ ad certum pium usum, & addictæ certæ Ecclesiæ censentur eidem acquisitæ, & n.*4.
8. *Bona Confratrum, quæ non fuerunt acquisita intuitu Ecclesiæ deponuntur apud Rectorem Ecclesiæ nomine Episcopi.*

DECISIO XLII.

In Cathedrali Ecclesia Hispalen. & specialitèr in Cappella Sacrarii usque à principio elapsi sæculi Auctoritate Ordinariâ erectæ fuerunt duæ Confraternitates, Altera de anno 1604. sub Invocatione Sanctissimi Sacramenti, cujus inter alia principalis Cura erat associare cum Sacris luminibus, & aliis Ecclesiasticis ornamentis Panem Eucharisticum Infirmis, ut decentiori quo fieri posset modo deferretur. Et altera sub titulo Animarum Purgatorii de anno 1618. ut istæ Sacrificiis, ac aliarum precum suffragiis celerius, quàm fieri possit flammis expiatæ ad Cœlestia evolarent. Attentis notis controversiis inter Reverendissimum Archiepiscopum, & Capitulum circa Visitationem dictæ Cathedralis

dralis, & modum exhibendi Libros redditionis rationum, Confratres quoque in eadem navi constituti, potiùs quàm assumere longam Litem, vel expectare exitum jam pendentis inter prædictos, dissolutionem dictarum Confraternitatum prætulerunt, & in sequelam hujus deliberationis Officiales comparuerunt de anno 1695. coram Decano, & Canonicis insimul congregatis, ac exposito, Confratrum proposito institerunt, ut Capitulum mandaret Visitatori dicti Sacrarii, quod reciperet Claves sub quarum Custodia detinebantur mobilia, argenta, & ornamenta, prò servitio, & Cultu, *Summario Capituli n. 6. 7. & 8.* Participavit hanc dissolutionem Capitulum Archiepiscopo, & deinceps continuavit in possessione dictarum rerum, ac in præstatione soliti, & debiti honoris ergà Eucharisticum Sacramentum, & in exhibitione suffragiorum pro animabus purgantibus, donec Reverendissimus Archiepiscopus condolens se gravatum à tali receptione, & retentione facta per Capitulum, occasione aliorum Dubiorum hodiè disputatum fuit coram me. An supellectilia, & alia spectantia ad Confraternitates Sacrarii potuerit Capitulum ab ipsarum Confraternitatum Officialibus recipere, & an liceat eidem Capitulo illa retinere, seù potiùs sint tradenda Archiepiscopo ad effectum prædictas Confraternitates restabiliendi, vel de novo erigendi; & DD. responderunt, *potuisse recipere, & retinere juxtà modum, & modus est, quod Capitulum debeat retinere dicta Mobilia, argenta, & alia ornamenta, nomine Archiepiscopi factâ descriptione earum coram ipso, vel alio ab eodem deputando adhoc, ut applicentur ad eosdem pios usus in eadem Ecclesia ad quos per Confraternitates fuerunt destinata*, prout ferè in hunc sensum se declararunt etiam scribentes pro Archiepiscopo in sua responsione §. *Sed Quatenus*.

1. Prætendebant nihilominus isti in suis Scripturis quod Capitulum neque dictam consignationem recipere posset, ex quo cum dictæ Confraternitates erectæ reperiantur authoritate Ordinariâ, erant eidem Reverendissimo Archiepiscopo subjecta, tàm ex dispositione Juris, ut in *cap. de xenodochiis, & cap. ad hæc de religios. Dom.* quam ex Sacro *Concilio Tridentino sess. 22. cap. 8. & 9. de reform. & constit. Clem. VIII. in Bull. la* 107. §. 8. quàm ex speciali lege fundationis, in qua expressè legitur, quod tales Confraternitates subjectæ esse debebant illius Jurisdictioni, & quod Confratres in posterum tenerentur de illarum bonis Visitatoribus dicti Archiepiscopatus rationem reddere Summario Archiepiscopi à *num. 1. ad 6.* & signantèr *num. 3. ex litt. A.* ex quibus legibus inferebatur quod dicti Confratres post dissolutas societates nequibant disponere de Bonis ad Confraternitates spectantibus, nàm si per dissolutionem cessarunt esse Confratres cessavit non minùs jus administrandi, & per consequens, etiam jus distribuendi dicta mobilia, & proptereà Cappellanum non posse recipi à Personis, quæ non habebant jus disponendi per *Text. in l. 1. quis Titio ff. de legat. 3.* cum aliis adductis per *Petr. de Ubald. de Canonic. Episc. quæst. 13. num. 28.*

2. Et deindè prætendebant, quod tantò minus dicta mobilia possent retinere, nam Bona Confraternitatum, & aliorum piorum locorum, quando de facto reperiuntur dissoluta, statim illorum Bona, tamquam vacantia remanent sub dispositione Summi Pontificis, vel Ordinarii donec saltem per Sedem Apostolicam de illis disponatur, ut illa, vel Confraternitatibus de novo erigendis, vel aliis piis usibus valeat applicare ad *Text. in cap. unico §. confirmata autem de religios. Dom.* cum aliis quæ tradunt *Bartol. in l. fin. num. 22. ff. de colleg. illicit. Abb. in cap. recolendæ num. 3. vers. bona Collegii de stat. Monach. Tondut. quæst. benef. par. 3. cap. 22. sub num. 22.* ex quo sequebatur, quod eadem Bona remanere non poterant penes Capitulum, nec etiam per viam depositi, ut tradit *Pelizar. in manual. tract. 8. cap. 5. sess. 6. num. 274.* quia illa recta via transire debebant in Dominium Superioris Ecclesiastici per ea, quæ tradunt *moder. Pistor. cons. 47. num. 65. Donat. in prax. regul. tom. 2. tract. 13. quæst. 24. num. 10. Rocca select. cap. 183. num. 25. & Rota in recen. decis. 163. num. 3. cum seqq. par. 4.*

3. E contrà verò per Capitulum dicebatùr, quod tales Confraternitates uti erectæ in ejus Ecclesia, & ad certum opus pium, & signanter, quia ad formam Constitutionum Apostolicarum, quæ mandant, quod in qualibet Ecclesia Parochiali hujusmodi Confraternitates erigantur, ut testatur *Capon. discept. 276. num. 58.* & declaravit Sacra Congregatio Episcoporum *in Vercellen. 3. Februarii* 1610. Undè cum tales Confraternitates non stent de per se, sed potiùs erectæ dicantur in adjutorium Ecclesiæ, ubi reperiuntur fundatæ, sequitur proindè, ut illarum Bona, quæ reperiebantur ad idem exercitium destinata, censeri debeant Ecclesiæ acquisita, ut per *Text. in dicta l. si quis Titio ff. de Legat. 3.* tradunt *Bart. in dicta leg. fin. num. 22. versic. quædam sunt Collegia ff. de Colleg. illicit. Ricciull. lucubr. Eccles. lib. 4. cap. 18. num. 3. Tondut. qu. benef. lib. 1. cap. 43. num. 1. cum seqq. & Donat. in prax. regul. tom. 3. tract. 8. quæst. 41. in fin.* & proptereà si hoc procedit contrà ipsosmet Confratres, qui dicta bona in aliam Ecclesiam transferre non potuissent, ut notat *Capon. contr. 345. num. 6.* quanto magis hoc erit admittendum contrà Episcopum, nè supellectilia, quæ fuerunt per Confratres tradita, contemplatione Ecclesiæ in alios usus convertantur, ut firmavit *Rot. in Melevitana Juris ad-*

ris administrandi 4. *Junii* 1692. *coram bon. mem. Emerix*, *&* *in Gerunden. Capparum* 27. *Januarii* 1698. §. *Etenim Ecclesia coram R. P. D. meo Pio*, & ideò cessare visa est in præsenti qualitas Bonorum vacantium, in qua fundantur omnes auchoritates in contrarium adductæ.

4. Quod clariùs comprobari dicebatur ex facto ipsorum Confratrum, nam si isti in actu dissolutionis tradiderunt Capitulo supellectilia ad usum Sacrarii destinata, quatenùs adfuisset aliqua dubietas, an illorum Dominium acquisitum fuerit favore Ecclesiæ, ex ista tamen traditione, declarata remansisset voluntas eorum Confratrum illa voluisse acquirere contemplatione, & intuitu Ecclesiæ, in qua ipsi permanebant, *Donat. in prax. tom.* 4. *tract.* 8. *quæst.* 26. *num.* 2. *Bordon. contri regul. tom.* 2. *resol.* 72. *num.* 12. *Rota coram Mellin. dec.* 384. *num.* 5. *&* *in rec. dec.* 359. *num.* 1. *par.* 14.

5. Sed quatenùs dicta bona spectarent ad Confratres, sicuti de illis in actu recessûs potuissent ad eorum libitum disponere, etiam illa transferendo in aliam Ecclesiam, ità multò magis eadem supellectilia, quæ per ipsos retineri non poterant meritò relinqui potuerunt ad commodum illius Ecclesiæ, ubi existebant de tempore sequutæ dissolutionis, ut post *Jacob. Rebuff. in l. nemo C. de spect. lib.* 10. *&* *Petr. pariter Rebuff. ad Leg. reg. tom.* 2. *tit. de contr. num. fin.* tradit *Capon. dicta discept.* 345. *num.* 2. *in fin.*

Maximè quia Capitulum non intendit dicta mobilia, & argenta sibi appropriare, sed impendere in eumdem usum nempè associandi, & exponendi publicæ venerationi nostræ Redemptionis Augustissimum Memoriale, & in continuatione dd. suffragior. prout fecit propriis expensis à die dissolutionis Confraternitatum usque in præsens, & continuabit, donec vel eædemmet Confraternitates restabiliantur, vel aliæ similes de novo erigantur.

6. Neque obstant auchoritates importantes Bonorum Confraternitatum dissolutarum subjectionem Sanctæ Sedi, quia per Capitulum dicebatur, quod ista procedunt in casu Confraternitatum de per se stantium, quia tunc verè illarum bona dicuntur vacantia, secùs verò si aliquæ Confraternitates, ut in præsenti sint erectæ in aliqua certa Ecclesia, seu Cappella dependentèr ab illa, & pro adjutorio ejusdem, quia tunc non ad Confratres, sed ad Ecclesiam bona spectare dicuntur, juxtà distinctionem superius insinuatam, quam fusiùs tradit *Francesc. de Ecclesia Cathedrali cap.* 15. *num.* 185.

7. Verùm DD. approbando quæ per Reverendiss. Archiepiscopum allegantur, quod nempè dictæ Confraternitates erant subjectæ illius Jurisdictioni, quia in limine fundationis se submiserunt, & promiserunt de bonis ipsarum Confraternitatum reddere rationem visitatoribus, nec non quod dd. bona, uti vacantia, post dissolutionem Confraternitatum dici non poterant propria Ecclesiæ, in qua sita reperiebantur, sed pertinere debebant ad S. Sedem, & respectivè ad Archiepiscopum, tunc solùm auchoritates per Capitulum allegatæ locum habent, quando dubitatur: An bona sint Ecclesiæ, in qua sita est Confraternitas, vel propria ipsius Confraternitatis, & tunc in dubio dicuntur potiùs Ecclesiæ, sed quando, prout hic, controversa bona semper remanserunt sub particulari cura Confratrum, & quamvis ad certum opus pium destinata, nunquam tamen transierunt in Dominium Ecclesiæ, neque dici possunt propria Ecclesiæ, ut observat idemmet *Francesc. eodem loco per Capitulum citatus cap.* 25. *num.* 185. si totus perlegatur cum quo concordant *Bartol. in d. leg. fin. num.* 22. *ff. de colleg. illicit. &* *Tondut. d. cap.* 43. *num.* 1. *vers. si enim aliàs* neque transferendo Confraternitatem potuissent Confratres Bona, uti donata Ecclesiæ transferre, prout per Capitulum admittitur, & de facto Capitulum dicta bona recepit ab eisdem Confratribus per traditionem clavium, & propterea uti propria dictarum Confraternitatum, post illarum dissolutionem dici debent etiam vacantia, & ad S. Sedem, & respectivè ad Ordinarium spectantia, & ultrà auchoritates superiùs allegatas, comprobat *Donat. in prax. regul. tom.* 3. *tract.* 8. *quæst.* 41. *num.* 1. *&* *Rota coram Coccin. dec.* 472. *num.* 1. *&* *seqq.*

8. Nihilominùs DD. dixerunt absolutè, Capitulum potuisse recipere, quia quoad istam primam partem nulli dubium est cum à sponte dantibus semper recipi possit, maximè dum agebatur de rebus ad Divinum Cultum destinatis, & ad eumdem usum traditis, quando exindè periculum oriri poterat deperditionis, vel saltem dubitare de illarum translatione ad aliam Ecclesiam, Et quoad secundam partem retentionis dixerunt quoque posse retinere juxtà modum, nempè ut diximus approbando temperamentum propositum pro parte Archiepiscopi, sed cum aliquo moderamine, nam in dicto §. *Sed quatenùs* insinuatum fuit, quod quatenùs placuisset DD. non immutare Personam deputatam à Capitulo pro retentione dictarum rerum, id tantum fieri debebat, dummodò salva remaneret Jurisdictio, administratio, & dispositio favore Archiepiscopi, & per consequens quod debebat Depositarius adstringi ad se obligandum, & declarandum dicta bona, nomine Archiepiscopi retinere, & administrare, eaque detenturum, quousque Archiepiscopus de illis disponat, quodque eidem Archiepiscopo dictorum bonorum rationem reddere deberet ad illius beneplaci-

tum, & ideò reservando Reverendiss. Archiepiscopo totam superioritatem, & Jurisdictionem dixerunt, quod retinerentur per Capitulum nomine Archiepiscopi, & quod describerentur coram eodem, seu alia Persona ab eodem deputan. illam tamen limitarunt quoad dispositionem, nam æquum minimè visum est quod Ecclesia privari possit dd. ornamentis, quæ cum sit Cathedralis, & principalis Parochia, semper cum majori pompa, & decore incedere debet pro aliis, & ideò adjunxerunt, ad hoc ut applicentur ad eosdem pios usus in eadem Ecclesia, ad quos per Confratres fuerunt destinata.

Et ità causa bis proposita, resolutum fuit cum suffragio omnium DD. utraque Parte semper informante.

R.P.D. MOLINES

Giennen. Adjunctorum.

Lunæ 13. Februarii 1702.

ARGUMENTUM.

Episcopus procedit in causis criminalibus contra Capitulares sine adjunctis, quando Capitulum non docet de exemptione ante Concilium. Exemptio à jurisdictione Episcopi non probatur probationibus imperfectis:

SUMMARIUM.

1. *Episcopus in sua Diœcesi habet mixtum, & merum imperium, & in suos subditos plenariam in civilibus, & criminalibus jurisdictionem exercet.*
2. *Dispositio Concilii Trid. cap. 6. de refor. sess. 25. non habet locum, nisi in Capitulis exemptis ante Concilium, & num. 3.*
4. *Adjuncti in causis criminalibus Capitularium non erant de jure communi eligendi.*
5. *Exemptio non præsumitur, sed est plenè probanda.*
6. *Exemptio non probatur sine multiplicitate actuum cum scientia, & patientia Episcopi.*
7. *Jurisdictio in delictis levibus, & ad simplicem correctionem, potest competere etiam Capitulo.*
8. *Consuetudo in qualibet materia probari debet in suo casu præciso.*
9. *Constitutio Synodalis facit jus quoad omnes Diœcesanos, & tollit contrariam consuetudinem.*
10. *Concessio limitata ad causas leves præservat jurisdictionem Episcopo in gravibus.*
11. *Constitutiones Synodales juratæ in receptione singulorum Capitularium non possunt rejici prætextu inobservantiæ.*
12. *Legis interpretatio, quæ habet contra se juris assistentiam in præjudicium Ordinarii rejicitur.*
13. *Referens est in relato cum omnibus suis qualitatibus.*
14. *Consuetudo exemptiva non probatur probationibus æquivocis.*
15. *Testes non sunt recipiendi ubi probatio haberi potest ex scripturis, & Processionibus.*
Testes ne redarguantur de falso, omnis favorabilis sumenda est interpetratio, ut illorum dicta ad concordiam reducantur, ibi.
16. *Confessiones, & enuntiativa Episcopis, ut præjudicent successoribus debent esse certa, nec ad aliud referibiles.*
17. *Confessio emissa ab eo qui habet interesse non meretur attendi.*
18. *Exemptio est odiosa, & facile contrariis probationibus eliditur, & offuscatur, & n. 19.*
20. *Episcopus ex longa observantia potest præscribere jurisdictionem privativam contra privileg. exemptionis Capituli, & n. 21. & 22.*
23. *Oratio concessa super supposito insubsistente, nulla reputatur ex defectu intentionis.*

DECISIO XLIII.

Cupientes Canonici, & Capitulum Cathedralis Ecclesiæ Giennen. si non totalitèr, saltem in parte Jurisdictionis excutere jugum proprii Antistitis, immemores verborum Christi Domini Nostri loquentis per Mattheum *cap. 11. jugum meum suave est, & onus meum leve*, recursum habuerunt ad Sacram Congregationem præpositam negotiis Episcoporum, & Regularium pro impetranda facultate deputandi duos adjunctos, ad formam dispositionis Sacri Concilii Tridentini *cap. 6. sess. 25. de reformat.* proùt eis facilè fuit, inaudito Episcopo, favorabile reportare Decretum, quod per speciale Breve Apostolicum confirmavit san. mem. Innocentius XII. cum clausula: Salva aucthoritate dictæ Sacræ Congregationis, quæ posteà examinatis Juribus Episcopi, promulgavit ad istius favorem diversa rescripta sub diebus 29. Januarii, & 5. Februarii anni 1700.

Verùm non acquiescente Capitulo, eo quia nova adinvenerat documenta ex causa alterius litis super jure mutandi Præbendatos, quæ documenta prætendebat sibi conferre ad præsentem controversiam: Ideò novitèr adivit præfatam Sac. Congreg. Episcoporum, & Regularium, quæ, ut finem juridicè imponeret huic acerrimæ contentioni, non dedignata est exquirere votum nostri Sacri Auditorii, de cujus mandato concordato dubio = *An Episcopus Giennen. teneatur procedere cum Adiunctis, seu potiùs Breve Apostolicum sit exequendum*, eoque in hodierna Audientia proposito, negativum Domini quoad utramque illius partem, responsum dederunt.

1. Pro

1. Pro enim adstruendo hujus resolutionis fundamento, valdè opportunum visum est, geminas præliminares Juris theoricas constabilire, easque subindè communire facti circumstantiis, ut Episcopi intentio, adversùs Capituli oppositiones firmior evadat; Quarum prima in eo consistit, quod quilibet Episcopus in tota sua Diœcesi habet Jurisdictionem Ordinariam, tàm voluntariam, quàm contentiosam, merum, & mixtum imperium, & ita in quolibet loco ipsius Diœcesis non exempto, potest salva mejestate imperii sui, salvoque more Majorum pro Tribunali sedere, Causas ad Ecclesiasticum Forum spectantes in Civilibus, & Criminalibus audire, personas Ecclesiasticas (cum excessus earum exegerint) capere, carcerare, corrigere, punire, & Castigare, necnon cætera pertinentia ad ejus Officium liberè, & independentèr exercere: super quibus omnibus intentionem habet fundatam non solùm de jure communi, ex dispositione Sacrorum Canonum, prout sunt *Textus aperti in cap. 1. cap. conquerente de offic. Ordinar. cap. cum Episcopus eod. tit. in 6. cap. cum personæ de privileg. in 6. Can. omnes Basilicæ 16. quæst. 17.* communitèr probant *Gonzal. in repetitione ad dictum cap. 1. & n. 6. de offic. Ordinar. Ugolin. de offic. Episcop. cap. 4. §. 12. Bobadill. in politic. lib. 2. cap. 17. num. 29. Barbos. de potest. Episcop. par. 3. alleg. 125. n. 28. Tondut. quæst. Benefic. cap. 61. num. 1. lib. 1.* in puncto *Rota coram Carill. decis. 58. num. 1. coram Priol. decis. 295. num. 3. & in recent. decis. 204. num. 3. par. 19. & in Gerunden. cognoscendi Causas Criminales 17. Martii §. Fundatam confirmata 20. Junii 1692. §. Indubitata coram me, & in Valentina Jurisdictionis 6. Aprilis 1699. §. Non enim, paritèr coram me*, sed etiam in Censura Sacri Concilii Tridentini *sess. 24. de reformat. cap. 20.*

2. Secundà est, quod licet per dictum Sacrum Concilium Tridentinum *in cap. 6. sess. 25. de reform.* sancitum fuerit, Ordinariis locorum in Causis Capitularium extrà visitationem procedere debere cum duobus adjunctis à Capitulo in principio anni eligendis. Attamen cum hujusmodi decretum factum pro causis cognoscendis extrà visitationem, stet consecutivè, & ampliativè ad aliud antecedens *in cap. 4. sess. 6. de reform.* ut expendunt *Spad. cons. 155. num. 1. tom. 1. Fagnan. in cap. irrefragabili §. Excessus num. 9. de offic. Ordin. Sarav. de Adjunct. quæst. 2. num. 2. Rota decis. 743. n. 5. par. 1. & dec. 321. n. 2. par. 2. div.* exindè invaluit concors Doctorum opinio, quod prædicta conciliaris sanctio *in d. cap. 6. sess. 25. de reform.* non vindicet sibi locum, nisi in Capitulis exemptis, & quæ nullatenus ante Concilium subjacebant Ordinariæ Episcopi potestati, ut distinguendo reassumunt *Fagnan. loco supra citat. Solorzan. de Iur. Indiar. lib. 3. cap. 14. n. 65. tom. 1. Tondut. quæst. benefic. lib. 1. cap. 61. num. 2. Antonell. de regim. Eccles. lib. 5. cap. 7. sub n. 34. Ricc. in prax. for. Eccles. par. 4. resol. 592. Barbos. in Collect. ad Concil. dicta sess. 25. cap. 6. de reform. num. 3. idem de offic. & potest. Episc. par. 3. alleg. 75. num. 4. Rot. coram Seraphin. decis. 493. num. 1. decis. 710. sub num. 2. par. 1. & decis. 743. per. tot. & decis. 321. par. 2. divers.* cum aliis in nostris terminis cumulatis *in Tarraconen. Jurisdictionis 10. Maii 1700. §. Neque coram R. P. D. meo del Olmo confirmata sub die 2. Decembris 1701. §. Habet coram me, & in Calaritana Jurisdictionis 10. Junii 1701. §. Nec Capitulo coram R. P. D. meo de la Tremoille.*

3. Quidquid laboriosè firmaverit *Saravia in ejus tract. de Adjunct. quæst. 1. à num. 11.* in ostendendo, Jus commune nequaquam resistere sed potius assistere electioni Adjunctorum, tamquam Conjudicum per *Text. in Can. Episc. Caus. 15. q. 7.* cum aliis per eum allegatis. Nam ultra quod illorum dispositio in desuetudinem abiit, ut testantur *Solorzan. de Jur. Indiar. dicto lib. 3. cap. 14. sub num. 57. tom. 2. Tondut. quæst. benefic. cap. 62. sub num. 2. versic. utrum lib. 1.* Omnes profectò contrariæ rationes per Saraviam adductæ, hac unica tolluntur animadversione, quod nempè Sac. Concilium Tridentinum in locis supra citatis nihil de novo concessit Episcopis, sed remotis impedimentis quarumcumque exemptionum, excitavit illorum Ordinariam Jurisdictionem, ut benè in puncto explicat *Spad. dicto cons. 155. num. 16. & 17. tom. 1.* ubi allegat concordantes.

4. Sicque reservatâ, extrà visitationem Capitulis exemptis, facultate eligendi Adjunctos, potiùs datur intelligi fuisse illis aliquid novi impartitum, quod seclusà exemptione de jure communi non habebant; Alitèr si hoc assisteret intentioni Capitulorum, frustranea esset distinctio inter illa exempta, & non exempta post Concilium Tridentinum, cum omnium deberet esse æqualis conditio, per ea, quæ firmat *Fagnan. in dicto cap. irrefragabili §. Excessus num. 20. & 21. de offic. Ordinar.* frustraque Capitulis exemptis concessisset idē Sac. Concilium Tridentinum electionem Adjunctorum, quandò hæc de jure communi illis competiisset, *Verall. decis. 297. num. 9. par. 1.* Quamvis in terminis juris communis confusè, ac variè loquantur Doctores, an Episcopus teneatur requirere consilium, seù potiùs consensum Capituli in Causis Criminalibus, & correctione Capitularium, adeò ut nulla transactis temporibus potuerit in nostro Sacro Auditorio capi matura resolutio, ut videre est *in decis. 615. num. 1. par. 1. divers. & decis. 9. per tot. par. 1. recen.* & notat *Savar. de Adjunct. quæst. 1. num. 10. & à numero 60.*

5. His itaque præmissis, quorum efficacia benè noscebatur à Defensoribus Capituli Giennen. totis proindè viribus se verterunt ad demonstrandam qualitatem ejus exemptio-

nis ex consuetudine olim acquisitæ ante Concilium Tridentinum, quæ sanè exemptio, cum non præsumatur, non erat ambigendum quin esset concludenter probanda ab eo, qui in illa se fundat ad tradita per *Solarzan. de jure Indiar. lib. 3. cap. 14. num. 64. tom. 2. Sarav. de Adjunct. & quæst. 11. num. 14. Veral. decis. 328. num. 2. lib. 1. & in dicta Calaritana Jurisdictionis 10. Junii 1701. §. Nec Capitulo coram R.P.D. meo de la Tremoille.*

6. Idcircò quod attinet ad documenta adducta pro suadenda dicta exemptione, Dominis visa fuerunt imperfecta, nec univocè, prout requiritur, concludentia, quemadmodum singilatim expensa unaquaque illorum specie, manifestè mox patebit. Incipiendo enim ab actibus relatis ex parte Capituli *In ejus Summario num. 1.* qui consistebant in diversis Processionibus compilatis contra Capitulares delinquentes ab anno 1520. usque ad annum 1566. exceptis primo, & decimo præseferentibus materiam gravem, & forsitan patratam, vel Sede Episcopali vacante, vel inscio, aut absente proprio Præsule, cui proindè nullum censetur illatum præjudicium ex illa communi opinione in subjecta materia recepta, quod nempè ultra actuum positivam existentiam, requiritur copulativè etiam illorum multiplicitas cum scientia, & patientia Episcopi, sine qua nunquam inducta dicitur consuetudo exemptiva ab ejus Ordinaria Jurisdictione, ut distinguendo probat *Frances de Eccles. Cathedr. cap. 30. num. 284.* & dictum fuit *in Leodien. Jurisdictionis 11. Aprilis 1698. §. Prout, coram Me*, & novissimè *in Illerden. juris mulctandi super negotio principali 23. Ian. proximè præteriti §. Cæterum cor. R. P. D. meo Muto.*

7. Reliqui quidem ex dictis actibus, tamquam numero majores, versabantur circa mulctam inflictam pro delictis levibus ob verba injuriosè prolata, & similia, quorum cognitio, cum ad simplicem correctionem extra judicialem indulgeatur Capitulis ex firmatis per *Rot. in Barchinonen. Iurisdictionis, seu pœnæ 5. Iulii 1694. §. Non refragante coram bon. mem. Ursino confirmata 13. Ianuarii 1696. §. Domini coram R. P. D. meo de la Tremoille, & in Derthusen. Iurisdictionis super levibus 6. Februarii 1696. §. Militat coram R. P. D. meo Pio*, & nuperrimè *in dicta Illerden. Iuris corrigendi 23. Ianuarii proximè elapsi coram R. P. D. meo Muto*; Eo quia in excessibus levibus non soleant Episcopi Jurisdictionalem adhibere gladium, hunc præservando exercendum in figura Judicii ad publicam vindictam in puniendis delictis gravibus, *Rota decis. 20. num. 3. par. 1. recent. & in Derthusen. Iurisdictionis 1697. §. jus enim, & §. Quod ipsum coram R. P. D. meo Pio, & in Gerunden Iurisdictionis super quinto dubio 27. Iunii 1698. coram R. P. D. meo Caprara, & in Valentina Iurisdictionis 6. Aprilis 1699. §. Præterea coram Me.*

8. Exindè sequitur, quod præfati actus particularitèr gesti per Capitulum potiùs faveant, quàm adversentur Jurisdictioni Episcopali, pro qua declinanda, non rectè ex illis arguitur omnimoda, & totalis exemptio ante Concilium Tridentinum, ut in proximis terminis notavit *Rota decis. 520. num. 2. par. 5. recent.* Et regulare est, quod in qualibet materia consuetudo probari debet in suo casu præciso, nec extensionem patitur de uno ad alium diversum ut generalitèr tradunt. *Gratian. discept. for. cap. 79. num. 10. Rocca disput. jur. cap. 79. num. 11. Menoch. cons. 684. num. 28. Rota coram Cavaler. decis. 172. num. 5.* & magis in specie ex authoritate *Corn. cons. 193. sub num. 11. num. 2.* firmavit *in Illerden. Iuris mulctandi super manutentione 27. Iannarii proximè præteriti §. Et sanè coram R. P. D. meo Muto*, ex ratione, quod illa dicitur habere tantum de potentia, quantùm de actu, *Bell armin. cons. 1. num. 16. Rota decis. 278. num. 5. & seqq. par. 12. & decis. 355. num. 5. par. 14. recent. & in Hyspalen. Iuris sedendi in Synodo 20. Iunii 1597. §. Prout coram R. P. D. meo Muto. & in dicta Derthusen. Iurisdictionis super gravibus 4. Maii 1697. §. Minusque coram R. P. D. meo Pio.*

9. Prædictaque omnia robustiora evadunt ex dispositione antiquissimæ Constitutionis Synodalis conditæ in Cathedrali Ecclesia Giennen. ab Episcopo Ossorio de anno 1492. *ut in summ. Episcopi num. 1. & 2.* quæ mihi etiam tradita fuit unà cum aliis Statutis insertis in volumine typis excusso: Nam cum ex tali constitutione convincatur differentia inter Crimina levia, & delicta gravia, prima corrigenda Decano, & Capitulo, secunda verò præservata Ordinariæ Jurisdictioni Episcopi, & ab eo judicialiter punienda ibi = *Però se qualcuno delle dignità, ò altri qualsivoglia beneficiati della nostra Chiesa &c. vi fosse qualche contesa grave &c. che in questo caso non possa il Decano deliberarlo, ne darli la pena per esso, ma stimo bene, che questo s'habbia da deliberare dal Vescovo, ò suo Vicario Generale.* Profectò excluditur prætensa consuetudo omnimodæ exemptionis, cum statuta Ecclesiæ Cathedralis, aliæque Constitutiones Synodales sint partes Jurisdictionis Episcopalis, & faciant jus particulare indifferenter ab omnibus servandum, ut ad exclusionem contrariæ consuetudinis firmatum fuit per *Rotam decis. 74. num. 36. coram Zarat. & in Calaguritana Decimarum de Ocon. 5. Iunii 1683. coram Guazardo, & in alia de Lueruvio 4. Iulii 1698. §. Adstipulante coram Me, & in alia de Inestrillas 12. Martii 1697. §. Insuper pariter coram Me.*

10. Consonatque ad intentum Episcopi illa propositio pluries in subjecta materia jurisdictionali constabilita, quod ex limitata concessione favore Capituli ad casus simplices, & excessus leves, semper censetur reman-

mansisse salvam jurisdictionem Ordinarii, quoad casus graves, & delicta requirentia telam judiciariam; Cùm certum sit, quod quidquid expresè tributum non legitur Capitulo, præservatum dicitur ipsi Episcopo ex Causa suæ universalis Jurisdictionis, ex doctrina *Ancharan. in cap. postulavi vers. quidquid de for. compet. cap. 2. de Constitut. Cokier. de jurisdict. in exempt. par. 2. quæst. 45. num. 12.* cum aliis congestis per *Rotam decis. 191. nu. 6. cum seqq. par. 19. recent. & in dicta Derthusen. Jurisdictionis super gravibus 4. Martii 1697. coram R. P. D. meo Pio, & in dicta Valentina Jurisdictionis 6. Aprilis 1699. §. Et sanè coram Me.*

11. Quinimò cùm præfata statuta, aliæque Synodales Constitutiones diversis temporibus compilatæ, prout occasio exigebat, jurentur à Canonicis in singulorum receptione juxtà formulam, de qua in *dicto Summario Episcopi num. 6.* frustrà quidèm insudabant Scribentes pro Capitulo in demonstrando illa, vel non fuisse usu recepta, vel contrariâ observantiâ abrogata. Nàm concurrente dicto Juramento ab unoquoque de Capitulo præstito, non solùm indecorum videtur excipere de non usu, seù contrario usu, sed etiam nec unquam potuit inchoare adversativa consuetudo, ut ex communi Canonistarum, ac Theologorum auctoritate individualitèr, cœteris omissis, dixit *Rota decis. 210. nu. 11. par. 17. recent.*

12. Rursùs nullius relevantiæ videbatur exceptio, quod præfata antiqua constitutio Synodalis Episcopi Osorii loqueretur de Decano relativè ad aliam rubricam de Chori honestate; Undè inferebatur pati circumscriptionem loci, in quo gravitèr, vel levitèr delinquerent Capitulares, ideoque non posse fieri extentionem ultra ambitum Ecclesiæ pro excessibus, seù delictis alibi commissis, & committendis, siquidem omisso an talis interpretatio esset recipienda respectu Decani, & Capituli, ex quo eis non assistit de jure communi universalis jurisdictio, ut distinctis pluribus jurisdictionem speciebus latè tradit *Saravia de Adjunct. quæst. 33. per tot.* sanè hujusmodi limitata intelligentia, veluti aberrans à Juris principiis, neutiquam admitti potest contra personam Episcopi, cui in dubio Sacri Canones cum communi Doctorum sensu semper favent, & signantèr ne præjudicium aliquod irrogetur illius Ordinariæ potestati habenti de jure assistentiam, & Causam universalem in tota sua Diœcesi, ut latè probat *Spad. in duobus cons. 156., & 157. per tot. lib. 1. Solorzan. de jure Indiar. lib. 3. cap. 14. num. 65. tom. 2.* ubi concordantes.

13. Hincque iterum inspectâ prædictâ antiquâ Synodali constitutione, sua mole ruunt subalternæ probationes novitèr à Capitulo repertæ pro concludenda ejus antiqua exemptione. Quippe Testes, priscis temporibus, examinati, partim vigore Remissoriæ Rotalis, partim in Urbe, ultra quod redarguebantur generali responsione illegalitatis Processus; Certum est, quod depositiones nonnullorum ex eis possunt referri ad illos actus gestos per Capitulum respicientes delicta levia, quorum supra meminimus, & per consequens plus non probant, quam continetur in dictis actibus ex regula, quod referens est in relato cum omnibus suis qualitatibus, & unum ad limites alterius restringi debet *Rota decis. 49. num. 9. par. 15. decis. 42. num. 2. par. 16. rec.* alibique passim.

14. Insupèr omnes præfati Testes non deponunt specificè super delictis gravibus pro quorum punitione ad publicam vindictam agendum est figura Judicii, & super quibus privativa cognitio pertinet ad Episcopum etiam vigore præcitatæ Constitutionis Synodalis, ideoque examen genericè factum super Jurisdictione exercita à Capitulo, cum verificari possit in Excessibus, seù Delictis levibus, necessariò sequitur, quod non probatur concludentèr consuetudo exemptiva, quæ potiùs remanet æquivoca, nulloque modo attendenda contra Episcopum ex traditis per *Spadam cons. 122. num. 9. tom. 1. Pacion. allegat. jur. 4. num. 18.* & individualitèr de similibus Testibus firmavit *Rota coram Carillo decis. 58. num. 6. consonante allegata coram Merlin. dec. 401. num. 7.*

15. Signantèr quia exemptio prætensa vigore consuetudinis, consistentis in plenariò exercitio Jurisdictionis, tunc temporis poterat melius constare, seù convinci ex Processibus, & Scripturis, si verè tunc adfuissent, sicque non erat recurrendum ad examen Testium, quorum probatio est minùs tuta, nec attendi meretur, itaut soleat etiam aliquando denegari Remissoria, *Rota coram Cerro decis. 258. num. 1. & decis. 566. num. 18. coram Seraphin. decis. 339. num. 7. coram Dunoz. jun. decis. 113. num. 19. & recent. 58. num. 6. par. 1. decis. 589. num. 2. par. 2.* & magis in puncto nuperrimè dixit *in Illerden. juris Mulctandi super Remissoria 23. Ianuarii currentis anni §. Et sanè coram R. P. D. meo Muto.* Vel saltem ne depositiones eorumdem Testium redargui possint de falsitate, cum eis adversetur clara dispositio præcitatæ Constitutionis Synodalis distinguentis delicta levia corrigenda per Decanum, & Capitulum, à delictis gravibus plectendis ab Episcopo, omnis propterea sumenda est interpretatio conformis dictæ Constitutioni Synodali, ut illorum dicta ad concordiam reducantur *Rota decis. 394. nu. 19. par. 9. tom. 2. rec.*

16. Prout etiam cum eadem conciliatione respondetur instantiæ factæ ab Episcopo Mendoza de anno 1539. dùm ex ea non resultat illius clara confessio inductiva omnimodæ

modæ exemptionis Capituli, sicuti perperam prætendebant ejus Defensores. Licèt enim Canonici inhærentes præfatæ instantiæ concesserint tantùm favore præcitati Episcopi facultatem mutandi Capitulares de una in aliam Ecclesiam Giennen. & Baetien. attamèn Episcopus petendo quoque jurisdictionem, ut colligitur ex Instrumento Concessionis, de quo in *Summ. Capituli num. 4.* censetur intellexisse de illa specie Jurisdictionis, cum qua posset etiam corrigere Capitulares in excessibus levibus, ut ità integralitèr gauderet totali exercitio punitionis, ultrà id, quod dispositum legebatur in dicta antiqua Constitutione Synodali; Aut saltèm cum negari non possit, quin illius instantia sit ambigua, utique in nihilo præjudicat Dignitati Episcopali, & ratio est, quia ad effectum inducendi præjudicium confessiones, aliæque enunciativæ debeant esse certæ, & indubitatæ nec alibi referibiles ad *Text. in l. certum ff. de confess.* dixit *Rota dec. 290. num. 18. par. 18. rec.*

17. Similitèr parvipendenda visa fuit altera confessio elicita ex antiqua epistola Christophari de Arguelliada Vicarii Generalis Giennen. scripta glor. mem. Card. Pacheco tunc temporis Episcopo, qui Romæ morabatur, ubi etsi explicitè fassus fuerit per hæc præcisa verba = *Gl'Avvocati delle Dignità stimano difficile, che ciò si possa ottenere &c. Rispetto à che quando il Vescovo Don Francesco di Mendoza domandò al Decano, e Capitolo, che li cedesse l'essentione, che godevano, non lo volsero fare, perche è certo, che il Capitolo è esente, & è stato dalla giurisditione ordinaria &c.* Nihilominùs cum idem Arguelliada eo tunc fungeretur munere Vicarii, ac insimul esset Canonicus, ut proindè ob pronam affectionem ergà Capitulum verisimilitèr præsumendam caligati fuerint illius oculi ne viderent semitam justitiæ, & veritatis. Utique illius epistolæ non est præstanda integra fides, quin potiùs minuenda, sicque non videtur apta probare prætensam exemptionem Capituli, cùm sit confessio emissa à persona interesse habente, ut omissis generalibus in specie casus nostri respondit *Rota in Tarraconen. jurisdictionis* 10. *Maii* 1700. §. *Nec est cur, coram R. P. D. meo del Olmo*. Præterquam quod eadem epistola se quoque relativè habet ad Statuta Ecclesiarum ibi: *Perche non è disputabile secondo gl'istessi Statuti di queste Sante Chiese*, quæ Statuta favent Episcopo, ut dictum est supra, & recurrunt responsiones de referente, & relato.

18. Quibus omnibus sic per Dominos animadversis ad enervandas singulas probationum species congestas ex parte Capituli super prætensa exemptione, quamvis sufficiat Episcopo habenti assistentiam juris pro omnimoda Jurisdictione, si non prorsùs elidere, saltem offuscare, & turbidas reddere contrarias probationes, *Rot. dec. 76. num. 10. par. 10. rent.* Præsertim ad exclusionem exemptionis exorbitantis à jure, & insimul odiosæ *Spad. cons. 156. num. 4. lib. 1. Frances de Eccles. Cathedr. cap. 30. num. 185.*

19. Adhuc tamen omnem prorsùs sustulit dubietatem claritas aliorum, ac multiplicium processuum criminalium, qui occurrentibus gravibus delictis patratis à Canonicis, aliisque Capitularibus, semper, ac indesinentèr post dictum Sac. Concilium Tridentinum ab anno nempè 1586. usque ad moderna hæc tempora fabricati fuerunt in figura Judicii à solis Episcopis pro tempore regentibus Ecclesias Giennen. & Baeten. insimul unitas, absque ullo interventu Adjunctorum, ut in *Summario Episcopi à num. 12. ad 20.* Quapropter cum per decursum longissimi temporis super excedentis Centenariam, Episcopi processerint sine Adjunctis, quorum usu valdè diminuitur, vel resolvitur Dignitas, & authoritas Episcopalis, quæ ubique locorum suæ Diœcesis magna in existimatione esse debet, ut in subjecta materia ponderat *Solorzan. de Jur. Indiar. lib. 3. cap. 14. num. 68.* Utique ista continua, & longæva consuetudo, ac observantia post Concilium Tridentinum concludit in favorem Episcopi privativam Jurisdictionem cum exclusione omnis exemptionis non solùm post dictum Concilium Tridentinum, sed etiam multò ante, ut indicat supra ponderata Constitutio Synodalis Episcopi Osorii edita anno 1492.

20. Et quod longa consuetudo, ac observantia deducta ex pluribus actibus ab Episcopo factis contrà Canonicos liberè, & absque Adjunctis sit attendenda in favorem Episcopi pro libero usu suæ Jurisdictionis etiam post Concilium Tridentinum concedens Canonicis privilegium Adjunctorum, probat in fortioribus terminis cujusdam transactionis à Summo Pontifice confirmatæ, quam allegabant Canonici, *Tondut. quæst. benef. dicto cap. 61. num. 8. lib. 1. num. 13.* optimam affert rationem, quod in his terminis Jurisdictio Episcopi ad suam primævam redit naturam, nempè ad Episcopum habentem de Jure intentionem fundatam pro libero exercitio suæ jurisdictionis in sua Diœcesi, & ob hanc rationem neque requiritur scientia, vel patientia Capituli per *Tex. in cap. si de terra de privileg. ibique gloss. l. si partem §. si fundum ff. quemadmodum servit. ammitt. Covarru. var. resol. cap. Possessor in secundo P. relect. §. initium n. 10.* & benè distinguendo firmat *Frances de Eccles. Cathedr. cap. 30. num. 283. & seqq. Tondut. dict. cap. 61. num. 14. & 15. Rota coram Greg. decis. 299. n. 9. cor. Otthobon. decis. 229. n. 4.* & in terminis privilegii concessi pro electione Adjunctorum quod per usum, & contrariam observantiam centenariam præsumatur illi renunciatum, & jurisdictio redacta ad suam pristinam naturam in favorem Episcopi, ac inducta privativa

vativa

vativa præscriptio omnimodæ Jurisdictionis in criminalibus latè firmatum fuit *in Gerunden. Juris cognoscendi causas 20. Junii 1692. §. Privilegium, & per totam coram Me, & in Colaritana jurisdictionis 10. Julii 1701. §. Talis observantia, coram R. P. D. meo de La Tremoille*.

21. Absque eo, quod suffragari valeat Capitulo reflexio, quod Canonici, vel allecti favoribus, vel timore perterriti, minimè ausi sint suam dicere sententiam contrà voluntatem Episcoporum pro tempore, ne in illorum gravissimas incederent persecutiones: Quoniam non semper homines collegialitèr viventes reperiuntur ejusdem conditionis, & naturæ; ut negligant propria jura defendere, & in subjecta materia arguendo ab inverisimilitudine (quod nempè non sit verisimile Canonicos permisisse per tantum tempus Episcopos contra illos procedere criminalitèr in figura Judicii absque adjunctis, nisi scirent, sine istis posse Episcopos liberè exercere suam Jurisdictionem) dictum fuit *in Tarraconen. jurisdictionis 2. Decembris 1701. §. Secundò quid si Pontifex coram Me*.

22. Ulteriùs est alienum à veritate, quod Canonici nunquam contradixerint, nam cum voluerint subreptitiè exercere nonnullos actus perturbantes Jurisdictionem Episcopi, iste illos rejecit, mediante Processu, de quo *in dicto Summario num.* 15. Cumque Capitulum sciens, & patiens rejectioni acquieverit, fortior in his terminis evadit observantia privativè Jurisdictionis favore Episcopi, nedùm ante, sed etiam post Concilium Tridentinum, *ex theorica Ripæ in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 5. de caus. possess. & propriet. Spada cons. 1. num. 46. & cons. 6. num. 10. lib. 2. Ferret. cons. 132. num. 3. lib. 1. Card. de Luca de jurepatr. disc. 35. num. 7. & seqq. Rota dec. 254. num. 21. par. 10. & dec. 220. num. 25. par. 11. recent. & in Fanen. Canonicatuum 15. Maii §. Centenaria coram R. P. D. Caprara*.

23. Demùm visa sunt non indigere ulteriori responsione, quæ dicebantur non amitti per non usum Privilegium Adjunctorum concessum Capitulis per d. Sac. Concilium Tridentinum, cum per istud derogetur contrariis consuetudinibus, quæ censentur etiam sublatæ vigore Decreti irritantis contenti in Bulla Pii IV. illius confirmatoria, ex doctrinis lato calamo cumulatis per Defensores Capituli. Etenim hæc omnia discutienda forent, quando clarè constaret de exemptione ante Concilium Tridentinum, sed ea cessante, seu admodum turbida existente, ex superiùs animadversis, superfluum est, quid ultrà superaddere: Imò exclusâ dictâ exemptione, in necessarium consequens succedebat responsio negativa ad secundam Dubii partem, non esse nempè exequendum Breve Apostolicum impetratum pro confirmatione Decreti Sac. Congregationis Episcoporum, & Regularium, cum supposito prætensæ exemptionis, ex regula, quod ob insubsistentiam suppositorum, ruit funditùs concessio ex defectu intentionis Papæ *Capitulo finali de rescrip. Rota decis. 193. num. 8. par. 5. & dec. 414. num. 1. par. 12. recent.*

Et ità, utraque Parte acerrimè informante, resolutum fuit.

R. P. D. PRIOLO

Gerunden. Eleemosynæ Panis super bono Jure.

Lunæ 27. Martii 1702.

ARGUMENTUM.

Voluntas Testatoris servanda est, nec ab Ordinario inconsulto Papa commutari potest, nisi in casu, quod impossibilitate facti impleri non valeat.

SUMMARIUM.

1. *Voluntas Testatoris est pro lege servanda.*
2. *Successor non luit pœnam pro culpa Antecessoris.*
3. *Voluntas Testatoris in re accidentali, quæ non tangit substantiam, potest auctoritate Episcopi alterari.*
4. *Administratio dicitur facta jure proprio, quando jus alteri non reservatur.*
5. *Jus quod competit Rectori Beneficii, non potest in alium transferri in præjudicium Successorum sine Papæ beneplacito.*
6. *Facultas data ad rem certam, non trahitur ad diversa.*
7. *Mala fides resistit principio præscriptionis.*
8. *Solus Papa commutat voluntates Testatorum.*
9. *Episcopus voluntatem Testatoris commutat si adest impossibilitas facti & num. 10.*
11. *Ubi Papa manus apposuit, non potest inferior se ingerere.*

DECISIO XLIV.

QUamvis piissimum legatum Eleemosynæ Panis, quod Arnaldus de Scala usque de anno 1228. reliquit Pauperibus Gerundæ, fuisset per quatuor sæcula administrandum juxtà ejus præceptum à Præsbytero Sanctæ Anastasiæ, qui Præpositus nuncupatur, sub prætextu tamen, quod illius proventus essent malè administrati, & in illius distributione orirentur quamplures rixæ, & quæstiones ex turba confluentium, cum periculo etiam Mulierum prægnantium, Puerorum, ac Senum, aliarumque personarum debilium, de anno 1629. statuit Episcopus ad evitanda ista inconvenientia, quod hæc pia distributio in alios usus converteretur:

tur: Undè lata super hoc sententia, & in illius sequelam, assumptâ per Capitulum administratione, & régiminè proventuum hujus pinguissimi legati, illius redditus fuerunt destinati in alios pios usus omninò diversos; Modernus tamen Præpositus, agnoscens quod hæc commutatio nullo Jure fieri poterat, Judicium motivi coram A. C. & ab isto sententiam obtinuit, in qua declaratum extitit, pium opus esse exequendum, prout à principio fuerat institutum, & Capitulo non licuisse in ejus administratione se ingerere, sed illam privativè spectare ad Præpositum, ut videre est in dicta sententia. Interpositâ ex parte Capituli appellatione, eaque commissa R.P.D. meo Pio, subrogatus ego in locum Collegæ adversa valetudine detenti, proposui Dubium = *An, & de cujus bono Jure constaret, & constare de bono Jure Præpositi* DD. responderunt.

1. Illud namque resultare visum est ex clara dispositione Testatoris, qui dùm voluit legatum administrari, & distribui à Præposito in futurum eligendo, modus præscriptus in illius administratione, & distributione, nullo pacto alterari potuit, quia voluntas Fundatoris erat ad instar legis observanda, per *Text. in l. in condit. ff. de condit. & demonstr. & in §. disponat, Auth. de nupt.* cum aliis relatis per *Rot. coram Dunozett. Jun. decis.* 142. *num.* 19. *& coram Cels. decis.* 71. *num.* 1. *& seqq.* ubi dicit hoc procedere, sive illa fuisset expressa, sivè tacita.

2. Nec pro bono Jure Capituli subsistere visa sunt illa tria fundamenta, quæ pro ejus parte adducebantur; non quidem primum desumptum à sententia lata per Ordinarium de anno 1629. in actu visitationis; nam admisso etiam, sine veri præjudicio, quod Præpositi pro tempore malè se versaverint in administratione hujus legati, illiusque opulentissimos redditus cum maximo præjudicio Pauperum erogaverint in proprios usus; non exindè tamen potuisset Episcopus eos absolutè removere à tali administratione, sed prius adhibendo remedia, quæ Jura nostra subministrant, debebat in casu dolosæ administrationis Oeconomum deputare, qui proventus exigeret nomine Præpositi, vel reportare idoneam cautionem, cum obligatione etiam illam renovandi de anno in annum, ut ita consuleret piissimo desiderio Testatoris; & propterea quando lex ipsa offerebat opportunas cauthelas, cum quibus occurri poterat imminenti periculo dilapidationis, quæ fortasse non erat contingibilis in omnibus Præpositis, nullo modo debebat Episcopus eligere extraordinarium, imò exorbitans remedium remotionis, quia si in sequelam sententiæ ab ipso prolatæ cadere debuissent à jure administrandi etiam illi Præpositi in futurum eligendi, isti contra dictamen æquitatis, & contra expressam juris dispositionem luere cogerentur peccata suorum Antecessorum, quod permitti non debet, ad *Text. in cap. non debet, de regul. jur. in* 6. cum aliis adductis *in Leodien. seù Aquisgranen. Canonicatus* 7. *Martii* 1701. *§. Non enim coram R. P. D. meo Scotto*, & confirmata 20. *Januarii proximè præteriti §. Nec ad arguendum in fin. coram Me.*

3. Non relevante, quod quando remotis Præpositis, fuit subrogatum Capitulum in Jure administrandi, non solùm accessit tunc temporis expressus consensus Præpositi, sed administratio in posterùm fieri debebat nomine ipsius Præpositi, ex quo inferebatur, quod si adhuc remansit penès illum Jus, & Dominium administrationis, translata non fuerit in Capitulum, nisi materialis administratio, propter quam dici non potest, quod fuerit in substantia immutata voluntas Fundatoris, ad notata per *Tondut. quæst. benef.* 68. *n.* 12. *lib.* 1. *& Monet. de commut. ult. volunt. cap.* 5. *num.* 336. *cum seqq.*

4. Hoc enim objectum cessare visum est ex facto, nàm si dominium, & superioritas administrationis remansisset penès Præpositum, potuisset iste exigere redditionem rationis, de proventibus exactis per Commissarios à Capitulo deputatos, sed quando talis redditio rationis nunquàm fuit facta, & redditus legati apparent exacti à Capitulo, illique absque ulla participatione Præpositi, erogati in usus per Capitulum destinatos; in hoc sanè casu dicendum est, quod tale Jus administrationis translatum censeatur in Capitulum, & ab illo, Jure proprio exercitum, quia aliàs reservatus fuisset expressus consensus Præpositi, argumento *Textus in l. fin. C. de administr. tutel.* & dixit *Rota coram Cavaler. decis.* 57. *num.* 6. cum aliis laudatis *in Gerunden. Administrationis Anniversariorum* 10. *Maii* 1683. *§. Assistunt autem, coram bon. mem. Ursino.*

5. Et propterea si translatum fuit in Capitulum totale jus administrationis, hæc translatio fieri non potuit cum solo consensu Præpositi, quia cùm esset quæsitum jus omnibus in Beneficio successoribus, per consensum unius, cœteris præjudicari non poterat, sine expresso beneplacito Papæ, per *Text. in cap. veniens, de transact. Federic. de Sen. conf.* 94. *num.* 2. *Abb. conf.* 56. *num.* 2. *lib.* 1. *Rot. coram Martin. Andr. dec.* 48. *nu.* 15. *& coram Bich. dec.* 525. *num.* 17.

6. Minoris relevantiæ visum est secundum fundamentum elicitum ex tacita mente, seù permissione Fundatoris; nàm hæc tacita voluntas non aliunde desumitur, quàm ex quadam enunciativa per Episcopum emissa in actu, quo approbavit dispositionem Arnaldi tunc viventis; in illa enim quamvis dictum fuerit, quod Eleemosyna distribueretur,

retur, secundùm dispositionem ab ipso Fundatore factam, vel in futurum à Capitulo Gerundæ facien. ex tali tamen enunciativa non remansit immutata substantia legati, quia facultas disponendi concessa Capitulo cadit solummodò super modo, & quantitate Eleemosynæ faciendæ juxtà mensuram redditum, & proindè non est referenda ad jus administrationis totalitèr diversum *ad Text. in l. Papinianus ff. de Minor.*

7. Minùs denique subsistit postremum fundamentum desumptum à præscriptiva observantia 70. & ultra annorum; nàm si detrahatur vita illius, qui consensum præstitit, ac alterius immediati successoris, qui fuit de gremio Capituli, adhuc elapsum non fuisset tempus habile ad præscribendum in præjudicium Ecclesiæ, ultra quàm quòd data in Capitulo mala fide, propter bonum jus Præpositi remansisset in eo sublatum quodcumque principium præscriptionis *Rot. coram Cerro decis. 587. num. 8. & in recen. dec. 47. num. 11. par. 11.*

8. Sicuti ab Episcopo immutari non potuit voluntas Fundatoris circa jus administrandi, ita nec minus potuit alterari quoad modum erogandi proventus rei legatæ; nam estò quod ipse agnitis difficultatibus, rixis, & scandalis, quæ occasione distributionum eveniebant, consultiùs putaverit, voluntatem Testatoris commutare, ac demandare, quod redditus in alios pios usus distribuerentur; hoc tamen facere non poterat per se ipsum, sed debebat consulere Papam, cùm ipse solus possit voluntates defunctorum commutare, ut tradunt *Dian. coord. nat. tom. 6. tract. 9. resol. 65. num. 1. Pasqualig. de Sacrific. nov. leg. tom. 2. tit. de legat. pro celebr. qu. 1080. num. 6. & seqq. Cappell. Tholos. quæst. 26. per tot.*

9. Nec obstare visæ sunt authoritates in contrarium allegatæ, quia illæ procedunt, vel quando fuit consultus Summus Pontifex, in quibus terminis loquitur *Camarel. de legat. lib. 7. part. 3. quæst. 6. num. 7. & Rot. cor. Ubag. decis. 58. & in rec. dec. 744. part. 18.* Vel quando concurrente deficientiâ redditum, adest impossibilitas adimplendi voluntatem Testatoris, *ut in d. decis. 58. num. 7. coram Ubag.* & declarat *Barbos. ad Concil. sess. 22. de refor. cap. 6. num. 3. cum seqq.*

10. In casu autem præsenti, non fuit requisitum beneplacitum Papæ, & non concurrunt tales difficultates, propter quas justè potuerit legatum commutari; Nàm rixæ, & quæstiones oriri solitæ inter Pauperes confluentes, pericula imbecillium personarum, mala qualitas Panis, & similia, poterant de facili emendari, prout de facto, similia inconvenientia evenire possent etiam in hac Alma Urbe, quando à piissima Archiconfraternitate S. Hieronymi de Charitate distribuitur Eleemosyna Panis, nisi diligentia Deputatorum omnibus occurreret; Undè quotiès potest alitèr provideri, licèt exequutio pii Operis sit difficilis, sed non impossibilis, nunquam est commutanda voluntas Testatoris, ut benè advertit *Monet. de commut. ult. volunt. cap. 5. num. 346.*

11. Et si hæc ita indistinctè procedunt, quantò magis locum sibi vindicare debent in casu præsenti, in quo cum triennio antè sequutam commutationem fuisset, ad supplicationem Capituli obtenta dismembratio redditum hujus Eleemosynæ, ad effectum illos in parte erogandi pro manutentione Cantorum Ecclesiæ; quia gratia non fuit exequuta, talem dismembrationem Rota non admisit, ut videre est apud *Rembold. dec. 621.* & sic post talem resolutionem nullo Jure potuit Episcopus propriâ authoritate contrarium decernere; Maximè quia Statutum, hujus quod fuit factum super exequutione pii Operis reperiebatur specialitèr a Papa confirmatum, undè inferior non poterat se ingerere in iis, in quibus Papa, & Superior manus apposuerunt, ad *Text. in cap. Ut nostrum, de appellat. Roman. cons. 335. num. 6. Decius cons. 137. num. 4. & Rot. cor. Seraph. decis. 1328. num. 2.*

Et ità utraque Parte audita, resolutum fuit, &c.

R. P. D. PRIOLO

Vicen. Canonicatus.

Mercurii 6. Decembris 1702.

ARGUMENTUM.

Nominatio, quæ competit vigore turni, non dicitur consumpta, si ex impedimento aliunde proveniente quam ex culpa Turnarii non habuit effectum. Canonicus jubilatus habetur pro præsente.

SUMMARIUM.

1. *Nominatio facta ab eo cui competit per turnum debet cæteris præferri.*
2. *Nominatio facta à Canonico turnario non dicitur consumpta, quando citra ejus culpam non habuit effectum num. 4.*
3. *Sola Signatura Papæ perficit gratiam.*
5. *Appellans, agnitâ justitiâ causæ non tenetur ad ulteriorem prosecutionem litis, & num. 7.*
6. *Literæ Apostolicæ habent paratam executionem ad instar obligationis Cameralis, nec admittunt appellationem.*
8. *Canonicus jubilatus ad effectum gaudendi Turno habetur pro præsente, & actualiter residente, & num. 9.*

DECISIO XIV.

IN ulteriore gradu appellationis commissa Mihi Causa à sententia R. P. D. mei Scotti confirmatoria alterius R.P. D. mei de la Tremoille hodiè dedi dubium, *an esset confirmanda, vel infirmanda*, & DD. attentâ validitate, & justitiâ, non dubitarunt pro illius confirmatione respondere.

1. Sicuti enim validitas præcedentis judicati non fuit impugnata à Scribentibus pro Francisco tunc in Causa comparentibus, ità hodiè validitas alterius judicati in eorum contumacia resultare visa est ex præsumptione boni juris, cum sententia semper de jure præsumatur valida. Justitia verò apparvit ex præcedentibus decisionibus in utraque instantia emanatis coram RR. PP. DD. meis de la Tremoille, & Scotto; nàm dum controversus Canonicatus vacavit in turno Canonici Oliverii, quotiès iste nominavit Joannem Baptistam, debet illius nominatio exequutioni demandari, nàm qui existit in turno, debet cœteris aliis in nominatione præferri ad *Text. in Clement.* 2. *de jurepatr.* cum aliis relatis in prima decis. 18. Februarii 1701. §. *Etenim constat coram R. P. D. meo de la Tremoille*, & in alia 3. Februarii proximè præteriti §. *Justitia coram. R. P. D. meo Scotto*.

2. Nec turnus dici potest consumptus ex præcedenti nominatione facta per Oliverium, quia ista fuit expleta sub explicita conditione, quod ipse intendebat acceptare Turnum dummodò Coadiutoria à Durano procurata super Canonicatu tunc vacante non fuisset exequùtioni demandata; Undè si postmodum gratia fuit expedita ante obitum Coadiuti, & illius vigore Duranus etiam nactus fuit possessionem illius Canonicatus, nominatio Oliverii per non implementum conditionis remansit talitèr resoluta perindè acsi facta non fuisset, nam turnus tunc dicitur consumptus, quando nominatio habuit effectum, alias enim seper censetur præservatus, si ex impedimento aliundè proveniente quam ex culpa Turnarii suam exequutionem habere non potuit *Gonzal ad reg. Cancell. glos.* 45. §. 3. *num.* 4. *cum seqq. Tondut. quæst. benef. par.* 2. *cap.* 3. §. 8. *num.* 37. *Rot. coram Seraph. dec.* 1446. *n.* 1. *& seqq. & in rec. dec.* 217. *num.* 2. *par.* 16. cum aliis relatis in dicta decisione 3. Februarii proximè præteriti §. *Neque obstare visum fuit coram R. P. D. meo Scotto*.

3. In casu autem præsenti satis superque patet de justo, & legitimo impedimento propter quod habere non potuit locum nominatio facta ab Oliverio; nam de tempore quo ipse nominavit jam reperiebatur signata gratia Coadiutoriæ favore Durani: Cumque ista fuisset postea exequutioni demandata, citato Oliverio, & Joanne Baptista per ipsum nominato, Canonicatus non dicitur ampliùs vacasse per obitum Coadiuti, sed eodem momento, quo fuit signata gratia, dicitur potiùs vacasse per dimissionem de eo factam in manibus Papæ, cum sola illius Signatura gratiam perficiat *Rot. in rec. dec.* 121. *num.* 5. *cum seqq. par.* 12. *& coram Cels. dec.* 395. *num.* 8. & proptereà si Canonicatus non vacavit ampliùs per obitum Coadiuti, quia Papa in illius collatione pervenit, dato hoc legitimo impedimento, proptèr quod Turnarius non poterat ampliùs eumdem Canonicatum conferre, nullo pacto consumptum remansit illius jus nominandi.

4. Et tantò magis, quia hàbita per Oliverium aliquali notitia de hoc impedimento, in casu illius supervenientiæ voluit per specialem protestationem præservare jura sibi quomodolibèt competentia, & protestatio etiam tamquam rationabilis, & justa fuit à Capitulo admissa; ex quo benè colligitur, quod Oliverius non intendebat suum Turnum acceptare, nisi quatenùs nominatio per ipsum facta plenarium effectum consequuta fuisset, & consequentèr si in casu non affectuatæ nominationis sibi jura specialitèr præservavit, hæc præservatio operatur, ut non data effectuatione nominationis illius turnus ex implicito etiam consensu Capituli non remanserit unquam consumptus *Rot. in rec. dec.* 718 *num.* 21. *par.* 4. *tom.* 3. *& coram Dunozet. jun. dec.* 358. *num.* 10.

5. Nec ineffectuatio nominationis referri potest ad culpam Oliverii ex eo, quod ad formam propriæ obligationis non promoverit, neque prosequutus fuerit litem contra Duranum super nullitate Coadiutoriæ, nam & si ipse ab implemento susceptæ obligationis potuisset excusari ex facto Capituli, ità ut non teneretur litem promovere, quando Coaudiutoria fuit per Deputatos à Capitulo recognita, & approbata pro valida, & in sequelam hujus approbationis, idemmet Capitulum admisit Duranum ad possessionem Canonicatus, adhuc tamen Oliverius, his non obstantibus, litem promovere non prætermisit, & comparando coram Exequutore in litteris deputato non destitit opponere plures exceptiones contra validitatem gratiæ: Undè si postmodùm Exequutor gratiam exequi mandavit, negari non potest, quin Oliverius plenissimè satisfecerit propriæ obligationi, & sic agnitâ Justitiâ gratiæ non tenebatur ad ulteriorem litis prosequutionem *Rot. apud Achill. de Graff. dec.* 1. *de concess. Præbend. Duran. dec.* 449. *num.* 1. *& coram Merlin. dec.* 876. *num.* 3.

6. Citra quod relevare visa fuit appellatio per Oliverium interposita à sententia exequutoris; Nàm cum appellatio non esset de jure admissibilis, quia litteræ Apostolicæ habent paratam exequutionem ad instar obligationis Cameralis, nullo modo præservare potuit

potuit jus Canonici antiquioris sequentis in Turno, dum appellatio nullitèr interposita nullum causare potuit Juris effectum, cum non entis nullæ sint qualitates ad *Text. in cap. non præstat de regul. jur. in 6.*

7. Eoque fortiùs, quia huic appellationi Oliverius etiam expressè renunciavit, & quamvis in eadem appellatione complicatum quoque fuisset jus alterius Canonici sequentis in Turno, quia tamen iste, re integrâ non adhæsit appellationi, potuit Oliverius, ne litem injustè prosequeretur, suo juri renunciare etiamsi admixtum esset præjudicium tertii, ut firmat decis. 4. Februarii proximè præteriti §. *Nullatenùs coram R. P. D. meo Scotto*, & comprobat *Scacc. de appellat. quæst.* 17. *limit.* 2. *num.* 96.

Vindicatâ ex his competentiâ juris nominandi in Canonico Oliverio minùs relevare visa est altera exceptio desumpta ex ipso Statuto Ecclesiæ; Nam, & si ibidem sancitum reperitur, quod jus nominandi habeant dumtaxat illi Canonici, *qui sunt præsentes, seù residentes, & qui domicilium in Civitate Vicen. habuerint, vel larem ibi tenuerint, & vestiarum majus anno præcedenti antè vacationem immediatè consequuti fuerint*, adhuc procedendo cum sensu ipsius statuti omnes illius qualitates optimè congruunt Canonico Oliverio, nam ipse larem, & domum retinuit in Civitate Vicen. & vestiarum etiam in anno præcedenti recepit.

8. Non obstante, quod Oliverius de tempore sequutæ vacationis reperiretur actualitèr absens à loco residentiæ, & proindè ratione Statuti requirentis actualem residentiam ipso jure remanserit inhabilitatus à jure nominandi; Nam cum illud emanaverit ad finem alliciendi Canonicos ad magis residendum, satis est, quod Canonicus Oliverius esset Decanus, & Jubilatus, & haberet suum Coadiutorem, ut ad effectum gaudendi Turno haberetur pro præsente, & actualitèr residente *Barbos. de Iur. Ecc'es. lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 57. *& de Canon. & Dignit. cap.* 29. *num.* 11. *Gonzal. ad regul. Cancell. glos.* 5. §. 9. *num.* 119. *cum seqq. Pignatell. Consult. Can.* 131. *per tot. tom.* 9. quod etiam agnovit ipsummet Capitulum, dum in actu, quo Oliverius sibi præservavit jura in præcedenti vacatione, admisit illius protestationem, & regressum ad Turnum, quatenùs sua nominatio locum non habuisset, quam protestationem certè Capitulum non admisisset, si verè Canonicus Oliverius ad formam Statuti fuisset de facto inhabilis, ut patet ad sensum.

9. Sed quælibet difficultas cessare visa est ex subsequuta observantia, nam in casu cujuscumque vacationis fuerunt à Capitulo expeditæ litteræ convocatoriæ Canonicorum absentium, & quandoque etiam ad illorum nominationem sequuta fuit provisio Canonicatuum tunc vacantium, ex qua quidem observantia benè declarata remanet littera Statuti non comprehendentis Canonicos Jubilatos, licèt absentes, ut ponderat dec. 28. Februarii 1701. §. *Idque eo faciliùs coram R. P. D. meo de la Tremoille.*

Et ità resolutum fuit, altera tantum &c.

R. P. D. MUTO

Tarraconen. Insignium.

Lunæ 11. Decembris 1701.

ARGUMENTUM.

Constitutiones Synodales tamquam lex particularis servandæ sunt in tota Diœcesi. Testes Universitatis quando probent, & sint admittendi, & in conflictu, qui sint præferendi, discutitur. Manutentio datur ei, qui docet de possessione, ubi non constat de malo jure, & de juris resistentia.

SUMMARIUM.

1. *ConstitutioSynodalis tamquam lex servanda est in tota Diœcesi.*
2. *Testes Canonici, Monachi, Cives, & Collegiales, ubi non agitur de eorum principaliter interesse, admittuntur ad probandum favore Capituli, Conventûs, Civitatis, & Collegii.*
3. *Ubi veritas aliunde haberi non potest, admittuntur testes etiam inhabiles.*
4. *Testes de Collegio, & Universitate probant quando sunt adminiculati.*
   Testes à parte inducti plenam fidem faciunt, etiamsi esset unicus, ibi.
5. *Testes examinati ad parpetuam lite pendente, & parte non citatâ, nihil probant, & num.* 6.
7. *Testibus in concursu deferendum est magis illis, qui habent fomentum à consuetudine, & constitutione Synodali.*
8. *Procurator sine speciali mandato non potest confessionem aliquam emittere Principali præjudicialem.*
9. *Constitutio Synodalis confirmata à Sede Apostolica non admittit observantiam contrariá.*
10. *Adversis non fit illatio.*
11. *Qui habet possessionem titulatam facilius consequitur manutentionem, num.* 12. *&* 16.
   Manutentio non datur quando constat de malo jure possidentis, ibi.
13. *Episcopus tenetur ostendere Capitulo Bullas Apostolicas provisionis Episcopatus in suam personam factæ.*
14. *Canonici, & Beneficiati tenentur ostendere Capitulo Bullas suæ provisionis.*
15. *Constitutio sive statutum recipit interpretationem passivam à jure communi, & ab observantia.*

Interpretatio, qua oritur ex observantia prævalet interpretationi juris, ibi.

DECISIO XLVI.

Commissa mihi per Signaturam Justitiæ Causa adversus mandatum de manutenendo à R. P. D. meo Caffarello relatum favore Capituli, in quasi possessione concedendi usum Mozzettæ, seù Insignium Commensalibus, & Beneficiatis Ecclesiæ Metropolitanæ Tarroconen. proposui Causam die 6. currentis mensis, & anni sub Dubio: *An, & cui sit danda manutentio*; cumque prodierit rescriptum = *Dilata, & videatur de bono Iure, etiam ad effectum manutentionis, & proponatur Causa etiam cùm iisdem*; Reproposui hodiè Causam, & DD. maturè de morè rimatis Juribus hinc indè deductis, in hodierna audientia responderunt = *Constare de bono Iure utriusque, etiam ad effectum manutentionis*, juxtà modum inferius subnectendum.

1. Fundamentum resolutionis pro bono Jure Commensalium, & Beneficiatorum circà assumptionem, & delationem Insignium in Choro, Processionibus, aliisque Ecclesiasticis functionibus, absque ulla licentia, & permissione Capituli desumpserant DD. ex antiquissima Generali consuetudine in tota hac Provincia vigente, & Constitutionibus Synodalibus editis usque ab anno 1593. in quibus non solum permittitur assumptio, & delatio Insignium de quibus agitur, sed etiam præcisè demandatur, adjectâ ulteriùs pœnâ contravenientibus amissionis destributionum quotidianarum, ut testatur *Romaguer ad Const. Synodal. Gerunden. lib. 3. tit. 17. cap. 4. n. 2. Rot. in Gerunden. Delationis Almutiarum super negocio principali 13. Ianuarii 1690. §. Ejusdem verò, & seqq. cor. Reverendissimo Turonen.* Quæ Consuetudo, & Constitutio in Synodo Provinciali Tarraconen. edita, uti lex particularis, debet in Civitate, totoque Archiepiscopatu Tarraconen. inviolabiliter observari, *Rota coram Emerix Iun. decis. 740. num. 2. & 5. & decis. 1334. num. 3. & in recent. decis. 212. num. 3. & 4. par. 15. & in Calacuritana Decimarum de Inestrillas 12. Maii 1697. §. Idque procedit coram Reverendissimo D. meo Decano, & in Calaguritana Decimarum de Encisa 23. Junii 1698. §. Indubitantèr, & §. finali coram R. P. D. meo Pio, & in Pampilonen. Parochialis 6. Martii 1702. §. Et utique coram R. P. D. meo Ansaldo.* Et in puncto hujus Synodi, *Rota in dicta Gerunden. Delationis Almutiarum super negocio principali 1690. §. Tùm etiam coram Reverendissimo Turonen.*

2. Quam ex depositionibus novem Testium formitèr examinatorum, uno ore asserentium se post susceptionem Presbyteratus dicta Insignia assumpsisse, eaque detulisse, nullâ petitâ licentiâ à Capitulo, idemque ab aliis publicè, & palam dicere audivisse, & à senioribus etiam accepisse, Ex quorum Testium dicto plena, & concludens ervitur probatio, etiamsi illi sint Commensales, & Beneficiati, quià cùm deponant circà rem, in qua eorum particulare interesse non versatur, dùm illi jam Insignia sinè licentia pacificè assumpserunt, & gestant, interesse remotum, quale est illud Collegii eorumdem Commensalium, & Beneficiatorum sufficiens non est ad eis fidem adimendam, ut de Canonicis, Monachis, Civibus, & Collegialibus, quod ubi non agitur de eorum interesse principalitèr ad probandum admittantur favore Capituli, Conventus, Civitatis, & Collegii, *Nell. de Testibus num. 22. Noguerol. allegat. 26. num. 34. Farinace. de Testibus quæst. 60. num. 453. num. 460. 463. & seqq. & num. 470. Mascard. de probation. conclus. 418. num. 1. Trentacinq. var. resolut. lib. 2. tit. de Testibus resolut. 4. conclus. 2. vol. 1. Giurb. de success. feud. §. 2. gloss. 13. n. 74. Menoch. de Arbitrar. cas. 106. sub num. 5. & seqq. Afflict. decis. 400. num. 2. Reverter. dec. 177. num. 2. Rota coram Penia dec. 1465. num. 5. Ubald. decis. 171. num. 9. coram sa. me. Alexandro VIII. decis. 139. & in recent. dec. 320. num. 13. par. 9. & decis. 320. num. 9. & seqq. par. 11.* ubi quod probant pro Universitate in Causa magni honoris, si honor non sit debitus Testibus uti singulis, sed uti unum Corpus facientibus.

3. Maximè quia factum hoc petitionis licentiæ probari non potest, nisi à Commensalibus, & Beneficiatis ad quod spectaret eam requirere, sicque cum agatur de materia, cujus veritas aliundè facilitèr haberi non potest, quam ex illis Testibus, admitti debent ad probandum etiamsi aliquam exceptionem paterentur, *Iason. in l. juris Gentium §. Prætor ait sub. num. 5. ff. de pact. Muta ad Consuetud. Panormitan. cap. 72. num. 16. Seraphinus Massinus de Confiscation. Bonorum. qu. 13. num. 27. & 28. Farinacc. de Testib. quæst. 60. n. 270. & quæst. 62. sub num. 51.*

4. Et fortiùs quia sunt etiam adminiculati, nedùm à supradicta Synodo Provinciali; quo casu testes de Collegio, & Universitate probant in specie *Rota in recent. decis. 320. num. 14. par. 9.* ubi plures refert, & *decis. 320. num. 12. par. 11. & coram Coccino decis. 140. num. 19. & 21.* Sed quod plus est ab ipsismet Testibus ex parte Capituli inductis, & formitèr examinatis asserentibus Presbyteros in actu ingressus in Choro non expetivisse licentiam à Capitulo prò deferendis Insignibus, ut patet ex despositione primi Testis *Summario Additionali Beneficiatorum Num. 4. litt. B. & C.* secundi Testis *dicto Summario Num. 4. sub litt. B.* & quarti Testis *eodem Summario litt. L.* Quibus Testibus à Capitulo inductis, & examinatis, etiamsi omnia alia deficerent plena esset adhibenda fides; Cùm notum sit Testem, quamvis unicum contra inducen-

inducentem plenissimam probationem facere, notat *Desiderius Guido cons. 2. num. 20. cons. 6. num. 25. & cons. 15. num. 13. & 14. Rot. coram Mantica decis. 274. num. 1. vers. & quod est amplius*, ubi de Testibus inductis à Capitulo, *& in recent. dicta decis. 320. num. 12. par. 11.* ubi de Testibus Universitatis *In Pisauren. Hereditatis 1. Junii 1696. §. Verùm coram R. P. D. meo Priolo, & in Asculana Fidei commissi, seu Domus super fructibus 4. Julii 1696. in principio 13. Iunii 1698. in principio, & 10. Decembris ejusdem anni pariter in princip. coram R. P. D. meo Pio, Capuana Beneficii 27. Ianuarii 1698. §. Movit DD. coram R. P. D. meo Lancetta, Toletana Decimarum de Capilla, quoad Parochos 23. Martii 1699. §. Validitas coram R. P. D. meo Ansaldo, Asculana Dotis 28. Iunii 1700. §. Præfatæ, & §. Tertium denique coram R. P. D. meo Pio.* Et in terminis manutentionis *Posth. de manut. observ. 19. num. 1. Rota post eum dec. 396. num. 2. dec. 513. num. 5.* Et magis in terminis delationis hujusmodi insignium. *Rota in dict. Gerunden. Delationis Almutiarum super manutentione 13. Januarii 1690. §. Principali cor. Reverendissimo D. Turonen*

5. In nihilum refragante depositione aliorum Testium ad perpetuam à Capitulo Examinatorum, testantium Commensales, & Beneficiatos licentiam hujusmodi expetiisse, eamque ipsis Capitulum concessisse; Quia talis depositio facta lite pendente, Commensalibus, & Beneficiatis nec citatis, nec auditis, non meretur attendi *Desiderius Guido cons. 4. num. 6.* ubi quod nec etiam faciunt judicium, *Seraphinus Massinus de Confiscat. Bonor. quæst. 1. num. 51. Rota in recen. dec. 69. num. 29. & seqq. par. 18. & in Asculana Aqueductus super reservatis quoad damna 16. Junii 1698. §. In hypotesi coram me, & in Asculana Dotis, & legitimæ 13. Junii 1698. §. Neque coram R. P. D. meo Lancetta*, & in materia manutentionis *Posth. de manutent. observ. 38. num. 43. & 44. Rota post eum dec. 160. num. 1. dec. 218. num. 5. dec. 325. num. 8. dec. 551. num. 1. dec. 553. num. 1. dec. 625. num. 13 dec. 643. num. 18. & dec. 647. num. 46.*

6. Idque procedit etiamsi aliqui ex istis Testibus essent de tempore examinis de numero Commensalium, & Beneficiatorum, Tum quia ipsi erant etiam Ministri Capituli, qui cum ratione servitii, & proprii interesse majorem affectionem præsumantur habere erga Capitulum, quam erga Corpus Commensalium, & Beneficiatorum, in causa illorum non sunt integræ fidei; Tum etiam quia examinati fuerunt, tempore, quo Sedes Archiepiscopalis vacabat, & exercitium Jurisdictionis penes Capitulum residebat; & quod magis urget conquassantur a Testibus formiter hinc indè examinatis, in quorum concursu Testibus ad perpetuam deponentibus, nullam esse fidem adhibendam tradunt *Desiderius Guido cons. 13. num. 14. Rota coram Celso dec. 236. num. 12.*

7. Atque ex his apparent etiam nullius momenti depositiones aliorum Testium formitèr ex parte Capituli Examinatorum; Nam ut supra dictum est, plures ex istis ingenuè deponunt Commensales, Beneficiatos existere in quasi possessione, liberè utendi Almutia; & pro ea deferenda, licentiam à Capitulo in actu primi introitus in Chorum non expetivisse; Quorum Testium depositiones inter se contrariæ, & de directo oppositæ aliis Testibus formitèr à Beneficiatis examinatis attendi non debent, Maximè quia Testes Capituli actu eidem inserviunt, & Testes Beneficiatorum omni carent exemptione, & recipiunt fomentum ab assistentia generalis consuetudinis in tota Provincia Cathaloniæ vigentis, & à constitutione Synodali, quæ consuetudinis, & Constitutionis, assistentia de se sola operatur, ut Testibus commensalium, & Beneficiatorum major sit fides adhibenda, *Rota in Asculana Dotis 29. Aprilis 1701. §. Eoque certiùs coram R. P. D. meo Pio, & in Nullius, seu Urgellen. Primitiarum 23. Iunii currentis anni §. Eoque, & 27. Novembris nuper relapsi §. Minus obstat in fine coram Me.*

8. Minus desumere potest bonum Jus Capitulum ex concordia anni 1588. in qua Commensales, & Beneficiati fassi fuerunt, Capitulo Competere facultatem tales licentias concedendi, nec ex sententia bon. mem. Pirovani, in qua Capitulum, & Canonici canonizantur Domini Ecclesiæ Tarraconen. sicut nec ex asserta Bulla Cœlestini Tertii, in qua tribuitur facultas Canonicis assignandi Dignitates, concedendi honores, instituendi Canonicos, & admittendi Clericos; Quoniam quoad concordiam, confessio in ea emissa nihil officit Commensalibus, & Beneficiatis, quia facta fuit à Bartholomeo Martorel, Procuratorio nomine eorumdem absque ullo mandato Procuræ, dum ipse solum constitutus fuit Procurator à Commensalibus ad renunciandum liti, quæ vertebatur inter Beneficiatos Doctores ex una, & Commensales ex alia parte, super præcedentia, ut patet ex mandato Procuræ dato in *præterito Summario Beneficiatorum num. 12.* Undè non poterat Procurator præfatus, excedendo limites mandati ad favorem Capituli in lite tunc non existentis confiteri eidem Capitulo competere facultatem dandi hujusmodi licentias, super quo nulla lis vertebatur ut in terminis observat *Rota in recent. decis. 9. num. 26. par. 19.* & generaliter, quod Procurator sine speciali mandato non possit, in præjudicium Principalium confessionem aliquam emittere eique præjudicare. *Gratian. discep. 224. num. 42. Seraphinus Massinus de Confiscat. Bonor. quæst. 35. num. 72. Rota in rec. dec. 44. num. 9. par. 10. & dec. 16. num. 15. par. 15. & in Camerinen. Manutentionis, seu Censuum 23. Iunii 1698. §. Prout eo minus coram Reverendissimo*

D. meo

D. meo Decano, & in terminis prosequitur, *Rota dict. dec. 9. num. 38. par. 19.* ubi quod requiritur speciale mandatum ad sic, & sic confitendum.

9. Et quatenus etiam confessio prædicta legitimè emanasset, adhuc cum supervenerit constitutio Synodalis anno 1593. edita, in qua nedum permittitur, sed positivè præcipitur Commensalibus, & Beneficiatis usum Almutiarum sub pœna privationis distributionum, nullâ facta mentione licentiæ, Hæc Constitutio à Sede Apostolica simul cum aliis Constitutionibus Synodalibus confirmata, efficit, ut quidquid contra illam, vel ante, vel post gestum fuerit nullum, & inane remaneat *Gratian. discept. 283. num. 3. & discept. 791. num. 13. Paris. de resignat. lib. 5. quæst. final. num. 227. Rota coram Merlin. dec. 525. num. 5. Buratt. decis. 829. num. 2. & in recent. decis. 142. num. 2. par 2. decis. 312. num. 40. par. 4. tom. 2. decis. 559. num. 30. par. 4. tom. 3. dec. 231. num. 5. par. 5. decis. 62. num. 6. par. 6. & dec. 71. num. 20. par. 8.*

10. Quo verò ad sententiam bon. mem. R. P. D. Pirovani, ista canonizat quidem favore Capituli jus administrationis Bonorum Ecclesiæ sonans in meram œconomicam potestatem, sed non tribuit magis amplam jurisdictionem, cujus vigore Capitulum habebat jus concedendi, seu permittendi, vel denegandi Beneficiatis licentiam deferendi Almutias, cum de hoc nullum verbum legatur in dicta sententia, ut patet ex illius lectura & ex *decis. 728. coram Merlino*, & aliis in eadem causa emanatis, ex quibus manifestè colligitur disputationem tunc esse restrictam ad solam administrationem, & jus œconomicum; Undè ab ea ad præsentem quæstionem omninò diversam nulla fieri potest illatio, *vulgata l. Papinianus ff. de minorib.* de qua *Desiderius Guido inter Consil. ultimar. volunt. divers. cons. 170. num. 113. lib. 1. & inter decisiones Venetas Trivisani decis. 54. num. 33. lib. 2. Rota in Asculana Beneficii 5. Martii 1700. §. Pariter coram Me.*

Et demùm respectu Bullæ Cælestini Tertii quidquid sit an in ea detur facultas Capitulo admittendi Clericos, ex hoc tamen inferri non potest, quod ipsi petere debeant licentiam à Capitulo assumendi Insignia, sed hæc eis à consuetudine, & Synodo Provinciali tribuitur, eo ipso quod Commensales, & Beneficiati possessionem accipiunt; minusque deduci potest prædictum jus in Capitulo ex facultate in eadem Bulla eidem tributa concedendi honores, quia hæc intelligitur de aliis honoribus præter eos, qui de jure, vel ex Constitutionibus Synodalibus Beneficiatis debentur, qualis est assumptio, & delatio Almutiarum, cum enim Commensales, & Beneficiati istum honorem jam habeant, opus non habent illum recipere à Capitulo.

11. Posito itaque, quod Commensalibus, & Benefiiciatis assistat bonum Jus circa assumptionem, & delationem Almutiarum, absque licentia Capituli, eis procul dubio concedi debet manutentio, cum constet de eorum quasi possessione titulata assumendi, & deferendi insignia absque licentia, & permissione, quæ sicut operatur ut facilius concedi debeat manutentio, *Rota in Leodien. Iurisdictionis 28. Iunii 1700. §. Rursùs coram Illustrissimo D. Magno Cancellario Mediolani, Gerunden. Manutentionis 4. Martii 1701. §. Sed ulterius cor. R. P. D. meo Priolo*, & in nostris præcisis terminis *in Gerunden. delationis Almutiarum super manutentione 13. Ianuarii 1690. §. Principali in fine coram Reverendissimo D. Turonen.* Ita efficit quod data etiam per hypotesim quasi possessione Capituli tales licentias concedendi dicta possessio non esset manutenibilis, cum exploratum sit, quod ubi constat de malo jure, & de juris resistentia manutentio non conceditur possidenti *Spad. cons. 245. num. 3. lib. 2. Gratian. discept. 870. num. 18. Rota in Romana fideicommissi de Palmariis 16. Februarii 1669. §. Et licet coram R. P. D. meo Caprara, Tarraconen. jurisdictionis 27. Iunii 1701. §. Et Denique coram Illustrissimo D. Magno Cancellario Mediolani, & in Illerden. Iuris mulctandi super manutentione 27. Ianuarii 1702. §. Præterea coram Me.*

12. Censuerunt tamen Domini constare de bono Jure Capituli in hoc quod Commensales, & Beneficiati teneantur ei, vel Sindicis cartam Presbyteratus, vel Doctoratus ostendere, ad hoc, ut videatur habere requisita Constitutionum, & qua ostensione facta Commensales, & beneficiati ad nihil aliud teneantur, in quo consistit modus superius indicatus, & ad tenorem dicti boni Juris authumarunt ei dandam esse manutensionem. Constat enim Capitulum esse in hac quasi possessione ex pluribus actibus, in quibus fuit ostensa Capitulo, vel Syndicis carta Presbiteratus, & Doctoratus, ut evenit de anno 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1629. 1633. 1634. 1675. 1676. 1677. 1985. & ex aliis casibus datis in *Summario Capituli num. 1.* Qua possessione stante eidem denegari non potest manutentio, *Seraphinus Massinus de confiscat. bonorum quæst. 35. num. 61. Rota in Asculana Prælegati 7. Februarii 1682. §. Et consequenter coram clar. mem. Cardinali Vicecomite.*

13. Ponderato præcipuè, quod Capitulum habet in hoc omnem juris, & rationis assistentiam; justum quippè, & rationi consonum est, ut Commensales, & Beneficiati prædictam ostensionem faciant, ita enim evitantur fraudes, quæ fieri possent dictis Constitutionibus in assumptione scilicet insignium Presbyteralium, vel Doctoralium facienda ab his, qui vel nondum ad Sacrum Presbyteratus ordinem sunt promoti, vel lauream Doctoralem in aliqua publica Universitate

sitate

sitate non fuerint assequuti, & ratione evitandi similes fraudes, & inconvenientia, idem practicari solet ab Episcopis, qui Bullas Apostolicas ostendere tenentur Capitulo, ut possessionem Episcopatus capere possint non ad effectum obtinendi licentiam à Capitulo, sed ut ei notificent collationem in sui personam factam, ad *Text. in Extravag. injuncta de election. Barbos. de Episcop. alleg.* 54. *num.* 160. & 161. & *alleg.* 111. *n.* 35. *Azor. instit. moral. par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 29. *quæst.* 9. *vers. Cæterum Lavor. var. Lucubrat. tit.* 4. *cap.* 25. *num.* 10. *Diana resol. moral. par.* 5. *tract.* 2. *de potest. & privileg. S. R. E. Cardinal. resol.* 47. *Lotter. de re Benefic. lib.* 1. *q.* 27. *num.* 30. & *seqq.*

14. Comprobaturque hæc veritas à simili exemplo Canonici, vel Beneficiati de Canonicatu, vel Beneficio provisi, qui antequam possessionem accipiat, tenetur ostendere Bullam suæ provisionis Capitulo, ut manifestet suum titulum, *Amayden. de stylo Datariæ lib.* 1. *cap.* 16. *num.* 115. §. *Et licèt, Rot. in Leodien. Canonicatus* 4. *Julii* 1998. §. *Ostenso*, & *seqq. coram R. P. D. meo Ansaldo*.

15. Neque respectu hujusmodi urgere potest responsio, quod tali ostensioni resistat dispositio Juris, & Constitutionum Synodalium; Quoniam dispositio Juris communis tantùm abest, quod resistat, ut positivè omne Jus, & ratio assistat Capitulo ostensionem petenti, ut prædictum est; Prout non resistunt Constitutiones Synodales, quia illæ solum præcipiunt Presbyteris, & Doctoribus delationem Almutiarum, sed non excludunt ostensionem tituli Presbyteratus nempè, vel Doctoratus, ob quem assumptio prædictarum Insignium prætenditur; Undè in hac parte super qua Constitutiones non disponunt regulari, & interpretari debent, juxtà Juris communis dispositionem *Desiderius Guido cons.* 10. *num.* 125. & *seqq. Cyriac. contr.* 25. *n.* 13. *Magon. decis. Lucens.* 10. *num.* 24. & *decis.* 97. *num.* 19. *Giurba decis.* 64. *num.* 14. *Rota post modern. ad Statut. Urbis decis.* 204. *num.* 12. necnon ad limites observantiæ, ex qua habetur, quod beneficiati ab anno 1923. usque ad præsens prædictas ostensiones fecerunt, quæ observantia subsecuta, & præcipuè longissimi temporis, est optima quarumcumque dubiarum dispositionum interpres *Seraphinus Massinus de confiscat. Bonorum quæst.* 11. *num.* 45. & *quæst.* 35. *num.* 80. & 83. *Rota coram Bich. decis.* 690. *n.* 5. & *in Bononien. Sportularum* 22. *Junii* 1693. §. *Quæ clariora, coram Reverendissimo D. meo Decano*, & *in Romana Officii Aquæ felicis* 4. *Junii* 1700. §. *Nec prædicta coram eodem*. Adeout judicari debeat secundum id, quod observatum est, etiamsi contrarius intellectus esset de jure verior *Seraphinus Massinus de confiscat. Bonorum dicta quæst.* 35. *num.* 83. *Rota coram Buratto dec.* 944. *num.* 6. & *in rec. decis.* 216. *num.* 3. & *decis.* 520. *num.* 9. *par.* 13. & *in Marsicen. seu Nullius Jurisdictionis super bono jure* 7. *Junii* 1700. §. *Posita autem coram Me*.

16. Dictaque Juris communis, & Constitutionum Synodalium resistentia exclusâ, imò probatâ formali assistentiâ boni Juris, crescit argumentum concedendæ manutentionis Capitulo, nàm quotiès possessio est fulcita titulo, & constat de bono jure possidentis, facilior eidem patet aditus ad manutentionem consequendam *Rota in Camerinen. manutentionis, seu Censuum* 10. *Martii* 1698. §. *His tamen*, & §. *Quibus circà coram Reverendissimo Domino meo Decano*, & 23. *Junii ejusdem anni* §. *Siquidem*, & *seqq. coram eodem*.

Et in hunc modum Domini, utraque Parte audita in hac secunda Causæ propositione, responderunt &c.

R. P. D. PIO

Legionen. Parochialis.

Ven. 27. *Aprilis* 1703.

ARGUMENTUM.

Concursus exigitur etiam in Parochialibus jurispatronatus Ecclesiastici. Immemorabilis non dicitur probata, nisi testes deponant cum requisitis *glos. in cap.* 1. *de præscript. in* 6.

SUMMARIUM.

1. *Concursus exigitur in Parochiali jurispatronatus Ecclesiastici.*
2. *Immemorabilis exigit probationes concludentes.*
3. *Testes sufficienter probant immemorabilem.*
Immemorabilis non probatur per Testes, qui non deponunt cum requisitis glossæ in c. 1. *de præscript. in* 6. *ibi.*
Concilium Trid. non tollit immemorabilem, ibi.

DECISIO XLVII.

Revocatâ ad examen decisione ædita coram me sub die 15. Januarii proximè præteriti confirmatoria alterius præcedentèr emanatæ sub die 3. Junii superioris anni, qua responsum fuerat *Litteras Apostolicas per Iacobum Fernandez impetratas esse exequendas* DD. ponderantes fundamenta ad comprobandam reservationem ibidem deducta hodiè perstiterunt in decisis, innixi defectui concursus omninò necessarii, etiam in Parochialibus de Jurepatronatus Ecclesiastico juxtà decreta Sac. Concilii Tridentini *sess.* 24. *cap.* 18. & Constit. sa. me. Pii V. in ordine *la* 33. ut advertit posterior decisio, quæ revidetur §. *Verùm Jurepatronatus*.

2. Haud

2. Haud obsistente responsione Ecclesiam de qua agitur ab immemorabili tempore conferri consuevisse absque concursu, etenim probationes ad id adductæ, assumptum minimè concludere visæ sunt, nam aut agitur de institutionibus respicientibus controversum beneficium *Summario Matthiæ num.* 1. & de his ratio haberi non potest, non quidem de expletis ante Sacrum Concilium Tridentinum, quia hæc submoventur, & irritantur ab eodem Concilio uti nova lege quamcumque contrariam consuetudinem, legemque antiquam penitùs abrogante, minusvè de cœteris, ex post factis, quia cum decreta præfati Sac. Concilii ex Constitutione sa. me. Pii IV. *la* 80. debuerunt executioni demandari à die 11. Martii 1564. à d. tempore citra, duæ institutiones tantum fuerunt exhibitæ, quarum ultima est de anno 1569. itaùt propterea cum spatio centum annorum, nulla alia fuerit exhibita immemorabilis, quæ concludentes exigit probationes, ut observat *Rota coram Cavaler. decis.* 140. *num.* 1. ex sola præsumptione continuationis, probata dici non valeat.

Aut vero quæstio versatur super reliquis recentibus *dicto Summario num.* 2. & hæ paritèr sunt inefficaces quantumvis post Concilium, & Bullam Pianam consumptæ, quia ultra quod tres ex eis concursum minimè excludunt, eadem non merentur attendi tamquam emanatæ super diversis beneficiis dum minimè doctum fuit, quod omnes Ecclesiæ Archidiacono subjectæ eodem jure censeri debeant.

3. Nec dici potest huc usque exposita fuisse allegata in corroboratione immemorabilis ex testibus cœteroquin sufficientibus juxtà deducta per *Rotam in Calaguritana Pontificalium* 4. *Maii* 1699. §. *Quinimò coram R. P. D. meo Caprara, & in Caputaquen. subventionis super bono jure* 26. *Iunii* 1702. *coram R. P. D. meo de la Tremoille*, nam examinati contra Procuratorem Fiscalem *dicto Summ. num.* 4. deponunt quidem de jurepatronatus Archidiaconi respectu Ecclesiæ controversæ, sed de concursu nullum verbum faciunt, reliqui verò, qui de concursu testantur *Summ. num.* 5. ùtpotè recepti pendente lite, & nemine citato, nullum probationis gradum constituunt, ut probat secunda decisio, quæ revidetur §. *Et sanè*; Eoque certiùs quin nec desunt contrarium deponentes *Summ. Iacobi num. unico*, omnesque priores minimè testificantur ultrà annum vigesimum, dum primus deponit à 20. annis, alter ab anno 1691. & duo ab anno 1698. immemorabilis enim probari debet per testes deponentes cum requisitis volitis *à gloss. in cap.* 1. *verbo memoria de præscript. in* 6. nempè de visu per 40. annos ante motam litem, de auditu à suis majoribus, qui etiam ab aliis audiverint, & quod nec ipsi, nec ejus majores viderint, aut audiverint contrarium, & de publica voce, & fama per verbum fuit, & est quodque non adsit initii memoria, itaut si unum ex dictis requisitis in illis deficiat numquam immemorabilis probata censetur *Rota coram Gregor. decis.* 196. *num.* 1. *coram Cavaler. decis.* 124. *n.* 1. *&* 2. *coram Merlin. decis.* 532. *num.* 16. *in dicta Calaguritana Pontificalium* 4. *Maii* 1699. §. *Immemorabilis coram R. P. D. meo Caprara, & in citata Caputaquen. subventionis super bono jure* 26. *Maii* 1702. §. *Sed neutrum coram dicto R. P. D. meo Tremoille*, præsertim adversùs Concilium Tridentinum, & Bullam Pianam præseferentia clausulam *sublata*, & decretum *irritans*, nam licet exindè infecta minimè censeatur consuetudo contraria, & immemorabilis, ut plenè firmavit *Rota coram Vbago decis.* 52. *num.* 2. *& quinque seqq. & in Tarraconen. parochialis, seù Vicariæ* 2. *Maii* 1698. § *Quin in contrarium coram Illustrissimo D. Magno Cancellario Mediolani*, illa tamen concludentèr probari debuisset animadversum fuit supra §. *Haud obsistente*.

Et ita utraque &c.

R. P. D. PRIOLO

Burgen. Beneficii.

Veneris 15. *Junii* 1703.

ARGUMEMTUM.

Domicilium ex quibus actibus dicatur acquisitum, ostenditur. Laicus non admittitur de jure ad concursum Beneficii.

SUMMARIUM.

1. *Beneficia quæ debent conferri Clericis Patrimonialibus, non possunt conferri exteris.*
2. *Habitatio temporanea non juvat ad acquirendum domicilium.*
3. *Incolatus per decennalem habitationem acquiritur.*
4. *Eodem tempore potest quis habere, & retinere Domicilium originis, & Domicilium habitationis.*
5. *Domicilium originis qui deseruit, illud reassumit si redeat ad habitandum.*
6. *Identitas personæ, quæ retinet plura cognomina dicitur probata per specificationem unius cognominis, donec probetur personarum pluralitas.*
7. *Laicus est incapax assequendi Beneficium.*
8. *Clericus extraneus admittitur in defectum Patrimonialium.*

DECISIO XLVIII.

Occasione, qua vacavit per obitum Antonii, integra portio in Ecclesia Parochiali de Gradilla, Ordinarius publicatis edictis ad formam constitutionum Synodalium

dalium indixit concursum, & exhibitis coram ipso documentis ab Angelo, & Francisco super ipsorum patrimonialitate, & habilitate, prævaluit Angelus: sed interpositâ appellatione in *Rota coram R. P. D. meo Muto*, Iste per contradictas pronunciavit, beneficium esse adjudicandum Francisco, ut videre est *in decisione coram eo emanata sub die 17. Februarii 1702.* Verùm quia Angelus habitâ subindè notitiâ de sententia contra se contumacialiter lata, huic judicato non acquievit, causam proindè in ulteriori instantia committi curavit *coram R. P. D. meo Pio*, & quamvis dato dubio emanaverit resolutio super confirmatione sententiæ Rotalis, *ut in decis. ædita sub die 27. Januarii proximè præteriti* nihilominus hodie revocatâ ad examen præfatâ decisione, Domini, putantes non subsistere illius fundamenta, recesserunt à Decisis.

1. Ratio namque decidendi, super qua innituntur præcedentes decisiones fundebatur super eo, quod cum ista beneficia ad formam constitutionum Synodalium, & inveteratæ consuetudinis ibidem vigentis, tamquam patrimonialia, conferri non soleant, nisi illis, qui sunt filii patrimoniales, vel oriundi naturales illius loci, in quo beneficium vacavit; Dicebatur proindè, quod portio vacata in loco Gradilla adjudicari non poterat, nisi Francisco, qui hujusmodi qualitatibus pollebat, ut tradunt *Covarr. pract. quæst. cap. 36. n. 3. Hojed. de incompat. par. 1. cap. 24. num. 86. Gonzal. ad regul. Cancell. gloss. 9. §. 1. sub num. 3. Cassador. decis. 18. num. 1. de Præben.* cum aliis relat. *in decis. R. P. D. mei Muti §. Stetit resolutionis*.

2. Tanto magis, quia eidem Francisco præjudicare non poterat contradictio facta ab Angelo, quia quamvis iste fuerit magis habilis renunciatus ab Examinatoribus, non erat tamen oriundus, vel filius Patrimonialis loci, & quamvis ejus Avus, & Avia se contulerint ad habitandum in dicto loco de Gradilla, quia tamen hæc habitatio fuit ex Causa Temporanea, & accidentali scilicet ad effectum convivendi cum filio, qui ibidem beneficium obtinebat, dum bona, quæ habebant in eorum Patria de Sedano non reliquerunt, & in loco de Gradilla nihil acquisiverunt; Ex hac temporali cohabitatione subdebatur in eisdem Decisionibus, quod nullum contrahere voluerunt domicilium ad effectum acquirendi Patrimonialitatem loci, ut observant *Grat. cap. 181. num. 4. cum seqq. Card. de Luc. de success. disc. 20. num. 6.* & in puncto *Rot. coram Alex. VIII. decis. 89. num. 9.*

3. Hæc autem fundamenta collabescere visa sunt ex novis facti circumstantiis in præteritum non adductis; Non controvertebatur enim inter partes mora, & cohabitatio Joannis Avi, & Aviæ Angeli oppositoris in loco de Gradilla, solum dicebatur quod illa fuisset ex Causa temporali, & momentanea, sed hoc non subsistit, quia animus ibidem acquirendi Domicilium, & incolatum clarè probatus remanet ex actibus per Testes recensitis: Prædictus namque Joannes quando se contulit ad locum de Gradilla, & ibidem moram traxit per duodecim, & ultra annos usque ad ejus obitum, non solum reliquit habitationem, quam habebat in locum de Sedano, sed totam familiam traduxit ad locum de Gradilla; Rursùs tamquam Incola, & originarius dicti loci sustinuit onera personalia, fuitque etiam in publicis consiliis admissus, uti unus de Universitate, & demum, quod magis est in eodem loco construxit Cappellam, eo defuncto, ibidem sepultus est; Isti enim actus, qui consistunt in facto positivo, non fuissent ab eo patrati, nisi habuisset animum fixum ibidem Incolatum contrahendi quando ad istum effectum sufficit sola cohabitatio decennalis absque alia animi declaratione, ut notant *Roland. cons. 79. num. 51. & seqq. lib. 3. Surd. cons. 371. num. 47. Adden. ad Gregor. dec. 279. num. 26. Rot. coram Comitul. dec. 120. num. 3. & 4. & dec. 265. num. 4. & in recent. decis. 137. num. 5. par. 5. & dec. 172. n. 8. par. 8. & in Romana 4. dotalis 28. Iunii 1694. §. Ad cognoscendum coram me.*

Istique actus à Joanne emissi eo magis prævalere debent, quia in eorum sequelam emanavit publica vox, & fama in loco de Gradilla, in quo ab omnibus communiter reputabatur tamquam Originarius, & Domiciliarius dicti loci, ex quo bene arguitur, quod talis fama communiter apud omnes de loco non invaluisset, nisi ab ipso Jo: tàm implicitè, quàm explicitè fuisset declaratus ejus animus ibidem permanendi, ut de se patet.

4. Sed omnis difficultas cessare visa est, ex eo quod Jo: verè natus est in loco de Gradilla, & quamvis occasione Matrimonii, quod contraxit in loco de Sedano ibidem permanserit, ibidemque etiam cum sua uxore quinque filias procreaverit, per talem tamen permanentiam nullo modo dici potest, quod valuerit deserere domicilium Originis, quod est immutabile, & in Jure non repugnet, eodem tempore illum retinuisse duplex Domicilium; unum scilicet originis, & aliud habitationis ad *Text. in l. ejus §. fin. & l. Assumptio ff. de Municip. Mascbard. de probat. concl. 535. num. 5. Rota coram Comitul. dict. decis. 120. num. 8. Buratt. decis. 804. num. 3. Duran. decis. 31. num. 12. & seqq. & in rec. dec. 172. num. 11. par. 8.*

5. Sed quatenus etiam dubitari possit, quod translato per Jo: domicilio in loco de Sedano, ibique permanendo cum sua uxore, voluisset deserere Domicilium Originis, certum tamen est, quod si posteà rediit ad locum primevæ Originis, cum tota sua familia, exindè desumi debet animus illud voluisse de novo reassumere, ut in fortioribus ter-

minis dictum fuit *in Romana Testamenti 23. Martii præteriti coram me*.

6. Nec dicatur, quod hæc omnia, quæ adducuntur per Angelum ad probandam originem, & Incolatum Jo: in loco de Gradilla non probant, neque concludunt Identitatem personæ; Isti namque actus verificantur de Jo: Rodriquez, qui est longè diversus à Jo: Rodriquez de Villalobos, qui est Avus Angeli oppositoris; Nam pro responsione hujus objecti advertebatur, quod cum in Hispania retineri soleant plura cognomina, Identitas dicitur concludenter probata per specificationem unius cognominis, nisi in contrarium concludenter probetur personarum pluralitas, ut tradunt *Io: de And. cons. 17. num. 10. Rota decis. 56. num. 5. par 4. divers. & decis. 614. n. 14. par. 4. tom. 2. rec. & coram Coccin. decis. 1591. num. 17*.

7. Et demùm DD. eo facilius inclinarunt pro recessu à decisis, quia Franciscus licet esset Patrimonialis, & Originarius loci de Gradilla, non erat tamen Clericus, namque de tempore vacationis neque oppositionis, neque etiam factæ collationis, ideòque frustrà se opponit ex causa vicinitatis, cum cœteroquin esset incapax beneficium assequendi *ad Textum in cap. si eo tempore de rescript. in 6. Garz. de Benef. par. 7. cap. 1. num. 39. & cap. 4. num. 85. cum seqq. & Rota coram Zarat. decis. 111. num. 1. & seqq.*

Nec obstabat, quod in Diœcesi Burgen. non impediatur Laicus ad beneficia concurrere, dummodò deinceps ad ordines promoveatur; Etenim ex Constitutione Synodali relata in informatione Angeli habetur, quod Patrimoniales admittuntur, licèt non sint ordinati, dummodò tamen ad ordines ascendant intra terminos oppositionis: undè cum Franciscus neutro ex dd. Temporibus extiterit ordinatus, juvari non valet beneficio Constitutionis Synodalis, præsertim quia pro ejus parte non fuit petita dimissoria, neque prorogatio concursus ante oppositionem, ut ad rem observat *Garz. dict. cap. 4. num. 87*.

8. Data ex his incapacitate Francisci, etiam si pro parte Angeli non fuisset rigorosè probata illius vicinitas, erat facienda quæcumque favorabilis interpretatio, vel in defectum Patrimonialium poterat admitti, quamvis extraneus, ut tradunt *Lara de Capell. lib. 2. cap. 9. num. 54. & seqq. Gonzal. ad reg. Cancell. glos. 9. §. 1. num. 17. & Rot. coram Duran. decis. 79. §. final.* & malè Franciscus provocavit ab irrationabili judicio Episcopi.

Et itaque utraque &c.

R. P. D. CAPRARA

Romana, seù Senen. Dotium.

Veneris 22. Iunii 1703.

ARGUMENTUM.

Qui veniant sub nomine Civium, discutitur.

SUMMARIUM.

1. *Legatum relictum* Senensibus, *debetur tantum natis in Civitate, suburbiis, vicis, & districtu*.
2. *Testator vocando ad legatum Cives, præsumitur intellexisse de natis in communi Patria*.
3. *Testator vocans ad legatum habitantes in Civitate, censetur exclusisse districtuales*.
4. *Civitatis nomine venit etiam Diœcesis*.
5. *Nomen* Senensis, *& de* Senis *idem importat*.
   Nomen Senensis *prolatum à Cive Senensi, non includit Provinciales, ibi*.
   Ex vocatione activa non infertur ad passivam, ibi.
6. *Nomine* Senensis, *seu* Ianuensis *non veniunt hi qui sunt de Natione*.
7. *Filius sequitur originem Patris*.
8. *Cives per modum fictum, & impropriè, qui dicantur*.
9. *Observantia, quæ adversatur voluntati Testatoris, non attenditur*.
   Observantia in concursu attenditur illa, quæ est proxima, & subsecuta fuit obitum Testatoris, ibi.
   Observantia eliditur per unicum actum contrarium, ibi.
   Legatarius, qui neglexit jus suum non præjudicat futuris venientibus ex persona propria, ibi.

DECISIO XLIX.

LAurentius de Rubeis Civitatis Senarum, institutâ universali Hærede Ven. Societate Sanctæ Catharinæ Senen. in Urbe existente, illam gravavit onere distribuendi quolibet anno nonnullas Dotes Puellis = *Di Padre, e Madre Senesi* = Prætendentibus Puellis natis ex universo Statu Senarum æqualiter concurrere ad hæc subsidia dotalia cum Puellis natis in Civitate, emanavit de anno 1700. coram A. C. sententia favorabilis Puellis Civitatis, revocatoria alterius R. P. D. Cusani, â qua devolutâ Causa ad nostrum Tribunal, datoque Dubio, *An, & de cujus bono jure constet*, eoque non semel, sed iterum, ac tertiâ vice proposito, nunquam tamen ob suffragiorum discrepantiam resoluto, in hac quarta repropositione, omnibus DD. de Sac. Rotæ man-

tæ mandato suffragantibus, responsum fuit: *Constare de bono jure Puellarum Civitatis, & Districtus*.

1. Evidens resolutionis fundamentum fuit, quia dum Laurentius Testator ordinavit, Dotes fore distribuendas Puellis = *Di Padre, e di Madre Senesi* sub nomine Senensis comprehenditur natus tantùm in Civitate, Suburbiis, Vicis, & Districtu, ad *Text. in l. qui ex vico 30. ff. ad municip. l. qui in continentibus 147. ff. de verb. signif.* & dixit *Rota decis.* 188. *num.* 3. & *decis.* 327. *num.* 12. *part.* 17. & *decis.* 9. *num.* 1. & *decis.* 429. *num.* 21. *par.* 18. *rec.* & in terminis similis dispositionis *Lara de Anniu. cap.* 21. *num.* 34. ubi de legato facto Puellis Toletanis *Grat. decis. Marcb.* 96. *num.* 1. & *seqq.* ubi de legato pro maritandis Puellis Fanensibus *Ventrigl: prax. for. Eccles. tom.* 2. *annot.* 28. *num.* 12. *in fine*, ubi de legato facto pro maritandis Puellis pauperibus Capuæ, *Capon. discept.* 115. *tom.* 2. *Moron. resp.* 4. *num.* 1. & 60. *Rota dec.* 22. *nu.* 2. & 21. *coram Zarat.*

2. Maxime id ipsum convincentibus pluribus facti circumstantiis, & primò quidem valdè urget, quod Testator erat Senensis, & uti Nobilis ejusdem Civitatis nuncupatur in testamento, undè magna est præsumptio, quod de Concivibus, & de natis in communi Patria intellexerit, ut in fortioribus, pluribus allegatis, arguit *Rota dec.* 358. & *dec.* 378. *utrobique num.* 1. *coram Peuting.* & *dec.* 1. *num. final. coram Priol.* & *dec.* 22. *num.* 3. & 4. *coram Zarat.* & *dec.* 201. *num.* 1. *coram Celso*, & *in Ariminen. Legati* 2. *Martii* 1693. §. *Secundo elicitur coram Reverendiss. Turonen. confirmata* 5. *Maii* 1694. §. *Placuit coram Me*, & *in Cusentina Cappellaniæ* 2. *Februarii* 1703. §. *Si autem*, & *seqq. coram R.P.D. meo Scotto*.

3. Secundò, quia Testator habilitando Puellas Nobiles Senenses ad istas dotes etiamsi non habitarent Romæ, sic ait = *Voglio, che ogni anno due Zitelle, le quali siano di Padre, e Madre Senese Nobili, etiam che habitassero in Siena, possino havere questo sussidio*, Summar. Puellarum Provinciæ *nu.* 1. Hinc enim duo fortissima promanant argumenta Provinciales excludentia; unum nempè, quod si unquam Senensis dici posset natus in Provincia, nunquam tamen natus in Provincia valeret dici Nobilis Senensis; alterum verò, quod dum de Nobilibus tantum Senis existentibus loquutus fuit, eisque provisionem adhibuit, alias præter Civitatem, & districtum vocasse censendus non est, de quibus nulla adest mentio, nec provisio, ad *Text. in l. unica* §. *sin autem ad deficientis C. de caduc. toll. Alex. in l.* 3. *in fine C. de liber. præter Menocb. conf.* 233. *n.* 8. *Rota decis.* 36. *num. fin. par.* 16. & *decis.* 620. *n.* 19. *par.* 19. *tom.* 2. *rec.*

4. Hinc non urget, quod verbum, seù nomen *Senen.* latiùs pateat, quàm verbum *de Senis*, sicque comprehendere debeat etiam Provinciales, juxtà doctrinam *Pacis Jord. lib.* 10. *tit.* 25. *num.* 16. relati per *Murg. de benefic. fol.* 475. maximè quia agitur de testamento condito in Urbe, non Senis, cum in exteris Regionibus Senen. etiam appellari assuescant illi de lata Provincia, & rursus, quia relictum factum fuit Societati S. Catharinæ Senarum, quæ indefinitè constat tàm ex verè Senensibus, quàm ex aliis Provincialibus.

5. Siquidem verbum *Senen.* ad summum capere posset Diœcesanos, in quibus terminis loquuntur *Pax Jordan.* & *Murg.* neutiquam autem Provinciales, licèt idem importet Senensis, & de Senis, ut inquit *Bart. in l. si possessor.* §. *ait Senatus ff. de petit. hæred.* ubi quod idem est Perusinus, ac de Perusio, quem sequitur *Dec. conf.* 550. *num.* 6. 7. & 8. & pro synonimis habuit idem Laurentius in aliis partibus testamenti ex supra notatis; Quod autem testamentum fuerit conditum in Urbe, & in longinquis Regionibus Senenses appellentur illi etiam, qui sunt de Provincia, nihil refert, tum quia id forsan urgeret, si nomen Senen. fuisset prolatum ab extero, non autem à Cive Senensi, qualis erat Laurentius, in quo cadere non potest ista confusio, tum etiam quia ejus dispositio erat executioni demandanda per Officiales Societatis benè callentes Locorum, & Civitatem distinctionem, & diversitatem, cum in Cathalogo Confratrum omnes describantur cum distinctione propriæ Patriæ, & Civitatis, & in distributione consimilis legati relicti ab Hectore Quercia Senense, qui voluit dotari Virgines = *Che siano di Padre, e Madre Sencse, ò almeno d'un di loro*, servent ordinem illas distribuendi natis in Civitate Senen. & in earum defectu aliis de Districtu, juxtà dispositionem ejusdem Testatoris, & confert etiam Statutum Insignis Archiconfraternitatis Sanctissimæ Annunciatæ Urbis super dotibus ab alio Senense relictis *per tre Zitelle Senesi* disponens earum distributionem fieri favore Puellarum de Civitate, & in solo casu earum inexistentiæ favore aliarum de Comitatu, & Dominio, ex quibus benè colligitur, quod etiam Romæ verbum *Senen.* sivè prolatum à Senensibus, sivè ab aliis, accipitur pro illis de Civitate, maximè in subjecta materia, ubi agitur de dispositione facta à Cive Senense favore Puellarum Senensium. Quod verò relictum factum fuerit Societati S. Catharinæ Senarum compositæ tàm ex verè Senensibus, quam ex aliis Provincialibus, hoc non excludit certas qualitates, ac leges passim apponi solitas in hisce piis dispositionibus, & relictis, & ex vocatione activa non infertur ad passivam, ut in specie respondit *Rota in alleg. dec.* 22. *num.* 27. & 28. *coram Zarate*.

6. Non obstat, quod ex Statuto Societatis habeantur pro Senensibus omnes nati in

Statu Senarum; quia Statutum tantum dicit, quod sub nomine Nationis Senensis habeantur omnes nati in locis subditis dominio Senensi; valde autem diversum est dicere Senensis, ac de Natione Senensi: Nam non omnis, qui est de Natione Senensi, est perneceſſe Senensi, sicut non omnis, qui est de Natione, seu Statu Mediolani, vel Januensi, est necessariò Mediolanensis, vel Januensis, cum possit esse Cremonensis, Comensis, Sarzanensis, vel de alia Civitate.

7. Ejusdem ponderis est animadversio, quod Testator postremo loco invitaverit Puellas natas ex Matre Senensi, quæ non possunt dici Senenses, cum filius sequatur originem Patris, & non Matris: Nam Testator verbum *Senen.* non direxit ad Puellas, sed ad parentes earumdem, & ideò stat benè simul, quod filia non sit Senensis, & nihilominus sit capax subsidii, tamquam nata ex Matre Senensi.

8. Minùs obstant decreta ab Officialibus Confraternitatis edita de annis 1645. 1646. & 1950. quibus mandarunt, quod ad assequendas has dotes haberentur pro Senensibus omnes de Provincia: Quoniam causa, qua moti fuerunt ad ita decernendum ibi = *Affinchè venga maggiormente frequentato l'Oratorio, & in occasione del presente Anno Santo possa la nostra Compagnia maggiormente havere dà Fratelli quell'ajuto, che potranno*, manifestum reddit, hujusmodi decreta fuisse facta ratione proprii interesse, & ad alliciendos Provinciales, & ad frequentationem Sodalitatis, quos non esse veros Senenses ipsimet agnoveruut, dum in utroque priori decreto usi sunt verbis, *s'intendino per Senesi*, & in ultimo decreto *si fà intendere, che si ammetteranno per Senesi*, quæ sonat in modum fictum, & impropriè, ut ait *Bart. in l. is, qui pro emptore ff. de usucap. Tiraquell. de jur. marit. glos. 7. num. 174. Menoch. de præsu. lib. 4. præs. 35. num. 9. Lopez de legat. & fideicom. differt. 10. num. 3.* non attentis verbis in ultimo decreto superadditis, ibi = *Si come effettivamente sono tali*, cum sint affectatè, & apparentèr apposita, & ad obtegendam, & colorandam decretorum insubsistentiam, ut ex *Text. in l. filia mea, & ibi glos. ff. de solut. matrim. & in §. Optimè in verb. aliam causam, Auth. de nupt.* & aliis allegatis dixit *Rota dec. 406. num. 29. il 1. par. 9. rec.*

9. Denique non officit observantia; quoniam à principio, hoc est ab obitu Testatoris sequuto de anno 1639. usque ad 1645. ista assistit Puellis de Civitate, & licet ex post irrepserit contraria observantia, hæc nullatenus venit attendenda: tum quia originem duxit à prænotatis decretis prorsùs insubsistentibus, & adversantibus voluntati Testatoris, & in concursu semper attendi debet observantia, quæ est proxima, & subsecuta fuit obitum Testatoris *Rota coram Otthob. decis. 26. num. 14. & seqq. & in rec. decis. 352. num. 13. par. 19.* & in consimili electione *Rota dec. 201. num. 4. & seqq. coram Celso*: Tum etiam quia sublata remanet ex actu gesto de anno 1655. in quo ad formam testamentariæ dispositionis exclusæ fuerunt Puellæ de Provincia in concursu Senensium, ut in *præsenti Summar. Civitatis num. 5.* qui actus licet unicus sufficit ad elidendam quamcumque prætensam observantiam contrariam, *Rota decis. 188. & decis. 327. num. 27. & dec. 372. num. 72. par. 17. & decis. 815. num. 2. par. 18. & decis. 223. num. 13. par. 19. rec.* tum etiam quia Puellæ Senenses, quæ in anteactis annis jus suum neglexerunt, non potuerunt præjudicare modernis, & futuris venientibus ex persona propria, tamquam à Testatore vocatæ, ut in proximis terminis firmavit *Rota dec. 677. num. 6. coram Cerro, & in Cusentina Cappellaniæ 12. Februarii currentis anni §. finali coram R. P. D. meo Scotto.*

Et ita Partibus informantibus fuit resolutum.

Eadem coram Eodem.

Lunæ 7. Januarii 1704.

SUMMARIUM.

1. *Sub nomine* Districtus *veniunt Civitas, & suburbia, non autem alia loca, quæ Iudici- bus particularibus reguntur.*

DECISIO L.

1. IN hac causa sub die 22. Junii Superioris anni firmatum fuit constare dè bono jure Puellarum Civitatis, & districtus. Cum autem in sequelam decisionis à me desuper extensæ peteretur in hodierna Rota Memoralium expeditio Causæ. Domini annuentes petitioni, mihi dederunt in mandatis, ut per hanc brevem Decisionem declararem, quod sub nomine districtus intellexerunt non venire, nisi Civitatem, & suburbia, non autem alias Civitates, quæ suis Judicibus particularibus reguntur.

Et ita partibus auditis &c.

R. P. D. PRIOLO

Barchinonen. Statuti.

Lunæ 10. Martii 1704.

ARGUMENTUM.

Statutum conditum à Capitulo auctoritate Episcopi obligat ad observantiam, & ad pœnam, præsertim si tendat in augumentum Divini Cultus.

SUM-

S U M M A R I U M.

1. *Capitulum cum aucthoritate Episcopi condit Statuta in his quæ respiciunt statum, & administrationem Ecclesiæ.*
2. *Capitulum condendo Statutum cum aucthoritate Episcopi potest adiicere pœnam etiam, quoad distributiones quotidianas, & num. 3.*
4. *Statutum legitimâ aucthoritate conditum, potest unum gravare, & alium eximere.*
5. *Statutum, quod redolet pietatem longo tempore observatum, non potest gravatus ab eo recedere, attentâ maximè modicitate pœnæ, & num. 6.*

D E C I S I O LI.

STatuit Episcopus unà cum Capitulo, ut Beneficiati Ecclesiæ Cathedralis associarent in sufficienti numero insimul cum uno Hebdomadario funera Pauperum Peregrinorum, aut Viatorum, & Mercenariorum, aliarumque Personarum, quarum cadavera de jure debuissent in eadem Ecclesia tumulari. Cumque ad formam hujus Statuti subsecuta fuisset illius observantia, quia tamen post diuturnum lapsum temporis nonnulli Beneficiati eam intervertere voluerunt, exarsit proindè controversia inter Beneficiatos, & Capitulum super executione Statuti, istaque in Rota introducta occasionem dedit disputationi Dubii. *An Statutum sustineretur*, & Causâ propositâ sub die 3. Martii 1636. coram bon. mem. Verospio emanavit affirmativa resolutio, & in ejus sequelam promulgata quoque fuit sententia Rotalis.

Quamvis Beneficiati appellaverint ab hac sententia, quia tamen appellationem deferendo Causam prosecuti non sunt, Capitulum obtinuit à me subscribi Dubium. *An constaret de re judicata, seu potiùs de Causis restitutionis in integrum*, & ipso tantùm informante responsum fuit constare de re Judicata.

Ratio resolutionis desumpta fuit ex fundamentis, quæ ab utraque parte deducta fuerunt in præcedenti Decisione *coram bon. mem. Verospio impressa in recent. la 107. par. 7.* Statutum quippè apparuit dignum confirmatione, quia probari visa est illius Justitia considerata tam aucthoritate, & potestate Statuentium, quam etiam fine ipsiusmet Statuti, juxtà ea, quæ ponderant *Canonistæ in cap. erit autem 4. distinct. cum aliis relat. in dicta decis. 107. num. 1. par. 7.*

1. Quatenùs enim pertinet ad potestatem Statuentium DD. hodiè etiam considerabant, quod Statutum apparet conditum ab Episcopo unà cum Capitulo; Cumque in his, quæ respiciunt Statum, & Universalem administrationem Ecclesiæ plenam habeant libertatem, dubitari non potest, quin ab illis potuerit ritè, & rectè condi quando juxtà ejus dispositionem magis adauget Dei Cultum, & majorem conciliat Populi edificationem, ut ex *Felin. in cap. cum omnes num. 9. de constit. & Abb. in cap. cum accessissent num. 4. eodem tit.* tenuit *Rota coram Seraphin. decis. 538. num. 1. & decis. 1447. num. 2. & in recen. decis. 255. num. 1. par. 2.* & comprobat *dicta decisio 107. num. 3. cum aliis sequen. par. 7.*

2. Nec talis potestas cessare visa est ex eo quod in eodem Statuto inflicta fuerit pœna contra eos, qui illius dispositioni parere recusaverint, cum attentâ Censurâ juris, & consuetudine vigente in Ecclesia comprobata etiam ex quibusdam sententiis Rotalibus prolatis à Reomano Deza, & Otadino, ac in judicatum transactis, Capitulum facere non possit similia Statuta pœnalia: Procedendo enim cum responsione data *in dicta Decisione 107. num. 6. cum seqq. par. 7. recent.* dicebatur, quod objectum urgere potuisset, si Statutum factum fuisset à solo Capitulo, sed quando in illius confectione intervenit Episcopus, simul cum Capitulo, quia tunc Statutum accipit robur à Jurisdictione Episcopi ab illius aucthoritate, quæ habet substantialiter annexam vim coactivam profluere quoque dicitur pœna eodem Statuto inflicta, ut explicando *Innoc.* tradunt *Bald. in cap. Cum omnes num. 47. de constitution.* ibique *Ionn. Andr. num. 11. & Butr. num. 19. & Hostien. in capit. cum accessisset num. 9. eodem titul.* & firmat *dicta decisio 107. num. 7. cum seqq. par. 7. rec.*

3. Citrà quod dici possit Statutum fuisse exorbitans, ex eo quod disponendo de distributionibus Beneficiatorum, quæ illis debentur ex lege fundationis pro celebrandis Divinis Officiis videtur, quodamodò de re aliena disposuisse, nam prætermissâ antiquâ Constitutione condita usque de Anno 1229. aucthoritate Legati Apostolici, & subindè confirmata de Anno 1230. à Gregorio IX. in qua concedebatur Capitulo facultas, ut posset Beneficiatos compellere ad servitium Ecclesiæ per subtractionem portionis quotidianæ, juxtà modum ab Episcopo præscribendum, dicebatur tamen quod cum hæc potestas tota resideat in Episcopo, potuit iste, juxtà nativam ejus aucthoritatem, Beneficiatos aliosque Clericos Ecclesiæ pœna privationis mulctare, etiam quoad distributiones quotidianas, quando talis pœna privationis tendit prout hic in augumentum Cultus Divini, & non cedit commodo Statuentium, ut notatur *in cap. unico §. Statuimus de Cler. non residen. in 6.* & firmat *Bott. de Synod. par. 3. artic. 1. conclus. 13. num. 146. Monet. de distribut. par. 1. quæst. 10. num. 15.* & comprobat *dicta decisio 107. num. 11. & 12. par. 7. recent.*

4. Quatenùs verò pertinet ad finem Statuti hodiè etiam considerata fuit illius Justitia,

stitia, cum enim actus qui ibidem præcipitur contineat eximium opus misericordiæ non possunt Beneficiati ab illius implemento se retrahere, ne denegando associationem Cadaverum demandatam à Superiore habente aucthoritatem, videantur de directo opponere se voluisse non minus præcepto Superioris quàm ipsius Ecclesiæ, hoc opus misericordiæ enixè commendantis, & quamvis Statutum comprætendat solos Beneficiatos nullâ factâ mentione de Canonicis, aliisque Clericis Ecclesiæ non exindè sequitur, quod illius dispositio reddatur minùs legitima, nam ad hunc effectum satis esse solet quæcumque rationabilis causa, ex qua statuentes moti fuerint ad faciend. talem Constitutionem, ut illa servari debeat etiamsi tendat in aliquorum præjudicium, & in consequentiam cedat etiam in aliorum commodum, ut ex *Ias. in l. omnes Populi num.* 13. *ff. de Iustit. & jur. & Rota coram Seraphin. dec.*707. *num.* 8. *firmat. dict. decis.* 107. *num.* 15. *& seqq. par.* 7. *recen.*

5. Et tantò magis præmissa urgere visa sunt, quia ipsimet Beneficiati agnoverunt Justitiam huius Statuti, nam post secutam illius publicationem ipsi non solùm non appellarunt à tali Constitutione, sed ex testibus tunc datis apparet cum eadem Constitutione se uniformasse per spatium 30. & ultrà annorum, & propterea cum tàm pium opus per adeò longum tempus ita laudabiliter exercuerint, stante hac pacificâ observantiâ, non possunt ampliùs à tali statuto recedere, ut ex *Text. in cap. ad Apostolicam de Simon. cum aliis pluribus observat. dict. decis.* 107. *num.* 25. *cum seqq. par.* 7. *recent.*

6. Et Domini eo libentiùs in hanc sententiam iverunt, quia Beneficiati compellebantur ad exercitium hujus pii operis sub pæna moderatæ subtractionis Distributionum, quæ ex dispositione ejusdem Statuti converti debebant in mercedem aliorum Clericorum, quos Capitulum conducere cogebatur loco Beneficiatorum, qui iis funeribus interesse recusabant. Cumque stante modicitate pœnæ summoperè elucesceret moderatio, & lenitas ipsius Statuti, & modò non agatur, de quantitate mulctæ, quæ erit examinanda in suis casibus particularibus, prout dictum fuit in *Barchinonen. Iurisdictionis* 10. *Decembris* 1692. *coram bon. mem. Ursino, & in Barchinonen. pœnæ* 13. *Iulii* 1695. *coram R. P. D. meo Muto*, ut videre est in dd. Decisionibus, & sententiis per eos prolatis, ac innuit etiam ipsum Statutum, in quo demandarunt moderata distributionum subtractio pro modo culpæ, & contumaciæ, cum hoc temperamento examinando, juxtà contingentis facti circumstantias censuerunt Domini constare de re judicata.

Et ita unica &c.

ADDITIO.

1. Dixi in annot. *ad form.* 13. *tit.* 12. *num.* 1. emancipationem filiorum familias, fieri posse coram quocumque Judice Ordinario. Nunc addo, quod hæc propositio vera est, & ampliatur etiam in Clerico, qui coram Judice Laico poterit à Patre validè emancipari: nam cum iste actus sit Patris, & non Filii, ideò Judex Laicus competens reputatur, ut pluribus aliis rationibus adductis probat *Bellamer. decis.* 732. *per tot.* quem sequitur *Ricc. collect.* 2463. *vers.* 3.

2. Item *in annot. ad form.* 2. *tit.* 13. *num.* 44. quod legata missarum (quia respiciunt favorem animæ) non dicantur temporanea, licet fuerint relicta, & hæres gravatus sit, per verba, seu dictiones, *meus ipse, infrascriptus &c.* sed censeantur perpetua, quoties contraria voluntas Testatoris expressa, vel aliæ efficaciores conjecturæ ejusdem voluntatis non obstent. Hic addo quod post hæc scripta, & impressa, præter Decreta ibi allegata ita iterum consuevit *Sac. Congr. Concilii in Æsina Legatorum* 21. *Augusti* 1706.

3. Item in *annot. ad form.* 1. *tit.* 14. *num.* 10. quod coloni exemptorum pro portione Colonica tenentur solvere Decimas: hic pro declaratione addo, quod si privilegium non tantum exemptorum personas, sed, & prædia seù terras eximeret ab onere Decimarum, tunc etiam Coloni dicto privilegio gaudebunt; quia privilegium esset reale, seù rei concessum *Graff. decis. aur. part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 27. *num.* 61. *&* 62.

4. Item *ibid. num.* 14. quod portio canonica, seù quarta funeralis, quæ debetur Ecclesiæ Parochiali, solvi debeat etiam à Regularibus, qui non sunt specialiter privilegiati, juxtà consuetudinem loci. Nunc addo quod funeralia ex quibus Parocho ista quarta debetur, non sunt tantum ea, quæ cum funere deferuntur; sed etiam alia, quæ intuitu, & ratione Sepulturæ, seù quæ gratia sepulturæ recepta sunt ab Ecclesia in qua defunctus extra Parochiam fuit sepultus: Undè intortitia, & faculæ, quæ exponuntur, & accenduntur in Ecclesia, seù super Altare ante, vel post Officium funeris, præsente corpore, & antequam illud sepulturæ tradatur, dicuntur pars funeralium, & de illis debetur Parocho quarta, dummodò contraria loci consuetudo non obstet: ut communiter tradunt *Ricc. prax. rer. for. Eccles. resol.* 581. *num.* 5. *&* 6. *tom.* 1. *Nicol. lucubr. civil. lib.* 4. *tit.* 15. *num.* 26. *ampliat.* 4. ubi plura Decreta tum Sacr. Congregat. Episcop. & Regular. tùm Concilii allegat, *Passerin. de stat. hom. tom.* 2. *quæst.* 187. *artic.* 4. *num.* 401. *Rot. coram Cerro decis.* 931. *num.* 2. Nam (quidquid sit sepulto corpo-

corpore) donec defunctus sepeliatur, funus dicitur durare, ideoque ceræ prædictæ ad illius exequias spectare noscuntur.

5. Item in annor. *ad form. 4. tit. 15. num. 16.* quod Clericus filius familias possit testari etiam si requisita Concilii *sess. 23. de refor. cap. 6.* non habeat, & quod in hoc sit standum Decretis Sacrarum Congregat. Immunitatis, & Concilii ibi allegatis, non autem contrariæ opinioni Rotæ, quæ *in decis. 304. & 392. par. 17. rec.* tenuit, quod Clericus in minoribus hoc privilegio non gaudeat, nisi habeat requisita Concilii, quam amplectitur *Card. de Luc. de regular. disc. 62. num. 9.* Nunc autem addo, quod Rota redeundo ad primò decisa, recessit, (& rectè) ab ista opinione in *dec. 279. num. 4. par. 18. tom. 1. rec.* ubi firmat, quod in hoc articulo sit sequenda sententia Sac. Congr. Concilii, quam refert, & sequitur *Tignatell. consult. 7. num. 82. & seqq. tom. 3.* & ipse sequor.

6. Item *ibi num. 18.* quod Clericus reassumens habitum in fraudem judicii contra eum cæpti coram Judice laico, non impedit, quin idem Judex non possit quoad bona contra ipsum agere. Nunc addo, quod nuper idem iterum declaravit *Sac. Congregat. Immunitatis, in Eugubina*, ad quintum; cujus causæ resolutiones, cum per modum legis generalis emanaverint, & plures alii casus dictæ conclusioni proximi decidantur hic dantur subnexæ.

EUGUBINA Sac. Congregat. super Immunitate Ecclesiastica, & controversiis jurisdictionalibus, ad consulendum controversiis, quæ sæpè sæpius oriuntur in admissione Clericorum, & etiam Laicorum privilegiatorum ad Concilia Communitatum, nec non ad exercitium munerum publicorum decrevit.

7. Primò, *Quod privilegiati gaudentes privilegio fori Ecclesiastici, & petentes admitti inter Consiliarios, admittantur, ita tamen, ut quoad pertinentia ad Consiliariatum tantum non gaudeant privilegio fori Ecclesiastici.*

8. Secundò, *Quod privilegiati prædicti jam admissi inter Consiliarios renuentes intervenire Consiliis, quatenus non fuerint legitimè impediti, subjiciantur eisdem mulctis pecuniariis, quibus subjacent alii Laici non privilegiati, & easdem mulctas exequi possit Judex Laicus, dummodò ipsi privilegiati actu non renuncient absque spe reintegrationis in perpetuum loco, quem habent in Consilio, itaut amplius non possint admitti.*

9. Tertiò, *Quod iidem privilegiati habentes locum in Consilio possint etiam renuentes cogi à Superiore Laico suscipere munera Camerarii, Depositarii, Grascerii, Abundantiarii, & similia Officia Communitativa eadem forma, & pœna, quibus cogi possunt laici non privilegiati, dummodò ipsi privilegiati actu non renuncient in perpetuum absque spe reintegrationis loco, quem habent in Consilio, ita tamen, ut amplius non possint admitti.*

10. Quartò, *Quod iidem privilegiati suscipientes præfata munera, non gaudeant Privilegio fori, quoad pertinentia tantum ad præfata munera ab ipsis suscepta, & contra eosdem procedi possit in omnibus casibus, etiam expleto Officio.*

11. Quintò, *Quod Clerici Conjugati, qui sunt de numero Consiliorum, non incedentes notoriè in habitu, & Tonsura, quatenus renuant intervenire Consiliis, vel suscipere munera Camerarii, Depositarii, Grascerii, Abbundantiarii, & similia Officia Communitativa, possint mulctari per Superiorem Laicum eisdem mulctis pecuniariis, quibus sunt subjecti alii Laici; Et in casu quo iidem Clerici Conjugati postquam renuerint, reassumpserint habitum, talis reassumptio nihil eisdem suffragetur pro evitando præfata mulcta.*

12. Sextò, *quoad alios Clericos, tàm Celibes, quam Conjugatos, habentes requisita cap. Unic. de Cleric. conjug. in 6. etiam admissos inter Consiliarios, si legitimè non impediti, renuerint interesse Consiliis, Episcopi, aliique Superiores Ecclesiastici, procedant ad omnem requisitionem etiam extrajudicialem Superioris Laici, vel Magistratus contra eosdem ad mulctas pecuniarias ab ipsis arbitrandas, dummodò non sint minores illis, quibus subjecti sunt Consiliarii Saeculares, & pœnæ applicentur locis Piis.*

13. *Episcopi procedant similitèr contra eosdem Clericos casu quo deliquerint in materiis pertinentibus ad Consilium. Romæ hac die 27. Julii 1706.*

G. Card. Carpineus.

P. Maresuscus Secretarius.

IN-

INDEX

Materiarum, & Conclusionum, quæ in Appendice continentur.

vicis

Con-

Constitutio.

Consuetudo.

Cura, Curatus.

D

Decimæ.

Declaratio.

Decreta Sac. Congregationum.

Dictio.

Dismembratio.

Domicilium.

Dominium.

E

Ecclesia.

Emphyteusis.

Enunciativa.

Episcopus.

Error.

Examinatores Synodales.

Exemptio.

Exequutor.

Expensæ.

F

Fundator.

G

Gratia.

I

Identitas.

Ignorantia.

Indultum.

Judex.

Jurisdictio.

lariz.

Notarius.

O

Obligatio.

Observantia.

P

Papa.

Præcedentia.

Præscriptio.

Privilegium Privilegiatus.

Procurator.

Professio.

Statu-

FINIS.

